

ישראל אל אודם : כתב-יד ואישיות

כתב-יד ואישיות

מאת

ישראל אודם

מנחם ק'ה ,

הרי לפניך משנת הפוטנציות
שהיית חוזר ודורש בה ...

לזכר

בני מנחם

שעלה באש מלחמת יום־הכיפורים
והוא רק בן ל"ו

Handwriting and Personality

by

Israel Odem

כל הזכויות שמורות למוסד ביאליק ולחברת דביר, תשל"ז
סודר בדפוס אלפא, ירושלים

All rights reserved, Jerusalem 1977

Printed in Israel

9		הקדמה .
11		דבר ללומד .

פרק ראשון : התואם הבסיסי ופרשנות הכתב

1. התואם הבסיסי בהבעה הגראפית [13] 2. זווית הכתיבה [14] 3. תיאום תלת-חזוייתי בשלוש תמונות הכתב [14] 4. פרשנות הכתב [17] 5. פרשנות הכתב — לפי זרמים שונים בפסיכר-לוגיה [19]

פרק שני : פוטנציות א-ט

6. בחינת פוטנציות שבכתב-יד [21] 7. טיפולוגיה של פוטנציות א-ט [22] 8. שלושת הטווחים של התפתחות הפוטנציות א-ט [38]

פרק שלישי : ממד העומק הגראפי

9. פוטנציות א-ט של התגלמות ההבעה בממד העומק: לחץ [40] 10. הלחץ הגראפי: סוגי פורקן: פוטנציות א-ט [40] 11. מעבר עומקי: יחסי שיפוד/גידום: פוטנציות א-ט [49] 12. תצובת-הגדם: פוטנציות א-ט [60] 13. תיחום שפות-קו: יחסי חדות/פעופע: פוטנציות א-ט [63] 14. מעבירות המיזרם החזוייתי בקן (משך-החיכוך וכולי) [68] 15. טמפורה-חיים הטיפולוגי: יחסי תלול/שטוח: פוטנציות א-ט [81] 16. רציפות-המגע: יחסי פירוד/קישור: פוטנציות א-ט [86] 17. קונסיסטנציה (שבקו): פוטנציות א-ט [95] 18. גיוון של קו: פוטנציות א-ט [101] 19. מיקצב הלחץ: ייחודים < פוטנציות א-ט [109]

פרק רביעי : נומד הגובה הגראפי

20. התגלמות ההבעה בממד הגובה הגראפי: פוטנציות א-ט [117] 21. סמליותו של הממד האנכי [117] 22. מבנהו האנכי של כתב-יד: שלושת האזורים [119] 23. הפרש אורכי: גדול/קטן [119] 24. יחסי הגובה בין האזורים הקצויים — עילי/תחתני [120] 25. סטיות בין-אזורית [120] 26. לפסיכולוגיה של התאנכות התנועה הגראפית [120] 27. לפסיכולוגיה של המבנה התלת-אזורי [122] 28. האזור האמצעי — איפיונו לפי טבע התנהגותו [124] 29. היחסים מרכז/קצוות; הפרש אורכי גדול/קטן [126] 30. יחסי האזורים הקצויים: עילי/תחתני [130] 31. תכניהם של שלושת האזורים [147] 32. יחס חזוייתי של מגמה-תנועה לגבי אזור [147] 33. אספקטים של מגמות התנועה בממד הגובה [150] 34. מגמות-תנועה לחשליביהן — בממד הגובה [151] 35. מגמות-תנועה בממד הגובה: פוטנציות א-ט [168] 36. ייחודים של מיטעים/מיקפח בממד הגובה [184] 37. מגמות-גובה של גיקוד: פוטנציות א-ט [186] 37*. קומת האזור האמצעי בפסע המלה: פוטנציות א-ט [190] 38. כיוון (הנחיית) השורה: פוטנציות א-ט [196]

פרק חמישי : ממד הרוחב הגראפי

39. התגלמות ההבעה האופקית, לפי הפוטנציות א-ט [204] 40. הצדדים ימין/שמאל של הגליון ומשמעותם [204] 41. צרות/רחבות של אות בחוויית הצדדים ימין/שמאל [205] 42. מגמות תנועה אופקית לאור היחס החזיוני [206] 43. סטיות מהתקן במגמותיה של תנועה אופקית [215] 44. מגמות הרוחב לפי הפוטנציות א-ט [222] 45. מגמות אופקיות של ניקוד לפי הפוטנציות א-ט [228] 46. מגמות אופקיות של פירוד/קישור, לפי פוטנציות א-ט [229] 47. מגמות המיפסע של האותיות במלה לפי הפוטנציות א-ט [232] 48. ייחודים של מיטעם/מיקפה של תנועה אופקית [238]

פרק שישי : תמונות הצורה של הכתב

49. צורת אות: פוטנציות א-ט [241] 50. הכתב בתור צורה (סקירה כללית) [242] 51. ארבעת יסודות-הצירה, לפי הפוטנציות א-ט [243] 52. בחינה תיפקודית של ארבעת יסודות-הצירה [244] 53. תחליפים לעומת יסודות-הצירה שבתקן [258] 54. יחסי הרכב של יסודות-הצירה [262] 55. יסודות-הצירה ויחסי הרכב לפי הפוטנציות א-ט [263] 56. היחסים: יסוד-צירה או גיזרה לגבי מסגרת אות (שלמה) [270] 57. מסגרת של אות: ההסתגלות פריסטאטית של האישיות לגבי הסביבה [272] 58. בינוי דיצנטרי/קונצנטרי של מסגרת אות [272] 59. מערך פריסטאטי קונצנטרי "אידיאלי" [273] 60. דינאמיקה היסטית במערך פריסטאטי דיצנטרי [278] 61. בידול רובדי האישיות בכתב-יד [281] 62. תבניות המסגרת (אות) במבחן ההסתגלות הפריסטאטית [285] 63. מתיחות בין-רובדית שבמערך קונצנטרי [286] 64. מעגל (תרשים 15: בחינה משווה לאלפסטה) [287] 65. מסגרת של ריבוע (תרשים 16: A) [291] 66. משולש שווה-צלעות (תרשים 17: תמונה A) [295] 67. מתח בין-רובדי שבהיסט-מוקדים (דיצנטרי) [297] 68. מסגרת (אות) אליסטית [297] 69. מסגרת (אות) מרובעת (רומבואיד) [299] 70. מסגרת (אות) משולשת [299] 71. בינוי המסגרת של אות, לפי הפוטנציות א-ט [307] 72. סגנוני תיבנות של אות לפי פוטנציות א-ט [312] 73. דרגת-הייחוד: מקוריות שבתבנות (אות) [317] 74. לפסיכולוגיה של קישוט/פישוט צורת אות [319] 75. אבחון של סגנוני תיבנות לפי הפוטנציות א-ט [330] 76. דרגת האחידות שבתבנות לפי הפוטנציות א-ט [333] 77. תיקון הצורה [334] 78. ייחודים של מיטעם/מיקפה צורגי [337]

פרק שביעי : תמונת המרחב בכתב-יד

79. ההבעה שבטווח II — הטווח המעורטל — פוטנציות א-ט [339] 80. יחס של הפכיות: ריווח לעומת כתיבה [339] 81. ריווח — בין אות לאות במלה, בין מלה למלה, — פוטנציות א-ט [342] 82. ייחודים של ריווח מלים [348] 83. ריווח בין משפט למשפט: פוטנציות א-ט [348] 84. ריחוק בין-שורתי: פוטנציות א-ט [349] 85. תיפסוק לפי פוטנציות א-ט [358] 86. שוליים לפי פוטנציות א-ט [364]

פרק שמיני : בחינת הכתב כיחידה שלמה

87. ההבעה שבטווח III — השלמות: פוטנציות א-ט [376] 88. דרגת השוויונות לפי פוטנציות א-ט [376] 89. דרגת הארגון לפי פוטנציות א-ט [383] 90. דרגת סדירות כללית לפי פוטנציות א-ט [386]

פרק תשיעי: שיפוט הכתב

91. שיפוט הכתב [396] 92. האישיות באיפיונה הגראפי [396]

פרק עשירי: אבחון הכתב

93. גוהל האבחון [407] 94. בדיקה מוקדמת [407] 95. בחינה מוקדמת כללית [408] 96. תהליך האבחון [409] 97. הרכבת פסיכוגרמה לאישיות הכותב [410] 98. לטכניקה של האנליזה [413] 99. לטכניקה של הסינתזה [414]

פרק אחד-עשר: בחינות לשתי דוגמאות של כותב

100. הדגמת אבחון [418] 101. דוגמת כתב מס' ו'א' [418] 102. בחינה מוקדמת של השלדמות ברושם הכללי [420] 103. 'הראש המייצג' 24 מלים: איפיון תמציתי [421] 104. פסיכוגרמה לכתב מס' ו'א' [428] 105. מוקדרי-פעולה בתוך השלמות האינדיבידואלית [432] 106. תחומים באישיות הכותבת ו'א' [433] 107. בחינה משווה לדוגמת-כתב ו'ב' [439] 108. בחינה מוקדמת: השלדמות ברושם הכללי [441] 109. ראש מייצג [442] 110. תחומים (א-י) באישיות הכותבת מס' ו'ב' [445] רשימת המונחים [449] ביבליוגרפיה [461]

רשימת הטבלות

1. שלוש תמונות הכתב בהקבלה לשלושת האספקטים של האישיות [16] 2. טיפולוגיה של פוטנציות א-ט [22] 3. שלושת הטוחים של התפתחות הפוטנציות א-ט [39] 4. תיחום שפות-קו: יחסי חדות/פעפוע (בחינה פסיכופיזיולוגית) [64] 5. מיקצב הלחץ: ייחודים < פוטנציות א-ט [109] 6. איפיונו של מיטעם/מיקפח-עומקי לפי המיקום [111] 7. בחינה משווה — גראפית ופסיכואנליטית לגבי שלושת האזורים [123] 8. האזור האמצעי — איפיונו לפי טבע התנהגותו [124] 9. תכניהם של שלושת האזורים [147] 10. מגמות התנועה בממד הגובה [148] 11. קומת האזור האמצעי בפסע מלה [191] 12. יחסי רכיבים בהנחיית כיוון השורה [197] 13. איפיון הצדדים ימין/שמאל של הגליון [205] 14. איפיון והדגמה של אופני הצרה (אות) [215] 15. חלוקת השטח הגראפי (איפיון משולב לפי פרויד, יונג) [240] 16. עימות של תפקוד וצורה [246] 17. איפיון של חוט: אינטואיציה לגווניה [252] 18. איפיון של קמר: חשיבה לגווניה [256] 19. איפיון של קער: הרגשה לגווניה [258] 20. איפיון של הסתגלות פריסטטטית [272] 21. מיון פריסטטטי של מסגרות (אות) [285] 22. איפיון מסגרת (אות) משולשת [301] 23. איפיון משולש — לפי יחסי עומק/קרגזול [303] 24. בחינה משווה של רמת-מקוריות [319] 25. לפסיכולוגיה של קישוט/פישוט צורת אות [320] 26. יחסי חוזק/חולשה של זיקה לפוטנציה [339] 27. יחס הפכיות של ריווח לעומת כתיבה [340] 28. איפיון יחסי ריווח/כתיבה [341] 29. איפיון של ריווח אופקי [344] 30. ריווח בין משפט למשפט [349] 31. ריחוק בין-שורות [354] 32. שיעורי-יחס של שולי ימין [364] 33. איפיון של שוליים [365] 34. דרגת שוויונות: תפוצת 'צל'/'אור' [380] 35. בחינת יחסי סדירות/תנדודיות [388] 36. מבנה האישיות: תחומים [399] 37. הבחנה פסיכיאטרית (לפי בולבי) [403] 38. בחינות של תחומי אישיות [404] 39. מבחן האישיות — לפי פרויד, אריקסון ואחרים [406] 40. יחסי פרידות/כלילות [411]

רשימת התרשימים

1. מעבר עומקי: יחסי שיפוד/גידום (1-7) [50] 2. מעבר עומקי: יחסי שיפוד/גידום לגבי המשכיות הכתיבה בשורה [53] 3. מבנה האישיות יחסי תודעה/קדם-מודע/לא-מודע (פרויד) [122] 4. יחסי קומה/דרך לגבי זווית הנטיה [126] 5. הפרש אורכי לאור יחסי עצמיות/התרחשות סביבתית [127] 6. הפרש אורכי — אופני 1-4 [128] 7. יחסי האזורים הקצויים: עילי/תחת [132] 8. שמונה מגמות של ממד הגובה בשלושת האזורים [160] 9. מגמות של ניקוד: בחינה משולבת של ממדי הגובה והרוחב, לפי א-ט [188] 10. יחסים ראשוני/שני של צרות/רחבות, לפי הצדדים ימין/שמאל של הגליון [208] 11. סטיות של מגמות אופקיות [224] 12. נהיגה קשתית של המיקטב: קמר/קער [253] 13. מערך פריסטאטי קונצנטרי "אידיאלי" — במעגל [274] 14. דינא-מיקה היסטית במערך פריסטאטי דיצנטרי [279] 15. מעגל (אות) [298] 16. מסגרת (אות) של ריבוע [300] 17. מסגרת (אות) של משולש שווה-צלעות [302] 18. צלעו של משולש (קרני-זול) [304] 19. יחסי צורה/זווית הנטיה [316] 20. ריחוק בין-שורתי [351] 21. תיפסוק: יחסי טיווח/מיפרוץ [359] 22. אופני טיווח/מיפרוץ [360] 23. אופני עיצוב של שוליים [364] 24. אופני עיצוב של שוליים 1-5 [367] 25. משולש המזג [400] 26. בלוטות הפרשה ביחסיהן למשולש המזג [402] 27. חלוקה מרחבית: משבצות 1-9 ב'חזית' של מעטפה [409]

דוגמאות כתב

דוגמה 1 [419] דוגמה 2 [440]

רשימת נספחים

תרשימים:

- תרשים מס' 8: שמונה המגמות בממד האנכי בשלושת האזורים:
תבחין מס' III: תיפסוקים גזרתיים.
פסיכוגרמה: תבחנים 1-6 (בלאנק).

כתבי-יד:

- הדגמה לתבחין 4 של הפסיכוגרמה
תבחין I: סיווג כתבי-יד לפי הפוטנציות א-ט

טבלות:

- טבלת עבודה מס' 1: כינוס תיסמונות גרפיות
טבלת עבודה מס' 2: אינדיקטורים פסיכולוגיים
טבלת עבודה מס' 3: איפיון רכיבי הכתב

הבחנה לדוגמה:

כתבים 1' א', 1' ב'

2 פסיכוגרמות לאבחון הכתבים 1' א' 1' ב'

הקדמה

ספר זה יסודו בעבודת-מחקר של שלושים שנה ויותר על סגולותיו של הכתב העברי. לאור מימצאי המחקר העילתי כאן מערכת קריטריונים חדשה — שיטת אבחון איכותית וכמותית, אובייקטיבית ככל האפשר, המשתקפת בעיבודה של הפסיכוגרָאָמָה.

אבחון שיטתי, המודרך על-ידי הפסיכוגרָאָמָה, מאפשר ביסוס דייקני של המימצאים הגראפיים, והשימוש האיכותי והכמותי בה הלכה למעשה מאפשר להגיע לאבחנה פרשנית דיפרנציאלית של אישיות הכותב לרכיבית.

עשיתי כמיטב יכולתי להרצות את הדברים בצורה ברורה ככל האפשר, הרצאה שלא תדרוש מאמץ גם מן המתחיל חסר-ההכנה, והיא נועדה לאפשר לו לא רק לתפוס את עיקרי התורה, אלא גם להנחותו בעבודה המעשית — להשתמש בתיאוריה לצרכי אבחון מהימן בפסיכוגרָאָמָה.

אבל אני מקווה, כי לבד מסיוע מעשי בבעיות אבחון ימצא גם הגראפולוג המקצועי בספר אופקים חדשים, שלא הועלו עד כה בספרות הבין-לאומית, חידושים כגון ניתוח הכתב לפי פוטנציות (א-ט), יישום ארבעת תיפקודי-היסוד של הנפש (יונג) לאבחון הכתב, בירורן של המגמות ושל ממדי הגובה והרוחב, התיאום הפריסטטאי ועוד.

הספר נועד למלא שתי משימות — אחת עיונית, ולשם כך מפרט הטקסט את המידע של רכיבי הכתב ויחסיהם ומסביר את דרכי איפיונם; והמשימה האחרת מעשית — תידרוך הנעזר בטבלות-עזר ודגמי-כתב המרוכזים בנפרד מהטקסט ומאפיינים לקורא להסתייע בהם במהלך הקריאה ברציפות, במקום לחזור שוב ושוב להדגמות ולתרשימים בטקסט.

אף שחדוות החידוש היא חדוה, איני רואה בספר זה דבר מוגמר אלא רק יסוד, או מדרגה נוספת להעמקה ולגילויים משלימים, העשויים לשכלל את הדרך הגראפולוגית להכרת טבעו של אדם. רק מי שמכיר להלכה ולמעשה את טבע הבעיות שאֵתן מתמודד המחקר הגראפולוגי, יוכל להעריך נכונה את תרומתה של עבודת-מחקר זו לקידום הנושא. כדי להקל את תפיסתו העניינית של החומר הנדון בספר זה פתחתי במפתחות לטבלות בגוף הטקסט המסייעות לאיפיון הרכיבים הגראפיים; ולתרשימים הממחישים המחשה חזותית את הנושאים. המפתח למעקב הפוטנציות א-ט מאפשר למעיין להתחקות אחרי כל הרכיבים הגראפיים, בזה אחר זה, בכל פוטנציה ואחרי אורח-איפיונה בשלבי הבחינה. בדרך זו לומד הקורא להכיר את טבעה הרב-צדדי של כל פוטנציה כהתבטאותה בתחומים שונים של אישיות הכותב והתנהגותו.

הקורא המבקש להעמיק את עיונו בסוגיות של גראפולוגיה ימצא בנספחות רשימה של ספרות מקצועית.

רואה אני צורך להעיר הערות מספר על קשיים שהכבידו את עבודתי כבר בספרי הקודם ('האדם וכתב-ידו', מוסד-ביאליק ירושלים — דביר תל-אביב, מהדורה ראשונה 1960, מהדורה שניה 1968): מתכוון אני לתחום הלשון, המנינות, ניסוחם של פריטי חומר גראפולוגי. פטור אני מלציין, שהלשון העברית על אף התקדמותה הרבה בשנים

האחרונות גם בתחום המינוח הפסיכולוגי ובתחומים קרובים לו רחוקה עדיין מלמלא את הצרכים הספציפיים של החומר, שהוצרכתי להלבישו כאן לבוש של לשון מובנת במידת האפשר.

ביסודו של דבר ראיתי כמחייבות רוב צורות המינוח והניסוח, כפי שנתעצבו תחת ידי עם כתיבת הספר הראשון, ואף-על-פי-כן עלו, גוכח העמקות הנושאים בספרי זה, קשיים חדשים, שלא כולם ניתנו לסילוק בדרך קלה. לצערי גם לא יכולתי (מטעמים שאי-אפשר לי לפרטם כאן) לקבל אחדים מן החידושים הטרכינולוגיים, שאולי כבר נשתגרו בכתיבה הפסיכולוגית בעברית, אם בעקבות יוזמות-מינוח של האקדמיה ללשון העברית ואם מכוח שימושם המעשי בחיבורי סופרים, שענינם כתיבה במחוות של פסיכולוגיה. לעתים ראיתי עצמי אנוס להסתייע בשאלות-תרגום משפות זרות (אנגלית וגרמנית); במקרים אחרים גיסיתי לפתור את קשיי הניסוח בחידושים-אד-הוק של עצמי, ואיני בטוח כלל, שכולם מוצלחים; ולא-אחת לא ראיתי לפני ברירה אלא לרמוז לכוונתי על דרך השאלה המרומזת, המלולית ממש, ולא-דווקא מלשון זרה, גם אם רוחו של מטבע-הלשון השאול אינו עולה עד-גמירא, לגבי הכוונה הנתונה, בקנה אחד עם המתחייב מרוחה של הלשון העברית. מטעמים אלה וקרובים להם מבקש אני להתנצל מראש בפני הקורא, שייתקל למשל, לעתים קרובות יותר משהוא רגיל, במליט עטויות במרכאות כפולות, אם משום שהמחבר חש בעצמו, כי מטבע-הלשון שבחר נשמע דחוק, ואם משום שהתכוון לרמוז בדרך זו למושג כלשהו, שלא מצא לו אקוויולנט לשוני ברור יותר. אגב, קצת מן הביטויים המובאים במרכאות באים לעתים לרמוז, כי המימצא הגראפולוגי הנתון חופף ממש (או כמעט ממש) את משמעותו הסמאנטית של הדפוס הלשוני.

בעצם אין מנוס מכך, שהקורא יחוש בקשיי המינוח, שהמחבר התלבט בהם. קשיים אלה של הקורא יוקלו, כפי שאני מקווה, אם יעיין ברשימת המונחים המצורפת בגספחות; ועם זאת יישארו "מקרי-גבול" שבהם לא יהיה המונח הפסיכולוגי המקובל, או המוצע על-ידי המחבר, חופף חפיפה שלמה את המושג במשמעותו הספציפית בגראפולוגיה. משום כך אין למחבר ברירה אלא לסמוך על כושרו של הקורא לישם במקרה הצורך, לגבי הצורה הלשונית המוצעת, את המשמעות הנכונה על בסיס הקונטקסט שלו. חובה נעימה לי להודות למר אריה בר, שעזר לא-מעט בעריכת החומר ובהכשרתו לדפוס, ושהערות-ניסוח שלו היו לתועלת ההרצאה; עמדה לו סקרנותו האינטלקטואלית, שלולא זאת ודאי לא היה מעלה את מינימום האמפאיתיה לנושא שהיה זר לו לגמרי, ושבלעדיה לא היה יכול לעשות בעריכתו של חיבור זה.

איני צריך מן-הסתם להוסיף, כי עזרתם של רבים אינה פוטרת אותי ממלוא האחריות לכל מה שנאמר בספר זה, וגם שגיאות וטעויות, שיבושים וליקויים אחרים שבו, כולם שלי הם; מראש מחזיק אני טובה לכל מי שיעלה ביקורת קונסטרוקטיבית העשויה להוליך לשיפור ההלכה, לתיקון פרטים בה וליישומה, או לסילוקם של ליקויים שנעלמו מעיני. וכמובן מודה אני מראש על כל הארת של ענינים מזווית שונה משלי.

עין-חרוד, הקיבוץ המאוחד, תשל"ז

דבר ללומד

אבחון כתב-יד לצרכי הכרת אופי כותבו — ובקיצור-לשון, אבחון גראפולוגי — עומד על ארבעה דברים, ואלה הם :

(א) ראיה נכונה של התמונה הגראפית: דמותו של כתב נתפסת תפיסה חזותית (אֵידיטית) או תנועית (קינאסטטית) כתהליך פסיכודינאמי מסוים, המאפיין את הכותב כאישיות בייחודה.

(ב) ידועת משמעותם של רכיבי הכתב : כל אחד מרכיבים אלה שואב את משמעותו האיפיונית מתוך טבע-פעולתו במירקם התהוותו של התהליך הגראפי השלם (עומק, גובה, רוחב, תנועה, צורה, רוחים), כלומר : עצם הבנת ערכיותו המיוחדת של רכיב מן הרכיבים טעונה הבחנה איכותית של ייחודו הטיפעולי (האופראטיבי) והתיפקודי (הפונקציונאלי) במערכת הכתב השלם.

(ג) הערכת יחסי-החוזק שבין רכיבי הכתב : הערכה כזו מונעת הפרזה או המעטה בקביעת משקלו של רכיב מן הרכיבים ועיוותים בתפיסת התמונה השלמה של אישיות הכותב. נוסף על ההבחנה האיכותית מחייב דבר זה גם בחינה כמותית של יחסי-המשקל בין הרכיבים.

(ד) הבנה פסיכולוגית לייחודה המבני (סטרוקטוראלי) והתיפקודי של אישיות הכותב : לפירוש כתב-יד כלשהו במונחים של תכונות-אופי ואורחות התנהגותו של הכותב בתחומים שונים גדרשת ידיעה מסוימת של תורת האישיות לזרמיה. בלי הכרת חוקי-היסוד של חיי-הנפש (חרף המישנות השונות והחלוקות האמורות להסביר חיים אלה) אי-אפשר להגיע להערכה נכונה של אישיות הכותב.

הלומד ייטיב לעשות כאשר יאסוף דוגמות כתב-יד של אנשים, שהתנהגותם ידועה לו. כתבים כאלה עשויים לשמש בסיס לבחינה השוואתית של מידע גראפולוגי וכל מידע מוקדם אחר שיש ללומד על-אודות הכותב.

Evolution is change from incoherent, indefinite homogeneity — to coherent, definite heterogeneity, with constant adjustment of inner to outer relations.

H. S p e n c e r

אבולוציה היא השתנות מהומוגניות לא-מלוכדת, לא-מסוימת, אל הטרוגניות מלוכדת, מסוימת, תוך סיגול מתמיד של יחסים פנימיים לחיצוניים.

ה . ס פ נ ס ר

התואם הבסיסי ופרשנות הכתב

1. התואם הבסיסי בהבעה הגראפית

קיומו של אדם תלוי בכושר הסתגלותו לסביבתו. מבחינה זו נבדלים אנשים במידת הסתגלותם, בקשיים שהם נתקלים בהם ובדרך הסתגלותם, והבדלים אלה מתגלים בהתנהגותם בתחומים שונים. בשיטתנו הסתגלותו הקיומית של הכותב היא נקודת-המוצא לאבחון הכתב.

כדי שיוכל אדם להביע עצמו בתנועה רשומה (אות, קו ואפילו נקודה), מן ההכרח שיתהווה תחילה תיאום בין היסודות הפועלים בכל כתיבה, והם:

א. הנעה נפשית (מוטיבציה פסיכוגנית) — דחפי מזג, מאוויי ריגוש, תביעות של רצון, שיקולי תודעה, סייגים מוסריים, העדפות אסתטיות, מעצורים, עכבות, הדחקות, קבעונו (פיקסאציות), תסביכים למיניהם — היינו, כל מניעי הנפש המעצבים את האדם והמנחים את התנהגותו, מכוונים את פעילותו הגראפית, כפי שהם מכוונים את כל מעשיו.

ב. עצם תנועת המנגנון המוטורי, הנעשית מתוך תיאום עצבי-שרירי.

ג. תיאום נפשי-גופני-גראפוטכני, המתבטא באופנים שונים של החזקת העט (גבוהה/נמוכה, רפויה/הדוקה), בהרכנת העט בזוויות שונות כלפי השולחן (המצע), לכאורה, אין גורמים אלה אלא טכניים-חיצוניים, למעשה הם מחוות של תיאום נפשי-גופני-גראפוטכני.

ד. טעמו של הכותב בבחירת מכשירי הכתיבה: אם בוחר הכותב את מכשירי הכתיבה (טיב הצפורן, צבע הדיו, טיב הנייר — חלק או מסורגל — גודלו, עוביו, יחסי אורך/רוחב, המצע, אם הוא רך או קשה יחסית), יש בבחירה מביטויה של הנפש מטעמה המיוחד. יסודות אלה המצויים בכל פעולת כתיבה מונחים על-ידי התואם הבסיסי, שהוא היערכות פנימית מוקדמת וסמויה לקראת מתן מבע נפשי בעצם הכתב.

היערכות זו כוללת תיאום מוקדם בין הגורמים המשתתפים בפעולת הכתיבה — עין, יד, גליון, מצע ואחרים. בתואם הבסיסי אנו מבחינים שני סוגי יחסים:

א. יחס של הבעה ישירה של הנפש: מניעי הנפש מתבטאים במישרין בתמונת הכתב — רחשי הנפש משתקפים בכתב ובאים לכלל ביטוי בלתי-אמצעי. בכך מתגלם יחס של זהות בין האישיות לבין הכתב, והכתב הוא בבואה לאישיותו של הכותב.

ב. יחס של סיבתי: הפרעה במנגנון העצבי-שרירי משפיעה על הפעולה המוטורית וגורמת ליקויים ופגמים בעצם כושר התנועה. רק מבחינה זו נעשית תנועת הכתב מותנית ומושפעת, ורק במקרה כזה קיים היחס של סיבה ותוצאה. כלומר, שינוי כלשהו

בכתב מופרע מבחינה מוטורית מתאבחן כתוצאה של ההפרעה שגרמה את השינוי. הואיל וליקוי פיסולוגי או הפרעה גראפוטכנית עלולים לשבש את תמונת ההבעה הנפשית ולהטעות את הבוחן, יש לברר מראש, אם היתה אצל הכותב הפרעה עצבית-שרירית או גראפוטכנית בשעת הכתיבה.

ברגיל בהפכת התנועה מאמצעי מוטורי צרוף לגושא הישיר של הבעת הנפש.

2. זווית-הכתיבה

משיצא התואם היסודי משלב היערכותו הפנימית-הסמויה ונכנס לשלב ביצועו התנועי הנגלה כלפי חוץ, מסתמנת פעולת התיאום בנטייתו הבסיסית של הכתב. גטיית התואם הבסיסי נבחנת לפי הזווית שבין בסיס השורה ובין הקו היורד אליו מימין. גטיה זו נקראת זווית-הכתיבה.

קשת של 30 עד 150 מעלות מעל בסיס השורה היא למעשה המרחב, שבו נעות שלוש נטיותיו של התואם הבסיסי — חדה, ישרה, קהה. אולם אין זו חלוקה טכנית-גיאומטרית (כלומר, חדה 0° – 89° , ישרה 90° , קהה 91° – 180°), שכן קביעה אובייקטיבית, לפי המדידה הכמותית לעצמה, אינה עשויה להורות את בחינתה האיכותית-איפיונית של נטיית התואם הבסיסי, זוויות שוות בכתבים שונים משמשות נקודות-מוצא להבדלי תכונות ולאפשרויות פסיכולוגיות שונות, לפי הפוטנציות א-ט (בעמ' 21) של ההבעה האישית (הסובייקטיבית).

זווית הכתיבה משקפת את יחסו הבסיסי של הכותב בתהליך תיאום אישיותו מגבכי נפשו החוצה, בתהליך הסתגלותו כלפי הסביבה המיוצגת על-ידי רקע הגליון. ההבדלים האיכותיים (ר' עמ' 22) של שלוש הנטיות הבסיסיות הם אינדיקאטור רגיש לגילוי שינויים דקים בהרגשה העצמית, לגילוי היחס לדבר, האמון או הפקפוק, מצב-הרוח וכדומה. להלן נראה, במה מתבטאת ההסתגלות הקיומית המשתקפת בזווית-הכתיבה בשלושת ממדי הכתב — עומק, גובה ורוחב.

3. תיאום תלת-חווייתי בשלוש תמונות הכתב

ההבעה הגראפית לשלביה, החל ברישום קו וכלה בכתב שלם, מתנהלת ומתבצעת לפי תיפקודו של התואם הבסיסי בשלוש חוויותיו — מגע, המרצה, ביקורת — הנבחנות לפי יחסי השיתוף או הסתירה שביניהן.

א. חוויית המגע התחושתית-מישורית : אין רישום נעשה אלא עם נגיעת העט בנייר. תחושת המגע של היד (האני) ברקע הגליון (סביבה חיצונית) עוברת בשני כיוונים — קליטה כלפי פנים ושידור כלפי חוץ. העט הוא הקצה 'הממשש-מגשש', לפי סף-הרגישות (האני) מופיעים דרגות-תחושה והבדלי-זיקה מישוריים, למגע קל או כבד יחסית. המגע הוא חוויה ראשונה בתיאום הכתיבה ותיפקודו הוא דו-ערכי, לפי החוויה המכרעת — המרצה או ביקורת.

ב. חוויית ההמרצה המניעית : טבע ההנעה הפנימית (מוטיבציה) בא לכלל ביטוי באיכותה של תמונת התנועה, לפי היחסים חוזק/חולשה. בכך המבחן לאספקט הדינאמי

של התואם הבסיסי וביטוי לאופי הדינאמיקה — כפות או מתוח או רפה, מתון, סביל, פעיל, נמרץ, סוער, נוקשה, עוויתי וכיו"ב.

ג. חוויית הביקורת האופטית: העין (הנפש) מפקחת על תנועותיה של היד הכותבת ומדריכה אותן בהתאם ליחסי חומרה/קולה של המשמעת הפנימית. הביקורת נבחנת בשתי בחינות — תיבנות וארגון.

תיבנות — הוא עיצוב התכנית של גוף-אות. בכך המבחן לאספקט הצורני (פורמאלי) של התואם הבסיסי. הקפדה על צורותיהן של האותיות לפי תקן מסוים ('כתיבה תמה') או קישוט הכתב מעידים על מידת החומרה של הביקורת הצורנית בתהליך הסתגלותו הקיומית של האני אל סביבתו החברתית — כיבוד מסורת, תקנות החברה ומנהגיה; ולפעמים מורים אלה על חומרתה של הביקורת הפורמאטיבית לתהליך ההתפתחות של העיצוב האישי — כגון דביקות בשיגרה (תקן) מחמת חוסר מקוריות של האני. מצד אחר עלולה קולת הביקורת להגיע עד כדי פקיעתה והיעלמותה הגמורה, עד שהכתב אינו קריא. בכך מתבטאים רשלנות, ולוול ברשמיות, אי-התחשבות בזולת (הקורא), מתאה על סייגים, שבירת מסגרות מקובלות, התקוממות לחוקי החברה, דרישת 'יד חופשית' לפרט, ולפעמים חולשת-הדעת, מנת-מישכל נמוכה, התרגשות או ועזוע נפשי. **ארגון המרחב** — משמעו קיצוב שיעורים של גובה האות ורוחבה, רווחים אופקיים בתוך השורה, ריחוק אנכי בין השורות, שוליים — ארגונו של ההולך ונכתב ביחסו לרקע (שטח הגליון). בכך המבחן לאספקט הארגוני של התואם הבסיסי — בתהליך ההסתגלות הקיומית, כיצד ועד היכן רואה האני בסביבה הגתונה (שטח הגליון) שדה חיצוני, שעליו להשליט בו סדר ולארגנו. ואולי להיפך: האני רואה בכך משימת התגוננות מפני אנארכיה פנימית, והוא נאלץ להבטיח את עצמיותו, למקם את עצמו בתוך מערך תגובני, 'ממשטר', מייצב, אך למעשה מקביע, אם כך ואם כך, נוטה הביקורת האדגונית להחמיר — להשיג תפוסה (כלל הכתוב בגליון) מאורגנת. לעומת זאת פורעת קולת הביקורת בסדר ומבטאת אדישות, עצלות, פחזות, רפיון המשמעת הפנימית. מצד אחר תוכל פריעת הארגון (בשטח הגליון) לבוא גם מחמת חומרת-יתר — לבטא אונס פנימי עד כדי מופרעות תגובנית, המפצלת את ההבעה.

מעבר להבדלים אישיים נבחין באופני שילוב אחדים בין שלוש החוויות הנוכרות. בבחינתה של חוויית המגע נבדיל בין מגע כבד למגע קל.

מגע כבד מתהווה באורח פעיל, לפי חוק ההמרצה המניעית (טבלה I ג 47-ק') ב'קרת'). כאן משתקפת עוצמה (מרץ) שהכתוב מפעיל כלפי חוץ, ובכך מתבטא בטחון עצמי, צמאון-עשייה, כוח-הגשמה וכיו"ב. לעומת זאת באורח תגובני בא מגע כבד מחמת דחיקה כפייתית (טבלה I ז 4-ל', 5-ש'; ל' בכתבים 7-10, 22); כבדות תגובנית זו עמוסה מועקה פנימית, שלעיתים קרובות היא מורה על מצוקה גברונית או פסיכוטית.

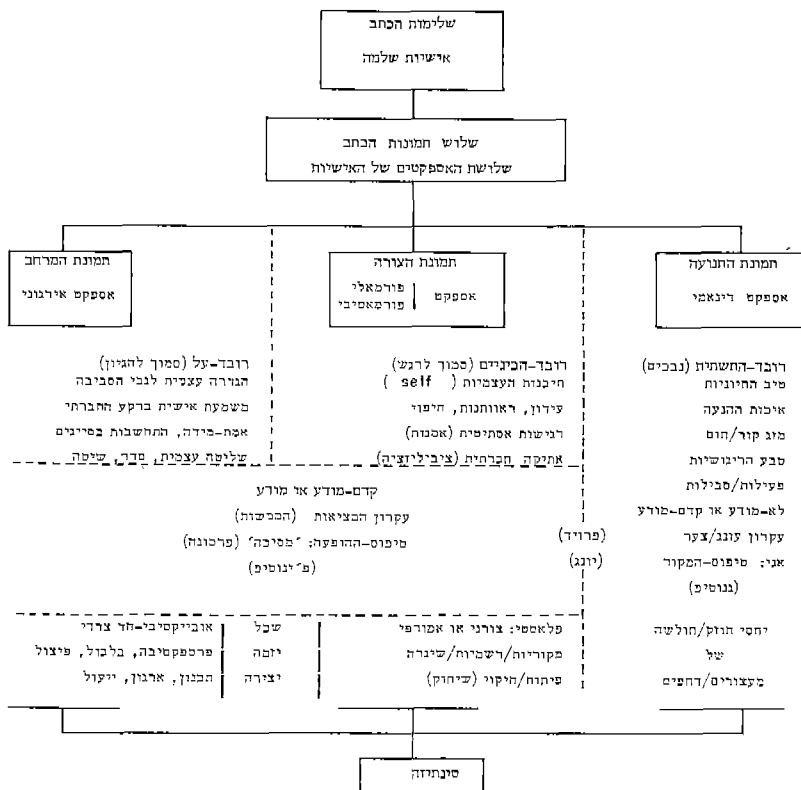
מגע קל עשוי לבוא תוך קלילות יתרה, או 'עטיפות' של ההמרצה (I ג 35, 40). כאן 'מועף' העט ברישום שטחי-נמהר, ולכן נגיעתו בנייד קלה, רפרופית. ואילו ברישום סביל כרוך מגע קל ברפיון ההמרצה (I א 1, 2). יש בכך הוכחה שקופה למיעוט יכולתו של הכותב להפעיל מרץ כלפי חוץ עקב אינרציה, עצלות, עייפות. שונה מזה מגע קל הכא מחומרת-יתר של הביקורת (I ה 11-ל', 12-ק'). כאן יכולתו של

הכותב לפתח מגע מתקפת באורח תגובני מחמת התכווצות בדרגות שונות, ובמקרים קיצוניים — עד כדי עווית. בכך יש הוכחה חותכת למגיעה כפייתית של הבעת האני עקב מעצורים או פחדים למיניהם.

יחס של השלמה הדדית של המרצה מניעת וביקורת אופטית עשוי להתבטא בשתי דרכים — פיתוח הרמוני שבהמרצה המתואמת בביקורת ספונטאנית (I ב 1), ולפעמים בדרך של ניוון אינרטי תוך רפיון בהמרצה ונרפות בביקורת (I א 1-14).

במקרים קיצוניים סותרות החוויות של המרצה מניעת וביקורת אופטית זו את זו: ככל שהביקורת הצורנית או הארגונית מחמירה, כן גוברים המעצורים, ואז נכבלת ההמרצה, ועמה התנועה (I ז 3-1; ה 3-1). ואילו ככל שההמרצה מתגעשת, נעשית התנועה מסוערת, והתפרצות הדחפים מפירה את סייגי הביקורת, והמעצורים נפרצים (I ג 1-49).

ט ב ל ה 1

אין חומרת הביקורת משמשת ערובה לתיבנות או לארגון. קיצוניותה של הביקורת מביאה לידי הקשחה תגובנית של התנועה, דבר המתבטא בהתכווצות ובעוייתיות. בכך מחבלת חומרת הביקורת בביצוע התנועי ובהמרצה, ועם זאת משבשת היא את התיבנות (I ה 11-13), או שהיא פוגמת ופורעת את הארגון (I ה 1, 2) בדרך של פיצול או החנקה של הנכתב בגליון.

טבלה 1 משקפת את טיב היחסים בין שלוש תמונות הכתב ובין שלושת האס-פקטים של האישיות. היא משקפת גם את מיקבצי-הסגולות העולים מכל תמונת-כתב. שלוש תמונות הכתב ייבחנו להלן לפי מגמות פיתוח טיפוסיות לפי פוטנציות א-ט.

4. פרשנות הכתב

קודם לביאור המימצאים הגראפיים בתור חיוויים פסיכולוגיים של אישיות הכותב יש לברר את הסייגים בפרשנות הגראפולוגית עצמה, כפי שסייגים אלה גובעים מתוך היחסים בהתהוותה של ההבעה הגראפית, ואלה נבדלים לפי אופני-משמעות שונים.

א. שוני-משמעות: להתהוותה של תופעה גראפית יכולים להיות מקורות שונים — למשל:

הנפש: חושנות, נרפות, דכאון, אפאתיה;
הגוף: מחלה, לפיון, עייפות, שיכרות;
צפון רכה: גוחות, אי-יכולת, שטחיות.

בציקות (ר' עמ' 41) בהתייחסה אל

מכיון שבפעולת כתיבה מעורבים, מלבד האופי, גם גורמים אחרים — מצבי-גוף, הבדלי מין וגיל, תנאים גראפוטכניים, שיגרות-מקצוע ועוד, מסתבר שיש לודא איהו המקור המכריע בכתב הנתון, ורק לאחר שמביאים בחשבון את שני המקורות, הפיסולוגי והגראפוטכני, יש לבחון את האספקט הפסיכולוגי לפי אופני-המשמעות הבאים.

ב. ריבוי-משמעות: פריט גראפי כלשהו משתמע בהוראות מרובות, לפי התייחסותו לתכונות-אופי שונות. למשל, כתב רחב עשוי להורות על רוחב-לב, התפעלות, העזות, התפרצות מאנית של מסירות או של תוקפנות. כלומר, פריט גראפי יש בו יותר מתכונת-אופי יחידה. היפוכו של דבר באופן של פלג-משמעות.

ג. פלג-משמעות: פריט גראפי כלשהו אינו מבטא אלא חלק (פלג) של תכונת-אופי. לשון אחר, כדי לקבוע נוכחותה של תכונת-אופי בכתב מסוים דרושה תסמונת (סינדרום). נחזור למשל הקודם: כתב רחב, אם הוא גובע מחזק התנועה עשוי הוא לבטא, בין השאר, חמימות טבעית, רוחב-לב, פתיחות-הנפש, אהבה וכיו"ב; ואילו כשמכריעה תמונת הצורה עשוי כתב רחב ללמד על הופעה יומרנית, תובענות, חמדנות וכדומה.

ד. כפילות-משמעות: בהכניסו מושג זה לבחינה הגראפולוגית מתכוון קלאָס לקיטוב ערכיותו האפיונית של כל פריט גראפי בהתחשב ב'רמת-האישיות'. בערכיות חיובית (+) הוא מאפיין פריט גראפי באישיות בעלת רמה גבוהה יחסית, ובשלילית (—) רמה נמוכה יחסית, וכך הוא כותב: 'כל תכונת-אופי חיובית הנקראת ברגיל "מעלה", קיימת בצדה גם סכנת ירידתה; לפי דרגת חולשתה עלולה היא ליהפך למה שקרוי

"מגרעת". אדם נוח להתפעל עלול לטפח אשליות; אדם מעשי צפוי לו יבשות הרגש; קל-מעש עלול להיות קל-דעת; הערני עלול להיות חסר-סבלנות; קל-הדעת נוטה לפזיזות; למאוזן יחסית בנפשו נשקפת קפיאה; כבד-ראש וזהיר נוח להסס. על כך יש להוסיף, כי כפילות-המשמעות מציבה עקרון תיאורטי בלבד, כיון שבבחינה המעשית מתבררת משמעותו המתאימה של פריט גראפי לפי התסמונת כולה.

ה. צד-ההסבה: משמעותו של פריט גראפי מתאפיינת לטוב (+) או לרע (-) לפי הסבתו לצדדים (תחומים) שונים של האישיות; וכך כותב שטייניצר: 'כל אדם יש בו המגרעות של מעלותיו והמעלות שבמגרעותיו', ולפי זה 'מתרחבות אפשרויותיהן של התייחסויות לגבי תשליכי-השפעה כוללים, ככל שניתן להעלות על הדעת, ומוזה נובעות קומבינאציות לאין-סוף'.

למשל, לפי התייחסותו לצדדים שונים של האישיות עשוי כוח-הרצון לשנות את משמעותו כדלקמן:

תחום	משמעות חיובית (+)	משמעות שלילית (-)
1 הרגשה עצמית	בטחון פנימי, כוח-עמידות	כפיות, חסביד-גדלות
2 גישה לחברה	חיבה, אחריות, נשיאה בעול	מרדנות, בעטנות, תוקפנות
3 רוחניות	צמאון-דעת, שקדנות	פלפלנות, תלישות, חטטנות, שסעת
4 התעניינות	יומה, קידום, פיתוח, הישגנות	חד-צדדיות, צרות-אופק
5 הגשמה	התאזרות, העפלה, חריצות	יומרה, רהב, הרפקנות
6 מוסריות	עקרונות, גישר, נאמנות	קנאות, נטירת-איבה, נצחנות
7 יחס לזולת	מסירות, הקרבה עצמית	עקשנות, שתלטנות, דיכוי

בדרך זו מעלה לפנינו הבחינה של 'צד-ההסבה' יחס של הפכיות במשמעותה של תכונה כלשהי לפי התחומים — מה ש'טוב' (+) בתחום אחד נהפך ל'רע' (-) בתחום אחר. חסידיה של תפיסה זו (שטייניצר, פופאל) של צד-ההסבה מבקשים לדחות את הבחינה של כפילות המשמעות הנזכרת, ונימוקם הוא, שאין זה ענין של 'בחירה כפשוטה של או — או', ואפילו לא שאלת הכרעה יחסית בין יותר-פלוס (+) לבין יותר-מינוס (-), כפי שבבחינת העקרון של כפילות-המשמעות (קלאגס), אלא שזו בחינת התייחסות של 'זה-עם-זה', של מעלות (+) עם מגרעות (-), לפי הצדדים או התחומים שבהם תכונה כלשהי מוסבת בפעולתה.

בחינה אובייקטיבית מוליכה למסקנות אלה: (א) אין כל צידוק לקביעה כוללת של 'זה-עם-זה'. (ב) ערכיותה החיובית (+) או השלילית (-) של תכונת-אופי לא תוכל להיקבע 'אוטומאטית', לפי התחום שבו היא מופיעה, אלא לפי הצמדתה לתמונה הממשית — למשל, בכתב מסוים עשוי לבוא ארגון חיובי (+) של תמונת המרחב, אבל עיצוב שלילי (-) של תמונת הצורה. (ג) מתברר, שרק צמידות למימצאים הגראפיים מאפשרת לקבוע, היכן מעלה (+) והיכן מגרעת (-). (ד) העקרון של 'צד-ההסבה', לא זו בלבד שאינו דוחה את העקרון של כפילות-המשמעות, אלא הוא מטעים את בחינת

כפילוחה של המשמעות בשילוב הבין-תחומי (צדדים שונים) של האישיות, נוסף על הקיטוב התוך-תחומי, המשתמעת כביכול כאפשרות יחידה מתוך ניסוחו המקורי של קלאגס.

1. **הדמיונות**: כיון שאבחון גראפולוגי נועד לקבוע את ייחודו האישי של הכותב, מחייב הוא איפיון הדמיוני של הממצאים הגראפיים. כלומר: מתוך אופני המשמעות (א-ה) הנזכרים נדרשת הפרדה מיוחדת, המאפיינת את הממצא המדויק באורח חד-משמעי, לחיוב או לשלילה, בהתחשב בטיב הרכבו של הכתב השלם.

2. **איפיון פוטנציאלי** של רכיבי הכתב מסווגים לפי הפוטנציות א-ט בטבלה 3 (בנבדל מהטקסט): כדי להשיג ביאור חד-משמעי לדוגמה האקטואלית באה שיטת הפרשנות שלנו, שיש בה ביסוס כפול: (1) צמידות משמעותו של רכיב גראפי לפי אופיו המיוחד בתחום הנתון — למשל, בכתב 9 מתבארים יחסי קישור/פירוד לפי בחינות של ממד העומק; (2) בחינות אלה מאופיינות לפי הצמדה בטבע אחת הפוטנציות א עד ט, והפוטנציה מטביעה את חותמה הקבוצתי-טיפוסי. בכך נתון בסיס רחב ורב-צדדי לאיפיון החד-משמעי של רכיב גראפי כלשהו, כפי שהוא מתפקד בתוך תסמונת מסוימת.

בהקשר זה ראוי להעיר, כי טבלת-איפיון 3 מצטמצמת בהבאת שנים-שלושה ערכים (תכונות) בלבד, לגבי הוראתו הפוטנציאלית (א-ט) של רכיב גראפי נתון. ביאור מקוצר זה, אין לראותו כמחסום הבא להוציא פירושים אחרים וגוונים נוספים; תכליתו העיקרית היא להורות את טבעה המנחה של הפוטנציה (א-ט) באיפיון של אותו הפריט הגראפי לפי שייכותו לתסמונת הטיפוסית לפוטנציה.

5. פרשנות הכתב לפי זרמים שונים בפסיכולוגיה

בבואו לאבחן את האישיות מתוך כתב-היד עומד הגראפולוג לפני הצורך לתפוס את מהות מבנה האישיות, וכן את תפקודם של המנגנונים המרכיבים אותה. אף-על-פי שפריטי הכתב מספקים בחנים פסיכולוגיים, אין הגראפולוג יכול להתעלם מן הבעיות המתעוררות באיפיון של כתב מסוים עקב ההבדלים ביניהם — לפעמים עד כדי סתירות — הקיימים בין הזרמים בפסיכולוגיה. נציין כאן אחדות מבעיות אלו.

הערך מין: האם וכיצד ניתן להשתמש בתיאוריה של אנימוס/אנימה (יונג) כדי לאבחן מתוך הכתב את יחסי גבריות/נשיות הנפשיים (לעומת הגופניים).

הערך רהניות: האם צריך הגראפולוג לתפוס אותו כ'עידון' (סובלימציה) של הסתמי (id) כדעת פרויד, ואולי כמישנת יונג, 'הרוח' במובנו הרחב והכולל (מוסריות, שכל) אינו אלא 'יציר-עצמו', תופעת-בראשית שהתהוותה מתקיימת מכוח-עצמה, הוויה בלתי-תלויה לחלוטין. מעניין לציין, שדווקא פופאל הנברולוג, בבקשו לבאר את הכתב בתור ביטוי של הרבדות-הנפש לפי רבדי-המות, רואה את האנטלכיה (פלאטו, קארוס), היא 'הרוח המכוון מבפנים', כנקודת-מוצא להסברת הכתב מבחינתו הביוגנטית, אלא שתוך כדי כך מתגלה הסתירה; שהרי באיפיון רבדי-הנפש מן הקדום אל המאוחר הוא מכניס במונחים משלו, ערכים המקבילים למבנה התלת-קומתי — 'אני עילאי', 'אני מתווך' ו'אני יציר' — לפי גירסת פרויד. ההסברה הפסיכואנאליטית שאבה עידוד רב משיטתו

של פולבאר, שהצמיד את שלושת סוגי האני הנזכרים על ערכיהם לגבי שלושת האזורים של הכתב (עמ' 119, 122).

או בעיה אחרת: כיצד לאבחן אבחון גראפולוגי את אופני התייחסותם של תכני המודע אל תכנים לא-מודעים: האם לפי ביגודיות, התנגשות, הדחקה (פרויד)? ואולי כתיפקודים משלימים: אינטגרציה של הפכים (יונג)?

ועוד לגבי מישנת יונג: האמנם פועלים בנפש, כדעתו, רק 'ארבעה תיפקודי-יסוד'? האמנם יחס ה'אופוזיציה' הקובע בין תיפקוד מודע לבין לא-מודע, פירושו דווקא כך? קביעה כזאת גוראת כהכללה אוטומטית לדברים, שאינם הורגים מגדר השערה. בפסיכו-גראמה שלנו (תבחין 4) נקבעים יחסי-החזק בין ארבעת התיפקודים — חשיבה, הרגשה, אינטואיציה ומחשה — לפי קנה-מידה ממשי (שעוד יוסבר).

בשאלת תיגמול (פיצוי) רגשי-קיפות, בעיקר במקרים של עצבת או היסטריה, איזו בחינה מתאימה יותר: הבחינה הרטרנספקטיבית (פרויד) המבקשת לחשוף את העילה לטראומה הנפשית כדי לשחרר את הכותב מהפרעתו, או הבחינה הפרוספקטיבית (יונג), המחפשת את הפתרון לקשיי ההווה בדרך של קביעת תכלית ועידוד הכותב להשגתה? איך ינהג כאן גראפולוג? על שאלה זו אפשר להשיב בהסתייגות. בדיון מופשט אין ההלכה הגראפולוגית מסוגלת אמנם להכריע ולקבוע, איזו מן הגישות מדעית יותר, נכונה יותר, מציאותית יותר. אולם באבחון המעשי טבעו האינדיבידואלי של כתב עשוי, ברוב המקרים, להצביע על העדפת פרשנות לפי אסכולה זו או זו. יתר על כן, כדי להימנע מפרשנות חד-צדדית המוגבלת לאמת חלקית, ייטיב הגראפולוג לעשות, אם יגוון את פרשנותו לפי זרמים שונים.

מצד אחר טעות היא להניח, כי פרשנות הכתב מותנית במסקנות הגובעות ממישנה פסיכולוגית כלשהי; שהרי חקירת טבען של הסינארגיות (תשליבי-אנרגיות מסוגים שונים) הפועלות בהתהוותה של ההבעה הגראפית עשויה לתרום תגליות מיוחדות להכרתם של חיי-הנפש ותהליכיה, ולפי זה גם איפיון האישיות ואורחות-התנהגותה.

פוטנציות א-ט

6. בחינת פוטנציות שבכתב-יד

הכתב, כמו כותבו, הוא שלמות תיפקודית המסתמנת בקבוצה של כשלושים רכיבים. רכיבים אלה מתפקדים ביחסי השלמה, חיזוק, ניגוד או סתירה שבין רכיב לרכיב, בין כל רכיב לבין השלמות ובין זו לבין כל רכיביה. לכן אין בשום פנים לדון פריט גראפי כלשהו בפני עצמו, אלא לפי יחסו בתיפקוד השלמותי של הכתב.

כל מערכת תיפקודית פועלת לפי סדר מסוים. עלינו לבדוק ולודא, כיצד מתפקדת אותה שלמות של הבעת הכותב דרך כל רכיבי הכתב, החל בתואם הבסיסי. להלכה אין כל הגבלה להתרבותם של פריטי הכתב. כל הפריטים, לרבות גיגודים קוטביים, יכולים להתרכב, ולמעשה מתרכבים, לפי הקונסטלציה המאפיינת את טבעו האינדיבידואלי של כותב. אולם לנוכח הפער — שבין התרכבות חד-פעמית של אישיות הכותב ביחודה לבין דרישת-היסוד של כל מדע לחוקיות — נדרש האבחון הגרפולוגי להתבסס על מסד הולם.

מתוך שלוש נטיותיו של התואם הבסיסי — נטיה חדה, ישרה או קהה — בודדנו תשע פוטנציות א-ט. כלומר: בחובה של כל אחת משלוש נטיות אלה טבוע הכושר לפתח מגמת-הבעה טיפוסית, המסתמנת בתסמונת גראפית הומוגנית. כל אחד מתשעת הטיפוסים (או הפוטנציות) הוא תקדים פוטנציאלי של נטיה לביטויים גראפיים הומוגניים, שבכוחם הם אמנם צפויים מראש, אך אין הכרח שייצאו אל הפועל. מגמות הבעה אלה (א-ט) עולות מכוחה של קריבות תיפקודית, פסיכופיסית (וגם גראפוטכנית), שבין פוטנציה ובין כל רכיבי הכתב. בכך הצבנו את הבסיס העקרוני של חוקיות, שכוחה יפה לאבחון כל כתב.

מאחר שבמצאות אין טיפוס צרוף, ממילא לא ייתכן כתב-יד שכולו בנוי מרכיבים הומוגניים בלבד. בהרכבתו של כתב גבדיל בין שלושה שותפים אלה: (א) קבוצת הרכיבים ההומוגניים — אלה הן סגולות ההולמות ומשלימות את ביטויה של הפוטנציה השלטת, הבונה את עמוד-השדרה בכתב נתון והיא 'צותנת-הטון' גם לגבי (ב) קבוצת הרכיבים ההטרוגניים המסתמנת לפי פריטים הסוטים מן הפוטנציה השלטת, והם בונים את טיפוסיה-הלוואי, או שהם שותפים משניים בדרגות-חיזוק שונות, בהרכבת אישיותו של כותב. (ג) רכיבים ייחודיים — פריטים שאינם ניתנים לסיווג, והם עלולים להימצא או להיעדר בלי שום תקדים של נטיה פוטנציאלית. לכן טעונים הם בחינה מיוחדת. לאור יחסי התיפקוד שלפי הרכב הפוטנציות בכתב הנתון מתפרשת אישיות הכותב

פרק שני

כדי סינתזה של יחסים הומוגניים/הטרוגניים, ובשילוב הרכיבים הייחודיים מתקבלת פסיכוגרמה לאופיה האינדיבידואלי של ההסתגלות הקיומית.

בשיטת אבחון זו אנו בודקים את הפריטים — לא לעצמם, אלא כנושאי רוחה של השלמות — לפי תפקודה והתבטאותה בהרכב הפוטנציות המאפיין אותה. בדרך זו משיגים אנו ביתוח שיטתי לכל רכיב גראפי, ואיפיונו יונק ומתפרש מכוחה של 'האידיאה המנחה' של המגמה הטיפוסית של כל פוטנציה המשתתפת בהרכבו של הכתב הנתון.

7. טיפולוגיה של פוטוציות א-ט

תשע הפוטנציות א-ט האצורות בשלוש הנטיות — הדה, ישרה, קהה — של התואם הבסיסי מובחנות לפי חשעה טיפוסים של התפתחות גראפית, כפי המשתקף בטבלה 2.

ט ב ל ה 2

טיפולוגיה של פוטנציות א - ב

שמות התואם הבסיסי	חרה	ישרה	קחה	שמות התואם הבסיסי
התהוות	מוטוריה: קלות, נוחות אופסית: חירות, פירות	אופסית: ליכוד, ריחוק מוטוריה: דיסון, כבילות	אופסית: סילוף, אי-ריבוי מוטוריה: איכון, עיוות	התהוות
חיה מברע	הכרעה בניקית	ביקורת אופסית	הכרעה מניעה	חיה מברע
אספקט מכריע	דינאמי	ארגוני	צורני	דינאמי
טבע- הפעולה	סביל	פעיל	יתר- פעיל	סביל
התמדה	תנודי	מחזורי	יתר-תנודי	תנודי
טבע הפורקן	רפה	הרכניות	סוערה	רפה
אופי- ההנעה	חולשה-	הזנק-	חולשה-	חולשה-
גלויה	קפוח	שלמות	גידוש	קפוח
שטונ- תיכונות	קפוח	קפוח	קפוח	קפוח
תמונה מברעת	תנועה	כרת ב	צורה	תנועה
תיאום	רפה	שיוסף	סוער	רפה
שטן-תפוש	נרפה	גביש	גוש	נרפה
פוטנציה	א	ב	ג	א
אופוס של הסתגלות קיימת	נרפה	אינפול-	אינפול-	נרפה
		סיבי	לי	

לפנינו בחינה משולבת של סדרת משתנים הממחישה את ההבדלים הבסיסיים בין אופני התהוותן של הפוטנציות א-ט. בחינה זו מעמידה אותנו על בידול (דיפרנציאציה) איכותי המקנה לכל פוטנציה בסיס רחב להקבצה מאפיינת של התסמונות הגראפית ההומוגנית שלה. הפוטנציה משרה ממגמת התפתחותה את איפיונה הטיפולוגי על משמעותו העצמית של כל רכיב גראפי, המוגדר ונכלל בתוך קבוצתה, כפי שילך ויתברר עם התקדמותנו בשלבי האבחון. נבחן כעת את טבען של הפוטנציות לפי שלוש נטיות התואם הבסיסי: חדה, ישרה, קהה.

תיאום כנטיה חדה ביצעו קל, מלווה בתחושת נוחות; התנועה טבעית, ספונטאנית, תוך פיתוח חופשי של תמונת התנועה; יש בתיאום זה התגלות בלתי-כפויה של חוויית ההמרצה המניעת וכן של חוויית-המגע התחושתית-מישורית. לכן מכריע פה האספקט הדינאמי, הנבדל לפי ההתייחסות האישית לאותן תחושות של קלות ונוחות. על הרוב זוהי אקסטרורברסיה המקילה, ויש שהיא אף מדרבנת את שילוב האני בסביבתו החברתית ומשאורומתנו היומיומי. קלות ההסתגלות לשינויי סביבה ואחרים עשויה לבאר חלקית את שכיחותה המכרעת של נטיה חדה בכתבו של אדם צעיר יותר מאשר בגיל-העמידה, וכן בטבע האשה המתערבת בחברה התערבות רגשית יותר מן הגבר. קלות זו שכיחה גם יותר בטיפוס הקיקלוחימי (קרצ'מר) שריגושיותו אקספנסיבית יותר והוא מתחבר לאנשים ביתר קלות מאשר הטיפוס הסכיזוטימי, שריגושיותו אינטנסיבית. אורחות ההסתגלות האלה יובדלו להלן לפי הפוטנציות א-ג.

פוטנציה א: אורח-ההסתגלות נרפה

זה תיפקוד סביל:

תיאום		טון-נפש נרפה: מתח חלש, אי-ליכוד, רישול, עצלות, חוסר-יישע		התרה רפה
		רפיון בהנעה: תנועה יגעה, נגררת, משתהית, דמוית-עילפון		

נרפות ביקורתו האופטית של הכותב מלכוון את ההנעה מתוך מגמה מוגדרת רצונית מתנכרת לפי תנודיותה של נטיית התואם הבסיסי, מעל השורה ומתחתיה וכן מאות לאות במלה.

בחינות אלו מלמדות, כי בתואם חד-הנטיה מבקש טיפוס (פוטנציה) א שלא-מדעת ענינים ותכליות אלה: פטור ממאמץ מוטורי אגב המעטת הקשיים (גם הטכניים) בדרך ביצועו התנועי, ועם זאת הליכה בדרך ההתנגדות הקלה ביותר מתוך כניעה סבילה שיש בה משום חולשת הרצון, אפאתיה, אולת-יד או התמכרות סבילה לנוחות בלתי-מחייבת, הפוטרת אותו מכל מסגרת של ביקורת. כשלעצמה אי-עשייה עדיין אינה ראייה לסבילות; שכן הימנעות מעשייה כלשהי יכולה לבוא הן מכוח הרצון והמשמעת הפנימית והן מחמת כפיות והתנגדות תגובנית, כפי שנראה בהמשך הדברים בפוטנציות אחרות. כאן עומדת במבחן חולשת העשייה מחמת רפיון המתח הנפשי-גופני, ירידה בנכונות לפעול או להגיב תוך הסתפקות ביש, לעתים גם ליאות מנוונת של פינוק ורכרוכיות. אנו מבחינים בין שני סוגי סבילות:

1. **מוג פלוגמאמי** : בעל מרה לבנה (כתב תבחין I א 3, 4, 9-14) סביל מטבעו, אדיש לגבי הדרך, האמצעי או הצורה שבהם הוא מפיק את הנאתו. שבר הנאתו מלכתחילה יוצא בהפסד טרחתו. מכאן — עצלות, התרשלות וסלידה מעשיה. הוא מצפה, שהנאתו תיפול לידי כפרי בשל. יש בכך משום סתגלנות, כמעט הפקרת עצמו לאקראי, חיפוש מיפלט מדרישות המציאות וטרדותיה, חוסר כבוד עצמי, התרפסות, התבטלות האני, טפילות. היות אדם, למשל, בכור, בן-זקונים, בן-יחיד (אדלר) עשוי להתיש את עצמאותו של האני עד כדי תלות יגקותית. (מכאן החשיבות של בחינה משווה לדוגמאות של כתב ההורים!).

2. **מוג מלאנכולי** : בעל מרה שחורה (I א 1, 8) מופיע על הרוב במצבי דכאון, צער מחמת אסון, משבר שלעת-בלות (קלימקטריזם). במקרי סבילות כאלה עשויים להשתלב גם מומנטים של התגוננות מפני דכדוך והידרדרות, ואף ייחולי שיקום; תיתכן אף סבילות-קבע (גנטית) קודרת.

את דרך ההתנגדות הקלה ביותר פוגשים במקרים של מחלה גופנית כגון בלחץ-דם גמור, סוכרת, אוטם-שריר הלב. התיאום חד-הנטיה הוא ביטוי שקוף ליחס-הגומלין הפסיכוסומאטיים: דלדול המרץ, גרפות היזמה, התמעטות הנכונות ליצור ועמה כמיהה לצריכה מוגברת 'לשם חיזוק הגוף' (כביכול), הזיינות ומנוס מהגשמה, שקיעת האמון ביכולת האישית, עריקה מן המציאות, אדישות לסבל, נסיגה תבוסנית אל המקריות של 'יהיה אשר יהיה'.

ההתנהגות מתגלה לעינינו בתמונות של רפיון התנועה ונרפות הביקורת: הקווים האנכיים של גופי-האותיות 'נשכבים' בכתיבה אל הבסיס ונוטים 'להיטמע' בשורה האופקית. בכך נכפפות הנטיות של עצמאות הכותב וייחודו ונכנעות בהתבטלות סבילה-רפה מתוך טמיעתו בחברה בכלל, והתבוללות בסביבה החיצונית מחמת חוסר עיגון מייצב במעמקים או מחמת רפיפות המשמעת הפנימית והיטשטשות האני.

פוטנציה ב : אורח-הסתגלות אינטגרטיבי

זהו תיפקוד פעיל :

תיאום | טון-נפש גמיש: גמישות טבעית של ויסות (ביקורת) ספונטאני | התרה הרמונית
| הנעה ריתמית: תנועות בשטף (ריתמוס) מחזורי שבחוזק הדחפים

לדוגמה : תבחין I ב 1-24.

תנועות גמישה : התנועות מתעגלות בקשתות עמוקות (גמישות מישורית), המודגשות בחילוף ריתמי של הלחץ (גמישות עומקית, עמ' 42); פיעוס גמרץ של המשכיות התנועה בקישור האותיות תוך כדי מהירות כינונית (לפי אופטימום אישי של הכותב) במחזוריות הרמונית של נטיה חדה מעל השורה ומתחתיה וכן בפסע מלה (אופקית). טיפוס זה הוא עשיר-חוויות בעולמו הפנימי, ועם זה מניעים אותו מרצו השופע, ריגושיותו החמה, הפאתוס הטבעי וצמאונו לפעילות-חוץ יוצרת, להיאבק על פיתוח כשריו הכמוסים כדי להגיע ליכולת הגשמה עצמית במגמה הומאנית. הוא שש להתמודד

על אתגרים ומודדם לפי הקשיים שהתגבר עליהם. הוא איש של יומה והגשמה, אך לא של רדיפת הרפתקאות. דרכו מתאפיינת במתח לחידושים ושאפה למקוריות בהגשמה יוצרת. הוא מפתח את אישיותו אגב שירות לחברה ופונה לעיסוקים כגון רפואה, עבודה סוציאלית, פעילות ציבורית, מוסיקה, תיאטרון, פולקלור, בדרנות; אינו גוהג גינוני רשמיות או טקסנות. כדי להיות 'רוח החיה' במעשה-יצירה ולא להתיימר בכך, דרושים לטיפוס זה לא רק בטחון פנימי ביכולת האישית, אלא גם אמונה בברכה שבשירות לזולת. ומכאן נובעת נטייתו של הכותב ב לכנות אוהדת, לגילוי-לב בלי לפגוע בהרגשת הזולת, לקלות של חיבורו, לשיתוף, לגדיבות-לב, לנכונות לעזור שלא על-מנת לקבל פרס, לחדוות-עזרה.

בדרך כלל פועל כאן חוש-ויסות טבעי של אופטימיות בריאה וחדוות-חיים של 'חיה ותן לחיות'. ועם זאת רגיש האני ב לכבודו העצמי ולפגיעה בעשייתו האישית, ועל אף אמונתו בטוב לחברה וחוש-ההומור שלו קיים חשש, שמא מרוב רגישותו יעבור על מידתו וייתפס לצעד אימפולסיבי, העלול לפגוע ברגשי הזולת עד כדי שלילת מנוחת עצמו. אולם בדרך כלל אין הוא סובל 'עשיית בעיות', אלא עובר 'ישר לסדר היום' אגב העדפה ריאליסטית של יחסי חברה וצרכי אנוש והתעלמות מ'זוטות'. אדם זה קשה לכעוס ונוח לרצות.

פוטנציה ג: אורח-הסתגלות אימפולסיבי

זה תיפקוד פעיל ביותר:

תיאום		סוֹן-נפש גועש: חולשת מעצורי הביקורת האופטית		התרה סוערת
		הנעה סוערת: סערת-הדחפים, אי-מנוחה של ההמרצה המגיעית		

לדוגמה: תבחין I ג 1-49.

פוטנציה זו מאופיינת על-ידי תנועיות-יתר שלוחת-רסן. כל פריטי הכתב משתנים בתנועיות מופלגת, כגון תנופות 'פראיות' (1, 4, 5, 7, 15-17, 22-31). גם זווית-הכתיבה מעל השורה ומתחתיה היא תנונית ביותר (12-14). תכופות פוגשים אצל כותב זה גם האצה בביצוע הכתיבה; פועל כאן דרבון הפורקן התנועי מתוך 'דחיקת-הקץ', עם שוויות-הכתיבה הולכת ומתחדדת בהדרגה לקראת סיום מלה (I ג 15-17).

בתיאומו חדה-הנטיה אין טיפוס ג מבקש לו קלות ונוחות לשמן, אלא הן משמשות לו קרש-קפיצה להסתערויות הפורצת כל מעצור שבדרכו. הוא אץ בקוצר-רוח, 'מויע' בפעלתנות לא-מרסנת. געשנות הרגש מתבטאת בחולשת משמעתו הפנימית, וזו מונעת ממנו לעשות עבודה סדירה ויסודית. אולם יש שחוסר-המנוח שלו משולב ברב-צדדיות כשרונותיו, אלא שמחמת אי-סבלנות עלול הוא לסבול מגריות-יתר (מאניה) או מרגישות-יתר (היסטריה, נברווזה מהטיפוסים הניידים), העשויות להביאו לידי דלות-מעש מתוך רדיפה קדימה או הרפתקנות של 'הולך בגדולות', מתוך בטחון עצמי מופרז של 'כל-יכול', לעתים עד כדי הסתנוורות מול סיכון גלוי. לא יישוב-הדעת, תכנון מרחיק-טווח, כי אם השראה, הברקות אילתור, הם שמנחים את התנהגותו חסרת-

המנוח, אם תוך התמסרות לזהות עד כדי שכחת-עצמו; ולפעמים יש בו קנאות רתחנית העוברת לתוקפנות ולמעשים הרסניים. אך כפשע אצלו המעבר מאהבה יוקדת לשנאה משולהבת. מאפיינים את התנהגותו ניגודים קוטביים, הוא פורץ לכל עבר לפי קאפריסות המתחלפות במוחו החמום שאינו נכון להכיר ב'פשרות'. אך גם להפסיד בכבוד אין הוא יודע. אפשר 'לקנות' אותו על נקלה במחמאה, אך מי שיעזי להתגרות בו, יצית אש מכלה ממש. בחברה אין טיפוס זה מסוגל להסתפק במעמד רגיל. ציפיותיו ודחפיו הפנימיים מדרבנים אותו להיות תמיד עליון, לפקד על אחרים, או להיות אדון לעצמו. הוא 'שרוף' לאי-תלות עד כדי מרדנות תקיפה ואף אלימה.

בחינה מעמיקה (גראפולוגית וכן ביוגרפית) של טיפוס ג מעלה שני נתיבי-פיתוח: (1) ערכיות חיובית (+) — יציאה לעצמאות בגיל צעיר יחסית: בתוקף הנסיבות הקדים האני ונטל אחריות לקיומו בפעילות קונסטרוקטיבית; אישיותו התחשלה בבטחונו העצמי, תוך עושר פנימי של רגשות או רעיונות מטפחיים-קידמה; ומתוך הכרת-ערך עצמו יש בו הצורך והנכונות לשיתוף עם אחרים ביחסי חברה. (2) ערכיות שלילית (—) באה מתוך חולשת-הריכוז, תגודיות-הרגש, עפירות-המחשבות, התקפים של 'רצונות הרבה בבת-אחת', רגשי-נחיתות, בריחה מפני משקע של קיפוח-לשעבר, אשליות-גדלות (פיצוי-יתר). התכלית הלא-מודעת של פעלתנות מופרזת זו היא מציאת מיפלט בסביבה החיצונית מפני אימת הריקנות הפנימית. לא יפלא אם כותב כזה, קודם שיטרח לברר את סיבת מצוקתו אצל עצמו, שש הוא להיאחז ב'פתרונות' קלים, לתלות את אשמת סבלו בצוארי אחרים. הוא מוכיח ב'המון עובדות' כי הוא מרומה, מנוצל, מקופח, עשוק; ומתוך חיסה עצמית מתעורר ומתלבה בו יצר-נקמנות 'להראות להם', 'להשיב להם כגמולם'. לשונו הקלה שופעת גידופים, ובמקום הגיון המעשה באות קנאה חתרנית, חימה להשחית, שמחה לאיד.

שיווי-משקלו של כותב כזה מופרע תכופות מחמת הפער בין שאיפתו הלוהטת (הרצוי) לבין יכולתו (המצוי). עצם הפער מסוג זה שכיה, וברגיל מגיב עליו אדם בהתאמצותו לפתח את יכולתו האישית מתוך רצון לקרבה אל רום הנשוא (שכמוכן לא יושג כל עוד פועלת שאיפה), או בדרך הכרה עצמית והודאה במוגבלות האישית, ולפי זה מפנה האדם את יזמתו ומרצו באפיק הנאות. הרגשת מצוקה עקב פער כזה היא אם כל קידמה — בתנאי שיכולת בפועל מתמודדת עם הפער. מצד אחר, מצוקה זו היא מקור פורענות, אם חסרה בלב אדם הנכונות להודות במוגבלותו האישית. ואכן על רקע נפשי כזה של טיפוס ג אנו פוגשים גילויים רבים של תסיסה ומעשי-מרי נגד משטר החברה ומסגרת תקנותיה.

ראינו (טבלה 2) שבנטיה חדה התיאום המוטורי קל, ואילו בנטיה קהה (עמ' 33) גדרש אימוץ, אבל המשותף בשתיהן הוא ריבוי האפשרויות (הזוויות) לרישומי של קו אלכסוני, ריבוי שהוא תעודה של פיזור או חוסר-ריכוז אופטי. ואמנם, מבחינה תיפקודית קרובות שתי הנטיות האלכסוניות, החדה והקהה, על אף ניגודן האובייקטיבי-גיאומטרי בכך — שהחדה נוטה לימין (מעל השורה) והקהה לשמאל. לכאורה תופסת הנטיה הישרה, מבחינה אובייקטיבית, עמדת-ביניים, אולם לפי טבע התהוותה נבדלת הנטיה הישרה הבדל מהותי משתי הנטיות האלכסוניות.

תיאום כנמיה ישרה. לגבי הורדת ניצב (90°) אל בסיס השורה קיימת עקרונית רק אפשרות אחת, אבל בפועל משתמשים במרחב-השתנות מוגבל בקשת צרה של 85° – 95° . אלא! הם שינויים קלים, שהעין תופסת אותם בקושי. אפילו בלי הוכחות ברור לכל מתבונן, כי נטיה ישרה אינה פרי כתיבה דרך-חירות. זקיפתו של קו, הצבתו לבל ייטה — נטיה חדה ימינה או נטיה קהה שמאלה — מחייבת את הכותב להתמיד בביקורת אופטית, בריכוז תשומת-העין, ולפי איכות הריסון או הריתוק של התנועיות תובל הנטיה הישרה לפי אופני הבעה אלה: (א) שליטת הביקורת להתמיד בהגשמה מסדירה ומארגנת את הכתב, או (ב) מתיחות תגובנית שמחמת אימוץ-יתר כפוי יש בה משום ריתוק האני לאובייקט של עצמיותו, תוך כדי שהאני מבקש לעצמו תגמול בחיפוי על חולשת-דחפים באופנים שונים.

ריכוז אופטי מכניס לכאן אלמנט חדש, שאינו מצוי בנטיית החדה ותקעה — הכרת הכותב הבוחנת את המרחב הפתוח בראיה מודעת או קדם-מודעת בטרם ייתפס המרחב על-ידי הכתב. לבחינה מודעת או קדם-מודעת של הצבת קו מוגדרת כזאת נדרשת ראשית כל התמצאות. האני המודע או הקדם-מודע מגלה איך הוא עומד, ולפי עמידתו המוכרת לו, או המודעת לו, הוא מגדיר את יחסו לגבי המרחב, המייצג את הסביבה והחברה. לא כל מה שנראה לאני בגודל המודע הכרח שיהיה זהה עם הכרה הגיונית. יש' שהאני אובד-דרך, ומכוח רצון-הקיום שענינו החיוני הוא השתמרות עצמית במרחב שב האני 'אל עצמו'. כך יש כמה שלבי-מעבר של התמצאות או התקמקות: תחילה בעיקר בדרך ההרגשה האינסטינקטיבית, אחר כך (בהדרגה) בדרך השיקול ההגיוני. אולם יש הגיון העשוי לפעול דרך-הפשטה, ולעתים גם בהיותו תלוש מהמציאות, יש שמציאות 'נכונה' לכאורה, אין בה בכל זאת ערובה להכרה ריאלית של העובדות.

כדי לכתוב בנטיה ישרה לא די בהכרה של מיקום הקו לעצמו, דרוש גם ריכוז כות-הרצון כדי להנחות את התנועה (של הקו היורד) לפי הכיוון (הזקוף) המורדך באותה ההכרה. התחברות זו של תודעה עם רצון מתגשמת בתואם ישר-הנטיה, וממנה מסתבר ייחודו של הריכוז האופטי הנזכר בתור האני המודע לרצון-עצמו, או הכפוי כפיות קדם-מודעת. בכך יש לראות רק עובדה כללית: האני מגדיר את עמדתו המודעת, ואפילו היא רק נדמית לו מודעת, לגבי אינטרס כלשהו המרכז את תודעתו או את הקדם-מודע שלו. לשם כך הוא מפעיל את רצונו לפי בחירתו או מתוך כפיות — ועם שהוא מציב את הקו לפי עמדתו העצמית לגבי אינטרס מסוים, מגלם הוא בפועל את עצמיותו שלו, המוצבת בכך 'במרכז' ההתרחשות החברתית שמחוץ, בחזקת תכלית אישית-פרטית במישור האינדיבידואלי (ראה עמ' 120).

עצם הופעתה של רציה מכוונת עדיין אין בה כדי לגלות, אם האני יזם מלכתחילה את הרציה לפי בחירתו המודעת, או שאותה רציה אינה אלא המרה (קונברסיה) מאוחרת עקב איזון מצוקת-נבכים, עצבת-כפית, שביסודה היא תכופות לא-מודעת. גם אין לערבב את הבחינה הפסיכולוגית של מצב נפשי של אדם מודע-עצמו עם הערכה מוסרית לטוב (+) או לרע (—). ודאי שאין להסיק מכך בלבד את איכותה החיובית או השלילית של תכלית התודעה המכוונת את הרצון המגשים. כשם שהגיון יכול להיות זר למציאות, כך יש שגם אותו 'רצון מכוון' המורדך על-ידי הגיון כזה עלול לשרת תכלית שאינה לטובת האני, כל שכן במקרה של כפיות.

כל רציה היא דרבון לספק צורך כלשהו, אולם לא תמיד האני הוא היום את התהוותו של הצורך. שכן לפעמים מתעורר מאליו צורך שלא-מדעת (בעיקר בנטיית חדה וקהה). אך כאשר מוקנית לצורך תודעה כלשהי בתוקף סמכות המרכז את הרצון המגשים (צנטרליזציה שבנטיה ישרה), נתון המבחן בכך, אם רציה זו היא של האני השולט והמכוון להגשמת הרצוי, או שהוא מכוונו למניעת הלא-רצוי, ושמא כפוי האני ועושה כפי שהוא אנוס? במקרה הראשון שולטת פעילות היוזמה — תודעה יוזמת הרצון-שבמתכוון, והרצון כפוף לתודעת האני (כתב I ד 1-15); ואילו במקרה השני פועל קדם-מודע האונס את האני ורודה בו. מכאן תגובותו הכפויות של הכותב (I ה 1, 2, 4-6, 11-13), שמקורה לפעמים בתקדים כלשהו של כפיות לא-מודעת. מבחינה זו המרה מאוחרת מופיעה 'מודעות-עצמו' גם אצל פאראנאיד (כתב 13), שנטייתו הישרה משקפת את חוויית ריתוקו האגוצנטרי לחדרת קיומו העצמי, שלפי אשליותיו הכפויות שריו הוא בהרגשת 'גרדף' מידי החברה. לכאורה, ענינו המודע הוא הגנת-עצמו, אך בנבכי-נפשו הוא אנוס 'לעקור' את החרדה משורשה. מצוקת עקירת החרדה המקנת בלבו מביאה אותו לידי ריכוז כפוי של הקדם-מודע בתכנון מעשי-נקם (מצב קדם-פסיכוטי). ריכוזו האופטי של כותב בנטיה ישרה משקף, לפי יחסו לתחומים שונים, אורח-פעולה ספציפי במשמעויות שונות: נותן דעתו על... מיושב-בדעתו, עומד על דעתו, תקוע על עמדו, 'עומד כגולם' וכיו"ב. בכל ריכוז טבוע צמצום מסוים, העשוי ליעל את הפעילות האישית במגמה נתונה. בכך על הרוב צדו החיובי (+) של ריכוז. בצדו השלילי (—) מתגלים מוגבלות, צרות-אופק, דלדול התכולה הנפשית. למעשה אין זה כוח-ריכוז, אלא חולשה של כושר-הפשטה. כלומר: תופעות חיצוניות דומות-לכאורה עשויות לצמוח מתכונות פנימיות שונות, ואפילו מוגדרות. נדגים זאת לגבי תחומים אחדים.

★ **התכונות: ריכוז חיובי (+)** מביא לידי החדרת הרושם האופטי. עקב כך הבחנתו ברורה יותר (לעומת זו שבנטיית חדה וקהה), וחרירתו של הרושם בזכרון עשויה להשתמר בחזקת לקח מאלף להבא (I ד 1, 2). ואילו מצדו השלילי (—) מרותק למגבלתו, מבט בוהק, סתום, חסר-מעוף, מבטא קוצר-יד לפתח מן הרושם מסקנה בונה כלשהי (I ה 11-13; 2, 3).

★ **חשיבה: ריכוז חיובי (+)** מתבטאת גישה עניינית-חקרנית או תכונת-ארגונית לאובייקט מוחשי או מופשט, תוך התעמקות, ניתוח, דדוקציה (I ד 1, 2); ואילו מצדו השלילי (—) מתגלה הריכוז בכבדות-מחשבה, בקשיי-השגה, בסיסוע ההגיה לפרטים בלי יכולת לעבד את ה'ניצוצות' לרעיון שלם (I ה 11-13).

★ **ריגושיות: ריכוז חיובי (+)** אומר שליטה עצמית, עצימות פנימית, שרשיות הרגש ונאמנותו למקורו תוך פיעוס מודע (I ד 1, 2); ואילו התגלותו השלילית (—) חושפת יבשות הרגש, קור, אימפולסיביות חבויה העשויה לפרוץ תגובנית במפתיע כמתוך 'חבית אבק-שריפה' (I ה 1, 2, 4-6).

★ **במחון עצמי: ריכוז חיובי (+)** מתאפיין בהכרת-ערך-עצמו של האני, בהסתמכות על עצמו, בחישול עמידותו (I ד 1, 2); מן הצד השלילי (—) מבטא ריכוז זה חוששנות,

ריתוק למקום, חשדנות, חרדנות (I ה 1-4, 6), אגוצנטריות, נרקזים (I ו 1-3), עצבת-כפיה (I ה 11-13).

* **יחס לחברה:** בריכוז החיובי (+) יש משום כיבוד הזולת כאישיות עצמאית הזכאית לעולמה שלה, אי-התערבות בעניני אחרים, חופש הפרט במסגרת החובה לחברה (I ד); ומצדו השלילי (-) אומר ריכוז כזה יוהרה, התנשאות אינטלקטואלית, התגנדרות ריקנית, צניעות של ביישנות ילדותית, ופעמים בדילות סגפנית (חולנית), התבודדות, פרישות, ניתוק מהחברה (I ה; ו).

* **סגנון-עבודה:** ריכוז חיובי (+) מעיד על אהבת סדר ושיטה, תכנון, זהירות, דיוק ויסודיות (I ד); צדו השלילי (-) של הריכוז אומר קשי-ביצוע, יראת-כשלון, קפדנות משתקת, בטלה-בכוונה, תכונתו של 'שומר-עורו', מרדנות נגד 'הרצה'.

* **כלכלה:** ריכוז חיובי (+) מתבטא בתכנון תכלית לטווח רחוק, כוח-הסתפקות בטווח קצר, חסכנות, מתח של ייצור, חתירה להתבססות ולעצמאות כלכלית (I ד); מצדו השלילי (-) מורה הריכוז על קטנוניות חסרת-הכחנה, קמצנות, צרות-עין, קנאה, חמדנות (I ה; ו).

נטיה ישרה שכיחה על הרוב ביחסים אלה. ההגיון מכריע אצל גבר יותר מאצל אשה, בבגרות יותר מבגיל צעיר, אצל הטיפוס הסכיזוטיפי יותר מאשר בטיפוס הקיקלופי. לאור הבחינה התמציתית שלעיל נבדיל עכשיו אותה מודעות-עצמו של האני שבנטיה ישרה לפי שלוש הפוטנציות ד, ה, ו.

פוטנציה ד: אורח-הסתגלות רציונאלי: תיפקוד מארגן

תיאום		טון מבוקר: חוק-הביקורת (מעצורים), משמעת מרחב קצוב: כוח-דריכות ויכולת התמדה לארגן		כפיתה ארגונית
-------	--	--	--	---------------

לדוגמה: תבחין I ד 1-15.

תנועותיו של כותב מטיפוס ד ערה, גמישה, ועם זאת מרוסנת, קצובה, עקיבה; הנטיה הישרה סדירה, מעל השורה ומתחתיה, לכל אורך המלה; הקווים היורדים, ובעיקר שמתחת לשורה, זקופים ומקבילים זה לזה (I ד 4-8).

ככל שהאני המודע-עצמו מציב את יומתו ברצון מכוון כלשהו, כן משתלבים בו ביקורת המודע או הקדם-מודע עם האובייקט המשמש תכלית ענינו של הרצון המגדיר-עצמו, וגם הסדרה של פעולתו במסגרת בדוקת-ההכרה בהנחייתה של היומה היוצרת. האני המודע-עצמו מתייצב (ניצב — 90°) בחזקת יום ההגשמה וגם קובע את סייגיה, יכולתו לארגן את המניעים, לכוונם ולהסדירם בפעילות המרוכזת לתכליתה משקפת את חוק-המשמעת הפנימית, את כוח-הגיבוש של דרך-עשיה עצמאית לפי בחירתו מבוקרת-המודעה, על-פי רוב במגמה יוצרת וכונה. מודעות רצונית זו מעודדת טיפוס ד לא רק בהצבה אובייקטיבית הגיונית של הענין, המשימה או התכלית, אלא גם מגדירה וקובעת תחום להגשמתו. האני המודע-עצמו, היוום, יודע מה שהוא רוצה; אבל הוא גם יודע מה

לא לרצות. ובכך המבחן הפסיכודינאמי לכושר-השליטה של היוזמה המכוונת את הרצון ה'יודע'. כוחו לצוות: 'הרף (אל-רצות)!', ויש בו כדי לחזק את ייעול עשייתו התכליתית בתחום שקבע לעצמו.

בפעילות של כפיתה חיובית (+) פונה הרצון היוזם של כותב ד להסדרה, לתיחום, לשיטתיות, ליסודיות, מתוך הכרת חובה ואחריות לענין שהוא נוטל על עצמו כמבחן לעצמיותו, לחסינות עקרונותיו המקודשים ונתבעותו הפנימית להיות נאה דורש ונאה מקיים. האני המודע-עצמו מסוגל לטפל לא רק בענין חיצוני (אובייקט) אלא גם בו עצמו (סובייקט), מתוך ריחוק אובייקטיבי מסוים, פעמים עוד ריחוק של פכחון והבדלה בין הרצוי למצוי, ופעמים בדרך של חתירה להשגת האמת האתית או המדעית; ביקורתו העצמית של ד מבררת את נושאייה באיזמל מנתח. לפי חוק-המעצורים (כפיתה חיובית של ד) עומד האני המודע-עצמו על שלו מכוח העקרונות, שבהם הוא דוגל לגבי רמת האדם ורמת מעשיו. עם שמודעות-עצמו של טיפוס זה מציבה להתנהגותו האישית מסגרת של הגבלה עצמית מתוך אחריות ציבורית וכיבוד החברה, יש שהחברה אינה יודעת להעריך כראוי אותה הצנעה עצמית, וכשיעור צדקתו ירעב ללחם; אך על עקרונותיו לא יעבור!

בהבדלים אינדיבידואליים משתלבת כאן על-פי רוב עירות-השכל, עדינות-הנפש, ודרישה לערכי-מוסר ולאו דווקא לערכי-יופי גרידא. בלי התיימרות, ומתוך גישה ליבראלית, מתגלה לפרקים בכל זאת נטייתו של ד לברור לעצמו חברה מתוך חוגים מצומצמים יחסית. יחד עם זאת מקנה לו אדיבותו למודת-הנסיון השלובה בעדינות-הנפש הערכה מסוימת של 'פופולאריות'. גישתו היא במאור-פנים יותר מאשר בחמימות-לב. אולם לפי כושר הסתגלותו המעשית לגסיבות כל זולת, לאיש-איש לפי מזגו, משכיל טיפוס ד בדרך הוגנת לעשות גפשות לשמו הטוב. כותבים כאלה הם על-פי רוב אידיאליסטים בהשקפתם (אך לא אוטופיסטים), אבל ריאליסטים בדרך הביצוע. מעשיהם מתאפיינים בכנות ובנאמנות, המתחייבות כמושכל ראשון. פוטנציה ד תורמת לחברה בדרך של שתי מגמות: 1) במדעי-הרוח — הוגה, תיאורטיקן, חוקר בתחומים עיוניים, 2) בעיסוקים מעשיים — עוסק במחקר שימושי, בטכנולוגיה, במכאניקה.

פוטנציה ה: אורח-הסתגלות אוטופי

זה תיפקוד מופרע כפיות ארגונית:

תיאום		טון-הנפש חנוק: חולשת-הדחפים מוחנקת מרחב מופרע: מתיחות-יתר פורעת-ארגון		כפיתה תגובנית, נוקשה, מכווצת
-------	--	--	--	------------------------------

לדוגמה: תבחין I ה 13-1.

בעל פוטנציה ה יש לו תנועות-חסר נוקשה — הקשיה של מכווצות תגובנית. הקוויםנטולי-פיעום, מאובנים (I ה 4, 5), חולשת-הדחפים מוסתרת בהחנקה מתמדת של 'דופק-החיים' (חוסר פיעום בלחץ, ראה עמ' 44) ובחיפוי של 'כוח-עמידות' כביכול. חיפוי זה

אינו אלא כפיה מתמדת, שלעתים קרובות היא ממוטטת את תיאומי של ה בנטיה ישרה זאת, כפי המשתקף באי-סדירותה של זווית-הכתיבה מעל היורה ומתחתיה וכן בפסע (האופקי) של מלה (I ה 1, 2). שינויי הנטיה מעידים על הפרעתו התגובנית של התיאום הבסיסי מחמת מופרעותה של הביקורת האופטית, מופרעות הכפויה מבפנים.

'זקיפות-הקומה' (90°) של הכתב היא ביטוי למופת לחוויית ייחודו של כותב ה בעיצומה: 'אני קיים ויציב' — חוויה 'מרכזית' של גילוי עצמיות, בחינת אי-תלות בצד זה (ימין שבנטיה חדה) או בצד זה (שמאל שבנטיה קהה). עובדת קיומו של האני מופיעה כישות מיוחדת ומובדלת מן הסביבה. מכאן תביעת האני הזה את החברה 'לדין', כדי שהיא תודה ותכיר בייחודו, שהרי 'כבר בגין עצמו' ראוי הוא לכך, שתיתן החברה דעתה עליו ותחשיבהו כיאות...

כאשר כפוי האני בתודעת-עצמו לתחושה של 'מוצב אל הקיר', יש שהוא רואה בזה עמדת-מגן אחרונה לעצמו, בבחינת הכרח ללחום 'כשגבו אל-הקיר' (I ה 4-6). ויש שהוא מזדמה, כי הקיר שלפניו חוסם בעדו לצאת למרחב (I ה 1, 2, 11-13). במקרה הראשון כפוי המודע או הקדם-מודע ללחום מלחמת-מגן נגד גורמי-חוץ (סביבה); אך למעשה מבקש האני מיפלט מפני האשמת-עצמו. אולם מחשש התבזות בעיני עצמו מחמת קוצר-ידו למלט נפשו ממצוקת-שפלו (תסביך-נחיתות, קיפוח) הוא הופכם (לפי דיר-ערכיות הרגש) למקור של עידוד, מקבל אותם באהבה, ומתעלה ב'גבורה עילאית' של מלחמת-קודש כביכול למען איזה 'יעוד' נשגב, על-איש. במקרה השני טוען כותב ה 'ענבי-בוטרי' — כלומר, שהמחסום שלפניו האחרים הם שהציבוהו על דרכו (פרוייקציה). לכאורה הם המתנכלים לו, לזכות-קיומו הטבעית. אך בעומקו מתבקש בכך צידוק מחפה על חולשת-החיות שבו, על כוויצתו הרגשית, על נפשו השדופה מאכזבות. מכאן 'התקוממות' (ניצב!) על היש ו'הצבת' תנאים, החרפה תובענית, ולפי זה הסתייגות מכל שאינו 'לפי שיעור-קומתו'. כותבים כאלה, גם כשהם אנשים נבונים ושנונים (ועל פי רוב, בעיניהם אין מי שישווה להם), אינם 'שוקלים את צעדיהם שיקול בוגר לפי דרישות המציאות שבהווי השוטף, אלא מוקבעים למשקע של מצוקות-קיפוח מנסיון מר שבילדות, או עקב אכזבה מאוחרת, והם מעבדים לעצמם תבנית של התעלות מעל למצוי. לכאורה אין הסביבה מעוררת כל ענין בלבם, אולם בעומק נפשם מחלחלת עקת-חרון, והם אסירי מרי על ש'דברים אינם כפי שצריכים להיות'. אנשים כאלה, גם אם הם בעלי השכלה, חסרים הם, מתוך בטחון עצמם, נכונות רגשית לקבל ביקורת נכונה — אין הם מניחים אפשרות של טעות שלהם, ורגישות-יותר שלהם מתחפה במעטה של אומץ ויהירות של האיסטטנים הנברוטי או הפסיכוטי.

עם כל ההבדלים בגיוון האינדיבידואלי, בעמידה חסרת-ישע לפני קיר אטום, קר וחוצץ, מתנכר ואכזרי, חוסם ואוסר — מטעמים שונים כפוי אני ה לחוש עצמו אסור 'בין חומות' החוצצות בינו לבין הסביבה. מצוקת-הניתוק והבידוד קשה-מנשוא כשלעצמה, אך היא מכבידה שבעתים מתוך תחושה של גור-דין כביכול של החברה נגד האני. הוא מבקש הקלה לעצמו בהגבה של נוגדנות — שוללנות ו'חרם נגדי', פרישה מהחברה, התכנסות בתוך עצמו, הסתגרות, התנזרות, הסתגפות, ריכוז של דגירה על עצמיותו, חיטוט בפערי-נפשו, רציונאליזציה תלושה הובעטת במציאות, בקשת אחיזה מטאפיסית ב'כוחות עליונים', ובמקרה קיצוני אלה הן צורות ודרגות שונות של שקעת

(סכיזופרניה). אין תימה, שפעמים מופיעה אדיקות פולחנית בתור עוגן-הצלה מפני שקיעה גמורה של אפשרות לשיפוט הגיוני. מצד אחר יש שביהתייבות' כואת (90°) של ה יש משום זיקה להישען על 'עמוד-התווך' של פולחן, כדי לפטור עצמו מהמאמץ של חשיבה עצמית, שהרי הדוקטרינה משכבר מוכנה ומוגמרת. בדרך זו מרופף הריכוז הכפוי את הביקורת ומשעבד את התודעה למשפט קדום, שיש בו ריתוק מאבן של תמימות ילדותית, קבעון, גישה פטליסטית לחיים.

פוטנציה 1: אורח-הסתגלות נרקיסית

דיבוקיות תגובנית של הבלטה צורנית, שביטויה

תיאום		טון-נפש 'מנופח': קו עבה, משקל למראית-עין		כפיתה תגובנית תפוחה
		צורה תפוחה: הבלטה והאדרה, חיפוי על חולשת-דחפים		

לדוגמה: I ו 14-1.

בעל פוטנציה 1, הכתב שלו מתאפיין בתנועיות-חסר של רכרוכיות רוגעת, שובע תפוח (של דיו). יש בו נטיה להבליט (הפגנה תגמולית) את צורת האות, כל אות לחוד, ולא דווקא לארגן את השלמות בתמונת המרחב. המתח של ביקורת צורנית זו הוא קצרה טווח, וכמו רפיון התנועה שביסודה מתרופף גם מתח-התיאום הבסיסי, המסתמן בנטיה ישרה בדרגת-סדירות רפה (I ו 2-4). הסתירה שבין הצורה המובלטת כלפי חוץ לבין רפיון התנועה מורה על חולשה שבגבכי-הנפש. כמיהת האני לחזק עמדה חיצונית זו (ניצב 1), יש בה חיפוי תגמולי על נטיות נרקיסטיות וחסיה עצמית (I ו 1-3, 5-7, 8-14). רפיון התנועה המבצבץ מבעד לערפל (כהות הקו) של 'העמדה הזקופה' (הניצב), מגלה שאין חיפוי צורני זה מסוגל להסתיר את חולשת-האופי, המחסור בדריכות-הרצון, רפיפות-המעשה, חששנות הכותב מפני מאמץ. תכונות אלו מרפות את ידי האני ומדבקות עצבת דיבוקית (אובססיבית) את ציפיתו להגבה יומרנית כלפי חוץ, שבפועל היא, מחמת חולשת ההמרצה, מעבר ליכולתו המניעית. בכך מתגלית הזדקקותה של אותה מודעות עצמית לחיסון בפני החולשה על-ידי שידול עצמו של בעל 1 ללכד את משמעתו הפנימית וכמיהתו להתעטות בגדולות — אלו הן ציפיות שאינן עומדות במבחן ההגשמה של אני זה, שהוא על הרוב פלגמטי, חולמני, בלוס-עכבות, ועתים אף מפגר בתחום הריגושי.

כותבים כאלה נוטים לדמות לעצמם את רוחב-תבונתם, אולם חכמת-החיים מהם והלאה, כיון שחסרים הם נכונות נפשית להתנסות פעלתנית במבחן המציאות. אין תימה, שהדימוי המנופח שלהם בדרישותיהם להנאות-החיים אינו עשוי להביא בחיבוך את הקשיים הריאליים. מתוך דיבוקיות נרקיסטית תובעים הם את מלוא-סיפוקם מקרן-השפע המדומה ובתוקף המגיע ל1, הללו מטפחים אשליות של 'רום ייחוס' עצמם ורום-חשיבותם, הבנה עמוקה באמנות, רוחב-דעת וטוב-טעם לאין-ערוך בעיני עצמם. התנשאות תגמולית זו באה לחפות על כבדות יומה, על ביצוע מגושם, סחבת, דחיית

הכרעות מערב לבוקר, משבוע לשבוע, מחודש לחודש בלי שיחושו ש'בינתיים' חולפות השנים. נהגות אנוכיות והזינות של 'רום-המעלה' מהוות כאן תכופות עילה בסיסית לרווקות מאוחרת (אם לא עד לקץ), בעיקר אצל מטרונות המעדיפה להתמוגג בייחוסה המזהיר.

תיאום בנטיה קהה. זוהי זווית זו אינה נלמדת בשום תקן של כתיבה תמה; לכן כשהיא מזדמנת, יש לראותה תמיד כפרי סיגול עצמי של הכותב. ביצועה התגועי טעון מאמץ קשה ביותר, מתיחות-יותר שלא זו בלבד שהיא מכבידה על התיאום הבסיסי, אלא גם מעוותת אותו בעיכובים קשים ובסילופים המאריכים את דרך עיצוב הצורה (אות) (ראה עמ' 126). בכל אלה מתבטאת תגובנות מסולפת הנבדלת לפי הפוטנציות ז, ח, ט.

מבחינה אובייקטיבית (גיאומטרית) הנטיה הקוה היא היפוכה של נטיה חדה; אך כיצד מתבטא היפוך זה מבחינה פסיכולוגית? מן הצד המהותי שתי הנטיות האלכסוניות — החדה והקוה כאחת — הן ביסודן רגשיות, ואין ביניהן משום היפך-של-מהות. אולם הן נבדלות, מצד קיטובן האיכותי, בהתגלותו הלא-מודעת של הרגש: ספונטאניות, טבעיות באות לכלל ביטוי בנטיה חדה, לעומת התנגדות, כבילות-הרגש, שהן מתבטאות בנטיה קהה. אף שבנטיה קהה מבטאת כבילות של הליכודו (מרץ של דחפי-המעמקים), לא מן הנמנע שגם פיקוח רציונאלי עשוי להשתתף בריסון רגשות ויצרים. אולם מעצור-נפש ורגשי-הדחקה מתרחשים תכופות יותר באורח לא-הגיוני, לא-מודע (להוציא מקרים של חיקוי או זיוף במתכוון). כאשר סייגים בהרגשה העצמית ובגישה לסביבה באים לא מתוך הכוון של שיקולים-מלכתחילה, אלא מתוך עכבת-מעמקים חריפה, או בלחצו של קבעון כרוני, מביאים הם לידי רתיעה רגשית לא-מודעת.

העובדות שבחיי יום-יום, וכן גם הנסיון הקליני, מלמדים כי התואם חד-הנטיה הוא (אצל הכותב ביד-ימין) הפוזיציה הטבעית של הרגש המבוטא; וכנגד זה מסתתר בנטיה קהה יחס אופוזיציוני של התיאום, היינו של הסתגלות הכותב לקיום. האופוזיציה הננקטת בנטיה קהה מתאפיינת בכך, שהמניעים מעוררי-ההתנגדות מנועים מהתגלות ישירה, אלא פועלים כמו-במחתרת ומגיבים שלא-מדעת במסולף. לפיכך דווקא אופן זה של הסתרה שבנטיה קהה הוא שחושף את אופיה האופוזיציוני של התגובנות על משחק הדר-ערכי.

שום אופוזיציה אינה יכולה להתקיים לאורך-ימים רק על בסיס של 'גד' (שלילה); כדי שתוכל להתחזק מעמד אנוסה היא להצדיק עצמה גם בסיועו של 'בעד' (חיוב) כלשהו. בכל סיגול אישי יש בעד בסיסי — יצר-החיים או רצון-הקיום. כאשר תוכן חיובי (+) זה נתקל, מבעד לעדשה האישית, בקשיים ריאליים או מדומים, וכאשר מסיבה כלשהי מתחמק האני מלפגוש אותם קשיים פנים-אל-פנים במישורם הנתון, מתרחש, בין השאר, מה שמכונה 'משחק החתול והעכבר', התחבאות ואריבה, לשם לכידה או הינצלות מלכידה. דימוי זה נבחר משום ששני האובייקטים, החתול והעכבר, טעונים מבחינה פסיכואנאליטית סמליות סקסואליות לגבי שני המינים, נקבה וזכר. אולם אין פירושו של דבר, כי רק רגשי-מין מפנים את ההבעה לנטיה קהה.

תגובנות שבנטיה קהה שני פנים לה: (1) אופוזיציה כלפי-חוץ — התנגדות פנימית לנסיבות חיצוניות, (2) פוזיציה כלפי-פנים — דחיקה לשינוי 'מהפכני' שיענה על הדרישות

של התסליף (פרברסיה) שקנה שביטה בטבע הפנימי. המדובר ב'דו־פרצופיות' לא־מודעת או קדם־מודעת (להוציא מזה, כאמור, הסוואה־שבמתכוון), שמתוך הדו־ערכיות של הרגש היא מופיעה כחתימה 'לצוד שתי ארנבות במכה אחת', דחיה או סלידה לגבי המציק שמבפנים או מבחוץ, ויחד עם זה שאיפה ובקשה לגבי ההולם או הנכסף. אשר למהותו של מה ש'הולם' קיום אנושי, מעבר לגיוון אינדיבידואלי מכתוב טבע האדם צרכי־יסוד אוניברסאליים המנוסחים בשלישייה של אדלר 'פרגסה, מין וחברה', שבלעדיהם לא ייתכן קיום נפשי־גופני תקין.

מכללו של ההולם משתמע ממילא היפוכו — הנוגד קיום תקין או המפריע אותו. למעשה יש להתחקות על נקודות־התורפה של הסתגלות מופרעת בתחומים שונים. על השאלה: מה טיבם של מניעים פנימיים, או גורמים חיצוניים, העשויים להפנות את ההסתגלות האישית לנטיה קזה — משיבה המציאות תשובה גם אובייקטיבית גם סובייקטיבית. האני חווה רגשי־עוינות מחמת השפעתן השלילית של נסיבות אובייקטיביות, בעיקר כשיש בהן משום פגיעה של פחיתות או נחיתות למעמדו האישי בחברה וכיו"ב. אם נתפס האני להסבר סובייקטיבי, מתחלפים הרגשות, שיפוטו או רצייתו לגבי נסיבות חיצוניות או פנימיות, ואפילו כשהן לעצמן, לפחות בהווה, אין בהן יסוד לאותה תפיסה מקלפת.

שני המקורות משתזרים בגווני אסוציאציות מסובכים, ואין הבוחן יכול, לפי דוגמת־כתב אחת ויחידה, לקבוע קביעה מהימנה מה מכריע — חומרת הנסיבות או הסילוף שבהסברו האישי של הכותב, קל וחומר שאין הבוחן מסוגל לקבוע את טבען המהותי של הנסיבות. מאובחנת רק איכות השתקפותן של הנסיבות בעיני האני לפי דמות הגבתו עליהן. תגובנות אופוזיציונית שבנטיה קזה יכולה להיות דו־ערכית, או 'דו־פרצופית' ממש בלא־מודע, לפי קבוצות־גורמים אלה, שהן אפשריות אך אינן הכרחיות:

א. נחיתות אורגאנית, בעיקר ככל שהיא גלויה יותר, כגון קומה נמוכה או גבוהה ביותר, שמנות־הגוף או רזון יוצא־דופן, מום גופני בולט (חרשות, אלמות, גמגמנות, גבנות, פסחות, קלסתר־פנים 'לא־מושך' (בעיקר אצל נשים));

ב. קשיים חברתיים — בבית, בבית־הספר או מחמת הבדלי־מעמד: בבית — ילדות עגומה, רגשי־הפליה־לרעה, חינוך קפדני, יתמות מוקדמת, לעתים קרובות אם חורגת או אב חורג, מחסור, מצוקת־אשמה בשל המין שאינו רצוי (בת שנולדה במקום בן נכסף, או להיפך, והדבר יוצא החוצה (למשל, בפליטת־פה של ההורים)); בבית־הספר — 'קרוב' של תלמידי הכיתה או של המורה; הבדלי־מעמד — 'סתם־פועל' לעומת 'אריסטוקרט' וכיו"ב, הבדלי־עדה, הבדלים בגוני־העור, הבדלי השקפה (איש דתי בתוך רוב חילוני או להיפך);

ג. מצביי־מעבר ביולוגיים: התבגרות מוקדמת, או מאוחרת, לעומת הרגיל, עת־הבלות וכיו"ב, מצבים שבהם נדרשת מהאני הסתגלות מחודשת לתמורות נפשיות־גופניות המתרחשות בקרבו;

ד. משבר־אמון של האני בכוחות־עצמו או ביחסו לזולת, בעיקר למין־שכנגד;

ה. פשרון־משחק: נטיה נפשית (וגם יכולת) להציג דמויות של אחרים תוך הזדקת הטבע העצמי (מבחינה זו יש מן המשחק גם בדיפלומטיה);

ו. חיקוי של דוגמה הפתובה בנטיה קהה, מתוך שהמחקה מזדהה עם בעל הדוגמה המקורית, ולפעמים כדי לעשות רושם של 'מקוריות' ;
 ז. הסוואה: כדי להרחיק עדות של כוונות-זיון, או לאחר מעשי-זיון ;
 ח. צורך רוחק לפורקן של מאמין פנימי, כגון אצל בעל מבנה אתליטי, ספורטאי וכיו"ב ;

ט. איטרות: כותב ביד שמאל תיאומו הטבעי הולם נטיה בסיסית קהה, לכן מחייב סייג זה את הבוחן לברר מראש, אם נכתבה הדוגמה ביד ימין או שמאל.
 הואיל ותואם קהה-הנטיה עשוי לנבוע מצירוף של גסיבות שונות-מהות מן המנויות לעיל מתברר (ולא רק לגבי רכיב גראפי זה), כי בלי שיתוף-פעולה מצד הנבחן לא ייתכן אבחון מעמיק של כתב. לשם כך על הנבחן לספק מידע על קורות-חייו, מידע שהוא בסיס מעשי-מציאותי להשעין עליו את הסברת המימצאים הגראפיים לגבי דרישותיו הריאליות של הנבחן, כגון בחירת מקצוע, ענייני שותפות, התאמה לגישואין וכיו"ב.

שכיחותה של נטיה קהה, בעיקר בתקופות-המעבר הביולוגיות, מלמדת, כי נתונה לפנינו התערערות הבטחון הפנימי, חששנות, חשדנות, חרדנות, בושה, עצבת-כפיה 'להתבצר' בפני חוויות מכאיבות תוך בקשת תגמול מסולף לפצות בו על מה שלא הושג, או מה שלא בא לידי ביטוי דרך-חירות; ויש בכך משום 'חסא ועונשו' (על סילוף הנוהג הטבעי). הכבילות המתגלה בנטיה קהה אינה מחייבת 'קור' רגשי בגיגוד כביכול ל'חוס' שבנטיה חדה; אין זו בחינה של היעדר או נוכחות של חוס או קור, אלא הבדלי תפקוד בהיענות לרשמים, בהגכה לגירויים וכדומה. במקום שחד-הנטיה עשוי להתלהב גם בטרם יעמוד על הכוונה שבמעשהו, יעדיף לעומתו על-פי רוב קהה-הנטיה להבליג, לחפש ולבדוק תחילה היכן 'החוליה החלשה' כדי להבטיח פריצתה בקרבנות מעטים ככל האפשר; בכך עשוי הוא להפתיע בחדירה 'עקיפה' מצד בלתי-צפוי (מאחור).

הנטיה הקהה מסלפת (מבחינת התיאום העצבי-שרירי של כותב ביד-ימין) את הרכנתם של קווי-הגובה (האנכיים לפי התקן), כיון שהם 'מושכבים' על בסיס השורה במהופך (לעומת הרכנת הקווים בנטיה חדה); הרכנה קהה כרוכה בביצוע קשה ואימוץ מתוח עקב עצירה לא-טבעית של התנועה. עצירה זו היא ביטוי שקוף להסתלפותן של הנטיות האוטוגנטיות (של הניחוד כעצמאות), והיא אינה מוגבלת במישור האינדיבידואלי (הגובה הגראפי, ראה עמ' 117), אלא היא מסרסת ומסלפת גם את הנטיות הפילוגנטיות (שביחס החברה — הרוחב הגראפי, ראה עמ' 204). מכאן הקשיים המצטברים בתחום האישי והחברתי גם יחד.

נטיה קהה בולטת לא רק לעינו של הצופה מהצד, אלא קודם כל עוברת את ביקורתה האופטית של הכותב עצמו. מאחר שהכותב 'השלים' עם מראה מוזר-מסולף זה שבנטיה קהה, מסתבר כי השקעת מאמץ רב כל כך לא זו בלבד שנראית בעיניו 'כדאית', אלא שקיימת בנפשו זיקת-מעמקים מסוימת הדוחקת אותו להיראות כ'מייוחד-במינו', 'יוצא מגדר הרגיל', 'מקורי'. על אף הסילוף אין לדון נטיה קהה תמיד לכף-החובה, הואיל ודווקא מחמת עיכובים ומכשולים עשוי לפעמים האני לפתח כשרונות שכליים ומבצעיים המקנים לו גם ערכי-אופי ראויים לשבח, והזוכים להכרה ולהערכה גם בחברה. נטיה

קהה שכיחה יותר אצל אישה מאצל גבר; מצד אחר תואמת היא יותר מנטאליזם סכיזוטימית של טיפוס האתליט, המוכר (לפי קרצ'מר, וילאמוזה) כקשה-מעצורים בפורקנו הריגושי. עכשיו נבדיל את התיאום שבנטיה קהה לפי הפוטנציות ז, ת, ט.

פוטנציה ז : אורתוהסתגלות ריפורמאטורי

בכתבו של טיפוס ז יש תגובות נעוּת־הצורה :

תיאום	{	טוֹרְה־נַפֶּשׁ מְסוּלֶּף: ביקורת כפויה לגמול צורני מסולף צורה נעוּת: הדחקה סלפנית בגלל חוֹזֶק־המעצורים	{	כפית־סלף תגובנית
-------	---	---	---	------------------

לדוגמה: תבחין I ו I-26.

תגועיותו של הכותב מטיפוס ז מסתלפת מחמת מתיחות היותו אנוס להתבצר מאחורי 'מתרסים' צורניים. ההדחקה — המשעבדת את התנועה לצורה המתגלית בנטיה קהה — באה תכופות לא־דיוקא מתוך התבצרות לצורך עידוד פנימי, אלא מתוך דחף 'לעשות רושם' כלפי־חוץ כדי לחפות על קשייו הפנימיים של הכותב. לפי חומרת הביקורת הכפויה תיאומה של נטיה קהה מעל השורה ומתחתיה הוא סדיר יחסית (I ו I-14-16); והוא סדיר גם בפסע המלה (I ו I-3). יש שמחמת ההרפה במצוקת־כפיותו קם האני להגן על עצמאותו בדרך של האטת הביצוע כדי לגבש את עמדתו האישית, כפי המשתקף בכך, 'שלקראת סיום מלה הולכת הנטיה הקהה ומתרוממת, מתקרבת לנטיה ישרה' (I ו I-11-13).

המניע של כותב ז לריפורמה עשוי לנבוע מתוך ענין להרשים ב'מקוריות' כדי לזכות בהערכה ובכבוד, או מצד אחר — כדי להסתיר חוויות טורדניות או מכשולים מחמת חשש לבזיון־עצמו.

ראינו, שנטיה קהה מכבידה על פעולת הכתיבה — אבל לשם מה נוטל אדם עליו קשיים? נבחין בין שתי מגמות עיקריות אלה: (א) חינוך עצמו כדי לשפר את אישיותו, (ב) 'רכיבה על עקרונות' כדי לנצל את אמון החברה.

(א) חינוך עצמו לשם שיפור אישיותו

אם ממעיש הכותב בהערכת מעלותיו ובשאפתו להתעלות, הוא מכביר יחד עם זאת את מגרעותיו, ומאבקו לשיפור עלול להסתלף באבדן בטחונו העצמי מול מכשולים 'בלתי־עבירים' לכאורה. אפילו מחונן הכותב בכשרונות שונים, חוזה הוא כפיה שאין הוא יכול לעמוד בה, והוא אנוס לנהוג ולהגשים את עצמו כאילו ב'מחתרת' ('סטיה' שבנטיה קהה). עשייה כזאת יכולה לשלב התכחשות הכותב להרגשתו הטבעית עם היענות לצורך דוחק לתגמול בדרך של עידון (סובלימציה). בכך מוסבת מצוקתו של הכותב — בגלל מפח־נפש, אכזבה, צרה בַּמְשַׁפָּה — לפעילות חיובית, קוגסטרוקטיבית מבחינת החברה, במקצועות כגון אלה של מורה, מחנך, כלכלן, אדריכל, דיפלומט, שחקן.

אך יש שהנטל של נסיונות-חיים מרים ידו על העליונה, ביחוד אצל נשים לעת-הבלות. לא-נדירות תקצר ידו של כותב כזה — חרף חתירתו הנמרצת לתיגמול על התמורה (הפסיכוביולוגית) הניוונית — להגשים את גאולת-עצמו של האני מתוך אותו 'מבוך' ריגושי או סיבוכ משפחתי. מה שגראה לכתחילה כ'רוח-קרב לבלי-חת' עלול לרדת במפתיע מתוך יאוש של האומר בנפשו, כי המערכה 'אבודה' והכותב מבקש לו מיפלט מהמציאות בדרך של התאבדות.

(ב) 'רביבה על עקרונות' כדי לנצל את אמון החברה

הבעתו של כותב מתת-טיפוס זה של פוטנציה ז מסתלפת בנטיה קהה על-ידי שהוא מתיימר להיות 'בעל-עקרונות נעלים' ומפגין 'דאגה' של כובד-ראש' לטובת החברה. תכליתה של השתדלות כזאת יכולה להיות להשיג הוקרה וכבוד מעבר למגיע לכותב או התאמצות להסתיר מצוקה של תככים או של מעשה לרעת הזולת או החברה, שהוא עלול לתת עליו את הדין, כגון רמאות, זיוף, הלשנה, מעשי-מחתרת.

פוטנציה ח : אורח-הסתגלות איובי-זאבי

תיאום		טון-הנפש מסולף: מכוזצות-סלף של חולשת-דחפים תנועה מעוותת: פקיעה עוויתית של ההנעה		התרה תגובנית מסולפת
-------	--	--	--	---------------------

לדוגמה : תבחין I ח 1-12.

מתיחות מופרזת בכפיות זו של הכותב מכשילה את התיאום התנועי, ועקב כוויצות עוויתית מתפורר התיאום הבסיסי שבנטיה קהה של ח, והוא משתנה תגודית מעל השורה ומתחתיה, וכן בפסע המלה. כאן מתגלית חולשה מודחקת עד כדי יאוש מעוות. הכותב ח הוא 'ילד-קיפוחים', שמצד אחד הוא חווה כפיה 'דוקרת' להשיב לעצמו את 'מנת חלקו בחיים' שנעשקה ממנו, ומצד שני נדחסת נפשו במרירות ובזעף אין-אונים על החברה האכזרית, שהוא רואה בה את דמות השטן האחראי לכל צרותיו. המעונה בישר-המזל נופל קרבן למסכנות זועמת הנקראת פה 'איובית', אבל שלא כמו איוב, כותב ח אינו משלים עם פורענויותיו, אלא מפנה את רוגזו ותובענותו כלפי החברה בדרך של חיפוש-מומים בה, הוקעת עוולות, הכתמה ובעוקצנות ציגית הוא 'מנקר' את הזולת, כאילו היה הכותב כבשה עזובה בתוך עדר זאבים. אותה דחיקה מכאיבה לנקמת מסיטה אותו מטיפול גאות בקשייו האישיים, ועל-ידי כך הוא רק מרבה את לבטיו ויסוריו והתכרסמות עצמו. הוא נרגז ושרוי במתיחות 'זאבית', מוכן לגשוך ולטרוף.

פוטנציה ט : אורח-הסתגלות אנארכי-יצרי

תיאום		טון-הנפש מסולף: מכוזצות-סלף של חוזק-דחפים תנועה מגורה: גריות הדחפים בטילופם		התרה תגובנית מסולפת
-------	--	--	--	---------------------

לדוגמה : תבחין I ט 1-40.

חרף הקשיים שבתיאום קהה-הנטיה יש בכתב של בעל פוטנציה ט עירות תנועית ופעילות נמרצת המתפרעת מחמת גירויים קצרי-נשימה. גריות זו משתקפת גם בתודיותה היתרה של זווית-הכתיבה (I ט 10-16). כן מסתמנת הגריות בדברון מסולף של 'דחיקת-הקץ' והזווית נעשית קהה יותר בסיום מלה (I ט 7-9). בכך מבוטאת חוויית התנגשות שבמעמקים — בין חילופיות רבת-תודות של הסתגלות בסיסית לבין מעצורים של כפיות מסולפת (שבנטיה קהה ט) לעמוד בפני הרגשות היתרה והתסיסה הגואה לעת התבגרות מוקדמת, בעיקר אצל בנות. אותה עצימות ריגושית יצרית היא המביכה, ואף 'מרגיזה' את הנערה המתבגרת. בעוד שנטייתה הטבעית היא למצוא ביטוי הולם לחיותה הרוגשת ולתשוקותיה המיניות, היא חוששת, ואף מפחדת, להתיר את מגבלותיה של החברה לגבי דברים שבמותר ואסור.

הנטיה הקהה ממלאת כאן תפקידים שונים, כגון התגוננות מפני הידרדרות להפקרות, שלא להתבונות בחברה, או מיראת עונש מידי-חורים, מבוכה והסתייגות חשדנית מפני גילוי-לב טבעי, התקוממות חבויה על סייגיה האנטי-וויטאליים של החברה, שהם מקפחים את הנערה המתבגרת מלהגיע לסיפוקה האישי.

הנסיון מורה שלעיתים קרובות למדי עשויה הנטיה הקהה של המתבגרת לעבור לנטיה ישרה, ואף לחדה, לפי שיעור השתחררותה האישית מאזיקים של שלבים מוקדמים. אולם ניתן לקבוע, כי כאשר נטיה קהה של ט קיימת בגיל שמעל לעשרים וחמש שנה, עשוי הדבר ללמד על צמאון-חיים שנעכב עכבה ריגושית, או על טראומה בשלב מסוים של התבגרות מוקדמת, שבו נעצרה ההתפתחות הריגושית, ובשל כך עלולה העכבה, או החבלה הנפשית, להערים קשיים ומכשולים בדרך לבנות חיי משפחה. פירוד, גירוש או רווקות מאוחרת, אין בהם אצל כותב כזה כדי להפתיע — הם צפויים.

בקיצור, פוטנציה ז מופיעה בעיקר בגיל-העמידה, לעת-הבלות, על הרוב אצל נשים (I ז 1, 2); פוטנציה ח עקב נסיון מר כגילים שונים, יותר אצל גברים (I ח 1-12); פוטנציה ט — לעת התבגרות מוקדמת, עלומים, על הרוב אצל בנות (I ט 1-40).

8. שלושת הטווחים של התפתחות הפוטנציות א-ט

התפתחותה של פוטנציה — מתוך נטיית התואם הבסיסי, דרך התהליך הגראפי השלם — מתגשמת בהתקבצות הומוגנית של רכיבים, בהתאם ליחסי קריבות/ריחוק תיפקודיים המובחנים לפי שלושה טווחים אלה:

I הטווח הרשום הוא המקורב ביותר לפוטנציה מכוח עצם המגע (של חוד הצפורן בגליון) בהגשמתה. לפי המגע שברישומם של הרכיבים — עומק, גובה, רוחב וצורה — נוטים הם בדרגה ראשונה של קרירות תיפקודית להתקבץ הומוגנית עם הפוטנציה הנבחנת.

II הטווח 'האווירי' — כפי שהוא מתגלה ברווחים שבין כתוב לכתוב (5-12) — מרוחק יחסית מפוטנציה והשפעתו להתקבצות הומוגנית נחלשת על-ידי ניתוק קצה העט, כל-אימת שהוא מורם מעל הנייר לתוך 'האוויר'. אבדן המגע (של העט בנייר) חושף את הרכיבים 'האוויריים' לשינויים ולפטיית מן המגמה הפוטנציאלית הנתונה. מכאן מתרחב פער להתרכבותם של רכיבים המרוגנים.

דירוג של קריבות פוטנציאלית

1	עומק: לחץ. יחסי הפרדה/קישור של אותיות	I	ר ש ו ם	ט ו ר ח	התעצמות הופעה חכופה	
2	גובה: קווים אנכיים, יחסי מעלה/מטה					
3	רוחב: קווים אופקיים, יחסי ימין/שמאל					
4	צורת האות: סגנוני-תיבנות, קריאות					
5	רווחים בין אותיות במלה	II	א ו ו ר י ר י י			
6	רווחים בין מלים במשפט					
7	רווחים בין משפטים					
8	רווחים בין פסקות					
9	שוליים בימין הגליון ובשמאלו					
10	ריחוק בין שורות					
11	ריחוק בין פסקות					
12	שוליים בראש הגליון ובבסיסו					
13	דרגה-שוויונות	III	ש ל מ ו ת			הופעה נדירה התרופפות
14	דרגה ארגון					
15	דרגה סדירות כללית					

III המורה השלמותי (רכיבים 13-15), העשוי לתפוס עמוד כתוב במלואו או עמודים מספר, הוא המרוחק ביותר מכוחה האפקטיבי של פוטנציה, מה שעלול להתפתח מתוך פוטנציה — החל מהסתמנות נטייתן הבסיסית של אותיות ועד לגמירתו של כתב שלם — הוא בלתי-נגדר ואינו גיתן להשערה מראש. לכן טווח זה הוא החשוף ביותר להתרבותם של רכיבים המרוגניים.

ממד הגובה הגרפי

פרק שלישי: ממד העומק הגראפי

9. פוטנציות א-ט של התגלמות ההבעה בממד העומק: לחץ התהליך הגראפי, לפי הסדר הטבעי שבהתהוותו, מתגלם מתחילתו תוך מגע העט בנייר באופני לחץ שונים, המבטאים את אופי ההנעה (מוטיבציה) של ליבידו-הנבכים (מרץ-המעמקים). כתיבה בצפורן פשיקה, דו-חודית, מעלה בתמונת הלחץ את הבחינות הבאות. המספור הסידורי כאן הוא לפי טבלה 1: כיגוס תסמונות-כתב פוטנציאליות א-ט.
3. סוג הלחץ: אופני-פורקן
4. מעבר עומקי: יחסי שיפוד/גידום
5. תצובת-הגדם: זווית הגידום (של קו)
6. תיחום: יחסי חדות/טשטוש (שפות-קו)
7. משך-החיתוך: פישוק, חדירה, משיכה
8. טמפר-המעמקים: יחסי שטוח/תלול
9. רציפות-המגע: יחסי פירוד/קישור
10. קונסיסטנציה: הרכב-החומר (הדיו)
11. גיוון הקו: יחסי כהה/חיוור

10. הלחץ הגראפי: סוגי-פורקן לפי הפוטנציות א-ט

רישום כלשהו מתבצע בשיתוף-פעולה, בשיעורי-יחס שונים, בין א) לפיתת העט בין האצבעות ובין ב) הלחץ הגראפי (להלן 'הלחץ', כפי שהוא נרשם בכתוב). איכותה של הלפיתה אינה מבוטאת במישרין, אלא ניכרת בעקיפין, בין השאר, מתוך דמותו של הלחץ. טיבו של הלחץ מאפיין את האספקט הדינאמי של ליבידו-הנבכים; ואילו בלפיתה נבחן טבעה של חוויית הביקורת האופטית, המחמירה או המקילה (בסייגים), בהבעת הנבכים שבלחץ. במצב תקין פועלים הלפיתה והלחץ בתיאום שטפי (ריתמי) — חילוף לסירוגין של הידוק/הרפיה בלפיתה, ובר-בזמן הדגשה/הרפיה בלחץ. חילוף-סירוגין זה מאפשר תיאום הרמוני בין התנועה לבין הצורה אגב עיצוב פלאסטי של תמונת העומק (תבחין I ב 1), והוא צורך טבעי כדי לכנוע התייגעות ולקיים את גמישות התנועה ואת עצם היכולת לכתיבה ממושכת.

ביצוע הכתיבה נפגע בשתי דרכים אלו: א) הפרזה בלפיתה: הידוק מופרז של העט מחריף את ההתנגשות בין האצבעות, המביאה לידי כוויצות, ובמקרה קיצוני — לידי עווית (I ח 3-12) המפקיעה את יכולת התנועה, ובכך גם מונעת את פורקנו של הלחץ. לפיתה מופרזת כובלת ומחניקה את ההבעה בלחץ, והיא מורה על חומרת הביקורת (האופטית) או עצבת-כפיה, מגום, עצבנות. ב) הרפיית-יתר בלפיתה ארוכה (או גבוהה) של העט מחלישה את שליטת היד בהנחיית התנועה, ועקב זה מוזנה עיצוב הצורה

(תבחין I/א 8-11) ומעיד על אי-נכונות הכותב למאמץ, על עצלות, רשלנות, או על אי-יכולת למאמץ מחמת אכזבה, חולשה, הפרעה — בכל אלה אתה מוצא חסר-פעילות. מזה נבדיל את אי-ליכודה של המשמעת הפנימית מחמת אי-מנוחה, עפירות-המחשבות, תסיסה ריגושת וכיו"ב (I ג 4, 20, 35).

את חוזק הלפיתה מפרש קלאגס כמאמץ לתיבנות צורת הכתב, ואת רפיון הלפיתה — כהונחת הצורה. בהקשר זה מטעים קנובלוך, כי הביטוי 'יחס לצורה' יש להבינו בהרחבה על בחינות שונות: על הבחינה האסתטית — אהבת היפה, על המוסרית — שאיפה לנכון, לאמיתי, על ההתנהגות — כאמץ לחינוך עצמי, שיפור המידות, חתירה לשלמות ועוד. אלא שבכך אורבת תמיד סכנת הטעיה, והבוזזן עלול להחליף חסיד במתחסד, לא להבדיל בין טהר-הגפוש לבין סתגלן, לכן דרושה זהירות. סודק מבדיל את תיאום הלפיתה בשלושה אופנים: (א) תיאום לא-מודע בכתב ספונטאני (I ג, ב, א; ב) תיאום מודע-למחצה (קדם-מודע) (I ב 1; ט 1; ז 1); תיאום-שבמתכוון (I ו 1; ז 2, 3; ה 4-6). בשני האופנים האחרונים יכולה להיות — אך אין הכרח שתהיה — מעורבת כוונת הסוואה (I ו 1; ז 2; ה 5, 6).

פורקנו הטבעי-התקין של ליבדור-הנבכים ניכר בסגולות אלו: (א) סירוג: הדגשה בקו היורד והרפיה בקו העולה, הבאות לסירוגין: (ב) דירוג: פיעום מודרג הן בהדגשת הקו היורד (I ב 13-14, רגל של 'ד') והן בהרפיית הקו העולה (I ב 1-23). שילוב זה של סירוג ודירוג מקנה לפורקן הלחץ התחדשות מחזורית של גיאות/שפל בתיאום הרמוני של פעילות ליבדור-הנבכים, בחילוף שטפי והרמוני של הלחץ. ככל שלוקה חלוקת המאמץ בין לפיתה לבין לחיצה מתגלות תקלות באופנים שונים, שיסווגו לפי הפוטנציות א-ט.

בתיאום הדי-הנטיה מכריעה המרצה מניעית, האספקט הדינאמי.

פוטנציה א: טיפוס גרפה

כתבו של טיפוס א מסתמן בלחץ מדומה המכונה 'בציקות תנועית' (להבדיל מן 'מירוח צורני' שיידון להלן, ראה עמ' 45). בציקות מתהווה עקב הרכנה נמוכה ביותר של העט (35° – 40°) לגבי הגליון, בלפיתה ארוכה-רפויה. לכן הלחץ רפה ורישומו שטחי גם בקו היורד, אולם הוא עבה עקב שטח מגעה המורחב של הצפורן המורכנת בנייר, המביא לידי שפיעת-הדיו המציפה את הקו, מטשטשת את שפותיו ואף ממלאת את הלולאות בכתמים (I א 10-11, 'ש'–'ק'). שפע הדיו מקנה לקו רושם של כבדות כאילו בא מכוחו של לחץ חזק, אך למעשה אין זה אלא גיבוב של מרבץ-דיו מעל לשטח (מישור פני-הנייר), המבטא רפיון גלוי של 'חוסר-טון שרירי' (סודק).

בציקות תנועית נידונה עד כה בספרות המקצועית באורח כולל, בתור ביטוי של נהנתנות סבילה, חושנית. אבל הסבר זה יפה רק לגבי חלק מן המקרים, ולגבי מקרים מסוימים עשוי הוא להטעות. לכן נבדיל בשיפוט הפסיכולוגי של הבציקות בין א) בציקות מחמת רפיון (I א 1, 8) המביעה אכזבה מדלדלת של ליבדור-הנבכים — דכאון, ערפול עד כדי אדישות, לא-איכפתיות — לבין ב) בציקות שבהרפיה ערה (I ג 9-11) המבטאת

התמכרות סבילה ליהנות מהמוכן, סלידה מיגיעה, אי-גכונות למאמץ, פתח להויינות וטיפוח אשליות, נטיות העלולות להביא את האני לידי תלות טפילית. שני סוגי הבציקות האלה מתאפיינים בתכונות של פוטנציה א, ונבדלים מסוג ג) בציקות לחצית (I ג 45), שבה משתלבת הבציקות בלחץ מומשי (ולא מדומה) ובאים לידי ביטוי גילוייה הפעילים של הדוות-החיים. עירות-החושים מעודדת את דמיונו היוצר של האני להתבטא בצבע (ציור) או בצליל (מוסיקה), או ב'ריגוש מדעי' הכרוך בשמחה חושנית, למשל, בעיסוק מעבדתי בכימיה. הנאת-החושים באה על סיפוקה המובהק גם בפורקן 'עסיסי' בגילום סצינות מן החיים במשחקו של אמן הבמה. אולם לביטוי הפעיל של בציקות לחצית אורבת סכנת ניוון בשתי מגמות הפוכות: א) תאונות חושנית-אנוכיות — לקקנות, שכרנות, התמכרות לסמים, פריצות — שבכל אלה מגיע הכותב לידי אבדן-סייגים ולידי גיוון-עצמו — לעומת ב) גריות תוקפנית של נהנתנות-ישרים העלולה להגיע לתאונות-רצח ושפיכות-דמים (כתבו של סטאלין!) — כלומר, סיפוקה של החושנות האישית מותנה בהרס הוולת.

פוטנציה א נוטה, כאמור, לבציקות סבילה של תנועות-חסר, חולשת-הדחפים, התרה רפה השלובה בנרפות הביקורת (הלפיתה), רפיון של אי-ליכוד המשמעת הפנימית, חמיקה מאחריות, כניעות שבדלות-מעשה, היגררות סתמית אחרי ההתרחשות-שבאקראי. לבציקות נודעת משמעות אבחונית גם להפרעות שונות: פיגור שכלי, ערפול תחלואי של החשיבה (בצקת), ויש בכך קריבות גראפולוגית מפתיעה למצבי הערפול והטשטוש המופיעים אצל חולי-סוכרת.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגראטיבי

כותב ב מתאפיין בלחץ שטפי-הרמוני (I ב 1) של תיפקוד פעיל באספקט הדינאמי. חוזק-הדחפים פועל בתיאום של הביקורת האופטית אגב ויסות ספונטאני. מתגלית כאן איפוא התרה הרמונית המתאפיינת בשילובם של סירוג ודירוג בלחץ: א) סירוג של הרפיות הלחץ בקו העולה והדגשתו בקו היורד, ולכן הקו היורד עמוק יותר וגם עבה יותר לעומת הקו העולה; ב) דירוג מתבטא בכך, שההרפיה בקו העולה באה בהדרגה, ולפי זה הוא נעשה שטחי ודק בנתיב מודרג. מודרגת גם ההדגשה בקו היורד, ועקב זה רישומו מעמיק ומתעבה בהדרגה. שילוב כזה מונע התייגעות מהירה ומאפשר כתיבה ממושכת, ערה ונמרצת, שיש בה גמישות עומקית של פורקן הרמוני-מחזורי של ליבידו-הנבכים.

משילוב כזה יש להבדיל הגמשה מלאכותית של הלחץ כגון ב'כתיבה תמה' (הדגמה 4 : כתבים : 1/5 - 'צ'; 1/25 - 'אהבו'; 3/38 - 'בגן'; 1/68 - 'וכשאני'; 3/70 - 'צריך'). חילוף של הדגשה והרפיה אינו מצטמח כאן מן השטף הטבעי של תנועה ספונטאנית, אלא עיצובם מכיוון לפי אימוץ שרירותי יותר 'למען הצורה', והנעתו של ליבידו-הנבכים כפניה לפי חומרת-הביקורת האופטית. עיצוב זה מוגמש למראית-עין. הכותב מבקש 'לעשות רושם' של אישיות מושכת, מלבבת מעבר למה שיש בה, פעמים אף בגיגוד להרגשתו הפנימית של הכותב.

לחץ שטפי-הרמוני, לפי פורקנו באפיקים ההולמים את הטבע מאפיין, כאמור, התאמה

פסיכוביולוגית של הנעת-הנבכים לסיפוק הדרישות החיוניות לקיום האני, אגב יכולתו לסגל סיגול גמיש את פעילותו ביצירה והתנהגותו ביחסי החברה, וכן לאזן איזון חיוני בין המצוי לרצוי; בכך ניתן ביטוי ל"מחת-החיים, לאופטימיות, לבטחון אינסטינקטיבי, לאמון האני ביכולתו להגשים את שאיפותיו, הגשמה בעיקר לפי תחושת האקטואלי בטווח הקרוב; לפרקים, אם כי במידה פחותה, עשוי כותב ב לשלב במעשיו גם מטרות לטווח מרוחק יותר. כאשר מסוגלים כוחות-הנפש להזין פעילות בלתי-נלאית בפיתוח מפרה של כשרי-יצירה, גובר אמנם הסיכוי שהאני יוכל לפתח את מקורות-הייחוד שלו, אבל יש להיזהר מפני הכללות (קלאגס, ויזאר); שכן יש שנהגות מופעמת-חיות (ב) אינה מותנית בכשרי-יצירה מיוחדים, אף אינה דורשת אותם.

פוטנציה ג: טיפוס אימפולסיבי

טיפוס ג מתבטא בלחץ שטפידיס-הרמוני, שסגולות-העומק שלו משתנות בתנודות יתרה: הדגשת-פתע מופרות של קו האות ולידה רישום רפרופי-שטחי, המרצה 'פראית' של תנועות חסרת-מנוח, פורקן-מעמקים סוער (I ג 34-45). אין תימה, שמכריע כאן איפיון שלילי (-): אי-יציבות ריגושת, תנודות של מצבי-רוח, התקפי קאפריות וכיו"ב, השכיחים כל כך אצל הגברוטיקן, שנפשו מסתחפת במערבולת ההתרחשויות, והוא משולל יכולת-ריכוז מכדי שיתן דעתו לעיבוד רעיוני של התנסותו החווייתית. מבטאת בזה ההסתגלות הקיומית של 'טבעי יותר מדי' של מתירנות נטולת-סייג הגולשת למעשי-הפקרות, של פעלתנות שבעירון-דחפים, דוחפנות היפומאגית, התפרצות מאנית של רדיפת-הישג אגב אשליית כל-יכולת. תאוות-השליטה וסערת-הנפש 'לכבוש' את הסביבה דוחפים את האני למבצעים של הרפתקנות, תוקפנות והרס.

מצד אחר ניתן דעתנו, חרף כל אותן חימות ופריצת-סכרים, גם על נקודות-אור. שכן פגמים שבחוסר-איוון ריגושי מקורם לאו דווקא בקשיים אובייקטיביים (כלכליים, מעמדיים ואחרים), אלא על הרוב יותר בדחיפה לפעלתנות מופרות, עד כדי כך שאין האני מסוגל לגבש את לקת-נסיונו להישג-של-ממש. מתוך דחף ליצירה מקורית מבקש לו האני משולח-ההשראה כר-פעולה כלשהו לתת פורקן לנפשו הגעושה. ואמנם, לעתים קרובות פוגשים כאן יצירות טעונות-מתח של מסירות והתעלות, הברקות של תעוזה ותושיה לנוכח נסיבות, שילכאורה הן ללא-סיכוי למצוא גאולה לאני. אבל יש להתחשב גם בצדדים חיוניים שבסערת-דחפים זו (I ג 34, 37, 38).

בתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת אופטית של הכוונה מודעת או של כפיות, ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד: טיפוס רציונאלי

בפוטנציה זו לחץ שטפי-קצוב, שסירוגו מרוסן בהדגשת הקו היורד של האות ובהרפיית הקו העולה; ההדגשה וגם ההרפיה קתרחיות בהדרגה ממושכת בנתיב מוארך, ולכן צנוע יחסית ההפרש בעובי הקווים. אין זו גמישות ספונטאנית של העומק, מכריעה פה הגמשה הנקצבת לפי חוזק-הביקורת (I ד 2, 15-4).

קיצוב זה של פורקן הלחץ מבטא את כוחה של המשמעת הפנימית, שמצד אחד פועל בה כוח-הרצון למשטר את חיי-הרגש שבמעמקים, ומצד אחר נרתם הרצון בשירותו של ההגיון המכוון להגשמה יעילה ותכליתית. כתב זה אינו להוט אחרי יזמות — הוא נוהג וזהירות בשיקוליו, וביצועו מחושב; לכן, בגלל מיעוט העזות יש שמתמשכת דרכו להגיע להישג. אופייני כאן כובד-ראש, עמקות ושנינות יותר מאשר עשירות-הרגש. אין הוא שש להביע את רגשותיו, אלא עושה זאת באיפוק טעון-משמעות של טאקט וחוש-מידה של כבוד עצמי — הוא מעדיף אמירה-למחצה, רמיוז על פני דברים הנאמרים כפה מלא.

לפי ביקורתו העצמית נוטה האני ד לבוא לסביבתו בתביעות מוסריות — לאמת, ליושר, להגינות. בחברה יכול כתב כזה להתגלות באי-שיתוף מעניין, אך נפשו אינה פתוחה להתחברות עמוקת-רגש. הוא 'מבין יותר מדי' את ערך-עצמיותו במשחק-הכוחות של סביבתו, ומתוך תודעה אחרית לתוצאות מעשהו הוא מעדיף לשמור ריחוק, אולם את מוצא-פיו יכבד, ואף אם יקשה עליו הדבר יקיימו במלוא הכרת חובתו.

פוטנציה ה: טיפוס אוטיסטי

טיפוס זה כתב בהיריון אי-שטפי: הלחץ שבקו מכוון בהתמדה אגב לפיתה הדוקה ביותר של העט בין האצבעות עד כדי שהן 'מתנגשות' ביניהן. מכאן רישום בקו נוקשה, גטול חילוף של הדגשה/הרפיה, בדמות חריץ דק ועמוק שחריתתו החוזרת בעקיבות טעונה מתיחות מתמדת — היינו חוסר הרפיה גם בקו העולה. בכך מבוטאת כפיתת תגובנית של כוויצות (I ה 4-6).

הקו הנוקשה עושה למראית-עין רושם של תקיפות, התלטות, אך בעצם אינה בגדר 'הדגשה מפועמת-חיות', אלא פעולת חריטה — העט מוצב וקוף ומוחדר לתוך הנייר כמחרט. יש פה 'שמירה על הקו' מתוך כפיות להסתיר חולשת-דחפים של ליבידו-הנבכים. כוויצות (דקות) החריץ (הקו) מעידה על הקשחת 'ההגבה על החיים' (מקדוגל), על דלות-השרשים בקרקע הריגושיות — לאו דווקא אביונות ב'תמונות פנימיות', אלא שנעדר כוח-החוויה המפעים את הנפש אגב השתתפות פעילה בהתרשמות, בהגבה ובהגשמה. תמונותיו הפנימיות של אני ה הן חירות, מעוטות-דם, כעין צלליות ערטילאיות הנישאות על כנפי הזמן אגב התקסמותו התמהונית, המעורבת בהתנכרות תגובנית לגבי המתרחש 'מתחת לחטמו'. שלילתו זו של ה את המציאות מחניקה ככוויצות חרדנית את חיי-הרגש ולפעמים גם את כוחות-היצירה שלו. אותו חריץ דק ועמוק נהפך כאן ל'קו-הגנה' שבו האני 'מתחפר'; הוא מבקש 'להתבצר בעומק' כפיצוי מדומה על דלות אחיותו (קו דק) במישור המציאות. אך בפועל אין זה אלא סד-חנק המדכא את אישיותו ומאבן אותה במסגרת כאילו גזורה ביד הגורל. בעקיבות של דקות החריץ ועמקותו מתבטאת זיקתו של האני ה להשתמר — היינו, מאמץ כפוי שלא-מדעתו לקיים, כביכול, את 'איה-השתנות' עצמו — לעומת ארעיותם וחליפותם של רחשי-החיים שבמציאות הזורמת ומשתנה. אולם בעומקו של החריץ מתחשפים דלדול החיים, מצוקה שבמפתח-נפש, רגשי-פחיתות, קבעון, המחניקים את טבע-חיותו של האני הקמאי-יצרי (פרויד), מפריעים אותו ואף מונעים בעדו גישה בלתי-אמצעית לחיים.

אין תימה, שהאני ה מבקש לפתור את קשייו בדרך של התאזרות לטפח ערכים נעלים, התמסרות נחרצת בחומרה קנאית לאותו 'קול פנימי' (שבשלב חולי נהפך להלוצינציה) הקורא לו למלא 'שליחות ממרומים'. תחושת יעוד כזאת עשויה להתבטא במעשי יצירה של הגיגי-נכאים בספרות (בלאדה, נקרולוג), שוועת-מעמקים כפורה. עם 'האני מעלה על גס את 'הרוח שלא מעלמא הדין' — כך מקים האני ה חיץ רוחני-חוויתי לגבי דרישות המציאות (מטאפיסיקה, אוקולטיזם, פאראפסיכולוגיה וכיו"ב). לכאורה מדמה האני לפתור בכך את קשיי הסתגלותו הקיומית בתחליף האמור לגאול אותו ב'אוישר בר-קיימא' שמעבר להורי החולף; אך למעשה אין כאן אלא קינת-שכול של לב שדוף השבוי בצבת עצמו.

חירוף פוגשים על-פי רוב בכתביהם של ספקנים, פלפלנים, מקסיספרים, דורשי-קיצין, חובקי זרועות-עולם, צמאי 'זוהר עילאי' אך נפשם קדורה עליהם, משום שהחיים המרו עמם, ולמול חזית-החיים עומדים הם חסרי ישע ויכולת להגשים את מאווייהם הכמוסים; הם תלושים מהמציאות, ועקב חולשת עגינתם בקרקע-החיים נזקקים הם לאחיזה תגמולית בחומרת הרוח.

פוטנציה ו: טיפוס גריקסטי

כותב ו מעלה מירוח צורני הנרשם בלחץ רפה של קו עבה, באמצעות צפורן רחבה ורכה שהיא 'מורחת כמו מברשת' בעובי שווה בקווים העולים כביורדים, (I ו 5-7). עובי הקו בשילוב שטחיותו מעיד על ויקת הכותב להשתמש באמצעים חיצוניים וטכניים (צפורן רחבה) כדי להבליט הבלטה צורנית של עוצמה, חסינות, בטחון, תקיפות וכיו"ב. אולם למעשה בא המירוח לחפות על חולשת-דחפים של ליבירו-הנבכים, כפי שמראה גם חוסר-דירוג של הדגשה, אף שהצפורן רכה וקלה לפישוק. משמע, יש פה הבלטה על פני השטח לשם הצורה, אך בלי מתח של מאמץ להחדיר את הצפורן בנייר. הכותב כפוי להתגונן בתגובנות תפוחה.

לפי ריבוי הדיו בקו עשוי המירוח להטעות (בעיקר בתדפיסי גלופות) בתור לחץ חזק, כביטוי של נמרצות, גבריות, אומץ; אולם על-פי רוב יש כאן התיימרות כלפי-חוץ, בעוד שבעומקו שבוי האני לרכרוכיות, פיגוק-יתר של נרקוזם וכן תביעות מנופחות מהסביבה. תכופות פועלת כאן עכבה ריגושית כלשהי המפריעה לאני להסתגל לדרישות המציאות, ולפיכך מבקש הוא פתרון 'גואל' בדרך של התרפקות על אשליות-נועם חזק חיסה עצמית ('במסתרים תבכה נפשי') על חוסר מזל בחיים חרף 'יחוסו הרם', שאת תפארתו הוא מדמה להבליט כמעלה אותו לדרגת 'ראוי להתקנא בו'.

מירוח פוגשים בכתב של אנשים (על-פי רוב נשים) הנוטים לראות עצמם מהוננים בגודש של מידות אנושיות למופת, שאר-רוח, כשרונות אמנות, מביני-דבר שאין כמותם, ואך פליאה היא בעיניהם, שאין שועה לעצתם. מכאן טענות 'להם, קובלנות ודמעות של מיוחסים על חוסר-צדק, שלטון רשע ביחסי ההברה, על עוולות ופזרעוניות שהורידו אותם מגדלותם. הם דבוקים תמיד בתפארת עברם 'שחלפה מן-הסתם לבלי-שוב, אך מדמים לשאת בקרבם את בשורת 'הגאולה 'לאדם, אלא שהחברה עדיין לא בשלה להכיר ברום הרעיונות ההומאניים שבאמתחתו של כותב רחב-אופק מטיפוס ו.

בתיאום קהה-הנמיה שולטת תגובנות מסולפת; לחץ פרע-שטפי (דיסריתמי), שבו הדגשה והרפיה מוסטות מאפיקיהן הטבעיים ומסתלפות לפי אופיין של הפוטנציות ז, ח, ט. בתהליך התפתחותו נתקל האדם בקשיים ובעיכובים בתחומים שונים, וככל שאלה חוסמים את דרך התקדמותו נדרש. הוא להתמודד בקשייו — להפעיל את יזמתו ומרצו כדי לגבור עליהם ולפתוח את דרכו לקידום. מתגלה בכך המבחן של ברירה — היכן על האני להשקיע את מרצו והיכן לחדול. חוויה זו של ברירה שבתמונת הלחץ משקפת את ההעדפה הלא-מודעת של הגמיה האישית לפעול במקום שהאני חש סיכוי להישג, ולחדול במקום שבו אין סיכוי נראה לו.

בלחץ הפרע-שטפי לשלושת אופניו הבאים (ז, ח, ט) נתוודע אל פטיות שיוגות מדרך פורקנו הטבעי של הלחץ, סטיות שיש בהן פיתוחים מוזרים של בחירה מסולפת בהתמודדות האני וגם במחדלו.

פוטנציה ז: טיפוס ריפורמאטורי

לחץ פרע-שטפי אופקי של כותב ז מכונה כך על שום שמכריעה בו הדגשתם של הקווים האופקיים, בעיקר של התנועות הפונות ימינה (או 'מיימינות') בכיפות של ראשי האותיות ל, כ, ר וכיו"ב (I ו I 1). הקווים האופקיים הם כבדי-משקל, מוחררים בעומק ומובלטים בעוביים, לעומת הקווים האנכיים הנרשמים בתנועה יורדת, והם דקים ושטחיים יחסית (I ו I 1 — רגל של י' ב'קבוצה').

בפורקנו של לחץ זה מכריעה ביקורת (אופטית) צורנית כפויה, המסלפת סילוף כפול את נתיבי הבעתו של ליבידו-הנבכים: הלחץ מודחק וגמנע מלהתבטא באפיקו הטבעי שבתנועה יורדת; ומרץ-המעמקים שהוחנק והודחק בקווים האנכיים מוסט הצדה ומופנה לקווים האופקיים. בכך מבוטא ניגוד פסיכודינאמי בין שני תחומים: הדחקה של ריגושות-הנבכים בתחום האישי-הפרטי (האנכי, ר' עמ' 120), ולעומתה מובלסת ההדגשה האופקית המיועדת לעשות רושם של מקוריות, נאצלות, טוב-טעם של חן-אמנות וכיו"ב. בכל אלה מבקש האני ז לשפר את דימויו בחברה (הממד האופקי, ר' עמ' 205), כתגמול על המחסור בסיפוק טבעי ואף סבל ומצוקה שבתחומו הפרטי (בקווים האנכיים).

מבחינה פסיכולוגית באה בלחץ פרע-שטפי-אופקי לידי ביטוי התרחשות מעין זו: בתחומו הפרטי (בקווים היורדים) מתלבט האני במצוקה רגשית המדחיקה את מרץ-הנבכים מפורקן טבעי (בעיקר שכיחה מצוקה זו אצל אשה לעת-הבלות): התחום הפרטי מכווץ מתוך חווית-כאב, בחינת נתיב-יסורים, שאין האני יכול לעמוד בו; מכאן כפיותו לסלוד ולהתחמק מחיצוץ ריגושי — כאילו נמלט האני מפני עצמו, ומנוסה זו פוגעת בהרגשת אניתו. בכך יורדת חשיבותו האישית בעיני עצמו והוא נתפס לצער חולשתו, לעניווי-נחיתות, למחנק-קיפוחו וגם למצוקת חוסר-ישע בתחומו הפרטי, אלא שמפני חוש הכבוד העצמי אין האני נכון ליטול על עצמו את האשמה למצבו, כל שכן שאינו נכון להודות ברגשי מפת-נפש שנפלו בחלקו בתחומו הפרטי; אלא שבו-בזמן שהוא מתכחש להרגשתו הטבעית אגב אותה ההדחקה שבקווים היורדים, הוא מאשר בעל-כורחו לעצמו 'לא זה הדרך' תחושתו זו דוחקת באני, שיבקש לעצמו פדות בדרך נאותה

יותר, העשויה להתבטא, בין השאר, באורח חיובי (+) בדרך של מאמץ לפיתוח כשריו האישיים, עידון הליבדור הקמאי, עילוי-ערכים והפניית מרצו בשירות החברה (בהדגשה האופקית); ויש שהאני נוקט פתרון שלילי (-) של ראוותנות, רכיבה על עקרונות, התחסדות כדי לאתז את עיני החברה, לזכות בהערכתה, ולפרקים אף ניצול אמונה של החברה לתועלתו הפרטית.

הנסיון מלמד, שקיימים הבדלי-משמעות של הלחץ הפרע-שטפי-אופקי, של אשה מזה ושל גבר מזה. בכתביהם של גברים בא השינוי הסלפני של הלחץ הזה (כגון בתבחינ 4: כתב 3/21: ראש 'ץ' ב'קיובץ'), לפי השפעה מכרעת של האווירה החברתית — יחס ההורים, עיסוק במקצוע, תנאי הסביבה. לא כן בכתבי נשים (I ו 10-12, 15, 22-26), שמבוטא בהם אופיה האינטימי של הריגושיות, לפי מופרעותה או הסתלפותה במעמקים, אגב תמורות תיפקודיות (פיסולוגיות, פסיכוסומטיות) במצבי-מעבר ביו-לוגיים (הפרעה בלידה, אינבולוציה, גיתות גינקולוגי, עקרות), וכתגמול לזה נוטה אשה לפרקים לחפות על החולשה האינטימית והחבויה (שבקו היורד הדק והמכווץ) על-ידי הופעה של חשיבות, גינדור, סנוביות במגעיה בחברה (כמובלט בהדגשת הקו האופקי). פוגשים לחץ פרע-שטפי-אופקי אצל קרות-מוג מטבען, אלא שעקב המצוקה של אובדן קסמן וכוח-משיכתן הן מבקשות תגמול ביצירה-השתלטות על בני-ביתן ועל סביבתן החברתית, כדוגמת המטרונית הרודנית, האחראית לכל והמפקדת על הכל. ויש להיפך, שנשים חמות-מוג מטבען, אלא שמחמת חוסר-תיאום עם בן-זוג, ריגושיותן הטבעית מתכווצת מלכתחילה לקרירות נברוטית (פריגידיות), העלולה להימשך שנים במאבק סמוי לבלי הכר כלפי-חזן, עד ש'פתאום' נתקפת הכותבת ו בהתמוטטות-עצבים. סכנה כזאת מחריפה והולכת ככל שהדחקתה של ריגושיות-הנבכים מרחיקה את הסיכוי למצוא 'עוד' אושר בחיים, בגדר אות-אזעקה, שהאני טעון טיפול דחוף.

גבדל מזה כתבו של גבר, שלחץ פרע-שטפי-אופקי שלו מתייחס יותר לרקע הסוציאלי, וניתן להתבאר כהסתלפותה של ריגושיות-הנבכים מחמת קשיי-הסתגלותו של האני לתנאי החברה. התמרדות האני ממוקדת כאן ביחסים הפורמאליים והמקובלים בסביבה, והיא מכוונת לאי-השלמה עם מעמרו האישי של ז בחברה, בחוגו המקצועי, ביחסי העבודה, במבחן של קבלת-מרות או פיקוד וכיו"ב. התנהגות האני ניוונה מרגשי מרי ותחרות מתוך היותו משועבד לאותה כפיה פנימית לסלק מפגע כלשהו של 'עוין-מתחרה', החוסם כביכול את דרכו של האני בפני התקדמות, בעוד שבפועל נדחק האני לכוח את מחנקו האישי מחמת עכבה או קבעון. מצוקתו מכבידה עליו למצוא מנוח; קל יותר לבקש וגם למצוא תואנות לגבי הוולת ו'ללמדו לקח'; מכאן מסתברת התנהגותו המתגלה בעקשנות, נצחנות, התנשאות אריסטוקרטית, רברבנות, התחסדות האני המתריס על קיפוחו, אף במקרים שהקיפוח אינו אלא מדומה, עם שהוא מצפה להשיג בכך סעד כלשהו, רוחני או חומרי.

לחץ פרע-שטפי-אופקי פוגשים על הרוב אצל בעלי מבנה-גוף אתליטי מכריע בעלי נטיה לעסוק בספורט ולפתח כוח פיס, בעיקר אצל גברים. אופיינית יותר לאשה אותה 'מתרת' של כפילות-ההופעה, של טאקט, דיסקרטיות, 'דיפלומטיה' ביחסים עם הסביבה, אגב השתדלות לחפות על קשיי הסיגול הריגושי.

טיפוס ה' כותב בלחץ פרע-שטפי עוייתי (I ח 1, 3-12). לפי המאמץ המעונת והכוויצות שבתנועתו לוקה רישומו בהפרעות שוגות — הקו רוטט, משתבר, חורג או 'נתקע' (בגיר), מתרוקן (בין שפות הקו), ולפעמים יש 'התות-רסיסים' של דיו ואף ביתוק הגיר. במקרה קיצוני עלולה הכוויצות להחריף עד כדי עויית המפקיעה את כושר תגועת היד (5, 11). פריקת הלחץ נפגעת כאן לפי התרה מסולפת של ריגושיות-הנבכים 'ה'פצועה' עקב תלאות חיים — משבר גפשי, אסון במשפחה, תאונה, מפח-נפש, כשלון במקצוע וכיו"ב — גורמים המרעילים את נפשו של כותב ח ברגשי-מרירות, האני שלו מתכרסם ב'חומציות', אך אינו נכון לקבל את מצוקתו בתור תבוסה סופית. לפי דחיקתו הפנימית הוא כפוי וגם מייחל להכרעה לטובתו 'בסיבוב הבא'. בכך נדחק האני ח למתיחות-יתר קטלנית של רוח-קרב, ואפילו תהיה זו לחימה בטחנות-רוח ובלבד שה'מעוות יתוקן'. לכאורה כוונתו לתיקון, שיביא לו תגמול על קיפוחו; אך למעשה מכריע תמיד 'העוקץ' (שיפודיות הקווים) של התמרדותו על 'עברו המר'. רגשי מרי ומרירות אלה הם המטביעים את חותמם גם ביחסי האני לסביבתו, כמתבטא בקנאה ועופה, בביטול עוקצני, בקנטור, בדווקנות, ב'עצבי-סיכות', בתוקפנות 'חמוצה' ו'דוקרנית', במעשי קיפוד שמעברם הפנימי של מחטרי השלוחים מסתתר 'לב רוטט' מאימה, מזעף, מחרון ומצמאון-נקם; ופעמים יש שהוא מצפה להוציא מתוק מעו.

החווייה המרכזית פה היא תדהמה משתקת לגבי ייצור — לעומת תסיסה תובענית של 'העשוק' הטוען 'מגיע לי'. האני ח שרוי בהתלבטות עם כוחות רדומים, שמחמת עכבה מילדות נעצר פיתוחם, אך הם תובעים את חלקם בניהול המשק של האני לתחומיו. בעייתו היא למצוא אפיק-פעולה שיפיח בו רוח-אמון בכוחות עצמו, כדי שיתגבר על רוחו הנכאה בגלל כשלונותיו לשעבר ויוכל 'לפתוח דף חדש' בהערכת עצמיותו ובגישתו לסביבה.

לחץ פרע-שטפי-תפניתי של כותב ט, פורקנו מסתלף בהדגשה צדדית, בתנודיות של גירויים: יש הדגשת-פתע משולהבת, קצרת-נשימה מתחלפת כהרף-עין ב'התנדפותו' של הרישום; גמישות עומקית משולבת ספוראדית עם הקשיית הקו (I ט 1-40). בתופעות אלו מתבטא קוצר הביקורת למשטר את ריגושיות-הנבכים, את הגירויים; מכאן באה התרה מסולפת-מגורה, אופיינית בעיקר בכתבים של בנות בתקופת ההתבגרות המוקדמת (בגיל 12-18).

התנודות בפורקן הלחץ אינן מפתיעות בהביאנו אותן תמורות חריפות המתרחשות בגופה של המתבגרת הצעירה (התפרצות של גלי-חום, הסמקה והחווה חליפות, התקפיר-רפיון, עילפון), וככל שתמורות כאלו מערערות את בטחונה העצמי כן נעשית היא רגישה יותר ביחסיה עם הסביבה; שכן יד-ביד עם תסיסתה הריגושית נסערת היא תכופות בדימויים ארוטיים מפחידים.

התרחשות-הנבכים של ט היא מן-הסתם שלב קריטי ביותר בהשתלשלות סגנון-החיים של הגערה, האשה, האם-לעתיד — לפי הדרך שבה באים על פתרונם האישי כל

אותם ניגודים שבין שקיפות לפחדים למיניהם, בין צייתנות, הפנמה, חיפוש-מחסה וכיו"ב ובין רגשי-מרי לא-מודעים המאיימים לפרוץ סכרים, שבפועל הם 'חומקים לעורף' (בנטיה קהה). בהתפתחות תקינה אין זה אלא שלב קצר-מועד (2-4 שנים בערך) העובר ומתחלף בהסתגלות מייצבת יחסית (מכאן חשיבותה של בחינה משווה של דוגמות-כתב מגילים שונים). אולם יש שאותו שלב קריטי נעכב ומוסיף להיות מיותר (עכבה) גם לעת בגרות מאוחרת, כפי שפוגשים בדמותן של רווקות ש'אינן מזדקנות', הנכונות כביכול תמיד לבנות קן-משפחה, אלא משום-מה עדיין 'לא מצאו' את הדרך.

עד כה ראינו את פורקן הלחץ כתהליך שלם; מעתה נבחן את טבע רכיביו ואת יחסי-השתלשלותם לפי הפוטנציות א-ט.

11. מעבר עומקי: יחסי שיפוד/גידום לפי הפוטנציות א-ט

בחינה זו שואלת, כיצד מועברת הנעתו של ליבידו-הנבכים — (א) דרך הקו, שהוא יחידת-ההבעה המוערית? אך מכיון שהקו אינו מטרה לעצמה אלא אמצעי להבעה, לכן נבחן (ב) האם מסייע פורקן הלחץ בקו לקידום ההבעה בשורה?

א) המעבר העומקי בקו

הבעה כמושג מציגת תהליך של שאיבה ממבוע, שתוכנו מועלה או מוצא החוצה. לפי זה רישומו של קו באות כלשהי מתווה נתיב-ההבעה לתהליך ערכי המתאפיין בטבע התהוותו:

קו | פתיחה מבטאת אני, ראשית, יומה, גישה, פנימיות, עבר, איווי
סיום מציין סביבה, אחרית, תכלית, פרידה, חוץ, עתיד, הגשמה

לפי טבע מזגו של הכותב, ולפי יחסו בריגושיות-הנבכים לענין כלשהו, עשויים הערכים הנזכרים למשוך עליהם את הטעמתו של ליבידו-הנבכים באופנים 1-7 של תרשים 1.

עם פתיחתו של קו מגלה האני את יומתו להביע משהו מתכולתו הפנימית — מגסיון עברו, מחוויותיו העכשוויות או מייחולו להבא — כפי שאלה מתגלמים בגישתו לסביבה, והוא יוצר עמה מגע (בנייר) באחת משתי הדרכים, בפתיחה של גידום או של שיפוד.

1) גידום פותח יש בו היטל מלא-עוצמה 'בבת-אחת', גישה דראסטית מתוך בטחון התלהבות האני מיומנתו (I ט 37-39). מפני חוסר 'הכנה מוקדמת' (חוסר דירוג של שיפוד) נראית גישה זו של הכותב כמתקיפה את הסביבה במפתיע.

2) שיפוד פותח (I ט פתיחת ו' ראשונה ב'קולנוע'): פה יומתו של האני נגלית בהדרגה; גישת האני לסביבה נעשית כאן בעדינות אגב גישוש רגיש והסתגלות מודרגת, בפיתוח גובר והולך של מגעו בסביבה.

בסיומו של קו מופיעה אחרית מעשהו של האני, תכלית טרחתו — בין שהוגשמה כמיוחל או לא. מאחר שכללה את הבעתו או את מעשהו, נפרד הוא מסביבתו, מהחוק ומגתת את מגעו, אף פה בשתי דרכים, בסיום של גידום או של שיפור.

תרשים 1

מעבר עומקי בקו

דו-שלבי		חלת-שלבי		חז-שלבי	
יתרי		מגדלי		כוזל-היבוק	
1	2	3	4	5	6
יורד	עולה	יורד	עולה	ניפוח	חילול
גרם פתח	גרם סיומי	שיפור פתח	שיפור סיומי	ניפוח	חילול
שיפור פתח	שיפור סיומי	גרם פתח	גרם סיומי	שיפור	גרם
דירוג בהרפף	דירוג מתקצם	דירוג	דירוג	עוצמה מעוככת	התרופפות
נישה דרסית	פרידה דרסית	נישה עדינה	פרידה עדינה	להט עצור	אכזבה, בשבר
בסחן תחילי	בסחן תחילי	הסתגלות להבשן	הסתגלות להבשן	יזכרה, חביעה	כצוקה-קיפוח
בסתגלות	בסתגלות	מחוך בסחן תחילי	מחוך בסחן תחילי	מכילת	אשבה או ויתור
אנב הקלה	אנב איסוף	אנב איסוף	אנב הקלה	גדלות חבויה	אי-בסתחן או קלות-דעת

(3) גידום סיומי I ג 47-סיום 'ק' ב'קרח'; ב 14-ק' ב'קבלו': זוהי פרידה פתאומית כעין 'שריקת הדלת לאחר', ניתוק דראסטי של המגע (בנייר); יש בניחוק כזה משום החלטיות פסקנית, שאינה משאירה מקום לספק בדבר אי-נכונותו של האני להתפשר. ניתוק סיומי מקים מחיצה, שמשמעה התנגדות האני, מטעמים שלך, להסתגל להמשך מגעו בסביבה.

(4) שיפור סיומי I ג 48-ק'; 49-ק'; ט 39-ק'; 40-ק': פרידה כזאת משקפת המשך דחיפתו של אימפולס כלשהו מתוך ויקה מסוימת, שהאני צופה להגשימה בעתיד הקרוב ביותר או המאוחר יותר. מעברה המודרג (השיפודי) של פרידה זו מלמד, שהאני 'פתוח' להסתגל לקראת הבאות ונכון לשתף פעולה עם הזולת בדרך כלשהי, אף כי לעתים עלולה 'פתיחות' כזאת (של שיפור סיומי) להעיד על 'הסתמרות' של זעף ונכונות לחקוף בעוצמות.

המימצאים 1-4 משקפים מעבר עומקי מודרג, בין ההדגשה בגידום לבין ההרפיה בשיפור. זוהי הבעה דו-שלבית, שפתיחת הקו וסיומו משתלבים בה במגמה פעלתנית מוגדרת בשיפור סיומי (תמונות 1, 4 של תרשים 1) — להמשיך ולהתקדם — או בגידום סיומי (תמונות 2, 3 של תרשים 1) — לעכב ולהפסיק.

בתמונות 5, 6 של תרשים 1 מתמחשת — להבדיל מהחלוקה הקודמת — הבעה תלת-שלבית, שבה מופיעה גם עמדה תיכונית של הקו, חבויה יחסית, לעומת הפתיחה והסיום; אלו הן עמדות גלויות יחסית לביקורת האופטית. פירושו של דבר, כי הפרעה כלשהי בריגושיות-הנככים, שחווה האני כלפי ענין מסוים, ומשום-מה הוא חש אי-

נעצמות או חושש שתתגלה, מסתיר הוא אותה ב'מקום בטוח' מפני עין הזולת. עצם היעכבותו של ליבידו־הגבכים בעמדה תיכונית של הקו מלמדת, 'שקיים פער כלשהו בין גישת האני (פתיחה) לפרידתו (סיום)', בין האני לסכיבה, בין האיווי לבין הגשמתו. ההגעה הריגושית 'נתקעת' באמצע הדרך בשני אופנים — ניפוח תיכון וחילול תיכון (תרשים 1).

5) ניפוח תיכון I ג 42- 'ג' ב'גשם'; ט 28- 'ד' ראשונה ב'המוסר': ניפוח זה הוא למעשה גידום מופלע או חבוי, שכן המשכיות (המגע בנייר) וניתוק (המגע) מתבטלים אהדדי. אולם תוך הימשכותה, לפי גבירת הלחץ (ועמו גם של החיכוך בנייר), עשויה התנועה להיעכב עיכוב מופלע בלי שתגדס. בדרך זו מבליעה המשכיות התנועה בחובה מסגולת העצירה שבגדם גלוי (בפתיחה או בסיום), אבל היא מונעת 'קצר' (מיפסק) גלוי. לאור צירוף זה מבוטא אופיו הניגודי של ניפוח תיכון בכך, שיש בו מעצר תיכון ואיפוק חבוי של מרץ־המעמקים על אף גיאותו ודחיפתו; דחיפה זו מעוכבת ב'פסק', ורק לאחריו היא פורצת, כהתפרץ עודף־קישור שנצטבר, בשריקה חדה ונוקבת. העוצמה המעוכבת בעמדתו התיכונית של הקו מבליטה את הסתירה העמוקה שבין אותה רגישות שבגישת האני ובפרידתו (שיפוד בפתיחה ובסיום) כשהוא מגשש בעדינות להסתגל להבעה לעומת הלהט העצור בפנים, שנמנעת פריקתו. איחודם של מעצר והמשך בניפוח תיכון מאפיין מוגה של חיפוי על פער: קיפוח/תוחלת, תרעומת/יומרה, התגוננות/התקפה וכיו"ב. ניפוח תיכון פוגשים אצל כותבים אימפולסיביים ש'הרגע' שבתוכם עשוי לפרוץ במפתיע בלי הצדקה בזעם־גסם מוגבר על תוחלתו הנכזבת של האני. זוהי רגיו־ת־מעמקים מאחורי חיפוי של טאקט וטוב־טעם כלפי־חוץ, השלובה במצוקת־מרי של האני ותובענותו לעמדת כבוד וחשיבות.

6) חילול תיכון (תרשים 1) מציין חלל באמצעו של קו, משום שהכותב אינו מגשר בין פתיחת הקו לסיומו. חילול תיכון נבדל לפי התהוותו בשתי דרכים — הוא מונחק או רפרופי.

א) חילול מונחק I ה 11- 'ל'; 12- 'ק') נוצר כאשר הקו מנותק באמצע מזמנת לפיתה כווצנית המחניקה את פריקת הלחץ עד כדי כך, שהמגע (הרישום) מופסק. חילול זה משקף אי־יכולת לגשר בין היזמה (פתיחת הקו) לבין התכלית (סיום) עקב תגובנות של מצוקה המערערת את בטחונו הפנימי של האני ומפצלת את מאמץ חתירתו להישג (בסיומו של קו).

ב) חילול רפרופי I ג 35- 'ש'; 36- 'ד'; 37- 'דה'): כאן הרישום 'מתגדף'. באמצע הקו אגב מגע קל של העט בנייר בתנועה הפוזה־עפופה, שלפרקים היא 'ממריאה' ומנתקת את מגעה מן הרקע (הנייר). פה נובע חוסר־הגישור בין היזמה לבין התכלית מחולשת־ריכוז וקלות־הדעת המביאות לידי פיוור־נפש והתחמקות פוזנית ממילוי חובה, חוסר יחס עניני לדברים, עשיית־לחצאין, קוצר־רוח הדוחק להיפטר מהר ככל האפשר מן החובה שבעשייה.

7) מעבר עומקי חד־שלבי מציין קו, שהגדם הפותח שלו הוא הקובע את שיעור־רוחבו למלוא אורך רישומו, המסתיים באותו הרוחב (של גדם) שהיה בפתיחתו (I ה 4). פורקנו של ליבידו־הגבכים מתמשך פה בשוויון של עומק וקוטר, אגב הזזה מתמדת של רוחב הגדם בשלב הפותח של הקו ומתמשך בעקיבות עד לסיומו. מעבר חד־שלבי

הוא איפוא נטול דירוג של הדגשה/הרפיה. קו של מעבר חד-שלבי נראה כעין 'שפופרת חסומה' בשני קצותיה, אם כדי להבטיח את 'נקיון' תכולתה הפנימית מפני חדירת אלמנטים מזיקים מבחוץ, ואם כדי לשמר את תוכנה לכל 'ידלוף' החוצה. בשני האופנים קיימת כעין הטלת-הסגר ומניעתם של חילופי-יחסים של פנים/חוץ. בכך מתבטאים קפיאת הכותב על שמריו, גיוון חיותו של האני ויוזמתו, דלדול חייו הפנימיים ובידולו מזרימת המציאות הריאלית. מובן, שהאני עלול לסבול קשות מן הפער שבין היות (טבעו הפנימי) לבין היראות (דמות נכספת כלפי-חוץ), מן הפער שבין מצוקת מוגבלותו מזה לבין יצר-גדלות מזה, או בין בדילות וחששנות מזה לבין יצר-שליטה וסחטנות מזה, הנפגשים בתשליבים שונים.

עקיבות חד-שלבית זו עשויה להטעותנו, ואנו עלולים לראות בה ביטוי לשיטתיות, תכנון, חזק המשמעת הפנימית, כוח-רצון להתמיד בהגשמה. אולם בעומקו של דבר מכריעים פה מגיעים של כבילות לא-מודעת, עצבת-כפיה, מתיחות של קבעון. מעבר חד-שלבי מאפיין איסטיניסים מתוסכלים שכושר הסתגלותם הקיומית מוגבל ביותר מחמת בררנותם המופלגת. במעטה של הצטנעות-שלמראית-עין רתוקים הם למתיחות יומרגית. מעבר זה שכיח גם בכתבם של עצבנים הירשלים במבחן דרישות המציאות; גם כשהם מבקשים 'להתהגן' כלפי-חוץ, מרדנותם הנפשית מכשילתם. לכאורה מחפשים הם צידוק כלשהו לבגז את 'חוסר-הטעם' ו'איה-הגיון' שבנוהג המקובל בחברה, אלא שבכך מתבקש להם חיפוי לחולשתם הפנימית כדרך השועל וענבי-הבוסר. יש לציין, כי לבחינתו של המעבר העומקי בקו נודעת חשיבות מיוחדת לגבי שני תחומים: (א) בחקירת מעשי-פשע, ובמובן רחב יותר באבחון הגבתו של הכותב על הגירוי האקטואל-חיצוני, או של אסוציאציה שלו; (ב) בחקירת הפרעות גופניות. אך אלה הם נושאים הטעונים דיון נפרד.

עד כאן בחנו את המעבר העומקי בקו לעצמו.

(ב) ההבעה השלמה בשורה הכתובה:

כיצד מותאמים אליה יחסי גידום/שיפוד של הקו? בתהליך התגשמותה של התאמה זו יש להבדיל בין שתי בחינות, פיסילוגית ופסיכולוגית.

1) התאמה פיסילוגית-מוטורית: בפעולת הכתיבה קובע גם ויסותם הטבעי של התהליכים הלא-רצוניים (מחזוריותם של נשימה, זופק) של הכותב, לפי קצבו האישי, וגם הצורך שלו לפרש בהפוגות. בכתיבה שמכריעים בה דחפים של המערכת הסימפא-תיטית, תנועותיו של הכתב היא ספונטאנית ונוטה לריבוי של המשכיות התנועה אגב קישור אותיות ואף מלים (I ג 21-26); לא כן בכתיבה, שמכריעים בה מעצוריה של המערכת הפאראסימפאטיתית — בה נוטה הכתב לכפיתה, להמעטת התנועה ולהפרדת האותיות (I ה 4-6). בפעולת התאמה פיסילוגית זו מכיפים יחסי גידום/שיפוד את פיעומו החייתי-אוטונומי של הכותב בפעילותו המוטורית.

2) התאמה פסיכולוגית-חברתית: כדי שכתב כלשהו ימלא את תפקידו המיועד — היינו, לשרת את צרכי התקשורת בין האני לזולת — על השיפוד והגידום של התנועות היחידות להסתגל לדרישותיה של ההבעה השלמה בשורה. המשכיותה של ההבעה בשורה מסתייעת למעשה בשילובן של התנועות היחידות, העולות והיורדות כאחת, בשלושת

האזורים (ראה תרשים 2). כבר קודם ראינו, כי שיפוד סיומי של קו (או אות) מסייע להמשכיות; אך בהפרזתו עשוי שיפוד להביא לידי רציפות (קישור) נטולת-הפוגה. ואילו גידום סיומי של קו אמנם מפסיקו, ואף משסע בכך את זרימתה של ההבעה השלמה; אולם מצד שני עשויה המחיצה שקובע גדם סיומי בפני המשכיות ליצב את התנועה היחידה, ובכך מתגבשת קריאותה של ההבעה השלמה כדי תקשורת ברורה יותר. מאחר שההבעה השלמה מתקדמת בעיקר דרך האזור האמצעי (ראה תרשים 2) חשוב הדבר, שבאזור זה ישלוט מעבר שיפודי בסיום האות (I ג 1, 5, 6; ב 1, 2), ולא סיום גדום (I ו 5-7) המכביד, מעכב וחוצץ, ובכך מפצל את ההבעה ומשסע את קידומה בשורה. לא כן דינו של גידום סיומי בקו היורד באזור התחת (I ד 8-8'ק'; ג 47-47'), קודם כל מפני שמטבע התנועה האזור התחת הוא, כנזכר, הנתיב ההולם ביותר לפריקתו של מרץ-המעמקים בהדגשת הלחץ. לכן עשוי גידום זה ליצב את הפורקן (אם כי אין הכרח שיעשה זאת) ולהקנות מיגוון ערכים חיוניים ליכולתו האישית של הכותב; אשר להבעה השלמה, פיצולה על-ידי גדם סיומי מצמצם רק לאותיות ד, ה, ק שבתקן — היינו, לגבי המשכיותה של ההבעה השלמה יש עיכובים מועטים יהסית בגידום שבאזור התחת. תרשים 2 משקף את יחסי גידום/שיפוד לגבי ההבעה בשורה.

תרשים 2

עילי	אזור	אמצעי	תחת	תנועה יחידה: סיום	גידום	שיפוד	יורד
					יתר- / גוד- / חסר-	הולם	יתר-
				הבעה שלמה בשורה	משסע	מייצב	מקדם
				לגבי פורקן לחץ תקין לגבי תקן צורני	נוגד	הולם	נוגד
				אופן	1	2	3
							4

לאור הבחינות הנזכרות גבדיל את תשליכיו של המעבר העומקי, ביחסיהם להבעה השלמה, לפי הפוטנציות א-ט.

בתיאום חר-הנטיה מכריע האספקט הדינאמי בהמצאה מניעית, השולטת בפוטנציות א, ב, ג.

פוטנציה א: טיפוס גרפה

לפי תיפקודו הסביל של כותב א המעבר העומקי שלו בקו הוא תנודי. עקב רפיון הנתון, יש בכתבו תנודות של גיבוב דיו, ולפעמים סיום שיפודי (תבחין I א 8-10); אך על הרוב הסיום הוא דמוי-גדם (I א 3-3'ום' ב'היום'; 9-9'וב' ב'טוב'); הצפת הדיו שבסיום זה מכבידה ואף מעכבת בעד המשכיות ההבעה בשורה. לפרקים בא סיום שיפודי באזור

התחתי (I א 11-ק'), ובזה באים לידי ביטוי התרופפות וקוצר-ידו של א מלהמשיך. במעבר עומקי זה צף האני א על מי-מנוחות, זרימת ההוויות בנפשו מתרחשת במתח גמור, בלי דחיקה של שאפתנות, בלא מאמץ לתכלית מוגדרת, אלא בנגררות אינרטיה, אגב היאחוות רפת-שורשים בעבר. האני משקיף על החווה, חווה את הרגע העכשווי מתוך ריקנות, שעמום וחוסר-תוחלת של *déjà vu* ('היו דברים מעולם'). אין זו הכרה מסקנית מהתעמקות הגותית בתכלית מאמציו של בן-תמותה, אף לא חיפושי-דרך למלא את חייו בתוכן קונסטרוקטיבי; המניע המנחה את כותב א הוא, שאין כוחו בהפשטה רציונאלית, גם אין לו ענין לגלות את עצמיותו ואת יחסיו בסביבה בראי המציאות הריאלית, ועל אחת כמה וכמה שאינו נוטה להשקיע מאמץ ולהיאבק על זכותו הטבעית להיות הוא עצמו הקובע את אורח-חייו. אבל מתוך טבעו הריגושי-סביל נטייתו היא לפגוש את הבא בלא-איכפתיות: ימצא לו מה טוב — לא ימצא לא נשתנה מאומה. מתוך אווירה של רכרוכיות ילדית גישתו של א לסביבה היא מעומעמת, מרושלת. לכאורה יש כאן שוויון-גפוש למתרחש, ולא איכפת לאני גרפה זה איך יפול דבר; למעשה שרוי כותב זה תכופות יותר בתוגה של חוסר-ישע לגייס בנפשו עמידות עצמאית נוכח קשיי הקיום היומיומי. בלא אומר מתבקש לו סעד והוא מיחל לעידוד; אולם קל לו יותר לבטל בלבו את הקשיים אגב הזיה באשליות-נועם של חוסר-דאגה והתבטלות מאוזכיסטית כמבקש בנפשו: אל תיגע בי.

פוטנציה ב: טיפוס אינטגרטיבי

מעברו העומקי של כותב ב הוא הרמוני בשיפוד ובגידום, המתואמים בתיפקוד פעיל לפורקנו הטבעי של ליבידו-הנבכים (הלחץ) בקו עצמו, וגם הולמים את המשכיותה של התבעה השלמה בשורה על-ידי סיום שיפודי באזור האמצעי (תבחין I ב 1-שים-הם-כ'ם). הגידום בא כאן בשתי עמדות: בפתיחתם של קווים היורדים אל האזור האמצעי (I ב 19-גו' ב'הנותן'; 23-ו'); ובסיומם של קווים היורדים באזור האמצעי (I ב 3-ק' ב'תקוות'; 14-ק' ב'קבלו'). גידום אחרון זה מייצב את 'בסיסה' של התבעה השלמה. יחסי שיפוד/גידום אלה של כותב ב יוצרים חילוף מחזורי-הרמוני של המשכיות ערה על-ידי סיום שיפודי במרכז, ועם זה הדגשה של כוחות גיבוש וייצוב, לפי ויסותם של הקצוות הגדומים — של פתיחת הקווים באזורים העילי והאמצעי, ושל סיום הקו באזור התחתי.

מעבר עומקי של ב מלמד על עיבוד ספונטאני של חויית-הנבכים בפעילות נמרצת המשלבת את לקח-הנסיון עם ההתרחשות האקטואלית שבהווי של אני/סביבה באינט-גראציה דינאמית. מכאן באה הסתגלות גמישה וערה של משאלות-הנבכים בנפש אופטימית, נהנתנית וצמאת-יצירה — חרות-החיים המתווסתת בחוש-מידה טבעי, שמעבר לו נהפך הגעים לזרא. חוש-מידתו של כותב ב מתאפיין בכיבודם של סייגי החברה וקיום חובותיה, בלי לפגוע בקיום חירותו האישית של האני.

ריגושייות-הנבכים פועלת כאן לא לפי מוסר-השכל של מצוות אנשים מלומדה, גם לא לפי תפיסה מושגית של עקרונות מופשטים, של כעין 'אתיקה לשמה', אלא נוהג בזולת כבעצמו מתוך תחושה בלתי-אמצעית. בדרך הרגשתו הטבעית ניגש האני ב גישה

גמישה-הזירה לזולת מתוך סובלנות, אי-התערבות והעלמת-עין מחולשותיו. ללא-היסוס מעמיד אני ב את עצמו במקומו של הזולת ומתייחס אליו כפי שהיה רוצה, שזולתו יתייחס אליו. ודאי יש בכך מידה הגונה של אלטרואיזם ראוי לשבח, אולם לפי שיעור איונו של היחס הזה מתברר, שמעורב בכך גם 'חשבון' של חכמת-החיים, ואין זו אנוכיות צרה, אלא חוש בריא של טובת עצמו.

בעין יפה צופה אני ב קדימה מתוך בטחון אינסטינקטיבי ביכולתו להגשים את שאיפותיו. שבטווח לא-מרוחק מדי, בלי שיחסר עצמו מחמדות-החיים שבהווה. הגדם הפותח באזור העילי משקף את גישתו הנמרצת לסביבה, גישה המקנה לו בלא-מורע חשיבות של משקל אישי. ואילו בגדם הסיומי שבאזור התחתני בא לידי ביטוי כוח-עמידות, המזכה אותו בהערכת החברה — לא רק בעמידתו על דרישותיו, אלא גם על שהוא מקיים את סייגיה. במרצו ותקיפותו מעורר ב קנאה, אך התחיותו השוטפת — המשתקפת בתנופות בסיום שיפודי המקשרות תכופות אותיות באזור האמצעי — והתערות המעודגת בחברה מפלסות לפניו מהלכים בחברה לחבבו ולהקיריו.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער — המעבר העומקי של ג הוא רב-התפוכות של גידום ושיפוד המשתלבים בתגודיות סוערת באופנים שונים :

(1) שכיח ביותר שיפוד סיומי גם באזור התחתני (תבחין I ג 1, 5-7, 48, 49);
(2) לפעמים יש גידום סיומי באזור התחתני, המונעת כבמהלומה לזהות (I ג 47-סיום 'ק');

(3) יש גם גיפוח תיכון : 'נפץ' מובלע, חבוי (I ג 41-41; ראשונה ; 42-ג'; 43-י');
(4) או חילול תיכון, רפרופי (I ג 35-ראש 'ש' ; 36-עינבל של 'ד' ; 37).

עקב חולשת-המעצורים מאבד כאן ג את מגעו עם הקרקע, העט מועף מעל לנייר — הוא 'נישא ברוח' בעפירות שלוחת-רסן כאילו בסערה גורפנית.

עקב חולשת-המעצורים מאבד כאן ג את מגעו עם הקרקע, העט מועף מעל לנייר — הוא 'נישא ברוח' בעפירות שלוחת-רסן כאילו בסערה גורפנית.

מעבר עומקי של ג פועל במתח גבוה של חוסר-מנוח והפכפכות-תמיד של טעמיו, רצונותיו ותכליותיו, ותכופות גם של 'מצפוניו'. בולטת בהתנהגותו אי-שליטה עצמית, לא-דווקא מחמת חולשת-רצון אלא עקב 'פראות' דחפיו הבלתי-מרוסנים. מכאן פתח להתנהגות באנדרלמוסיה נטולת-סייג. להטנות האני 'בלבוע חיים' עלולה להידרדר להרפתקות וסיכון עצמו ואחרים ; והצטברות של רוגזות המשתקפות בגיפוח תיכון עשויה להפתיע כ'מוקש' עז-נפץ ; ברוב להיטותו עשוי האני ג לאבד קשר עניני כמשתקף בחילול תיכון — עם משימתו או חובתו, לפטור עצמו מעולו של האקטואלי כדי להדביק את 'הקורץ' לו כמרחק. לפעמים מבטא גידום סיומי (I ג 47-ק' ב'קרח') התלקחות ברגע-של-דיתחה עד כדי ניתוק דראסטי מן הסביבה, ואף איום בתוקפנות ברוטאלית. ויש שגידום סיומי של ג מעיד על רגישות-יתר ליוקרתו האישית, שנפגעה בתיעול בלתי-מספק של ליכידו-הנבכים, כגון במקרים של עיסוק במקצוע שלא לפי רוחו, של תחרות מביכה, אי-סיפוק מיני, גריות-יתר, אי-תיאום שלו עם בן-הזוג, להט של קנאה,

שאפתנות היסטורית וכיו"ב; בכל אלה משתקפת התנהגות כאילו-רפלקסיבית של האני ג, כמו של ילד 'פראי', אדם שאינו מתבגר.

אף כי חולשת-המשמעת לא תיחשב כמעלה (+), לא הכל כאן הוא בהכרח שלילי (-). שהרי החברה מיטיבה להעריך כיאות גם עשייה סוערת כגון מסירות-נפש עד כדי הקרבה עצמית, אם לשם הצלת חיי אדם או כדי להגן על ערכים של החברה המקודשים על האני הקנאי, שאמת וצדק בוערים כאש בעצמותיו. יתרה מזו, התסיסה חסרת-המנוח שאינה מניחה לו 'לשבת' ממרידה את האני ג לבל ישלים עם המגבלות, אלא יבקש לו סדן (גדם סיומו של ד, ו, ק), שעליו יוכל 'לרקע' את כשריו הגנוזים והתובעים את פורקנם במעשי-יצירה. יש שצמאון-היצירה דוהר בתאוצה דלגנית (חילול תיכון רפרופי) עוקרת-נשימה כדי להדביק את תכליתו (סיום הקו) לפני שתישמט מידו. אי-מגוח כזה (שבחילול תיכון) עשוי לנבוע מתוך היות ג משוכנע בחיוניות המטרה וביכולתו להשיגה. שמחת החידוש מדרבנת אותו לדלג על פני כל המכשולים, כפי תפיסתו הוריזה, שאינה סובלת מעצור הכרוך בחיכוך העט בנייר תוך כדי רישום (ראה עמ' 73). לפעמים אין בדברון כזה משום כמיהה בלבד, אלא גם רצון בלתי-מסויג להביא את דבר החידוש לשירותו של הכלל.

בתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית, ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד: טיפוס רציונאלי

לפי חווק ביקורתו המארגנת של ד יש במעבר עומקי זה (תמונות 2-3 בחרשים) קיצוב של שיפוד סיומי באזור האמצעי (תבחן I ד 4-7), המתואם להמשכיות ההבעה השלמה בשורה; לעומת זאת באזור התחתני בא גידום סיומי, עקיב (I ד 8-ק, 7), המיצב ומגביל בכפיתה מארגנת המתאפיינת בחישול העמידות, בביסוס-החישג, בליכוד המתח ובהגברת הדריכות בפעילות בונה.

בגדם הפותח באזורים העילי והאמצעי של הקו מדגיש האני ד בגישתו בחינה מוקדמת של עמדתו (I ד 4-פתיחת 'ו' בגידום, שאינו בולט מיתר האותיות), שבה הוא מתעכב לתכנון המשך גתבו. לפי תפיסתו האנאליטית ועידונו המוסרי-חברתי משכיל ד לסגל את השתלבותו בחברה (באזור האמצעי של הכתב) שילוב ריאליסטי ומעשי, מבלי לאבד מיחסו הריגושי-האוהד ומבלי להקריב מעקרונותיו למען תועלתו הפרטית. הוא דורך תמיד על קרקע מוצקה תחת רגליו, כמשתקף בגדם הסיומי באזור התחתני. את מעשיו הוא משתית על יסודות בדוקים ומנוסים. לפי חווק רצונו ותוקף הכרתו אין ד מסתפק בעשייה סתם, הוא רואה חובה לעצמו לעשות מלאכתו עשייה יסודית, נאמנה לתכליתה, מהימנה. אני ד נאה דורש ונאה מקנים, לא-רדוקא מתוך צפיה להערכה ולכבוד מצד החברה (אף שגם בעיניו דבר זה אינו כבושל), אלא בראש וראשונה מתוך נתבעותו המוסרית להיות בסדר עם עצמו ועם עקרונותיו.

פוטנציה ה: טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת-נוקשה כפוי מעברו העומקי של כותב ה במתיחות מתמדת

של גדם 'מוזו', מפתחת הקו עד לסיומו (תבחין I ה' 4-6); מודמן בכתבו גם חילול תיכון עקב כוויצות (I ה' 11-12; 'ק'). מאחר שהגידום מתמיד גם בסיום הקווים שבאזור האמצעי מתפצלת ההבעה השלמה לתנועות יחידות. פיצול זה מורה על חזק המעצורים הכפויים באורח תגובני, לא-מודע או קדם-מודע.

החיים במתיחות מתמדת, כמשתקף בגדם מוזו-בהתמדה, הוא דבר 'איום' — בית-כלא נצחי, מיתה ממושכת, תמיד מציאות-בלהות, חרדה מקפיאת-דם ומורטת-עצבים בלי לדעת לאן יברח האני ובלי שיוכל 'לנקות עצבע' — היינו, מתגלה כאן שיתוק פטאליסטי של השלמה עם הגרוע שבגרוע; האני מרותק לפחד עברי, והוא מסתגף בראיה ועשיה מתוסכלות. יצר-החיים של האני ה' מדוכא באכזריות הרסנית, האני כפוי לשוללנות מרה, תלושה מהמציאות.

מכאן, שאני זה מאבד את אמונו בכוחות עצמו להגשים את מאווייו, והוא עלול לחפש ואף לגלות פסול-כביכול כלשהו באובייקט של שאיפתו-לשעבר עד כדי שנאה וסלידה והכרזת מלחמה על הבלי העולם הזה. ומכאן רק כפשע בינו לבין הדרת עצמו מהנאות החיים, דביקות פוריטאנית אגב בקשת תגמול בנשגב, בעל-חושני, התקדשות כפויה-מיסטית, שלפעמים עשויה להיגאל במעשי-יצירה של הגיון צרוף (מאתימטיקה עיונית או הגות מטאפיסית, תורת-הנסתר וכיו"ב); ויש שכותב ה' שוקע בהתיסרות חולנית (שסעת I ה' 13).

גם ליכולת עמידתו של ה' במתיחות זו יש גבול, כמשתקף בחילול תיכון מוחנק זה שמופקע בו כוח-סבלו. מרץ-הנבכים שהזין את התבטאותו (מפתחת הקו) מתנוון כדי מחדל (תיכון), הוא נשנק בכוויצות מופרות מחמת התקף לא-מודע (על דרך האסוציאציה) של אזלת-יד להתמודד עם נסיבות ההווה לכאורה; אך למעשה נוקבת כוויצות זו את גפשו במצוקת חיפוש-ינוחם על תסכול לשעבר. חבינו של המחלל (בחילול תיכון) משקף מילוט אגוצנטרי של כבוד האני תוך מאמץ כושל וקוצר-יד לחפות על חרדתו ה'מובלעת' (בחילול תיכון).

פוטנציה ו': טיפוס נרקיסטי

לפי תגובנותו המנופחת של כותב ו' בולט מעברו העומקי בעוביו של גדם מוזו בהתמדה תוך מירוח צורני, והוא המסיים את האות גם באזור האמצעי (תבחין I ו' 5-7). זוהי הבלטה צורנית של תנועה יחידה (קו), שגידומה יוצר מחיצות ההוסמות את זרימת ההבעה השלמה; מתגלה כפיתה תגובנית-מובלטת של חיפוי מנופח על חולשת-הדחפים. בנזקקתו זו של ו' לראויה יש מיזם תעודת-עניות גם כשהאני הוא בעל כשרים, כל שכן אם הוא מגדיש מעל לשיעור-יכולתו, או מבקש לעשות רושם של בעל-מופת. אולם האמת מתגלה במבחן הביצוע: למראהו של 'משקל' הקו (עבה, מלא, כבד-דיו) ובחזק מדומה של הגדם (עובי) גדמה, שלפנינו אבירות ריגושית, כושר רב, חשיבות עתירת-הישג המביאים את האני ו' לידי התבדלות 'אריסטוקרטית' כמשתקף בתנועות יחידות של הכתב, בבחינת 'קהלים לא ייחד כבוד'. אולם רפיונו של הביצוע התנועי מגלה, שמאחורי אותו חיפוי של יומרה וגדלנות לשם עשיית-רושם רוגע להנאתו אני פלגמאטי המצפה לשפע שיבוא, אך בלי טירחה ופטור מכל דאגה.

בעוד שפעילים ויוצרים אמיתיים שרויים במתח של אישמה, על מעשים שעוד לא עשו ועל רצונות ויודים בלבם שעדיין לא עלה בידם, חרף מאמציהם, להגשימם, רואה בעל-היומרות ו כל מה שעשה כאילו כבר עבר את שיעור המצופה ממנו והוא מחכה להערכת הסביבה לו. מבין השיטין של נגינה שלו על מיתרי מוסר ורמת-אנוש גושא הוא את עינו דווקא לכבוד-של-מש לעצמו. הוא אמנם אינו הולל, אבל מתרפק התרפקות נרקיסטית על חמדות-החיים, סולד מיגיעה, יש לו חוש-משיכה אל 'הטוב' ונטיה לתועלתנות אנוכית עד כדי הכתרת-עצמו כאני יחיד-סגולה (טיפוס ו הוא על פי רוב אשה). לפי אי-נכונותו לשתף פעולה, כפי שמורה גידומו הסיומי גם באזור האמצעי, אין פלא, שהאני ו דבק ב'פרטיות' של עילוס-עצמו, אף עד כדי התבדלותו ברווקות מאוחרת כדי להרחיק מעצמו כל הפרעה להתענג בעולמו שלו.

בתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובנות מסולפת.

פוטנציה ז : טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובנותו המנופחת, נעויות-הצורה, יש בכתבו של ז גידום מסולף וסדיר גם באזור האמצעי (תבחין I ז 7-נ' ; 15-ד' ; 24-ה'), ויש בנטיה למתיחות של סילוף המפצלת את הבעתו למען הצורה לתנועות יחידות. בידול (גידום) זה שלו במעבר העומקי, מקורו באי-בטחון, ברגישות ובחששנות הכופים את הדחקתו של ליבידו-הנבכים בתחום הפרטי (בקווים היורדים). כנגד זה משמש הבידול כתמרון מסוגנן בתחום החברתי (בקווים האופקיים) מתוך רצון לעשות רושם של טוב-טעם, עידון אסתטי, ומכאן יש לו, 'כמובן מאליו', צידוק לאי-תלות, כמשתקף באותיות הנפרדות של כתבו.

גם כשנפשו של ז כמהה לאהבה והוא צמא-חיים מצועפת חמימותו במשחק דיפלומטי של 'עמידה על הגובה', כדרישת הכבוד העצמי, להגן על מעמדו בתקיפות. מאחורי המחיצה שבגדם הסיומי שלו אין לאני ז מנוס ממצוקה של גאווה פצועה הדוחקת אותו לתגמל רגשי-קיפוח ומפח-נפש, אך לא באותם הצינורות שהכזיבו, בקווים היורדים (הגדם שבהם דק יחסית). חששנותו מחמת נסיונות-כשל קודמים מביאה אותו לידי טקטיקה עוקפנית (במקום התקפה חזיתית) לגבי אובייקט-האהבה. כך הוא דואג ומבטיח מראש, כי במקרה של תבוסה נותר לו מקום ל'נסיגה בכבוד'. זוהי הנחלת משק נפשי, שתחילתה בסנטימנט כאוב המוליך לחפש דרך להבראה ריאליסטית, ומכאן נטייתו של ז לעסוק בענפים כגון כלכלה, סטטיסטיקה, דיפלומטיה, תפאורות, בימוי.

פוטנציה ח : טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובנותו מעוותת-התנועה כפוי כתב ח להתבטא במעבר עומקי של תנודיות עוויתית; סיומו של קו מתעוות על הרוכ בשיפוד (תבחין I ח 7-ז', ר, ד'; 10-ד'), ולפעמים בסיום גדום גם באזור האמצעי (I ח 7-ז', 8). כן שכיח בו חילול תיכון עוויתי מחמת התקפי-עווית המפקיעים את הרישום בתוך הקו (I ח 3, 5, 12). בכל אלה שקוף סילופה הלא-מדע והכפוי של תנועותיו, שניתוקה לקווים יחידים גובע מחולשת-דחפים.

אין מלוא העולם חרב אלא בעיני מי שעולמו שלו חשך עליו. אין זה מטבע רצונו של אדם מן הישוב להזמין פורענויות על ראשו. יסורי-נפש וסבל פיסי, ככל שהם מציקים וקשים מנשוא, אין בהם כשלעצמם הכורח להכריע את האני, כל עוד יש בלבו שביב של אמונה וזיקת-קווה לשינוי לטובה. אולם משעלה ח על הדרך של שוללנות 'פעילה' (לעומת 'סבילה' שבפוטנציה ה), של השמדה, הרס, אובדן, יש במעשי-יאוש אלה שלו משום אותות-אזעקה, שהאני נשבר, פתיל חייו הנפשיים נשרף והולך וקורא דרור לכוחות-ההרס מבית — ניתוח עצמו מחמת התיאשותו מיכולתו להשתלב בורס-החיים, ומבחוח — מלחמת-השמד על המציאות הנפשית הקיימת בחברה הבוגדנית, ואין לה בעיניו תקנה אלא בשבירתה.

אין פליאה, שבראיה מסולפת כזאת המותחת את הרע עד קצהו, תוך עיורון כפוי לגבי קורטוב-הטוב שבמנת-חלקו בחיים, עשוי האני ח להיתפס ל'מעשי-גיבור' ולכלות את חמתו בדרכים שונות. הוא מתכרסם בנפשו פנימה, נושא את בשרו בשינוי ונצלח 'על שיפודיו', ולגבי הסביבה מגלה הוא יחס של עשיה-להכעים, מרדנות, תוקפנות. כביכול בא הוא ללמד זכות על עצמו, אך בפועל אינו אלא קרבן מצוקותיו, אדם סחוט, ממורמר בגלל כשלונותיו.

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי-יצירי

לפי תגובותיו מגורת-התנועה כפוי מעברו העומקי של ט לתודיות מגורה, שמעורבים בה התפרצות משולהבת בשיפוד סיומי גם באזור התחתני של האות (תבחין I ט 28-27 ראשונה); פוגשים בכתבו של ט גם חילול תיכון דילוגי (I ט 30-31). עקב קוצר-הרוח שבחולשת-המעצורים אין ריבוי מכריע של שיפודיות מביא כאן לידי המשכיות של קישור הזרימה השלמה, וההבעה בשורה מתפצלת לתנועות יחידות, כל קו והקפריסה שלו. ליבידו-הנבכים פועל כאן מתוך גריות שלעת-התבגרות מוקדמת (בגיל 12-17). תופעה פסיכוביולוגית זו מוכרת כאחד המעברים הקשים והמסוכנים, ממש משחק באש. שהרי דווקא לעת כזאת של בשלות מינית, משנתעצם-האני, ניטלת ממנו, מחמת המסגרת של סייגי החברה, האפשרות לתפקד באורח טבעי. אין תימה, שעקב חוסר-מוצא לעצימותו הריגושתית מתרחשת ארוטיזציה של דמיון המתבגר (בעיקר של המתבגרת) אגב ליבוי של ערגות, שפורקן נמנע. מהיעדר נסיון אין האני ט רואה דרך לישב סתירות אלו המביכות אותו. לכן הוא משפיל בבושת-פנים את עיניו ומבקש להבליע את תסיסתו בסתרו של 'גרעין רומאנטי' שבניפוח תיכון, מעין הכנה נפשית 'לקראת הבאות', לנוכח אותה גריות משכרת וקצרת-נשימה אין מן המפתיע בהתפרצות של 'פרובוקציות' בין הבת להוריה. להטנות זו של תהפוכות-נפש מתאזנת לפרקים תוך שנים אחדות. אולם יש שעקב גורמים שונים (הפרעה נפשית או גופנית, הינוך מיוחד, כשלון מיני) עלולה התסיסה להימשך ואף לגבור עד גיל שלושים שנה ומעלה. זו עדות מובהקת, שליבידו-הנבכים עודנו לכוד, אם במעט ואם בהרבה, בשלב של 'דגירה' ועדיין לא בגר לפורקן משחרר.

כל גדם, בפתיחת הקו או בסיומו, מתהווה על-ידי הצבת הצפורן (בשני חודיה) לרוחבו של קו; הצפורן מתווה את תצובת-הגדם, המציינת את העמדה שנוקט האני לגבי גתיב-ההגשמה הנרשם בקו. לפי יחסו הרגשי — נעים ומושך או מצער ודוחה — מציב האני את עמדתו בתצובת הצפורן (א) בגדם פותח, כפי שהכותב ניגש לענין ומתעתד להגשימו באותו הנתיב, וכנגד זה מבטא הוא (ב) בגדם הסיומי את חוויית התנסותו לשעבר. בעמדה הסיומית משתקף יחס האני למה שכבר נעשה ולאשר לפניו — היעמוד בתוקף בהגשמת גתיבו עד הסוף, או שימשוך ידו ממנה. טיבו של היחס הרגשי בנקיטת עמדה, הפותחת או הסיומית, נבחן לפי זווית-ההצבה, הזווית שבה מוצבת הצפורן (מן הצד הפנימי, החלול שלה) לרוחבו של קו, ושני חודיה רושמים את תצובת-הגדם.

בהתהוותה של זווית-ההצבה שלובות שתי בחינות — מצב ותמסיר.

(א) **בחינת המצב או העמדה** נעשית לפי זווית העמדה (תצובת-הגדם בפתיחת קו או בסיומו) לגבי כיוון משיכתו של קו, בהתאם לעמידתו הרגשית של האני בחוויית החזקתו את העט — במחזק מקל המשחרר את המרץ בתצובה נוחה, קלה, כנגד מחזק מכביד הכולל את המרץ בתצובה קשה הטעונה מאמץ.

(ב) **בחינת התמסיר** של התנועות היחידות: נבחין תמסיר ישיר או הולם (לעומת עקיף או נוגד), לגבי המשכיותה של ההבעה השלמה בשורה, לפי מחזק העט (המבטא את עמידת האני) — האם הוא מקל או מקשה את מסירת התנועה המסתיימת בגדם סיומי לקו הבא. לאור שני התמסירים הנזכרים אנו מבדילים בין שלוש זווית-הצבה:

(א) תצובת-גדם משחררת בתמסיר ישיר, הולם המשכיות (I ב 14-סיום 'ק');

(ב) תצובת-גדם מובלנית בתמסיר עקיף, נוגד המשכיות (I ט 7-סיום 'ת');

(ג) תצובת-גדם מאודשת בתמסיר שהמשכיותו מופסקת (I ו 5-7).

תצובת-הגדם משקפת את עמידתו של האני בפני מחסום שבקו, בפתח רישומו או בסיומו. פעולתו של גדם גלויה — לחסום התרחשויות לבל תתגלה, פעמים מחמת זהירות ושמירה של ענייני-קיום, על מעמד אישי בחברה. מבחינה מוסרית-חברתית עשוי הגדם להעיד על הבלגה, הכרת חובה ואחריות, ואתה מוצא בכך ריכוז של מתח נפשי ומאמץ בפעולת החסימה. נקיטת-עמדה (בתצובת-הגדם) לגבי הגשמה בקו עשויה להזדהות עמו בשילוב הומוגני, כגון תצובה משחררת עם גתיב לשחרור (I ב 14-סיום 'ק'); ויש שהעמדה נוגדת את הקו כגון בשילוב הטרוגני (I ז 3-סיום 'ק' ב'שקטים').

יש לציין, כי לתצובת-הגדם נודעת חשיבות לא רק לגבי התפיסה הפסיכולוגית של יחסו הרגשי של הכותב בעמדתו לפני מעשהו או אחריו, אלא גם במקרה של עדות משפטית: בחינתה של זווית-ההצבה מאפשרת לקבוע, באיזה מצב-החזקה של העט נכתבה הדוגמה שבמוצג המשפטי, אם המימצא הגראפולוגי מאשר או סותר את טיעונו של הנחשד. בכך גם נפתח פתח לזיכויו של העומד בדין או להרשעתו. ערכה הסגולי של תצובת-הגדם מקורו בכך, שהיא פריט זעיר החומק מעינו של הכותב, לכן אינו מסוגל להסוות, וכך משקפת התצובה את המצב האותנטי ברישומו של המוצג, כפי שנרשם באורח לא-מודע.

פוטנציה א : טיפוס גרפה

לפי תיפקודו הסביל, תצובת-הגדם של כותב א היא מטושטשת (בציקה), ותפנית ההצבה שלו מעוטת-שחרור (I א 6-ד', 9, 12), מחזק(העט) מרוכך-אפאתי מתוך חוסר עמדה ברורה לגבי הנעשה, התבלות בערפל-הזיות, נגררות נהנתנית נטולת-דאגה, רביצה אינרסית, גבדלות פרוקת עול-חובה, התבטלות ילדית וטמיעה בנסיבות-חוץ.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל נוהג כותב ב בתצובת-גדם משוחררת ובתמסיר הולם-המשכיות תוך תגופיות והבקעה (I ב 1-ק' ב'להתקשרם'; 14-ק'). מחזק עטו נוח ותיאומו ער מתוך עמדה רגשית אוהדת המעודדת השתלבות ישירה. אני ב מאמין בחברה ושחרר שיתוף-פעולה. הוא מיסיר את חתירתו למטרה, ועם זאת הוא יכול לוסת את פעילותו להשלמה הולמת (של ההבעה בשורה) של העכשווי (קו) ולהביאו לתכלית רחבה ומגוונת.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער מעדיף כותב ג תצובת-גדם משוחררת ביותר ; מחזק חפז, חטוף, תנודי ומביא לידי תמסיר ישיר מאוד (I ג 1-ק' 2, 8, 31, 47). זוהי המשכיות נטולת-רסון, פורצת קדימה ומעורבת ב'הזעה' חסרת-מנוח ובעפירות ללא-סייג. ישירות מופרות זו יש בה משום רדיפה מתוך עיורון-יצרים, דחיפה סוערת להשלים את ההבעה בשורה, כפי שפוגשים במצבי מאניה, ולפעמים גם במצבי היסטריה.

בתיאום ישר-הנמיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית, ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת נוקט כותב ד בתצובת-גדם קצובה, מעוטת-שחרור, השלובה במחזק-עט דרוך-מבוקר ובתמסיר מעוטי-ישירות, ההולם המשכיות קצובה (I ד 8-ק', ד'; 9-9'). בכך חותר האני ד לבסס את פעולתו ביסוס רעיוני או מעשי, לבצע ביסודיות ולקיים את מהימנותו בזיקותיו לחברה וקשריו עמה. אין הוא נתפס להכללות (המשכיות), אלא מבדיל בין הענינים, ודן כל ענין לגופו, כמשתקף בתנועות היחידות של כתבו. הוא עקיב בהחלטיותו להשלים את משימתו בשורה, אולם לא על חשבון איכותו של הפרט (קו), אלא לפי הכרתו המחייבת והיוקקותו המודעת לשיטה וסדר.

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תיפקודו התגובני-נוקשה רתוק כותב ה לתצובת-גדם ישרה-מאורשת המבוצעת במחזק(העט) קפוד-הדוק ; התמסיר שלה מופסק ומוצץ בגישה בגדם פותח (I ה 4-א';

6-ק' (ד') וגם בפרידה (גדם סיומי, אף הוא בדוגמות הקודמות). חציצה זו משמעת את ההבעה בשורה לתנועות יחידות, אגב אימוץ כווצני בחירוף, לפרקים באולת-יד עד כדי מופקעות התנועה (I ה' 11, 12). בכך באים לביטוי דקדנות כפויה, קפדנות קטנונית, קשיחות גם לעצמו, מוקבעות צרת-עין של ריגושיית שדופה, סגפנות, שסיעות.

פוטנציה ו: טיפוס נרקיסטי

לפי תגובנותו המנופחת רושם ו תצובת-גדם מובלטת לפי עוביה במירוח, אך היא מטושטשת בחיתוכה; זווית-ההצבה שלו ישרה יחסית, נעשית במחוק לא-נוח אך לא-קפוד ותמסירה מאודש במקצת. תצובת-גדם זו חציצתה מעורפלת (לא-חדה), אך לפי רוחב הגדם והקו היא כבדה ובלטת בגישה ובפרידה, בפתחת הקו ובסיומו (I ו' 5-6). זוהי התרווחות (עובי) רכרוכית בלי עימוס (לחץ). אין אני ו להוט למבצעים, אבל 'מוכן ומוזמן' לרווחים קלים. אין לנגד עיניו חכנון של מאמץ לאתגר, וצפייתו מכוונת לרווחה והתדשנות, לא התחברות, אך גם לא התבדלות מפורשת, כי אם התחדשות 'טאקטית' להרבות את רושם ייחוסו בעיני הבריות והננייתו כדי למשוך עליו זכויות-יתר להנאה ולפטרו מחובת-ייגיעה.

בתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובנות מופלגת.

פוטנציה ז: טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובנותו נעוותת-הצורה נוקט כותב ז תצובת-גדם כובלנית (I ז' 4, 5, 7-נ'ת'), הנרשמת במחוק-עט מתוח לא-טבעי; התמסיר שלו נוגד להמשכיות בשורה, ויש שהוא משתלב בקישור עוקף, על הרוב מעומס בהדגשת לחץ אופקית ונראה דמוי-מעוגן בבסיס (I ז' 8-בסיס של 'א'). האני למוד-אכזבה נזהר להתחייב, ולא עוד אלא משנתגלה בעשייתו מבקש הוא להכחישה מחשש בזיון. ענינו הוא לשמור בכל מחיר על שמו הטוב אגב שיחוק מפוכח ומבודח כביכול. כלפי-חוק הוא מתגנב תוך הבעת צער 'דיפלומטי' על היותו אנוס לנקוט ריחוק מדברים שבעיניו הם נחותים, בהאדרת-עצמו דיסקרטית הוא מטפס בסולם ה'אריסטוקרטיה', אך בתוך-תוכו חושש הוא מפני תפיסת-מרובה, לכן חותר הוא במאומץ, אפילו מאמצו לא-טבעי, כדי לאבטח את עמדתו היומרתית.

פוטנציה ח: טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובנותו מעוותת-התנועה כותב טיפוס ח בתצובה, בעיקר של גדם פותח, כבולה במקצת (I ח' 7-פתחת 'ה', ד'; 9-פתחת 'ק') מתוך מחוק מכווץ, ועם הפרות כוויצותי הרישום נחבל בעווית המפקיעה את הקו בסיום שיפודי סחוט (I ח' 3-י' שגיה, 'ש'). מתבטא בכך זעם של קנאה על החיים, נשקו הבלתי-נחלד של העשוק, שמצוקת-קפחונו מהנאות-החיים דוחקת אותו למעשי-מרי ולחנימה במה שבעיניו הוא בגדר עוול מצד החברה ופריי-שחיתותה, ובמר-לבו משלח ח את תציר-זעמו (סיום שיפודי עוויתי) בכל מה שעשוי לרמוז על דרישתו לשיפור, על-ידי התרסה, גילוי עוקצנות, הוקעה, ביטול.

לפי תגובותיו מגורת-התנועה של ט יש בגדם הפותח בעיקר תצובה כובלנית ביותר, ולכאורה יש בה חציצה 'פראית' בגישה אגב מחזק מכביד; אלא שתכופות יותר הסיום הוא שיפודי (I ט 29-סיום 'ק', 40-סיום 'ד'), ובכך, חרף סילופו של המחזק, התמסיר הוא ישיר מאוד, ובאותה המידה הוא מקדם את המשכיות ההבעה בשורה; אולם התמסיר של ט מתחלף תנודית בעיקוף חלקי (I ט 24-י'). שילוב הפכפך זה מאפיין את 'תדהמת ההתעוררות המינית, שלפי גריותה המסעירה אצל בנות לעת התבגרות מוקדמת, היא מעוררת תגובה נגדית של פחד 'הידרדרות'.

לקונפליקט זה יפה הכינוי 'משבר חווה' משעמדה נושאת הסכסוך על ההכרה הבשר-ודמית של טבע נשיותה. בת מתבגרת זו מגלה תקיפות לכאורה להתיידדות, בעומק-לבה נדחקת היא לכך יותר מתוך זיקה ל'חזית משותפת' עם חברותיה כדי לעמוד בפני המין-שכנגד. ואילו בינן לבין עצמן, סוד-הצלחתה של כל נערה וצורך-קנאותיה שמורים עמה; ולעתים לא-נדירות עשויה הנערה להשתפך בגילוי-לב לפני ידיד, במידה כזאת, כפי שהיא עצמה מודה, שלא תיתכן כלל בין נערה לנערה. תנודיותה זו של הנערה בין שני המינים משתקפת בחילופי התמסיר, העקיף וגם הישיר.

13. תיחום שפות-קו: יחסי חדות/פעפוע לפי הפוטנציות א-ט

ברישומי של קו מבצעת הצפורן (המייצגת את האני) שתי פעולות בעת ובעונה אחת: (א) במשיכתה (או בדחיפתה) היא פורקת את הדיו ('החומר' של ליבידו-הנבכים) בנתיב (קו) כלשהו, לפי כיסופי האני לגוונים או סלידתו מהם; (ב) לפי עומק חדירתם של חודי הצפורן גודרים הם את שתי שפות הקו, כעין שתי גדות של תעלה. במוגח תיחום הקו כוונתנו לבחון את אופני תיעולו של ליבידו-הנבכים לפי היחסים בין שתי הפעולות הנזכרות, המבטאות את סיגולו של האני בין לחץ דרישתו הפנימית לפורקן (הבעה) של מרץ-המעמקים בורמה מוגברת של דיו בקו לבין סיגוי-ביקורת או כפיות אופטית לרסן את הבעתו ב'תעלה גדורה'. ככל שגדות התעלה מהוות סכר עמיד בפני הזרם (של הדיו) ומונעות את השתפכותו לחוץ, כן נגדרות שפות הקו בתיחום חד (I ה 4-6; I ז 1, 2). והיפוכו של דבר: כשנפרץ הסכר, מתפעפעת הדיו ושפות הקו מיטשטשות עקב חולשת עמידתו של הסכר (I א 10, 11). עיננו נפגעת, נעלבת, ואפילו נוטה 'להכתיס' כותב ש'הרשה לעצמו' טשטוש הקו, ואולי נסתחף שלא-מדעתו באיווי של 'כתם' (I א 11; ג 45). הכתם מעורר בחווייתנו תחושת סלידה עקב אי-נקיון, והוא עשוי להשתמע בבחינות שונות — מוסרית, אסתטית, חומרית או יצרית.

משמעותם של יחסי הדות/פעפוע מתבררת בגיוונה, לפי בחינה משווה שבטבלה 4. כדרך של טיפולוגיות אין לצפות אף כאן לחפיפה גמורה בין הערכים שלהן, אבל דווקא בשל הבדלי-הגישה שביניהן ניתנת לבחינה הגראפולוגית דחיפה לסעף את ערכיהם של יחסי חדות/פעפוע לתחומים שונים של האישיות. את הקיטוב חדות/פעפוע מקובל לפרש כמבחן לשמירת מסגרת: חדות כביטוי למשמעת פנימית, כוח-רצון, החלטיות, גדירות רעיונית וכיו"ב, לעומת פעפוע כביטוי לחוסר משמעת, פריקת-עול,

טיפוס	לעומת
1 גראפולוג	נדר או חד (אוסטרי)
2 יינש: דיכוי	פרוד (בסאנוס)
3 קרצ'מר: כנסאליות	מכיוותמי (שסוע)
4 יונג: כנכה	מופנס (אינשורברס)
5 פריור: פסיכואנאליות	שלב 2: אוראלי: נשיכה
6 ריברס: תפיסה	שלב 2 אנאלי: עזירה
	אפיקריטי (על-ביקוריה)
	השעפוע (דיפוזיוני)
	בלול (באדוב)
	קיקולותי (מחזורי)
	בחוצן (אקסטרוברס)
	ינקסה: אוראלי: שלב 1
	השרשה: אנאלי: שלב 1
	פרוטופאטי (קדם-חחוישי)

להבחנה אחרונה זו של ריברס, בעלה וילאנאה את ההשבר הא(+) :

טיפוס	אפיקריטי
פרוטופאטי	מיפסקים (Synabes) בין הנברנים של הערכת הצרפוספואלית, המציבים התנגדות לפשטת האימפולסים, ולפי ההנגדות המפציית ומדורגת מועדים האימפולסים בנתיבים ברורים, או לפי תחומים גדולים ומסוימים, ובמקביל לכך התבונה דקה יותר, זה דירוג צרבראלי, שמבחינה ביוגנטית מכנים הוא כשטר גבוה יותר בהסדרת ההתרחשויות התוויתיות, באורה מודע ובמקור יותר, לפי עקרון-המצאיות (פרויד).
מוליכות האימפולסים של הערכת האוטונומית אינה מתפקדת בנתיבים ברורים וגדולים, אלא מתפעפעת, פושטת ובהפזרת בכל הכיוונים. הנברנים של מערכת זו בקושרים ברמה רשת האפצרות המשניות יחסית להפשטות האימפולס בכל הרשת הווגטאטיבית, עקב מחסור יחסי בהתנגדות סינאפטית (מיפסקית) בין נברון לנברון. מערכת זו פועלת יותר לפי העיקרון "הכל או כאובד" (פרויד), אנב הבחנה מופעת בדרירוגה של חחושית-ההנגבה: התגברות הן יותר מאסיביות, מכריעה כאן התרחשות חחושית (החליבים של תאלאמוס, פאלידוס); בבחינה ביוגנטית ההתרחשות היא פרימיטיבית, ולפייה חיי-הרגש מודרמים ובהפעפועים אנב כלילות-החוויה (יינש).	

לפי הפוצתם במציאות שכיחים יותר

חדות במקרים של	פעפוע במקרים של
נברים, לעת בגרה וישישות שכלתנים:	נשים, לעת ילדות ונעורים
הוגים, חוקרים, מדענים, סכנאים	רגשים, אמנים
"יבשים", מחנורים, ספנים	"עסיסים", נתחנים, צורכי-סמים, סכך, כוהל
הפרעות-נשיכה: קצרה, שחפת הריאה	הפרעות עיכול, כיב-קיבה, מוכרת
לחץ-דם גבוה, תעוקת-הזה	לחץ-דם נמוך, אומס שריר-הלב
אקלים קר	אקלים חם

עמ' 251.

CONSTITUTION TYPES IN DELIRIUM

(*) ו.א. וילמזה,

אי-שליטה עצמית ועוד. פרישנותנו תיבחן לפי הפוטנציות א-ט, לאור היחסים שבין התיחום ובין זווית-הצבתו של הגדם: שחרור, כבילה, אידוש. חדות/פעפוע ניכרים כגל בקו ישר, אבל בתנועה סיבובית (קשת) הם על הרוב מצטלבים, לפי שינויים בהדגשת הלחץ הבאים עקב ההלפת הכיוונים, בסיבוב שעוני או נגד-שעוני, בתנועה יורדת או עולה. חדות/פעפוע מתבטאים לפי יחסי כבילה/שחרור של שלוש נטיות התואם הבסיסי, מעבר להבדלים בכיוון הכתיבה (שבין כתב עברי ללועזי). בענין זה חולקים אנו על דעתם של היידר ושל תלמידתו שטיינר-גרינגר, המצמידים את צד התיחום לכיוון הכתיבה.

כתיאום חדיהנמיה מכריע האטפיקט הדינאמי.

הלחץ מכריע בחודה הימני של הצפורן, ולכן צד זה של הרישום מודגש יותר וגוטה לחדות, אבל חווק החיכוך של העט בנייר, יש שעם החדירה קורע חוד הצפורן את הציפוי החלק שעל-פני הגייר וחושף את השכבה הפנימית המחוספסת, ועליה מתפעפעת הדיו שבקו. לעומת זאת, בצד החוד השמאלי, שהוא רפוי יחסית, הרישום שטחי יותר ונוטה לפעפוע, ולפי זה לשחרורו של ליבדור-הנבכים. אולם הצדדים של חדות/פעפוע מתחלפים לפי סיבוב העט בין האצבעות לעומת ביצוע הכתיבה במלוא כף-היד. בזה בא לידי ביטוי שימוש ב'קצוות הספציפיים', היינו דצנטראליזציה של סמכויות, אוטונומיה יחסית בחלוקת תפקידים אגב חירות קצויות, משום שלפיתת העט אינה מעכבת את שחרור הלחץ ופיתוח הבעתו, אלא מסייעת להם, לפי הבדלי הפוטנציות א, ב, ג.

פוטנציה א : טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל של א יש בכתבו הבציק פעפוע מרובה עד כדי כך, שהקו מפורץ בצד חודה הימני של הצפורן, והחדות לקויה בצד שכנגד (I ו 7-14). טבעו הנרפה של הפעפוע מבוטא בהצפת הדיו אגב רפיון הלחץ (בציקות); הפעפוע של א משקף חוסר מוגדרות אישית, חולשת ליכוד פנימי, רפיון-עמידות, מושאות (סוגסטיביליות) יתרה עד כדי היטשטשות והתבטלות בסביבה. כן יגעה הצטלבותו של הפעפוע בתנועה הסיבובית — אין זו אוטונומיה של חלוקת תפקידים יצרנית, כי אם רפיפות שבפיזור-נפש ילדי, ואולת-יד לגבש עמדה מוגדרת וברורה לניהול גתיב (קו) עצמאי ; מכריעה כאן תלות אנאקליטית (פרויד) ב'חסות אמה'.

בטיפוס א שולטת הצפה מפורצת (מוליכות-אימפולסים ברשת סינקיטית) של חושגות נרפית הנוהגת לפי 'הכל או מאומה' — בהנאה ובדכדוך כאחד. לפי טבעה של פזירות סבילה זו נמצא, פי גם כותב בעל כישורי-שכל חסר את הכוח להניעם בפעילות יוצרת, שאיפותיו נהפכות להזיות, כוונותיו ותכניתיו לשעשועים מעורפלים — ובדרך זו הוא בא לידי אשליות. לכאורה נוקט אני זה בקו-התבונה וסומך על הזמן שיעשה מה שלא יעשה השכל, וכמובן מאליו, מכיון שהוא מצפה רק לטוב ואינו נוקף אצבע להגשימו, הוא נמצא מתבדה ומחפש אליבי של מי שידע 'ממילא' שאין לשנות דבר, ובאמת לא כדאי היה לטרוח ; טיפוס זה לועג בלבדו לטורחים 'לשווא'.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני נוטה כותב ב לחילוף מחזורי של חדות נמרצת מכרעת, השלובה בפעפוע בינוני (I ב 1, 6, 7, 14, 23). פעפוע זה נובע על הרוב מחווק ה'התקפה' (חדירה) על הרקע (הנייר), פציעתו והספגתו בדיו. בכך יש משום שחרור גמרץ של ליבדור-הנבכים תוך גמישות ריגושית ותקיפות בהגדרתו של כותב ב ; זו אוטונומיה פעילה של ביזור (דצנטראליזציה), שיש בו חירות היומה והרחבת המעש הבונה גם בשירות החברה. עמקות-הרגיש ובטחון עצמי מזה ופתיחות-לב מזה יוצרים בטיפוס ב

גשר בלתי-אמצעי להבנה הדדית ולשיתוף עם הבריות בייצור ובצריכה של הנאות-החיים.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער יש בכתבו של ג הפרזות ותנודות של חדות ופעפוע (I ג 32-49) המתחלפות בהצטלבות סוערת, הפכפכת, אגב סיבוב בין-אצבעי של העט — ביזור המתפרקן בחוסר-סייג, אוטונומיה מופרזת עד כדי אנדרלמוסיה והפקרות של דחפים. לפעמים נובע אי-שקט זה מתוך צמאון-פיתוח ודחף של חדשנות, כפי שפוגשים ברמה אישית גבוהה (I ג 1, 33, 37); אולם ב'פריצת-סכרים' כזאת באה לעתים קרובות יותר לידי ביטוי הימלטות האני ממועקותיו, נדחפות חסרת-מנוח לנוס מפני ריקנות פנימית, חוסר קו מוגדר, טמיעה רדופת-יצרים בהמולת הסביבה, בזבזנות, הרפתקנות.

כתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית, ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת מכריעה בכתבו של ד חדות קצובה ופעפוע קל ביותר (I ד 1, 4, 9, 13). התיחום שלו מוגדר בקו חד, המשתחרר במקצת בסיבוב בין-אצבעי, מתון וקצוב, של העט. חלוקת התפקידים מתוכננת על סמך לקח מגובש מנסיון עברו של ד, והיא מבוקרת בביקורת קונסטרוקטיבית השלובה בבחינת זהירה ושקלול אפשרויות להפקת ערכים חדשים. כותב ד חותר להציב מסגרות חדות של התמחות ויעול בשילוב שנינות רעיונית וביסוס-דעות ריאליסטי, לפי עקרון המציאות (פרויד).

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת תיחומו של כותב ה הוא חד ביותר בשתי שפות הקו (I ה 4-6), והוא מתמיד בחוסר-הצטלבות, כך שגם רישום קשתות האותיות נתחם תיחום מרוחק במלוא כף-היד. ריתוק זה כפוי ומחניק כל פתח לאוטונומיה בחלוקת התפקידים בין האצבעות. יש בו משום דיכוי כל יזמה לתקנת הפגום או להתחדשות. אך לגבי האני ה בכלל 'אין חדש' — הכל הוא בגדר אשליה ישנה-נרשנה, גזור מראש, ולפיו אין לשנות דבר מן הקבוע ועומד. הקו שלו חסום חסימה חדה משתי שפותיו. כותב ה שרוי בכלא חסום מלפנים ומאחור; את פלצות העבר הס מלהזכיר, אך היא מטילה עליו אימתה מפני הבאות. לכאורה שומר נפשו, דומה שיהא אוהב-חיים; אולם הצער מן התלאות שעברו עליו, ומצוקותיו בהווה בעקבותיהן, כורך טבעת-הנק לצוארו המתבטאת בביקורתיות כפייתית, מחמירה, לפרקים עד כדי רגישות חולנית. כך בא האני ה לידי ניתוק מהסביבה ולבידוד מעבר לעקרון-המציאות (פרויד); הוא נתפס לדוגמטיות (סוריאליזם, מטאפיסיקה, מיסטיקה), מסתגר הרמטית בפני זרימת המציאות, כמי שגמר אומר לעצור את דופק-החיים, וזהו נוגדנות תגובנית להיים.

לפי תגובותיו המנופחת יש במירווח של 1 התפעפעות הדיו בשתי שפות הקו (I ו 5-7). גם בכתבו גרשמות הקשתות במלוא כף-היד, בלי הצטלבות, אבל במתינות מתרווחת. בכך באה לידי ביטוי אינרציה נפשית, מונוטוניה הפוסרת את האני מן הטירחה לשנות מדי פעם, בסיבוב בין-אצבעי של העט, את התיאום לנסיבות המתחלפות. למען מנוחתו מעדיף אני 1 את ה'בטוח', כיון שעל-פי רוב מכריעה כאן זיקת הכותב לגוחות ורוחה בתנועה רוגעת. אני זה סולד מפני כל חיץ לעבר, או מפני סייג לבאות. אדרבה, 'התערבות' (בדרך פעפוע דו-צדדי בקו) עשויה לשרת את צפייתו להנאה פושטת ומתרחבת בהווה.

בתיאום קהה-הנטיה שולמת תגובות מסולפת.

התיחום נעשה לפי תצובת-גדם כובלנית.

לפי תגובותיו געוות-הצורה, כנגד פעפוע בינוני יש בכתבו של 2 חדות מסולפת המחופרת בעומק, בעיקר בקווים האופקיים, המודגשים בלחץ חזק יחסית (I ו 1, 2, 4-10, 22-24). רישומו של 2 נעשה מתוח ומאומץ בסיבוב בין-אצבעי של העט ובחלקו הוא מסתלף בקווי-הגובה (היורדים והעולים), שבהם הלחץ מודחק. שאיפתו של כותב 2 לאוטונומיה של פיתוח ויצירה נתקלת בהתנגדות חלקית של דרישת-הנבכים לריכוז הגודר בעד האני מוצא לפיתוח טבעי, בגלל חששותו לעמוד במבחן-חוץ והסתייגותו מפני התערבות בחברה.

החושד באחרים חשוד קודם על עצמו; מכאן זיקתו להתגונן מפני העולם והמפתיע, כפי שמתרחש בפגישה חופשית אגב אמן טבעי. חדות כתבו של 2 מבטאת 'הגפת סוגר' בפני איום האורב כביכול בחובו של העתיד. ואילו מצד שני, שיחוק מסולף של התרפקות על עברו (פעפוע מסולף, כבול), טיפוח כלפי-פנים, עיצוב 'לאחור ולתווך' עשויים אמנם להעשיר את עולמו הפנימי של האני 2 במיצוי של חוויות, בפיתוח אמנותי, אלא שגם בכך אין הוא גאל מאויקיו. מחמת ריתוקו למשקע העבר אנוס כותב 2 לתפוס את ההווה כעדשת העבר, ולפיו נקבעת בעיניו מראש דמות העתיד. האני מופנם מכוח עשירותו הפנימית, אך בפועל מכריעה על הרוב תגובה של הסתגרות נכזבת מפני החוץ; ועל המחסור הנובע מהימנעות זו מתבקש תיגמול בעידוד החיים הפנימיים, לא רק כמיפלט הצלה, אלא גם כ'דגרה' להתחדשות יוצרת.

לפי תגובותיו מעוותת-התנועה נוטה 3 לחדות יותר ופעפוע מועט בקו רצוף (I ח 1, 3-5, 7-12). פעפוע זה בא לא מתוך שטחיות הרישום, אלא מהתנגשות שורטנית של הצפורן בנייר, ואף שזרם הדיו דל, הוא גיתו חלקית; ואילו רציצות הקו (I ח 3-5) ('

משקפת אותה כוויצות-הגפוש שסילופה מגיע עד כדי ריטוט מחמת עווית (טרמור, אטאקסיה), ריטוט המפריע את התנועה, ובמקרה קיצוני מפקיע אותה, ובכך גשבר תיחום הקו. זה פרי סילופה של מוגדרות-יתר. פקיעת התיחום משקפת מרי של קיפוח, יצר 'להכעיס', גירוד פצעיו של אני רצוץ בגפשו עקב נסיון מר.

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי-יצרי

לפי תגובותיו מגורת-התנועה תיחומו של כותב ט הוא תנודי ביותר בהפרזות של חדות ופעפוע (I ט 1, 2, 40-28). הצטלבותו (בין האצבעות) מסולפת, אך ערה ביותר, הסילוף שבה אמנם מכביד על הרישום, אך אינו מונע את התפרצותה של אוטונומיה פראית ב'דלת האחורית'. בפעפוע של הקו מצדו האחורי מתבקש מוצא אינטימי ב'השתפכות' לתוך נפשו פנימה, לפעמים גם בהמחשה חיצונית (אוונות). חדות בשפתו השמאלית של הקו משקפת את התחייצות האני ט מפני הסביבה כתוך בקשת מיפלט 'להיות עם עצמו'; התבדלות זו סותרת את תסיסת-הגבכים של ט לעת התבגרות מוקדמת. בכך מבוטא טבעם של סייגי-נערות — שסתום-בטחון בפני הסתחפות לאין-מעצור. עם זאת מבצבץ אותו 'משבר-חווה' של גירוי-אגב-הסתרה, יצירת מחיצה כדי להגביר את המשיכה. מכל מקום מעורבים בזה התרוצצות בין 'לאו' על אף הערגה לחוץ לבין תסיסת-הגבכים של הנערה המתבגרת, שתשוקותיה נתונות בסד.

14. מעבירות המיזרם החווייתי שבקו

משך-החיכוך : פישוק, חדירה, משיכה — לפי פוטנציות א-ט

הבעת החוויות, הרגשות, השאיפות של הכותב — בקו או באפיק-הרישום — המועברת באמצעות הדיו, נבחנת לפי התאמתו של האפיק לדרישותיו המיוחדות של הכותב האינדיבידואלי, מבחינות אלו :

- (א) שיעור-גריזותה של העין (הנפש) : סף-הדרישה הריגושית לגירויים ;
 - (ב) שיעור קיצובה של העין : סף-הדרישה השכלית לסייגים עיוניים, מוסריים, אסתטיים ;
 - (ג) כלכלת השימוש בחומר (הדיו) : סף-הדרישה האקונומית לשימוש במרץ האישי ובאמצעים חיצוניים ביחסי צריכה/ייצור ;
 - (ד) רצון-תכליתה של העין : סף-הדריכות : רציה או כפיות להיאבק על-ידי חיכוך בדרך להגשמת מטרתו האישית של הכותב ;
 - (ה) אופי ההקרבה של העין : סף-הנכונות לותר בתחום מסוים כ'קרבת' או כתמורה להישג בתחום הנכסף.
- הזרימה של מכלול-החוויות, או בקיצור, המיזרם החווייתי מתרחש באפיק תלת-ממדי, וכל ממד שלו טעון תגודת היוצרת מתח אופייני לטבעו המיוחד של הממד. המתחים של שלוש התגודות משתלבים ביחסים שונים, לפי הרכבו של משך-החיכוך :
- (א) תנגודת-הפישוק של חודי הצפורן מתנה את משטח-הקו — עבה/דק ;
 - (ב) תנגודת-החדירה (לתוך הנייר) מתנה את מחדר-הקו — עמוק/שטחי ;

(ג) תנגודת-המשיכה לאורך-קו מותנית בטבעה של התנועה — נוקשה, רפה, גמישה ועוד.

בטבע הדברים אין כותב מסוגל להתמיד בעמידותו בפני שלוש התנגודות יחד. מיזרם-החוויות האישי מצטמצם או מתעצם לפי טבע העדפתו של הכותב להתחמק ולהימנע מקשיים של התנגדות, או להיפך להיאבק ולהתמודד עם תנגודת מסוימת. העדפתו של הכותב את אחת משלוש התנגודות (משטח, מחדר או ממשך) נבחנת באופן הגשמתה. לשם בחינה שיטתית נפריד בין שלוש התנגודות, ונבחן כל תנגודת ביחסה המיוחד אל משך-החיכוך.

א. תנגודת-המפשק נבחנת במשטח-הקו לפי יחסי עבה/דק. שיעורי עובי/דקות של קו נקבעים, בין השאר, לפי היחסים בין הגורמים (א) עד (ד).

(א) הכוח המופעל בלחיצה על הצפורן גורם לפישוק שני חודיה אגב משיכתה ברישום קו. בחווייתו של הכותב מורגשת פעולת הפישוק כהתמודדות עם קשיים והתגברות על תנגודת, המתאפיינת לפי הדינאמיקה האינדיבידואלית.

(ב) התנגדות הצפורן לפישוק תלויה בדרגת-קשיותה או רכותה. לכן יש גם בבחירת הצפורן משום מבחן לשיעור נכונותו הנפשית של הכותב לעשות מאמץ מודע מתוך כוח-רצון, או לא-מודע וכפוי מתוך תגובות, לעומת השתמטות ממאמץ — מתוך בקשת נוחות, רפיון, דכאון וכיו"ב.

(ג) זווית-הרכנתו של העט לגבי הגליון עשויה להקשות על פישוקו אם מוחזק העט זקוף על חודו, ולעתים קרובות נמנע הפישוק חרף המאמץ שבלחיצה, ואפילו בצפורן רכה. לעומת זאת, גם כשהצפורן קשה יחסית, פישוקה קל יותר אם מורכן העט בנטיה חדה לגליון.

לפי יחסי השילוב בין שלושת הגורמים האמורים — לחיצה, התנגדות והרכנה — יתן להעריך, בין השאר, אם מבקש הכותב להקל את הבלטתו בקו עבה או להקשות את הצנעתו בקו דק או בצירופים אחרים.

(ד) הבחירה בצפורן רחבה או חדה, יש בה משום ביטוי לרגישות גפשו של הכותב, לאיוויו או לצפייתו לעשות רושם בהופעה — הבלטה באמצעות רישום בצפורן רחבה או הצנעה בצפורן חדה.

ב. תנגודת-המחדר. יחסי עמוק/שטחי של הקו סמויים מהעין והם נבחנים לפי טבע החדרתה של הצפורן בנייר; אם מכוח המרצתו המניעית של הכותב, או מתוך חומרת ביקורתו האופטית?

(א) אם מכריעה ההמרצה המניעית, נעשית חדירת הצפורן לנייר בסדר זה: הלחץ המופעל על הצפורן — בין קשה ובין רכה — גובר תחילה על תנגודת-המפשק, אגב הרכנת העט בנטיה חדה לגליון. לפי הכרעה זו של ההמרצה המניעית, מתברר שהכותב עוסק תחילה בפיתוח יזמתו ומרצו המבטאים את עצמיותו בפישוק הצפורן, ורק בשעה שחודי הצפורן כבר מפושקים, מוחדרים הם לעומק הנייר. מכאן, שהתגברות הכותב על תנגודת הנייר, אם רך או קשה, לחדירת הצפורן מתרחשת לאחר פישוקה. הווי אומר, היזמה והמרץ שעלה ביד הכותב לפתח בפעולת הפישוק, הוא מפעיל אותם רק בשלב החדרת הצפורן בנייר (עמוק/שטחי), המבטאת את חדירת הכותב לטופוגרפיה של הסביבה. אם מכריעה ההמרצה המניעית מתפתח הרישום בעומק תוך זיקה הולמת את

הפורקן במשטח. חזקה האמיתי של ההמרצה בלחיצה משתקף בהפרשיות מודרגת של קו מתרחב ומתעמק בהדרגה. משמע, עובי מודרג של הקו משתלב עם עומקו המודרג לפי חוזק/חולשה של ההמרצה, וגם דקות-קו מודרגת משתלבת עם שטחיות מודרגת; יש כאן מעבר מודרג מהתעבות הקו ומהתעמקותו להתדקקות ולהשתטחותו. לעומת זאת (ב) אם מכריעה חומרת-הביקורת האופטית, בעיקר מחמת כפיות, נעשית החדירה לפי סדר זה: אם מוחזק העט זקוף (או בהרכבה קהה) לגבי הגליון, פישוקו קשה. לכן מוחדר הנטל (לחץ) המועמס על הצפורן (הזקופה) בחודיה המלוכדים, כאילו היו אחד, בחריץ עמוק ביותר (פוטנציה ה), אבל דק יחסית. וזהי דקות תגובנית המביעה שלילה ברורה של התנגדות הכותב לעובי הקו. לא רק התעלמות מתנגדות-המפשק, שבה נמנע הכותב מפיתוח כשריו הגנוזים, אלא מכריעה בכך התכווצות (דקות) מפני 'הנאת הרושם' (בעובי הקו), הצנעה השלובה בהתחפרות, על-פי רוב בצפורן קשה-חדה. זו הסתתרות האני והתבצרותו בעומק; בכך שואף הכותב לאבטח את עגינתו עם שעומסו המעיק כופה עליו התנגשות מוסתרת במעמקים (חיריץ). העמקה יתרה זו באה לא מחוזק (והמרצה) בלחיצה, אלא מתמת כבדות שבמועקתו הפנימית של הכותב, והיא הכופה את פיעוס-החיים בקו — במחנק, כפי המשתקף בחריץ שווה-עומק וגם שווה-דקות, נטול-דופק וחסר-דירוג עומק. מתבטאת בכך משאלת הכותב לתגמול כלשהו, לחיזוק עמידות-הנבכים שלו בפני תמורות הסביבה (עובי/דקות), ניכר מאמץ הכותב לליכוד עצמי כדי שיוכל לעמוד בפני 'מורא השינוי', שבעומקו הוא מונחה לפי נוגדנות תגובנית בדרגות שונות של עצבת-כפיה, ולעתים אף שסעת.

עד כאן עמדנו על טבען של שתי תנגודות בלבד, של פשיקות-הצפורן ושל תנגודת הרקע (הנייר) לחדירה. אולם שתי התנגודיות אלו כשלעצמן אין בהן עדיין משום חיכוך. לשם הבהרה נבדיל בין התנגשות לבין חיכוך. התנגשות היא התרחשות, שבה פועלים לפחות שני כוחות בכיוונים נוגדים, והתנגדותם ההדדית מסתיימת במקום מפגשם. לחץ המופעל ברישום נקודה (לא קו!) מוליד תנגודת מקומית בלבד לחדירת הצפורן באותה הנקודה. זו התנגשות המתרחשת רק בממד העומק: קלה-שטחית או כבדה-עמוקה. לא כן תנגודת-המשיכה.

ג. תנגודת-המשיכה: חיכוך אינו יכול להתהוות, ביום פנים, אלא רק אגב המשכיות פעולתם של הכוחות המתנגשים לאורכה של כברת-דרך כלשהי. כלומר, חיכוך נוצר רק אם מיוזת הצפורן מנקודה לנקודה ברישום קו. צפורן מתחככת רק כאשר נוסף על שתי התנגודות — של מפשק ומחדר — משתלבת תנגודת מושכית לאורך קו. תנגודת זו נבחנת לפי טבע התנועיות הרושמת משך (קו) מחליק, תנופי, רפה, רוטט ואחרים. במונח 'משך-החיכוך' יצוין טבע-מעבירותו של המיורם החווייתי לפי היחס בין 'שלוש התנגודות: פישוקית — המבוססת במשטח הקו עבה/דק, חדירית — לפי קו עמוק/שטחי, ומשכית — לפי טבע הממשך.

בכל המקרים מכביד חיכוך על תעבורתו של המיורם החווייתי ברישומי של קו. אך בתופעות הבאות נבדיל בין חיכוך שהכותב יוזם לפי חוויית ההמרצה המניעית או מתוך ביקורת אופטית, חיכוך שתכליתו התגברות האני על קשיים חיצוניים שבדרכו כדי להגיע להישג כלשהו, לבין חיכוך כפוי, שבו הכותב הוא קרבן קשייו הגפשיים והוא נתקן במצוקותיו.

מאחר שאף כותב אינו מסוגל להתגבר על שלוש התנגודות ביחד, מן ההכרח שירפה הרפיה יחסית בהתמודדותו עם החיכוך של תנגודת מסוימת הנחוות בנפשו כחסרת 'חשיבות ממדרגה ראשונה', או הכרוכה בחוויית 'אי-נעימות', לעומת התמודדותו הגוברת בחיכוכה של תנגודות אחרות 'חיוניות' יותר. לאור התופעות שהכרנו בלחץ עד כה נבחן עכשיו את יחסי חיכוך/אי-חיכוך של מעבירות המיזרם החווייתי לגבי הפוטנציות א-ט.

בתיאום הדו-הנטיה מכריע האפקט הדינאמי.

פוטנציה א : טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל יש בכתבו של א

תגודי	$\left\{ \begin{array}{l} \text{מישטח עבה מכריע: חיכוך בציק (רפה)} \\ \text{מחדר שטחי מכריע: אי-חיכוך} \\ \text{מימשך רפה מכריע: אי-חיכוך} \end{array} \right.$	מעבירות סבילה

מעבירותו של כותב א היא חלשת-חיכוך, בציקה: עובי הקו (I א 8-14) מתהווה עקב הרכנה נמוכה (כ-40°) של הצפורן לגליון, ושטח מגעה המורחב בנייר פולט שפע דיו, אבל בלחץ רפה-פישוק, בזה מבוטא רפיון הדחפים של הכותב להתמודד בקשיים (תנגודת-הפישוק) שבדרכו. עם זאת נפלטים (מהצפורן), אגב הודחלות אטית-רופפת, כתמי-דיו הממלאים את הלולאות (I א 10, II) וכן מתהווים הפרשים בצביעת הקו טלאים-טלאים (כאן דרושה זכוכית מגדלת).

כותב מעבירות א נוטה להעדיף צפורן רכה עם חוד כפוף כלפי-מעלה, כדי למנוע הינעצות בנייר; מועדפים נייר רך (כדי להמעיט במאמץ החדרת הצפורן לתוכו), ואף מצע רך מתחת לנייר, דיו נוזלה-מימית, ובהשתלבם יחד מבטאים כל אלה את סבילותו של הכותב בהימנעותו מחיכוך, חמיקתו מלהתמודד עם אתגר חיצוני או עם חולשות-פנים שבטבעו, אי-נכונותו לעמול על פיתוח כישורים כמוסים, התפרקותו ממתח, בכל אלה יש משום התנערות שבחוסר-תוחלת, יגעות שבאבדן מטרה והתרוקנות מתוכן נושא-תכלית אישית בחיים.

אולם הואיל וחיי-אדם אינם מעשה אוטומאטי, וכל שכן האני עצמו אינו 'התרחשות-מאליה', אלא הוא נדרש לעשות משהו, לכן מבקש לו כותב א מנוס מחובות הכרוכות בעשיית מאמץ למען קיומו, בדרך של נרפות, רשלנות וכיו"ב. אך אין 'יד-הגורל', כפי שהוא טוען, מניחה לו להתחמק, וגם בעצבונו יישא את נטל-עונשו — שכן, ככל שהוא מבטל בלבו זיקה לטבע-המעמקים שלו, כן מעקר הוא את היות נפשו ומתנוון תוך לא-איכפתיות, שתחילתה גיוון תוך-אניי וסופה התבטלות עצמית בפני הסביבה, הדלון ויחודו האישי; הוא 'צף כפקק על פני אגם רדוד', שריו בשממון-נפש שמעבר לטוב ולרע, נגרר באי-דאגה אפאתית או מלאנוכלית.

לפי תפקודו הפעיל יש בכתבו של ב מעבירות הרמונית בחילוף מחזורי של חיכוך/אי-חיכוך, המתואמים בגמישות בשלוש התגודות:

חיכוך מודרג שיש בו דירוג של התגברות	בפישוק קו מתעבה/מידק במחדר קו מתעמק/משתטח במימשך קו נמרץ ומחליק	אי-חיכוך מודרג, המשקף דירוג של הקלה
--	---	--

החילוף בפוטנציה ב הוא, כאמור, מחזורי-הרמוני (I ב 1, 6, 7, 13, 14, 17, 23).

לפי הדירוג של הדגשה והרפיה, בלחץ שטפיי-הרמוני, מתגבר הכותב ב בהדרגה על תגודת-המיפשק: התעבות הקו מעורה אורגאנית בחוויה של ריגושים-הנבכים והיא מצטמחת בהדרגה עם העמקת חדירתו; ולעומת זאת מתהווה הידקקותו המודרגת של הקו לפי עירות תחושת וזריזות ההחלקה (המישושית) של העט. לפי שילוב זה של צמאון-פעילות עם חוש-מיצוע, גם במגע עדין, נוטים כותבי מעבירות ב להעדיף צפורן גמישה-חדה, שחודה מתעגל לצד 'גבה', בדרך זו ניתן למנוע, גם בחיכוך גמרץ, 'הסתכסכות' האני (היתקעות העט בנייר), או 'קלקול-יהסים' עם סביבתו. מזיגה זו — של תקיפות במאבק (חיכוך) עם גמישות חיותית הולמת-תכלית, בלי גילוי חולשה של התפרצות נועמת-תוקפנית מזה וכלי 'היתקעות' נכזבת מזה — מסתייעת תוך תיאום הרמוני בגישה האני לסביבתו (נטיה חדה של העט לגבי הגליון).

מחזוריות הרמונית זו של חיכוך/אי-חיכוך של ב מזכירה את הטיפוס הסינטוני (בלוילר); אך בהקשר זה כדאי להזכיר את הסתייגותו של בולבי (בעמ' 94): 'אין אדם מושלם-מאוזן בנפשו'! גם מבחינתנו עלינו להביא בחשבון 'עליות' ו'ירידות' בגילויי-הנפש תוך התאזנות יחסית המאפשרת קיום שיש בו כושר-פעולה של האישיות. אין זה פאראדוקס, אלא יסוד-מוסד במשקיות הליבידוגית, שהרגשת מחסור מעוררת דרישה ומעודדת שאיפה לספקו — אלה הם הכוחות המניעים את האני לפעול במגמה של תכלית, להשיג את סיפוקו של המחסור. וכך מונעות-סובבות ראשית (מחסור) ותכלית (סיפוק) במחזוריות כל עוד קיים אותו הפרש דינאמי — תחושת-מחסור כנגד דרישת-סיפוק בהפרש היוצר מתח לפעילות האישית.

כדי שהרמוניה כלשהי לא 'תרדים' את תהליך פיתוחה של האישיות, הכרח הוא שיפעל 'הפרש מדרבץ' להגשמה יוצרת, תוך כדי התמודדות האני לקידמה בהתגברו על קשיים שבדרך (חיכוך). כדי לקיים את כושר-פעולתו נזקק הכותב ב לחילוף מחזורי של שלב-המאמץ (חיכוך) בשלב של הרפיה (אי-חיכוך); חילוף זה משרה פתיחות-נפש, קלות-רגש, עירות, חירות, זריזות-תפיסה וגמישות תיאומה ביזמה ובביצוע. הרמוניה דינאמית זו של ב מתאפיינת בכך, שיש בה העזה בלי נצחנות או הרפתקנות, חריצות בלי 'הזעה', שמחת-שיתוף ללא חמדנות או בזבזנות. בקיצור, הרמוניה זו יש בה אותה אמנות של החיים, הממוזגת את הניגודים שבטבע האני לחטיבה בונה, בלי קיצוניות לכאן או לכאן.

לפי תיפקודו הסוער מתבטא כותב ג במעבירות סוערת אגב תנודיות יתיר של התקפה/ מנוס בשלוש התנגודות:

התקפה של חיכוך מופרז		אי-חיכוך רפרופי של 'מנוס'	
עומקית: חרירה	{ פותחת בגדם תיכונית בניפוח	{ בשיפוד סיומי בחילול דילוגי	שטחיות סוערת
פישוקית: עובי	{ פותח בגדם בניפוח תיכוני	{ בשיפוד סיומי בחילול דילוגי	דקות עפופה
משכית: הבקעה	פורצת	החלקה	חומקת-סייג

(לדוגמה: I, 1 ג 49-34).

זו הסתערות 'פראית' והכרעה דראסטית בתנגודות של פשיקות ומחדר, על הרוב עובי משולב עם חרירה בפתיחת קו (ז'-32, 34, ק'-46); עם הפרזות ותנודות של חיכוך/ אי-חיכוך בבחינת 'פגע וברח', 'נפץ-פתע' (I ג 41-41; ז'-42) ו'התנדפות' בלא-עת (35-35; ש'-36; ד'-47), רפרופיות (37-47).

אופייני גם טעם בחירתו של כותב ג בצפון שגמישותה מוכרעת לפי קשיות חודה ה'מתקיף' וננעץ בנייר, מבחק ומבחר אותו (גליון הגייר מייצג את הסביבה), לפי תנודיותה הגעשנית, בין לפיתה קצרה ו'חמומת-חוקפנות' לבין לפיתה ארוכה שלוחת-רסן, המבטאת עריקה ממאמץ, נודות, עפופות. הפרזות אלו בהפרשים של חיכוך/אי-חיכוך, מקורן במצוקת-הפער שבין 'קדחת' המחסור ובין קוצר-רוחו של כותב ג להשיג את סיפוקו מיד. זה ביטוי מובהק ללהטנות הסרת-מנוח ולדחיקת-הקץ המביאות את ג לידי בזוז עמלו לריק ומסכלות את פעילותו המכוונת לגיבוש מסגרת בת-קיימא. מבוטא בכך לא רק חוסר דביקות הכותב ג במטרה, כי אם גם חולשת עמידותו בפני רצונות הרבה בבת-אחת, ההולמים ברקותיו המשוללהבות ומזניקים את דמו המסוער בפעילות 'עיוורת', שבה אינו מבחין בין עיקר לטפל. גם כאשר יזמתו יש בה מקוריות פוריה וגם בשבמרצו נכון הוא לעשייה בונה, מתבזבזים יזמתו ומרצו ומתכלים אגב הסתחפותו חמומת-הכוח בגירויי-הרפתקנות לשלוח ידו בחזיתות מרובות בעת ובעונה אחת. לא יפלא, שגם בגבור להט צפיותו להשיג אין כותב ג — בגלל התפורותו על פני ריבוי הניתות' — קוצר הצלחות של-ממש. במקרה הטוב עלולה התפורותו לעורר אשליות ולדוחפו להרפתקות חדשות ומתחדשות ללא-הפוגה, כדי שיוכל למצוא צידוק לגפשו הנרדפת להתמרר על השאננות שבישיגה, או מתוך חיפוש מיפלט מפני מצוקתה. נפשו הרוגשת-גועשת של כותב ג נוטה 'להתקיף' בחזיתות הרבה מתוך מניעים שונים ואף מגודים להלוטין, המשימשים בערבוביה. פה נדמה לו, שהוא נוהג מתוך אמון עצמי, בטחון גמרץ ואופטימיות מופלגת, העשויים להביאו לידי עליצות של-אשליה (איפוריה); ולעומת זאת מטיל הוא עצמו 'בכל החזיתות' מתוך חוסר-ברירה של תבוסנות, אבדן-אחיות או העדר-תקוות, שיוכל למצוא את דרכו בחזית הולמת, ובכך הוא נקלע לאשליה של-צער (דיספוריה) של הנמלט על נפשו כביכול מפני אימת-

הכליון בכבשן-מצוקותיו. למעשה אין המבחן נתון בבחירה של אור-או, אלא של "מה מכריע?" — שהרי גם המאמין הנתפס להפרזה אין דומי לגפשו ומנת-חלקו דאבון-לב, מוסר-כליות, קנאות, שנאת-חינם לכל דעה המתנגדת לשלו. מסירות-גפש למען אידיאל כלשהו תוכל, עקב אבדן-סייגים, ליהפך לקנאות עיוורת ולדחיפת הקנאי לכפות את דעתו על זולתו. לשנוא יכול רק מי שאוהב (דו-ערכיות הרגש); אהבה ושנאה כרוכות זו בזו; והמעולה שבערכי הנפש — אהבה — הפרזתו במקרה הקיצוני מסנוורת, מחשידה, מאשימה, משניאה, מאכזבת עד לקץ המר.

במידה ששאלות של חיים ומוות, הנאה וצער, יצירה ומחל, בניה וסתירה רוחשות בציר של אהבה/שנאה, נידרש באבחון של ג לבדוק במשנה-זהירות, במה וכיצד ללמד זכות על האני, לנוכח אי-מהידרדרות, לא רק לרעת עצמו או לרעת החברה, אלא גם בהפרזת ה'בעירה' העשויה להיות לטובה, אבל היא מכלה את האני עצמו. פעלתנות מופרזת עד כדי חוסר-מנוח — אף שהיא טורדת ועלולה להפריע גם לסביבה — הרי היא, לפי חולשת הכלתו העצמית של הכותב מעידה, כי בראש וראשונה הוא בלתי-נסבל על עצמו. אותה געשנות, הפורצת כאן את סייגיה של משמעת עצמית, דוחפת את האני ליחס של תלות מופרזת בסביבה, שממנה עשוי הוא לדרוש פיצוי של יוקרה, עם או בלי הנאות כלשהן, חומריות או אחרות.

כל כך לשלילה (—), ואילו מבחינה חיובית (+) נבחין בפריצה יצירת ביטויים של התמרדות נגד שיגרה, תסיסה של כשרים גנוזים להבעה מקורית, התמודדות האני לגילוי זהותו העצמית ולגאולת ייחודו האישי בדרכים ובאמצעים הנראים לו הולמים את טעמו ואת דרישותיו. ויש שמחמת עודף כשרונות לנוכח מיעוט האפשרויות למוצא של הבעה להם אורב חשש להתהוותה של עצבת (נברווזה).

חוסר-מנוח של ג משקף את אי-יכולתו של הכותב להסתפק במה שהשיג, והוא נדחף בדרישה ללא-שבעה לקידום ולפיתוח, שבמערבולת דמיונו השאפני תקצר ידו אף לשערם. כותבים מטיפוס ג יכולים להיות מחוננים ב'מוח מבריק', משופעים באינטואיציה, בחוש של חדשנות ובכושר-המצאה, אלא שלפעמים מגרעת רצינית בעורכם, שכן מתוך דחיפה מופרזת לחידושים 'מקוריים', משתעבד האני שלהם לשאפנות הרודה באני עד כדי שהוא עלול להתעלם מהישגיהם של אחרים, הישגים הקיימים וידועים לו מכבר, לבעוט בכל דבר בדוק ומנוסה. כל שאינו מעשה יצירתו האישי 'חסר-ערך' מראש, בטל ומבוטל, ובעיקר כך בעיניו של האוטודידאקט שהסכין לחתור בכוחות עצמו, תחילה אולי מחוסר-ברירה ואחר כך מתוך הרגל שנהפך לטבע שני. בין כותבי טיפוס ג בעל-עמדה, עסקני-ציבור, חדשנים וממציאים. אך לא ייעדר ביניהם גם מקומם של קשישים ילדיים, הרפתקנים למיניהם, בני נוער מרדני, לפעמים עבריינים, סקרנים פרוצים, יחפנים, שחוק הגיונגל הוא להם-חוקם.

יתר על כן, בהתנהגותו של כותב ג בולטת יותר השפעתו של העידן הטכנולוגי שלנו על רוח-הדור. בד-בבד עם הניפוי לכוהות 'טכניים' (ריאליסטיקה), והסיכוי הכרוך בהעלאת רמת-החיים האישית, גוברת בקרב בני הדור הצעיר מתיחות של תחרות להשיג, המביאה לגילויי עצבנות, רתחנות גם בתמונה הגראפית. כאן ניתן ביטוי להתפרקות ריגושתית, שבה שואף האני ג לפעול באותו חוסר-סייגים קמאי של 'איש הישר בעיניו יעשה', ונוטה למעשה להפקרות (בכתיבה), שהיא כעין מחאה על הקיפוח

הכרוך בהגבלת חירותו האישית בתחום חיי-הרגש ובגנות אותה דחיקה חד-צדדית ל'מיכון' של טבע-האדם.

בתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית, ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת ולחצו השטפי-קצוב מכריע בכתבו של ד היכוך מודרג וקצוב :
(I ד 4, 5, 7, 9, 10, 12, 13).

אי-היכוך		עומקי : חדירה < שטחיות		היכוך
		פישוקי : עובי < דקות		
		משכי : הדגשה < גמישות		

כותב ד מודע לביקורתו העצמית, מצניע במעבירות שלו את התמודדותו בתנגודת הפשיקות, לכן מכריעה בכתבו דקות יחסית של הקווים, המודרגת דירוג צנוע. אך הוא מעדיף להגביר את החדירה לעומק, שדירוגה הקצוב אף הוא מביא לידי הגמשה (משכית) של תנועתו. טעם בחירתו של ד מתייחד לצפורן חדה וקשה יותר מאשר גמישה.

כותב ד — בעיניו החיים אינם במת-שעשועים להתפרקות-יזרים ולחוטטנות של חיי-שעה בהוללות בשר-ודמית ; אך גם לא מיטת-סדום, שחובה להתייטר בה על-מנת להיכנס לטרקלין-של-מעלה. כותב ד נבחן בכך, שאין הוא נטפל לסביבה, בצפיה ודרישה, שהכל נברא למענו, ואין עליו אלא לבוא אל המוכן ; וגם לא היפוכו של דבר — אין הוא 'נבלע' בלהט של התמסרות לסביבה עד כדי שכחת-עצמו וחיסור-נפשו אגב התכלות במעשי-וולתנות (אלטרואיזם) לבלי-סייג. עיניו נפקחו לראות נכוחה, כי חסר-שחר נסיונו של ה'מתחכם' לשחק בחיים את משחק החתול והעכבר, לגנח חשבון זכות ולחמוק מפני חובה, להתהדר ב'טוב' שאין בו, ולהתחמק בסלחנות עצמית מפני 'רע' שיש בו והטעון תיקון ; דעתו עומדת לו להבין, כי תליית-הקולר בצוארי הוולת אין בה תשועה לצרת גפשו שלו, ואין היסה עצמית מסוגלת לקרב את פדותו, אלא להיפך, היא עשויה להרחיקו בתחליפים של אשליות — בקצרה, כותב ד לא נסתמא בברק של 'צופת-חיים' מזה, אך גם לא נתקדר עליו עולמו עקב פורענויות מזה. טבעו של ד נתברך במה שלכאורה נראה 'פשוט' וקל-השגת, אך בפועל הוא כנראה הקשה ביותר — הוא נתברך בכוח המחייב את הלב להבין, את הדעת להרגיש, את המצפון לקיים חובה, את היצר לשמור סייג, את הגפש לשמוח ולראות את הוולת כעשוי בצלם. עשייתו האישית של כותב ד מתגשמת בדרך של תכנון מחושב, הוא משתף עצמו באחריות שביצירת, עושה את ה'טוב' בלי יותרה, מממש בעצם פועלו עקרונות-מוסר ומקדים תביעתו מעצמו לתביעתו מאחרים. אין הוא 'צדיק' או יחיד-סגולה שלא מעלמא הדין. אדרבה, הוא ריאליסט, אבל הריאליזם שלו אנושי ('לא עליך המלאכה לגמור, ואין אתה בן-חורין להיבטל ממנה').

את כותב ד מנחה ההכרה, כי להיות בחברה צריך להיות ראוי לה, וקודם שיבקש לגלות פגמים בסביבתו שומה עליו שיבחן את עצמו, שידון את עמידתו המוסרית בראי-

מעשיו, ואת משחק יצרי עצמו — במבחן יחסו לחברה. מצפנו פועל בחזקת פקח אהראי המחיר את שלוותיו בכל התחומים, בזהירות רציונאלית המתחייבת מתוך גתינת־הדעת (מודעות) על מכשלות למיניהן הרובצות לפתח מעשיו של האני. מכשלות אלו אורבות גם לבוגר בנפשו בגרות רגשית (בלי עכבה, תסבין או קבעון) המבקש לנהוג וזירות במוצא־פיו, לקיים את דברו, להיות ערב למעשהו, לשמור ברית של פשטות נאורה מתוך יחס של שוויון בין־אישי, לנהוג מבליגות נבונה יותר מאשר צודקת, אם עשוי 'צדק' להעכיר יותר מלטהר. ד מגלה כוח־התאפקות לנוכח גסיבות פרובוקאטיביות ומבין לחולשות הזולת ונכון מראש לסלות, להוציא דברים שבעיקרון, שבהם כוח־יחודו.

הכוח המגבש ומייצב את רמת־ערכיה ואת גדירותה האינטלקטואלית של אישיות ד, בו ומתוכו אורבת תורפתו, והיא שקיעה יתרה ב'ייצוב' העלולה לצנן את הדחיפה לפיתוח ולחידוש ולגבש בנפשו צידוק לדישה בקרקע כבושה שבשיגרה, ולהיאחו ב'הגיון' של הקיים מכבר, כשכיח אצל מי שהתפתחותו הרוחנית נתעכבה והוא גשאר 'בחצי־הדרך'; ולעתים גם היפוכו — אם מאבד הכותב הנאור את דחיפתו לקידמה והוא נתפס להחלפת תוכן בצורה, לפורמליזם, לברק חיצוני, למעין סנוביוז אינטלקטואלי. בין הכותבים של פוטנציה ד מצויים מבקרי־ספרות, הוגים, מיתודיקאים, משפטנים, מדענים, חוקרים, בעלי 'שיטה' מסוימת שאינם להוטים לחפש חידושים.

פוטנציה ה: טיפוס אוטיסטי

לפי תגובנותו המכווצת של ה המתמיד בחירוץ נוקשה — גמצא

המתמדה של	חיכוך	עומקי, בחדירות־יתר, סדירה — נלחצות, התחפרות משכי, בהקשיה מתמדת — אימון במתיחות תגובנית; אי־חיכוך פישוקי, בדקות־יתר סדירה — הצנעה מותנת שבכווצות.
-----------	-------	--

(I ה 4-6).

כותב ה מעדיף צפורן נוקשה־מתודדת המונחת בזקיפות מתוהה. אם מוצב העט על חודו ובלי פישוק, מוחדר הוא כעין קחרט החורט בעומק הנייר הריץ מאונס מחמת מצוקות־נפש. זוהי התחפרות בקפאון־הנבכים של אני ירא־חום, התחפרות ידחיסותה המחניקה מוצפנת למראית־עין תוך הצרת־אופק (בדקות־יתר של הקו) לכניעת חדירתו של חום. כותב ה הוא סגפן, חייו חיי־כלא, יראתו את החיים כופה עליו לחפש לעצמו מסתור בביטול ערכם; לשוללם שלילה רעיונית ולהחניקם החנקה רגשית, כאות ומופת לגבורת־הנפש ולעזו־הרוח של מי שנלחם מלחמת־חורמה ב'אויבים' המאיימים על טהרת־הנפש ומונעים בעד האדם להגיע לידי 'שלמות'. ואין 'אויבים' אלה (לפי דו־ערכיות הרגש) אלא דווקא אותם איוויים ויחולים, דרישות וצפיות שהושמו לאל בדרך חייו האישית, והם־הם שהפכו את לבו לאבן. בתהומיות הווייתו מתניק כותב ה את רגשי־מריו על אותם קיפוחים שירדו עליו מיד הגורל האכזרי, הבוחר את קרבנותיו כביכול דווקא אנשים, שגם בילדותם לא זכו ליד רכה ומלטפת ומנת־חלקם היא שרשרת מחסורים ופורענויות. האדם שבכותב ה רואה את עצמו כנזר־הבריאה, ולנוכח גזר־הכליון על החיים נוטה הוא להעדיף את עליונותו בחזקת ה'נזר', העדפה של

ייהרג ולא יעבור, בכך נתון המבחן לקומתו המוסרית של האני ה, לשרשיות אמונתו ולעמקנות הכרתו בעקרונות, שבהם הוא דוגל ומכוחם הוא שואב את עמידותו בפני המציק. אלו הן מצוקות-נוחם, מועקות ועכבות, המניאות אותו מלהתערות בקרקע המציאות ומלהשתלב בחיי החברה.

יש להביא בחשבון רגישות מופרזת של מיתרי-נפש 'מתוחים עד-דכא' מחמת מאמציו של האני לה להסתיר את חולשתו הגפשית מפני הסביבה, מחמת חרדה שבתבוסנות; אבל יש פאראדוקס בכך, שאין הוא משלים עם מעשהו. כתב ה מציץ בעד חרכים מוגפים-למחצה (דקות-יתר של הקו), מרותק בצפיה לגלות 'תואנות' ומתחבל בדקות 'הגיוניות' מעשים כגון שליחת מכתב עלום-שם של מטיף-מוסר, של זיוף מסמך וכיו"ב, כדי ללמד את החברה ה'נוכלת' לקח ש'מגיע לה' לפי ראות-עיניו, אולם מתוך תקווה שיעלה בידו 'להחזירה למוטב' לדרך הישר. לפי טבעו של אדם המכונס בתוך-עצמו נוטה ה יותר 'לאגור' חשבון גדול (טיפוס אנאלי — שלב ב', עצירה, אגירה — לפי פרויד), אגב רתיקות מוקבעות של נטירת-איבה, אם כי תגמול-של-גקמה, הסכנה שבו היא שהנקמה עלולה לפגוע באני ה עצמו.

פוטנציה ו: טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותיו המנופחת צורנית במירוח — יש בכתבו של ו

הבלטה צורנית	<div style="display: inline-block; width: 45%; vertical-align: top;">במשטח — עובי מובלט בצפורן רחבה, בפישוק מועט</div> <div style="display: inline-block; width: 45%; vertical-align: top;">במשיכה — בקו רחב בצפורן רחבה, בפישוק מועט</div>	חיכוך מובלט
--------------	---	-------------

איי-חיכוך: בחדירה שטחית, לפי רפיון הלחץ המחופה בעיבוי צורני

(I ו 5-7).

הבלטה צורנית זו בקו עבה באה למען רושם צורני, הצורה משמשת חיפוי גם על מיעוט התמודדותו של האני (איי-פישוק ושטחיות הקו) לפתח את משאביו (מעמקיו), שכן פשוט ונוח יותר להימנע מ'חיכוכים' ולא לעורר 'בעיות' המשוקעות בנבכים בתרדמה מתוקה. אני ו אינו רואה צורך להרבות מאמצים; הוא נאחו בנהנתנות שאגנה, מטופחת ברוב חשיבות עצמית המופנית כלפי הסביבה בתובענות מוצדקת כביכול של 'מגיע לי'.

גזקקותו של כתב ו לאמצעי 'יומרי' של צפורן רחבה כדי לנפח את הופעתו 'כלפי-חוץ' באה לחפות, בין-השאר, על שני אופני התרחשות אלו:

(א) עכבה: אם נחלשת השאיבה ממעמקים בהתפתחותה של נפש עשירה יחסית, נשאר המעבירות מאוחזות בנותות כבילות. עולמו הפנימי של האני מתרדד בהתרוו-חות נרקיסטיות של אייגיעה, השתמרות, יומתו נעכבת בלי להגיעו לפעולה, מתחו ירוד מכדי להכות שורש במעשי-יצירה נאמנים לעומק נפשי. שטחיות הקו שלו אומרת רגיעה מדושנת-עונג, לפי חוויית 'יחוס' עצמו נוטה כתב ו לראות את עצמו מרומה או מופלה לרעה, ולו בעקיפין — אין החברה יודעת להעריך נכונה את ה'אוצר' הגנוז בו ולהשתמש בו בשירות החברה. התנהגותו זו פירושה למעשה — צפייתו הנרקיסטית להשגת הנאתו שלו (I ו 5-9).

(ב) דלות חווייתית עם דלות-השאיבה (I ו 4, 10-12): יש בכך משום ראוותנות

הנישאת על גבי תחושת-רפיון ודלות-אחיזה (שטחיות הקו). מופגנת בכך לא-ודווקא תביעת פיצוי מהסביבה, אלא יותר מזה שיחוק מיתכמם של הכותב ו בהאדרת-עצמו, בחיפוי על דלות אמונו בכוחותיו, על אי-בטחונו הנפשי להתגלות בכשריו הרדומים. בשני המקרים מכבידה ההתבלטות למראית-עין (של עובי הקו) על האגו ו לפלס את דרכו (במשיכת קו עבה) ולהעביר את זרימתו החווייתית בגלל הבלטת 'תפארת-עצמו'. קו עבה מקשה על האגו לפתח מהלכים (במשיכת הקו) בחברה, וכל ה'עודף' המופגן שבעובי נשאר מוטל על שכמו שלו.

בתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובנות מסולפת, שבלחץ פרע-שטפי.

פוטנציה ז : טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובנותו בעוות-הצורה של ז יש בלחץ הדור-תמדי שלו

קו מכווץ אורכית		קו מודגש אופקית	
אי-חיכוך מסולף	שטחיות-סלף	בעומק — חדירת-	חיכוך מסולף
	דקות-סלף	בפישוק — עובי-	
	קלות-סלף	במשיכה — כבדות-	

(I ז 1, 2, 4, 10, 22-24).

המיזורם החווייתי של כותב ז מסתלף בלחץ הפרע-שטפי-אופקי, ויש בו לא רק משום העמדת-פנים כלפי-חוק, אלא ביסודו מבטא הוא הפרעה בפורקנו של ליבידו-הנבכים המודחק באפיקו הטבעי, בעיקר מתחת לשורה. כותב ז מרגיש עצמו שלא-בנוח בתחומו הפרטי (בקווים היורדים וכן העולים המכווצים). ועקב כפיותו לתגמול על צערו זה מופנה מרץ-הנבכים שלו להדגשה מסולפת של 'משקל וחשיבות' בתחום החברתי (בקווים האופקיים המודגשים). כותב ז מעדיף צפורן מחודדת וקשה יחסית, שהרישום בה מאפשר להבליט שינויים לפי טבע המתיחות; לפעמים זהו תמרון של עקיפה 'דיפלומאטית' או בקשת-מוצא של הקלה 'בדלת האחורית' כדי לספק את מחסורו האינטימי בשליחות ציבורית כלשהי, ועם זאת הוא מטפס בגרם-המעלות (I ז 22-ל'). יש שהפרעה חמורה בעיקר בתחום הריגושי-יצירי (I ז 1-ק'; 10-ל'), ככל שהמוג תוסס והאגו מסרב להיכנע לאכזבתו (בעיקר אצל גרושות ואלמנות ובמקרים גינקולו-גיים), אבל גם חרד מפני רפיון עמידתו (לפי דקותם שבכוויצות מסולפת של הקווים היורדים: 'ד', 'ז, 'ק'). לאגו ז קוסמת הצפיה 'לגישור' רגשי-רעיוני כלשהו. הקמת 'גשרים' עמוסי-סנטימנטים (בקווים האופקיים כבדי הדגשה לחצית); תכליתם הלא-מודעת היא לבצר את הרגשתו העצמית של האגו, לפי משאלתו 'לעמדת-כוח' ביחסו לחברה במובן הרחב — חיפוש יוקרה בהטעמה רבת-משמעות שבלטישת-עינים מגבוה. יש שקיפוח בחיי-הרגש הפרטיים של ז בא על פיצויו בדרך של גיבוש כוחות-יצירה, המספקים פדות לאגו עצמו וגם משרתים את טובת החברה, כגון בדרך עיסוקו באמנות-המשחק, בארדיכלות, בכלכלה מדינית, בדיפלומאטיה או בחינוך; מצד אחר, יש שהמעמס כבד עליו מלשאתו, מתחו פוקע, ועם אבדן תקוותו לתגמול אנוסה נפשו

של ו להתמכר לקאפריסות של עצבת (נברווה), היסטריה, וחיי ו נהפכים לגיהנום לעצמו, או גם לגורם של מורת-רוח וחרדה לסביבתו; תופעות אלה שכיחות למדי אצל נשים לעת-בלותן (קלימאקטרים).

לאור חוסר-התיאום, ואף הסתירה, בין שני התחומים האמורים — הדחקה ומצוקה בתחום הפרטי (דקות-סלף אורכית) לעומת הבלטה מסולפת בתחום החברתי (עובי מסולף אופקי) — נבצר מן האני ו להרגיש שלם עם עצמו. אבל זה 'סודו האישי', כלפי-חוץ הוא נזקק לעשות רושם של מצטיין בשכלו, ביכולתו הביצועית, בתפארת-הישגיו, ולפעמים משמש הרושם בידו מכשיר להונאת אחרים כדי להפיק את תועלתו הפרטית. בשני המקרים נוהג האני ו כפרטיון 'במחתרת' הנבדלת לפי טיב תכליתו. במקרה הראשון יש התפארות, 'שהכותב עצמו הוא לכאורה קרכנה ה'תמים', אך למעשה זו מנוסתו מפני הפגשה עצמית עם חולשותיו; במקרה השני 'רוכב' הכותב ו על עקרונות געלים ומנצל את אמונו וזולתו. כאן מצוי כשרונו של ה'יודע להסתדר', שכביכול דאגת-יותר שלו בתונה לציבור (הדגשה אופקית, לפעמים גם בתנועות הפונות לשמאל) אגב 'חיסור-עצמו' (מוכווצות אורכית), כפי שפוגשים אצל דימגוגים ריפור-מטורים, שטובת-הכלל בגרונם ועיניהם לבצעם.

ברוב 'פקחותם' מצטיינים תכופות כותבים ו בחוש-הריח לגלות בעוד-מועד סערה המתקרבת והעלולה לחשוף את תכניהם במחתרת; ולא פחות משהם מתוחי-חשדנות הם גם 'אמני-המסיכה' ומעמידים פני שלווה גמורה של אנשים שאין 'הדבר נוגע בהם', אולם מפתיע להתקל בהם במומנטים, שהמסיכה נקרעת מעל פניהם; במחיידי געלם כלא-היה ה'טאקט' באדיבות מלאכותית. שוב אין הכותב ו רואה טעם לבקש מסתור במחתרת. שהרי תאמת בכך התנהגותו את טיעוני מאשימיו. לכן מוסיף ו לנהוג לפי אותו העיקרון בהטעיה, הונאה, גיצול, חתרנות, רדיפת-בצע; אבל הטאקטיקה משתנה ועוברת להתקפת-מצח מוחצת, שהרי אך לשווא 'טפלו' בו אשמה — הוא תמיד צודק ולעולם אינו טועה.

פוטנציה ח: טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובותיו מעוותת-התנועה יש בלחצו הפרע-שטפי עוויתו של ח

אי-חיכוך מסולף	חיכוך-יותר מסולף
שטחיות עוויתית מסולפת	בעומק — חדירה יתרה מסולפת
חילול תיכון מופקע במכווצות	במשיכה — הקשיה עוויתית מסולפת
מכריעה דקות של מכווצות עוויתית	בפישוק —

(I ח 3-12).

ח בוחזר צפורן מחודדת-נוקשה.

בכתבו של ח חריף הקיטוב בין התחפרות-יותר בחדירה מסולפת, שלכאורה יש בה משום התבצרות בעומק — לבין הצנעה בשטח, בדקות-סלף של הקו, המביעה את נסיגתו של ח בחזית הגלויה. קיטוב זה מתבטא במתיחות סרקאסטית, שהאני ח מפנה למראית-עין כלפי סביבתו, אך למעשה מכריעה תכופות נוגדנות לעצמו. מצד אחד משוכנע האני בעמקי נפשו, שפורעגויותו באו לו מן הסביבה ולא גותר לו אלא

להוכיח לפחות את יתרונו המוסרי לעומתה, והוא בועט בשאט-נפש בסביבתו ומשלח בה את חציו מלובני זעם-הנקמה (שיפור מכריע), כאומר להשחיתה, להורסה, לבערה ('פסו אמונים מקרב הארץ'). ככל שירוחו הנוקמת לובשת עוז, כן לא זו בלבד שאינה מקרבת אותו לגאולתו הנכספת ממצוקת-קפחחו ומקשייו הריאליים, אלא אדרבה, גלי-מרירותו גואים ומעמיקים את הפער הקדמון של 'צדיק ורע לו'. מצד אחר, בהיווכחו שחרבו הנוקמת נתקלת בהתנגדות של סביבה 'ערלת-לב', נתפס הוא לפחדים כפויים אי-רציונאליים, העלולים לדחפו לשוללנות נברוטית, לביטול ציני, לעוקצנות; ויש שמחמת מצוקת חוסר-ישיע (המתבטאת בחילול תיכון מכוון, ריטוט הקו) מופנה זעפו נגד עצמו, הוא מתכרסם בלבו פנימה, ואף עלול להגיע לידי מעשים של יאוש.

מעבירות של ח פוגשים בכתבי-ידם של למודי-סבל, בעלי נסיון מר, בעיקר על רקע של קיפוח אהבה מצד הורים, מצד בן-זוג או בת-זוג, או עקב דוגמה שלילית של יחסים מעורערים בין ההורים, שהכותב היה עד להם. אצל בנות פוגשים במעבירות ח לעתים ביטוי של 'מחאת-זכרות' (פרויד), ביטוי של קנאה לאיווי שנמנע, אם שומעת הילדה במקרה פליטות-פה של ההורים על ה'טרגדיה' שהיא באה לעולם, ולא כן. רעל זה פועל בהסתר ועלול להעכיר את חיי האני ואת חייהם של הקשורים בו.

לעומת זאת דומה, שאצל בנים משקפת מעבירות ח תמונה של השחתה מחמת שפע יותר מבעקבות מחסור — חוסר הכנה גפשית לאדם בימי-נעוריו לעמוד ברשות עצמו. ככל ש'מותק' עברו מוסיף לרתק את האני ח גם בבגרותו, כן נפגע הוא ברוב רגישותו על-נקלה מיחסה הבלתי-אוהד של הסביבה, ובחירוק-שינים נוטה הוא לבקש לו מיפלט מפני דרישות הסביבה בתסוגה ילדית. זה גם המקור לקשיים שונים בסיגול עצמו לחיי-משפחה; תכופות אין הוא נכון לחייב עצמו בנשיאת-עול כשווה-חובה לבת-זוגו. יש שמעבירות ח בכתבו של גבר, מקורה בצער השתתפותו של האני בסבלם של המקורבים לו, שמצוקתם מכרסמת בנפשו. נתקלים במעבירות כזאת אצל מעודני-רגש, שנתערעה מסכת-חייהם בנסיבות קשות של אכזבות ומירוט-עצבים, אך ביסוריהם הם מודככים ומתעלים מעל לצרותיהם האישיות.

פוטנציה ט: טיפוס אנארכי-יצרי

לפי תגובותו מגורת-התנועה יש בלחצו הפרע-שטפי תפניתו של כותב ט

תנודיות מגורה של

ואי-חיכוך מסולף קצר-נשימה		חיכוך-יותר מסולף	
שיפור סיומי על פי רוב	שטחיות-סלף	בגדם פותח ובניפוח תיכון	עומקי — חזירה
	דקות-סלף		פישוקי — עובי
	עפיפות-סלף		משכי — המרצה

(I ט 20-40).

מעבירות של ט היא על הרוב מודרגת, עומקית וגם משטחית, אבל הדירוג הוא תנודי ביותר בהתחלפות, אם מפתיעה בהדגשה מופרות (בגדם פותח או בניפוח תיכון) ואם בהתנערות חפוזה מכל נטל וחיכוך, כגון בעפיפות של סיומי אותיות, ולפרקים גם

בחילול תיכון דילוגי; יש שהמעבירות כמו־נצבטת כהתקשירות חלקיות (I ט 30–36). טעם בחירתו של כותב ט נוטה לצפורן מחודדת-גמישה.

מעבירות ט מאפינת את המיזרס החורייתי בעיקר של בנות לעת התבגרות מוקדמת (בגיל 12 עד 17), על הקונפליקטים החריפים שבה עקב הניגודים שבין התפתחות מינית מזרזת לבין מעצורים וסייגים שונים, בין להט־התשוקה לבין המורא מפני הידרדרות מתוך מתירנות יתרה. מכאן התמרדותו של הסתמי־יצרי על קיפוח סיפוקו בגלל מיגבלות שבנוהג החברתי. עם עליית חיותה הנשית של המתבגרת וגידול חשיבות־עצמה בעיניה כנושאת־חיים ומסוגלת לתת חיים, גדל צמאון־החיים שלה לנהנתנות ולחילופים של 'קח ותן' בחיי־הרגש. אך לנוכח חוסר־מוצא הולם יש שמתבקש לה מיפלט בתסוגה כלשהי, ומכאן באה חזרה למקור, כביכול איזוי לשוב ולהיבלע ביורה הרתחת של הקמאי־יצרי, כפתרון של הימלטות מחשבון־הנפש. יש שבחוסר־מעגן מאבדת בת זו את כוח־עמידותה בגרירות הנפשית בפני פיתוי הסביבה, והיא נגרפת 'עם הזרם', ולפי תנודיות דימוייה מעפעפת היא בהרפתקות של אהבהים פרפריים, רחפנות של פריקת עול־חובה, העלמת עקבות, שלעתיים זו העלמת 'חטאים', ולעתיים התבטלות עצמית עד כדי זלזול בחיים. בגיל מסוכן של 'משחק באש' מעיקה בכל כובדה הבעיה, להיכן תופנה השלהבת ובאיזו צורה.

בהיתקלנו במעבירות ט בגיל־העמידה ומעלה אין כל מקום לספק, כי הכותבת 'לא מצאה את עולמה', ומחמת תסליף (פ־ברסיה) כלשהו בתקופת התבגרותה המוקדמת, מוסיפה היא 'לשוטט', 'לחפש' מה שאבד לה. מצוקת־מחסור זו מונעת אותה מלקבל את המציאות כנתינתה, כראוי לאדם בוגר שמסכת־חיי תיפקדה כתיקנה.

15. ט מ פ ו - ה ח י י מ ה ט י פ ו ל ל ו ג י ב מ מ ד ה ע ו מ ק :

י ח ס י פ ו ר ק נ ת ל ו ל / ש ט ו ח ל פ י פ ו ט נ צ י ו ת א - ט

לפי קלאגס מבטא 'טמפו' את המזג (טמפרמנט), כלשוננו, 'הממוצע הפנימי־האישי הקובע את פורקנה של חוויה (או תהליך) בנתיבה: לא נטיות (תכונות) של כמות או של חומר, אלא נטיות של המבנה הנפשי או של ההרכב הפנימי; לא כרזר, גם לא כיוון מיוחד של עניינו (למשל, מזג עם או בלי כשרונות, עם או בלי מוסריות) — אלא המזג נבחן לפי חיוניותו ומהירות פורקנו והיפוכיהן.

למרבּה הפליאה, לא קלאגס, ואפילו לא סודק (המבסס את בחינתו על הטמפו המגמתי)*, אינם מראים איך מתבטא למעשה בכתב הטמפו הביולוגי של המזג. אולם כריסטיאנסן־קארגאפ (שם, עמ' 59) גוקטים עמדה ביקורתית בענין זה וכותבים: 'במודדנו את זריות הכתיבה בשעון — היינו, כשקובעים קביעה אובייקטיבית, באיזו מהירות כותב פלוני מניע את עטו — שלובים יחד במדידה זו שני ערכי־מהירות. שכן, בפעולת־הכתיבה מרובדים שני רבדי־מהירות, זה על גבי זה, וזה אינו תלוי בזה. רובד־התשתית הוא טמפו־החיים: מהיר או קצר־גל — לעומת טמפו אטי או ארוך־גל. אף־על־פירכן, וללא תלות בכך, יכול כל כותב לעצמו להאיץ או להאיט את כתיבתו (כלומר,

* עיין 'האדם וכתב־ידו', עמ' 287.

לביצוע הכתיבה בשורה — י' א'). הטמפו הטיפולוגי הוא טמפו-החיים שבתשתית, והוא מרובד בטמפו הביצוע של הכתיבה כרובד מעליו; דו-רובדיות זו של ערכי-מהירות, הגראפולוגים כמעט שלא ראו אותה עד כה. סימני-ההיכר שהציעו גראפולוגים לקביעת המהירות תואמים באורח חד-צדדי את טמפו-הביצוע לפי האצה/האטה, אולם הניחו ללא-דיון את טמפו-החיים הטיפולוגי.

אותו רובד-תשתית של מזג (קלאנס) או טמפו-החיים הטיפולוגי (כריסטיאנסן-קארנאפ), או טמפו-הנבכים ופורקנו הטופוגראפי של ליכידו-הנבכים (פרויד), נבחן לפי מה שקרוי הפרש-מפל בפורקן הלחץ: מפל תלול, כלומר פורקן מהיר, לעומת מפל שטוח, כלומר פורקן איטי, ברישומו הלחצי של קו.

לשם הבדלה טיפולוגית מציינים כריסטיאנסן-קארנאפ קיטוב זה: 'הגל היחיד של השטף (הריתמוס) יכול להיות קצר או ארוך. אם הגל קצר, תוך שוויון-אנרגיה, מפלו תלול יותר, כיון שפיתוח המרץ מתרחש בדחיפה מהירה יותר; ולעומת זאת, אם הוא ארוך, מפלו גם שטוח יותר'. והם מפרשים: 'כך עימתנו שני טיפוסים-אדם: 'קצר-גל' ('ק') לעומת 'ארוך-גל' ('א'); 'ק' הוא מהיר-חיים, 'א' הוא איטי-חיים. התהליכים הנפשיים והגופניים — פיעומם אצל 'ק' מהיר יותר מאשר אצל 'א', מחשבותיו של 'ק' רצות לעומת 'א', שמוליכותו בדרך כלל ארוכה יותר. איווי, החלטה ומעשה סמוכים אצל 'ק' זה לזה; 'א' זקוק באלה לשיקול ממושך יותר, 'ק' הכרח לו, שמרצו הנפשי או הגופני יתפתח מהר יותר, וכן דחיפותיו, בתנאים של עצימות שווה, דוחקות ותוססות-חיים יותר מאשר אצל 'א'. כל תגובותיו של 'א' אטיות יותר מאלה של 'ק'.

על השאלה, לפי מה וכיצד ניתן להבחין את הטמפו הטיפולוגי, משיבים שני החוקרים: 'בתפיסה אידטית (תבניתית) צרופה אין אנו יכולים לעמוד על טיב הטמפו [הטיפולוגי], וגם העין עצמה נוטה לאשליות. קו נטוי באלכסון חד מאוד נראה לנו מהיר יחסית יותר מאשר קו זקוף. את הטמפו הטיפולוגי יש למחוש ביד המתחקה אחרי הכתוב, כדי לחוות את הכתוב חוויה קינאטטית (בחוש-התנועה). הבוחן חייב להרגיש אם כתב מסוים זורם במפל ער (תלול) או כבד (שטוח). אין להציע לעין הבלתי-מאומנת סימנים מהימנים לגמרי, אלא רק הנחיות העשויות להקל על המתחיל את למידתו. 'ק': התעגלות הקשתות בכתבו היא על הרוב מלאה ועמוקה יותר (תבחין 4: כתב 1/127-א'), ובקווים ישרים הפורקן תנופי ותלול יותר (I ג' ק'-46, 47, 49). לעומת זאת 'א' הקשתות שבכתבו מוארכות יותר ופישוטן שטוח (I ב' 17-א'; ג' 16, 20); אבל אם מכריעים בכתבו קווים ישרים, נראים הם כעין דחיפות אטיות, בלי תלילות מובהקת (I ד' 9-ו' ב' לשון).

עם כל הערכתנו לגילוייהם החשובים של שני החוקרים חסר בהם הסבר לתופעות שכיחות למדי, כגון אותה 'התפוצצות' מפתיעה אצל כותב שקט לכאורה מטבעו (I ה' 5, 6) לעומת הסתגלות נטולת-פרץ של כותב הנראה סוער מטבעו (I ג' 23-25). יתר על כן, נתיב קצר עשוי בכל זאת להיות גם שטוח (I א' 1-ו'), ואילו פורקן תלול יכול לבוא גם בנתיב ארוך יחסית (I ג' רגל' ק'-49).

לביסוס בהינתנו של יחסי פורקן תלול/שטוח נסתייע בבחינות הקודמות: א) טבעה של תצובת-הגדם ביחסה לנתיב (משך-הקו); ב) השתפדות קצרה, ארוכה או נתיב חסר-דירוג הקיים בחירוף ובמירה; ג) לגבי קשתות נבחן שתי בחינות, משטחית ועומקית:

(א) קשת עמוקה או שטחית, (ב) פורקן-לחץ תלול או שטוח. מכאן באים שילובים שונים-הם שנבדלים לפי הפוטנציות א-ט.

בתיאום חדר-הנטיה מכריע האספקט הדינאמי.

פוטנציה א : טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל יש בכתבו של א נתיב שטוח ; זו אטיות עומקית אגב תנועה יגעה בתנודיות של בציקות — היינו, פורקן-הלחץ מתרחש תוך הפרש טופוגרפי מועט במפל חלש. הרישום נמשך בשיפוד רפה ובקשת שטוחה (I א 9-ר'). תצובת-הגדם בציקה, שטחית ומטושטשת, לפי כובד הדיו נדמית עמדתה תלולה, אך ביסודה היא רפה, ומבטאת צניחה חדלת-ישע, חולשה של עמידות, התבטלות, דכדוך, התאפסות ערך-החיים בעיני האני. רפיון חיותו של א נדמה כשלוות-נפש, אך לפי נתיבו השטוח מתגלים נרפות של אוזלת-יד, לא-איכפתיות לגבי המתרחש, נגירות אדישה בלי דחיפה פנימית לקבוע את דרכו בעצמו.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגרטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני יש בכתבו של ב תלילות מחזורית של מפל נמרץ והרמוני בפריקת הלחץ. מכריעה אצלו קשת מלאה-עמוקה (I ב 1, 13, 14, 23), לפרקים בא קו ישר-תנופי בנתיב תלול בינונית (I ב 14-ק' ; 23-ר'). בכך מתבטא מזג סאנגוויני מלא-חיים, ער ונמרץ המתווסת בחוש-מידה טבעי ומתואם הרמונית בין חירות רגשית בהצבת-עמדה כמשתקף בתצובת-גדם משחררת ובין פיתוח חופשי של המרץ בנתיבי פעולתו, במחזוריות ההולמת אינטגרציה דינאמית מכוחה של יציבות רגשית (טיפוס סינטי, בלולר).

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער יש בפורקן-לחצו השטפי-דיסהרמוני של ג תנודיות מופרות של תלילות בתצובת-גדם משחררת והפורקן מתרחש בקשת עמוקה, המתחלפת בקשת שטוחה ובמפל תלול ביותר (I ג 46-ק'), המתחלף תנודית במפל שטוח (I ג 34-39). כותב ג פועל בטמפר-המעמקים שתנודותיו חריפות בגלים של גאות-המרץ תלולה ושל שפל-המרץ בפריקה שטוחה. כך מתהווה 'מערבולת' של דחפים גועשים, המכשי-לים את השגת תכליתו (סיפוק) של ג אגב בזבוז מרץ רב לעומת דלות ההישג. פער זה מגביר את חוסר-המנוח הנפשי של ג, והוא נוטה לבקש לעצמו הקלה במעשי-הרפתקנות. אך תכופות יותר הוא נוטה לתגודות של התקפי-פתע של התרגשות מופרות המתחלפים בהתאכזבות מהירה ובהימלטות לדכאון נפשי.

בתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית, ארגונית או צורנית.

לפי ביקורתו המארגנת יש בלחצו השטפני-קצוב של ד תצובה תת-משחררת ופורקנו מתרחש בנתיב שטוח יחסית אך מודרג (I ד 4-13). תצובתו ונתיב-פורקנו של ד נקצבים מכוח ביקורתו המלכדת והמגבשת את רחשי-הנבכים במשמעתו הפנימית, ומסדירה את תגובותיו האישיות בזהירות שקולה, ביישוב-הדין והשלטת בחינה הגיונית ותכנון המעשה, מתוך דבקות במסגרת עקרונות והכרת חובה לעמוד במבחן דרישתו של ד מעצמו ליסודיות ולמהימנות.

לפי תגובותו המכווצת כותב ה בתצובת-גדם מאודשת ולחצו מתפרקן בנתיב שטוח בהתמדה של חריץ נטול-דירוג עומקי (I ה 4-6). תשליב זה יש בו הפער החריף ביותר (לעומת כל הפוטנציות האחרות) בגלל ניגודים עמוקי-שורש, שבאורח ארעי כפוי הכותב לחפות עליהם במעטה של שקט מעושה, במתיחות-תמד קשוחה, הנראית כערלת-לב ועקרות-רגש — כאילו נתאבן מוגו של ת. אולם אין זה אלא שקט שלפני הסערה, שכן חרף מאמציו של ה להחניק בקרבו את משאלות-לבו ולמנוע מהן מוצא טבעי הולם בשעתו — כפוי הוא למצפונו המייסר ובלחצם המצטבר של אותם תכנים מוחנקים נעשית נפשו למאגר-נפץ המחכה ל'גפרור'.

אין תימה, שלעומת אורך-הרוח המדומה, כמשתקף בנתיבו השטוח בהתמדה של ה, יש מן המפתיע ב'התפוצצות' הדראסטית של אותו 'קצר' המתרחש בתצובת-גדם ישרה. יש בכך ביטוי מדהים שנתקל בו ללא אזהרה מוקדמת. שכן לאחר 'הבלגתו למופת' בנתיבו השטוח ועמידתו הממושכת של כותב ה בנסיגנות קשים, מדהים הדבר לגלות, שגירוי קל יחסית די בו שיפעל עליו כקש ששיבר את גב הגמל.

פער זה — שבין ה'קצר' לבין הפורקן השטוח שבחירוף — מאפיין 'פצצת-השהיה' העשויה להביך בחריפות התגובה מעבר לכל פרופורציה לגירוי. אך בעומקה אין זו אלא 'תואנה' וצידוק התפרקותו של ה מנטל-מצוקותיו, פתרון נברוטי (או פסיכוטי) 'להשתחרר בבת-אחת' מאותו מחנק ממושך; ויש בכך משום הנפת גרון של מרדות על הקיפוח המענה אותו והעוול המשווע מקרבו. מבוטא בכך פיצוץ מסגרתו של הגיון מדכא (כפיה). ויש שמרי-זעפו של ה על המחנק מחמיר עד כדי שיתוק כושרו להגיב ופקיעת יכולתו להתבטא ברישום, כמשתקף בחילול תיכון מכוון. ויש בכך משום מנוס תגובני מפני פתרון קונסטרוקטיבי של בעיותיו האישיות לגבי המציאות כנתינתה.

לפי תגובותו המגופחת צורנית כותב ו בנתיב שטוח של קו שטחי בהתמדה, חסר-דירוג במירוח (I ו 5-7). עובי הקו מסתיר את הרפיון והאטיות ברישום; אבל תצובת-הגדם שלו תלולה. זו עמדה מורחבת המובלטת לראווה. בתלילות זו נדמה, שלפנינו חוזק של חיות. בפועל אין תלילות מובלטת זו אלא חיפוי דיבוקי על רפיון-ההנעה ובקשת

אחיזה. בכך משתקף פער ראוותני של התפארות בחוזק (עובי) מעבר ליכולתו. משאלתו של ו היא 'לעשות רושם', ככסות לעכבה שלו ולהתנהגות ילדית, לדיבוקיות גרקסטיית. אבל התבלטות זו בטולה תנופה לפיתוחם של כשרי-הנבכים.

בתיאור קהה-הנטיה שולטת תגובנות מסולפת, בלהץ פרע-שטפי.

פוטנציה ז : טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובנותו בעוות-הצורה יש בלחצו הפרע-שטפי-אופקי ז'ל הכותב ו פער דו-תמדי :

פער עומקי		חדירה עמוקה סדירה: הקו האופקי שטוח ועמוק בהתמדה שטחיות סדירה: הקו האנכי שטוח ושטחי בהתמדה
-----------	--	--

(I ו 10-1, 15, 22-24).

חומרת מתיחותו המציקה של פער דו-תמדי זה מתבטאת בקשיים המרוכים בהגשמתו המסולפת. שכן כותב ז אנוס להתקיים בשני מסלולים מנוגדים : א) הוא כפוי להחליף את ריגושות-הנבכים שלו בין רמה עמוקה שבקו אופקי לבין רמה שטחית שבקו אנכי, וב) הוא כפוי להתמיד באותה הרמה לאורך הנתיב עד למיפנה הבא, מאופקי לאנכי ולהיפך. פירוש הדבר, אני ז מתנסה בהשתזקות המתמדת בין שתי ספירות מתוחות : באחת (האנכית) ריגושותיו מוחנקת בהתמדה, ובאחרת (האופקית) תביעותיו מודגשות בהתמדה.

נוסף על כך פועל פה גם הפער של תצובת-גדם תלולה (בתפנית כובלנית) לעומת נתיב שטוח. עמדה תלולה זו אינה מחריפה את ה'משבר' (בין קו אנכי לאופקי) עד כדי 'קצר' גלוי (שראינו בפוטנציה ה בעיקר), אבל בכסות של התנהגות מתונה-טאקטית עלול המשבר לפרוץ לפעמים בלהט פרובוקטיבי של האשמה ודחיה.

פוטנציה ת : טיפוס איוביר-זאבי

לפי תגובנותו מעוותת-התנועה מחוזה כותב ת בלחצו הפרע-שטפי עוויתי (I ו 1, 3-12) עמדה תלולה בתצובת-גדם כובלנית, מסולפת, שיש בה מפל של מתיחות ועופה אגב פורקן להחץ בנתיב שטוח, הגמתה בשיפור קשות, רוטט, שביר. בכך משתקף קשי מאבקו של האני ת, ולו רק לפריקה חלקית של מצוקתו הנפשית. אולם ברוב עוויתו ורוגזו המעצבנת מופקעת תכופות יכולתו לפעול ביעילות (I ו 10-12).

כותב ת מתאפיין במוג כולירי מסולף. הוא אכול-קנאה, 'זולל-בריות', רדוף-ועף להשחית, אך אובד תושיה איך ליצב את עצמו, וקצרי-יד מלבסס את דרישותיו בתוקף מוסרי. מר-נפש מהמת קיפוחו מהנאות-החיים רואה ת את קיפוחו כאמתלה לאתגר, אך 'גבורתו' זו אין בה כדי לשחררו מדבקותו במשפט קדום של הסביבה. לפיכך אחת דתה של החברה בעיניו, להיענש 'בשטים ובעקרבים', והוא מוקיע אותה בהתרסה עוקצנית-מרה (שיפודיו הנוקשים בסיןם אות). ככל שעוקצנותו מקשה על הזולת לעמוד במהיצתו, אין בכך אלא מעט מועיר ממר-סבלו הנפשי.

לפי תגובותו מגורת-התנועה יש בלחצו הפרע-שטף-תפניתי של הכותב ט (I ט 1-40) תנודיות יתרה של התפרקות-פתע במפל תלול, המתחלף בעפעוף שטוח של חוסר-מנוח. ה'שלהבת' של גריות-הנבכים, שלעת התבגרות מוקדמת של הנערה אינה מגיחה לה להשלים עם 'כבלים' והיא פורצת בפעלתנות נטולת-רסן ומרחיקה מעליה את היכולת ליצב את ריגושות-הנבכים שלה.

16. רציפות-המגע: יחסי פירוד/קישור לפי הפוטנציות א-ט

בדרך כלל אין אנו קוראים אות-אות, אף לא מלה-מלה, אלא תופסים את תוכיו של הכתוב לפי משמעותו ברעיון השלם (משפט). משעבר האני את השלבים המוקדמים (אימפולס האות, המלה — סודק) מבטא הוא, בהבעה שלו בכתיבה, כמו בדיבור, את תוכנו הרגש-רעיוני בדחף-המשפט. מבחינה זו הולם יותר התקן הלועזי (בכתב לאטיני, יווני, גותי, קירילי) את קישור האותיות במלה מאשר התקן העברי, הדורש להפרידן. אך למעשה מרובים הכותבים המקשרים בכתב עברי, ולעומתם יש המפרידים בכתב לועזי. בסוגיה זו נברר בחינות אחדות.

(א) מבחינה פסיכולוגית-טכנית מותנים הפרדה וקישור ומתהווים לפי יכולת-התיאום האישי: בין זריות התנועה (הפסיכומטורית) לבין אורך המיפעם (דופק, גשימה) לפי יכולת הכותב לקיים את מגע הצפרון בנייר. עם רציפותו של המגע מתמשך נתיב-הרישום בקישור אותיות שבמלה, ולפעמים גם קישור מלה למלה. ואילו ניתוק המגע משסע את הרישום ומפריד את האותיות במלה, לפעמים עד כדי כך, שאות מתפרדת לקטעים מחמת אי-יכולת הכותב להמשיך את מגעו ברישום. יש שאי-קישור בא מחמת חולשה, ויש שמקורו בהפרעה גופנית, אך קורה גם היפוכה של הפרדה — שדווקא מחמת חולשה קל יותר לגרור את העט הנוגע בנייר ורושם ברציפות מאשר להרימו מדי פעם (ולנתק את מגעו עם הנייר) כדי להפריד בין האותיות. סודק (שם, עמ' 217) מציין שתכופות מצא (בכתב לועזי) קישור-יתר אצל עיור, ואת הסברו הוא מתאר כ'מורא לאבד את הקשר'; שכן לאחר כל הפרדה של אות, הברה או מלה נזקק הכותב להתמצאות מחודשת במרחב (הגליון) לשם תיאום המקום, שממנו יש להמשיך בכתיבה.

(ב) מבחינה פסיכולוגית: מלכתחילה (החל באב מישון, וגם בימינו) הוכרה שאלת הפרדה/קישור כביטוי לאופני-השיבה ותיאור דרכי תפקודם של אופני תפיסה ושיפוט; אולם אין לשכוח, שאי-אפשר להוציא את תהליך-החשיבה מתוך הקשרו במערכת התהליכים של ריגושויות, רצון, דימוי, איווי, מעצורים, מזג — לפי הרכבם בטבע האישי.

1) פייג איבזתי: מאחר שיהסי הפרדה/קישור מעורים בטמפרה-מעמקים, נבריל את איכותו של סיום התנועה, שטוח או תלול, בקו או באות, בדרכים אלו:

(א) הפרדה לתנועות יחידות, אותיות נבדלות, עשויה לבוא בשני אופנים אלה:

(1) ניתוק: הפרדה גדומה או חצוצה (I ו 5-7);

(2) אי-המשכיות דילוגית בשיפוד סיומי (I ג I);

(ב) קישור: גם רציפות-המגע מתקיימת בשתי דרכים:

(3) **המושכיות**: התנועות (קווים, אותיות) מתקשרות בנתיב (לחץ) מודרג (I ב 18, 19, 22);

(4) **אי־ניתוק**: האותיות מתחברות בנתיב (לחץ) שטוח, חסר־דירוג; רציפות כזאת מתאפיינת לפי מאמץ, על הרוב כפוי, למנוע ניתוק (I ז 23–25).

(ד) **דרגת־קשירות**: רוב הכתבים יש בהם הפרדה וקישור בשיעור־יחס שונים. שכיחים גם כתבים של הפרדה גמורה ועקיבה; אולם לא ייתכן כלל קישור מתמיד בכל הכתב, ולו אך מטעמים פסיכולוגיים של הביצוע התנועי. הקשירות נבדלת לפי ארבע דרגות:

(1) מופרזת — קישור מלים, או קישור חמש אותיות ומעלה (I ג 21);

(2) גבוהה — קישור ארבע אותיות במלה (I ג 23–25);

(3) בינונית — קישור שלוש אותיות (I ז 23, 25);

(4) נמוכה — קישור שתי אותיות (I ד 4, 5, 9).

תופעה קוגנטיקטורית היא, אם באותו הכתב בא קישור ספוראדי של מלים, לעומת אותיות מפורקות לקטעים משום הפרעה, חולי (I ה 13).

עד כאן בחינה של דרגת הקשירות לפי ביטוייה בממד העומק (מגע וניתוק); נבדלת ממנה בחינת המגמות (האופקיות והאנכיות) והאזורים המשלבים את משמעויותיהם במשמעות של קישור והפרדה (ראה עמ' 230).

מבחינה פורמאלית־כללית של התקן העברי יש לפרש יחסי פירוד/קישור לאור השיקולים הבאים.

(א) הפרדה מעידה על צינת לחוק, התחשבות בנוהג החברתי דבקות במקובל, ריתוק למסורת, שמירת רשמיות, שימת־לב למסגרת, משועבדות לתקנה של הכלל, חוסר־עצמאות, חוסר־מקוריות, שגרתיות, תמימות, סתמיות, כפיות, פתאות, פיגור שכלי.

(ב) כנגד זה עשוי קישור להעיד על הפרת־חוק לגבי התקן העברי, אי־התחשבות בכלל, זלזול במקובל, התמרדות נגד מסגרת, מופעם אישי, יומה עצמאית, מקוריות, פיתוח פרטי (לטוב או לרע), חדשנות, ולעתים בא קישור מחמת כפיות.

מבחינה פסיכולוגית־ייחודית הוכרה אמנם מכבר משמעותם של פירוד/קישור (בכתב לועזי) ונתקבלה כמעט בלי שינויים על דעת הרוב במשמעויות אלה:

א' הפרדה משקפת שיפוט מאולתר הפועל לפי 'הברקות' למקוטעין, אגב התמצ־אות שלמותית, כלומר שיפוט מן הפרט אל הכלל — אינדוקציה.

ב' קישור מבטא, לעומת זאת, תהליך של השיבה 'רצופה' והסקה שיטתית של דבר מתוך קודמו, מן הכלל אל הפרט — דדוקציה.

אולם הסבר זה הולם רק חלק מהתופעות של יחסי פירוד/קישור. פופאל מבחין בין קישור חייתי (I ג 15, 17, 21–31), הפורץ בתגופיות מתוך עירות־דחפים לבין קישור אינטלקטואלי (I ד 4, 5, 9–15) הבא מיישוב־הדעת, מכוחה המצרף של פעולת־שיכלון (רציונאליזציה) — היינו, חשיבה דדוקטיבית. אך גם הסברה נוספת זאת אין בה כדי להבדיל בין קישור חופשי לבין קישור מעושה — משוחק או כפוי (I ז 23–25), ובין אלה לבין קישור הנגרר מרפיון (I א 10). בחינתנו מבדילה את הפרשנות של יחסי פירוד/קישור לפי הפוטנציות א–ט.

אופני-קישור יובדלו לפי הלחמה, אי-קישור, קישור-אכזב.

(א) הלחמה היא חיבור של אותיות (או של קווים בגוף-אות) הבא לא מתוך המשכיות התנועה אגב רציפות המגע, אלא עקב הצמדה מאוחרת שלאחר ניתוק (I א 13-13'). מבוטאת כאן מצוקה של אימת-הניתוק, מורא מפני השתסעות, גמגום, סבל נפשי מחמת פירצה בחיי-הרגש, בשעה שהמצפון דוחק לתקנה ב'סתימה'. יש בכך כפיות-נבכים להסתיר חולשה כלשהי ואולי בעת (פוביה), מורא נברוטי. אולם דרושה והירות להבחין בין קישור, שהוא בגדר 'מלאכת-מוחשבת' לחפות על כוונות-זדון, הונאה, יראת-עונש, לבין מצבים של נקיפת-מצפון, אם מבקש הכותב להשלים ולשפר בהלחמה מה שנפגע (נותק) מחמת התרופפות הריכוז, מועקה, או בשילוב עם חולשה פיסית (לפי הפרעות בתמונת התנועה הגראפית).

(ב) אי-קישור מציין תנועה הפותחת באות ומתקרבת לסיומה של האות הקודמת לה או מלווה את הסיום, אך בלי לנגוע בו, וכך נפרדות האותיות למעשה (תבחין 4: כתב 1/154; 2/163-2'ט'). משתקפת בכך אי-יכולת לקשור מחמת הפרעה כלשהי בחיי-הרגש, רגוזה, מורא מפני היחשפות, מצוקת-אשמה, עצבנות, תסביך, ופעמים מחמת קשיי-התמצאות עקב התלבטות או פיגור.

(ג) קישור-אכזב מתגלה בכתב, שבו פונה התנועה המסיימת (אות) ויוצאת לפגוש את האות הבאה אחריה (במלה), אך לידי קשר אינה מגיעה והיא נשארת בפירודה (I א 13-13'פ'; 26-26'ש' לעומת 'ד' 24-24'ה'). בכך באים לידי ביטוי רגשות 'מערבים' של צפיה ספקנית, התאדבות של כותב שאינו מסוגל להתנתק מעצמו, זיקתו לקשרי-חברה המכוונת לתועלת-עצמו בלי נכונותו לשיתוף ולסייע לזולת. יש בכך משום 'יצון טוב' של מס-שפתים, השתמטות מלהבטית, חירות מלהתחייב, אשליית-הישג, דיכוי הרפתקני. נבדיל בין קישור גלוי המתגלם ברישומו (I א 23, 24) ובין קישור אוורירי או סמוי בתנועה העוברת 'בריחוף' מעל לגייר והיא מצביעה על כיוונה לקשור, אך אינה קושרת (I 26-26'ש'ת' ב'שאתה'; 35-35'ש'; 38-38'ל'). תופעות אלו מאופיינות כביטויי דלגנות. המגמות של פירוד/קישור נבחנות בממד הרוחב (עמ' 230).

צורות-קישור: מונח זה נטבע על-ידי חוקרים שהתייחסו לקישור האותיות בכתב לועזי (לאטיני, גותי). אולם צורות אйн בחינתן מצטמצמת בקישור בלבד. למעשה זוהי בחינה נוקבת לארבעת יסודות-הצירה — זווית, קמר, קער, חוט (ראה עמ' 242). מכל מקום הגסיון מראה, כי ככל שהכותב שולט שליטה כמעט שווה בכתובה עברית ולועזית, כן מתקרב הוא יותר לעיצוב אותיותיו לפי הכרעה של אותו יסוד צורני (או צירוף-יסודות דומה) בשני הכתבים, בעברי כבלועזי.

לאור הדברים שנאמרו ייבחנו יחסי פירוד/קישור לפי הפוטנציות א-ט.

בתיאום הד"הגטיה מכריע האספקט הדינאמי.

פוטנציה א: טיפוס ברפה

לפי תפקודו הסביל מכריעה בכתבו י"ל א הפרדה. הכותב מקיים לכאורה את דרישת התקן, אך בפועל חסרים פה כוח-ליכוד והכוונה לקיים מסגרת או חוק. אדרבה, באים

כאן לידי ביטוי היעדר נכונות נפשית של א להירתם בפעולה, התנערותו ממאמץ, לא רק בגלל רישול ועצלות גופנית, אלא גם משום חוסר-ענין שלו לנקוט עמדה לגבי הסביבה, השלמתו הסבילה עם דברים כפי שהם 'מתגלגלים מאליהם', בלי שהוא עצמו יטרח 'להתערב' במתרחש (קישור). הפרדתו של א באה בשתי דרכים.

(א) ניתקות מחמת רפיון היא הניתקות בסיום כמו-גדם, בגרירה יגעה של סיום מגושם, בציק, הנראה כ'צניחה' של אותיות יחידות הנפרדות בגלל כבדות אנכית (כעין גראביטציה) של תנועה יורדת, וגם כבדות אופקית בגרירה מאות לאות (I ו 9, 12);

(ב) אי-דבקות מחמת רפיון היא היפרדות אותיות בסיום שיפודי רפה-דופק ואובדן דרך. הפרדה זו מעידה על חוסר-אונים של כותב א למשוך בעול הנתיב (הקו) אל המטרה, אי-דבקותו למשימה שבדרך; מכאן אבדן-קשר בין תנועות יחידות, רופסות, כעין צעדים בודדים עזובים (I ו 4-6, 8).

בשתי תופעות אלו מבוטאת נגררות אפאתית של כותב א עם הנסיבות, מחולשת-רצונו לעצמאות יוצרת מותר הוא מראש על גילוי יזמה אישית. א שרוי בשאננות, שלעמים היא נראית כתובה, אך אינו דווקא שוקע בעגמות, ואף אינו משתדל להיחלץ ממנה, אלא על הרוב מדשדש האני א במקום, ב'ביצה' (דמוית-בציקות) של מציאותו ה'עמומה', שערכיה איבדו מכבר כל משמעות היוגית בעיניו מכדי שיצדיקו את מאבקו על קיומו. שכן הווייתו שרויה בעולם שכולו טוב, עולם שבו אין צרכים לוחצים, והאני טועם בו 'חירות מכל זיקה', חוסר-דאגה מפני מחסור, עם שהוא מפתח חכמת-חיים משלו ולועג בביטול ל'אשליית' האדם באמונתו וביומרתו לשנות את פני המציאות; שהרי מובטח לא מראש, כי מה שהיה הוא שיהיה.

(ג) דבקות מחמת רפיון היא תופעה נדירה של התמשכות יגעה, כבדת-תנועה ברישומי של כתב שטוח. הכותב א נשען על העט, ובעטו על הגייר. מבוטאים בכך גרפות, רשלנות, חולשה של משימת ושל רצון להרים את העט (ולנתק את מגע הצפורן מהגייר) כדי להפריד בסיומה של אות. לפיכך נוטה כותב א לגרירה רפה המתמשכת אגב הידבקות במשען, הידבקות הנוחה במיוחד בתנועה יורדת (I ו 10-10-ש'). א נמנע ככל שניתן בידו ממאמץ שבתנועה עולה. ואמנם, בכתבו נדיר ביותר קישור בעליה (I ו 14-א').

אף שקישור זה מועט והוא בא כעין 'גואל ממורא של בדידות', מעידה עצם זיקתו של א למשען, שבלבו פועם 'ביביתקוה' למצוא סעד ברפיונו (הידבקות בקישורו). אין זו אופטימיות מרנינה, אלא יותר צפיה ומשאלה מתוך נכונות (בתנועה יורדת) ובקשת קירבה להסתיע ב'קשר' שהקים. למוד-סבל וקצרי-יד מלהתמודד עם קשייו שבמציאות הריאלית — תוהה האני א על עצמו ועל גסיבותיו, ובזיקה עמומה של יצר-הקיום נתפס הוא למגננוני-הגנה שונים — כניעות ילדית, נטפלות בתוס' לב אינסטינקט-טואלי, בכינות של היסח עצמית, בקשת מיפלט מצרותיו אגב הידבקותו בהזיות-נועם.

פוטנציה ב: טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל יש בכתבו של ב ממשיוכות בינונית, מתזורית, בדרגת-קשירות של שלוש-ארבע אותיות בתנועות יורדות וגם בעולות, מעל השורה ומתחתיה (I ו ב

12-22). הבעה זו רהוטה בהמשליותה הגמישה והתנופית, יוצרת קישור ער והרמוני בשיפוד תלול תלילות בינונית. בכתב העברי מפר קישור את התקן. אולם בכתבו של ב אין זו הפרה-במחכוון, לא ביטול שירותי של הכלל (התקן). קישורו נובע מכוח ספונטאניותו הטבעית, שאינה סובלת מיסת-סדום ואינה נוטה להתפרק לחוליות (אות-אות). המימותו הריגושי של אני ב אינה משלימה עם 'מחיצות' (פירוד); לפיכך מתרקמים 'עורקי-הבעתו' (הקווים המקשרים) בין הרוח (מעל לשורה) לבין הריגושויות (בשורה) ולבין האינסטינקטים (מתחת לשורה) כדי חוויה צמאת-אחור, מתוך תחירה להגשים את עצמו באינטגרציה רוחנית-רגשית-יצרית הרמונית בתחום האישי (שבממד הגובה, עמ' 123). השתלבותו של האני ב ערה גם ביחסי החברה (שבממד האופקי, עמ' 204) מתוך גישה אוהדת של שיתוף בהנאה וביצירה.

לפי הריגושויות המכרעת בהתנהגותו של ב יש לראות קשירות זו כהיותית (פופאל) וכביטוי לאורח האידוקטיבי של חשיבה ושיפוט — היינו, תפיסתו של ב מושגת בדרך של הפעלת לקח נסיונו מן הפרט אל הכלל. פועל כאן גם שיפוט קומבינאטורי, שמכוחו ממוג ב שאיפה עם יכולת מיפעמו החיותי להגשים את פיתוח אישיותו בחריצות בהירת-מבט, לגוון את קשריו בתחומים שונים ולקדם את הישגיו האישיים בלי לקפח את מלאות-החיים שבחוויה העכשווית.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער של כותב ג נעה תגודיותו המופרזת בין שני הקצוות ומשלבת בתוכה קישור-יתר ופירוד-יתר.

א) ממשיכות-יתר פוערת ותגודית (I ג 21, 23-26), יש בה קישור חסר-מנוח ושלוח-רסן במערבולת של רפרופיות (של השתפדות ארוכה, שטוחה) המתחלפת בגעש קצר-נשימה (בשיפוד תלול), בדרגת-קשירות גבוהה (יותר מארבע אותיות) או מופרזת, שבה 'יורה' מלה לתוך חברתה (I ג 21). סערנותו של ג בממשיכות-יתר זו ממחישה את הטעות באותו פירוש מכליל של דוקציה כביכול שייחסו לקישור, כפי שיש המבקשים לבאר כל קישור כביטוי של עקיבות החשיבה ההגיונית מן הכלל אל הפרט. כאן בעצם נכון היפוכו של דבר. בכתבו של ג מכריעה עפיות-המחשבות שבהמימות-מוח, פעלתנות-יתר הנדחפת בלהטנות של עיוורון-יצרים אגב חוסר-סייג או אף אבדן-סייג, השכיחים במצבים של היפומאניה, געשנות מאנית או היסטריה. היוויים אלה מלמדים על אי-ספיקה של חיי-הרגש במסגרת הגתונה. האני ג נרדף בידי עצמו ומבקש לו פיצוי, מגוס מפני מוצפתו הרגשית עד 'לבלי-הכל'. ולנוכח חולשת ליכודו הנפשי באה פריצת-סכרים בגוזמנות של 'כל-יכול' בדחיפה בלתי-מרוסנת לכבוש, להשתלט, רודנות בחזקת פיצוי על קוצר-ידו לשליטה ממושמת-פנימית.

ב) אי-המשכיות פוערת ותגודית, המסתמנת בדלגנות שיפודית (I ג 1, 4, 9-11, 26, 35), בניחוק גדם-משולהב (I ג 47-ק' ב'קרח'), וגם בפירוד גועש בשיפוד תלול (I ג 46-ק' ב'קשורה'). מצויה כאן הצלפה של ברקים עמוסי-נפץ, 'אש בודדת' חפזה-עצבנית, עפיות של 'טילים' מלובנים.

לפי עצם מהותו יש בקישורו של ג התייחסות בין הנעשה (עכשיו) לבין הבא (בעתיד).

וגם להיפך — יחס שבין הבא לבין מוצאו שקדם לו. אולם על הרוב ניתן כאן ביטוי של דחיית הכותב ג מכל התחייבות להתייחס לשינועיה ולשינועיה, הימנעות קצרת-רוח לשזור את חייו הפנימיים ואת המעשים שבהתנהגותו החיצונית במסכת הולמת לפיתוחה של השלמות.

חסר כאן כוחה המכוון של רשות מרכזית, שהאני ג מורד בה ופוטר עצמו מכל יחס (קשר) אליה ולמעשיו. מכתב לכתב של ג יש לדון, מה מכריע בו — פזירות היסטורית, שלפי חילופי הקאפריסות מופקעת רציפת-החווייה ברגיזות סנסאציונית (I ג 35, 36), או יצירה הפועלת ב'הברקות' ובדרך תיאום אינטואיטיבי מתרחשת הגשמה מאולתרת (I ג 26, 27, 37), לפיה מתמקד האני ג בשלמותו בתפיסה בלתי-אמצעית (אי-הגיונית) בהגשמת הצעד (תנועה, אות) שבמומנט האקטואלי, ללא תכנון מראש. אבל אין האפשרות האחת מבטלת את האחרת, ובפועל עשויות זו וזו 'להתערב' בשיעורי-יחס אינדיבידואליים וגם סטואציוניים.

בתיאום ישררהנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית, ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת נוהג כותב ד הפרדה מכרעת בשתי דרכים אלו : א) ניתוק קצוב ; ב) תת-המשכיות.

א) ניתוק קצוב מתבטא בהפרדה מכוונת בין אות לאות (I ד 1, 2, 6, 7). כותב ד נוהג ברוח ביקורתית, וכדי שיוכל לפעול כהלכה נוקק הוא ללמידת הפרטים ; שכן מטבעו נוטה הוא לנתח את השלמות לפריטיה-רכיביה ולבדוק כל פריט לגופו, כדי לודא את אמיתותו העיונית או את נכונותו המוסרית של כל פריט, ובדרך זו לקבוע, אם ובאיזו מידה עשוי מימצא מסוים לתרום לבנייתו של ריאליזם מהוגן. המציאות היומיומית מפגישה אותנו עם תופעות שלמותיות כנתונים קונקרטיים, בעוד שיפירוק כל תופעה לפרטיה ובדיקתם טעונים כוח-הפשטה, הדורש מכותב ד לנקוט 'ריחוק' מעצמו, כדי לצמצם את האפשרויות של טעיה — כך מתרחק האני מלדון לפי משפט קדום ונוצר הרקע לבירור עובדי-אובייקטיבי. ב'ניתוק' קצוב זה יש גם משום חישול משמעתו הפנימית של ד לעמוד בפני פיתויי ההווה ולכוון את מאמציו לפיתוח ייחודו האישי (אינדיבידואציה, יוגג), בדרך בניה שיטתית של ידה-פעולתו לפי כישוריו והגשמתו המדויקת לפרטיו (אות-אות), כפי נתבעותו הפנימית לסדר וליסודיות.

ב) תת-המשכיות קצובה מסתמנת בדרגת-קשירות נמוכה של יחסי אותיות, אבל הקישור פועל מעל השורה ומתחתיה (I ד 9-15), אגב היתפדות מוארכת (שיטוחה), המשקפת את אורך-הרוח של ד בהדרכתה המשתהית של ביקורתו המארגנת. קישור זה הוא בעיקרו ביטוי של יחס-יזיקה הגיוניים — כלומר, אין זו תפיסה המתארת תופעות (אותיות) בודדות, אלא רציפות מסוימת המתרחשת בתהליך של שיקול כדי שהשוקל יוכל לעמוד על משמעותן של החוליות (האותיות) לפי קשרי-התפתחותן ואורח-נביעתן זו מתוך זו. כך מתאפיין ד בשיפוט דדוקטיבי. אין זו שכלתנות עקרה, תלושה, תבונתו של ד מעורה בחיי המציאות ובמוחה הותר הוא לריאליזם הומאני של 'לב חכם', מבוקר

ושקול בתיאום עצמו בין כמיהותיו ושאיותיו לבין דרישות המציאות, ולפרקים במומנטים עדינים כגון בין התחשבות במידת־הדין לבין ליכוד עצמי כדי לגבש משטר אחריות ומהימנות, כדי ליצב הווי־חיים בתורת מרחב־קיום של זיקות־הגיון וזיקות־חובה מוסריות. זוהי תפיסת־עולם של רציפות מבארת (להבדיל מ'מתארת') 'דבר מתוך דבר', שהרי בלי קשר זיקתי שבין הדברים (התופעות) יישארו הללו מן־הסתם נטולי־משמעות, בלתי־מובנים.

פוטנציה ה: טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת מנתק כותב ה את אותיותיו ניתוק מתמיד, כפוי בתצובת־גדם מאודישת — היינו, ניתוק של 'קצר' (I ה 1-13) — ובכך מתגלה 'פיוצוץ' כל גשר בין תנועה (אות) לתנועה, היץ המפצל את המושג (המלה) לסמלים מבודדים (אותיות). אמנם, אין בידי אדם למנוע או לעכב את התמשכות החיים בזרימה בלתי־פוסקת. אולם כאשר מסכת חיוי נהפכת למועקה, עקב נסיון מר או בשל הפרעה תורשתית, מתקשחת בקרבו התנגדות גברותית (או פסיכוטית) לכל דבר שיש בו קישור למציאות. כותב ה נוטה לבקש מנוס (ניתוק) מפני מגע בקרקע החיים, הוא נדחק להיבדל מחברת־אדם ולהתבצר ב'התפשטות הגשמיות', המביאה אותו לידי תלישות עקרה ומעקרת. נפשו של ה שסועה והוא כפוי לחפש לו אחיזה ב'נצה' על־מציאותי (מטאפיסי) כתגמול על מציאותו הריאלית שנעדרה. זהו תגמול של מיפלט בהתעלות 'מתקדשת' ובהתבודדות (אות־אות) טהרנית. אך התגמול המבוקש אין בו כדי לגאול אותו מחטטנות יסרגית על הגאות שמהן קופת. מתוך מתיחות מתמדת זו של שלילת־החיים נתפס האני ה לאימת־המוות (שהרי מרצונו אין אדם נכון לותר על קיומו האישי), וזו דוחקת אותו להקפיד על בידודו (אות־אות). בדרך זו מורה ניתוקו של ה על הישמרותו המתמדת לנפשו מתוך הרדנות כפויה.

פוטנציה ו: טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותו המנופחת צורנית מנתק כותב ו את אותיותיו ניתוק מובלט על ידי 'קצר' (תצובת־גדם ישרה) כבד־רך במירות, ולפי רוחב הצפורן הוא מבליט כל אות בגבדל, בתוך 'צורה בפני עצמה' (I ו 5-7). מבחינת התקן (העברי) יש בפירוד משום שמירה על המקובל, אולם 'מאחורי הפרגוד' מדובכת מתוך גיתוקו של ו כמיהתו הרכרוכית־מפונקת לנוחות פרטית של 'לבדיות' (אות־אות), של אי־גטרדות בגלל ענינים שמהוץ למעגל עצמו. אין זו האזרה עצמית בלבד, שכן ו נושא את עינו למעמד העשוי לפותו גם בטובת הנאה חומרית. כותב ו אינו לחוש 'להתקשר', שכן מאחורי ה'ניפוח' שלו במירות מתגלה על הרוב דיבוקיות נרקיסטית, הצמודה בחוסר בגרות רגשית שלו לעמדה עצמאית ולהתמודדות אישית־יוצרת במציאות הריאלית. כל נסיון שלו לפגוש את החיים פנים אל פנים (לקשור את האותיות) הוא בשבילו טרגדיה ללא־ישוא. אולם הגדלנות שביזמרתו היהסנית מתקלפת ונושרת, ומתחתיה מתגלה תסוגה ינקותית של היבדלות מרוכרכת, עמוסה 'בא־דמעות' (לפי ה'קצר' במירות).

בתיאום קהה־הנמיה 'שולטת תגובנות מפולפת, בלחץ פרע־שנפי.

לפי תגובותיו נעוות-הצורה נמצא בלחצו הפרע-שטפי-אופקי של כותב ז ניתוק וגם אי-ניתוק.

(א) ניתוק מסולף 'למען הצורה' של האות בייחודה — כך מנתק ז על-ידי חציצה תלולה בתצובת-גדם כובלנית, ה'מופגנת' על-ידי הדגשה והרחבה בקו האופקי I ו 1-א'; 7-ג-ח'; לנוכח המתיחות והקושי העצום שבנטיה קצה מסתבר ניתוק זה כצורך להפוגה. אך טיפוחו הצורני, בעיקר בהדגשתו האופקית, מראה בבירור, שאין הכותב ז מבקש להקל במאמצו, והמניע המכריע לשיחוקו הוא היותו כפוי להיות 'בסדר גמור', אלא שהדבר מודגש אצלו בהפרזה; משום כך יש בו כדי לעורר חשד, שהכותב מחפש צידוק כלשהו לעצמו. ואכן, מן הגסיון למדנו, כי ראוותנות מהוקצעת של הכתב עשויה לעורר את זהירותו מפני כותב, שהוא אולי טיפוס הנוהג לפי הכלל, כי המטרה מקדשת את האמצעים. שכן, בחנחון של טקסנות ורשמיות מפוארת יש שמסתרת כוונה נכבדה כביכול, שאין תכליתה אלא להשיג בכך תמורה 'אריסטוקרטית' מתאימה — בממון, במעמד או בפיצוי הולם לפי רום-ייחוליו של ז. אולם יש שמאחורי ניתוקו הצורני של הכותב ז פועלת שאיפה תגמולית ליצירה במגמות של דיפלומאטיה, חינוך, ענפים שונים של אמנות, ביחוד ארדיכלות, הבאים לפצותו על רגשי-קיפוחו בעבר. אין תימה, שכותב ז אינו רוחש אמון בקשרים בחברה, והוא פועל כפרטיון במחתרת, ברוח של אם אין אני לי מי לי — אדם בודד לעצמו.

(ב) אי-ניתוק מסולף נעווה-הצורה. הקישור כאן הוא שרירותי וגמשיך בנתיב שטוח, על-ידי הזזה מתמדת של גדם סמוי I ו 6-ש'; 23-דיר'; 24-אב'). בקישור זה חווה ז חוויה מדאיבה, שמקורה בסילוף ריגושי שבו מתנגשים שני רצונות: א) המתיחות שבהזזת הגדם הסמוי מעכבת בעד-התערות של ז בחברה; ועם זאת ב) חותר האני ז להשתכנע בהסתייגותו בעשותו 'צעד קדימה' כדי לבחון את אורח התקבלותו בעיני הזולת, החברה. על אף מעצורי-הנבכים שלו משדל הוא את עצמו שלא לפרוש מן הציבור, ומשתדל שלפחות כלפי-חוץ ייראה כמסוגל לטפח קשרים ויחסי-ידידות, ולא סתם קשרים אלא גם בטוב-טעם ובאורח 'אלגנטי', כיאה לאדם מחונן בחוש אסתטי. בהתחברותו (קישור) של ז יש לעתים קרובות גישוש מעודן אך רברבני של יחס היתולי-לגלגני אל הסביבה. הרי זה אמצעי בדוק בידי ז לחפות בו על תכליתו לפאר את כושרו הרב לגלות את נגעי החברה ובכך להתעלות עליה.

לפי תגובותיו מעוותת-התנועה שולטת בכתבו של ח אי-המשכיות מסולפת, מחמת כוויצות מופרזת המחניקה את המיפעס התנועי, והכתיבה מתפרדת (אות-אות) בהשתפ-דות עוויתית, ריטוט, שבירות I ח 3-8). מול כשלונו התנועי מתאמץ ח לגייס את כוחותיו מעבר ליכולתו, כדי לחפות על חולשתו בגילויי 'גבורה' כלפי-חוץ. אין הוא מתחקה אחרי מקור-תורפתו כדי לתקנה, אלא מחפש מומים בחברה ותולה את קולר כשלונו בצואר הזולת. בדרך זו מדמה 'האני' ח בנפשו, שיעלה בידו להקל ממצוקתו, ובאשליה של צידוק כביכול לנגע עצמו נראה לו הפתרון הזה כאמצעי 'משחרר', על

אף היותו מנוגד לנוהג חברתי תקין. אך כמי ש'נעשק' סובר הוא, כי זו רשותו המוסרית לגמול ל'עושיקו', וחצי זעמו מופנים לסביבה. בחוויה של 'נרדף על נפשו' הוא משלח ב'חירוק' שיניו ה'מחודדות' (שיפודיות מכרעת בכתבו של ח) מעוותות-המרירות בטורפנות זאבית ללא-רחם. אך עם זאת מיסרו מצפוננו, 'שובר את לבו' (אטאקסיה, הפרעת התנועה) והוא נקלע להתכרסמות עצמית של מסכן קפוד-גורל.

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי-יצרי

לפי תגובותו מגורת-התנועה בלהץ פרע-שטפי-תפנית של ט מופיעות דלגנות מגורה ותת-המשכיות תנודית.

(א) דלגנות מגורה באותיות נפרדות (I ט 3-16 ; 28-36), איי-המשכיות, מקורה בקוצר-רוחו של האני לקיים מגע בקרקע (מגע הצפורן בנייר) ולהתמודד במיגבלות המציאות (בחיכוך בנייר). במידה שהשתלבות (קישור) בזרם החיים דורשת לא רק עירות אלא גם אורך-רוח, פוקע כושר-הסתגלותו של ט בגלל אותה 'שלהבת שורפת-גשרים' שלעת התבגרות מוקדמת, בעיקר של הבת. ב'מערבולת' זו שבחי-הרגש של ט אין לצפות, שהיא תפעל ביישוב-הדעת. לב האשה הצעירה נפנה לדימויים מסעירים, החומקים מכל משטר של הגיון ומשמעת פנימית. אחת היא בקשתה — 'דרור מאזיקים, מתן פורקן דחוף, בו-ברגע, לכל גירוי. מכאן חוסר-הקישור בין האותיות. זו סירות חסרת-מנוח של מתבגרת הפורקת מעליה כל 'עומס' העלול להכביד עליה. מבוטאת בכך גם שיקפה שאינה סובלת דיחוי, אבל חרף איי-התקשרותה ב'מגע' (דלגנות בין האותיות) עשוי כותב ט להתלהב בדימויים של סיפוק עצמי (אוטואורגאזם), דימויים המחופים באלם, אגב העלם לא-מודע (ערטול שבפירוד) מאוויי התייחמות עד כדי גריות של נימפומאניה.

(ב) תת-המשכיות מגורה, תנודית : ט מקשר קישור נדיר יחסית, בעיקר בתנועה היורדת מעל לשורה (I ט 17-18 ; 21-21 'ש'), ואילו קישור בתנועה עולה, בעיקר מתחת לשורה, מודמן לפרקים בגיל 18-20, אגב השתפדות המשתנה תנודית — ארוכה, בינונית וקצרה חליפות, לפי המזג האישי (I ט 22-22 'נק' ; 26-26 'קל'). אולם כמכנה משותף ניתן לציין אותו קונפליקט פסיכו-ביולוגי שבין עצימות הדחיפה לפורקן מיני לבין 'אזעקה' מרתיעה של מורא מפני הידרדרות, שמא תותר הרצועה יתר על המידה (בקישור מגורה). מכאן גובעת הסתייגותה הריגושית המסולפת של ט אגב התרפקותה המלודרמטית על אשליות-נועם של ערגות-הלב לאימה (לתת חסות אמהית לזולת) ולהתאמהות (להיות אם לילד). נפשה של ט שרויה בליטוף עצמי, בהתקסמות משפעת החיים התוססים בקרבה והשמורים להנאתה, לכאורה 'בבוא העת', ועם זאת נדחקת הצעירות להתחנח, להגניב 'קישור' רומאנטי, שיש בו משום כמיהה להסתמך על חיות-גבכיה (קישור יורד מכריע) ולעגון בתענוגות על-ידי אי-כידול (קישור אותיות בעניבה) ובלי מאמץ. ט נמנעת מ'פגישה ישירה' על-ידי עקיפה, שיש בה משום צמאון להתחבר ו'יצר-בולענות' (אוראלי, שלב ראשון, פרויד) ; וגם תמרון צעצעני המשקף את זהירותה וערמומיותה של ט בשיחוק של משיכה והימשכות בין-מינית. הערגות נרקמות בדרך קלה-נוחה (הקישור על הרוב בירידה), בהישגם של 'חלומות מתוקים'.

הארוס שבדימוי שקוי-ערגה יורד מאולימפוס הצפיה לטוב ואץ להרוות ולהפרות את הרגבים המשוועים לצימוח של חיים.

17. קונסיסטנציה*: פוטנציות א-ט

החומר שממנו נבנה רישומו של קו הוא, מבחינה אובייקטיבית, הדין, ואותו יש לבחון משתי גישות, מכאנית ופסיכודינאמית.

(א) סגולה מכאנית של הדין לעצמה, כגון סמיכותה או דלילותה, עשויה להטביע, ברב או במעט, את חותמה המשותף של דמיון כללי יותר בין כתבים שונים, שנכתבו באותה הדין ;

(ב) קונסיסטנציה של קו, לעומת זאת, היא פרי עיצובו של החומר המכאני (הדין) על-ידי הכותב האינדיבידואלי. בכוחו של עיבוד זה נכבשת סגולתו המכאנית האובייקטיבית-כללית של הדין להבעתו הסובייקטיבית-הפסיכודינאמית של הכותב, הבעה המיוחדת את אישיותו כאני מסוים בלבד. מכאן נובעים הבדלים של קונסיסטנציה של הקו בכתבים שונים, גם אם הם נכתבים באותה הדין.

בקונסיסטנציה של קו משתקף טבע ה'חומר' של רקמת-נפשו של הכותב. מבחינה פסיכודינאמית יש בקונסיסטנציה מבחן למתח-הצבירה של הסינארגיות (הזדרמות-יחד של אנרגיות מסוגים שונים) הנפשיות והגופניות. אבחון מתאר לסגולותיה של קונסיסטנציה שבקו יש בו קביעה מאפיינת לשני דברים אלה : (א) איפיון טבעה של הקונסיסטנציה הנפשית, זו רקמת-היסוד של הנפש, שהיא מקור-היניקה או קרקע-הצמיחה, הצופנת בהובה סגולות 'חומר' מסוימות שאיכותן המיוחדת מתבטאת ב-(ב) תכונות הפיתוח האינדיבידואלי של העלילה החווייתית וההבעתית, את ההתגלות בדראמטיזציה של נפש הכותב, כפי שזו מצטמחת מתוך הקונסיסטנציה הנפשית שלו.

כדי להעריך את טבע פיתוחה האינדיבידואלי של קונסיסטנציה נתונה יש לבחון את היחסים בין סגולותיו של ה'חומר הגולמי', המכאני, של הדין לבין אופן-עיבודו האישי, בין השאר, לפי תיפקודים אלה :

(א) זרימה נבחנת לפי יחסי המעטה/ריבוי של כמות הדין ;

(ב) סמיכות נבחנת לפי יחסי הדחסה/דילול של הדין ;

(ג) מעבירות משיטתיות — בקו דק/עבה ;

(ד) דיפוזן (או תיחום) נבחן לפי יחסי הדות/פעפוע ;

(ה) גיוון הקו נבחן לפי יחסי חיוורון/כהות.

יחסי הניגוד ממחישים את העובדה, כי האפשרויות לשילוב הטרונגי כפופות להגבלה מסוימת, שמעבר לה פועל ביטול הדדי המטשטש את הניגודים, ובמקרים קיצוניים מתקבלת תמונה חד-צדדית יותר (דמוית-הומוגנית) של מתח-הצבירה בקו. למשל, התרווחות מופרות של הקונסיסטנציה — אגב דלילות, מימיות — משתפכת בשיעפת

* סגולות הקונסיסטנציה ושל הגיוון (כמפורט להלן) משתנות מיכאנית בגלופות-כתב תחת מכשיר-הדפוס, לפי ריבוי המשחה (הדין) או מעיטה בהזנת הגליל. לפיכך אין שום תדפיס מסוגל לשחזר ולהעלות את הרושם המיוחד של התחושה מדוגמת הכתב המקורי.

הדיו, מתפעפעת בדפנות הקו ומרחיבה את המעבירות בקו עבה יחסית (I א 10-שט'). כנגד זה מתוך עצם רכיזותה, או מלוכדותה הפנימית, מתאפשרת כבר מבחינה מכאנית דיו סמיכה, ובה השליטה בחומר קלה יותר, בדיפון חד, בקו דק ובגיוון מרוכז-כהה (I ד 7, 9, 13).

לפי אורח התהוותה הקונסיסטנציה היא אחת התופעות הגסטרות ביותר מתודעתו של הכותב, ובמידה שהיא עדיין ניתנת לתיאום פסיכאסטי (בתחושה הנפשית), ואפילו תיאום לא-מודע בתוך תמונת הקו, אין חוויית הביקורת האופטית מבחינה אלא בסגולות הגלויות יחסית בשטח, כפי המתמחש בזוגות-הפכים אלה (דרושה זכוכית מגדלת!):

עסיסיות (I ב 19; ט 6)	יבשות (I 2, 10; ח 3-5)
רכות (ב 5; ג 24)	קשיות (ח 9; ה 4-6)
אטימות (א 11; ו 5, 6)	שקיפות (ג 5, 30; ח 1, 9)
ספוגיות (א 9, 10; ט 36)	זוגיות (ח 10, 11; ו 2; ה 1)

סגולות כאלה אין בהן אלא תיאור חלקי בלבד לטבעה של רקמת-הנפש, שביטוייה בקו מתאר סגולות מבגה — הרמוני, קרוע, שסוע וכיו"ב.

בתיאום הדו-הנטיה מכריע האפקט הדינאמי.

פוטנציה א : טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל, הרפה, יש בבציקות כתבו של א שילוב הומוגני של דילול והתרווחות, ובכך ניתן ביטוי לחולשת התאחיזה (קוהיזה) של 'פרודות' החומר (הדיו). הפרודות מתפוררות בפעפוע רדוד, המעכיר את מישטח הקו ומשווה לו דמות של 'ביצה טובענית', בעיקר לפי הצפת הדיו בכתמים (I א 11). לפי התרשמות דמותית (אידטית) גרמית קונסיסטנציה זו ל'פרוטופלאסמה', חומר קמאי-היולי, שמבחינת שלב ההתפתחות הביוגנטית נחשב כ'מפגר', על שום חוסר-יכולתו להתמודד בתנאי הקיום המאוחר יותר. מבחינת הביוגראפיה האישית של כותב א משתקפת בקונסיסטנציה שלו רפיסות ינקותית של 'ציפה' סתמית, בדומה למדוזה הצפה בטולת הכוונה עצמית והיא נישאת ומיטלטלת בגלי הים ומוצאת את מזונה באקראי, מבוטאים בכל אלה, כנזכר, חוסר-ישע, חלות סתמית בגסיבות, רפיון של גיבוש אישי, התמססות והתבטלות בסביבה. חולשת המשמעת העצמית של א עשויה להתבטא כאן במיגוון תופעות — רפיפות, בכינות, רטבנות (גברותית), אי-נקיון פסי וגם מוסרי, מורד-לב, קהות מנטאלית, פיגור.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני מתאם כותב ב את הקונסיסטנציה שלו תיאום גמיש בין הדחסה הרמונית של חוזק-התאחיזה בפרודות, בלי להקשות את גיבושו את הקו, לבין התרווחות הרמונית בעירות תנועתן של הפרודות, בזרימתן הנמרצת, המתאזנת הרמונית בליכודן הפנימי אגב דירוג הקו. בדרך זו מתרחש אצל ב פיעום שופע חיות,

מלא-דם, מרץ תוסס, חוזק שבי'הסקה מרכזית' מווסתת (I ב 6, 7, 13, 14, 23, 24).
קונסיסטנציה של ב היא, לפי תיפקודה המחזורי של הדגשה/הרפיה באפיקים הטבעיים, בריאת-רגש ומאוזנת. מכאן צומחת הלוקה הרמונית של הסינארגיות בתחומים שונים, חלוקה המתרחשת בזרימה שטפית, בהתפרקות ספונטאנית בלי 'פקקים' של משקע-עכבות או של מוקדי-התרופפות. שולטת פה חירות טבעית היונקת את כוחה מבטחון אינסטיגטיבי שבחיוניות שרשית. חדות-החיים ושמחת-היצירה של האני ב מסגלות אותו להיות שותף טבעי בתהליך היצירה האינטגרציוני של הטבע (החיצוני) עצמו. ואמנם, כושרה של קונסיסטנציה ב לקיים אינטגרציה מתבטאת, בין השאר, ביחס חיובי מלבב לסביבה בלי 'לעשות בעיות', בעידוד היוזמה האישית להתנסות קונסטרוק-טיבית ורבי-צדית, ככל שאלה מחזקים את גיבוש יחסו של ב בשיתוף פורה ומפרה תוך התחיותו בתורה. בעומדו לפני הברירה של ברי ושמא נותן ב, בלי פקפוק, זכות-קדימה לברי. כל פיתוח הוא הבקעה מעבר לקיים—אל תוך החדש. העזתו של ב להבקיע מגלה איפוא את כושרו לפיתוח ויכולתו להגשים אגב חתירה למטרתו.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער בלחץ שטפי דיסהרמוני, פועלת בקונסיסטנציה של ג תנודיות געשניות של הדחסה/התרווחות, הבאות בשילוב הומוגני : הדחסה באה מכוח דחיקתה של סערת-הגפש המסמיכה את הפרודות הסמך היטב עד כדי מתח קרוב להתנפצות ; ואילו התרווחות מתרחשת אגב דילול הפרודות בהשתחררות הומוגנית ו'טמפרטורות גבוהות' של ג, כפי שמתבטא בתשליבי-מעברים קיצוניים (I ג 34-45). התהוותן ההומוגנית של הדחסה והתרווחות מקנה אמנם לקונסיסטנציה ג אופי של פיתוח בלתי-מאולץ בתיפקודן של הסינארגיות הנפשיות-גופניות, שאינן חסרות לגמרי גם תיאום גמיש ביניהן. אולם תיאום זה מופר, ואפילו מופרע, לפי התנודות הקיצוניות. לפי הפרותה הופכת ספונטאניותו ההומוגנית הטבעית של ג לריקמה 'זולקאנית', שגשש-נבכיה יוצר איום מתמיד לפרוץ את ה'קליפה', להציף את הסביבה בים בוער של לבת, ואף לזעזע אותה ב'הדף' שאין לעמוד בפניו. יכולה קונסיסטנציה של ג להיות מחוננת בסגולות-רגש נעלות, אהבה, כנות, צמאון-שיתוף, חום-התמסרות לעזרת הזולת וכיו"ב, אלא שלהטנתו של ג 'מקדיחה' את תבשילו, בין שהכותב עצמו הוא קרבן של להט הנסיבות (מאניה, היסטריה), לעתים עד כדי השחתה עצמית, ובין שחוס-לבו מתגעש במעשים חמומי-מוח המשולהבים ביצרי-תוקפנות נגד החברה.

מתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית, ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת בלחצו השטפי-קצוב יש בקונסיסטנציה של ד שילוב הומוגני של הדחסה מכרעת לעומת התרווחות ; הדחסה היוצרת מוצקות בלי איבון, ריכוז בלי ייבוש, כוח-ליפור וגיבוש בלי נוקשות (I ד 1, 4, 5, 7, 9, 10). רקמתו של ד מעודנת

ועם זאת חוטיה (קוויה) חזקים. חוזק תוך עידון הוא הישג בעלה לאדם, שביקורתו מביאה אותו לא רק לעמוד על חשיבותם ההגיונית-מוסרית של עקרונות, אלא גם לידי כך, שהוא עושה אותם קבע, הלכה למעשה, באורח-חיי. בכך מיוצבת מסגרתו של ד מכוח חירות תודעתו המחייבת, יש לאני ד תוקף-שליטה לכוון את סגנון-חיי (אדלר). האני ד שומר לעצמו את הזכות לקבוע סולם-ערכים, שעל פיו מנוי וגמור עמו להגשים את עצמיותו, פרי רקמת-נבכיו, במבחן המציאות החיצונית. האני ד שולט בכוח בחירתו המודעת ('אני הקובע'), והעדפתו השקולה והמבוקרת היא שמחייבת את ד לעמוד באחריות למעשיו ולתוצאותיהם. מכאן נובעות תודעת-החובה שלו לשאת בעול ההגשמה, אחריותו לבצע את המוטל עליו בשיטתיות וביסודיות, נאמנותו של האני לעקרונותיו, אמונתו בנכונות דרכו ודבקתו בה חרף נסיבות קשות ותקלות מבחוץ; האני ד רואה את עצמו כאמת-מידה להתנהגות עצמו ולמעשיו.

פוטנציה ה: טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת-נוקשה בחירוף הקו של ה יש בקונסיסטנציה שלו הדחסה הטרוגנית של הפרודות במחנק עד כדי הקשיית תנועתו, הדחסה המביאה לידי אבדן כוח-הפיעוס והצמחה של דופק-החיים בתוואי 'מכאני' של קו יבש, קר, נוקשה ומאובן (I ה 4-6). בכך מתבטא היעדר כושר-הסתגלותו של האני ה לדרישות המציאות ותמורותיה, על הרוב בגלל חבלה נפשית. עובדה קלינית היא, שבמצבים של הפרעה נפשית (גברוות, פסיכוזה) נוטה הטיפוס הסכיואידי (שסוע-הגפש) לקבל גם פחדים חסרי-שחר (בעת, פוביה) כמורא ממשי, המאיים כביכול על קיומו האישי בסכנה בלתי-אמצעית, שאת הומרת-מצוקתה הוא חש ונושא כל עוד לא חל 'שחרור' (אבריאקציה) מן המוקש הטעון מניעי-חבלה. באין 'טהור' מודע לסילוק אותו המוקש פונה ה להסתמכות אי-מציאותית — תלושה, כאובה, לעתים חולנית-שסועה — על מערכת-דימויו. במודחסתו של ה יש משום אמצעי של התגוננות לא-מודעת מפני התערבות מכאיבה של האחרים (הורים, קרובים, ידידים) בעניניו האינטימיים, או משום נסיון להגיע לידי הסדר של 'שביתת-נשק' עם מצפונו המיסרו לפי מצוקת מצפונו באשמה, ריאלית או מדומה, כלפי אחרים.

חירתו של ה למצוא מרגוע לנפשו המעונה מונעת בשרשרת-תגובות לא-מודעת, הנכפית עליו ומכתיבה לו את 'תנאי-כניעתו' לעילאי-המוסרי שלו המחמיר בקשיחותו עד כדי שלילת-החיים. המשמעות ההרסנית לשוללנותו התגובנית של ה מועלמת מתודעתו בכפיה של חיפוי לא-מודע של 'טוהר-המידות', ובמצבי שפעת (סכיופרגיה) טהרנות היא 'הפתרון הגואל' לאני. בכך מכפר כביכול האני ה על אשמתו, בעוד שלגבי הסביבה יש ב'איבוננו' משום השתריינות לא רק כדי למנוע את פגיעתה בו, אלא גם מתוך הרגשת התנכרותו לה, שמתוכה הוא דוחה מעליו את ההברה בנוקשות חסרת-פשרה.

פוטנציה ו: טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותו המנופחת-צורנית במירווחו של כותב ו יש בקונסיסטנציה שלו סמיכות (חדיו) בהתרווחות הטרוגנית, לפי צמיגות אינרטית (של חדיו) המתהווה בריבוד כבד

בשפעתו עקב רוחב הצפורן. כשלעצמה אין הדיו סמיכה, אבל הצטברותה בשכבות מייצבת דיבוקיות אטומה נטולת-מאמץ של שכבות-דיו רבוצות, הנראות כקו 'שבע', 'רוגע' (I ו 5-7).

בקונסיסטנציה ו בולט הקשר פאראדוקסאלי. למראית-עין מופיעה על פני השטח עצימות של רוחב המבטיחה כביכול 'גדולות ונצורות', אבל בעומקו של הקו מסתתרת התחמקות 'יחסנית' ממאמץ ומיגיעה. ברור, שאין לצפות אצל ו לפיתוח של ממש, אם של אישיותו, ואם להעמקת שרשים בעשיה יוצרת. במקרה הטוב נעשית קונסיסטנציה זו 'טפילית', ניוונית מ'מלאי' העבר שלה. כשלעצמה מורה תופעה זו על תסוגה וניוון. אולם לא די בכך, שכן תחת לתקן את חולשותיו מתעלם האני ו ממועקת ניוונו ומעדיף להיאחז בהילה של גדולה. פיגורו במעשה מחופה בתגמול של מפגיות רבת 'הוד ומשקל' (של הקו) כביכול, שנועדה להזמין את נדיבותו של הזולת ה'מתכבד' להיכנס בסודה כביכול, של כמיהת-שפע נרקיסטית זו שעמוד-התווך שלה הוא קובלנות על חוסר התחשבות, ולזול בערכים, ירידה מוסרית, מעשי-עוולה ועושק — שהכותב עצמו נהפך לקרבן להם מידי החברה המושחתת.

אין תימה, שקונסיסטנציה ו שכיחה על הרוב אצל הטיפוס המתעלה בייחוס — בעיקר מטרוגיתא, גברת כבודה, שאוצר-ישיותה 'משומר' לעצמה ולמענה בלבד. דבקותה הנרקיסטית אינה נותנת לה לשתף את הזולת באוצרה, כי שום אדם ודאי 'לא ישווה' לה. ואכן, 'דמיון עשיר' לאני ו, ולעתים קרובות מעורה בכך גם קיבעון אבהי. אותה דמות 'אידיאלית' של אבא קובעת, כי אף המעולה שבגברים הכרח שיהיה 'למטה מאבא'. רום-האידיאל אינו מגיח לו השפלה כזאת, ולא עוד אלא האני שלו אינו מוכן להשלים עם 'ויתור' על נוחותו הפרטית. כאשר בהתלבטותה של האשה נראה 'אבוד' הסיכוי לפתרון קונסטרוקטיבי, אין זה מרנין את לבה, אך גם לצרות מסוג זה דאג טבעה, בין היתר, בדרך של צידוק הרווקות — כי מה יוסיף ומה יתן לה צעד כמו התחתנות? בסיכומו: ו נוהג לפי הכלל של 'אני לי, ואחרי המבול'. 'אידיאל' של דמות-האב מידרדר לתפוחות חושנית-נרקיסטית, ותחת שיחוף עם הזולת (בן-זוג) בא גיבוב (מירוח) של 'ערך-מוסף', התפטמות, אשליות מושלכות אחרי-ג, וניתנת קדימה לתגמול של 'בולענות' — תקרובת להתדשנות.

מתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובנות מסולפת כלחץ פרע-שטפי.

פוטנציה ז: טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובנותו נעוות-הצורה כלחצו הפרע-שטפי-אופקי של ז יש בקונסיסטנציה שלו שני תמדים של פורקן:

(I ו I)		<p>תמד אופקי: מודגש, מורחב, מעומס, מובלט</p> <p>תמד אנכי: מודחק, מוצנע, מודחס, מוחנק</p>		פורקן-לחץ דו-תמדי
---------	--	--	--	-------------------

לאור שני תמדים אלה של הלחץ, המחוברים יחד אגב ניגודים שבסתירה הדדית, עלינו לדון את הקונסיסטנציה של ז לפי טבעה הקונפליקטורי שבין שני הקטבים:

- (א) התרווחות הטרונגנית אופקית מאפינת התמרדות תגובנית-מסולפת של פריקת הכובד בהתנהגות מודגשת בתחום החברתי;
 (ב) הדחסה הטרונגנית אנכית מבטאת מודחקות מסולפת של הזנקת הפורקן האישי אף שהקו האנכי הוא האפיק הטבעי להתבטאות האני לעצמו, ובכך מתגלה דיכוי ליבדור-הנבכים בתחום האישי-פרטי.

לפי חוק-המינימום מותנה, כידוע, חוזקה של שרשרת לפי החוליה החלשה ביותר, ובכתבו של ז' ז' הולשטו של התחום הפרטי. לכן מן הנמנע, שאותם נדבכי-ג שבקו האופקי המודגש (בעיקר בטיפותיהן של אותיות ר כ וכו') יאצרו כוח די הצורך להחזיק מעמד של-קיימא. היציבות שלמראית-עין מאונסת בעומקה כדי לעכב בעד התמוטטות האורבת לכותב ז' מחמת הדיספרופורציה בין שני התמדים, כבדות-המעמס האופקית לעומת חולשת הגושא (הקו) האנכי.

בחניה תיפקודית של קונסיסטנציה ז' חושפת את תורפתה, והיא התנכרות האני לטבע עצמיותו, התכחשותו לחיי-הרגש האישיים שלו ודיכויים וחיפוש תגמול מסולף בשיפורים מדומים, ולפעמים בהישגי-יצירה בעלי 'משקל' (תרתי משמע), העשויים בעיניו להעלות את חשיבותו בעיני החברה (הקו האופקי המודגש). אבל בעומקו — גם בשיא-הצלחתו — אין בכך כדי להביא מזור לנפשו הדוויה (קו אנכי מודחק), והוא נושא בעונשו 'על חטא' שסטה מדרך הטבע. אף שיש כאן משחק (נעוזה-הצורה) של העמדת-פנים, אין זה, כנדמה נעשה תמיד במתכוון, בעיקר בכתבי נשים שנתאכזבו בתחום המשפחתי (גרופה, אלמנה, רווקה זקנה) והן משתדלות לשוות לעצמן סבר-פנים ומבע-אשר בהישג תגמולי של עידון, עזרה סוציאלית, אמנות וכו'. מובן, שלא בכך הסילוף, שהרי כל תגמול בונה רצוי ממילא, אלא שבקונסיסטנציה ז', גם כשהתגמול יש, לו אופי בונה, מוחזק הוא ביד האני כעין 'קלף' להכריע בו 'להיות או לחדול'. זוהי תעודה למצוקה שקנתה לה שביחה בנסיון מר (חוסר שלום-בית בין בני-הזוג, בין ההורים, ביניהם ובין הבת, התייתמות מוקדמת, חינוך מחמיר מאוד וכו'), שתקופת דגירתו עלולה להימשך שנים בסתר עד שמתגלה לפתע בשלב של משבר.

פוטנציה ח': טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובנותו מעוותת-התנועה בלחצו הפרע-שטפי עוויתי של ח' יש

מודחסות הטרונגנית מסולפת בקונסיסטנציה מוקשית, קרושה שבירה, מגורענת סקיעה שבהתרווחות הטרונגנית מסולפת, הקונסיסטנציה נסחטת ומידלדלת חוד כדי התעוותות פיעוטה ופקיעת חייתה בעווית (I ח' 11).

הקונסיסטנציה הנפשית של ח' היא אכולת-מרירות, חמוצה, מוחזרת מזעף-נקם ומכווצות שוללנית, שבמקרה הקיצוני הן מפקיעות את יכולת התנועה והפעולה. בכך מבטאת שאיפת הכחדה נברוטית (או פסיכוטית) של ח'. יש שיצר-ההרסנות בא כתגמול על הרעה שהתרגשה עליו מידי החברה כביכול. אף שבעומק נפשו רוחשת כמיהה לשיקום מן החבלה שפגעה בו בילדותו או בשנות בגרותו, חסרה לאני ח' ההעזה ליטול על שכמו אחריות לתוצאות של 'נסיון, נוסף, ובכל זאת הוא מפתח 'מוראל גבוה' בדרך של ציניות, עוקצנות וביטול. אצל גברים מטיפוס ח' מתגלות נטיות סאדיסטיות

העשויות להתקשר באימפוטנציה מינית גם אצל צעיר מאוד; ואצל נשים (בעיקר בתולדות זקנות) חבויה בקונסיסטנציה זו קרירות נברותית, ובהרחבה — שנאת-היגם, שנאת-אדם, וביחוד תיעוב-גברים (אנדרופוביה).

פוטנציה ט: טיפוס אנארכי-יצירי

לפי תגובנותו מגורת-התנועה בלחצו הפרע-שטפי-תפנית של ט מתהווה קונסיסטנציה הומוגנית — הדחסה של הפרודות עד כדי הצטברות מרץ-הנבכים ב'פקקים' — שלפי גריות הדחפים מתרווחים הם בשלהוב ו'מתפוצצים'. תהליך זה של תנודיות מגורה יש בו פקיקה/התפוצצות (I ט 28–36). תסליף הנערה ט מתרחש כאן על הרוב לא במגמה שסעינית; אדרבה, תכופות יותר מכריעה חד-צדדיות של נדחפות חסרת-מגוח עד שהמתבגרת 'אינה יודעת מה לעשות עם עצמה'. מצב זה מאפיין בנות בשלב התבגרותן המוקדמת עקב התמורות הפסיכו-סקסואליות המתרחשות בהן בקצב מהיר יחסית.

אם נתקלים בקונסיסטנציה ט בגיל מתקדם יותר (בערך בגיל 30 ומעלה), ובעיקר בכתב של נשואה, אין מקום לפקק, שפועלת כאן עכבה כלשהי, ששרדה משלב מוקדם והעלולה להתבטא בהתנהגות פאראדוקסאלית — למשל, שקיקה עזה בנבכי-הנפש, אבל הסתייגות ביישנית-חששנית מחמת מצוקה קדם-התבגרותית כלשהי. מכאן נובעות תופעות של זוללנות מינית (נימפומאניה, פוליאנדריה); אלא שמפני מורא התוצאות החברתיות מתבקש לה לפעמים מיפלט, בין השאר, בדרך של סיפוק עצמי (אוניות) או לסבי. לא פלא הוא, שבעלות קונסיסטנציה ט בגיל גבוה יותר שרירות במצב של 'רווקות אמביוואלנטית', 'נשואה-לא-נשואה', שהתקשרות בחיי-משפחה תקינים היא לה אגוז קשה לפיצוח.

18. גיוון של קו: פוטנציות א-ט

רושם-הגיוון מתהווה מיחסי כהות/חירון בקו, ויש לו שני מקורות — גיוון רקמתי (קונסיסטנציאלי) וגיוון-הרקע (או גיוון משטחי), ואלה גבחנים כך:

א) גיוון רקמתי נבחן לפי יחסי כהות/חירון הטבועים בהרכבו הפנימי של מצב-הצבירה, ביסודה של הקונסיסטנציה עצמה; אנו מבדילים בין התרכבות הומוגנית לבין התרכבות הטרוגנית.

התרכבות	הדחסה/התרווחות	רקמה	גיוון	דוגמות I א-ט
הומוגנית	הדחסה התרווחות	סמיכה דלילה	כהה חיוור	ב 13–15, 23–24; ג 46–49 א 1, 2, 4, 6 (חלקית)
הטרוגנית	הדחסה התרווחות	סמיכה דלילה	חיוור כהה	ח 3–5, 9–12; ג 1, 4, 10 א 9–14; ג 45

ב) גיוון הרקע או גיוון מיטחי מתהווה ונבחן (מגדלת!) רק לפי חלוקת גיוון-היסוד של הרקמה ביטחו של קו:

1) חלוקה משכית: גיוון שלאורך קו יכול להיות שווה חרגוני — כהה (I ו 5–7)

או חיור (I ה 4, 8, 9); או אי־שווה באופנים אלה: רב־גוֹנוֹת מוֹדַגְת I ב 1, 7, 23; ג 1, 46–49; ט 1, 38–40); הַמְלָאֵת־גוֹנוֹת (I א 8–'שר, 9–'ב; ו 11–'ח, ר'); שְׁטִיעוֹת־גוֹנוֹת: בשעה שבמשיכת הקו יש מחיצה ניכרת בין גוון לגוון (I ז 5–'ט, 15–'דר'); ריקון משכי, אם מתרוקן גיוונו של הקו עקב מחנק שסעני המנתק את המגע (של הצפורן בנייר) במשיכת הקו (I ה 11, 12; ח 5, 12), או שהגיוון מתרוקן עקב דילוג (I ג 35–39).

2) חלוקה רוחבית: גיוונו של קו עשוי לתפוס את קולוא רוחבו ולהיות כזה (I ו 5–7) או חיור (I ה 4), או להיות מרוקן ריקון תוך־שפתי, אם מתרוקן הגיוון בתוך הקו בין שתי שפותיו (I ג 40–'ן; ט 31–'בר, 33–'ק); ייתכן גם ריקון צדדי בשפתו הימנית של קו (I ג 35–'ש') או בשפתו השמאלית (I ח 10–'ע').

הגיוון היסודי של הרקמה, בין כהה ובין חיור, מבטא את צליל־הטון של הקונסיסטנציה הנפשית, ואילו הגיוון המשטחי משקף את הד־תגובתו של הטון הנפשי לגבי הסביבה החיצונית. אין לנפש כל מנוס מפני עצמה, אבל ברב או במעט יכולה היא לוסת ולסגל את יחסה לסביבה, לכן אין תימה שעינו (נפשו) של הכותב נוטה יותר 'להשלים' עם הגיוון הרקמתי, אבל היא מתקוממת תכופות נגד פגם או ליקוי בגיוון המישטחי. יש שהעין מסתפקת בחיורון רקמתי, או לפחות משלימה עמו (I ה 4; ו 10; ח 11), אבל היא עשויה להיפגע ולסבול מחיורון מישטחי המתגלה בקו באקראי, כפי שמוכח מתוך דחיקתה של מצוקת־הנבכים המבקשת 'לתקן' את הפגם, בין השאר, על־ידי התוויה מחודשת כעין 'עירוֹי־דם' לתוך העורק הרופס (I ו 11–'ה') — כלומר, הכותב מחיש 'תגבורת' כדי לחסל פרץ־חולשה שגיבעה, או לפחות לחפות עליה. עצם הזיקקות הכותב ל'עירוֹי' זה של גיוון הרקע יש בה משום הוכחה לחסר (ליקוי) באיוונו הפנימי, חסרי המשבית את מנוחתו הנפשית עד שהאני נזעק ל'גיוס' של שעת־חירום, או לנוכח בעיה המביכה את האני בהרגשתו העכשווית לגבי הסביבה, כגון אגב התמודדותו ברגשי־נחיתות, היותו נדחק להדגשת־עצמו מתוך יצר־גדלות, או מחמת כפיות להתפרק ממצוקת־אשמה. ויש שכותב מתקן קו כדי להרחיק עדות ולהטעות את הוולת.

משמעותו האינדיבידואלית של גיוון, בין רקמתי ובין מישטחי, נדון לפי טבע הדינאמיקה של הפוטנציות א־ט שבהתהוותו. כך, למשל, גבדיל בין כהות שוחרת פעילות (I ב 23, 24; ג 46, 47) לבין שחור־קדרות (I א 9, 11; ח 2); בין החורה דינאמית שבעידון (I ג 9, 10, 27, 30) לבין חיורון אנמי של שדיפות חיי־הרגש (I ח 1, 3–5, 9–12; ו 2, 10). ולעומת אלה נבדיל שוב בין כהות חושנית (I ג 41–49; ט 28, 29, 31, 36) לבין ריכוז אינטלקטואלי וחרירות של שיפוט הגיוני (I ד 7, 13), ונבדיל מזה כהיון של עיורון פנימי, קהות־השכל, אי־יכולת להפשטה (I א 10). חיורון מישטחי פעיל (I ו בשורה 3–'ל' ב'תלמיד'; 17) עשוי לשקף כושר־הרפיה ומניעת מתחות שמעבר להפעלה גמישה של המרץ בהגשמה; ואילו חיורון תגובני (I ה 11, 12) מורה על מחנק נפשי של שלילה והתנגדות לסביבה, בעוד שחיורון סביל (I א 1–'ן, 2–'ה' בשורה 2, 8 – פתיחת 'ש') מבטא רישול, לא־איכפתיות, אדישות לסביבה.

מבחינה טיפולוגית (קרצ'מר) נמצא הבדלים אלה: חדגונות (הקו) שכיחה יותר אצל הטיפוס הסכיזוֹתִימִי, חיורון — יותר אצל הטיפוס האסתיני (I ה 4), ואילו כהות שכיחה יותר בטיפוס הקיקלולתימי (I ו 5–7). דו־גוֹנוֹת מצויה בעיקר אצל הטיפוס האתליטי

(I ו 1), ורבעונות מודרגת (I ב 1; ג 24) שכיחה יותר אצל הטיפוס הקיקלולימי; ואילו שסיעות-גוונים (I ו 12-15 'ח'; ו 15-17 'ד') — אצל הסכיוותימי. בסיווג אחר נמצא, כי חדגונות שכיחה יותר אצל גברים בגיל-העמידה ומעלה ואצל הוגים, ואילו רבעונות שכיחה יותר בנשים, בצעירים ובאמנים.

כתיאום חד-הנטיה ממריע האספקט הדינאמי.

פוטנציה א : טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל-רפה תוך בציקות הקו נמצא בכתבו של א גיוון רקמתי וגיוון מישטחי.

(א) גיוון רקמתי שבקו: חרף דלילות (מימיות) הדיו, אך לפי היערמותה המוצפת, מכריעה כהות הטרוגנית (I א 11-14); ועם זאת, עם דלילות הדיו והתמעטותה בחלקים שונים, בא חירון הומוגני באורח חלקי ותנודי (I א 8, 10). כך באה לידי ביטוי חזות קודרת של סבילות חסרת-ישע, המחשיכה על האני א את עולמו ומביאה אותו לידי הנמכת דמותו גם לגבי הסביבה החיצונית. דבר זה משתקף גם בגיוון המישטחי.

(ב) גיוון מישטחי: (1) לאורך הקו נוצר גיבוב-גוונים במשיכת-הקו, ולפי התנודות של א בהצפת-הדיו מתגבשים בערכוביה כהות חירון ללא הבדלה ביניהם (I א 9, 10, 13); ריקון משכי מתהווה מתוך רפיון הנעתו של א אגב ניתוק מגעה של הצפורן בנייר בקטע של קו, שבו נפסקת זרימת הדיו ונוצר חירון מקומי (I א 10). (2) לרוחב הקו מתהווה כהות במלוא רוחבו של הקו בהצפת הדיו מתוך צפורן המורכנת הרכנה נמוכת לגליון (I א 9, 11, 14).

מימצאים אלה מצטרפים כדי ציור חולשת טבע-הופעתו של א לגבי הסביבה: נרפות נפשית ואורח-חיים המתנהל בחוסר-קו אישי ברור, אלא אגב נסיבתיות סתמית, באים לידי ביטוי באותו גיבוב-גוונים מוצף של אני נטול-יצון מיוחד. אמנם, בגישתו לסביבה אין האני קרוע או שסוע בנפשו, אבל הוא חסר גם אחדות של ליכוד פנימי. תחת פיעום מאתד (אינטגרציוני) מבחינים פה גיבוב-גוונים (של קטעי-קו) ללא מעבר של דירוג דינאמי ביניהם, כאותם רבדי-מישקע הנשארים לאחר סחף ברמות שונות. לפי רפיון-נפש, היסוסיו וחשישותיו ניתקת הגשמתו (רישומו) של האני א והוא נוטה לאבד את דרכו. אך ניכר הטווח הקצר של חולשת משמעתו הפנימית עד כדי אבדן-קו — עקב אי-אמון ביכולתו, קלישות הפרספקטיבה, הוסרי-הכוון או היעדר מטרה מנחה. לפי טבעו הסביל נוטה האני א לבקש לו מרגוע בדרך הנוחה ביותר, אגב הישענות פלגמאטית (של הצפורן בנייר), המניחה אותו במירבץ של שפעת-דיו אטומה והכתמה. אלה משקפים חוסר-דאגה של הויה ברקע נרחב ללא מסגרת-חובה. בכתבו של אדם בוגר זו תעודה לסבילות מגוונת עקב תסוגה ילדית.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגרטיבי

לפי תיפקודו הפעיל בלחץ שטפי-הרמוני מתגוון הקו של ב גיוון מחזורי-הרמוני :
(א) פרקמה מכריעה כהות על חירון בשילוב הומוגני (I ב 1, 23);

ב) במישטח יש לאורך הקו דירוג-גוונים משכי, ועם זאת יש לרוחב הקו מליאות וכהות מודרגות בדירוג של התעבות/הידקקות הקו. כלומר, בקו זה באה לידי ביטוי רב-גוונות מפועמת, גמישה והרמונית. חוסנה הטבעי של הקונסיסטנציה הנפשית של ב משתקף במבחן-ההגשמה על רקע הסביבה. עולמותיו של ב, הפנימי והחיצוני, נמזגים בתיאום הרמוני של עירות-יוזמה, חריצות-מעש, בטחון ספונטאני והעזה ליצירה עצמאית, חדשנות ושאיפה למקוריות. מציאות כוחו הפנימי, האמיתי, אינה נזקקת להוכחה; הוא מופעל במבחן-ההגשמה שלו, בהתמודדותו על פיתוח כישוריו וקידום שאיפותיו — מול תנאי הסביבה וקשייה. מהתנסות עצמית זו של הכותב ב אין להסיק שהוא אינו מחשיב כלל את דעת החברה עליו ועל מעשיו, אלא שבראש וראשונה גתונים מעייניו לבחינת יכולתו האישית. שכן, קודם לכל הערכה שעשויה להעניק לו הסביבה, חשוב בעיניו הישגו לפי שיעור הפער שעלה בידו לצמצם בין יכולתו ליחולו. מטעם זה עצמו גם אין להתפלל שהישגו מפגר, והסביבה נוטה להתאכזב מיכולתו, אך אין הוא נופל ברוחו, אלא מקדם, בבטחונו הבריא ובכוח פעילות עצמו, את פרייטיפוחו לקראת קציר שופע.

פוטנציה ג: טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער של ג בלחץ שטפי-דיסהרמוני פוגשים רבגוונות של דירוג-גוונים תנודי ביותר (I ג 1, 34-49). כאמור, אין הקונסיסטנציה של ג נטולת-גמישות, אך פגיעה מקורם בחוסר אמת-מידה, בפעילות השופעת הפרוות וקיפוחים, ומכאן גובע היעדר מנוח פנימי שלו המפר מראש שאיפה או יכולת לאיזון פנימי של פעילותו בסביבה. לפי געישותו שמעמקי-נפשו נקלע האני ג להתפוכות: הוא פורץ לפתע בביצוע משולח, 'בוער' מעבר לכוחו, ובדחיקת-הקץ קצרת-נשימה להדביקו, אלא שכרוב התלהבותו בתחילה 'צמאס' עליו ענינו במהרה והוא אין לנוטשו, בועט בו ותוהה היאך הגיע לכך.

היחסים משיכה/דחיה של אני ג מוכרעים הכרעה אימפולסיבית, ולפי להטנותו מתגלים ביטויי-חולשה כגון דלגנות (I ג 35-36 'ש', 37-38 'ד', 39-40 'ר'), הגשמה פזיזה ומקוטעת שבפחות-הישג קודם בשילוחו, התנגשות סוערת עד כדי ש'נתקע' בחיכוכים ללא-נשוא גם עם הסביבה; ובאין לו ברירה בדרך ישרה אין ג בוחל ב'זינוק' מתוך רצון 'לרדוף ולהשיג', רדיפה ריקנית, שבפועל אינה אלא בריחה מפני שממונו הפנימי בגלל התחמקותו מהתמודדות עם קשיי המציאות עשוי ג להתפתות לטיפוח אשליה של הישג, אבל פתרון קל זה מתגסס בו קשות, שכן מחמת רגישותו ליחס החברה אליו אין הוא, 'הגיבור הכל-יכול', מסוגל להנמיך את קומתו, אסור לו לאבד מ'קסמו' האישני בעיני הסביבה, ומרוב אמונו בלהטוטיו עשוי הוא לגרוף אחרים בגלי השלייתו, אם כדי לשימור על יוקרתו ואם לצורך אחר. ג מנצל לרעה את אמונו החברה, וכך אורבת לה ממנו הונאה שלא-מדעת, שגשגתה מתוך אשליה עצמית לטבע שני. הונאה לא-מודעת עשויה לנצל את הזולת במידה לא-פתוחה מאשר רמאות מכוונת, אך בעוד שהאחרונה עשויה לעורר חשד, וכך להזעיק אמצעי-זהירות מפני מלכודת, מסוכנת יותר הטעיה שבהונאה ספונטאנית בבלי-דעת עקב משיכתה הבלתי-אמצעית.

להיטות להישג חפוז, נמהר, שמעבר ליכולת הגשמתו של ג, ניכרת, בין השאר, גם ב'ריקנות פנימית' (I ג 40-41) 'שלו החושפת את תאוות-ההישג בלי גבולות פנימית שלו לעמול ביגיעה נאמנה כדי להוציא מתחת ידו עבודה שלמה, יסודית, התמונה עצמה משקפת איך ג מרבה להקיף (בשתי שפות-הקו), בלי יכולתו למלא אותו בתוכן; בכך נחשף פער בין מיעוט תכולתו הפנימית לבין מרחב (שבין שתי שפותיו), שהוא הפרס או התכלית המיוחלים, פעמים מתוך אשליה עצמית בהפרזות יכולתו האישית, ופעמים מתוך התיימרות 'גבוהה' שאין לה על מה לסמוך. כן מתגלה קוצר-הרוח שב'התנדפות' (I ג 35-36; 'ש'; 36-ד'), 'רעמים וברקים' של 'הפגזה כבדה' — לכאורה משהו 'רציני', אך עד-מהרה מתברר, כי אין כאן אלא עורבא פרח, 'רצון טוב' ללא-כיסוי, להט של-הישג, ובמקרה הטוב רק אשליה המתגפצת אל מול המאמץ הנדרש להגשמה.

בתיאום 'ישריהנמיה שולמת ביקורת או כפיות אופטית, ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד: טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת בלחצו השטפני-קצוב של ד מסתמן גיוון זה.

(א) ברקמה מכדיעה כחות שבהדחסה הומוגנית (I ד 4, 5, 9, 13);

(ב) במישמה יש דירוג-גוונים קצוב, בהפרשי-גיוון צנועים, בד-בבד עם כחות ומלאיות (של רוחב הקו), הכל מודרג בדירוג מעודן של הידקקות/התעבות, לפי קיצובה של הביקורת.

לאור חוזקה הפנימי של הקונסיסטנציה עצמה מצטיין פה הטון הנפשי (I) בליכודו הממושע ובכוח-ריכוזו, לפי הכוונה תכליתית של הביקורת העצמית, המארגנת. לפיכך מכוונת גישה האני ד לסביבה (2) בהסתגלות צנועה אך תקיפת-עקרונות. האני ד מאופק-זהיר, ועם זאת נוהג הוא גמישות בשימוש חסכוני של מרצו, בהבחנה זריזה של דרישות המתעוררות בהגשמה (במשיכת הקו) ויעולה, בכוח צמצומו לעיקר, בלי הבלטה עצמית (עידון בהפרשי הדגשה/הרפיה בלחץ) ובלי 'הרמת-קול'. תכונות אלה מעידות על חוש-מידה פנימי של ד וכוה-שליטה עצמית המכשירים אותו להיות מנחה וקובע ביחסי פנים/חוץ. כחות מרוכזות של ד (I ד 7, 10, 12, 13) יוצרת הבדלה מבהירה של הכתוב לעומת לובן-הרקע (הנזיר). בכך משתקפת שאיפת האני שלו להעלות את החומר (הכתוב) בבהירות, רצונו וגם יכולתו ללבן את דבריו (כתבו), עמקנותו ומאמצו לבסס את דבריו כתוך שיקול זהיר. בכל אלה אתה מוצא ביטוי מובהק ליסודיות בשיפוט ובהגשמה, השלובים בחתירתו של ד אל הנכון, האמיתי, הצודק, ההגיוני — לא בעקרונות מופשטים, אלא במידה שאלה עשויים לסייע להסדרת חייה-הפרט בהברה מאורגנת, על-ידי העלאתה לרמת-ערכים גבוהה יותר, המציבה סייגים לחירות האישיית, ובכך היא קוצבת מסגרות, שבהן נוצר המרחב לחירות בפעילותו החיצונית.

פוטנציה ה: טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותיו המכווצת-נוקשה בחירוף של ה מכלל גיוונו רכיבים אלה:

(א) כרקמה חירון מתמיד, הטרוגני מכריע; אף שהדיו עצמו מרוכז, זרם-דיו דל מקצה הצפורן (כשהיא זקופה על חודה הבלתי-מפושק) עקב הדחסה תגובנית (I ה 4, 8).

(ב) במשטח: לאורך הקו מתמיד כותב ה בחירוף חיר, שפעמים יש בו שסיעות-גוונים (I ה 4-בסיס 'ק' וכן 'ה'): עקב ה'שרטונים' המתהווים בחיכוך הקשה שבחירוף משתסעת צביעת הקו קטעים-קטעים, המופרשים במחיצות בין כהה לחיר. מחיצות-גוונים אלו ממחישות את הקיטוע והזותו המתמדת של גידום חבוי במשיכת הקו (לכן החירוף הוא, כאמור, שווה-קוטר לאורך-משכו). הרישום נקטע מחמת כוויצות יתרה והוא מתרוקן מגיוונו במקום-היפסכו (I ה 11, 12). כך 'משתתקת' הבעתו של ה שתיקה מקומית, לפרקים מחמת 'בעת-המגע' (מגע הצפורן בנייר), מורא שמקורו באסוציאציה כאובה המניעה את האני ה להתחמק מן המצער, להעלימו ולעבור עליו בשתיקה (עירטול). בכתבו של ה פוגשים ריקון רוחבי בדמות הצרה דו-צדדית של הקו, היינו, בחילול תיכון (I ה 11, 12).

'הסתיידות' הקונסיסטנציה של ה מחוירה את הטון הנפשי שלו, שודפת ומקשיחה את ריגושיותו, סוחטת את לחלוחית-החיים שבו ומאבנת את האני שלו בנוגדנות גברונית או (קדם-)פסיכוטית, לא רק לגבי הווייתו הפנימית (שמפניה ממילא אינו יכול לנוס, שכן בעל-כורחו הוא נושא בנטל-מצוקתו), אלא גם לגבי מה שנראה לאני כ'חזית גאותה' להפעיל בה את נוגדנותו המשרתת את משאת-נפשו, שלכאורה היא צידוק-עצמו וטיהור-גפשו בסיגוף עצמי; בעוד שדחיקתו הלא-מודעת היא להתפרק מ'רוע-הגזירה' על-ידי זקיפתה לחובת הסביבה.

מאחר שהאני ה אינו מסוגל להשלים עם מצוקתו הנפשית נטרד הוא מגפשו כלפי חוץ בדחיתו את עצמו דחיה מרה, ולו כדי שיוכל 'להיווכח', שאמנם הסביבה היא הדוחה אותו כביכול מעל פניה. למען 'כבודו האישי' נפתה משום כך ה להאמין, כי מוטב שיקדים את יומתו ויפרוש ממנה לתוך-עצמו. לאור טון נפשי זה טבעי הדבר, שביחסו לסביבה מתגלה האני ה בחולשתו כפולת-הפנים: ראשית, הוא מתמיד בקו של התנכרות, אף-על-פי שבזמן גם הוא עצמו נפגע ב'בידוד מזהירה', החוץ הוא לכאורה שלילה מוחלטת, אך בפועל כפוי האני כשבו בכלאו. שנית, ה בלתי-נסבל על עצמו, ונפשו נקרעת (או משתסעת) מחמת הפער שבין איבנו בנכיו ובין ריבוי הדרישות ה'קשות', שמחמת קוצר-ידו להתגבר עליהן נשארות הן בפירודן הכאוב, בדמות אותן מחיצות-הגוונים. פער זה מתברר ביתר-שאת בחילול תיכון המוחנק בגלל ההתמדה הכפויה שבחירוף, הלוששת משמעות חמורה (חולנית), לא רק מחאה על הנעשה ושלילת המתגשם בקו הנרשם, אלא גם ביטול היש, סתירת הקיים, עקירת-עצמו של האני ה מעולם-החיים מתוך ייחול לחידלון.

הסתגרותו של ה (חירון מתמיד, חדות-יתר בתיחום דו-צדדי של הקו) אינה עשויה לגאול אותו ממצוקתו יותר משתביא שנאה מרפא לכאב, ופחד יעורר אתגר למחסור. וכך מתרחש פאראדוקס של עינויים: בעוד שבהסתגרו מאמין האני או שהוא כפוי להאמין, כי הוא מבטח את עצמו ומעניש את הסביבה, הרי מתרחש למעשה היפוכו של דבר: על הסביבה הוא מקל (כל עוד אינו טעון אישפוז) עם שטרדנותו לגביה פוחתת, ואילו הוא עצמו כפוי לכוויצות-גפש ולמחנק-חיים במיעוט-דמותו (בחילול תיכון מוחנק) מחמת מורא הכשלון. אימת-החיים מביאה אותו לידי הצטמקות חרדנית: אם

למפרע, עקב מצוקות-נוחם על דברים שעולל, ואם בכך שפחד כשלונו מכשיל את מעשהו מראש. כללו של דבר, תמונתו של ה עגומה ביותר.

פוטנציה 1: טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותיו המנופחת צורנית יש במירות של כותב ו גיוון זה:

(א) ברקמה כהות הטרוגנית הבאה מתוך הרוויה במירות של קו עבה, המבליט כהות זו חרף התרווחות הפרודות (מיכאנית — בצפורן רחבה) (I ו 5-7).

(ב) במישטח: לאורך רושם ו, במשיכה מתונה מרווחת, קו חדגוני, שווה בכהות, היוצר רושם של 'שביעות'. ויש שבאים גם טלאי-גוונים הניכרים לפי הבדלי-כהות, אך בלי מחיצות ביניהם (I ו 7-5).

בכך נתון פאראדוקס של פיתוח מופרז שהפרותו מנוגת. הקונסיסטנציה של ו מדושנת. אני זה מצפה, שתביעותיו להנאה יתמלאו על-ידי הסביבה — בעמלם של אחרים, בלי יגיעה שלו גופו, או רק אגב יגיעה מועטת שלו.

בכך משתקפת דמותו של ו מלבר ומלגו, בנהנתנותו האיגרסית, בצריכתו המנופחת לעומת דלותו בייצור. יש בכך משום שיחוק שקט נפשי כביכול המופגן ברוב חשיבות, אלא ש'ו מבקש תמיד 'להתמלא' ככל שגיתו, בלי נכוונת מצדו להקריב משלו למען הזולת. על אף דיבורים גבוהה-גבוהה על 'צדק סוציאלי' ועל הצורך ב'תיקון סדרי החברה' מוגבלת תפיסת-עולם זו לרווחת עצמו של האני, רווחנות שאינה יודעת שבעה מתוך שפע-בלי-יגע, מצטברים בגופו של ו 'עורפים', הוא מתנפח ('פימה עלי כסלי'), וסרבו-ל-עצמו זה מכביד על יכולת התנועה שלו. לכן מהולה תכופות נהנתנות זו שלו בליתארגיה ובעגמות, והניפוח כלפי-חוץ נהפך לנטל על עצמו. אך מאחר ש'ייחוסו הרם' מחייב זאת, דבק האני ו באותו הניפוח מתוך אשליה עצמית ומתנחם, שבעצם האחרים 'מתקנאים בגדולתו'.

בתיאום קהה-נטיה שולטת תגובות מסולפת כלחץ פרע-שטפי.

פוטנציה 2: טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובותיו נעוות-הצורה בלחץ פרע-שטפי-אופקי מתרכב הגיוון של ז כך:

(א) רקמה, יש בה דו-גוונות עקיבה לפי שני תמדים אלה: כהות הומוגנית, מסולפת, בהדגשה האופקית — לעומת חירון הטרוגני, מסולף, בהדחקה שבקו האנכי (I ו 1). שני תמדי-גוונים אלה משתקפים בבירור במישטח:

מילוי מסולף כוויצות מסולפת		משכית/רוחבית		בקו אופקי — כהות מסולפת בקו אורכי — חירון מסולף	(ב) מישטח
-------------------------------	--	--------------	--	--	-----------

לפעמים מופיעה שסיעת-גוונים מסולפת לפי מחיצות חדות (של תצובת-גדם כובלנית) בין קטעי-גוונים לאורכו של קו (I ו 5-5 'ט'; 15-15 'דר'); ואילו לרוחב קו מזדמן לפעמים ריקון תוך-שפתי מסולף, לפי פישוק מופרז, שמעבר ליכולתו של האני ז למלאו (I ו 15-15 'דר').

מכיון שהפער בין שני התמידים (האופקי לעומת האנכי) במישטח הוא הקובע אותה דו-גונית גם של עצם הקונסיסטנציה של-ז, נמצאנו למדים עד היכן מרחיקה פה לכת השפעת הסביבה על הטון הנפשי מיסודו. כאן ניתנת הוכחה לכך, שטבעו של אני ז מושפע במידה מכרעת מן התנאים האקזוגניים (של הסביבה החיצונית), לעומת נטיותיו האנדוגניות (הפנימיות, הבאות לו מתורשה). לא ייפלא, שאני ז כפוי לפלג את יזמתו ואת מרצו לפי כפילות רקמתו הרגישה. בצפייתו לבצר את עמדתו הרופפת (בקו האנכי) בעיני עצמו נדחק האני ז, באורח תגמולי, להדגיש את חשיבותו בעיני הסביבה (בהדגשתו האופקית). אולם הנסיון מראה, כי רק אם לוחם כוה-יצירה של רמה גבוהה יחסית מאחורי התמודדות ב'מתחרת' כזאת שבנטיה קהה, רק אז תורם האני ז לרמת החברה בדרך של איצול ועילוי פרי יצירתו; וכך חרף התלאה והמצוקה שבתחומו הפרטי (אורכי) המודחק, מתמשך ממנו חוט של האצלה על הסביבה (אופקי), ועם פרינו הוא מפרה אותה.

בפער מסולף של ז שכיח יותר, שהאני אינו בוחן את טיב התמודדותו לפי דרישות טבעו ויכולתו הפנימית, אלא נדחק להתחרות עם כוחות נעלמים, שבדמיונו הוא מפריו את עוצמתם. בעשותו כך מקשה ז על עצמו את מאבק תחרותו, והוא עלול למרר את נפשו בשיגונות (דלויות), ואכזבותיו המששעות (שסיעות-גוונים כנ"ל) את מאמציו להגשים את מאווייו. לכאורה יש לו נחמה פורתא בכך, שאינו מתגלה בחולשתו כלפי-הוץ. אולם מגיעת פורקן מכבידה על לבו במצוקת-שממון (ריקון תוך-שפתי) ותיכול.

פוטנציה ח: טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובותיו מעוותת-התנועה בלחצו הפרע-שטפי עוויתי של ח מופיע גיוון זה:

- (א) ריקמה — תיורון מסולף, הטרונגי: גיוון הקו נדחס עוויתית ו'נסחט' (I ח 3-5);
 (ב) במייעצת יש לאורך הקו שסיעות-גוונים מסולפת (I ח 7-רוד'), ריקון משכי מסולף (I ח 12-י'), ולרוחב הקו ריקון תוך-שפתי (I ח 7-רו') וריקון בצד שמאל של הקו (I ח 3-פ').

חומרת מאבקו הנפשי של האני ח מטביעה את חותמה על גישתו לסביבה (ב). ביסודו (א) הכותב ח ממורמר, אכול-זעף של קנאה על קיפוחו מהנאות-החיים, עד כדי ריתוק לאפילת-מצוקתו. במה יוכל להקל על נפשו מדויה? התודעה אובדת עצה, ולעומתה רב-תושיה הלא-מודע, ובידו פתרונות פרגמאטיים כביכול 'התגוננות' שבכוונות מסולפת, אלא שבכך גם נמנע פיעום מכדי 'להורים דם' (דיו). מכאן מתגלה 'חסר-חמצן' ועמו רגילות נברוטית (פהות מזה פסיכוטית), חרדנות נוכח חולשה, מאיימת או מדומה, שמאבקו נגדה נדון לכשלון מחמת קונפליקט שבין בעת לנצחנות; וקונפליקט זה מהריף עד כדי מהדל (ריקון משכי) בהגשמה. קוצר-ידו של ח עלול להסתלף במגמה של הרסנות, ואף במעשה-תקיפה נגד עצמו או נגד הזולת. בהתחזקותו אחרי מקורות התהוותו של הטון הנפשי (רקמה) של ח נמצא בעיקר גורמים אינטימיים שהמרו עמו בילדותו — חוסר-משען (של הורים), דיכוי, הזנחה.

לפי תגובותו מגורת-התנועה בלחצו הפרע-שטף-תפנית של ט מתרכב הגיוון כך :
 (א) ברקמה מכריעה כחות הומוגנית מסולפת לעומת חירון הטרונגי מסולף (I ט 1, 2);
 (ב) במישטח — לאורך הקו יש דירוג-גוונים מסולף ותנודי וריקון דילוגי (I ט 30–33–ק');
 (ל'), ולרוחב הקו יש ריקון תוך-שפתי, מסולף (I ט 30–ה', 31–בר', 32–א', 33–ק');
 ריקון בימין הקו (I ט 32–ד').

כבר צוין, שהקונסיסטנציה של ט, השרויה לעת התבגרות מוקדמת של הנערה במצב-ביניים קונפליקטורי, שהטון הנפשי שלו מתבטא, בין השאר, בסתירה שבין התעצמות ריגושית-אינסטינקטואלית לבין מורא-הידרדרות. ההתעצמות עולה בקנה אחד עם טבע גדילתה והתפתחותה הביולוגית של הבת; ואילו מורא-הידרדרות בא כתופעת-לוואי מאוחרת, שמקורה בדרישות החברה ומנהגיה, אך היא פועלת בסתירה לטבעו הקמאי של הסתמי-יצרי של ט. בדרך כלל מסייעים בידה חיוניותה ותסיסת-הנעורים להסתגל לסביבה. אולם חוסר-יציבות רגשית וקוצר-הרוח שבתנודיות הגירויים של ט 'מקפצים' (ריקון דילוגי) את האני עד שהוא מתפרק מעול אחריות למעשיו. המליאות הריגושית שלו נותנת את הטון, ובכל הלהט שבהתעוררות וולקאנית מזה, אך לגוכח מורא-ההידרדרות מזה, מוכן שהיחול רב מן הסיפוק, ומכאן מצוקת מחסור (ריקון תוך-שפתי) של ט — תוצאה של אי-שובע ארוטי, שקיקה כמוסה וכיו"ב התוססים ב'מחתרת'.

19. מיקצב הלחץ: ייחודים < פוטנציות א-ט

מיקצב-הלחץ מבטא את פסע-המאמץ או פסע-המעמס של הפורקן הלחצי בהבעתו הגראפית של תוכן כלשהו. מיקצב-הלחץ הוא סגולה אישית המתייחדת מכותב לכותב, סגולה שאינה ניתנת לחיקוי, הסוואה או זיוף. אולם בבחינתו של מיקצב זה יש להתחשב בטמפור-הביצוע האופטימאלי של הכתיבה (סודק). שכן, על-ידי האטת הכתיבה ניתן להכניס שינויים במתכוון — להגביר את הלחץ או להחלישו, להאריך את פסע הדגשתו או לקצרו וכיו"ב. המיקצב הלחצי של הבעה נבחן לפי (א) מיטעם (הדגשה) לעומת מיקפח (רפיון); (ב) מיקום תחילי (פתיחה) לעומת סיומי של (ג) פסע — של אות, הברה, מלה, משפט; ולסוף (ד) מיתמד — סדיר לעומת תנודי. נבחן את טיבם של מרכיבי המיקצב האמורים.

(א) מיטעם או מיקפח : טבע של ההטעמה או של הקיפוח מעורה בסוג הלחץ לפי הפוטנציות א-ט.

טבלה 5

ייחודים של המיקצב הלחצי

פוטנציה	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט
מיטעם	מיגבב	מידגש		מחפר	מיבלט	מחפר-סלף		מידגש סלף	
מיקפח	מידלל	מיקל		מיכווץ	מיצנע	מיכווץ-סלף		מיקל-סלף	

מונחים אלה יש בהם תיאור מיוחד לאופיים של מיטעם ושל מיקפת, לפי סגולות-
ולחץ המאפיינות כל אחת מהפוטנציות א-ט.

וטנציה א : טיפוס נרפה

- (א) מיוכב: גיבוב של שכבת-ידיו מטעים חלק של אות, אות שלמה, או חלק של מלה
ל-ידי רישום בציק-עבה (I א 10-ש'ט').
(ב) מידלל: הבעתו של א מתקפחת אגב דילול הדיו ברישום קו דק-קל-חידר יחסית
חלקים שונים של הכתב (I א 8-ש'ר').

וטנציות ב : אינטגראטיבי ; ג — אימפולסיבי ; ד — רציונאלי

- (א) מירגש מציין הדגשה כלשהי בלחץ שטפי (הרמוני, דיסהרמוני או קצוב),
מטעימה את הכתוב (I ב 17-א' ; ג 35-ש', 34-ר' ; ד 2-י' ב'לכ').
(ב) מיקל: הקלת הלחץ ועמה מתקפחת ההבעה בעומקה (I ג 34-40).

וטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

- (א) מחפר — ככל שהרישום מתחפר בחירוף כן נעשית ההבעה מוטעמת בעומקה
I ה 4-ק'א-ת').
(ב) מיכווץ — כוויצותו של קו מתקפחת ההבעה (I ה 11, 12).

וטנציה ו : טיפוס נרקיסטי

- (א) מיבלט — הבלטת הכתוב על-ידי תוספת 'כובד' וכהות של מירוח מטעימה את
בעתו (I ו 6-מ'), והיפוכו הוא
(ב) מיצנע — המעטה בגיוונו של הכתוב, המצניעה ובכך היא מקפחת אותו
I ו 6-פתיחת ר').

וטנציות ז : טיפוס ריפורמאטורי ; ח — טיפוס איובי-זאבי

- (א) מתפרסלף: בלחץ פרע-שטפי — אופקי או עוויתי — ההבעה מוטעמת לפי
תחפרות מסולפת של הרישום בחלק של אות או מלה (I ז 24-ב' ; ח 7-ר'רד', 10-ר',
1-ל').
(ב) מיכווץ-סלף: לפי כוויצותה המסולפת מתקפחת ההבעה בלחץ שטחי יחסית
I 15-ד'ר' ; ח 11-סיום ל').

וטנציה ט : טיפוס אנארכי-יצרי

- (א) מירגש-סלף: בלחץ פרע-שטפי-תפנית. מטעים חוזק-ההדגשה של האות את
ההבעה (I ט 35-ה', 37-38-י').

(ב) מיקל-סלף: הקלה מסולפת של הלחץ מקפחת את ההבעה בעומקה (I ט 2-ל' בשורה I, 31-בר').

(ב) מיקום: המיקצב של מיטעם או של מיקפח נבחן לפי הופעתו בפתיחה או בסיום של פסע מסוגים שונים (הוא הדין לגבי אופני מיטעם ומיקפח של גובה, רוחב, צורה ועוד, שייבחנו להלן). איפיונו של מיקום נבדיל לפי הפתיחה והסיום.

טבלה 6

איפיונו של מיטעם עומקי לפי המיקום

מיקום	תכונות	מיטעם	מיקפח
פתיחה	האני: הדגשה עצמית, יומת האני, החשבת יכולתו העצמית, החשבת-עצמו, פניה לעצמו, גישה לדברים, לזולת, או לאובייקט המשמש מטרה לפעולתו.	1 חזק	2 חולשה
סיום	הסכיבה: יחס לזולת, לחברה — לפי טבע פרידתו של האני מן הענין, אופן-הגשמתו לפי איכות-השלמתו, כוח-רצונו או כפיותו של האני, עמידותו במשימה, דבקותו במטרה או סטיותו ממנה.	3 חזק	4 חולשה

לפי בחינות אלו ניתן לשפוט, במה והיכן כוחו של האני — רגש-גדלות, תסביך-עליונות; או להיפך, מה טבע תורפתו — רגש ארעי של פחיתות, תסביך-נחיתות. מצבי-נפש אלה וכיו"ב נבחן, בין השאר, בשילובים אלה: מיטעם תחילי (1) שלוב עם מיקפח סיומי (4) עשוי להעיד על יומרות, שאינה עומדת במבחן-ההגשמה, עקב קוצר-רוח, שתמשנות או נכזבות; ואילו מיקפח תחילי (2) שלוב עם מיטעם סיומי (3) יש בו כדי ללמד על צניעות רבת-יכולת, התגברות על רגש-נחיתות, דבקות ומסירות למטרה, רצון לשלמות.

אין כל הכרח שישתלבו (1) עם (4); כל אחד מאלה עשוי לבוא לבדו, ואמנם בא תכופות יותר כך. אולם יש להביא בחשבון, שהיחסים $4+1$ משתלבים והולכים בהרכב מקיף יותר, במידה שהמיקום נבחן ומצטרף מפסעים של סוגים שונים, לכן לא ניתן לקבוע חוקיות כלשהי (כגון של הפוטנציות א-ט) לגבי המיקום, שבחינתו משתנה באקראי.

(ג) פסע-המיקצב נטווח לפי חמישה דחפי-הבעה (אימפולסים) אלה (סודק):
 (א) דחף-אותיות — כתיבה של אות-אות — מודרך לפי חוויית הצורנית של אות, או לפי חוויית ארגונה בשטח (רווחים). הדגשת כל חלקי הכתב בחזק שווה ומתמיד אינה ניתנת אלא בשעה שהכתיבה נעשית בדחף של אות, וכל אות ואות מודגשת בפני עצמה, כפי שיכול להתרחש בשלב דרדקאות (בכיתות א-ב), או מחוסר בשילות גראפית אצל בוגר, או עקב פיגור שכלי. אך יש שהדגשה שווה באה חרף בשילות גראפית, כגון בעיצוב שרירותי מתוך חיקוי או מוונות-יודון. פעמים באה הדגשה שווה באורח

חולני, בשעה שהבעת הכותב מאבדת מיקצב 'מרכזי' והיא מתפרדת לדחף-האות כגון במצבי שסעת לפרקים; ויש שההבעה נסוגה לשלבים ראשוניים, כאשר גופה של אות מתפורר לקווים. המציית — כלומר, הכותב אות-אות — אף שהוא בעל בשילות גראפית, עשוי לשקף בכתבו זהירות מופרזת מתוך מצוקת-אשמה, נדחקות להסוות, מורא-עונש, עצבת-כפיה, חשדנות חולנית. יש שבדחף-האות מתבטאת דבקות האני בדימוי צורני-סמלי המרמז לדמות סבלו או ייחולו של הכותב. לדוגמה, אות בדמות 'אפרכסת' עשויה ליצג רופא-אוזן המזדהה חווייתית עם מקצועו; ולפעמים יש כאן ביטוי חולני של חירשות.

(ב) דחף-הברה קשור בחוויה פונטית, אגב גירוי צלילי של אות אחת, שתי אותיות או שלוש. מיקצב הלחץ לפי הברה נבדל לפי מגמה עולה בסולם-ההתפתחות, כגון אצל התלמיד המתקדם מן השלב של דחף-האות לשלבים גבוהים יותר — הברה, מלה, משפט; והיפוכה במגמה יורדת, כשההבעה בשלב גבוה תחילה מתפצלת להברות (I ו 1-קו-צו'). בחינת המניעים לכך כתאפינית לפי טבעו של הכתב השלם. לפעמים מבוטאת כאן חולמנות שמיעיתית, 'דהדוד' נעים או כפוי של תצליל (הברה) מסוים; יש שהכותב 'נתקע' בהברה כלשהי אגב אסוציאציה טורדנית של חשש, מחאה או סלידה; ולפעמים יש בכך חסוגה ילדית עד כדי הפרעה גפשית.

(ג) דחף אי-הברתי: זו חוויה 'סתמית' של עיצור. אין להתעלם מהבחנה פסיכולוגית בין היגוי 'פתוח' לסגור, ונודעת חשיבות אבחונית לטבעו של מוצא-ההיגוי — חיכי, לשוני, גרוני, שפתי, אנפופי, שיני.

(ד) דחף-המלה הכתובה נבחן לפי חוויית משמעותה המושגית של המלה — שם-עצם, תואר, פעולה, יחס וכיו"ב. בחינה משווה — בין מיטעם או מיקפה מזה ובין משמעות המושג של מלה מזה — מאפשרת להתחקות אחרי יחסי הכותב, הגבתו והאסוציאציות שלו לגבי 'מלות-גירוי', שבהן נתון מפתח קריטי להדירה פסיכולוגית, בעיקר בחקירה קרימינולוגית, ובמקרים פאתולוגיים — לבירור טבעם של 'מוקדים' נברוטיים, דיבוקיים וכיו"ב.

(ה) דחף-המשפט: הכתוב נבחן לפי חוויית הרעיון שבו. בהקשר זה יש לציין, כי נסיונות שנעשו (מוימאן, סודק) להבדיל בין גבר לאשה לפי 'אימפולס כללי', או לפי דחף-המשפט, העלו, שאין הבדלה כזאת אפשרית.

(ו) מית מד: זו בחינה איכותית של דרגת-ההתמדה — בפסע, במיקום, במיטעם או במיקפה. המיתמד נבדל לפי התופעות (א)-(ג):

(א) סדירות מציינת התחלקות יווה בערך של הלחץ במלה, בלי 'שיירד' אגב כך מדחף-המשפט לדחף-האות; במידה מסוימת יש כאן משום הרגל טכני, למשל, אצל פקידים, לבלרים, סופרים, שמתוך אימון ממושך בכתובה סיגלו לעצמם ויסות יציב יחסית של דריכה/הרפיה, ומכאן יכולתם לבצע כתיבה ממושכת בלי להתייגע.

(ב) מהזוריות שטפית (ריתמית) מסתמנת בחילופי הדגשה/הרפיה במלה או במשפט, חילופים העשויים לבוא בדירוג מתחזק — הדגשה גוברת והולכת בהדרגה עד לסיום מלה (I ד 13; I ז 20), או בדירוג מתרופף — הדגשה נחלשת והולכת עד לסיום מלה (I ב 15).

(ג) תנודיות ניכרת בכך שהלחץ מתחזק או נחלש באורח מקרי, ללא סדר כלשהו,

במשפט, במלה ואף בגופה של אות (I ג 34-45). בכך באים לידי ביטוי חוסר-יציבות רגשית, תכופות עד כדי הפרעה.

את מיקצב-הלחץ בתמונה הגראפית השלמה, אופני החלוקה של הדגשה/הרפיה בטקסט של עמוד, או של עמודים אחדים*, נבדיל לפי (1) פריצות — כשמתגלות בתמונה רפת-לחץ בדרך כלל התפרצויות ספוראדיות של הדגשת אות, הברה, מלה, שורה או יותר, ולהיפך, לפי (2) תפוגות, כשמופיעה בתמונה חזקת-לחץ בדרך כלל התרופפות ספוראדית באות, במלה, בשורה.

מבין התופעות האמורות מסתווה לפי הפוטנציות א-ט מיתמד סדיר, מתזורי או תנודי. אולם יש להתחשב בסייגים אלה :

(א) לגבי פסע: במידה שמיטעם מתמיד, סדיר בפסע קצר, הוא גם מגביל אותו, המיקצב חדל בו להתייחס אל פסע ארוך ממנו. למשל, הדגשה שווה של אות-אות מגבילה את המיקצב לדחף-האות (צורה או ארגון), ובדרך כלל אין הוא יכול להתייחס למיקצב ארוך יותר כגון דחף-המלה (מושג).

(ב) לגבי מיקום — תחילי או סיומי — עשוי המיתמד להשתנות, גם אם הפסע עצמו מתמיד כגון בפסע אות, מלה או משפט.

(ג) לגבי מיטעם או מיקצב: אלה עשויים להתחזק או להיעדר גם כאשר פסע ומיקום מתמידים.

לאור האפשרויות האין-סופיות להשתנותו של מיקצב-הלחץ מצטמצם סיווגו לפי הפוטנציות א-ט. בעוד שעיקרו של מיקצב-הלחץ מן ההכרח שיישאר לתבדלה של ייתורים.

כתיאום דר-הנמיה מכריע האספקט הדינאמי אגב מישפוט — היינו: הבעה של דחף-המשפט מתוך הוויה רגשית של שלמות-הרעיון.

פוטנציה א: טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל הרפה כותב א במישפוט נרפה ומעורפל, חסר-מיקצב, אגב תנודיות של המיקצב (ושל המיטעם) במיקומו לגבי כל הפסעים. אולם לפי רפיון התנועה מתגבבת הדיו עם מגע הצפורן בנייר, לכן שיכח יותר מיגבב תחילי (I א 11), ולפעמים מידלל תחילי (I א 8-‘שיר). לפי הצפת הדיו מתוך הרכנה נמוכה בתנועה יורדת, שכיח למדי מיגבב סיומי (I א 12-‘א-י). בכל אלה באה לידי ביטוי זיקה ילדית של התרפקות חסרת-ישיע, צורך במשיע, ‘צניחת’ כבדות וביגעות, היאחזות במשהו, צפיה באפס-מעשה למנות, אי-דאגה, בטלנות, ניוון.

פוטנציה ב: טיפוס אינטגרטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני בתפעם כותב ב בפסע המשפט התפעמות ערת-דופק של הטון האישי בתיאום ספונטאני של מיטעם מתחזק או מתרופף, לפי גוני-ריגושים של

* מפני יוקר הגלופות אי-אפשר להביא דוגמות של עמודים כתובים במלואם.

אסוציאציות במשמעויות-המלים. שטפו הרעיוני של ב מתנגן במשפט כשלמות רגשית-הרמונית אגב מחזוריות ריתמית. לפי חוזק הדחפים של ב מתאפיינת הבעתו על הרוב במיטעם מתחזק של הדגשה גוברת והולכת לסיום מלה (I ב 7, 23). בכך מתבטאת התמרצותו המחזורית של ב להשלים בהגשמה הרמונית של משימה או מטרה, וסיימה מבטא הרגשת סיפוק של הישג.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תפקודו הסוער מתאפיינת הבעתו של כ כתב ג בתגודות געשניות של עפיפות-מחשבות, הנרדפות ומתפוררות בקוצר-רוח— על הרוב בפריצה משולהבת ורעשנית של מיטעם בתחילת-פסע. ועם זאת מתגלה תכופות יותר דחיקת-הקץ עה כדי 'התנדפות' בסיומו של פסע (I ג 34, 35, 40). לפעמים בא מידגש סיומי 'רועם' (I ג 1—'האמנות'; 24—'אותם'; 43—'בין'). לכאורה יש בפתיחה חוסר-ענין, כמשתקף במיקל תחילי, אך בהמשך מתפתח מוקד של איכפתיות לזהטת במידגש סיומי, המושך את מיטב מרצו של האני ג. ואמנם עשויה 'התחממות' סיוכית זו לדרבן את הגשמתו ולהגביר את מסירותו למשימה; אך פעמים יש בכך משום יצר-התנגשות מתוך קנאה גוברת, אי-סלחנות ואף תוקפנות.

כתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אויבנית, ארגונית או צורנית. מיקצב-הלחץ הוא סדיר פחות או יותר.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת מכריעה בהוויית-הרעיון במשפט של ד הסדרה מחשבתית יותר מאשר הבעת רגשות, והמחשבה מסתמכת על ביורר מושגים (מלים) וקיצובם (I ד 1, 2). לאור תודעתו חדורת-החובה של ד לסיים את משימתו כראוי נמצא על פי רוב מידגש סיומי (I ד 5—7, 12, 13). בכך מכוננת דריכות של כוח-רצון להתמודדותו של האני עם הקשיים החיצוניים כדי למלא את תביעות מצפונו והגיונו, מהכרת חובתו לתפקידים או למשימות שהוא נוטל על עצמו.

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת-נוקשה כתב ה הווה את כפיותו של המושג (מלה), ולכן מכריע כאן מיקצב של מילול כפוי, סדיר יחסית (I ה 4, 8). במקרים של הפרעה (נברוזה, פסיכוזה), פוגשים במיקצבו של ה נסיגה לדחף-האות, ופעמים אף לדחף-הקו. נסיגה כזאת מעידה על פגיעה בהתמצאותו של האני, עד כדי היטשטשותו בשלב של התפוררות האישיות. בחירוף מיקומו של מיטעם הוא בדרך כלל שווה וקפוד; אך לפעמים מתקשה האני ה, עקב מחנק כפוי, לגייס מרץ די צרכו לפעולה, והבעתו משתסעת במחדל (I ה 11, 12). מושגים כפויים כרוכים תכופות בעצבת דיבוקית

לאסוציאציה פונטית (I ה 13-12'). לפי פסע המלה, זו חשיבה מושגית (לכאורה) — כלומר, נדמה, שכותב ה בונה את השגותיו בדרך של הפשטה וניתוח (אנאליזה) של ערכים, כפי שמתרחש בתהליך של חשיבה הגיונית, תקינה. אך למעשה אין מיקצבו של מילול (מושג) זה אלא תעודה לרתיקותו הכפויה — הקדם-שסעית או השסועה לדימויי-סימול עמוסי-מצוקה או מתוחי-ייחולים של תגמול כלשהו. ערכיותם המושגית של אובייקטים נתפסת בחווייתו של ה לא כזרימה המאחה את המושגים בשירותה של תכלית מרכזית רחבה ומקיפה יותר של רעיון הגיוני (לעומת המושג שבמלה), אלא האני נתפס למושג מוקבע עקב ריתוקו למשחק רגשי כלשהו, שיש בו משום תקדים מרכזי הכופה עליו נוגדנות תגובנית לכל זיקת-גומלין לקישור מושגים במסגרת מורחבת של רעיון/משפט הגיוני. המישקע של ה יוצר תקדים של חציצה מופשטת, וזו מצרה את-אופק המחשבה וכובלת את חווייתו הרגשית. וככל שמצוקתו מחריפה, כן מחמירה גדחקותו של ה למצוא מיפלט ולו ארעי (I ה 11, 12). אלה הם ביטויי צער וסלידתו המתעוררים עם האסוציאציות הכאובות שלו.

פוטנציה ו: טיפוס גרקיסיטי

לפי תגובנותו המנופחת-צורנית מכריע בכתבו של ו דחף-האות במיקצב-לחץ סדיר יחסית, לפי חוויית איוויו להבלטה צורנית (I ו 5-7). האני ו עסוק עם עצמו, גופו שלו הוא האובייקט להדיבקותו הנהנתנית, את עצמיותו הוא מבליט ב'ניפוח' (קו עבה) חסר-שרשים (שטחיות המירווח) אגב תובענות גרקיסיטיות מתקתקת, ובמעטה של ניחותא הוא מחפה על חולשתו המניעית.

בתיאום קהה-הנטיה שולמת תגובנות מסולפת, בלחץ פרע-שטפי.

פוטנציה ז: טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובנותו נעוות-הצורה בלחצו הפרע-שטפי-אופקי של ז מכריע מיקצב-לחץ של איות (צורה) לעומת מילול (מושג), ושכיח ביותר מתפרסלף סיומי בעיקר בקו אופקי (I ו 15-17; 22-24'ל'; 24-24'ב'). בכך מתבטא ייחולו של ז לתגמול, במגמה של התעלות האני שלו ואיצולו, ואם דרך שיחוק וראוונות כלפי-חוק. מיכוון-סלף של ז מתאפיין לפי טבע הקיפות, שלמענו מתבקש התגמול. בהתחשב במגמה המכרעת, אחת מן השתים שהוזכרו, ניתן לקבוע, אם לפנינו רום-לבב ועוות-מצח בלי נכונותו של האני למלא הבטחתו (מיכוון-סלף), או הצנעת מצוקתו בהתכנסותו פנימה 'בלי רעש'. ואילו מחפר-סלף (מיטעם) עשוי לבטא גם כובד-ראש בקיום חובה עד תום, ולפעמים אין זו אלא התערבות בענייני הזולת.

פוטנציה ח: טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובנותו מעוותת-התנועה מכריע במיקצב הלחץ של ח דחף-המשפט, אלא שתכופות

מתרסק דחף זה עקב התקפי-עווית, הפסעים מתחלפים (מן משפט — למלה ואף לאות), ומתחלף גם מיקומו של המיטעם או של המיקפת. על הרוב פוגשים כאן מחפר-סלף תחילי (I ח 10-ר'; 11-ל'), ולפרקים סיומי (I ח 7-רוד'). אף שאין אדם נתפס על צערו, אין כותב ת מסוגל לבלום את זעם-קנאתו על החיים שקופח מהם, ובמרירותו הנפשית חורג הוא תכופות ממעשה-ההתגוננות נואשת ועובר להתקפה על החברה.

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי-יצרי

לפי תגובותיו מגורת-התנועה בלחץ פרע-שטפי-תפניתי של ט מכריע דחף-המשפט, אבל בתנודיותו המגורה מתערבב דחף זה בכל הפסעים. בתסיסה חסרת-מנוח זו מתרחש פורקנו של ט בדחיפות 'פראיות' של התפרצות משולהבת הממהרת לדעוך. מתוך קוצר-הנשימה מכריע פה מידגש-סלף תחילי (I ט 8, 11, 13, 28, 31, 34). לנוכח הפכפכות ריגושת זו, שלעת התבגרות מוקדמת שכיה הוא, כאמור, ביותר אצל הבת, בא זינוק בטרם שיקול : שלהבת-יצרים מסנוורת את דעתה של המתבגרת, מרץ-הנעורים שלה פורץ בלי שהיות ופקפוקים. בדימויו הסואן אין ט מסוגל לעמוד בנסיון. הקל שבגירויים די בו להקפיץ את המתבגרת לרוות את צמאונה לחיים ; היא מגלה התלהבות בלתי-אמצעית (מידגש תחילי) לכל הזדמנות, התרגשותה וכמיהתה נמרצות, ועם זאת מתאפיינת היא בחוסר-יציבות ובחילופים תכופים, כי סבלנותה פוקעת מהרה (מיקל סיומי); אופיינית במיוחד נטייתה של ט — להתפורות של מנוס מפני מסגרת מחייבת, בדרך של הסתחפות רוגשת במערבולת של הרפתקאות.

*

לסיכומו של האמור בפרק השלישי, יש לומר, כי בחינתו של ממד העומק העמידה אותו בתמונת הלחץ לתופעותיה על דרכי הבעתו של ליבידו-הנבכים, בשעה שהדוגמה הנבחנת כתובה בצפורן פשיקה. מכאן נמצאנו למדים, כי הכתיבה בעט כדורי פוגעת קשות באבחון תמונת העומק, אך בעיקר מקפת עט זה את הדרך הראשית להתבטאות ליבידו-הנבכים של הכותב בלחץ. על אף זאת מתקיים חלק מתופעות הלחץ גם בכתוב בעט כדורי, והוא ניתן לאבחון לפי ההנחיות שבפרק זה. נזכיר לבסוף, כי כל בחינה של רכיב של תמונת העומק מצריכה שימוש בזכוכית מגדלת.

ממד הגובה הגראפי ההבעה שבטווח (1) הגלום

(המשך)

20. התגלמות ההבעה בממד הגובה (אורך) הגראפי:
פוטנציות א-ט

בפרק זה ידובר על תהליך האינטונציה שבכתב—היינו, התהוות טבע ייחודי של הכותב, כהוויה של עצמיות. נראה, איך מתבטאת התנהגותו של הכותב במערכת רכיבים של גובה הכתב, בתחומי האינדיבידואלי, ביחסים שבינו לבין עצמו. תחילה נבחן את ארבעת הרכיבים הגלומים (הרכיבים המעורטלים יידונו להלן, עמ' 339):

- (א) שלושת אזורי הכתב והיחסים שביניהם;
 - (ב) שמונה מגמות גובה לגבי האזורים;
 - (ג) קומתו האנכית של האזור האמצעי, או המרכז, בפסע האופקי של מלה;
 - (ד) הכיוונים של (הנחיתת) השורה.
- רכיבים אלה יסווגו לפי הפוטנציות א-ט. התופעות של הטעמה או קיפוח של גובה—בפתיחה או בסיום, של אות או של מלה—אינן כסתווגות ומחייבות בחינה מיוחדת מכתב לכתב.

21. סמליותו של הממד האנכי (גובה, אורך)

הערכים שהאני יוצר ומפתח בנפשו, בבואם לידי ביטוי במעשיו ובהתנהגותו בסביבה החיצונית, ניכרים בהם עקבות ברורים של יחסו הרגשי למגמות פעולה שונות, הנקבעות לפי 'עקרון העונג' (פרויד)—כלומר, העקרון, שלפיו נמשך אדם מטבע ברייתו אל הנעים לו והוא נוטה לדחות מעליו מה שגורם לו צער, או להסתייג ממנו. חיוניים אלה של האני ייבחנו כאן לפי התייחסותו למציאות האנכית של הגליון, שבה מתבטאים 'טרופיזמים' (כוחות משיכה) של הכותב בין הקטבים מעלה/מטה, המגלמים שני עקרונות—העקרון הארצי לעומת השמימי.

(א) העקרון הארצי

האדם, קיומו מן האדמה ('עובד אדמתו ישבע לחם'). האדמה היא אס-כל-חי, אך גם קברו של כל חי ('מעפר באת ואל עפר תשוב'), מקור החיים והפוריות: נביטה, צמיחה, פריחה, רבית, דגן, תירוש, יצהר—כל אלה באים ממנה. אולם הפקתם של יבולי-הנאה אלה דורשת מן האדם זיעת-אפיים, יגיעה, כמקור-הפוריות נסתמלה האדמה, בין השאר, כקרקע-בתולה, וכאמא-אדמה היא ביטוי ליסוד נשי—אהדה, חמלה, גמילות-טובה,

אהבה. ולהיפך — יש גם אדמה עקרה, קשוחה, עוצרת יבולה, 'אוכלת יושביה'. מתקשרת כאן שרשרת אסוציאטיבית: אדמה — חווה — פוריות — תשוקות-יצרים — גוף — גשמיות — חומרות. אדם עומד בשתי רגליו על הקרקע לא מכוח בחירתו, אלא עקב אי-יכולתו לגבור על הכורח העובדתי של כוח-המשיכה של הארץ. כוח גראוויטאציוני זה לגוניו — אם ירצה ואם ימאן — הוא ה'מדביק' את האדם למציאות הארצית.

הארץ היא — כפי שאומרים לנו חוקרים — גרם שנצטנן ונעשה למאסה מוצקה, שעליה עומד האדם לבטח, ובעומקה הוא תוקע את היסודות למשכנו. עצם קיומו בעולם הזה יוצר בנפשו תודעה של מציאות צמודת-קרקע. המציאות הארצית היא פרוזאית, מוחשית ואף אפורה, לפי המיגבלות החומריות שהיא מעמידה בפני שוכניה. הדרישות לסיפוקם של צרכי-הגוף לקיומו הפיסי רותמות את האדם לשאת בעול החובות המצטוות מתנאי הארץ. גיבושה ה'סטאטי' של האדמה משרה השפעה מיצבת גם על מערכת חיינו. אך יש שהאדמה תגעש, כוחות עלומים של זעם והרס בוקעים ממעמקים, מחרידים את הבשר-רודם והופכים את בית-חיונו לעיי-חורבות. יושבי-הארץ יודע את ברכת האדמה לפי יכוליה, את ההנאה מהדר-הטבע וגם את טוב מכמניה האצורים בקרבה. מצד אחר יש שהיא גם המקור לדמויות מבעיתות של 'שאל-תחתיה', של שכול ורשע, של אכזריות ויסורים של 'העולם התחתון', דמויות היונקות ממאבקו הלא-מודע עם יצרים קמאיים.

ב) העקרון השמימי

לא על הלחם לבדו יחיה האדם. עין-הבשר של האדם חולשת מעל לקרקע כשיעור-קומתו של האני, שקורץ מן האדמה. אולם 'רוח האדם שואף מעלה-מעלה', שכן מאז ומתמיד קסם לו לאדם להרקיע שחקים, להמריא, להגביה-עוף, להיות כובש-מרומים ולמלוך בכיפה. 'רום' מצטייר בדמיונו כחווית-שגב, כעליונות; לאו-דווקא מהות מוחלטת, כי אם תחושת יחסיות של היות-מעל-ל... , להשקיף מגבוה, להתנשא מעל... — שבכל אלה מבוססת הנטייה הטבעית באדם שלא להסתפק ביש-שלמטה, והוא חותר ומעפיל לעלות בסולם-ערכים ושואף להגיע אל שיא נכסף, אל הישג נעלה.

'רום' הוא אוורירי, שקוף, קל וגטול-גבולות (לעומת הקרקע המוצקה, שהיא אטומה ומוגבלת); הוא פושט במרחבו הלא-נודע של הקוסמוס. לפיכך, בשעה שהנפש מבקשת להשתחרר מ'אזיקי-הגוף', היא תרה אחרי דרור עילאי, זוך נאצל, זוהר ערטילאי, המפיחים באדם 'רוח-של-אנוש'. בכוח 'רוחניותו' עשוי האדם להגיע לתחושת-אוויר שמעבר לחולשות-הגוף ('התפשטות הגשמיות'), לחוויה מרוממת — שהיא ממשית וחיונית כאוויר לנשימה; ואין זה מקרה סתם, שאותו חלק נעלה של הנפש, העברי קרא לו 'נשמה'. מצד אחר פועלת הרוחניות לפרקים כאיזמל חד החותך בבשר החי בדמות ביקורת קפדנית, חטטנות, התייסרות. מרחבי-מרום מושכים אליהם את מעופו של הדמיון היוצר, אך לעתים משמשים הם גם מיפלט מפני קשיי המציאות הארצית בדמותן של אשליות, הויות, מחלות נפש ורוח למיניהן.

'מרום' כדמיוני קנה לו שביתה בהשגותינו וגם בהתנהגותנו. ביטויים כמו מצב-רוח 'מרום', נשיאת-עינים 'למרום' (בתחינה או בייחול), 'רומן' של שאר-רוח, שאיפה 'אל-על', התבלטות ב'גובה', 'התנשאות' לשליטה, קצף 'עולה' באפו, הלב 'גואה',

עידוד 'להרים' את המוראל, בונה מגדלים 'פורחים באוויר' כרמז לתלישות מהמציאות, 'גבוה משכמו ומעלה', בעל גדלות-נפש 'מתרוממת מעל' לזוטות, אמת 'נעלה'; יש גם 'רכיבה על עקרונות' אגב גניבת-הדעת וחיפוי 'על' כוונות לא-טהורות; או דמות אדם 'המתנשא' ביוהרה, ולעומתו ענוותן 'שפל-רוח'; או קדושה חופפת 'מעל'; המגן פורש חסותו 'על'... כל דפוסי-הלשון והביטויים האלה מאפיינים גוונים של ערכים, המתקשרים בדימויו של אדם עם המושג 'רום'.

שני העקרונות — הארצי והשמימי — פועלים ביחסי-גומלין והשלמה, ויש שנישטת ביניהם התכתשות מרה, אופני השתלבותם מספקים חומר גולמי להתהוותן של תמונות בדימוי של הכותב האינדיבידואלי.

בממד האנכי משתקפת תמונה ריאלית של מבנה-הנפש וטבע תיפקודה, כפי שמתאפיין בערכיהם של הקטבים מעלה/מטה: למטה מבוטאים גשמיות, יצרים, חומריות, על מיגוון ביטוייהם; למעלה — רוחניות, מוסריות, מישכל, שאיפות, התעלות וכיו"ב.

22. מבנהו האנכי של הכתב: שלושת האזורים

בתקן הכתיבה של האלפבית מבדילים בין שלושה אזורים — העילי, האמצעי והתחתני.
(א) באזור האמצעי באות (לפי התקן) האותיות הקצרות ב, ד, ה, ח, כ, ג, פ, ר, ת; אך לא אלו בלבד, שכן למעשה עוברת דרכו כל אות ואות, אם בפתיחתה ואם בסיומה. לכן האזור האמצעי הוא נתיבה המרכזי של ההבעה השלמה בשורה;

(ב) האזור העילי נבנה מבליטות האות שמעל לאזור האמצעי באותיות ו, ט, ל, ה, צ, ז (ויש גם ש);

(ג) האזור התחתני נבנה מהבליטות שמתחת לאזור האמצעי באותיות ד, ו, ק; (ויש גם ג, ז, ס).

23. הפרש אורכי: גדול / קטן

הפרש אורכי נבחן לפי היחס בין שיעור אורכן של הבליטות העיליות יחד עם התחתיות לבין גובהו של האזור האמצעי. כשיעור-היחס תקין נחשב אזור אמצעי ששיעורו 1 לעומת שיעור 4 לאורכן המשולב של הבליטות. באזורים העילי והתחתני. לפי זה עשוי הפרש אורכי לגדול או לקטן בדרכים אלו:

א. הפרש נקרא גדול (א) אם הבליטות ארוכות I ג 7, 31, 48; ה 2, 4; 10 ז;

(ב) אם המרכז קטן (קצר) I ה 7, 8, 10;

ב. ההפרש הוא קטן (ג) אם המרכז גדול (גבוה) I ג 15; ט 6; ו 2;

(ד) אם הבליטות קצרות I ג 5-ל', 30-ק'; ט 14-ק'.

יש לציין במיוחד, כי האזור האמצעי בשיעור של $2\frac{1}{2}$ מ"מ (עד 3 מ"מ) נחשב כיחידה בסיסית להגדרת שיעורי-היחס של כל הרכיבים המדידים, באורך וברוחב, של הכתב עצמו, וכן של רווחים למיניהם.

24. יחסים הגבוהה בין האזורים הקצוויים

לפי אורכם עשויים האזורים העילי והתחתית לבוא בשלושה יחסים:

- (א) מכריע אזור עילי < תחתית $I \text{ ט } 16\text{'-} < 'ק' ; 29\text{'-} < 'ק' ;$
 (ב) יש שוויון של עילי = תחתית $I \text{ ד } 1\text{'-} = 'ק' = 'ל' \text{ ב'מקביל, } 2\text{'-} < 'ק' ;$
 (ג) מכריע אזור תחתית < עילי $I \text{ ג } 5\text{'-} < 'ק' < 'ל' , 17\text{'-} < 'צ' ; \text{ ט } 15 .$

בשתי הבחינות — של הפרש אורכי ושל היחס שבין עילי לתחתית — עמדנו על דרכי השתנותם של יחסים בין שלושת האזורים, אבל כל אזור ואזור עודנו שומר את מקומו התקני. נבדיל מזה סטיות בין-אזורית.

25. סטיות בין-אזורית

בבחינות הבאות נעמוד על סטיות, שבהן יש לא רק שינוי ביחסי האורך בין האזורים, אלא בעיקר שינוי מקומו התקני של אזור בשתי דרכים — פילוש או קיפוח.
 (א) פילוש לתוך אזור זר (לתקן) מתקיים כאשר

$\left. \begin{array}{l} \text{התחתית (תבחין } 4 : 3/83 - 4\text{'}) \\ \text{האמצעי (תבחין } 4 : 3/170 - 3\text{' ב'לפני)} \\ \text{העילי (תבחין } 4 : 1/4 - 1\text{'} ; 5 - 1/162) \\ \text{התחתית (תבחין } 4 : 2/75 - 5 ; 3 - 1/94) \\ \text{האמצעי (תבחין } 4 : 1/105 - 2 ; 3/108) \\ \text{העילי (תבחין } 4 : 4/4 - 4\text{' ב'העיקר)} \end{array} \right\}$	$\left. \begin{array}{l} \text{אזור עילי שלפי התקן פולש לאזור} \\ \text{אזור אמצעי שלפי התקן פולש לאזור} \\ \text{האזור התחתית שלפי התקן פולש לאזור} \end{array} \right\}$
---	--

(ב) קיפוח של אזור תקני מתרחש על-ידי קיצור קומתה התקנית של אות והגבלתה באזור שהוא שייך לה רק חלקית — כלומר,

- (א) בשעה שבליטה עילית לפי התקן מוגבלת רק לאזור האמצעי (תבחין $4 : 2/30 - 2\text{'} ; 3 - 4\text{'}$).
 (ב) בשעה שבליטה תחתית לפי התקן נשארת מוגבלת רק לאזור האמצעי $I \text{ ג } 30 - 30\text{'} ;$ ב'קירה'.

26. לפסיכולוגיה של התאנכות התנועה הגאופית

כל עשייה, פעולה, היא התרחשות המתקדמת עם זרימת הזמן. המימרה 'את הנעשה אין להשיב' תואמת בחינה זו רק ביחסה לזמן עצמו. את הזמן אי-אפשר להחזיר. לעומת זאת ניתן להחזיר 'מצב' לקדמותו על-ידי פעולה 'נגדית'. אך כבכל התרחשות כך גם בהחזרת מצב לקדמותו אין כיוונו של הזמן מוחזר לאחור, אלא תמיד מתקדם. ככל שהדראמה של החיים היא שדה-פעולה לאדם, מוצא הוא את עצמו נתון בעת ובעונה אחת בשתי הזיתות: בתור מצב ובתור התרחשות.
 (א) כמצב קיים האדם בבחינת 'אני הושב, משמע אני קיים' (דקארט) — זו

הרגשה בסיסית של היישות האישית, שבה הווה האני את עצמיותו בתור מצב המקיים את ייחודו כ'אופיי-הקבע' הנתפס בהרגשתו המיחלת להיותו ישות קיימת, יציבה, קבועה, עמידה ומשתמרת בפני תמורות הזמן ;

(ב) כה תרחשות מודע האני, עם זאת, לעובדת היותו תופעה ארעית, חולפת, במחזוריות החיים : לידה — גדילה — התבגרות — בגרות — עמידה — בלות — הזדקנות — זיקנה — מוות.

מכאן שהאני 'המודע' (או ה'היסטורי' — שני מושגים אלה משמשים אצל קלאנס בהוראה מטאפיסית) יוצר לו תודעה של זמן בגבולותיהן של תקופות היסטוריות, וקודם כל בחינת ההיסטוריה האישית של האני הקיים, שקיומו קצוב בזמן והולך לקראת כליון. האני המודע שרוי בקונפליקט של שאיפתו הלא-מודעת ל'חיי-נצח', המתקוממת לתודעתו בדבר הכרחיות הקץ, על אי-נמנעות חדלונו. מכיון שאין בידו לגזור עמידת-דום על שטף-החיים אנוס הוא להשתלב באותה זרימה בלתי-פוסקת המתרחשת במחזוריות-החיים, בין השאר, בדרכים אלו : (א) באורח פעיל על-ידי חיזוק התודעה של ריבונות הווייתו והדגשת עצמיותו של האני, עם שהוא משליט את רצונו במעשיו, ובמובן רחב יותר — בהשתלטות השכלית והטכנולוגית על איתני-הטבע, שאותם הוא כובש לשירותו, ובכוח רצונו המודע קונה לו האדם מעמד של משפיע ואף מכוון את התרחשות החיים ; (ב) באורח סביל, אגב התבטלות עצמית של האני בזרם ההתרחשות ; (ג) באורח תגובני על-ידי התנגדות לא-מודעת של האני להכרות ולמסקנות המתחייבות מעובדות החיים, התנגדות שמקורה בנסיון מר וברגשי-תסכול, כפי שפוגשים במצבי-כפיות (של סוגי נברוות, פסיכוזות), העשויים להטעות ברושם של עמידות כביכול בפני השפעות-חוץ, אך ביסודו של דבר אינם אלא הקשיית האישיות ואיבונה בדמות של קבוען.

כיצד מתבטאים דברים אלה בתמונת הכתב ? כל תנועה גראפית שלובות בה התרחשות וגם חוויית-מצב. מבחינה תופעתית (פנומנולוגית) מתגלה טבע החוויה בדמותה של ההתרחשות ; אולם מבחינה התהוותית (פסיכודינאמית) הכרח הוא שתקדם חוויה כלשהי כמקור היוצא או הנושא את ההתרחשות. אף שמבחינה עקרונית משתלבות חוויה והתרחשות בכל קו רשום, שמעיקרו הוא תנועה של פעילות כלשהי המתקדמת עם זרימת הזמן ממקורה של החוויה הנפשית, כפי שהתרחשותה נחשפת והולכת כלפי-חוץ, מפתיחת התנועה (קו) אל סיומה בכל כיוון, הרי למעשה כפופה התבטאותן של חוויה והתרחשות ליחסים הריאליים שבתהליך-ההבעה השלם, כפי שהוא מתקדם עם זרימת הזמן בשורה האופקית (בעברית) מימין לשמאל (עמ' 205). אופן הבעת החוויה נבחן לפי הדרך, שבה מתאם הכותב את הקווים האנכיים שלו לגבי התקדמותו בשורה האופקית :

(א) אנכית נכתבים קווים יחידים, כפי הנדרש בתקן לקיום ייחודה של צורת האות. זהו עיצוב הווייתה של אות, שגופה מועמד במאונך בבחינת 'אני קיים'. אולם מאחר שהאות אינה מטרה לעצמה, אלא אמצעי בלבד להתבטאות הנרשמת

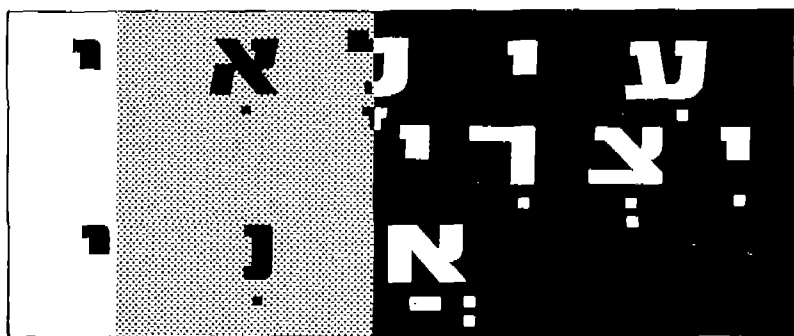
(ב) אופקית, עם זרימתן של האותיות (בעברית מימין לשמאל) בשורה, משתקף התהליך של התרחשות בזמן אגב פורקן רגשי ורעיוני של ההבעה השלמה, המתרחש ומתגלה לפי התקדמותו במרחב (בשורה). אולם מתוך שכל קו אנכי צולב את השורה

האופקית, ועל-ידי כך הוא משסע את ההבעה השלמה ומעכב את התקדמותה, ברור שהכותב נתבע לתאם את הבעתו בין שתי דרישות נוגדות. פעמים גוברת הדרישה האחת ופעמים האחרת, כפי שזה מתבטא, בין השאר, באופנים אלה: יש שגובר העיכוב (ובמקרה קיצוני — השיסוע) של ההבעה השלמה, ככל שהמחיצות (קווים אנכיים) גבוהות יותר, אלא שבכך מתאפשרת (אך אינה הכרחית) הגדרה ברורה יותר של האות לעצמה; ולעומת זאת, יש שההתקדמות (ההתרחשות) בשורה מסתייעת בהנמכת האות במידה שהמחיצות גמוכות יותר, אלא שבהנמכת המחיצות גדלה האפשרות להישמשויות ייחודה (זהותה הצורנית) של האות בפני עצמה. עמדנו כאן על תמצית ביטויי הגראפי של אותו הקונפליקט של חוויית מצב/התרחשות, ובמציאות עשוי הכותב לבקש לו את פתרונו האינדיבידואלי בגיוונים שונים של שלוש הדרכים שהוזכרו.

27. לפסיכולוגיה של המבנה התלת-אזורי

מציאותו של מבנה תלת-אזורי בשיטות-כתב שונות (פיניקית, יוונית, לאטינית, רונית, קירילית, גותית ואחרות), בתקופות שונות ובמקומות שונים, מורה על זיקה כלל-אנושית למערכת נטיות וסגולות המתפקדת במבנה האישיות. מן האסכולות השונות בפסיכולוגיה עשויה הפסיכואנאליזה (פריד), כמקורבת ביותר לבחינתנו, לשמש בסיס מהימן להאיר את האבחון הגראפולוגי של טבע התהליכים ויחסי התרחשותם בין רבדי-הנפש. משקיות המרץ (הליבדו) של האישיות — בתהליכים הרגשיים והאידיאיים של התנהגותה, בעיבוד תוכן מאווייה ושאיופותיה, בהפעלת נטיותיה בתחומים שונים — בפעילויות אלו וכיו"ב מתאפיינת משקיות המרץ לפי יחסי-גומלין, לפעמים מתוך התאמה ולפעמים מתוך קונפליקט, בין השפעותיהן של שתי המערכות המרכיבות את האישיות:

תרשים 3

קדם מודע

לא מודע

(א) המערכת המבנית (הסטרוקטוראלית) (ובקצרה המבנה) מאובחנת לפי שלוש 'קומות' של האני: סתמי-יצרי (או קמאי), אני מתווך (או מציאותי-חברתי), עילאי-מוסרי;

(ב) המערכת הטופוגראפית נבדלת לפי שלושה רבדים: לא-מודע, קדם-מודע, מודע. רכיביהן של שתי מערכות אלו מצטלבים בשיעורי-יחס שונים, כמומחש בתרשים 3.

בחינה משווה בין נתוני התמונה הזאת לבין שלושת האזורים שבכתב-היד מביאה אותנו לממצאים שבטבלה 7.

ט ב ל ה 7

מבנה גרפי		מבנה פסיכואנאליטי	
מבנה תלת-אזורי	דרגת התגלות לעין	מבנה תלת-קומתי של האישיות	טופוגראפיה: שלושת רובדי-העומק של האישיות
עילי	הנגלה ביותר	עילאי-אידיאלי (יתר-מוסרי)	מיעוט במודע ובקדם-מודע, רובו חבוי בלא-מודע
אמצעי	המרכז חבוי (בין הקצוות)	אני מתווך (מציאותי-חברתי)	רובו במודע, חלקו בקדם-מודע, ומיעוטו בלא-מודע
תחתית	יחסית למרכז בולט	יצרי-סתמי (קמאי)	כולו חבוי בלא-מודע

הכרת ההבדלים בטבלה 7 עשויה להנחותנו בפרשנות פסיכואנאליטית לגבי המבנה והטופוגראפיה:

(א) המבנה הוא ההקבל בין מבנהו התלת-אזורי של הכתב לבין המבנה התלת-קומתי של האישיות;

(ב) בבחינת הטופוגראפיה נמצא את המפתח להבנת הדינאמיקה של ליבדו-הנבכים (ממד העומק שבלחץ הגרפי) בתיפקוד הבין-רובדי, כפי שהוא מתבטא בשלושת אזורי הכתב.

מתוך תרשים 3 ומטבלה 7 מתברר קיומו של פרדוקס-לכאורה בין איכות הופעתם של האזורים בכתב לפי יחסי חבוי/נגלה לבין התיפקוד הבין-רובדי (טופוגראפי) של הנפש. לדוגמה: מבחינה מבנית האזור העילי שבכתב בולט לעין יותר מהאזור התחתית, ואילו מבחינה טופוגראפית ראינו, שבתיפקוד תקין הלחץ החזק ביותר בא על פורקנו בהדגשת הקווים היורדים, בעיקר באזור התחתית, ודווקא בגלל זה נעשה האזור התחתית הבולט ביותר, לעומת הרפיית הלחץ בקווים העולים (של ט, ל, ז, ש) שבאזור העילי. ואמנם, בתיפקוד תקין לא זו בלבד שאין בכך כל ניגוד אלא אדרבה, הדגשת הלחץ באזור התחתית והרפייתו בעילי משקפות תיאום פסיכומטורי בין פורקן טבעי-תקין של ליבדו-הנבכים ובין טבע ההנעה (מוטיבציה) בכל אחד משלושת הרבדים — לא-מודע, קדם-מודע ומודע. הכרת טבעו של התיפקוד התקין חשיבותה בכך, שהיא נותנת

בידנו אמת-מידה לאִכּתן כּטוֹת של פּורקן הלחץ בשלושת האזורים. הכרה זאת מאפשרת חדירה פסיכולוגית לטבעם של מניעי העומק האישיים, כפי שהם פועלים 'מאחורי' שלוש קומות האג, על שינוייהן בהתנהגות האינדיבידואלית. עכשיו נברר את משמעותם של שלושת האזורים.

28. א. האזור האמצעי: איפיונו לפי טבע התנהגותו

בתוקף מהכזיות מגשר האזור האמצעי בשני מישורים. באנכי ובאופקי. (א) כמישור האנכי מהווה קו עולה או יורד, באזור האמצעי, חוליה מגשרת בין שני האזורים הקצויים — העילי והתחתני. בדרך זו משרת המרכז את המניעים האוטוגנטיים לפי שייכותם ופעולתם בתחום האיש של האני בתור פרט; בכך מתבטא גותל-הענינים האינדיבידואלי של האני בינו לבין עצמו.

(ב) כמישור האופקי האופקי בונים קווים אופקיים שבאזור האמצעי את הנתיב המרכזי להבעה השלמה בשורה, שהיא האפיק לתקשורת בין האני (הכותב) לבין החברה. בזה נבחנים דמותו ואופיו של הטיפקוד המגשר במישור הפילוגנטי-חברתי (ממד הרוחב, ראה עמ' 205). לאור הצטלבות המישורים — הפרטי (אנכי) והחברתי (אופקי) — באזור האמצעי מתבטא טבעו של האני המתווך בתור מגשר בין שלוש מערכות-כוחות אלה:

ט ב ל ה 8

(א) אני עילאי-מוסרי: ריסון, פיקות, הדרכה (ב) אני מתווך { סביבה ריאלית, תנאי החברה, מציאות חיצונית } גישור פילוגנטי (ג) אני סתמי-יצרי: הבעה אינסטינקטואלית	}	אני

האני המתווך — בקצרה, האני ('אגו') — הוא ברובו מודע, הגיוני, משתכנע מנימו-קים, עוסק ברשמי-תחושה המקנים לו מידע מן המציאות העוטפת (אופקית, בכתב-היד) שבשולם החיצוני. אני זה מקבל מידות-מוסר ושואף לקיים את הטוב המקובל בחברה. תיפקודו מתבטא באיזון ובליכוד הגיוני של האישיות אגב שאיפתו להגשים סינתיזה רציונאלית של הצרכים האינסטינקטואליים ודרישות-המצפון בהתאמה לעקרונות-המציאות (פרויד) — היינו, לסגל לעצמו יחס תקין לפי התנאים הריאליים של המציאות היומיומית בסביבה החברתית. לשם זה נאבק האני המתווך בנטיית הבדלניות האורבות לו משני הקצוות: מצד אחד הוא מחנך עצמו לרסן את יחסו לפי העקרון של עונג/צער (פרויד), לומד לותר על תשוקותיו של הסתמי-יצרי וגם לזאת בסבל, ובכך גיתן ביטוי למטרותיה של התבונה (הדחקת צרכים יצריים למען תכליות הגיוניות), ומצד אחר שואף האני המתווך למנוע את הצרת-אופקו ועיקור פעילותו מחמת ביקורתו המיסרת של העילאי-אידיאלי (יתר-מוסרי).

תפקודו המתאם של האני המתווך מתבטא בכך, שהאנרגיה היצרית מודרכת לפעול וליצור באפיקים התואמים את סדרי החברה ומנהגיה. חברור (סוציאליזציה) של

החושנות הקמאית מתגשם בדרך של טיפוח רגשי-זולתנות — אהדה, אהבה, עזרה, שיתוף, התמסרות וכיו"ב. הגשמה זו מגלמת איפוא מעין שביל-זהב: בין יתר-מוסריות על-אנושית של העילאי-אידיאלי לבין יצריות אנוצנטרית תת-אנושית של הסתמי-יצרי. בכך מייצגת הגשמתו המתאמת של האני המתווך את הבסיס האידיאי לתחוקה מעשית של האני הריאליסטי, הפראקטי, לנוכח התנאים המחייבים במסגרת המציאות, פרי המשטר החברתי.

האני המתווך הוא מטבעו נרקיסטי, בעיקר בילדות (על הרוב אז האזור האמצעי שבכתב גדול יחסית 1); עכבה בהתפתחותו משתקפת אצל סוגים מסוימים של הנברוטיקן, שלאורך חייו הוא נשאר נרקיסטי-ילדי, רגיש ביותר ומכונס בעצמו, כפי שגראה להלן, בעיקר בפוטנציה I ו I 1, 2, 10, 11). יתר על כן, הנסיון הפסיכואנאליטי מייחס טירוף מאני-דפרסיב, בבחינת תסוגה (רגרסיה), לשלב הנרקיסטי; ואמנם, חושפת הבחינה הגראפולוגית את ביטויה של מהלה זו בתנועות-יתר של חוסר-מנוח בכל הכתב, ובעיקר געשנות/דכדוך (פוטנציה ג) באזור אמצעי מופרז.

לאחר שעמדנו על טיבו של יחס-ההקבלה שבין האזור האמצעי לבין האני המתווך, נברר את חשיבותו של הפאראדוקס הנזכר, שמקורו בעובדה, שבכתב חבוי מרכז זה לעומת שני האזורים הקצויים, העילי והתחתני. טבע הוא באדם, שתחילה מתגלות לעינו תכונות, שמפאת קיצוניותן הן בולטות יותר, וקודם כל תכונותיהם של אחרים, ואך לאחר כך (אך לא תמיד) הוא מגלה תכונות גם אצל עצמו. לא כן תכונות מתונות-בינוניות, הן באחרים והן בכותב עצמו — הללו מתגלות בדרך-כלל במידה פחותה, ויש שאינן יוצאות מגדר נעלמותן.

מהאמור משתמע לגבי בחינתנו זו שני דברים: (א) באישיות עצמה, חרף מאבקו של האני המתווך למתן את שני הקצוות, העילאי והיצרי נשארת פעולת האיוון בחבינה, ובמובן רחב זה (ב) חלוי גם האזור האמצעי של הכתב, שהוא 'בא-כוחו' של אני המתווך, אלא שבכך באה לכלל ביטוי הקבלה חלקית בלבד. שכן למעשה קיים ניגוד ממשי בין חשיבותה של מרכזיות זו להעברת ההבעה באזור האמצעי לבין חביון יחסי (לעומת האזורים העילי והתחתני) מפני הביקורת האופטית. אף על פי כן, מאחר שהאזור האמצעי בולט לעין פחות, עובדה בדוקה היא, שאזור זה משמש מיקלט 'חסי', שבו מוסתרות על הרוב תכונות-אופי או גטיות של התנהגות (כגון הסוואה והוגאה), שבדרך-כלל מעוניין הכותב להעלימן מעין הזולת, אלא שמפני החביון שבאזור האמצעי חומק טבען ה'מביש' מפיקוזה המודע של הביקורת האופטית. עקב חביון זה חודרות אותן התכונות, דרך הקדם-מודע או הלא-מודע, לתמונת ההבעה, בעיקר באזור האמצעי (תרשים 3).

סתירה זו שבין הנטיה להעלים את המיוהל או את הדחוי לבין התגלותם בפועל, בהתהוותו של האזור האמצעי, נותנת בידנו אינדיקטור רגיש ביותר לאפיין את טבעו של הליבידו לפי יחסי קומה/דרך, כמתואר בתרשים 4.

הקומה נמדדת לפי גודלו (גובהו) האנכי של האזור האמצעי, ואילו הדרך נבחנת לפי שיעור-אורכה שעוברת התנועה הריאלית בתוואי הרשום. כדי להגיע לאותו שיעור-קומה נדרש שיעור-דרך שונה לפי זווית-הנטייה (V-I) של הכתב. ושוב, אין פנינו לקביעה של אמיתה אובייקטיבית (גיאומטרית), אלא להבחנה הסובייקטיבית של הבדלים,

V	IV	III	II	I	
דרך גדולה מ-קומה		קומה שווה ל-דרך		דרך גדולה מ-קומה	קומה/דרך

תרשים 4

לדוגמה האות: "נ"

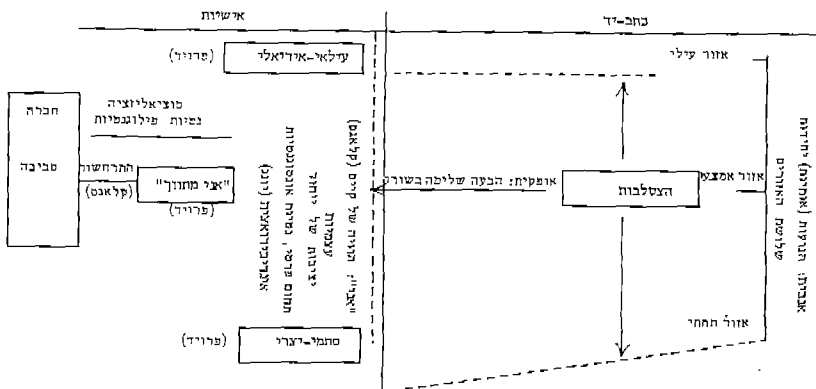
בין נטיות או סגולות שבתואם (ולא זוויות לעצמן). הבחנה זו מגלה שתי תופעות:
 (א) הקומה מכריעה בנטיה ישרה: הצבה, הוויית ההתייצבות, היא כאן העיקר, במידת-מה גם בנטיה קהה (בפוטנציה ז), ואילו הדרך באה בבחינת אמצעי מתוכנן (פוטנציה ד) או כפוי (ה, ו, ז) כדי להשיג 'קומה'. בנטיה ישרה מזדהות קומה ודרך (קומה=דרך) בכך, שמבטאות את הליבידו של האגו (פרויד) — היינו, הפגמה של הליבידו בדרך התקבעות האני בריתוקו לעצמו בדרגות שונות: תסוגה גברונית (ה, ז), או פסיכוטית (ה) או נרקיזם (ו), הפרעה של הנטיות האוטונוגנטיות עד כדי התעלמות או מנוס מפני הררישות הפילוגנטיות-חברתיות; להוציא הפגמה של ד המבוקרת בתיאום הגיוני בין שני התחומים, האישי והחברתי.

(ב) הדרך, לעומת הקומה, מכרעת בנטיה חדה (בפוטנציות א, ב, ג), וחלקית גם בנטיה קהה (בפוטנציות ח, ט); שכן התנועה הריאלית מגלה בנטיות אלו את זיקתה הראשונית של הוויית ההמרצה המניעת; לעומת זאת, הקומה (בלתי-רשומה) מתהווה כ'בדרך-אגב', בבחינת 'הישג' בלתי-אמצעי של אזור אמצעי, גדול או קטן, כפי שהוא מצטמח מחוקה של הפעילות התנועית. בכך ניתן ביטוי ל'ליבידו של אובייקט' (פרויד). היזמה והמרץ מופנים לאובייקטים שבעולם החיצוני, האני מעדיף לעסוק בתופעות של הסביבה, במגמה הומאנית או ריאלית, בפעילות של פיתוח, קידמה והתערות בחברה (לטוב או לרע).

29. ב. היחסים: מרכז/קצוות; הפרש אורכי גדול/קטן

מן הנאמר עד כה מתבררת הקבלה ביחסים האוטונוגנטיים/פילוגנטיים לפי תרשים 5. קודם שנבוא להסיק מסקנות, מבחינה פסיכולוגית ואיפיונית, מן ההקבלה האמורה, עלינו להגדיר סייגים אחרים, בעיקר לגבי אופן שימושנו בשלוש הגירסות לפי קלאסס, פרויד ויונג.

יחסי אני/סביבה (פרויד) הם מבחן לסימביוזה — היינו, טבע ההסתגלות הקיומית של האישיות בשלמותה, בתורת 'הווה קיימת' (קלאסס), שמנת-חלקה בחיי-המצאות מותנית בכושרו המסגל של האני המתווך (פרויד), באורח של שיתוף פעיל, הצטדדות

סבילה או שוללנות תגובנית, כפויה לגבי תהליך-ההתרחשות (קלאנס) בסביבה החיצונית. ראינו (תרשים 3), שהאני המתווך הוא ברובו מודע והגיוני ומתאם בין שאיפות עצמו לבין תודעתו לגבי המצוי-הריאלי. הפתרון האישי, התקין, מודרך ומתגשם, ברב או במעט, לפי יכולתו הביצועית של האני המתווך המבוטא באזור האמצעי בתור מתאם בין תהליך של ייחודנות (אינדיבידואציה, יונג), לפי פיתוח הכשרים המייחדים את אישיות הכותב, לבין תהליך האינטגרציה, לפי ליכוד הנטיות האישיות לדרישותיה, כדי לאפשר את הגשמתן וקידומן בהסתגלות הפרט למציאות החברתית (אופקית, בשורה, עמ' 205).

מנקודת-הראות של הסתגלות קיומית ביחסים אני/סביבה (אנכית/אופקית) נודעת להפרש האורכי ערכיות כפולה, חיובית (+) או שלילית (-):

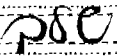
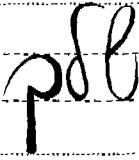
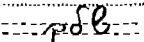
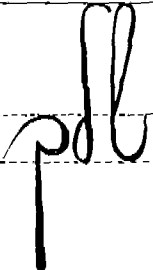
הפרש אורכי גדול	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div> <p>התייחסות (+) אינטגרציה</p> <p>התפלגות (-) היטשטשות</p> </div> <div> <p>הפרש אורכי קטן</p> </div> </div>
-----------------	---

מאחר שבחינות אלה ניתנות להתאמה בדרגות שונות, לפי יחסי התארכות/התקצרות של הבליטות משלושת האזורים, נצטמצם בסיווג עקרוני, לפי בחינת התופעות 1-4 של תרשים 6.

בהפרש אורכי גדול מכריעה פעילות האני בתחמומו הפרטי, בינו לבין עצמו, שולטות התכונות האוטוגנטיות של האני — הדגשת-עצמיותו כהוויה של 'אני קיים', עמיד, העשויה להתפרש לחיוב (+) או לשלילה (—).

(+) מבחינה חיובית כתבטאת ייחודנות בפיתוח פעיל של הייחוד האישי: אני קובע את דרכי, ובכך מטיל את מרותי האישית, את רצוני (אנכית) על הסביבה (אופקית); בתוקף עשייתי כך מערכת-חיי אינה 'התרחשות' (אופקית) סתמית, נמונה ביד המקרה, פרי הנסיבות הארעיות שבחוץ. אלא היא נעשית יצירה-פני.

(—) מבחינה שלילית מתבטאת התפלגות, או שסיעות, של הייחוד בדרכי-הגובה של התנגדות כפוית-פנים. לזכות אולת-ידו של האני להתדרר עם ההתרחשות הסביבתית

הפרש אורכי			
קצר		גדול	
4 קצר-הבליטות	3 גדול-המרכז	2 קבן-המרכז	1 ארוך-הבליטות
			

ביחס-גומלין של 'קח ותן' אנוס האני להיאבק כדי 'לעמוד על נפשו' (אנכית); הוא כפוי לשמר את עצמו כ'הוויה קיימת' (קלאגס), כפי שהוא מדמה בדרך של עצירת, חציצה, חסימה, בידול, קיבוע — כדי ליצב את עצמיותו, לגנוח אותה 'התרחשות' (אופקית) וזרמת, המשתנה וחולפת.

תמונה 1 (תרשימים 6): הפרש אורכי גדול ארוך-הבליטות (תבחין 4: כתבים 3/21; 4/47; 3/70). לפי חוקו של האני המתווך (האזור האמצעי גבוה, מפותח יחסית) ניתן ללמוד, שהוא מעורה יפה במציאות הריאלית, אלא שאותה 'התרחשות' (אופקית) שיגרית בהווי היומיומי אינה מספקת את דרישותיו המיוחדות לפי כשריו האישיים. צמאונו הנפשי לטפח את ייחודו — מבחינה אינטלקטואלית, אמנותית או אחרת — מעלה את נבועותו הפנימית ואת מתווה היוצר של האני המתווך, המופעל גם בתחומים נעלים (שמעל המרכז) או 'מרוחקים' (אנכית) יחסית מעבר לצרכים השוטפים של המציאות היומיומית (אופקית, בשורה). במקרים כאלה ניתן, מבחינה חיובית (+), לצפות לעלייתם של ערכי-האניות: מצפון, הכרת חובה ואחריות, חישול המשמעת הפנימית וכוח-עמידות, לא רק בהגשמת עקרונות לעצמם, אלא גם בהתחשב בשירות החיובי הגובע מהם לטובת החברה.

מן הצד השלילי (—) יש שהשאיפה להתייחדות בהפרש ארוך-הבליטות (תבחין 4: כתבים 4/3; 1/4; 3/108; 2/154; 1/163) נובעת בעיקרה מתוך יצרי-אנוכיות, יוכרנות, התנשאות, קארייריזם וכיו"ב. לפי חוק האני המתווך (אזור אמצעי גבוה שבהרכב זה עשוי בטחון עצמי מופרז להניע את הכותב לידי רדיפת-שירה, שתלטנות, רודנות, ניצול-לרעה של עניני הציבור לצרכיו הפרטיים).

תמונה 2: הפרש אורכי גדול: קמן-מרכז (I ה 7, 10). לפי חולשתו של האני המתווך (אזור אמצעי קטן, בתנועיות נוקשה) ניכר פער בולט בין המשאלות בשאפתנות מופרזת (בליטות) לבין דלות הגשמתן ובעיקר קשיי-סיגולן למציאות הריאלית. האני 'נקרע' בין שני הקצוות: בין העילאי-מוסרי מופלג לבין קמאי-יצרי מתוח בהפרזה, ובמקרים

קיצוניים מתרחשת בכך התפלגות חולנית של האישיות — שסיעות הנפש. כותבים אלה הם נטולי חדוות-חיים, אינם מסוגלים להשתלב השתלבות חיונית בהווי היומיומי, מתבדלים מהחברה, מסתגרים ב'בדידות מזהירה', אבל בעומקו ייחוד זה הוא שדוף-נכאים ומתוח-מרי. נישאים הם בהזיות-מיפלט של 'עולם טוב יותר' שייקנה כביכול מכל אותם גגעים ופגעים, 'יהוטל על כותבים כאלה לשאתם במצוקה; ויש בכך משום מיפלט מפני 'ירידת המוסר' בחברה, עקב שקיעתה היצרית וההומרנית. הכשל והקיפוח האישיים של האני (בתור 'הוויה קיימת') המתנסה באותה 'התרחשות' סביבתית (אופקית) מביאים לידי כוויצותו של האני המתווך (אזור אמצעי זעיר), והוא כפוי לחפש מנוס מפני המציאות המרה בעיניו. אולם כדי למנוע פגיעה נוספת, כדי לצמצם את החרפת מצוקת-נחיתותו ולהקל מהיותו אנוס להודות בחוסר-הישע שלו ובאולת-ירו, פועל הלא-מודע באורח תגמולי של 'המתקת הגלולה' — בדחותו כביכול את ה'רע' שבמציאות הריאלית דחיה תגובנית ומתאזר באמונה כפויה ובצפיה ל'טוב נעלה' שמן-הסתם בוא-יבוא.

הפרש אורכי קטן משקף את הצטמצמותה של האניות (אנכית), פיחותה של 'הוויה קיימת' לגבי 'התרחשות' (אופקית), לחיוב או לשלילה, בצורה כזאת :

(+) אינטגראציה המעידה על חוש-מציאות, ריאליזם, חברור, זולתנות, שיתוף, אהבה, מסירות

חולשת-הייחוד: גרקזם, פשטנות, טפילות, פיגור
כניעות הייחוד: אכזבה, דכאון, אפאתיה, יאוש
ניוון הייחוד: התבטלות עצמית, הפקרות, הרסנות

(-) הישענות

בהפרש אורכי קטן עלולה, כפי שאפשר לראות, השלילה (-) להכריע את החיוב (+). שהרי גם במציאות עצמה נדירה ביותר פעילות אנושית חיובית הראויה-לשמה בלי שתהא צמודה לשיעור גיכר של חזק-הייחוד (הפרש אורכי) באני — 'אופי', 'עמוד-שדרה', מכוח הערכת ייחודו (רום אנכי) במנע האני מעשיית מעשים או מהליכת-שולל (אופקית, בשורה) אחרי דברים 'שמחת' למעלת-כבודו הבנויה על עקרונות; אני זה חזק גם כשהתמסרותו לזולת היא בעיצומה, ואין עצמיותו מאבדת את שיעור-ייחודה (הפרש אורכי).

תמונה 3: הפרש אורכי קטן, גדול-מרכז (תבחין 4: כתבים 2/6; 2/141; 2/170, 3). הפרש זה מאפיין חזק של אינטגראציה של ייחוד ריאליסטי, איתן (האזור האמצעי מפור-תח), הבוסת בכוחו ומגשים את דרכו האישית במבחן המציאות היומיומית, בלי יומרה, בלי התנשאות או הבלטה עצמית (בליטות רק ביגוניות) עם התערות מליאת-חיות, בונה ומקדמת ביחסי החברה. שילוב כזה — המצמצם את הפער בין הנטיות האוטונוגטיות-פרטיות לבין הנטיות הפילוגנטיות-חברתיות, הפועלות כאן מתוך 'עכדת-כוח' (חזק-המרכז) — מכניס את האני בתוך מוקד ההתרחשות (אופקית) שבהווי השוטף. מתוך מגעם הער ופעילותם ביחסי החברה קונים כותבים אלה חכמת-חיים והכרת מציאות בדרך הנסיון העובדתי (דרך אפירית); הם מבינים את החיים כהווייתם. ההוויה המנחה אותם באורח בלתי-אמצעי גורסת: העשיה היא החיים, במחדל יש מביטול האני. מטבעם כותבים של אזור אמצעי גדול והפרש אורכי קטן שבתנועה ערה הם צמאי-

שיתוף וזיקתם להתייחד נקשרת במעשים שמלב לב; חמ"לב הם (ולא-דווקא 'חמומ-מוח'), רחבי-נפש, ונדיבותם הטבעית מביאה אותם תכופות לידי לחימה קנאית נגד הפליה של 'פרוטקציוניזם' וקנוניות עושקניות. הם אויבים מושבעים לכל מה שכרוך בכיתותיות, ב'דרגות' של סולם-ייתוסים חברתי כלשהו. ההומאניות שלהם אינה בגדר פרוגראמה, כי אם מצוות-עשה של חיים וחירות טבעית, וכדבר המובן מאליו גורסים שוויון, בזכות ובחובה, של כל פרט ופרט. אנשים אלה הם ה'תאים' שבחיותם היוצרת מפעילים הם את חיי החברה. באינטלקט אין הם נוטים להפשטה, או לחקירת נפש האדם בדרך של פירוק, ניתוח ודוקציה; משיכתם הבלתי-אמצעית נוטה יותר ל'הברקות' של תפיסה אינטואיטיבית וחדירה ישירה לטבעם של המניעים האקטואליים שמאחורי המעשים הגלויים. אוי ואבוי למו שייתפס בעיניהם בקטגוריות האנאליטית, בק"ן טעמים לא יטהר את השרץ, ואך בוז וביטול יהיו חלקו.

תמונה 4: הפרש אורכי קטן, קצר-בלימות I ו 2-קיצוני; תבחין 4: כתב I/60. קיצור הבליות מעל השורה ומתחתיה בא כאן לא מכוחה של זיקה להשתלב בהתרחשות (אופקית) I ג 30-('קירה') ולהתקדם בפיתוחה (בשורה). קיצור הבליות גובע כאן מתוך חולשת-הייחוד ומיעוט הפעלתו העצמית, בתחליך של פיתוח ייחודו (אנכית). מתגלה כאן חוסר נכונותו הנפשית של הכותב לעמוד על פיתוח כשריו האישיים, ועם זאת יש גם 'גיפוח' של דרישות והתרווחות חמדנית של 'עינים גדולות' (אזור אמצעי מופרז), בלי נתבעות פנימית למילוי חובות. בכך אורבת סכנה של היטשטשות הייחוד, בדרך של ירידת-ערכים אגב שקיעה גרקיסטית בהתהדרות ילדית וצפיה כי 'יעשה' למען האני בגלל ייחוסו כביכול. נתקלים בכך אצל כותבים לעתים בתקופת-ההתבגרות או לעת-הבלות. מבין הגורמים להרכב זה ניתן לציין פיגוק קלוקל של 'שפע' המוענק לבן-ייחיד, בכור, בן-זקונים (אדלר), ולפעמים בעקבות מחלה המקנה כביכול 'זכויות-יתר'. אך לפרקים אין זה אלא ביטוי תגובני של תסוגה מחמת משבר מאוחר I ו 2-קיצוני).

בבחינתו של הפרש אורכי (תרשים 6) עמדנו על יחסי-הכוחות שבין המרכז לקצוות; עכשיו נבון את טבעם של הקטבים לעצמם, לפי אופני מיתוחם באזורים העילי והתחתני.

30. ג. יחסי האזורים הקצווניים: עילי/תחתני

בתרשים 7 בולטים האזורים הקצווניים לעין, לא רק של הבוחן, אלא גם של הכותב עצמו, יותר מאשר האזור האמצעי. מזה נובע פאראדוקס רב-השיכות לאבחונו של הסתמי-יצרי שכולו מושקע בלא-מודע, ועל העילאי-אידיאלי שהלקו מושקע באפילת הלא-מודע (תרשים 3), בו-בזמן שבכתב-היד תופסים האזורים העילי והתחתני (העילאי והסתמי) עמדות בולטות. נמצא, שדווקא אותן מערכות-מניעים, ש'בדרך כלל הן פועלות בסתרי-הנבכים, עשויות — לפי שקיפותן לרגישותן ולביקורתן האופטית של הכותב באזורים העילי והתחתני — להיחשף על המאווים והיהולים הצפונים בהם, אם להאדרה ואם להצנעה. לשני הקטבים: העילאי-מוסרי מזה והסתמי-יצרי מזה, יש מכנה משותף: שניהם אינם כפופים לעקרון-המציאות (פרויד) ודוחים מכל וכל את תפקודו המסגל של האני המתווך. שני קטבים אלה נוהגים לפי העיקרון של עונג/צער (פרויד).

בהגשימם אותו הגשמה אי-הגיונית המתרחשת לפי הכל או מאומה, אבל ביחס הפוך שבין שני הקטבים, העילאי לעומת היצרי, כמבואר בזה :

היצרי-סתמי (Es. id. it.) הוא לא-מודע, אי-הגיוני, נטול-אחריות, אי-חברתי או נוגד-חברה. התנהגותו מוכרעת מבחינה אפקטיבית בגעשו של היצר העיור. אין הוא משתכנע מנימוקים ואינו מכיר בכל חוק הבא לאסור או להגביל את הנאותיו מהחיים ; בחד-צדדיותו האגוצנטרית חותר הוא להשיג את מלוא-סיפוקו של הנעים, אבל דוחה כל חובה ותפקיד העשויים להכביד עליו. זו שכבת-התשתית שבנבכי-הנפש ; תוכנה הוא מאוויים ויחולים המגורים על-ידי דחפים של רעב, אהבה ותוקפנות, זו העתודה של היצרים הטבועים ושל המרץ היצרי, והחשוב שבהם הוא יצר המין, הוא הליבידו (בכך מבוטאת חשיבות הלחץ, בעיקר באזור התחתן, לבחינת הליבידו של המזג הסקסואלי). הסתמי הוא משכנם של היצרים המודחקים ; ובו מתרחשת ההתנגשות בין יצר-החיים (ארוס) לבין יצר-המוות (תאנאטוס). הסתמי מכיל גם מישקעים פילוי-גנטיים — הסגולות המורשות מן ההשתלשלות שבלא-מודע הקיבוצי (יונג). בסתמי מכריע הקוטב של עונג.

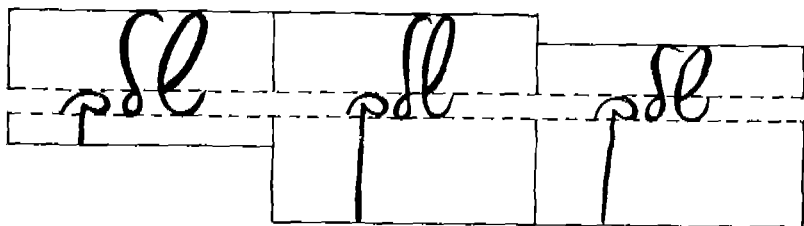
העילאי-מוסרי (סופר-אגו) הוא, לעומת היצרי-סתמי, הצנוור (הבקרן) הנוקשה, הבוחן הרדוני, המחמיר במוסריותו היתירה והלוחם בשתי חזיתות : (א) נגד הסתמי-יצרי בהדחקה לא-מודעת של היצרים שוחררי-העונג, גוזר באכזריות נטולת-פשרות עונשים חמורים, יסורים וסיגופים. בכך מבוטאת שאיפת העילאי למצוא את הנאתו בצערו של היצרי ; והוא גם לוחם נגד (ב) האני המתווך. ככל שהעילאי מתנכר לדרישות המציאות הריאלית, שולל אותן וכופה על האני רגש-אשמה או מצוקת-נوحם של 'על חטא', לא רק על מעשה שעשה, אלא אף על הרהור-עבירה בלבד, כן מתחייב האני המתווך למצות את הדין בכל חומריו. שהרי מפני הרהוריו אין לו מנוס, וכך מביאה אותו מצוקת-אשמתו לידי יראת-עונש, שאופיה הלא-מודע עלול להטילו לתוך אימה גברונית (Angst, anxiety), או במקרה קיצוני לידי חרדות נפשית המתגלגלת באשליה של פחד חיצוני ממשי, כגון בפסיכוזה של נרדפות (פאראנאוזיס).

הדחקת הסתמי-יצרי מצד אחד, והתגוננות האני מפני רגש-אשמה בדרך הדחקתו מצד אחר, מביאים לדיכוי יצר החיים, החנקת הליבידו או סילופו, לכאורה בכסות של 'מצפון', טהרנות. קידוש, התנזרות וכיו"ב, המהווים למעשה ביטוי של חוסר הסתגלות בוגרת למציאות הריאלית, עקב טראומה נפשית, קבעון או תסוגה לשלב ילדי, שיש בו משום כפייה לתגמול של מיפלט מפני קשיי המציאות החיצונית, בעוד שבהתפתחות תקינה פועל העילאי-מוסרי כמאציל ומעדין את הריאליות המגושמת (עידון = סובלי-מצאיה).

מסתבר איפוא, כי היחסים 1-3 בתרשים 7 עשויים לשקף את יחסי-הכוחות בין הקטבים העילי והתחתן, אך בחינתם מחייבת תמיד להביא בחשבון את כוחו של האני המתווך, לפי איכות תיפקודו בהפרש האורכי הנתון. כל אחד משלושת היחסים הבאים מתאפיין בדו-ערכיות, לחיוב או לשלילה :

(א) אזור תחתני < אזור עילי : זו הכרעה כמותית בלבד, הטעונה הבחנה איכותית :

(+) חוזק הסתמי-יצרי : לפי המבנה התקין (תרשים 3) תופס היצרי את חלק הארי

עילי גדול מ-תחת

עילי שווה ל-תחת

תחת גדול מ-עיל

של האישיות, ובהתפתחות מתואמת על-ידי אני מתווך חזק מקנה היצרי לאישיות בטחון אינסטינקטיבי, המחזק את התערותו של האני המתווך במציאות הריאלית — חדות-חיים, אהבה, שמחת-יצירה, נהנתנות. זה טבע ריגושני היונק את יומתו מנבכי הלא-מודע. הכותב חרוץ, נמרץ בהגשמתו, נוהג שיתוף בדרך של 'קח ותן', ובפעילותו מעורר הוא את אמון הסביבה ביכולתו האישית, ולפי דוגמתו האישית עשוי הוא לעודד אחרים באורח בלתי-אמצעי לבטחון לאופטימיות (תבחין 4 : כתבים 1/70; 3; 2/78; 1/107). יש שרגישות-הנבכים של הסתמי-יצרי מעוררת בנפש צמאון להתחקות על מקורה ; מכאן בא טבע עמקני של חקרנות יוצרת (תבחין 4 : כתבים 3/107; 4/111).

(-) חולשת העילאי-מוסרי : התחמקות מפני הצנזור מרחשת, בין היתר, כאשר התנהגות הכותב מונחית בעירון של פראות-יצרים וחמימות-מות, בשילוח-רסן, תכופות במגמה תוקפנית או הרסנית (תבחין 4 : כתבים 5/64; 1/118; 1/119). ויש שעם כל חמימותו הטבעית (אזור תחתי מכריע) חסר מוצא נאות לריגושיות האני, שאינו מעז להרים 'ראש' (עילי קצר) מחמת ביישנות, רגש-נחיתות, חשש 'לשאת' את דברו (תבחין 4 : בכתב 4/62; 2/89; 4/141). לפעמים מעורבת בכך נחיתות אורגאנית, חולשה, קומה נמוכה, תואר-המראה, מום גופני, תסליף מיני. יש להביא בחשבון את השפעתו המדכאה של חינוך קפדני בעיקר מידי אבא מחמיר-מוסר (המיוצג באזור העילי), דיכוי העלול לחבל בהערכתו העצמית ובמיעוט הופעתו האישית של כותב הגחך בגלל מצוקת-אשמה והמבקש מסתור לבל יתגלה בקלקלתו.

(ב) אזור עילי = אזור תחתי : דווקא איזון האזורים באורך שווה יש בו משום הפרת יחסיהם התקינים, במבנה וגם בתיפקוד ; שכן בכך מוקנה לעילאי יתרון איכותי בבחינת הישג כמס (לעומת גלוי — דוגמה 3 בתרשים 7) מעל לנתון הטבעי. יתרון זה מתבטא בשתי דרכים :

(+) חוזקו של העילאי מתבטא בפיתוחו של ייחוד אינטלקטואלי, מוסרי, בטיפוח ערכים רוחניים ועילוי רמת האישיות, בשילוב עמידתה האיתנה על קרקע המציאות וכוח יניקה ממעמקים להבעה עצמית ביצירה מקורית (I ד 1-1 'מקביל' ; 2-2 'לכן').

(-) חולשת הסתמי-יצרי באה לידי ביטוי בשעה שמתקפחים חיי-הרגש, חבלה או

קבעו, בכבילות הליכידו ובחוסר פורקן טבעי, מחמת חומרתו היתירה של הצנזור העילאי הכופה תגמול יתר-מוסרי, בחיגת כפרה שתכליתה 'לשחר' את הצנזור למען 'יתיר' לעילאי להתעלות ולבקש את סיפוקו בספירות נעלות (ז' ה' 4, 11, 12, 13; ו' 2-קבוץ').

(ג) אזור עילי < אזור תחת: הכרעה כמותית זו מהווה סטיה בולטת מן הטבעי-תקין, אך גם אם סטיה זו מביאה לתוצאה חיובית, יש בה לעתים ביטוי תגמולי של הפרעה בחיי-הרגש, ותכופות מעורב בה תסליף כלשהו. אין תימה, שבתמונות כאלה מכריעה על הרוב משמעות שלילית: לפי טבע ההפרזה באזור העילי, בכתביות של בגות, מתבטאת מרדנות החובאת בתוכה גרעין של 'קנאת אבר-הזכרות' (פרויד), ולפי תוקפה חותרת הבת (האשה) להגיע לאותן 'עמדות דמות-מעלה', כדי לפצות על מעמדה ה'נחות' בגלל קיפוחה כביכול לעומת הנער (הגבר). לעומת זאת עשוי קיפוח האזור התחת בכתביות של בנים ללמד על נסיון מאכזב או סלידה בתחום המיני; ובאורה כולל יותר אלו הן הוויות הסובבות על הציר של אבדן-הגבריות או 'תסביך-הסירוס' (פרויד).

(+) עילאי מכריע מבטא התייחדות רוחנית בפיתוחו של נדבך-על המביא לידי סיפוק של התעלות מוסרית או השראה אסתטית העשויים לבוא בשילוב עם התרופפות טבעית וירידה של חיוניות לעת-ויקנה, בימים שאדם מתרחק משאנו של עולם-היצרים (אזור תחת קצר).

(-) עילאי 'מוקדם' מעוצם-יכולתו ו'ממרומו' (באזור העילי) כופה הוא את תגאיו המשעבדים, ככובש זר צמא-הערצה המאיים למגר כל התנגדות. במקרה כזה הופך הסתמי-יצרי לרועץ, ואחת דתו 'לשתק' את גריותו, המסיחה להתגרות ב'כובש העריץ' (עילאי). והפתרון נמצא בכניעה 'משותקת' הכפויה על-ידי הצנזור (תבחין 4: כתבים 5/1-ץ'; 3/21-ק-ץ').

(-) סתמי-יצרי מתאפיין בלהטנותו עד כדי עיוורון לסייגים, בהתפרצותו הלוועגת לכל קושי או הגבלה (בעילי מכריע), בהסתערותו התמומה המתקלסת ב'מוסריות הצרופה' (שבעילאי) והוא מכריז בלהט 'אני הצודק', ובנצחנות של 'הכוח הוא הצדק'. זה 'הצודק תמיד' ללא-סייג, מן-הסתם אינו מודע למציאות כהווייתה, אלא הוא עבד ליצריו, עיור בקנאתו התאוותנית, ואפילו בשעה שהוא נתפס לקנאות רוחנית (תבחין 4: כתבים 4/3-ט'; 3/24-ל'; 1/27-ה'; 3/154-ד').

(-) יצרי מקופה מתגלה אם למרות חוק הליכידו ותסיסת-יצרים אין פורקנם מבוטא באפיק ההולם, הטבעי, אלא בדרך של הדחקה וסילוף באזור תחת קצר (לעומת העילי) (תבחין 4: כתב 1/152-ץ'). בכך באה לידי ביטוי התחמקות — מעושה או כפויה — מפני חשוקות היצרי, וכתגמול להדחקה מתבקש מגוס אל העילאי מתוך צורך בעידוד או בתחליף של אשליות-נעם, אפשרות לאני להתעלם מדרישות המציאות או להימלט מהן. לנוכח סעירתו של היצרי-סתמי נתפס האני המתווך ליראת-כשלון במבחנו בהווי החברתי, ואילו העילאי גוזר על עצמו 'עצירה' כדי למנוע 'הידרדרות', כמשתקף באזור תחת קצר. אולם בפועל אין בעצירה זו אלא משום נסיון כושל לפתור פתרון מסולף את הקשיים הליכידוניים-מיניים בצורה העלולה להכביד את היחידים ולהחריף את מצוקת האני המתווך בניגודים שבין העילאי לבין היצרי.

הבחינות שהבחנו ביחסים שבין שלושת האזורים יסווגו לפי הפוטנציות א-ט.

בתיאום חר-הנטיה מכריע האספקט הדינאמי.

פוטנציה א : טיפוס גרפה

לפי תיפקודו הסביל-רפה של א משתנה האזור האמצעי שלו השתנות תגודית מחמת רפיון הנעתו, גדול/קטן (I א 1-10). בתגודיות זו מתבטאים אי-ליכוד של המשמעת הפנימית מחמת גרפותה של הביקורת (של לפיתת-העט), ועם זאת גם חוסר-תנופה לפיתוחו של האני המתווך עקב חולשת-הדחפים. לפי רפיון הנעתו של א קצרות ביותר הן הבליטות של האזורים תחתית-עילי, בהפרש אורכי קטן רפה-קצוות (I א 2, 7, 8, 10, 11, 12, 14),

חוסר-ייחוד התבטלות עצמית	<p>אזור עילי קצרצר: עילאי-מוסרי נחות אזור אמצעי תגודי: אני מתווך חסר-ליכוד וחסר-פיתוח אזור תחתית קצר: סתמי-יצרי רפה</p>	הפרש קטן רפה-קצוות
-----------------------------	---	--------------------

הרכב זה משקף התרופפות אישיותו של א לא מחמת עוצם חיכוכים פנימיים או עקב התנגשות אינטרסים בין שלוש קומות האני, גם אין בו לכאורה משום סתירת כושרה של האישיות לפעול תכליתית, אלא התורפה נעוצה בהתנוונות פסיכו-סוציאלית, עקב גרפות טבועה בשלוש קומות של האני של א. מתרחשות כאן 'הפשרת' הניגודים וירידת המתח ביניהם, ובכך מתגוון דחף עניני, וממילא נעלם דרבון לתכלית מסוימת, וקודם כל למטרתה של האישיות עצמה; כך נמנע פיתוח כשריה מחוסר תנופה לקידומה. מכאן נובע רפיון העצמיות בחוויית ייחודו של כותב א כאני קיים, שכן קיום זה הוא מעומעם בין תמהונות ילדית לבין הווייגות ובטלנות, אגב טמיעתו של א בתהליך ההתרחשות בסביבה החברתית. כאן המקום להופעתן של אדישות, אבדן-עצה (אבוליה), דכדוך (דפרסיה, מלאנכוליה, היפוכונדריה). דלות המרצתו של הסתמי-יצרי באזור תחתית מנוון של א מזה, וגרפות יומתו של העילאי באזור עילי קצרצר מזה, מניחים את האני המתווך במצב של 'נוחות' סבילה, של אי-הפעלה עצמית וגם של אי-מניעת הניווט והתבטלות עצמית, כאומר בנפשו: יהיה אשר יהיה, בלי פיקוח שלי, בלי הכוונה.

כך מתהלכים בינינו אנשים 'שקטים', לא-איכפתיים, גטולי הן ברור או לא תקיף, שנות להם ב'היגיונה' משלימים הם עם היש, גם כשלכאורה הוא למורת-רוחם, 'פשוט, מפני שכך מנהגו של עולם', ואין צורך בטירתה ומאמץ לשנותו. יותר מאשר יראת-היים מבקשים הם הסות בצל שאננות, לא מתוך עמקנות פילוסופית, אלא מדלות-נפש, מעורלת-לב ונכזבות מעצמיותם, ולעתים עקב פיגור שכלי; אך עם זאת א יש לו שכל די הצורך להתנער מעול של חובה, לסלוד מעשיה יוצרת ולנהות אחרי הנוח, המוכן ומזומן, אגב רשלנות המעורבת בטפילות סבילה. באורח 'סאפרופיטי' זה מבקש א להתקיים על פי 'מצוות לא-תעשה', נוהג צידוק עצמו בהבטחות נאות כביכול. הוא טוען: צדק, ישר, טובת-הכלל, מסירות וכיו"ב—אלה הן מלים נבובות, מליצות

כוזבות ; אדרבה, חנופה ותרמית מולכות בכיפה, כל אדם מושך בלי בושט-פנים לעצמו. ואני... הניחוני לנפשי, והבטחתי נתונה לכם מראש, כי לא אתערב בעניינים, שממילא אין לי חפץ בהם... והחברה יכולה ודאי לקבל 'הסכם גיצטלמני' זה עם א, שכן מבחינה זו הוא בעל-הדבר מהימן — כי יותר משישקוד לקיים את הבטחתו לא יטרה להפירה.

מן האמור אין להסיק, כי א עורק מחזית החיים. אדרבה, כדי להפיג משהו מריקנותו ולהסתייע בצידוק עצמו, נוטה הוא להתערב בהברתם של 'בטלנים' ו'יושבי-קרנות', שבתוכם ימצא הד אוהד למלל-הביטול שבלעגו ל'עדת-השוטים הטורחים ומוזעים', בכך מדמה הוא לכלות את אפסות-עצמו על ראשיהם של אנשים עמלים ויוצרים, פוטר בשמיטת-כתף פהקנית, במנדיראש רב-חסד ופלבלו-עינים מלעז, כך יש שהוא מדבר על 'הוד-עצלות', ו'הבלות-המעש', אדישות לא-יוצלחית זו, יש בה פעמים מבדיחות-הדעת על פאראדוקסים שבמציאות הריאלית, על 'גיעה והפסדה לעומת חיבוק-ידיים ושכרו', כאומר : צא וראה, אתה עמל וטורח כדי להרבות את הנאתך, ואם כן אין לדבר סוף, כל-אימת שעולה בדעתך כוונה לעשות יותר להנאתך, אין אתה פוסק לטרוח ולהכין, לטרוח ולשפר — גמצא, שאת מרצך דילדלת, כילית, אתה טובע בהכנות — אך מתי תגיע להנאה עצמה ? כלום לא מוטב ליהנות מן המוכן ?

כשמדובבים כותבים כאלה מתברר, שהם שומרים באמתחתם 'צרור' בלתי-גדלה של זכרונות מימים שעברו, ובעיקר מימי ילדותם. לא כן ההווה, שבעיניהם הוא התרחשות שלא-באשמתם — פשוט, אין בידם למנוע אותה. אין הם נוטים להוגיע ראשם בדברים של עתיד או תכלית ; במרוצת הזמן הכל 'ממילא יסתדר' ; טוב יותר או גרוע פחות, אבל בסופו של דבר 'איכשהו יסתדר'. התפתחות כזאת באה על הרוב עקב מחלומה מחמת קשיי החיים, מחסור וסבל (יתמות בגיל צעיר, וכדומה). ככל שהילד רך יותר מטבעו, כן עלול הוא ביתר-קלות לאבד את 'עמוד-השדרה' שלו, ובכובד תבוסתו יכרע לפני המציאות האכזרית, כניעות שבתסוגה ילדית, כעין מימוזה 'אל-תגע-בי', כעין חיפוש מיפלט בנוחות קצרת-ראות של חוסר-דאגה. אולם יש שמחפשי 'חיים קלים' כאלה, נטייתם באה מתוך פיגוק קלוקל של ה'מיוחס' — בכור, בן-זקונים, בן-יחיד — שהורגלו לזכויות-יותר בחממה, ובהיתקלם במציאות הקשה, נתפסים הם למפח-נפש ורפיון-ידיים.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני מתואמים מרכז ובלטות בכתבו של ב בשטף טבעי : מרכז גדול ומפותח יחסית, ער ומפועם בתיאום מחזורי של כושר-פיתוח דינאמי באיזון טבעי (I ב 1, 7, 8, 16, 17) ; הבלטות מתארכות בהפרש טבעי-הרמוני (I ב 3, 22) ; הבלטות התחתיות ארוכות לעומת העליות, שהן בינוניות. היינו :

אזור עילי בינוני : העילאי יש בו טאקט טבעי

הפרש הרמוני אזור אמצעי גדול : המתווך מאפשר פיתוח ריאליסטי עצמיות חיות-חברתית
אזור תחת ארוך : היצרי נוטע בטחון אינסטינקטיבי

בהסתגלותו של כותב ב למציאות הריאלית מסתייע האני המתווך בחוש-מידה טבעי

ובתפיסה טאקטית של חכמת-חיים, אגב ריכוך חיכוכים או מניעתם בינו לבין עצמו וגם בינו לבין הסביבה. ויסות זה מאפשר לכותב ב להפנות את מרצו ליצירה ולפיתוח אישיותו מתוך הרגשת-אושר בלתי-אמצעית הממוגת בתוכה חדות חיים, נהנתנות ושמחת-שיתוף. ייחודו של ב מתאפיין בעירות יזמתו ובהגשמתו העצמאית אגב כושר-מיצוע של חירותו האישית באדיבות תקיפה והתערות גמישה בחברה. גישתו המאוזנת (לפי בלזילר הוא הטיפוס הסינטוני — כלומר, 'מאוזן-הטון') באה לידי ביטוי בעיקר אצל נשים פעלתניות המכלכלות את צעדיהן בחברה בדקות של דיפלומטיה טבעית, בין השאר, בדרך הימנעותן מגקיטת עמדה מוגדרת הד-צדדית ללא-הכרת. מאור-הפנים בהופעתן צריך לכאורה להעיד על רגשי אהדה ועידוד כלפי הזולת — אבל האם באמת כך הדבר ?

טבעו האמיתי של ב ויחסו האניגמאטי לזולת בשעה קריטית מתברר על הרוב לפי המשך מעשיו וטיבו. אך אין לפרש את התנהגותו זו כאי-כנות, חוסר-אומץ מוסרי, דו-פרצופיות וכיו"ב. המקור העיקרי ל'טאקט' הנזכר הוא חוש-מידה טבעי של זהירות בכבוד הזולת, זהירות הניזונה מרגישותו של האני ב לכבוד עצמיותו שלו. לנוכח הברירה — אמת אנושית לעומת צדק שבמוסר צרוף, או במבחן של 'מידת-הדין' לעומת הגינות מעשית והתחשבות ברגשי הזולת — מכריעה התפיסה הריאליסטית של פיקחות חברתית וחכמת-חיים המצווה לקיים את 'היצור החי' על פני 'העקרון'. טיפוס ב נוטה מטבעו לבקש צידוק לפי ה'טוב' שבזולת, בלי לאבד משה-ראייתו חולשות הטבעיות באדם, שהן חלק בלתי-נפרד מייחודו האיש. כושר זה הטבעי בגופו של ב מאפשר לו למשש את חולשות הזולת בלי לפגוע בו (מגיעת עילה להיתקל במצב 'אי-נעים'), מסייע סיוע בלתי-אמצעי לחיזוק בטחונו של הזולת ואף לעידודו.

כותבים כאלה משחקים את 'ספורט' החיים באמנות אסתטית ומעשית כאחת. יודעים הם לתתור להישגם בלי רעש, ובמקרה של כשל נכונים הם 'להפסיד בכבוד', בלי שהדבר יחבל בצמאונם לעשייה ובחריצותם לקידום בפעילותם היוצרת. חמימותם הקורנת היא מוקד-משיכה הן לבילוי והן לעבודת-צוות, ולפי אותו הטאקט בשילוב כוח-הנתינה שלהם מסוגלים הם למלא בהצלחה מרובה תפקידים בתחומים של חינוך ועסקנות ציבורית. אין דעתם נוטה לעיסוק אינטלקטואלי, להפשטה ולחקרנות, של תורה לשמה. תורתם יונקת מקרקע המציאות (מכריע אזור תחתי חיוני-נמרץ) ומשתלבת באורה חיוני-בהתרחשות העובדתית שבהווי השוטף, אגב מיצוי ההנאה של חיי-שעה ככל שניתן. בבטחונם הטבעי רוקמת נפשם 'עתיד ורוד', לא מכוח תכנון מחושבן, גם לא מחמת נצנוצי ספקולאציות, אלא בחזקת המשכיות 'אורגאנית' המצטמחת ומתגשמת צעד-צעד מתוך אותו הגרעין הבריא של ב, שמעצם טבעו הוא 'שופע אופטימיות', לא 'כצופה' לבאות, אלא כגורם פעיל, שמכוח הווייתו יוצר עובדות, והווייתו זו מתחדשת מחזורית.

פוטנציה ג: טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער ניכר כותב ג בתנודיות געשנית של המרכז ושל הבליטות. מרכז מופרז שלו משתנה עד שהוא נעשה זעיר (I ג 4, 8, 9, 10, 16, 18-20, 37), ואילו הבליטות משתנות כך :

מופרזות		בליטות		קצרות	
הפרש אורכי גדול פורץ לקצוות פריצה סוערת שלוחות-רסן		הפרש אורכי קטן גטמע במרכז השתלבות מתוך דחיפה להבעה שלמה בשורה			
עילי < תחת (תבחין 4: 4/3-ט'; 2/164-ל')		עילי > תחתי I ג 17-רצונך', 31-קש') עילי < תחתי I ג 22-לה'; 30-ך')			
עילאי	עפירות	עילי	מופרו	קוצר-רוח, קוצר-ראות	קוצר-רוח, קוצר-ראות
מתווך	תובענות	אמצעי		התנערות מחובה	התנערות מחובה
יצרי	להטנות	תחתי		פזירות	פזירות

סכימה זו אומרת דיסהרמוניה של הפכפכנות געשנית בתנודיות סוערת. תמונה זו ממחישה את חולשותיו של ג בתיפקודיהן של שלוש קומות של האני. האני המתווך חסר אמת-מידה, אם שמחמת קלות-דעתו ממעיט הוא בהערכת קשיי הסביבה, ואם מהפרזת אמונו ביכולתו אגב התלהבות עיוורת שבסערת דחפיו היא גורפת אותו ל'הזעה' רעשנית של מעשה-פזירות 'להיפטר' ממצב נתון. אין זו התנערות סתמית מנשיאה בעול חובה, משימה או תפקיד שביחסי אני/סביבה, כי אם בקשת מיפלט שבחמימות-מות והימלטות דחפית מפני שבט ביקורתו של הצנזור העילאי התובע את ג לקיים משמעת ולכבד סייגים. חולשתו מתגלה באי-שליטתו בעצמו מזה ובאי נכונותו ואף השתמטותו מלהתייצב ל'כס-המשפט' מזה. אולי יש בכך כדי לפוטרו ממצב בלתי-נעים של 'נלחץ לקיר' ומודה בחולשתו, ואף מהכרת פגמי עצמו או הנוק שבמעשיו, אבל אין בכך כדי להציל את גפשו ממצוקת-האשמה ומריקות פנימית. מנוסתו של ג מפני עצמו ער כדי הימשטשות ייחודו (בבליטות זעירות) המתחלפת בתנודות של פריצתו הלהטנית להבלטת-יתר עצמית (בבליטות מופרזות). במנוסה זו משתקפת התכחשות חסרת-מנוח בין שאיפות 'מצטלבות' שלו — שאיפה לשקם את כבוד ייחודו (אנכית) בדרך של 'צנחונות' ראוותניים (בהפרש גדול פורץ לקצוות). כך מולך כביכול האני בכיפה, 'נושא דברו ברמה' ודורש מסביבתו להשלים עם רצונו ולסור לפקודתו. שתלטנות זו של ג נועדה להפיג את טעמה המר של מנוסתו מפני עצמו. אולם ריקותו הצורבת היא בעוכריו, וכגודל תובענותו הפוזנית כן מכשילה היא את עמידתו במבחן ההגשמה. לפי חולשת המעצורים (של המצוות ושל העילאי כאחד) מסתחף ייחודו של ג כ'אני קיים' (אנכית) בסערת ההתרחשות (אופקית), וקומתו האישית גטמעת (בהפרש אורכי זעיר) בהווי השוטף, תכופות יותר עד כדי הודהות עיוורת עם המתרחש או הנעשה על ידיו: אם ל'טוב' (בגילוי וולתנות, שיתוף, אהבה, התמסרות) ואם ל'רע' (במעשה קנאה, קנאות, שנאה, חוקפנות וכיו"ב). הודהותו של ג לפי הקפריזה של הרגע מקפיצה אותו מקוטב לקוטב וטובעת בהתנהגותו אופי בלתי-משוער. ברוב פחזותו עשוי הוא לתת במלוא-הכנות הבטחות חגיגיות, מתוך שבאותו הרגע הוא בטוח לגמרי, שיעלה בידו לקיים את הבטחתו. אולם ברוב המקרים אורבת לו דעיכת הנכונות שנולדה מפחזות, וביחוד יש אצלו 'מרחק' בין אמירה לעשיה. לכן מוטב לנהוג בטיפוס זה לפי הכלל 'גדר הברזל בעודנו חם'.

מצד אחר יש לעתים קרובות, שאין אוזניו שימעות מה שפיו לוחג בזרירות-לשון,

וכך נתקל אתה במי שהוא 'שקן מטבע-ברייתו' (I ג 23-25), שהשקר הוא לו הנאה מכוח עצמה, גם-כלי שום תועלת, חומרית או אחרת, אלא בכך שהוא מספק את צפיותו ליהנות מכושר בדיינותו ומאמונתו בנכונות מוצא-פיו — בלא-מודע מיידל הוא להיפתות, ובפועל מתפתה. בהקשר זה ראוי לציין, כי ספונטאניות הכתיבה מעידה אמנם על 'טבעיות' (סודק), אבל אין בה משום ערובה לאמיתיות (שלא כדעת סודק!). אנשים מטיפוס ג הפכפכנותם היא כוחם. וראה זה פלא: אומרים הם 'בדיוק אותו הדבר' — ואם בכל זאת גילית שינוי כלשהו, אין זאת אלא שאתה 'לא הבינות נכונה' אך 'פשוט שכחת', ואתה חייב להאמין ל-ג 'על דברתו', אך עלינו להביא בחשבון, כי בצד חולשותיו הנזכרות ורגישות-יותר לכבודו ולאמיתו נפגוש תכופות אצל ג נדיבות-לב, קלות להתרועע ונכונות לגמול למיטיבו. מכאן מסתבר שלנוכח תנודיותו הנפשית היתרה אמנם זקוק כותב ג לסעד ולעידוד מבחוץ.

תורפתו מקורה בכך, שהוא פועל לפי העקרון של 'הכל או מאומה'. מטבעו הוא שונא פשרות, ובגישתו לאחרים הוא נוהג ביישירות פוגמנית מאותו הסוג שהוא עצמו רגיש לה ביותר — לכן הופכת גישה זו לרועץ לו. שכן עקב ישירותו המתגרה עלה בידו 'להוציאך מן הכלים', וסימן מובהק הוא בעיניו לאשמתך והוכחה שהוא אמנם 'צודק'; אך גם אם הבלגת וגמרת אומר בנפשך לעבור על התגרותו בשתיקה, לא תינקה מהחשדתו, שמן-הסתם כוונתך היא להעלים כביכול דבר מפניו, וחשד זה מעלה את חמתו עליך, שהרשית לעצמך להתייחס בביטול אליו ולהתעלם ממנו, 'כאילו לא אמר דבר'. אך לא לאורך-ימים יהיה נוטר בלבו תרעומת עליך, שכן יותר משימור זכרונות הוא צמא-חילופים.

מחמת אי-יציבותו הרגשית של ג וחוסר-יכולתו לעמוד במבחן ה'אפרוריות' היומ-יומית (תנודיות המרכז — מופרז/זעיר) בהגשמה עקיבה, נזקק הוא ל'מבצעים' נועזים החורגים מהרגיל, ותכופות הוא נתפס לתעלולי הרפתקנות, הבאים לשמש פורקן ל'כוחות היוליים' של היצרי הסוער שבנפשו, עד שאינו נכון 'ללכת בתלם', אלא 'שרוי במתח של רדיפת מעשי-לוליניות כמקפצה לשיאים'. כותב ג אינו זקוק ל'הכנות', גם אינו סובל אותן. הוא פועל בדרך של אלתור, הכרעתו כבזיקה ב'כמובן מאליי', ואינו מחכה לאישור ההגיון (של האני המתווך) והגמקתו. הוא מסנוור ברוב בטחונו האינסטינקטיבי ואינו מסוגל להשהות את צעדיו מתוך יחס ביקורתי למתהווה.

לפי נטיותיו חי ג על הרוב 'על גלגלים' ובראשו 'מטרטר' משק מכונות. גם כשהוא מחונן, ברוך-כשרונות ומבריק במקוריותו קשה 'לבנות עליו' הרבה, ראשית בגלל התרוצצותו הכלתי-פוסקת בין רצונות הרבה בבת-אחת ולנוכח מיעוט יכולתו להתמיד, ושנית, מאחר שבעיניו עצמאות היא מעמד של גותן-פקודות, מעמד הדורש כפיפות, המעוררת מדנים ומפריעה לעבודת-צוות. מכאן, שכדי שיוכל לבטא את כשריו נוטה הוא לבקש לו מעמד של עובד עצמאי — מכונאי, חשמלאי, סוכן-נסיעות, מורה-דרך לתיירים, ובצבא סיר, חבלן וכיו"ב; הוא גם נווד, הרפתקן (גם פוליטי), ובעיניו אין הבדל בין יום ללילה בתנאי שהענין מושך. יש שמודמן טיפוס ג, שהוא 'ג'נטלמן' מושלם, איש 'הקסם האישי', והברק שבהופעתו כובש לב גשים — אדם שדמותו אומרת זריות חניגית, בטחון-עצמי, מצוחצח-מבריק עד הקמט ההד במכנסיו, איש עולז השופע עזות 'מעודגת', מהלך-דולג כנוגע לא-נוגע בקצות בהונותיו בקרקע ובחיוכו המלבב מפזר

חששות. סגולות אלו וכיוצא בהן משוות לו 'רעננות מאגנטית' של אישיות 'מעניינת', דימוי שהוא מיטיב לגצל גם כדון ז'ואן. לפעמים פוגשים בין כותבי ג ספקולאנטים למיניהם, שברוב זריותם מקדימים הם 'לרהרה' ממרחק את הממשמש ובא ולסגל את דרכם ועשייתם לתמורות, כך שאינם מופתעים גם משינויים פתאומיים לזולתם, והיודעים לכוון את יומתם אל 'הנחת השמן'.

לפי ריבוי גוגיו של טיפוס ג גבדלת התפתחותו על פי שוני הגורמים להתפתחות זו — הודהות יתרה עם אחד ההורים, או היפוכה — סלידתו מאביו או מאמו ודחייתו החריפה את זה או את זו, על הרוב עקב אווירת-בית מעוררת, חוסר איוון יחסים שבין ההורים עצמם או בינם לבין הילדים.

בתיאום ישר-הנטיה שולמת ביקורת או כפיות אופטית, ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת מתאפיין כותב ד בריכוז ובייחודנות, ולפי זה המרכז אצלו בינוני עד קטן, סדיר, המשקף ריכוז וקיצוב (I ד 5-7). הבליטות מתארכות בהפרש אורכי גדול דרוך-הקצוות : עילי = תחת; בליטות אלו מעידות על חוזק דריכותו של ד להעלות את רמת ייחוד, דריכות המכוונת בביקורתו המאזנת את המתח שבהתמתחות הבליטות לקצוות (I ד 1-ק'ל' ב'מקביל; 2-ל'כן).

ייחוד מבוקר הגיוני-ריאליסטי	עילי ארוך = עילאי: כובד-ראש, הפשטה מרכז בינוני עד קטן = מתווך: ריכוז מארגן תחת ארוך = יצרי: יסודיות, עמקנות	הפרש דרוך-הקצוות
--------------------------------	---	------------------

הרכב זה מבהיר, כי לפנינו לא סתם הרמוניה מתת הטבע (פוטנציה ב), אלא מערך-כוחות המודרך לפי בחירתו הרצונית של האני המתווך. עשייתו של ד מבוקרת מכוחה של תודעת תכלית אישית המייחדת את גישתו הביקורתית כלפי עצמו ככותב-ריכוז ובהסתכלות עצמות (אינטרוספקציה). כלפי הסביבה נוקט הוא יחס עניני, ודרך חשיבתו היא אנאליטית ומכוונת לתפיסה אובייקטיבית של הנתונים במציאות הריאלית. יכולתו זו של ד להביא את העילאי ואת היצרי לידי תיאום-פעולה נזקפת לזכותו של האני, לתווך תיווך הגיוני, אלא יש להעריך נכונה גם את כוחו להתמודד עם נתוני המציאות כדי להשיג איוון בונה — בין העילאי שבכוח הפשטתו הוא מעמיק-שקול, מבסס ידע ומגבש מסגרת-ערכים מהוגינת (מעובדת בהגיון) ויצירה לבין היצרי, שחונך למשמעת ומרצו היוצר הועמד בשירות בינוי וביסוסו של האני המתאם, בתהליך זה של גיבוש, ייחוד מאוזן והגיוני.

מערך תיפקודי כזה, קשה לצפות שיהיה פרי התורשה בלבד, ואפילו היא חיובית מאוד. לשם כך נתבעת אישיותו של ד להקדיש השקעה רצינית ב'עיווד' עצמה. רק עמל שקדני וטיפוח דרוך-מטרה — מכוח הרצון לדעת את עצמו ולהכיר את עולמו — עשויים לקדם את אישיותו של ד בהגשמת התיאום שבין האידיאלי לריאלי; הישג זה הוא מנת-חלקם של מעטים, רק של אותם המשכילים לגלות אור מנחה-חיים גם

בנסיבות קודרות, של הרואים את הנולד, ועל פיו מתכננים הם את מעשיהם מעבר לתחזית האקטואלית, של המעשים בכובד־ראש לסלול את נתיבם באורח עצמאי, מכוחן של משמעת פנימית, כוונות לבאות מתחשלות לקראת 'הגרוע ביותר' (אם יבוא), ולעשות כך לא בדרך של הפלגה בדמיון, או של השערות ספקולאטיביות, אלא מתוך בחינה הגיונית מבוססת על ניתוח של מגמות התפתחות ואפשרויות משתמעות וצפויות. כך מתאפיין האני ד בתחלטיותו התקיפה ועם זאת בצניעותו, יודע הוא לכבד סייגים בלי להשתעבד להם בניגוד ל'עקרון הממשות' (פרויד). התלטותו של ד מבוססת על הערכה מפוכחת ומשוקללת של יכולתו האישית לאור הגסיון שקנה, והוא רותם את יכולתו להתמודד עם הנדרש כמנו בנסיבות אקטואליות. תודעת־סייגים זו משולבת בטאקט נבון ובמערכת עקרונות של מוסריות חברתית.

כותבים מטיפוס ד נוהגים להקדים ולהעמיד את עצמם במבחן, קודם שיהיו דורשים מאחרים; הם מקדימים חובה לזכות, הם ערים להתרשמות, אך מאופקים בהגבה. ריסונם העצמי עשוי להתפרש בטעות כ'חוסר' יחס רגשי, כעמידה מהצד, כהתנשאות, כאנוכיות, בעוד 'שלמעשה מוכרעת התנהגותם זו תכופות יותר לפי שיקולי הגינות 'קורקטית' המחייבת שליטה עצמית שלא להוציא את האינטימי לרשות־הרבים, שלא לחטוא במחווה 'מרשימה', אך קלת־דעת. ד הוא אנין־טעם בהופעתו הצנועה, המכובדת ומעודנת הנימוסים. אנשים מסוגו בררנים ביחסי חברה, אך משמלקשרים קשריהם שרירים, בגי־קיימא. כותב ד הוא על הרוב תלמיד־חכם, הוגה, סופר, מבקר־ספרות, משפטן, מדען, חוקר, טכנולוג, מייעל־ייצור — אנשים שעיסוקם טעון תכנון המעשה וארגון הביצוע המצריכים בהכרח אהבת־סדר ויכולת לקיים שיטתיות ויסודיות בעשיה.

לפי המגמה של מודעות־עצמו יש שבתהליך התייחדותו סוטה האני ד מרמה ראויה של ערכים והוא נתפס לחולשות שבניצול אותם הערכים לשימושו האנוכיי הצר, כגון סגוביזם אינטלקטואלי, שהוא מצמצם את מגעו האישי בחוג נבחר כיאות ללמדן כמוהו, אך ככל שהוא מגביה את עינו לרומו של החוג, כן מאבדים ערכיו מרמתם. ויש משכילים ומלומדים שכושרם הארגוני מעביר אותם על דעתם, ומתוך התמכרות לתפקידי ניהול והסדרה הם שוקעים בשיגרה, ברשמיות ובקרייריזם 'מייבש'.

פוטנציה ה: טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותיו המכווצות ונוקשה מתאפיין כותב ה בשסיעות בין המרכז לקצוות: המרכז שלו ועיר, מכווץ בסדירות יחסית ומוחנק בהתמדה (I ה 8, 9), הבליטות שלו נמתחות בהארכה מופרזת מתוך שוויון כפוי של עילי ותחתי בנידחות מן המרכז (I ה 7, 10), בהפרש אורכי מופרז:

אקסצנטריות תגובנית־שוללנית	עילי מופרז: עילאי תלוש, סגפן מרכז ועיר: אני ירא־מיאות תחתי מופרז: יצרי מוקבע	הפרש נדחק לקצוות שסוע־הקצוות

הרכב זה של יחסי־הכוחות מביע התנגשות חמורה ביותר בין חוויית ייחודו של ה (אנכית) שמחמת כפיותו התגובנית להדגיש את עצמיותו השרירה והמשתמרת הוא נדחק למאמץ מופרז, המרתק אותו במתיחות 'אוטיסטית' של תלישות בדרגות שונות,

לבין תהליך ה'התרחשות' (אופקית) שבמציאות החברתית. בליטות מופרזות אלו מורות על 'התקוממות' (90°) מתוחת-הקצוות, של התנגדות אונטוגנטית (אנכית) ושוללנית (נגאטיבית) של האני העומד בפני השתלבות בסביבה (פילוגנטית). בהתנגדותו הבדלנית אין ה מסתפק בהגבהת מהיצות (בבליטותיו המופרזות) לפני זרימת החיים (אופקית), אלא באזור האמצעי הועיר שלו מכווצת ריגושיותו כבטבעת-חנק להבעתו השלמה בשורה. בכך מובלטת הריפותו של הפער בין מתיחותו של הייחוד (בבליטות המופרזות), לעתים עד כדי שסיעות, לבין כווצותו של האני המתווך (מרכז זעיר) מחמת מורא מפני המציאות החברתית.

פער זה עשוי לבאר את נדחקותו של ה להתגונן ב'הומה מוגבהת' (בבליטות המופרזות), שביצורה כלפי-חוץ נועד לשימש תגמול כביכול על מצוקת קיפוחו (במרכז מוחנק). קשייו של האני בתיווכו למציאות הריאלית מקורם בכפייתו האכזרית של העילאי 'הטהרן' המייסרו לבלי רחם גם על ספק-הרהור להתפשר עם המציאות. לפי מיעוט יכולתו (מרכז זעיר) של האני המתווך לעמוד בתוקף על דרישתו ולהיות שותף להנאות החיים, אין האני העילאי מניחו להתנחם בצידוק של 'ענבי-בוסר', שכן דבר כזה אינו יאה לו מן-הסתם, לבעל נפש טהורה כמוהו. הנה על כן מתווך זה יש ללמדו לקח לבל יעזו להרים ראש (מרכז זעיר). בחומרת רודנותו מלקה איפוא האני העילאי את האני המתווך בשבט מצפוניו ומייסר אותו במצוקות-אשמה על ש'סרח', ולו רק ב'הרהור-עבירה' על הנאות חיים, למען ידע שאין לו כפרה אלא בתחמרת עונשו, בסיגופו של ה'בשר-רודם' שבו, עד כדי עיקורו מהטאי היצרים המפתים והמדיחים כביכול. הוא צריך ל'זיכור', ל'טהירה', אין תימה, שחזותו הקדורה של ח מגלה טפח מן העובדה של היותו מכונס בתוכו, סחוט, 'מיושב', קשות וקפוא (פריגידיות נברוטית או פסיכוטית), במשטר של הלקאה עצמית, שבו מקנה העילאי 'זכות-קיום' לאני המתווך, בתנאי שיקבל בהכנעה את עונשו ככל שיוטל עליו.

כדי לשמר את ייחודו כ'אני קיים', לנוכח התקוממות היצרי והמתווך, נאלץ כותב ה לבקש 'פתרון' שיוכל לספק איכשתו את דרישות שלוש קומות האני המעורבות בקונפליקט זה, כפי שהוא מתבטא בתופעות של עצבת (נברוזה), היסטריה (של סוגי הקשיה), ובמקרים קיצוניים — בשקעת לגוניה.

במצבי-נפש אלה מפיק העילאי את רצונו ברודנותו, היצרי נדחק להיאחו או לעגון (בתחתי מופרז) בסטיות-פיצוי לסוגיהן, ואילו המתווך כפוי להסתגל למציאות חולנית זו ולקבלה בנסיבות הנחונות כמציאות ריאלית כביכול.

מסגרתו הייחודית של ה גבנית באורה שרירותי מתוך היזקקותו למערכת-עקרונות דוגמאטיים, שלכאורה יש בהם כדי לקיים בהקפדה את הראדיקאליות של העילאי כדמות אידיאלית של אבא או של אמא. נדמה, כי דמות זו יש בה משום חיוזק להרגשת ריבונותו האישית של הכותב ה, אולם למעשה מתבטא בכך תכופות גם יצר-נקמנות בדרך של התנכרות, התקלסות, התעללות וגרימת צער להורה — לאב או לאם — ש'התערב' או 'הפריע' לאני, קיפחו, דיכאו ואימלל' אותו. (למשל, דמות 'אידיאלית' שלילית, המביאה את הכותב לידי נוגדנות לאב ומעוררת רגשי נקמנות נגד-גברית בגריות-יתר סקסואלית של גימפומאניה הרסנית בליווי 'משברים' קדם-פסיכוטיים וגם בתר-פסיכוטיים).

בד-בבד עם מרדותו של האני על המחנק שלו (המרכז) בחיי היומיום, ונדחקותו לנקום על ההגבלות שמטילים ההורים (רשה/מצפון' וה'טעם הטוב' אינם מרשים לו לחושפם), כפוי האני לבקש לו נתיב 'נבחר' כלשהו העשוי למלא חובה עילאית ומקודשת של 'יעוד' או 'שליחות', שתכליתה העמוקה יותר היא לספק לייחודו של ה' פדות 'אידיאלית' ממצוקתו הריאלית. מבין כותבים מטיפוס זה יש הנושאים את האידיאה שבלבם — נכון יותר, הנישאים על ידיה, ואגב כך הם עוברים מחוץ להתרחשות שבחיי יומיום; משל כל זה אינו לאני, שבעיסוקו עם עצמו (ליבידו של-האגו, פרויד) שרוי הוא תכופות בהיזוי של התגשמות יעודו המיוחל, מוקבעות קסומת 'אושרו' העילאי, ה'אידיאלי', אך תלושה ונטולת-קשב לדופק-החיים שבסביבה הריאלית. מתיחות מסוגת זו של ה' יש בה תמיד, במעט או בהרבה, ממצוקת-השסע שבין מאוויי-הרגש לבין שאיפות-הרוח, אגב העמדתם של ערכי-מוסר חברתי במבחן של 'צדק' ו'יושר' בגדר 'אמת מוחלטת וסופית'. שיחם-ושיגם של כותבים מטיפוס זה על 'המוסר האנושי' בכללותו משקף כעין יחס של עקיפה, ניתוק מגישה ישירה בין אדם לחברו, במקביל לעצם תלישותם מהמציאות. כותבים כאלה נוטים להתמיד בהפעלת כושרם האינטלקטואלי, 'לטחון הרים' בעמקנות רעיונית, לעבד מערכות לוגיסטיות בחשיבה שיטתית עד כדי סיסטמאטיזציה מופלגת, לתכנן תכנון קפדני לפרטי-פרטים ולהגשים ביסודיות קיצונית 'נוקבת-תהום', ולעשות זאת שנים על שנים עד כדי איבון הלב ודלדול הרגש אגב התפתחות של שסעת סמויה.

פוטנציה 1: טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותו המנופחת-צורנית מסתמן בכתבו של 1 מרכז < בליטות, ובבליטות עילי = תחתי, המרכז מופרז (I ו 2, 10-12), אגב הפרש אורכי קטן דבק-מרכז. הבליטות קצרות מחמת מיעוט של מיתוח לקצוות, ושוויון דבקות למרכז (I ו 2, 13, 14).

עילי קצר: עילאי לא-מתמודד		חוסר-מתח, נרקיסם, חמידה
מרכז מופרז: אני אגוצנטרי		הפרש אורכי קטן דבוק-מרכז
תחתי קצר: יצרי לא-מגשים		

שקופה כאן הדיספרופורציה בין כבדות ה'גופה' (המרכז) ובין אי-ספיקת ה'גפיים' (הבליטות הקצרות), או קטנות ה'מנוף'. משמע, עם שהאני פוקח 'עיניים גדולות' מתוך חמידת הנוחות שבחיי יומיום, הסר כאן (בבליטות הקצרות) מיתוח להפעלה עצמית כדי לספק את תובענותו הנהנתנית, ויש בכך גם משום קוצר-יד של 1 לפתח את ייחודו האישי. תחת זה נוהג הכותב 1 בדרך של אי-דחיקה, התרפקות נרקיסטית על ייחוסו וצפיה כי 'יעשה' למענו משום כבודו ורוב חשיבותו, כפי שפוגשים אצל מאוהבים בעצמם בתקופת ההתבגרות (I ו 8, 9), או לעת-הבלות (I ו 1-3, 10-12), ולפעמים בבחינת 'ספיה' של פינוקי-יתר, בעיקר לאחר מחלה.

אצל כותב 1 נפגוש תכופות בקשת 'תכלית' של תועלתנות חומרית של עינוגי-הגוף, של רוחנות שבמותרות אגב התחמקות מעמל-כפים וגם מהוגעת-המוח בעניני 'רוחניות' אף שזה 'מעניין מאוד'. זוהי רגיעה פיליסטרית של 'אכול ושתה', שתמרנות שאננה

הפוטרת עצמה מחובות. אין תימה, כי הפרש קטן דבוק-המרכז של ו כה שכיח אצל גרושות בעלות-עמדה בעיני עצמן ובעיקר אצל רווקות זקנות המתזקקות בבתוליהן (אפילו המדומים) ל'הנאת' עצמן, ואין להן צורך להתחלק עם בן-זוג. אלא שעם זאת אין להן מנוס ממצוקת-בדידות, מכאן נובעת היוזקות ו לתגמול, תכופות בדרך התעלמות תגובתית שלמראית-עין מפני קיומה של 'בעיית-הייחוד' (שבבליטות הקצרות שלו) ופיצויה בחיפוי של גדלנות, באינפלציה של האני המתווך (בניפוח המרכז). חרף החיפוי שבמגופחות נרקיסטית זו מתגלה באזור העילי הקצר שאין העילאי נכון לפגוש את עצמו פנים אל פנים; ואותו מישגה 'פטאלי' מלשעבר, שהפך למכאוב לאין-גשוא, מוריד את ראשו של ו עד שהוא כמשוקע בין הכתפיים ושותק. ואכן, 'קשר-השתיקה' מבוטא גם באזור התחתי הקצר — היצרי המנוון לכאורה. אין זו דווקא אימפוטנציה, אלא מחסור של פורקן בגלל אי-הנכונות הנפשית של ו לשיתוף של 'נהגה/מהנה' בתחום זה. הסתייגותו של ו גם מפני טירחה קלה (קיצורו של קו היורד באזור התחתי) מגלה את דבקותו הנרקיסטית ב'כל הזכויות שמורות לאני' בלבד.

ו מכתיר עצמו במגופול של 'דמיון עשיר' במידה, שבן-תמותה רגיל אין לו מה לחלום על 'שותפות' בו. מאחר שבגישתו למציאות הריאלית אין אני מתווך מגופח זה יודע שיעור, שכן הוא מחוסר כלי-אומדן לגדול חשיבותו, דורש הוא מחיר המרחיק מעליו 'קונים' פוטנציאליים. ומכיון שאינו נכון ללמוד את לקחו מהמציאות ולסגל עצמו ל'שער' המקובל בחברה, גדחה האני הצדה אגב 'פחות' (דפלאציה) מסוים של ערכו. אין להתפלא, שהוא מסתבך ביתר-שאת באותה 'פקעת-היוחסין' מעשה-ידיו כדי לתגמל על מצוקת-אשמתו וכמיהתו להסתיר את חרפת כשלונו מזה (בעילי הקצר) והצמצמות היצרי לנוכח הקיפוח במניעת סיפוקו (בתחתי קצר) מזה. האני המתווך המאוכזב משני הקטבים נזקק לפיצוי, בין השאר, על-ידי מעשי 'בולענות' (טבע אוראלי: שלב ראשון — יניקה; פרויד) ולילה, התפטמות.

בתיאום קדה-הנשיה שולטת תגובנות מסולפת.

פוטנציה ז: טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובנותו געוות-הצורה מתאפיין כותב ז במרכז גדול, שיש בו משום 'התנשאות' בתפיחה כלפי-מעלה (I ו 12, 15, 23).

<p>באזור העילי הפרש גדול מסולף: בליטות ארוכות. דחוקת-מעלה (I ו 22-ל')</p> <p>באזור התחתי הפרש קטן מסולף: בליטות בינוניות, כבולות-מטה (I ו 2-ק', 'ך')</p>	}	<p>הבליטות גבולות בשני תמדים</p>
--	---	----------------------------------

יחס זה — עילי < תחתי — הוא, כאמור, הפוך לתיפקוד התקין, הטבעי, ומבטא דחיקה תגובתית של ו להתייחדות מסולפת, כפיות להגשים את הנטיות והשזרים, או השאיפות האישיות, ב'צינורות' של העילאי לשם תגמול (מסתלף) על קיפוחו המסולף של היצרי (אזור תחתי מודחק), הנתקל כנראה בקשיים ובמעצורים. בדרך הטבע אין אדם עשוי להגית מידו סיפוק-הנאה בשכר טירחה מועטת (קיצור היורד באזור התחתי) ולבקש לו

תחליף הטעון יגיעה יתרה (הארכה באזור העילי). לפנינו איפוא 'היפוך' הרגיל: הכותב 'מוותר' על הקל ופועל בדרך הקשה ביותר. להתנהגות זו יכולים להיות מניעים שונים, ובין השאר, סלידתו של ז מפני חומריות מגושמת, הסתייגותו מפני גירויי-אפקטים, חינוך עצמי למשמעת או מפה-נפש בתחום היצרי (תחתי קצר). עקב מצוקות קיפות שונות בתחום היצרי יש שייחודו של ז מגיב בגיוס כוח מדרבן כדי להתמודד עם אידיאה מסוימת, הנראית לכותב הולמת משאלות לבו לשם עידון הנפש, לעילוי-ערכים. לעומת זאת יש להיזהר מפני 'מלכדות' של העמדות-פנים, שתכליתה מקדמת כנראה את המאמץ שבהארכת האזור העילי, שכן לפעמים אין התעלותו המופגנת של ז אלא כסות לירכיבה על 'עקרונות' כדי לחפוס מעמד רם כביכול, העשוי לפתוח לו פתח גם להנאות-של-כמש — תופעה שכיחה אצל דוברי-גבוהה-גבוהה שבעורמתם ה'דיסקרטית' משלשלים הם לכיסיהם פרי טראנסאקציות 'הגונות בתכלית', או כפי שברוב חשיבות ובכבוד-ראש מעושה מדמות 'מטרוניות פארהאריסטוקרטיה', שאותן אין האצילות מחייבת, אלא את האחרים למענו. מפגינות כזאת עשויה להתבטא במצבים של היסטריה או של עצבת-כפיה (I ו 1, 2), שמקורן לפעמים בכמיהתו המסולפת של כותב ז להזדהות עם האב (עילי מוארך) או עקב התנגדותו לאם (תחתי מקוצר). אבחון הכתב השלם יורנו, איוז משתי הדרכים היא המאפיינת את המקרה הנתון. אולם לשם קביעה כזאת מוטב להסתייע בכתבים של ההורים.

לעתים יש בכך מן 'האירוניה של הגורל', שכותב מסוים (על הרוב נשים בעלות מבנה-גוף אתלטי) מדמה, שב'תכסים מחוכם' השכיל להערים ולצאת מן האתגר וידו כביכול על העליונה. אף שביחסי אני/סביבה עשוי הדבר 'להוכיח' לאני ז שהשיג הישג כלשהו, שריו הוא במתיחות של חששנות וחשדנות מתמדת, כמשתקף בחתירתו המסולפת להבליט את ייחודו תוך היותו כפוי להתמיד במאמציו להתנשאות (עילי < תחתי) זו. חששנותו של ז גובעת, מצד אחד, מתוך התכחשותו להרגשתו הטבעית, מחשש שמא תצא לאור הזדייפותו, ומצד שני — מתוך חשש שלא יעלה בידו להשיג 'רמה' כזו שיש לאחריה. תכססנות זו נעשית להרב-פיפיות הפוגעת גם במחזיק בה — היא הופכת למהתלה את הזדקרותו בהבלטת האזור העילי.

פוטנציה ח: טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובותיו מעוותת-התנועה יש בכתבו של ח תנודיות עוויתית של המרכז והבליטות, המשתנים בגדלים שלהם ולעתים קרובות אף מופקעים מחמת עווית I ח 6-8).

בליטות | בינוניות של הפרש מסולף: עילי מעוות (I ח 3-ט'; 6-ל'; 11-ל'); קצרות של אי-הפרש מסולף: תחתי חנוק (I ח 8-ק'; 12-ץ').

הפרש מסולף: עילי בינוני עד ארוך	אי-הפרש מסולף: תחתי בינוני עד קצר	עילאי: מרי, התרסה, הוקעה	יצרי: מקופת, מעוות, קאפריסי	התכרסמות/עוקצנות

חזותו ה'המוצה' של העילי מביעה את המצוקה בחוויית ייחודו של ח במאבק, מעל לכוחותיו עד כדי עווית, לכבוש לעצמו 'רמה' נאותה (עילי בינוני) של עצמאות. חרף

התיימרותו של כותב ח ביכולתו להמרות כביכול את דרישותיה של ההתרחשות (אפקית), אין העילאי שלו משיג את 'רומן' הנכסף (הבליטות העיליות משתנות עוייתית), ולפי מצבי-הרוח כפוי הוא להפנות את המדקרות (שיפודים) של מצוקתו הפנימית לחיפוש מומים בסביבה, כעין חיפוש שציר לעזאזל לעצמו. פה ושם עשויה אותה 'הקות-מרי' כלפי-החוץ להשלותו ארעית. אולם לנוכח חולשת האג' המתווך של ח (מרכז קטן) שאינו יכול לוסת יחסי פנים/חוץ שלו נעשה הוא עצמו 'קרבן על השיפוד' (בכתבו על הרוב שיפודים), קרבן לנרגנותו ולתוקפנותו של העילאי הרודן, שבקאפריסות של סבלו הוא מטיל את 'כידונו' לעבר החברה, כאילו היא המקור לצרותיו. אך מאחר שהחברה 'דוחה' אותו מעל פניה נתפס הוא להאשמה עצמית ונאלץ להתחטא בתקיפת-עצמו, בהתכרסמות, בזעף שבלא-מודע מטרתו היא לשרש את עמידתו 'השדופה' (תחתי קצר עוייתי) בקרקע-החיים, הוא חסר-אמון, מתייסר, ובמרי-יאושו עולות בנפשו משאלות התאבדות, הוא מקונן ש'אינו ראוי אפילו לקיום עלוב זה'.

כותבים אלה הם על הרוב זעופי-פרצוף, קפוצי שפתם התחתונה ומתוחים מרי-זעם; בשתיקתם זורעים הם סביבם קור, קדרות ומחנק. כשמוציאים אותם משתיקתם מפתיעים הם בעוקצנותם כקיפוד מסומר, והתגוננותם מפתיעה במידת התוקפנות שבה, בציניות ובביטול-הערכים כביכול. שכן נזקקים הם לחפות בכך על עקב-אכילס שלהם — כשלונם האישי לקיים אותם הערכים במבחן ההגשמה.

כותב ח עמוס פורענויות אך לא למוד-גסיון, אינו שוכח דבר ואינו לומד מנסיונו. הוא שרוי כבעין מבוך אינקוויזטורי ללא-מוצא, 'עליה על המוקד' נראית לו כדרך הגואלת כביכול. אלא שעם כל הקדרות ויצר-ההרסנות שלו משוועת הווייתו לחזרה ל'חיים למען החיים'. ברמת-אישיות גבוהה יחסית יש שמתרחשת מטאמורפוזת מוסרית, בעיקר לאחר גיל-החמישים (יונג) בדמות השתתפות אישית בחלקו של הכלל, עם עילוי שבהודעות האני עם 'צערן של עולם'. כנגד זה, יש שבמצוקתו הפנימית מבקש לו האני ח את הצלתו בעשיית-הון פוליטי (דימאגוג) או תומך, לעתים גם מבלי לבדוק באמצעים, ואגב כך נוהג הוא בהתחסדות שמטרתה לחפות על מזימות שלו או בסחטנות אימתנית.

כתב של ח פוגשים אצל אנשים עצבניים (חולי-כיב), היסטריקנים, בוגרים 'מוכי-גורל', נערים קשי-חיגור, מרדניים (לא קהי-שכל), ובעיקר אצל מזדקנים ובעלי-מיחושים, שדבקה בהם חרדנות חולנית (היפוכונדריה), רגישות-יתר לרחש נפשי שלהם או לרשרוש מבחון; הם מתרגזים מזוטות עד כדי התענות 'מוזעות' (ריטוט, עויית שבתנועה). בהופעתם יש משום מיפגע לכל הבא במגע אתם.

פוטנציה ט: טיפוס אנארכי-יצרי

לפי תגובותיו מגורת-התנועה נמצא בכתבו של ט מרכז תנודי: משתלהב, מופרז/זעיר, מסתחרר, בטמע (I ט 4, 5, 12-14).

הפרש תנודי	גדול	בליטות	ארוכות, פורצות באזור העילי (I ט 16, 29, 30) קצרות, חומקות מהאזור העילי (I ט 'ל' 11, 15, 34-36) קצרות, חומקות מהאזור התחתי (I ט 'ק' 16, 33, 39)

חלקן של הבליטות — אף שמתארכות בפריצתן העולה באזור העילי — אין קומתן בולטת (אנכית), הואיל ובנטיה זו (על הרוב קהה ביותר) הן נראות 'משותחות'. לעומת זאת באזור התחתני הבליטות הן קצרות-נשימה, הומקות ואינן נוגעות בבסיס, בעוד שחמיקתן (קיצורן) באזור העילי מראה על קוצר-רוחו של ט לשאת בעול.

תנודיות מגורה	עילי	ארוך עד בינוני	הפרש גדול	עילאי: דימוי שוקק
				עילאי: קוצר-רוח
מרכז	מופרז	מתוון:	צמאון-חיים	מערבולת של יצרים
תחתני	בינוני	הפרש קטן: יצרי	העלמה, עורמה	להטנות מורא-הידרדרות

תסיסת-נעורים ויישוב-הדעת אינם עולים בקנה אחד. העילאי של ט אינו מסוגל ('עדיין') לשכנע את היצרי לקוצר-רוחו ולהנחותו. בלהט שלהבת היצרים נדרשת 'אסטרטגיה' דראסטית לרסן אותה ולהפנותה לאפיקים נאותים. אחד התכסיסים מתבטא בפעולת 'הסחה' של הליבידו הסואן אגב החמקת 'שקיעתו' (קיצור האזור התחתני) והפנייתו כביכול לעילוי (עילי מתארך). אולם, מאחר שבתכסיס זה מתעלם כותב ט משורשו של דבר (חומק מהאזור התחתני) אין באותה תקנה משום 'עילוי' דווקא, אלא על הרוב סילופו. הדחפים שאינם באים לידי ביטוי יצרי (בתחתני הקצר), והם 'מועברים' ליומיתו של העילאי, מחממים למעשה את אוירתו בארטיזציה של הדימוי, בייחום שבהזינות, בתדמיות של עגיבה — באלה ניתן ביטוי עקיף לערגות ולתשוקות, שפורקן נמנע באפיק התקין. על קיפוחן של ערגות אלו נוקמות הן בסמכותו של הצנוור (העילאי) גם בכך, שהן מבעירות את להבתן גם בתחמו' שלו (בבליטות הפורצות באזור העילי). מתקבל כעין מקח-טעות, לכאורה בא העילאי לכבוש את היצרי כדי 'לחנכו לטובה', אבל אגב 'הכנסת-אורחים' זו משתלט האורח (היצרי) על המארח, והעילאי נכבש לו. בפעולת 'הסתרה' כזאת מתבטא (כנראה, אצל רוב המתבגרות) פתרון, לא של דיכוי-היצר, כי אם בצורת ספיגת העודפים המציקים, על-ידי הפנמת הזרימה הליבידונית לתחומי-ענין מגוונים, ובכך נמנעת סכנת ההידרדרות. אולם מצד אחר, יש שעומסו הארוטי של העילאי מביא לידי ערפול ביקורתו, משמיט מרשות האני המתווך את היכולת להסתגל להווי החברתי, וקוצר-דרור ליצרי אגב שילוח-רסן ללא-מצרים, הפקרות לגירויים עד כדי הפרעה אפקטיבית. חוסר-ימנעו נפשי וגם עקיפה קצרת-נשימה של ההתרחשות; כל אלה 'מלחכים' דרך ארוכה (תרשים 4: תמונה V), אבל השלהבת היצרית נחבאת בסתר קומה מורכנת (קהה) של אינטימיות, עילוס.

התופעות, שראינו בבחינת היחסים בין שלושת האזורים, אין להבינן אלא לפי בחינת המגמות שביסוד התהוותן.

31. תכניהם של שלושת האזורים

לפי ההקבלה שראינו (טבלה 7) בין שלושת האזורים של הכתב — עילי, אמצעי ותחת — לבין המבנה התלת-קומתי של האישיות — עילאי-מוסרי, אני מתווך, סתמי-יצרי — לפי הקבלה זו מהווה כל אזור תחום המייצג קטגוריות של האישיות, המתאפיינות מבחינה עקרונית לפי טבען של שלוש קומות האני.

ט ב ל ה 9

תכניהם של שלושת האזורים

תמונה גראפית	מבנה תלת-קומתי של האישיות	קטגוריות של האישיות ('ענינים')
עילי אזור	עילאי-מוסרי אני מתווך סתמי-יצרי	רוחניות, מישכל, מוסריות, דימוי, שאיפות, שיפוט ריגושיות, הערכה עצמית, חוש-המציאות, יחס לחברה חיוניות, יצר-המין, גשמיות, חומריות

חלוקה 'טריטוריאלי' זו לשלושה אזורים משקפת רק שדות-שבכות, שלעצמם אין בהם ערובה, שקבוצת-הענינים השייכת לכל אזור אמנם תבוטא (תירשם) בו בפועל. איכות התבטאותו או אי-התבטאותו של ענין כלשהו באזור מסוים נבחנת לפי שלושת קריטריונים אלה: (א) מנמה שלגביה נשאלת השאלה אם התנועה עולה או יורדת, למרכו או לקצוות, (ב) עמדה של פתיחת או של סיומה — אם הולמת היא מגמה או נוגדת לה, (ג) תנועיות, שלגביה יש לבדוק, אם היא ספונטאנית, מרוסנת, נוקשה או מסוגגנת 'למען-הצורה'.

32. יחס חווייתי של מגמת-תנועה לגבי אזור

לאור ההבדלים האינדיבידואליים במבנה התלת-קומתי של האישיות אך טבעי הדבר שמתגלים הבדלים אישיים בהעדפתו או בקיפוחו של ענין (אינטרס כלשהו באזור מסוים). במונח 'ענין' כוונתנו לתוכנו החווייתי של מניע כלשהו המפעיל את הכותב לקראת הגשמתה של תכלית מודעת או לא-מודעת באזור מסוים. לשם איפיון מבדל (דיפרנציאלי) של אופן-ההגשמה נבדיל את מגמות הגובה לפי שלושת הקריטריונים שהוזכרו לעיל, המביאים לידי הבחנה בין ארבעה אופני-התייחסות של מגמה לגבי אזור (ענין): (+) הודהות, (— —) אלי-התנגדות, (+ —) אי-הזדהות, (—) התנגדות, כמפורט להלן.

פרק רביעי

טבלה 10

מגמות התנועה בממד הגובה

מס' סידורי	1	2	3	4
יחס הזוויתי	הזדהות	אל-התנגדות	אי-הזדהות	התנגדות
ערכיות	(+)	(- -)	(- +)	(-)
הזוויתנות	חיוב	אל-שלילת	אי-חיוב	שלילת
עניין שבאזור מסוים				
אישור	ישר	עקיף	חסר	נוגד
יחס התנועה לקצוות	צנטריפוגאלית התרחקות לקצוות		אי - צנטריפוגאלית התרחקות לקצוות	
מגמת התנועה	ג ב י ה		אי- גביהה	
באזור	העילוי או האמצעי			
עמדה תרשים כס' 8: דוגמה	הולמט: גבוהה סירבית 19 - 1		אי-הולמט: נמוכה: 141 - 122	
מגמת התנועה	ש ק י ע		אי- שקיעה	
באזור	התחתית			
עמדה תרשים 8: דוגמאות	הולמט: שקיעה סירבית 33 - 20		אי-הולמט: גבוהה 121 - 106	
יחס התנועה למרכז	צנטריפוגאלית התקרבות למרכז		אי- צנטריפוגאלית התקרבות למרכז	
מגמת התנועה	נ מ י כ ה		אי- נמיכה	
באזור	העילוי או האמצעי			
עמדה תרשים 8: דוגמאות	הולמט: גבוהה 53 - 34		אי-הולמט: גבוהה 105 - 86	
מגמת התנועה	עלייה		אי- עלייה	
באזור	האמצעי או התחתית			
עמדה תרשים 8: דוגמאות	הולמט: גבוהה 70 - 35		אי-הולמט: נמוכה 85 - 71	
טבע התנועיות	ספונטאנית או מבוקרת, אך לא-כפויה	כפויה; נוקשה, או מסונגנת לשם-הצורה (של האות)	ספונטאנית או מבוקרת, אך לא-כפויה	כפויה; נוקשה או מסונגנת למען-הצורה (של האות)
זווית שכיממה לגבי עניין	מעניין, מסקרן, מפתה, הישג, חוסר -כייז, התלהבות	כפיות: אי-יכולת להתנגד לעניין, הכציק או הכקובס	חוסר יחס ענייני, ריחוק, לא-איכפתיות	סלידה, שוללנות, חרדות, התכווצות התגוננות, הפתחות

א) יחס הזדהות (+) של מגמה לגבי עניין מבוטא בתנועה ספונטאנית או מבוקרת, אך לא-כפויה הנוקטת עמדה (בפתיחת האות או בסיומה) ההולמט את מגמת התנועה לפי ארבע תופעות אלה:

(1) גביהה באזורים העילי והאמצעי : תרשים 8 : דוגמות 19-1

9-1		עמדה הולמת, גבוהה
בפתיחת אות : דוגמות		
19-10		בסיום אות : דוגמות

(2) שקיעה באזור התחתני : תרשים 8 : דוגמות 20-33

26-20		עמדה הולמת, שקועה
בפתיחת אות: דוגמות		
33-27		בסיום אות: דוגמות

(3) נמיכה : באזורים העילי והאמצעי : תרשים 8 : דוגמות 34-52

44-34		עמדה הולמת, נמוכה
בפתיחת אות: דוגמות		
52-45		בסיום אות: דוגמות

(4) עליה : באזורים האמצעי והתחתני : תרשים 8 : דוגמות 53-70

62-53		עמדה הולמת, מורמת
בפתיחת אות: דוגמות		
70-63		בסיום אות: דוגמות

בארבע תופעות אלו יש תיאום בין העמדה באזור הנתון ובין מגמת התנועה לגבי העמדה : עמדה גבוהה נוצרת מתנועה עולה של גביהה ושל עליה ; ועמדה נמוכה נוצרת מתנועה יורדת של נמיכה ושל שקיעה.

במידה שהשאיפה למטרה כלשהי (הענין שבאזור) ממריצה את הכותב להתמודד עם הקשיים שבדרכו כדי להגשימה — אם בבטחונו הספונטאני ואם בהדרכת רצונו המודע — נציין בזה הנעה (מוטיבציה) של הזדהות, על-ידי תיאום העמדה והמגמה מאשר הכותב שהוא מתייב (+) ענין מסוים מתוך בחירתו החופשית, או מהכרה בחובתו.

(ב) יחס של אלה הנגדות (—) של מגמת תנועה לגבי ענין : גם פה הולמת העמדה של פתיחת אות או סיומה — את המגמות, כמו בדוגמות שהבאנו לגבי הזדהות ; אבל שלא כקודם, כאן התנועות כפויה — אם בדרך של הקשיה ואם בתנועה מסוגגנת 'לשם הצורה'. וזה הטעם לכך, שאף-על-פי שהתנועה — העולה או היורדת — ממשיכה את מגמתה לאזור מסוים, אין הכותב מגשים את הענין (שבאזור הנתון) אלא בעלי-כורחו. זו הגשמה תגובנית למצוקותיו הפנימיות, והיא טעונה אופי כפייתי : הכותב מאולץ לפעול (לרשום) במגמה הנתונה בלחץ מצוקתו, למורת-רוחו, ועל הרוב באורח לא-מודע. ברשמו מגמה מסוימת — גביהה, נמיכה, שקיעה או עליה — מאשר הכותב בעקיפין את הענין שלו באזור הנתון.

(ג) יחס אי-הזדהות (+) של מגמת תנועה לגבי ענין שבאזור מסוים בא לידי ביטוי לגבי העמדה של פתיחת אות או סיומה — והעמדה אינה הולמת את מגמת התנועה — העולה או היורדת — לאזור מסוים, לפי 5-8. (המיספור לפי תרשים 8) :

(5) אי-עליה באזור האמצעי והתחתני : דוגמות 71-85

77-71		עמדה אי-הולמת, גבוהה
בפתיחת אות: דוגמות		
85-78		בסיום אות: דוגמות

אף שהתנועה פונה לעלות, העליה הסרה בפתיחת אות או מתקצרת בסיומה.

(6) אי-נמיכה באזורים העילי והאמצעי : דוגמות 86-105

95-86		עמדה אי-הולמת, גבוהה
בפתיחת אות: דוגמות		
105-96		בסיום אות: דוגמות

אף שהתנועה פונה לרדת ולהתקרב למרכז, משתהית הירידה ב'הארכת הדרך' (דוגמות 86–95, 101) או שהיא חסרה (96–99, 102–105); בכך נעכבת או נעדרת התקרבות (צנטריפטאלית) של התנועה אל המרכז.

(7) אי-שקיעה באזור התחתני: דוגמות 106–121

בפתיחת אות: דוגמות 106–114 בסיום אות: דוגמות 115–121	עמדה אי-הולמת: לא-שקועה
---	-------------------------

גם פה אין התנועה מגשימה את מגמתה לרדת, על-ידי שהירידה מתקצרת והאזור התחתני מתקפח.

(8) אי-עליה באזורים העילי והאמצעי: דוגמות 122–141

בפתיחת אות: דוגמות 122–131 בסיום אות: דוגמות 132–141	עמדה אי-הולמת: נמוכה
---	----------------------

לפי מגמתה פונה התנועה לעלות, אך בגלל העמדה הנמוכה העליה מתקצרת, ובכך 'הענין' (שבאזור עילי או אמצעי) נפגע.

המכנה המשותף בתופעות אלו (5–8) משתקף בחוסר התיאום של עמדה, בפתיחת אות או בסיומה, לגבי מגמת התנועה. בכך מתבטא יחסו הבלתי-מחייב של הכותב לגבי האזור הגחון מתוך חוסר-ענין, לא-איכפתיות, נקיטת 'ריחוק', הסתייגות וכיו"ב. במידה שהתנועיות ספונטאניות, מבוקרת, אך לא-כפויה ניתן ללמוד, שהכותב אינו נכון להודות עם הענין (האזור) וממילא אינו רואה צורך לטרוח על הגשמתו. מצב-הרגשה זה יש בו מעין 'נזח' לי כמו שהוא, או 'אין הדבר מוצא חן בעיני'.

(ד) יחס התנגדות (—) של מגמה לגבי אזור (ענין) ניכר בתנועה, עולה או יורדת, בפתיחת אות או בסיומה, שבעמדתה נוגדת היא את מגמתה לקראת אזור מסוים. לפי צורתה יכולה מגמה נוגדת (ד) להידמות לתופעות שראינו (71–141) במגמה שאינה הולמת (ג). אולם יחס של התנגדות (—) נקבע בתנועיות הכפזיה — נוקשה או מסוגגנת 'לשם-הצורה'. בכך מתבטא אופייה התגובני של חוויית התנגדות לגבי הענין (אזור) המרומז לפי המגמה, אך המקופח בפועל מחמת רגשי-נחיתות, מפח-נפש, חששנות, חרדנות וכיו"ב. מניעת הגשמתו של ענין במובנו נובעת כאן על הרוב מלחצים לא-מודעים הקובעים יחס של שוללנות, הדחקה, נוגדנות נברוטית, ויחס זה יצוין בקידומת אל-גביהה, אל-שקיעה וכו'.

33. אספקטים של מגמות-תנועה בממד הגובה

יחסה המגמתי של תנועה, עולה או יורדת, מתאפיין לפי בחינות (א עד ד).
(א) מבחינת המרכז: היחסים צנריפוגאליות/צנטריפטאליות לגוניהם מבטאים את יחסה של התנועה האנכית לגבי ההבעה השלמה (אופקית) בשורה. בכך נבחנת איכות השתלבותן של הנטיות האונטוגנטיות (אנכית) של 'אני קיים' בתהליך ה'התרח-שות' (אופקית) שבהווי היומיומי של המציאות החברתית, לפי איכות הסתגלותו של האני המתווך.

(ב) יחס התנועה לאזור — עילי, אמצעי, תחת — מבטא את טבעו של תהליך התייחדותו (אינדיבידואציה, יונג) האישי של הכותב, לפי המגמה המגשימה (הרושמת) או הנמנעת מהגשמתה של אותה קבוצת-ענינים או ערכים השייכת לאזור מסוים (של הכתב) המקביל לקומת-האני התנועה — עילאי-מוסרי, אני מתווך או סתמי-יצרי. יחס זה ייבחן להלן לפי המגמות — גביהה, שקיעה, נמיכה ועליה לגוניהן.

(ג) רישום באזור אזורתי או זר. במידה שתנועה, עולה או יורדת, רשומה באזור אזורתי — כלומר, לפי התקן, בין שהיא מופרזת ובין שהיא מקופחת — עשויה היא ללמד על שיעור-השאיפה, הישג או מחדל, לפי טבע-הענינים השייכים (מבנית) לאזור הנתון. לדוגמה גביהה באזור אזורתי-עילי: תרשים 8: דוגמות 1-3, 10, 11. פעולת-המגמה וענינו של האזור האזורתי עולים בקנה אחד, ובכך משלימים הם ומחזקים זה את זה באורח הומוגני.

לא כן באזור זר — היינו, לא-תקני — כגון גביהה שבדוגמות 4-7, בתרשים 8. פה האזור העילי בא כמוסף הטרוגני, תוספת חלקית כתחליף לאזור האמצעי בלבד שלפי התקן. זו פילוש של האני המתווך 'מעל' לאזור האמצעי, והוא מעיד על בקשת תגמול בתחום (באזור העילי) שטבע-עניניו שונה מהותית, לפי האידיאלי או היתר-מוסרי (טבלה 8). בכך הרכב דרמאטי המתאפיין לפי שתי קבוצות (אזורים) של ענינים של עילאי המשולב עם מתווך, ובכך מבוטאת חוויית מחסור של הכותב שאינו מסתפק בערכיות שבאזור האמצעי התקני בלבד והוא נזקק לתוספת-ערך מפצה שבאזור העילי המוסף. ערכיותה האופיונית של מגמת-פיצוי עשויה להתרכב מתוך שיתוף גם בין שלושה אזורים (לדוגמה, 15 בתרשים 8 — גביהה של רגל 'ק' מהאזור התחת, דרך האמצעי לתוך העילי). פיצוי כזה יונק את משמעותו מהרכב-הענינים של האזורים המשתתפים.

(ד) המגמה ביחסה אל פתיחה/סיום של אות מתאפיינת לפי יחסי גישה/פרידה לגבי ענין (אזור), כנזכר בטבלה 5. בהבדלה זו נתחשב גם ב'חוק האוטו-מאטיות של הכתיבה' (ג' מייאר), הקובע, כי בפתיחתו של אקט גראפי כלשהו (קו, אות, מלה, משפט, שורה, פסקה, עמוד) פועלת זהירות של ביקורת עצמית בפיקוח מוגבר. ואילו בסיום האקט הולכת הביקורת ומתרופפת, ולפי זה מתאפשרת הבעה חופשית וטבעית יותר של אישיות הכותב כהווייתה, אגב ירידת' המתח של התחוות כלפי-חוץ. באיוז מידה מתגשם עקרון זה במקרה הפרטי, זאת יש לבחון לפי שלושת הקריטריונים שהוזכרו: מגמה, עמדה, טבע-התנועה. הבחינות (א) (ד) הנזכרות ייבחנו עכשיו בשילובן לאור ארבעת אופני-ההתייחסות החווייתית (טבלה 9) ואחר כך לפי הפוטנציות א-ט.

34. מגמות תנועה לתשליביהן בממד הגובה

אופייה המגמתי של תנועה, עולה או יורדת, נקבע בין השאר, לפי יחסה העניגי לכל אחד משלושת האזורים — עילי, אמצעי, תחת — ובחלוקה משנית גם לפי שלוש עמדות שבתוך האזור האמצעי: (א) ראש, כגון כיפה של 'ר'; (ב) מרכז כגון העיגבל של 'ד', ה, פ';

ג) סף (או בסיס), כגון באותיות 'נ, כ, ת'. כל אזור וכל עמדה (שבאמצעי) הוא תחנה שדרכה עוברת התנועה בשני כיוונים — בתנועה של התקרבות אליה או בתנועה של התרחקות ממנה. דבר זה אמור בראש וראשונה לגבי המרכז ולגבי הקצוות, העילי והתחתני.

צנטריפוגאליה היא כל תנועה המתרחקת מן האזור האמצעי אל האזורים הקצויים, העילי או התחתני. ההתרחקות מתרחשת בשתי כגומות — גביהה, שקיעה — באופנים אלה:

1. גביהה מתבררת והולכת ככל שתנועה העולה באזור העילי מתארכת (תרשים 8: דוגמות 1-3, 10, 11). כאן מתארכות הבלטות באזורן האזרחי (התקני), לעומת גביהה על-ידי פילוש מהאזור האמצעי (התקני) אל אזור עילי זר (לא-תקני) (כגון בתרשים 8: דוגמות 4-7, 12-15); ולהבדיל מזה גביהה באזור אמצעי אזרחי (כמו בתרשים 8: דוגמות 8, 9, 16-19).

2. שקיעה גוברת ככל שתנועה מתארכת בירידתה באזור התחתני, אם אזרחי (תרשים 8: דוגמה 27-ק') ואם זר (דוגמות 20-26, 28-33).

מעבר להבדלי המגמות גביהה/שקיעה, מורה עצם העובדה, שהציר האנכי של הכתב מתארך צנטריפוגאליה, על פי דרישתו המוגברת של הכותב להדגשה עצמית של חוויית ייחודו כ'אני קיים'. בהתחשב ביחס החווייתי של ההנעה (מוטיבציה), גברר אם לפנינו שאיפה של ייחודנות (אינדיבידואציה, יונג) בדרך של הזדהות (+) מגמתית, כלומר: התמודדות הכותב על עצמאותו, שאיפתו והתאזרותו לפתח כשרי-היצירה האישיים שלו (I ד 1, 2), או שזו פעלתנות-יתר מתוך רדיפת-כבוד, אי-שקט פנימי, התרגשות יתרה (I ג 1, 5, 7). לעומת זאת, בשאיפתו של 'אני קיים' לעצמאות כביכול, יש שהכותב נדחק לבידול תגובתי מן המציאות החברתית (מן המרכז) שבהווי היומיומי, ולמעשה מרותק הוא לאגוצנטריות מאולצת בדרך של אלי-התנגדות כפויה (I ה 1, 4, 6, 7, 10; 11).

עכשיו נבדיל את הצנטריפוגאליה (האורכית) לפי כגמותיה — גביהה ושקיעה ולפי פתיחה/סיום של אות, מלה, בגיוונם לפי החוויות של הזדהות (+), אלי-התנגדות (—).

1. גביהה: כתנועה המתרחקת מן המרכז כלפי מעלה טעונה היא — מבחינת המאמץ שבהעפלה — סגולות של אימוץ, מיתות, פישוט, התגברות, כוח-עימום, כוח-התרוממות, עפירות וכיו"ב. סגולות אלה מספקות הסבר חלקי לזיקתו של 'אני קיים' לגבוהה מעל למצוי-הרגיל-היומיומי שבאזור האמצעי, או בדרך של 'פוח' האני המתווך ברום-לבב, גינזור, רברבנות וכיו"ב.

(+) גביהה של הזדהות עשויה להעיד על שאיפת הכותב לעילוי-ערכים, לכיבוד עקרונות, למסורת-אבות, התאזרות לחינוך עצמי ולתודעת-חובה ואחריות (I ד 1-3; ב 1), ולפעמים מזדהה הכותב עם ענין מסוים עד כדי כך שהוא 'נבלע' בעיסוקו — ומאבד את זהותו העצמית — מתוך חמימות-מות, להטנות, קנאות עיוורת, קלות-דעת, התלקחות-מרי (תבחין 4: 174/2-י' ב'עובדות'; 24/3-ל' ב'על'; 27/1-ה', 2-י').

(—) גביהה של אל-התנגדות מעידה, שמצוקת-אשמה מכבידה על ה'מצפון'. ה'אני קיים' נדחק לבקש לו מיפלט מפני המציאות ה'מחטיאה', ומשאינו יכול לעמוד בפני כפיותו הלא-מודעת, אנוס הוא לפרוש לעולמות עליונים; אגב ייחולו לטוהר, לזיכור-הנשמה, לעיסוק בתורת-הנסתר, הזוית וכיו"ב, שבתם הוא מוצא, או מדמה למצוא, מנוס מן המציאות הריאלית שבחברה (I ה 1, 4, 7).

(1) גביהה תחילית מבטאה צורך פנימי של הייחוד לעצמו; גישה (פתיחה) מוגבהת לענין כלשהו, הנראה ל'אני קיים' בתור מבחן לחשיבותו העצמית. זוהי 'העמדת-עצמו על הגובה'; בהנעה של הזדהות (תבחין 4 : $1/3-1/2$ 'ע' ב'הנסיעה'; $2/3-2/4$ 'ע' ב'הפעם'; $1/4-1/2$ פתיחת 'ד' ב'איד'; $1/29-1/2$ 'א' ב'אם') יבוטאו, בין השאר, עידוד עצמי, יומרנות חבויה, התקסמות עצמית, אשליה עצמית ביתרון אישי כלשהו כפיצוי על רגש-נחיתות, במיוחד אם נעשית הגביהה על-ידי פילוש לאזור עילי זר. לא כן בגביהה תחילית מתוך חווית אל-התנגדות כפויה (תבחין 4 : $3/3-3/4$ 'ע' ב'בפע'; $2/4-2/3$ 'צ' ב'צל'; $3/19-3/4$ 'ע' ב'העט'; $1/26-1/2$ 'א' ב'אין'; $29-2/3$ 'י' ב'אין'; $3/179-3/4$ 'מ' ב'הימים'; $2/161-2/3$ 'ג' ב'התמיהה'). גביהה זו, יותר משהיא מטעימה את חשיבותו העצמית של ה'אני קיים', מבליטה היא את הומרת ריתוקו של הכותב ללבטיו ולמצוקת-נפשו. בגלל מעמס ריגושי של נסיון מאכזב אין ה'אני קיים' מסוגל להשתחרר ממצוקותיו החוצצות ומבדילות את גישתו ל'ענין' שבאזור הנתון בלי משפט קדום.

בגביהה תחילית על-ידי סיפוח אזור זר (תרשים 8 : דוגמות 4-7) משמש האזור העילי המוסף (הזר) במה להגפת 'נס-של-מרד'; הכותב מתקומם למען משהו ש'מעל' לשיגרה היומיומית ('שבאזור האמצעי שלפי התקן'). האני נזקק להבעה מקורית של עצמו לאותם כשרים, נטיות או כוחות-נפש, שמשום-מה לא באו לידי ביטוי ברקע ה'התרחשות' החברתי-הרגיל שבאזור האמצעי התקני. בגביהה תחילית, אגב סיפוח אזור זר, מבוטא דחף הכותב 'להצטיין', להוכיח את כוחו, וקודם כל — לעצמו; שאיפתו או רצונו, לראות לנגד עיניו את יכולתו האישית כ'עמדת-כוח' המקנה לו חווית ערך-יתר בהצגת-עצמו או בטיעון לעליונות על סביבתו. אך בפועל אלה הם על הרוב נושאים המקורבים לעניני היומיום של המציאות הריאלית (מקורב לאזור האמצעי), בעיקר מתוך הנעה של הזדהות (+).

לא כן באזור עילי אזהרה, שבו נבדיל גביהה תחילית בין פעולה לעמדה. בתרשים 8 מראה דוגמה 2 — פתיחה ארוכה של 'צ' שרישומה מתרומם מתוך עמדה נמוכה; כאן מכריעה פעולה. לא כן בדוגמה 3 : 'צ' זו — פתיחתה קצרה והיא מתרוממת ברישום חלקי מתוך עמדה גבוהה; פה מכריעה עמדה. אף כי בשני המקרים מתייחד האני בבידולו אגב גביהה-שבגישה, נבדלים הם לפי אופן הגשמתה של הגביהה. במקרה הראשון מקושרת הגביהה בתנועה ערה תנופית (I ב $2-2/3$ 'צ'), והיא מלמדת על כושרו של הכותב למזג את לקחו מהנסיון היומיומי במיווג חיוני עם יומתו היוצרת (איגדוקציה), התמצאותו הזריזה בהתרחשויות שבסביבה ובחברה ועיבוד פעלתני של מימצאיו בתפיסתו הרגשית-רעיונית. שונה ממנה גביהה שבפתיחה נמוכה בכתב מפורד, עצור או כבד-תנועה (תבחין 4 : 'צ' $2/4-2/3$ 'צל'; $1/165-1/2$ 'צ'; $5/148-5/4$ 'צ'); או גביהה כפוחה המעידה על מצוקת-פער של הכותב — בין מצוי לרצוי, חוסר בטחון עצמי, היוקקותו למשען

(שבפתיחה נמוכה, אגב גישוש הססני-חששני 'לטפס', כדי להעלות את ה'מוראל' הירוד שלו; כגון במקרים שמתעוררת באדם כוונה לעשות משהו 'טוב', אבל חסר לו האמון ביכולתו העצמית להגשימה, בעיקר לאחר אכזבות וכשלונות קודמים, והוא נושא את עיניו למשאלתו ומבקש לתלות את תקוותו ב'רומה' הנכסף. אין תימה, שלעתים קרובות פוגשים 'משענות' כאלה אצל 'לבבות שבורים', בעיקר בכתבי נשים בגיל-העמידה. גביהה מתוך עמדה גבוהה (תרשים 8 : 3-צ'); כאן 'מעלתו' של הייחוד נחוות מראש, ועל פיה קובע הכותב הערכה מוקדמת למקום שהוא ראוי לה ונוקט עמדה גבוהה כבר בפתיחה של אות, המבליטה ריתוק אידיאי בהתבדלותו האישית 'מעל' ליומיום (תבחין 4 : צ' : 1/5-צ'; 3/20-המצוי). בידול אידיאי של האני המכונס בעצמו מבוסס ביתר-שאת בהנעה של התנגדות כפויה (תבחין 4 : 2/118-צ' של 'ביצירה'); לעומת זאת, בהזדהות 'עלהבת' של גישתו עלול האני לאבד הערכה ריאליסטית לנסיבות, ובעיפנות מהשבותיו להפליג למרומים (ג 1 צ' ב'רציתי').

(2) גביהה סיומית מביאה לידי ריתוק ובידול מן המרכז, אגב פרידה מן ה'ענין' שטבעו מתבאר לפי האזור — עילי או אמצעי — שבו מתרחשת הפרידה. בגביהה זו מסיים האני את הבעתו ונפרד ממעשהו המופגש עם החוץ. יש בכך משום בחינת מהותו של ההד או הרושם שעושה גביהתו האישית, לעומת ערכים ודפוסי-מעמד בספירות ה'גבוהות' של הסביבה החברתית (תבחין 4 : דוגמה 3/21-צ' ב'קבוץ'). 'שיא' זה המוגשם בסיום משקף בגירור, שאין דעתו של הכותב מתקררת עליו, והוא הותר במיטב יכולתו להתעלות מעל לעצמו. לכאורה באה כאן לידי ביטוי תקווה ורודה שהאני יוכל לפצות עצמו על קיפוחו, הריאלי או המדומה; אך לפעמים יש בכך ביטוי לאובדן שליטה עצמית בהתבטאות יומרנית. כאשר היצרים 'מנצחים', אין לתמוה על פריצה וולקאנית העוברת בנקל מקוטב אל קוטב — מאהבה יוקדת לשנאה לוהטת, ממסירות קנאית לתוקפנות משולהבת (תבחין 4 : דוגמה 3/24-ל' ב'על'; 1/27-ה'; 2-צ'; 3-ת'). גביהה סיומית עשויה להעיד על 'מקפצה' לכיבושים (תבחין 4 : 2/164-ל' בישראל'; 3/177-ט' ב'טוב'; 2/174-ז' ב'עובדי'), או ביטוי לתאוות-שליטה (תבחין 4 : 4/3-ט' ב'פשוט'; 1/7-ל' ב'מכשולי'), ולפעמים תשקף גביהה סיומית רוח-מרי נגד שתלטנותם של אחרים (1/8-ל' ב'הרגיל'; 1/9-ט' של 'במעט'; 2/14-ל' ב'אל'). לכאורה באה גביהה סיומית 'רק' מתוך התמודדות הכותב על הגדרה עצמית, מבחינה עיונית או מנהלית, שלעתים קרובות היא הופכת לרדיפת-שררה גם באמצעים לא-מעודנים (ב'מרפקים'); לפעמים מתבטאים בכך גם דימויים משעשעים של ריתופי-אהבהים (1/13-ל' ב'לובי'), ואילו בתמונה מאולצת (I ז ל' : 22) מבוטאת כפיות תגובנית 'להתעלות' מעל למצוקות הרגשיות, בקשת נחמה ב'מרומים' בדרך של איצול, חיפוש מנוס מפני דרישות המציאות. בצורה חולנית (תבחין 4 : 2/18-ט' ב'הפשוט') עלולה להתבטא כאן התרברבות של שסעת, כגון פאראנואיד החווה עצמו מצויד באנטנה לקליטת 'קולות אימתניים' (הלוצינאציה שסענית), או שהוא מכין עצמו כביכול לקלוט 'קרינה קוסמית'.

2. שקיעה היא התרחקות של תנועה היורדת מן המרכז לאזור התחתני (תרשים 8 : דוגמות 20-33). לפעמים יש בכך הבקעה דינאמית של כוח-הגשמה מתוך בטחון

אינסטינקטיבי (תבחין 4 : 1/63-ע' ; 3/70-ד' ; 3/105-ע' ; 4-נ'), ולפעמים אין זו אלא התפרצות חמומה מתוך חולשת משמעת פנימית, חוסר-סייג, תאוותנות, הרפתקנות, הפקרות, הידרדרות לעולם התחתון ממש (תבחין 4 : 1/119-ם' ; 4-ד' ; 1/118-ץ' ; 2/95-ל' ; 3/94-נ' ; בלבנות' ; 5/93-ם' ב'גם'). בכל אלה שולטת הנעה של הזדהות (+) מתוך משמעת של אחריות ורצון להגשמה יסודית (תבחין 4 : 2/119-ק'), מתוך עמקנות בחשיבה ורצון לביסוס עובדתי (תרשים 8 : 8-ק-ד' ב'קריאתך' ; 9-ץ' ב'לשון' ; 14-ד' של 'במשך'). שונה מזו שקיעה עקב אל-התנגדות מאונסת, במקרים של כפיות להתבצר מפני פחדים לא-מודעים, לא-הגיוניים, הדוחקים את האני 'להתחפר' בקרקע שבאזור התחתני (תבחין 4 : 1/62-צ-ד' ב'הצורך' ; 2/118-צ' של 'ביצירה').

שקיעה מתוך הזדהות עם היצרי (באזור התחתני) שבתחומו שריים ענייני מין וחומריות, ייצור וביסוס כלכלי, בטחון וכיוצא ביסודות חיוניים כאלה שהם גדרשים לעצם האפשרות לקיומו של האדם. לעומת זאת, שקיעה מתוך אל-התנגדות מורה, שדווקא יסודות חיוניים אלה נעשו אצל הכותב בעייתיים, והם מעמידים את קיומו התקין במבחן חמור ; הוא חושש שלא יכה שרשים בקרקע החיים, ואולי אף יישאר 'תקוע', מאובן כ'מבצר' נעזב ושומם.

נבדיל שקיעה לפי פתיחה וסיום.

(1) שקיעה תחילית : זיקת הייחוד אל היצרי מתרחשת כבר בגישה. יש כאן בידול עקב שקיעת הכותב בתאוותיו הפרטיות — עיגוב, המדנות, הליכה אחרי רווח חומרי או תועלת-עצמו (תבחין 4 : 1/107-ע' ; ג'-2, 3 ; 2/106-נ' ב'הנני' ; 5/75-ע' ; 1/82-נ', 2-כ' ; 2/99-ם' ב'פנים') ; שונה ממנה שקיעה בתמונה מרוסנת-שקולה, שמבוטאים בה העמקה רעיונית, דבקות בעקרונות, גישה יסודית, חיפוש בסיס עובדתי לתופעות שטחיות כביכול במציאות היומיומית (1 ד ג'-4, 13). אלה הם ביטוייה של הזדהות (+) מגמתית. לעומת זאת אל-התנגדות (—) כפוייה למגמה של שקיעה מבוטאת בתמונה מאונסת של השתקעות דאגנית, חרדנות, חטטנות, נידחקות להתבטח 'בעומק', 'מתחת לפני השטח' (מתחת לאזור האמצעי) (תבחין 4 : 4/64-ג' ; 3/3-ע' ; 4/149-ג' ; 4/64-נ').

(2) שקיעה סיומית היא בידול שבפרידה מהמרכז, בתנועה השוקעת באזור התחתני, אזורי או זר'. אם באה השקיעה באזור תחתני אזורי (כגון בתבחין 4 : 1/70-ץ' ; 3-ד' ; 1/111-ד' ; 3-ץ' ; 4-ק' ; 2/112-ג'), משקפת היא את חתירת הכותב להגשמה יסודית מתוך תודעת אחריותו לתוצאות מעשהו, חינוך עצמי לעמידות ולאורך-רוח, למשמעת ולהתמדה ; זו הזדהות מגמתית ממושמעת. ולעומת זאת בתנועה חסרת-משמעת (תבחין 4 : 1/119-ם', 4-ד' ; 1/84-ד', 3-ק') שולטת התפרצות יצרית של הכותב בדרך הגוזה ביותר לפריקת רגוזותיו אגב אובדן שליטה עצמית. לא כן שקיעה סיומית מתוך אל-התנגדות (—) שבתנועה כפוייה (תבחין 4 : 5/62-ד' ; 1/68-כ', נ'), זו מורה על קפדנות יתרה של האני שאיגו יודע גבול למאמציו להבטיח ביצוע 'מושלם' עד כדי תקיעתו ה'קוברת' בקרקע. מאחורי הפרגוד של אבטות עצמי כזה שלכאורה, מרוחק בו האני 'לאולטימאטום' של הצנזור העילאי המתפקד כאן ברובד הלא-מודע (תרשים 3) כדי לתגמל על קיפוחו של הסתמי-יצרי (התחתני) נזוף-החיים ועשוק מהנאתם.

שקיעה סיומית באזור תחתני זר — היינו, במוסף — מלמדת שתכליתו המיוחלת של

הכותב אינה ניתנת בידו בגסיבותיו הרגילות שבהווי השוטף, היומיומי (באזור האמצעי), לכן גזק הוא להגשמה מיוחדת או לפריצת נתיב בלתי-שיגרתי (לאזור התחתני המוסף) כדי להשלים את דרכו המבוקשת מתוך הזדהות מגמתית של הרגשת צורך 'להגדיל' את שדה-פעולתו של האני המתווך כדי 'לתת לו שאנסה' שיוכל 'להוכיח את עצמו' (תבחין 4 : 3/60-צ'; 3/75-ת'; 4/104-ה, ת'; 2/95-ל'; 3/94-נ'); אף שלפרקים הזדהות חמומה שורפת את 'הרצון הטוב' והופכת אותו לכשלון חרוץ (תבחין 4 : 4/98-נ'; 2/95-ל', 3-ק'; 3/94-נ'). ואילו מתוך אל-התנגדות כפויה עשויה שקיעה סיומית באזור זר להעיד על מועקה של האני המתווך בגלל ענינים אינטימיים המקשים על התערבותו בחברה. גם כשכלפי חוץ נראה הכותב אדיב, מסביר-פנים וכמו נכון לחברור בלתי-מסויג, מוכרע הוא למעשה תחת כובד עולו אכזבה או מפת-נפש המשקיעים אותו בצרתו האישית (תבחין 4 : 5/64-צ'; 2/118-צ'; 4/70-ב'; 1/94-ת'; 2/94-נ'; 3/82-צ'; 4-ת').

צנטריפטאלי היא כל תנועה המתקרבת אל האזור האמצעי בשתי מגמות אלו : 3) נמיכה של תנועה היורדת מהאזור העילי לאמצעי (תרשים 8 : 34-37, 45-47), או של ירידה באזור האמצעי עצמו (תרשים 8 : 38-44, 48-52); 4) עליה של תנועה העולה מהאזור התחתני לאמצעי (תרשים 8 : 59-66), או עליה בתוך האזור האמצעי עצמו (תרשים 8 : 53-58, 67-70). בכך מביאה התקרבותה של התנועה (האנכית) היחידה למרכז לידי איחוי וליכוד בהבעה השלמה בשורה: הזדהות (+) צנטריפטאלית, משמעה בתחום האונטוגנטי הוא התלכדות סביב האני המתווך, חוויית הייחוד כ'אני קיים' (אנכית) מבקשת להשתלב שילוב פילוגנטי (דרך המרכז בשורה האופקית) בהסתגלות הסימביוטית לסביבה. אותה התקרבות צנטריפטאלית בדוגמות שראינו, משקפת את קירובם של קוטבי הייחוד — העילי והתחתני — לנתיב המרכזי, ובכך משתלבים עניניהם ומניעיהם של העילאי ושל היצרי בשירותו של האני המתווך כדי להקל את סיגולה של ההתנהגות האישית למציאות הריאלית אגב עירובה של חוויית הייחוד בזרימת ההתרחשויות שבהווי היומיומי (אופקית). לעומת זאת, התקרבות (צנטריפטאלית) של אל-התנגדות (—) כפויה, יותר משיש בה מהויקה לאיחוי ולחברור, מורה 'היא על מצוקותיו של הפרט, המתנגשות בשאיפתו לעצמאות ולאי-תלות וכופות 'תנאי-כניעה' של ויתורים על חוויית הייחוד כ'אני קיים', ופעמים אף תנאים משפילים עד כדי צמצום חירותו האישית ושעבודה לשגרה החברתית (באזור האמצעי).

3. נמיכה : התקרבות זו המוגשמת בדרך ההתנגדות הקלה ביותר — בתנועה יורדת — טעונה בירור. מה טבעו של המניע לכך : האם זו 'צניחה' גרפית שבהנמכת-קומה והתבטלות עצמית (I א 10-ש'ט'), או שהמניע בא מתוך דהף להתערב בחברה, מתוך רגשי זולתנות, מסירות עד כדי שכחת-עצמו של אדם (תבחין 4 : 1/141-ש' ב'שלוש'; 2/132-ר' ב'דורש'); ושמא יש כאן ריקנות והסתחפות של טמיעה בהתרחשות הסביבתית (תבחין 4 : 4/134-ת' סופית; 4/132-כ'; 3/131-מ'; 2/129, 4-ת'). בכל התופעות האלה מזדהה הכותב בחווייתו עם המגמה של נמיכה, לא כן בנמיכה של אל-התנגדות (—) כפויה המשקפת את צמצומה של חוויית הייחוד כ'אני קיים'. באזור העילי מבוטא מיעוט-דמותו עקב מצוקות-אשמה, התייסרות, ואילו באזור האמצעי משתקף

קוצר-עמידתו של האני המתווך במבחן המציאות החברתית, פחיתות-ערך עצמו והתגמדות בפני הדרישות הריאליות שבהווי היומיומי, כנראה בגלל נסיון מר או מפח-נפש. (תבחין 4 : 2/52-אחרי'; 5/64-צ' ב'הצורך'; 2/118-צ' ב'ביצירה').

המתגשמת ההתקרבות למרכז בפתיחה של אות (או של מלה) או בסיומת?

(1) נמיכה תהילית: קיצורה של תנועה יורדת הפותחת אות מנמיך את גישת האני לגבי התחום החברתי והאקטואליה של היומיום. הכותב מרגיש צורך בהתקרבות בלתי-אמצעית כבר בגישתו — מתוך נהייתו אחרי נוחות או מתוך קוצר-רוח שבלהטנות (תבחין 4 : 1/32-פ, ת, י; 2/ר'; 4/ת, כ'; 1/124-ש' ב'שלמדתי') — היינו, מתוך הודהות (+) מגמתית. לעומת זאת נמיכה תהילית של אלי-התגדות (—) כפויה מקורה בחולשת עמידתו של הכותב וירידת נכונותו הנפשית להתמודד על קיום עצמאותו — אם של האני המתווך שלו בהסתגלותו ליחסי החברה, ואם של העילאי-מוסרי שלו בקוצר-ידו לקיים את עקרונותיו הנעלים. היחלשות זו של ייחוד מתרחשת קודם כל בינו לבין עצמו, וכנראה גם מתוך ירידת אמונתו של הכותב בעקרונותיו — עד שאינו יכול להגשימם במלואם, ומכאן — תבוסנות מוסרית, הלקאה עצמית, והשפלת קומתו האישית (תבחין 4 : 3/164-צ' ב'העצבנות'; 2/52-אחרי').

(2) נמיכה סיומית היא הארכה של תנועה היורדת מהאזור העילי בסיומת של אות; היא מנמיכה אותו, ובכך מקרבת אותו למרכז. בדרך זו נמנעת פרידה שבסיום אות ומתהווה ליכוד של האני קיים' והתערבותו ב'התרחשות' הפילוגנטית (בשורה), התערבות שלפעמים היא הופכת לתלות יתרה של האני בסביבה והסתחפותו עד כדי אבדן-סייג (תבחין 4 : 1/177-א' ב'את'; 175-ל'; 1/170-ל'; 2/ט'; 3/ל' ב'לפי'). ויש שנמיכה סיומית מהאזור העילי מקורה ביחסו החקרני של הכותב לגבי עניני היומיום. העילאי-מוסרי מתקרב להווי החברתי כדי לבהון את טיב רחשיו ונסיבותיו, ולאור הכרות הנשענות על נסיון בונה הכותב מערכת-עקרונות מעשית שתהלוך את דרישות ההווי הממשי, ולא לפי מוסר צרוף (תבחין 4 : 6/118-ל' ב'להתגבר'; 3/32-ל' ב'לכבוד'; 3/134-ל' ב'לי'; 3/107-ל' ב'לאולה'). בתופעות אלו שולטת הודהות (+) מגמתית. לא כן בנמיכה סיומית של אלי-התגדות (—) כפויה, שבה געדרת הסתמכות על נסיון חיצוני, כגון דיבוקיות נרקיסטית לאני המתווך, לרווחת-עצמו (ליבידו-של-אגו, פרויד) (תבחין 4 : 1/172-ש' ב'שלי'; 2/ל' ב'לא'; תבחין I 4/ל' ב'בלתי').

חשיבות מיוחדת נודעת לבחינת נמיכה לגבי הבסיס (השורה) באזור האמצעי. נבדיל בין שפל בעמדה (תרשים 8 : 50-עינבל של ה'; 51-עינבל של ד'), שבו יש ביטוי לימוראל ירוד' מתוך רכרוכיות, עצלות, פינוק או דכאון, ובין הסמכה בסיסית המומחשת בכך שסיום התנועה (אות) מוצב ומוצמד לקרקע ובהתחשב בתסמונת עשוי הדבר ללמד על אורד-רוחו של הכותב ויכולתו לעשות מעשהו בשלמות, על כוח-רצונו ודריכותו לדייק בהגשמה יסודית של חובותיו בתחום החברתי. האני המתווך שוקד לעמוד בדברו, ובכך הוא מוכיח את מהימנותו (תרשים 8 : 49-עינבל ה', 47-סיום ו'; 52-ספ של ת'). שונה מזה כבילות לבסיס, שיש בה משום מועקה הכופה על האני ריתוק למקומו או המוסווית בשיחוק של 'דריכה' במקום, כסות לפחד של שמיטת קרקע (תבחין 4 : 4/4-הארץ'; 2/23-מט'; 1/24-שבעצם').

4. עליה מציינת תנועה העולה מתחת לשורה או בתוכה, אלא שאינה מגיעה לראש

האזור האמצעי (תרשים 8: 53-56, 59-60, 62-70). התקרבות זו למרכז היא קשה יחסית (לעומת ג'מיקה), מאחר שהיא טעונה מיתוך ואימוץ, הרמה ועימוס. רוב תופעות העליה מתגוננות לפי סטיות מהתקן הצורני, אם בעליה תחילית ואם בעליה סיומית.

(1) עליה תחילית: תרשים 8, דוגמות 53-58 עוודן רשומות בתוך האזור האמצעי התקני, בעוד שבדוגמות 59-62 אין הפתיחה נעשית באזור האמצעי כתקן, אלא פתיחתה של אות (י, ע, ד, ל, מ) מתארכת מתוך שהיא פותחת ועולה מתחת השורה. אופן קירוב זה של עליה יש בו משום התערבות ייחודו האישי של הכותב (אנכית) ב'התרחשות' של הסביבה החברתית (אופקית). נוצר כאן מצב פאראדוקסאלי, מאחר שהארכה זו חורגת מהאזור האמצעי, התקני, מדגישה היא ביתר-רשאת את מאבקו של הייחוד על עצמאותו לנוכח ההתנגדות שבעליה. מסתבר, שהכותב אינו חש בנוח בהווי היומיומי השגרתי (באזור האמצעי שבתקן); וכנראה יש לו סיבות 'עמוקות יותר' (באזור התחתני המוסף) לחפש לעצמו קרקע הולמת יותר לדרישות ייחודו כתגאי מוקדם (תוספת מקדימה שבאזור התחתני), בטרם יאזל להתקרב לתחום עניינה של החברה (אמצעי שבתקן). לפי טבע ההגעה הפנימית יודמן לנו בין השאר, כותב הגורר את נטלו שבמעמקי גפשו, מפני שהוא מתקשה לפרוק את מועקת-לבו במגע חברתי ישיר (I ה 2-פ'), ויש שמתוך תכססנות, שיהוק, נוקק הכותב להציג מחווה של 'אקדמה' הנראית לו כמשכנעת את זולתו. (תבחין 4: 2/37-כ' ב'היכול'). עליה תחילית בתנועה ערה, תנופית מעידה על חדרות-יומה וקריש-קפיצה להגשמת השאיפות הפרטיות (I ג 21-ל' ב'להגיע'; תבחין 4: 2/14-ל'). בהבעה מתונה, מאופקת וסדורה מופיעה חריגה של עליה פותחת תחתית זו בבחינת פאראדוקס לגבי ריסון מכריע (תבחין 4: 5/77-ל' ב'חלב'). אך בעומקו של דבר (בתחתית) יש בכך משום השלמה והיזוק לתוקפו של הייחוד: הכותב אינו מסתפק במידע 'שטחי' (שבתוך השורה), אלא 'מתעמק' בחקירתו ומתעקש 'להעלות' (עליה) את הנסתר מתחת לפני השטח כדי לתפוס לאור המציאות (שבאזור האמצעי) ולישבו באורח סביר לפי הנוהג שבחברה. ויש שמכריע מזג אימפולסיבי, וממנו באה תובענות חסרת-מנוח, התפרקות עיוורת אגב פריצה 'אל-על', זינוק להטני בלי שיס-לב לקושי ולמאמץ שבעליה מתחת לשורה (I ג 28-י' ב'הקץ'). מכל מקום בשל שיתופו של האזור התחתני יש להביא בחשבון גם בעיות של הסתמי-יצרי — סקסואליות, כלכליות, גשמיות — המכבידות על האני להשתלב בהווי היומיומי הרגיל והמקובל (האמצעי לפי התקן).

עתה נבחן עליה הפותחת באזור האמצעי (תרשים 8: כתבים 53-58). כאן מתרחשת חוויית הליכוד בתחומה האזרחי: האני המתווך עושה בתוך שלו (באמצעי) אם כי באופנים שונים מהתקן, לפי אופיו הפרטי של כל מקרה ומקרה לעצמו. המשותף בתופעות אלו (53-58) הוא בקשת הכותב עידוד לעצמו; האני המתווך מתאזר למבצע כלשהו, הדורש ממנו 'להעלות את המוראל' במאמץ של הגשמה. התאזרות פותחת זו מתאפיינת לפי התנאים שבגיוס המרץ המגשים. עליה תחילית של 'כ' (8: 54) מצויה באזור האמצעי התקני, לכן ניחס לה התחשבות הכותב בנוהג החברתי, כיבודו את המקובל כ'הוגן'. לעומת זאת, (בתרשים 8) בעליה של 'ע-53, 'נ-55, 'מ-56 — בדוגמות אלו יש כבר תוספת מעל לאזור האמצעי שבתקן, תוספת הטעונה אימוץ, ולפי טבע התנועיות עשויה היא לבטא את כמיהת הכותב להעמסת עצמו במאמץ של תיאום מוקדם (בפתיחה)

כדי להיכנס לחברה ולהשתלב במציאות הריאלית. יש כאן עידוד עצמי להתגבר על רגשי בושה, הססנות, חששנות, כל עוד המדובר בעליה פותחת באזור אמצעי נמוך קטן (תרשים 8 : 53-56). בעליה פותחת של 'ש' 57, של 'ל' 58 (תרשים 8) מתרחש שידוד מערכות : ויתור על נוחות אגב השמטת תנועה יורדת של הפתיחה התקנית, ובמקומה בא תחליף, הטעון מיתוח ואימוץ שבפתיחה העולה. האני המתווך 'מותר' על הטובות והחסדים המזומנים לו בהווי החברתי-היומיומי (שבאזור האמצעי). אין הוא נכון להשלים עם היותו 'אחד מרבים', הוא יוצא חוצץ נגד התיישרות (ניבלאציה) לפי ההמון ותובע את 'עלבוך' ייחודו האישי (תבחין 4 : 3/6-ש' ; 1/19-ל' ; 'ב'קטנה' ; 2/165-ל' ; 2/155-ש' ; 'ב'משפחה' ; 3-ל' 'ב'ותאילר'), אם בזכות כשריו ואם כתביעה של יומרות.

(2) עליה פיומית מתוך תנועה יורדת שקדמה לה, באזור התחתני או האמצעי (תרשים 8 : 63-70), שלפי המשכה תוכל להיות ארוכה ('ק' 63) או קצרה ('ק' 64), או קירוב שבעליה למרכז (תרשים 8 : 67-צ' ; 68-פ' ; 69-ה' ; 70-ע') — בכל אלה הופכת הפרידה שבתנועה סיומית למחווה של ליכוד (בשורה).

מעבר לבחינות של שינוי, או תחליף לעומת התקן, נבחין בטבע הנעתו (בתנועיותו) של הליכוד שבעליה — אם מתוך הזדהות (+) מגמתית מכוחה של חשיבה הגיונית (תבחין 4 : 1/92-ק' 'ב'קל' ; 2-ג' 'ב'גל'), או מכוח חיותו של הכותב וצמאוגו לעשייה יוצרת רצופה (תרשים 8 : 107-ע' 'ב'לעבוד' ; 4/111-ק' 'ב'קצר' ; 3/112-ג' 'ב'גור'). ויש גם שבתנועת עליה מתבטאת פעלתנות-יתר מתוך בקשת מנוס מלבטים בתחום היצירי-סחמי ובקשת מיפלט אגב 'התערבות' בחברה (תבחין 4 : 3/108-ד' ; 3/92-ק' 'ב'אקבל'). ייתכן גם ליכוד של עליה מתוך אל-התנגדות (—) כפוייה (תבחין 4 : 5/92-צ' 'ב'עצים' ; 1/89-ג' 'ב'ענין' ; תבחין I ו 23-25 מתוך האזור האמצעי, 26-ג' 'ב'גב' — מהאזור התחתני לאמצעי). בתופעות אלו שרוי 'האני קיים' במצוקת-חרדה מפני בידול ובודידות ואינו יכול לעמוד בפני פחדיו הלא-מודעים שמכוח דחיקתם בו אנוס הוא לשאת (בעליה) בנטל ולהקים בזהירות יתרה גשר כלשהו אל 'מצוקתו של עולם', בחינת צרת רבים חצי נחמה.

קודם שנבוא לדון בטבען של המגמות האחרות ראוי להבהיר אי-אלו הבדלים עקרוניים בדרך של עימות (עיין טבלה 9).

בבחינת ארבע המגמות — גביהה, 'שקיעה', נמוכה, עליה — ראינו (תרשים 8 : דוגמות 1-70), שהן יכולות לנבוע משתי חוויות הנעה : הזדהות (+), שהיא חיוב ישיר של מגמת תנועה לגבי ענין, או אל-התנגדות (—), שהיא חיוב עקיף לה. שני אופני-חיוב אלה נבדלים (טבלה 9) לפי טבע התנועיות ; אך העובדה הבסיסית המקנה לשניהם אופי של אישור המגמה לענין (שבאזור הנמוך) בתיאום שבין המגמה לבין העמדה שבפתיחת אות או בסיומה.

מצב-ענינים דומה קיים מבחינה עקרונית לגבי שני האופנים של שלילה מגמתית של ענין באזור מסוים : שלילה עקיפה (+) בדרך של אי-הזדהות, במובן של חוסר חיוב ; ושלילה ישירה (—) בדרך של התנגדות לענין כלשהו. אף כאן נעשית ההבדלה בין עקיף לישיר לפי טבע התנועיות. אולם הגורם הקובע ביני האופנים הללו את יחסם השולל ענין מסוים (אזור) מתגלה בחוסר-התיאום (+) או בשחירה (—) שבין

מגמת התנועה לבין עמדתה בפתיחת אות או בסיומה. כדי להבדיל הבדלה לשונית הבאנו (טבלה 9) שתי קידומות אלה: אי-הזדהות (+) — של אי-גביהה, אי-שקיעה וכי' לציון של חוסר לעומת אל-גביהה, אל-שקיעה לציון של התנגדות.

לנוכח הסתירה — שבין מגמת התנועה, העולה או היורדת, ובין העמדה, בפתיחת אות או בסיומה — יצוין יחס של אי-הזדהות (+) — של מגמה לגבי ענין (אזור) אם מתגשם ענין שאינו הולם את מגמת התנועה. לעומת זאת יצוין יחס של התנגדות (—) מגמה לגבי ענין אם נוגדת הגשמתו של הענין את מגמת התנועה, אך התכלית מושגת לפי מיקום עמדתה — בפתיחת אות או בסיומה — באזור שבו היא נרשמת.

לשון אחר: יחס של אי-הזדהות (+) — מתגשם באזור מסוים אף שתנועת מגמתו נעכבת; ואילו כאשר מגמת התנועה אל ענין נמנעת באזור מסוים, משקף הדבר יחס של התנגדות (—), (כמודגם בתרשים 8: דוגמות 71-105). אי-צנטריפטאלית או אל-צנטריפטאלית היא כל תנועה, שלמרות פנייתה למרכז אין היא עולה או אינה יורדת אליו. אי-צנטריפטאלית או אל-צנטריפטאלית היא כל תנועה, שלמרות פנייתה לקצוות אין היא עולה אל האזור העילי או שאינה יורדת אל האזור התחתני.

העיכוב (+) או המניעה (—) עשויים לבוא באורח גלוי, כאשר התנועה, בפתיחת אות או בסיומה, מתקצרת, ועל-ידי זה אינה מגיעה לאזור שאליו היא מופנית (תרשים 8: 82-92; 'ע' 103-104; 'ת' 104-105); או באורח סמוי, כאשר התנועה מתארכת, ובכך היא משתהית מלהגשים את הענין באותו האזור שאליו היא מוליכה (תרשים 8: 86-93, 99-96).

בשני היחסים האמורים — אי-הזדהות (+), התנגדות (—) — מבוטאת 'עמידה מנגד' לאותה מגמה לא-רצויה. ולפי ההבדלים בטבע התנועיות שבין היחסים ניתן לברר, שבתוויית אי-הזדהות מגמתית ייתכן שהכותב נוקט עמדה שאינה הולמת (+) אותה מגמה, מתוך ריחוק מחושב או מחוסר-ענין; ואילו בחוויית התנגדות (—) למגמה מבוטאת התנכרות מאונסת מתוך רגשי-כפיה להתגונן, אם על-ידי 'התבצרות בעמדה' או ב'התחמקות' ממנה, ככל שאפסה תקווה להזזיק מעמד בהגשמה חיובית (הזדהות) בגלל רגשי-תיסכול, אשמה, פחדים וכיו"ב.

אי-צנטריפטאלית (+) או אל-צנטריפטאלית (—): כאשר תנועה עולה או יורדת, למרות היותה מופנית אל המרכז, משתהית היא על-ידי הארכתה (תרשים 8: 86-93) או על-ידי קיצורה היא נמנעת (תרשים 8: 88-98, 100-102, 105) מלהתקרב אל המרכז ולהתלכד בהבעה השלמה בשורה. תופעות אלו נשניות לבטא, כאמור, שני אופני הנעה: אי-הזדהות (+) עם המרכז — כלומר, אי-התקרבות האני המתווך לתחומי ההולם (באזור האמצעי) אגב חיזוק עמדתו (שאינה הולמת את המגמה הנתונה) בעידודו של העילאי (אי-נמיכה: תרשים 8: 88-93, 98, 99), או בעידודו של היצרי (אי-עליה: תרשים 8: 80-82). בדרך זו מתחזקת בעמדתה (אנכית) חוויית עצמיותו של הייחוד כאני קיים ומקנה לו עמידות אוטוגנטית בבחינת אי-הסתחפות, אי-טמיעה, אי-התבטלות עצמית באותה 'התרחשות' (אופקית) של המציאות הזורמת וחולפת בסביבה. ויש שמחמת התנגדות (—) תגובנית להתרחשות הסימביוטית (אופי-קית) אין האיני קיים מסוגל להתקרב לדרישות המציאות ולהווי החברתי, שמפניהם הוא סולד. אל-קירוב למרכז מבטא כאן מילוט עצמי מתחום (אמצעי) זה, שבגלל מטענו

המצער מגלה הכותב רגישות מיוחדת. מורא מפני היתקלותו בבעיות כאובות ביחסו לסביבה מביא את הכותב לידי ריתוק ל'עמדת-אבטחה' הגודרת (-) את הענין שבאזור מסוים.

5. אי-עליה (+) או אל-עליה (-) היא קיצור של תנועה עולה או מגיעתה. הגבלה זו שתי בחינות לה: מבחינה תנועית יש בה משום הפחתה של מאמץ (עליה) וסילוק קושי - היינו, משתקפת בה בקשת הקלה; ואילו מבחינה מרחבית, אי-עלייתן של הבליות או הישארותן 'נסתרות למטה' מצמצמת את התגלותן, ובכך בא אי-חישוף או אל-חישוף - שתוכנו העניגי משתנה לפי האזור, האמצעי או התחתי, ולפי העמדה - בפתיחת אות או בסיומה.

(1) אי-עליה (+) או אל-עליה (-) תחילית (תרשים 8: דוגמות 71-77) פירושה: קיצורה או מגיעתה של תנועה עולה, שלפי החקן היא אמורה 'לעלות' בפתיחת סיפותיהן של אותיות בראש האזור האמצעי (א, ב, ד, ה, כ, ס, ע, פ, ר, ת). בהקשר זה יש לשים לב לשתי הבחנות אלה: (1) היעדרה של תנועה עולה בפתיחת אות, אין הכרח שיהיה כרוך בהקטנת האזור האמצעי. למעשה פוגשים אי-עליה או אל-עליה תחילית באזור אמצעי בעל גדלים שונים (תבחין 4: 1/151-א'; 3/31-ב'; ק'; 2/40-ה'; 3/40-ה'; ד, ב, ר). (2) מניעת עליה: פתיחה מאונת-אופקית (תבחין 4: 2/40-ה') מאפינת גישה מבוקרת וממושמת מתוך שיקול זהיר ואמון מסויג. הכותב אינו מתלהב במיוחד מזמתו (שבפתיחה), אך אינו מרפה מדריכותו לקיים את חובתו מתוך תודעת אחריות. מזה יש להבדיל אל-עליה תחילית (תבחין 4: 2/25-ב'; 3/40-ד'); 'איוון' של הפתיחה משקף מתיחות הרדנית של האני המתווך מפני חישוף, כשמצוקתו מחופה כמו ב'גשר' (אופקי) העובר ומעורה ב'התרחשות' החברתית. 'גשר' זה מגלה 'החלפת-פסים' - היינו, תחת לשאת בנטל צרותיו הפרטיות (אנכית: עליה), מופנית יזמתו (בפתיחה) של הכותב לתחום החברתי (אופקית) בפעילות בונה 'למען טובת הכלל' או במתיחה ביקורת וקריאת-תגר על 'פגמים' ו'מעשי-עוולה' שבהווי היומיומי, בליווי דרישה נחרצת לתקנת המסגרת החברתית (טיפוס של ריפור-מאטור).

(2) אי-עליה (+) או אל-עליה (-) סיומית היא קיצורו של סיום העולה באזור תחת-אזורי (תרשים 8: ק'-78, 79), בתחת-זור (פ'-81; ע'-82); באמצעי-אזורי (פ'-83; ב'-84; ג'-85). עם כל השוני שבין תופעות אלה, המשותף בהן הוא שנמנעת התקרבות למרכז: אי-קירוב או אל-קירוב סיומי, אי-ליכוד שבפרידה. להערכה מאפינת נבדיל בין אי-עליה או אל-עליה סיומית דו-אזורית של האזור התחתי המחובר לאמצעי (תרשים 8: 78-82) לבין דו-אזורית שבתוך האזור האמצעי בלבד (תרשים 8: 83-85). שילוב דו-אזורי בא בשני אופנים: א) אי-הזדהות (+) של אי-עליה או ב) התנגד-ות (-) של אל-עליה; שתיהן ניוונות מפער כלשהו שבין האני המתווך לבין היצרי (תחת). בכך באים לידי ביטוי חוסר-נכונות או שלילה תגובנית של שיתוף רגשי, כלכלי או אחר בהגשמת מבצע. הכותב פועל לפי 'טעמו הפרטי' בדרכים ובאמצעים שאינם הולמים (+) את דרישות החברה או נוגדים אותה (-), מתוך כניעים שונים. לדרגמה: הכותב נוקט עמדה בלתי-מתפשרת למען ביסוס עצמאותו המקצועית, או מגלה אי-תלות בניהול פעילותו למרות הצורך במגע חברתי שבהג עבודתו (תבחין 4:

(3) אי-עליה $(-+)$ או אל-עליה $(-)$ חד-אזורית היא קיצור או מניעה של תנועה

6. אי-נמיכה (+) או אל-נמיכה (-) מציינת תנועה היורדת מעל למרכז אך אינה

הורדה, אי-פריקה, איי-הקלה; ב) מבחינת המרחב משקפת אי-נמיכה השואבת את

(1) אי-נמיכה (+) או אל-נמיכה (-) תחילית משתקפות באות הפותחת בעמדה

4 : 15/3-מ' ב'משמח'; עקב פתיחה בעמדה גבוהה נעשה גם האזור האמצעי בעל

שבו ונקטת אותה עמדה 'גבוהה'. באזור עילי-אורחי (מבחין 4 : 1/24-פתיחת 'צ'

[162]

ב'וכאמור'). כאן אי-הזדהות (+) של חוסר-נכונות הכותב להשלים עם 'התרחשות-מאליה'. כבר בגישתו מציב הכותב את עקרונותיו בעמדה של אי-הנמכת קומתו האישית בפני הזרימה (אופקית) הגורפת והעלולה לכרסם בעמידתו ואף להשפילה. יש להבדיל ממנו 'עריק מהחזית', החרד לקרב (אל-קירוב) למציאות החברתית והוא כפוי לשמור נפשו בהתגוננות של אלי-ירידה, בריתוק מר לעמדה שמעל מתוך התנגדות תגובנית (-) של אלי-התקרבות (למרכז) לתחום 'המצער' עקב תיסכול מוסרי, רגשי-אשמה (I ה 2-1/2 ב'כסות'; I ז 1-1/2). ויש המבקש להתגבר בעמדה גבוהה' עלידי 'רכיבה על עקרונות' כחיפוי לאכזבה (I ז 18-1/2 ב'עבודה'; תבחין 4 : 1-24/1-2 ב'שבועצם'; 156/5-1/2 ב'אצלנו').

לא כן אי-נמיכה (+) או אל-נמיכה (-) מפולשת עלידי סיפוחו של אזור עילי זר (תרשים 8 : 88-93). בהתחשב בטבע התנועיות נמצא בתנופיות ביטוי של מרי על מסגרת שגרתית של היוםיום, צמאון לזינוק מגבוה' עשוי לחולל התעוררות והתחדשות מעל' לאפרורי-המצוי (באמצעי) (תבחין 4 : 157/5-1/2 ב'שאפשר'; 166/1-1/2 מ'); בריבון שאי-נמיכה מתונה שקולה מבטאת נקטת ריחוק (אי-קירוב) לשם הערכה אובייקטיבית בגישת הכותב למשימה כלשהי בתווי היוםיומי, בקשת 'פרספקטיבה' לעיסוק או לגילוי תכנים שמעל לבידוש היוםיומי, עידון הרגש וחינוך עצמי להבליג נוכח פיתויים ומניעת 'ירידה' לזוטות (I ד 12-1/2 מ' ב'מתאים'). ככל שמתגלה פער בין עמדה מגבוה ובין רפיון התנועה או כווצותה מתחזקת דחיקה מאונסת (התנגדות של אל-נמיכה) של הכותב לעמוד על הגובה' מחמת חשש להתערערת ייחודו האישי בנסיבות שונות — למשל, אל-כניעה לנטל-של-משבר, התאזרות 'להחזיק-מעמד בכבוד' במקצוע 'נישא' כלשהו הנראה לאני כעשוי לקיים את יוקרתו בהופעה על אף שפל בהרגשתו העצמית; לפעמים מתבטא בכך ייחול לגדלות כפיצוי לנחיתות גופנית (אדם גמור-קומה, גיבן) (I ח 12-1/2 ו 10-1/2 ראש העמוד של 'ח' ב'החברי').

לגבי אי-נמיכה (+) או אל-נמיכה (-) תחילית באזור אמצעי-אורחי אין התבלטות היצונית (בעילי) (תרשים 8 : 94, 95). אי-הזדהות או התנגדות זו לעמדה גבוהה' באזור אמצעי-אורחי אין פניה להתנשאות 'למען הרושם', אלא שאיפה או יכולת של-ממש לקיים אמת-מידה של מליאות-הערך לרמתו של האני המתווך; דבר זה בא מכוחה של ריגושיות דינאמית המעורה במציאות ומתוך חדות-המעשה בתחום החברתי (תבחין 4 : 3-46/3-4 פתיחת 'ב' ב'קב'; 1-63/1-2 פתיחת 'ע' של 'בעת'). בכך מבוטאת אי-הזדהות של האני המתווך עם הפחתה מערכו, תוך שהכותב מקיים את אי-הנמכתו באזור האמצעי. יש שהכותב כפוי להתנגדות תגובנית של אל-נמיכה לבל תונמך 'עמדתו הרמה' מתוך נרקיזם של מי ש'מכבד את עצמו' ומטפח 'פורמאט' כיאות בעיניו (תבחין 4 : 116/1-1/2 פתיחת 'א' ז; 3-93/3-4 פתיחת 'ג').

(2) אי-נמיכה (+) או אל-נמיכה (-) סיומית או פרידתית באה על הרוב אם מתקצר סיום היורד מלמעלה ונשאר תקוע באחת מחמש עמדות אלו : א) באזור העילי-אורחי (תרשים 8 : 96, 97); ב) באזור עילי מסופת, זר (דוגמות 98, 99); באזור אמצעי-אורחי ; ג) בראש האמצעי ('ע'-100); ד) במרכזו (עינבל של 'ד'-101; של 'ה'-102); או ה) בסף שלו (103-1/2 מ'; 104-1/2 ת'; 105-1/2 ו'). בדרכים אלו משתקף אי-קירוב סיומי, אי-ליכוד שבפרידה. כאן אי-הזדהות (+) או התנגדות (-) היא גלויה, לעומת

השתתפות סמויה בהארכת הפתיחה, כפי שראינו קודם. מיגוון אזורי זה של עמדות 'מגבוה', שסימון היורד מתקצר ולכן אינו מגיע ליעד שאליו הוא מופנה, משקף סיכולן של משימות הצפויות לכאורה מטבע המגמה עצמה ומעיד על מחדלים מחמת קוצר-יד, מעצורים, רגשי-צער, חשש, התחמקות, גורמים המפריעים את הכותב ומונעים את התאמת פעילותו האישית (אנכית) לאווירה החברתית. בשיפוט אופני המחדל של אי-נמיכה או של אל-נמיכה נדון לפי האזור ולפי טבע התנועיות. לדוגמה: בתבחין 4 : 2/37- נמנע סיום 'ל' מלגשר על פני מגע קל וגוח (בידידה מאזור עילי-אזורי לאמצעי) עם ה'התרחשות' (האופקית בשורה); במקום זה נראה העילאי 'כ'מחבק' את עצמו מגבוה. לאור תסמונת צורנית-תנועית זו מתברר, שהוויית הייחוד טרודה פה בטיפות אשליות של ערך-יתר (כושר) אסתטי-אמנותי ('ילד-פלא'), עד כדי כפיות דיבוקית. לשם צידוק מעלות רמתו האישית מסתייג הכותב לכאורה מלהגמיר עצמו בגילוי 'סוד' יכולתו והישגו. אך בפועל חסרה כאן ספונטאניות של שמחת-שיתוף, של בטחון טבעי לקשור שית חופשי בחילוף-דעות בחברה. האני נראה כאן 'מכורבל' בעגמות והתגוננות. בתבחין 4 : 3/162- סיום 'ע' ב'מעשי' רואים אנו אי-נמיכה ה'נתקעת' באזור עילי-מוסף זר, בתנועיות סוערת, והיא מורה על תובענות נמרצת, על אי-נכונות הכותב לותר על דבר הנראה בעיניו לפי קאפריות הרגע כ'עומד ברומו של עולם' והכותב נדרש להטילו על הציבור 'מגבוה'. בכך מתבטאת פעלתנות תחרותית ויצר-שליטה.

המרכז מעוכב מלמעלה בדוגמות אלו: I ו 19-עינבל 'ד' ב'מאד'; ח 7-ד' ב'חרוד'; תבחין 4 : 2/161-עינבל 'ה' ב'התמיהני'. כך נמנע האני המתווך מלהשתלב ב'התרחשות' (בשורה) עקב דחק רגשי עד כדי מצוקת-מחנק, מחמת אי-אמון וחוסר-תושיה להגשים או לגלות את 'סוד' לבו. אי-נמיכה של בסיס (האמצעי) אנו רואים בתבחין 4 : 1/171-י' ב'כבוד'; 2/169- 'האחריות'; 5/140-י' ב'יודע'; I ג 8-ה' ב'הביאה'; 23-צ' ב'אצלי'; 27-ת' ראשונה של 'בתקופות'. התנועיות הנמהרת ברובן של תופעות אלו מחזקת את ההנחה בדבר אי-יכולת הכותב להציב עמדה אישית ביחס חברה מחמת ריגושנות-יתר שלו ואי-סבלנותו לעשות עבודה עד גמירתה, מחמת להיטותו אחרי הישג מהיר, אי-יכולתו להבליג ופגיעותו דוחפות אותו להגיב בחופזה, אך לפעמים גם עשיה פזיזה יש שהיא מדורבנת מתוך מסירות לענין או לחברה. בדרכים אלה באה לידי ביטוי חמימות-מוגו של האני המתווך העשוי — לפי גריותו להתרחשות (האופקית) לפרוץ בתגובות נועזות גם על עלבון מדומה. תכונות אלו מקלקלות את השורה ומפריעות את הסתגלותו למציאות החברתית שבהווי היומיומי.

אי-הזדהות אי-צנטריפוגאלית (+ -) או התנגדות אל-צנטריפוגאלית (-) מסתמנת בתנועה — העולה או היורדת — מן המרכז אל הקצוות, אך אינה מתארכת (תרשים 8 : 106-114) או שהיא מתקצרת (תרשים 8 : 115-137, 141), ובכך נמנעת היא מלהתרחק מהמרכז לקצוות, ועל-ידי כך מצטמצמת התבדלותה (האנכית) מן ההבעה השלמה (האופקית בשורה). כאן נתון לפנינו הפרש אורכי קטן הטעון שתי בחינות: א) קיצור המחיצות (אנכית) מסייע לאיחוי התנועות, העולה והיורדת, בהבעה השלמה; ב) קיצור הבליטות (עילי, תחת) פוגע בדרגות שונות

בזהותה של (צורה) אות עד כדי שינוי ייחודה ואי־קריאותה (תרשים 8 : 117-י'
נראית כמו י'; 118-י' דומה יותר ל'ב'; 125-צ' זו תוחלף בנקל ב'ד').

מגיעת הפלגה לקטבים, אל העילאי או אל היצרי או לשניהם, עשויה ללמד על חולשתה של חויית הייחוד כאני קיים, 'התקפלות' והתבטלות עצמית בפני ההתרחשות בסביבה (אופקית). מצד אחר עשויה אי-התרחקות מן המרכז לנבוע מתוך חוזקו של האני המתווך הדבק בפעילותו, ובכך הוא מונע התפרצותו של קאפריזות חולפות הבאות לידי ביטוי בבליטות של העילי והתחתני. מכאן נובע אי-בידול אונטוגנטי המקל על ההסתגלות האישית בהתרחשות הפילוגנטית (אופקית). אולם בהפרזתו של אי-בידול עלול להיטשטש הייחוד ולהיטמע בורם ההתרחשות — ובכך ביטוי לאבדן זהותו האישית של הכותב בתוך כללותה של הסביבה.

7. אי־שקיעה (+) או אל־שקיעה (–) מופיעה בשלוש דרכים אלה: א) קיצור של תנועה היורדת באזור התחתני האורחי (תרשים 8: 115–'ק'; 116–'ד'); ב) כינוסה הקפחני באזור האמצעי בלבד (תרשים 8: 117–120), שבכך מושמט לגמרי האזור התחתני האורחי; ג) עמידה על הסף של האזור האמצעי האורחי (תרשים 8: 106–114), המבטאת שמירת סייג של התקן, אי־פילוש לאזור זר (תחתני). בשלוש דרכים אלו משתקף אי־ריחוק (או אל־ריחוק) מן המרכז אל מתחת לשורה. יש בכך ביטוי לאי־בידול על־ידי צמצום של תנועה יורדת (בתחתני) חרף קלותה ואלה טעמי הצמצום:

(1) אי-שקיעה (+) או אל-שקיעה (-) תחילית מציינת תנועה הפותחת אות ויורדת עד בסיס האזור האמצעי האזרחי (תקני) שלה בלי לפלוש אל מתחת לשורה (תרשים 8 : 106-114). בדרך זו נוצר אי-ריחוק (+) או אל-ריחוק (-) תחילי מן המרכז, ובכך מסתמן אי-בידול או אל-בידול בגישת הכותב לענין כלשהו. נבחין בין שתי דרכי פעולה : א) אי-בידול הבא מכוח דבקו של האני המתווך בגישתו הראי-ליסטית למציאות היומיומית ומתוך חירות רגשית לסביבה החברתית. כאן מהווה פעילותו של הכותב ערך מרכזי מכוח עצמה בהסתגלותו הדינאמית לסביבה (באזור האמצעי), בלי הודקקותו לנקוט אמצעי הבטחה והתבצרות (באזור התחתני) (תבחין 4 : 1/3-הנסיעה ; 2/43-חושב' ; 1/127-א'ת'). לא כן ב) אל-בידול של הסתייגות מפני היצרי (התחתני) מתוך שיחוק כלפי-חוץ (תבחין 4 : 1/24-שבעצם' ; 2/176-אלמד' ; 3/179-הימים'). בגישה (פתיחה) זו של אל-בידול באות לידי ביטוי משמעת פנימית ויכולת שליטה עצמית למנוע 'הידרדרות' האני המתווך והתבזותו (באזור התחתני). האני משתדל להחזיק מעמד בתחומו החברתי (באזור האמצעי), ובכך גם להוכיח את הגינותו בהווי היומיומי. אולם מה שנראה כאן כשליטה עצמית בהתנהגותו החיצונית, יש שמקורה לאו-דווקא בחזק העקסונות שהאני המתווך סיגל לעצמו. שכן לפעמים נשמר האני המתווך בתחומו שלו (באמצעי) מחמת אופייה הכפייית של התנגדות תגובנית באל-שקיעה תחילית (באזור התחתני). בגלל התנסות כושלת מרותק האני המתווך לפחדים המונעים את פיתוח ייחודו של הכותב ואת הגשמתו העצמית בתחום היצרי (התחתני) ; (תבחין 4 : 3/40-והדבר' ; 2/41-עבודה' ; 2/52-אחרי').

(2) אי־שקיעה (+) או אל־שקיעה (–) סימנית : אי־ריחוק של תנועה היורדת בסיום אות מסתמן בשלוש דרכים : (א) סיום קצר־ירידה באזור התחתני האזרחי (תרשים 8 : 115–'ק' ; 116–'ד' ; ב) סיום שקופה מהאזור התחתני האזרחי שלו, והוא מכונס

באזור האמצעי בלבד (תרשים 8: 117-120; ג). סיום יורד המוגבל באזור האמצעי האזרחי (תרשים 8: 121-122 'פ' וכיו"ב). בשלושת אופנים אלה — קיצור הסיום, קיפוחו או הגבלת ירידתו — יש משום אי-שקיעה (או אל-שקיעה) המונעת ריחוק מהמרכז, ובכך מתבטא אי-בידול ייחודו של הכותב כ'אני קיים' המסייע להשתלבותו בהבעה השלמה, בשורה.

מאחר שהאזור האמצעי חבוי יחסית (לעומת העילי), מסתבר שכאן מכריע תכופות יותר, לא מבחן של עמדה, אלא יותר של תחושת-התנועה — נטיה למנוע 'צניחה', נפילה, הידרדרות, שקיעה, טביעה בתהום היצרי (באזור התחת). לפי טבע התנועיות של הפוטנציות א-ט ניתן להעריך את אופי ההבעה לתופעות של אי-שקיעה. יש שהימנעות הכותב מלהיגרר ב'גראביטציה' לא-מודעת לתחום גירוי של היצרי באה לכאורה כדי לאבטח את ייחודו מפני 'קיצונות' (התרחקות) רוויית-צער מגסיון מר (תבחין 4: 2/47-2/48 'ק'; 5/35-5/36 'ד'; I ו 13-13 'ג' ב'לוגי'). ויש שאיבטוח כזה נהפך להדחקה כפייתית, הממוטטת את בטחונו האינסטינקטיבי של הייחוד, מעקרת את חיותו, ותולשת אותו מקרקע-יינקתו, וכך מתנוונת צמיחתו מחוסר 'שרשים' או משדיפותם (I ו 2-2 'ק' ב'קבוצ'; ח 8-8 'ק' ב'מקצוע'). כאן בולט אופייה התגובני של התנגדות באל-שקיעה סיומית.

אולם אי-שקיעה אינה נזקקת דווקא לריסון של כפיה, היא עשויה לבוא גם מתוך חולשת-דחפים של מזג פלגמאטי-נרפה (I א 11-11 'ק'; 14-14 'ך'). פה מתפקדת הימנעות סבילה של רפיון אונטוגנטי של ה'אני קיים'. לעומת התופעות שמגיגו נבחין בהסתגלות פילוגנטית פעילה של אי-בידול מן ה'התרחשות', כאשר מתוך עוצמת דחיפתו של הכותב לקדם את הגשמתו בלי עיכובים אין הוא משתהה (בסיום יורד מקוצר) 'לשאוב נחת' מהישגו בצעד הבודד. חשיבות צעדיו נמדדת בעיניו לפי כושרו לשלבם בעיבודו של המבצע השלם (I ג 30-30 'ק' ב'יקירה'; תבחין 4: 3/138-3/139 'ג' ב'אנגלית'; 2/111-2/112 'ק' ב'קודם'). יש להניח שגמלה בלבו של כותב כזה החלטה שלא לשקוע ב'פתיונות' של היצרי, ובמתח פעילותו הוא שוקד להשלים (בשורה) את משאת-גפשו בהגשמה הולמת למציאות הריאלית שבהווי החברתי (אי-שקיעה המשולבת בעלית). אולם, אם מביאה פעילות הכותב לחוסר-מנוח, והיצרי שלו מתפרק מסייגים, עלולה עמידתו להיפגע (קיפוח הסיום היורד), ייחודו כ'אני קיים' מסתחף לתוהו-ובוהו לאנארכיה אישית לגבי דרישות המציאות, או ביחסו הרגשי לחברה, ובעיקר בחוג האינטימי של המשפחה (I ג 20-20 'ס' ב'מכס'; תבחין 4: 3/133-3/134 'ג' ב'גור'; 2/107-2/108 'אגר'; תכופות נמצא בזה דלגנות של 'רוב מהומה ודלות-מעשה').

מטבעו אין אדם, ובייחוד 'בעל-מזג', נכון להשלים עם קפחונו הרגשי, ובמידה שאינו מוצא פורקן בתחומו הפרטי, הוא נזקק, או כפוי, לפתרון של אל-בידול מהחברה. ואמנם לעתים קרובות מתברר למרבה התמיהה שאותה פעלתנות ציבורית, התמסרות 'אמהית' (או 'אבהית') למטרות כלליות, השתתפות קנאית בחוגים אידיאולוגיים וכיו"ב — מספקים לכותב תגמול לא-מודע של החזרת ערך לעצמו בדרך של הקרבת עצמו יתרה. יש בכך כדי לשכך כאב המציק לנפשו של הכותב בגלל קיפוחו כחיים. אלה הם איפוא גוונים של מאזוכיזם, שלפעמים יש בו משום גאולה לאדם, כאשר אי-שקיעתו של היצרי (בתחתית) בסאדיזם הופכת לתגמול קונסטרוקטיבי על-ידי אי-בידול האני

בדרך של זולתנות. אמנם מצטער הכותב על קוצר-ידו להשלים את מחסורו הפרטי, אך מעודדת אותו התגייסותו המוסרית-רגשית המאפשרת לו ליהפך מסובל מחמת מצוקת-עצמו למסייע וגואל לאחרים.

8. אי-גביהה (+) או אל-גביהה (-). — משתקף באופנים אלה: (א) קיצור תנועה העולה באזור העילי האזרחי (תרשים 8: 122, 123, 132, 133); (ב) חוסר עילי, אם מכונסת האות באזור האמצעי בלבד (תרשים 8: 124, 125, 134-136); תחלוף מוגבל באזור אמצעי אזרחי; (ג) בראש האמצעי (תרשים 8: 126-131, 137, 141); (ד) מרכז או עינבל (תרשים 8: 138-140). מה מכריע כאן וכיצד? האם (1) בא אי-בידול מהמרכז לפי עירות זיקתו של הכותב להשתלב הבעה השלמה (תבחין 4: 1/180-1/181 'ל' ב'לא'; 4/30-4/31 'ל' ב'לקנות'; 'ש' — ב'137/2-1/141 'ש'לום'; 1/124-1/125 'שלמדת'; 4/122-4/123 'תשובה')? בדוגמות שבסוגריים מבוטאת היענותו של העילאי, המסתגל להנחיית האני המתווך לדרישות המציאות השוטפת (אופקית) — ריאליזם, הסתגלות לחברה, שיתוף-פעולה, תכליתיות חיותית. ואולי (2) מוכרע אי-הבידול על-ידי אי-ריחוק בעילי? מאחר שהאזור העילי הוא הבולט ביותר לעין, היש לראות בקיצורו אי-גביהה משום מניעת הבלטתה של עמדה גבוהה, מיעוט קומתו של הכותב I ט' ל' ב'11-11'לגשש'; 15-16'לר'; 34-35'על'; 35-36'הלא')? בדוגמות שבסוגריים משתקף העומס המענה של העילאי, הכותב סובל מנקיפות-מצפון, בושה, רגשי-נחיתות, מצוקת-אשמה, התחמקות מביקורת, התכחשות להרגשתו העצמית, חששנות. אך ייתכן, שהכותב מקצר את תנועתו העולה עקב רפיון-נפש, עצלות, גרפות-הרוח, כדי לפטור עצמו ממאמץ שבעליה I א' 8-8'ש'; 10-10'שט'; 7-7'ל'). בכך מבוטאת חולשתו של העילאי, אדישות רוחנית או מוסרית, אי-שאתנות, אי-העזה, אי-אמון ביכולתו האישית, כניעות, קהות-השכל.

(1) אי-גביהה (+) או אל-גביהה (-) תחילית (גישתית) מסתמנות באופנים אלה: (א) פתיחה קצרה-עלית מעל לשורה באזור העילי, או (ב) פתיחה נמוכה-עמדה באזור האמצעי (תרשים 8: דוגמות 122-131), בתנועה ספונטאנית או לא-כפויה (תבחין 4: 30/3-3/30 'צ' ב'שקבוצה'; I ג' 23-23'צ' ב'אצלי') יש בפתיחה לא-גבוהה זו ביטוי של אי-בידול מהחברה, ביטוי לגישה של אי-התנשאות הכותב, אי-הודעותו עם 'עמדה רמה', אי-התבלטות, גישה המלמדת בעקיפין על זיקת הכותב לקיים קרבה ביחסיו עם החברה. ואילו בתנועה כפויה יחסית (תבחין 4: 1/44-1/45 'צ' ב'מעריצה'; 2/45-2/46 'צ' ב'פצע'; 5/64-5/65 'צ' ב'הצורך') ניכרת התנגדות תגובתית של אל-גביהה — חשש מפני היחשפות, הסתתרות, בקשת מחסה. בגלל רגשי כפיה שונים אין הכותב יכול לזקוף ראשו כבר בגישתו (בפתיחה).

(2) אי-גביהה (+) או אל-גביהה (-) סיומית משתקפות בסיום קצר-עלית מעל לשורה או בתוכה — באזור העילי או באמצעי — בתנועה ספונטאנית או לא-כפויה (תבחין 4: 30/4-4/30 'ל' ב'לקנות'; 1/41-1/42 'ל' ב'לבתי'; 4/49-4/50 'ל' ב'קבלת'; 1/141-1/142 'ש' ב'שלום'; 1/121-1/122 'ש' ב'שלמדת'; 2/122-2/123 'ל' ב'לחזור'; 4/122-4/123 'ש' ב'תשובה'). בדוגמות שבסוגריים יש משום ביטוי לאי-הודעות של אי-גביהה בפרידה (בסיום) המורה על אי-התבדלות, השתקקות חבויה להשתלב בחברה, מתוך זיקות חיוניות של צמאון לשיתוף, המגיע לפעמים עד לידי תלות-יתר בסביבה, אם 'מסתנור' העילאי בברק דרבנונו של האני המתווך, והוא משתעבד לעניינים שבהווי היומיומי עד שלא נותר לו 'ראש פנוי'

(עילי מקופח) לחשוב קצת גם על מה שמעל לאזור האמצעי. לעומת זאת בתנועה כפויה (I ט 2-ל' ב'לועדת-לא'; 15-ל' ב'ולך'; 34-ל' ב'על') מבוטאת התנגדות תגובנית של אל-גביהה, מפני ש'עמדה רכה' נחוות כחשיפה מצערת של מצוקה, שממנה מבקש הכותב להימנע, ולו בדרך של אל-התבלטות.

35. מגמות התנועה בממד הגובה, לפי הפוטנציות א-ט

לאחר שעמדנו על טבען של מגמות התנועה בממד הגובה מן הצד העקרוני נבחן עתה, איך הן מתבטאות לפי סיווגן המאפיין של הפוטנציות א-ט.

בתיאום חר-הנטיה ממריע האספקט הדינאמי — מגמות של הזדהות (+) או אי-הזדהות (+) (-).

פוטנציה א : טיפוס גרפה

לפי תפקודו הסביל של א מכריעות בכתבו מגמות של הזדהות (+) ואי-הזדהות (+) (-) המסתמנות בתודויות של בליטות קצרות מחמת רפיון. הימנעותו של א ממאמץ מתבטאת בקיפוח התנועה העולה, בעיקר באזור העילי; ולא עוד אלא שלפי גרפתו וקוצר-ידו מתקפחת תנועתו גם בקווים היורדים על אף הקלות שבירידה, ובעיקר באזור התחתית. בכך משתקפת סבילותו של טיפוס א גם בתחום היצרי. החולשות בהגדרה העצמית של ייחודו כ'אג קיים', בהתבטלותו וטשטוש עצמיותו (האנכית) של כותב א ב'התרח-שות' הסביבה (אופקית) מתבטאות בתופעות 1-4 דלהלן.

1. נמיכה מהמת רפיון (I א' 6-ב'לא, 7-ב'לכתוב, 8-ב'ש, 10-ש') מבוטאת חולשת-הדעת של א שאינו גוקט עמדה עצמאית של ריהוק-מה לגבי המתרחש, חווית נחיתות המביאה את א לידי חמיקה רעיונית, לידי השתפלות של לא-איכפתיות ולידי אי-דאגה ניוונית של השלמה עם המציאות כנתינתה.

2. אי-גביהה מהמת רפיון משתקפת בדוגמות הקודמות. כאילו אומר הכותב: למה להתאמץ (בגביהה), אם החיים ניתנים בנקל? מה יתן ומה יוסיף לי, אם אשאף לאיזה שיא, אם אחזור ואעפיל אליו? שהרי עוד קודם תזכה להשיג אותו 'שיא' יכלה כוחך ליהנות מפרי-עמלך. מוטב איפוא ליהנות מן הנתון ולא להרקיץ שחקים. לכאורה, יש בכך משום ריאליזם נהנתני. אך על הרוב מכריעה כאן השתמטות כאובה-מדוכדכת ממאמץ של פיתוח מחמת חולשתו של העילאי, תבוסנות מצפונית של הכותב א עד כדי אי-אמונו ביכולתו לתקן, אי-נכוונותו הנפשית ואולת-ידו לגייס אותו ליבידו גרפה-אדיש לישם הפעלה עצמית של התעלות ואיצול. אי-גביהה שבכתב א מקנה חסות אילמת לויתור של הכותב הנכוב על התמודדות לגאולת עצמו, ובגלל אי-פיתוח (אי-גביהה) חלים איפוא עצירה, עכבה, ניוון רוחני.

3. אי-שקיעה מהמת רפיון (I א 11-ק'; 14-ד'). על אף הקלות והנחות שבתנועה יורדת גורס כותב א 'שב ואל-תעשה'. עיקר חווייתו בעיניו הוא הגאט ה'צניחה' באין מפריע (כמו בחלום). חולשת-הדחפים מתגלה כאן בעירומיה. הכותב רפה-ידיים מלהפעיל

את מרצו באפיק־יצירה של עצמאות (=הייחוד), הוא חסר־אמון להורים יומה של מעשה במגמה חיובית, אין בו נכונות נפשית לבקש שדה־פעולה כדי לבחון בו את יכולתו האישית ולבטא את עצמו במעשים. תכופות חסר הוא נכונות לטרות אפילו לשם הנאת־עצמו. זוהי אנוכיות נרפית של הנאה באי־עשיה, של קיום תלוי על בלימה.

4. אי־עליה מחמת רפיון מתגלה בדוגמות שלעיל (3), ובתרישים 8 : 78-ק' ; 83-פ' ; 84-ב' ; 85-ג'). אין תימה, שכאן חסר ה'מוג' לשיתוף (אי־קירוב למרכז), מה גם שיש בכך משום פטור ממאמץ. הכותב א נאמן לדרכו שלא לטרות, לכן לא נופתע בגלותו בו אספקטים שונים של אי־התקשרות, רווקות מאוחרת, ערירות, היותו אדם עזוב לנפשו.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגרטיבי

לפי תיפקודו הפעיל־הרמוני מפתח כותב ב את מגמותיו בהתאמה הרמונית של הודעות (+) ושל אי־הודעות (-) דינאמיות, לפי חוסנה הטבעי של חווית־הייחוד שלו 'אני קיים' בעצמאות בהנתנת ויוצרנית.

1. שקיעה נמרצת (I ב 1-ק' ; 'ן' 8, 19) של כתב ב מורה על שרשיות טבעית, כוח־התערות והגשמה נמרצת, המקנים לייחוד ('אני קיים') תדוות־חיים היונקת ממקורות היציר־קמאי, ועם זאת כושר־הסתגלות, חישול והיענות בקרקע של בריאות ארצית, המפרה את בטחונו האינסטינקטיבי של הכותב ב בעשיה חרוצה ובשמחת־יצירה.

2. עליה דינאמית (I ב 8-הק' ; 20-ג' ; 'ק' 21, 22) של כותב ב יש בה תנופיות של תמימות טבעית, צמאון לשיתוף ודחף להתמודד עם אתגרים ולהעלות את יצירתיותו הפרטית לרקע חברתי של הדדיות ריגושית וחומרית. בליכודו מפועם־החיות וקירובו הצנטריפטאלי מבוטאת אופטימיות של 'קח ותן' אגב התערבות פעילה של ב ב'התרחשות' שבסביבה (אופקית). בעליצות מלאת־דם ובבטחון בלתי־אמצעי נותן האני ב את ידו במעשים המכוונים לבנות ולהיבנות, לפיתוח ולקידמה.

3. אי־עליה דינאמית (I ב 'ק' 3, 5, 14, 24) זו משקפת את כוח־השתרשותו של כותב ב ויצירתו הריגושית העומדת בפני גירויים מסעירים. בחמימותו הטבעית אין כותב זה נתפס ללהטנות. כוח־הכלתו העצמית ועיגונו הבוטח מאפשרים לו עמידה איתנה ותקיפה של אי־הסתחפות (אי־קירוב לאמצעי) במתרחש שבסביבה. חווק התערותו מקנה לייחודו משקל של מהימנות (הדגשת הקו היורד באזור התחתני) — הוא בחזקת אדם יציב, עמיד שאפשר לסמוך עליו.

4. אי־נמיכה תחילית (I ב 'ן' 3, 4, 23). אי־קירוב זה של גישה יש בו זיקה חברתית, אך זו אינה מתבטלת בפני מוסכמות החברה. מכוח החשבת עצמאותו נוקט ייחודו של ב ('אני קיים') עמדה תקיפה של עצמו. בדרך זו הוא עומד על דעתו כנותן מבע לזכותו הטבעית והבלתי־מעוררת של הפרט. ועם זאת, באורח פאראדוקסאלי לכאורה, אף שאינו נטמע בגישתו (אי־נמיכה בפתיחת אות), אלא בוחן דברים בחינה עצמאית, נוטה הוא לתרום לחברה מכושרו האישי.

5. נמיכה סיומית (I ב 'ל' 12-ב'חולצה ; 14-ב'קבלו') : העילאי של כותב ב מחייב את החיים ויש לשתף פעולה עם האני המתווך, להעשיר את האפרוריות היומיומית

בערכים הומאניים ואסתטיים. יש בעילאי זה עירותה של חשיבה קומבינאטורית, המשרתת תלבת בחייה-המעשה, לפי עצומות זיקתו של ב לחברה.

6. גביהה דינאמית (I ב 'צ' 2, 12; 'ל' 2, 13, 20, 23) משקפת את תנופתו הנפשית ורעננות רוחו היוזמת של ב המעודדות את בטחונו העצמי להתמודד בקשיים שבהעפלתו (גביהה) להגשים את שאיפתו לעצמאות רעיונית. אין זו יומרה להתנשאות, אבל בעירותו הנפשית מתעלה כותב ב וחותר להיחלץ למעשים שיש בהם כדי להעשיר את תכולת ייחודו האישי כ'אני קיים' וגם להרים את ערכיה האסתטיים של החברה. דמיונו היוצר מתמוגג בשיפוט ריאליסטי ובחמימות טבעית, ושילוב זה מקנה לייחודו של ב מצפון ציבורי של שמחת נשיאה בעול של אחריות ומסירות.

פוטנציה ג: טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער נוטה כותב ג לתנודיות מופרזות של מגמות הזדהות (+) ואי-הזדהות (-). בכל האזורים מאפיינים אותו פריצות שלוחות-רסן, פילוש וקיפוח של ירידה ושל עליה חסרי-מגוח המשמשים בערבוביה. לאור התכונות שהכרנו בו לא נשתומם לחוסר-יציבות רגשית שבפעילותו הבלתי-מרוסנת, לגעשנות המטלטלת אותו בין תהום למרומים, בין להטנות ומרי להשליט את ייחודו על הסביבה לבין התערבותו היתרה ב'התרחשות' (אופקית) עד כדי היטשטשות וטמיעה בסביבה.

1. גביהה סוערת (תבחין 4: 4/3-4/ט'; 1/4-1/ד'; 1/177-1/א'; 1/174-1/ב'; 2/2-2/עו'; 'ל': 2/14, 2/164, 2; 2/24-2/צ'; 3/3-3/על'; 1/27-1/ה'; 2/2-2/ץ'; 5/28-5/ל'; ב'ועל'; 1/29-1/א'; 2/152-2/ל'): 'שבירת-שיאים' אינה ראייה לגבורה, שמבחינה האמיתית דווקא בעשיה ללא-רעש, נשיאה בעולה של האפרוריות היומיומית. ואמנם, מבחינה זו מתגלה חולשתו של הלהטן ג תמוס-המות, שבקוצר-רוחו מתחמק הוא תכופות מהתמודדות בונה, הדורשת נשימה ארוכה. על הרוב תר הוא אחרי מיפלט בתעלולים של מוקיונות ורעשנות, 'ביצועים' עפופי, התפרצות געשנית, רתחנות עד כדי אכזר-עשתונות, יומרנות של 'יוענות'. בגלל פקיעת סבלנותו מחטיאה הגשמתו לעתים קרובות את המטרה המיוחלת. כשלונות כאלה מרגיזים אותו כמובן והוא מניף את 'גס המרד', לכאורה כדי לשחרר את ייחודו האישי מעול שעבודה של המציאות; אך בפועל זוהי מלחמת-תנופה המתקיפה כל 'מסגרת' מחייבת — זוהי קריאת-תגר ליצרים קמאים הפורעים משמעת וזורעים אנארכיה.

2. שקיעה סוערת (I ג 5-5/ד'; 6-6/ב, ע'; 17-17/ד'; 26-26/ש'; 29-29/לך'; תבחין 4: 1/119-1/ם'; 4-4/ד'; 1/118-1/ץ'; 1/117-1/ת'; 2-2/ג'; 5/110-5/ג'; 1/82-1/ב'; 2-2/כ'; 3-3/צ'; 2/99-2/פנים'; 3/83, 4-4/ף'; 1/98-1/צ'; 2-2/ל'; 1/86-1/א'; 2-2/פ'; 2/92-2/ל'; 3-3/ק'; 3/94-3/ב'; 5/93-5/ם'): חולשת משמעתו הפנימית של ג משתקפת ביתר-שאת לפי השתלחות-מרסן בקו-ההתנגדות הקלה ביותר, בתנועה יורדת של מבקיעות נטולת-סייג. בלהט חתירתו למבצעים נועזים כדי לתדור (בתחתית) לתחומים לא-גודעים המגרים את סקרנותו מאבד כותב ג כל מעצור עד כדי סיכון שבהרפתקנות. משתקף בכך חוסר חוש-מידה לשיקיותו של היצרי (בתחתית), וברוב להיטותו עלול כותב ג לפגוע בזולת, אם בממונו לשם בזבוז והוללות, ואם בגופו אגב חוקפנות, פריצות ומעשים נפשעים.

3. נמיכה סוערת I ג 2-ל'; 25-ט'; 35-ש'; 38-ל'; תבחין 4 : 3-1/170; משקפת את אי-המנוח של ג שאינו מסוגל להתיישב בדעתו כדי לנקוט 'ריחוק' ולאפשר הערכה 'מעל' לאינטרסאנטיות בלתי-אמצעית. יש שנמיכה סוערת באה מכוחה של התמצאות זריזה שאינה סובלת דיחוי, וברוב בטחונה נדחף כותב ג לממש רעיון או פרוייקט כלשהו אגב דרבון ליישומו המואץ במבחן המציאות היומיומית. אך לעתים קרובות יותר נמיכה סוערת מקורה בחולשת משמעתו הפנימית של ג וקוצר-רוחו לבחון דברים מעבר לשעת התרחשותם. בגלל אי-סבלנותו לעיון ולהפשטה נתפס הכותב ג לפזיזות בהכרעת ענינים הטעונים ביקורת ותכנון (בעילי), ומכאן מתבקש לו מנוס מפני ריקות רעיונית, אגב הסתערותו למבצע של 'כיבוש זריז' (באזור האמצעי), ובכך מתגלה איווי להאדיר את יוקרתו בחברה, לעתים אפילו במעשים המנמיכים את קומתו המוסרית תוך זלזול בערכים מקובלים.
4. עליה סוערת I ג 28-ק'; 30-ק'; 31-קש'; תבחין 4 : 2/113-פ'; 3/112, 4-ג'; 3/108-ק'; 3/103-ק'; 2/98-לה'; 3/92, 4 : 5/76-פר' — משקפת פעמים את שמחתו של כותב ג לחישוף ממעמקים, לפי כושרו להעלות את רחשי-הנבכים שלו ולהביעם בלהט ראשוני (יצרי-קמאי) של קירבה נלהבת וחברור נאמן-רגש (שבעליה). אולם תכופות יותר מכריעים בעליה סוערת חוסר עמידות והתמדה, גריות-יתר המקפיצה את הכותב ג ברדיפה אחרי 'סנסאציות'. זו תסיסה שאינה מניחה לו להלך על קרקע המציאות, אלא דוחפת אותו לזינוקים. ראוותניים. מקור הבעיה אינו דווקא בעודף מרץ של ג, אלא במה שיעשה ואיך ינהג במרצו. האני של ג כמו חומק מלהתייבב מול עצמו, פוחד הוא לחדול מרעשו שמא יגלה לעצמו במצוקת-הדממה שלו את שפל ירידתו (בתחתית). מכאן פריצתו 'אל-על' בתרועת-כל-יכולת. הוא מזמין כביכול את החברה (שבאזור האמצעי) 'לדו-קרב', בין השאר, בדרך של פעלתנות חתרנית, דימאגוגיה, איומים, סחטנות.
5. אייגכיה סוערת I ג 5-ל'; בעליך; 23-צ'; באצלי. תבחין 4 : 1/141-ש'; ב'שלוס'; 4-ל'; ב'לך; 5/134-י'; בעדיין; 131-מ'; ש' 1/124-ב'שלמדתי, 4/122-ב'תשובה'; 2-ל') — משקפת לאו-דווקא חוסר אידיאלים, נחיתות שכלית או שפלות-רוח, אלא בראש וראשונה את קוצר-רוחו של כותב ג לשאת בעול המאמץ (בתנועה עולה) להגשים אותם ענינים רוחניים (בעילי) או חברתיים (באמצעי), העשויים לרומם את חוויית ייחודו כ'אני קיים' ולגבש את ערך עצמיותו. למעשה שולטים בכתבו פחזנות שתמטנית מביקורת עצמית (בעילי) ובכך באות לידי ביטוי פריקת עול-יחובה, עריקה מחשבון-הנפש, אי-סבלנות במגע-ומשא עם הבריות, פקיעת משמעתו העצמית והיטש-טשות גורפנית, של ייחודו (אנכית) בהתרחשות היומיומית (אופקית).
6. איי-שקיעה סוערת I ג 1 ק' ב'הפקיד'; 14-ק' ראשונה; 30-ק'; 46-ק'; תבחין 4 : 3/138-ב'אנגלית', 3/133-ב'גרו'; 1/122, 2 : אומרת, כי דלגנות ויסודיות מבטלות זו את זו. בהילותו של כותב ג אחרי הישג מהיר שמעבר ליכולתו האישית נוטה לדרבנו לעשיה פזיזה של קפצנות קלת-דעת ולהזנחה חומקת-מאחריות המזנועות אותו מלמלא תפקיד או להשלים משימה שלו באורח יסודי. בפעלתנותו זו מסונוור כותב ג בדחפים ואינו מסוגל לגבש חוויית ייחוד קונסטרוקטיבית, עמוקת-שרשים ויציבה לפי קיפוחו של הסיום, בעיקר באזור תחתית-קני (תבחין 4 : 4/59-ג' ב'הורג';

122/1-1', 2-2'; 100/3-1' ב'זה'). מסתבר, שאותה בהילות שבחוסר מעגן (בתחתי מקופה) יש שמקורה במצב בעייתי של הכותב ג בתחום היצירי, עקב לבטים או אכזבה, על הרוב ביחסים שבינו לבינה, כפי שמתרחש במצב שבו אין הכותב מוכן לעמוד על שלו (איי-שקיעה), ועם זאת אינו מרחיק עצמו (איי-ריחוק מהאמצעי) מסיכוי להסתגלות חברתית, מתוך שהוא מצפה לחידוש הקשר במשפחה, או מתוך כמיהתו להיכרות חדשה (בישואיץ). מצד שני יכול להתבטא בכך מעין תחליף של דמיון יוצר וכשרון אמנותי (לפי פיתוח העילי וקריפת התהתי) המצמידים 'כנפים' לחווית הייחוד כ'אני קיים', ולפעמים הם כמו פורחים באוויר וגשארים תלויים על בלימה.

7. איינמליכה סינטיק סוקרת באזור האמצעי I) ג' ה' 4-ב'כתיבה, 8-ב'הכימה'; 11-ל'יות'; 18-מ' ב'הפעם'; 23-צ' באצ'לי, תבחין 4: 1/177-א' ב'את'; 1/171-ו' ב'כבוד'; 1/169-ו' ב'מוכרחים', 2-ב'האחיות'; 4/156-ו' ראשונה ב'להודות'; 3/153-ל' ב'על'; 5/140-ע' ב'יודע'. בעלי לב רגיש שברוב עירותם למתרחש בהווי היומיומי, ביחסי החברה שרויים הם בתחושה דוחקת של 'חוסר-זמן' מכדי להספיק להשתתף (קצור האמצעי) באירועי הסביבה. האני המתווך של כותב ג' אינו יכול להתפנות ולהשליט סדר במעשיו והוא נדחף לאלתר את התערבותו הבלתי-אמצעית במתרחש, ואפילו על סמך שמועה כלשהי שדי בה לגרות את סקרנותו ולדחפו לפעולה, אף לפני שינסה לברר את בסיס השמועה. התלהבותו היתרה של ג' עשויה במקרה הטוב להתבטא בדאגתנות ובמסירות מתוך לחץ, אך תכופות באה בה לידי ביטוי רגישותו המופרזת עד כדי פגיעות 'קפיצית', המזניקה את האני המתווך שלו בחוסר-מנוח למעשים נמהרים, שלכאורה נועדו לפתור את הבעיה 'מיידי', אך על הרוב מביאים הם אותו לידי אכזבה במטרות גוברת.

8. איי-עליה סוערת (I ג' ק' 1, 2, 14, 27, 46, 47, 49. תבחי' 4: 2/117-ג' ב'לרגל'; 3/116-ג' ב'מרגישים'; 1/75-ו', 2-נ', 3-ת', 4-פ'; 1/106-ג' ב'גיפ'; 3/94-נ'): באי-קירוב זה מהאזור התחתי לאמצעי מבוססת מניעת שיתוף רגשי של כותב ג עם החברה, בין השאר, מתוך פראות של יציר-אנוכיות, נזודות, בעטנות, הרפתקנות, הפקרות. בחוויית ייחודו אין כותב ג מוכן לותר על דחיפתו הפרטית לפעול מתוך איי-תלות בדעת החברה. יש שאי-תלות זו שלו ניוונה מכוח-יצירה וחתימה לפיתוחו בדרך משלו, הנראית לו הולמת את יחוליו, בשעה שדרכו מלווה גילויים של מורת-רוחה של החברה, ויש שאי-עליה סוערת מבטאה אותם רגשי-מרי של כותב ג, שהבעתם נמנעת ממנו ברקע חברתי.

בתיאור ישראל הנשיה שולמת מיקורת או כפיות אופטית : ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו הכארגנת נקצבות מגמותיו של כותב ד לפי הנעה של הודעות (+) ואי-הודעות (-) המורכבות בהגיון מוסרי, עיוני או מעשי. מתוך שכותב זה חדור הכרה כי קיום עצמאותו האישית כראוי לערכו מחייב אותו לקיים את החובות הנתבעות ממנו לגבי עצמו וכלפי החברה, מתגבשת בנפשו תודעת אחריות לטיב עשייתו. מכאן

נידרשותו לשאת בכובד-ראש בהגשמה נאמנה לעקרונותיו, הגשמה יסודית בלי יומרה, בחינת עצמו מתוך הקפדה על שלמות המעשה וההירות של הצנע-לכת.

1. גביחה שקולה באזור עילי-אזרחי (I ד' ל' 1-ב'בלבד; 2-ב'לכך; תבחין 4: 179/1-ל' ב'לבוש). אין כותב ד נאחו באשליות תמימות או בדימויי-מאויים שמעבר ליכולתו. הוא בוחן את המציאות היומיומית בחינה מפוכחת למען גיצולה. אין בכך משום גילוי להתעלות של השוכן במרומי האולימפוס, אלא עילוי-ערכים בכוח-עשייתו של הייחוד של ד, התמודדותו בחולשתיו והעלאת רמת-עצמיותו, לאו-דווקא הרוחנית, המוסרית או אחרת לשמן, אלא בכל מעשה המביא לעידון הנפש במימוש עקרונותיו. בגביחתו של ד' יש משום אדם המכלכל את מעשיו בחשבון, בתבונת-החובה קודם לדרישות-זכות, בתחילה מח● הוא את עצמו לקיים. תודעת חובה זו מביאה אותו לבחינת ערכיותם של דברים, לתכנונם-מראש ולהסדרתם בחינת סוף-מעשה במחשבה תחילה. אמנם מיטב התכנון אינו ערובה למגיעת תקלות בהגשמה. אולם מצפונו של ד לא יתן לו מנוח עד שיתגבר על קצ'ים שבגביחה, ובמיטב יכולתו יתעלה.

2. שקיעה שקולה (I ד' י' 2-ב'לכך; 9-ב'לשון; 8-ק' ד'; 4-נ' כ'; 13-ג' א'). אין זו שקיעה בפשטנות ולא הידרדרות יצרית, גם לא התחפרות חרדנית, אלא ביטוי לחתירתו של כותב ד ליסודיות ולביסוס, להעמקת הכרותיו, כדי להשתית עליהן הגשמה הנשענת על ידע. משהכיר ד עקרון כלשהו ומלקח נסיונו קנה את הידע הדרוש, לא יניח שאלה יישארו תלושים. הוא נותן דעתו לכך, שיעשה בהם שימוש פרגמאטי כדי לבסס את המעשה, כדי להקנות לקיומו האישי פשר הגיוני מבוסס על מסד איתן, כפי דרישת חווית ייחודו הרציונאלית-ריאליסטית לקרקע מוצקה (בתחתית) של יציבות ובטחון.

3. נמיכה שקולה, בעיקר לבסיסו של האזור האמצעי (I ד' 4-י'; 6-ח' ב, ר, ה'), פירושה כי האני המתווך של ד שוקד שלא תצא מתחת ידו מלאכה שאינה מתוקנת כל צורכה. אין זו קפדנות קאפריזית, או ריתוק קטנוני ל'שלמות מוחלטת' או כזאת שמקורה בפחד שהסביבה תמתח עליו ביקורת. קובע פה תודעה של אחריות, אהבת-סדר וביקורת עצמית למען הביצוע הדייקני כתביעת מצפונו של ד להגינות במחשבה ובעשייה כאחת. בנמיכה מהאזור העילי (I ד' 9-ש'; 10-ש'ל') מבוטא שיקול הומאני של ד, הנותן דעתו על עניני המציאות החברתית מתוך טאקט של התקרבות לשיתוף רעיוני לעידונו של ההווי היומיומי.

4. עליה שקולה (I ד' 1-בה' של 'במידה'; 2-ב' ב'לבד; 4-זכ'; 5-י'; 14-שד'; 15-ק'): במידה שביצר הקרנותו מגלה הכותב ד חידוש כלשהו העשוי לדעתו לשרת את טובת הכלל, לאו-דווקא בהנאה חומרית, אין מצפונו מניחו להשאיר את תגליתו חסויה ברשותו הפרטית. תודעתו ההומאנית של ד דורשת ממנו להעלות את מימצאיו לאור ההווי היומיומי (לאמצעי) ולהפעילו בשירות סביבתו, בין שזו תגלית במדע גיוסי (פיסיקה, מדעי-הטבע, טכנולוגיה), ובין שהיא הארת-מעמקים לקדמוניות האדם וטבע התהוותו (ארכיאולוגיה, אנתרופולוגיה, פסיכולוגיה) כמתגלה (בעליה) בחפירות של עתיקות ובמחקרים של נבכי-הנפש.

5. אייגביחה שקולה באזור אמצעי בינוני עד קטן (תרשים 8: 126, 130, 131, 138, 140. I ד' 1-מדה-כתב; 2-תהיה; 5-7, 12, 13). בכך מבוטאת צניעותו של האני המתווך של ד ביחסי החברה. לפי ביקורת עצמית מקיים הוא מסגרת-ערכים מלוכדת

בסיגולו המיושב לדרישות המציאות. הוא בוחן את התחייבותו בהערכה מפוכחת ומארגן את מעשהו בזהירות לפי חוש-מידה, לבל יחרוג מגדר-יכולתו ללא את המוטל עליו. מכוח משמעתו הפנימית אין הוא מתפתה להתרגשות סתם, מתוך הכרה ברורה בחוסר-התועלת שבהתרגשות כזאת העלולה אף להפריע. כותב ד שולט בעצמו ואינו מוציא את מרצו לבטלה בדברים שוליים, הוא מסוגל להתרכז בבחינה ענינית של עובדות לגופן, לנתח את המימצאים וללמוד לקח אובייקטיבי מנסיונו, ואין הרגשתו האישית לפי מצבו משחדת אותו. השגתו של ד אין בה יומרות או אשליות-ייחול, ולכן משמשת היא בסיס מהימן לפעולה יעילה.

6. אי-נמיכה שקולה, בעיקר תחילית, באזור העילי (I ד י' 1-בי'תר-אמיתות/4-שנוכחות/). אין כאן עמידה של רוס-לב 'מעל', או נטיית-גרונ אריסטוקרטית מעושה, רכרבנות אינטלקטואלית, או רכיבה מתחסדת על עקרונות. כותב ד נוקט ריחוק (מהאמצעי), כדי לבחון דברים שביהתרחשות' (האופקית) היומיומית והוא שוקד לבררם לפי רמת-הערכים של העילאי-מוסרי שלו. בכך רואה ד מבחן לכבודו האישי לקיים חובת הגינות לגבי החברה ולמנוע השפלה עצמית.

7. אי-עליה סיומית שקולה באזור התחת (I ד 1-ק' ב'מקביל'; 2-ב'מתקרב' ; 8-ב'קריאתך'). אין זו קפצנות או התלהבות מזניקה, אלא ביטוי ליציבות עמידתו של כותב ד במסד העקרוני שלו, הבדוק ומנוסה, בשמירת ערכים וייצובם במשטר בר-קיימא. לגבי כותב ד אין הגלוי מהימן יותר מהמוצנע, שכן הצנעה זו מודרכת במשמעתו המפוכחת והאחראית.

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת-נוקשה שולטת פה הנעה של אל-התנגדות (—) כפויה ושל התנגדות (—) תגובנית בכל המגמות שגמנה להלן, לפי הקשיית התנועה. המתוחות הדו-קצוות שיש בה הארכה קיצונית של ירידה ועליה בבליתות, אבל המגמות מצטמ-צמות באזור האמצעי עד כדי מחנק. בחינת המגמות של העילאי ושל היצרי בקיצוניותן, לעומת צמצומן אצל האגני המתווך, מעמיד אותנו בבהירות על תהליך של השלכה ('פרוייקציה') שיש בו מיתוח אקסצנטרי קיצוני המורה על פער עצום של קשיי-התחיות בין ייחודו של ה 'כאני קיים' לבין אי-הסתגלותו ל'התרחשות' של הסביבה. פער זה מקורו בכבילותו המופרות של ה, בריתוקו מעכיר-הנפש, במקבעותו המשביתה את חי-הרגש שלו ומקשיחה את רוחו בנוגדנות מייסרת של גגאטיביזם נברוטי או פסיכוטי. אולם האסטרטגיה הליבידונית מחוללת פה 'תכסים מחוכם', בכך שאותו מיפגע פרטי עמוס-היסורים לבעליו זוכה לצידוק געלה של 'התקדשות', 'כפרה' ו'סיהור' למען קיומה ושלומה של החברה. כתגמול על מה שגבצר ממנו להשיג בתקנת-עצמו מדמה ייחודו בדרך זו להגשים לתיקונו של עולם. הוא שולל את המציאות הריאלית וממיר אותה בחסות נאצלה כביכול של 'שגב' על-אנושי. המרה כזאת של ה גובלת תכופות בקריעות-הנפש, בשסעת (סכיוופרניה).

1. אל-נמיכה כפויה באזור העילי-אזרחי (I ה 1-ל', 7 ; 4-עמוד של 'א' ; י' 1-ב'מקום', 2-ב'הכסות') משקפת את נוגדנותו התגובנית של כותב ה, שכתוקף 'עקרון

עילאי' שלו קובע הוא לעצמו עמדת-תצפית נשגבה, שמעליה הוא חווה עצמו כעמוד-התווך כביכול של היקום. יש כאן 'אליבי' של ה בכמיהתו הכפויה להיאחז במשהו שנגזר עליו לפי 'צו עליון'. כותב ה מתאזר לעמוד על הגובה, מעל למציאות ה'נאלחה' שבאזור האמצעי. עקב שוללנותו נדחק הוא להתבודדות מזהירה, ותכופות מאיימת עליו התמוטטות-עצבים. מתוך עמדתו הנגישה מבטל הוא לכאורה אותן 'זוטות מתעתעות' שבהווי היומיומי, אך בפועל אין זו אלא כסות לזעמו המציק על קיפוחו בחיי החברה. אין ייחודו של ה נכון להכיר במיגבלתו ולהודות בקשיי הסתגלותו, וקודם כל הסתגלות רגשית, לדרישות המציאות הריאלית. אולם במקום להשלים עם 'נחיתות' זו וזקף ה לזכותו הישג בעלה שמעבר ל'מדוהי' המציאות.

2. אל-עליה כפוייה באזור התחתית-אזרחי I ה 6-'קן'; 10-'ד'; 12-'ק') מגלה את התנגדותו קשת-העורף של ה להתקרב לחברה ודחייתו הקשוחה של כל רמז לשיתוף רגשי (סקסואלי). לגבי ה אין זו רק שאלה של חוסר-אמון בקשרי חברה, אלא סלידה תגובנית עקב חבלה (טראומה) או קבעון, הכופים את ה, באורח לא-מודע, להתחפרות ולפרישות. בדרך זו של 'לבדיות' רואה ה את תפיסת הרע במיעוטו, המאפשרת לו להיות חופשי מכל תלות באחרים או חובה להם. כותב ה מצמצם את צפיותיו כדי להבטיח עצמו מפני זיקות מכשילות העלולות 'לזהם' את טוהר-עמידתו (בתחתית). לעתים קרובות למדי כרוך 'טוהר' זה במאמץ לחפות על קרירות גברונית, על חוסר-אונים, תיסכול מיני וכיו"ב.

3. אל-גביהה כפוייה באזור האמצעי-האזרחי I ה 3-'הרב'; 5-'רבה'; 8-'פ'; 9-'א', ה, ד, ס') מבטאת את כוויצות האני המתווך של ה המדוכא ומוחנק בידי העילאי המייסר שלו. אין 'זימה', שהאני המתווך המאבד את בטחונו העצמי ובגישתו למציאות החברתית הוא נדחק לעמדת התגוננות מפני דרישות והחברה. קטן-אמונה בעיני עצמו ניצב הוא חסרת-עוז להתמודד עם צרכי הקיום היומיומי. נחיתותו זו של ה מחופה בצידוק המסתפק במועט שאינו נזקק לבריות. בדרך זו נוטה ה לבנות רמת-חיים על בסיס חסכנות, המצטמקת על נקלה כדי קמצנות וחיסור נפשו מהנאות היומיום. מתוך סיגוף עצמו פוסל הוא גם ברווחתם של אחרים וכך נתפס ה לקטגוריות, לצרות-עין, לאי-סלחנות. קשה הוא לעצמו וכספחת הוא לחברה. ה משתעבד לסברות וזטרניות (אמצעי זעיר) בדמותו שהן מקנות לו 'ראיה למרחוק' ויכולת לתכנן פרטי-פרטים וזרערים, אך בפועל אין זו אלא פלפלות תלושה מהמציאות הריאלית, מתוך שייחוד ה מרותק לעצמו (אינטרוברט מוקבע) ואינו רואה אף את הקרוב לו ביותר.

4. גביהת-יתר כפוייה באזור העילי האזרחי I ה 'ל' 4, 7; תבחין 4: 2/7-'ט'). אל-התנגדות (—) זו מורה על כך שייחודו של ה כ'אני קיים' נקלע בין שני איווים נוגדים: במצוקת קיפוחו שבהווי היומיומי (באזור האמצעי) כפוי האני המתווך שלו לספקנות מעיבה ומקשיחה, כובשת ומחניקה, הגוזרת עליו הינזרות מהנאות החיים, ובכך היא דוחקת אותו להרס וחידלון; ואילו בתחום האידיאלי-מוסרי (בעילי) נדחק העילאי בחתירה מאומצת (גביהה) לתגמול 'נושע-תוחלת' שמעל. ייחודו של ה כפוי להטעים את חשיבותו, ככל שהוא מגלה רצון-התגברות בהעפילו בקו-ההתנגדות הקשה ביותר (גביהת-יתר) כמבחן לעמידתו ה'מושלמת' בנשיאת עול חובה ואחריות וכתעודה לנאמנותו הצרופה לעקרונות נשגבים. גבורת-הגפץ בהתעלותה, יש בה משום 'קידוש'

הגושפנקה של מנוס מפני המציאות—יראת-החיים ובקשת מיפלט בעולם הרוח (אוקולטיזם, מיסטיקה), שכלתנות עקרה רתוקה לדוגמאטיות—כסות לתלישותו מן היום-יום.

5. שקיעת-יתר כפוויה באזור התחתני האזרחי (I ה' 4-ק'; 6-ק', ו'; 10-ד') זו באה מתוך אל-התנגדות (—) תגובנית, כפי שקורה אצל בעלי עקרונות אצילים שאינם מתירים לעצמם, מבחינה נפשית, להיתפס בקלקלתם והם שרויים ביראת-חיים מתמדת. ולא עוד אלא אדרבה, בשקט סולידי כביכול נדמים הם איתנים בעמדתם, הדורי-בטחון בצדקתם, מעוגנים ב'עומק-מצפונם', עד שאין להזיזם אף כמלוא-הגימה מכבילותם למקודש בעיניהם. אך בפועל אין זה אלא אומץ של חרדות, 'תקיעת-יתד' (תחת ארוך ביותר) שתכליתו להתחפר ולהתבצר מתוך חוסר בטחון. על אף הקלות (שבירידה) בא כאן על ביטוי מאבק מר' (הקשיה) וממושך (בליטות ארוכות). גוחות טבעית (שקיעה) נתקלת פה בקשיי כפיה, שכן הייחוד ה דוחה 'בשאת-נפש' את ההזדמנות ליהנות מחמדות-החיים. בהתאכזרותו זו לעצמו שוקע ה בקינה על מר-גורלו, ומחטט בריגושיותו המדולדלת עקב מחנק תגובני המצר את כושר-קליטתו לרחשי-המציאות והנאותיה. אולם במקום להכיר בחולשותיו כפוי הוא לתחליף נעים יותר—הוא מבקש לעצמו מחסה בהילה של צידוק 'הירואי', טהרנות, הדרת-עצמו מהנאות 'גשמיות-בהמיות', שאינן יאות לאדם-של-מעלה כמותו. כדי שיוכל לקיים את סייגיו הנוקשים, חרף עמידתו בכל המתחייב מן החיים, אנוס כותב ה להקפיד על צעד ומעשה שלו במיתות מחמדי של מאמציו. מאבק עקשני זה סוחט את ריגושיותו וכופה עליו מסגרת דוגמאטית, שוללת-החיים ומעקרת. אין תימה, שגישה שוללנית זו מביאה אותו לידי הנאת-סיגוף ומכניסה בבושרו 'קוץ ממאיר', המענה לא רק את נפשו, אלא פוגע תכופות גם בסביבה החברתית. ואכן, דין ודברים לו לכותב ה בדרכים שונות עם כל אותם המתכחשים ליסודות (שבתחתיו) של הצדק ה'אמיתי' בא גם לידי התדיינות בערכאות, נצחנות ורצון 'לקבור' (בתחתיו) את שאינם מקיימים אותו 'צדק' בציניות 'זכה' ושנאת-חינם (מיואנתרופיה), ובעיקר למין-שכנגד (למשל, אנטי-פמיניזם). בודאות כמעט גמורה אפשר לקבוע, כי אוי לו לגבר, שאשתו כותבת בשקיעת-יתר כפוויה—אין לו ברכת-מזל בביתו.

6. נמיכה סיומית כפוויה לבסיסו של האזור האמצעי האזרחי (תרשים 8 : 47-49 ; 49-4' ; 52-ת' ; תדגים I ה' 4-א', ל', א, ת' : 5-ר', ב, ה'. תבחין 4 : 2/41-עבודה ; 3/47-ערב ; 3/59-מ'אד'). אחת ממידותיה של תבונה היא זהירות סבירה, אולם וזהירות יתר של ה מקורה בתחושה מציקה של אי-בטחון. ואמנם בתופעות של נמיכה (בהקשיית התנועה) משתקפת חומרה יתרה, שבה מקפיד הכותב להשלים אה מעשהו עד-גמירא—הוא אנוס להוליך את הקו עד לסיומו, עד להצבתו על הבסיס (ה'שורה). כמו-משתדל כותב ה 'לבסס' בכך את עמידתו ברקע החברתי. למעשה מבוטאת בכך נדחקותו הכפוויה להיאחז ביתר-מתחות, עקב חולשת-עמידתו וקשיי הסתגלותו האישית (אנכית) לה'תרחשות' במציאות היום-יומית (אופקית).

7. נמיכה תהילית כפוויה באזור האמצעי (I ה' 1-א', מ, נ' ; 4-א', ק, ת' ; 6-ז' ; 7-פ', י' ; 8-א', י' ; 9-א', ה, י') : גמיכות זו של האזור האמצעי של ה משקפת פער הרסני שכופת המיתות התגובני המופרז אל הקצוות—באזורים העילי והתחתני. ככל

שמיתוח זה מעלה את רודנותו של העילאי (גביהת-יחר) כן הוא מנמיך את קומתו של האני המתווך אל מול דרישות המציאות (אמצעי זעיר). צמצום סמכותו וירידת חשיבותו העצמית הופכים את האני המתווך לרגיש ופגיע; מכאן בקשת סיתרה וצמצום היחשפותו.

פוטנציה 1: טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותיו המנופחת מובלטות מגמות הגובה של כותב 1 בהנעה תגובנית של אל-התנגדות (—) כפזיה בעיקר, והתנגדות (—) במבנה של מרכז מופרז/בליקות קצרות ועילית-תחתית.

אם יש משמעות כלשהי ל'אני קיים' שבחויית הייחוד האיש, שומת עליו שיתממש בתחושת-החיים, ככל שיימצא בכך לספק את צרכי קיומו במציאות הריאלית. אין תימה, שכותב/ת 1 עומד על ייחודו במידה שהסביבה משמשת רקע מהנה לדרישותיו החומריות, מבלי שהוא עצמו ייתבע לטרות למענה. בא כאן לידי ביטוי הלך-נפש נרקיסטי שתוכנו הליבידוני — צריכה, המדנות, תובענות, ולא בפרץ או ברעש, אלא בניהותא 'תפוחת-יחוס', שכולה אומרת דרישת 'הבו גודל', הפזזה של 1 מאולפת תמיד ומשרתת את בעליה באורח תכליתי-מעשי או כתגמול מנעים-אשליות.

1. גביהת-מלט תגובנית באזור האמצעי (אל-התנגדות של 1 ו ראש גבוה, 1-פ', ת'; 2-ב', ה, ר, ת'; 3-פ', ר, כ, ד'; 9-ב', א'; 10-ה', ה, ד, ר'; 11-ה', ד, ר'; 12-א', ה, ד, ר'); ענינו של 1 איננו במליצות אוריריות, אלא בגידול ה'ספיקה' שבהנאת היוםיום. ראשית-חכמה שלו היא 'אל תהיה קטן בעיניך' (אמצעי מרומם ותפוח), 'וככל שתגדיל תביעתך, כן יגדל הישגך'. לכאורה זה חינוך קונסטרוקטיבי לעידוד היוזמה האישית מכון ייחודו של 1, אך בפועל לא-רדוקא ליגיעה יוצרת, כי אם לטיפוח הופעה אריסטוקרטית, יחסנית של מי שסבור 'מגיע לי'.

2. אל-נמיכת-מלט תגובנית באזור האמצעי האורחי (1 ו 1-א', מ, י, נ, ת'; 3-א'; 6-מ'; 7-נ'; 10-ח; 12-13-ג'): 'אל תנמיך עצמך לבקש את חסדי הוולח', 'קיים את יומרתך ברמה גבוהה והיא תקיים אותך כיאות למיוחס כמוך', 'הישמר לך פן במו-ידיך תשפיל את יוקרתך ותקופתך! בנסותו להסתיר את חולשתו המניעת נזקק האני המתווך של כותב 1 להופעה 'מרשימה' הבאה להפגין גדלות-נפש וחוסנו של רגש חברתי כביכול. אך למעשה מכריעה פה נדחקות להתגונן מפני תחושה מציקה, שהחברה אינה מעריכה את ייחודו ואת עשייתו. אולם בהתגוננותו זו הוא מגביה את מחיצותיו בפני ההוי היוםיומי (באזור אמצעי גבוה ביותר), ובכך אך מחריף את מצוקת בדילתו מהחברה.

3. אל-גביהת תגובנית באזור העילי האורחי (תרשים 8: 123-צ'; 132-ט'; 133-ל'; תדגים 1 ו 2-ל', צ, ק'; 'ל' 8, 13): באזור עילי מקוצר זה באה לידי ביטוי התנגדות (—) כפזיה שיש בה משום אי-הצוה לפגוש את עצמו עין בעין, מתוך עימות עם מצפוניו הכושל, חוסר אומץ כוסרי 'להתעלות' (בעילי) מעל לאשליות-גדלות (באמצעי) שהכזיבו. חששנותו של כותב 1 מפני ביקורתו המדאיבה של העילאי (אל-גביהת) מעכבת בעד פיתוח ייחודו להגיע לרמה (בעילי) של בירור רעיוני. מכאן נובעת התחמקותו הנרקיסטית מנתינת הדין על אנוכיותו, רברבנותו והימנעותו מחשבון-נפש לגבי בעיותיו.

זו 'דממה מצפונית' המחייבת את האני לאל-גביהה מעל ל'התרחשות' היומיומית (אופקית), על הרוב מחוסר תוחלת שיעלה בידו 'להתרומם' בתיקון הולם לכשלונו במציאות הריאלית.

4. נמיכה תגובנית באזור העילי האזרחי (I ו 8-ו' ב'קבוצ'; 3-ש'; 8-ל'): חוויית ייחודו של כותב ו מדובקת כאן מתוך אל-התנגדות (—) כפויה לציפיותיה ה'נישאות' (באמצעי מופרז) לזכות ביתרונות מצד החברה, עד כדי כך שחסרה לאני קיים' זה נכונות לנקוט ריחוק כדי לאפשר הערכה רעיונית, מוסרית של יחסו האישי להתרחשות בחברה. כבודו ה'מושפל' של העילאי (באזור עילי נמוך) נחוזה בנפשו כמצוקת תבוסה, וכדי להציל את קומתו הוא נזקק לקירבתו (בנמיכה) של האני המתווך המתגונן, כאמור, ב'פזזה מגונדרת' (אמצעי מוגדל).

5. נמיכה של המרכז (עניבל) באזור האמצעי (תרשים 8 : 50-ה'; 51-ד'; תדגים I ו 2-ה'; ב' של 'צברית'; 3-פ', ה, ד'): בעמדת-סתר זו החבויה ביותר (לעומת כל האחרים האחרים) והחומקת מעינו של הכותב ו משתמעת הנמיכה כרפיון-ידיים מחמת כבודות אכזבות, שאין לבו (העניבל) יכול לשאתה בחובו. 'דמעה' זו נושרת מתוך שהאני המתווך חלש מלכוד משמעת פנימית, אינו שולט במועקת דכאונו ואינו מסוגל לעכב את גלישתו לאיוש.

6. אל-שקיעה תגובנית באזור תחת אזורי (תרשים 8 : 115-ק'; 116-ר'; תדגים I ו 2-ק'; 13-ג'; 14-ק'): ייחודו של ו הוא אינרטי מכדי שיסתחף במעשי הרפתקנות. הוא זהיר בהתנגדותו האגוצנטרית מכדי שיבזבז את מרצו לריק. אפילו כשצפוי לו הישג בדרך קלה (שבתנועה יורדת) חושש הוא מפני התרחקות משדה רווחתו החומרית לנוכח ההתרחשות בחברה. בדיבוקיותו הנרקיסטית משתמר הוא על-ידי הימנעות מוגת-לב מלהרחיק-לכת (בתחתית קצר) אחרי 'פיתויים אפלים' של הסתמי-יצרי. אף שיש פה (באל-ריחוק) ביקוש בעקיפין למצוא גשר כלשהו אל החברה (לאמצעי), מכריעה על הרוב 'דריכה במקום' המשאירה את הייחוד ו בבידודו המפונק (בתחתית).

7. אל-עליה תגובנית באזור התחת האזרחי (תדגים I ו 14-ק'; 2-ק'): חרף טיעונו הפורמאלי כדי להתקשר עם זולתו דרוש לו תמיד 'הטיפוס המתאים', טיעון 'שלאורה נועד לחפות על חוסר נכונותו של ו לשיתוף רגשי-סקסואלי, מכריעה פה התנגדות תגובנית (—), שהפכה לסלידה לא-מודעת מפני התקרבות כזאת — כנראה, באורח חלקי לפחות עקב נסיון מר או מפח-נפש בתחום זה. אבדן אמונו של ו ביחסו למין-שכנגד, ואצל אשה קשיים גינקולוגיים, עלולים ליצור קונפליקטים בין שביעות-רצון עצמית ושאננות לכאורה לבין אי-נכונותו הנפשית לעכל את מצוקת בדידותו, למשל, על רקע מצוקת משפחה — פירוד, גירושין, אלמנות, רווקות. באין לו קשר אינטימי כדי להשיח את מועקתו לזולת, נשאר ייחודו מרוחק לכאבו.

בתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובנות מסולפת.

פוטנציה ז : טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובנותיו נעוות-הצורה משחק כותב ו שיחוק תגובני במגמות של אל-התנגדות

(—) ושל התנגדות (—) מתוך כפיות למען האדרת-הרושם (סילוף). שיחוק זה מביא לידי פער שקוף בין 'היות', הוא טבע-המעמקים (גנוטיפ), לבין 'היראות', והוא טבע-ההופעה (פינוטיפ) כלפי-חוץ, המתאפיין לפי סילופה הכפוי של 'המסכה' (פרסונה, יונג). היינו: במאמץ סלפני לפאר את הופעתו החיצונית מסגל הייחוד ו לעצמו אורחות-התנהגות, שביסודם זרים הם לטבע-המעמקים שלו. אורחות מאומצים אלה הנראים לו כמבטיחים שיפור סיכויי הצלחתו באותם התחומים, שנכשל בהם בנסיונותיו הקודמים, בלי הסוואה זו. עקב מצוקת הכשלון הכפויה באורח לא-מודע או קדם-מודע, מבקש הייחוד ו להיחלץ מאותם תחומים שבהם 'נפגע' בעבר (אכזבה, משבר), והם מעוררים בחווייתו 'רגישות אלרגית'. כמיהתו 'להיגאל' מאותם מקורות-כשלון מתבטאה, בין השאר, לא רק בדחיקה הכופה עליו לצמצם את מגעו בתחומים 'רגישים' בעיניו, אלא בעיקר בכפיה להשיג תגמול, בעיצובו של תחליף נאות, בהדגשת חשיבותו העצמית, בהבלטת מקוריות, שלמענה הוא מוכן לעשות כל מאמץ.

בהתייחס למגמות-הגובה של ו נמצא, שבסילוף כפול זה יש משום צמצום ה'פגמים' בהסתרם החלקית, אבל גם משום הפגנת ה'מעלות', תכופות אגב התקשטותו של ו בנוצות לא-לו, אם מתוך רצון כן לשפר את מידותיו ואת הישגיו שהוא ראוי להם, ואם אגב העמדת-פנים, כדי להשיג יתרון כלשהו, כבוד, רווח חומרי, שלא כדין המגיע לו. 1. גביהה תגובנית מסולפת (תדגים I ו 'ל'-1, 4, 22; 9-9, 'ה' ס'; 15-15, 'ס' ד, ר'; תבחין 4: 3/14-3/14 'ט'; 3/21-3/21 'ץ'; 5/148-5/148 'צ'; 4/149-4/149 'נ', ד, מ'): זו פעולת-הסחה למופת של אל-התנגדות כפויה. מקרים של כשל, מחסור או קיפוח בתחום האינטימי-יצרי, יותר משהם זוכים לטיפול קורקטיבי-מאזן (כנגד הקיפוח שבתחתית), מסתלפים הם בחיפוש תגמול, בעיקר בקוטב הנגדי, באזור העילי, שהוא הבולט ביותר לעין. איצול הליבידו האנימאלי ועילוי האישיות — על-ידי פיתוח כשריה בתחומי הרוח (אמנות, מדע) טעונים מאמץ בהעפלה (בגביהה) לגזוזת התנגדות קשה, גם כשתהליך זה מודרך לפי בחירתו התופשית של הייחוד. ואילו כאן העפלתו של ו קשה ביותר, מפני שהוא יונק מתוך יסוד (תחתית) מקופה, מתוסבך או מוקבע, יסוד שאין בכוחו להבטיח את 'נשיאתו' של התגמול המיוחל (בעילי ככד-ההדגשה, או באמצעי), בעיקר מפני שעם גביהה בנטיה קהה מעמים כותב ו על עצמו קשיים גוספים על ההכבדות האמורות (שבעליה ובהדגשתה).

גביהה מסולפת של כותב ו, יש שהיא מביעה התמודדות עם חולשות שבאופיו, מאבקו להתגבר על מצוקות קיפוח או מחסור ולהתעלות בכוח-יצירה: הוא נוטה לעיסוקים בתחומים של דרמה, תיאור, ארדיכלות, כלכלה מדינית, מדעי-החברה, דיפלומאטיה. לפעמים אין בגביהתו של ו אלא מיפגן של יוקרה, התרברבות בחשיבות-המעשה, התנשאות ב'רכיבה על עקרונות', ברק-רשמיות, גבהנות. או שיומרגות ('סמוך עלי') ממלאת אצלו תפקיד נכבד במעשי-הונאה, והוא נוטה לנצל לרעה את אמונם של המתייחסים בכבוד-ראש להבטחותיו.

2. שקיעה תגובנית מסולפת באזור התחתית האזרחי (I ו 10-10 'ד'; 13-13 'ץ'; 16-16 'ק'; 26-26 'ג'): חרף הדחקת הליבידו (בלחץ פרע-שטפי-אופקי) באזור התחתית אין כותב ו יכול להתנגד (—) לשקיעתו המעונה בתחום היצרי. זוהי טריטוריה כאובה, מכווצת מחמת אכזבה, מדולדלת, 'משענת קנה קצוץ', על הרוב עקב מצוקת-תסכול של הכותב

מתוך יחסו השלילי לאמו. אין תימה, שבכתבי גברים מטיפוס ז מכריע קבעון אמוזי שלילי יותר מאשר בכתבי נשים. ובמידה שהייחוד אינו משתחרר ממצוקה זו עלולה היא 'לאשר' לגבר את היותו פטור מחובותיו למשפחתו בתחום היצרי. באורח לא-מודע מעצב הוא משום כך לעצמו סגנון-חיים 'הפוטרו' בעיני עצמו מחובות ומצדיק את הטלת העומס (גידול-בנים, פרנסה וכיו"ב) על הצד-שכנגד, על אשתו, שדינה בעיניו הוא כדין המשרתת: ואילו בכתבי נשים שכיחה מגמה זו יותר בכתבי גברים, והיא מבטאת את הקונפליקט האופייני לעת-הבלות — תחושת-שקיעה ניוונית של כושר-הנשיות והצער המכרסם במעמקי-הנפש. ועם זאת נמשך מאבק לחזק את העמידה האישית, אגב התכחשות כפויה או שרירותית לתהליך ההתערערות הטבעית. בכך מתבארת ההופעה ה'גראציוזית' המעושה של קצת נשים מזדקנות, המבקשות לשוות לעצמן עדנה מושכת שאינה קיימת, בעוד שבגיל צעיר יותר נתגו להסתייג ברוב חשיבות עצמית אגב הצטנעות מתחסדת.

3. אל-עליה תגובנית מסולפת באזור התחתית האורחית (I ו' ק' 1, 3, 16; 11-17/ג'; תבחין 4: 2/62-2/ק' ב'מקוה'; 3/64-3/ג' ב'גש'): לפי צער הדחקתו בתחתית נשמר תחומי היצרי-אינטימי של ז מבודד, מוסתר, מוצנע. ייחודו שקוע במצוקתו הריגושית ואינו מוכן, פעמים עד כדי אי-יכולת 'אלגרגית', להתקרב (במגמה אל-צנטריפטאלית) לשיתוף רגשי (במשפחה) על רקע המציאות היומיומית. אי-אמונו של ז המעוגן בחשדנות כלפי הזולת (בעיקר לגבי המין-שכנגד) מסתלף בכפיית הייחוד הנשמר על אף צער הבדידות, צמוד לעצמו, והמקונו ש'אין מבין לנפשו'. מוסר-השכל שלאחר גסיון מר מביא אותו להאמין שבתחום זה הוא נוקט ברע במיעוטו, כאומר: 'מוטב שאהיה לבדי משאסתבך באי-נעימויות'.

4. אל-נמיכה תגובנית מסולפת (I ו' 1-1, ו' ע, ה, ב'; 2-2/מ', ע, ג, פ'; 17-17/ה, א, ח, ר'; 18-18/ד, ה'; 19-19/ד'; 20-20/מ', כ, ה'; 21-21/ל', ו'; 22-22/ל'. תבחין 4: 1/3-1/ע' ב'הנסיעה'; 2/167-2/ש, ו'; 1/172-1/ש, ל'; 1/24-1/צ' ב'שבצעס'): במידה שחוויית הייחוד של ז משתעבדת למצוקת-קיפוח נדחק הוא לתגמל במתן 'עידוד' כלשהו לתחושת עצמאותו ולאודיוקא בדרך שכנוע הגיוני, גם ללא סיבה שתצדיק עידוד כזה בפועל. כותב ז עושה תמרון 'מחוכם' לא-מודע הניזון מריגושיות פצועה, הדורשת במפגיע פיצוי-יותר בצורת נוגדנות תגובנית לכל גסיון של 'הנמכת-הקומה' — כלומר, הייחוד ז כפוי לעמדה של 'מורם' מעל לחברה. לעתים קרובות יש בכך משום הכרה עצמית במידה יתרה של חוש-ישיש והגינות של צורך גפשי להיאבק לצדק; ובאורח פרדוקסאלי גם התנגדות להפליה; שכן, בהעמידו את עצמו 'מעל' סותר הוא במוידייו את תביעתו ל'שוויון'. הנסיון מלמד, כי ככל שמעורבת בכך התמודדותו של ז 'לקיים רמה' של כבוד הייחוד שלו, או של ערכים ביחס-חברה, כן יש בעמידתו תכופות יותר מהפגנת המחאה כלפי אחרים, ואילו ייחודו שלו נלכד ברשת חולשותיו. מתוך קנאתו בכבוד הזולת נוטה ז להנמיך את דמותו של הלה ולהטיל דופי בהתנהגותו. מתוך חשדנותו ביתרון-הנאה כלשהו עשוי הוא לבוא לידי התמקחות על זוטות.

5. נמיכה תגובנית מסולפת, בסיום (I ו' 1-1, ד', ע, ח, ב, צ, ר, ו'; 2-2/ב', ד, מ, ג, פ, א, י'; 9-9/ה'; 14-14/י', א, מ, ר'; 15-15/ס', ד, ר'; 20-20/מ', כ, ס, ה'; תבחין 4: 2/15-2/יאם'; 2/167-2/ת'): גמירת דבר כתיקונו באזור האמצעי משמעה כאן לא רק שהכותב ז מתאמץ

לצאת ידי חובה כדי לזכות באמון החברה, אלא הזדקקות דוחקת של האני המתווך להבטיח לעצמו 'מידרך' צמוד לקו המושלם (בסיס שורה ישרה) — הוא כפוי להתוות 'מופת' לחברה. בשאיפתו להוכיח נאמנות למשימה עד תום מדגים הכותב את כושרו האישי לשמש מורה-דרך לחברה, זכות שהוא תובע לעצמו בלי להשאיר חלל כלשהו (בין סיום אות לבסיס השורה) כדי למנוע פקפוק או ערעור מצד החברה. אכן, היאחותו של ז בשליחות זו מסתברת כחיונית לו כדי להקל מעליו את צערה של ביקורת-הנגד מצד החברה, שהרי צדיק הוא תמיד בעיני עצמו. במיכתו של ז באזור העילי הוא מגלה כביכול רצון להעניק לסביבה מפריר-רוחו, את עצתו המדריכה או את יצירתו המהגה להעשרת תוכנו של ההווי היומיומי. דווקא מפני חוסר יחס בלתי-אמצעי לסביבה עשוי ייחוד ז לתרום הרבה לשיפור הטעם הטוב ביחסי-ציבור; אלא שעם זאת, עקב מצוקת קיפוחו, הריאלי או המדומה, מידי הסביבה, אין על הרוב תרומתו נעשית לשמה.

6. עליה וגובנית מסולפת באזורים האמצעי והתחת (I ו 23-24 'דיר'; 'ג', 'ב' 24-26; תבחי' 4 : 5/114-גם'; 4/118-גם'). תיאום משוחק עלול להעלות רושם מטעה בעיני הסביבה, אף-על-פי-כן אין בכך כדי לחלץ את האני מקשייו הפנימיים, שהרי מהם אין לו מנוס. ואף תחושתו הסובייקטיבית אומרת לו כי שום התחמקות לא תעמוד לו בהסדרת יחסיו בחברה. לכן עושה ז בתמרוני דיפלומאטיה של מגלה טפה ומכסה טפחיים ומתחכם לחפש נתיבים 'להתקרב' להווי החברתי (לאמצעי) ולעצב, ולו בעקיפין יחסי-גומלין עמה. לפעמים הוא מבקש להעמיד את יוקרתו האישית במבחן של פעילות ציבורית. ויש שמכריעים שיקולי טאקטיקה בתחום היחסים האינטימיים (תחת) שלו או ספקולאציות של כדאיות, של רווח והפסד, לא-ודווקא חומרי.

פוטנציה ח : טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובנות מעוותת-התנועה מתבטאות מגמות הגובה של ח בהנעה מסולפת של התנגדות (—) או של אלי-התנגדות (—) — הכפיות בסיכול עויתי של התנועה. במידה שקשיי המציאות מכבידים אופם על ייחוד ח, עד כדי שהוא רואה עצמו 'מגושל' מהנאות-החיים, ועם זאת חדל-אונים לעמוד בפני הקיפוח וגזירותיו הניתכות על ראשו באכזריות ללא-רחם. הטאקטיקה המזורה-לכאורה שלו מסתברת לו כהולמת את נסיבותיו המיוחדות; הוא נוקט אותה בהתנהגותו החרדנית-מתגוננת, ועם זאת הקובלנית, מאשימה ומתקיפה. לכאורה תולה הוא את הקולר למר-גורלו בצואר החברה ה'מושחתת' (בעיניו) כדי למצוא לעצמו כפרה על חולשתו האישית. אך הסחה זו המתגלית בהפניית זעמו ועוקצנותו כלפי הסביבה, אינה גואלת אותו ממצוקותיו המחרפות עד כדי כוויצות-הנפש והתקפי-עווית.

1. אלי-גבירה < גבירה תגובנית מסולפת (I ח 2-ט'; 7-ח, ר, ד'; 8-ב', ק, צ, ע'; 11-ל'. תבחי' 4 : 2/52-א', ר' באהרי'): פה מכריעה מצוקת תיסכול מוסרי או אינ-טלקטואלי. במר נפשו עליו ומתוך תחושה צורבת מחמת קוצר-ידו להתמודד עם מחדליו מאבד כותב ח את אמונו ב'אינסטאנציה גבוהה'. מכאן נוצרת על הרוב דמות-אב שלילית. כגודל צפיותיו לקבל סיוע ועידוד מדמות זאת ('סמכות עליונה') לפיתוח עצמאותו הרוחנית (בתחומים של השכלה, מדע, אמנות, ספרות), כן מעיק עליו נטל

האכזבה, ובכמיהתו לתגמול על קיפחוננו הוא מתעוות בזעף־מרי. יחס זה אינו עוזר, כמובן, להעלות את רמתו, אך די לו בו לחפש מומים אצל אחרים, להתריס נגדם ולהרשיעם.

2. אל־שקיעה תגובנית מסולפת באזור התחתי האזרחי (תרשים 8: 115-ק'; 116-ד'. תדגים I ח 8-ק'; 12-י'): מיישקע תסכולו לשעבר של ח נעשה לשוט מאיים עליו גם בתחום הריגושי־יצרי (התחתי המקופח). אבדן אמונו בערכים 'נעלים' (באזור העילי המקופח) מערער את עמידתו הקיומית. הוא רואה מסביבו רק מעשי בגידה, גם בתחום האישי־האינטימי, ויחס כזה לסביבתו הוא לו בגדר אליבי מנומק די צרכו. וכדי להיזהר שלא 'ליפול בפח' אין הוא מוכן 'להיקבר חי' מתוך פיתוי 'להתבסס' (אל־שקיעה). אין פניו אלא למניעת ריתוקו (באזור התחתי) ושקיעתו בהתחייבויות כלפי הסביבה. הוא מעריך הערכה גבוהה את יכולתו האישית לקיים נאמנות לעומת היעדרה 'בצד־שכנגד' (אצל בת־הזוג). בכך הוא שוכר לכאורה על חירותו, אך בפועל, חסר הוא בטחון עצמי מכדי לבנות את חייו על יסוד בריא (פה האזור התחתי מקופח). אין תימה, שלעתים קרובות פוגשים את ח כרווק מזדקן, חסר שרשים ברקע סביבתו, עירי המבקש להתנחם בתהפוכות הנסיבות, ולפעמים אכול צער חבוי על שהחמיץ הודמנויות להקים משפחה.

3. אל־עליה תגובנית מסולפת באזור התחתי האזרחי (I ח 1-ג, י'; 8-ד'. תבחין 4: 2/65-ג'). הסלידה המעוותת בתחום הריגושי־יצרי מביאה את כותב ח לטיפול הלך־נפש של הימנעות מיחס־קירבה לחברה (באמצעי), מתוך מגמת חשיבה, שאין לו בטחון אלא עם עצמו. לנוכח הסיכוי להעמיס עצמו בחובות הכרוכות בהתקשרות כפוי הוא לקוצר־ידו (אל־עליה) ולותר על הנאות העשויות לצמוח (בעליה) מן הקשר. עם זאת הוא רוטן על מצוקת־בדידותו וקיפוחו מהנאות־החיים, ורואה פעמים בכך 'גזירת־גורל'. 4. נמיכה < אל־נמיכה מסולפת תחילית (I ח 3-י'; 7-ח, ר, י'; 8-המקצוע'. תבחין 4: 2/52-אחרי'): צער חיסורו הרוחני של ח והתייסרותו עקב כשלוננו (ראה 1) מגבירים את אי־סובלנותו ל'דברים רמים', שלמד להכיר את נביבותם על 'בשרו'. הוא בעל־נסיון באשליות מרות משום נתינת אמון בזולתו (רומאנטיקה), ואינו יכול להשֶׁחֶח תחרר מההרגשה, כי תמיד הוא 'המרומה, המגוצל לרעה', אך אינו מגלה עוז־רוח ותושיה לעמוד על זכויותיו (מיעוט של אל־נמיכה). נפשו מתכווצת ביסורים של אי־סלחנות והתכרסמות קובלנית.

5. עליה מסולפת מתוך אזור תחתי זר (תרשים 8: 59-ע'; 60-ד'. תדגים I ח 2-פ'): לפי דלות בטחוננו הפנימי אין האני ח מעז להעלות את עמקות מצוקתו ולחשוף אותה במישור החברתי (באמצעי), על אף היותו כפוי להיוקק לחיפוש 'שפה משותפת' עם החברה. אולם יש שגודש־מצוקתו מכריע את אי־בטחוננו, ובאין־ברירה מתאזר הוא בנסיון שלאחרי־אוש 'להציל' כל מה שאפשר עוד אולי להציל. האני המתווך מגייס את שרידי־משאביו אגב הסתייעות לא־מודעת בריגושי־יצרי (תחתי).

פוטנציה ט: טיפוס אנארכי־יצרי

לפי תגובותיו מגורת־התנועה מכריעה בכתבו של ט תגודיות־יתר של כל המגמות

בכל האזורים, מתוך הנעה מסולפת של הודעות (+) או של אי-הודעות (-). מבטאת בכך אותה התחבטות ריגושת המתסיסה את חוויית ייחודו של ט ב'חומר-נפץ' למכביר שמעבר ליכולתו של האני המתווך לוסתה. אין תימה, שבתחום האונטוגנטי חסר כותב ט אמת-מידה יציבה לכוון את הליבידו שלו, וכמאן התנהגותו לפי העיקרון של 'הכל או מאומה', המתבטאה בהפרות ובקיפוחים של המגמות לפי התסיסה שלעת התבגרות מוקדמת.

1. נמיכה מסולפת I ט 1-ש, ה, ט' ב'שופים'; י' ראשונה של 'במסלול'; י'ת-4, 12, 14; 'ל'-17, 18. תבחין 4: 1/44-צ'; 5/64-צ' ב'הצורך': אין הכותב ט מסוגל — בדימוי הארטי שלו (באזור העילי) — לנקוט ריחוק 'מעל' להתרחשות ברקע החברתי (באמצעי). אדרבה, לפי גריותו ורחפיו הדוחקים לבוא מיד לידי סיפוק, גדחף ייחודו של ח בשלהבתו המסנוורת לבטל כל מחיצה שבינו לחברה, כדי שיוכל 'להתגשר' קצרות (בנמיכה), כפי שהוא מסתחף בזרם ההתרחשות (אופקית).

2. אייגביחה מסולפת I ט 2-ל' ב'לא', ע' ב'ובענין'; 'ל'-11, 15, 34): בגל-חיותו הגואה של כותב ט מפרכסות ועולות בעיות המביכות את ייחודו ברגשי בושה וחששנות מכדי להשמיץ 'בקול רם', אף לעצמו אינו מעז לעמוד עליהן. בכך מונע הוא חישוב עצמו לביקורת המצפון (בקיזור העילי), אבל תעודה שקופה היא לחוסר בטחונו העצמי לזקוף את קומתו האישית. מכאן בא ט לידי חיפוש 'סיתרה של אלמוניות', השלובה בכמיהתו להקל את הסתגלותו לחברה אגב אי-ריחוק (אי-גביחה) מעל המציאות החברתית שבהווי היומיומי (באמצעי).

3. גביחה מסולפת (תבחין 4: 4/1-ב'; 3/179-מ'; 2/3-ע'; 3/3-פ'): זוהי עדות לאינפלציה של האני המתווך בנפשו של ט בגלל חוסר סיפוק ממיעוט הישגו האישני בהווי החברתי (באמצעי). גיאות הרגש מדרבנת את הבת המתבגרת להעלות את חשיבותה העצמית כדי לפצות עצמה על מבוכותיה ולבטיח. היוקקות לעידוד מביאה אותה לידי הפרות חשיבות ב'יש' לה בהופעתה החיצונית.

4. איישיקעה מסולפת I ט ק' 16, 33, 39. תבחין 4: 1/152-י' ב'הומן'; 2/47-ק'): כאן משתקפת תחילה תחושה של חוסר בסיס להבטיח עמידה יציבה. לפי תסיסתו של היציריקמאי (בתחתית) אין ייחודו של ט נוטה לבקש רגיעה בהיצמדות לעמדת-קבע ולהתעורות בה. תחת זאת יש כאן שיחור חסר-מנוח בצמאנו לגלות 'הפתעות' מגרות לחיותו השוקקת. עם זאת מפחד הוא (כאמור, בעיקר היא) מפני הידרדרות ואיבוד שליטה עצמית עקב יחמנות נטולת-מעצורים.

5. אייטליה מסולפת I ט 9-ק'; 15-ד'; 27-ק'; 29-ק'. תבחין 4: 5/75-ע' ב'שמעתי'): כאן מסתברת התלבטות של ט בין המידת ה'אסור' לפי המקובל בחברה (באמצעי) לבין בקשת שיתוף מתוך כמיהה לצאת מהמתחרת, ולהשיג ליגאליזציה של סיפוק (יציריקמאי).

6. איינמיכה מסולפת, סיומית באזור האמצעי (תרשים 8: 103-105. תדגים I ט 1-מ, י, ב'מרגישה'; 19-צ'; אור'; 20-י'): משקפת אייסבלנות של ט להשלים מעשה עד גמירא. זוהי עשית כלאחר-יד מתוך קפצנות וקלות-דעת, התנערות מאחריות לתוצאות מעשהו מראשיתו, פחזנות רדופת-סערנות, והיא הדוחקת לחוסר-יכוליות והתעלמות מחובה. מבוטאים כאן גוונים של רגישות-יתר, המפריעים בעד ליכוד המשמעת הפנימית,

ומכאן נובעת הסתגלותו ה'מצוברחת' של ט ביחסי החברה. לפעמים מגלה ט תפיסה מהירה, והאני מדלג על שלבי-ביניים של חשיבה לקראת עימות מזורז עם היעד.

7. שקיעה מסולפת של אמצעי הפולש לתחתי זר (I ט 2-נ, ה'; 22-נ'; תבחין 4: ע'3/3, 3/23; ת'6/118, 1/110, 1/94): מעייניו של הייחוד ט שרויים בתסיסה אפקטיבית עד כדי רגישות-יתר לסיפוק הגירויים בדרך הידרדרות (של הבת המתבגרת) מחמת עצימות גריותו וקוצר-ריוו לשליטה עצמית, עדיין אין האני המתווך של ט מגובש כדי ליצב את עמדתו הריגושית על בסיס ממושמש (השורה) שיהיה הולם את דרישות החברה.

8. עליה מסולפת (I ט 22-נ'; 24-מד', נה'; 25-זה'; 26-ק'; 27-חב'; תבחין 4: 3/76-4-ב'): תמונה זו מאפיינת התבגרות של הבת בשלב מתקדם (משנת 18 בערך ומעלה). תסיסת-הנבכים גואה ועולה מחביונה, ועם זאת נותנים ייחוליה הכמוסים של בת שהגיעה לפרקה את אותותיהם בגיושי התקשרות כמקובל במישור החברתי (באמצעי), בגינוגי חיזור, צפיה לגישואין, עם חוויית הנכונות לשאת בעומס המצע הרגשי לביסוס חיי-שיתוף, להינשא ולשאת בעול משפחה.

36. ייחודים של מיטעם ומיקפה בממד הגובה

תופעות של רגשי-נחיתות לסוגיהם ודרכי תיגמול במיגון הבלתי-נדלה של צורותיהם ושל המגיעים להם — כל אלה עשויים להבליט, או למלט, את ביטוייהם בתחומים שונים החורגים מכל אפשרות של סיווג שיטתי לפי טיפוס-אישיות. לפיכך אין לבחנם אלא לפי הבעה ייחודית, המשתנה מכתב לכתב. בבחינתנו זו נבדד תופעות של מיטעם ושל מיקפה, לפי פתיחה/סיום של אות, מלה.

א. מיטעם: אם מופיעה הארכה כלשהי לעומת התקן בקומתה של אות. הארכה לפי המגמות — גביהה, שקיעה, אי-נמיכה, באזור אחד או יותר משלושת האזורים (עילי, אמצעי, תחת) — משתקפת בכך דחיקה נפשית של הכותב להשיג יתרון כלשהו מתוך הזדקקותו לחפות בו וגם לפצות על מצוקת-חסרון, על 'צער-מגרעת' המעכבת בעדו להגיע לשיווי-משקל נפשי, ואף מונעת את איוונו. יש שמיטעם בא לכסות על אולת-יד וחוסר-ישיע של הכותב בנסיונו להציל את כבודו העצמי; ויש שהמיטעם בא לבטא מאמץ מכוון לפתח כושר מסוים של האישיות. לעומת זאת יש שהתבלטות במיטעם צריכה לשמש 'אזהרה' מוקדמת מפני הפרעה נפשית, בליווי הסכנות המשתמעות ממנה גם לזולת. כדי למנוע חזרות על הנאמר לגבי אזורים ומגמות, נסתפק בבחינה תמציתית.

(א) מיטעם תחילי משתקף בפתיחה מוטעמת של אות (תבחין 4: ע'1/3, 2; 178; 1/174-1-ג'; או אם מוטעמת רק האות הפותחת במלה) (תבחין 4: 4/1-4-ב'; 3/163-3-ע'; 3/160-3-ע'; 1/156-1-מ'; 2/152-2-ל'; 1/29-1-ל'; 1/75-1-ד'; 4/104-4-כ'; 2/82-2-כ'; 2/94-2-נ'; 3/94-4-ג').

בהטעמה תחילית מודגשת ראשיתם של מעשה, יזמה או הברקה. מבוטא בכך רחש המתחולל באישיות, ותוכנו מניע את הייחוד בכך שהוא גזק להשיג יתרון הנראה לו כמגביר את חשיבותו הפרטית בעיני עצמו. היתרון נבחן בעידוד עצמי של הכותב ביכולתו האישית, בהתאזרות כנה או רק העמדת-פנים. גם כאן נכון הכלל 'אל יתהלל

חוגר כמפתח/ מתוך בדיקת צורת פעולתו של 'הטון המרשים' של הכותב המטעים תחילה, אם מתוך אשליה עצמית או כדי להונות את זולתו, במידה שהכותב אינו מסוגל לקיים את דיברתו כפי המוכח מתוך מיקסח סיומי (ראה להלן).

(ב) מוטעים סיומי: אם מוטעים סיומי של אות (תבחין 4: 'ל'—1/13, 2/14, 4/164; 3/162—3/ע'; או במלה — רק האות המסיימת מוטעמת (תבחין 4: 'ד'—3/1, 1/4; 9/4—9/ט'; 2/29—2/י'; 2/152—2/י'; 'ת'—2/64, 1/11; 4/70—4/ב'; 'ד'—1/73, 3/76, 3/70; 'י'—4/73; ב'מ'—1/76, 2; 'ף'—3/83, 4).

במיטעם סיומי עומדת ערכיותו של הייחוד כ'אני קיים' במבחן. ההגשמה לפי יכולתו להביא לידי גמר את שאיפותיו, משימתו או תפקידו בהתאם לציפיותיו, בין שהעשיה נועדה לספק את תביעות מצפונו לשלמות ובין לשם הפגנת עצמאותו לעיני הסביבה. אופייני הדבר שאנשים המייבנים להמריץ עצמם לגמור את מעשיהם, רובם אינם מכריזים על עצמם בתחילת המעשה, אלא עושים בלי יומרה, ובזכות (אם כי לפעמים גם בגנות) סיום אמיץ נוקפת לייחודם הערכה של כוח-רצון, החלטיות, עקשנות, קנאות, עמידות, כוח-התמודדות וכיו"ב. עם זאת יש להביא בחשבון שבד בבד עם התגברותה של עמדה איגדיבידואליסטית (אנכית) מקשה זו על הסתגלות ייחודו של הכותב לחברה. ב. מיקסח: אם בא קיצור המקטין את קומתה של אות לעומת התקן — לפי המגמות של נמיכה, אי-גביהה, אי-שקיעה — יש בקיצור כזה משום המעטת דמותו של הכותב, הפחתה (דפלאציה) מערכיותו העצמית, ירידת חשיבותו בעיניו, אבדן אמונו ביכולתו, השפלת ישותו, דכדוך, מצוקת-נחיתות, או התבטלות עצמית. באלה ובכיוצא בהם המכנה המשותף הוא רגש-נחיתות או תסביך-קיפחות, המשרים את הייחוד בהלך-נפש של נחיתות (סובייקטיבית), גם אם אובייקטיבית אין לכאורה כל צידוק לכך.

אין זה מקרה, שדווקא בין ברוכי-כשרון ועשירי-רוח מרובים יותר רגשי-נחיתות מאשר בקרב מהוגנים פחות אך חזקי-דופק-החיים 'עמך'. פאראדוקס מדומה זה אינו, לעומקו של דבר, אלא ביטוי למציאות הריאלית, כהשתקפותה שבין הנושא למושא. פשוטי-עם מתעמתים עם המציאות היומיומית שבהוי החברתי במכשירים של מוחשיות, 'בלי בעיות', ובבטהון אינסטינקטיבי מחליטים הם ביומיותיהם, מגשימים את רצונם גם בלי להעלות בדעתם עד היכן מגעת אידיעתם. אין פלא, שברוב בטחונו אין איש-עמך נתפס לרגישות שמקורה בהיסוסים. אדרבה, בהחלטיות עות-מצח גזור הוא לכאן או לכאן.

לא כן מי שעניו נפקחו לגשש דרכו. ככל שהוא מרבה חקר וכעמיק ב'סתומות' (הגות, מדע) כן מגלה הוא בד בבד עם הישגיו, גם את הפער שבין מיעוט ידיעתו ודלות-יכולתו לעומת מרחבו העצום של הלא-גודע. לפי צמאוונו לדעת אין הוא קושר לראשו כתרים בזכות הידוע לו, אלא חווה עצמו, במצוקת-נחיתותו, שפל-רוח לעומת המושא הלא-ידוע (משימה, תפקיד, ענין) שעצם העיסוק בו יוצר בנפשו 'בעיות', שאין הוא רואה יכולת לפתרון. מכאן נובעת המעטת דמות עצמו, שלעתיים קרובות טועה המשקיף מתעד לפרש כביטוי של חולשת-רצון, חוסר-אופי, אפילו מיעוט כבוד עצמי, התחמקות מאחריות, בקשת סיתרה מפני בושה או מורא וכיו"ב. ככל הכללה עלולה הכנה כזאת להיות לקויה. לא-אחת עוברות גפשות צנועות כחלוץ לפני המחנה בהתמודדן עם בעיות-יסוד (במדע, במחקר, בהגות, באמנות) מתוך שפלות-רוח.

מה מקורה של תופעת המיקפח בכתב? האם זה ביטוי לחולשה באופי או מבע לחומרת המצפון (הומאני, מדעי, טכני), מצוקת-אשמה או צניעות-יתר? ותכליתו מהי — התגוננות או הונאה? אין להשיב על כך לפי המיקפח לבדו, אלא בהתחשב במגמה שיצרה אותו לאור התמונה הגראפית השלמה. בחינתנו שלנו מצטמצמת לפי בירור פתיחה/סיום של אות, מלה.

(ג) מיקפח תחילי מתגלה באות שפתיחתה מקופחת (תבחין 4 : 2/30-צ'; 1/48-ג'; ב'הגבור'; 1/150-א') או מקופחת רק האות הפותחת במלה (תבחין 4 : 3/30, 4-ל'; ש'-1/141, 2/137, 1/124).

רגש-נחיתות תוקף את האני כבר בעצם המחשבה כיצד יגש למשימתו, ילעזות גודלה או עומקה הוא חווה את עצמו 'קטן', קצר-יד, דל-כוח מכדי שיוכל להתמודד בקשיים הצפויים לו. לפיכך הוא 'מתקפל', מצטנע, מתכווץ, מצמצם את שיעור-קומתו, בגלל חולשה אמיתית או מדומה בו-עצמו, גם בנסיבות רגילות. שונה מכך שפל-רוח אישי בגלל פחד מוקדם מפני משימות הנראות לו כבר בתחילה כבדות-אחריות וקשות להגשמה, אם הכותב גבהל מפני עצם הרעיון, שמא יתגלה בקוצר-ידו. אולם לאחר שעבר את סף-החרדה (שבפתיחה) ונכנס לתחום עשייתו העניינית, עשוי הוא לצמוח ולגדול עם המושא (מיטעם סיומי) בהתפעלות ואף מתוך הוקרה עצמית.

(ד) מיקפח סיומי מתגלה באות שסיומה מקוצר (תבחין 4 : 3/30, 4-ל'; ג'/3/148, 3/133), או שמקוצרת רק האות המסיימת במלה (תבחין 4 : ה'-4/133, 4/129; 5/140-ע'; 4/177-י').

מצוקת-נחיתות יורדת על ייחודו של הכותב אם מדמה הוא בנפשו, כי סיים משימה כלשהי בגמר 'ביש', סיום ש'למטה מכבודו', כזה שאינו מייצג את יכולתו האמיתית, יש בו משום עלבון למעמדו בחברה, בזיון לכשרונו האישי. יש שסיום מתקפה מחמת חששנות, עצבנות, חרדה לבאות. יש שקיפוח בסיום בא עקב סלידתו הלא-מודעת של הכותב מפני ביקורת הסביבה, או מהמת דחיקה נפשית להעלים ממנה תכסיסי-עורמה שלו. במקרים כאלה 'מתקטנת' חוויית הייחוד כלפי-חוץ, עתים עד כדי התבטלות עצמית.

37. מגמות גובה של ניקוד; פוטנציות א-ט

המונח 'ניקוד' מקיף בבחינה הגראפולוגית סימנים מסוגים שונים:

(1) היגוי: חיריק, חולם, סגול, פתח וכו'.

(2) הדגשת אות: ב, ג, ד, כ, פ, ת — בדגש קל או חזק, מפיק של ה.

(3) פיסוק: פסיק, נקודה, נקודתיים וכו'.

(4) תיוג מיוחד, בעיקר בתעתיק (טראנסקריפציה) מלועזית, כגון ז', פ' (רפה), צ'. כל אלה נבחנים, בין היתר, לפי מגמותיהם שבממדים של הגובה והרוחב. אולם בחינתנו מצטמצמת כאן רק לניקודו של ההיגוי; ואותם העקרונות מנחים גם בבחינת הסוגים האחרים.

לגבי ניקוד ההיגוי קובע התקן שלוש דרישות אלה: (א) בדילות: סימני הניקוד צריכים להיכתב בנבדל מגופה של אות; (ב) מיקום מוגדר: מעל האות (חולם), באמצעה

(ו שורוק) או מתחתה (חיריק); ג) עיתוי: יש לנקד מיד לאחר שנכתבה האות טעונת-הניקוד.

בזמננו נחשב המנקד את כתבו כיוצא־דופן, בעיקר לנוכח התפשטותו של כתיב מלא או כמעט-מלא. ניקוד שלם (להוציא מחברות לדקדוק וכיו"ב) הוא חזיון נדיר ביותר. לכן משמשת (באורח פראדוקסאלי) דווקא דרגת-מושלמותו של הניקוד כאמת-מידה לחריגה מן הרגיל והמקובל. לניקוד יש חשיבות מיוחדת בכתביהם של מופרעים, מפגרים, ולפעמים בכתבם של פושעים. ניקודו של היגוי משמש לצרכים מיוחדים — כדי להבחין בין מלים זהות מצד איותן, כגון 'מתפקד' (התפקדות לביקורת) לעומת 'מתפקד' (מלשון תיפקוד), 'מתרגל' (תירגול) לעומת 'מתרגל' (רגילות); או כדי לציין במידה של דיוק את היגויה של מלה לועזית, שמות של אדם או מקום וכיו"ב.

פריטי הניקוד הם קטעים של תנועה, הנעים בנתיב־הרישום כעין 'מיטיאוריטיס', שניתן להבדילם לפי סגולות כגון הרגשה/רפיון, נקודה 'נחה', 'תקועה', דמוית-פסיק תנופית או נגררת. לעומת האות גופה עשוי הניקוד להיות בולט, כהה, כבד, לסמן ניגוד חריף לאות או לא; להיות נפרד מהאות או מקושר בה. אשר למגמות הגובה — עשוי הניקוד להיות מקורב לאות או מרוחק תחתיה (חיריק) או מעל לה (חולם). מבחינת העיתוי — עשוי ניקוד לבוא כתקנו, לאחר שהאות נכתבה — זה ניקוד מאוחר; אך אפשר לו לבוא מאוחר יותר, לאחר שנגמרה כתיבת הברה, מלה, משפט, או אף עם קריאת הכתוב לאחר גמירתו. להבחנה כזאת נדרשות גם המגמות שממד הרוחב (ר' עמ' 205). להבחנה איכותית בין המגמות שבגובה (וגם ברוחב) נוקטים אנו לבחינה משולבת של טבע-הנקודה ויחסי ריחוק/קירוב. לדוגמה:

מן ההבחנה לפי הפוטנציות א-ט יתקבלו לגבי הניקוד מסקנות אלו:

[illegible]

בתיאום חדי-הנטיה מכריע האספקט הדינאמי.

פוטנציה א : טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל ורפיון תנועתו של כותב א אם מזדמנת בכתבו נקודה, על הרוב היא נחה (מעוגלת) וכאה בקירבת האות, אי-גביהה (של חולם), אי-שקיעה (של חיריק); לפי הבציקות ניקודו של א 'כבד', וכמידת נרפותו, עצלותו, רשלנותו ניקודו גדיר ונפרד.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני של כותב ב ניקודו מפועם ונמרץ, הנקודה דינאמית, דמוית-פסיק גמיש-תנופי, בריחוק בינוני של גביהה ושקיעה. בהשוואה לאות מודגש הניקוד הדגשה הרמונית, הנפרד על הרוב מהאות, לפעמים מתקשר הניקוד לאות הבאה באותה המלה.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער של כותב ג כתיבתו חפוזת ובדרך-כלל חסר בה ניקוד, ואם מופיע ניקוד, הוא תנודי ביותר במגמותיו, במיקומו ובעיתו; פתאום פורץ הוא עם האות או מונק אחורה, לאחר שהמלה נכתבה. ניקוד זה 'פרוע', משלח את חציו (שיפודיו) לכל עבר ובלי סייג, משתלהב בהדגשה מופרזת (לחץ) או 'מתנדף' בעפעוף, תכופות מתקשרת הנקודה לאות.

בתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית : ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת ניקודו של כותב ד הוא קצוב בתנועה, במיקום ובעיתו. ניקודו נפרד לאות-אות, מודגש בחוזקה (מוחדר), הנקודה מיוצבת. סימני-הניקוד — לפי קטנותם והדיוק במיקומם משתקף בכך כושר-ריכוזו של כותב ד בהכוונה תכליתית של מרצו, אפילו בקטע זעיר של נתיב-הרישום. ניקודו של ד מובהר לפי ריחוקו מהאות במגמות של אי-נמיכה (חולם) ואי-עליה (למשל, חיריק).

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת-נוקשה עשוי כותב ה להקפיד במיקומו של ניקוד, הנפרד אות-אות, שסוע אגב מגמות נוגדנות של אל-נמיכה, אל-עליה, המרחיקות את הניקוד ריחוק מופרז עד כדי היותו 'תלוש' מגופה של האות ונדמה כאילו אינו שייך לאות. הנקודה של ה נעוצה בעומק רב (בחירוק), כעין 'מיטיאוריט' שצנח ממרום, שקע ונתאבן.

לפי תגובותיו המנופחת של כותב 1 ניקודו מובלט, כבד-כהה, 'נח' במיעוט של תנועה ומאמץ, קירבה של דבקות למרכז — מגמותיו הן של אל-גביהה, אל-שקיעה. הניקוד נפרד מאות-לאות מתוך התרווחות רכרוכית.

בתיאום קהה-הנמיה שולטת תגובות מסולפת.

לפי תגובותיו נעוּת-הצורה מקיים כותב 2 בניקודו ריחוק מסולף (בעיקר 'לאחור' או 'מאחורי' האות), ניקודו נפרד אות-אות, מאומץ-כבול, הנקודה שלו נעוצה על הרוב בדמות קשת קטנה (קמר) והיא מותווית במגמות של אל-נמיכה, אל-שקיעה (תבחין 3: דוגמה 40 'דום').

לפי תגובותיו מעוותת-התנועה ניקודו של כותב 3 הוא נפרד אות-אות, הנקודה פסיקית, רוטטת, במגמות של אל-גביהה (I ו 19- 'מאד'), שקיעה.

לפי תגובותיו מגורת-התנועה של כותב 4 נדיר ביותר הניקוד בכתבו, וכשבא ניקוד — הוא תנודי ביותר, הנקודה מודגשת לפתע או רפרופית. למגמותיו של הניקוד אין סייג, — גביהה, שקיעה, גמיכה, עליה באות בערבוביה.

37. קומת האזור האמצעי בפסע מלה: פוטנציות א-ט

מאחר שכל האותיות חוצות (אנכית) את האזור האמצעי, דרכו מועברת ההבעה השלמה — לכן מחריפה בו, יותר מבכל אזור אחר ההתנגשות בין שתי הדרישות הנוגדות קומת אות/פסע מלה. לצורך זיהוי (קריאות) אות לעצמה נדרשת הקומה (אנכית), שלפיה נגדר ייחודה הצורגי, אך בריבזמן מקימה קומת האות מחיצה, וחציצה זו גוברת והולכת עם גידולו של האזור האמצעי, והיא מעכבת, חוסמת ומשסעת את ההבעה השלמה בשורה. אלמלא דרישת התקן לקיים את ייחודן של האותיות הבונות את השורה, יתואר פורקנו ה'אידיאלי' של תהליך ההבעה השלם כעין מתיחת תנועה אופקית 'כמשיכה אחת' בלתי-נפסקת — מפתיחת השורה לסיומה; וכך גם אותו פסע אופקי הנתפס במלה — משמע, ביטול מחיצותיהן של (ייחוד) האותיות על-ידי איפוס קומתן. לפנינו מבחן ליחסי-הכוחות המצטלבים, כמשתקף בטבלה 11.

מלה פסע: קטע אופקי של ההבעה השלמה בשורה	אות קומה: תנועה אנכית יחידה	בחינה גראפית
פילוגנטית זרימת ה'התרחשות' הסימביוטית	אונטוגנטית חזוית-הייחוד כ'אני קיים'	בחינה איפיונית
+ ריסון עצמי, עמידות, כושר-הפרדה — כבילות כפויה, שסיעות, התפרדות	+ גיבוש הזהות, חוזק הייחוד — איבון (תקן), ריתוק, קבעון	ק גבוהה
+ אי-התבלטות, חברור, שיתוף — התבטלות עצמית, התאפסות, טמיעה	+ אי-חיצוה, אי-בידול, צניעות — שטוש (צורת) הזהות, חולשת-הייחוד	מ ה נמוכה

האני המתווך מועמד בכך במבחן כפול — לא רק לקיים, אלא גם לפתח את ייחודו האישי ולסגלו למציאות החברתית, להווי הריאלי של חיי היומיום ביחסי-אנוש, בעבודה, באורח-החיים.

בתיאום הדו-הגויה מכריע האפיקט הדינאמי.

פוטנציה א : טיפוס גרפה

לפי תפקודו הסביל ורפיון הנעתו של כותב א האזור האמצעי שלו מתקטן התקטנות תגודית בפסע מלה (I א 4, 5, 9, 13). קומת האות מוונחת ומתנוונת, לכן מיטשטש ייחודה (קריאותה) בהתבטלות סבילה. גרפות הוויית הייחוד של א כ'אני קיים' (קומה) מתבטאת בחולשת-הרצון והוסרישע להגדרה עצמית, פתירות-ערך אישית ו'חוסר עמוד-השדרה', אינרציה. האני המתווך אינו מתמודד לארגן את אישיותו מבפנים, בתוך עצמה, אלא מיטלטל בתגודות של סתגלנות מרושלת. גם בפסע המלה נגרר א נגררות סבילה בהתרחשות של הסביבה. כותב א אינו נדחק להשתלב בחברה, גם אינו מתגדר ממנה, אינו בא אליה בתביעות מפורשות ואינו נכון לשאת בהובות שהיא מטילה על היחיד. הוא אדיש לסביבתו, ולא איכפת לו הנעשה בה. כך מתאפיין א בהתבטלות עצמו בזרם האירועים שבהווי היומיומי, ונכנעותו למצוי או בחיפושו מפלט בהזוינות מפני קשייו הריאליים.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגרטיבי

לפי תפקודו הפעיל-הרמוני של ב יש בכתבו התקטנות קלה בדירוג מחזורי, האזור האמצעי שלו מתקטן בהדרגה מפתחת המלה לסיומה (I ב 9-11). קומת האות גבוהה יחסית, והיא מקיימת את זהות (קריאות) האות ומעידה על חוזק-הייחוד של הכותב, המתאם את עמידתו האישית תוך התאמה ספונטאנית של מחיצות הייחוד בדירוג ער, התאמה המסייעת להשתלבותו בהבעה השלמה (במלה). האני המתווך של כותב ב פועל

בבטחון טבעי עם שייחודו מגדיר את עצמיותו כתיאום הרמוני של רוח יוזמת היונקת את כוחה בהגשמה מחויביות נמרצת (יצרי), והיא צמאת-חירות בהנאת החיים ופיתוח אישיותו של הכותב ב; באופטימיות של ריאליזם חברתי (בפסע המלה) צופה האני המתווך בעין יפה לקידום ולשיתוף, בדרך הרגשה בלתי-אמצעית. עם נכונותו הגפשית 'להתפשר' לפי הצורך אין בכך משום הנמכת קומתו והאישית, אלא הוא נוהג כך כדי לצמצם את החציצה בינו לזולתו ולהפעים את חשיבות האני שלו בחברור.

פוטנציה ג: טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער של טיפוס ג מסתמנת בכתבו התקטנות מודרגת עד להתאפסות הקומה (של האמצעי) בסיום המלה (I ג 18-20), או התקטנות/התגדלות תנודית (I ג 8-10). הקומה מתאפסת בסיום מלה או ספוראדית; זהותה של האות מיטשטשת עד כדי אי-קריאות, מתוך געשנות ה'שורפת' את המחיצות (קומה) בגריפתה של השלמות (במלה). מבחינה אונטוגנטית מתבטאת בכך הפקרות של הייחוד כ'אני קיים' — חוסר יציבות נפשית, הפכפכנות בין כל-יכולת מדורבנת לבין ריקות משמימה, התלהבות גדלנית של האני המתווך, הנתפס לאשליות ורודות לפי הקאפריזה הרגעית, במקום שיהיה פועל לפי יכולתו. מכאן נובעת התאכזבות נסערת של הייחוד ג והצטמך צמות ערכיות עד כדי היעלמותו (איפוס קומת-האות בסיום מלה) — כך מבקש הוא מיפלט מפני עצמו. חולשת משמעתו הפנימית של ג עד שאינו יכול להדריך את האני המתווך שלו בפעילות עקיבה, מקורה מבחינה פילוגנטית (פסע המלה) בתלותו היתרה בגירויי הסביבה, עד כדי מושאות (סוגסטיביליות) פזיזה המביאה אותו לידי היטשטשות אימפולסיבית ברדיפת-קדים (במלה) והתחמקותו מאחריות (קומה) אישית. מצד אחר יש שהתקטנותו ה'דחופה' של האזור האמצעי פועלת מכוחו של מטען מאיץ של כשרי-יצירה, המתחרים על מוצא משחרר לפורקן מיד (לפי עיכובן של המחיצות). ויש שהאני המתווך משיג קשר ישיר, מאולתר אינטואיטיבי, בדרך של 'פיצוץ' מסגרות פורמאליות (של צורות האותיות), קשר המשתלב בקצב המזורז של ההתרחשות, עד כדי הזדהותו של כותב ג עם הסביבה (אופקית: התאפסות סיום המלה).

כתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית: ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד: טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת של כותב ד סדירה היא קומתו הנמוכה של האזור האמצעי (I ד 5-7, 12, 13). בכך משתקפת עמידות העקיבה של המחיצות (קומה) בפני דחיפת ההבעה השלמה (במלה). מבחינה אונטוגנטית (קומה) מכריע כוח-ריכוזו של ד בתודעת ייחודו כ'אני קיים'. האני המתווך עומד בביקורת מתמדת למעשיו ולנוהגו בחברה. מתוך הכרת-יחובה לשאת באחריות לקומתו האישית ולפועלו נזהר הוא בסיגולו, נמנע מ'לנפח' את חשיבותו האישית, פועל במאמץ כן וצנוע, בוחן דברים בחינה אובייקטיבית, מרכז את לקחו מהנסיון היומיומי, מכוונו ב'ציקול' מפוכח לטווח מרוחק יותר. לפי

תודעתו לאחריות נדרש האני המתווך ד' להשליט משמעת לא רק מתוך תביעת המצפון, אלא גם במגמה ריאליסטית (עקרון הממשות, פרויד), כדי שיוכל לארגן את מעשיו ביעילות וגם ביושר. אין הוא סומך על פיתויי רגש, אלא מבקר ודן לפי ניתוח העובדות, הוקר את מימצאיו ומסדירים לפי ההגיון שבהם מתוך שיפוט דדוקטיבי.

מבחינה פילוגנטית (פסע מלה) מורה חציצה עקיבה זו (קומה) על כוח-התמדתו של כותב ד' וכשרו להבדיל בין ענינים ולסווגם במשמעת שיטתית. ייחודו של ד' אינו סומך על 'רצון טוב', אלא מתכנן את מעשיו לפי עקרונות אמפיריים. הוא חותר לבסס את פעולתו על ידיעה אובייקטיבית מדויקת של נתוני עיסוקו (מדע, מחקר, טכנולוגיה), מארגן את עשייתו בשיטתיות ובביקורת עצמית מתמדת, וכך מתאפשרת לו הגשמה עקיבה ומדויקת. בכל אלה יש הוכחה ברורה לחזק משמעתו העצמית, לא רק בעמידתו בפני גירויי-פנים, אלא גם בהתמודדותו בקשיי-חוץ, ובכך כוח-ייחודו של האני המתווך ד'.

כותבים מטיפוס ד' מאופקים בהגבתם, ביחסי חברה הם על הרוב יותר 'טאקטיים' משהם נוחים. הם נוטים לסלוח אגב שמירה על כבוד הדדי, בלי להיתפס לרגשי-נחיתות או לרגשי-עליונות. אין הם עונים אמן בדרך של מוסכמות, אך גם אינם ששים להתנצח. בנוהגם יש אדיבות ותכופות גם עידוד בצינעה לבונק, בכבוד-ראש יושיטו לו יד. אין הם אנשי-ריב, אך לא יירתעו מלהגן על צדקתם וזכותם וגם על זכות זולתם. תבונה וטאקט המואצלים בענות-הן סוללים לפניהם את הדרך ונוטעים בסביבה אמון בחוסן הגיונם ובמהימנותם. באופטימיות המבוקרת והזהירה שלהם אין הם גרתעים מפני קשיים אובייקטיביים — אדרבה, קשיים מחזקים את ליכוד יזמתם ודריכותם להגשמה אחראית וסדירה.

פוטנציה ה': טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת של כותב ה' זעירה היא קומת האזור האמצעי שלו גם בפסע המלה (1 ה' 3, 8, 9). המחיצות (של האותיות במלה) סדירות בקומתו, כמו 'קפואות' לפי נוקשותן ומשסעות את התבעה שבדף-המלה.

לפי קומתו הזעירה והנוקשה מדוכא האני המתווך מבחינה אונטוגנטית עד כדי מחנק, בכפייתו היסרגית של העילאי תרודה בו ביד קשה. לכאורה, אין חויית ייחודו של ה' רואה טעם לקיומו כ'אני קיים', אלא מתוך צידוק נעלה, בהקרבת עצמיותו על מזבח אידיאה 'נשגבה', שלעומת ריאליותה 'הנצחית' אין חמדות-ההווה אלא אשליה חזרת, ארעית-חולפת, בטולת-ממש. אולם בפועל אין הלך-נפש מיסטי זה אלא זיקת כפויה לזיכור הנפש מתוך יחס מיטאפיסי כתגמול על תיסכול הנפש וקיפוחה במציאות הריאלית. כדי שתגמול זה יוכל להשתמר דואג כותב ה' לבצרו במסגרת רעיונית נאותה, עם שהוא קובע לעצמו 'עקרונות-ברזל', כמי שאומר בנפשו, 'לא אמוש אף כמלוא-הנימה', מתקרשת בדעתו דוגמאטיות נוקשה, שתקיפתה 'הנחרצת' (בחירוף) מחפה על התגוננותו הכפויה בדרך של 'גבורה שבחרדה'.

מבחינה פילוגנטית (בפסע-מלה) מעיד בירור האותיות על 'דגירת' הכותב ה' על כשלונות ואכזבות, דגירה אינה עשויה 'להרים את המוראל' האישי שלו. ובמידה

שדאבון-לב (באמצעי) מתקבע, לא זו בלבד שהאני המתווך שלו נתפס ליראת-החיים אלא שהוא גם מאבד את אמונו בחברה ומבקש מנוס מפני המציאות ה'אכזרית'. אם חרד האני לירידת ערכו בעיני החברה, חותר הוא בכל מחיר 'להיות חזק' ולהוכיח את יכולתו. ואמנם לעתים לא-גדירות אנשים העמוסים בנסיון-חיים מר ממאנים כביכול להיכנע ל'צורלם' גם לאחר שהוכרעו למעשה. זו התנגדות הכפויה על האני המתווך כדי שיוכל להתחיק-מעמד (קומה זעירה-מוחנקת, אך סדירה במלה) בפני קונפליקטים פנימיים ולגוכח קשיים חיצוניים, שבהם הוא רואה איום לשליחות עצמיותו. בכך משתקפת התאזרות תגובתית ליצב כביכול שיווי-משקל מסודר כלפי-חוץ (סדירות הקומה במלה), אלא שבעומק-נפשו אורבת בכך תכופות לכותב ה סכנת 'שעצ' (סכיופרניה).

פוטנציה 1 : טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותו המגופחת של כותב 1 בולט בכתבו האזור האמצעי הגדול, גדלות מובלטת ובסדירות בינונית (I ו 10-12). מחיצותיהן של האותיות גבוהות, ויש בהן משום יומרה לחפות על רפיון ההנעה בדרך של הפגנת 'חוזק' הייחוד (קומה) והוא גראה עמיד כביכול, בלתי-נטמע בתוך השלמות (מלה). אך למעשה אין חיפוי תגובתי זה מסתיר את חולשת הדחיפה להשתלב (במלה) בחברה; מכאן בדילות 'קומה' של ייחוד 'מנופח'. האני המתווך נאלץ לתגמל את עצמיותו, והוא מתמכר לראויות נרקיסטית — הוא רואה עצמו מיוחס, 'גולת-הכותרת של הבריאה'. הוא משועבד להאדרה ילדית של עצמו, וזו מאפילה על ביקורתו של העילאי ופוטרת עצמה מיגיעה להשיג סיפוק צרכיה 'המנופחים'. חמדנותו היא עשירת פנטסיה; האני המתווך של 1 רואה עצמו 'זכאי לכל', אך אינו חייב לחברה מאומה. הוא מצוין רק ב'תיאבוננו' וב'תביעותיו' ללא ענגת-רוגזה בארשתו; אינו מרים קול ואינו דורש במפגיע. שכן, הוא סומך על כך, כי 'אצילותו' ו'אבירותו', כפי שמציב האני המתווך (באזור האמצעי הגבוה) בעיקר אצל נשים, או גברים נשיים שמכריע אצלם מבנה-גוף פיקניקי (קרצ'מר), הן שיביאו למילוי משאלותיו.

ולפי זה באה מבודלות מגופחת בפסע מלה (פילוגנטית) של תפארת-גדלות (האזור האמצעי). גדלות זו אינה נובעת מתרומיות אצילה כביכול; האני המתווך של 1 אינו שוכח את עצמו, ניפוחו האגוצנטרי ודרישותיו בהווי היומיומי 'לעולם' אינם מתמלאים כצפייתו המופרזת. לאור 'רום-חשיבות' (באמצעי) מובנת אותה מגופחת לא-דווקא בגלל קיפוח חומרי; לפעמים יש בכך משום גאווה פצועה (רווקות, אלמנות, פירוד), שאינה מניחה לכותב 1 'להשלים' עם העוול שנעשה לו כביכול.

מתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובות מסולפת.

פוטנציה 2 : טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובותו נעוות-הצורה של כותב 2 גרשמת קומת האזור האמצעי תוך גידול מודרג בפסע המלה (I ו 17-20). בכך הולכת ומתחזקת כביכול זהות ייחודו (קומה) של 2.

אבל שלמות הבעתו הולכת ונחלשת עם גביהתן המודרגת של מחיצות האותיות לסיום המלה. זהו ביטוי של התנגדותו התגובנית והמסולפת המונעת את השתלבותו בשלמות. מבחינה אונטוגנטית (קומה) אין האני המתווך של ז שלם עם עצמו, כפי שניכר בפער שבין רצונו ליכולתו להשליט משמעת פנימית, כדי להגשים את כוונתו בעקיבות. אני זה חסר מערכת עקרונות מגובשת, שתוכל להקנות לו בסיס איתן, להגדרה עצמית תקינה ויציבה בלי יומרות. הגדלת הקומה בסיום המלה מעידה על נדחקות הנפשית 'ללבוש עוז' כלפי-הוץ, כדי לחפות על גישתו החששנית-חרדנית לפי קטנות הקומה בפתיחת מלה.

מבחינה פילוגנטית (פסע-מלה) שמה הבלטת הייחוד (עם הגדלת הקומה בסיום מלה) מחסום בפני השתלבותו של כותב ז בחברה. לנוכח מצוקת-קיפוח חבויה (קטנות שבפתיחה) נדחק האני המתווך להוכיח את רוב-יכולתו, למשל, במלחמה תקיפה נגד הפליה, דרישה להגינות ולצדק, אי-נוכחות 'להתפטר' על עקרונות, אומץ-לב במאבק עקשני על תקנת החברה; מורה כאן הכתב על רמה גבוהה יחסית של האישיות (I ו 17, 18). ואילו במקרים של רמה נמוכה יחסית (I ו 19) באה לידי ביטוי תובענות אנוכיות הנעשיות בהדרגה (עם גידול הקומה) יומרנית יותר, שחצנית, סחטנית, רודנית.

פוטנציה ח: טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובותיו מעוותת-התנועה של כותב ח נוטה האזור האמצעי שבכתבו להתקטן התקטנות תנודית בפסע-מלה (I ח 5-8; תבחין 4: 2/52-אחרי'). הקומה מוקטנת בשיעורים שונים עקב כוויצות המביאה תכופות לידי הפקעה טשטשנית של זהות הייחוד (קריאות צורת האות). לפי עוויתיות התנועה המחיצות הן נוקשות-שבירות. בכך משתקפת חולשתו של ח לסייע לשילוב האותיות בהבעה שלמה.

מבחינה אונטוגנטית (קומה) האני המתווך של ח הוא 'שבור' ו'רצוצ', ולפי עוויתיותו הוא מופקע מכלל יכולת לישיב את הסתירות בין העילאי ליצרי שלו; גם זה וגם זה מציץ לו, ואין בו כוח לעמוד בפני התקפותיהם. לנוכח קוצר-ידו לאזן את הרגשתו, כנגד מצוקת-קיפוח 'מידי החברה', כפוי הוא לאותן מחיצות שבירות, המבודדות אותו במרידות. מבחינה פילוגנטית מבוטאת בבידוד האותיות שלו התנגדותו התגובנית המרה לכל צעד העשוי לשלבו בחברה ה'מתנכלת' בהתמדה לאושרו האיש, חומסת מזכויותיו ומנשלת אותו מכל חלקה טובה. מבחינתו אין זה ענין של אנוכיות קטנונית-צרה, אלא התקפה על החברה ה'מושחתת'.

פוטנציה ט: טיפוס אנארכי-יצרי

לפי תגובותיו מגורת-התנועה מתבטא כותב ט בהתקטנות תנודית של האזור האמצעי בפסע-מלה (I ט 4, 5) וגם בהתקטנות מודרגת של הקומה המתאפסת בסיום מלה (I ט 12-14). בכך מיטשטשת זהות הייחוד (צורת האות) וגטמעת תכופות בשלמות (מלה).

מבחינה אונטוגנטית (קומה) עוד לא בגרה חווית הייחוד של ט כ'אני קיים' כדי

ליצג את ערכיותו העצמית. האני המתווך של ט שרוי ב'כור-היתוך', שבו בוחשים, מצד אחד, היצרי התוסס בחיותו, בשיקיתו הלא-מודעת חסרת-הנסיון, אך קצרת-הרוח ודוחקת-הקץ לסיפוק מיד, ומצד אחר העילאי. אף שמבחינה עקרונית עוד לא נתגבשה דרכו של ט בדפוסי-תודעה ברורים ומפורשים, מקיים הוא בפועל טאבו מוחשי עד כדי הרתעת היצרי. אין תימה, שלנוכח התגושות זו בין ה'איתנים' מדלג האני המתווך כמהומם בין גיאות-שלהבת ובין גריפה של התאפסות.

מבחינה פילוגנטית יש בפסע מלה טמיעה מסולפת של הייחוד ט המגלה את הסביבה כשדה-הנאה הקורץ ומזמין ובכך משרה בנפשו של ט צפיה של נהנתנות. כותב ט חווה את ה'נעים' (פרויד), אך מחמת חוסר נסיון אובייקטיבי חסר הוא יכולת להעריך את ה'מצער' (פרויד), עם זאת כעוצמת גריותו, כן גם פחדו מפני הלא-נודע. הליכותיו של האני המתווך משתלחות בתנודות של גריות, העוללות להסתלף בסטיות וטשטוש ייחודו, פעמים עד כדי טמיעה היסטרית ללא-מעצורים.

38. כיוון (הנחית) השורה: פוטנציות א-ט

כיוון השורה יש בו מבחן להנחיה המורכבת של סדרת תנועות (אותיות), הבונה את השורה הכתובה. הכיוון נבחן לפי הקו המחבר בבסיסו של האזור האמצעי, מפתחת שורה עד לסיומה. להלכה אמת-המידה היא השורה ה'אידיאלית', הישרה, כאילו גרשמה בסרגל. אך למעשה מתגלים שינויים כלפי מעלה וכלפי מטה, בשיעורים ובאופנים הנבדלים לפי ההנחיה האינדיבידואלית*.

לפי אורח-התהוותו מבטא כל כיוון שורה, מן הצד העקרוני, מבחן לטבע האינטג-ראציה (או הידואינטגראציה) של אישיות הכותב, על פי איכות ההתאמה בין שלושת הרכיבים (1, 2, 3) שבטבלה 12.

נבחן את הפריטים א)-(ג).

א) הרגשות הפנימית של הייחוד בתחומו הפרטי—מצב-הרוח, אופטימיות, אמון, בטחון או היפוכיהם וכיו"ב, לפי ההגבה הרגעית שבתנועה (אות)

* כל סיוע מיכאני פוסל, חלקית או לחלוטין, את בחינתו של כיוון השורה :

א) נייר מסורגל (שורות מודפסות) הוא תואי מיכאני גלוי, שבחינה משווה של השורה הכתובה לעומתו משקפת אמנם את הסטיה שבהנחיה האינדיבידואלית (בשורה). אולם בכך נתונה רק בחינה חלקית, מפני שאי-אפשר לשער איך ועד כמה היתה עלולה הנחייתו של הכותב לסטות אילו כתב על נייר חלק (לא-מסורגל).

ב) שורות, היינו : גליון משורטט שורות המושם כתחת לדף העומד להיכתב, הדרכתו המלאכותית סמויה מעין הבוחן, לכן יכול השימוש בו להטעות. שהרי אם ישירות השורות, חרף היותן כתובות על נייר חלק, יש לברר במדידה פשוטה (ומהירה יותר בעזרת מחוגה) את הריתוקים בין קבוצות-שורות, כגון 1—2,5—6 וכדומה. אם הריתוקים זהים, השימוש בשורות הוא ודאי.

ג) לוחית מנחה (מעל לגליון הכתיבה) : השימוש בה דורש התאמה מחדשת בכל שורה, מכאן נפתח הפתח להפרשים בריתוק וגם בכיוון השורות. קשה לודא, באיזו מידה מצמצם השימוש בלוחית סטיה אפשרית, ואין הבוחן יכול לקבוע אם אמנם השתמש הכותב בלוחית.

יחסי רכיבים בהנהיגתו של כיוון שורה

<p>1</p> <p>פסיכומטר' ריגורגעי של חוויית-הייחוד כ'אני קיים'</p> <p>שורה ↔ עולה: בתנועת פישוט יורדת: בתנועת כיפוף</p> <p>מניעים שבהתנהגות האונטוגנטית</p>	<p>3</p> <p>היערכות אונטוגנטית ראש-גליון 'מעל': גלוי פתיחה, יומה</p> <p>↕</p> <p>בסיס (גליון) סיום, תכלית 'מעמקים' נסתר</p>
<p>2</p> <p>התנהגות פילוגנטית: הנחיית השורה מתקדמת</p> <p>ימין — — — — — שמאל</p> <p>אני, פנים, פתיחה, גישה</p> <p>זולת, חברה, חוץ, סיום, פרידה</p>	

היחידה: תנועת-פישוט מעלה את בסיס השורה, לעומת תנועת-כיפוף המורידה אותו.

ב) דרגת יציבות רגשית בהתנהגות הפילוגנטית נבחנת לפי מידת עמידתו של הייחוד בפני שינויים עם ההתקדמות בכתיבת השורה, או שהרגשו ומצב-יורחו מתחלפים בתנודיות מפסיעה לפסיעה (אופקית: אות, מלה) בקומוניקציה שלו עם הסביבה.

ג) דרגת-עקיבות או סדירות של היערכות אונטוגנטית לגבי הגליון השלם: באיזו מידה מושרשת יציבותה (או תנודיותה) של ההתנהגות הפילור-גנטית ב) במערך האונטוגנטי (א) וטבועה במעמקיה של חוויית הייחוד. יש שתואר יחיד — כגון נאצל, נכזב — דיו להבהיר את המשתמע משלוש הבחינות; ויש שכל בחינה ובחינה דורשת פירוט לעצמה.

גם אם לפי הצורה נראים כיווני-שורה דומים, נבדלים הם לפי התווייתם התנועית (לפי מיטב ידיעתי, לא נרמז עד כה על בחינה זו בספרות המקצועית). דבר זה מביאנו להבחנה מעמיקה בין עמדה לבין מגמה של שורה:

עמדה של שורה, כחטיבה אחת שלמה, נבחנת לפי איכות התמקמותה בין הקטבים מעלה/מטה שברקע הגליון — היינו,

- א. מרכזות: עמדה מאוזנת בין הקטבים מעלה/מטה: שורה ישרה (אופקית);
 - ב. לא-מרכזות: שורה לא-ישרה, בגלל נטיה כלפי מעלה או כלפי מטה.
- עמדת השורה, יחסיה הם תמיד חד-סטריים * : אם נוטה עמדה כלפי-מעלה, הרי זו תמיד עליה (פישוט) בלבד, ואם כלפי-מטה — תמיד ירידה (כיפוף) של סדרת-תנועות

* לעומת דורסטיותם של האזורים: באזור עילי יש גם תנועות יורדות, ובאזור תחתית מתארכות גם תנועות עולות.

(אותיות) הבונות אותו קטע של השורה, או את כולה. אולם בין אם העמדה מאוזנת (שורה ישרה) ובין אם איזונה מופר (שורה לא-ישרה), יש להבדילן לפי מגמתן. מגמת (הנחית) השורה מתאפיינת לפי יחסה לטבע ההנעה: הודהות (+), אל-התנגדות (—), אי-הודהות (+—), התנגדות (—), לפי חלוקה זו:

א. מרכזות: שורה ישרה יחסית עשויה להתהוות מתוך שני אופני-הנעה: הודהות (+) או התנגדות (—):

(א) דבקות צנטריפוגאלית היא הודהות (+) ישירה מתוך השלמה תנועית-מגמתית. במידה ששורה ישרה יחסית מצטמחת בהנחיה ספונטאנית, או בלתי-כפויה, של התנועות, משתקף תיאומה השלמותי של סדרת-התנועות (האותיות) המזדהה (+) עם דבקות הכותב למרכז בשורה מאוזנת בין מעלה/מטה.

(ב) אל-סטיות אל-צנטריפוגאלית מבטאת אל-התנגדות (—) תגובנית, אם אנו הכותב למנוע את הסתירה — בין עמדה מרכזנית לבין מגמת בידול ופיצול של התנועות (האותיות) היחידות. כל תנועה ותנועה בגפרד מתואמת במאמץ מתוח אל הקו הבסיסי ה'ישר' (שורה), לבל תסטה ממנו בעמדתה, אם בעליה ואם בירידה. אופן זה של יישור השורה משקף מרכזות כפויה של אל-בידול, אל-פיצול בהנחיה של סדרת-התנועות היחידות, על-ידי ריתוקן המאונס למרכז; ויש בכך משום הודהות עקיפה עם שורה ישרה.

ב. לא-מרכזות: שורה לא-ישרה פוגשים בצורות ובצירופים לאין-ספור, הנבדלים לפי שני מקורות-הנעה: אי-הודהות (+—) או התנגדות (—).

(ג) פזירות צנטריפוגאלית: אי-הודהות (+—) עם המרכז (שורה ישרה) ניכרת לפי אי-מרכזות (עמדה). עקב חוסר-איוון השורה בין מעלה/מטה. הסטיות של עליה/ירידה בעמדות השורה הולמות את טבע התנועות השלמה, רפיון או געשנות. לכן התרחקותן של התנועות (האותיות) מהמרכז — בעליה ובירידה — מביאה לידי התפזרות שלמותית בשורה אי-ישרה.

(ד) אל-דבקות אל-צנטריפוגאלית: זו התנגדות (—) תגובנית למרכז, המכשילה כל מאמץ להסדיר את הנחייתן של התנועות היחידות, 'לפי הקו' בשורה ישרה. כאן בולט פאראדוקס, שחרף אימוצה הכפוי של התנועות מתפרדת ההנחיה ל'עמדות נוקשות' של אות, מלה או קטע-שורה. בכך מתבטא אל-מרכזות כפויה, שבדחותה את המרכז מתפצל בה הקו הבסיסי (שורה ישרה) ל'רסיסים' (אותיות) 'עאינס כפופים למשמעת, גטולי-ליכוד מרכז.

האדם אינו מכונה, ולכן שורה ישרה לגמרי היא למעשה בלתי-אפשרית, ואין המדובר אלא בישרות יחסית בלבד. על הרוב מופיעים תשליבים של עמדות עליה/ירידה בדרגות-חוזק ובאופנים שונים.

כתיאום הדי-הנטיה מכריע האספקט הדינאמי. השורה מונחית לפי דבקות (הודהות) צנטריפוגאלית, או לא-ישרה, לפי התפזרות (אי-הודהות) צנטריפוגאלית, בתנועות בלתי-כפויה.

פוטנציה א : טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל נוטה טיפוס א לכתוב בשורה שוקעת באופנים שונים I א 1-9, 12-14).

שורה שוקעת	עמדה: חוסר-איוון, חולשת-מרכזנות
	מגמה: אי-הזדהות בפיוור צנטריפוגאלי היערכות: תנודיות מרפיון

נרפות, הידרדרות

רפיון כללי: בשורות גפתלות, צונחות, המשקפות רישול, זגירות, דכדוך, חוסר-ישע.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני מכריעה בכתבו של ב שורה ישרה, לפרקים עליה קלה I ב 1).

1) שורה ישרה	עמדה: מרכזנות
	מגמה: דבקות צנטריפטאלית היערכות: איוון ספוגטאני

כוח-ישירות, יציבות רגשית

השורות מתיישרות בלי מתיחות, אגב גפתולים קלים המתלכדים לישרות יחסית, המעידה על דבקות ההנחיה בהבעה השלמה, במלוא-מרחב פעולתה (אופקי). כותב ב מקדם את יזמתו האישית תוך שיווי-משקל נפשי ומגשים אותה בהגשמה הקולעת (ישרה) ביעילות טבעית בלי להתפור או לסטות מהמטרה, עקב תנודות חולפות.

2) שורה עולה	עמדה: אי-מרכזנות
	מגמה: התפורות קלה צנטריפוגאלית היערכות: טטיות קלה, ספוראדית

אופטימיות, התרגשות, תעוזה של המטרה

בכך מתאפיין 'בעל-הנפש' מטיפוס ב המבקש לאו-דווקא יעילות מעשית, תכלית או משמעת 'סולידית', אלא הוא מעוניין בגיוון היערכותו (אונטוגנטית), שלפי נטיותיו הרב-צדדיות, וביטוי ייחודו זה בפעילות חברתית (פילוגנטית).

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער שולטת בכתבו של ג תנודיות געשניות של כיווני השורות I ג 2, 3, 7-13).

תנודיות געשניות	עמדה: אי-מרכזנות 'פרועה'
	מגמה: התפורות צנטריפוגאלית 'פראית' היערכות: טטיות סרח-סייג

אי-יציבות רגשית, הפכפכנות

בדוגמות שלעיל מבוטא חוסר-מנוח המתגשש במעמקים ופורץ בלי רסן, בכך משתקפת חולשת המשמעת הפנימית של ג ואי-יכולתו ללכד את יזמתו ואת מרצו בהגשמה עקיבה.

בסערנותו משתלח הוא, בפעלתנות מסנוורת-יצרים, תנודית — בין שאפתנות חמומה 'מרקיעת-שחקים' (בשורה עולה), והתחמקות מחובות 'דרך-ארץ' (הפקרת בסיס השורה — מליישרו), לבין להטנות קצרת-רוח, המסתחפת בשכרון-חושנות (בשורה יורדת תנודית), ומתנערת מ'חשבון-הנפש' (משורה ישרה). בכך גשבה האני המתווך לגירויים התוכפים ומשתנים מרגע לרגע. ג הוא עבד לקאפריזה של הרגע החולף.

בתיאום ישר-נטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית : ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת מכריעה בכתבו של ד הודהות (+) הקוצבת שורה ישרה (I ד 1).

ארגון בשורה ישרה	עמדה: מרכזנות קצובה
	מגמה: קיצוב צנטריפטאלי
היערכות: משמעת ארגונית	
ריכוז, עקיבות הביקורת, חוזק-המשמעת	

להנחיה ישרה זו מתאים התואר 'כשורה' בשני מובנים : א) ישרות מוסרית של ד הנוהג מתוך הכרת חובה ואחריות, ומתוך מהימנות של 'שמירה על הקו' ; ב) פסיכו-טכנית : ד אוהב סדר, שיטה, והוא מגלה כושר ארגוני, יעילות, תכליתיות.

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת מכריעה בכתבו של ה אל-התנגדות עמדתית-מגמתית בהנחיית כיוון השורה (I ה 1, 2).

1) שורה ישרה	עמדה: מאונסת למרכז למניעת אל-מרכזנות
	מגמה: אל-סטיות אל-צנטריפוגאלית
היערכות: איזון כפוי, אינוס למנוע אי-ישרות	
ישרנות כפויה, ביסוס חרדני (הפרעה חבויה)	

בשורות מיושרות בקפידה המאבנת את ההבעה ב'פס' (שורה) נוקשה של 'ישרנות למופת'. דבר זה מאפיין את הנברוטיקן, המבקש לאזן את חשבונו עם סביבתו, או הכפוי לטהר את מצפונו מרגשי-אשמה. 'ישר' 'מתוח' זה משקף אילוץ לא-מודע לבצר את הבסיס (של השורה) מפני בעיות המאיימות על שלמותו, על עמידתו האישית.

2) מדרגות-מלים עולות או יורדות : אם ישר בסיס השורה, מתגלה בכך פער ממושך בין שתי רמות : האחת, לפי הקו המחבר את פתיחותיהן של המלים בשורה ; האחרת — לפי קו-החיבור של סיומיהן.

2) מלים עולות יורדות	עמדה: מרכזנות שסועה
	מגמה: אל-דבקות אל-צנטריפטאלית
היערכות: אל-ליכוד תגובני	
נוגדנות תגובנית כפויה (הפרעה גלויה)	

1) מדרגות-מלים יורדות : פתיחותיהן של המלים הן 'על הגובה', ואילו סיומיהן

'בשפל-המדרגה' — ובכך מתבטאת התעוררות המתחדשת בגישה, אך בהמשכה גוברת התאכזבות המידרדרת ליאוש בסיום — 'שקיעה שסועה'.

(2) מדרגות-מלים עולות: ייחול גובר (בסיום עולה) של כותב השוקע בחוסר בטחון לנוכח כל יזמה או נסיון מהודש בגישה (שבפתיחה נמוכה). זו נכיחה שסועה. בשתי תופעות אלו מתקבלת שורה 'משורית', אשר 'שיניה מנסרות' את ההתנהגות הפילוגנטית ומפלגות אותה, בין השאר, בהתמרדות על יחסי-חברה אגב סירובו של הכותב, או אי-יכולתו, להכיר בעובדות המרות שבחיי-היום-יום. בלב שבור הוא זועק לעזרה, יש בו נצנוצי-אמונה או ייחול לישועה. זוהי ציפיה דחוקה ל'אידיאה גואלת', גם מאמץ מתוך דכדוך ורצון 'להרים ראש' ולהינצל מ'טביעה' במציאות האכזרית. שאיפה להעפיל ל'אופקים נאצלים'. במקרים קיצוניים מתגלה בשורה כזאת סכנת התפצלות, בין תהום-היצרי לבין שגב-העילאי, התפצלות העלולה להחמיר עד כדי שסעת.

פוטנציה 1: טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותיו המנופחת צורנית של כותב 1 — מוגחית שורתו מתוך אל-התנגדות רופפת עמדתית-מגמתית:

$$(1) \left. \begin{array}{l} \text{עמדה: מרכזות מאונסת צורנית} \\ \text{מגמה: אל-סטיות אל-צנטריפוגאלית} \\ \text{היערכות: אל-פיצול, אל-בידול} \end{array} \right\} \text{שורה ישרה} \left. \begin{array}{l} \text{ריתוק לסכל אל-איזון} \end{array} \right\}$$

יש כאן גילוי של השתמרות נרקיסטית — הכל 'בסדר', 'כשורה' — לפחות למראית-עין. זו התרפקות לא רק רגשית, אלא לפעמים גם אסתטית, על הרושם של ה'נאה', העשוי לפעמים גם להבטיח 'תמורה הוגנת'.

$$(2) \left. \begin{array}{l} \text{עמדה: אל-מרכזות 'נחשונית'} \\ \text{מגמה: אל-דבקות אל-צנטריפטאלית} \\ \text{היערכות: אל-ליכוד, התלבטות} \end{array} \right\} \text{שורה נפתלת} \left. \begin{array}{l} \text{נוגדנות 'ממתיקת-תסכול' (כשל)} \end{array} \right\}$$

'חוסר-קו' של 1 בהתנהגות הפילוגנטית (אופקית, בשורה) מורה על אי-נוכחותו להתחייב התחייבות ברורה ולקיימה בעקיבות, אי-מיתוח הרצון למטרה מוגדרת, על התפתלות של 'אליבי' לחפות בה על לבטים. הנרקיסט 1 מחפש את רווחתו, לא תמיד דווקא בדרך-הישר (בשורה), אלא תכופות אגב בררנות מפונקת שבסתגלות 'מתקתקה', לשם ריכוך לחצן של התמורות בנסיבותיו.

בתיאום קהה-הגמיח שולטת תגובות מסולפת.

פוטנציה 2: טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובותיו נעות-הצורה מכריעה בכתבו של 2 אל-התנגדות בעמדות היחידות של שורה.

פרק רביעי

שמירת 'קו' לשיפור התדמית	עמדה: מרכזנות מסולפת; כפזיה מגמה: אל־סטיות אל־צנטריפוגאלית היערכות: איזון של אל־פיצול	(1) שורה ישרה
--------------------------	---	---------------

לנוכח מצוקת הסילוף באה דחיקת תגובתית לתגמול — לשפר, לבסס, ליצב 'קו', ולפעמים למען 'הרושם'.

נוגדנות מסולפת	עמדה: אל־מרכזנות מסולפת מגמה: אל־דבקות אל־צנטריפוטאלית היערכות: אל־איזון תגובני, מסולף	(2) מלים עולות שורה שסועה יורדות
----------------	--	--

אלה הם שני אופני הנחיה של השורה של הכותב ז בחפשו מוצא מעקת־הסתלפותו בדרך של התאזרות באמונה, מתוך תקווה, ובקנאות גוברת, להתעלות מעל לקשיים פנימיים או חיצוניים. על הרוב זו התמודדות במישקעים של ריגושיות מוסטית, התמודדות מתוך שאיפה לעילוי חרף הגשמה שהכזיבה, מרדות נברוטית.

פוטנציה ח : טיפוס איוב־זאבי

לפי תגובותיו מעוותת־התנועה נוהג כותב ח את השורה שלו מתוך נוגדנות זו :

נוגדנות ממורמרת, פצלנית	עמדה: אל־מרכזנות עוויתית מגמה: אל־דבקות אל־צנטריפוטאלית היערכות: פקיעה מסולפת	שורה שוקעת
-------------------------	---	------------

מאפיינים אותו שברי שורה (I ח 1, 2): בשורה נשברת בתנודות של עליה/ירידה. בסבלו הכפוי עקב הסתלפותו מבקש האני המתווך של ח 'תיקון'. אולם כוויצותו ומרידותו 'דוחים' פתרון 'ישר' (בשורה), שעל פני השטח, והם 'מורידים' את המוראל שלו בגישתו למציאות החברתית (בשורה שוקעת).

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי־יצרי

לפי תגובותיו מגורת־התנועה מכריעה בשורה של ט הזדהות תנועית־מגמתית :

הפכפכות התבגרותית	עמדה: אל־מרכזנות מסולפת מגמה: סטיות צנטריפוגאלית היערכות: תנודיות מגורה	שורה גפתלת
-------------------	---	------------

(I ט 1, 2, 3, 16, 19) — בדוגמות אלו יש מביטוייה של סערת־הנפש והתסיסה הרי־גושית של בת מתבגרת — גריות, קאפריזיות, 'מצוברחות', עצבנות.

*

נסכם את ממד הגובה בגדר בחינתו החלקית שבטווח I, המגולם. פרק זה מעמידנו על בחינתה התלת-קומתית של העצמיות — עלאי מוסרי, אני מתווך, סתמי-יצרי (פרויד) — שלפי הפרופורציות בהרכבם מתאפיין ייחודו של הכותב במוגו, בדרך הרגשותו, בתחום הרוחני וביחסו למציאות החברתית. תפיסה פסיכולוגית נכונה של המניעים בהתנהגות האינדיבידואלית, נודעת לה חשיבות יתרה לבחינת המגמות (1-8), לאור חויית ההנעה (מוטיבציה), שהבדלנו לפי (א) עד (ד): הזדהות (+), אל-התנגדות (- -), אי-הזדהות (- +), התנגדות (-).

ממד הרוחב הגראפי

(טווח I: גלום, המשך)

39. התגלמות ההבעה האופקית, לפי הפוטנציות א-ט

בממד הרוחב הגראפי באים לידי ביטוי, כפי שצוין קודם, מרכיבים שבתחום הפילוגנטי— כלומר, לפי טבעם מורים מרכיבים אלה, כיצד הם בונים בהשתלבם, צעד אחרי צעד, את ההתייחסות אני/חברה. בזה נתון מבחן לאיכות הסתגלותו של היחיד בתחום החברתי, ביחסי אני/אתה, אני/הזולת, ובמובן רחב יותר זוהי בחינת התייחסותו של האני קיים ל'התרחשות' (תרשים 5), כפי שהיא זורמת עם הזמן.

ממד הרוחב, כמו ממד הגובה, בנוי ממרכיבים גלומים (רשומים) וערטילאיים (רווחים למיניהם); בפרק זה ייבחנו רק המרכיבים הגלומים, והם חמישה:

א. גוף-האות: (א) צר/רחב
(ב) יחס ראשוני/שניוני
(ג) ארבע מגמות הרוחב	בשלושת האזורים — עילי, אמצעי, תחת
- ב. מגמות ניקוד (סימני-פיסוק)
ג. מגמות הפרדה/קישור של האותיות בשלושת האזורים
ד. מגמות מיפסע האותיות במלה — הצטרפות/התרחבות
ה. מיטעם/מיקפת רוחבי, שבחינתם לפי ייחוד הכתב, אינדיבידואלית לחלוטין.

40. הצדדים ימין/שמאל (של הגליון) ומשמעותם

אין הבעה אלא העלאה מן 'מבוע' זו החוויה הפנימית, שמתוכה נובע תוכן רגשי-רעיוני כלשהו, המתקבל כלפי-חוץ כ'מבוע' או 'מבטא'. הכותב (המבטא) מוציא תוכנו הכמוס בקרבו, ברשותו הפרטית, חושפו לחוץ, מפגישו עם הזולת, עם החברה. זוהי דרכה של ההתרחשות הסימביוטית — אני/סביבה — בבחינת עקרון כפיטו בלבד. שהרי בפועל התרחשות זו אינה חד-סטרית, כי אם רב-מגמתית. לכן עשויות תופעות, שלכאורה הן פראדוקסאליות — כגון פלוני 'אומר' (היינו, פולט מפנימיותו לחוץ) שהוא 'מסתייג' (כלומר, נמנע מפני החוץ) — לישקף מצב עובדתי ההולם את טבעה של התרחשות חווייתית כהווייתה הריאלית.

התרחשות סימביוטית, שתפיסתה המוגדרת להתנהגות הפילוגנטית משמעה התייחסות האני לחברה, קובעת חוקיות מסוימת של מערכת-ההתייחסויות (א) במרחב — לפי יחסי פנים/חוץ, ו(ב) בזמן — לפי יחסי מוקדם/מאוחר. הקבלה זוגית זו שנדרש לה המחקר

הגראפולוגי (כמו הפסיכולוגי) הוא אמיתה עתיקת-יומין, שאישורה הקולע ביותר בא לה מאותו האמצעי המשמש להבעת רחשינו הפנימיים בדפוסי-לשון, כגון הצצה-פנימה (לתוך הנפש) או אינטרוספקציה, שבפועל היא זהת-משמעות עם הצצה-לאחור (מרחב), וכן עם הצצה-למה-שהיה-קודם (זמן) או רטרוספקציה.

בעברית כותבים אנו מימין לשמאל, לגבי כתבנו זוהי מגמתו התקנית של תהליך-ההבעה השלם בשורה. זוהי גם המגמה הבסיסית של התבטאות הכותב מפנימיותו לחוץ. אות היא רק סמל צורני מוסכם, שבמסגרת התקן היא בגדר אמצעי שתכליתו לשרת את התבטאותנו. מה שנגלה לעין בדמות אות — צרה או רחבה — מממש, לא רק שיעור-פסע אופקי של תנועה יחידה, כי אם ביטוי חווייתי כלשהו, שהמניע לו פועל במגמה אופקית מסוימת, ואותה דגים אנו לפי יחסה להבעה השלמה בשורה, מימין לשמאל, לפי הערכים הבאים בטבלה 13.

ט ב ל ה 13

איפיון הצדדים ימין/שמאל של הגליון

שורה	פתיחה בצד ימין : יחס ראשוני	יחס שניוני : בצד שמאל, סיום השורה
אנושית	אני, עצמיות, פרטיות	אתה, הוא, הוולת, החברה
מוצא	אמא, בית	אבא, סביבה
חווייה	חביון, פנימיות, בפנים, פנימה	חיצוניות, בחוץ, לחוץ, גלוי, חישוף
עשייה	יומה, גישה, תהיה, פתיחה, ניסוי	תכלית, פרידה, מסקנה, סיום, לקח
זמן	עבר, בטרם . . . , מוקדם, לפנים	אחרי . . . , מאוחר, להבא, עתיד
מרחב	מאחור, לאחר, 'עורף'	'חזית', מלפנים, קדימה, הלאה

41. צרות/רחבות של אות בהוויית הצדדים ימין/שמאל

הערכים בטבלה 13 מתחזקים או נחלשים בצירופי-גוונים לפי טבען של המגמות הבונות את שיעורי רוחבה של אות. אין המדובר בשיעורים מוחלטים, למשל, במילימטרים, אלא בשיעורים יחסיים, והם שיעור תקין של אות : רוחב = גובה ; אות רחבה : רוחב < גובה ; אות צרה : רוחב < גובה.

מן הדין, שתהא אות נכתבת באותו הכיוון שנכתבת השורה. אולם לא זו בלבד שכבר בתקן עצמו יש אותיות שבחלקן או בשלמותן הן נכתבות שלא בכיוון השורה, אלא שביניהן יש גם כאלה שכוון כתיבתן אף נוגד את כיוון הכתיבה בשורה. ומלבד הסתירות שבתקן — בכיווניהן של אותיות לעומת כיוון השורה — מתרבות הסתירות ומתגוונות לפי סטיות מהתקן בעיצובה האינדיבידואלי של צורת אות.

מיגוון זה — במגמותיה של התנועה האופקית של אות — מקורו ביחסו החווייתי של הכותב אל הקטבים ימין/שמאל. נבדיל גם את מגמות הרוחב לפי ארבעת אופני ההתייחסות : הודהות (+), אל-התנגדות (—), אי-הזדהות (+—), התנגדות (—), לגבי ימין/שמאל — כפי שהללו משתקפים בתרשים 10.

תמונה זו ממחישה את אופני התהוותם של יחסי צרות/רחבות האות לפי זיקותיהן

למגמות הנבדלות לפי ארבע חנויות-ההנעה (מוטיבציה): הודחות (+), אל-התנגדות (- -), אי-הודחות (+ -), התנגדות (-) (ראה גם טבלה 9).
 רחבותה של אות מתהווה בתנועה מרחיבה, ימינה או שמאלה. כל הרחבה של אות יכולה לבוא, מעבר להבדלי כיוון, משני מקורות-הנעה: (א) הודחות (+) בתנועה ספונטאנית, או מבוקרת, אך לא-כפויה, ולפעמים מתוך יחס חווייתי של (ב) אל-התנגדות (- -), הניכר לפי הקשיית התנועה, או כשמסוגגנת התנועה 'למען-הצורה'. אל-התנגדות מביעה יחס כפייתי, אם אין הכותב מסוגל להתנגד למגמה בתונה, ימינה או שמאלה, עקב לחצים לא-מודעים בנפשו. מאחר ששתי חוויות אלו — הודחות (+), אל התנגדות (- -) — עשויות להתבטא בצורה דומה בערך (אך בתנועה שונה), לכן משותף ייצוגן גם בתרשים 10, בטורים 1-2, 7-8, 9-10, 15-16.

צרותה של אות מתהווה בשלושה אופנים (תרשים 10: I-III) — על-ידי כיוון, קיצור או השמטה של תנועה. לפי כיוון ההצרה — של תנועה מיימינה או משמאלה — עשוי להצטרף אותו צד של האות, בימין או בשמאל. גם צרותה של אות עשויה לנבוע משני מקורות-הנעה: מתוך חוויית אי-הודחות (+ -), אם אין הכותב מגלה יחס ענייני בצד ימין או בצד שמאל, או אם הוא אדיש לצד מסוים מתוך רפיון-גפש, מתוך חירות רגשית או מפני 'ריחוק' שנוקט הכותב מתוך יישוב-הרעת יחס של אי-הודחות (+ -) עולה בקנה אחד תנועה ספונטאנית, או ממושמת, אך לא-כפויה, ואופני הצרתה הם בעיקר קיצור (II) או השמטה (III); בעוד שכיוון קל (I) הוא נדיר יחסית. לעומת זאת, בחוויית התנגדות (-) שולל הכותב-צד כלשהו, ימין או שמאל, שלילה תגובנית, שביטויה המובהק הוא הקשיית התנועה וכיוון (I) הזאת עד כדי מחנק באותו צד, שמפניו כפוי הכותב להתגונן או להימנע ממנו, מתוך מגיעים שמקורם בהתייחסותו לערכים של ימין/שמאל (כפי שראינו בטבלה 13). יחס חווייתי של התנגדות (-) עשוי להתבטא גם בתנועה מסוגגנת 'לשם-הצורה' בשלושת האופנים: כיוון, קיצור, השמטה.

42. מגמות תנועה אופקית לאור היחס החווייתי

כדי להעריך נכונה מגמת-רוחב של תנועה כלשהי יש להתחשב בבחינות אלה: לאיזה צד פונה התנועה, ימינה או שמאלה? האם היא נמנעת מלפנות לכאן או לכאן? ואם היא נמנעת כיצד — על-ידי כיוון, קיצור או השמטה? באיזה צד של האות מתרחשת הפניה, לימין או לשמאל, או ההימנעות ממנה? מה טיבו של היחס החווייתי המניע לפניה, ימינה או שמאלה, או להימנעות מפניה? שילובן של בחינות אלו מציג לפנינו, באורח תמציתי, את האספקטים 1-16 שבתרשים 10.

בתמונה זו באים עוד רוב היחסים ראשוני/שניוני כצורת התקן או בשינוי קל בלבד; וארבע המגמות שבכל צד של האות נבדלות בעיקר לפי שיעורי צר/רחב. נפתח בבחינת שתי המגמות — היימנה (תרשים 10: טורים 1-2, 9-10) והשמאלה (תרשים 10: 7-8, 15-16). כל מגמה תיבחן לפי החוויות של הודחות (+) או אל-התנגדות (- -); ואחר כך נבחן את המגמות של מניעה מתוך היחסים של אי-הודחות (+ -) או התנגדות (-).

'רחבות' של אות נבדלת לפי כיוונה של התנועה המרחיבה, ימינה או שמאלה.
א. רחבות צנטריפטאלית: היימנה, רתיעה, הפומה (אינטרו-
ברסיה):

כיוון זה נוגד את ההבעה השלמה בשורה. בהתרחבות לימין מתרחש פורקן של
תנועה יחידה הפונה עורף לדרישת השורה. הכותב נסוג אחורה, מתכנס לתוך פנימיותו,
ובכך מקנה להתנהגותו הפילוגטית משמעות של משיכה בכיוון עצמו, שיש בה משום
שיבה לעבר, לרבות התרפקות על זכרונות ילדות, אמא, בית וכיו"ב. גבדיל רחבות זו
לפי היחסים ראשוני/שניוני (תרשים 10: 1-2, 9-10).

(א) רחבות ראשונית של היימנה: מתוך חוויית הזדהות (+) (I ג 4-ראש 'ה'
ב'כתיבה'; וכן 8-ה' ב'הביאה'; 26-ראש 'ש' ב'שאתה'; 35-ראש 'ש' ב'השדה'; 37-
ראש 'ד' ה'). לפי התנועה הספונטאנית מובן, שאין זו הפומה קונסיסטוציונאלית שביסוד
האופי האישי, אלא בעיקר תמונה של הפעילות האקטואלית המתאפיינת בהתרשמות
זריזה, בצמאון לגירויים, בדימוי פורה, בהתלהבות הכותב מיזמתו העכשווית, בהתרגשות
עליוה מחוויה אינטימית, בקנאי המשוכנע בצדקתו ושומר זכות לעצמו, בפגיעותו
המשולחבת של נון-קונפורמיסט שהצלפתו בחברה חוזרת ופוגעת בו כיזמראנג'.

לא כן בהיימנה הבאה מתוך חוויית אל-התנגדות (—) (I 1-ראש 'ל' ב'לדעת'; 2-
ראש 'ט'; 8-ראש 'ה' ב'הם' ו'ך' של 'בך'; 22-ראש 'ל'; ו 1-ראש 'ל' ב'לפנות';
3-ראש 'פ' לה'; 8-ראש 'ב' ל' ת'; 16-ה' ב'). לפי כבילות התנועה מסתבר מכאן,
שמלכתחילה אין דעתו של האני נוחה מסביבתו החיצונית, ומדרך טבעו נוטה הוא
להעדיף את העיסוק בעולמו הפנימי; יזמתו והגיגיו סובבים על עצמיותו ('ליבדור-
של-אגו', פרויד), לרבות ענינות אנוכיות של ייחולים לרווחנות, לשפע, לפינוק, להתהדר-
רות, לטיפוח אשליות של 'קסם אישי', לכשרון 'מיוחד' וכיו"ב, אבל שלובים בחיסה
עצמית, עקב חוסר הכרה מצד הסביבה.

(ב) רחבות שניונית של היימנה באה מתוך חוויית הזדהות (+) (I ג 26-סיום 'ה'
ב'שאתה'; ב 2-ראש 'צ' ב'חיצוניים'; תבחין 4: 2/1-צ'; 3/8-ר' ב'חור'; 1/37-ה'
סופית ב'הביטה'; 1/66, 2-סיום 'ג'; 2/77-סיום 'ג'; 1/81-ג'). אף כאן מכריע אופייה
הנסיבי (סיטואציוני) של ההיימנה, אלא שכאן מתרחשת הפומה אגב מגע האני בסביבה
(בצד שמאל של האות). דבר זה עשוי לבאר מומנטים של 'פקיעת' סבלנותו של הכותב
מהסביבה. אין האני רואה את הסביבה אלא כשדה-פעולה, שבו טמונות אפשרויות
לכיבושים ולהישגים אישיים. האני משולהב בבטחונו העצמי והוא שש על 'כוח-
ההכרעה' שבידו, וכך הוא מעביר את נתוני-החוץ (שבשמאל) לפי שאיפתו הפרטית
(בהיימנה). הכרעה כזאת מקורה יכול להיות ברגשי סיפוק או גם ביצר של התגרות —
כטבעו של איש-אדרבה.

שונה מכך רחבות שניונית של היימנה הבאה מתוך חוויית אל-התנגדות (—)
(I 7-בסיס 'ג'; 24-סיום 'ב' ב'האב'; ו 3-ר'; 12-ד', ר'. תבחין 4: 3/3-צ' ב'פצע';
4/8-ר'; 2/21, 3-ר'; 2/37-כ' ב'היכול'). בהיפגשו עם הסביבה (בצד שמאל)
אין האני יכול לשאת את 'נטל' דרישותיה ממנו, כפי שהוא תופס אותו. גם אם לא נעלם
ממנו מרחב-האפשרויות שבחוץ, סולד הכותב מפני 'התחייבויות' וחושש שמא ישתעבד
להן בניגוד ל'טעמו הטוב' של עצמו, וכך עלול הוא לאבד את חירותו כביכול בבחירת

דרכו. אלא שאף אינו מרגיש, כיצד, ועד היכן, חודר שיעבודו ל'משפט קדום'. ככל שהוא נרתע (בהיימנה) מן הסביבה ומבקש מפלט בעולמו הפנימי, כן משתעבד הוא למסגרת הכובלת את הגותו אל העולם שמאחריו כשריד בדימוי הנפשי. אלה הם מבעים לאינ-טרוספקציה, נוסטאלגיה, מצוקת-נוחם, סרבנות לחברה, ולפעמים ביטוי ליצרי אנוכיות — חמדנות, קלפטומאניה.

ב. רחבות צנטריפוגאלית: השמאלה, קידום, חיצון (אקסטרו-ברסיה):

מאחר שכיוון זה הולם את התקדמות ההבעה השלמה בשורה, הרי שעם צעדו של הכותב בתנועה המופנית לחוץ מבוטאת שאיפת האני שלו לטפח קשר כלשהו עם סביבתו — מבטו מופנה קדימה, לקראת מטרה חיצונית כלשהי, שהיא מוקד-משיכה ליומנתו ולמצו. דברים אלה טעונים הבחנה, בין השאר, לפי יחס ראשוני (תרשים 10 : 7-8) ויחס שניוני (תרשים 10 : 15-16).

(ג) רחבות ראשונית של השמאלה יכולה לבוא מתוך חוויית הודהות (+) I ג' 15- פתיחת 'ש' ב'משהו'; תבחין 4 : 2/170-ראש 'ט' ב'שטח'; 3/170-ל' ב'לפי'; 1/151- פתיחת 'א'; 1/141-פתיחת 'ש' ב'שלוש'; 1/127-פתיחת 'א' ב'את'; 2-סיום 'ז' ב'אז'; 1/126-פתיחת 'ס' ב'הם'; 2-סיום 'א' ב'אדם'. האני מזדהה עם חזונו הפנימית מתוך פתיחות-הגפש לקראת הבאות. הוא אופטימי בהרגשתו ומאמין ביכולתו האישית, חותר לפתח את כשריו, לקדם את אישיותו ולהרחיב את אופקיו. ויש שהזדהות משמאלה מקורה בקוצר-הרוח של האני, ובחולשת משמעתו הפנימית הוא חורג מתחום-עצמו 'בהזדמנות ראשונה', ומונק מיד התוצה — צר לו המקום בתוך עצמו, צר מהכיל את גריותו ואת חוסר-המנוח הגועש בקרבו.

שונה מזו רחבות ראשונית של השמאלה הבאה מתוך חוויית אל-התנגדות (—) I ז' 25-סיום 'ז' ב'זיך'; תבחין 4 : 1/172-סיום 'ש' ב'שלי'; 2/161-פתיחת 'ג' ב-'התמיהני'; 3/179-פתיחת 'מ' ב'הימים'; 5/148-פתיחת 'צ' ; 143-סיום 'ז' ב'הזה'. בדוגמות שבסוגריים טעונה פניית הכותב מפנימיותו לחוץ כפיה כלשהי, שבפניה אין האני יכול לעמוד והוא נדחק לחפש לו מוצא הולם (שמאלה) מכבלי מצוקתו הפנימית. לפי הקשיית התנועה או סגנונה 'לשם-הצורה' ניכר בבירור, שלא בלב קל ניגש הוא למשימה זו, אלא לכל היותר הוא מגיש דרכו קדימה בהתאזרות חששנית מתוך נסיון של ייחול לפדות לעצמו.

(ד) רחבות שניונית של סיום משמאל (מכאן יש להוציא רחבות שניונית של פתיחה משמאלה, כגון של 'ל', בתרשים 10 : 15-16). קידומו של סיום — אם בצד ימין של האות ובעיקר בצד שמאל שלה — מציין את יציאת הכותב לפגוש את הסביבה. טבעו של הקידום הסיומי נבדל לפי הודהות (+) או אל-התנגדות (—).

השמאלה שניונית מתוך חוויית הודהות (+) I ג' 1-סיום 'ת', וכן סיום 'ש' סופית ב'שהאיש'; 4-סיומי 'כ', ת' ב'כתובה'; 5-סיומי 'כ', ע, ד'; 15-סיומי 'ש', ה' ב'משהו'; 20-סיומי 'כ', ס'; 26-סיומי 'ש', ת' ב'שאתה': בהודהות כזאת עם הסביבה יש שהאני פונה לחוץ מתוך רגשי חברור ווולתנות, מתוך זיקה לשיתוף המדרבנת אותו לפתח קשרים של הנאה ושל יצירה. אך יש שפריצה כזו לחוץ מעידה על מנוס מפני ריקנות

פנימית, אגב חיפוש 'ענין' כלשהו, שלעיתים קרובות למדי הוא נושא אופי של מעשי הרפתקנות, הפקרות או תוקפנות.

לא כן רחבות שניונית הבאה מתוך חוויית אל-התנגדות (—) (I ז 1-סיום 'ת' ב'לדעת'; 4-סיום 'ש'; 6-סיום 'ב' ב'יונת'; 23-סיום 'ד' ב'דיר'; 29-סיום 'ה' ב'האב'; ו 2-סיום 'צ' ב'צבורית'; תבחין 4 : 4/1-סיום 'ח' של 'בת'; 2/4-סיום 'צ' ב'צל'; 4/149-סיומי 'ב', ד, מ'; 5/148-סיום 'צ'). לא זיקה ראשונית מניעה בתופעות אלה את האני להתקרב לסביבה, אלא דחיקה כפייית לבקש לו תגמול כלשהו על מתסורו, המדומה או הריאלי. לכאורה מושיט הוא את ידו מתוך אהדה לזולת, אך מאחורי מחווה של 'התהגנות' כזאת מצפה האני על הרוב לזכות באהדת הזולת, פעמים גם כדי לקבל טובת-הנאה חומרית. מכל מקום 'שיטוח קדימה' משקף כאן את ייחולו של הכותב להערכה ולסעד מצד החברה.

מאחר שבחוויה של אל-התנגדות (—) יש משום חיוב עקיף, וכדי למנוע גיבוב-מלים: 'אל-לא' שמשמעו 'כן', לכן נעשתה הדגמתה במשותף עם חוויית הזדהות (+) לגבי מגמות היימנה והשמאלה.

לא כן הדבר לגבי עיכוב או מניעה בשתי המגמות הנזכרות, שכבר ההבדלה הלשונית ביניהן מבהירה את הבחנתן לפי החוויות, כמומחש באותו התרשים 10 :

אי-הזדהות (+) : אי-היימנה (3, 11); אי-השמאלה (6, 14) התנגדות (-) : אל-היימנה (4, 12); אל-השמאלה (5, 13).		חוויית
---	--	--------

ג. אי-הזדהות (+) : אי-
 התנגדות (-) : אל-

כל הצרה מיימינה ממעיטה רתיעה, ובכך מצמצמת היא את הנוגד להבעה השלמה בשורה, והיא עשויה גם לסייע לה בעקיפין. העיכוב בעד התכנסותו פנימה (ימינה) לתוך עצמו עשוי לעודד את פניית האני לחוץ, לסביבה, אך אין בעיכוב כזה משום ערובה לדבר. מניעת ריתוקו לעבר פותחת אפשרות לשחרר את יומתו של האני לפעילותו לקידום אישיותו. אולם קודם כל זוהי בחינת תסכולה של תלות ילדית (רתיעה), עכבה או קבעון. אם (וכיצד) נעשית מניעה כזאת למקדם פעיל, זאת יש לבחון, בין השאר, לפי הבדלה בין שלושת אופניה של הצרה — כיווץ, קיצור, השמטה — הנבדלים לפי צרות ראשונית/שניונית.

I כיווץ מהווה תמיד סתירה יסודית לכל התקדמות בשורה. גם מבחינה פסיכולוגית מסתייגת הנפש (אוטוגנטית) בכויצותה, סולדת, מסתגרת בפני הסביבה, נמנעת מלהתקשר עם החברה (פילוגנטית), וביתר-רשאת אם נוקשה התנועה והיא מבטאת חוויית התנגדות (—) (תבחין 4 : 2/28-ראש 'ל'). לעומת זאת בתנועה ערה, גמישה ומפועמת (תבחין 4 : 'ל' : 3/144-ב'לירות'; 1/140-ב'הבדל'; 3/138-ב'אנגלית') מביעה ההצרה בצד שמאל (של 'ל') אי-הזדהות האני עם עברו, אי-ענין לעסוק עם פנימיותו; אדרבה, הכותב מבקש לשחרר את מטענו הרגשי לפעילות חיצונית ולהתעורר בחברה (פילוגנטית).

(א) כיווץ של פתיחה בצרות ראשונית (תרשים 10 : 4, 12), מתוך חוויית אי-הזדהות

I ג 1—בסיס 'ע' ב'בוקעת'—'עוד', אי-היימנה זו מסתמנת בתנועה נמרצת. הכותב אינו מתפנה לחזור ולתור בנפשו אחרי העבר, מתוך נסיונו מלכד הוא את החלטתו הנחושה לדרבן עצמו לפיתוח ולקידום.

לעומת זאת משקף כיווץ של פתיחה בצרות ראשונית מתוך חוויית התנגדות (—) I ז 2—בסיס 'ע' ב'שורות 2, 3) אל-היימנה תגובנית. הכותב—ובעצם—הכותבת מסתייגת מפני העבר של עצמה, היא חווה אותו בסלידה וצער, מתוך הרגשה של מצוקה ומחנק, משאלת שכחה, כפיה עצמית 'לשכוח מה שהיה'.

ב) כיווץ של פתיחה בצרות שניונית מתוך התנגדות (—) לגבי ימין מביע אל-היימנה I ח 7—ד' ב'חרוד'; 2—ב', ר' ב'ובפרט'. עקב סבלו בעבר אין האני יכול 'לנשום לרווחה' בבואו במגע עם החברה. נסיונו המר מדכא כל העזה לפתח מרחב לפעילות ולהנאה. הוא מתוסכל באמונו בעצמו ונחרד מפני יזמות פיתוח, מתכווץ מפני יצירת קשרים בחברה.

ג) כיווץ של סיום בצרות ראשונית (תרשים 10 : 4—סיום 'ל') מתוך אי-הזדהות (+) של אי-היימנה I ג 7—ראש 'ש' ב'דרישת'; 22—ראש 'ל' ב'ונגלה': לפי מהירות התנועה ודחיפתה קדימה יוצא, שענינים של עבר, פגים, בית וכו', לא נועד להם מקום חשוב בחווייתו. אדרבה, בסיקור חטוף שש הכותב 'להיפרד' (בסיום אות) מכל אותו מטען, שכבר גהפך ל'היסטוריה' והוא עלול להיות לעומס 'מיותר', שרק יכביד על המשך התקדמותו (בפניה לשמאל).

לעומת זאת אומר כיווץ של סיום אל-מיימין בצרות ראשונית (תבחין 4 : 2/28—ראש 'ל'; I ט 2—ראש 'ל' ב'לא') המבטא חוויית התנגדות (—), כי האני כפוי שלא לקרב לתחום כאוב, המעורר בנפשו אסוציאציות של צער ומצוקה.

ד) כיווץ של סיום בצרות שניונית מתוך אי-הזדהות (+) מתבטא באי-היימנה (תבחין 4 : 2/92—סיום 'ג' ב'גל'), שבכך האני פונה עורף לתחומי הפרטי ויוצא לפגוש את ה'אתה'. הכותב מסתייג מפני עברו ומפנה את גתיו קדימה, לחוץ, לעתיד. לא כן בהתנגדות תגובנית (—) של אל-היימנה בצרות שניונית (תבחין 4 : 1/80—סיום 'ג' ב'רגל') מורה שהאני מגיב בהתכווצות על מקרה מצער בתחום היומאנטי-יצרי. ככל שצר לו על הכשלון כן מתמרן הוא שלא להתייטר בזכרונות יתר-על-המידה, והוא מחפש 'מוצא אחר' להציל את עצמו מתסבוכת 'רומאנטית' זו.

II. קיצור של תנועה הפונה ימינה רק מצמצם את תחום ההיימנה, אבל אין בו משום תוקף של ליכוד, ועל אחת כמה וכמה שאין בו חוויה של מחנק כפי שראינו בכיווצה של תנועה לימין. גבדיל את הקיצור לפי החוויות של אי-היימנה (+) — לעומת אל-היימנה (—), כפי יחוויות אלו באות לידי ביטוי בפתיחת אות ובסיומה, ראשונית ושניונית.

א) בפתיחת אות: קיצור של היימנה בצרות ראשונית מתוך חוויית אי-הזדהות (+) —, זו אי-היימנה ראשונית של קיצור פותח I ב 4—בסיס ימני של 'א' ב'אופי'; 5—ראש 'ת' ב'תקן'; וכן קיצור פותח של אי-היימנה בצרות שניונית I א 7—ראש 'כ' ב'לכתוב'; ד 2—ראש 'כ' ב'לכן'; 7—ראש 'ב' של 'בדבר'. לפי טבעה הבלתי-כפוי של התנועיות שבתופעות אלו של אי-היימנה מבוטאת בהן אי-הזדהות (+) — האני עם מה שנמצא 'מאחור' (בימין) ולכן הוא ממעיט לחזור לישם, בין השאר, מתוך חוסר-ענין

של האני בענייני-פנים, מתוך חסכון רציונאלי בזמן ובמרץ על-ידי קיצור הדרך להבעה השלמה (בשורה), לפעמים מתוך קלות-דעת או עצלות.

שונה מזה התנגדות (—) של קיצור אל-מיימין של פתיחה בצרות ראשונית (I ח 5—בסיס ימני של 'א' ב'אין'; 4—ראש 'ת'; 1—ראש 'ק'; 6—ראש 'ת' ב'יונת'; ה 2—פתיחת 'ת' ב'שהיתה'). וכן בצרות שניונית (I ו 19—ראש 'ד' ב'מאד'; תבחין 4 : 1/8—ראש 'ר' ב'הרגיל'; 2/118—ראש 'צ' של 'ביצירה'). התנועות הכפופה בדוגמות אלו מורה, כי על רקע המצוקתי מתקשה האני להתבטא באורח חופשי; פתיחתו מקוצרת תגובנית, כדי שלא לנגוע (אל-היימנה) בתחומו הכאוב (שבימין). יש כאן משום התעלמות מאולצת, שתכליתה למנוע את חישוף חולשתו או קלונו.

(ב) בסיום אות: אם בא קיצור של היימנה מתוך אי-הזדהות (+—) של אי-היימנה בצרות ראשונית (I א 12—ראש 'ל' ב'אולי'; ג 5—ראש 'ל' ב'עליר'; 34—ל' ב'שלום'; תבחין 4 : 1/23—ל' ב'החלטתי'); ובצרות שניונית (תבחין 4 : 3/63—סיום 'ג' ב'הגיע') הרי מצמצם קיצור זה את הנסיגה (לימין) בלבד, ואין בו (כמו בכיוון) הפניה כלשהי של התנועה היחידה על-ידי עניבה בכיוון השורה. משמע, לא זו בלבד שהאני אינו מעוניין להסב את רחשי-לבו לחוץ, אלא גם כלפי-פנים יותר משהוא משיח לעצמו, רומז הוא ומתחמק 'בחצי-הדרך', כמו אין הדבר נוגע לו כלל — מתוך גרפות, קלות-ראש, ואולי מתוך חוש-מידה ושיקול מרוכז.

גבולת ממנה התנגדות (—) של אל-היימנה בצרות ראשונית (תבחין 4 : 5—ראש 'ל' ב'לא'; תדגים I ה 4—ל'; 7—ל'; 11—ל'), ובצרות שניונית (תבחין 4 : 3/38—סיום 'ג' של 'כגן'; 1/88—ג'). פה כובל את ההבעה קיצור תגובני, הכופה על הכותב 'מחסום' לפיו מתוך התנגדות לעימות האני עם פנימיותו ה'בעייתית'. אין האני יכול לפגוש את עצמו במצבו הנתון. שכן, מקיים הוא 'מרחק', כדי 'שלא לדרוך על יבלתו' שלו עצמו.

III. השמטה של תנועה המיימנה בתקן משאירה רק תנועה של גובה, עולה או יורדת. באבדן צד ימין מבוטא אירוש (ניטרול) של הערכים הכרוכים בצד זה, שאיפיונם נבדל לפי החוויות של אי-הזדהות (+—) או התנגדות (—). יש הרבה דוגמות לאי-היימנה של השמטה מתוך אי-הזדהות (+—) (תבחין 4 : ראש 'ל': 2/24—כ'דל'; 3/24—ב'על'; 2/27—ראש 'ץ'; 3/45—ראש 'ב' ב'קב'; 1/57—ראש 'ב' ב'לשבת'; 2/57—ב' של 'בעתו'; 1/124—ראש 'ש' ב'שלמדת'; 2/124—ראש 'כ' ב'רוכבים'; 2/116—סיום 'ג' ב'גם'; 1/65—ג' ב'רגש'). בתופעות אלו מתאפיינת אי-היימנה כהתנעלות האני מזכרון עברו, מחיית עקבות של הווי ילדותו, התעלמות מקשר לביתו או לאמו. התייחסויות אלו יש שמקורן ברדידות-הרגש, בגרפות, התחמקות קלת-דעת, ולזול במסורת, ביטול אימפולסיבי; אך לפעמים מכריעה נקיטת 'ריחוק' לגבי ההרגשה הפנימית (בימין) ה'סובייקטיבית', כדי לאפשר בחינה שקולה 'אובייקטיבית', בלתי-משוחדת על-ידי משפט קדום (בימין).

שונה מאלה אל-היימנה של השמטה מתוך התנגדות (—) (תבחין 4 : ראש 'ל': 1/17—כ'ל'; 2—ב'בל'; 1/24—ראש 'צ' ב'שבעצם'; 1/49—ת'; 3/52—ר' ב'רגיש'; 3/64—סיום 'ג' ב'גש'). כאן טעון ניתוק מגעו של הכותב מן העבר, הבית, האם, אופי כפייתי של השכחה תגובנית לגבי נסיון מר, המעורר באני התנגדות של זעם, סלידה, התנכרות. האני 'שורף גשרים' בינו לבין מה 'שמאחוריו בכל הנוגע למקורות שהוא כפוי להשתייך'

אליהם, ולפי טבע הכפיה דומה הדבר כאילו מתחילה הווייתו (אונטוגנטית) זה עתה, ממש במקום-עמדו. מודחק כל מה שקדם לרגע השוטף וכך אין כביכול לאני עבר והוא 'תקוע' בעמדתו המאונסת, כמי שאינו יכול ללמוד לקח מנסיונו בעבר. לכאורה פוטר האני עצמו (באל-היימנה זו) מנטל סבלו הפרטי, אך בפועל שרוי הוא במצב של תוהה ובוהה לדרכו, כאדם שאינו יודע להכריע לכאן או לכאן, מתוך אכזבה, אדישות או מחמת חומרת הקונפליקט.

מנקודת-הראות של אופני-הצרה — I = כיוון, II = קיצור, III = השמטה — לעצמם, בלי בחינת התנועיות, מבוטא בסידורם זה דירוג מסוים: I אומר איכפתיות אל-רתיעתית (אל-היימנה), בקיטוב חריף של מחנק/מרדות לגבי הפניה דראסטית לקידום; III — אידוש, אי-רתיעה של סבילות, של אי-תלות אימפולסיבית או שקולה; או אידוש אל-רתיעתי של התנגדות תגובנית לגבי ערכיותו העצמית (שבימין); ואילו II מבטא קיצור התופס כעין עמדת-ביניים — איכפתיות של הימנעות בינונית (מרתיעה), בלי אדישות מוצהרת או גוגגנות גלויה, בלתי-פשרנית, לגבי הקטבים אני/סביבה, פנים/חוץ.

ד. אי-הזדהות (+) — אי-צנטריפטאלית: השמאלה, קידום, חיצון (אקסטרוברסיה): התנגדות (—) — אל-

(א) קידום כוזב: כל הצרה של תנועה משמאלה מפחיתה את הקידום, לא רק באותה תנועה (אות) יחידה, לעצמה, אלא גם את קידומה של ההבעה השלמה בשורה. יוצאות מכלל זה שלוש האותיות ל, פ, צ — שפתיחתן לפי התקן בצד שמאל בתנועה משמאלה. ההשמאלה שבפתיחה כזאת אינה אלא 'קידום כוזב', הואיל ואחריה באה תנועה מיימינה המחזירה את הקידום לאחור. נמצא, שלגבי שלוש אותיות אלו דווקא הצרתה של השמאלה כזאת, מתוך שמקצרת את נתיבו של אותו 'קידום כוזב' בתנועה (אות) יחידה, עשויה היא לסייע לקידום ההבעה השלמה בשורה. השווה בתרשים 10: פתיחת 'מנופחת' של 'ל' (15-16), לעומת פתיחה מקוצרת של 'ל' (II 13) וביותר לעומת פתיחה שבה ההשמאלה מושמטת (III 13).

הצרת הפתיחה באותיות ל, פ, צ — מצמצמת את הנוגד בגישת האני לסביבה, בין היתר, בדרכים של המעטת 'פתיחות' (הלולאה שבפתיחה), הפחתה של תובענות, של אגירת קנאה, טינה, או ב'נישול החיץ' (בהשמטת הקו היורד בפתיחת 'ל', בצדה השמאלי) שבין הכותב לחברה.

(ב) עיכוב להבעה שלמה מתרחש, בהצרתה של תנועה משמאלה, הבאה לפי כיוון הכתיבה המתקדמת בשורה — היינו, צמצום של פתיחה משמאלה בצד ימין של אות (תבחין 4: 2/7-פתיחה של 'ט'). ובעיקר הצרה של סיום משמאל בצדה השמאלי של אות (תרשים 10: סיום 'ח'—13, 14).

הצרה כזאת, שיש בה פתירה להתקדמות בשורה מתבארת לפי הערכים של צד שמאל (טבלה 13), שאיפיונם נבדל לפי טבע החוויה: אי-הזדהות (+) — של אי-השמאלה, אי-קידום, אי-חיצון; לעומת התנגדות (—) של אל-השמאלה, אל-קידום, אל-חיצון;

וכן בהתחשב בהבדלים שבין שלושת אופני-ההצרה — I כיווץ, II קיצור, III השמטה (השווה 'ת' בתרשים 10: 13, 14).
כדי להמחיש בחינה משולבת זו, נסתפק בהדגמה תמציתית בטבלה 14:

ט ב ל ה 14

אופן-הצרה	סוג צרות	חווית אי-הזדהות (+ -)	חווית התנגדות (-)
		אי-השמאלה, אי-קידום, אי-חיצון בקיטת 'ריחוק' או חוסר-יחס	אל-השמאלה, אל-קידום, אל-חיצון הדחקה תגובנית, דחיה כפויה, מורא
			לגבי צד שמאל
		מתוך שליטה עצמית, גרפות, קלות-דעת התעלמות, אי-התחשבות, זלזול מצד האני לגבי הסביבה	מתוך כבילות רגשית, משפט קדום, בסיון מר, אכזבה, תסכול, עכבה, שסיעות, בידול האני מהסביבה
כיווץ	ראשונית	תבחין 4: 1/179-פתיחת 'ש' ב'לבוש' ריכוז וליכוד פנימי בגישה לדברים	תבחין 4: 2/7-פתיחת 'ט' קפדנות מחמירה בגישה לדברים
	שניונית	תבחין 4: 2/139-סיום 'ע' ב'כעת' זריכות ביצועית, עמידות בפני הסביבה	תבחין 4: 3/49-סיום 'ב' של 'בח' כוויצות ריגושית עקב מצוקת-אשמה
קיצור	ראשונית	תבחין 4: 2/50-סיום 'י' ב'הוהות' תפיסה פרקטית, בלי סחף ריגושי	תבחין 4: 1/102-סיום 'י' ב'אז' עכבה ריגושית-סקסואלית
	שניונית	תבחין 4: 2/47-סיום 'צ' ב'בציר' קוצר-רוח וזעם לגבי הסביבה	תבחין 4: 1/24-סיום 'צ' ב'שבעצם' מורא מפני חישוף יחס אינטימי
השמטה	ראשונית	תבחין 4: 1/19-פתיחת 'ט' ב'קטנה' קוצר-הבעה עקב התרגשות מודאגת	תבחין 4: 1/33-פתיחת 'ע' ב'ע"י' חומרה דוגמאטית, קשיחות, מרירות
	שניונית	תבחין 4: 3/94-סיומי 'נ', 'ת' ב'בנות' קפצנות של אהבהבים, בלי יחס להתקשר	תבחין 4: 1/64-סיום 'ת' ב'כתוב' התחפרות, התגוננות, אי-אמון בזולת

43. סטיות מהתקן במגמותיה של תנועה אופקית

במונח סטיה מתכוונים אנו לציין שינוי כלשהו במגמת הרוחב של תנועה לעומת המגמה שבצורה התקנית. זהו שינוי איכותי העשוי לנבוע, בין השאר, מכוחה של מקוריות, מתוך דחיקה לתגמול, מחמת הפרעה של הגפש, או בגלל פגם שבאופי. אין סייג לדמותן של סטיות. מחמת ריבוי האופנים לסטיותיהן של מגמות אופקיות נסווגן בתבניות של תרשים 11.

לשם בחינה שיטתית של סטיות ממגמות אופקיות של התקן, נחלק תחילה את אותיות האלפבית לשתי קבוצות כלולות:

* אותיות בעלות צד — ימנ: א, ה, ת, ט, ל, ש, ק, ת; או שמאלי כגון א, ה, כ, צ, נ, ק, ת. — קבוצה זו חביבה על הדיבור, הענבה, עיקוף.

* אותיות מחסרות - צד: מהן שלוש אותיות-העמוד המובהקות ו, י, ך; וכן יש אותיות שרק חלקן הוא 'עמוד'—אם בפתיחת האות: ג, ז, ט, מ, נ, ש, ואם בסיומה: א, ב, ד, ה, ח, ך, מ, ם, ן, ק, ר. האותיות שבקבוצה זו ייבחנו לפי סטיות של אל-אידוש, מצדד או מעניב. (המיספור דלהלן הוא לפי תרשים 11).

היפוך: יש שהיפוך אינו אלא העברת הרישום לצד הנגדי לגבי התקן; ויש שגם מגמת התנועה מהופכת, באופן ההולם את כיוון הכתיבה בשורה או בכיוון מנוגד לה. 1. היפוך הולם של מנמה בלבד, בלי שינוי צד (תקני) הולם, מתגלה בתנועה מיימינה בתקן, אם היא מהופכת למשמאילה (למעט הפתיחה המשמאילה בשלוש האותיות ל, ת, צ), כגון פתיחה מיימינה, שבצד ימין של 'ת' תקנית מהופכת למשמאילה (תבחין 4: 129/2-ת' ב'מכתב'; 4/129-ת' ב'ולהתראות'); וכך גם סיום מיימין שבצד שמאל של 'ג' תקנית, מהופך למשמאיל (תבחין 4: 148/3-סיום 'ג' ב'גדול'; 133/3-סיום 'ג' ב'גרוי'; 14/4-סיום 'ס' ב'כלום'; 99/1-סיום 'ס' ב'גורם').

בהיפוך הולם מתבטאה פתיחות-הנפש לעולם החיצון, זיקה מוגברת להרחיב את היחסים בחברה, צמאון להרחבת-אופקים, לחילופי מגע וידע, דחף לפיתוח הכשרים האישיים, לקידום השאיפות הפרטיות בהישגים שברקע החברתי. ויש שמכריע כאן חוסר-מנוח של מזג סוער או של פעלתנות מאנית, אם מושפע הכותב ביותר מגירוי הסביבה, הוא מסתחף בורם ה'התרחשות' (אופקית) עקב חולשת משמעתו הפנימית. לעתים קרובות מעורבת כאן רדיפה אחרי הרפתקאות, שערוריות, שלכאורה הן נותנות פורקן למרץ הגועש בנפשו של הכותב, אך תכופות יותר משמשות הן לאני תירוצ של מנוס מפני ריקות פנימית ויראת-שעמום.

2. היפוך נוגד של מנמה בלבד, בלי שינוי צד שבתקן : אם מהופכת תנועה משמאלה שבתקן למימין, מהופך קידום לרתיעה, וחיצון מהופך להפנמה. לדוגמה, תבחין 4 כתבים אלה :

<p> 'ז' בצד ימין 'ת' בצד שמאל 'ע' בצד שמאל </p>	<p> צריך להשמאיל, אך מהתופך למימין </p>	<p> 'ז' 5/94-ב'כזה 'ת' 3/60-של 'בכמות' 'ע' 2/34-ב'נוסע' 'ע' 3/34-ב'הופיע' </p>
---	---	---

כאן באה לידי ביטוי מורת-רוחו של הכותב ממאורע כלשהו, או בגלל ענין שלו בהתרחשות החיצונית עד כדי סלידתו מפניו, פניית-עורף לזולת או למעשהו. הכותב שומר לעצמו זכות לערער על מוסכמות החברה או למחות בגדן. יש שמתגלה כאן מורא האני מפני קשיי המציאות ובקשת תגמול, על פי רוב נכזב, בעולמו הפנימי תוך רתיעה ילדית, הידבקות בעבר, שתמרנות, קבעון לאם. ויש שהיימנה של היפוך נוגד עשויה, לפי הבדלים בין האזורים שבהם היא מופיעה, לבטא חמדנות, נרקיוס, יצר-רכשנות, אגרנות, מפח-נפש בתחום היצרי (בחיי-המזן).

3. השמעת קידום נוגד (תבחינ 4 : 1/170-פתיחת 'ל' ראשונה ב'לכל'; 1/17, 2-'ל'; 2/21-פתיחת 'ץ' ב'מרץ'); ברחבות שניוניות זו הושמט רק החלק המשמאיל שבפתיחת

האות ונותר בה רק החלק המיימין. בכך קוצרה, קיצור חלקי, דרך הנוגדת את כיוון הכתיבה בשורה. השמטת עניבה נוגדת זו מעידה, שאין הכותב נכון להצטעצע באשליות 'בולעות' זמן, או שהוא קצר־רוח מכדי לאבד ממרצו במשיכת־עט 'מיותרת' (פתיחה משמאלה בצד שמאל של האות ל, ין) והוא מבקש לעצמו גישה מעשית בדרך קצרה יותר. אחד המניעים להשמטה כזאת של הנוגד את ההבעה השלמה בשורה הוא, שהאני נכזב מצפיותיו ומאיוויו, או שהוא רוגז ונמהר מכדי להסביר פנים, יש שמתוך גישה מפוכחת 'מקלף' הכותב את הטפל (העניבה) ונאחו בעיקר; מחמת כפיות נדחק גם לפעמים האני להתנכר לדרכי־נוצם המעוררות בו אסוציאציות של צער, ובמאבקו להחניקן בנפשו הוא נעשה מרותק בהקשחה אגוצנטרית.

4. היפוך כפול הולם: מגמה וגם צד, שלפי התקן נוגדים הם את כיוון הכתיבה בשורה, אם הם מהופכים להולמים, אזי פתיחה מיימינה בצד שמאל של האות התקנית מועברת לצד ימין של האות; והיא גם נהפכת למשמאלה (תבחין 4: 1/57-פתיחת 'ב' ב'לשבת'; 2/57-פתיחת 'ב' של 'בעתו'; 2/124-פתיחת 'כ' ב'רוכבים'; 1/132-פתיחת 'פ' ב'התכופתי'; פתיחה של 'ל' מועברת לצד ימין והיא נהפכת למשמאלה: 3/168- 'ל' ב'ישל'; 2/164- 'ל' ב'ישראל'; 2/20-פתיחת 'ן' ב'הקבוצ'; 2/5-פתיחת 'ן' ב'קבוצ'; 2/180- 'ש' ב'שני').

נבחנת בכך עצימות בתיאום אינטגראטיבי על־ידי סיגול האמצעי (האות) למטרה (ההבעה בשורה), סיגול המתפרש על דרך החיוב (+) כביטוי של אינטליגנציה, זריזות בהסקת מסקנות, דחף של יעול, כושר־אילתור בסיגול קומבינאטורי של אמצעים ודרכים בלתי־נאותים, ולעתים אף נוגדים את המטרה והפיכתם להולמים אותה. במשמעות שלילית (—) מבוטאת בכך ישירות מופרות המפירה את המשמעת הפנימית מתוך אבדן שליטה עצמית, תלות־יתר בהשפעות־חוץ, חמימות־מות, להטנות, רדיפת־קדים, תוקפנות. 5. היפוך כפול נוגד: כאשר מגמה וגם צד ההולמים את כיוון הכתיבה בשורה מהופכים לנוגדים אותו (תבחין 4: פתיחה של 'ע', שבתקן היא משמאלה בצד ימין, מועברת לצד שמאל ואף מהופכת למיימינה: 3/23- 'ע' של 'בערב', וכן סיום של 'ע' שבתקן בא בצד שמאל ואמור להשמאל, מועבר לצד ימין וגם נהפך למיימין: 1/24- סיום 'ע' ב'שבעצם') מורה תכופות יותר היפוך נוגד כזה על אי־גמילתו של הכותב מהרגלו בכתב לועזי (בעיקר לגבי מ, ת). אם בא היפוך כזה למרות בשלות גראפית בכתב עברי, עשוי הוא להעיד על רגשי־מרי נגד החברה, סלידה מפני שיתוף, עריקת הפרט מהחובותיו כלפי הציבור, מורא מפני הסביבה, מצוקת תסכול, התבטחות, אוגרנות, עצבת דיבוקית, בדילות.

העניבה: בקבוצת התופעות 6-10 שבתקן דמותן קשתית בצד ימין או בשמאל, אך בדוגמות הבאות משתנה כל קשת לעניבה. העניבה המיתוספת על הקשת מעבירה את סיום האות שלא כתקן, לצד הנגדי.

6. העניבה הולמת: מתקבלת, אם מוסבת קשת מיימינה שבתקן לעניבה. משמאלה בסיומה (תבחין 4: 1/170-סיום 'ל' ב'לכל'; 2/170-סיום 'ט' ב'השטח'; 2/145-סיום 'א' ב'והיא'; 2/92-סיום 'ג' ב'גל'; 1/106- 'ג' ב'גיפי'; סיום 'פ' 3/121- 'פ' ב'פה'; 1/124- 'כ' ב'כלפי'). הסבה זו פירושה, כי חוויית הענין (אירוע, משימה, דבר כלשהו) מוצאת מרישונה הפרטית של הכותב לרשות החברה, מפנימיותו לחוץ. בהעניבה הולמת מכריע

על הרוב, לא חוסר-שילוב קומבינאטורי של התמרצות הכותב לקדם, חרף המיגבלות הפורמליות (שבתקן), מטרות אחדות או קבוצת-ענינים בהגשמה מאחדת. האני מסתמך על נסיונו לשעבר (בקשת מיימינה), ומתוכו הוא מפתח השלכות המקשרות את מעשיו לתכלית (בעניבה משמאילה). לפעמים יש בקישור מעניב הולם משום 'ענינים גדולות', 'בליעת-מרחבים' מתוך אשליות, חמדנות, יומרות נבובות, קלות-דעת וחוסר-אחריות.

7. העניבה נוגדת באה עם הסבת קשת משמאילה שבתקן לעניבה מיימינה (תבחין 4: 1/31-1/31 'ב' ראשונה של 'בבקר'; 1/75-סיום 'ז' ב'זו'; 1/93-ק'; 5/92-סיום 'צ' ב'עצים'; 3/70-ד' ב'צ'רד'). בהסבה זו ימינה צפון 'גרעין בלתי-מעוכל' שריד העבר המושך את האני אחורה, דוחקו להצצה פנימית, לחיסה עצמית, ולפעמים לתקיפות של צדקנות. יש שהאני חווה את תפארת-עצמו בזכותן של 'אידיאות מקוריות' שלו. גם ייתכן, מתוך משפט קדום נתפס הכותב לצער בגלל 'חוסר-הבנה משווע' של הסביבה לגבי כוונותיו הטובות, והוא פונה עורף לחברה ברגשי אי-סלחנות מחמת עלבונו וחרון על קוצר-יכולתו לשכנע את סביבתו. כאן מקור לרגישות-יתר, לפגיעות, שתכופות מעורבות הן בהתיימרות וברתחנות. כותבים כאלה 'איכפת' להם יותר מדי, הם נוטים להתרגש במידה מופרזת, שלעתים קרובות למדי היא פוגעת בהם פגיעה ממשית (עצבנות-הלב וכו').

8. העניבה של קידום כוזב: אם מתוספת עניבה משמאילה לפתיחה מיימינה שבתקן, מתארכת גישה הכותב על-ידי השמאלה מיותרת של קידום כוזב (תבחין 4: 2/4-2/4 'צ' ב'צל'; 171-יד' ב'כבוד'; 2/24-2/24 'צ' ב'צל'; 1/36-פתיחות של 'ה, ד' ב'הודיע'; 5/148-פתיחת 'צ'; 4/121-פתיחת 'כ' ב'כלפי'). מתוך זיקה פנימית להתבטא מתעורר האני בגישתו לדבר או לענין כלשהו, בתקווה שיעלה בידו לקדם, להוציא למרחב את ה'בעיה' המעיקה עליו אלא שבמקרים כאלה מרובה הייחול על ההגשמה, העידוד 'מצמיח כנפים', ועל הרוב מוליד אשליות ורודות, כמתרחש בהתלהבות יתרה שאין לה הצדקה אקטואלית.

9. קידום כוזב עם ההלפת צד: אם במקום קשת סיומית שבתקן היא מיימינה בצדה הימני של 'ל', באה עניבה בצד שמאל והיא מסתיימת בצדה הימני (תבחין 4: 3/176-סיום 'ל' ב'לח'; 3/6-ל' ב'של'; 1/11-ל' ב'של'). בהעגבתו זו לשמאל מופנית דעתו של הכותב ארעית לחוץ (שמאלה) מתוך זיקתו 'להתאוויר איזורי רעיוני' (באזור העילי), שטעמו עשוי 'להנעים' בעניבה נפוחה או 'לצער' בעניבה חנוקה, לפי כמיהת האני לשיתוף רעיוני כלשהו עם הסביבה. צורך זה נובע לעתים קרובות מתוך מועקות-פנים, כגון במצבי-מעבר בחיים או בשאלות קונקרטיות הטעונות הכרעה. הכותב מנסה להעזי פתרון 'משחרר' (משמאיל), אולם חששותיו גוברת והוא חוזר, ובנפשו העומס המעיק עליו, לתוך עצמו, פנימה, לבעייתו הכובלת מחמת תסכול, אכזבה.

10. קידום מבלע, בלי ההלפת צד (תבחין 4: 1/145-1/145 'ב' ב'עבודה'; 2/106-נ' ב'הנני'): ארוכה דרך זו (לעומת השמאלה שבתקן), וגם מכביד עליה עומס העבר (בימין עניבה בתנועה עולה, לעומת התנועה היורדת שבתקן). יש בכך משום עיכוב מפני ישירות (שבתקן), עיכוב השילוב ב'עימוס' (לעומת 'פריקה' שבתקן, ירידה). תשליב זה מאפיין מוג רגשני, שכנראה 'נכווה ברותחין'. כאן מתאמץ הכותב לנהוג ביקורת עצמית ולהזהר ב'צונגין'. לכן משתדל הכותב לנהוג בטאקט של התאפקות, מגלה נכונות

לקבל עליו עול-חובה לאחר בירור ממצה עם עצמו, הכרוך תכופות במתיחות נפשית מייגעת.

עיקוף: במונח זה מציינים אנו הסבה של תנועה שאינה חוצה (כמו בהענבה) את גופה של אות. במידה שתנועות הכתיבה מודרכות לפי פיקוח העין (ביקורת אופטית), אין התנועה העוקפת מוגבלת לממדיה של האות הנעקפת. ומאחר שהתנועה העוקפת סובבת במרחב החיצוני, מחוץ לגוף האות, הרי מתלווה בעיקוף זה חוויה של חירות מהגבלות, אי-תלות במסגרת (אות), חופש-פעולה של רחיצה סביב-סביב, ככל שיעלה ביד הכותב. מבין ריבוי הצורות של עיקוף מובאות בתרשים 11 התופעות 11-13.

11. עיקוף הולם מתהווה אם מתחברת קשת משמאלה אל קשת מימינה שבתקן, ובהשמאלה עוקפת הקשת הנוספת את העיכוב (ההימנה שבתקן) ומביאה לידי קידום בכיוון השורה (תבחין 4: 1/177-א' ב'א' 3/170-ל' ב'ל'פ' ; סיום 'ט' 2/177-3 ; 9-ט' ב'מעט' ; 2/144-ת' ב'רבות' ; 3-ב'לירות' ; 1/179-סיום 'ג' ; 2/98-סיום 'ל' ב'מסלה' ; 3/93-ג' ב'גב' ; 4-ג' ב'גל').

עיקוף בא על הרוב בכתב ספוטאני או לא-כפוי, והוא מורה על אי-נכונות הכותב להתעכב מחמת סייגים פורמאליים (תקן) או בגלל מוסכמות שבשיגרה. מן המניעים לעיקוף זה יש שמכריעה זריזות התפיסה השכלית, התמצאות מהירה, כוח-הפעלות, נטיה להכרעות גמירות 'בחלל' מתוך בטחון עצמי מופרז, חוסר-מנוח ב'ריחוף' המבטא קנאה ליוקרה, לשלטון, לפעמים יש בכך ביטוי ליוזמה שאפתנית לניהול — לפקר, לצוות, להדריך — לפי שיעור יומרתו של הכותב וכושרו האישי לפתח דרך מקורית; ולפעמים אין בכך אלא משום קלות-דעת ותובענות מופלגת ללא התחשבות באפשרויות הריאליות להגשמה. לא כן בכתב עצור יחסית, שבו יש בעיקוף הולם משום חיפוש מפלט כלשהו ממצוקות-נפש, בדרך המתבקשת לכותב 'מאחורי' המיגבלות הקיימות, כדי שיוכל ליצור קשר עם הסביבה.

12. עיקוף נוגד בא תוך כדי התחברות קשת מימינה אל קשת משמאלה שבתקן, וזו המימינה עוקפת לאחור, לרתיעה ולהפנמה. יש להבדיל בין מקומו של עיקוף נוגד בפתיחת אות או בסיומה :

עיקוף נוגד בפתיחת אות (תבחין 4: 'ע' 1/3-ב'הנסיעה' ; 2/3-ב'פעם' ; 2/9-ע' ב'בעד' ; 1/29-א' ב'אם' ; 1/34-ע' ב'לנסוע' ; 5/145-א' ב'אכל') נמנעת מלכתחילה גישה ישירה (משמאלה), ותחתיה באה עקיפה מאחור. עקיפה זו יש בה משום תוספת של עומס מיותר, המעיק על האני עד כדי כך, שאינו נכון להתעמת עם עצמו כדי לסגל את צפיותיו למציאות החיצונית. לפעמים יש בעיקוף כזה השהיה של 'התחכמות' כדי לתרץ משהו שאינו כשורה למען ייראה 'בכל זאת' סביר, אף על פי שהאני חש שסרח ואינו יכול 'להיטיב' את מבטו בגישה.

לא כן בעיקוף נוגד בסיום אות (תבחין 4: סיום 'צ' : 1/60-ב'רוצה' ; 2/60-סיום 'ת' ב'סודות' ; 1/68-סיומי 'כ', 'נ' ב'וכשאנ' ; 1/82-סיום 'נ' ב'ינ' ; 2/82-סיום 'כ' ב'כזה' ; 3/82-סיום 'צ' ב'צרי' ; 4/82-סיום 'ת' ב'הית' ; 3/3-סיום 'ע' ב'פע' ; 2/34-סיום 'ע' ב'נוסע' ; 3/34-סיום 'ע' ב'הופיע'), שבו מתרחשת הרתיעה בפרידה (סיום) מהחץ — משמע, שהענין לא נתחוצן עד-תום, חלקו נמנע מלהיחשף והוא מוסב פנימה (ימינה),

כמו־מקופל בחביון. בחופעות של 'כ, נ, צ, ת', שעיקופן לאחר מרחש באזור התחתית, נמצא יעל הרוב מומנט של הדחקה בענין אינטימי : הכותב חובא בקרבו דבר שהשתיקה יפה לו, והסתרתו באה למנוע מומנו בוש־פנים, ואולי הסתכסכות ורינונים על רקע רומאנטי. ואילו התופעות א, ע, שעיקופן לאחר בא בג' של האזור האמצעי מבוטאת סלידה ביחסי חברה, אי־השלמה עם דרישת הסביבה או של הזולת, אי־נכונות האני ללכת לקראת האתת, יד קפוצה, זיקה לקבל אך לא לתת, לפעמים אף תביעה מהסביבה, שהאני חווה כמבחן של כבוד לעצמיותו.

13. עיקוף נוגד עליידי קידום כוזב כפתיחת אות (תבחין 4 : 1/4-ד' ב'איד' ; 2/4-צ' ב'צל' ; 2/19-ד' ב'בעד' ; 2/36-פ' ב'פעס' ; 2/37-כ' ב'היכול' ; 4/89-פ' ב'עפרה') : התנועה המשמאילה ש'כפתיחת האות מציינת את נסיונו של הכותב לקדם ענין כלשהו במקום בלתי-מתאים (שלא כתקן). קידום זה משקף מאמץ של האני לבטא 'יותר' מכפי יכולתו. אך במקום להבהיר את ענינו, בא יתר זה ומסבכו בעומס שלמעלה מיכולתו לשאת, וסיכוך זה ניכר ביתר-שאת, אם פותחת התנועה המשמאילה באזור התחת, והיא מטפסת ועולה לאזור האמצעי, כגון באותיות פ, כ' שבדוגמות הנזכרות בסוגריים. תוספת תחתית זו משמשת בתפקידים שונים : א) יש שמכריע תפקידה כ'צינור-יניקה', שבאמצעותו מעלה הכותב את שיה מצוקותיו ממעמקים ; ב) יש שתוספת תחתית זו יוצרת מעגן בעומק כדי להבטיח מאחז נגד סחף הגסיבות ; ג) יש שתוספת זו העולה מהאזור התחת משמשת לכותב 'קרש-קפיצה' בזינוקו להישג כלשהו. אולם חרף המאמץ שבייחולו זה — לפורקן, לעגינה או לזינוק — נשאר האני שרוי באשליה של מתקדם כביכול, בעור שלמעשה הולך הוא ומתכנס (היימנה נמשכת) והקידום המיוחל נגנו.

לא כן עיקר נוגד של קידום כוזב בסיום אות (תבחין 4 : 3/83 סיום 'ף' ב'חוקף'; 4-83 סיום 'ל' ב'אל'). קידום כוזב זה משקף לא פיתוח לחוץ, אלא 'ניפוח' פנימי — משיכת האני לעבר עצמו. לכאורה מגלה האני ענין להתערב בסביבה, אולם באחריתו של דבר (סיום אות) אין הוא 'שוכח את עצמו'; וייתכן שאמנם יש לו טעמים לחשוש מפני 'התרחקות' מעצמו החוצה. מתבטאת בזה מנה הגונה של אנוכיות ויצר-רכשנות, שלעתים לא-נדירות מפתים את האני למעשי סתבנות, קלפטומאניה — כלומר, בפרידה הוא יוצא ושללו בידו.

א ל א י ד ו ש : מונח זה בא לציין הוספת תנועה אופקית, מיימינה או משמאלילה, לקו אנכי (ישר כעמוד), בפתיחת אות או בסיומה. על-ידי הוספת 'צד' (קו אופקי) לקו אנכי—הנראה 'אדיש' בכך שאינו פונה לא לימין ולא לשמאל—הוא יוצא מכלל אדישותו ומגלה פניה, או קובע לו עמדה לכאן או לכאן. כך משתנה רישום אנכי, שתחילה הוא גטולי-צד, אדיש, ונעשה לבעל-צד, ללא-מאודש, בימין או בשמאל.

בביטויי החיובי יש באל-אידוש משום ביטול יחס של חוסר-ענין לגבי הסובב, והמרתו ביחס עניני, שלפיו נעשה האני 'מעוניין בצד' זה או זה, בין שהוא נמשך לכך משיכה טבעית-ספונטאנית, ובין כשמכריע רצונו מדרך-התודעה לפי תכנון, או שהוא נדחק לצד מסוים מחמת כפיה תגובנית. נבחין בין אופנים שונים של אל-אידוש לפי חרשים 11 : תופעות 14-19.

IV. אל-אידוש מצדד: אדישותו של קו אנכי מופקעת על-ידי פניה לצד: בכך מופרת חוויית ייחודו של האני (אוטונומיות-אנכית), ומגלה פניה פילוגנטית-אופקית:

ממד הרוחב הגרפי

ימינה, אחורה, פנימה או שמאלה, קדימה לחץ. צידוד זה חושף הגדרה ברורה של מגמת המטרה, אם מופשטת ואם מעשית, שלקראתה פונה הכותב.

14. אל-אידוש מצדד קידומו מציין הסבת אדישות (של קו אנכי) בתנועה משמאלה לחיצון (לאקסטרוברסיה). בכך מתבטאת זיקה גוברת לסביבה, לטוב או לרע, חבור, לשיתוף או לתוקפנות; לפעמים יש כאן ביטוי למנוסת הכותב מפני עצמו במעשי הרפתקנות. דוגמות לתופעה מובאות בתבחין 4:

ראשוני	פתיחה	ר'-1/159; 2, 1/179; 2; 'ו' 1/174; 1/149-4, ג', מ'.
בתקו, יחס	סיום	1/94-ח', ת'; 3/35-ח' ב'שסח'.
	צינור	
שניוני	קידומי	1/122-2, ח'; 2/80-ח'.
	פתיחה	
סיום		ו': 1/169-3; 1/97, ח', ג', ק'-4, מ'; -1/107
		ב, ד'; 109-ד'; 1/121-1, ד, ר'.

15. אל-אירוש מצרד רתיעת: : אדישות (אנכית) המוסבת בתנועה מיימינה להפומה (אינטרברסיה), להידבקות לעבר. ואלה הדוגמות לכך בתבחינ 4 :

ש'ש-2/125 ; ג'ג-3/52 ; ש'ש-1/132 ; 3/168 ; 2/170-ש'ש	פתיחה סיום פתיחה סיום	ראשוני יחסי שניוני
ר'ר-1/49 ; 2, 3/35 ; ב'ב-2/55 ; 2/43 ; 3/22-ר'ר		
ו'ו-1/2 ; 2, 1/22 ; ג'ג-2/39 ; 2/43-ו'ו		
מ'מ-1/78 ; 2-ק'ק ; 3-ג'ג ; 4-ו'ו ; 4/39-ב'ב ; 5-מ'מ		

אלי-אירוש מעניב מציין חוסר-צד (שלפי התקן) המתחלף בהענבה. בכך מבטל אמנם האני את אדישותו, והוא פונה ימינה או שמאלה, אך את מטרת פנייתו — אם בצד ימין ואם בצד שמאל — אינו מגלה ישירות. שכן, התנועה המעניבה 'צולבת' את העמוד (האנכי) של האות, עוברת אותו ומסתיימת בצד הנגדי. מכאן, שהפניה הראשונה עשויה להטעות, בעוד שה'תכלית' מושגת 'סחור-סחור' (בעניבה), מתוך זהירות סבירה, מהוגנת; ואולי מתוך ייחוס שבחשיבות, התאנות או מזימות הונאה, על הרוב מכריע בהענבה כוזב דימוי או הזיינות.

16. אל-אידוש פקנים קידומי כסותמן בעניבה שסיומה משמאל, כמודגם בתבחינ 4 :

פתוחה אדישה | מתחלף בהענבה משמאילה | בתקן | סיום אדיש

כאן מופרת האדישות על־ידי פניה תחילית ימינה — כלומר, תחילה נוטש האני את אדישותו נוחמת זיקה להצצה לפנים, מתוך צורך לבדוק את נסיון עברו, ואך לאחר שלמד את לקחו הוא מצטייד עמו לעימות המציאות החיצונית עם סיום העניבה בצד שמאל ל'עמוד'.

17. אל-אירוש מעניב התייעתי מתהווה על-ידי עניבה מיימינה, המפירה את אדישותו של 'עמוד', כמו בדוגמות אלה שבתבחין 4 :

ביתקן	פתיחת אדישה סיום אדיש	מוחלף בהענבה מיימינה 2/73-ק'; 4/88-ב'	3/56-י'; 1/144-נ'
-------	--------------------------	--	-------------------

מה שמאפיין אל-אידוש רתיעתי הוא, שהכותב מקדים 'גישוש' בחוץ (בצד שמאל לעמוד), ועם המטען של רשמים או מידע שקלט מהסביבה החיצונית שוקל האני (בפתיחת אות), כיצד לתמרן את המשך דרכו למטרה. שכן יש שהמניע להתאזרות הפותחת, בתנועה העולה ומיימנה, נובע יותר מתוך סקרנות וצורך לעידוד עצמי מאשר מתוך גכונות להתמודד בקשיים. ואילו בסיום אות יש בהענבה רתיעתית זו משום סיפוק על הישג, ריאלי או מדומה, ליטוף עצמי על 'מליאות' (שבעניבה) כשרונות כביכול, שלעתים קרובות אינם אלא אשליה עצמית, שמקורה בתמימות או בצורך להתגדר ביכולת כיד הדמיון הטובה על האני, ושבפועל אינה אלא התחמקות אגוצנטרית מדרישות הסביבה.

18. אל-אידוש מעניב של קידום מתכנס (תבחין 4 : 2/93-ה' ב'כזה ; 4/154-ו' ב'סידור') מציין תוספת קידומית, שיש בה תנועה של מעין הטלת פלצור (לאסו) קדימה, שמא תביא משיכה חזרה ציד. בכך מתבטאת אי-הסתפקות כמה שניתן להשיג בעבודה רגילה ובאמצעים מקובלים — סימן לתיאבון מוגבר, חשקנות יתרה המזקיקים את האני להשתמש ב'רשת' רחבה של אמצעים ודרכים, הגראים לו כמבטיחים הישגים, שפע ורווחה במהרה, 'בהיגף אחד'. כותבים כאלה מצטיינים לעתים קרובות יותר ב'שטף' לשון' מבהקשבה למוצא-פיהם ; אין דיבורם אלא פליטת-פה, שבאמצעותה מגסה האני 'להסתדר' עם דרישות הרגע, ומעבר לו אין שום דבר מחייבו, ולאודווקא משום כוונה לאחז עינים למען ההנאה החומרית ; זו עשויה להיות שקרנות 'טבעית' הגומלת לאני עינוגי רווחה ונחת-רוח שמקורם בדמיון פורה הבודה 'חידושים' של תושיה והצלחה.

19. אל-אידוש כפול או חצוי (תבחין 4 : 2/76-י' ב'בן ; 4/4-ק' ב'העקר' ; 2/25-ק' ב'קצת') : התנועה מתפתלת כאן משני צדדיו של העמוד, בשתי עניבות, שלפי מגמותיהן פנימה/חוצה הן סותרות זו את זו. ואמנם הנסיון שבחיי יומיום מלמד כי תמונת-ההבעה כאן היא קונפליקטורית ומתאפיינת, בין השאר, לפי האזורים המעורבים בהענבה כפולה כזאת. לפעמים מתבטא בכך אורח של מה שקרוי 'חיים כפולים' (ביגאמיה, סטיה מינית) אגב מאמץ טאקטי לטוה את הסטיה בחיך מתחנחן, המתקבל בחברה כרצון הסוטה. ויש שמשתקף בכך מצב קריטי של חוסר-הכרעה בשאלת-חיים חשובה, כגון גישואין, העשויה להחרیف עד כדי גרימת מבוכ של נפש חצויה. המשותף לשני המקרים הוא הפנמה לפי הרתיעה בסיום העניבה — מאמץ להסתיר את המאבק במצוקה הגפשית, הימנעות הכותב מפניה לעזרה או לשיתוף מבחון. מכאן צומחת סכנה של התפתחות חבויה של 'תסבוכת' עד ש'נעשה מאוחר מכדי להתירה והיא עלולה להתגלגל כדי שערוריה או מעשה-יאוש. אך יש להטעים, כי מן האמור אין להסיק, שכל קונפליקט מסוג זה חייב להתבטא בדמות של אל-אידוש 'כפול/חצוי' ; ואין היעדרו של זה מעיד בהכרח על היעדרו של זה.

44. מגמות הרוחב לפי פוטנציות א-ט

בשקילתן של מגמות הרוחב נביא בחשבון את השאלות, מגין ולאן מוליכה תנועה אופקית ; ואילו איכות הגשמתה של התנועה מתאפיינת לפי היחס בין המגמה הנתונה ובין טבע התנועיות (פוטנציות א-ט).

ממד הרוחב הגראפי

יחס	סתיירה השלמה	(1) הזדהות (+) בתנועות ספונטאנית או לא-כפויה
		(2) התנגדות (-) בהקשיה תגובנית של התנועה
		(3) אי-הזדהות (+) בתנועה ספונטאנית או לא-כפויה
		(4) אל-התנגדות (-) בהקשיה תגובנית של התנועה

בתיאום הדד-הנטיה מכריע האספקט הדינאמי: היחסים בין מגמה לתנועה שרויים בחירות של הזדהות (+) או אי-הזדהות (-).

פוטנציה א: טיפוס גרפה

לפי תיפקודו הסביל מתאפיין כותב א בצמצום פעילותו התנועית בכתבו. הוא מבקש לעצמו הקלה בדרך של קיצור, השמטה, בעיקר של תנועות צנטריפוגאליות ושל עניבות למיניהן, והאות צרה יחסית, בעיקר צרות שניונית (תבחין I א 4-ג', 5-ד', ר'; 7-ל'; 8-ש'; 9-ד', ה'). מגמותיו של א הן תנודיות ונגררות בתנועה מרושלת אגב עשיה מינימאלית, והוא מתנער ככל שניתן לו מ'עומס' (של תנועה עולה, הערכת-דרך, עניבה) העשוי להכביד על גרפות-גפשו. נוח לו באזלת-יד של לא-איכפתיות בטלנית לגבי עבר/עתיד, והוא מבלה עולמו במזמורו של רגע המודחל בעצלתיים; הוא רוחש במעומעם אדישות מרדידה של חוסר-דאגה, אי-יגיעה, אינרציה, הימצאות חושית-סתמית על-אדמות.

פוטנציה ב: טיפוס אינטגרטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני מסתגל כותב ב בתיאום טבעי ספונטאני, בין פעולת המניעים הצנטריפטאליים, המאזנים את שיווי-משקלו הפנימי לבין המניעים הצנטרי-פוגאליים המקדמים את פיתוח אישיותו והמעשירים את עולמו החיצון, מחזקים את זיקתו החברתית במגמות של עזרה הדדית ושיתוף-פעולה, בבינוי יחסי ציבור יצרניים ומועילים בלי להטנות או הפרזה. כוחו של ב הוא בויסות ובמיצוע טבעי של חדוות-החיים עם שהוא משתף את הסביבה באושרו האישי ללא יומרה ובלי נחיתות. קובע, כאן היחס של 'קח ותן' מתוך שוויון של זכות ולא בחסד. אין זו תמימות שבאוטופיה, כי אם תחושה בריאה, שאין הנאת החיים ניתנת אלא ביחסי-גומלין שבין אדם לחברו. מכאן חירות ביטויה של התנועה האופקית למגמותיה, ועירות זיקתה להבעה השלמה (בשורה): הרחבה בינונית, מחזורית, קידום בולט. יש כאן הענבה גמישה, אך אין השמטה. (I ב 1, 3-24).

פוטנציה ג: טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער של ג מצטיין כתבו בתנודיות שלוחת-רסן של הפרוות והשמטות בכל המגמות, ערבוביה של דחיקת-הקץ לקידום (בשורה), וגם קוצר-נשימה של התנועה היחידה בהתפרצות צנטריפטאלית (ימינה), עקב דחיפות קאפריזיות של מפלט חולף

מפני הסביבה בוֹ-ברגע ובוֹ-במקום. התנהגות חסרת-מנוח זו, פעילות מופרזת שבעיוורון־
דחפים מפריעה בעד ליכוד פנימי ובעד גיבושו של הישג יציב (I ג 1–49).

**בתיאום ישר־הנמיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית : ארגונית או צורנית ; מכריעות
מגמות ההולמות את טבע התנועה העצורה.**

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת, חוזק משמעתו הפנימית וכוח־ריכוזו גקצבות מגמותיו של ד
במסגרת מרוסנת של צרות גמישה, התנועה היחידה מתלכדת לגיבוש (צורת) האות
והיא גם מתואמת בתיאום מבוקר (אי־הרחבה) לגבי ההבעה השלמה, בשורה (I ד 1–15).
לפי חוש־המידה שלו והכרת חובה ואחריות מכריעים בכתבו של ד שכלון (רציונאלי־
וציה) של שמירת־סייגים, הימנעות מהקשרי־סיבוך (עניבות), פישוט כמידת האפשר,
עקיבות של הצרה מצניעה, שלפעמים (בקיטור אותיות שבמלה) היא מכוונת תוך אל־
אידוש קידומי, מרוסן (I ד 14–17; '15–'ק'). ד הוא צמא־דעת, ויותר משהוא נוטה
להרחבת אופקי עצמו, מעדיף הוא להתרכז במיצוי המשמעויות הפנימיות ובחדירה
לרזיהן. יותר מן ההיקף חשוב לו תוקף של הוכחה ואימות. מאפיינת אותו שליטה עצמית
נוכח ריגושי־שעה ותכנון מעשי, ומתוך ראיית הגולד דוגל הוא בעקרון של 'כל מעשה
במחשבה תחילה'. בהתייחסותו לחברה נמנע הוא מציפיות יתרות (אי־הרחבה) וכך
מצמצם הרקע לאכזבות. כותב ד בונה על המועט המתחייב. הלכה למעשה, מעק־
רוגות החברה.

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת מתמיד כותב ה בהחנקת התנועה היחידה באותיות צרות שלפי
הקשייתן התנועית כרוכות הן בכיוון, בקיצור ובהשמטה. מכריע אצלו הכוון של
אל־אידוש זקוף וחסר־פניות, לא לכאן ולא לכאן (I ה 1, 4–6). הוא נפש מוקבעת
הקופאת לכאורה על שמריה, אך נפש זו רוחשת נוגדנות נחרצת ל'התרחשות' בת־חלוף
שבחוץ ותגובנות הכופה על האני התרכויות בעיני עצמו. הוא האובייקט לעיסוקו, אנוס
ומרותק, כלוא בתאו, שלפי תחושתו הוא לו בגדר מעוז לאמת של עצמו, מבצר של
צדקת־עצמו לעומת 'חלאת' הסביבה החיצונית. לכאורה חוגגת פה בדידות מזהירה את
נצחון הצדק הצרוף, אך למעשה שרוי כותב ה בכוויצות־נפש והתאבנות רגשית המקשות
עליו ומפריעות בעד הפעמת הסימביוזה אני/סביבה. תסכולו מחמת נסיונו בעבר מחמיר
עד כדי אימת־חיים, המניעה אותו לחפש מפלט מפני העולם החיצוני. כך כפוי האני ה
לשים מבטחו בהתכנסות בתוך־עצמו, בהסתגרות שדינה מחנק, התעקרות וחניטת הווייתו.

פוטנציה ו : טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותו התפוחה אופיינית לכותב ו רחבות מתוך סתירה בולטת לרפיון התנועה,
בעיקר רחבות ראשונית < שניונית (I ו 3, 8–14). לפי הכרעתם של מניעים צנטרי־

פטאליים (ימינה) מעידה רחבות זו על רוחב-לב לגבי עצמו, המכוון לסיפוק 'פרטי' בהחלט, בלי טרחת-יתר לגבי החוץ. אין הוא בוטח אלא במה שאוחז ביד. אולם הסתרבלות זו במאגרי-אבטחה מכבידה הכבדה נוספת על הרפיון המחופה, מעכבת את היחלצותו של האני ו לפיתוח כשריו ומפריעה בעד שילוב יוצר של עצמו ביחסי החברה. מובן, שכותב ו מעדיף נוחות של עצמו, התרפקות נרקיסטית על עצמו, נוסטאלגיה על 'זוהר' עברו שחלף לבלי שוב — מדובק ללא-נוחם ל'ימים הטובים ההם'.

בתיאום קהה-הנטיה 'יולית' תגובנות מסולפת : מכריעים מניעים צנטריפטאליים.

פוטנציה ז : טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובנותו געוות-הצורה מוכרעות מגמות הרוחב של כותב ז : היימנה < השמאלה, (I ז 1, 4-10, 21-26). נסיון-חיים קשה מגיל ילדות עשוי להגביר את הזהירות, או לחסן את הנפש, במאמץ לפתח את כוחותיה הגנוזים כנשק הגנה והתקפה כאחת. ההתקפה באה לידי ביטוי בדרך של האדרה עצמית והתגדרות ביש, שאולי ניתן בו האני, או שהוא מדמה שניתן בו. במידה שהדבר מופנה לאני עצמו, מתבטאה בכך התקפה תגובנית המופנית לביצור, יותר מלפיתוח, לגיבוש יותר מלקידום. אין להתפלא, שהתגמול המצופה מ'קרב-המגע' של ז עם הסביבה (בשמאל האות) בא כאן על ביטוי האופייני ביותר דווקא בהגנה 'מונעת' בצרות שניוניות מסולפת של קיצור — אל-השמאלה שבגדר התעלמות ממה שלפניו, ללמדך שאין זה לפי 'מעלת-כבודו' לבוא עמו במגע.

אך מצד אחר, מה טעם שאדם יחשיב את עצמו, אם לא ניתן לו לעמת את חשיבותו במעשהו עם הסביבה ? מכאן צומחת, באורח פאראדוקסאלי הסתייגות חשדנית של ז המאוחז באתגר של התהדרות בהתהגנות מכובדת, שפעמים אינה אלא איצטלה לסיפוק תאוותיו הפרטיות, טאקטיקה תעתענית של מתמסר כביכול בלב ובנפש לאשר לפניו, ואין החברה מזכה אותו כראוי לו על פעלו. אולם תכופות יותר בא היפוכו של המקווה, הוא מלא כריזמון דרישות ותביעות, אך אינו מוכן לגקוף אצבע למען הגשמתן. ועם זאת עיניו בראשו, ולעתים קרובות יותר יודע הוא לכלכל את מעשיו בתבונה דיפלומטית לבל ייצא מפסיד. אך ככלות הכל אינו מסוגל להשתחרר מרגשי-קפוח, אי-סיפוק, מחסור.

פוטנציה ח : טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובנותו מעוותת-התנועה מעוצמת הכוויצות מכריעות בכתבו של ח המגמות של רתיעה ואל-קידום מסולפים (I ח 3-8) המבטאים מרדנות על החברה, סדריה ותקנותיה. כותב זה נתנסה ב'פורענויות' ואין בו אמן בחברה. הוא זאב בודד המשוטט בערבה. במרירותו אינו יודע נוחם, נפשו פצועה, זועקת מכאבים, ואין שועה לה. הוא שוטט את החברה וחזוה עצמו מנודה ומורח ממנה. הוא קובל ורוטן על העוולות שבקיפוחו ומתריס בביטול עוקצני.

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי־יצרי

לפי תגובותיו מגורת־התנועה מגמותיו של ט הן תנודיות ביותר, אולם חרף תסיסה ריגושת שלעת התבגרות מוקדמת מכריעה בטיותו להתכנסות פנימה (היימנה), לכיבוש הגריות, למניעת חישוף האני לחוץ (אל־השמאלה) או לצמצומה. בסאון ערגתו מתרפק ט על פורקן חברי. מאפיינת אותו התחברות 'אינטימית' (ימינה) לדברים שבהישג־ידו של האני, אגב הסתייגותו הביישנית מפני חיזור חופשי אחרי המצוי במרחב החיצוני, ואותה 'סודיות' הנשמרת בחוג 'סגור' של 'התיידדות הדוקה' ב'חביון' (רחבות מכרעת בימין) בו נרקמת אותה תחושת 'אמהות' הגיעורה.

45. מגמות אופקיות של ניקוד : פוטנציות א-ט

סימני־ניקוד הם כמיטיאוריסים הניתקים מנתיב הרישום (בשורה) ובאים להבהיר את הקריאות, עם זאת מתווים הם מגמות, שיחסייהן לתחליך ההבעה השלם מטיל עליהם הבחנה כפולה — תנועית וגם מיקומית (כפי שראינו לגבי מגמות מעלה/מטה, תרשים 9). בימינו הניקוד נדיר ביותר, לכן נסתפק בהנחיה תמציתית.

בתיאום חד־הנמיה מכריע האספקט הדינאמי ; בין מגמה לתנועיות פועלים יחסים חופשיים.

פוטנציה א : טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל ונרפות ביקורתו של א נדיר הניקוד בכתבו ומועט ביותר ; והמצוי תנודי, מכריע בצד ימין של אות, על הרוב בנקודה 'נחה', יגיעה ; לפעמים מסתמנת גרירה כלשהי, דמוית־פסיק — ניקוד צנטריפטאלי של רתיעה לפי המיקום, יותר מאשר היימנה תנועית.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל־הרמוני מכריעה בכתבו של ב מגמה צנטריפוגאלית, בעיקר תנועית, השמאלה ערה של נקודה דמוית־פסיק תנופי, יותר מאשר מיקום הניקוד בשמאל לאות — קידום דינאמי.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער נוטה ג להפרזה תנועית וגם מיקומית של הניקוד, בתנודיות בלתי־מרוסנת. מכריעה מגמה צנטריפוגאלית, 'תצים מועפים' קדימה הרחק משמאל לאות, ולפרקים גם 'ירי לאחור' (ימינה). פחזות ופיזור־נפש אינם מסייעים להסדרת דיוקן של ניקוד.

בתיאום קהה-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית : ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת ניקודו של ד הוא קצוב (אך לא קפוד) במיקומו, תנועתו גמישה אך מרוסנת אי-צנטריפוגאלית. הוא יודע את מיקומו ויזכור סייגיו.

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת-נוקשה רתוק כותב ה לדקדקנות כפויה למקם את הניקוד 'בדיוק גמור באמצעה' של אות. זה ביטוי לאידוש 'מוקפא' של נקודה 'נעוצה' סטאטית (נדיר אצלו חירוף של נקודה פסיקית).

פוטנציה ו : טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותו המנופחת יש בכתבו של ו הבלטה של נקודה-כבדה-מעוגלת, באמצע או קצת ימינה, 'בניחותא'.

בתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובנות מפולפת, והניקוד בא על הרום לימין האות.

פוטנציה ז : טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובותו נעות-הצורה רשם כותב ז נקודה דמוית-מקבילית, על הרוב-מיימינה ; לפרקים יש אצלו נקודה דמוית-פסיק אל-משמאל בצד שמאל לאות.

פוטנציה ח : טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובותו מעוותת-התנועה ניקודו של ח הוא עווית, צנטריפטאלי, מכריע בצד ימין לאות.

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי-יצרי

לפי תגובותו מגורת-התנועה נדיר הניקוד בכתבו של ט, עיצובו תנודי ביותר, הנקודה פסיקית בהיטל אחורה — רתיעה להבטחה עצמית.

46. מגמות אופקיות של פירוד/קישור: פוטנציות א-ט

למען הבהירות ראוי להזכיר, שיחסי פירוד/קישור האותיות מקורם בממד העומק,

ובחינתם לפי ניתוק/רציפות מגע הצפורן בנייר. כאן בממד הרוחב, נבדוק את בחינת מגמותיהם של היימנה/השמאלה של פירוד/קישור, לפי יחסי הפנמה/חיצון.

בתיאום הדינמיה מכריע האספקט הדינמי במגמות של פירוד/קישור, ביחסי חירות לגבי טבע התנועות.

פוטנציה א : טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל ורפיון-הדחפים של כותב א מכריע פירוד (I א 1-14). בכך באים לידי ביטוי נרפותו ביזמה לפיתוח ולקידום, חוסר ענינו בהפעלה עצמית ובקשרי חברה, בטלגנות, יחס-הזנחה שלו.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני יש בכתבו של ב איזון רגשי של תיאום מגוון ורב-צדדי : קישור < פירוד מתואמים במגמותיהם להבעה השלמה בשורה, מתקיימות גם דרישותיה הצורניות של האות לעצמה, בלי לקפח או להפריז בלולאה, עיגבל או אבר כלשהו השייך לשלמות (הצורה של) האות (I ב 1-24).

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער וגעשנותו מגמאת-המרחבים מכריעה אמנם דחיפתו של ג קדימה לסיום השורה. אולם הדחפים פועלים כאן ב'סנבורים': עפיונות פראית של אימפולסים תועים, אובדי-דרך, הפורצים בהשמטות ובהפרזות, קדימה וגם אחורה (וכן בעליה ובירידה). מתהווה אנדרלמוסיה של קישור ופירוד, הבאים בתגודות חריפות שבין ישירות קיצונית לבין עיקוף והיפוך קיצוניים, המשקפים גורפנות והסתתפות חסרי מנוח, לפי הקאפריזה הרגעית (I ג 1-49).

בתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית : ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת מתאפיין כותב ד באיזון ההגיוני, בחשיבתו התכליתית, העיונית והמעשית, בריכוזו של הלקח הבדוק, בתכנונו לבאות ובקיצוב מעשהו, בחסכנות וביעול. כותב ד מגשים את אחריותו על-ידי הישוב מראש את פריטי השלבים שמהם תיבנה השלמות. מכריעות בכתבו זהירות מתוך ביקורת עצמית ובחינה שיטתית למעשהו, ולא תעות ליצר של חדשנות. לכן מעטה יחסית אצלו ישירות מהופכת (כגון של 'ל, ג'), אך שכיח אל-אידוש קידומי (I ד 4-'ו' ראשונה; 15-'ק'). מגמתיותו של ד מודרכת מן

הנטיה לקצר את התנועה היחידה ברישום עיקרה של צורת האות (שנראה להלן במבנה 'שלדי') ולארגונה במרחב.

פוטנציה ז : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת מכריע בכתבו של ה פירוד נוקשה (I ה 4-6 ; 11-13). על כוויצות-הנפש ושברון-הלב מחפה כסות של 'גבורה עילאית' בהחנקת המניעים הצנטרי-פוגאליים. יש כאן ביטוי לבדילותו הקשוחה מחמת כפיות.

פוטנציה ו : טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותו התפוחה קיים כותב ו לעצמו ; יחידות היא מגמתו הבולטת (I ו 1-4). הוא תמיד 'מושך אל עצמו'. מכריעה אצלו משיכה צנטריפטאלית (היימנה) בחיפוי צורגי של התהגנות 'לקדם' את הזולת בסבר-פנים יפות. אך בעומקו של דבר אין כאן התפעמות של זיקה לשיתוף עם הזולת, הסביבה, אלא מקור אספקה לצריכתו הפרטית, ה'מיוחסת' והמנופחת ברווחנות נרקיסטית.

כתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובנות מסולפת ומכריעים המניעים הצנטריפטאליים, והמגמות תואמות על פי רוב תנועיות כבולה.

פוטנציה ז : טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובותו געוות-הצורה מכריע בכתבו של ז פירוד מסולף של היימנה, לעומת קישור של עיקוף והענבה, וכך מתרחש מפנה בונה, ומהערכת-עצמו קם גשר להערכתו בחברה (I ז 1-26). מצוקות-כשל בהתנסותו החיצונית מביאות את האני ז לידי תסוגה כלפי-פנים, ריתוק לעבר, קבעון אמהי וכיו"ב, המעידים על בקשת מפלט מפני הסביבה. במידה שהאני ז אינו משלים עם הווייתו הטראגית, והוא מבקש להיגאל משבי-עצמו מעדיף הוא על הרוב לפנות אל הסביבה בעקיפין, במרומז יותר מאשר במישרים, כדי לתרום לה מכוחו ומיכולתו בדרך של אמונת, מדע, אידיאולוגיה, כלכלה.

פוטנציה ח : טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובותו מעוותת-התנועה נוטה ח להפריד את כתבו פירוד מסולף, עוויתי (I ח 1-8). בכך מתבטאת נוגדנות עמוקה לסביבה, זעם-של-קנאה על החיים (ניטשה) הרוטש אותו, שוועת זועה מרשיעה של ח יונקת ממצוקות קיפוח, המסכלות את גישור האני לסביבה ; מכאן נטייתו לבדילות, להתכרסמות, ליצר-נוקמנות ולפעמים להרסנות.

לפי תגובותיו מגורת־התנועה מכריע בכתבו של ט פירוד מסולף ריגושית (I ט 1–40), הקישור נדיר, ובעיקר באזור התחתני. בכך משתקפות תנודותיה של עצמיות ריגושית, המטלטלות את נפשה של מתבגרת בלבטים ובמשברים, מתוך חוסר־בטחון פנימי ואי־אמון כלפי הסביבה. הנערה יצויה בתהיה על החיים הניעורים בקרבה, מתפכים ונדחפים לפורקן מזה, וב־בזמן אגב חשיגות אינסטינקטיבית שלא 'יפרצו הסכרים' מזה. בתגובה על כך מתחולל בנפשה מאבק קאפריזי לרסן את דחפיה ולהפנות את מרצה לאפיקים של יצירה. כדי לכנוע התגלותה של אותה תסיסה ריגושית מסתודדת המתבגרת עם נפשה, 'חובקת' (בהענבה) את רזיה בלבה, חרף אותה ריעות מדומה כלפי־חוק. מכאן הפכפכנות של גלגולים 'מצוברחים', השתקה עצמית מזה והתפרצות־פתע מזה, של הסתרה חרף להט ושיקפה בדרגות־עוצמה ובגוונים המפירים את משמעתה הפנימית של כותבת ט.

47. מגמות המיפסע של האותיות במלה: פוטנציות א–ט

תחילה עלינו להבדיל בין שתי תופעות — מיקום ומיפסע.

מיקום קידומי: התקן קובע, כי כל אות נוספת, מקומה תמיד קדימה, לשמאל מקודמתה, לפי כיוון הכתיבה בשורה.

המיפסע האינדיבידואלי למגמותיו — כלומר, איכות האינטגראציה/דיזאינטגראציה של מיפסע האותיות ('אמצעי שבדרך') בתהליך ההבעה השלם ('מטרה') בשורה — נבחן לפי הגורמים הבאים:

(א) **טבע המיפסע:** יש (1) מיפסע שלמותי, אם נכתבת המלה כחטיבה אחת שלמה בשורה, ואז רותמת המטרה (שלמות ההבעה) את האמצעי (אותיות) בשירותה. ויש (2) שהמיפסע גדול, אם נכתבת כל אות לעצמה, ואז נעשה 'אמצעי שבדרך' ל'מטרה לעצמה'.

(ב) **יחס מוגמתי של המיפסע:** מיפסע שלמותי עשוי לבטא יחס של הזדהות (+) מגמתית עם ההבעה השלמה, או יחס של אל־התנגדות (—) לה. לא כן מיפסע גדול של אות־אות הסותר אמנם את המטרה (בשורה), אך הסתירה עשויה לגבוע משגי מקורות הנעה — מתוך התנגדות (—) תגובנית או מתוך אי־הזדהות (+) מגמתית (כפי שראינו בבחינות קודמות על־פי טבע התנועיות).

(ג) **איכות המגמה:** לפי יחסו התיפקודי של המיפסע, בדול/שלמותי לגבי המיקום הקידומי שבתקן מבוטאים יחסי הצטררות/התרחבות של מיפסע האותיות במלה, באופנים 1–4 אלה:

- 1) רתישה משקפת הצטררות מודרגת של האותיות מפתיחת המלה לסיומה, מתוך הזדהות (+) (I ג 36–'הודית'), או מתוך אל־התנגדות (—) (הדגמה II 39–'פחד').
- 2) קידום ניכר בהתרחבות מודרגת של האותיות מפתיחת המלה לסיומה, מתוך הזדהות (+) (I ג 1–'אחד') או מתוך אל־התנגדות (—) (I ט 12–14).
- 3) **הציצה ובידול** של מלה מתבטאים על־ידי הצרה ועיכוב בהפרדת אות־אות,

מתוך אי־הזדהות (+) של אי־קידום (I ד 7-בדבר) או מתוך התנגדות (-) תגובנית של אל־קידום (I ה 5-רבה).

4) דחיקה נגד מחנק של אות מבטאת זיקה להרחבה מתוך אי־הזדהות (+) של אי־רתיעה (I ג 26-שאתה) או מתוך התנגדות (-) תגובנית של אל־רתיעה (I ו 10-החבר).

מגמות מיפסע אלה עשויות להשתלב ביניהן באופנים ובשיעור־יחס שונים. איכות מגמתו של המיפסע האינדיבידואלי מאפיינת את טבע הסימביוזה אני/סביבה על פי הערכים שבטבלה 13.

בתיאום חד־הנטיה מכריע האספקט הדינאמי: המיפסע שלמותי, המלה נכתבת בחירות טבעית, ביחס־השלמה לטבע התנועיות; מתוך הזדהות (+) מגמתית, צנטריפטאלית או צנטריפוגאלית, ומתוך אי־הזדהות (+) מגמתית, אי־צנטריפטאלית או אי־צנטריפוגאלית:

פוטנציה א: טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל נגרר כתבו של א במיפסע שלמותי, שמגמותיו תואמות את רפיון התנועה שלו, מכריעה בו צרות של אי־רתיעה (I א 5-ד, ר'; 7-ל') ושל אי־קידום (I א 3-פתיחת 'ט'; 8-פתיחת 'ש'), בחילוף עם התרחבות מועטה של קידום (I א 7-יכ, ת') או של רתיעה (I א 2-ר, פ, ה').

האני א נישא על גלי ההתרחשות הסימביוטית ללא כוח רצון עצמי משלו, נטול יכולת להגדרה עצמית ולהגשמת ייחודו האישי בדרך קונסטרוקטיבית. א מתמסר, כנזכר, התמסרות סבילה ביד הנסיבות. מכאן מובן, שאני א חסר מגמתיות חד־משמעית, או שילוב־מגמות לפעילות יוצרת ולפיתוח כשריו הגנוזים. אדרבה, לפי גרפותו ולפי קלות טבעו להיות מושפע מתמורות חיצוניות, ובעיקר מחמת יראתו מן הקשיים שבמבחן ההגשמה והתחמקותו מהם, נמצא אותו ערוי בתגודיות מרושלת — בין חולמנות שלמותית (מיפסע) ובין סתגלנות נגד חסרת־ישע, בין תהיה ילדית שוחרת־סיתרה בחיק־אמא (רתיעה) לבין צפיה הששנית לסעד כלשהו מן הסביבה (קידום), בין בטלנות וונית עצמו עד כדי גיוון לבין כניעות אגב השתמטות נכזבת מהחברה. בקצרה, א נודד בין עבר מרפה־ידיים (אי־רתיעה) לבין עתיד מאדיש (אי־קידום).

פוטנציה ב: טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל־הרמוני של כותב ב יש מחזוריות שבה מכריע קידום, הכרעה קלה יחסית לעומת רתיעה. המיפסע של ב מתואם ספונטאנית באחדות שטפית אגב התרחבות בינונית (כוח־מיצוע) בפיעום גמיש, ער ונמרץ של הבעה שלמותית (I ב 1, 6, 7, 12, 16, 17).

ב מתאפיין בכוח־האיזון שבין מליאותו החווייתית־ריגושית של עולמו הפנימי לבין דופק־החיות של בטחונו העצמי הטבעי, המשתלבים בכוחו המגשים מתוך צמאונו לפתח

את כשריו הגנוזים ולקדם את ייחודו האישי באופטימיות המולידה נטיה לשתף פעולה עם החברה לרווחתה. ב מצטיין בתיאום הרמוגי — בין שמחת-חיים וכוונת-נהנתנות היונקים מעבר פורה ומפרה גם אם אינו משופע מחמדים, אך עשוי לעודד ולדרבן את ב לבנות ולהרחיב תחומים — לבין חתירתו הרנאמית מטבע-ברייתו להתמודד באתגרים, כדי להבקיע לו דרך עצמאית לעתיד, לקראת הישגו האישי. אין בו בהילות של רדיפה אחרי ברק חיצוני ולא רעשנות שנועדה להחריש שוועת ריקות פנימית, כי אם יציבות רגשית הגיונית מפעילות החדורה שלמות המעשה שבהווה (וגם מוינה פעילות כזו), שמחת עשיה מרנינת-לב.

לאור המימצאים יש להניח, כי אני ב ספג אווירת-בית הרמונית, לפחות ברשמי לידותי, לכן נוטה הוא להיות חופשי מקבעון לאם או לאב. דבר זה עשוי, בדרך הטבע, להקל עליו גם את שיחור-ושיגו ביחסי חברה: הוא נוה' לבריות, מסביר פנים, אוהב חברה, נעים-שיחה בענייני-מעשה יותר משהוא מעמיק חשיבה או משנוטה להפשטה, להגות. הוא מרגיש שווה בין שווים, אין בו רגשי-נחיתות, חששנות או בושה לגבי המין-שכנגד. בחירת בת-זוג (או בן-זוג) אינה לו בגדר 'בעיה', אלא תכופות באה לו תחושה 'מאגנטית' ('התאהבות ממבט ראשון'), או במידה שהיא תלויה באני ב עצמו, אפשר לסמוך על מהימנותו המשפחתית. חוקה עליו, שיבנה את ביתו על יסוד איתן ויציב, ומייצב בו אווירה הרמונית ומופת בחברה.

פוטנציה ג: טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער של ג מכריע בכתבו קידום אגב תודיות יתרה של המגמות. הזדהות (+) מופרזת במיפסע שלמותי של פישוט צנטריפוגאלי, המפקיע את סמכותה של מסגרת (צורת-אות) בהרחבה 'פראית' גדלה והולכת (I ג 1—'הפקיד'; 26—'שאתה') עקב חוסר-מנוח וגריות יתרה לפי קאפריזות הרגע מתקבלת תכופות 'מערבולת' של עפיפות קידומית המרחיבה פה ושם פסע (אות) בפריצה צנטריפוגאלית, ועמה באה רתיעה קצרת-נשימה המצרה פסע אחר באותה המלה (I ג 8—10).

אופייני ל-ג חוסר אמת-מידה בהבעתו ככפועלתו, משמעתו הפנימית חלשה מכדי שילכד עצמו להגשמה עקיבה, על הרוב לא מחוסר רצון להישג, או מחמת אי-נכונות להתמודד בקשיי הביצוע, אלא מחוסר ויסות עצמי והתפורותו הגעשנית לעשיות 'מושכות' ארעית בתחומים שונים. אני ג עשוי להתלהב מרעיון או מטרה כלשהי, ולהשקיע במעשהו מיטב 'חלבו ודמו' לשם הגשמתו המהירה; עד כדי הסתחפות חמומה (בהשמאלה) המטשטשת את הווייתו האישית כ'אני קיים' (בקיצורם של קווי-הגובה). בכך מתרומז מנוסתו של ג מפני עצמו, מתוך אשליה שיוכל למצוא במבצע 'כביר' סיפוק מפצה על ריקותו הפנימית, עקב קיפוח כלשהו בעבר.

חרף העזתו גזק כותב ג ל'זר-דפנה' כאישור להתיימרותו בכל-יכולת; אלא שכרוב התלהבותו כן קצרה התמדתו. חולשתו היא בכך שהוא נתפס ל'רצונות הרבה בבתי-אחת', וככל שהוא מסתער להגשימם בלהט ובקנאות, כן ממחר הוא להתאכזב מהם. לפני שיזמותיו 'קרמו עור וגידים' מונק הוא בפזיזות בלי לתת דעתו על הפסעים (אותיות) המתחייבים להגשמתה של מטרה נכספת. גם כשהדבר עשוי לתת מיד פורקן

למרצו הבלתי-מרוסן (פישוט אופקי), אין בכך משום גאולה לאני שלו ממצוקת מנוסתו מפני השעמום בעולמו הפנימי. אדרבה, ככל שהוא דוחק ומדרבן את עצמו בדרך למטרה' (אופקית בשורה) כן מתקצרת נשימתו והוא נוטה לדמות שהמטרה הולכת ומתרחקת ממנו.

בשאלתנותו הלוהטת הפורצת לכאורה לכבוש כיבושים 'בעולם הרחב', הופך אני ג מ'מתקיף' הסביבה ל'נתקף' על עצמיותו, ל'נפגע' בגלל חולשת עמידתו (היטשטשות קווי-הגובה). על כך הוא מתמרד, עם שמבזיק פה ושם את פעילותו על-ידי יתר-הדגשה עצמית בתנופה סוערת (I ג 26-27 'בסיומה'), שאולי תסייע בידו לפרוק שלהבת-יוהרה של קאפריזוה רגעית, אך ידו תקצר לשכך אי-מנוח נפשי זה ולהביאו לידי יציבות רגשית. זהו מיפסע שלמותי של הפכפכנות סוערת שבבחינת 'תפסת מרובה לא תפסת'.

בתיאום ישרי-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית: ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד: טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת נוהג כותב ד מיפסע שלמותי, המכוון לפי קיצוב של הזדהות (+) או של אי-הזדהות (+ -) מגמתית, מבוקרת, של אי-קידום או רתיעה תוך צרות בינונית, אך סדירה של הפסעים (אותיות) הנקצבים בארגון השלמות (I ד 1-15). לגבי אני ד 'הנצחון מתחיל מבפנים' (כמאמר האנגלי) — כיבוש עצמו קודם לכל בקשת הישג בעולם החיצון. אין בו לא הסתחפות 'קסומה' אחרי מטרות קורצות, גם לא אשליה עצמית שהדרך להישג ראוי לשמו סוגה בשושנים, כי אם הכרה מפוכחת שטיב עשייתו שלו הוא שיקבע את רמת התוצאות. משמע, ד מעמיס עצמו בעול חובה ואחריות לצעדים הגדרשים בדרך להגשמת רצונו. הוא 'לוקח דברים ברצינות', לא מהיעדר חוש-הומור, אלא שהוא נוהג בעניניו משטר של משמעת לפי הכלל של 'כל דבר בשעתו'. הוא נוהג כובד-ראש שבהתלכדות פנימית (רתיעה), על מנת לבקר את צעדיו (אותיות צרות) ולהסדירם בעקיבות מתוכננת כדי להגשימם בשיטתיות, לבל יתרחשו לו דברים סתם מכוח המקרה.

ייתכן שלפעמים כורכת אותה רצינות שבהכנה נפשית מוקדמת נטל' כבד לעומת משימה 'קלה' יחסית. אולם הוא מחייב את עצמו להעביר את כוונותיו תחת שבט ביקורתו, כדי למנוע משגים או לצמצמם. בכך רואה ד מבחן של כבוד למצפון, לאחריותו. אין זו כבילות דוגמאטית לעקרונות נוקשים, גם לא ענוותנות תלושה או חסודה; כי אם הגבלה עצמית בכוונה-תחילה לפי מסגרת-ערכים הגראית בעיניו עשויה בהגיון לפי תנאי המציאות הריאלית כבסיס שאין לחסר ממנו, שרק בזכותו ובכוחו מתאפשר קיומם של חיי אנוש, ביחסי אני/חברה, בהגינות ובמהימנות.

פוטנציה ה: טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת של ה מכריע בכתבו מיפסע גדול של אות < מלה, מתוך התנגדות (-) או אלי-התנגדות (- -) מגמתית, אל-צנטריפטאלית או אל-צנטריפו-

גאלית. מגמת המיפסע מתרחשת פה על הרוב ביחס התואם את תנועיותו הנוקשה וכוכלה, כפי המשתקף בצרות מתמדת של האותיות עד כדי כוויצות, שיש בה משום החנקה דורצדית של אל-רתיעה/אל-קידום. כל אות לעצמה מוחנקת, עקב התנגדות כפויה להרחבה כלשהי, לכאן או לכאן. זוהי כבילות מתמדת בסד (I ה 5, 8).

ה עוצם את עיניו מפני המשקע השלילי שבנפשו מן העבר, והאני שלו מתנכר כביכול ללקח נסיונו, כמפלט של גאולה מפני אותו משקע. אך ככל שהוא נדחק וכפול להתנכר למקורו (אל-רתיעה), כן גובר ריתוקו החרדני והמתגונן מפני משקעו המכאיב והוא מבקש להשיכיוו ולהעבירו מקרביו. שהרי הפתח 'האחורי' הוגף על בריח (אל-רתיעה) ומתוך גזירת שתיקה שגור על עצמו נחסמה הדרך בפני נסיגה, ונמנע ממנו לפרוק את הגטל המציק לנפשו. דבר שעליו עצמו אינו מהימן, בו ודאי לא יתלה את אמונו בזולתו (אל-קידום). אין בלבו אמונה שתוחזר לו ה'שמש' שנגזלה, ואיגו רואה תקווה של רווחה כלשהי לעתיד. כאשר ביתו הפרטי קופח ללא-רחם לא יתפתה לסיכוי כלשהו שהחברה (בצד שמאל) תחוס עליו ותושיט לו יד. העולם החיצוני זר לנפשו (אל-קידום) לכן מציב הוא מחיצה: עד כאן! בגבולות אלה שהוא תוחם לעצמו, לאחר שחמימות של בית (בימין) ניטלה ממנו, וגם לקה אור מנחה לבאות (תכלית, עתיד, שיתוף, הישג — בשמאל), אינו רואה טעם ותחליף לחייו.

מעבר להוגעת נפשו באורח לא-מודע דואג הטבע למצבים כאלה ומציע פתרונות שונים, שהמכנה המשותף שלהם הוא למנוע התבלות האני בחולשתו. אדרבה הוא מבקש להיאתו בכל ויו, להתעלות מעל לקשיים, ריאליים או מדומים, דרושה לו גבורת-נפש שבאיצול, האדרת הרוח במקום שהגוף כושל. בדרך השתלשלות זו עוטים חיי האני ה ערכיות על-מציאותית (סוריאליסטית), ולפעמים אל-מציאותית (גאאטיביסטית), אגב אקסטמפוריזציה או 'היעקרות' מתוך רקע הזמן שבהווי השוטף. בדרך זו מתרחשת התנסותו הפרטית כ'אני קיים' לא באותו ממד רווי-כאבים שבין עבר לעתיד, שאינו אלא 'אשליה חולפת', כי אם בחדות הדיקטאטורה שבעצירת הזמן. בהתנסות זו מנחם כותב ה את עצמו בקשירת גורלו במעוז של 'נצח', כפי שזה מתבטא באמיתו העילאית של רגע לעצמו. עצם עמידותו במסת הרגע החולף יש בה משום תעודת חיוק לאני, לצדקת דרכו בעיניו ולגבולות אמונתו מעל לכל אותן 'זוטרות' של היוםמום, שעליהן רוב בני-תמותה הורגים עצמם, מכלים את מיטב יומתם ואונם לבטלה, לריק.

אך 'הקפאת' ההתרחשות שבין עבר לעתיד, על-ידי עקירת רגעים שבהווי 'מונצח', יש בה תלישות מהמציאות, העשויה לעורר את תמיהתנו: איך אפשר לטפח הקפאה זו מבלי לעבור בכך לתחום הפאתולוגי (שסעת)? זו, כמובן, שאלה של כמות. אולם מבחינה מהותית ואיכותית, נמצאים לעתים לא-נדירות לא רק מצבי-גבול שבין שפיות לבין טירוף וגזני עצבת (גברוזה), לא רק סכימטיזציה שוללנית (גאאטיביסטית), אלא גם מקור-השראה ליצירות בעלות, בזכותה של אותה אקסטמפוריזציה, המשחררת את הרוח היוצרת מכבלי 'יעתה הדוחקת של המציאות וממחנק שיעבודו לזמן.

פוטנציה ו: טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותו המנופחת מעדיף כותב ו הבלטה של אל-רתיעה, התנגדות (—) לכל

הצרה על-ידי 'ניפוח' האות בהרחבה סדירה יחסית, המחפה על רפיון התנועה (I ו 4-12). לכאורה יש בהרחבתו של ו משום ביטוי לרוחב-לב, עין יפה, יד פתוחה, אלא שמאחורי תצוגה זו מבוטא הפער בין מרחב (אות) משאלותיו של האני לבין הרפיון שבמיעוט הפעלתו העצמית. מעייניו נתונים למניעת הצטמצמות (אל-הצרה) בתביעותיו מהסביבה. הוא מבקש לשמור על מלוא 'יחסו' (רחבות) ולקיים את 'מרחב-המחיה' (מיפסע רחב) שלו בעקביות, ללמדך כי בשום פנים לא יסכים לפחות מכך. בדמיונו העורג לא יאה לו להכיר באותם סייגים וגדרות שקובעים האחרים. הוא יודע בדיוק מה שמגיע לו ואת זכותו לא יתן להצר.

שתמרנות זו ככל שהיא מרחיבה (אות) את דעתו, חסר הוא למעשה בטחון פנימי, הוא נטול כוח-דחיפה ואינו מגלה העזה להגשמה עצמית. הנסיון מראה, שמיפסע רחב (אל-רתיעה) יורמני של ו בא להסוות תסכול כלשהו (על הרוב בענייני משפחה), המציב 'מחסום' בפני פיתוח דינאמי של אישיות הכותב. בבקשו עוגן-הצלה, גרבק האני ו לתמונת הישגיו הקודמים (עד לשלב התסכול), שלפי מסגרתה 'המורחבת' משמשת היא מאגר נוסטאלגי של התרפקות על 'העבר המפואר' של עצמו.

בתיאום קהה-הנטיה שולמת תגובנות מסולפת.

פוטנציה ז: טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובותיו נעוות-הצורה של כותב ז מכריעה במיפסעו התנגדות (-) שלכל הצרה, ובעיקר לאחר — היינו, אל-רתיעה < אל-קידום מסולפים. הכפיות למנוע כיווץ מביאה את ז לידי הרחבה, לפעמים מודגת, לסיום המלה (I ו 15-18, 20).

בחתירתו התגובנית לתגמול צורני מסולף כפוי האני ז לגמול עצמו מכבלי העבר; לפרקים זה מאבק להתפרק מקבעון אמהי. אופייני הדבר שמבחינתו האישית אין התגמול המיוחל גתפס כקידמה ישירה לעתיד, אלא בעיקר כמניעת המיגבלות שהיו מנת-חלקו בעבר (אל-רתיעה). לכאורה מכריעה כאן בקשת מיפלט מפני עצמו, מפני קפחונ, הריאלי או המדומה. אך למעשה קובעת על הרוב ההנעה של ז להרחבת סיפוקו הפרטי מתוך קנאה בגדולת זולתו, מתוך רגש נקמנות מסותרת במי שנדמה לו כעומד בדרכו וחוסם את קידומו.

במידה שהמיפסע ברול ('לישם הצורה'), משוחק, והתרחבותו נבנית על-ידי פסעים (אותיות) צנטריפטאליים (בתנועות מיימינות: I ו 8-ג'; 16-ה'; 17-ר'; 24-ב'), מבוטאת בכך משיכתו של האני ז אל עצמו, מהחוץ פנימה, מהסביבה — לתכליתו ולרווחתו הפרטית. כלומר: לפנינו סתירה שקופה בין התנדבות מדומה לעזור לסביבה (סיום מורחב בשמאל) לבין תובענות אנוכיות. על הרוב אין מתגלית כאן משאלה של הנאה חומרית דווקא, אלא יותר שאיפה לקנות אמון ומעמד אישי בחברה, שיחסה המסתייג כלפי ז אינו לגמרי נטול-יסוד, אלא לעתים קרובות מוצדק.

פוטנציה ח: טיפוס איובירזאבי

לפי תגובותיו מעוותת-התנועה של ח בא בכתבו מיפסע שלמותי עוייתי בתגודיות של

אל-קידום < אל-רתיעה מסולפים — היינו, מכריעה התנגדות (—) לכל קידום, ועקב זה באה הצרה והתכווצות לסיום מלה (I ח 3, 7, 8), ולפעמים רתיעה מסולפת (תדגים II 39-פחד').

התנגדות האני ח לסביבה נובעת מתוך קוצר-ידו לשחף עצמו השתתפות רגשית בחיי החברה. אין זו דווקא אנוכיות לשם גיצול הזולת, אלא על-הרוב חוסר בטחון פנימי מכדי לעמוד במבחן דרישותיה של המציאות החיצונית. הנסיון מראה שבמקרים רבים הנעתו העוויתית של ח מקורה בחומרה קפדנית שקיצצה בילדותו את כנפי יוזמתו. האני ח מקצר את חזיתו ב'עמדות-קיפוד' מכווצות (הצרה בסיום מלה, עם שיפודים מעוותים) וגורר עצמו בפני הסביבה (אל-קידום מכריע) בדמותו, שבכך הוא משיג את אי-תלותו בה. יד ביד עם נכזבותו מעולמו החיצון כפוי האני ח להתפרקן איכשהו ממצוקתו כלפי-פנים (הרחבה יחסית בתחילת המלה). נראה שרתיעה זו לתוכו מביאה עמה רווחה של תוחלת המכניסה שביב-אור לעולמו הפנימי, ומחזקת את עמדתו לתבוע פיצוי על קפחוננו (על הרוב תסביך מכוון נגד האב). אולם במידה שרתיעה זו (הצרה לסיום מלה) מפני הסביבה מכבידה עליו את אוכפה, מסתבר, שבקטגוריה זו פוגשים גברים רכי-לב, יראי-חיים, הנרתעים מכל רמז להתקשר במשפחה, בין השאר, גם בגלל חוסר-אמון ביכולתם לפרנס אותה. יש בכך משום תירוץ משכנע אולי כלפי-חוץ, אך נימוק זה שולי לעומת סיבוכו הנפשי של ח.

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי-יצרי

לפי תגובותיו מגורת-התנועה נוהג כותב ט להתבטא במיפסע שלמותי, על הרוב מתוך הזדהות (+) מגמתית של רתיעה מסולפת, אך תגודית (I ט 5, 17-19, 28, 29). הצרה צנטריפטאלית מתרחשת בנסיגה קצרת-נשימה לסיום המיפסע (מלה). אך על הרוב יש כאן ערבוביה, שמכריעה בה צרות של תנועה משולהבת בחילוף ספוראדי עם זיגוק בתנועה מרחיבה (I ט 4, 12-14, 21).

כותב ט מתאפיין בתגודיות חסרת-מנוח בין להט-שקיקתו וצמאוננו לפורקן לבין מאמצו המסולף לעצור בעד התפרצות לפי הגירויים, מתוך כמיהתו התוססת לשיתוף רגשי בחברה בטרם תגובש ריגושיותו במסגרת יציבה. כמיהה זו עדיין אינה יודעת נפשה, עד היכן 'מותר' או 'אסור', ומכאן היטלטלותו של ט מגל אל גל, בשעה שלבו גואה ורחב לקראת סיפוק מקווה. אלא שדווקא בשל כך חושש האני ט במעומעם ומבקש להסתייג ולהתכנס, לאפק את עצמו מפני ה'מאיים' הבלתי-צפוי. וכך נקלע הוא לתוך כפילות החוויה של תאוה/פחד, בידדות/חברה, דרישה/איפוק המתערבבים בהפכפכנות טבועה בגירויים לפי קאפריזה רגעית שבין גיאות לשפל של מערבולת יחמנית. שלהבת נעורים המתנודדת בחיזונה אגב אי-העזה, לא-מוסרית, אלא ריגושית-אפקטיבית. — מתוך כמיהה לחיות את עצמה כאורח טבעי.

48. ייחודים של מיטעם / מיקפת של תנועה אופקית

רגשי-נחיתות ודרכי תיגמולם אינם, כאמור, נחלתן של שכבות מוגדרות או של טיפוסים

מסוימים. תופעות אלו אינן ניתנות לסיווג, ברב או במעט הן נובעות מהיחס הסימביוטי אני/סביבה. יש שתופעות אלה מצועפות, חולשתן מוגעת לפעמים את היחשפותן, אך אין אדם נקי מהן כליל. יש שהן מתבטאות במבנה הנפשי, או כפי שמכנים זאת בתכונות המושרשות באופי-הקבע של האני; ויש שביטויין מותנה בנסיבות האקטור-אליות בהתמודדותו של הכותב עם הסביבה. גם אדם חזק באופיו עלול לכרוע תחת נטל נסיבות שלמעלה מכוחו. אבל גם אם מצליח האני לעמוד בנסיבות שליליות, אין בכך ערובה להסינותו הגמורה. אדרבה, המציאות היומיומית מעלה פאראדוקסים 'מזורים'. יש שדווקא 'חלושי-אופי' עומדים בתנאים קשים בלי להיפגע בחבלה נפשית (טראומה), בעוד ש'חזקים' מהם כושלים ו'נשברים'. ניתן להסביר תופעות אלה לפי הבחינות של סבילות/פעילות, כניעה/התגברות, ויתור/שמירה על עקרונות של מוסר חברתי, כבוד אישי, מסגרת אידיאולוגית, מקצועית או אחרת. אולם כדי להסיק מסקנות הלכה למעשה הכרח לדון על פי טבע ייחודו הקונקרטי של הכתב האינדיבידואלי.

בממד הרוחב ייבחנו מיטעם/מיקפח לפי יחסי הרחבה/הצרה של פתיחה/סיום בפסעים של אות, מלה. תופעות אלו חומקות מכל אפשרות לסווג לפי פוטנציות א-ט. בחינתן (שקודם בדקנו אותן לגבי הלחץ והגובה, ועוד ייבדקו לגבי הצורה) היא בהכרח ייחודית. מיטעם ומיקפח מתפרשים לפי שיטת-הערכים (טבלה 13), שהכרנו בקיטוב ימין/שמאל.

א. מיטעם: ככל שמורחבת פתיחה או סיום, של אות או של מלה, הרחבה יתרה — כן מטעימה היא ביתר-שאת את דרישת האני לתוספת כלשהי של 'מרחב-מחיה' או 'לידה-פעולה' — לפעילות נפשית או גופנית, רגשית או רוחנית, יצרנית או נהנתנית — להנאתו האנוכית של האני או לשיתוף בחברה, לתביעתו לעצמו או למסירותו לזולת; וכן יש אימתנות ותוקפנות, לשם סחיטה חומרית או לשם השתלטות רעיונית. גילויים אלה וכיו"ב מחייבים לאבחן את המיטעם לפי מגמות אופקיות בשלושת האזורים (אנכית), ובהתחשב באופייה של הפוטנציה המכרעת שבכתב הנבחן. לדוגמה: מיטעם (הרחבה) בכתב המוכרע לפי פוטנציה א הולמו הפירוש: נגירות אחרי ייחולי גוחות, צפיה חולמנית-הזוינית; ואילו בהכרעת פוטנציה ג — תביעה במפגיע או בזבוז בלי-חשבון, להיתותו של האני במסירותו או פריצתו והתקפתו כדי להשיג את מבוקשו.

א. מיטעם תחילי: הרחבה בצד ימין, ובעיקר אם נרשמה ההטעמה בתנועה מיימינה, מתבארת היא לאור תפיסת העבר, הילדות, הבית, האם — והשפעתם לפיגוק, רוחנות, סיפוק עצמי; ולעומת זה, אם באה ההטעמה בצד שמאל וגם נרשמה בתנועה משמאלה, יש בכך תגמול מובהק של העזה, חתירה להישג, להרחבת-תחומים — לטוב או לרע. למעשה מעורבים צד האות וכיוון התנועה של ההטעמה, ויש לדון לפי היחסים שביניהם.

(1) אות: פתיחה מוטעמת, מורחבת (תבחין 4: 1/174-ש'; 5/162-מ').

(2) מלה: מוטעמת, מורחבת רק האות הפותחת (תבחין 4: 171-ב'; 1/139-פ'; 2/36-פ').

ב. מיטעם סיומי: הרחבה על הרוח בצד שמאל (להוציא אותיות ז, ל), יש בה משום ביטוי להשתקפות העולם החיצון בעיני האני, יחסו לחברה, משאת-נפשו להבא, לפיתוח, לקידמה.

- (3) אות: סיום מוטעם, מורחב (תבחין 4: 1/7-ל'; 171-כ'; 2/25-ק'; 3/43-פ').
 (4) מלה: מורחבת, מוטעמת רק אות אחרונה, המסיימת (תבחין 4: 4/133-ה'; 4/129; 3/122-ב').

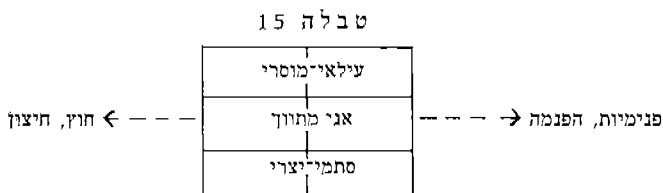
ב. מיקפח: הצרה של פתיחה או סיום, של אות או של מלה, אין לפרש בכך, שהאני בהכרח מצמצם את דרישתו לאותם ערכים שהוזכרו קודם לגבי מיטעם (הרחבה). יכולים מאוויים או דרישה "בבחביון" הנפש לפעם באני, אלא שגילויים לחוץ הוא מאופק ומסויג בכוח ליכודה של משמעתו הפנימית ושליטתו העצמית או מחמת בושח, חרדנות הסוואה.

- (ג) מיקפח תחילי: הצרה של פתיחה מאפינת צמצום בגישה:
 (5) אות: פתיחה מקופחת, צרה (תבחין 4: 3/164-צ'; 4/153-ב, ד'; 3/162-ע'; 132-פ, כ, ד').
 (6) מלה: צרה רק האות הפותחת (תבחין 4: 2/18-ה'; 1/141-ש'; 2/137; 2/168-פ').
 (ד) מיקפח סיומי: הצרה של סיום מבטאת צמצום בפרידה:
 (7) אות: סיום מקופח, צר (תבחין 4: 1/17-ל'; 3/162-ק'; 5/130-כ').
 (8) מלה: צרה רק האות המסיימת (5/159-ם'; 5/140-ע'; 3/114-ם').

★

בסיכום הדברים שנאמרו על הרוחב נקבע, כי מהתופעות שנבחנו בפרק זה הכרנו לדעת את הצד הגלום של התהוות המסכת הפילוגנטית ביחסי אני/סביבה. עם כל המיגוון שהעלינו בניתוחם של פריטי הרוחב ובאפיונם יש לקבוע, כי כשם שבמציאות הריאלית אי-אפשר למצות את דרכי התנהגותו של האדם לגבי הסביבה, רק בביטוי הגראפי של יחסי אני/סביבה אין שום קיטלוג של פריטי הכתב לצירופיהם האינסופיים ניתן לביצוע, וגם תועלתו מפוקפקת. מה שנאמר. עד כאן על תופעות הרוחב הגראפי אין לראותו אלא כהנחיות הטעונות התאמה לכתב האינדיבידואלי.

התופעות שבממד הרוחב, בהשתלבן בתופעות של ממד הגובה, מקנות לידיעתנו את חלוקת השטח הגראפי בשש משבצות:

מכאן עולה השאלה: כיצד משתלבים שני הממדים גובה ורוחב, במבנה גופה של אות. בזה נדון בפרק הבא.

תמונת הצורה של הכתב

(טווח I: גלום; המשך)

49. צורת אות: פוטנציות א-ט

אף שצורותיהן של אותיות האלפבית נקבעות בתקן, שונות הן למעשה מכותב לכותב; אותיותיו של ראובן מעוגלות, של שמעון מחודדות או ישרות-קו וכיו"ב. מיגוון שינויים זה מקורו בהבדלים אינדיבידואליים, בטבע דימויו הפנים-נפשי של הכותב, באיכות התמצאותו האישית ואורח תפיסתו (ר' להלן 'ארבעת תיפקודי-היסוד של הנפש', יונג), המעצבים את דמות התייחסותו של אדם לנתונים שבמציאות החיצונית. במידה שהתלמיד משתחרר מהצורה התקנית של הכתב, והוא מעצב צורות בדרך משלו, נותן הוא ביטוי לטבע ראייתו את גתוגי-החוק, ויש בכך מבחן לאופן שילובו המיוחד את מימצאיו בדימויו היוצר, כפי המשתקף במוצרי החיצוניים, שאחד מהם הוא צורת כתבו. צורת הכתב מייצגת את 'השקפת-העולם' הבסיסית של הכותב ואת אופן יישומה באורח ייצורו. צורתה של אות נתפסת כדמות במרחב, כעין תבנית מישורית (בעיקר בימינו, עם התפשטות העט הכדורי, שבו מאבד הכתב בחינות שונות שבממד העומק. תבנית זו נבנית משילובם באופנים שונים של ארבעת יסודות-הצירה (ר' עמ' 244) — קווים וקשתות, אנכיים ואופקיים, לפי טבע הפעילות המעצבת את הצורה שתיקרא להלן 'תהליך-הצירה', ובחינותיו הן:

א. ארבעת יסודות-הצירה לפי קיטובם זוויתי/הורי; קמר/קער

צירה	אנכית אופקית	דרכי השתלבותם	בשלושת האזורים: עילי, אמצעי, תחתני בשני הקטבים: ימין/שמאל
------	-----------------	---------------	--

- ב. מינוי המסגרת (אות) לפי השלב-מרכזים — קונצנטרי/דיצנטרי;
- ג. סגנון-תיכנות: פישוט/קישוט, קיפוח/גיידוש ועוד;
- ד. דרגת-האחידות בתיבנות: חד-צורניות/רב-צורניות;
- ה. דרגת-הקריאות של אות — (1) ברור לעומת אי-קריא (5).
- רכיבים אלה (א-ה) מסתוגים לפי הפוטנציות א-ט.
- ו. מלבד מרכיבים אלה יש ייחודים של מיטעם/מיקפח צורני, שבחינתם אינדיבידואלית לגמרי.

סקירה כללית

השימוש בצורות לצרכי כתב הוא עובדה עתיקה בהיסטוריה של התבטאות האדם, ועוד בימים קדומים היתה צורת הכתב נהוגה כאמצעי־תקשורת בין שבטי נוודים, בין קבוצות ובין יחידים, אם להעברת מידע שוטף, ואם לתיעוד של הישגיו תרבות, למורשה מדור לדור. בשלבים המוקדמים לבשה התבטאות גראפית צורות של חריטה, חקיקה, צביעה, רישום צורות של עצמים מוכרים, שנועדו להמחיש מידע בעניני הווי, יחסי חברה, נסיבות מלחמה (נצחון או תבוסה, תנאי חוזים, מקח ומימכר, הישגים, מועדים וכיו"ב).

זיקת האדם להבעה אידיאוגראפית — כלומר, לביטוי חוויות, רגשות או רעיונות באמצעות רישום צורות — יונקת מקדמת־דנא מאוצר הסמליות הכלל־אנושית של הלא־מודע הקיבוצי (יונג). הכתב התמוני (פיקטוגראף) התפתח משום כך ומילא תפקיד בסיסי וחיוני בתרבויות הקדומות (מצרים, אשור, בבל, תרבות האצטקים), וגם בימינו עוד מוסיף כתב זה למלא את תפקידו במזרח הרחוק, למשל בסין.

במידה שהשימוש בצורות איפשר לגשר בין אנשים לצרכי הבנה הדדית, היה בו תמיד משום תעודה לשני דברים: (א) משמעותה הגלויה, החיצונית, של תבנית נודע לה ערך שימושי כ'אובייקט'; (ב) משמעותה הפנימית, הסמויה של צורה מסתברת לפי תפיסה חודרת ולפי היכולת להזדהות עמה חווייתית, ובדרך רגשית־רעיונית. תופעות שבטבע החיצוני עשויות להשתנות ממקום למקום, ואף לחלוף במרוצת הזמן. לעומת זאת יש בסמליות התכונה של אוניברסאליות, היא מדוככת את נפש האדם מעבר לתחומי מרחב וזמן, גזע או לשון. אידיאוגראמות של תרבויות שונות מגלות את המשמעות עמוקת־הזיקה של האידיאוגראמה למקורה ואת מובהקות ההבעה בייצוגה הבלתי־אמצעי, למשל:

ב־ עברית, מינית, בית, אשה	פיניקית, שלוש, שינים, קלשון	היארוגליפים (מצרים), עצב, כאב, רגישות, פחד (ריטוט)
---------------------------	-----------------------------	--

ההיסטוריה של התפתחות הכתב מלמדת, שהמגמה הטבעה באבולוציה היא פישוט הצורות וההפשטה (אבסטרקציה) של משמעויותיהן. למשל, בעוד שתחילה נזקק ה'כותב' לעצב תמונה של גוף־האדם בשלמותו כדי לבטא רעיון מסוים, בשלב מאוחר ביטא הוא אותו רעיון או מושג ביטוי תמציתי, על־ידי ייצוג החלק המאפיין ביותר של הסמל התמוני: ראש פירושו היה 'חושב', 'מנהיג'; לב — 'מרגיש', 'אוהב', רגל — 'רץ', 'שליח'.

וכיו"ב. תהליך הפישוט מכוון להבלטת העיקר והשמטת הטפל, כפי שנתמחש במעבר מן ההיצאוגליפים (כתב החרטומים והקדושים) אל הכתב הדמוטי (העממי); אותו הפנומן בא לידי גילוי בשלבי השונים של הכתב הסיני, שבו מהווה תהליך הפישוט בעיה אקטואלית.

בעוד שהפישוט ענינו כאן רק צמצומו של הייצוג הצורני לעיקרו של התוכן הנושא בצורה (בסמל) — כלומר, שלפי מהותו מעוגן עוד הפישוט בבסיס הקונקרטי של האובייקט ומדובק בצורת מוחשיות, הרי בשלבים שבהמשך מתגלה מפנה במגמה של הפשטה. מפנה זה מתבטא בניתוק הצורה הגראפית מן האובייקט ובאי-חלוחה בו. אי-חלוחה זו מביאה לשלכנו הנוכחי של הבעה פונטית, של כתב אותיות, אות אות ותצלילה. שרידיהם של אותם סמלים קדומים עודם ניכרים בכתב הדפוס המרובע, האשורי, שלנו. אולם עשרים ושבע האותיות של כתבנו השטיף (קורסיבי), הן צורות של-דוגמה, בתוקף של תקן כללי, לעיצובן של תנועות הכתיבה. הכרת הצורות שבתקן מאפשרת לבחון את איכות השתנותן בכתב האינדיבידואלי. בבדיקה הפסיכולוגית של הכתב האישי נביא, בין השאר, בחשבון שיקולים אלה:

- (א) התפתחות מנטאלית מתבטאה בדירוג מן המנטאליות הינקותית של היחיד ומן התפיסה הקמאית שנוקקת לצורה השלמה, דרך המנטאליות הבוגרת, לפי דרגת פיתוחם של כשרי מיצוי ותימצות בתפיסה ובהבעה. כלומר: דרגת הפישוט כדי צורה מורה על כושר ההבחנה בין עיקר לטפל ועל דקות הכושר להפשטה.
- (ב) תכולה אידיאוגראפית: מעבר לבסיס הפונטי שבגדר התקן הצורני, הכללי, מצטיירים ספוראדית מאוויי-נבכיה של גפש הכותב האינדיבידואלי בדמותן של תבניות-לואי (בגופי-האותיות), הבוקעות באורח לא-מודע, והן מגלמות ומגלות באורח סמלי * רחשי-לב כמוסים, ייחול או מועקה, שאיפה או אכזבה, ערגות ודימויים, שמפני תוכם האינטימי 'אין הלב מגלה לפה', והם נשמרים בנבכי האני. חישובם של ביטויים סמליים מתוך תצורות-הלואי הגזכרות מקנה סיוע חשוב מאוד לבוחן המבקש לחדור לעומקי ההתרחשות שבחביון-הגפש, בתחום הלא-מודע, ויש שבהיגף אחד מעלה הבדיקה 'תעלומה', חושפת את מוקדה הספציפי, שלפעמים לא יתגלה אף בבחינה אנאליטית של הכתב השלם.

51. ארבעת יסודות-הצירה: פוטנציות א-ט

התקן מכתוב רק שלושה יסודות-צירה הבונים צורת אות, שלפי חיתוך צורתם המוגדר ידורגו בסדר זה:

- (א) זווית או קו ישר: כגון 'מ'; אותיות-העמוד: 'י', 'ך';
 - (ב) קמר: קשת סגורה מעל לאות ופתוחה מתחתיה, כגון 'כיפה' של 'ר';
 - (ג) קער: קשת פתוחה מעל לאות וסגורה מתחתיה, כגון 'קערה' של 'נ'.
- במידה ששלושת יסודות אלה מעוצבים כדרישת התקן ניתן לדון אותם ל ח י ו ב (+) או ל ש ל י ל ה (—):

* ר' פרק 'החתימה' ב'האדם וכתב-ידו', בהוצאת מוסד ביאליק בשיתוף חברת 'דביר'.

(+) שמירת חוק, דבקות במסורת, ביבוד עקרונות, אי-חריגה מהכלל, צניעות, אהבת משטר, שיטה, יציבות וכיו"ב — תכונות שכוחות, בין השאר, אצל מורים המודעים הזדהות שלמה עם מקצועם ורואים עצמם מיועדים 'להורות את הנכון' (התקן).

(-) חולשת-הייחוד, חוסר מקוריות, שגרתיות 'מיכאנית', שיחוק, 'ינקותיות', כבילות רגשית, רשמיות ('כתיבה תמה'), התחסדות, הסוואה, פיגור שכלי. לפעמים משתדל גברוטיקן 'להתבצר' מאחורי צורות כתיקן כדי להסתיר את חולשתו הפנימית; ויש המשתדל 'להחזיק מעמד' בעזרת התקן כדי למנוע גילויים אי-נעימים — כדרכו של רמאי למשל, המבקש להפגין 'הגינות'.

(ד) למעשה פוגשים תכופות (בעיקר אצל 'הדור הצעיר') יסוד-צירה לא-תקני, הוא יסוד החוב, דמותו קו עקום או נפתל, הנמשך אופקית (תבחין 4: 5/133-5/133 'ת' סופית) או אורכית (תבחין 4: 3/94-3/94 'ג'; 3/24-3/24 'ל'). כבר עצם הופעתו של חוט יש בה משום סטיה מן התקן, לכן יש תמיד בחוט מן הביטוי המייחד. לא כן ביסודות של זווית, קמר וקער, שייחודם מתגלה רק בדרך תחליפית. (לדוגמה: תבחין 4: 3/6-3/6 'ל' ראשה זווית במקום קמור שבתקן; 1/8-1/8 'ל' ראשה קעור במקום קמר תקני).

גם איפיונו של חוט הוא דו-משמעי — לחיוב (+) או לשלילה (-):

(+) בטחון אינסטינקטיבי, דחף של מקוריות, וריזות בתפיסה, ברק-מציאות, אלתור, חדשנות;

(-) חוסר-משטר, פריעת-חוק, אי-גדירות, כחשנות, התנערות מעול-חובה, הרפת-קנות, ניוון.

יסודות הצירה משתנים במגוון מעברים ואף מתרכבים ביניהם, כפי המתממש בתבחין 4 בפריטים 1-180. קודם שנדון בתרכובות צורניות נבחן את השאלה העקרונית, אם יש מכנה משותף ליסודות-הצירה, ואם כן, מה תפקידו בהבעה הגראפית; או, לאיזה תחום (או תחומים) ניתן להקבילו בתהליך האינטגרציה של האישיות? שילוב התנועות בשני הממדים — אנכית (אונטוגנטית) ואופקית (פילוגנטית), בכל ארבעת יסודות הצירה (זווית, קמר, קער, חוט) — משקף למעשה ארבעה איפני-גישור בין חזונית הייחוד 'כאני קיים' לבין 'ההתרחשות' (אופקית) בסביבה החברתית. כלומר: לפנינו ארבע צורות של התייחסות סימביוטית אני/סביבה, שכדי לעמוד על טבען נברר את בחינתם הטיפודית של ארבעה היסודות.

52. הבחינה הטיפודית של ארבעת יסודות-הצירה

יחסי אני/סביבה — כגון אהדה, חברור, שיתוף-פעולה או היפוכם — מתגלים כתכונות שבהתנהגות החיצונית. אך התנהגות זו אין בה כדי לודא מהותן הפנימית של תכונות-האופי. לצרכי תפיסה פסיכולוגית נכונה של התנהגות חיצונית המבוטאת ביסודות-הצירה לתרכיביהם הכרח הוא להתחקות אחרי טבע המניעים הפועלים בגבכי-נפשו של המוחב. למשל, טיפוס 'הושב' עשוי להתחבר, לשתף-פעולה (או לא לשתף-פעולה) מתוך מניעים, גישה ותכלית שונים, ואפילו מנוגדים לאורח-הגבתו ולהתנהגותו של טיפוס 'מרגיש' בנסיבות חיצוניות דומות. אלו הן עובדות ידועות מן המציאות הריאלית ואינן טענות הוכחה. כאן נוקקים אנו לבוחן-תשתית מסוים, שעל פיו יינתן לבאר

ולאפיין את ריבוי התופעות (של יסודות-הצירה לתרכיביהם) באורח שיטתי, במערכת תיפקודית המאפשרת התייחסות מאחידה.

בין השיטות השונות — בפסיכולוגיה, בטיטולוגיה ובכראקטרולוגיה — לא מצאתי הולמת יותר ממשנתו של יונג בדבר 'ארבעת תיפקודי-היסוד של הנפש' לצרכי אבחון מאפיין של ארבעת יסודות-הצירה. אימצתי את משנת התיפקודים של יונג, אבל רק כפי שזה מתגלם בכתב עצמו — היינו: (א) בלי סכיזמאטיזציה של יחסי קיטוב מוחלטים מלכתחילה, שלפיהם תיפקודים נגדיים אינם יכולים להתחבר; (ב) בלי קביעה שרירותית המשתמעת מ-(א) לדירוג המרובע של יונג — שליט, מסייע, מסייע שניוני, נחות; (ג) רק מימצאים קונקרטיים של יסודות-הצירה בהרכבם האינדיבידואלי ויחסי-החזק שביניהם, הם המגחים את דיונונו.

נברר תחילה מושגי-יסוד אחדים של משנת יונג, הקשורים בבחינתנו. 'תיפקוד פסיכולוגי' מגדיר יונג כ'צורה מסוימת של פעילות נפשית, שלהלכה היא נשאת וזה כנסיבות משתנות ואינה תלויה לחלוטין בתכניה הרגשיים'. המדובר כאן בארבעת התיפקודים (א)-(ד):

(א) **חשיבה**: בתיפקוד זה מבקש האדם, להשיג את הבנת העולם, ולהסתגל אליו, באמצעות פעולת המחשבה; ההכרה נקנית בכוח יחסים מושגיים ומסקנות הגיוניות על בסיס ערכים של נכון/כוונ.

(ב) **הרגשה**: היא התיפקוד שבאמצעותו תופס האני את העולם על בסיס הערכה של המושגים נעים/מצער, מושך/דוחה.

שני תיפקודים אלה שייכים, לפי יונג לציר 'ההגיוני' הפועל באמצעות ערכים, ולפי 'ניגודיהם הקוטביים' מבטלים הם בהכרח זה את זה. עוד נראה, כי שום סייג של הכרחיות אינו קיים מראש, אם להופעה הדדית ואם להיעדרות הדדית של התיפקודים בכתב-היד; בטבע הדברים אין הפרדה 'הרמטית', וכל הצירופים אפשריים.

(ג) **אינטואיציה**: היא התיפקוד שבאמצעות כושרו לתחושה 'פנימית' לא-מודעת מכיר האדם את טיבן של הסגולות האצורות 'בתוך' הדברים.

(ד) **מחישוה**: היא התיפקוד המאפשר לאדם למחוש כאורה לא-מודע דברים כמות שהם; במחישוה בא לידי ביטוי חוש-הריאליזם.

שני תיפקודים אלה (ג, ד) עוקפים את ההגיון, פועלים באורה לא-הגיוני, לא בכוחו של שיפוט, אלא בתפיסות חושיות (פרצפציות), בלי הערכה או פרשנות. להלן נראה איך פועלים ארבעת תיפקודי-היסוד בצריפותם, ובעיקר בהרכבים שונים, במגמות של אינטרוברסיה/אקסטרוברסיה, בכל אחד משלושת האזורים (עיין בטבלה 4 של הפסיכו-גראמה וכן בלוח הדגמת הכתבים לכך).

נעמוד תחילה על טבע התיפקודים, במקביל ליסודות-הצירה לעצמם, בלי בחינת תרכובות. בהבחנה כללית מתקבל עימות ביחסים אלה:

עיונות של תפקוד וצורה

תפיסה	תפקוד	יסוד-צירה	+ / -	מישורית	נהיגת התנועה
לא-הגיונית	מחישת אינטואיציה	זווית חוט	גדירות/שבירות רב-צדדיות/טשטוש	אי-כפיפות במונות	קווית
הגיונית	חשיבה הרגשה	קמר קער	ליכוד/קשי-הסתגלות קלות-הסתגלות/פזירות	גמישות	קשתית

נהיגה קווית: לפי הבדלי סגולותיה מעצבת נהיגה קווית תצורות שונות ואף מנוגדות. לגבי השטח מהווה רישומו של קו תפיסה שטוחה, בגמישות מישורית (תבחין 4: 'ת' סופית — 4/133, 4/129), או בהיעדר גמישות מישורית (תבחין 4: 5/137—'ת'; 'ל' 1/17—3). גמישות קלה מסתמנת בעקמימותו הנפתלת של חוט, המתווה תימרון גמיש-שטוח, וכנגד זה יש חוסר גמישות מישורית עד כדי אי-כפיפות, השרויה במתי-חותו של קו שטוח, ישר. השטיחות גוברת במידה שנהיגה קווית נעשית חד-ממדית — בקו ישר אנכי ('ל' תבחין 4: 1/17—3), או בקו ישר אופקי (תבחין 4: 3/140—'כ'; 4—'נ'), או בחוט אופקי ('ת' סופית — 4/133, 4/129). שטיחות מישורית זו מורה על נטיה או דחיקה לקצר את הדרך ואף נטיית הכותב לפרוק מעליו תוספת של נטל, ומבחינת קיבולת יש בשטיחות מישורית משום היעדר-הכלה, נטיה להתרוקנות. כל זה אמור בנהיגה קווית חד-ממדית.

מזה יש להבדיל רישומה של זווית, שעל אף המתח וחוסר-הגמישות שבה נעשית היא בת-קיבולת, לפי דו-ממדיותה, אלא שתכולתה 'מתוחה' (בין קווים ישרים, שתי זרועות הזווית, האנכית והאופקית). לפי כשירותה (הדו-ממדית) המגשרת מביעה זווית מחישה של הסתגלות אי-גמישה ביחסי אני/סביבה, לעומת מחישה חד-ממדית של התבדלות (אנכית), המבטאת צורה מסוימת של ריאליזם אוצנטרי, נרקיום עקשני, או בנהיגה קווית אופקית בלבד — ביטוי לריאליזם נטול ייחוד אישי.

הניגודים שבין זווית המשקפת מחישה לבין חוט המאפיין אינטואיציה הם קיצוניים, ובשום פנים אין שני תפקודים אלה מסוגלים להשלים זה עם זה. כל התחברות של זווית עם חוט — כלומר, של מחישה עם אינטואיציה — טעונה משום כך חומר-נפץ של קונפליקט חריף. בעוד שמחישה (זווית) מבקשת לגבש או שהיא כפויה להגביל, הרי שאינטואיציה (חוט) מסכלת, מפזרת, מעיפה, מטשטשת, מבטלת. אין זה מקרה כי ככל שמחריפה תחרות להישג, כן נקלעת הנפש להתנגשות בין שני קצוות: הפנמה קיצונית בזווית, עצבת-כפיה (נברוזה) לעומת התפרצות חסרת-מנוח של היסטריה תנודית בחוט. גיזרה ישרת-קו מייצגת את העולם חסר-החיים, הדומם (פגני-המים, רובד-קרקע, גבישי מינרלים), או המיכאני (סרגל, קיר, גשר מתוח בין שתי נקודות). קו ישר מאפיין גבריות, קשיות, אי-כפיפות, יבושת, איבון, שדיפות, שלפי סגולות אלו מתקרבת גורה ישרת-קו לטיפוס של מבנה-הגוף האסתטיני (קרצ'מר), בעל מנטאליות סכיוותימית,

העשויה להחריף לדרגה סכיוואידית ולהגיע בדרגה קיצונית לחולי של שסיעות-הנפש או סכיוופרניה.

גזרה קשתית או מעוגלת, מקורבת יותר לטבע החי, מסמנת בחיצוניותה — גשיות, מליאות, רכות, כפיפות, עסיסיות וכיו"ב — סגולות המקורבות יותר לטיפוס המבנה הפיקניקי, על מנטאליותו לדרגותיה: קיקלותימי, קיקלואידי, לפי מחזוריות האפקטים, ובמקרה הקיצוני — פסיכוזה מחזורית, מאנית-דפרסיבית, היינו של געשה ודכדוך חליפות.

לפי התעגלותה מורה נהיגה קשתית על בחינות אלו: הארכת הדרך לגבי ההבעה בשורה, עימוס בתוספות או הידבקות להן, ומתוך כך נטיה לקישוט (לעומת פישוט בקו). קשת מגמישה את התנועה גמישות מישורית; ולפי תפיסתה בשטח היא בת-קיבולת, מסוגלת לקלוט, להכיל, להחזיק, לשמר בתוכה, במידה שהיא מקיפה. 'להקיף' משמעו לבחון, לבדוק ולקנות אחיזה מצדדים שונים, 'מסביב'. בחינה של 'היקף' מאפשרת (אך לא תמיד מחייבת) הכרה ושיפוט מהימנים יותר מבחינה הגיונית. לפי שילובה הדו-ממדי (אנכי ואופקי) מביאה קשת לידי גישור גמיש יחסית בהסתגלות הסימביוטית אני/סביבה, אם בדרך ההרגשה (קער) או בדרך החשיבה (קמר). קמר וקער, אף שלפי הצורה הם הפכים, יכולים הם להשלים זה את זה בדרך של פיצוי הדדי.

1. זווית: מחישה לגוניה.

המציאות הריאלית — בלי תלות בצורת הגבתנו עליה — היא מבחינה אובייקטיבית גטולת-פשרות. זרימתה בלתי-פוסקת, הסיטואציות שלה (הכיר-פסיכר-סוציאליות) משתנות מרגע לרגע, מעמידות את הנפש בפני עובדות 'חותכות' תנאים, ואלה 'גזורים' עליה להכריע הכרעה ברורה, חד-משמעית, מוגדרת, לכאן או לכאן, אם לקבל את הנתון או לדחותו. יחס זה של או-או מתרחש ממילא, בין אם נוקט האני עמדה ובין אם הוא כפוי, או מתעלם מתוך שמסרב או שאינו מסוגל להכריע. לפי טבע ההכרעה נבדיל את תיפקוד המחישה בסיווג משולש, כך:

- (א) הסתגלות מציאותית, ריאליסטית, אנימאלית, קונסטרוקטיבית;
 - (ב) איצול על-מציאותי: סוריאליזם (ספרות, אמנות);
 - (ג) כפיות אל-מציאותית: נוגדנות תגובנית, שוללנות (נגאטיביזם).
- ההכרעה בין שלושת סוגי מחישה אלה תיבחן, בין השאר, לפי הבדלים של האופי החווייתי, של טווח התכלית ושל מהותה הערכית לגבי קיומו הריאלי של האני במציאות החברתית, כפי המשתקף בבחינותיה של זווית — תנועית, צורנית ומרחבית.
- בחינה תנועית: טבע הדינאמיקה של הפעילות המגשרת בין קו אנכי לאופקי בעיצובה של זווית, מחייב תמיד עצירה של זרימת התנועה בנקודת-המפנה; יש בכך משום מבחן כפול:

(+) גדירות מפועמת-חיות של קו ישר משתקפת בישירות של המרצה מניעית, הקולעת לפי 'דימוי המטרה' (קלאגס, זוננמאן), בזווית גמישה וערה (תבחין 4: 2/165-ל'; 2/164-אל'; 3/159-אן'; 1/140-דל'; 3/138-גל'). יש תנופות גמישות עומקית (בלחץ שטפי), וגם תיאומן המישורי במפנה גמיש, והן משתלבות 'אורגאנית' (ויוצר) בורמה התנועית השלמה שבמירוץ השורה. בכך מבוטא גם טבע העמדה שמבקש האני

לגבש בקביעת יחסי-גומלין עם סביבתו החברתית — מוצקות הגיבוש וחוזק הבינוי של הגשר האופקי-אנכי. הכותב פועל מתוך 'עמדת-כוח', ובבטחונו האינסטינקטיבי מגדיר הוא זיקות-חבליית חיוניות הולמות את המציאות הריאלית.

(—) 'שכירות מתהווה עקב הקושי לתאם את שינוי כיוון התנועה במפנה, מחמת הקשיה וכוויצות שבזווית 'דוקרנית' (תבחין 4 : 6/146-ג'; 1/52-ה'; 5/35-ב'), או בזווית תמוכה (5/146-ב'; 3/49-ב'; 1/28-ל'). אף שהתנועה אמורה לגשר במפנה האופקי/אנכי שוברת עצירתה החריפה את ההבעה השלמה (בשורה) לאברים, משתקת, מאבנת, מפצלת ומשסעת אותה. הפיצול והשיסוע מורים על שאיפת הכותב לבדירות או התנגדות לגישור. חולשת הגישור אופקי/אנכי משמעת, שהאני מוצב בעמדת רפיון והוא כפוי תגובנית 'להתבצר' בזיקות-תכלית לא-חיוניות, זרות-חיים ונוגדות את המציאות הריאלית. פה האני הוא קרבן לסביבה.

בחינה מרתבית : כאן ניתן להבחין בדרגות של סגירות/פתיחות לפי שיעורי צרות/רחבות של זווית : זווית פתוחה (תבחין 4 : ל'-1/16, 3, 4) ; זווית צרה (1/8-ט'; 2/153-ש') ; זווית סגורה-מכווצת (4/52-ד', 5-ב'; 4/57-ק') ; זווית תמוכה או מכוסה (ב'-5/146, 3/49), נקראת כך על שום 'הקו המכסה' (סודק) באותו קטע שנרשם על גבי קודמו. עם הצרתה של זווית נעשה המרחב מוגבל לפעילות תנועתית, ההבעה נבלמת, נחנקת, ומחוסר-מוצא גוברת מתיחות, שיש עמה אגירת 'חומר-נפץ' לפרוץ את ההסגר, וככך להשיג 'חופש' באורה תגובני, כפיצוי על חירות טבעית-ספונטאגית שנשללה.

בחינה תמוכית (אידיטית) : דמויות מעוררות בנפשנו אסוציאציות, בין השאר, לגבי נתונים בהווי השוטף, בענינים של מקצוע (כלים), מצב-רוח, ולפעמים אף לגבי זכרונות נופיילדות. רושם של זווית — לפי צדה הפנימי או החיצוני, לפי ממדיה — גבוהה או נמוכה, צרה או רחבה, לפי מיקומה לגבי שלושת האזורים, לפי כיוון חודה כלפי מעלה/מטה או ימינה/שמאלה — רושם זה עשוי לעורר דימויים של ראש מגדל, פינת גג, תקרה או רצפה, אבן-פינה של יסוד, רומח, פגיון, חץ, משור, גדר תיל דוקרני, שן בולטת, חרוט, תחום חלולה, חצי-ברק וכיו"ב. במידה שרשמים כאלה מאלפים וגם עשויים להכניסנו 'בבת-אחת' לפני-ולפנים של מצב-הענינים האינדיבידואלי, נדרשת זהירות מפני הטעיה האורבת בדרך של היטל מתוך אישיותו של הבוחן עצמו לתוך תמונתו של הנבחן.

לאור בחינות מוקדמות אלו נתבונן בטבעם של סוגי המחישה הנזכרים לעיל.

א. מחישה הולמת המציאות הריאלית : לפי חוזק הנטיות האוני-טוגנטיות (אנכית) מכיון חוש-הריאליות את ההתמצאות האישית ורוחם את הרצון המודע או הקדם-מודע להכריע הכרעה תקיפה בהסתגלות לדרישות האקסואליות שבזווית גמישה, ערה או סוערת (תבחין 4 : 5-1/141 ; 4-1/138 ; 5-1/39 ; 3-1/43). לפי הבדלים אלה בטבע התנועיות נבחין בין שני סוגי ריאליות של מחישה :

(א) מחישה אנימאלית-יצרית : ריאליות של הטבע הקמאי (מתקרב אל הטיפוס הפרוטופאמי — הד, ריברס), לפיו פועל הכותב, מתרשם ומגיב יותר באמצעות מנגנון-החושים הפיסי כפשוטו. לפי סערת-הדחפים (תבחין 4 : 1/141-ש'; 6/137-ת'; 2/162-ע') נוטה האני להגיב מיד על גירויים. נמצא, שכותב זוויות של טיפוס אימפולסיבי זה נתפס להפרזה רגעית בבטחונו העצמי, וכרוך להיטותו להכריע וליצור עובדות

מוגמרות, נזקק הוא להיכונים ולהתכחשויות. הוא תוקף במלוא-הכוח כדי למגר כל התנגדות. מתלקח על נקלה ומשלה את חציו-נעמו בכל 'נראה לו כעומד בדרך למטרתו. מטבעו הוא נצחן, לא-נוח לרצות, אך על הרוב זעמו חולף מהרה ואינו גוטר טינה. אין כאן שאלה ישתחייב הנמקה מהוגיינת, או שתתבסס על בחינה לטווח ארוך שבין קדם-עבר לעתיד מאוחר, לשם בחירת דרך והכוונת ההסתגלות האישית למטרה היפותטית כלשהי. המבחן פה קצר-טווח, עכשווי, מעורה ומאוחר ברגע ההתרחשות. רק באותו הרגע עצמו, או בעיקר בו, הוא ריאליסט ומחשש עובדתית בחזקת גזר וחוקך ללא שהות והיסוסים, העלולים למנוע מלעשות מפנה מכריע, חד ובלתי-פשרני (בוזוית) כדי להגשים משימה כלשהי בסביבה החיצונית וכדי להשיג את תכליתו החיונית בדרך הקצרה ביותר ('קו ישר בין שתי נקודות'). ריאליסט חיותי-רגעי זה ניכר, בין השאר, גם לפי גישור מסוער-הזווית באזור התחתני (תבחין 4 : 1/118-1/119, ג' ; 1/110-1/111, ת' ; 5-1/118, ג').

ב) מחישה קונסטרוקטיבית מבוטאת בזווית גמישה, ערה, מחזורית, הרמונית (תבחין 4 : 2/142-2/143, זכ' ; 1/140, 2, 5 ; 2/43-2/44, ב') או בזווית מחונה, מבוקרת, שקולה (3/163 ; 5/159 ; 1/137-1/138, טו' ; ג' ; 2/112, 3 ; 1/70-3). כאן יש למחישה מעוף של ריאליות בונה, שעל פיו קולע הכותב קליעה ישירה למטרה שמעבר למצב הארעי, העכשווי. תפיסה זו יש בה 'זווץ' של מגמת התפתחות לעתיד, ובמידה שהמשכה מעורה במציאות ומתממש בה, מוקיף הוא הכרעה מוגדרת (בזווית) במעשה רגעי כצעד אקטואלי של אינטגרציה רחוקת-טווח.

מחישתו של טיפוס זה יש ריחוק-מה בינה לבין הדחיפות החושנית, האנימאלית. אף שבדרך הטבע אין הכותב נקי מסובייקטיביות, מתקרב הוא בדרך התמצאותו יותר לתפיסה הניסויית-ביקורתית של הטיפוס ה'אפיקריטי' (הד, ריוורס) בעיסוקיו : מחקר ניסויי, מדע שימושי, טכנולוגיה, תכנון פרקטי. בראיה מעשית של החיים כ'מפעל-בניה' מחייב האני את עצמו ואת מעשהו למשטר מוגדר של אחריות, למסגרת מוצקה המאפשרת להכריע בתקיפות, לשאת בחובות, להגשים בלי רתיעה ולחתור להשגת תכליתו בדריכות, בליכוד הרצון ובהחלטיות נחרצת, שמקורה באמונה בלתי-מעוררת בנכונות דרכו. אולם במידה שאדם משוכנע בצדקת דרכו, עלול הוא להיתפס לקנאות עיוורת. ככל שהוא דבק בעובדות ה'יבשות', כן עלול הוא להפוך לריאליסט קשוח, לרודן חסר-לב, לשחצן שבעיניו מקדשת המטרה את האמצעים. לריאליסט בונה אובד לפעמים חוש-המידה המעשי העשוי להביא לידי השתתת-עצמו, אם בדרך של האדרת-עצמו 'רשמית' (למשל, דבקות בקארייריזם) ; בברק-כושר והישג 'נוצץ', או בדרך הסתאבות של 'רכיבה על עקרונות', כביכול מתוך חובת-מצפון.

ג. מחישה חולקת מן המציאות בדרך של איצול על-מציאות, לפי חולשתן של הבטיות הפילוגנטיות. עקב חולשתו החיותית להשתלב בהתרחשות הסימביוטית פועל כאן תיפקוד המחישה מתוך מצוקת נחיתות. וכנגד קיפוחו במציאות הריאלית מבקש לו האני תגמול בטבע-החוויה לא-אכזב, הנתפס בדרך מחישה על-חושית, שתכליתה מחישה 'המוחלט', הטראנסצנדנטאלי.

לפי מחישה זו אין כל ממש בתמונה בת-החלוף של התרחשות היומיום, ערכי-התכנים שלה אינם אלא אשליית-החוויה המטעים אותנו להאמין, כי זה כביכול

'הריאלי'. נמצא, במידה שמחישת מדריכה אותנו מרגע לרגע מונהגת הנפש 'בעיורון' (החושים), נתעית בדרכה ומתרחקת מן הריאלי 'האמיתי'. אך 'ריאלי אמיתי' מהו? רק העמיד בפני התמורות, שעקיבותו מתקיימת מבעד להשתנות הבלתי-פוסקת, ומכוח התמדתו הוא מזוהה כ'ריאלי המעולה', שקיומו מובטח בתוקף מה שנראה בעיניו של הכותב בגדר 'חוקיות פנימית'. וכשם שאין הוא מושפע מחילופי הגסיבות החיצוניות, כך אינו סר למרותו של הרצון המודע. אדרבה, בכוחו של קסם ה'נצח' מוחש האני את עליון-הנפש, במידה שזו מתערטלת מתולות. בממשות החושית המכשילה, והוא מבקש את פדותה בתחליפים מותנים בפנימיותו הפרטית — הגות, עיון, מיסטיקה, מטאפיסיקה, אמנות סוריאליסטית שבתורת השקפת-עולם עשויים אלה להביא את הכותב לירי 'שבירת' מסגרות מקובלות, ולידי 'התבצרות' מאחורי מיתרסים של דוגמאטיות מקודשת ושכלתנות עקרה. ביצור החומה כלפי-פנים והידוק-החגורה, כמבוטא בזווית 'דוקרנית' או בזווית 'תמוכה', כדי להגן על עצמאות האני, במובן של אי-תלות 'שמעבר' להשתנות — כך מתגונן לא רק מי שמפחד לאחר שכבר נתנסה בתבוסה, אלא גם החושש מפני מה שעוד לא נתנסה בו, לכן לובשת ההתבצרות שתי בחינות: רתיעה והתכנסות (בהיימנה), לעומת היעצרות ואל-קידום (אל-השמאלה). אולם במידה שהמת-גונן נזקק לתחושת בטחון מגלה הוא רגישות לכל שנראה לו מערער את בטחונו. רגישות-יותר זו ש'מאחורי המיתרס' עלולה להכתיב לאני אסטרטגיה שלפיה ההתקפה היא ההגנה הטובה ביותר, ומתוך כך מתרחשת שרשרת-תגובות: תרדנות, רגישות, מחנק, עצבנות, גריות, 'התפוצצות', תוקפנות ועוד. אותו 'חוק' מדומה של זווית דוקרנית או של זווית תמוכה, נועד להפגין כביכול כוח-עמידות, משמעת פנימית, שליטה עצמית. אך בפועל אינו אלא שלט ('פרסונה', יוג) שלמראית-עין תפקידו לחפות על החולשה בנבכי-הנפש. מצד אחר, במידה שקיפוח האני במציאות הריאלית מתגמל בדרך של איצול יוצר (פרויד — אמנות, הגות, מודע), נעשית מחישה על-מציאותית (סוריאליסטית), לא רק בחינת 'טבע שני', אלא תופסת עמדה של 'מנחה ריאלית' הקובע את ההתמצאות האישית בעיצובו של סגנון-החיים (אדלר) מעיקרו.

ג. מחישה נוגדת-המציאות מחמת כפיות אל-מציאותית מת-בטאה בנגדנות תגובנית של עצבת-כפיה, שסעת ובסטיות של אשליות ותעתועי-דמיון למיניהם (דלוויה, הלוצינציה).

תיפקוד המחישה מסתרס לפעמים באורח לא-מודע, בדרך החרפה מסולפת של חולשת הנטיות הפילוגנטיות, כמבוטא בסלידה מפני חברה, נוגדנות לשתף פעולה, בידוד, הסתגרות — 'פתרון' של מנוס מפני הקשיים שבמציאות הריאלית. תהליך זה עלול להידרדר עד כדי התכחשות האני לצרכים האלמנטריים של קיומו היומיומי, כפי שפוגשים במצבי-נפש חוליניים המתאפיינים בהקשיה של עצבת-כפיה (תבחין 4: 8/6-8/6; 3/152-3/152), עצבת-המרה (2/16-2/16; 2/44-2/44); שסעת (2/118-2/118; 2/28-2/28), ובהיסטריות מהסוגים הנוקשים I ו-2 'י' ב'קוץ'; תבחין 4: 4/142-4/142). יש בכך, בין היתר, ביטוי לקרירות נברוטית של האשה כתיבתה לפיצוי בעד חשיבותה שנפגעה, ולפעמים ביטוי של 'מחאת-הזכריות' (אדלר) מתוך שאיפה לתגמול.

בתחום הרגשי נעכב האני בהתפתחותו עקב קבעון בילדותו, תסוגה ינקותית או עכבה כלשהי, שלא 'הופשרו' פשר מודע, או מתוך סגולות תורשה; גם בלי פגיעה

בכושרו השכלי של הכותב, הוא לוקה או מאבד כליל את הנטיה הטבעית לגישור חיוני בינו לבין הסביבה החברתית. בעוד שנעלם מעיניו קוצר-ידו, שהרי בתודעתו אין האני מכיר במגרעתו או בפחיתותו, נתפס הוא ל'פתרון' נוח יותר של הטלת עוול קיפוחו מהנאת החיים על ראשי אנשים שבעיניו הם אויביו שבחברה ה'מושחתת', המאיימת כביכול על עצם קיומו האישי, וכך בהתנכרות מרדנית לעולם החיצוני נדחק האני להתבצר בעולמו הפנימי, האמור להוות מקלט שקט ובטוח לכאורה; אך למעשה כובל מקלט זה את האני במחנק מצוקתו ומחריף את 'שברון' (זווית) לבו. מכאן מתיחות הכותב ומריו העלולים להכריע הכרעה דראסטית (בין נוקשה וכוזוית דוקרנית) במעשי תוקפנות והרס גם נגד החברה (פראגמאיד: 2/118-צ'), או נגד עצמו, בדרגות חריפות שונות של האשמה עצמית, התייסרות, התנזרות ואף דחיקת עצמו למפלט אחרון של הקץ המר.

בבירורי מחישה יש להבחין, אם באה הזווית לפי התקן, כגון ב'מ' או כתחליף — היינו, במקום קער (תבחין 4: בסיס של 'ע'—2/162, 3), או במקום קמר (1/165-צ', 2-ל', 3-ש'). במקרים כאלה נודע לזווית ערך נוסף. נבחן את דרכי התרכבותה של זווית בתפקיד ראשי או בתפקיד-לוואי, לפי מגמות.

2. חוט: אינטואיציה לגונית.

מבחינת התקן חוט הוא חוסר צורה מוגדרת, על הרוב בגלל צמצום קו-הגובה של אות, ולפעמים מצומצם גם הקו האופקי. עקרונית ניתקל בארבע אפשרויות אלו:

חוט	אופקי	חולשת	חוק הפישוט האופקי: פילוגנטית		תבחין 4:		'ת' סופית 4/133
							'ר' ב'אחרי' 2/52
חוט	אנכי	חוק	העמידה, אנכית: אונטוגנטית				'נ' ב'בנות' 3/94
			חולשת הפישוט האופקי: פילוגנטית				'ת' ב'כתוב' 1/64

חשיבות מיוחדת נודעת לחוט ה'פזיונות' בתוך המלה, ולא בסיומה (תבחין 4: 'ת' 1/132; 2/129; 'ר' ב'דורש'—2/132), ועוד יותר אם בא חוט כתחליף לזווית (תבחין 4: 'מ'—131). גדירותה של זווית (בתקן) נמוגה כאן ומיטשטשת, ומכאן היטלים שניוניים לגבי האיפיון.

חוט מהווה למעשה מעין מצב-בינים שבין נהיגה קווית לבין נהיגה קשתית. לפי שטיחותו המישורית חסר חוט קיבולת, הוא פושט בשטח, אך אינו מקיף, לכן הוא גטול תכולה; חוט גראה ריק, מעוך, סחוט, בסגולות האמורות מסתמנת נהיגתו הקווית. אולם לפי העקמומיות שבו חוט אינו 'יומר' קו (ישר), אלא משתנה — נפתל (תבחין 4: 2/52-ר'), נקער (4/133-ת' סופית) או נקמר (4/129-ת' סופית). בסגולות אלו משתקפת קירבתו של חוט לנהיגה קשתית, אולם הוא חומק מהגדרה של מסגרת.

חוט מכביד על הקריאות, ככל שהוא מקפח את גובה האות או את רוחבה; צורת האות מיטשטשת — פעמים עד כדי הטעיה של החלפה באות אחרת (תבחין 4: 3/24-ל' דומה ל'ו'; 1/124-ל' ב'שלמדתי'), ולפעמים עד כדי אי-קריאות, כשבוחנים את האות לעצמה (תבחין 4: 4/49-ב' ב'קבלת'; 2/152-ר'; 3/143-א'). לאור תפקידו התקשורתי

של התקן הצורני להעביר מידע ולגשר בין הבריות מעלה חוט מבחן דו־משמעי: אי־קריאות זו מנין היא גובעת ומה תכליתה? בהתחשב ביחסי חוץ/חולשה של הנטיות האוטוגנטיות והפילוגנטיות בעצובו של חוט ניתן להבדיל, בין השאר, בתופעות אלו:

ט ב ל ה 17: איפיון חוט

(+) חוט דינאמי עשוי לבטא אינטואיציה יוצרת, הפועלת תוך קיצור־דרך, באלתור הקולע למטרה מעבר למסגרות (צורות של אותיות) פורמליות. זוהי תפיסה לא־הגיונית המגשימה את תכני־האני באורח בלתי־אמצעי לפי מקוריותו האישית של הכותב, זריות התמצאותו, דחף לקידום ולפיתוח — בחינה פרוספקטיבית של 'הפיקציה המנחה אל האידיאלי — "מה אוכל להיות" (אדלר). פעילות זו עשויה להסתייע ולהתגוון בכושף של חדירה פסיכולוגית, רב־ענינות, דיפלומטיה, כושר־המצאה, חדשנות.

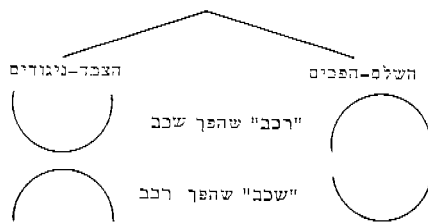
(—) שכית יותר אופיו השלילי של חוט, שבגלל אי־הקריאות שבו עשוי הוא להעיד על זלזול בנוגע החברתי (תקן), אי־התחשבות בזולת (הקורא), התחמקות מחובה, שקרנות פאתו־לוגית, העלמת מצימה, גריות עד כדי התבטלות עצמית וטמיעה בסביבה, רפיון־נפש, זכדור, אפאתיה, פיגור; ולפעמים — חולשת־עצבים (נבראסטניה), יאוש, התמוטטות. המכנה המשותף בתופעות אלו מתבטא במגמה הגיונית של אישיות הכותב.

איפיונו של חוט יתברר להלן ביתר פירוט לפי טבען של הפוטנציות א-ט. נהיגה קשתית של המיקטב קמר/קער.

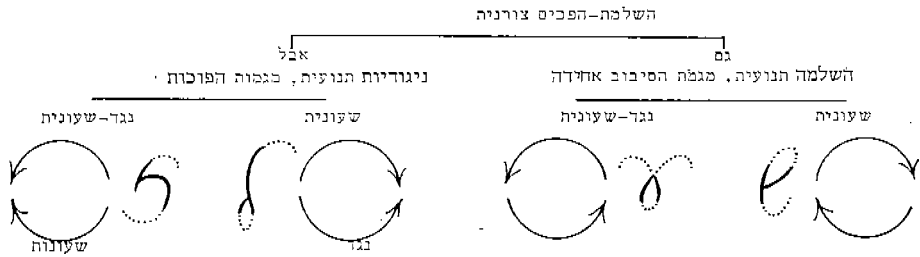
שניהם — קמר וקער — מעוצבים בתנועה סיבובית, שבהנחייתה מתרחש שינוי־הכיוון אנכי/אופקי בתיאום מודרג, בנתיב מתעגל, בלי שבירה כזווית. ההתעגלות משווה לקמר או לקער דמות של גמישות מישורית דו־ממדית, אוטוגנטית/פילוגנטית, גם אם חסרה גמישות עומקית (תבחין 4: 'מ'—3/31, 3/59; 2/103—'מד', 3—'ס'). קשתות אלו, במידה שהן מקיפות בשטח נעשות הן בנות־קיבולת וכשירות־תכולה פנימית (תוכן). קמר וקער הם מלתחילה קיטוב של הפכים ויכולים לפעול ביחס משלים ('מפצה') או ביחס נוגד (תגובני), צורנית או תנועית, כדלקמן:

תרשים 12

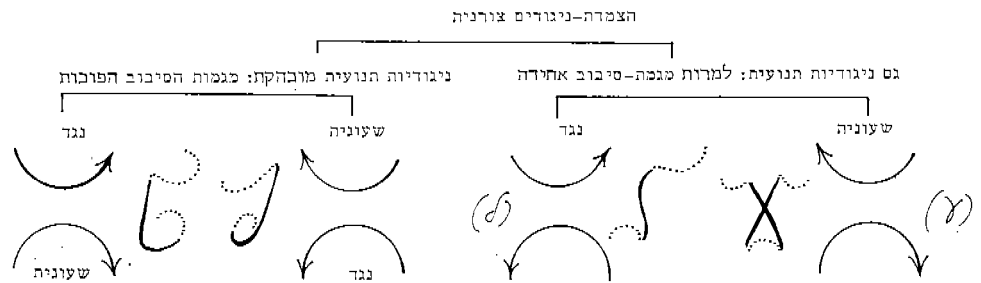
(1) הפכיות = שכלכתחילה

(2) השלכת-הפכים (מעגל) שבצורה - ביחסה לתנועה, ניבולה לפגבות:

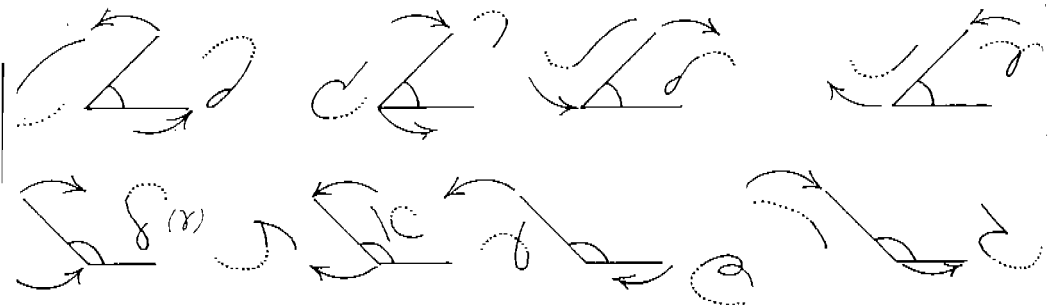

(3) הצבד-ניגודים (מעגל) שבצורה - ביחסה לכגמת התנועה:

(4) השלמת-הפכים צורנית: כשליכה או נוגדת תנועות - לפי יחס הכגמתי לזווית הכתיבה:
השלמת-הפכים צורנית-כרחבית

השלמה תנועית - לגבי זווית הכתיבה
ניגודיות תנועית - לגבי זווית הכתיבה

(1) הפניות שמלכתחילה: לפי בחינה צורנית־מרחבית, במידה שהצורה ה'מושלמת' מסתמלת תמיד במעגל, נגלה, כי המיקום במרחב: למעלה — 'רכב', קמר משקף למעשה למטה — 'שכב', קער התייחסות צורנית, משלימה את המעגל או נוגדת אותו.

(2-3) לאור בחינות אלו מתברר, שמיקום מהופך קער מעל קמר מתחת ללא הבדל במגמת הסיבוב מהווה תמיד, בלי יוצא מהכלל, הצמדות־ניגודים צורנית וגם תנועית; וזאת בכל נסיה — חדה, ישרה או קתה. מכיון שכך, יש לבחון:

(4) אם ובאיו מידה מהווה מיקום ישר קער מעל קמר מתחת השלב־הפכים צורני (1): השלמה או ניגודיות תנועית, ביחסיהם לזווית־הכתיבה, בעיקר, חדה וקתה.

התופעות (1—4) שלעיל מתאפיינות לפי הבדלי קלות/קושי בביצוען התנועי, בהתחשב בכיווני משיכתם: בירידה/בעליה, בסיבוב שעוני/נגד־שעוני, יחסי הפנמה/חיצון; איכות הבעה: טבעית, ספוגטאנית, מחושבת, שרירותית, כפויה. ועכשיו נבחן את טבעם של קמר ושל קער, כל אחד לעצמו.

3. קמר: השיבה לגוויה.

קמר, דמותו קשת סגורה למעלה ופתוחה למטה. לפי כללי מוקדם ומאוחר שבטבע התרשמותנו התמונית נמצא, כי הצד העליון של קשת כלשהי מזדקר לעינינו קודם, ואך לאחר מכן הצד התחתני שלה. ואילו 'המיכל' — הוא שטחה הפנימי המוגבל של קשת קודם — למרחב החיצוני 'הפתוח'. ברושם הראשון מתבלט איפוא קמר, לפי הסגור של כיפתו בדמות גבעה, מערה, מאהל, גג, אוכף, כתר, מכסה או סוכך, העשויים לפי הבדלי כיוונים, לשקף בין השאר: מן הצד הפנימי — התנפחות, התנשאות, התבדלות, הסתגרות, בקשת מחסה, כוונה להסתיר (חפץ או ענין, את מישו או עצמו);

ומן הצד החיצוני — מלמעלה כלפי מטה — ציווי מגבוה, לחיצה על... , כיבוש לעצמו, כיתור, לכידה וכדומה.

תשומת־הלב מופנית פחות מכל אל הפתח בבסיסו של קמר. הוא מרמז על אפשרות של 'מוצא מלמטה', בבחינת מפלט מוצנע יחסית, רמיזה לסיכוי 'להתחמק מהכיתור'. ואמנם 'פירצה' תחתית, כגון באותיות, 'ס', 'פ', 'ם' היא מימצא אופייני שפוגשים לפרקים בכתביהם של רמאים ופושעים (סודק). אולם יש להיזהר מהכללה.

במידה שהקמרה מגשימה את עצמה מבקש הכותב או כפוי לעגל (גמישות מישורית) את הסתגלותו האונטוגנטית/פילוגנטית, בתיאומו של שינוי־כיוון אנכי/אופקי, כדי למנוע החרפת לבטיו הפגימיים עד כדי 'משבר' (בזווית), או כדי להימנע מהכרעה פסקנית וגזורה (זווית). ענינו של כותב הקמר הוא לרתום את תיפקוד החשיבה לבירור 'מקיף'.

פתיחתו של קמר כרוכה במאמץ שבתנועת רישום עולה, והמבחן ניתן, במה, היכן וכיצד באה הקלה או הכבדה של המאמץ. חשיבות יתרה נודעת לכך, אם באה הקלה או הכבדה באורח תחליפי או בתוספת לא־תקנית (תבחין 4: 3/179-מ'; ע' 1/3, 2).

בחינתם של יחסי קושי והקלות, או קלות והכבדות, מלמדת על טבע התמודדותו של הכותב עם אתגרים והתגברותו על קשיים (לפי הכיוונים שהוזכרו) בעיצובו של קמר. יש בכך מבחן מאפיין לדרך שבה מתגוון תיפקוד החשיבה בעיצובה הצורני של ההסתגלות הסימביוטית אני/אתה.

במבחן האינדיבידואלי יכול קושי כלשהו להכביד ולהפריע, אך לא בהכרח גם למנוע את המעשה. קלות עשויה 'למשוך' ולעודד פעילות, אולם אין בה ערובה להגשמה. עם כל חשיבותו של קושי אובייקטיבי (חיצוגי), אם אינו מופרז, אין הוא הקובע, אלא טבעו הסובייקטיבי (הפנימי) של הכותב או יחסו הנפשי לדבר. שהרי במקרים הרבה מסוגל אדם לשאת בעומס של סבל בלתי-רגיל ולעשות גם למעלה משבגרד יכולתו. הווי אומר: אין דבר קשה לעצמו, אלא קשה לנפש לשאתו, או שאין הדעת סובלתו, מפני שהטבע הפנימי מתקומם נגדו. מצד אחר, לא תמיד ייבחן מה שאדם עושה לפי קלותו הסובייקטיבית של המעשה, אלא בעיקר לפי הקלות שבה מקבלת אותו הנפש אם היא מגלה בו 'ענין', אם היא 'ששה' לעשותו, גם כשהדבר כרוך בקשיים מרובים.

בשאלנו, מה טיבם של המניעים הנפשיים העשויים להקל את הקשה, או להכביד את הקל, בעיצובו של קמר, נצטרך להביא בחשבון הלכירות, אופני-חוויה, שתכליתם מודרכת על-ידי מניעים הגיוניים — כאשר חשיבה פועלת בתיפקוד מודע ושלט, או שתכליתם היא כפויה תגובנית, כאשר חשיבה מתפקדת במצב נחות, באורח לא-מודע, אי-הגיוני. במקרה הראשון, בתיפקוד 'שלטי' טעון הקמר בהכווננו של שיפוט מודע, המדריך את הרצון בהגשמה מתוכננת, לפי העדפת יזמתו של האני. ואילו במקרה השני מאונס האני ל'חשיבה' לא-מודעת, שלכאורה באה לסגל את התנהגותו לדרישות הסביבה. אך בפועל זו כסות-פלסתר שלמראית-עין בלבד. שכן בעומקו של דבר לא מחשבו הראשוני-אוטנטי שבדרך טבעו הפנימי קובע, אלא הוא נקבע לפי הדרך שבה הכותב חווה את דעת האחרים עליו ('האני המוחזר', לפי זנאניצקי). האני כפוי להתגוננות לא-מודעת בדרכים 'זונות' — מרדנות מוסתרת, הערמה, תכססנות, תחבולות, צביעות. מבחינה זו מודמנת הקמרה לעתים קרובות בכתביהם של קטינים קשיי-חינוך, של בוגרים מרי-נפש, של מופרעים חשדניים, ובמידה שהתגוננותם כובלת את נפשם (בקמר) עשויות להצטבר בלבם טינה ומזימות-נקם.

חשיבה כתיפקוד מכריע היא פעולה של 'העלאה בדעת' הטעונה לא רק אימוץ (הרמה בתנועה עולה שבפתיחת קמר) של שאיבה מאפילת הלא-מודע (גירויים, ערגות), והעלאתם לבחינתה המאירה של התודעה (כעין 'בנין-על'). חשיבה שלטת מזיקה את האני ללכד את משמעתו הפנימית כדי לאפשר מאמץ הנדרש לשם ביקורת עצמית, הכרת-חובה, הטיית-שכם לאחריות, ריכוז בתכנון ובהגשמה.

אין הגיון-החיים בגדר פעולה של 'יישור' מיכאני בין 'ראשית' ל'תכלית', אלא סיקור 'מקיף'-אופק (קמר) — כלומר, התבוננות רב-צדדית בגיוון תופעות ועובדות, גביית עדות מצדדים שונים. כל זה דרוש כדי להשיג מסקנת 'גג' (קמר) להנחות אותם תכנים מוסריים, עיוניים, שימושיים, חומריים, פרטיים, חברתיים, שהאני ה'חושב' (בחשיבה שלטת) עשוי ללכדם בביקורתו הפנימית כתכולה 'מוגנת' (קמורה). תכולה זו דרוכה, בגיבושה הרעיוני, לשירותו של הרצון המודע, מועמדת להגשמה במסגרת של התנהגות אוטוגנטית/פילוגנטית, מהוגיגת המציאות.

במידה שהיפקוד החשיבה פועל בחזקת הבורר ודו, מכריע וקובע את אופי (צורת) ההתנהגות, גם כשלהלכה השיפוט (המודע) מבחין בבירור בין הערכים נכון/כוזב בתחום התיאורטי, המוסרי או החברתי, הסיטואציות שבפועל הן רב-משמעיות, ולעתים תכופות הן מוזיקות את הכותב לבקש את שביל-החזב. הרי זו גמישותו של הגיון אנושי, שלפיו גבחן ה'נכון' ביכולתו לקיים 'תורת-חיים' ('זבחרת בחיים למען תחיה'), אף שלפעמים אין דבר זה עולה בקנה אחד עם האמת השלמה. חשיבה המנחה להסתגלות למציאות נמנעת מאיבון דוגמאטי (מהקשיה של קימור : תבחין 4 : 2/36-2/37-2/38, כ, ל'), אבל מקיימת נאמנות לעקרונות, התואמת בגמישות מחזקת-החיים (תבחין 4 : 2/34-2/35 פתיחת 'ט', 4-פתיחת 'ז' ; 2/34-סיום 'ע' ; 2/145-גישור 'א').

לאור הבחינות שראינו בעיצובו של קמר, כביטוי לתפקוד החשיבה, ניתן לתמצת את גיוונה כפי המומחש בטבלה 18.

ט ב ל ה 18

קמר : חשיבה לגזניה

חשיבה	שלט	(א) הגיון מבוקר, תודעה עיונית או מעשית ;
		(ב) שיפוט : אנאליטי, דוקטיבי או אינדוקטיבי, סינטיטי ;
נחותה		(ג) הכוון : הגות, מוסריות, מדע, אמנות, מדיניות, דיפלומטיה, כלכלה ;
		(ד) סטיות : הסוואה, צביעות, התנכלות, הונאה ;
		(ה) חולי : משדנות, כפיות להתגונן, הסתגרות, אוטיות.

4. קער : הרגשה.

ברושם ראשון נתפס קער מצדו העליון, הפתוח. לפי ממדי פתחו — אם הוא רחב, שטוח או צר, עמוק — נדמה לראות בכך, בין השאר, כפייד פתוחה, זרוע מושטת המגישה או מומינה, סירה, קערה, חבית, שק, גביע, אלונקה, בור, מכתש וכיו"ב. לכך מתלווים דימויי פעולות, שלפי כיווניהם עשויים הם לבטא :

- (א) כלפי-פנים, מלמעלה למטה — בקשה, קליטה, הכלה, אגירה ;
 (ב) כלפי-חוץ, מלמטה למעלה — היצע, התנדבות, הפרשה, בידור, הפצה, התגלות, התפזרות ;
 (ג) מצדו התחתני סגור ונראה 'שכוב על גבו' — סגירה, איטום, מניעת 'גזילה', הבטחת תכולתו (הפנימית) של המאגר ;
 (ד) מבחוץ, בסיסו העגול — אי-יציבות בתנוחה, 'התנדנדות' כעין כדור המתגלגל בנקל.

רישומי של קער נפתח בתנועה יורדת, נוחה וקלה והמבחן ניתן בכך, איך מנוצלת נוחות זו, אם לגיבוש הצורה או לגיוונה והנחתה ? מפני הקלות שבקער, נודעת חשיבות לפעולתו של ליכוד מודע שבדריכות יוצרת (תבחין 4 : 1/127-סיום 'ת' בקער עמוק), לעומת התפזרות בקער שטוח (2/115-ת' ; 'ז' 4/101, 3/100) הנוטה להתרוקנות מתכולתו.

קער מתאפיין בתפקוד הרגשה. הגיונה הפנימי, העמוק של הלשון קולע באורח בלתי-אמצעי לטבע התרחשותם של תהליכי-הנפש. וכך מוצאים אנו, בין השאר, כי הרגשה 'יורדת על...' בגווניו שונים — למשל, תוגה 'יורדת' על פלוני, אושר 'נפיל' בחלקו, רוגזה 'קפצה עליו' וכיו"ב. התרחשותו הטבעית של תפקוד ההרגשה (להבדיל מהבעתו התגובנית-כפויה) אינה טעונה כאמץ תחילי (שבקמרה), אלא היפוכו — זו באה מאליה ונוחתת 'על' הנפש. נחיתה, גם כשיאינה ספונטאנית, יש בה קלות, נוחות שבתנועה יורדת, לרבות זו הפותחת ברישומי של קער. ודאי שאין לפרש במובן של נוחות מכלילה לטבעם של כל הרגשות. שהרי נתכחש למציאות, אם נאמר, שצער כביכול נוח לנפש (להוציא, כמובן, מקרים פאתולוגיים). בהינתנו מתכוונת לטבעה המגמתי של התרחשות: ירידתה של הרגשה על..., כפי שזו מתגלה בראשית הופעתה. ולפי זה מסתבר לנו גם צירוף הנראה מלכתחילה פאראדוקסאלי — למשל, 'ירד עלי' מצב-רוח 'מרוסם' (ועוד נהזור לענין זה) — כלומר: יהיה אשר יהיה טבעה של הרגשה בדרך חווייתית משיגה אותה הנפש, שתחילה 'יורדת' הרגשה (קער).

יתר על כן, לא זו בלבד שהרגשה יורדת (בפתיחת קער) וחודרת לקרבנו, לאחר שהוערך הטון הספציפי שלה 'נעים' או 'מצער', 'מושך' או 'דוחה', אלא קודם לכל אפשרות להעריך את טיב ההרגשה באה הנפש במגע עם האווירה שזו משרה 'עלינו' או ש'לתוכה' אנו 'נכנסים', משמע: לא 'עוברת עלינו' סתם (בקו ישר), אלא שהיא 'מקיפה' (בקשת) ברב או במעט. תכולה של גוני-רגשות המורשים באווירה, ואשר מתוכם קובע תפקוד ההרגשה — לפי הערכה סובייקטיבית — את יחסו המסגל למציאות. מכוחה של חוויית ההכלה (קערה, כוס) מתאפיין תפקוד ההרגשה (קער) במונחים של מליאות/ריקות, עמקות/רדידות. דוגמאות לשוניות: פלוני 'מלא' שמחה, 'בתמלא' אושר, נפשו 'הוצפה' תקווה, לבו 'רחב', 'גאה', או שהוא 'מלא על גדותיו', לבו 'נתרוקן', השתתפות 'עמוקה', אהבהים שלו 'שטחיים', הוא 'חדור' קנאה, יש לו 'מישקע' מר וכיו"ב.

קער מאפיין יותר את הטבע הנשי, הנשלט יותר לפי הרגשה (לעומת חשיבה הסמוכה יותר לטבע הגברי); הרגשה מתבטאת בתכונות של רכות, הימנעות מחיכוך, פתיחות-הנפש, טוב-לב, השתתפות, אהבה, התמסרות (וכן סמלית — 'שכב'). ואילו קלותו של קער וקישור (אותיות) תוכל לבטא תכונה של מושפעות קלה (או מושאות), עד כדי תלות מופרזת בגירויי הסביבה החיצונית. בהקערה מתרחשת ההסתגלות לסביבה ככל שהכותב מעגל את פניותיו ומונע 'חדרים', 'עוקצים' (שיבויות). לכן נראה קער נוח וגמיש יותר (לעומת קמרה), גם כשלפי טבעה התנועה רפה, כבדה, עצורה.

מאחר שקער זו הקשת ה'שוכבת' בבסיסו, והיא באה לאחר פתיחתו היורדת, יש בו תמיד הקלה (יחסית) אונטוגנטית (אנכית) המקדימה את גישתו הפילוגנטית (האופקית) של הכותב. הקלה זו מתרחשת מתוך מגיעים 'יונים': הנרפה מטבעו 'משתלשל' לעבר הסביבה (תדגים I א 13-14); 'בעל-הלב' שש להתחבר, לשתף פעולה (I ב 12-13, 'צ'); חמוס-המוח נגרף בלהטנותו 'להתערב' בסביבה, כמנוס מפני ריקותו הפנימית או מתוך דחף להרפתקות (I ג 22-23, 'לה'; 23-24, 'אצ'; 24-25, 'פיש-שו'וט'); 'מוכה-הגורל' גוטה לפתוח את נפשו לקצת קרינה מהממת במגע הברתי (I ז 15-16, 'ר'); הטיפוס החושש והמדוכא (תבחין 4 : 2/103-2, 'מד', 3-4, 'ס') מפנה את תחיתו לסעד שיגאלהו מבידודו;

ואילו שקיקה אנוכית, גם אם היא נראית פונה (שמאלה) לחברור, 'חופנת' היא למעשה ומושכת ב'כפה החמדנית' משיכה לאחור (ימינה) לסיפוק עצמי (תבחין 4 : 1-73-ד'; 2-ק').

עובדות כאלה מלמדות, שאותה קלות טבעית בעיצובו של קער אין פירושה דווקא קלות ונוחות בתיפקוד ההרגשה, שכאמור, היא יורדת על האני. בחינתו של קער טעונה הבדלה לפי יחסי התכווצות/התרווחות של טבע התנועות. לדוגמה: רחבות השלובה בהקשיה (קער רחב, נוקשה: I ו 2-ר' ברבה) נוטה לאגור מרירות, תפיחה של מצוקה; לפעמים משחק בקך מוצא של התגוננות מפני אבדן שליטה עצמית (תבחין 4 : 122-3-ב').

לפי האמור לעיל ניתן לאבחן את תיפקוד ההרגשה במיגוון שבטבלה 19.

ט ב ל ה 19

קער : הרגשה לגזירה

הרגשה	שלטת	(א) סנטימנט (ב) אמוציה	דו-ערכיות	{	רגשית-רעיונית: אהבה/שנאה
					ריגשית-יצרית: עונג/צער
נחותה	(ג) סטיות תגודיות	{	ניוון שברפיון: נרקיסם, אפאתיה גריות-יתר: מנוס מפני עצמו, תוקפנות (היסטריה)	}	(ד) אפקט חולני: פסיכוזה מחזורית, מאגית-דפרסיבית

*

עד כאן ראינו את ארבעת יסודות-הצירה בטהרתם; עכשיו נברר את טבעם של תחליפי צירה לעומת התקן, ובהמשך נבחן את דרכי התרכבותם של יסודות.

53. תחליפים — לעומת יסודות-צירה שבתקן

אדם כותב לפי ' יכולתו' האישית — כלומר, לפי הנטיה שבטבעו הנפשי, אבל גם לפי טבע הדרישות ותחלצים המיוחדים שבשעת הכתיבה. על השאלה, מדוע מעדיף פלוני יסוד צירה מסוים, ועל פיו הוא מחליף יסודות-צירה אחרים, ניתן להשיב רק על-ידי בחינתם של תיפקודי-הנפש במערכות (קונסטרוציות) האישית המתפקדת שלמותית. הצורות (האותיות) שהתקן דורשן, מבלי שניתן דעתנו על כך, אינן מתקבלות באותה מידה של 'אהדה' בעיניו של הכותב. יש הבדלים בין הטעם האישי לצור צורות לבין צורות התקן. גם במקרים של 'חיפוי' בכתיבה תמה, בהסוואה או בקישוט — חש הכותב בלי-משים, שמתעוררים הבדלי טון רגשי בהיענותו לפי חווית ה'נעים' שבצורה החיצונית, מתוך הודחות מבפנים, לעומת ה'בלתי-נעים', אשר רישומו עשוי לבוא, בין השאר, בגלל משאלה 'להיות בסדר' כלפי-הוץ. במידה שרצון זה גובר על ה'דחיה' מבפנים, נותן טעם-הצירה האישי ביטוי לאופן עיבודם החיצוני של התכנים הפנימיים, המתאפיינים לפי סגולות המזג, כשרי השכל, מאגר הדמויות מהנסיון, נוסף על טבע

הדימוי מעיקרו. אלה קובעים את דמותה (יסוד-צורה) של תשובת האני על האתגרים של הסביבה (חוץ) או על דרישותיה, כפי שינגנון זה פועל בדרכי הבעה אחרים (דיבור, יחס לזולת, אופן-עבודה) שבהתנסות האינטימית, ההיצונית. לאור הסגולות, הצורנית והתנועית, שגילינו בכל אחד מארבעת יסודות-הצורה לעצמו, לא יקשה עלינו להעריך הערכה עקרונית, הטעונה התאמה מכתב לכתב, כיצד משנים תהליכים מן האיפיון לעומת יסודות-הצורה שבתקן. בלי לפרט הבדלים לפי האזורים נסתפק במימור תמציתי.

(א) זווית — כתחליף לקמר (תבחין 4 : 4-1/165 ; 5-1/16 ; 2-1/40 ;

4-1/411). 'העובדות היבשות' שבמציאות היומיומית קובעות את אורח חיינו ודמותם. 'עובדות' אלו פועלות לפי 'חוקי-ברזל', הבונים את 'שלד' קיומנו. אין העובדות מושפעות מן ההיפותיזות והספקולאציות שאנו מדמים להשיג באמצעות שלטון ה'חשיבה' (קמר), המכוונת. כביכול וקובעת את המוחשי (זווית). חיי האני 'קצרים' (קו ישר בין שתי נקודות), והעשייה דוחקת, ואין השעה פנויה 'להקיא' (קמר) את קיומו בהגות, בפילוסופיה-של-חיים, שלכל היותר תוכל אולי לתרום שעשוע לרוח התוהה על הקרם של דברים. אולם הממש שבדברים אינו מתגשם בהיקף (קמר) של בחינה או של הסבר למהותו — הוא מתקחש בגישה ישרה (קו, זווית) החושפת כל ציעוף (קמר) ומגלה את הדברים בעירומם 'כמות-שהם', 'מערומי' המציאות הריאלית מעמידים את האני בפני תנאים קשים (קו ישר, זווית), שהקים תובע התמודדות עמם בדריכות ובחישול כוח הרצון. התמודדות זו מביאה לידי עיצובו של 'אופי חזק', אם גם 'מוגבל' (חסר-היקף), ונוטה לפשטנות נטולת-דמיון, שלפרקים היא גדרת לפי מורא מפני העונש הממשי שבמסגרת החוק. זהו אופי 'מחוספס' שאינו רוצה או שאינו מסוגל 'לחשוב' (קמר), ומחוסר ברירה או העדפה לוחם הוא על קיומו באמצעים 'פשוטים' (קו ישר) או 'חריפים' (זווית), כמעט 'פרימיטיביים', בדחותו דרך שכלון (החלפה של קמר בזווית).

אולם פישוט (קו ישר, זווית) עשוי גם ליעל את הישגו, במידה שהאני צמוד ל'עובדות'. אך יש שהמציאות נתפסת לאני קשוחה ואכזרית (הקשיה תנועית בזווית דוקרנית או תמוכה) במידה שמעבר לנכונות המודעת להכיר בכך. מכאן בא 'סירוב לחשוב', הלוכש צורה של התנגדות תגובנית לחשיבה (קמר), מנוס כפוי מפניה. ועם אבדן ה'ריכוך' של הדעת ה'מבינה', פוקע כוח-סבלו של האני והוא 'נשבר' (בזווית נוקשה). כך מידרדרת חשיבה למופרעות בדרגות שונות של מחישה אל-מציאותית.

(ב) זווית — כתחליף לקער (תבחין 4 : 4-1/41 ; 5-1/140 ; 6-1/118). התנהגות לפי הכלל של כל דאלים גבר אינה עולה בקנה אחד עם 'סנטימנטאליות', 'רך-הלבב' קשה לו לעמוד במלחמת-הקיום. הריאליסט ה'מושבב', שרק תכליתו הממשית לנגד עיניו, לא יבזבז את זמנו ואת מרצו בהארכת-דרך (קער) של 'התאדבות בז'סטות רכות'. הריאליסט חותר לקצר את דרכו (קו ישר) ולהשיג את מבוקשו מוקדם ככל האפשר. אין הוא חוסך מאמץ מעצמו ואינו מתפתה לנוחות ולהרפיה מן המתח (קו ישר, זווית) בהגשמתו. אולם הישג חומרי, ואפילו סיפוק בהגשמה יוצרת כשלעצמו אינו בגדר תשובה על מאוויי-הרגש, ואף עלולה היא לדלדלו ולהובישו. לכן נתקלים בין 'פעלתנים למופת' לעתים באנשים קשיי-עורף (זווית) ואף 'ערלי-לב' (חסרי-קער). לפרקים אלה הם ציניקנים שנתאכזבו בענינים ש'בלב', לבם 'נתייבש' בהם וגשתמרה ממנו 'קליפה חרוכה', צורמת, דוקרת (זווית). לכאורה הם 'גיבורים' שאינם הולכים אחרי

פיתויי הלב, וכמו עומדים מגג באדישות מזועזעת, אולם בעומקם 'צר' לבם מהכיל את צערה של 'מתיקות' (קצר) שבתוויית תנועת הקיעור. ויש שלאחר נסיון מר נדחק האני להתגונן מפני 'נועם' (קצר) והוא מתבצר מאחורי 'מיתרס' (זווית).

ג) קמר — כתחליף לזווית (תבחין 4: 3-1/31; 4-1/32; 2-1/150; 4-1/149). 'להבין' — זו דרישתו של התיפקוד העליון, תיפקוד ה'חשיבה' (קמר): אי-הסתפקות במחישא (זווית) של דבר. האני צמא-הדעת והחקר יודע מנסיונו, שהכרה אמיתית אינה נקנית בגישה 'ישרה', חד-צדדית (קו ישר, זווית), שתפיסתה 'שטוחה' והיא תקצר מלהקנות פשר ומשמעות. ולא עוד אלא שהרף ישרות מחישתה, אין בה ערובה לאובייקט טיביות גמורה. בטבע חשיבתו (קמר) אין האני נכון לקבל 'עובדות מוגמרות' כ'הכרת המציאות'. ה'חושב' דוחה תכתיב 'מיכאני' (קו ישר, זווית) ומבקש להגיע לשכנוע הגיוני, מחושב, עם שנוטל הוא על עצמו עול של בחינה 'מקיפה' (קמר), לשם תפיסה רב-צדדית של טבע הדברים. ההכרות הנקנות בכוחה של חשיבה מוציאות את האני מתחומן ה'צר' של 'העובדות היבשות' (זווית, קו ישר), וגם משחררות את שיפוטו מן ה'דטרמיניזם' של 'הכרחיות שבדיעבד', כחסרת-פשרות (קו ישר, זווית). ההכרות הבאות מכוו שיפוטו של האני מרחיבות את אופקו כדי 'קשת' של אפשרויות לקיום יוצר, בלי שיהיה לו הכרח של התנגשות, נצחנות או 'משבר' (זווית).

מעבר ל'עובדות כהווייתן' (זווית, קו ישר) נעשה האני בכוח חשיבתו (קמר) לגורם עצמאי, המסוגל להשפיע על עיצובן של העובדות. בדרך זו מסוגל הוא לפתח מציאות של 'ריאליזם יבש' כדי הווי-חיים אנושי של תכנים רוחניים, של ערכי-מוסר. הכרה כזאת מוציאה את האני מן הישימון של קשיחות קמאית (זווית) ואף מעכבת את הפיכתו ל'מכונת-יעול' (קו ישר) של תכליתיות חד-צדדית. בדרכים אלו משרה החשיבה (קמר) 'ריכוך שבהבנה', לעומת גוקשות לא-הגיונית (זווית) שבמחישא.

ד) קמר — כתחליף לקצר (תבחין 4: 33, 5-1/148; 2-1/71; 5-1/110). אמנם, 'לחשוב' (קמר) נדרשים כולנו, אולם אם דוחה החשיבה מפניה את תיפקוד ה'הרגשה' (קצר), אין זאת משרה 'שלווה שבהבנה', חדווה שבלב (קצר). צפיה לרוך ולאבה, צמאון לחברה ולשיתוף — כל אלה מאבדים את חירותם (שבקצר) במידה שהם 'מוסגרים' (בקמר) במעטה של 'בולשת חשדנית' המכניסה את האני באווירה דחוסה של 'מחנק' (בקמר). ליכוד בחשיבה שלטת עשוי לפתח ריכוז של יצירה, ואילו כאן מקדיר דיכוי החירות (התלפה של קצר) את החזות, ותכופות מבעית הוא את האני עד כדי מצוקת כפיה לבקש לו מחסה (קמר). לפעמים יש בכך משום התגוננות מפני עצימותה המדהימה של תסיסה רגשית, המאיימת לפרוץ ממעמקים ולחשוף את האני בחולשתו. לכן הוא נתבע למאמץ 'לשים-סכר' (קמר) על רגשותיו כלפי-פנים, גם כדי להסתירם מעין רואים מבחוץ. ויש שהדרישה לפיקוח מוגבר (קמר) מבטאת נסיון מתוסכל לחינוך עצמי ליתר-משמעת פנימית, לאחר כשלון מכאיב עקב 'חירות' מופרזת (קצר) בעבר.

ה) קצר — כתחליף לזווית (תבחין 4: 4-1/85; 5-1/126; 3-1/56; 4-1/125). ריגושויות (קצר) עושה את העולם לאנושי — היא מונעת את הפיכתו למנגנון מיכאני (קו ישר, זווית) של אינטרסים 'יבשים', גטולי-רגש. הרגשה מקרבת לבבות, ומביאה לידי שיתוף-פעולה, בונה חברה מיחידים, מפתחת עזרה הדדית, שבזכותה באה הקלה לקיום אנושי, לנוכח קשיחותם המעקרת (קו ישר, זווית) של כוחות-הנעה קמאיים.

יחסים שבין אדם לחברו לא יכזבו נאמנה על תכליתיות 'פרקטית' לעצמה (קו ישר, זווית), אלא אם משרתת התכלית את צרכי הרגש (קער). מטעם זה אין האני נכון, בתנאים נורמאליים 'למכור את נפשו' בעד הישג מוחשי (קו ישר, זווית) הדורש התנכרות לרגש. עם כל חשיבותם של קידום טכנולוגי ויעול של תהליכי-ייצור (קו ישר, זווית) עלולה השתעבדות למכונה להפוך את האני ל'חסר-לב' (בלי קער) שבנפשו אין מקום לרחמים — קליטה, רחם, הריון, תנובה, תרומה — שבלעדיהם אובדת האפשרות לקיום הפיסי. הכותב מזלזל באובייקטיביות המחמירה כחוט-השערה (קו ישר, זווית) ודוחקת 'להקפיא' את מאווייו של לב מפרכס ותאב-חיים. העובדה הראשונה-במעלה היא, שהגעתי לכאן כיצור חי, שנועד לחיות וליהנות הנאת-חיים. כיצד אִמַּשׁ (קו ישר, זווית) זאת בטכניקה כלשהי — זו שאלה שניוניית, ואל לה להאפיל על העובדה הראשונה-במעלה.

1) קער — כתחליף לקמר (תבחין 4 : 1/8, 2, 9 ; 3-1/14 ; 4-1/57 ; 1/124 ; 2/80-2'). פיעומו המחמם של ריגוש (קער) יפה ללב, אך אם 'דוחה' הריגוש את החשיבה (קמר), עלול הוא 'לחמם' את מוחו של האני, ולדחפו למעשים לא-שקנלים, שלא זו בלבד שאינם עומדים במבחן ההגיון, אלא עלולים הם לחבל גם בריגוש עצמו, לשבש את משאת-הגפּשׁ ולהכשיל את השגת מבוקשה. התוצאה החמורה הופכת לעתים קרובות לרועץ לאני ומשביתה את מנוחתו. להרגיש (קער) במקום לחשוב (תחליף לקמר) — חילוף זה מבטא את כמיהת האני להרפות מליכודה של משמעת פנימית, בין השאר, מתוך דחיפה לחירות 'נוספת' מעל לתקן, שממנה אך כפשע לבין העלאת דרישות 'מופרזות', אם האני 'מצמיח קרנים' (ראש 'ל'-2/14, בתבחין 4) המנגחות שיקול הגיוני, מקוממות את האני בגד עצמו ומדרבנות את התנגשותו במשמעת החברתית, במשטר שלה או בהיררכיה (תקן). מתקבל מצב-נפש לכאורה פאראדוקסאלי : בעוד שבדרך כלל באה הרגשה (קער) למלא את הלב נועם, הנאה, סיפוק, מאבדת היא כאן חוש-פרופורציה שלה, חורגת מתחומה ופורצת להשתלט על החשיבה (קמר). כך נהפכת הרגשה למטרד, ועם זה גם למיקסם של אתגר או של אשליה להשגת סיפוק-יתר (מעל לתקן), בעוד שלמען טובת האני מוטב היה לסלק ריגוש מיותר זה (קער תחליף), שאינו במקומו, ולשקול (קמר שלפי התקן) את דרכו מחדש. אלא שבחמימות-מוחו נוהג כותב 'מקרין' ('קרן' של 'ל' שלעיל) זה לפי הברירה של מחסור או סיפוק, מונהג או מנהיג. מצוקה של מחסור דוחפת אותו להשיג תגמול-יתר מבלי להכיר בכך שהוא מגדיש את הסאה ; ואולי סובל הוא מן המטרד מתוך שאיבד שליטה עצמית (קמר) ואינו יודע איך ייפטר ממנו.

2) חוט — כתחליף לזווית (תבחין 4 : 1/25-1/1 ; 4/156 ; 5 ; 131-מ') : כדי לפתח תנופת יצירה, יש לדמות את הרב-צדדיות שביקום ; יש לטוות (חוט) אותה רב-ענינות של חיי-אנוש שבהווה היומיומי וגם שמעבר לו ולשלב את הרב-צדדיות החובקת זרועות-עולם בגמישות חומקת קו (ישר) או מסגרת (זווית) גדורה. יש לאחות בדקות בלתי-נתפסת, דבר והיפוכו, ואף גיגודו שבנסיבות החיים, למירקם מתחדש באינסופיות של צורותיו (חוט). חדשנות זו, החודרת מעבר למחיצות (קו ישר, זווית) של העובדות היבשות, היא הנותנת לחיים טעם של אי-תלות במוחשי (קו ישר, זווית), וחיירות המתבטאה לעתים בתנופת יצירה. הרי העובדות כמות-שהן נתונות ממילא בגזרי

המציאות 'המיכאנית', אך לגבי האני מציבות הן מבחן: הישלים עם דפוסיהן כגזירה שאין עוררין עליה, ואולי יגלה אינטואיציה יוצרת (חוט), שתשחרר אותו מכבילות באוזקי העובדות, ותנחלו לצרף צירופים חופשיים ממסגרת שגרתית, במעשה יצירה מקורי התואם את דרישתו הפנימית, את טעמו האישי? אולם יש להבדיל בין ביטול מסגרות (זווית) והמיקה מהתחייבות לקו (ישר) הבאים מכוחה של מקוריות יוצרת (חוט דינאמי) לבין התנוונות הרצון וחולשת היחיד להתמודד עם 'העובדות היבשות' שבמציאות הריאלית. כך מיטשטשת (בחוט רפה) הוויית הייחוד כ'אני קיים' בהתבטלות עצמית. התנוונות של הייחוד יש גם בחוט עוויתי, המבטא כשלון בהסתגלות האני לדרישות המציאות ולמסגרותיה.

(ח) חוט — כתחליף לקמר (תבחין 4: 1/24; 5-1/157; 5-1/49; 4-1/132; 4-1/86, 2). חירות מחשיבה (קמר) יש בה בלי ספק משום הקלה (חוט) מרובה על הדעת, הקלה שאת הערכתה תמצא אל-גכון באני 'החושב' המכיר ויודע מה קשה מלאכת החשיבה, בין השאר, בגלל ליכוד פנימי וביקורת עצמית, שהיא מעלה בראש דרישותיה. מטעם זה יש להבחין ב'מוח מבריק' המחוּגן בכשרון של תפיסה בלתי-אמצעית ובהת-מצאות זריזה, המייתרים את התהליך המייגע של חשיבה. על הרוב מלווה ה'מבריק' בקוצר-רוח לבירור רציונאלי של מה שניתן להשיג ב'מעוף' דימוי (חוט דינאמי). אלא שבכך אורבת מכשלה של התרופפות המשמעת הפנימית והסתחפות קלת-דעת במעשים פוזיזים, ריקים ולעתים קרובות אף מכשילים. הרי זו חירות מדומה, הנהפכת בפועל להפקרות (חוט מסוער). ויש שמכריעה חולשת-הדעת (בחוט רפה) אם חסר הכותב יכולת לריכוז פנימי (קמר), ותחת להתלכד בדיון ובשיפוט הגיוני, נוטש האני מערכת שיפוט מבוקרת (קמר) ומשתרך לפי קאפריסות שבאקראי. כאן לא עוד קלות-דעת ופזיזות, אלא תפיסה מעומעמת של קהות או פיגור שכלי.

(ט) חוט — כתחליף לקער (תבחין 4: 1/48; 2, 1/133; 2, 1/87; 5-1/94): החירות שבהרגשה (וגם בביצועו התנועי של קער) עשויה להתפתות בנקל לבטל סייגים שבאינטואיציה (חוט). על הרוב מתרחשת 'התנערות' כלשהי מתכולה רגשית. הנפש מתרדדת ותוכנה החווייתי נעשה תלוי יותר בתגודיותם של גירויי הסביבה. גכונותו הנפשית של האני לקלוט (קער) ולהטמיע רגשית, להיאחז היאחוות עמוקת-שרשים של ריעות ושיתוף נוטה להתחלף ב'הרחבת מגעים' בלתי מקשרת (חוט). זו מחמיאה 'חלק-לקות' או בלתי-פוגעת, ובדרך אגב כאילו מגלה-ענין, אך בפועל יותר 'מן השפה ולחוץ' ברפרופיות 'חיגנית' (בעיקר בחוט אופקי). אולם כושר זה 'לתמרן' אינו מסוגל לבסס אמון לאורך-ימים. במידה שהערמומיות נחשפת, לפי ריקותה ממעשה, נתפס האני בצער עלבון ובירידת ערכו בעיני הסביבה והוא עלול להידרדר לגילויי היסטריה. שונה מזה רפיון-הנפש (בחוט רפה) שאין בה די חיות לחוות עמקות רגשית, וברדידותו האני מתנוון.

54. יחסי הרכב של יסודות-היצירה

בעיצוב תבניותיהן של אותיות עשויים יסודות-היצירה — זווית, קמר, קער, חוט — להתרכב באופנים שונים, ועל פיהם באות לידי ביטוי תרכובות של תיפקודי-נפש לפי

השתייכותם. המבחן ניתן בשיקול, לפי איזה קריטריון נוכל להגדיר באורח שיטתי את איפיון של תרכובות התיפקודים?

תבחין 4: דוגמות 1-180 ממחיש חומר מגוון (אך כמובן רחוק ממיצוי האפשרויות) של ריבוי הדרכים להתרכבות. מתוכו למדים אנו, כי דק במיעוט זעיר יחסית של הכתבים פוגשים 'סיבוכים' המכילים שלושה יסודות-צירה (3/3-'ש'; 4-'לא'; 2/11-'ל'; 2/76-'ץ'). התרכובות בנויות, ברובן המכריע, משני יסודות-צירה, שנאפיין אותם לפי יחסים אלה:

(א) תיפקוד ראשי מתאפיין לפי היסוד הקובע את המגמה בסיומה של תרכובת; לדוגמה:

קער בסיום מימין: תבחין 4: 81-83: אינטרוברסיה
משמאל: תבחין 4: 98-110: אקסטרוברסיה של הרגשה

(ב) תיפקוד מסייע נבחן לפי היסוד שלפני התיפקוד הראשי (קובע-המגמה), והוא הנותן מוצא מוקדם של 'התנעה' המשרת את התיפקוד הראשי ומאפיין אותו איפיון שניוני; למשל:

תרכובת	יסוד מוקדם: זווית: 1/81, 2: מחישה שניונית	הרגשה מחישית
	יסוד סיומי: קער: —————	הרגשה ראשית
תרכובת	יסוד מוקדם: קמר: 1/82-4: חשיכת שניונית	הרגשה חשיבית
	יסוד סיומי: קער: —————	הרגשה ראשית
תרכובת	יסוד מוקדם: חוט: 1/83-5: אינטואיציה שניונית	הרגשה אינטואיטיבית
	יסוד סיומי: קער: —————	הרגשה ראשית

אשר לתוכן המהותי של תרכובת-תיפקודים, יש לדון אותו לפי האזור או תשליב-האזורים (עיין טבלה 8 ולפי המגמות, של גובה ושל רוחב, שבהם הטביעו התיפקודים המרכיבים את דרך התבטאותם). אולם המבחן העמוק יותר להערכה מאפיינת של הרכב-תיפקודים אינו ניתן להיגדר בחוקים, והכרח שיישאר לשיפוטו של הבוחן. הנחיות-עזר מובאות בטבלה 3 (מחוץ למקסט): איפיון פוטנציאלי: א-ט, סעיף 1/30-4. שיטת הערכים מוצגת בתבחין 4: 'תשליבים של תיפקודי-היסוד' (פסיכוגרמה גראפולוגית). ועתה נסווג סיווג תמציתי את יסודות-הצירה לפי הפוטנציות א-ט.

55. יסודות-הצירה ויחסיהם הרכב לפי הפוטנציות א-ט

כדי למנוע אי-הבנה יש להזכיר, שתכונות-אופי המשתמעות מתוך ארבעת תיפקודי-היסוד של הגפש מתבטאות גם בתסמונות (סינדרום) אחרת, כגון דרכי תפיסה ושיפוט שראינו בבחינת היחסים פירוד/קישור הכתב, וכן אורחות של הרגשה באות לביטוי גם בטבע התנועיות (א-ט) ותהליכי-גפש אחרים. לכן, היעדרותו של חוט, למשל, אין לפרשה בשום פנים כך, שהכותב משולל אינטואיציה. ייתכן שתפקוד זה מתבטא אצלו בתסמונת אחרת (עיין תבחין 1: פסיכוגרמה גראפולוגית).

מתיאום חד-הנמיה מפריע האספקט הריגאמי. יסודות-הצירה מעוצבים ביחס משלים. לטבע התנועיות; מכריעים התיפקודים הרגשה ואינטואיציה, גם כתחליף וגם בהשתלבות.

לפי תיפקודו הסביל שולטת בכתבו של טיפוס א תנודיות של אי־אימוץ, אי־עימום, הקלה, ברפות, גיוון של יסודות־הצירה.

(א) זווית תחנה־רפה (I א 4-ג'): יש כאן חולשה בנהיגת הקו, וגם יגיעות, חוסר־ישע בתיאומו של שינוי־כיוון במפנה, המשקפים את תיפקוד המחישה בגיוון.

(ב) חוט רפה (I א 8-ש'; 9-ר'): רפיון זה מעיד על גיוון של אינטואיציה, הזיינות, ערפילות, היטשטשות.

(ג) קמר מקוצר, צר, רפה (I א 5-ד', ר'; 15-כ'): קיצורה של תנועת רישום עולה בפתיחתו של קמר מאפיינת התנערות מעומס, חולשת־הדעת, כבדות חשיבה, קהות, פיגור.

(ד) קער שטוח, רפה (I א 4-ב'; 5-ת'): שיטוח הקער על־ידי הימנעות הכותב מתנועת רישום בעליה בסיומו מעידה על חמיקה ממאמץ, התרשלות, גיוון, שטיחות הרגש מורה על חוסר־מטרה לאתגר, היעדר־ענין לפיתוח של היכולת האישית, ריקות, לא־איכפתיות, וניתות.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגרטיבי

לפי תיפקודו הפעיל הרמוגי מתואמים בכתבו של ב יסודות־הצירה בתיאום מחזורי של מיתוח/הרפיה, גיבוש ער של צורת האות והשתלבותה הנמרצת בהבעה השלמה (בשורה).

(א) זווית שטפית־הרמוגית, גמישה (I ב 1-מ, אב'; 13-ש'; 14-ל'). יש כאן מוצקות (של הקו), מליאות־חיים, הגדרה (זווית) מישורית ערה המודרמת בשלמות (השורה). התיפקוד מחישה מפותח בהתמצאות ריאליסטית של הכותב ושימוש המעשי בלקח נסיונו.

(ב) חוט נמרץ (I ב 8-ק'; 14-ל'; 17-א'; 19-ר', ק'; 20-ג'): חלקי האות מתאחים איחוי גמיש, המאפשר המשכיות (תנועה) בהגשמה מתוך בטחון במטרה. התיפקוד אינטואיציה פועל בכשירות רב־צדדית, בפיתוח האישיות ובקידום הישגיה.

(ג) קמר עמוק ורחב (I ב 1-ה'; בשורה תחתונה כ' של 'כתות'; ד' ב'אחד'; 16-כ'): פתיחת הקמר נרשמת בעליה תגופית המבטאה כוח־העפלה, הבקעה, עימוס; וסיומו של הקמר בירידה תגופית מציין כוח־הגשמה וחוק־התערות. זריזות התיאום במפנה (עם שינוי־כיוון) משתלבת בהבעה השלמה בשורה מבלי לקפח את צורת האות. תיפקוד החשיבה מעורה בזמה מבצעית, בעשית יוצרת. חשיבתו של הכותב ב מתפתחת תוך כדי פעילותו המגשימה.

(ד) קער עמוק ורחב (תבחין 4 : 1/127-ת'; 2-י'): תיפקוד ההרגשה מפותח לפי עמקות הכלתו ועוצמתו הטבעית. לחברור ולשיתוף מתוך שמחת־חיים של נהנתנות ויצירה.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער משתנים יסודות־הצירה בכתבו של ג ומתחלפים בתנודיות גועשת, בהשמטות ובהפרוות שלוחות־רסן.

(א) זווית 'פראית' (I ג 1-בסיס של 'ב, ע' ב'בוקעת'; 7-בסיסי 'ק, ש'; 28-ק'ק'; 29-ל'ך'): אתה מוצא כאן 'הצלפה בשוט' (קו), פראות בשינוי-כיוון, גיגוח דראסטי, יריית-חצים, 'עמידה-על-סיכות' (על חודי זווית). תיפקוד המחיש, גם כשהוא מופנה למטרות פרקטיות, עלול להידרדר, עקב פעלתנות חמומת-מות, לריאליזם אַנימאלי של יצר תוקפנות, דחף להחדרה עצמית, שתלטנות, אימתנות, סחטנות.

(ב) חוט-פזיזות (I ג 20, 21; תבחין 4: 5/134-עצמן; 2/132-ר' ב'דורש'; 128-ת'; 4/49-ב, ל' ב'קבלת'): זהו סיום נמהר ומבוטאים בו דחיפות חסרת-מגות, פחזנות 'עירות', היטשטשות. תיפקוד האינטואיציה מידרדר תכופות, כפי פירושו של יוגה * ל'מרץ דחפי.

(ג) קמר שטות — לפי הסתערות אופקית (I ג 1-ד' ב'תפקיד'; 4-ה'; 8-ה, ב'): בפתיחה נמוכה של קמר זה יש אי-עליה המבטאת אי-עימוס, פריקת-עול; ובסיומו הגמוך יש איירידיה המורה על אי-רגיעה, אי-עיגון של קמר 'תלוי, מרחף באוויר, ואילו בקמר עמוק (תבחין 4: 2/1-צ'; 4-ה'; 8-ת, ב') יש הפרזה בנפיתות, הקפה גטולת-סייג של פריצה ולכידה. חילוף זה של הקמרים — שטוח עם עמוק — מעיד שתיפקוד החשיבה פועל כאן בהפכפכנות לפי התקף של קאפריסה רגעית. לפעמים מבוטאת בכך תפיסה זריזה המסוגלת לבצע ספקולאציה תכליתית, יוצרת, אלא שעקב קוצר-רוחו של הכותב צפויה תכופות פזיזות בהחלטתו, ומתוך בטחון-יתר שלו ביצועו בלתי-מבוקר, קל-דעת, נמהר, אינו עומד במבחן של אחריות לתוצאות.

(ד) קער תנווי: שטוח (I ג 9-ד'; 26-ש, א, ת') הבא מתוך הסתערות אופקית, אי-עימוס; עמוק (I ג 18-פ'; 22-לה'; 23-א'; 24-או-תם') — ביטוי להבקעה גועשת.

תיפקוד ההרגשה פגיע ביותר למצבי-רוח של תהפוכות אהבה/שנאה, עליצות/עצבות,

* אודן (Auden) מציין כוח טהור בלתי-מרוסן של דחף כלשהו, בלי הציצת הרצון, ככשלו של הביקורת העצמית, החלשה או אבדן של עצירה אפיקריתית (הד Head) והיא מתבטאת בגריות מן הטיפוס של 'הכל או לא-כלום'.

קלאגס מייחס לחוט, בין השאר, ביטוי של 'כשרון-הרציה' — כלומר, השגת תכלית תלויה לא רק בכוח-הרצון לעצמו (גדירות של זווית), אלא גם בשיעור הקלות (או הקושי) לגייס את הרצון ולרותמו לתכלית. לפי זה הכותב בחוט מסוגל אמנם מטבעו לגייס את רצונו ביתר-קלות (לעומת הכותב בזווית), אבל ביסודו הוא חלש-רצון, נוח להיות מושפע, מתפור או בדימטה וכיו"ב.

היפוכו של דבר אצל כריסטיאנסן-קארגאפ (1), הגורסים כי אדם בעל רצון חזק מונחה אמנם על פי 'רצון-התכלית', אבל 'נמנע לא רק מכל תנועות הנגודות את התכלית, אלא גם מתנועות בלתי-נחוצות, מפני שהן גוזלות כוח ללא-תכלית' — תנועות אלו הן בבחינת 'עיכובים חסרי-תכלית'. חוקרים אלה מונים בין תנועות אלה — אוק גדולה, לחץ חזק, סדירות — מאחר שאלה 'דורשים הפעלת-כוח בלתי-נחוצה, ונוסף על כך מעכבים את התנועה' (הייגו, בפורקנה בשורה). תחת זאת, במידה שרצון-התכלית הטהור מכריע מעל לרגש, מתיעל הרצון בקיצורים חוטיים, נפתלים ונחשונים, בכל מקום שתכלית הכתיבה מרשה זאת. לפי השגה זו נמצא, שדווקא התפרקות מכוונת-ליכוד (קלאגס) היא המוליכה להתגשמות 'חזקו של רצון-התכלית', כפי שמתרחש 'ללא-עיכובים' בחוט.

ואילו בחינתנו מבדילה את סגולות הרצון וסוגי ההמרצה לפי הפוטנציות א-ט.

בטחון/יאוש, להטנות ואבדן שליטה עצמית עלולים להביא במקרה קיצוני לידי פסיכזה מתזורית (מאגית-דפרסיבית).

בתיאום ישרה הנטיה שולטת ביקורת או בפיות אופטית : ארגונית או צורנית. יסודות-הצירה מעורבים לפעמים גם ביחסי סתירה לטבע התנועיות.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת קוצב הכותב ד את יסודות-הצירה שלו בליכוד (צרות) המסייע לגיבושה של צורת האות; ולפי גמישותם המישורית (וגם העומקית) משתלבים הם בהבעה השלמה (בשורה). תיפקוד המכריע חשיבה פועל כאן בתיאום מארגן ומיעל בשילוב מחישה והרגשה, ואילו אינטואיציה חבויה לפי פיקוחה הביקורתי של התודעה — חשיבה שלטת.

א) זוויית קצובה, גמישה I ד 2-ל' ב'לכך; 6-ב'; 12-מ'; 14): חישול העמידה האישית מכריע בתיאום מוגדר של מפנה (שינוי-כיוון) מגובש. תיפקוד המחישה שותר ריאליזם, לפי גדירות אובייקטיבית עיונית המכרעת לעומת הגדירות המעשיות. מחישה זו מתבטאת במיון והסדרה של לקחי-נסיון וארגונים לקראת הבאות במערך מתוכנן, ולא אגב הסתמכות גרידא על העובדות כשלעצמן.

ב) קמר מלוכר I ד 4-כ'; 5-ד', ר, כ, ס'; 7-בדבר'; 15-ב', ד'): הפתיחה בעליה מעידה על ריכוז המאמץ, מתח של נכונות לעימוס, העפלה לנוכח קושי (עליה); ואילו הסיום בירידה עמוקה מציין העמקה, ביסוס, חזוק, יסודיות. תיפקוד החשיבה שליט ומתאפיין בפעילותו האנאליטית, בשיפוט דדוקטיבי (מן הכלל אל הפרט) ובתכנון המעשה.

ג) קער מלוכר I ד 2-תה'; 4-כ'; 9-ש'; 10; 12-ים'): הסיום העולה מורה על דריכות לפיתוח, התאזרות להשלים גיבוש (אות); ואילו הפתיחה היורדת משקפת חתירה ליצוב, לעיגון, להסמכה על הקרקע, להבטחה ולביסוס. ליכודן הפנימי של הקשתות, לפי צורתם של קמר ושל קער תוך גמישותם-דריכותם בתנועה מורים שבתיפקוד הרגשה זה מחייב כותב ד את החיים באופטימיות זהירה, באמון מבוקר בזולת ובמתח של נשיאה באחריות אישית.

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת של כותב ה מוכרעים יסודות-הצירה שלו בהטעמה אנכית, אבל בקיפוח (קיצור, כיווץ או השמטה) אופקי I ה 4-13). ההגיגה מכווצת בקו נחרץ, נוקשה, מאובן; אפילו בתנועה סיבובית של מפנה המעוגל בקשת I ה 5, 6). לפי הקושי בשינוי-כיוון מכריע מפנה 'שבור' בזווית נוקשה, על הרוב בדולה האות מן ההבעה השלמה בשורה. מחמת הכפיות התגובנית אין אף תיפקוד אחד משיג ביטוי 'שליט' במשמעות חיובית (+). תכופות יותר מכריעה נוגדנות של מחישה מעוקרת-חיים, של תלישות מהמציאות ובמקרה קיצוני עד כדי שסעת.

(א) זווית נוקשה וברולה, דוקרנית או תמוכה (I ה 5-ב'; 15-ד'; תבחין 4 : 2/41-ע'; משתקפת בה בוגדנות תגובנית בהקשיה כללית של אל-מפנה, שבירות תיפקוד המחישה מוסט לפי על-מחישה סוריאליסטית או של אל-מחישה נגאטיביסטית שבבחינת 'יישבר ולא יעבור' ...

(ב) קמר מכווץ (I ה 2-ש' ב'שלי'; 4-א' בפתיחה; 7-ל': כאן יש מחנק עמוס, מועקה, אל-התרווחות (בוגדנות אופקית), אימת-המרחב. תיפקוד החשיבה מופנה לסובייקטיביקציה של האני: אינטרוספקציה חטטנית, סגפנות, תלישות מהמציאות עד כדי הלך-רוח אוטיסטי, מנותק.

(ג) קטר מכווץ, מוחנק (תבחין 4 : 3/57-עינבל ד' ובסיסה; תדגים I ה 7-פ' ב'לפי'): תיפקוד ההרגשה מתענה עיוניים של טראגיות בתפיסת החיים, סגור-לב, מחנק, מפח-נפש, שדיפות-הרגש, יבושת, קרירות נברוטית.

(ד) חוט מכווץ, רצון מזדמן לעתים נדירות, ולפי משיכתו האופקית עד כדי ביטול קומתה האנכית של אות, יש משום עדות לאינטואיציה מוחנקת ולחסוגת האני המדוכא מהמציאות הריאלית (תבחין 4 : 1/52-ראש ק'-ה').

פוטנציה ו : טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותיו התפוחה של כותב ו מובלטים על הרוב יסודות-הצירה שבכתבו, הבלטה העומדת בסתירה שקופה לחולשת התנועה מעיקרה. הקשתות בבסיס הן על הרוב שטוחות (כ, ג, צ, ת, ג, ז), ואילו כדי לשמור על הקומה באזור האמצעי באה הופעה 'ממולאה' של 'הכיפות' בראשי האותיות — ט, ש, ל, א, ב, ג, ע, פ, ר וכיו"ב. התנהגותו החיצונית של ו נתקלת תכופות יותר במחישה מתוסכלת המתחלפת בחשיבה, ופחות מזה בהרגשה. מפני זיקתו ל'גיפות' אין כותב ו מרשה לעצמו למעט את דמותו (בחוט) במסתורי 'אינטואיציה'. לשון אחר, לפי מעלת 'ייחוסו' מחייב הוא ב'מלוא-הדרו' — כלומר, בצורה שלמה כתקנה.

(א) זווית תחוחה ומורכבת (I ו 4-מ'; 6 : 1-ב'; 10, 9, 4 : רחבות זו שבמפנה מחפה על הכפיות התגובנית בשינוי-כיוון, וגם ממעיטה את רושם השבירות, וכך נוצר למראית-עין תיאום. תיפקוד המחישה משרת פה חומרנות אגוצנטרית, נרקיסטית.

(ב) קמר שטוח (I ו 3-פ', ר, ת, כ, ד'; 10-ה', ב, ר'; 13-ל', ג'): תיפקוד החשיבה מופיע משותק או כפוי, בעיטור של 'ייחוס' וחשיבות, מפגן של 'אומץ' (מורחב). חיוניים אלה חושפים את הפער שבין תובענות מרובה לבין מיעוט ליכודו הפנימי של ו לעשיה יוצרת.

(ג) קטר עמוק (I ו 3-עינבל של ד'; 9-ב, א'; 4-ל', 3, 4), ולפעמים קטר שטוח (I ו 1-ח'; 3-כ'): בכך מבוטאים מליאות שבכבדות (עינבל), צפיה לשפע, התרפקות מפונקת, חיסה עצמית, שטיחות-הרגש, אל-אימוץ, אל-מיתוח לקידום, רגיעות, עכבה. תיפקוד ההרגשה סובל מפחיתות-ערך, וכתגמול לכך כפוי האני של ו להופעה מגופחת (בקשת עמוקה) או שרועה (בקשת שטוחה) מתוך צפיה אינרטיית לסעד.

בתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובנות מפולפת. יסודות-הצירה באים תכופות בניגוד

לטבע התנועיות; ומביניהם קמר מכריע לעומת קער, וזווית לעומת חוט — בעיקר בפוטנציה ז; ואילו בפוטנציות ח, ט — שכיח גם חוט סיומי של המלה.

פוטנציה ז: טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובותיו נעוות-הצורה של כותב ז מאונסים יסודות-הצירה שלו, תכופות בגילויי 'אקרובטיקה' קישוטית, בעיקר בתמרונן של תנועות מיימינות — בקימור שעוני (הקלה) ובקיעור נגד-שעוני (הכבדה). התנועה מאולצת ביחס של סתירה לנטיה קהה, כמשתקף בהשמאלה בעיקר של קיעור שעוני (I ו 15-ר'; 23-25), בעימוס של מאמצים מסולפים, ותכופות גם במיקום מהופך של הקשתות — קער עילי (תבחין 4: 14/3-ט') או קמר תחת (תבחין 4: 148/5-צ'), אגב עיוות וסיבוך של צורת האות, האות בדולה. הטיפ-קודים חשיבה/הרגשה נאבקים על הבכורה.

א) זווית מוגמשת ומורחבת (I ו 7-ג, ז'; 20-מ'): הרחבה זו באה להגמיש למראית-עין ולחפות על הקושי הפנימי (שבהנעה) בתיאום לשנות כיוון. תיפקוד המחיש מבוטא על הרוב באורה תגמולי: בהדגשה עצמית ('עמוד-השידור') לפי הכוון 'האולטרה-ריאליסטי' (כלכלנות, מדינאות), או הכוון סוריאליסטי (אמנות, ביקורת).

ב) קמר מסולף, מורחב (I ו 1-ל', ד, צ, ר'; 9-ז', 20, 24): יש כאן סיבוך מאומץ ומאונס. תיפקוד החשיבה מתאפיין בהתאם לעיצובו של הקמר: (א) קמר בראש האות — למעלה: הולם את מיקומו הטבעי ומורה על חשיבה פרוגראמטית, בונה, אמנותית, דיפלומאטית. ואילו (ב) קמר בבסיסה של אות — למטה: מיקומו מהופך, ויש בו משום מאמץ של הדחקה מסולפת, מצוקות-נוחם, צער-תסכול בחיי-הרגש, התנכלות.

ג) קער מסולף, על הרוב מורחב, ונבחן לפי מיקומו (א) מעל — בראש אות (תבחין 4: 14/3-ט'): במיקום מהופך זה נעשה הקער 'לצנחן' כמו-בקרנים, והוא מבטא רוח-מרי, התנגדות למשטר במסגרת, כפיות להתנשא, תובענות של יוקרה ואף כדי היסטריה. (ב) מתחת — בכסיס האות (I ו 20, 24): מיקום זה הולם את דחיקתו של הכותב להשיח את לבו, זיקתו לחברה, געגועים, כמיתה לשיתוף. (ג) מתחת, אבל מיימין, שלא כתקן (I ו 24-בסיס 'ב'): קער גרוע זה מורה על תסוגה ינקותית, ריתוק לעבר, הדחקה של מצוקה כלשהי בתחום הרגשי-סקסואלי.

ד) חוט מסולף, בעיקר בממד הגובה (תבחין 4: 1/24-צ'; 1/25-ר'; 1/49-ת') בפתיחה): תיפקוד האינטואיציה פועל כאן כעין 'מששן' רגיש וזהיר של כותב בעל טאקט, מתגונן ומסתייג.

פוטנציה ח: טיפוס איברי-זאבי

לפי תגובותיו מעוותת-התנועה של כותב ח מכריעה בכתבו מכווצות של יסודות-הצירה. מחמת עוויתיות שכתנועה קשה התיאום בשינוי-כיוון, ומתקבל מפנה רצון, רוטט, ותכופות קיצור או השמטה של אברים אופקיים — קמר או קער — של האות, בעיקר על-ידי אל-השמאלה. עם כל הקושי בתנועה אין האות בדולה לעצמה, אלא מתמודדת להשתלב בזרימת השלמות (השורה), אך התמונה מדולדלת, סחוטת.

א) זווית מסולפת, עוויתית, דוקרנית (I ח 2-ב', מ'; 8-ב'') או תמוכה (תבחין 4 : 1/28-ל'): רישום זה יש בו כוויצות מסולפת, מפנה מעונת, נוגדנות (למפנה) נוקשה מופקעת בעיקר תוך אל-שינוי כיוון, שבירות מסולפת. תיפקוד המחישה נחבל בנחיתות של קיפוח כלשהו, שבעקבותיו כפוי האני לנוגדנות מסולפת של אנטי-ריאליזציה חברתית, ויינו, מרי על אורח-הגשמתם של גתוני-המציאות במשטר הקפחני של חברה 'מורשתית'.

ב) קמר מסולף, עוויתי-מכווץ (I ח 3-פ', ט'; 6-ד'; 11-ל'): זו התגוננות רצוצה שבמרירות. בתיפקוד החשיבה שלו נדחק האני לחטטנות כאובה, המעוררת בנפשו זעף, התכרסמות ומחנק עקב קושי בהסתגלותו של הכותב למציאות הריאלית שבתברה.

ג) קער מסולף, עוויתי-רצוץ (I ח 2-ת', נ'; 3-פ', ט'): תיפקוד ההרגשה נחבל מחמת החקשות הכותב להכלה עצמית. חרף התאזרות שבעצדת-עצמו נפגע האני עקב מפח-נפש המביאו לידי אי-אמון באהבה, לצנינות ולמרירות עוקצנית.

ד) חוט מסולף, עוויתי (תבחין 4 : 1/52-ק', 2-ר' ב'אחרי'): זהו חוט נוקשה *, רוטט, מופקע עקב הכוויצות ברישום הקווים האופקיים וגם האנכיים. בכך מתבטאת נוגדנות תגובנית המביאה לידי התגששות 'מוזעזת' (גם בתנועה עצמה), ממוטטת, טשטשנית. תיפקוד האינטואיציה נחות ומבטא התאפסות ה'אני קיים' מחמת קונפליקט, גיזות היסטורית, ריקות ממורמרת, מחנק-נקם, שוללנות, הרסנות.

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי-יצרי

לפי תגובותיו מגורת-התנועה של כותב ט נוטים יסודות-הצירה שלו לתנודות של הפרזות והשמטות, לפי יחס משלים על הרוב עם התנועיות התוססת, אך המסולפת.

א) זווית מסולפת, מגורה (I ט 3-ף', 8-נ'; 15-ל'; 17-ע'; 19-ת' סופית; 23-ט'): זווית זו 'פראית', סעורה, פורצנית, ויש בה לא-דווקא קושי בשינוי-כיוון, אלא בעיקר חוסר-סייג ואי-התמדה של הדחסה/הרחבה במפנה. תיפקוד המחישה פועל לפי ריאליזם אנימאלי, המשועבד לגירווי-יצרים בתנודיות קאפריסית.

ב) קמר מסולף, תנודי, שטוח (I ט 1-ר', ב, ה, כ, פ, ד'), ולפעמים קמר עמוק 'מלא' (I ט 1-ל' ב'לבאר'-לנו'; 7-ל', 8). בקימור ער ונמרץ זה משתקפת תנודיות שבין התנערות מעימוס (בקמר השטוח על הרוב) לבין צמאון-החיים ושקיקת-יצרים (לפי סיום יורד שבקמר עמוק). תיפקוד החשיבה פועל בקוצר-רוח של דימוי תוסס (ארוטי), המביא לידי פחזנות בשיקול ובהחלטה, לא-דווקא מתוך קלות-דעת, אלא יותר בגלל אי-שליטה עצמית שמקורה בגריות יתרה.

ג) קער מסולף, תנודי, על הרום רחב, שטוח (I ט ת'-1, 17, 33): תיפקוד ההרגשה פועל בעצימות הסרת-יציבות, מתוך אי-מגוה יחמני 'המשטה' את המשמעות הפנימית.

* הפרעה תנועית זו של החוט — דקות, תולשה, תנודיות וכולי — היא לפי מנדלסון ביטוי של 'האופי ההיסטרי', בדומה לקביעתו של קלאגס. באותה הרוח מפרש גם קנובלוך — שבמקרה זה מבטא חוט בעיקר 'מחסור בתכולת-חיים' (תנועה), ולא מחסור ב'תמונה המנחה' (צורה). גם פופאל רואה בחוט צמצום של כוח-ההבעה, כבילות, כוויצות-הנפש.

וכך ממעיט את יכולתו של ט להתאפקות ולהכלה עצמית. מכאן נובעת התרדדותו הרגשית עם סחף הסביבה.

(ד) חוט מסולף, אופקי, מגורה, משמשני (I ט 'ת'-4, 12, 13, 19 סופית): תיפקוד האינטואיציה פועל כאן בדימוי נבון של אנרכיית-יצרים, המביאה לידי חוסר בטחון פנימי בסיגול הסימביוטי/אני/סביבה, כפי המתבטא בתנודיות של גילויי חולשה, ועם זה מחיית עקבות כשל*, שבהם מיטשטשת חויית הייחוד כ'אני קיים'. בחוט כזה מתגלה 'סודיות' של הבת המתבגרת לגבי 'הבעיות' שבהתנהגותה האינטימית. מצד אחר, אותה תסיסה הדוחקת את הכותבת לחילוף ולגיוון כדי לספק את תהייתה וסקרנותה של בת מתבגרת, תוכל להעיד על פיתוח סמוי של מישכל מבריק בהתהוותה של מגטאליות רב-עניינית.

ואילו בחוט גובהי (I ט רגל של 'ק'-9, 29; 40-רגל 'ד') — באזור התחת, מבוטא תיפקוד האינטואיציה כמתאם 'טאקטי' של כמיהה נשית ל'חינניות מושכת', שתכליתה להעלות את חשיבותה העצמית של הנערה.

56. היחסים: יסוד-יצירה או גיזרה לגבי מסגרת אות (שלמה)

במסגרתה של כל אות (להוציא את אותיות-העמוד (ו, י, ז) שהן נטולות-מסגרת, קשורות זו בזו שתי בחינות אלו: (א) קו מקיף: זוהי תבניתה החיצונית של מסגרת, הנרשמת בנתיב קשתי (מעגל, אליפסה) או בקו ישר (מרובע, משולש) המתווה את גופה של אות ותוחם את מסגרתה מבחוץ; (ב) שטח המקיף — גתון בתכולתה הפנימית של מסגרת הנתפסת מרחבית, לפי יחסי מליאות/צמיקות (או פחוסות). שתי בחינות אלו של מקיף ומוקף משתלבות ביחס של זהות או של סתירה, הנבדלות לפי (א-ב):

א. מבנה צורני-מרחבי של גיזרה נבחן לפי טבעו של יסוד-הצירה הבונה אותה; לדוגמה:

יסוד-יצירה	קשת	יחס בינוי	זהות: בגיזרה 'מלאה' (רחבה, תפוחה);
			סתירה: בגיזרה 'צמוקה' (או פחוסה);
	זווית		זהות: בגיזרה 'צמוקה' (או פחוסה);
			סתירה: בגיזרה 'מלאה'.

ב. יחסי הבינוי בין הגזרות, שמתוך צירופן-יחד קמה המסגרת השלמה, לדוגמה:

* לגבי החוט האופקי נראים לנו בהקשר זה דבריו של דאים (5: עמ' 112): 'ההיסטריקן הרודף רק מקוריות וחשיבות, האזור האמצעי הבלתי מזדקר לעין הוא בשבילו חסר-ערך, לפיכך רוצה הוא לחלוף על פניו בחוט'. אין להבין כפעולה של הרצון המודע, כי אם כדחיפות 'עיורת' של ביטול-סייגים (אנכית) בהתנהגות החברתית (באזור האמצעי) — היינו, שהאני משתלב בהתרחשות (האופקית) אגב הזדהות בלתי-מסויגת עם 'חירות' העלולה ליהפך להפקרות בנקיטת הדרך או האמצעים לקידום (השמאלה) מטרתו האישית. אבל אצל ט שכיח יותר ביטול המעצורים (אנכית) כדי להקל את המנוס (מימין לשמאל) מתגרת הקונפליקטים הפנימיים.

(א) מסגרת חד-גיורתית: אות בעלת גיורה יחידה, הבנויה יסוד-צירה אחד ויחיד, כגון האותיות ר, ג.

זהות
יחס סתירה
בין בינוי הגיורה ובין טבע היסוד: בקשת
רחבה: תבחין 4: 1/44, 3/36;
צרה: ר'-2/132; ג'-3/94

(ב) מסגרת דו-גיורתית: מסגרת בת שתי גזרות, בנויות שני יסודות שונים, כגון קמר עם קער; או יסוד-צירה אחד החוזר בשתי הגזרות, כגון ב'מ' זוית חוזרת. בינויה הצורני-מרחבי של גיורה אחת יכול להיות דומה לאחרת או שונה ממנה, לפי יחסי זהות או סתירה של כל גיורה, לגבי טבע היסוד הבונה אותה. מכאן הבחנה עקרונית בין ארבעת אופני-בינוי אלה (תבחין 4):

$\left. \begin{array}{l} 161/2-2' \text{ מ' — צמיקות זוויית} \\ 126/1-1' \text{ ס' — מלאות (קמר+קער)} \\ 131/1-1' \text{ מ' — רחבות זוויית} \\ 114/3-3' \text{ ס' — צמיקות (קמר+קער)} \end{array} \right\}$	$\left \begin{array}{l} \text{זהות} \\ \text{סתירה} \end{array} \right \text{לטבעו של יסוד-הצירה}$	$\left \begin{array}{l} \text{גזרות דומות: בנויות ביחס} \\ \text{גזרות שונות: ראשונה ביחס} \end{array} \right $
---	--	--

$\left. \begin{array}{l} 144/1-1' \text{ מ' — זווייתיה: צרה+רחבה} \\ 130/3-3' \text{ ב' — קמר רחב + קער צר} \\ 124/2-2' \text{ ב' — קמר צר + קער רחב} \\ 129/2-2' \text{ מ' — זוויית: רחבה + צרה} \end{array} \right\}$	$\left \begin{array}{l} \text{סתירה} \\ \text{זהות} \end{array} \right $	$\left \begin{array}{l} \text{זהות} \\ \text{סתירה} \end{array} \right \text{שניה ביחס}$
---	---	--

למעשה מסתבכים יחסי זהות/סתירה והולכים ככל שהמסגרת נבנית מיסודות-צירה (גזרות) שונים (תבחין 4: 4/122-4'ש': בסיס קעור + ראש זוויית; 4/142-4'ד': ראש קעור + בסיס זוויית).

ראינו כי השילוב אנכי/אופקי משקף את אופי ההסתגלות האונטוגנטית לנטיית הפילוגנטיות לפי טבעו של יסוד-הצירה — זוויית, קמר, קער — הבונה רק את הגיורה שבה הוא משוכן, אם במסגרת חד-גיורתית או רב-גיורתית. אולם מה טיבם של המניעים להשתנות המסגרת (אות) בשלמותה גם באותם המקרים שגזרותיה (שתים או יותר) מעוצבות לפי אותו יסוד-הצירה? מה מניע את הכותב לתיבנות משתנה של המסגרת, להחלפת יסודות-צירה (לעומת התקן) בין הגזרות? (כגון בתבחין 4: 28-4'ל'). איזהו ה'חלק' או 'האורגן הפסיכי', הנושא בעולו של תיבנות המסגרת ומוציאו אל הפועל? וליתר פשטות: מסגרת-אות מה מייצגת היא מבחינה פסיכולוגית?

בחינה אנאליטית של הדוגמות הנזכרות מאלפת. לכאורה נדמה, שמסגרתה השלמה של אות מעוצבת לפי 'אימפולס-האות' (סודק), הפועל כביכול מתוך 'מרכז אחיד', והוא מקיף את מסגרתה של אות כפעולה שלמותית, כחטיבה אחת. אך למעשה, עיצובה של כל גיורה וגיורה הוא עצמאי לפי איכותו — זהות או סתירה של יסוד-הצירה: זוויית, קמר או קער — הבונה את גיורתו-שלו בלבד — כלומר, שבכל גיורה לעצמה נעוץ מרכז-פעולה או 'מוקד' פרטי משלה. מתוך המוקד הפרטי פועל, איפוא, 'אימפולס-צירה גיורתי', הקובע את תחום-פעולתו של יסוד-הצירה המעצב את תבנית גיורתו.

במעבר מגיורה לגיורה שבמסגרת השלמה משתלבים אימפולסים של הצירה הגיורתיים, ותוך כדי כך הם מסדירים ביניהם אותם תחומי-הפעולה המיוחדים, כל אחד מהם בגיורתו שלו. השתלבות הגזרות שבמסגרת האות השלמה היא איפוא הסדר-תחומים בין המוקדים (או מרכזי-הפעולה) הגיורתיים.

57. מסגרת של אות: הסתגלות פריסטאטית של האישיות לגבי הסביבה

מסגרתה של אות היא ביטוי מתובנת של תנועה גראפית שלפי רישומה במגמות שונות — אנכית ואופקית — גודרת היא 'מישטח' כלשהו מתוך המרחב ה'פתוח' ברקע הגליון. יש והגידור בא בצורה קשתית, ולפעמים ישר-קו, זוויתי. עמדנו על שתי בחינותיה של מסגרת: מצב (סטאטוס) של תכולה פנימית, היינו של מוקף — לגבי גידור מבחון על-ידי המקיף (פריפריה).

מן הבחינות החברתית, הפסיכולוגית והביולוגית משקפת מסגרתה של אות את הסתגלותו הפריסטאטית של הכותב. המסגרת ממחישה את הלבוש החיצוני והגלוי להתרחשות הסמויות של החוויות (מאווים, מגיעים) המפעימות את נפשו של הכותב, בתהליך הסתגלותו לתנאי המציאות החברתית שבסביבה החיצונית. אף שמבחינה אובייקטיבית (צורנית-מרחבית) קובעת חוויתו של הכותב את המסגרת (האות) — את דמותה משני עבריה, הפנימי והחיצוני בעת ובעונה אחת, אין להסיק מכאן, שגם בפסיכודינאמיקה האישית מחויב יחס-שוויון בין הפיעום הפנימי לבין ההתנהגות החיצונית. אמנם גקטת עמדה על-ידי הכותב לגבי הסביבה יש בה מבחן להרגשתו הפנימית, לבטחון עצמי, לשמחה וכיו"ב אם בהיענותו לדרישות החוץ ואם בהתנגדותו להן. אולם אין מבחן זה מסוגל לקבוע חוק כללי של 'דין-קדימה' או מתן עדיפות לזה או לזה. הסתגלות פריסטאטית עשויה להתבטא, בין השאר, בבחינות אלו:

ט ב ל ה 20

איפיונה של הסתגלות פריסטאטית

מ ק י פ	מ ו ק פ
הופעה כלפי-חוץ, התייחסות לסביבה	פנימיות: הרגשה, כושר, גקטת עמדה
איצול או סילוף, יכולת מיוחדת (מקצוע)	תכולה רוחנית: כשרי-שכל, מוסריות
דחף ליצירה ולפיתוח, אדישות, להטנות	חיות נפשית: עירות, מרציות, בטחון
הישג: כיבוש פרטי או בשירות החברה	קבלת חובות בתיאום למסגרת החברתית
תובענות/תרומות, מסירות/תוקפנות, תסכול	עשירות פנימית, גרקים, מצוקת-נחיתות

ראינו, כי תבניתה של מסגרת (אות) מותנית ביחסי הבינוי של הגזרות המשתלבות בעיצובה המרחבי, לפי יחסי מלאות/צמיקות (או פחיסות). כדי לעמוד על היחס התיפקודי שבהסתגלות הפריסטאטית, נסתייע בהשגה מרחבית של מערך-האישיות, לפי ריבוד, רבדים-רבדים ביחסיהם לסביבה. למען הבהירות נדגים קודם מערך 'אידיאלי', בבחינת הכללה מופשטת, וממנו נעבור לניתוחים של מערכים ריאליים.

58. בינוי דיצנטרי/קונצנטרי של מסגרת אות

בחינה אנאליטית ליחסי הבינוי של הגזרות, החוברות יחד בעיצובה של המסגרת השלמה, מלמדת על טבעו של הסדר-התחומים בין מוקדי (מרכזי) הפעולה הגיזרתיים (ר) הדגמה בתבחין 3).

הסדר מוקדים קונצנטרי מתגשם במידה שמוקדי הפעולה הגיורתיים מתקרבים בנטיותיהם ומתרכזים סביב מרכז אחיד יחסית, שבו הם נפגשים (או מצטלבים) בקירוב בתוך המסגרת השלמה, ובכך באים לידי ביטוי איוון והאחדה של האימפולסים הגיורתיים של הצירה במסגרת סימטרית, ממורכזת — היינו, חד-מרכזית או בעלת מרכז יחיד. כאן נבחין:

1. קונצנטריות מלוכדת: זו חד-מרכזיות גלויה המתקיימת כאשר אימפולסי הצירה הגיורתיים מתלכדים סביב ציר מרכזי במסגרת של מעגל (תבחין 3: כתבים 34–37).
- 2–3. קונצנטריות שפועה מציגת חד-מרכזיות סמויה, שפיקוחה המרכז משתקף בשמירה על פרופורציות סימטריות, של שוויון בין הגזרות. כאן בולטת 'אוטונומיה' בכל גיזרה וגיזרה לעצמה. היינו: חרף האחדתה (הסמויה) של המסגרת מובדלים (שסע) אימפולסי הצירה הגיורתיים בתבניות סימטריות זוויתיות (כתבים 32, 33, 47–51).
- השלבי מוקדים דיצנטרי: במידה שהאימפולסים הגיורתיים של הצירה מתרחקים ממרכז אחיד מתגלה היסט או ביזור של מוקדים עצמאיים או מפולגים. כל אימפולס צירה גיורתי מטעים את מוקדו הפרטי בתחום הפעולה שבגיורתו שלו; נבדיל בין דיצנטריות משלימה לדיצנטריות פלגנית.
- 4–5. דיצנטריות משלימה מבוטאת בנביעת ההיסט (ממרכז אחיד) מתוך חוזק עצמאותם של אימפולסי הצירה הגיורתיים, בהתפעמות ייחודיים. תיאום הפעולה שבין הגזרות משלים את מסגרתו של אותו פיעוש שלימותי, בלי 'משברים' (זוויות). היינו: אין כאן בחינה סימטרית 'לשמה', כי אם שילוב בגמישות מישורית. הגזרות מתחברות בהדרגה בקשתות, במסגרת השלמה — אליפסה לצורתה (תבחין 3: כתבים 3, 4; 8, 9, 15–19; 22, 23; 26, 27; 30, 31; 43–46; 56, 57; 64–67).
- 6–9. דיצנטריות פלגנית ניכרת לפי חולשה, מחסור, ובעיקר לפי נוגדנות תגובנית לשיתוף פעולה בין האימפולסים הגיורתיים של הצירה. כל גיזרה מפולגת לעצמה, בהקשיה או בגעשנות. הגזרות מתנגשות או אנוסות להתחבר, אך חיבורן 'שבור' בצירופי זוויות. המסגרת מפולגת בתבניות אסימטריות של מרובע או של משולש (תבחין 3: כתבים 1, 2; 10–14; 36–40; 52, 53; 58–63).

59. מערך פריסטאטי קונצנטרי 'אידיאלי'

מה היחס שבין הסתגלות פריסטאטית (של מסגרת אות) לבין טבעו האישי של הכותב? או: לאיזה 'חלק' או אספקט של האישיות מתייחסת הסתגלות זו? או: בתור ביטוי להסתגלות פריסטאטית, איזו מהות יכל האישיות מיוצגת במסגרתה של אות? נראה לנו, לא רק מבחינה פסיכולוגית, אלא בעיקר לשיקוף גראפולוגי, הסבר זה:

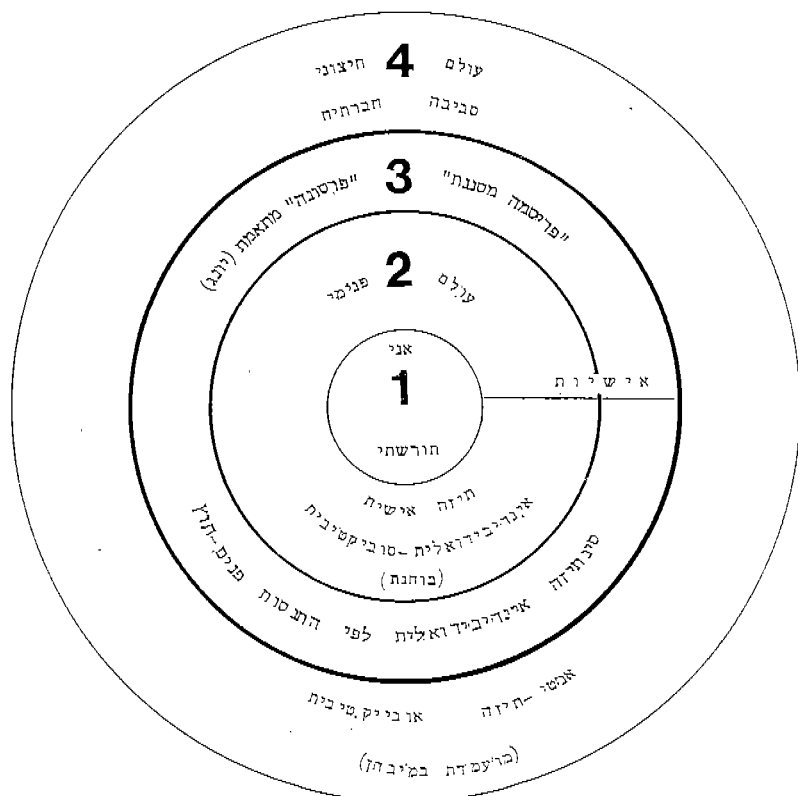
מבחינה פסיכולוגית מתהווה בהסתגלות הפריסטאטית מיוג בין הנטיות והצרכים האנדוגניים (נובעים מבפנים) לבין התנאים האקווגניים (מותגים מבחוץ). לאמור: מבוטאים בכך, מצד אחד, תחומי האישיות המועמדים במבחן המציאות החיצונית, ואילו מצד אחר — רק אותם אספקטים של המציאות (החיצונית), כפי שהם נתפסים לאישיות בדרך תפיסתה המיוחדת לה, במידה שהיא באה אתם במגע של בחירה או של התנגדות, לפי העקרון של עונג/צער (פרויד).

אף שכל רבדי האישיות טעונים נטיות ורוחשים מגיעים — או מוטב לומר, שהנטיות והמגעים חודרים ופועלים בכל הרבדים — לא כולם באים במגע עם המציאות החיצונית. בתרשים 13 מחולק מבנה האישיות בחלוקה סכמאטית לשלושה רבדים. הרובד הקיצוני (3) נקרא 'פריסמה מסננת', היא המבצעת בפעולת ה'ניפוי' שלה את תהליך ההסתגלות הפריסטאטית.

מבחינה גראפולוגית גבנית מסגרתה של אות כביטוי לאיכותה של ההסתגלות הפריסטאטית. המסגרת משקפת לא את האישיות בשלמותה, גם לא רובד מרבדיה 'בטוהרתו', במהותו ה'היולית' — אלא את 'הפריסמה המסננת', המפרידה את הנסיון החיצוני וגם המרכיבה את הלקח ממנו, היא הקולטת את רשמיה מהסביבה וגם הפולטת את העיבוד הנפשי לאותם הרשמים, ותוך כדי פעילותה והתנסותה היא עצמה משתנה ונעשית בחינת 'מזיגה מסוננת'.

התמונה הזאת מדגימה מצב 'אידיאלי', שבו המערך הפריסטאטי הוא קונצנטרי לגמרי,

תרשים 13

בכך שהרבדים 1-4 מרוכזים מסביב למרכז אחד, והם סובבים על אותו הציר, המשותף גם לפריסמה המסוננת (3). אין הדגמה זו באה אלא להקל את בירור טבעו של 'הניפוי המסגל' המתרחש לכאורה בלי פער בין ארבעת המוקדים של (ארבעת) הרבדים. לשם הערכת אופיים של הכוחות המעצבים תבנית כלשהי (מעגל, אליפסה, רבוע, מעוין, מלבן, משולש) למסגרתה של אות נעמוד בתחילה על ייחודו הפסיכו-ביולוגי של כל אחד מאותם הרבדים ועל היחסים שביניהם.

1. רובד של 'האני התורשתי'. תכולתו מקיפה את היצרים החיוניים (השתמרות, מין ומזון), סגולות המזג, כשרי השכל בצירוף עם אוצר הידיעות שנצטברו בנסיון הדורות ונשתקעו בחומר הרקמות (גנים). תכולה זו מספקת לאישיות את ציודה הראשוני לקיומה והיא בחזקת פוטנציאל מניע מותנה התנאה אנדוגנית. ביטוי של פוטנציאל זה היא פעילות לא-מודעת לפי הנחייתו הבלעדית של הנסיון התורשתי, החבויה לפי אורח תיפקודו אין האני התורשתי מבחין בין יחסי פנים/חוץ, סובייקטיבי/אובייקטיבי. הוא 'משוקע בתוך-עצמו', אנוכי, ושומר סיפוק יצריו, לפי העקרון של 'הכל או מאומה'. הרובד הפנימי והעמוק ביותר (1) מנותק לגמרי ממגע עם העולם החיצון (4); אך הוא מתקרב לקראתו בחדירת פעילותו לתוך רובד 'העולם הפנימי' (2).

2. רובד 'העולם הפנימי' מתאפיין כבר בנתינת הדעת על הפוטנציאל התורשתי (1). כאן אין היצרים פועלים באפלט הלא-מודע (1), אלא הרגשות והתחויות המתעוררים ומצטמחים מתוכם עולים לרמה של הכרה — חשיבה, עיון, ביקורת (הגיון). במידה שכלים אלה מכשירים את האישיות לבחון בדקות ולנתח גם נתונים של המציאות החיצונית (4) מוגבלת פעולתם לפי שיעור העברתו של המידע אל העולם הפנימי (2) בעד הפריסמה המסוננת (3).

חוסר מגע בין העולם הפנימי (2) לחיצוני (4), לעומת קיומו של מגע בין העולם הפנימי (2) לבין האני התורשתי (1) מביא לידי כך שבחינת ההכרה שבעולם הפנימי עודנה רתוקה מבחינה אנדוגנית אל הפוטנציאל התורשתי (1). לכן נוטים חשיבה ושיפוט שבתחום (2) להסתמך בעיקר על בחינה שבדרך אינטרוספקציה, שיקול-דעת המוכרע לפי 'עיון פנימה', מכוח הצצת האדם לתוך נפשו. בתחום (2) רואה האדם 'מהתוריי-לבו' ונוטה להרחיב את מסקנותיו ה'מופנמות' גם בפרשנותו, כביכול שרירות הן ותופסות גם לגבי אירועים ותופעות שב'עולם החיצון' (4). אולם פרשנות זו חסרה בהכרח בסיס ריאלי, בגלל חוסר אפשרות מעשית לבחון את נכונותן של המסקנות המופנמות במעבדה של המציאות החיצונית, עקב היעדר מגע בין החוץ (4) לבין הפנים (2). אולם דבר זה אין בו כדי למנוע התגבשותה של השקפת-עולם 'פרטית', המהווה את 'התיזה האישית הסובייקטיבית' (2). הביאור שכאן מקורו והמורחב גם על החוץ — במידה שייראה הגיוני, סביר, מתקבל על הדעת — אינו בר-תוקף בגדר שכלון חד-צדדי (סובייקטיפיקאציה צרופה) *.

* זוהי כנראה דרכה של משנת קאנט על ביקורת ההגיון הטהור כפוטנציה-שמלכתחילה (א פריורי) הטבועה באישיות, נתונה בתפיסה הסובייקטיבית כשלעצמה, שבלי צורך כלשהו בהתנסות חיצונית מסוגלת היא כביכול לעמוד על טבע הדברים שבעולם החיצון. ה ע ר ה : רובד (3) של הפריסמה המסוננת ייבחן לאחר רובד (4) 'העולם החיצון', על מנת להבהיר את טבעו המגשר של 'ניפוי הפריסמאטי' בין הרבדים (1, 2) לבין (4).

4. רובד מציאות העולם החיצוני, התופעות והאירועים שבתחום זה פועלים לפי חוקים המיוחדים לו, לעצמו בלבד, כפי שהם מותנים התנאה אקזוגנית: התרחשויות שבעולם החיצוני (4) אינן תלויות בעולם הפנימי (2), ולמעשה הן מחוץ לכל מגע עמו. המציאות החיצונית, בין שהיא 'גוחה', 'רצויה' לעולם הפנימי ובין שהיא 'למורת-רוח' לעולם אין היא תלויה כלל בהערכתו הסובייקטיבית (1, 2) ובגישתו של הסובייקט. אדרבה, בתוקף 'חוק-ברזל' שלה קובעת היא סייגים אובייקטיביים (לא-אישיים) הכופים מיגבלות עובדתיות 'לחופש' מעופה הסובייקטיבי של האינטרוספקציה.

וכך, שהעולם הפנימי מגדיר את עצמו בחיזה האישית, הסובייקטיבית, האנדוגנית, זרת-המציאות, מציב כנגדו העולם החיצוני אנטי-חיזה על-אישית, אובייקטיבית, אקזוגנית, זרה לפנימיותו. שני עולמות אלה, הפנימי והחיצוני מעלים איפוא דרישות ותנאים המנוגדים זה לזה, בעיקר לפי הפער שבין אינטרוספקציה (2) לבין התנסות שבמציאות (4). שני אספקטים אלה מובאים לעיבוד על-ידי רובד 'הפריסמה המסננת'.

3. רובד 'הפריסמה המסננת', נראה כחלון קדמי, העובר לפני האני התורשתי (1), והוא מגשר בין עולמו הפנימי (2) לבין המציאות החיצונית (4). אשר לטבע תפקודו של גישור זה ביחסי פנים/חוץ, סבורי, כי בחינת גדירות/פעפוע של שפות-הקו עשויה ללמדנו, כי הגישור מתגשם בכעין צירוף דרגות שונות של תהליך וויסות 'אוסמוטי', המבוקר לפי 'עקרון הממשות' (פרויד), או שהוא כפוי תגובנית. יש שמכריעה 'התערבות' חופשית יחסית של פעפוע (דיפוזיה) בתור מבחן לעקרון של 'עוגג/צער' (פרויד).

מציאות 'אובייקטיבית' של עולם חיצוני היא על דרך המופשט, דימוי של יש לא-אישי; מכאן 'ריחוקה' מתפיסת החיים של האני (1, 2). מצד שני, מציאות 'סובייקטיבית' של עולם פנימי, אף שהיא יכולה להיות 'מוחשית', נשארת היא עקב תלישותה מהכרת הנסיון החיצוני, חסרת-משמעות ובלתי-מתואמת גם כלפי עצמה.

סובייקטיביות/אובייקטיביות שתי לשונות הן, שאינן 'שומעות' זו את זו. אולם שתיהן גם יחד, וההבדלים המתגלעים ביניהן, מתמחשים לתודעתנו לאור ההתנסות במעשים. לגבי האדם הנפרד קיימת לא איוו 'סתם מציאות', אלא רק אותה המציאות בה'א הידיעה הנקנית ליחיד מגסיונו האישי, ידיעה פרי הנסיון, במידה שהיא מתאמת את נהיגתו של האני ברישומה של מסגרת אות משקפת היא את התנהגותו הפריסטטטית (3) לגבי הסביבה החיצונית. כלומר, שהתנהגות זו שואבת את 'השראתה המנחה' מתוך ההכרה, במובן הרחב * — בדרישותיהם של שני העולמות, הפנימי והחיצוני.

הפריסמה המסננת (3) היא הרובד המסגל בין 'הרצוי' (1, 2) לבין 'המצוי' (4). 'הרצוי' מקורו בחיזה האנדוגנית-סובייקטיבית של העולם הפנימי היונק את כוחו המניע מן האני התורשתי (1). לא כן 'המצוי' — הוא מוכתב על-ידי האנטי-חיזה האקסוגנית, אובייקטיבית, לפי תנאיה המסוגלים של המציאות החיצונית (4). בין שתי תפיסות נוגדות אלו מתערב צד שלישי — 'הבורר' הפריסטטטי (3) המתווך בתיאום סינטיטי. סינטיזה פריסטטטית זו מגלמת בקרבה הכרה דו-צדדית, המורכבת משני האספקטים של

* לרבות נוגדנות תגובנית, שהרי הסירוב להכיר ב... אינו מפקיע את עובדת קיומה של הכרה, אלא אדרבה מאשר ומחזק אותה לפי הדחיקה הגוברת להתגונן מפניה.

המציאות האישית, הנבדלת לפי פרופורציה אינדיבידואלית של יחסים פנים/חוץ וסובייקטיבי/אובייקטיבי. לפי זה נקבעים דמותה ואופייה של הסינתזה המסגלת לגבי ההתנהגות הפריסטאטית, הרמונית או דיסהרמונית, בצורותיהן המשתנות של המסגרות, שייבחנו בהמשך בירורנו.

כדי להמחיש את דרכי התהוותם של הפרשים אינדיבידואליים בעיצוב מסגרתה של אות, כביטוי להבדלים אישיים (ולשינויי גסיכות) בהסתגלות שבהתנהגות הפריסטאטית, נבחן אי-אלו נוהלים פסיכודינאמיים, שלפי אופני תיפקודם הם מתנים את טיב היחסים בין ארבעת הרבדים — בין השאר, בבחינות של הרמוניה/דיסהרמוניה, עכבה, תסוגה, קבעון — לעומת פיתוח יוצר של האישיות.

בתרשים 13 ראינו תיאום קונצנטרי 'מוחלט' ('אידיאלי'), שלפיו כל ארבע הספירות (רבדים) סובבות על מרכז אחד כביכול. זו הפשטה בלבד, שבמציאות אינה קיימת כל עיקר, ועצם האפשרות לקיומה לא תואר כלל. מכוחן של עובדות 'חיות' אלו:

(א) הסתגלות 'אידיאלית' כפי שאך ניתן במציאות, משמעה לכל המרובה רק מידה של התקרבות אל האידיאל — בדרך הטבע מתגלה תמיד ריחוק-מה בין התיוה הפנימית (2) לבין האנטי-תיוה החיצונית (4). לפי השוני בין האספקטים שלהן אין שתי ספירות אלו מסוגלות למצוא את יעודן במוקד משותף לשתייהן, אלא כל ספירה חותרת למרכז 'פרטי', לפי טעמה ודרישותיה, ואף לפי סייגיה מייחדת היא מוקד נבדל לעצמה. (ב) ברור לגמרי כי בתורת מתווך ומסגל בין התיוה (2) לבין האנטי-תיוה (4) אין הפריסמה המסגנת (3) גינתת להזדהות גמורה אף עם אחד משני המוקדים. מן ההכרח איפוא, שזו תתמקם אי-שם בין שני המוקדים הנוגדים זה את זה. הכרח זה בעמדת-ביניים הוא שמחייב את התהוותו של היסט (דיברסיה) כלשהו המונע מיפגש קונצנטרי למוקדיהם של הרבדים 4/3/2 במרכז אחד (בתרשים 13). הווי אומר, שבטבע הדברים הכרח הוא שתפעל כל אחת משלוש הספירות מתוך מרכז פוטנציאלי מיוחד משלה.

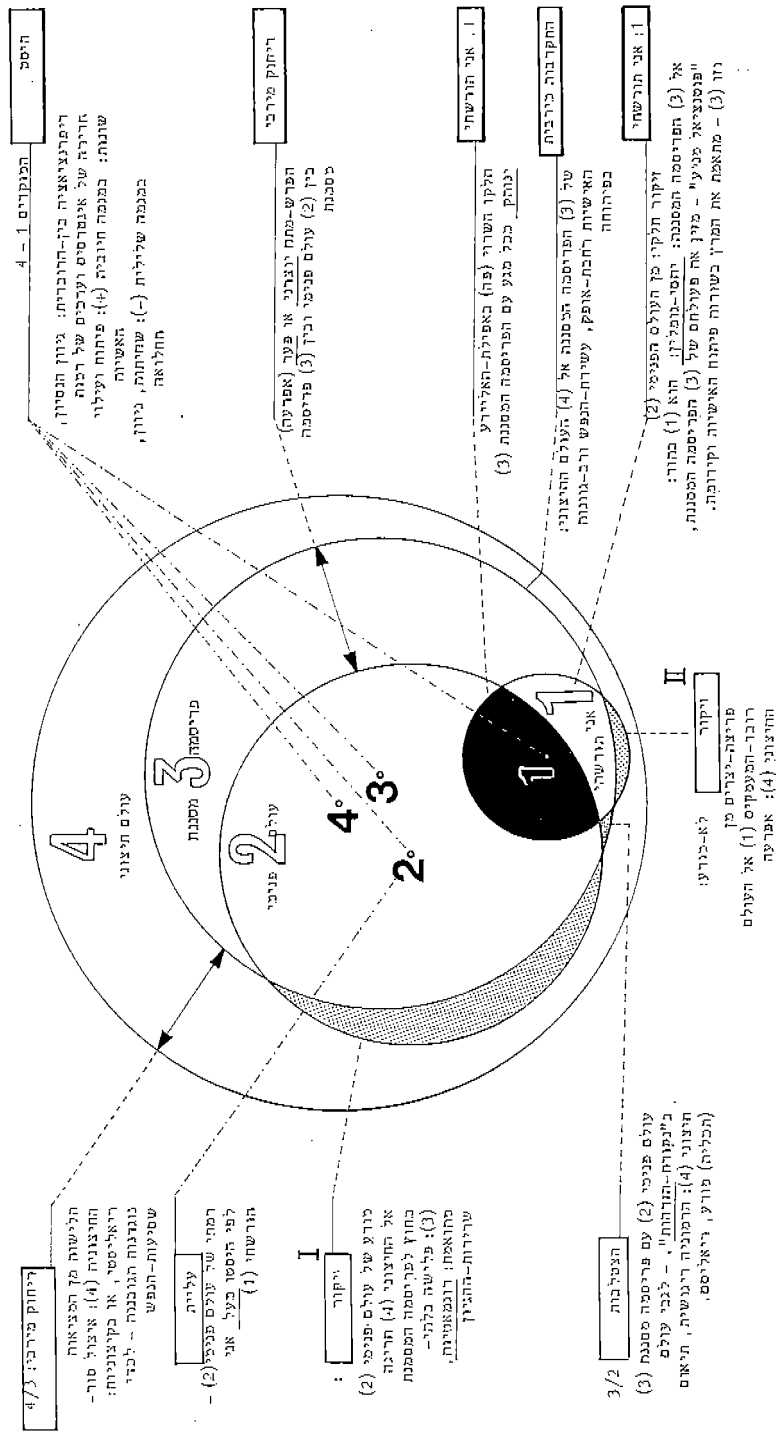
(ג) העולם הפנימי (2) במידה שהוא קונה דעת ומרחיב את אופקו של הסובייקט, מתרחש בו שינוי-ערכים (תודעה) לעומת תפיסתו הקמאית, הלא-מודעת של האני התורשתי (1). דבר זה מביא להפרתו של מערך קונצנטרי עליידי הסתת מוקדו של העולם הפנימי (2), הפורש ומתרחק מן המוקד הקדום של האני התורשתי. (ד) יתר על כן, גם בדרגות הנמוכות ביותר של פיגור שכלי וקהות הנפש, וביותר במצבים של הפרעות-נפש והפרעות-רוח, פועל 'מתח' מסוים, לפי ה'ריחוק' שבין האני התורשתי לבין העולם הפנימי. מיפגש קונצנטרי בין שני מוקדים אלה, משמעו ביטול כל מתח, איפוס כל הנעה, עמידת-דום. הרי זו הרמוניה מוחלטת של חוסר-חיים (תגועה), קפיאה, שיתוק, מוות.

בסיכום ההרצאה נקבע, כי עצם היות האישיות תהליך של התפתחות מתמדת (לרבות ירידה, גיוון) מונע כל אפשרות לקיומו של מערך קונצנטרי מוחלט. הכוחות הדינאמיים המחוללים שינויים באישיות, ומשנים גם את ערכי-החיים לגבי האני, הם המשפיעים על תהליך הפרישה או ההיסט בין ארבעת המוקדים (1-4) וגם מושפעים מהם.

60. דינאמיקה היסטטית במערך פריסטאטי דיצנטרי

התפתחות האישיות היא, כידוע, לא רק גידול כמותי של כוחות-הנפש, אלא גם, ולפעמים בעיקר, עיצובם הסלקטיבי של כשרים שונים, לפי בטיות 'טבועות בדם'. משתי הבחינות האלה הבחינה הכמותית מוגבלת, ואילו האיכותית מגוונת. עצם גיוונו של ההבדל האיכותי הוא המבליט אותו יותר לגבי ייחודו של הפרט על רקע רב-צדדיותה של החברה. מבחינת היערכותו הפריסטאטית של כתב מסוים מבוטא הגידול הכמותי (לפי התרשים) עם הארכת הרדיוס של אחד מארבעת הרבדים או של כמה מהם; העיצוב הסלקטיבי — בא על ביטויו לפי הנטיות.

ראינו, שבטבע הדברים לא תיתכן כלל התפתחות שוות-רדיוסים (קונצנטרית) בכל הכיוונים. איכותה האינדיבידואלית של אישיות מתאפיינת לפי 'נקודות-גובה' של פיתוח לעומת 'נקודות-שפל' (עכבה, הפרעה). נקודות אלו מתבטאות בתרשים לפי אריכות הרדיוס או קצרותו; אי-שוויון הרדיוסים פוגע במעגל ה'אידיאלי' ומבוטא בבליטות ובשקיעות בכיוונים שונים של המערך הפריסטאטי. נעמוד על כך בהמשך לפי שינוי תבניותיהן של מסגרות (אותיות).

כאחת האפשרויות מדגים תרשים 14 את הכלל, כי תהליך התפתחותה (או ניווניה) של אישיות מביא בהכרח לידי היסט כלשהו בין המוקדים של ארבעת הרבדים. יוצא, שאין אינדיבידואליות מסוגלת להתפתח בכל התחומים, אלא תמיד מתגשמת ה'התפתחות' על חשבון 'קיפוח' כלשהו. משמע, התפתחות היא למעשה העדפה סלקטיבית מסוימת (אם כי העדפה אינה מחייבת התפתחות), מודעת או לא־מודעת המביאה בהכרח לידי 'פיחות' כלשהו. פוטנציאל פסיכודינאמי העשוי להתבטא בהסתגלות פריסטאטית מבוזרת — היינו, שאינה מרוכזת למוקד אחד — עשוי לנבוע מחוזק החיות הנפשית, מחולשתה, מדלדולה או מסילופה החולג. כל התפתחות דורשת את קדימתו של 'הפרש־מתח' המוליך דחיפה, שמכווה הגעתה מתהווים היסטים. אופייה ההרמוני, או המופרע, של היערכות פריסטאטית מבוזרת תלוי, בין השאר, באיכות התיאום שבין שיעור־ההיסט לבין חוזק־הדחיפה, לפי טבעו של הרובד המוסט וכן ביחסו לרובד (או לרבדים) שלתוכו (לתוכם) הוא גלע. ככל ששיעור־ההיסט גדל, כן מתרחב הפער, שבמקרה קיצוני הוא מחולל הפרעה בהסתגלות הפריסטאטית, בין השאר בדרכים אלו:

א. התרחקות דיצנטרית של מוקד מסוים משתקפת בפיתוח מופרז של רובד מועדף, שאין 'המעגל' יכול להכילו. במידה שרובד זה אינו 'משתכנע' להוראותיה של הפריסמה המסגנת (3), עלול הוא, לפי אופיו המיוחד, להפר את ההסתגלות הפריסטאטית, אם בדרך של אקסצנטריות יוצרת (הגות, מדע, מחקר, אמנות), ואם בדרך של 'פיצוץ' בנברווה, היסטריה, פסיכוזה (בעיקר זיקור II — בתרשים 14: פריצת האני התורשתי (1) מעבר לפריסמה המסגנת (3) לעולם החיצוני (4)).

ב. פיצור מופרז של המוקדים של 1-4 מדרבן את ההתפתחות 'מעל ליכולת', ועל־ידי כך מחליש הוא את הקשר בין הרבדים (ר' בתרשים 14: 'ריחוק מירבי' 3/2, וכן 4/3 וכו') בדרך של פריצה גטולת-מעצורים (מאניה, היסטריה) של רובד נתון, בעיקר של האני התורשתי; או בדרך של פיצול והשתסעות בדרגות וגוונים — לפי אי־ספיקתה של הפריסמה המסגנת לצמצם את הפער, שבין העולם הפנימי לחיצוני.

גסכם איפוא, שאם מתואם היסט־מוקדים לאפיו הדינאמי (טבע התנועיות) במסגרת האינדיבידואלית (אות), נשקף על הרוב פיתוח תקין בהסתגלותו הפריסטאטית של הכותב. במידה שהיסט חורג מן הדינאמיקה האישית, הוא מעיד על מתיחות אקסצנטרית, מפירה או מערערת את הסתגלותו הפריסטאטית של הכותב. לעומת זאת, במידה שהיסט המוקדים הוא 'קצר־טווח', או שבגלל מיעוט פיתוח מוקדיו הוא מצטמצם, והמערך הפריסטאטי שלו מתקרב לתיאום קונצנטרי (תרשים 13), משתקפת בכך התפתחות שקטה יחסית, אגב איזון של יחסי פנים/חוץ במרחב־תנודה קטן יותר, בין השאר, בשלוש דרכים אלו:

א) יציבות רגשית תוך ריכוז של יצירה בתחום מסוים, 'הבולע' את מירב אונה של האישיות, בעוד ששאר תחומיה 'חשובים פחות' ('ללב', לפנימיות) והם מופיעים ב'פריפריה'.

ב) עכבה, קבעון, ריתוק אגוצנטרי, נרקיום או שיחוק ('אני ואפסי עוד').

ג) כפיות תגובנית של תסוגה, התגוננות דרך הפרעה חולנית — תופעות

אלה מתקרבות לתיאום קונצנטרי, הניכר בכתב לפי השתוות הרדיוסים של המסגרת, בעיקר בהעגלת אות, או בתבנית סימטרית (רבוע, משולש). תורפה האורבת בתיאום סמוך קונצנטרי מתבטאת בשקיעה יתרה של האני לתוך עצמו, לעתים עד כדי אדישות; קפיאה על השמרים; ועתים עד כדי אגירה של מצוקת-נפש, שבה נלכד האני כבמעגל-קסמים ללא יכולתו להשתחרר מדימויי תעתועיו.

נוכח ההבדלים ביחסיהם הטיפיקודיים של ארבעת הרבדים מתעוררת השאלה: היש בכוחו של אבחון גראפולוגי לצלול לעומק טבעו של כל רובד ורובד ולהעלותו אגב הגדרה דיפרנציאלית מהימנה, להבדילם זה מזה?

61. בידול רובדי האישיות בכתב-היד

באבחון זה מתעוררים קשיים הטעונים ליבון דו-צדדי, פסיכולוגי וגראפולוגי, כדי לתאם שני תחומים אלה במידת האפשר במסגרת של שיטת מונחים משותפת.

(א) בידול פסיכולוגי לטבעו המהותי והאיכותי של כל אחד מארבעת הרבדים, בצורת חלוקה אנטומית-טופוגראפית (ר' גם תרשים 3) אינו מכון אלא לבחון את טיבן של הסינרגיות — בחינה של אופני הזרמות-יחד של סוגי-מרץ שונים הגמוגים בטיפקודה של האישיות כחטיבה שלמה אחת.

אבחון של האופי האינדיבידואלי (להלן בפסיכוגרממה) מתבטא, לפי איכות התפל-גותם (דיסטריבוציה) של סוגי-המרץ או הרבדים, ושיעורי-היחס ביניהם, בהרכבת התמונה השלמה של אישיות הכותב. אולם קודמת לכך הדרישה להכיר את מהותם של סוגי-המרץ, כדי לאפשר את הבדלתם בטרם תאובחן איכות התפלגותם בתוך השלמות. מצד אחר, קודם נוהל זה של אנאליזה (לשם סינתזה), והוא גראה מבחינה אובייקטיבית-טכנית הגיוני ומחויב המציאות, שהרי לפי טבע ההתרחשות הפסיכו-ביולוגית אין המרציות הנפשית מובדלת לפי סוגי אנרגיה בטהרתם, אלא הללו פועלים בדרך של תרכיבי-מרצים הקרויים סינארגיות.

מאחר שסוגי מרץ צרופים אינם בנמצא נזקק האבחון הפסיכואנאליטי (והפסיכיאטרי) ליצור לעצמו כמה מהויות-יסוד, שבדרך הפשטה מיועדות הן ליצג סוגי-מרץ 'טהורים', מהויות-יסוד כאלה הן אינסטינקט, אמוציה, סנטימנט, תודעה, ובתורת כאלה מהווים הם כעין 'סדן', שעליו מתרקמים יחסי הכוחות המהותיים תוך הרכב או התפלגות המשתנים איכותית בטיפקודה של האישיות השלמה. משמע, בידול פסיכולוגי של הגפש לרבדיה אינו אלא נסיון אינטרפרטציה של טבעם הפנימי של אירועים ותהליכים, שבמציאות הם מורכבים ללא גדר ביניהם. אלא שאלה מופרדים הפרדה שרירותית, לפי חלוקה מופשטת לקטגוריות (ריגוש, תודעה וכיו"ב). לאור יחסים עדינים אלה, איך נבין בידול גראפולוגי?

(ב) בידול גראפולוגי: ככל שהדבר גראה פאראדוקסאלי התמונה המתגבשת גראפית נעשית בתוקף התגבשותה מצומצמת ומוגבלת באפשרויותיה הקונקרטיות, לעומת הרווח הבלתי-מוגבל שבמופשט, שבו הכל הוא בגדר האפשר. מצד אחר, דווקא מפני שהכותב מגלם את ביטוייהן הרבי-משמעיים של הסינארגיות לסוגיהן, מקנה הוא לנו שני יתרונות: (א) מימוש (לעומת הפשטה פסיכולוגית) גראפולוגי בהבחנתן של

מהויות יסוד שונות, כגון תנועה, צורה, מרחב; (ב) המחשה של איפנון רבגוני לכל מהות ומהות, לפי השוני בטבע התנועה, באופני-צורה ובסידורי המרחב. עם שיש בכך הישג רב-אפשרויות לחשוף את טבען של הסינארגיות או של הרבדים (1-4) המרכיבים את התיפקודיות השלמה (האישיות), יש להביא בחשבון כי בעיצוב הכתב משתתפים, כפי שכבר הוזכר, גם גורמים גראפוטכניים, דוגמת-התקן, הפרעה גופנית ועוד, שאינם חלק אינטגרלי של האופי, והעלולים להוות מקור להטעיה רצינית ביותר. לאור הסייגים שהכרנו באבחון הכתב נוכל עכשיו לברר את טיבם של אותם שיקולים ובחינות העשויים לקרבנו להשגה הקבלית — בין טבעם של הרבדים (1-4) לבין התסמונת הגראפית. ואין הדברים אמורים אלא בדרך של שלמות, שרק בה נמצא יחס של הקבלה: כתב שלם = אישיות שלמה (בשעת הכתיבה).

1. האני התורשתי הוא ה'עובר', צומת-החיים הנושא בחובו את נטיות-היסוד, הכישורים, והוא המספק את המרץ לפיתוחם הפוטנציאלי, עם השתלבותו בהתנסות המעצבת את הרבדים האחרים. מרץ 'עוברי' זה מתבטא בעיקר בסגולות המזג, והוא בלתי-מוגדר לכיוונים. הדינאמיקה של התפתחותה מבפנים מתפקדת ללא תלות במתרחש, קודם שתתגבש צורה כלשהי.

מבחינה גראפית הביטוי האותנטי לאני התורשתי ניתן בתמונת התנועה (טבלה 1). בה משתקף מבחן-היסוד לטבע הדינאמיקה של המזג האיש, בעיקר לפי הטמפו הביולוגי, הנבחן לפי יחסי תלול/שטוח בפורקן הלחץ, ללא הבדל של כיוונים, אנכית או אופקית.

הדינאמיקה התורשתית משתנה לפי תמורות ביולוגיות של תקופות-המעבר (התבגרות, עת-הבלות ועוד), ועם זאת מתרחשת גם השתנות פסיכולוגית לפי פיתוחן של מסגרת-ערכים, ביקורת עצמית ומשמעת פנימית. ההשתנות כפופה גם להשפעתן של הפרעות (נפשיות ופסיכוסומאטיות). כאמור, אין תמונת התנועה של כתב יחיד מסוגלת בשום פנים לשמש ערובה לייצוג נכון של האני התורשתי. רק בחינה משווה של דוגמות-כתב מגילים שונים תוכל למדנו, איך השתמשה אישיות הכותב באותו 'ציוד ראשוני' של האני התורשתי, אם לפיתוח ולקידום, ואולי באה קפיאה, תסוגה או ניוון.

על אף החשיבות הנודעת לכיוונים בהמשך ההתפתחות, אין הם בגדר תנאי ראשוני לאני התורשתי. לכן אין התבטאותו תלויה כלל בתמונת המרחב. למשל, טבע הדינאמיקה שביסודה של תנועיות רפה, סוערת או נוקשה אינו משתנה לפי הגליון, אם הוא גדול או רק 'גלוייה'. כל שכן יחסי תלול/שטוח שבחינתם אינה תלויה במרחב בבחינת מקורו של המרץ המניע (האנרגיה היצרית או הליבידו, פרויד) נמצא, שהאני התורשתי מתווה 'נתיבים' בעלי תבניות תוך כדי פעילותו התנועית; אבל לא להיפך: אין עיצוב צורתו של כתב ניתן בלי תנועה. אולם רישום קווים — היינו, תנועה גטולת צורה תקנית (אות) — הוא בלתי-מוגבל מצד אפשרויותיו. ראינו, שאיכותו של יסוד-הצורה (זווית, קמר, קער, חוט) עשויה אמנם להכביד או להקל על עבירות התנועה, אולם אין הצורה (אות) בתורת שכזו דרושה כל-עיקר לעצם משיכתה או התוויתיה של תנועה. מכאן, שאין ביטוי של האני התורשתי תלוי גם בתמונת הצורה.

אף שבטהרתו אין האני התורשתי נזקק כלל לתמונות המרחב והצורה, נציין ליתר-בהירות, שאין הוא יכול בשום פנים לפטור עצמו משתי תמונות אלו. שהרי הדינאמיקה

שלו, בתוקף התרכבותו בתיפקוד הבין-רבדי של האישיות השלמה, באה לידי ביטוי אגב השתזרות התנועה בצורה ובמרחב כלשהם, אם בשיתוף-פעולה או מתוך נוגדנות, שבינו לרבדים האחרים בתוך השלמות.

2. העולם הפנימי אינו סתם הארכת שלוחותיו של האני התורשתי. מכוחה של גתינת-דעת לכתוב מתרחש בידול של לא-מודע (1) לעומת מודע (2), כפי שראינו בבחינת היחס התלת-אזורי כביטוי לאיכותו של הארגון הרציונאלי בתחום הפרטי (תרשים 3, טבלות 6, 7). כלומר: עצם מגעו של העולם הפנימי (2) — מצדו הפנימי — באני התורשתי (1), אבל עם ניתוקו מן העולם החיצוני (4), מלמד על מגמת פעולתו של האני. יש כאן הפנמה המשתקפת בהיימנה, והמתאפיינת לפי טבעם של שלושת האזורים: אינטרוספקציה באזור העילי; התכנסות ריגושית ביחס לחברה ורתיעה מפגי המציאות החיצונית היומיומית באזור האמצעי; ועכבה (תסוגה, תסליף או קבעון) אמהית באזור התחתית.

במידה שהעולם הפנימי, כ'בנין-על' עשוי לפקח על הנעת מרץ-המעמקים של האני התורשתי ולכוונו, מבטאות בכך איכות הפיקוח וההכוונה בנטייתו של התואם הבסיסי — נטיה חדה, ישרה או קהה. מכאן, שהכרעתו של העולם הפנימי, בתחומים הריגושי והיצירי, מתבטאת בהפנמה בנטיה קהה.

איוון הטון הרגשי של העולם הפנימי ניתן להפרה בשתי דרכים: (א) על-ידי 'ניפוח' (אינפלאציה) נרקיסטי של הנהגות צמודת-יצרים (1) אך עיוורת לביקורת עצמית, כמבוטא באזור אמצעי מוגדל, בהפרש אורכי קטן ובהיימנה מכרעת I ו 1-3, 8, 9, 13, 14); (ב) ב'פיחות' (דפלאציה), שלפיו מצטמצם העולם הפנימי וערכו יורד בעיגי הכותב לנוכח קשיי המשימות המוטלות עליו לפי 'צו' של הפריסמה המסגרת (3). העולם הפנימי (2) נעשה מוקד מרתק, ומקור לחזות האירועים של המיקרוקוסמוס האיש, בדרך של ריכוז אינטרוספקטיבי ביצירה של הגות, פילוסופיה, ספרות וכיו"ב, ואם לפי צער קפחונו של האני התורשתי פיחות של העולם הפנימי, ולפעמים גם של העולם החיצוני (4) מבוטא לפי קטנותו (במיכותו) של האזור האמצעי I ה 8, 9; 3 ה 7, 8). וכן מתעוררת בעיה הראויה לדיון תמציתי.

מנקודת-ראות המסגרת (אות), בתורת כוז לעצמה, עמדנו על המקיף החיצוני ועל המוקף, או התכולה הפנימית. מאחר שמבחינה מרחבית נוגדים שני אלה אהדדי, זה גדל או קטן 'על חשבון' זה, יוצא שכל 'ניפוח' (גדילה אנכית) של המסגרת כלפי פנים (תכולה) 'כובש' יותר מהחוץ. מן הדין איפוא שה'חוץ' (4) ייחשב פוחת ומצטמצם. יחס זה של הפכיות, הדעת מהייבת לכאורה, שתוקפו יתקיים גם לגבי היפוכו של הקודם — היינו, שכל 'פיחות' (קטינה אנכית של האזור האמצעי) של המסגרת כלפי-פנים (מוקף של אות) יהיה מבטא 'גידול' שליטתו של המרחב ה'פתוח', שמחוץ למסגרת.

האמנם תואמים יחסי גיפוח/פיחות של המסגרת, בתורת ביטוי חד-משמעי, את יחסיה של ההתרחשות הנפשית? השילוש האינטגרציוני — תנועה, צורה ומרחב — שולל מעיקרו כל נסיון לפרשנות חד-תמונית, כגון במקרה שלעיל לפי גדלות/קטנות שבתמונת המרחב בלבד. הווי אומר, קודם לכל בחינה, הכרח הוא לנו להיות מודרכים לפי איכות הנעתו של האני התורשתי (1) בתורת מבחן לדינאמיקה הבסיסית: לבדוק אם בא גידול המסגרת מעוצמת החיים הפנימיים I ג 1, 4, 26, 37), ואולי מייחולי

תגמול ויומרות לייצוג כלפי-חוץ (I ו 10-12). וכך גם לגבי צמצום המסגרת: אם הוא מבטא אינטנסיביות של החיים הפנימיים (I ד 1, 2, 4-15), או התכווצות מפגי קשיי החוץ (I ה 3, 7, 8) ? משמע, אין הערכה פסיכולוגית של 'עולם פנימי' (2) כלשהו ניתנת אלא לפי התרכבותו בתיפקודיות השלמה של האישיות.

4. **העולם החיצוני:** עולמו החווייתי, הרגשי והרעיוני (להבדיל מן העולם האובייקטיבי, טיבי, המדעי, הטכנולוגי) של אדם אינו יכול, מטבע ברייתו להיות מונחה אלא לפי קריטריונים של 'אובייקטיביות' סובייקטיבית — (של מערכת-העצבים) האישית שלו. מטעם זה אין לקבוע בשום פנים לפי הכתב, מה התנאים האובייקטיביים בעולמו החיצוני של כותב מסוים. מהכתב נוכל להכיר רק את טבע הגבחה הסובייקטיבית (2), כפי שנצטרף בסיגול הפריסמטי (3) שלו. בכך משתקף ביטוי עקיף של התייחסות פנים-אישית לנסיבות חיצוניות (4), אך בלי ודאות בקביעת המהות של תוכן הנסיבות. למשל, מחסור עלול לדכא, אך הוא עשוי גם להמריץ התמודדות באתגר-חוץ לפיתוח האישיות ולקידומה. 'שפע' צריך לכאורה לשחרר מדאגות, ובכך להקל קידום, אך תכופות יש שהנהגה 'מן המוכן' מתח-עשייתו יורד, וכך מתגלה נטיה לגיוון. פעלתנות יתרה בסביבה החיצונית, לא תמיד יש בה חדות חרור ושמחת קידום; לפעמים היא משמשת מגוס לאני מפני מצוקתו הפנימית, מפני ריקות ושעמום.

מאחר שעונג/צער עשויים להתבטא בכל אחת משתי המגמות, בהימנה או בהשמאלה, הכרח לשם הבחנה פסיכולוגית להסתייע בבוחנים נוספים. נזכיר שוב, כי כל המוסף גורע, וגם כל יתר גורם אי-נעימות ואף סבל. למשל, התרגשות עליונה צפויה לכאורה, להנעים את הרגשת האני; אולם אם מופרות השמחה עד שאין הלב יכול להכילה, גורמת היא סבל-של-מש ואף עלולה להסתיים באסון. תופעה אחרת, אהבה היונקת ממקור שמחה, אם היא נלחצת בדחיקה יתרה, מביאה היא לידי מצוקת-מחנק בלבו של האוהב. כיוצא בכך מוצאים אנו אצל אדם פעלתן העשוי להיתפס למצוקה מתוך דימוי שלא עשה די; או אצל טיפוס אנוכי העשוי לסבול מן הדימוי ש'הרבה להקריב' מגוחחתו לזולת; או אצל הגאונות שחרף 'התנפחותו' סובל הוא מתוך שהוא משוכנע, כי ניפוחו אינו מספיק כדי להבליט את חשיבותו; או אצל הענוותן, שחרף זהירותו הוא חושש שמא הרים את קולו יותר על המידה; או אצל העצלן, המבקש להתחמק מסבל הנגרם לו מתוך שיעבוד יותר מדי. לפי הפוטנציות א-ט מביאה בחינתנו בחשבון גריעות והפרזות, בהתאם להבדלי הטבע של מניעיהן.

הבדלה תסמונתית זו של הבחינה הגראפולוגית — ביחס לרבדים 1, 2, 4 — באה לביטוי, בדרך של אינטגרציה או דיזאינטגרציה, במבחן של הפריסמה המסגנת (3).

3. **הפריסמה המסגנת** לגבי ההסתגלות הפריסטטטית: כדי שהאישיות תוכל לתפקד כחטיבה שלמה בעלת אופי אינדיבידואלי, מן ההכרח שיווצר אופן-חיים מסוים, שיסדיר את המשקיות הליבידונית בדרך של סינתזה סובייקטיבית/אובייקטיבית. ואכן תפקידה של הפריסמה המסגנת הוא לתאם בין רבדי הדינאמיקה הפוטנציאלית של האני התורשתי (1), לפי טבע התנועות, לבין התיוה הסובייקטיבית של העולם הפנימי, לפי ביכולה (דיפרנציאציה) התלת-אזורי, ולפי המוקף שבאזור האמצעי, שהוא כלי של מבחן איכותי לתכולה הפנימית, ובין שני רבדים אלה לבין האנטי-תיזה של העולם החיצוני (4), בין

השאר, לפי יחסי היימנה/השמאלה, הפנמה/חיצון, ולפי תבניתו של המקיף (מסגרת אות) מבחוץ.

תיפקודה המתאם של הפריסמה המסגרת (3) נבחן לפי איכויות אלה:

איכות הגידור הפריסטאטי המשתקף בתבנית המסגרת: תבנית קונצנטרית של מעגל, רבוע או משולש סימטריים, לעומת תבנית דיצנטרית של אליפסה, מרובע או משולש אסימטריים; בכך מבוטאת איכותו של הסדר-התחומים למוקדיהם של אימפולסי-הצירה הגיזרתיים, ובזה ניתן המבחן לעמידה האישית בפני הלחץ הדו-צדדי מן העולם הפנימי (2) ומן העולם החיצוני (4);

איכות התיאום הגיזרתי, מבחינה צורנית ומבחינה מרחבית, לפי יסודות-הצירה (זווית, קמר, קער, חוט) בגזרותיה השונות של מסגרת (אות); איכות הניפוי הפריסטאטי: סינון דרך מחיצה ('אוסמוזה') של גדירות, לפי תיחום חד של שפות-הקו, לעומת 'התערבות' (או 'דיפוזיה') ממושטשת לפי פעפוע שפות הקו;

איכות הפיעום של הפריסמה המסגרת: טבע חיותה נבחן בעיקר לפי פורקן המעמקים — תלול/שטוח — היינו, הדרך שבה משתמשת הפריסמה בפוטנציאל המניע (הליכידו, פרויד) של האני התורשתי (1).

62. תבניות המסגרת (אות) במבחן ההסתגלות הפריסטאטית כדי להשיג מיון שיטתי לתבניות של מסגרת אות, מעבר להבדלים שברביי הצורות המזדמנים למעשה, ננהג לפי הבחנה של תבחין 3:

טבלה 21

מיון קריסטאטי של מסגרות (אות)

מערך	קונצנטרי	משלים: אליפסה (שטפית, צמוקה, פחוטה)	פלגני: מרובע, משולש, אסימטריים	מלוכד: מעגל שסוע: רבוע, מעוין, משולש, סימטריים	יחסי איזון/היסט של המוקדים 4-1

יחסי איזון/היסט של מוקדי-הפעולה לארבעת הרבדים (4-1) מהווים, כפי שראינו (תרשים 13, 14) מבחן לאיכותה של ההסתגלות הפריסטאטית — ביטוי לאופי של 'הפיקציה המנחה' ל'סגנון-החיים' (אדלר) של הכותב. בעוד שמבחינה פריסטאטית של המסגרת השלמה מופיעות בחלוקה האמורה לעיל תבניות מעוגלות וגם זוויתיות בסוג דומה של תיאום — קונצנטרי לפי מלוכד/שסוע, לעומת דיצנטרי לפי משלים/פלגני, באה החלוקה השניונית ומבדילה לפי השוני ביסודות-הצירה: זווית בריבוע ובמשולש, לעומת קמר או קער במעגל ובאליפסה. קיומם יחד של השונה והדומה טעון הבהרה נוספת ליחסים הפסיכולוגיים שביניהם.

בבחינותינו הקודמות עמדנו על שתי עובדות אלו: (א) אי-תלותו של המיסגור

(התוויית מסגרת לאות) השלם בטיבו של יסוד־הצירה שבגזירה מסוימת — כלומר, שאין יסוד־צירה מהווה תקדים מחייב לתבניתה השלמה של מסגרת (אות); (ב) התרכבות תבניתו של מיסגור בעשית, לפי תיאומם של אימפולסי־הצירה הגזרתיים, בתיבנות השלמותי של מסגרת אות. לפנינו איפוא שתי בחינות משולבות זו בזו:

(א) יסוד־צירה — זווית, קמר, קער, או חוט — משקף, כאמור, את איכות שילובן של הגטיות האונטוגנטיות (אנכית) עם הפילוגנטיות (אופקית) רק בגזרתו שלו. שילוב זה מתאפיין, כפי שראינו, לפי טבע התיפקוד — מחישה, חשיבה, הרגשה או אינטואיציה של אימפולס־הצירה הגזרתית. משמע, יסוד־הצירה קובע חלקית גם את תבנית המסגרת. (ב) תבנית המסגרת (אות), שהוא מבחן לתיאום הפריסטאטי של יחסי איוון/היסט בין מוקדיהם של ארבעת הרבדים.

מכאן יוצא: (א) התיאום הפריסטאטי מתגוון תיפקודית לפי התגוונותם של יסודות־הצירה, השונים זה מזה והמשתתפים בבינוי מסגרת (אות); (ב) תיפקודים קוטביים — קמר (חשיבה/הרגשה), קער; זווית (מחישה/אינטואיציה), חוט — עשויים לפי טבע התרכבותם במסגרת להשלים אותה או לפלגה.

63. 'מתיחות' בין־רבדית שבמערך קונצנטרי

המונח 'מתיחות' (להבדיל מן המונח 'מתח', המשמש פה בהוראה דינאמית של 'הפרש־מפל', המפתח פוטנציאל גלוי שבחוזק הפעילות התנועית) בא לציין אי־תיאום, עיכוב או הפרעה בפעילות התנועית עקב כבילה 'סטאטית', המחפה על דחפים (או על מעצורים) חבויים, כפי המתרחש במערך קונצנטרי בתבניות סימטריות — במעגל, ברבוע, במעוין, במשולש (ר' תבחין 3, וטבלה 19). שוויון רדיאלי המציין את רובן של מסגרות אלה מורה על אי־יתרון של התארכות בשום כיוון. לכן נדמה, שהמסגור מקיף מרכז יחיד, והדבר בולט ביותר במעגל.

אי־הטבעיות בעיצובן הקונצנטרי של תבניות סימטריות אלו (מסגרת אות) גובעת מתוך ניגודן לטבע־החיים עצמו, והיא מוכחת מכוח העובדה, שחירות החיים המבוטאת בתנועה ספונטאנית אינה נכונה 'מרצונה החופשי' להיכבל ולהידחק ל'מיטת־סדום'. ככל שרב דיוקו של הכותב בשוויון רדיאלי במסגרת אות והוא גוהג כך בעקיבות, כן לא ייתכן בשום פנים שעיצובו יירשם בפיעום טבעי של הדינאמיקה. אין זו תנועה של חיים, כי אם 'מדידה' של יחסים (רדיוסים) במרחב. ואין הקפדתו של הכותב על שיעורי־יחס אלא ביטוי מובהק להקרבה שרירותית או כפויה של החופש הטבעי (בתנועה ספונטאנית) על 'מזבח' הרושם החיצוני.

ואמנם, הצד השווה באותן תבניות סימטריות הוא הקפדה על התיאום הקונצנטרי, כפיות להיאחזו ולהידבק ביחסי מיקום של מצב, עמדה, מאוז, מיפגן, מיתרס. במקום הבעה טבעית נזקק כאן הכותב ל'מיתקן־אבטחה' צורני־מרחבי. יש כאן משום מאונסות והדינאמיקה הטבעית של האני התורשתי (1) וגם של חירות התיזה הסובייקטיבית של העולם הפנימי (2). הכותב כפוי לותר על ספונטאניותו האנדוגנית, להיכנע ולקבל את דינה של הפריסמה המסננת (3), במידה שכל כוחה לתאם בין הניגודים של לחץ הדרישות החיצוניות (4) לעומת המאוויים הפנימיים (1, 2).

מנקודת-ראותה של הפריסמה המסננת (3) אין המיסגור הקונצנטרי אלא בבחינת 'הרע במיעוטו', ולא עוד אלא שהוא אף 'מוכה' בתגמול (סימטרי) למופת. שהרי מצד אחד יש בו חיפוי על הצער שבחולשת-הנפש וקשייה הפנימיים (1, 2), ואף 'הצלחה' מדומה המסתירה כביכול את מצוקת הכפיה להשתעבד לרושם החיצוני. אבל מצד אחר מפיק הכותב סיפוק-מה מהשליית עצמו שמאחורי תבניות סימטריות שללא-דופי אלו יעלה בידו להשיג בטחון מושלם כביכול.

הסתגלות פריסטאטית שבמערך קונצנטרי, פעולתה כפולה: (א) העלמת צער בכסות של פיצוי, תכופות יותר לא במגמה של פיתוח הפוטנציאל האישי וקידומו ביצירה, אלא (ב) ריתוק כאוב לייחולי תגמול תוך כדי חרדנות תגובנית מתמדת, מפני התערערות עמידתו האישית של הכותב מבפנים, או פחדו מפני התמוטטות מתיגרתו של איום חיצוני כביכול (דלזויה). מכאן, כבילות הגנתית מובהקת, שמקורה קבעון שבילדות או תסוגה עקב משבר מאוחר.

מערך קונצנטרי סונג לפי מיסגור מלוכד שבמעגל לעומת מיסגור שסוע שבמרובע ובמשולש סימטריים. עתה נבחן תבניות אלו בנבדל, כל תבנית לעצמה.

64. מעגל (תרשים 15: בחינה משווה לאליפסה)

עוד מימי קדם סימלה דמותו של מעגל הרמוניה של שלמות אידיאלית. מצד אחד נודעת למעגל גם חשיבות שימושית, תועלתנית. המצאת הגלגל חוללה מיפנה בסיסי במחשבת האדם, בנוסף על היעול וחסכון באנרגיה בהעתקת גוף ממקום למקום על-ידי גלגול תחת העברתו בנשיאה או בגרירה, הדורשת מאמץ להתגבר על החיכוך — כלומר, הגלגל הפחית את המאמץ והגדיל את הנוחות והמהירות. התחבורה, התיעוש והמיכון שתרמו הרבה כל כך לקידומה של התרבות האנושית, להעלאתה של רמת-החיים ולהגברת כיבושי האדם בטבע החיצון, לא היו בגדר האפשר לולא המציא האדם את הגלגל. בדומה למקרים אחרים (כגון פטיש שהוא חיקוי לאגרוף, מיפסלת — חיקוי לשון 'חותכת', משור — חיקוי לטור-שיניים וכיו"ב) יש לשער, כי הכנסתו של הגלגל בשימוש, יותר משהיתה פרי המצאה ממשית, מקורה ודאי בדרך החיקוי לגילוי דומה שבטבע העצמים (כגון התגלגלותם של פירות או גזעי עץ במדרון וכיו"ב — חיקוי לתופעות שתחילה נתפסו באקראי, והאדם עמד אולי כצופה 'מהצד' ללא ענין חיוני באורח התרחשותן, ובמרוצת הזמן נעשו נושא לחקירתו העניינית כדברים הנוגעים בו ממש, בגלל חשיבותם לקיומו. מחמת תנאית הקשים של המציאות הארצית הטעונה עמל, נדרש האדם לפענוחן של התכונות ה'גנוזות' באובייקטים של המציאות, בין השאר, בכדי להתחקות אחרי סגולותיו של הגלגל ושימושו התכליתי לתפקידים העשויים לשרת את רווחתו.

בלי להיכנס לבחינה מעמיקה (גיאומטרית, פיסיקאלית) ידוע מהנסיון היומיומי, כי יותר מכל צורה אחרת הגלגל הוא הקל והנוח ביותר לתנועה מיכאנית, מפני שהיעדרם של חודים או בליטות מפחית את החיכוך למינימום. ככל שגלגל עגול יותר — כלומר, ככל שמושלם יותר השוויון הרדיאלי מכל הצדדים סביב המרכז — כן תנועתו שווה יותר, 'שקטה' יותר, עד כדי מונוטוניות. זוהי בחינתו החיצונית של המעגל לפי

זשיכותו לגבי התנועה. ואילו כשירותיו הפנימיות משתקפות בבינוי מיכלים המיועדים בעיקר לעמוד בפני לחץ גבוה מבפנים (קיסור, גזים, גזלים). גם פה יש יתרון ברור למעגל לעומת תבניות אחרות מחמת כושר עמידתו, המתאפשר על-ידי חלוקת הלחץ הפנימי על הדופן המעוגל, בעוצמה שווה בכל הכיוונים. לשון אחר: קובע כאן לא-דווקא חוזק (המעגל), אלא מניעתן של עמדות-חולשה (לפי 'חוק-המינימום' לגבי החוליה החלשה ביותר בשרשרת).

ראיתנו לפי 'חוק-האופק', וכן חושינו האחרים (שמיעה, ריחח, נגיעה), מוגבלים לפי רדיוס-פעולה של רגישות בקליטה ובהגבה, המיוחד לכל חוש. המעגל הוא למעשה לא רק הצורה התסכנית ביותר להפעלת התמצאותנו במרחב, אלא גם מיגבלה המותנית מטבע ברייתנו. מבט העין עשוי לתפוס רשמי-מרחב ברדיוס שווה בכל הכיוונים. מניעת שוויון רדיאלי בתפיסתו של מבט תוכל להתרחש עקב הפרעה מבחוץ מחמת חציצתו של עצם אטום (הר, בנין), המסתיר מפנינו את האופק בשלמותו או בחלקו. ואילו מבפנים אם מקצרים אנו את טווח-ראיתנו — מדעת או שלא-מדעת — בכיוון מוונח, לעומת הארכתו של הטווח והרחקתו (ב'נשיאת העין') בכיוון אחר.

סגילותו הטכנית של מעגל מתבטאת בחסכון של מאמץ וזמן ושל ביצוע תנועי בתחומים שונים. מתוך נקודת 'בקרה' שבמרכז ניתן לפקח, לכוון וגם להפעיל סביבו 'כלים' מספר בכיוונים שונים. כבר הקדמונים עמדו על סוד היעילות של דישה בגורן עגולה; הדש עומד במרכזה ומגיע את השור או את החמור מסביבו. על מנהיג העומד במרכז פעולה ייאמר, כי הוא 'מושך בחוטים' או 'שולט על סביבו', מעיקרו מעיד המונח 'סביבה' בבירור, שאין המרחב נתפס לאני אלא בבחינת 'סביב' לישותו שלו, היקף לגבי ייחודו. המימרה 'גלגל חוזר בעולם' מעלה את תפיסת מחזוריותן של תופעות החיים לפי הרושם החיצוני, שהתוכן הכללי הגלום בה נתפס לפי המשמעות המיוחדת, פרט לעצמו עשוי לגלות לגבי חייו האישיים.

סקירה תמציתית זו על מה ש'סביב' למעגל, יש בה כדי לצייד את האבחון הגראפולוגי בנתונים השייכים אמנם לתחומים שונים, אבל במידה זו או אחרת חלק בלתי-נפרד הם מנסיון תודעתו של אדם. בדרך אסוציאציה רגשית-רעיונית המוחדרת למבע הגראפי שבמסגרת מעגל מקנים נתוני התכונות הנזכרות אפשרות להציץ לתוך חוויות-הנפש המתגלמות בתבנית הגראפית. למשל, 'כתב-פנינים' (תבחין 3: 33-פ'ר; 36-הס'; 37-ד') נתפס 'חמדח לעינים'. אולם העיגוליות המהנה מבחינת הצורה באה על הרוב מתחושת הכפיתה בתנועת ידו של הכותב — כלומר, תמורת הנאתו מ'פ' המראה העגול, משלם הוא בחווית הגריעה הנפשית של חוסר-חירות. שהרי כתיבת אות במעגל סימטרי, אי-אפשר לה להיעשות כלאחר-יד. היא טעונה שימת-עין ונתינת-דעת, פיקוח של הרצון המודע או הכפוי, המדריך ומכוון את דיוק התנועה בתיאום פריסטאטי 'מסביב למרכז'. דיוק זה משמש אמת-מידה נדרשת לנפשו של 'עושה-המעגל', כדי שיוכל לשמור על ריחוק ולקיימו בקביעות, כפי שזו נראית לו מנקודת-המוקד (מרכז דמיוני) שסביבה 'וקדים' מעייניו ואליה הוא מרוחק בשוויון רדיאלי.

מה עשוי אפוא להניע כותב לקבל עליו מבחן זה של העגלה, שבצד הנאתו מן הצורה החיצונית נדרש הוא להגביל את חירות תנועתו? דרישה אסתטית 'ליופי' מסוים עשויה אמנם להופיע כגורם מגביל-חופש למען התיאום ההרמוני (כמו, למשל, במוסיקה),

בהעגלתם של 'גלי' התנועה הגראפית (בדומה לגל סלילים). אולם אין מגמה זו מייצגת אלא חלקם של כתבים עגולים, ועדיין אין בה משום מיצוי ההנעה הפסיכולוגית לטבע הגורמים להעגלה. העובדה, שנתינת-הדעת על העגלת המסגרת מגבילה את חופש התנועה, ובכך מעכבת את הבעת התוכן (באימפולס המשפט), עובדה זו עשויה ללמדנו, שהכותב מעדיף צורה על פני תוכן, אם כדי לחפות על חוסר תוכן עניני, על 'ריקות' פנימית, ואם כדי לתגמל מצוקה של פגם חבוי, אולי 'אי-יפוי' (מדומה ?) שבאופי.

בהסתגלותו הפריסטטטית מעבד הכותב סינתזה פנימית-היצונית, הנבחנת לפי הכרעה של 'יותר' לחוץ או 'יותר' לפנים, ובעיקר לפי התכלית שבפעולתו או בהגבתו. שהרי גם כשהגרימה באה מהחוץ אין היא מסוגלת להניע את האני לעשיה כלשהי, אלא אם כן תעורר קודם מניע פנימי כלשהו 'ש'ידחוף' לפעולה או 'שיעצור' אותה. המניעים להעגלת מסגרת (אות) מתחלקים לפי תכליתם בשתי מגמות : הכרעה כלפני-פנים וכנגדה הכרעה כלפני-חוץ.

(א) **תכלית מכריעת-פנים :** אם נתפס הכותב בהסתגלותו הפריסטטטית לסובייקטי-פיקאציה יתרה, מרותקת הדרישה להעגלה, לתכליתו הפנימית. ייתכן שהכותב אינו מוצא כל ענין בחוץ (4), מעייניו סובבים ברדיוס אגוצנטרי כלפני-פנים, מתרכזים סביב עצמו ('ליבידו-של-אגו', פרויד), כאישיות 'מרכזית', שהכל משועבד לה, ואולי סביב ענין (עיסוק, אמונה, אידיאה וכיו"ב) 'השובה את לבו' ('ליבידו-של-אובייקט', פרויד) שנהפך ל'ליבידו-של-אגו', אגב דחיקה של 'יעוד' שבכל מאורו של הכותב.

גם כשאדם עוסק בנושא היצוני, אובייקטיבי, המשרת את צרכי חייו, אין בכך ערובה למגיעת תלישותו מלחווה את החיים מסביבו. עם כל הסיפוק שהוא יכול להפיק מעיסוק כלשהו התופס את כל מאורו, לעולם אין בכך משום תחליף 'הוגן' היפה לבריאות הנפש. שכן תכופות מביא דבר זה להרצדדיות של השכנוע הפנימי ('משפט קדום') ולהתהוותו של 'מסך' המסנוור את האני עד שאינו רואה את המציאות כהוייתה. יש שמסך מביא לידי רגישות-יתר עד כדי-הרדנות של עצבת-כפיה, אם מאולץ האני, באורח לא-מודע, להקיף את עצמן ב'הגדרת-בטהוף' (מעגל) מפני דריסתו של השפעות מבחוץ (4). לשון אחר, תכליתו של הכותב בהעגלת אותיותיו היא הבטחת קיומה העצמאי של ה'אידיאה' הפנימית, אהבת-עצמו מופרזת, נרקיום, 'מושלמות' נברוטית (פרפקציוניזם), חיסה עצמית, איסטניסות, תלישות, סתגרות, שתמרנות.

(ב) **תכלית מכריעת-חוץ** עולה בשעה שהכותב בהסתגלותו הפריסטטטית לאובייקטי-פיקאציה יתרה פונה בדרך טשטוש התייחסותו הסובייקטיבית, בשעה שהוא משתדל להתעלם כביכול מפני עצמיותו, מפני ייחודו האישי, ומסרב להכיר בזאת, או בדרך כפיית-עצמו להסתגל בעל-כורחו אל הסביבה (4). משותף לשני המקרים, שבהעגלה כזו מיושמת 'טבעת-חנק' המורה על הדחקה הנטיות והדרישות הפנימיות (1, 2), שלא יתגלו כמות שהן כלפני-חוץ, אלא רק בדמות שהוא חש עצמו מאוגס לשוות לעצמו, בתורת 'המחווה המצופה' ממנו, כדי שייראה באור 'הולם' כלפני-חוץ, בייצוג 'מוזהר' של אישיותו ומתוך מאמץ להסתיר את צללית.

בעוד שבתכלית מכריעת-פנים מאיימת הודעות-יתר של הכותב עם עצמיותו עד כדי חיתלוש מהסביבה והתנכרות לאורחות החברה, על תזכויות ופל התובות שהיא מטילה על היחיד, יש בהשתעבדות של הכותב לתכלית-חוץ משום איום של התכחשות לטבעו

האמיתי — שהוא מסגל לעצמו סגנון-חיים 'זר', מלאכותי, משוחק. הראשון מאמין אולי 'באמונה שלמה', הוא תם או שוגה באשליות כי במחיצת מסגרתו (מעגל) הפנימית (2) יעלה בידו 'לטהר' את נפשו מ'חלאת' העולם התיצון (4), ובכך יגיע לידי איזון של מדיטאציה בשלווה פנימית; לא כן השגי, שתכופות יותר הוא מיתמם או מתעתע בשפת-חלקות, במתק-חנופה, בהפגנת 'פאר' כלפי-חוץ. הסתגרותו במעגל היא לו בגדר אליבי לחפות בו על תככים ומזימות בכסות של 'התהגנות', שתכליתה לצוד 'קרבנות' לסיפוק תשוקותיו.

אולם יש להביא בחשבון, שמאמץ לעגל כלפי-חוץ עשוי גם להיות טעון בחינה חיובית (+) — למשל, בכתבו של הנברוטיקן (I ה 5, 6; I ו 10, 12) המשתדל לתקן את הרושם ב'איוון' דמותו, רוגזו, קאפריסות שלו, במידה שהוא משווה לעצמו 'הרמוניה' (מעגל) מדומה כלפי-חוץ. מצד אחר, הזדהות שבמסירות לעיסוק כלשהו, עתים עד כדי גכנעות גמורה לתפקיד או למשימה, שאדם יועד לעצמו כ'דרכו בחיים', והוא 'שוקע' בה כל-כולו עד כדי שכתת-עצמו — הזדהות כזו אומרת, שהוא 'מוותר' מרצונו על דרך (צורה) מקורית להבעתו האישית, ורואה בתפקידו הכרח גמור לעצמו — למשל, כאותו מורה ותיק, המזדהה מקרב-לב, יום-יום שעה-שעה עם אווירת תלמידיו. תהליך הזדהות חוזר למורה זה שנה-שנה עם כיתותיו החדשות, ותוך כדי כך מתקבעת בנפשו ההזדהות בחזקת הרגל שנעשה לטבע שני. בהוגי פקידים, בעיקר בדרגים זוטרים, מתהווה תכופות למדי מעין 'הזדהות טכנית' גרידא, ונתיבת אותיות עגולות היא בה כמופת ל'מסירות' משרדית, המשקפת בפועל הסתגלות פריסטאטית לתביעותיה הרשמיות של המכונה הפקידותית, שבה הופך ייחודו האישי של פקיד ל'בורג מסובב', ונתיבתו של פקיד מגיעה ל'כתיבה תמה'.

הסתגלות קונצנטרית מלוכדת שבמסגרת מעגל 'מושלם' עשויה לבטא מאבק לסכל משבר פסיכוסומאטי, בעיקר בתקופות-המעבר הביולוגיות, לעת התבגרות מוקדמת (I ו 8, 9) או לעת-הבלות (קלימאקטריזם) (I ו 23, 24). במידה שמחריפה הרגישות הגפשית לגירויים הבאים מבפנים או מבחוץ נדחקת האישיות ללכד את עצמה במערך 'עמיד בפני לחץ' הלוכש דמות של מעגל 'הרמוני', בין השאר, כדי לסלק כל חשד ולהרחיק מעצמו (על פי רוב מעצמה) כל עדות שמשוה 'אינו כשורה'. ('אדרבה, בוא וראה: הכל בסדר נפלא' (במעגל)).

נבחן עכשיו בקצרה את תיבנותו המשולב של קמר עם קער — היינו, הסתגלות קונצנטרית מלוכדת, שבה משתלבים התיפקודים חשיבה ותרגשה, העשויים להשלים זה את זה או לעמוד זה נגד זה (כפי שראינו בתרישים 12).

הקמרה מביעה לכאורה חשיבה ותכנון הגיוני. אבל עם הקשיית התנועה (I ה 5, 6) הופכת היא לדוגמאטיות, לסכימאטיוציה כפויה לפי קאפריסות של 'סמכות עליונה' (קמר), צידוק כלפי-חוץ של כיסוי מרדני מתגונן.

לא כן הקערה, שבמקום לשמש פתח להרגשה טבעית של חדות-חיים בלתי-אמצעית, נהפכת היא בשילובה עם תנועה נוקשה (I ה 12-13) ל'התקפלות מצערת'. היא שכיחה ביותר אצל כותבת, שהרכב-תיפקודים נוקשה, זר-חיים מביא אותה לריתוק קונצנטרי מוכרע כלפי-פנים. היא מבקשת, ולמעשה היא כפויה לחשל את דפנות ה'מיכל' שבכתב שלה, כדי שתוכל לעמוד בפני לחץ מצוקותיה מבפנים. אך בגישתה לעולם התיצון (4)

חסרה היא מצד אחר, אמן בכוחותיה מכדי לגלות יומה עצמאית ותקיפות של הגשמה. מכאן תפיסת הרע במיעוטו, שהיא משתדלת להביעה בהעגלה נוקשה-רעועה זו, שכלפי-פנים יש לה דימוי של 'חוזק' במידה שניתן בידה להמעיט 'חיכוך' עם הסביבה, ולו רק למראית-עין.

בעיצוב שרירותי של מעגל 'מושלם' זה שקוף למדי הדבר, מה מרובים המאמץ, האינסוס והבררנות שהשקיע הכותב כדי לספק איכשהו את איסטניסותו החרדנית (תבחין 4 : 2/37-ה', כ'), פרי סובייקטיפיקאציה מופרזת, תלושה מהמציאות. ניתן לומר, שכותב זה יותר משהוא מסוגל להכיר את עצמו, הוא 'מדמה' עצמו, משווה לעצמו דמות לא-לו. שום הכרה עצמית אינה מתאפשרת אלא בדרך התנסות על-ידי העמדת הכישורים האישיים במבחן ההגשמה. אבל במקרה שלפנינו, חרף ה'אומץ' המופגן (בצורה) חושש האני 'להסתכן' בהתנסות ריאלית. יתר על כן, המצער הוא אותו מאמץ (שבהקמרה מכרעת) שבהופעה סאראדוקסאלית של 'שלמנות' (פרפקציוניזם) מעושה כלפי-חוץ. כנגד המראית של 'הכל עגול, שפיר' שרוי הוא בצלה של חרדה שמא יגונב שמץ מחולשתו לחוץ. מעגלו שלמראית-עין פועל כ'סם מרדים' לגבי פיתוח הפוטנציאל שלו. מכאן גובע חיזור מונוטוני, כבול ומדוכדך 'סביב עצמו' (גרקים).

לפי חולשת החיות בפיעוס זה של התנועה עלול התיפקוד ההגיוני של חשיבה המתבטא בהקמרה מכרעת (תבחין 4 : 1/5-1/3-ש'; 2/37-ה', כ') ליהפך 'להסתחררות' של הזיות-גדלות. הגיון מסתנוור המאבד אמת-מידה סבירה בהערכת מסגרתו לדרישות ולציפיות האישיות מביא ל'אינפלציה' של האני. מזה יש להבדיל 'קונכיה' היסטורית (תבחין 4 : 1/73-ד'; 1/78-ס'), שבהעגלה שלה מכריעה התקערות 'יוקדת'. תיפקוד ההרגשה שרוי במיורץ 'סהרורי' של דימוי ארוטי סבוך באיוויו החושניים. המיסגור המעוגל בתבחין 4 : 3/70-ד', אף שביצעו מרוסן, תנועתו גמישה, גמרצת. בתיאום קונצנטרי זה מכריע תיפקוד ההרגשה, ולפי הרכבה עם זווית בבסיס משולבת היא במחישת. זוהי הרגשה ניסויית המתבטאת בהסתגלות ריאליסטית לנסיבות, יעול בהגשמה האישית, ליכוד עצמי בהכרת-חובה (חשיבה, קמר) ובנשיאה בעול, וגם מתוך עידון רגשי של רמת-תרבות מוסרית.

65. מסגרת של רבוע (תרשים 16 : A)

גלגל הוא ביטוי לכשירות דינאמית, ולו אך סבילה, להקלת התנועה — ולא כן רבוע, שכשירותו 'סטטית' או 'מייצבת' : כתב רבוע מניח 'סוד' או 'אבן-פינה' לבנין 'יציב'. בניית בית — משכן לאדם ומחסה מפני איתני הטבע — היתה, מבחינה אנתרופולוגית, מעבר מהפכני מחיי נוודים לחיים של היאחות-קבע בקרקע. ואמנם, כבר עמדנו על כך, כי מבחינה אידיאוגראפית — בכתב הסיני כמו באשורי שלנו — מיוצג המושג 'בית' בתבנית 'רבוע', סמל של יציבות וקביעות. לעומת ניידותו של כדור (מעגל) מתייצבת עמידותה של קוביה (רבוע). נתיבו של 'המגולל את האבן מעל פי הבאר' מקביל לגיידות ; 'אבן שאין להזיזה ממקומה' מציינת יציבות.

מבחינת השימוש בשטח קדם הרבוע למעגל. ולא רק מפני שהרבוע מדידתו פשוטה יותר, אלא בעיקר מפני שחלוקת שטח לריבועים מאפשרת לכסותו במלואו. ואין כך

מעגל. חלוקתו של שטה למעגלים משאירה ביניהם חללים, שדות-מורע (במישור חסר-בליטות) נחלקים חלוקה חסכונית, למשבצות מרובעות, בורבזון שמסגרת עגולה משמשת בעיקר לצרכים דקוראטיביים, לגיונותיו למשל. כלומר, הרבוע הוא מיצרך ראשוני, יסוד-מחיה; המעגל יש בו מיסוד חיות-רוח, מצוי שני צופן רבוע בחובו מוות גלוי — הצורה של ד' על ד' כמו-מבטא מציגות תוחלתו של בן-תמותה עלי-אדמות. לעומתו מסמל מעגל 'מיתת-ושיקה', 'גלגול-גשמות' במחזוריות של פיתוח ספיריטואלי, בעליה מספירה לספירה גבוהה יותר שמתלווה עמה צפיית-גחמה לעלות לחיים נאצלים יותר, למשל, בעולם הבא.

רבוע חורץ 'מסגרת שחורה' (מורצת-אבל) המדמה 'לשמר את האבוד' מתוך קנה על גזר-דין מר. רבוע הוא בגדר משפט נחרץ של המציאות והאכזריות, וגם של התגוננות מפניה. מעגל הוא עיטור (זרדפנה) לראש המנצח, ביטוי להתגדרות ביכולת שליטתו של המעגל אותיותיו וכן לסמל של טבעת-ניטואין, ריקוד במעגל וכדומה. רציפותם של גבולות בין חלקות עגולות אינה אפשרית, אבל הגבולות בין חלקות רבועות רצופים ללא-פגם. בעוד שמעגל יוצר 'שטח-הפקר' (חללים), המאפשרים גם 'ליהגות מן הספק' בלי להתגושש ב'בר-מציאות'; אין 'עקיפות' בגדר האפשר ברבוע, שתיחומו רצוף לכל אורך ארבעת צדדיו — לטוב או לרע — ובחיותיו.

הכתוב מסגרת רבועה שריו בשתי הזיתות — תועלת והגנה.

(א) שיפוע תועלתני מתבטא במשבצות 'פשוטות' ישרות-קו, המאפשרות 'ניצול' טריטוריאלי גמור, ללא שייר — היינו, הסתגלות 'מיכאנית' של היחיד בתוך המערך הכללי שלפניו, 'התיישדות' עצמית של הפרט 'לפי הקו' של שיגרה חברתית. גם אם ייחודו האישי מובלע כביכול, הרי שבאותה דרך שיגרתית מפיק האני גם תועלת מסוימת על-ידי שהוא מקבל את הגנתה של המערכת 'המשבצת' (החברה).

(ב) מוצרנות חגגתית: גבולותיו של רבוע הצמודים לרבועים שמסביבו מזקינים שמירה קפדנית על המסגרת. שמירה זו כרוכה במתיחות מעוררת דאגה לתקדים חשדני כלשהו מפני 'זרדפנות' לסכסוכי-גבול ומעשי-איבה בין בני-מיצרא (שכני-גבולות). הכתוב במסגרות רבועות שומר ונשמר מפני 'פלישה' מתחומה של מסגרת למסגרת אחרת. אבל 'הסגת-גבול' לשדה הרבוע של 'שכן' ניתנת להסתערות, אם נעשית הפלישה לא לתוך 'לבו' של רבוע, אלא על-ידי 'קריעת' סיגה ממנו (תבחין 3 : 32-33/ב'). כך מתקבלת כעין 'העגלה מוגנת', שלפי אופיית המיוחד עשויה היא להעיד, בין השאר, על כוח-הערמתו של 'הפולש' (ד' שלעיל), או על התרופפות 'מתח-שמירתו' של קרובן 'הפלישה' (פ' שלעיל). מתח-השמירה 'יעיל' במידה שפיעומו מורענן בחיוביותו ובגמישותו ברבוע 'מוצק' (תבחין 4 : 2/40-ה' ; 1/35-ל' ; 3/45-ב') ; לעומת זאת ברבוע רפוף, שביר אורבת סכנה התמוטטות-עצבים (1 ו 2-ל' ; 4-ב' ב'לכתב' ; 6-ז' ; 10-ר'). לא כל שדמותו רבועה יסכון למוצקות, ולו ארעית. שכן ייתכן רבוע שאינו אלא שרידו של 'נדור-לשעבר', שעקב 'מכה' איבד את גמישותו ונשאר 'קמוט' ; זה אולי ביטוי של חבלה (טראומה) נפשית (I ה 2-ה, ח' ; 13-ד', י').

הדבר המיוחד במבחינה גראפולוגית את הכתב העברי אינו דווקא הכתב הרהוט (קורסיבי) שבשימוש הרגיל, בצורתו העגולה (שכמותה מצויה גם בכתב הלאטיני), כי אם הכתב המרובע, או האשורי, שהוא הכתב המקודש (אותיות סת"ם) של לשון-

הקודש. זהו הכתב המוגומנטלי, שומר המסורת מדור לדור. חרף הרדיפות ואימת הכליון לאורך דורות הגולה ראה היהודי ב'תיבת המרובעת' (אות) סמל של מבצרי-עוז, ב'ביתו' המרובע ביקש מחסה ומכוחה שאב עידוד ובטחון לעמוד במבחן גזירות שהתרגשו על ראשו, מול הקשיים במלחמת קיומו יום-יום בין הגויים. ניתן לומר, כי ב'קוביות' של 'אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני', שהיו חקוקות בבתי ישראל, העתיק היהודי אחדות מאבני הריסותיו של בית-המקדש לתוך ביתו בגולה, ומחן הקים לעצמו מקדש-מעט.

הכתב הרווח בין רוב בני עמנו, והוא הכתב המקובל, בעל הגושפנקה כמעט של כתב רשמי במדינת ישראל (ובו עיסוקנו הגראפולוגי), מקורו מן המאה השתים-עשרה לספירה, ממרחב האזור שכלל את ריכוזו הגדול ביותר של הקיבוץ היהודי באירופה בימים ההם — פולין-רוסיה-גרמניה — לפי גבולותיהן בימינו. התפתחותו של כתב זה הקרוי 'אשכנזי' היא בת-לוויה לריפורמה הגראפית שהתחוללה בתקופה ההיא בכתב הלועזי הרהוט (תלאטיני הקורסיבי). לגבי נושאנו חשיבותה של אותה ריפורמה בכך, שלצורך השימוש היומיומי 'פושט' כתבנו המוגומנטלי מקדושתו הרבועה רגולגלי לעיגוליותו החילוגית המאפשרת לכותב כתיבה חופשית יותר. מבחינה אחרת חלה 'ליברליזציה' מכבלי המסורת ופתיחת אפשרות לתנועה אישית, להבעתו הייחודית של הכותב.

כך הוגדרו בבירור שתי רשויות. הכתב הרבוע בתייחד לדברים שבקדושה ולמסורת, והקו הישר כאילו ציווה: כזה ראה וקדש; משתקפת כאן כעין מחישה על-טבעית, כעין צו שאין להרהר אחריו — אמונת-שברגש במשהו ש'מעלי' לבינת אנוש, כעין עקרון נצחי הקיים ועומד לעד. לא כן הכתב החילוני שנשתגר ובא לבטא את החיים ש'בדרך-הטבע' המתנוולים ב'מעגלי' של 'הגיון', לפי שילובי חשיבה (קמר) והרגשה (קער), המנחים את התמצאותו הנורמאלית של בשריודם בהסתגלות הפריסטטאטית. למעשה אין בכך אלא חלקה של התמונה, שגם חלקיותה זו מלמדת אותנו על הניגודיות: 'ישרן' (רבוע) דורש הקפדה על 'קדושת' המסגרת, שמירה על עקרונות וסייגים, חוק וסדר (תבחין 4: 1/16-1/18-1/18-1/18), החמרה במצווה קלה כבחמורה — אין לפני 'הישרן' פשרה. לעומת זאת מפתות חמדות-החיים 'לעקוף' את ההוק כדי 'ליהנות מהטפס', באותם 'שטחי-הפקר' שמעגל פותח להנאה וביניהם מצוי שדה-תמרון גם למתחסד, לצבוע וכיו"ב (תבחין 4: 1/73-1/78-1/78-1/78).

לרבוע, אמרנו יש צמידות של גבולות. אך האומנם מכסים קווי הכתוב את מלוא השטח, עד כדי מניעת סכנה 'פלשית' של אות לתחום חברתה? נראה, שאין כוונתנו לפירוש פשטני כזה, טבע תיאורו הפריסטטאי של רבוע (או מסגרת אחרת לאות) משתקף בדרך השתבצותו לגבי המרחב ה'פתוח'. המשבצת עצמה (רבוע) היא המסגרת הקובעת לעומת הכלול בתוכה, הוא ה'מכלול' מה מניע איפוא כותב להתחילף וננועה נוחה וחופשית (מעגל) בתנועה כובלת של בניית משבצות-רבוע? עקרונית מתבטאה בכך על הדרג מצוקת-כפיה לעיוך 'בדק-בית'. חומרת הבניה מעידה על חרדת הכותב מפני 'התמוטטות' (תבחין 4: 4/142-4/142-4/142). מי שאינו חושש אינו מתבצר. אולם תחום 'מפורז' לעצמו אינו דווקא סימן לבטחון. יש שהופעת 'פרוץ' מקרה בקוצר-ראות, שאגנות, חולמנות, זניחות, חוסר-ישיע.

רגש הפחד הוא אחד האינסטינקטים הראשוניים. למשל, מחמת תלותו ב'משענת' פוחד התינוק עם כל שינוי ביציבתו, שמא תישמט המשענת. אף שאין התינוק מסוגל עדיין לתת דעתו על טבע פחדו האירציונאלי, חווה הוא מתוך התנסותו איום של אפשרות 'נפילה'. צמידות זו של פחד ונפילה מקנה להתנהגותו 'הגיון' עובדתי של אקטואליות שבחשו; התנהגות שבה הפחד הוא אצלו אמצעי מקדם לשמירה על החיים. אולם בעוד שתינוק פחדו מעומעם-כוללני, בגדר של 'פן' סתמי, אין הבוגר (השפוי) מרשה לעצמו, בהתרחשות נתונה, להתחמק מלבחון את מקור פחדו וגורמיו.

אין אדם שלא נתנסה בחוויה מבהילה. אבל כאשר המקור או הגורם לפחד חולף, פגה עמו גם הרגשת האיום, והאדם חוזר ל'מעגל' חייו ולפעילותו כתקנם.

אם אדם חאב־דעת, מבחנו לא בכיסופים, געגועים וייחולים בנפשו, אלא לפי מידת הגשמתו את שאיפתו בהתרחשות החיים. במידה שהוא מביא את שאיפתו על סיפוקה, בעצם פורקנה, חווה הוא את התקרבותו בדרך למטרתו. בבחינתו של רבוע מופיעה איפוא שאלה של 'בריאות' לעומת 'פער', אם אמור תיפקוד המחשה (זווית) לקבוע את ההתמצאות האישית לגבי מצוי/רצוי. נתבונן בדוגמות אחדות. בתבחין 3: 32-33/בר' נראית הצורה מסוגנת, אך התנועה אינה נוקשה ביותר, המשבצות מתעגלות בווריותיהן. אין עיצוב זה מבטל את התבנית הרבועה מעיקרה, אבל 'מרכז' אותה, וגם כמו 'נוסך חן' עליה, עם הכנסתו של יסוד 'נטול-חודים', לא-עוקצני כביכול. במקרה הקונקרטי מבקשת הכותבת מעמד 'מוגומנטאלי', היא משתוקקת לשוות לעצמה הופעה מרשימה, רבת-חשיבות. ייחולה הפנימי הוא לזכות ביאמון גמור, בחינת 'מופת' לקיום ערכיה, עדות מובהקת ל'מהימנות בלתי-מעוררת'. 'גינוי-חן' אלה (העגלת הזווית), שבעיצוב שרירותי מתוכנן, נועדו 'לדבר בעדה' ולהבטיח לה בסיס 'איתן' בשילוב טאקטי המחווה לכאורה בכוננת לותר זולת. אולם 'טוב-לב' זה מתגלה בהמשך ההתנסות (קו ישר, מאומץ ותקיף של 'ד'), כמה אינו מתפעם מחמימות-הלב. זו אינה התפעמות טבעית, בלתי-אמצעית. אבל יש בכך 'פיקחות' של 'יד תקיפה' של כותבת היודעת לעמוד על שלה, לדרוש במפגיע, אך מבלי ליצור 'משברים' (זוויות) ביחסי חברה. מחישה תכליתנית (קו ישר) זו מתוכננת (קמר מיושר) ב'חשיבה' מעוגנת במציאות החיה (העגלת הזווית בתנועה נמרצת, אך מאופקת).

שונה מזה מסגרת רבועה 'שבורה' (תבחין 3: 51-52/נהג'; תבחין 4: 146-147/נ'; 142-143/ד'; 2/118-119/צ'); כאן מוסתרת חולשה בהקשיית התנועה. עם כל השתדלותו של הכותב לכסות על קשייו כלפי חוץ, עומד בו כוחו לשאת בסבל יסוריו, משמעו הפנימית 'משתברת', שאיפתו ומאמציו לליכוד עצמי הופכים לידו-קרב' קשוח והרסני עד כדי סכנת התפלגות אישיותו. בדוגמות אלה מאלפת התמונה, שבה אין הפרזה קונצנטרית מורה על חיזוקו של ליכוד בין-רבדי, אלא תכופות יותר על 'מאמץ אחרון שלפני יאוש', התמודדות למנוע סכנת התפרדות, ובמקרה קיצוני שסעת (סכיופריה). רבוע 'שבור' כזה מגלה מורא מפני התמוטטות, שבעטיו כפוי הכותב לערוך 'בדק-בית'. אך ידו 'בוגדת' בו (שוברת את הזווית) ו'מרסקת' את שארית אשלייתו. כן בא תיחומה הכושל של המסגרת (רצועה) ללמדנו, שהסתגלותו הפריסטאטית ברבוע רצופה 'סכסוכי-גבולות' עם סביבתו — לא-רדוקא 'מעשי-איבה', אלא יותר על דרך הפנמה, קינה 'שוברת-לב' על 'שמיטת-הקרקע' שמתחתיו (חולשת הבסיס של מסגרת). וכך לא נשאר

מכל תיאבון-החיים אלא 'מחנק' חיים, יראת-חיים ילדית מסוערת באכזבתה ובמרירותה. תמונה A, בתרשים 16 מראה איך נעשה תיאומי הקונצנטרי של רבוע — שסוע — בשעה שארבעת מוקדיו הגיזרתיים 'מצטלבים' במרכז פנימי משותף.

66. משולש שווה-צלעות (תרשים 17: תמונה A)

מסגרת משולשת (כל משולש, ולא רק שווה-צלעות) היא הפשוטה ביותר, אך גם התמוהה ביותר. פשוטה — מפני ששלושה קווים (צלעות) הם המינימום ההכרחי למיסגורו של שטח כלשהו; ותמוהה — משני טעמים: (א) מפני שבמשולש נמזגות סגולותיהם של מרובע ושל מעגל, ולפי זה (ב) יש במשולש תשליב של ניגודים במסגרת אחת. לשם עימות, נבחן תחילה את המשולש במישור שטוח. הרבוע, שוויון צלעותיו מקנה לו אופי של גיזרה 'ממוכנת' בדיוק אובייקטיבי (גיאוטרי), כעין אקטואליות 'מדודה', קפודה, החופפת 'מבט מלמעלה' בתחומיה של מסגרת 'מוקבעת'. לעומת זאת משולש, אפילו שווה-צלעות — היינו, גם כשמסגרת משולשת חותרת לדיוק מלאכותי — במשולש קיימת תחושת 'פרספקטיבה' או חוויית 'עומק' של גוף, לעומת ה'חזית' (או הבסיס). בהשקיפנו מאחת מצלעותיו של משולש, מצטרר ה'אופק' הצטררות מודרגת לעבר הקדקוד שמנגד — כלומר, צורתו של משולש (גם שווה-צלעות) הולמת את טבעה של חווייתנו האופטית. זהו גילום סובייקטיבי של הנתפס בחוש, בלא-מודע. לא כן רבוע, שצורתו נטולת פרספקטיבה, ולא עוד אלא שיש בו משום אינוס חווייתנו האופטית, וריתוקה לטווח-ראיה קצר של ה'בלתי-אמצעי', של מה שמתחת לעין, שכולו 'מהונדס', במקום חוויית ההשתנות ב'התרחקות' מודרגת, פנימה או חוצה, לגובה או לעומק, זו החוויה המעצבת את רושם הפרספקטיבה במשולש. ברבוע יש קיבוע של אובייקטיפיקאציה לעומת הרושם ה'חי' במשולש. עד כאן הבדלים של אספקט חווייתי.

הבדל נוסף מתבטא בסגולות של גבילה, גם ברבוע גם במשולש מתהווים יחסי 'שכנות' בחזית ישרת-קו לארכה של כל אחת מצלעות התבנית. אולם רבוע מדויק מבחינה צורנית, אינו 'מרחב' ואינו 'ממעט', אלא שומר על הקבלים מדויקים ומקיים ריחוקים קבועים בין הגבולות (צלעות) — מייצב 'סטאטוס קוו' 'חוקי', 'מתוכנן', מתוך זיקה למנוע שינויים של 'התקרבות' או 'התרחקות' (בין הצלעות) לפי הקאפריסה הרגעית. בשכנות של רבוע קיים מיפגש חד-צדדי, רק על הגבול המשותף לשני רבועים. זוהי אמת-המידה להכרת המיגבלה העצמית לאור הסייגים שבמגע עם הזולת (גבול השכן), ללא מיפגש אינטרסים נוספים לעידוד 'הדדיות' כלשהי. לעומת זאת במשולש, בעיקר במשולש שווה-צלעות — על המיפגש בכל אחד משלושת גבולותיו (צלעותיו) המשותפים — גם משיכה ל'התאגדות' בין השכנים, הנחונים כביכול במעגל של 'ערבות הדדית', היונקת את כוחה ממרכז אינטגראציוני, חיוני, משותף להם (למשל, משושה של תא-הדבורה בחלת-הדבש, הבנוי מחיבורם של ששה משולשים שווה-צלעות; חיבור המבטא את שיתוף-הפעולה ואת הערבות ההדדית במשטר הייה של משפחת הדבורים).

אסוציאציות מסוגים אחרים עולות, בין השאר, מבחינות נוספות. משולש שראשו

כלפי מעלה מופיע בפירמידה, בחינת אָניגמה עתיקת-יומין של השתמרות מפני כליה של שיני הזמן. כנגד זה יש משום סמל הארעיות באוהל, משכנם של גוידים, ועם זה גם ביטוי לתמורות שבזוי גוידות. משולש זקור-ראש מתנוסס בראשו כעדות ל'קצה' יכולתה של יד האדם לעומת 'שיא' המרומים שאין לו קצה כלל — סמל לגבול תקוותו של בן-תמותה לחדור אל הנעלה הבלתי-נתפס בחוש, אל נצחיות-הפלאים שמעל לכוח השגתו. מצד אחר משמש משולש מכשיר חשוב ל'הגנה על-ידי התקפה', בין כשחודו מכון למשוך מטען חשמלי ('כלי-רעם'), ובין כשנועד לפרוק 'זיק' (קטודה). בשיני המקרים מתגלה משולש כמבנה המתאים ביותר, בין השאר, גם לריכוז המתח (למשל, חשמלי) בשירות הצרכים הריאליים-ממשיים של היי-הרגע, גם לשמירה על הקיים וגם לייצור שוטף ולקידום.

לפי רוחבו בצד (צלע) אחד — לעומת הודו בקודקוד הנגדי — מציב משולש את העקרון 'המרובה לעומת המועט' שנודעת לו חשיבות רב-צדדית לשימוש המעשי בתחומים שונים, בין השאר, גם לארגונה התיפקודי של המשקיות הליבידונית, כמודגם בבסיסה הרחב ('המרובה') של פירמידה לעומת דורד ('מועט') ראשה. משמע, יש כאן יסוד איתן שעמידותו מתחזקת והולכת (יותר מאשר ברבוע), לפי פיתוח העומס בשכבות המתוספות בגובה, ובכך מצטמצם בהדרגה הישופן לשינויים אטמוספיריים ולעוצעים (רעידות-אדמה). כלומר, יש כאן אָקונומיזציה שתכליתה סטאטית: ייעול כושר עמידותו של מבנה אגב המעטת המאסה (לעומת רבוע) וארגונה בתבנית מצומצמת (משולש).

אחת מצורות השימוש במשולש לצרכים דינאמיים היא שן-המשור — ייעול רציונאלי של העקרון הנזכר (פירמידה), אלא בכיוון הפוך. שהרי במישור ה'מרובה' הוא צדו הרחב, ה'בסיסי' של המשולש, המשמש לחיזוק האחיזה של שיני המשור בגוף מלוכד, ואילו הודו ('מועט') של המשולש הוא כאן שן-המשור. זוהי דוגמה של העקרון 'תפסת מרובה, לא תפסת' — כלומר, תיפועל יעיל ותכליתי, אין להשיגו על-ידי שיטת רצוף, אלא בכוחה של 'חלוקה לריכוזים'. אגב, כזהו גם מערך קרבי ב'ראש-חץ', שיש בו מירב שטח להתקפה היקפית, אגב מיעוט שטח היחשפות להיפגע (לעומת מערך רבוע).

יתר על כן, עצם קיומו הפיסי של האדם — כפי שהוא מותנה מרגע לרגע בפעולות של חלוקה, ביתור, חיתוך, תקיעה (של יתד, מסמר), קידוח, חציבה, חיטוב, פיסול — באמצעות כלים 'מחודדים' או 'מושחזים' (סכין, גרזן, מיפסלת, מקרש, קלשון, את, מעדר וכיו"ב — מטמך על ניצול סגולתו של משולש: לחדור לתוך... לפצל, לבקע, לשטע (עצמים) וגם לדקור, לרטש (את החי). אירוניה אקזיסטנציאלית היא בלעדי המשולש לא זו בלבד שלא תתואר תרבות אנושית, אלא הוא גם הסמל למוראותיו של גדרום, של כל כלי-משחזות המאיימים על האדם. המשולש עשוי גם לבנות וגם להרוס, לפי השימוש שנעשה בו. ויש להבחין, אם השימוש במשולש נשלט לפי רצון הכותב ובהירתו המודעת, או שאינו אלא ביטוי לכוחות הרסניים הצפונים במשולש, כוחות אלה פורצים מתוך מעמקי הלא-מודע (גברויות, פסיכוזות) וחצייתם הקשים (הודי משולש) קולעים אל לבו של 'פאר-הבריאה', האדם עצמו היוצר אותם.

לעומת קונצנטריות מלוכדת שבמעגל מציין משולש שווה-צלעות תיאום פריסטאטי קונצנטרי-יצוק. קונצנטריות שסועה זו, משמעת, שהמוקדים הגיורתיים 'מצטלבים' אמנם במרכז משותף (תרגום I A : 16), אך בריבזמן הם גם מקיימים 'אוטונומיה

קדקודית' משולשת (וברבוע—רביעיית-קדקודים). מאחר שבכתב-היד שכיחים על הרוב לא משולשים סימטריים (שוה-צלעות או שווה-שוקיים), כי אם שוני-צלעות, גזון להלן באלה כתיאום פריסטאטי דיצנטרי.

67. מתת בין-רבדי שבהיסט-מוקדים (דיצנטרי)

הצד המשותף שבתבניות אלו (תבחין 3):

מסגרת	קשתית	אליפסה: כתב 4, 3; 7-9; 15-19; 22, 23, 26, 27; 30, 31; 43-46; 56, 57, 64, 67
		מרובע: 20, 21; 24, 25; 28, 29; 41, 42; 54, 55
		משולש: 1, 2, 5, 6; 10-14; 38-40; 52, 53; 58-61

שאינן אף אחת מהן טובבת על מרכז אחיד, יחיד, כי אם לפחות על שני מרכזים. מבחינה זו המתח הבין-רבדי (1-4) הוא דיצנטרי, ואילו הבדליהם נבחנים לפי יסודות-הצירה: דיצנטריות קשתית (אליפסה) משלימה בין המוקדים הגיזרתיים לתיפקודיהם, בעוד שדיצנטריות חויתית (מרובע, משולש אסימטריים) מפולגת (או שסועה) בין המוקדים הגיזרתיים. היסט-מוקדים דיצנטרי הוא, כאמור, ביטוי לאותו 'שידור-מערכות' המתרחש בתהליך התפתחותה של האישיות, בהשתנות סלקטיבית לפי העדפה/קיפוח של הציר האנכי או האופקי.

68. מסגרת (אות) אליפטית

כמיהתנו הטבעית להגיע לידי 'שלמות' על-ידי מילוי איזונינו היא המנחה בפועל את התמצאותנו. וכך בדרך הטבע מגלים אנו קודם כל את ה'חסר', שהוא גורם למצוקות שונות. לעומת רושם ה'מלאות' בהוויה האופטית של מעגל מציקה לעינינו אליפסה כמו 'נתקפה' (זה כגראה הבסיס הפסיכולוגי למשמעות האטימולוגית של ELIPSIS = השמטה, הנגזר מהשורש היווני LEIPEIN = שמוט או השמט). חויתית החיסור או הקיפוח שבאליפסה היא שמפתה את העין להניח וגם לכמות בדימוי 'אילו אך אפשר היה'... להרחיבה, למלאה, להשלימה כדי מעגל, לפי שיעור אורכו של הגדול משני ציריה.

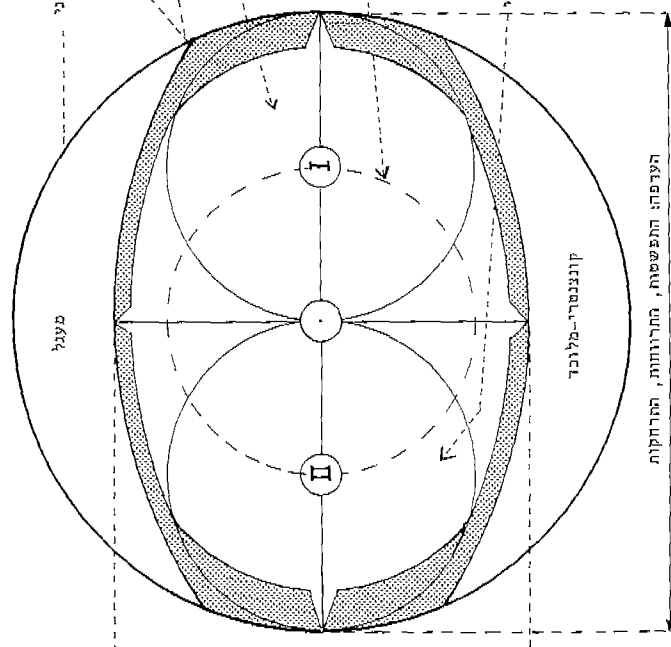
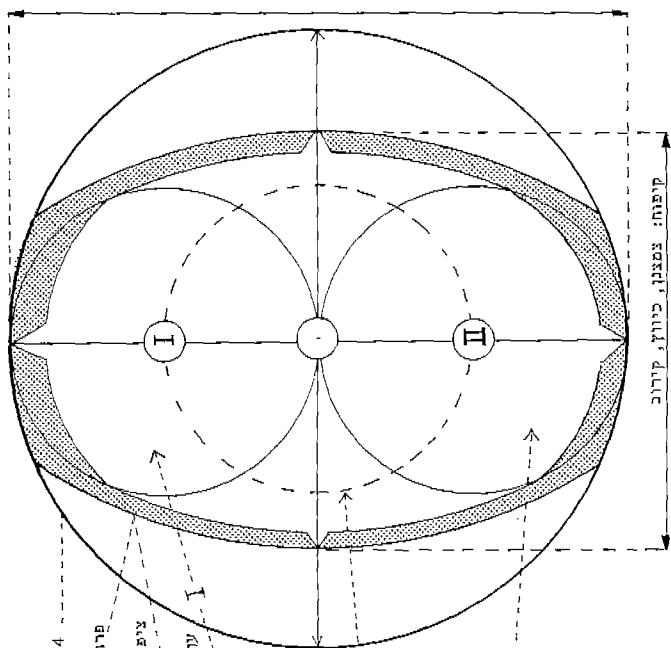
הפרש האורך בין שני הרדיוסים שבמסגרת אליפטית משקף את הבדלי המתח הליבידוני לפי יחסי העדפה/קיפוח של היסט-מוקדים בין-רבדי המבוטאים בהפרש הרדיוסים ארוך/קצר של אליפסה אנכית (צמיקות) או אופקית (פחיסות).

עצם היותנו שרויים ב'מעגל-החיים' מפעים את חיותנו הענינית בכיוונים שונים 'מסביב'. אולם חרף כיסופינו לגיוון רב-מגמתי של פיתוח האישיות כפופים אנו לכוחה הצמצום, לפי יכולתנו המוגבלת מכדי לבחון את המציאות 'מכל צדיה' (מעגל). כל שכן קצרה יד האדם מלהיענות לדרישות כל הצדדים ולהגשימן. מתוך התנסותו החיה לומד האני, במוקדם או במאוחר, שאי-אפשר בעת ובעונה אחת להקוף 'בכל החזיונות' וגם להגיע להישג מכריע. עקרון אסטרטגי זה פועל בתהליך עיצובו של הייחוד האישני ('אינדיבידואציה', יונג). לפי פיתוח 'מגמה ענינית' המדובבת את לבו מפעיל האני

ח'רשים מס' 15: תיאור פרוטטאטי במסגרת קשתית: הוסט דענטור-המשלים באלופסה: הוא "מ"א
בזהינה משווה לפעול: קונצנטרי-מלודר

A

אליפסה מעומדת: צמיקות
הברעה אנכית: מעלה-מטה

B

אליפסה "שכובה": פחיסות
הברעה אופקית: ימין-שמאל

ריכוז 'טאקטי' מסוים כדי שיוכל להבקיע ולכבוש בתחום נבחר מרצונו או הכפוי עליו תגובנית, שהוא התחום המועדף — כמשתקף ברדיוס הארוך מן השנים, האנכי או האופקי, שבאליפסה. ואילו הרדיוס הקצר, או המקופח, מורה על ענינים פחות-ערך, שבמידה זו או אחרת 'מוותר' האני עליהם או 'מקריב' אותם כדי לזכות בהישג מבוקש. העדפה (ברדיוס הארוך) יכולה לגבוע מתוך בקשת גוחות, גגריות או התפרצות גטולת-מעצורים (תבחין 3 : 14-19). ואילו קיפוח, לעומת זאת, עשוי לבוא מתוך כוח-ליכוד פנימי בהגשמה ממושמת שבהכרת חובה ואחריות (תבחין 3 : 22, 23), בגלל כוונות חרדגית (26, 27 ; 56, 57), או לפי רשלנות, זניחות (תבחין 3 : 1, 2). התופעה הקרויה 'שגעון-לדבר' מתאפיינת לפי חריגה אקסצנטרית של הפעילות האישית, של הבקעה (הארכה) מופרות בכיוון מסוים השלובה בהזנחה (קיצור) בכיוון אחר ; לפעמים מחמת להיטות 'עירות' לענין 'מושך' (תבחין 3 : 17-19), ולעתים מחמת הדחקה המכאיב והתגוננות מאונסת מפניו (56, 57). גברוטיקן או פסיכופאת עלול להיתפס להתנהגות אקסצנטרית לפי דחיפתו של כושר מיוחד או חולשה מכריעה באיוונו הפנימי. אולם לא כל דיצנטריות (שבאליפסה) מביעה 'פגם' ביכולת או בהתנהגות האישית. אדרבה, התנהגותו של הייחוד האישי נעה לא במעגל ('כליל-השלמות') אלא באליפסה הרמונית, מתונה או ערה (תבחין 3 : 7-9). להלן תיבחן אליפסה לפי הפוטנציות א-ט.

69. מסגרת מרובעת (רומבואיד)

מסגרת מרובעת יש בה משום תיאום פריסטאטי של דיצנטריות שסועה, השרויה על הרוב במתיחות של הקשיה בתנועה ושל 'שבירות' בזווית 'דוקרנית' או בזווית 'תמוכה' — היינו, שסועה עד כדי התפצלות המוקדים הבין-רבידיים (1, 2), הפרש רדיאלי שבהעדפה (ברדיוס הארוך) מציין ביטוי תגמולי או ייחול כפוי, לפעמים 'מפגן' לכסות בו על קיפוח של מצוקה וצער של מחנק (ברדיוס הקצר).

גדון לפי המגמה המועדפת או המקופחת אנכית :

במרובע מעומד (B) באים לידי ביטוי גביהה, התעלות, ישרנות — לעומת התבססות, שקיעה, התחפרות (בקרע), חולשת העמידה וכיו"ב ;

במרובע שוכב (C) יש משום הנמכת-הקומה העצמית מתוך צניעות, חששנות, בוש — לגבי המישור האנכי ; ואילו מבחינה אופקית עשויה להתבטא בכך שאיפה להרחבת הבסיס, לחיזוק האחיזה האישית בהגשמה מתוחה, קפודה ; לפעמים יש שעצבת דיבוקית מרתקת את האני והופכת אותו לעבד לבעיותיו (תבחין 3 : 24, 25) ;

מסגרת מרובעת נדירה יחסית בתנועה ספונטאנית. במקרה כזה (דוגמה 21) יש להביא בחשבון את הגמישות העומקית (לחץ שטפי), שהיא ביטוי לרצון חזק ודרוך בהגשמה אחראית.

70. מסגרת משולשת

בחינה משווה מראה, כי היסט דיצנטרי במשולש הוא רב-תהפוכות והפתעות, לפי 'שילוש' האפשרויות בהיערכותו הפריסטאטית (לעומת היסט דו-רדיאלי באליפסה, במלבן), כמשתקף בתרשים 17.

משולש	B : שווה-שוקיים : תבנית 3 : 38-40 : דו-רדיואלי	תיאום דיצנטרי
C : שווה-צלעות : תבנית 3 : 10-14 : תלת-רדיואלי		

בשני הסוגים (B, C) פועל תיאום דיצנטרי, שטבעו גוטה תכופות יותר לשסיעות בגלל חוסר מוצא לכושר גנוז או עקב מתהוות לא-מודעת; בקצרה:

ט ב לה 22

איפיון מפורט (אות) משולשת

C : משולש שווה-צלעות		B : משולש שווה-שוקיים	
-	+	-	+
פראות-יציבים	גיוון הנסיון	מורא שסיעות	רצון לאחידות
ניידות היסטורית	רב-צדדיות	עצבת-כפיה	ליכוד להשתמר
רציצות-נפש	מגוס משיגרה	דיבוקיות, קבעון	משמעת קפדנית
שטח	נסינות, חדשנות	שיחוק	איצול (מיסטיקה)

גבחן משולש ישר-זווית, לפי זוויתו הישרה (תבנית 4 : 18-1/ט'; 39-4/ב'; 139-1/ע'; 112-3/גור'; 117-1/ת'; 2-2/א'; 116-2/א'). אם גוטה התנועה להקשיה, נכנס הקרנוול לתמונת הכתב כמומחש בתרשים 18.

מבחינה אובייקטיבית (גיאומטרית) אין קרנוול (A, B, C, D : II) אלא המשך זוויתו החדה של משולש ישר-זווית, כשם שברבוע (או במלבן) מותנה הניצב בזווית ישרה. אולם דבר שהוא בגדר הכרח-אובייקטיבי ('רק כך ולא אחרת') עשוי להרשימנו סובייק-טיבית (אידיתית) בתחזיות שונות : I, II. ניצב כלשהו במישור (לגבי צלע אחרת שברבוע או במלבן) משקף יחס מוחשי, שבמציאות הריאלית ניכר הוא לעינינו כממד שני : רוחב — הבונה יחד עם הממד הראשון, אורך — שטח, ואילו קרנוול (תרשים 18) מעמידנו על הבחנה זו :

I תחזית פוזיציונית : קרנוול מתמשך כעין הארכת שלוחתו של עומק (ממד שלישי שבקוביה); זו הבלטה ריאליסטית, המחשה של גפת קונקרטי.

II תחזית אופוזיציונית : קרנוול 'מושרה' חזויתית, באורח מופשט, שמעבר לפוזיציה הקונקרטית של עומק או בניגוד לה, כהדירה חושפנית לתוך מרכז-הפנים החבוי, כמתרחש בעיקר בתמונה (2), לפי הצטלבות הקרנוולים (A, B, C, D). בכך מתבטאת גישה על-מציאותית, או תגובנית אל-מציאותית, לגבי גורם ריאלי ביותר — הממד הרביעי, הזמן — מוחשיות שאין לתפסה בחמיט חושינו, שבה הכרח מבחינה אובייק-טיבית אף למעשה הבלתי-חשוב ביותר שבנסינונו היומיומי.

בתחזית פוזיציונית (I) 'מודעה' רושם הקרנוול עם הממד השלישי, העומק, מתוך המשכיות אופטית של הגלוי, הריאלי, בהארכת שלוחה מן העומק. הזדהות אופטית זו מקנה לקרנוול עדיפות סמוכת-המציאות. כנגד זה, בתחזית אופוזיציונית (II) הקרנוול A, B, C, D כמוראינו מודה בקיומו של ממד שלישי, מתעלם מעומק שמבחוץ או מתכחש למציאותו, כמיגבלה או כ'מוחצה' היצונית, מוחשית, גשמית, חומרית, גסה, אטומה וכיו"ב — מפני 'קרנתו' של 'המרכז הפנימי' (II : 2) הבלתי-מוחש אופטית.

אופני תיאום פרוטסאסי - תוך מסגרת מרובעת:

$$A + \frac{\text{רצועה: אנכית-אופקית}}{\text{קובצושרי-מפולג}}$$

B

מלבן מאונך

הכרעה של מעלה/מטה

צמיקות

$$C + \frac{\text{היסט דינסרי-שטעי}}$$

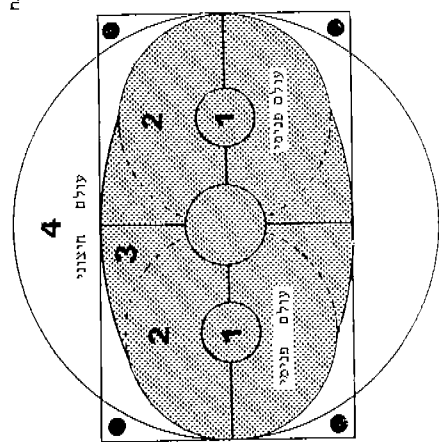
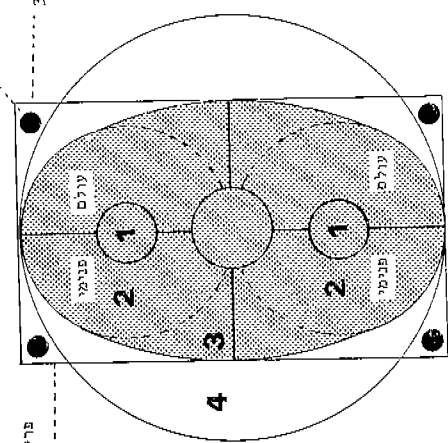
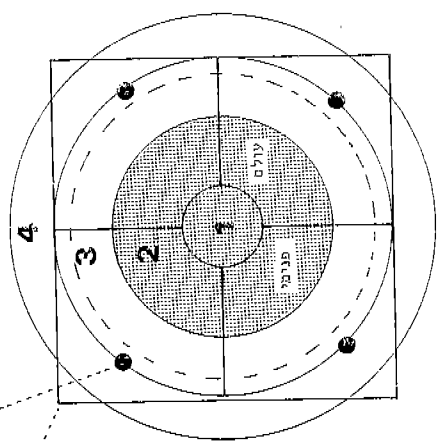
C

הכרעה של ימין/שמאל

מלבן אופקית

פזיסוח

מוקדי גיורתי

קיפוח: צימצום: כוון: קירוב

העניפה: התרחקות: התפשטה: התרחקות

תרשים 17

אופני תיאום פרנסטאי חור סגורה (אות) משולשת:

C

משולש שונה-צלעות

III-I

חלת-רדאלי:

תיאום

רצנטרו-שטוע

B

משולש שווה-שוקים

II-I

רד-רדאלי

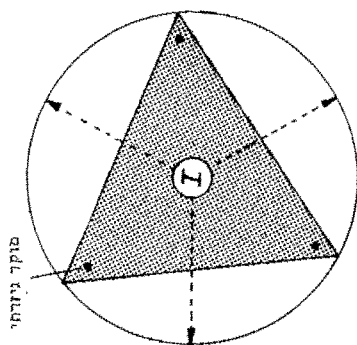
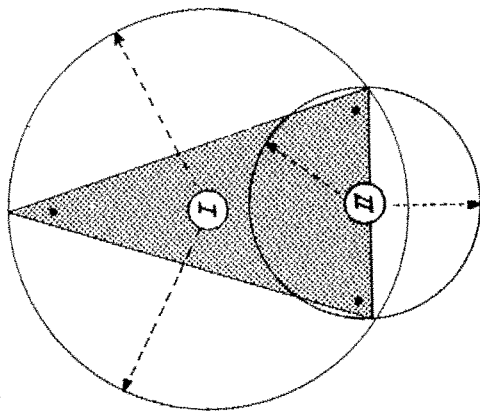
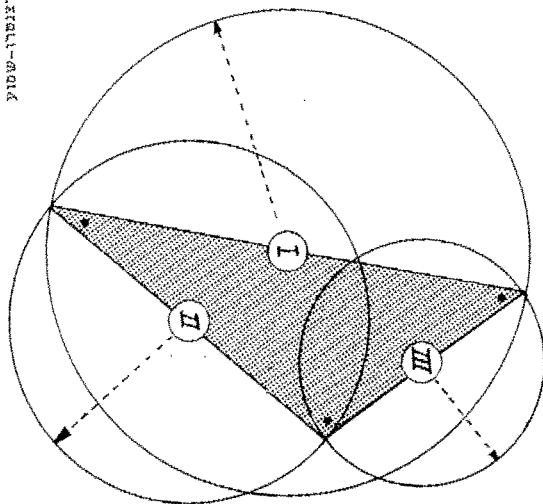
A

משולש שווה-צלעות

I קונסטנטי: חד-רדאלי:

תיאום

מפולג: חלת-מקורי

קרנול אופוזיציוני כמו-חודר מבעד למחיצות, שבחלל. כך מתערטלת דרכו של זמן — אל מרכז-הפנים וממנו — מכדי היותה נתפסת תפיסה חושית-אופטית. משמע, אי-תלותה של ההשגה הפנימית במראותיה הארעיים ומשתנים של המציאות (התלת-ממדית) החיצונית, בבחינת 'אשליות אופטיות' שבתחום המוגמט. במקום זה נתפס ה'אמיתי', ה'מוחלט', ה'המתמיד', ה'נצחי', ה'גרעין שבדבר' (מרכז-הפנים: II : 2), כפי שהוא נחוזה בתפיסה סוריאליסטית. כל ש'קליפתו' משתנה עשוי הדמיון להפשיטו מכסות מוחשיותו המדומה ארעית לגבי החושים, ולהמחיש אותו 'גרעין' מרכזי בלתי-משתנה, מופשט, בהמחשת-קבע.

לאור שתי התחזיות (I, II) האמורות ניתן, מבחינה פסיכולוגית, לאפיין מיסגור דיצנטרי של משולש לפי סיווג זה :

ט ב ל ה 23

איפיון משולש לפי יחסי עומק/קרנול

תחזית	מהות	איפיון
I, פוזיציונית	שלוחה של עומק	ריאליזם, מוחשיות, היסוד הקונקרטי, החומרני, הגשמי
II, אופוזיציונית	קרנול פנימי	בונה — סוריאליזם, אמנות, ספרות (על-מציאות) הרסני — אל-מציאות, נוגדנות, שוללנות, פסיכוזה

בכל אחת משלוש בחינות אלו תופס גורם הזמן ערכיות כבדת-משקל לפי אופן השימוש בו בתהליך ההסתגלות הפריסטאטית, בין דרישותיה של המציאות האובייקטיבית החיצונית, לבין ההסתברות הנפשית, הסובייקטיבית.

I תחזית פוזיציונית מאפיינת שימוש ריאליסטי במרחץ ובזמן לבינוי של ממש (ממד שלישי), הצבת יסודות (עומק), הקמת מאגר, יצירת כלים המאפשרים הכלה. הזמן מנוצל באורה מעשי ותכליתי בשירות הצרכים החומריים שבהווי היומיומי. מתבקשת יעילות בשימושו שמטרתו תועלת פרקטית.

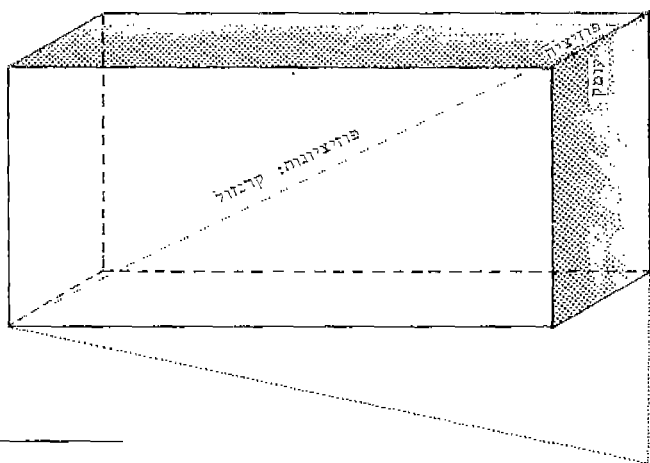
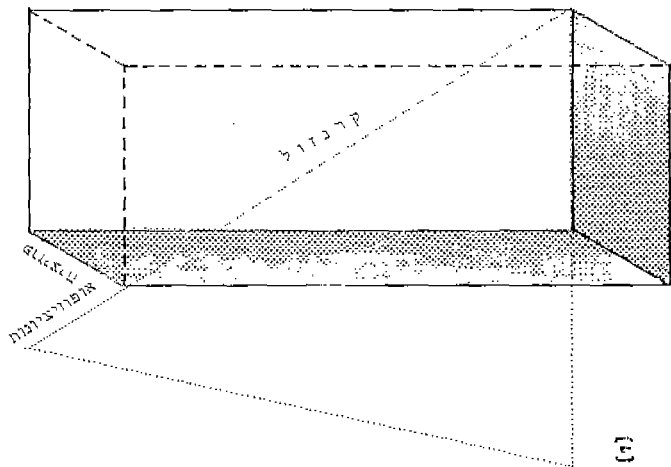
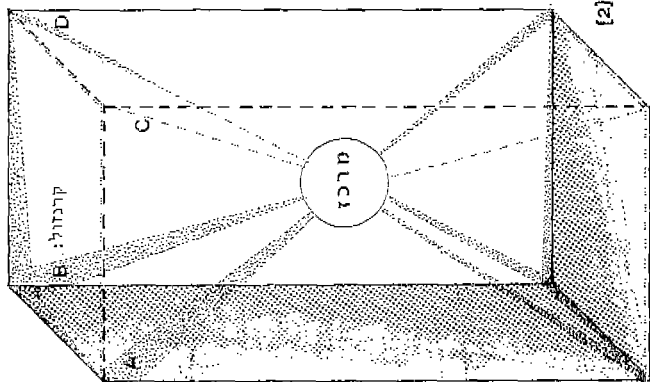
אופיו של קרנול פוזיציוני ייבחן, בין השאר, בטבע התנועיות. מסגרת משולשת, אסימטרית (שונת-צלעות) הרשומה בתנועה ספונטאנית ומפועמת ב'דופק-חיים' (לחץ שטפי), ועם זאת מווסתת בשיווי-משקל טבעי (תבחין 4 : 2/4-ב' ; 2/139-ע' ; 5/140-ד' ; 2/142-כ') מבטאת עירנות ופעילות אגב שימוש חסכוני (מינימלי — רק שלוש צלעות) בזמן ובדרך לעיצובה החופשי של מחגרת אישית (ספונטאנית וגם אסימטרית), עצומות במחישת דברים, בחינתם, גזירתם והגשמתם ביעילות (ראה, בין היתר, קיצור-דרך, שינוי-כיוון, בתיאום לשורה : תבחין 4 : 2/165-ל' ; 3-ש'). בהרכב זה יש תעודה לתקיפותו של הייחוד, לחזק החלטיותו ולמתח-העזתו, אך בלי פריצת סייגים לרעת החברה, אלא השתלטות חסכנית על הסביבה האובייקטיבית לשיפור קיומו הפיסי של האדם.

לא כן במשולש מסוער-מתלקח (תבחין 4 : 2/162-א' ; 2-ע' ; 1/161-ה' ; 5/137-ת' ; 2/129-ת' ; 1/118-צ'). כאן משתקפת דחיפות גטולת-הרסן 'לפרוץ מיד', לפני שתושלם המסגרת (רצוע סימטרי, מעגל). המסגרת (אסימטרית) 'נחטפת' בקיצור הדרך (במשולש) כדי 'להגיב במקום', בלי דיחוי. כותבים כאלה התלהבותם מעבירה אותם על

II

תפוסה איפוזיציונית: קרינול

בחור: מימד רביעי: זמן ררך מרכז-הפנים ("החללי")

I

בחור תפוסה פוזיציונית: קרינול

בחור מימד שלישי: עומק (קובאטור)

דעתם, וקוצר-רוחם מדיה אותם להתפרצות אימפולסיבית לפי קאפריזה של הרגע. לכן אינך יודע לעולם, מה יחסו אליך, מה יעשה, איך ינהג: תהפוכותיו קיצוניות — מאהבה יוקדת לשטימה 'שרופה', מהערצה עיוורת לשהצנות, לתוקפנות. מתקבל הרושם של תאוצה-יתר בתהליך ה'בעירה' הפנימי שלו. כותבים מסוג זה 'נדלקים' כקנה-קש, מתלבנים באש-זעם, ואשם גם כבה מהרה.

II תחזית אופוזיציונית בונה (קונסטרוקטיבית) לעומת תחזית הרסנית (דסטרוקטיבית):

1 פוריאליזם בונה משקף איצולם של חיי היומיום לאור עקרונות נעלים, שאמיתם הפנימית ('הגרעין') שרירה וקיימת בכל התנאים, והיא מהייבט את הכותב בכל הנסיבות, מעבר לנוחות או לפיתויי הרגע. הכותב קרנזול אופוזיציוני מבקש להשתית את עצמו ואת דרך-חייו על 'גביש' מטהור כביכול מן הסיגים של המציאות ה'נאלחה', להתרומם (כעין פירמידה) 'מעל' ליסודות 'שפלים-עכורים', כדי להשתחרר מכבלי השעבוד לחומר ולהשיג 'חירות הרוח' בהשראה יוצרת, בתחרה לעידון בהינתקת מתכליות אנוכיות, בפיתוח מקורי של יכולת האני, בבחינת האפשרויות של בניוי עצמאי במסגרת-ערכים אישית שבחזקת 'תיקון-הנשמה' (תבחין 4: 165/4-ט', 5-ש'; 18/1-ט'; 43/3-פ'; 140/2-ש').

כותבים של מחישה על-מציאותית מבקשים לעתים לשמש מוריי-הלכה לאחרים, אלא שתכופות חקצו ידם לתרגם את חכמת-המסתורין, שמלקח התנסותם החווייתית, לשפת המציאות היומיומית. התנהגותם מתאפיינת בניגודים חריפים — בין משאת-נפשם לעילוי ולאיצול מזה, לבין התחושה המציקה של איך-מנוס מטרדותיו של היומיום מזה, בין קנאותם לערכים אֲתִיִּים, אסתטיים וקריגתם האיצולית בחברה מזה, לבין 'חולשת' הדעת' שבכליון-עינים מעצבן ומזעיף על תגמול מיוהל כי בושש לבוא מזה. עם כל אנינות-הטעם שבאמונתם שוחרת-הטוב, הנאור, הנעלה — קשה ביקורתם על גילויים הגראים להם כירידה לחברה — לפי שגוטים להעמיד דברים על חודם (זווית של מחישה על-מציאותית).

2 נוגדנות, שוללנות, הרסנות: ליצירתו של יש מאין טבעה לשוננו את המונח 'בריאה', שבמובנו המקורי ('בראשית ברא') הוא מעבר ליכולת השגתו של בן-תמותה אולם הפיכתו של 'יש' לאין, אינו של קיים, ביטולו של מצוי — לפעמים מדמה האדם, כי אפשרות מזו גינת בידו להגשימה.

באורה תקין מגיע אותנו 'אין' — היינו, 'מחסור' — להשיג את השלמתו, מילוי (חומרי, רגשי או רוחני) בהפעלת יזמתו ומרצנו במגמה יוצרת, המונחית לפי שאיפתנו הטבעית לעונג (עקרון העונג, פרויד). לעומת זאת יש שעקב חבלה נפשית (טראומה) נתפסת האישיות לא רק ל'ראיית-שהורות' שבנדכאות סבילה, כי אם גם למרדנות ולנוקמנות כהגבה ממורמרת על קיפתו ועל צער החיים האישיים, לעומת השפע שנפל בחלקם של 'האחרים'. שכן, אם ישלים עם 'הפליית הגורל' שבהווייתו יהיה כמורה בחולשתו האישית, כ'מוכה' ומובס, שלומיאלק, לא-יוצלה, חדל-אישים וכיו"ב; ומצד אחר אינו רוצה להילחם ב'טחנות-רוח', מלחמה שאינה נותנת אחיזה-של-ממש.

סיכוי כלשהו 'לפצות' עצמו על קיפתו מדמה הכותב קרנזול אופוזיציוני-נוגדי

להשיג בדרך של הפניית חצי-זעמו נגד החברה — בהוקיעו אותה כ'אחראית' לסבלו הפרטי וכ'אשמה' (תבחין 4 : 2/16-ל', נ' ; 2/136-ד' ; 3/41-ל'). כאן מופנה יצר ההרסנות נגד הזולת — תאוות-גס, שמחה-לאיד, חתרנות, התעללות, סאדיזם, יש שהוא נוהג בדרך של 'התנערות מתחיים' שהפכו בעיניו ל'מאוסים' (2/44-ד' ; 1/45-ע' ; 1/118-ב') ; יש כאן פניית-עורף לגשמיות ה'מנוולת', בקשת אחיזה בטהרנות, במיסטי-פיקאציה, ובמקרים קיצוניים — חתירה תחת הקיום העצמי, כפיות 'להיפטר מעונשו' של עולם החיים, דחיקה חולנית כדי עצבת, שסעת.

הבחינות שהעלינו לגבי מסגרת (אות) של משולש לא גועדו לקבוע קטגוריות חד-משמעיות. מטרתנו היתה לברר, אם מכריע כושר-צמצום שביעול בונה, ריאליסטי או סוריאליסטי, או עיקור-החיים, הצרת-אופק מצמיתה בתחומים שונים, במציאות משתלבות נטיות אלה בצירופים שונים. למשל, יש אדם המחמיר עם עצמו, אך מתחשב עם הזולת ודן את משגותיו לקולא ; יש שאדם קשוח מתאכזר לעצמו וגם לאחרים הוא רודן ועריץ ; או פלוגי שחרף רווחת עצמו הוא צר-עין ואינו יכול לראות בטובת הזולת ; ולפעמים לא-נדירות פוגשים אדם כפוי-טובה שגם למיטיבו לא ישא אמון, הוא מחשידו במזימות ועובר לציניות, עוקצנות ואף לתוקפנות מוסווית או גלויה.

יתר על כן, אצל כותב אותיות משולשות עשויים ריאליזם וסוריאליזם לשתי-פעולה גם באורח פורה. למשל, גם אם לפי מעשהו נראה הכותב (ה'משלש') 'ריאליסט' — יש בכך, בעיקר אם תנועיותו נוקשה, תכופות יותר, לא מן הריאליות החווייתית של מהיטת החיים בלתי-אמצעית, כי אם שימוש פרקטי (כגון 'די-זהב') בהתמחות מקצועית. הגשמה מעשית זו תוכל להסתייע ב'שנינות' סוריאליסטית, אגב גילוי נסתרות שב'גרעין' הדבר. גילוי המנחה את ביקורתו הטכנולוגית בהתמצאות כמו-עילאית לגבי התגאים הרגעים שבעשייתו האקטואלית, ועם זאת נשאר האני תלוש מן המציאות של החיים עצמם.

כותבי (אותיות) משולשות, בעיקר בכתב של זוויות בשילוב עם חוטיות (תבחין 4 : 1/52-ק', ה'), הם תכופות דאגתנים, רדופי-חרדנות עד כדי גודי-שינה וביעותי-לילה, חוזי בלהות, נטרדים בקיפת-מצפון לא-מודעת, בהתכרסמות מחמת נטל האחריות שבמילוי תפקיד, ועל כך מתלוות תכופות תופעות פסיכוסומאטיות — עצירות, חמיצות-יתר, כיב וכיו"ב, המשביתות את מנוחת הנפש. כותבים כאלה גוטים יותר 'לקחת ללב', כמו האיטסניס-למופת, האריסטוקרט-היהרן, המקופח האומלל, המפונק — שהכל לזרא לו, הבררן-טרדן שבעצמו איגו יודע רצונו מהו ובכל זאת רוצה הוא תמיד משהו שונה מן היש, החשדן המדוכא המתרגז לכל איוושה קלה וכיו"ב.

מופרעותה של יציבות רגשית (במשולש) עשויה ללמד על חולשת המבנה הנפשי (פסיכאסתרניה) או העצבי (נבראסתרניה), תורשה גברושתית, אלרגיה עצבנית או היסטריה לסביבה. אך מצד אחר מבקש האני, מחמת יצר-הקיום ורגש-הכבוד העצמי, לבצר את עמידתו כאישיות בעלת שיעור-קומה, 'תקיפות', וקיפות הייחוד האישי (תבחין 4 : 3/6-ל' ; 1/28-2, ל' ; 2/16-ל' ; 3/52-ר', ג' ; 4-ד' ; 3/57-ב' ; 4/63-ג' ; 3/118-נ' ; 1/114-א'). בכך מתבארת תכופות התנהגותם של כותבים 'פאראדוקסאליים', שבחברה הם 'חלשים', הססנים, שתקנים, נהבאים אל כליהם, ואילו בחוג הבית (יחסי בעל ואשה, אחות ואח או להיפך, בן להוריו) הם עקשנים, דעתנים קשיי-עורף, רודנים.

(הדגמה בתבחין 3)

תבחין זה (3) מחייב להקדים סייגים אחדים:

(א) צמצום: לגבי כל פוטנציה (א-ט) מובאות רק התבניות האופייניות ביותר. צמצום זה בא להמחיש דירוג סלקטיבי, מבין יסודות-הצירה (תבחין 4), לפי העדפתה של כל פוטנציה לגבי התבנית (מסגרת) השלמה.

(ב) יחסי תנועה/ צורה נבחנים לא בחינה צורנית (גיאומטרית) של תבניות לעצמן, כי אם בהתאם להתזוזותן התנועיות.

(ג) הרכבם של יחסי הבינוי (1-9) במסגרת השלמה קשורים ביחסי תנועה/צורה. יחסים אלה מובדלים לא כפשוטם — בחינת 'משלים' או 'שסוע' — אלא לפי יחסי-ההרכב שביניהם, המבוטאים במיגוון דרגות איגסופי, ומתוכו נבחנת כאן רק הדגמה איכותית לפי הפוטנציות א-ט.

בתיאום הדד-הנטיה מכריע האספקט הדינאמי, ובו מצויות התופעות הבאות:
בינוי במסגרת של היסט דיצנטרי, ספונטאני, בלי כפיה צורנית (סימטריה). מקיף: כ'מחוללי' (גנרטור) מתפקד הוא ביחס זהות, המשלים את טבע התנועיות, ולמעט בפוטנציה א מתמודד הוא על כיבושיו במגמות (אנכית ואופקית) הפעולה שבמרחב החיצון.

מוקף: עליו מגשר אופי ההתמודדות (של המקיף) המתבטא בהישג או בכשל. בכך נבחן טבע הקליטה או הדחיה בתכולה הפנימית.

ההתמודדות החיצונית (מקיף) פועלת או סובלת לפי דחיפה למרחב החיצון ולפי ההתנסות הפנימית (מוקף):

בתפיסה למרחב החיצון	פועלת: פריצה, התקפה, כובשנות סובלת: פליטה, התקפלות, כניעות	בונה את המקיף במסגרת צמוקה/פחוסה
---------------------	---	-------------------------------------

סון ההתנסות הפנימית	עידוד שבהישג מרי אכזבה	מוקף בהיסט דיצנטרי: משלים/פלגני בכשלון
---------------------	------------------------------	---

תבנית המסגרת: מכריעה תבנית אסימטרית — אליפסה, משולש. לפי פיעומה האוטונומי מפתחת כל גיזרה קשת או זווית מיוחדת לעצמה, על הרוב מכריע קער לעומת קמר.

פוטנציה א: טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל בונה כותב א את מסגרתו תוך

מקיף: גישה לחוץ מתוך רפיון, תבוסנות, התחמקות, כניעות;		התרה רפה
מוקף: טון פנימי נרפה, נכזב, מדוכדך, לא-איכפת, אדיש.		

5 השלמה דיצנטרית: באוטונומיה סבילה של אימפולסי-הצירה הגיזרתיים מסתמנת אליפסה 'נושרת', יגיעה, תוך צמיקות מרפיון ודלות-התכולה (3-כ', 4-פ').

9 פילוג דיצנטרי של רפיון מכדי לקיים זיקה להדדיות של אימפולסי-הצירה הגיו-
רתיים. מכאן צמיקות רפת-זווית מעין משולש קוזי, נטול-קצוות (1, 2).

פוטנציה ב : טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל בונה כותב ב את מסגרתו תוך מיצוע מפורעם של

מקיף: סיגול ער, נמרץ בפיתוח החוץ, הרחבת-אופקים חיונית	התרה הרמונית
מוקף: גמישות טבעית באיזון דינאמי של ההכלה הפנימית	

5 השלמה דיצנטרית גמישה ונמרצת של אימפולסי-הצירה הגיורתיים, הפועלים
בחירות אוטונומית בכל גיזרה עם כוח-מילוי אליפטי שבביצוע הרמוני-שטפי (תבחין
3 : 7-9);

8-9 פילוג דיצנטרי נמרץ (של אימפולסי-הצירה הגיורתיים) מתוך חירות ובטחון
בהכרעות וכוח-הבקעה בהגשמה פרקטית, תקיפות חיותית במשולש מוצק (6,5).

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער בונה ג מסגרת דיצנטרית בתנודיות געשנית, שיש בה משום

מקיף: התפרצות תנודית בחוץ	התפורות שלוחת-רסן
מוקף: התרוקנות תנודית בפנים	

4-5 השלמה סוערת של דחפים (גיורתיים) חסרי-מנוח, החוברים יחד בהתפרצות
דיצנטרית של המקיף במסגרת השלמה. תכופות מעורבת בהתפרצות זו סערת התרוקנות
של התכולה הפנימית (של המוקף) (תבחין 3 : כתבים 15-19).

8-9 פילוג סוער מתבטא בהתפרדות געושה של הדחפים הגיורתיים, בכל גיזרה
לעצמה יש פריצה נטולת-סייג של המקיף; ועמה התרוקנות דיצנטרית בהולה של תכולת
המוקף, במסגרות זוויתיות 'פראיות' ופרועות (תבחין 3 : כתבים 10-14).

בתיאום ישר-זווית שולטת ביקורת או כפיות אופטית : ארגונית או צורנית.
בינוי המסגרת מבוקר או כפוי תגובנית, כדי להקפיד על 'סימטריה' המכוונת
לפי הסדר-מוקדים (גיורתיים) קונצנטרי או דיצנטרי.

מוקף : בפוטנציות ה, ו הקובע הראשי הוא מוקד של תגובנות ה'מכתבי' את תנאיו
ומטיל את סייגיו על המקיף. היינו, שבפוטנציות אלו מכריעה בחינתו של ה'מיכל'
(המוקף), שתכולתו משתמרת לפי הסגר (מקיף) המפריד ומבודד אותה מהשפעות-חוץ.
ואילו ההתנסות הפנימית מגיבה לפי טון-המצוקה והרגישות למרחב החיצון :

רגישות למרחב החיצון		טון המצוקה הפנימית	
מקיף: מבוקר/כפוי		צמוק: אימה, הצטנעות, כוויצות	
דיצנטרי	קונצנטרי	מוקף: מבוקר או כפוי	מלא פחוס
משלים פלגני	מלוכד שסוע		
		תגמול, תובענות, התבלטות	

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת בונה כותב ד מסגרת דיצנטרית צמוקה יחסית. בביקורת למודת נסיון ניצב (בווית ישרה) כותב ד על המשמר כדי לתאם תיאום פריסטאטי מאורגן וכדי לכוון את המקיף למרחב החיצון בפעילות משלימה במסגרת דיצנטרית.

ביקורת מארגנת	<table border="0"> <tr> <td>מוקף: התנסות פנימית מבוקרת ושקולה</td> <td rowspan="2"> </td> <td rowspan="2">ריכוז, דריכות במסגרת צמוקה</td> </tr> <tr> <td>מקיף: שליטה וקיצוב הפעילות בחוץ</td> </tr> </table>	מוקף: התנסות פנימית מבוקרת ושקולה		ריכוז, דריכות במסגרת צמוקה	מקיף: שליטה וקיצוב הפעילות בחוץ
מוקף: התנסות פנימית מבוקרת ושקולה		ריכוז, דריכות במסגרת צמוקה			
מקיף: שליטה וקיצוב הפעילות בחוץ					

5 צמיקות קשתיות באליפסה גמישה, זקופה (י'–22, 23).

6 הפדלה דיצנטרית (ג'–20; 'העת'–21): לא התלקה והעגלה של הדחפים הגיזרתיים, אלא הבחנה והבדלה ביקורתית לענינה של כל גיזרה וגיזרה וכיבוד עצמאותה ה'פדרא'–טיבית' של הגיזרה בבינוי שלמות המסגרת, בתבנית מלבן מעומד, גמיש-זוויות.

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותיו הגוקשה-מכווצת בונה כותב ה אותיות צרות ביותר, היינו :

צמיקות תגובניות	<table border="0"> <tr> <td>מוקף: התנסות פנימית מוחנקת</td> <td rowspan="2"> </td> <td rowspan="2">הגבלה כפויה</td> </tr> <tr> <td>מקיף: הסגר מהודק, בידוד מהחוץ</td> </tr> </table>	מוקף: התנסות פנימית מוחנקת		הגבלה כפויה	מקיף: הסגר מהודק, בידוד מהחוץ
מוקף: התנסות פנימית מוחנקת		הגבלה כפויה			
מקיף: הסגר מהודק, בידוד מהחוץ					

לפי מצוקת מחנקו של המוקף והקשיית (התנועה) פעילותו החיצונית של המקיף מבוססת התגוננות כפויה, קשוחה ומרה ו'הידוק-החגורה' במסגרת דיצנטרית :

5 השלמה דיצנטרית של צמיקות קשתיות באליפסה הדוקה, זקופה, כמו-מאובנת (26, 27), המבטאת השלמה כפויה לנוכח התנגדותם התגובנית של דחפי-הצירה הגיזרתיים. אמנם בכך אין פחת איזו של המחנק במוקף, אבל כפיית הגזרות להשלים בין מוקדיה, על אף ההקשיה התנועית, יוצרת אשליה של 'ביצור' החומה (מקיף).

6 שסיעות דיצנטריות מסתמנות בתבנית זוויתית סימטרית של צמיקות שבורת-זווית, במלבן מכווץ, זקוף (24, 25). לפי הסימטריה נדמה, שלכאורה יש פיקוח לשיתוף-פעולה בין אימפולסי-הצירה הגיזרתיים. אולם השבירות בוויית מאובנת, דוקרנית או תמוכה, חושפות את בדילותה או שסיעותה של כל גיזרה לעצמה. על שסיעות זו באה הסימטריה לחפות בגישור 'מתוח' (בקו ישר).

פוטנציה ו : טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותיו התפוחה נוטה כותב ו לבנות מסגרת מנופחת :

מסגרת מנופחת	<table border="0"> <tr> <td>מוקף: ניפוח מבפנים, תביעה לתגמול</td> <td rowspan="2"> </td> <td rowspan="2">מילוי קונצנטרי/דיצנטרי</td> </tr> <tr> <td>מקיף: כפיות להבלטה צורנית בחוץ</td> </tr> </table>	מוקף: ניפוח מבפנים, תביעה לתגמול		מילוי קונצנטרי/דיצנטרי	מקיף: כפיות להבלטה צורנית בחוץ
מוקף: ניפוח מבפנים, תביעה לתגמול		מילוי קונצנטרי/דיצנטרי			
מקיף: כפיות להבלטה צורנית בחוץ					

I איזון קונצנטרי 'לשם-הצורה', שיש בו מליאות מובלטת :

(1) קונצנטריות מלוכדת בתבנית של | מוקף: תפוחות, נפיתות כלפי-חוץ | (34–37) מעגל | מקיף: הבלטה כבולה למרכז הפנימי

לכאורה יש כאן מליאות של חיות ומרץ פעיל, שפע מופגן לחוץ (מקיף), אך בפועל זו רתיקות קונצנטרית למרכז בהאדרה סימטרית של התכולה הפנימית (המוקף) ואגירה

עד 'קצה-הגבול של היכולת להכיל (מעגל), אגב איזון (אנכי ואופקים של רדיוס-
התביעה מן המרחב החיצון.

2 קונצנטריות שטועה ב'רבע מעגל' | מוקף: תגמול מסויג בתביעה פנימית המחופה בחיץ ישר
מקיף: הבלטה מאונסת בסימטריה בדולת-גורות

(תבחין 3 : 32-בר' ; 33-פ').

לפי הסימטריה וישרות הקו נדמה, שלכאורה פועל חוזק של מתח בליכוד אימפולסי-
הצירה הגיזרתיים, אך למעשה אלה מפורדים פירוד רופף המחופה חיפוי קונצנטרי
בכסות של 'הקהיית החודים', בזווית תחוחה, כלפי חוץ.

II היסטיות דיצנטריות של השלמות / שסיעות, ביתס של התרווחות
(אופקית) לעומת הנמכה (אנכית):

4 השלמה דיצנטרית: בדילותם הרופפת של הדחפים הגיזרתיים מחופה בהשלמה
צורנית על-ידי תיאום קשתי בין-גיזרתי (תבחין 3 : 30-ב' ; 31-כפ').

אליפסה פחוסה | מוקף: התרווחות התביעה הפנימית 'מוחלקת' קשתית, בהנמכה
מקיף: חיפוי חיצוני של השלמה לכאורה בין שתי אפשרויות (של שני הרדיוסים)

7 פירוד דיצנטרי: חיפוי כושל על פרידותם של הדחפים הגיזרתיים בעשה על-ידי
הקהיית החודים של מסגרת שטוחה אופקית (תבחין 3 : 28-ד' ; 29-ח, ב, ר').

מלבן פחוס | מוקף: התרווחות של פערים בין תביעות-פנים סותרות
מקיף: חיפוי חיצוני על פירוד פנימי, על-ידי מפגן 'לעגל מרובע'

בתיאום קהה-הנטיה מכריעה תגובנות מסולפת. בפוטנציה ז מכריעה כפיותו הפנימית
של המוקף, ואילו בפוטנציות ח, ט קובעת דחיקתו המסולפת של המקיף.

פוטנציה ז: טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובנותו געוות-הצורה של כותב ז מכריעה במסגרתו התכולה המאונסת ליומרגות
המתחוחה כלפי חוץ, בסתירה ליכולתו הממשית של האני כמשתקף ב-

מסגרת מסוגנת | מוקף: התנסות פנימית מעונה, בקשת תגמול מסולף | קונצנטרי/דיצנטרי
מקיף: כפיית גידור געווה-צורה של תגורת-בטחון לחוץ

I איזון מסולף של מלאות 'לשם הצורה': זוהי קונצנטריות של
שסיעות מסולפת, בתבנית נוקשת-זווית, ישרת-קו, סימטרית, שוות-צלעות.

2 מעוין (רומבוס): (תבחין 3 : 50-ח' ; 51-ג, ת'). לכאורה מלוכדת המסגרת
(שוות-הצלעות) בדריכות (סימטרית) קונצנטרית, סביב מרכז אחיד. למעשה זוהי כפיות
סלפנית להאחדתם של אימפולסי-הצירה הגיזרתיים, שנוקשותם התגועית מפרידה
ביניהם. כל גיזרה עומדת ברשות עצמה, בהתנגדות לאחרות ובתחרות בהן. זהו פירוד
מסולף של שבירות המחופה כלפי חוץ בכסות של סימטריה ומשוונות.

II היסטיות מסולפת, דיצנטרית בעיקר אופקית: השלמה או שסיעות.

תמונת הצורה של הכתב

השלמה דיצנטרית

מוקף: תגמול מסולף באשליית מילוי-פנים, אבל היסוד-חנץ
מקיף: הרחקה אופקית מסולפת בחוץ, כדי לקרב ולעגל בפנים

בפחיסות מסולפת קשתית זו באלפסה שטוחה, נטויה אופקית (תבחין 3 : 45-ד', ס'; 46-פ') יש אשליה אופטית (נפשית). לפי הדגשה אופקית (גם בלחץ) מדמה הכותב (על הרוב הכותבת) שהמקיף 'מוצנע', מונמך (פחוס) כלפי חוץ; ואילו המוקף מתקרב כביכול להתעגלות (לעומת אליפסה), אך למעשה זהו תסליף דמוי-ממולא כלפי פנים. 5 צמיקות קשתיות באלפסה נטויה-מוגבהת, מסולפת (תבחין 3 : 43-פ'; 44-ס'): גם בתבנית זו נעוצה, עקב ההדגשה האופקית שבלחץ, אשליה של הרחקה מבחוץ (המקיף) וקירוב פנימי (המוקף). אולם בפועל יש כאן 'מילוי' תוך כדי חיסור אנכי שבנטיה הקהה.

7, 8 שסיעות דיצנטרית מסולפת: במידה שגופל הצעיף של קשת גמישה כביכול מתגלה ההקשיה של זווית דוקרנית בתבניות הזוויתיות — מקבילית, משולש. בכך כושל כוחה של סימטריה זו להסתיר את השבירות, ושסיעותם של אימפולסי-הצירה הגיזרתיים נעשית שקופה, מפורשת. יחד עם זאת משתקף לפי הסימטריה מערך מובהק של הכוונה צורנית מוגדרת, של שסיעות ערוכה לפי תסליף כלשהו.

7 פחיסות מסולפת כמקבילית שטוחה (תבחין 3 : 41-ה'; 42-כ', ת'):

מוקף: תגמול מסולף, לכאורה גיבוש-פנים, אך למעשה קישוט סלפני; מקיף: אשליה ב'חישוק' של מסגרת רעועה, שבורה.	מקבילית שטוחה
--	---------------

8 פחיסות מסולפת במשולש שטוח (תבחין 3 : 38-בר'; 39-כ'; 40-ס'):

מוקף: תגמול מסולף — מחנק-פנים מחופה בראוות עמידות מקיף: קיצור החזית של הגנה היקפית, בהסתגרות רסוקה	משולש שטוח
---	------------

בפוטנציות ה, ט מכריעה תגובנות של תנועיות מסולפת: המקיף, או המחולל, הוא הקובע הראשי, ואילו המוקף הוא ביטוי בלתי-מכוון (לא צורנית) בהתנסות החווייתית לפי היסטוט דיצנטרית של השלמה או של פילוג.

פוטנציה ח: טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובנותו מעוותת-התנועה מכריע בכתבו של ה פילוג דיצנטרי, נטול מערך או מופרע, בתבניות אסימטריות.

מקיף: פקיעת הביקורת מלכוון את התנועה, השתסעות עוויתית מוקף: מחנק כפוי של התכולה במכווצות תגובנית	9, 6 דיצנטריות של פילוג
---	-------------------------

במשולש עוויתי מותנק (תבחין 3 : 52-ב'; 53-ח')	9 צמיקות קשוחה מסולפת
במרובע עוויתי מרוסק (תבחין 3 : 54-ב'; 55-ד')	6

מקיף: מתיחות וזעפת, עקב כשלון לסלק קיפוח מוקף: המחנק הפנימי מבטא ללא אשליה (אופטית)	5 דיצנטריות של השלמה
--	----------------------

אליפסה צרה מוגבהת בסילופה (תבחין 3 : 56-ד'; 57-ס') מבטאת לכאורה השלמה

(קשתית), אך למעשה אינה אלא כפיות קפתנית, שיש בה משום מאמץ מטולף להשלים בין אימפולסי-הצירה הגיורתיים ללא דופק מחייה מאחה ביניהם.

פוטנציה ט: טיפוס אנארכי-יצרי

לפי תגובותיו מגורית-התנועה בונה כותב ט מסגרות 'פרועות' המשקפות את התסיסה שלעו התבגרות מוקדמת של הגערה.

5, 4 השלמה דיצנטרית מטולפת | מקיף: גריות בין הגזרות והשלמתן ברדיפה אחרי החוץ
מוקף: מחגק שבתסיסה, איי-הכלה פגימית, התרוקנות מגורה

4 פחיסות | שטוחה (תבחין 3: 66--'רבה'; 67--'כיצד')
5 צמיקות | קשתית מסולפת באליפסה | גטויה (תבחין 3: 64--'עצמד'; 65--'בבות')

לפי חלוקה התרגשה (לחץ) בקשתות הארוכות מופיעה האליפסה כ'מעוגלת' יותר כלפי חוץ (מקיף), ואילו כלפי פנים נראית היא מוארכת וצרה יותר (מוקף) — היינו, שבחוץ יש לכאורה השלמה, אך בפנים ותסיסה, התרוצצות ודחיקה מגורה להתרחקות.

9, 8 פילוג דיצנטרי מטולף | מקיף: התקפה על החוץ מפולגת, כל גיורה לוחמת לעצמה
מוקף: 'זוימצון' משולב, קוצר-רוח, דחפיות 'מפוצצת'

8 פחיסות | שטוח (תבחין 3: כתבים 60-63)
9 צמיקות | זוויתית, מסולפת, במשולש אסימטרי | נטוי (תבחין 3: כתבים 58-59)

בשתי תופעות אלה (8, 9) יש פילוג דיצנטרי בטול-מערך (אסימטרי), המשקף התכתשות מגורה בכל גיורה וגיורה לעצמה. אימפולסי-הצירה הגיורתיים מושכים ודוחפים, פורצים ללא הכוונה ביקורתית לפי הקאפריסה שברגע.

72. סגנוני תיבנות של אות, לפי הפוטנציות א-ט

המימרה 'הסגנון הוא האדם' לובשת דמות מוחשית, אינדיבידואלית, לפי סגנון-התיבנות — כלומר, לפי עיצובה הצורני של אות. זהו מבחן, בין השאר, לאופן השימוש בכשרי השכל והאחרים, בתהליך הסתגלותו הפסיכו-ביולוגית של הכותב אל סביבתו החברתית. סגנון התיבנות מלמד על טבען של 'מגמות' הפעולה, שבחלקן הן מודרכות גם שלא-מדעת, לפי הנחיתם של הגטיות והכשרים מול דרישותיה הרבי-צדדיות של המציאות הריאלית, החברתית — דרישה מוסרית, דרישה טכנית, כלכלית. לפי איכות השתלבותן של הגטיות נבנית 'השקפת-עולם' אישית, המכוונת את פעילותם או את ריסונם של המניעים בתחומים שונים. לפי זה לובשים הדי הפרט את צביונם המיוחד, המתבטא ב'סגנון-החיים' האישי (אדלר).

שינוי כלשהו מן התקן הצורני אין פירושו דווקא מקוריות או חדשנות פרטית של הכותב. שכן לפעמים עשוי אדם לסגל לעצמו או לאמץ גם צורה (אות) 'זרה' ש'מצאה חן בעיניו' בתור יסוד. ויש שמיתוך הזדהות רגשית עם אישיותו של כותב

מסוים 'מושאלת' גם דוגמת הכתב שלו בידו של המזדהה, והוא מחקה אותה. זו תחקית שבמראה-חוץ, אבל מתוך הודות-פנים. בדרכים אלו ואחרות מבוטאים ייחולי-תגמול, כדי לפצות על 'מגרעת' פרטית כלשהי, ואפילו אינה אלא מדומה, וסילוקה נראה לכותב כעשוי להקל עליו את הסתגלותו לחברה.

עם כל החשיבות החברתית הנודעת לדרישה אובייקטיבית של תקן צורני, כדי להבטיח קריאות לכלל, ובכך לאפשר תקשורת ותבנה הדדית באמצעות צורות (אותיות), אין קריאות כשלעצמה ערובה לטיב הסתגלותו של הכותב לסביבה החברתית. שכן קריאות ברורה שכיחה גם אצל פסיכויטים (תבחין 4 : 2/18 - 'הפשוט'; 2/118 - 'ביצירה'; 'פראנו-איד'), לקויי-שכל, דביליים (תבחין 4 : 93 - 'כוזה'; תבחין I א 4 - 'הנהג'). ומצד אחר עשויים גם בריאי-גפש וצלולי-דעת, לפעמים אף מהונני-כשרון, להתבטא בכתב שקרי-אותו לקויה (תבחין 4 : 2/180 - 'שני'; 2/174 - 'עו'; 3/170 - 'לפי'; 5/28 - 'עלי').

גורם נוסף העלול לפגוע בקריאות, מקורו באסוציאציות תמוניות (תויות), המשתתפות בחיבנות הכתב האישי. אסוציאציות אלו נבדלות, בחלוקה רחבה, לשני סוגים : (א) דימויים הפועלים מתוך הלא-מודע הקיבוצי (יוג), בחזקת 'מישקע ארכאי' של מורשת הדורות שתוכנו העלילתי, בעיקר 'אינטרסים' של יצרים קמאיים, המסתמלים ב'הגנבה' לא-מודעת של דימויים — קרינה/אופל, הנאה/התייסרות, זכרות/נקבות, חירות/צינוק, רום/תהום, בידוד/טמיעה, הגנה/התקפה וכיו"ב, כפי שאלו חודרים בעיצוב הצורות (אותיות); (ב) דימוי אישי על רקע רשמי ילדות, כגון מראות-נוף — מרחבי שדות, סמטאות צרות, בתי כפר קטנים לעומת טירות, ארובות של בתי-חרושת, הרים נישאים, גגות שטוחים, כיפות מעוגלות, ראשים מחודדים של כנסיית; נוף ימי — סערת גלים, אניות, תרנים. במידה שרשמים כאלה מזיגים את הדימוי האישי, יכולים הם להדור גם להבעה הגראפית, בדמותן של 'תנועות-לוודאי' (פריאר) התורמות מאופיין לפי ייחודן הצורני.

כשרי אינטליגנציה המבוטאים בסגנון התיבנות משקפים את 'התהליך השימושי' המנחה את הליבידו האישי בהסתגלות ואני לחיים. אין זו התחקות לגלות 'הגיון' בחיים, אלא בעיקר מעשה של בחירה מתוך הניתן שבמצוי, צירוף והתאמה של כשרי ההתמצאות והתפיסה הטיפוטית לאור ההתנסות האישית ורתימתם בפעילות הנפשית-גופנית לדרישות קיומו של האני. במבחן זה עומד כל כותב בכל רגע של הווייתו, ומכאן תוקפו המאפיין את סגנונו המיוחד.

כשירות התיבנות מתגברת גם בנטיגתו, בהפרעות כתב מסוגים שונים (דיסגראפיה, אגראפיה), לפי התנוונות הנפש או הרוח בדרגות שונות, ובמקרים קיצוניים — התפוררות פסיכוטית, היטשטשות או הרס של כשרים למיניהם (של זכרון-הצורות, של יכולת השיחזור, עמעום ההתמצאות, אי-זמינות בתיאום העצבי-שרירי וכיו"ב) — עד לדרגה הנמוכה ביותר של התפרקות הכתב כדי קו, וגם הרס הקו (I ה 13).

סגנון התיבנות נבחן לפי היחסים בין תבניות א-ג).

(א) בתיבנות אמצעי/מטרה : אות (סימן) היא רק סמל צורני מוסכם (תקן) בתורת אמצעי, שתפקידו לשרת את הבעתו של תוכן כלשהו. המבחן הוא בכך, עד היכן וכיצד משרת אמנם אמצעי זה את ההבעה השלמה, שהיא תכליתו המיועדת. או שמא נהפך האמצעי למטרה לעצמו. את שירותה של אות כאמצעי הכרנו בתנועה טבעית,

ספונטאנית, חופשית או לפחות בלתי-כפויה; אות כמטרה לעצמה מתגלה, כפי שראינו, במקרים שהתיבנות הוא שרירותי או כפוי לפי הכוון 'לשם הצורה'.

(ב) דרגת-קריאות: בחינה זו מכוונת לזיהוי אות לעצמה — לא 'גיוחש' לפי משמעות המלה, או לפי תוכן המשפט. ככל שהצורה קרובה יותר לדיוקנו של התקן כן הקריאות ברורה יותר. לפיכך עשויה קריאות טובה להעיד על התחשבות הכותב בתקנה החברתית במובן הרחב יותר: כיבוד חוק וסדר, מסורת, מנהגים וכיו"ב, ביטוי של רצון לתקשורת ולהבנה עם הסביבה. דרגת-קריאות גבוהה, או זהות ברורה, שכיחה ביותר בתיבנות של האות לעצמה (I ו 10—'הדבר'; I ו 20—'המכסה'). אולם יש שהקריאות נפגמת בדרגות שונות דווקא בהתמכרות יתרה לאמצעי, אם הופכת צורת האות למטרה לעצמה, בין השאר, מחמת קישוט (תבחין 4: 2/11—'ל'; 2/161—'ה'; 2/38—'ה'; כ') או סיבוך (2/170—'ט' זו נדמית כ'ש'; 3—'לפי').

מצד אחר עלולה הזדהות מופרזת עם ההבעה השלמה — עד כדי כך שהאמצעי 'החוצץ' * נחווה כ'בלתי-נסבל', מפריע, מעכב — לפגום בתיבנות ובדרגת-הקריאות, לעתים עד כדי אי-קריאות, בדרך של זניחת הצורה מחמת רפיון ונרפות (I א 9—'ר'; 13—'כ'), הפקרת הצורה עקב געשנות (I ג 20—'ס'; 29—'לך'), או מחמת כוויצות (I ח 7—'ר'). באופנים אלה מתקפחת הצורה לעומת גידושה המסוער (I ג 22—26), ולפעמים גידוש תגובני (תבחין 4: 2/38—'ה'; כ') מתוך התנגדות להבעה השלמה, או לצורה (I ח 6—8, 10, 11). דרגת הקריאות היא מבחן לאיכות סיגול ההבעה האישית אל הזיקה לחברה (תקן).

גוכח הצורה התקנית נבחנת דרגת הקריאות לפי ההרכב של צורת האות.

(ג) הרכבה של צורת האות: בחינת ההעדפה האינדיבידואלית נעשית לפי השימוש ברכיבי הצורה הבאים:

(1) שלד הצורה הוא עיקרה של האות, המתייחס רק לאותם קשתות וקווים, שהם הכרח לזהויה, ושבלעדיהם נעשית האות אי-קריאה (השווה: תבחין 4: 2/24—'ל' שהיא קריאה, לעומת 'ל' אי-קריאה שנדמית כמו 'ר'—2/114).

(2) פרטים משלימים כגון 'בריח' (חסר בראש 'ל' — תבחין 4: 3—1/17), גשר (חסר בפתיחת 'ת' — 2/49—1), עניבה (חסרה ב'ש'—2/140, ב'ע'—5/140, 2—1/139; ב'ד'—1/138, 3/140), עינבל (40/3—'ה'; 4/138—'פ'), כיפה (חסרה בראש 'ק'—2/78; בראש 'כ'—2/124; בראש 'ר'—2/132) ואחרים. פרטים אלה משלימים את זיהוי הצורה ומשום רך את קריאותה של אות שלמה.

(3) תוספות מגדושות כל העודף מעבר לפרטים המשלימים, כגון חכה (1/136—1 בפתיחת 'מ'; 1/45—1 בפתיחת 'ע'; 'ו'—3/22—1, 1/159, 2), פיתול (ראש 'ט'—9; ראש 'ל'—8/1, 2; 1/13), סלסול ('מ'—3/179; 'נ'—2/161; 'ג'—4/149), צניפה (1/5—1/5; 'ל'—2/17, 4/145—'א'; 3/54—'א'; 'ד'—1/73; תבחין 3: 34—'ף' וכיו"ב), שבעקבותיהם נגדשת הצורה על-ידי קישוט או סיבוך המכבידים על הקריאות, תכופות עד כדי אי-קריאות.

* עיצוב צורותיהן של האותיות 'גזל' וזמן 'יקר', בכך הוא מעכב את המתבטא ללא דיתוי.

(4) פרטרים — פרטים זעירים, כגון דיגוש, גיקוד, שאינם חלק מצורת האות עצמה, אבל בסיועם נעשית קריאותה (זהותה) מפורשת יותר. לפי זה משקף הרכב האות, בין היתר, את טבע ענינותה ונטייתה של האינטליגנציה, לאור יחסי פרטנות/כוללנות. לפנינו בחינה איכותית לאופן השימוש בדרך שעוברת התנועה בתיבנות האות:

יחסי צורה/נתיב של התנועה: מבחינה אובייקטיבית כל צורה (אות) היא שוות-דרך לתנועה הרושמת ומעצבת אותה בנתיבה הנתון. דרכה של תנועה היא ארוכה בכתב גדול, קצרה — בקטן. אולם בחינתנו מתייחסת לאיכותו של תיאום סובייקטיבי לפי הבחירה האישית ברכיבי-הצורה (ג 1–4) שכבר עמדנו עליהם:

א. תנועה כנופת-צורה מציינת יחסים אלה: נתיב התנועה = צורה שלמה: שלד + פרטים (I ב 3, 6, 7; ד 6; ו 9, 10; ט 6, 31, 33). בדוגמות אלו תואם נתיב הרישום את הצורה לשמה.

ב. תנועה פחותת-צורה מבוטאת ביחס נתיב < צורה שלמה — היינו, התנועה קצרה, בלתי-מספקת לתיבנות אות שלמה, באופנים אלה:

(1) שילוד הוא צורה מפושטת לעיקרה בלבד; פרטים משלימים חסרים. שילוד בא על הרוב בתבניות ישרות-קו, וזויתיות (תבחין 4: 100-2/ל'; 3-ש'; 140-5/ז', ע'), לפעמים גם בקישות שטוח (תבחין 4: 24-1/צ'; 2-ל'; 155-2/ש'; 3-ל').

(2) קיפוח — אם הצורה חסרה פרטים 'מבחינים' או אברים שבעיקר (תבחין 4: 17-2/ל'; 4-ק'; 164-1-2/ל'; 156-5/ל'; 115-3/ג'; 106-3/ק'; 97-4/ס'; 94-3/ג').

ג. תנועה יתרת-צורה (או חורגת-צורה משתקפת ביחסים: נתיב < צורה שלמה, אם הדרך הרשומה עודפת מעבר לגדרש לצורה שלמה (תקן), באופנים שונים של גידוש הצורה בתוספות (3 עד 5):

(3) קישוט: אם ניכר בתוספות הכוון, להדר ולתפאר את הצורה (תבחין 4: 1/3-1/ע'; 177-3/טו'; 11-2/ל'; 161-2/ג'; 32-3/ד'; 149-3/גדמ'; 148-5/צ'; 37-2/ה, כ'; 54-3/א'; 63-4/ג'; 68-1/כ, ב'; 70-3/צ, ד'; 112-2/ג, ס'; 78-3/האב'; 94-5/כוה'); (3)

(4) סיבוב: אם הצורה מעומסת בטפילות המטשטשות את קריאותה (תבחין 4: 170-2/ט, ב, ש'; 3-לפי' — פ' זו היא אי-קריאה; 17-2/ע' כמו 'על'; 145-2/היא' דומה ל'הים'; 144-1/ג'; 2-ת'; 3-ת'; 76-2/ך'; 79-1/ג'); (4)

(5) פרוטרוט: אם התנועה העודפת מיושמת בדקדוק של פרטרים (תבחין 4: 174-1/י' חלומה ב'הרוחני' — זהו פירוט חפזי וכושל; 99-4/א' חלומה, החולם הוסף במאוחר מעל 'ד').

איפיון (מודיפיקציה) של נתיב התיבנות — יחסי פירוד/איחוי:

א) התיבנות מופרד מן הפרטים — דיגוש, גיקוד, פיסוק — שהתקן דורש להפ-רידם מן האות. מבחינה זו נודעת חשיבות מיוחדת למקרה שפרטרים מתאחים ביניהם או עם האות. התאחות כזאת בנתיב הרישום, ביחוד בתנועה ספוגטאנית, מורה על כושר הבחנה והתמצאות בפרטים (פרטנות) השלובים בכושר אילתור; ואילו בתנועה מרוסנת תוכל ההתאחות ללמד על כוח-זכרון לשמר פרטים ולשלבם בתכנון קומבינאטורי.

ה) התיבות מאוחדות עם גרשמים רכיבי האות — שלד, פרטים משלימים ותוספת — בנתיב רצוף (תבחין 4 : 2/170 — 'שטח' ; 3 — 'לפי' ; 3/163 — 'עכשיו' ; 4/162 — 'ביתנו' ; 5 — 'משיך').

ג) התיבות שסועות עם רכיב כלשהו גרשם בנבדל, בניגוד לתקן ; לתיבות כזה יש חשיבות יתרה (תבחין 4 : 39 — 'ת' ; 2/49 — 'ת').

סגנוני התיבות באים על הרוב לא בטחנותם, אלא ב'תערובות' שונות. אולם לשם בחינה שיטתית ובדיל סגנונים לפי סיווג זה : יחסי כוללות/פרטנות לגבי קריאות, בדירוג מדוממש, כמפושט כאן.

א) שיקור כוללות ואיכותה : עד היכן הצורה מוכללת, וכיצד קריאותה מובחנת ?

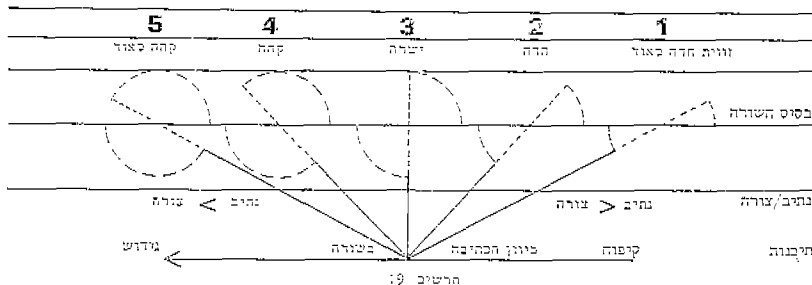
כוללות	אי-מבחינה	קיפוח מעיקרים: אי-קריא, דרג 5: המלפת של 'די-צ' ; ריבוי ; פיה-ע
		גידוש בטפילות: קשה-קריאה: 4-5: אי-קריא
		מבחינה: שילוח: פשוט לעיקר, קריא דרג 3.

ב) שיקור פרטנות ואיכותה : עד היכן הצורה מפורטת, וכיצד קריאותה מובחנת ?

פרטנות	אי-מבחינה: פיבוד: שלד + פרטים + תוספות מטשטשות.	יקרקנות: שלד + פרטים: ברור מאוד: 1
		שלמות: שלד + פרטים משלימים: ברור: 2
		קישור מבהיר: שלד + פרטים + תוספות מבהירות: קריא: 3/2
		קשה-קריאה 4
		אי-קריא 5

כדי להבהיר את ההבדלים בין התבטאות נפשית של סגנוני התיבות לפי הפוטנציות א-ט של נטיות התואם הבסיסי, לבין יחס של מיתריות או גרימה (קאוסאליט) גראפוא-טכנית, נבדוק תחילה, כיצד מושפעות הנחיות הנזכרות : הרכב-הצורה, יחסי נתיב/צורה, יחסי קיפוח/גידוש של צורה, דרגת-קריאות — לפי ההבדלים (1-5) שבנויות-הכתיבה, בבחינת גורם, לדוגמה האות 'ת' בתרשים 19.

תרשים 19

תמונה זו ממחישה, כאמור, רק את יחסי גרימתה של הזווית :

3 'זווית ישרה מביאה לידי מיצוע של קשתות בינוניות ; גתיב שווה לצורה שלמה, שהיא קריאה עד ברורה.

1-2 ככל שהזווית נעשית חדה יותר כן מתקצרות הקשתות, והקיצור גורם קיפוח הנתיב לעומת צורה שלמה (תקן), ולכן האות אי-קריאה עד קשת-קריאה.

4-5 ככל שהזווית נעשית קהה יותר כן מתארכות הקשתות ; ההתארכות גורמת גידוש הנתיב לעומת צורה שלמה (תקן), והאות קשת-קריאה עד אי-קריאה. היחסים — גתיב גדול, שווה או קטן — לעומת הצורה (אות) צוינו רק לכאורה. שכן הארכת או קיצור של נתיב-הרישום עקב השפעה (סיבתיות) כמותית להגדלת הזוויות או להקטנתן, אינה מחייבת יחס איכותי של קיפוח או של גידוש ברכיבי הצורה. לדוגמה, ייתכן גידוש הצורה בזווית חדה (I ג 22-26), קיפוח בזווית קהה (I ח 7), בזווית ישרה ייתכנו תוספות טפילות (I ו 8-ל' ; 10-ב' ; 11-ד'). מצד אחר אין בגידוש טפילות משום ערובה לשלמות הצורה כתקנה (I ג 26-ה' ; 28-ץ'). איכות של סגנוני התיבנות מתבטאים (נפשית) מעבר לכל התנאה או הגבלה כמותית של גרימה (או סיבתיות), ותכופות אפילו נוגדים את ההתנאה.

73. דרגת הייחוד : מקוריות שבתבנות (אות)

במידה שתקן צורני (או אחר) מייצג את הכלל, החוק, המקובל והנהוג, והרגיל, השיגרתי, נבדלת ממנו כל סטיה (שינוי מתתקן) שבצורה, כביטוי של איכות פרטית, בייחוד לעצמו, ושתי בחינות לו :

שינוי (+) ערכיות חיובית: תבנות של מקוריות הייחוד (תבחין 4 : 1/37 ; 1/138) ;
" (-) " שלילית: לפי 'מגרעות' שבסטיה (3/5 ; 4 ; 3/176 ; 3/170).

העובדות לעצמן פשוטות לכאורה בתכלית. העין מבחינה בלי קושי בהבדלי רמה שבין תבנות מקורי (תבחין 4 : 1/180, 2 ; 1/179, 2) לבין שיגרתי, רגיל (1/1, 2, 5 ; 178, 4/11), יוצא-דופן (3/5, 4 ; 1/11-ל' ; 1/17-3-ל'), מעושה לראווה (3/177-טו' ; 2/11-ל' ; 3/169 ; 2/19), זמוני, בנאלי (4/145, 4/39).

באיון מידה תואמים רשמים כאלה את העובדות המתגלות במציאות הריאלית ? כלום עשויים הם לשמש קריטריונים לדירוג איכותי של הייחוד לפי הערכיות — (+) מקוריות לעומת (-) סטיה ? האם ניתנים סגנוני התיבנות לדירוג של רמת-מקוריות ? החוקרים חלוקים בדעותיהם, ולשם בירור ראוי לעמוד בקצרה על ההבדלים שבין גישות אחרות.

קלאגס, היוצא מגקורת-הראות של 'רמת-הצורה' ('פורמניבי' ; עין 'האדם וכתב-ידו', עמ' 25-34) מעלה, בין היתר, משווייה זו : 'רמת-הצורה = דרג הראשונות = מעלת העצמיות = חוק הייחוד = דרגת המקוריות = דרגת השלמות או דרגת החוזק של

השטף (הריתמוס) התנועי; בכך מתכוונים אנו לאותה עובדת ההבעה האחת, ועמה הסימן לעשירות-החיים האישית'—היינו, שלפי תפיסה ('ביוצנטרית', שביסודה היא מיטאפיסית) מתחייבים בבירור שני דברים אלה: (א) שמקוריות הייחוד (בצורה) ותזוק השטף (בתנועה) זהים, כאילו יונקים שניהם מאותו מקור-היצירה, ואין זה בלי זה; (ב) שמקוריות ועשירות-החיים האישית חד הם, ושוב—נוכחותן (או היעדרן) מותנית הדדית, ואין זו בלי זו.

סודק מעמיד את דרגת-המקוריות במבחן של טמפו-הביצוע הכללי של הכתיבה (ר' 'האדם וכתב-ידו', עמ' 287–295). לפי סברה זו מתבטאת יכולת טבעית אמיתית במקוריותה, בתנועה ספונטאנית, בכתיבה מהירה; ותיבנות לא-ספונטאני, איטי אי-אפשר שיהא מקורי באמת.

אמנם, טמפו (סודק) ושטף (קלאגס, ויזאר) נבדלים במהותם. אולם בשתי הבחינות נקשרת המקוריות אל חוזק הפעילות התנועית, ומכאן הכללה (גראפולוגית וגם פסיכולוגית) מרחיקת-לכת, שאינה עומדת בפני ביקורת הבסיון.

פולבאק, יוגנה, פופאל ואחרים מתעכבים על ההבחנה של 'כול', אך לא תמיד 'מוכרת'. לדוגמה: אין כל יחס מוגדר בין מהויות כמו אמת, מקוריות, ספונטאניות, המחייב מראש באורח כללי, כגירסת סודק. השילוב 'מקוריות' עם 'עשירות-החיים' (קלאגס), חוטא למציאות הריאלית. מודעת קלינית היא, שמקוריות מפתיעה ברמת-כשריה מתגלה תכופות אצל נברוטיים כתגמול על טראומה כלשהי, המדלדלת את החיים הפנימיים. מצד אחר, אין פירושו של דבר, שעצבת (גברוזה) משקפת בהכרח מקוריות, שלא מצאה את ביטויה ה'גואל' באפיקי-יצירה. התפתחותה של מקוריות בתחום מסוים אינה תמיד 'חלקה' וספונטאנית בנביעתה ממעמקים. לעתים קרובות עוברת מקוריות עיבוד ושינוי-צורה (טראנספורמציה) לפי השתתפותם של רכיבים שונים ברבדי-הנפש אגב קונפליקטים פנימיים, וגם בעקבות התמודדות בקשיים חיצוניים בדרך התבטאותה. במקרים כאלה ביטויה של מקוריות הוא כבוש וכפות יחסית (תבחין 4: 3/70; 3; 1/18; 1/7).

כיצד ניתן לדרג את סגנוני התיבנות לפי רמת-המקוריות? מן ההכרח לשקול בחינות אלו: (א) מקוריות אינה מהות שבגדר 'מכנה משותף כללי'. אדרבה, ביטוייה נבדלים איכותית, בין השאר, לפי תחומי עיסוקו של הכותב, בכל סוג של מלאכה, מחשבה ויצירה. (ב) בין איכויות שונות (סגנוני תיבנות) לא תיתכן אמת-מידה משותפת לדירוג כמותי. בשום-פנים אי-אפשר לאמוד שיעורים של מקוריות ('יותר' או 'פחות'), לדוגמה—שילוד (תבחין 4: 2/140–'ש'; 5–'דע') לעומת קישוט (3/43; 1/127) נבדלים איכותית, ואין להם מכנה משותף העשוי לשמש בסיס לדירוגם הכמותי. לשון אחר, כותב בסגנון-תיבנות מסוים עשוי לגלות את מקוריותו בתחום, שבו 'חלש' כותב בסגנון-תיבנות אחר; ועם זאת עשוי זה האחרון, לפי פיתוחו האישי, להוכיח יתרון מקוריות, לעומת הקודם בתחום אחר. (ג) דירוג כמותי של רמות-מקוריות ניתן להערכה קשווה רק לגבי איכויות דומות-סוג בערך—כלומר, כתבים שתיבנותם עשוי בסגנון דומה בערך יש להם מכנה איכותי משותף, רק אז ניתן לדרג את המקוריות שבכתבי הקבוצה לפי אבחון כמותי של 'יותר' או 'פחות', ואף זאת בהתחשב בהבדלים שביניהם בשלוש התמונות: תנועה/צורה/מרחב. לדוגמה, תבחין 4:

בחינה משווה של רמת-המקוריות

בחינה כמותית דירוג של רמת-המקוריות		בחינה איכותית סגנון-תיבנות דומה בערך, מכריע
פחות'	יותר'	
2/141-ארצה'; 1/126-הם'	2/43-חושב'; 1/127-את'	שלמות
3/165-שב'; 2/164-ישראל'	2/165-לת'; 1/164-שאלות'	שילוח
3/176-לח'; 2/19-בעד'	3/177-טוב'; 3/163-ועשיו'	קישוט
3/17-כל'; 1/19-קטנה'	1/17-כל'; 3/141-אקזקטי'	קיפוח
4/114-את'; 1/177-כלים'	2/113-פעם'; 1/162-פעם'	גידוש

עם כל חשיבותה לבחינות אחרות אין דרגת-הקריאות כשלעצמה בגדר קריטריון לשיעור המקוריות ואיכותה. מקוריות משתלבת לפעמים עם אי-קריאות (תבחין 4 : 3/170-לפי ; 2/49-את'-כמו-אי' ; 2/164-עשות') ; ושכיחה יותר קריאות עם חוסר-מקוריות (4/45 ; 143 ; 1/44 ; 3/47 ; 4/59). התבטאות מקורית נוטה להתחשב פחות במסגרות הכלל (תקן), ותיבנותה מתייחד לפי טבעו של הכותב. אין מקום להכללה, שהפרעה נפשית (פסיכוזה) הכרח לה כביכול לשבש תמיד את הקריאות (תבחין 4 : 2/18-הפשוט' ; 1/47-ישמו' ; 2/118-ביצירה'). ברור, שהפרעות של נפש ושל רוח עלולות לפגוע גם בהבעה הגראפית, אך לאודיוקא בצורה (אות), אלא גם, ופעמים בעיקר, בתמונות של התנועה והמרחב (X 13).

במידה שקיפוח הצורה כרוך בחולשת הישטף (קלאגס) מתחייבת כביכול ממנו 'דלות' החיים, שלא תיתכן עם מקוריות גבוהה. אולם בפועל יכול תיבנות של קיפוח 'להבריק' במקוריותו (תבחין 4 : 1/164-ל' ; 5-צ' ; 4/49-ב' של 'קבלת'). פופאל החולק על קלאגס מטעים, שלעתים קרובות בולטת מקוריות היצירה דווקא בכתבים חלשי-ישטף (תבחין 4 : 1/16-בגלל' ; 2/157-הלחץ' ; 33-ע' ; 2/41-עבודה'). ומצד שני יש שדווקא כתבים חזקי-ישטף (תנועה) חסרים מקוריות של צורה (תבחין 4 : 5/134-עדיין' ; 2/129-מכתב' ; 3/122-המצב').

בסיכומי של דיון מסתווה דרגת-המקוריות לפי סגנון-התיבנות, שכל אחד מהם ניתן לאיפיון מגוון לפי טבע הפוטנציות א-ט, שעוד נעמוד עליו בהמשך ההרצאה.

74. לפסיכולוגיה של קישוט/פישוט צורת האות

אם במבחן של אסוציאציות מוצעת מלת-הגירוי 'צורה', ודעת הנבחן נוחה עליו, מלת-התגובה היא בדרך-כלל 'נאה'. בכל הלכי-נפשנו, אם מגטיה טבעית לנועם ולהנאה ואם מהרגלי חינוך להערכה אסתטית כרוכים צורה ויופי בהשגתנו יחד. אחרי הביטוי השגור 'בעל-צורה' נמשך שם-התואר 'יפה' בגדר המובן מאליו, אלא אם כן יש משום הטעמה עוקצנית בעצם השימוש ב'צורה' מתוך כוונה להתל, לשים ללעג — במקרה זה משמש 'נאה' בלשון סגני-נהור.

יש שכבר בעצם הקישוט מבוטאת ההנאה, ויש שזו אינה באה אלא עם התכלית המיוחלת, כ'פועל יוצא' מן הקישוט. כידוע, תכליתו הביולוגית של קישוט בחיי האדם (בדומה לכל טבע החי, ובהלקו אף בעולם הצומח) היא קודם כל יופי, נועם וכדומה, המכוונים ביסודם לגרות ולעודד את המשיכה המינית. בהתחזות הדו-מינית נדרשת התמודדות כלשהי כדי לקרב את ענין השיתוף להגשמה — צריך 'לעשות רושם', למשוך את תשומת-העין (הלב), לעורר ענין, אהדה וכיו"ב. מבחינה זו מבטא קישוט שאיפה אנוכית של 'רצון לכוף' (ניטשה, אדלר) לצורך הגנה עצמית (תבחינן 4 : 1/172 — 'שלי' ; 4/4 — 'ק' ב'העיקר' ; 2/26 — 'ץ') או מחמת תאוות שליטה (3/1 — 'ד' ; 4 — 'ב' ; 2/14 — 'ל' ; 2/19 — 'ב'עד'), במובן אינטימי יותר — לשם 'כיבוש' המין-שכנגד (2/149 — 'צ' ; 4 — 'צדמ'), ובמובן רחב יותר — שאיפת האגו לפרוש את שלטונו מתוך רדיפת-כבוד, וזיחות-דעות עד כדי 'ציפוח' (גאוות ריקה) (1/101 — 'ש' ; 4 — 'ז' ; 1/60 — 'צ' ; 4/152 — 'ץ'), ויש שהתכלית היא רדיפת-בצע, גיצול חומרי או גיוס אמצעי-מלחמה (קישוט) לנוכח קשיים סקסואליים (1/106 — 3 ; 1/105 — 4 ; 1/76 — 4). מצד שני אין כל הכרח שהשתלטות ה'נצלן' תהא גלויה. אדרבה, תכופות יותר דווקא הסתרת כוונת השליטה או הסוואתה עשויה ליעל את הניצול או מעשה הסחיטה וכיו"ב. המעמד-פנים לשם התגללות אינו מסתפק, כידוע, בהסתרת פרצופו האמיתי, אלא תכופות הוא 'מתקשט בנוצות לא לו'. 'צורה נאה' מרחיבה את דעתו של אדם, מזקיפה את קומתו, לפעמים עד כדי 'נטיית-גרון', גינדור והתרברבות, ויש שהיא מוליכה לריקנות ולאשליה עצמית, או שהיא משמשת אמצעי להונאת הזולת. מכל מקום צורה נאה עשויה להגביר את הבטחון הפנימי, היא פועלת בכוחו של קסם-משיכה ופיתוי, גם מסייעת לקנות 'מעמד' בחברה. 'בעל-צורה', ועוד יותר 'בעלת-צורה' מרגישה בטחה, משוכנעת שיש לה מה 'להציג' כלפי חוץ. ואם נעשית תצוגה כזו ל'הזות-הכל', סימן בלעדי ל'אישיות' בעיני האני עצמו, אות הוא להתרוקנות הצורה מתוכנה — ודבר (צורה נאה) שביסודו הוא חיובי, יש עמו סכנה ששימוש לא-נכון בו תופכו לרועץ לבעלי, ועתים גם לאחרים. יש מן המפתיע בעובדה שתואר-פנים מעודן, יפה של אשה צעירה מסתיר לפעמים מתיחות גברונית, מרידות של אדם מתוסבך, אף צופן בחובו סכנה של שטעת. אין פירושו של דבר גירסה מלולית של שקר חזן ותבל היופי, אך במידה שבעל משלי ביקש להזהיר מפני המלכודת-בכוח 'שיופי' פיס, יפה הזהרה זו גם לגבי כתב מקושט, מצועצע.

ט ב ל ה 25

קישוט			
		גוף	רוח
		צורה	תוכן
תגמול	טבע	טבע	תגמול
:	צורה נאה	הכמת-חיים	1
:	צורה נאה	פשטנות, סכלות	2
:	הוטריופי	שגינות	3
ייפוי, קישוט		ריקנות, גברות	4

ר' שמעון בר-קיפורה הוא בעל המימרה 'חכמה מפוארה בגוויה מכוערה' (על דרך הפראפרזה). שאלוהו: 'וכי לא מצינו חכמה מפוארה גם בגוויה מפוארה?' אמר: 'אילו נתכער, חכמו יותר'. ככל מימרות ופתגמים ודאי שאין גם אמירה זו ממצה את האמת הרב-צדדית שבמציאות, אולם אמיתות הפנימית נתפסת לנו כסמוכת-המציאות, כמו שאובה ממש מן ההווי, והיא מצביעה על זיקות מזכרות.

בחזקת תהליך פסיכו-בילוגי מבקש היעדרו של 'נכס' חיצוני (צורה, יופי) לתגמל (להוציא מצבי יאוש) עצמו בפיתוח של 'נכס' פנימי (חכמה, בינה). תסביך נחיתות, לרבות נחיתות אורגאנית (אי-יופי, קוצר-ראות, מום, חולשה, קומה נמוכה או מופרות וכיו"ב) מניע, לפי אדלר, את האני להתפנם, לטפח את כוחות הנפש וכשרי השכל הגנוזים — משמע, התסביך דוחף את האני לפיצוי אינטלקטואלי, אמנותי, מדעי, טכנולוגי וכדומה כדי להעלות את חשיבות האני בעיני עצמו, והוא גם מחשל את עמידתו בחברה, מקנה 'ערך נוסף' לחויית האני בחזקת 'תא' בגוף הציבורי.

לא פסקנו בזה, שמן ההכרח שיהיה ניגוד או יחס אחר בין צורה (יופי חיצוני) לתבונה (פאר פנימי). יחס זה משתנה מאדם לאדם וכך גם בתיבנות הגראפי. לפי הבדלי-דרגות ברמה האישית נבחין בכמיהת נפש או 'עין-הרוח' לאיזשהו 'הוד שבתפארת' (תבחין 4: 2/179; 2/112; 3/107; 3/70), ביטוי לרגישות אסתטית, להידור שבעידון (פרויד), לעומת שקיקתה של 'עין-הבשר' ל'קוסמטיקה' כרזנית שבוקעת ממנה יבבתי-יצרים (תבחין 4: 3-1/76; 4,1/73; 3-1/108; 3-1/82; 3-1/91).

ככל שקישוט מובלט יותר כן מתחזקת הבעתו של הרצון להופיע יפה לעומת הרגשת הפחיתות הריאלית או המדומה, של האדם לגבי עצמו או כלפי זולתו, במידה שהזולת נראה לאני כ'מתחרה' המתיצב בדרכו. בשני המקרים מציקה הרגשת 'מחסור' ביופי, המניעה את האני לנקוט אמצעים (קישוט) כדי לשפר את ה'מאזן' האישי שלו לפי דימוי של השוואה או תגמול כלשהו, כדי להקל את הסתגלותו להווי החברתי. נתייחס איפוא בהבנה לסבלו של האני המבקש תקנה למכאובו בדרך קישוט הצורה (תבחין 4: 2/105; 2/103; 3/78; 1/87; 2,1/94; 5).

עקרונית מעיד כל קישוט, שעוד לא ככתה תקווה מלב הכותב, והוא עוד שואף לשפר את הרגשתו או את מצבו בהישג כלשהו. כבר דבר זה לעצמו חשוב ביותר, שהרי הוא מעלה את ערך החיים בעיני האני. אולם ערכם האמיתי של חיי אנוש נבחן, לא לפי השאיפה הכמוסה שבלב שעליה חולם אדם, אלא לפי המאמץ שהוא משקיע בהגשמת שאיפתו. בכתב-היד מתבטא הדבר בסגנון נהיגתו (התנהגותו) של הכותב באורח קישוטו את אותיותיו. קישוט 'משוכלל' (תבחין 4: 2/19; 5/148; 3/34; 4/52) אינו ערובה לעדינות הנפש ולאצילות הרוח (2/180; 1/179; 2, 2/43; 3, 1/63; 5/71). בקישוט 'משוכלל' משרתות התחנתנות והתאדבות מעושה 'קרדום לחפור בו'; ואילו בסימונה הגראפי של עדינות הנפש יש מישום עדינות טבעית, עין יפה, אהבת הבריות ושמחת השיתוף.

קישוט שאינו מובלט, אבל תנועתו ספונטאנית (2/43; 1/127; 2/24; 3-1/27), יש בו על הרוב נהנתנות וזיקה חברתית חזקה יותר לעומת קישוט מובלט וכפוי בתנועתו (3/176; 1/172; 2/36; 2/37). אולם נוהר מפני הכללה, שכן גם קישוט ספונטאני עשוי לבטא אהבת-עצמו יתרה של הכותב, נרקזים, תובענות-יתר מאהרים (1/11);

2/19 ; 3/177 ; 1/152). מצד אחר עשוי קישוט רתוק בתנועתו לבטא שמירה על הכבוד האישי תוך כדי התמודדות האני ברגשי קיפוח או פחיתות (3/176 ; 2/8 ; 4). יש שבקישוטו ה'מפוכח' מסתיר אדם את מסירותו במאור-פנים (2/180 ; 1/179 ; 1/3 ; 3/43); ולעתים להיפך, יש שהכותב מבקש 'לחייך' בקישוטו חיוך מאונס כדי להמתיק כלפי חוץ 'לענה' המחלחלת בנפשו (3/169 ; 2/17 ; 3/19).

אדם קרוב לעצמו — כלומר, אנוכיות היא תכונה טבעית, ומעיקרה אינה 'מגונה', וגדרשת לאני להתזקק עצמיותו ולקיום ייחודו. אך האנוכיות הופכת לגורם שלילי במידה שהיא נעשית 'צרה', כשהאני נכבש ומשתעבד לה עד כדי סילוקם של רגשי זולתנות. אבל יש להבדיל ממנה צרות העשויה להטעות כאנוכיות, בעוד שלמעשה אינה אלא כווצות-הנפש מחמת סבל — ביטוי לאגו המסתגר בתוך עצמו.

משיחת הגוף ב'בושם' תכליתה לא רק אידוש (ניטרול) המפריע, ביטול ריח לא-נעים, אלא השגת היפוכו התגמולי — להנעים, ליצור 'כוח-משיכה' של המתבשם. הוא הדין בקישוטו של כתב. אם אין הכותב מסוגל לעקור משרשו 'פגם' כלשהו, אך גם בהעמדת דבר על תקנו אינו מסתפק, אלא מתיימר 'לעבור את עצמו' בהתייפות שמעבר לכל חשש של דופי, עד כדי שלא יעלה כלל על דעת זולתו להחשידו בליקוי שבו, אי-אז משיג המתקשט פיצוי-יתר המרחיק כל עדות לפגם הבלתי-נעים. בתופעות כאלה, תחת לעסוק במסובב החיצוני, מכריע עיסוק של האני עם עצמו (ליבידו-של-אגו, פרויד). משנעשית עצמיותו 'אובייקט' לעיסוק, נדחק האני יותר במגמה של צריכה להנאותו מאשר נכונות לשיתוף ולנתינה. לפי זה ייבחנו גם הכתב — אם בא קישוטו על אף עוגמת-הנפש, מכוונו של ייחול לתגמול נאצל (3/176 ; 2/8 ; 4 ; 3/14), או שאין הקישוט אלא ביטוי לריתוק אגוצנטרי לתשוקות פרטיות עד כדי אי-התחשבות ברגשי הזולת ואף זלזול בנוהג החברתי (3/147 ; 4 ; 2/130 ; 3-2/פ').

מתוך שאתבת-עצמו טבועה בנפשו של כל אדם (להוציא סוגי מופרעים), מובנת הנטיה לליטוף עצמי, צפיה למחמאות, כמיהה להערכה מצד הסביבה. מבחינה זו אין הבדל מהותי בין הקפדן ומחמיר בביקורת עצמו (2/41 ; 1/16 ; 4/8 ; 3/6 ; 1/179) לבין הימנן הנפתה לאשליה עצמית של קיפות, כאילו הוא 'נדחה לקרן זוית' (3/43) (1/4 ; 9 ; 2/14 ; 1/163 ; 2 ; 3/21). שכן, בעמקי נפשם מצפים שניהם לזכות במעלת חשיבות. אבל הם נבדלים, בין השאר, לפי דרגת גבונותם לגלות זאת לעצמם, ובעיקר כלפי-חוץ. הראשון נוהג לפי הכלל 'יהללך זר ולא פיד', והשני מוכן שפיו שלו עצמו יהללו.

כדומה לתפאורה בתחומים אחרים (קרנוואל ושאר אירועי שמחה, ולהיפך — בטקסי אבל, הלוויית-המת וכדומה) גם קישוט גראפי שתי פנים לו — קורת-רוח, הרגשת הגיגיות, התפעלות (1/4 ; 1/7 ; 3-1/27 ; 1/152), או מגוס מפני קשיי המציאות ובקשת מפלט בשעשועי הדמיון הנטרד במצוקתו ומחפש 'פתרון' להתנחם בו, בבחינת 'תפיסת הרע במיעוטו' (5-1/5 ; 3/176 ; 5/163 ; 1/154 ; 3-1/28).

כל מבע דקוראטיבי נבחן, גם בכתב, לפי תיאורו את תוכן התוויה, שהוא בא לבטא. אין לאבחן לפי הקישוט כצורה לעצמה, אלא יותר לפי טבע התגועיות המפעימה את עיצובו ('חוק-היסוד' של ההבעה הגראפית, קלאגס, ר' 'האדם וכתב-ידו', עמ' 339, 340) גם אם דומים לכאורה שני קישוטים לפי צורתם, נמצא תמיד הבדל איכותי בין טבעם

התנוע, והבדל זה מבטא את משמעותו האפיונית של הקישוט האינדבידואלי. לדוגמה I ו 11- 'חדר' לעומת I ג 37- 'ד'; בון השניה יש 'ניפוח' מפואר 'מבחון', אך כלפי פנים התנועה חומקת ממאמץ, 'מחוויה', ועם זאת גם 'מתרווחת' מתוך ליטוף עצמי, התפנקות מרוכזת, נרקיוז. לא כן בדוגמה הראשונה: אף שתנועתה כבולה, ולמראית- עין אפילו 'משותקת', אי-אפשר להתעלם מכך (ראה התיקון ב'ח'), שנעשה כאן מאמץ מחושב מתוך רצון לשיפור עצמי, אמנם באורה תגמולי (על קיפחות מסוימת), אך לא בתביעה יומרנית. עוד דוגמה, השווה I ו 2- 'רבה': גם פה קובע רצון כן לשיפור, אבל בולט קוצר-יד עקב חוסר בטחון לנהוג (בתנועה) את ההגשמה לפי ה'פורמאט' של הצפיה, ואין המאמץ לקשט עשוי לחפות על שברון-הלב.

מטרתה של ההבעה (ביאימפולס-המשפט, סודק) מסוכלת בשעה שהכותב מתעכב על קישוט הצורה; במקרה זה, הופך, כאמור, האמצעי (אות) למטרה לעצמה. המניעים עשויים להיות, בין השאר, רגישות-יתר וחששנות להתבטא גם אם הנפש 'מלאה על גדותיה' (תבחין 4 : 2/36 ; 2/106 ; 3/101 ; 1/100); ויש להיפך, שקישוט בא לכסות על דלות התוכן (2/89 ; 1/91 ; 3/84 ; 1/73 ; 1/106).

בתקופות-המעבר הביולוגיות גוברת הדחיקה לליכוד פנימי, האגו מתאזר באמצעים ובדרכים שונים, כדי שיוכל לעמוד במבחן התמורות הדראסטיות. קישוטים בכתבים מתקופות אלה טבועים על הרוב בגושפנקה של ריתוק האגו לעיסוק עם עצמו, לפעמים עד כדי הפרזה המפריעה למטרתו העיקרית של הסתגלות פעילה לדרישות המשתנות שבמצבו החדש. להתבגרות מוקדמת למשל, מתלוות מצוקה של פער עם גדילה 'פתאומית' העשויה להביך את הבת המתבגרת; וכדי להקל על הרגשתה מבקשת היא לעתים קרובות להיאחז בקישוטי-לוואי הקוסמים לדימויה העורג I ט 15- 'לר'; תבחין 4 : 3/177 ; 1/56 ; 2- 'מ'; 1/73 ; 4 ; 3-1/110 ; 3/76 ; 2/89 ; 1/91. מכאן נובעת תמונה של כבילות רגשית והתגוננות, שלעתים כה קרובות מנוגדת היא לסערה הפנימית השוחרת מוצא כלשהו, אך מפני מעצורים היא נרתעת (תבחין 4 : 2/88- 'ג'; 1/87- 'ת'; 1/94, 5).

כמו כן לעת-הבלות (קלימאקטריום), ככל שמגלה האגו (בעיקר אשה) אי-נכונות נפשית להכיר בעובדה, כי השיא בהתפתחותו הביולוגית כבר מאחוריו, ומעתה מסתמנת מגמה של ירידה, וככל שהוא מתאמץ להתעלם ממצבו הריאלי, כן נדחק הוא לפער מציק במאמץ לחפות על הירידה על-ידי 'שיפור' רושם הופעתו החיצונית בקישוט כלשהו של כתבו (תבחין 4 : 2/4 ; 4/149 ; 2/59 ; 3/103- 'ס'; 3/82- 'צ'; 4- 'ת'). מצד שני, ככל שתפיסתו הגפשית של הכותב אינה מקבלת סייגים פורמאליים ונימוסים רשמיים, כן משתחרר הוא על הרוב בהתנהגותו החיצונית מגינוני-יהן I ג 14, 22, 35, 43, 48, 49; 'מסכת הקישוט נופלת מאלוה', 'קול-הדם' פורץ במלוא-חיותו ללא-כסות לעינים, או כצמאון-חיים או כ'התקפת-גד' על דעיכתו של 'הקסם האיש' (תבחין 4 : 4/3- 'ט'; 2/174- 'ע'; 2/141 ; 2/138- 'ידיה'; 4/70).

אחד ממקורות ההטעיה השכיח ביותר בהערכת משמעותן של הופעות ועובדות הוא, כנראה, נטייתו של אדם להקיש מחיצוניותם של דברים, לדון יותר גזירה-שווה מאשר לבוחנם לפי הפאראדוקסאליות שבין גלוי להבוי. מאחר שנפש האדם פועלת לפי מתח-י- קיטוב של ניגודים או השלמה תגמולית, אין המסקנה שלפי רושם חיצוני — ובכתב לפי

צורה בלבד — עשויה כלל להעלות את אופיו של הגורם החבוי שעיצב את התבנית החיצונית (אות) הנתונה מכוח ההנעה שבמעמקים. התבוננות מעמיקה בטבע עשייתו של האדם מעלה את ההכרה העקרונית, כי עשיה או פעולה כלשהי מבוצעת תמיד לפי דחיפתו של מניע 'בעד', המחייב את מעשהו. גם בשעה שאדם מתנגד למשהו, ולפי הרגשתו מבקש הוא בעצם לפעול 'נגד', אין הדבר עשוי לשנות מאותו ה'בעד' הקיים ביסודה של כל פעולה, והגשמתה מאשרת את זיהויו. 'נגד' כלשהו כשלילה מוחלטת, ביטוי שלמופת הוא 'עמידה מנגד', התעלמות מן... כאילו האובייקט של ה'נגד' אינו קיים. אולם שלילה מוחלטת לא תיתכן כל עוד קיימת 'רוח-חיים' של מוטיבציה נפשית. כל עוד מסוגלת רוח זו 'להניע' את ה'ד', ובאמצעותה להתבטא בתנועה גראפית, מכריע ה'בעד', גם אם פועל תסליף שוללני (נגאטיביזם) מחמת הפרעה נפשית. עצם הפעולה מעידה לא על התנכרות ועמידה-מנגד, כי אם על יחס ענייני או רגשי (ואפילו הוא מסולף או חולני) למשהו ומאמץ 'בעד' הגשמתו.

בשעה שאדם פונה עורף לתחום מתחומי החיים עקב כשלון, אכזבה וכדומה, רוחשת אמנם בנפשו רגישות 'נגד' אותו התחום. אולם ה'חלל' שנתהווה אינו יכול להחזיק מעמד לאורך-ימים; שכן בלחץ זרימתם של רחשי החיים מבקיעים מניעי הקיום את 'שריון-הנגד' וממלאים אותו 'חלל' בתוכן חיובי כלשהו המזוהה לפי הפעולה המחייבת את הגשמתו. 'אין' לעצמו אינו נתפס בתודעתנו מעיקרו אלא כ'מחסור' של 'יש' כלשהו. לא כן 'יש' שערכו קיים ועומד בפני עצמו, באיכות סתירתו את המחסור. גם בשעה ש'יש' שהושג אינו מניח את דעת בעליו כפי ציפייתו, אך מתוסר ברירה הוא דבק בכל זאת באותו 'יש' תחליפי, הרי שדבקו זה ב'בעד' באה לביטוי בדרך של 'תחבולה' פעילה כאליו או כצידוק. עונש אין הכרח שיהא דווקא ניגודו של שכר. כל פעולה שכרה בצדה, אולם הדרך שבה מקבל אדם את שכר פעולתו, ה'לקח' שהוא מפיק ממנה ואופן שימושו בלקח שלמד — באלה תיבחן משמעותו הריאלית של 'שכר' הפעולה.

לא במעט השחוממות נוטים אנו לעקוב אחרי כוח-עמידתו של אדם, שלכאורה הוא 'רדוף-יסורים' ו'מעורר-חמלה'. מקור תמיהתנו במיעוט תפיסתנו את משקלו של ה'בעד' לעומת הרגשת ה'אין', שאנו מדמים לגלות כמכריע במצבו הנתון (תדגים I ה 1-12; ו-2-רבה'; תבחין 4: ל'-1/28; 2; 2/36; 2/37; 2/147-2-ד'; 1/52; 2). מקור טעותנו הוא, שאנו 'שוכחים', ואולי מתעלמים מן האמת הבסיסית, כי 'אין' אינו 'חומר לבניה', אלא חלל בלתי-מציאותי, 'ריקנות' שלעצמה אינה קיימת. 'נגד' בלעדי הוא עקר ונטול זכות-קיום. לכן אם מעוררת בנו עמידתו של פלוני פליאה, הרי שהמתמיה מקורו לא בשאלת ה'נגד': מדוע אינו שולל את מצבו הרע? אלא יותר בשאלת ה'בעד': מה טיבו של ה'יש' המפיה בו את הכוח לעמוד במצבו?

מבחינת הדינאמיקה הליבידונית 'אין' — אינו מיפסק, מחדל, אי-מעשה, שיתוק של פעילות, — אלא שלב של 'שפל' במחזוריות פעילותו של האדם. בתהליך הויסות הפסיכודינאמי נהווית או מורגשת היווצרותו של 'אין' כ'מחסור' ב... המניע את האני ליצור את ה'יש' לסיפוקו של אותו מחסור. אולם סיפוקו של 'אין' כלשהו, בדומה להתבטאותו של 'נגד' כלשהו, מתרחש לאו-דווקא כפי שמגיתים הכל 'כך וכך' צריך להיות... בעוד שבסביבתו החיצונית חש האדם או מדמה שדרכו זרועה מוקשים של 'נגד', הרי בעולמו הפנימי במחשים דימויו של הכותב לפי הנחיית ה'בעד' של שאיפתו ותוחלתו

לתגמול הולם. בכך מסתבר, שאדם עשוי למצוא את סיפוקו גם כשהוא 'בונה' מגדלים פורחים באוויר' (I ו 1-ל' ב'לפנות'; 8-ב'לתי'); כותב אחר 'מגופף בנס-המרד' ומדמה שמעשהו זה יביא אותו אל הנצחון המיוחל (תבחינ 4: 3/28-ל').

גם בשעה שלכאורה פועל 'נגד' חזק, כל עוד עושה האדם משהו, ידו של ה'בעד' תמיד על העליונה. הפחד, יותר משהו בורה מפני המפחיד ('נגד' הפחד), הריהו מבקש ('בעד') מקלט בטוח (תבחינ 4: 3/22-ל'; 'ה' 2/37; 2/59; 3/59-מ'; 1/64, 2, 5; 4-1/82; 3/84; 1/87-ל'). המסתגף יותר משהוא מתנגד להנאה, הוא מחייב אותה ('בעד'), אבל בדרך של סטיה או תסליף, בין אם נראית לו דרכו נעלה ונאצלה (תבחינ 4: 1/64; 2/92; 5/62; 2/41) ובין שהיא משמשת רק 'טכניקה' יעילה למעשה סחטנות להנאה חומרית (2/17, 1/2; 4-2/16; 5-1/118).

כתוב 'אל תדון את חברך, עד שתגיע למקומו' (פרקי אבות), כך להלכה, ודומה עלינו שגם למעשה שוקל ה'הומו סאפיינס', מברר, בוחן ובודק לפני שיחרוך את משפטו. אבל בחיי יומיום פוסק אדם תכופות ביותר ב-'במקום לפי מראה-עיינים. בכך מתעלמים אנו משלושה דברים: (א) נגלה לעינינו רק המעשה או התגובה, ואילו את המניעים מנסים אנו רק לנחש; (ב) אופן-ההגבה — בין כשהולם ובין כשאינו-הולם את הדרישות האקוטאליות — יש שאופיו המומנטאלי עולה בקנה אחד עם מעקב-התפתחותה של אישיות הכותב, ובמקרה כזה עשוי הוא להעמידנו על 'אופי-הקבע' של הכותב; אולם (ג) יש שתגובה כלשהי יוצרת לעצמה ייחוד-לשעה לפי נסיבות המעשה בלבד, ובכך מתקבלת 'תמונת-עשיה' ('התנהגות') חורגת ארעית, העלולה להטעות את הזולת כ'תמונת-קבע' של האופי האישי. עובדה זו צריכה להזהירנו מפני שיפוט לפי דוגמת-כתב יחידה. הבוהן, הכרח שיהיו לפנינו דוגמות-כתב מתקופות שונות של הכותב. מאלף ביותר התהליך של 'שיחזור', אם מתברר, ש'מגרעת' שבאופי או מצוקה בגיל מתקדם, מקורן באירוע 'מרשים' שנחרת בזכרון הכותב בגיל צעיר וחולל תמורה, 'ומאו' הוא דבק בהפרעתו (או שהפרעתו דבקה בו), כפי שניתן לברר מתוך בחינה משווה לדוגמות-כתב אחדות, וכך לעקוב אחרי שלבי ההתפתחות ואף להצביע על נקודות-תורפה.

בהתנהגות ההיצוגית לא יקשה, בקורט של ערמומיות, להסתיר פגם של אופי וכיו"ב, גם מפני עין מנוסה. אולם בתמונה הגראפית קל לגלות התנהגות מעושה. לא רק קישוט הצורה, אלא גם פישוטה נבחן בכך, אם הוא בא מתוך פשטות נאורה, ענווה, חפיסה-נכונה של עיקרים (תבחינ 4: 175; 2/165; 1/164; 2, 1/160), מתוך פשטנות וולגארית (3/24; 4/137; 5/126; 4/59), או מחמת כפיות מעקרת ומחניקה (1/17; 3; 2/65; 2/116); ושמא רק מתוך מאמץ 'לפשט' כדי לחפות על פשיטת-רגל מוסרית (2/17; 4/28; 3/41-ל'; 5/52).

ראינו, כי סגנון תיבנותה של אות הוא בבואה לדימויי החיים הפנימיים בדרך עשיה (התנהגות) היצוגית. דימויים אלה נבנים מצירופי סמלים תורשתיים של הלא-מודע הקיבוצי (יונא) תוך עיבודן הפנימי של תמונות השאובות מהמציאות היצוגית, לפי נטיות התרשמות והתנסות אינדיבידואלית. סגנון התיבנות הוא משום כך ראי גאמן להשקפת הכותב, לא רק על עולמו הפנימי, אלא גם על הסובב אותו מבחוץ. השקפת-

עולמו של כותב ניכרת בסגנון התיבנות שלו בערכיות חיובית (+) או שלילית (—) לפי בחינות אלה :

(א) תכולתו החיובית (+) של סגנון התיבנות משתקפת ביסודות הצורניים כפי שנתגלמו באות הרשומה. זהו היש' המבטא את ה'בעד' האישי בעקבות בחירתו, ליקוטו וניפוייו של הכותב מתוך אוצר התמונות של האין-סוף. מה שבונה את היש' הוא בגדר הוכחה חיובית למה שאמנם מצוי בדימויו של הכותב, והערכיות האצורה בו חשובה לקיומו האישי של האני, לכן מחייב הכותב ערכיות זו וחותר להגשימה כביטוי תמציתי בקטגוריה חיובית, כתימצות לתוכן חייו מן האספקט המיוחד לו. לא כן הבחינה השלילית (—).

(ב) שלילתו הפנימית (—) של סגנון התיבנות ניכרת כלפי חוץ ב'אין' שבו. מה שחסר במכנה צורתו של כתב, עשוי להצביע (אך אין הכרח שיצביע) על חסרון (או מחסור) מקביל בדימויו הנפשי של הכותב.

בעוד שיש' כלשהו מפריך בכוח עצמו ערעור על עצם נוכחותו, כביטוי (חיובי) לתכונה הקיימת באופיו של הכותב, אין ה'חסר' שבתיבנות יוצא ללמד דווקא על 'חסר' תכונת-אופי מסוימת, ועוד פחות מזה להורות על יש' של תכונת-אופי מנוגדת. כל חסר המתגלה בצורה, משמעותו האובייקטיבית-כללית שתי פנים לה: (א) אפשר שהוא בטול-חשיבות בדימויו הנפשי של הכותב, או (ב) שהוא מבטא מנוס מפני מצוקה בדימוי הכותב, ולפי זה בא מאמץ תגובני לצמצם, להצניע או למנוע לגמרי את חישופו.

(א) חיסור כפשוטו: אם 'אין' מקורו בדימוי הכותב, לכן חסר הוא גם בתמונה החיצונית של אות. כאן משתקפת לא פעילותה או סבילותה של תכונת-אופי לגבי תחום מסוים, אלא שבהתנסותו האישית לא עמד הכותב על חשיבותו של תחום מסוים, עקב דרגת-רגישות נמוכה או חוסר יחס לו, מתוך קהות שכלית, מיוחדת או כללית; 'פשוט' לא נתעוררה בנפשו הרגשת צורך במתן ביטוי לדימויו. במקרה כזה מלמד החסר בצורה לא רק על אי-חשיבותו לאני, אלא גם על 'עיורון פנימי' לגבי אותו 'חסר'. לכן פוסח הכותב על אותו 'האין' לא רק בתיבנות אות, אלא גם על ה'גרעון' ביכולתו התיפקודית (אחד מארבעת תיפקודי-היסוד הנפש, יונג) של האני. יש כאן מחסור בהתמצאות המפריע את הכותב לסגל את קיומו האישי לסביבה החברתית; לדוגמה: קמר חסר או פגוע I א 9-9, ה' 13-13, וכן בדוגמות 5, 7 — כולן של אותו הכותב), בכך משתקפת דרגתו הנמוכה של תיפקוד ה'חשיבה' בפועל זוהי מנטאליות 'תת-חושבת', שהתמצאותה מתרחשת בדרך חושית-אגמאלית יותר. קיומו האישי של כותב זה מתאפיין לפי תנודיות התשוקות של יצריו.

(ב) סתירה פעילה של יש' הקיים אמנם בדימוי הפנימי, אלא שבו-בזמן הוא ממריד את האני 'נגדו'. במידה שהרגש הנוגדני מתחזק, נעשה הוא היש' הגורם השליט, המנחה את התיבנות באורח של 'בעד פעיל', והשפעתו מתבטאת בכך, שהוא מדחיק את היש' הראשוני ומונע את הופעתו כלפי חוץ, על-ידי השמטתם, מדעת או שלא-מדעת, של יסודות-צירה או צירופיהם שלמעשה חסר (תבחין 4: 'ל'—1/17-3; 'צ'—3/20; 3/164; 'ע'—3/23; 1/152).

הדחקה חלק כלשהו מן הדימוי הפנימי יכולה, כבהתנהגות החיצונית, גם בתיבנות אות, להיעשות בשתי דרכים, גלויה או מוסווית.

א) הדחקה גלויה: בדומה למניעת דיבור על-ידי שתיקה מבוטאת גם בכתב השתקה של חלק מהצורה (תקן) על-ידי מניעת עיצובן, בהשמטתן. בכך מתקבל פישוט הצורה ומיעוט דמותה עד כדי קיפוח בדרגות שונות (תבחין 4: השווה את 'ש'-2/180; 3/6; 2/155; 2/153; 1/141; 2/137; 1/124; 'ב'-4/39; 1/43; 4/49; 2/57; 1/2). אין להסיק מכאן, שעצם פשטותה החיצונית של אות מחייבת שרמת-עידונו האסתטי של הדימוי הפנימי תהיה גמוכה יותר מרמתו של כתב מקושט (תבחין 4: השווה 'ש'-1/172; 3/169; 5/163; 3/5; 'ב'-4/1; 1/13; 2/19; 1/25; 1/35; 5/52; 1/59). ההבדל העיקרי בין סוגי כתבים אלה, מקורו לאור-דיוקא בדירוג של רמה אסתטית, הם נבדלים יותר לפי סוגי הכשרים של הכוח המתבנת, האישי, כפי שראינו גם בטבלות 14-23, ועוד נדון בכך בהמשך.

יתר על כן, לא כל הפגנת יופי היא ערובה לחוש ולכשרון — ויש בה, תכופות, משום ביטוי לכמיהה 'להיאחז' ביופי זה (תבחין 4: 5-1/5; 3-1/176; 2/11; 3/28). עידון אסתטי אמיתי עשוי, מצד אחר, לגבש את ההרמוניה הפנימית שלו בניפוי צנוע של יסודות 'מפריעים' גם בתיבנות החיצוני; מכאן תיבנות פשוט בלי 'אפקטים' (תבחין 4: 1/179; 2/20; 1/159; 3/141; 2/43; 1/127).

ב) הדחקה מוסווית גיכרת בקישוט 'מסוגנן' של הצורה, ובעיקר אם מופיע הסגנון בעמדה 'בולטת'. בעוד שפישוט הצורה, ואפילו קיפוחה, באים בעמדה 'חבויה' יחסית (תבחין 4: 2/161 — 'ה' בהתמיהה', מסגרתה החיצונית של 'ה' זו מופרזת, כמעט מקיפה כ'טבעת', בעוד שעניבל שלה מצומצם עד כדי 'נקודה נעוצה במרכז', בעמדה מרכזית' לגבי המקיף). זהו שיחוק של 'עיסור של הילה' כלפי חוץ, כדי לחפות על הענין 'המרכזי' שלפי חווית הדימוי הפנימי אין גילוי עשוי 'להוסיף כבוד' לאני בעיני סביבתו. הדחקתו של ה'נפסד' חוסה פה בסיתרת יומרתו של הקישוט, המסווה את התורפה בדימויו של הכותב המתחבט בקונפליקט מסוים. השאיפה 'לחשיבות' מתודאית לפי טבע ה'טבע', שהניע לעיסור זה. אבל אופיה של ההדחקה הוא רק בגדר שמא, שכן הפעילות המדחיקה את רגש ה'נגד' מוסווית ב'יש' של קישוט המופיע כעין 'שכבה חוצצת' המסתירה את המבע של המניע האמיתי, הפועל מאחוריה. אולם הסתרה זו, עם כל ה'אקרובאטיקה' שהושקעה בעיצובה, אינה מוציאה מכלל אפשרות להעלות את פשרו החווייתי של התוכן המוסווה, לכשיועמד במבחן התיסמונת השלמה. כבר רמזנו, כי זה ביטוי ל'מלחמת-מגן' של בת, בעיקר נגד אביה, על רקע אינטימי.

איבתו של קישוט/פישוט הצורה הוא כמותי ואיכותי כאחת, לפי תיאומם של יחסי העישרה/רלדול בסגנון התיבנות הגראפי, כמו בתחומים אחרים — למשל, בציר. תמונה 'מלאה' מראה את הטבעי והמוחשי שבהופעה קולטנית-מתרשמת (אימפרסיוניסטית), שלא כ'סקיצה' או דמות סמלית-מופשטת ומחוצצת (אקספרסיוניסטית). יש להבחין בין רגישות אסתטית (2/180; 3/1; 4/3; 1/4; 2) לבין עשירות אסתטית (1/7; 3/32; 4; 1/35; 2/43; 1/127), ואין רגישות אסתטית מחייבת גם עשירות. אך מצד שני אין להעלות על הדעת עשירות אסתטית בלי רגישות, הממלאת תפקיד של ויסות המתאם את רכיביה שוני-הסוג, את יחסיהם בדימוי הפנימי ואת הבעתם בתיבנות החיצונית,

בכתב. אך לא די ברגישות לעצמה — נדרשת גם יכולת לתיאום אסתטי, שהרי עצם היכולת הזאת מכילה רגישות, ועל כן היא גופה גם מעידה על נוכחותה. אולם אסור לגרוס את היפוכה של התופעה: אי-היכולת לתיבנות אסתטי (תבחין 4: 2/16, 1/17; 3/170) אינה סימן להיעדרה של רגישות אסתטית. עתים עשויה לפעול רגישות לערכים אסתטיים, גם אם בדימוי הפנימי הם מרוששים מתוכם ואין העין נמשכת אחרי 'מרחיב-הדעת' שביפה בשעה שהנפש דומעת ומעיבה את חזותו של עולם — למשל, בעקבות משבר נפשי או נסיון מר.

קדרות לעצמה ודאי שאינה בגדר 'קסם'. אולם מתוך בקשת ניחומים (שלב של התאוששות) עשויה נפש מעונה 'לעוט' על תחליף או תגמול קוסם ולסגלו לעצמה בחזקת 'פתרון' של מוצא מהסבך. צעד זה שכיח אצל מעודן-העצבים ודק-הרגש (תבחין 4: 3/5 - 'ש'; 3/163 - 'ש'; 1/28; 4/157 - 'ץ') יותר מאשר אצל פשטנים 'גסי-המיתרים' (4/145 - 'א'; 5/126; 3/122); כותבים אחרונים אלה גישתם ה'בריאה' לחיים מחסגת אותם בפני בעיות 'תלושות', 'אינם עושים ענין מ...'. ואינם חולמים 'חלומות באספמיה', מקבלים את ה'יש' כמות-שהוא ודנים רק לפי הממש שהם 'אוחזים ביד'.

'שכל ישר' או 'הגיון כללי' ('קומון סנס') הוא בבחינת הושת-תפיסה יסודי של המציאות, האמור להיות משותף לכולם והמתבטא בראש וראשונה ביכולת להעריך את משמעותה של מציאות כלשהי, לעמוד על המסקנות המתחייבות מעובדות המציאות. ואמנם, ככל שרמת האישיות מתנמכת, כן היא נוטה להכריע בתיפקוד של מחישה כפשוטה בתפיסת המציאות היומיומית כמתממש בלי כחל ובלי שרק ('ר') הדוגמות האחרונות). עם גביהת הרמה האישית עשויה 'פשטותה' של המציאות לעלות מדרגות-מדרגות, ותפיסת משמעותה מחייבת מחישה מופשטת, ספציפית (3/141; 4/146; 2/163). אולם, פישוט הצורה עשוי, כאמור, לבטא גם התעלות על-מציאותית, סוריאליסט-טית (2/179; 2/140; 2/122, 3), ולפעמים יש בו ביטוי של תלישות תגובנית מחמת נוגדנות אל-מציאותית (2/118 - 'ביצירה'; 1/129 - 'פג'; 2/18 - 'הפשוט'), שכן טהרנות וכפיות (פסיכוטית) לחיות ב'פשטות' אינם עושים את החיים 'פשוטים' כל-עיקר.

פשוט במובנו הראשוני הוא הטבעי, כל שבא או נעשה בדרך הטבע. אם מבקש אדם 'לטהר' את עצמו מטבעו נמצא שהוא מתרחק מן הפשוט. לפעמים יש אמנם הכרח בכך — במידה שסייגי החברה דורשים להגביל את הפשוט-הקמאי. אולם במידה שההסתייגות האישית מאבדת את תכליתה החינוכית של הסתגלות היחיד לחיות בחברה, וכתחליף לזה, מקדש האני אינו 'תכלית שמעל לזה...'; בכך גוזר הוא על עצמו דלדול החיים. הדברים אמורים בעיקר בכותבים בעלי מנטאליות סכזותימית (קרצ'מר); ודאי שאין להם הכרח בכך, אך בפועל יש לעתים קרובות יותר בכתבם פישוט מרושש (תבחין 4: 3/6 - 'ש'; 5/156 - 'ל'; 4/157 - 'ל, צ'); — לעומת העשרת הצורה וקישוטה בכתבים של בעלי מנטאליות קיקלוחימית (1/142 - 'א'; 1/141 - 'ש'; 2/126 - 'ד, ר'), שמטבעם הם נהנתנים, עליזי-חיים יותר, עליונות ה'מרקדת' גם בתיבנות הגראפי, כמו בדימוים הנפשי; ולפעמים אף בפריצות אימפולסיביות, כנזכר, שאצלם מכריעה תמונת התנועה לעומת הצורה (תבחין 4: 1/37; 3/138; 1/121; 3/108).

ההשערה, שמנטאליות 'פשוטה' יותר מחייבת כביכול, שגם תיבנותה הגראפי יהיה פשוט, אינה בהכרח נכונה. שכן אצל פשוטי-עם, אנשים מפגרים, קהים, מתגלה לעתים

קרובות נטיה של דבקות ב'אמונות תפלות', מחולשת המישכל לבור בהבחנה בין המדומה לבין הריאלי שבדימוי הפנימי יש שמתרחש 'גיבוב' של תכנים סמליים, טפלים, גם בתיבנות החיצוני שבכתבם. תכנים אלה נשארו בלתי-מתואמים לדרישות המציאות בגלל אי-יכולתו של האני 'לעכל' אותם ולהטמיעם בתהליך הסתגלותו. לפיכך רוחשים הם גם בכתבו בערבוביה של ג'נגל (תבחין 4 : 2/13 - 'שבחוץ'; 4/145 - 'א'; 1/165 - 'ג'). תיבנות פנטאסטית, 'מפתיע' בעשירותו, מזדמן לפרקים במצבי-נפש חולניים, במידה שהדימוי חסר ביקורת; ולפעמים מופיע תיבנות כזה אצל כותבים לכאורה גורמאליים, אלא שהם משוגעים-לדבר (כלשהו) עד כדי אקסטאזה נטולת-רסן (3/170 - 'לפי'; 2/11), או משום 'בלבול-מוחין' עקב גסיבות מביכות (3/5, 4 : 3/176 - 'ל'). וכן גם פעולות מורכבות, מסובכות, הדורשות רמת-מישכל גבוהה יותר (כללית וגם ספציפית) כדי לאפשר הרכבה קומבינאטורית (175 ; 3/163 ; 2/146, 4 : 1/37). יש לזכור, שדווקא הפשוט גילוייו הוא המבחן הקשה ביותר. טובי המוחות עמלו קשות כדי להעלות 'פשוטות' המהוות את הבסיס לכל צירוף ובניה (2/140 ; 2/49 - 'בכל'; 1/164 - 'ל').

קישוט/פישוט של הכתב מלמדים, בין השאר, גם על טיב הסגנון הלשוני של הכותב, על דרך התבטאותו, על טעמו הספרותי, על נטייתו הפסיכוטכנית למקצוע, על העדפתו בלבוש, על יחסו למאכל ולמשקה, על אמות-מידתו בבחינת אנשים, על יחסו לטבע ולציביליזציה. בקצרה, 'הסגנון הוא האדם' תקף גם בתיבנות הגראפית.

אף שמבחינה ביולוגית מקורב הקישוט (לפחות אצל האדם) יותר לטבע האשה (תבחין 4 : 2/149, 4 : 1/146 ; 1/73 ; 3/76 ; 1/78, 3 : 2/89 ; 1/94, 2, 5) כנושא של 'חמדות-החיים', ואילו הפעילות מניחת 'היסודות' לקיום נעשית בידיו הפשוטות של הגבר (תבחין 4 : 1/179 ; 1/16 ; 2/165 ; 1/164, 2 : 1/18 ; 1/23 ; 4/153, 5), הרי מתברר שאין חלוקה זו תואמת לגמרי את המציאות. בתהליך האמנציפציה של האשה ושיאפתה להשתוות לגבר פשטה בקרב המין הנשי גם 'גבריות' של כתב. אצל נשים רבות מתגלים שינויי מנטאליות בעקבות תפקידים שהן ממלאות בעיצובם של חיי החברה, ואותה תמורה מטביעה את חותמה גם בתיבנות הכתב; רבות מהן שפשוט מעליהן את מחלצות הרומאנטיות והתפאורה (לפי דוגמות שהובאו לעיל) ותחת זאת הן מעדיפות גישה 'מפוכחת', עובדתית, ריאליסטית (תבחין 4 : 3/165 ; 1/160 ; 3/40 ; 2/43). לפעמים ניכרת גם 'התגברות' כפויה תגובנית עקב מצוקה או חבלה נפשית, המקשיחה את יחסה של הכותבת לגבי 'החזית החיצונית' (תבחין 4 : 'ל' - 2/16 ; 5/156 ; 1/28). אשר לכתבו של גבר, צריך להביא בחשבון, מלבד שאלת הרגישות האסתטית, הכושר השכלי ועוד, גם את בחינת-היסוד הנפשית של גבריות/נשיות ('אנימוס/אנימה'; יונג), לפי יחסי היסודות בהרכב האינדיבידואלי. הכוונה לאותם הבדלים המתגלים ברב או במעט, בין הצורה החיצונית של גוף האדם לבין תכונות המיוחסות לאופיו האישי; למשל, אדם המכונה 'גבר נשי' - כלומר, שבחיצוניותו הוא נראה כגבר, בעוד שלפי אופיו הוא מתגלה בתכונות-אופי של אשה (תבחין 4 : 1/1 ; 3/179 ; 2/172 ; 5/148 ; 2/45). והוא הדין בהיפוכו: 'אשה גברית' - ביטוי המציין את הניגודיות שבין חיצוניות של אשה לבין תכונות-אופי של גבר המתגלות בהתנהגותה (תבחין 4 : 2/7 ; 1/15 ; 2/23 ; 3/40 ; 2/41).

לאור בחינות אלו, ובסייגים הנזכרים, ניתן לציין, אם סגנון-תיבנות הוא מנוגד-מין :

פישוט צורה אצל כותבת או קישוט אצל כותב. לדבר זה נודעת חשיבות פסיכולוגית נוספת, בתורת ביטוי ל'סטיה' כלשהי מטבע מינו של הכותב, אם באורח בונה, מכוחם של כשרונות מיוחדים (תבחין 4 : 1/3-גבר ; 2/174-אשה ; 1/160-אשה ; גבר : 1/35 ; 1/36 ; 3/43), ואם מחמת תסביך המפריע את הסתגלות-היחיד לחיים תקינים (תבחין 4 : ל' - 2/17 ; 5/156 ; 1/153 ; 1/28).

75. אבחון של סגנוני התיבנות לפי הפוטנציות א-ט

בתיאום חד-הנמיה מכריע האספקט הדינאמי : תיבנות כוללני ביחס משלים (מודעה) לטבע התנועיות.

פוטנציה א : טיפוס גרפה

לפי תיפקודו הסביל נוטה כותב א לכוללנות אי-מבחינה : הצורה מוזנחת מתוך גרפות ותנודיות. מכריע קיפוח הצורה, ותכופות הכתב קשה-קריאה (I א 4-ג' דומה ל'ב' ; 6-ד' זו דומה ל'ב' ; 9-ר' דומה ל'י' ; 13-כ' דומה ל'ב' או ל'ס' ; 10-ש' ממושטשת (בציקה)). במידה שזהות מיטשטשת, גם בכתיבה איטית, מבוטא בכך היעדרו של 'גרעין יסודי' בתודעה האישית, רפיון התפיסה השכלית, ועם זה גם רפיסות מוסרית אגב התנוונות ריגושית, ולא גדירות שקיעה בדכאון לסוגיו (דפרסיה, מלאנכוליה, היפוכונדריה).

פוטנציה ב : טיפוס אינטגרטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני נוהג כותב ב תיאום ספונטאני של תיבנות כוללני-פרטני מבחין, המשתקף בצורה שלמה (= שלד + פרטים) ובקריאות ברורה (I ב 1, 3-7, 19-9 ; 23, 24).

זוהי פעילות מתואמת (נתיב = צורה שלמה) של הבחנת האמצעי (אות) בשירות ההבעה השלמה (באימפולס-המשפט, סודק). סגנון התיבנות שלם, הרמוני, בלי קיפוח או הפרזה. בכך מבוטא שילוב דינאמי של מלאות החוויה הרגשית, באיונה תוך ויסות טבעי והגשמה שלמה (תקן) במסגרות 'מוכרות' בחברה. יש כאן ביטוי של נהנתנות וחדוות-היצירה, בלי להיגרף לאקסטאזה, למעשים חמומי-מוח או לדימויי אשליות. מנחה ראשי הוא — הרגשה של ריאליות חברתית.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער, תיבנותו של כותב ג הוא כוללני אי-מבחין, לכן כתבו הוא תכופות קשה-קריאה עד אי-קריא עקב תנודיות של קיפוח/גידוש (I ג קיפוח : 16, 17, 20, 22-29 ; גידוש : 22-26). יש כאן יחס משלים בין 'פראות' התיבנות לבין סערת התנועה, עפיפות שלוחת-רסן ועיוורת-צורה, בתיבנות קצרי-שימה הסוטה ('מצפצף') על הרוב

מן המקובל (התקן). זו הפקרה חסרת-מנוח, המכלה את האמצעי (האות) וגם את תכליתו (תקשורת של מידע) בגעשנות טשטשנית של אי-קריאות המשבשת מסירת דברים בעירוב תנודי של הפרזה/קיפוח ביחסי נתיב/צורה. יש בכך סימן מובהק לחוסר יציבות רגשית, לחמימות-מוח ולפעלתנות אימפולסיבית הפורצת מסגרות מוסכמות (תקן) והסתחפות אחרי גירויי סנסאציות לפי קאפריזות הרגע — באחת, חולשת המשמעת הפנימית.

בתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופמית : ארגונית או צורנית : על הרוב התיבנות הוא פרטני מבחין.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת של כותב ד יש בתיבנותו סגנון של שלמות (תקן) או של שילוד : (א) שלמות, פרטנות כוללנית שיש בה שלד עם פרטים, הכתב ברור (I ד 1-3, 6) ומבטא את שאיפת הכותב לשלמות במסגרת המקובל — תעודה להתחשבות בזולת, לנכונותו להטות שכם ולשאת בעול חובה ואחריות, לדריכות ומאמץ להגשמה יסודית. דווקא ההכוון ההגיוני המכריע בכתבו של ד נוטה לכבול 'שלמות' זו במסגרת של שיגרה (תקן), מתוך שאיפת הכותב להעמיד דברים על דיוקם ולמנוע אי-הבנה.

(ב) 'שילוד' : לפי פישוט הצורה לעיקרה הכתב קריא (I ד 4-סיום 'כ' ; 7-ב' ; 13-ס' ; 15-ראש 'ק'). זוהי כוללנות מבחינה, שיש בה צמצום בתנועה, קיצור הנתיב (לעומת צורה שלמה, תקנית), חסכון במרץ ובזמן, ובכך נקצב האמצעי (האות) בשירות ההבעה השלמה. תיבנות זה מורה על כושר ריכוז ומיצוי, על בחינה מפוכחת בקביעת יעדים ועל יכולת לארגן כהלכה הגשמה תכליתית. מכאן משתמע יזמה בונה (המסתייעת בהבחנה חדה של עיקר לעומת טפל), כושר תכנון, בהירות ההכרעה הביצועית במסגרת מוגדרת, גדירות של סייגי מצפון בתבונה מצניעה.

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת מדקדק כותב ה בתיבנותו או מקפחו :

(א) רקדקנות : הכותב מחמיר גם בפרטטים (דיגוש, ניקוד, פיסוק), הכתב ברור מאוד (I ה 5, 8), האני מרותק לאמצעי (אות) מתוך כפיות להקפיד בפרטטים. הבעה זו משוסעת מחמת קפדנות כאובה, הסטנות קטנונית, מאבק של מורא מפני התמוטטות, כמשתקף במתיחות מתמדת, התגוננות מפני מצוקות-גוּחַם, מאמץ הכותב להוכיח את צדקתו, חשבון-נפש יסרני, אי-יכולת 'לשכוח' עד כדי מצוקת-גפש מכאיבה.

(ב) קיפוח (גוקשה) בפרטים מבחינים גורם שהכתב קשה-קריאה, עד שאינו קריא כלל (I ה 1-עינבל של 'ה' ב'שעה' ; 2-א' נראה כעין 'אינ' ; 11-ל' ; תבחין 4 : 1/17-ל'). לפי חומרת הכפיה מוחק התיבנות באורח לא-מודע, משתבש בכוללנות אי-מבחינה, עקב הסתייגות, חרדנות 'לצאת בגלוי' — נמנע האני תגובנית מלהגדיר את עמדתו.

פוטנציה ו : טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותו המנופחת געשה בכתבו של ו האמצעי (האות) למטרה לעצמו, צורה- לשם-צורה, בדרכים אלו :

(א) שלמות הצורה מובלטת בשלד ובפרטים משלימים, הכתב ברור מאוד (I ו 1-12). זוהי פרטנות מבחינה העוסקת בטיפוח צורה 'מושלמת', ונוהרת למגוע קיפוח בפרטים על רפיון שבתנועה — היינו, יש כאן יחס של סתירה לכתב, שהכוונו מתחזור ומתמחש בקישוט מובלט.

(ב) קישוט מובלט מסתמן בתיפאור הכתב בתוספות (I ו 1-ל'-'נ' ב'לפנות'; 2-צ'; 8-ל'; 10-ב'; 11-ד') — התהדרות כאחד מביטוייו של 'ארגון ההגנה העצמית', כפי שהיא בולטת בשיחוק הצורה, לכאורה ייפוי 'רושם' ההופעה, שאיפה 'להרשים', 'לשכנע'. על השאלה, אם אומר כותב זה גם להבהיר את הקריאות, צריך להשיב, כי נרקיסם ושיחוק אינם אחים. בכתב שלפנינו מתגלה תמרון של "כרכורי-חן", שתפקידם לעורר אמון בקורא, לפתותו לטובת האני של הכותב, להגאתו ולרווחתו האנוכית.

בתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובות מסולפת. סגנוני התיבנות נבדלים לפי טבען של הפוטנציות ז, ח, ט.

פוטנציה ז : טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובותו נעוות-הצורה נוהג כותב ז על הרוב פרטנות מבחינה בשלושה אופנים אלה :

(א) שלמות מסולפת המכילה שלד עם פרטים משלימים, ולכן הכתב ברור (I ז 1-3);
(ב) קישוט מסולף שעודנו קריא (I ז 20-ה'; 16-ק' שגיה; 'נ'-13, 7, 2);
(ג) סיבוך מסולף שיש בו גידוש אי-מבחין, קשה עד אי-קריא (I ז 15-ר' כמו 'כ'; 24-ב').

בשלושה אופנים אלה, לפי סדרם, משתקף דירוג הכרעתו הגוברת והולכת של האמצעי (האות) ההופך למטרה לעצמו, צורה למען הצורה, בתוספות מסולפות. המטרה היא עידוד עצמו של הכותב — האדרה עצמית מסולפת כתגמול על מצוקה המשביתה את איוונו הפנימי. כותבים כאלה, חרף תבונתם מתוך נסיון ו'פיקחות' לכלכל את מעשיהם בחשבון, נקלעים לעתים קרובות למצבי כפיה ובלא-מורע נוקטים הם אמצעים ודרכי עשייה המסכלים את ייחוליהם. אך על הרוב הם נוטים להסתנוור ב'ברק'-המצאות המעלות כביכול את חשיבותו העצמית של האני, אך בפועל משתקפת בכך רק אי- יכולתו להשתחרר מ'טבעת-הקסם' של אשליות וריתוק הכותב לסיבוך.

פוטנציה ח : טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובותו מעוותת-התנועה מכריע בכתבו של ח תיבנות כוללני, עווית, אי-מבחין של קיפוח מסולף בדרכים שונות, לכן הכתב קשה-קריאה עד אי-קריא (I ח 4, 7). זו נוגדות תגובנית מסולפת, המכשילה את המאמץ להבעה עצמאית; האמצעי (האות)

תמונת הצורה של הכתב

‘מושחת’ (צורה) ו’מוחנק’ (מרחב), לפי כפייתו המעוותת המונעת ממנו ‘להשתבץ’ בסביבה (במרחב). מחמת זעם הקנאה על החיים (ביטשה, קלאגס) הולך הכותב ‘בקררי ובמררי’ על החברה. שוללנות זו עלולה להפוך את הודה גם נגד האני עצמו.

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי-יזרי

לפי תגובותיו מגורת-התנועה נוהג כותב ט תיבנות של כוללנות אי-מבחינה על הרוב, לפי תנודיות של שלמות בצורה קריאה המעורבת בקיפוח וכגידוש עד כדי אי-קריאות (I ט 1-40). לפי התסיסה הריגושיית והוסר הסבלנות מופקרת הצורה (האות) לעתים קרובות, והתנועה מתבצעת כלאחר-יד בדלגנות מגורה, ולרוב מחסרת היא את הנתיב עד שאינו מגיע לשלמות העשית (צורת התקן), המשימה או התפקיד. לפי הגריות פוקע האמצעי (אות) ואינו ממלא את שליחותו (קריאות למען תקשורת), כאילו מדמה האני, כי ישיג את המטרה גם 'בדרכים אחרות', בעקיפין ובהעלם.

76. דרגת האחידות בתיבנות לפי פוטנציות א-ט

בדרך הטבע אין אדם מסוגל לתבנת אות בצורה אחידה לאורך כל כתבו. בבחינות הקודמות הכינו, כי ברב או במעט מתגלים הבדלים בכל כתב וכתב בצורתה של אותה האות עצמה. דרגת האחידות בתיבנות עשויה להעמידנו, בין השאר, על שתי בחינות עיקריות:

(א) **הדברונות:** במידה שקיימת אחידות יחסית בצורה מבוטא בכך מבחינה חיובית (+) כוונתה מדה ועקיבות של משמעת פנימית; ומבחינה שלילית (—) חוסר-מקוריות, חד-צדדיות, דלות פנימית, כפיות או הסוואה. וכנגד זה אם מכריע —

(ב) רב־צורנות, שבה משתנה צורת אות באופנים שונים באותו הכתב, נמצא מבחינה חיובית (+) כושר להבדל מגוונת, רב־צדדיות, עשירות פנימית, מרחב־הסתגלות גדול, ומבחינה שלילית (—) אי־עקיבות, אי־יציבות רגשית, חולשת משמעת פנימית, גריות, רגיונות, גרפות. בחינות אלו — הד־צורנות לעומת רב־צורנות — ניתנות לסיווג לפי הפוטנציות א-ט.

1. חד-צורות מכרעת גדרת (1) לפי תוקפו של האספקט הצורני: אצל כותב של פוטנציה ו המשימה הראשית היא דבקות בצורה; אצל ז — כפיות סלפנית, מאמץ לקיים את התמדתו של סילוף רגשי כלשהו. (2) לפי תוקפו של האפקט הארגוני: אצל כותב של פוטנציה ד המשימה הראשית ארגון וקיצוב, התמדה ועקיבות לפי פיקוחה של ביקורת מארגנת; ואילו אצל כותב ה — מופרע הארגון באורח תגובני, חרף מאמציו 'להתחיל' שינוי כמשתקף בהקשיית התנועה וכוויצותה.

2. רב-צורות: תיכנות אות מיתנה בצורות מרובות, באופנים אלה:

פוטנציה	ג ט א ח	תגודיות	געשניט מגורה שברפיון, על הרוב קיפוח, זניחות סבילה עוויתית, על הרוב קיפוח, בהקשיה מסולפת.	של הפרזות והשמשות בצורה
---------	------------------	---------	---	-------------------------

3. מחזוריות בתיבנות: מרחב־השונות קטן יחסית, חוזר תקופתית (פריודית) בכתב של פוטנציה ב: רב־צורות החוזרת באחידות יחסית; זוהי עמדת־ביניים, שיש בה משום אחידות של גיוון הצורה.

77. תיקון הצורה

בתיקון הצורה אין כוונתנו לתהליך מודרג ושיטתי לשיפור הכתב עצמו, או לתיקונים של ליקויי־אופי באישיותו של הכותב (גראפ־תיראפיה). בחינתנו זו מתייחסת רק לפעולות תיקון הגעשות על גבי הכתוב עצמו כדי לשנותו 'איכשהו' 'במשהו'.

כל תיקון שמכניס כותב בכתבו מעיד, כי חוש ביקורתו (או מצפונו) אינו מניחו להשלים עם פגם שגילה בכתוב והמעורר הרגשת אי־נעימות, לפרקים עד כדי שאין לו מנוס מלתקן את הליקוי. התיקונים עשויים להיות מסוגים שונים: ניסוח לשוני, שינוי מקומה של מלה במשפט, שגיאות־כתיב, 'פליטות־קולמוס' למיניהן ('פסיכו־פאתולוגיה בחיי יומיום', פרויד). לכל אלה נודעת חשיבות אבחונית בשילובה של הבחינה הגראפולוגית עם האסוציאציות שבמשמעות המלה המתקנת.

כאן נתייחס רק לתיקונים הנרשמים בגופה של אות, כך שהם נעשים חלק אורגאני ממנה לצרכי הבחינה הגראפולוגית. הנסיון אומר, כי התיקונים השייכים לכתב עצמו (ולא לתוכן המבוטא בו) נובעים על הרוב לא מתוך רגישות הכותב לפגמים בתנועתו, אלא מתעוררים בעיקר לפי תגובת ביקורתו למה שנתפס בעיניו כ'פגם' מבחינת הצורה, או למה שהכותב חווה כ'דיס־הרמוניה מציקה' לגבי מיקום תנועתו הגראפית ביחסה למרחב.

מבין המניעים המביאים את הכותב לעשות תיקון כלשהו בכתוב נתחשב בשיקולים אלה: (א) בדרך כלל אין אדם מוכן להתגלות בחולשתו. במידה שהוא חש ב'פירצה' והסתננות חולשה כלשהי שלו מנסה הוא להסתירה על־ידי פתימת־ה'פירצה'. (ב) תקשורת: הכותב מייצג את הכותב לפני הקורא (הזולת), אבל מבחינת הכותב עצמו געשה הכותב אובייקט חיצוני לביקורתו הסובייקטיבית. במקרה הראשון מוכרע הכתב כ'צורה למען צורה', ובכללותו עשוי תיקון ללמדנו, כי מכריעה רגישות הכותב לרושם החיצוני של הופעתו, שהוא רגיש להערכה שזולתו מעריך אותו. מהבחינה השניה, לפי הכרעתו הדינאמית בתנועה, עשוי תיקון להעיד, שהאני 'תפס עצמו' בקלקלתו, והוא מבקש לתקן אותה. אין כאן הפרדה גדולה בין שתי הדרכים, אלא בהצטלבות שתיהן, אך איוו מהן מכרעת?

לשם ברור אופיו של המניע האישי לתיקון מסוים נשאלת קודם השאלה, במה משנה התיקון את הכתוב קודם לכן, ואיך גראה הקודם לעצמו, לפני תיקונו? בעימות של שני המצבים, הקודם והמתוקן, ניתן המפתח לתפיסת ייחודו הפסיכולוגי של התיקון לפי הבחינות של קריאות, צורה, מרחב (גובה, רוחב), לחץ.

(א) קריאות: במידה שהכתב הוא אמצעי לא רק להתבטאות האני לצרכיו, אלא גם להעביר את תוכנו (של הכתוב) לזולת, נתון כזה מבחן כפול: (א) יכולת הכותב לביקורת עצמית — תעודה לבהירות ההבעה, לכושר שיפוט, למצפון בהגשמה, לשאיפה לנכון, לנחבצות פנימית לאמת; (ב) תקשורת — בהירות המסירה מתוך התחשבות

בוולת (הקורא), רצון להבנה הדדית, תודעת הובה כלפי הסביבה החברתית. תיקון המבהיר את הקריאות אינו מונע מוטיבציה שרירותית של שיחוק או של הסוואה. יש להבדיל בין תיקון מתון בכתבים ספונטאניים, שופעי-חיות (פוטנציות ב, ג, ט) המלמד על מצפון חברתי, כנות טבעית או שאיפה לחזק את המשמעת הפנימית כדי להימנע מפגיעה ברגשי הזולת, לבין תיקון הצורה בכתבים עצורים, כפוחים (פוטנציות ה, ו, ז, ח), שלפי הבדלי כבילותם מבוטאים מצוקת-כפיה, איצול, טהרנות, סגפנות, נרקים, שהכרנו בבחינות קודמות.

(ב) צורה: כאן נשאלת השאלה, אם התיקון מקשט או מפשט, מגדיש או מקפח, משלים או מדקדק, מעגל או מזווית? במידה שהכותב נזקק לקישוט, עולה מצוקת מחסור לייחולו של הכותב לתגמול. תיקון שקישוטו 'צעקגי' יותר ועומד ביחס הפוך לכנות ולעמקות מעיד, כי תשומת-לבו של הכותב מופנית יותר להופעתו החיצונית, התפארות (מחמת נחיתות), העמדת-פנים (חוסר אומץ מוסרי, צביעות), תכססנות (חולשת הנפש, המצפון) וכיו"ב. תיקון מעגל בכתב זוויתי מעיקרו — מורה על רצון 'לרכך', לפשר ולהשלים בין דרישות סותרות, על שאיפה להקל על ההסתגלות לשינויי הנסיבות, לפעמים על רצון להחליק את מה שאינו חלק. תיקון מזווית בכתב מעוגל מעיקרו — משקף הפחתה בגמישות (מישורית) של הפניות מתוך שאיפה 'ליחזק' העמדה האישית, אי-גכונות 'עקרונית' לותר, התעקשות, תובענות קשוחה, סחטנות, יצר התנגשות, רצון של דקדקנות, הקפדה בזוטות, נחיתות רגוזה, חרדנות.

(ג) מרחב: כאן מתייחסים התיקונים לשינויים במגמות של גובה ושל רוחב, שכבר עמדנו עליהם (עמ' 153 ו-209), ואלה השאלות הנשאלות לגבי תיקונים במרחב:

(א) האם מגדיל התיקון או מקטין את האות? הגדלה ערה תנופית מעידה על התרגשות רגעית, על כמיהה לשדה-פעולה נרחב חופשי יותר; לעומת זאת בהגדלה שרירותית-איטית מבוטא ניפוח הדרישות הפרטיות, האנוכיות. זוהי 'אינפלציה' של האני' כתגמול 'על מיקפת או על תסביך נחיתות. הקטנה בכתב ספונטאני מורה על השתדלות לריסון עצמי, לשמירה על חוש-מידה, חווית-צער, התחמקות; לעומת זאת הקטנה בכתב עצור, יש בה משום הפחתה בבטחון העצמי, רגש-אשמה, כוויצות-הנפש.

(ב) תיקוני מגמות: האם גובה התיקון מגביה או מנמיך, משקיע או מעלה? ההכרעה באה לפי התיקונים כעשייתם בשלושת האזורים (שעמדנו עליהם בעמ' 119, 122), כל תיקון משקף מצוקה נפשית של 'מחסור' במה 'שלמעלה' או 'למטה', והמניעים יכולים להיות פסיכוגניים או פסיכוסומאטיים, כגון:

<p>מגביה מתוך שאיפה לעילוי ולאיצול, התבלטות, התנשאות, 'צעקנות', 'ראש נוסף' לנמוך קומה</p> <p>מנמיך מחמת הצנעה, בושה, רגש-אשמה, מורא, ביטול עצמי, התכחשות לעצמו, צביעות, הונאה</p> <p>משקיע מבטא צורך במשען, כפיות להתחפר, דחיקה להתבצר, רצון לביסוס, ליסודיות מעלה משקף מועקת בדידות, צורך בחברה, דחף לשיתוף, אי-הכלה עצמית, יתמנות</p>	}	תיקון
---	---	-------

(ג) רוחב, מרחיב או מצר, ייבהן לפי הימנעה/השמאלה — בשלושת האזורים:

הרחבה ספונטאנית (+) חמימות טבעית, חברות, שיתוף, קידום, פיתוח, בטחון המטרה;
(-) חולשת משמעת פנימית, רפרופיות, פיזור-גפש, להטנות, הפקרות;

הרחבה עצורה (+) התאזרות לגבור על מחנק פנימי, מאמץ לחזק בטחון עצמי;
(-) חוצפה ב'חשבון קר', חובענות חסרת-בושה, חמדנות, חמסנות;

הצרה בכתב ספונטאני: התלכדות פנימית, ריכות, טאקט, זהירות;
עצור: ביקורת עצמית, חוזק משמעת פנימית, עמקנות, חשדנות, חרדנות

(ד) לחץ בתור מתקן עשוי להרגיש על גבי הכתוב הקודם קו, אות, מלה:
(א) הדגשה שבעומק; (ב) הדגשה שבעובי.
(א) הדגשת עומק:

ה: עצבת-כפית, האשמה עצמית, חטטנות, התחפרות, הסתגרות;	חירוף	תיקון בלחץ
ב: מגיעת פיתות-ערך, עידוד עצמי, דרכון להגשמה ולהתמודדות;	שטפי	
ג: התלקחות, התרגזות, דחף לתקוף, 'התחממות', אבדן-עשתונות;	גועש	
ד: רצון לבירור, חובה לאמת, צורך לביסוס רעיוני, הטעמת טיעון;	קצוב	
ח: מרידות, זעף, התכרסמות, שברון-לב, דחף-נקם;	עוויתי	פרע-שטפי
ט: התפעלות מגורה (מיגית), התרגשות, השתלהבות;	תפניתי	
ז: התלבטות, התגברות, 'רכיבה על עקרונות', תככנות.	אופקי	

(ב) הדגשה בעובי: תיקון מעבה עשוי להתפרש פירושים שונים:

בלחץ פרע-שטפי אופקי: ז — האשמת הסביבה בסבל האישי של הכותב, 'אליבי' לצידוק עצמו או לביטול הזולת, עומס של חובה ואחריות או הפגנה של 'חשיבות-המעש', העמדת-פנים, כוונת הונאה;
במירות: ו — חמירה בלי גבולות לטרוח, גישה 'יפת-עין' בלי יחס עמוק לענין או לזולת, חיפוי על חולשה כלשהי (תיקון מעבה גובע כאן לא מתוך שהכותב 'לוקח לזכו', אלא יותר מהשתדלותו להופיע 'בסדר', להתבלט כלפי חוץ, בעיקר בכתובה איטית אגב תיקון קשטני);
בלחץ שטפי: ב-ג — אי השלמה עם הסתננותה של חולשה רגעית, דחיפה לפעול 'בכוח כראות', לכבוש ולהשתלט על המשימה, שמחת התגשמות, יצר-תוקפנות.

ה) טמפו*, לעומת הכתב השלם: השאלה היא, אם התיקון מואט או מואץ?
פזיזות מביאה, כידוע, לידי טעויות ומשגות; ואילו מתינות יכולה אמנם לסייע לביקורת ולביצוע נכון, אך אין זה בגדר הכרח. פזיזות מכשילה מחמת בטחון מופרז עד כדי הסתחפות 'עיוות' וזלזול בזהירות. מצד שני, מה שנראה כ'מתינות' יש שאינו אלא כבדות-הגפש, קשיי-החלטה, חששנות, כבילות תגובתיות או קהות-רגש, פיגור, עורלת-לב, הבדלי טמפו — בין המתקן לבין הכתב השלם — מאפשרים הצצה פסיכולוגית לטבעם של התיקונים מהסוגים הבאים (1-4), בהתחשב באופייה של הפוטנציה (א-ט), לפי שילוב הומוגני/הטרונגי של איטי/מהיר:

* טמפו הביצוע של הכתיבה מסתמן לפי הבדלי הפוטנציות א-ט, כמבוטא בטבע התנועיות וכן בשינויים בזווית-הכתיבה. להחניה מיוחדת של טמפו הביצוע עיין ב'האדם וכתב-ידו', עמ' 285-295.

(1) תיקון נמהר בכתב שפורקנו הכללי מהיר מתבטא בשילוב הומוגני, בעיקר בפוטנציות ג, ט. גדרשים לו לא רק ערנות כללית וצמאון-עשיה, אלא גם התמצאות זריזה בביצוע נכון, על אף המהירות הכללית. מן ההכרח שיפעל פה ושם כושר לגילוי מידי של הליקוי, וגם יכולת אילתור והחלטיות, כדי להעמידו על תיקונו בלי היסוסים ובלי שהיות. ניתן להניח, שחרף האימפולסיביות שבהתנהגותו אין הכותב מוכן 'להפקיר' את מצפונו ולפרוק מעליו את האחריות למעשהו. רגישותו הספונטאנית לכבודו האישי אינה מניחה לו להוציא מתחת ידו דבר הנותן טעם לפגם בשמו הטוב. מצד שני קרוב לוודאי, שתחושתו הערה ל'משגות' וכן דחפיותו הלוהטת לתקנם מיד אינן מוסיפות לזכותו 'אורך-רוח', והן אף עלולות להביאו תכופות לידי התנגשות ביחסי חברה, בגלל מיעוט סובלנותו והתפרצותו בהוקיעו מעשים הנראים לו 'כעוולות' ובדרישתו במפגיע לתקנם. מכאן מתפתחות השלכות בתחומים שונים לגבי הפוטנציות ג, ט.

(ב) תיקון מואט בפורקן כללי איטי: אף זה שילוב הומוגני לפוטנציות א, ד, ה, ו, ז: לפי הבדלי טבען של פוטנציות אלה ניתן לדון על אופיו של המניע וייחודו — חששות, אחריות, איצול, כפיות, הסוואה ועוד.

(ג) תיקון מואט בפורקן כללי מהיר: זה שילוב הטרוגני לגבי הפוטנציות ג, ט, ב. נתייחס לפוטנציה ב: בחווייתו מגלה האני כי 'הירשה לעצמו יותר מדי' חירות, ומשנתפס בקלקלתו הוא תובע עצמו למשמעת ולסדר. האטת התיקון מעידה על ריסון נטייתו הטבעית וליכוד פנימי לפיקוח זהיר יותר נגד מעשים הגורמים לו צער.

(ד) תיקון נמהר בכתב שפורקנו הכללי איטי: שילוב זה הטרוגני לגבי הפוטנציות א, ד, ה, ו, ז, ח. לדוגמה נתייחס ל-ח: קוצר-רוחו של הכותב המתגלה בתיקון מסוים מעיד על 'מחאה' פנימית, התמרדות נסערת על מועקת-כשלון, אכזבה המפקיעה את עמידתו של הכותב בגטל האחריות של תפקיד, חוסר 'בשימה ארוכה' ואי-יכולת להתאזר בסבלנות להגשים את משאת-נפשו, התפרצות היסטרית לנוכח קשיים, רוגזה, עצבנות, שוללנות, גדחקות להיפטר ממחנק, סכנת שסעת וכיו"ב. מאחורי הפרגוד של גילויי-חולשה כאלה מפעמת לפרקים תסיסה עזה להתנער ל'חיים חדשים' או צפיה כאובה להתפתחות כזאת.

מיותר להטעים, שבאותו הכתב יכולים לבוא תיקונים מסוגים שונים, שניתן לבחון אותם לאור היכרותנו במבחינות שעמדנו עליהן קודם. (תיקונים לאופניהם נדונו בפירוט ב'האדם וכתב ידו', עמ' 266).

78. ייחודים של מיקפח/מיטעם צורני

תופעות אלו אינן ניתנות לסיווג לפי הפוטנציות א-ט, ובחינתן מתקיימת לפי התיבנות האינדיבידואלי.

מיטעם צורני משתקף בכל שהוא יתר לעומת התקן, בכל תוספת, קישוט, חכה, עניבה, סלסול:

(א) מיטעם תחילי של אות מסתמן בפתיחה מוטעמת: תבחין 4: 'ע'-1/3, 2; 3/179-3/179; 'מ'-1/174; 'ג'. מלה: אם מוטעמת האות הפותחת: 1/29-1/29; 'א'; 1/147-1/147; 'ע'; 2/36-2/36; 'מ'; 2/139-2/139; 'כ'.

(ב) מיטעם סיומי של אות ניכר בסיום מוטעם: 'ל'-1/11; 2; 1/14; 2; 'ת'-3/36; 4; 2/112-ג', ס'. מלה: אם מוטעמת רק האות המסיימת: 'ר'-3/70; 'ך'-2/76; 'ך'-3; 'ד'-1/87; 'ת'-4/88; 'ב'.

מיקפת צורני משתקף בכל שהוא חסר לעומת הצורה שבתקן:
(ג) מיקפת תחילי של אות: רק פתיחת האות מקופחת: 'ל'-1/164; 'צ'-3; 'ק'-4/17; 1/132-פ'; 'ר'-2/132; 'כ'-2/124; מלה: מקופחת רק האות הפותחת: 'ה'-3/36; 'א'-1/142; 'ש'-1/141; 'ג'-3/133.

(ד) מיקפת סיומי של אות: רק סיום האות מקופח: 'ל'-1/17; 3; 'ז'-2/133; 'צ'-3; 4/122-ש'. מלה: מקופחת רק האות המסיימת: 'ס'-5/159; 'ע'-5/140; 'ת'-4/133; 'ת'-4/129.

בהערכתם של מיקפת/מיטעם יובאו בחשבון שיקולים אלה: (א) ייחוד — גם אם אינו מסתווג לפי הפוטנציות א-ט, אבל לפי הפוטנציה השלטת באותו הכתב, ניתן להסיק על אופיו של המיטעם (או של המיקפת) — לפי תנועה/צורה/מרחב; (ב) תשליבים מכל הסוגים הנזכרים של מיקפת/מיטעם עשויים לבוא, לא רק במלה, אלא בגופה של אות, כגון: בתבנית 4: 4/4-ק' — מיקפת

$$\left. \begin{array}{c} \text{מיטעם} \\ \text{מיקפת} \\ \text{מיטעם} \\ \text{מיקפת} \end{array} \right\} \text{סיומי} + \left. \begin{array}{c} \text{תחילי} \end{array} \right\} \left. \begin{array}{c} \text{מיטעם} \\ \text{מיקפת} \end{array} \right\} \begin{array}{l} 2/152\text{-ל}' \text{ — מיטעם} \\ 4/149\text{-גדמ}' \text{ — מיטעם} \\ 6/137\text{-ת}' \text{ — מיקפת} \end{array}$$

רק לאור יחסי ההצטלבות בין הצירופים למיניהם ואופניהם שחברו יחד גיתן לעמוד על הבסיס המתאים להערכה מאפיינת של מיטעם (או מיקפת).

עמדנו עד כה על תופעות ההבעה שבטווח I: הטווח הגלום בלבד, שלפי קריבותן התיפקודית במעלה ראשונה לפוטנציות א-ט מסתווגות הן בהקשר-שייכות הדוק יחסית לטווח II, הטווח המעורטל, ולטווח III, הטווח השלמותי, שעליהם נעמוד בפרקים הבאים. (ר' טבלה 3).

תמונת המרחב שבכתב-יד

79. ההבעה שבטוות II — הטוות המעורטל — פוטנציות א-ט

בעוד שגילום ההבעה (טוות I) בכתיבת אותיות מזיק את האני (העט) ליצור מגע ברקע הסביבה (הגיר), ולפי זה מתהווה יחס של קריבות תיפקודית בין הכתוב לבין הפוטנציה השלטת בכתב הנתון. לעומת זאת מתערטלת ההבעה ברווחים לסוגיהם, לרבות בשוליים, תוך כדי ניתוק המגע, בשעה שהעט מורם מעל לגיר. עקב ניתוק זה מתרחקת ונחלשת זיקתה של הבעה מעורטלת אל הפוטנציה השלטת. בכך מציבים אנו קריטריון של יחס 'נגיעה' לפוטנציה מסוימת, יחס המקורב מבחינה תיפקודית והמחזק את ההבעה בתופעות הגלומות, שיש בהן מגע; ואילו ברווחים נחלשת ההבעה ככל שהמגע מתנדר, ובמקומו בא ניתוק. דוגמה תממש בחינה משווה זו:

ט ב ל ה 26

יחסי חוזק/חולשה של זיקה לפוטנציה

שוליים של	זיקה לפוטנציה	הסתמנות	פעולה
ראש	מרוחקת, חלשה יחסית	לפי ריחוק יחיד של השורה העליונה בלבד	חד-פעמית נדירה יחסית
ימין	מקורבת, חזקה יחסית	מצטרפת מפתיחותיהן של כל השורות שנכתבו בגליון	מתחדשת בכל שורה ושורה תכופה יחסית

התרחקות מפוטנציה משמעה מרחב-השתנות אי-פוטנציאלית חופשי יותר מתלות, דרך דרגות של אי-תלות גדלה והולכת בפוטנציה השלטת בכתב מסוים (ראה טבלה 3). לפנינו דירוג הרכיבים 5-12, שייבחנו להלן בטוות II המעורטל: רווח בין אות לאות במלה, רווח בין מלה למלה במשפט, בין משפט למשפט, שוליים בימין הגליון — בשמאלו, בראשו ובבסיסו, ריחוק בין שורה לשורה, תיפסוק של פסקות.

80. יחס של הפכיות: ריווח (ערטול) לעומת כתיבה (גילום)

ריקות שמלכתחילה, או ריקות 'בסיסית' נתונה מראש ברקע 'נקי' של שטח הגליון קודם לכתיבה — היינו, במצב של אפס פעולת כתיבה. במידה שההבעה נרשמת דוחה

היא מפניה אותה ריקות, תופסת את מקומה וממלאה אותו. בהבעה הגראפית משתלבים כתיבה עם ריווח — כמו דיבור משתלב עם שתיקה — בין השאר, לגבי אותה הפעולה ביחסו של הכותב לזמן ולמרחב, כמשתקף בטבלה זו:

טבלה 27

הפכיות		גילום (דיבור)		ערטול (שתיקה)	
פניון (רווח)	זמן	המרצה מניעית	ביקורת או כפיות אופטית	המרצה מניעית	עשיה
		'בטלה'	'התנדפות'	קיצוב	
מרחב		חביון	'התרוקנות'	ארגון	חלוקה

עקרון הוא, שאין מעורטל (פניון) מסוגל ללמד על עצמו. לשם הכרת איכותו האופיונית הכרח הוא להסתמך על טבעו של הגלום (הכתוב), שהוא מושרה על המעורטל ביחס של הפכיות.

נבדיל יחסי כתיבה/ריווח, בתחילה לפי יחסי קובע/נקבע, בשני אופגי התוויות, כדלקמן:

א) פעילות (גילום) הקובעת מלכתחילה / הפוגה (ריווח) הנקבעת במאוחר (מתלווה) אין אדם מסוגל לפעול בלי הפוגה — כבכל עשיה אחרת, כך גם בפעולת הכתיבה. לפי היכולת הפסיכומטורית, האישית, מופיעים הבדלים אינדיבידואליים בדרישה לעשות הפסקות בפעולת הכתיבה, לצורך גופש (עצבי-שרירי, גשימה, מתח, קצב) וכדי להחליף כוח. אלו הן הפוגות המתגלות בריווחים שוני-סוג ושוני-פסע שבין חלקי הכתוב, כגון הבדל בהפרדה בשיעורים שונים, לבין ההפרדה בין חלקי אות אחת מזה לבין קישורן של שתיים-שלוש מלים מזה. הפוגה של רווח כלשהו היא מערטל שנשתתיר לאחר הפעולה (כתיבה), והוא משקף מחדל בפעילות עקב קוצר-ידו של הכותב (המגלם) מבחינה פסיכומטורית לעצמה. רווח הוא תופעת-לוואי סתמית לגילום כמניעה המציינת את גבול יכולתו של הכותב לפעול ברגע הנתון: עד כאן הגיעה הכתיבה, מכאן ואילך — אי-כתיבה, אי-מילוי, התרוקנות (ערטול).

ב) ארגון (ריווח) הקובע מראש / הבעה (כתיבה) הנקבעת במאוחר כדי שהאותיות (כאמצעי) יכשרו לשרת את מטרתן היעודה — להביע תוכן מובן — נדרש הכותב לסדר את הכתוב במרחב לפי יחסים מוגדרים בין יחידות-ההבעה: מלה (מושג), משפט (רעיון), פיסקה (קבוצה רעיונית), כלומר, לא 'הפוגות סתמיות' שבהפסקות פסיכומטוריות. כאן מועמדת במבחן ביקורת אופטית (או כפיות) לפי כושרה לקצוב את הנכתב בריווחים משמעותיים, משוכללים, המסדירים את ההבעה במערך מאורגן, גם אם הוא מופרע מבחינה הגיונית. פה ריווח — גדול או קטן — מכון תכליתית, בהבחנה רטרוספקטיבית, לפי היחס בין העומד להיכתב (אות, מלה, משפט, פיסקה חדשה) ובין מה שכבר נכתב. יחס זה שבין הבא לקודמו, דרישותיו משתנות לפי

תמונת המרחב שבכתב-יד

ההבדלים בין יחידות-ההבעה — למשל, הקטנת הרווח בין האותיות, כדי ללכדן יחד בגוף-מלה, והיפוכו של דבר: להבדלה בין מלה למלה נדרש רווח מוגדל.
 יחסי גילום/ערטול אינם של הפכיות לעצמה, אלא של הפכיות המתאפנת לפי ההתייחסות המרובעת שהכרגו בבחינות קודמות: הודות (+) או אל-התנגדות (—)

ט ב ל ה 28

ריווח

כפיות חנוניות או ביקורת אופסית		הכרעה בניצית: סכידה/פעיקה	
ארגון (ריווח) הקובע כראש		הבעה (כתיבה) הקובעת מראש	
הבעה (כתיבה) נקבעת במאחד		חלוקה (ריווח) נקבעת במאחר	
הבדלה	ארגונית: ריווח יחסי לפי יחידות-ההבעה	הנפשות	"סמיות" (פיסילוגית) ההפונה תוך כלי ההבעה (חנועית) השלמה בשורה
	צורנית: להבדלה אות אות ביחידותיה		
טבע - הריווח			
מופרז בין מלים, אך בכלה דחוס	קצוב לפי יחסי-עניין	הרמוני כתואם בחזורית	דיסתרכוני חנודי, חסר

צבנות הריווח

אל-קידום בבילות אנטי-פרוספקטיבי		קידום הפונה פרוספקטיבי		רמיצה קיצוב		אי-רמיצה מחדל אי-רטרופקטיבי אי-הצצה לאחור קוצר-רות או רישול עם שהתנועה במקדמה	
אל-היבט קדימה בניעת קידום של הבעה (הנועה) וניהוקה		היבט קדימה נפישת לאחור שההבעה (תנועה) התקדמה שמאלה		הצעה לאחור נקיטה ריחוק לבני הכתוב בקולס, מניין			
(-)		(- -)		(+)		(+ -)	
נוכחות חנוניות		אי-התנגדות		הזדהות "בעד"		אי-הזדהות	
הדחקה	ההבעה	אי-שיסוע	ההבעה	ביקורת צארתת	ההבעה	מיריות	ההבעה
החנקה		אי-הציצות		הכחשת		דחיפות	
השהיית		בלתי-אכציער		הבהרה		פזיזות	
שיסוע		דציפות		הבדלה		<u>הפקדה</u>	
פיצול		ספונטאניות		הפררה		נרפות	
בידור		תכשיכות		בין יחידות-ההבעה:		זניחות	
השאקת		שלמות		מלה למלה (כוישג)		אי-הכחנת	
העלבת		גילוי		בין ששפטים (רעיון)		'עיוורון'	
ההפוררות				שסקות (קבוצה רעיונית)			

הבעה (בילוח)

שפועה	מאורצת	הרמונית	מעורבת
חוסר גישור בין	יחידות-ההבעה	יחידות-ההבעה	הפשכיות סכולבלה
יחידות-ההבעה	זוכחות	פשלכות הדדית	של בליל-הנועה
ניהוק, בידור	בפעלך ענייני	התואם בחזורי	יחידות-ההבעה אי-
			מובחנות

הדגמה בחבחין : בכתב מס'

ה: 3 - 1	ד: 1	ז: 1	ז: 2, 3; א: 4 - 6
----------	------	------	-------------------

לעומת אי־הזדהות (+) או נוגדנות (-), לפי הכרעה של 'בעד' או 'נגד' ריווח (ערטול) או כתיבה (גילום). הזדהות או נוגדנות יכולה להיות גלויה או סמויה, לפי יחס הכותב למושג (מלה), לצורה (אות), לתנועה (קו, קשת) או למרחב (מגמות). אבחון יחסים אלה מסביר ב־בזמן את טבעו של כל ריווח הבא מכוחו של טבע הגילום לפי עקרון ההפכיות. דבר זה מומחש בטבלה 28.

81. ריווח $\left\{ \begin{array}{l} \text{בין אות לאות במלה} \\ \text{בין מלה למלה במשפט} \end{array} \right.$ פוטנציות א-ט

כל ריווח נבחן: כמותית, איכותית ומגמתית.

(א) בחינה כמותית געשית לפי שיעורי־יחס אלה:

(א) **בין אות לאות במלה** — מחצית רוחבה של אות רגילה (היינו: להוציא ו, י, ו);

(ב) **בין מלה למלה במשפט** — כשיעור רוחבן של שתי אותיות רגילות. כל שעולה על השיעורים הנזכרים נחשב מרווח, והיפוכו — כל שפחות מזה ייחשב צפוף. זוהי אמת־מידה יחסית בלבד, שקביעותה מתקיימת רק ביחסי רווח/רוחב (=אות). ואילו השיעור ההחלטי (במילימטרים) משתנה, כמובן, לפי רוחב הכתב: שיעור הריווח גדל בכתב רחב ופוחת בכתב צר, וכך עשוי הרווח יחסי בין שני כתבים — רחב וצר — להיות דומה.

(ב) בחינה איכותית געשית לפי התהוות ומעקב כדלקמן:
התהוות: נבחנת לפי יחסי שיוור/ארגון בהבעת תוכנה הרגשי־רעיוני של חוויה:

(א) **שיוור**: לפי טבעה הקמאי זורמת ההתרחשות החווייתית (רגשי־יצרית) ברציפות, מעבר לסייגי זמן ומרחב, כל עוד חוויה מתרחשת אין שלביה השונים נתחמים במחיצות, אלא משתזרים זה בזה בהמשכיות כחטיבה אחת שלמה. במידה שמכריעה שזירות החוויה, מסתמנת, כאמור, סתמיות של פעילות/הפוגה (טבלה 25). התבעה מזדרמת לפי טבע הגילום של התנועות השלמה במירוץ השורה. התנועות (של האותיות) נושאות את ההבעה ללא־הבחן בצורה (אות) ובמושג (מלה) (חדגים I ג 2, 3). כך גטמע האמצעי (אות) בהבעה סתמית, אי־הגיונית של תוכן חווייתי שברעיון (משפט). החוויה מבוטאת ישירות, אך הכותב גשאר 'עיור' למושגים, מאחר שהמלים אינן מובחנות בריווח גאות. אופ־הבעה חוויית־קמאי זה משתקף לפי ביטול הבדלים וערבוב־תחומים כמודגם בזה:

(1) **חוויות** — רווח האותיות שבמלה גדול — ובחינותיה הן:
אופ־ית: קשר בין האותיות מתרופף, והן מתפוררות I ג 3—'שלוים', 'רצי־ית';
מבעית: הבעת מושג (מלה) מתפצלת בהפוגות סתמיות (רווחים);
התרוקנות: הגדלת הריווח ממעיטה את ההבעה (גילום), ומפורטת את המלה בדרך ארוכה יחסית;

שחרור: מחיצות של קווים עולים/יורדים פוחתות בדרך (מלה) ארוכה יחסית;
הרפיה: הפוגה מתרבה (רווח גדול) ומאמץ (חיכוך) של ההבעה פוחת.

תמונת המרחב שבכתב-יד

חוק הדחיפה בחוויה לפשוט קדימה, להתרוות, להתפור (I 3-5, 9, 35);
 הפרדה לשם הבלטת צורת אות לגופה (I 10, 12; ז 1-1' בקר-צר');
 כתב מרווח | כפיות, התפצלות, השתסעות (I ה 1-1' הגעתי'; 2-2' ל-הגיע');
 חולשת הליכוד מחמת | רפיון, גרפות, רישול, ניוון (I 4-9).

- (2) **צפיפות המלים במשפט** — רווח קטן — ובחינותיה הן:
אופטית: 'שרשרת' נעה בשורה, ללא הפרדה בין המלים (I ג 2, 3);
מבעית: רציפות החוויה, בלי הבחנה מושגית;
פעילות: המשכיות ראשונית של תנועיות בלתי-אמצעית, ערבוב;
הפוגה: מחדל (רווח קטן) סתמי, לפי קוצר הפעולה (בשימה, דופק).

סמיכות דחיקה של ההתרחשות החווייתית (I ג 2, 3); היסח לא-מושגי תוך כדי ריתוק צורני (I 15, 21); חולשת הבחנה מושגית (I 1-3; ח 1, 2).	כתב צפוף
--	----------

- (ב) **ארגון**: בשעה שחוויה מעובדת הגיונית, כפופה הבעתה למשטר שבתייוכו נעשה תוכנה מובן לפי יחסים (רווחים) שבין המושגים (המלים). לא עוד שימוש 'עיוור' באמצעי (אותיות), כי אם התאמתו לדרישותיה של הבעה הגיונית, לפי:
 (3) **צפיפות האותיות שבמלה** — רווח קטן — ובחינותיה הן:
אופטית: המלה מלוכדת כחטיבה אחת שלמה;
מבעית: האמצעי (אותיות) מרוכז בהבעת מושג (במלה);
פעילות: ריבוי של פעילות (גילום) הבעה בדרך קצרה (אופקית של מלה);
עיכוב: ריבוי של מחיצות (עולה/יורד) בדרך קצרה (אופקית של מלה);
מתיחות: מיעוט של הפוגה (רווח קטן) במאמץ (חיכוך הכתיבה) ההבעה.

חוק הליכוד: ריכוז, שליטה עניינית (I ד 3-1); כבילות רגשית: ריתוק, כפיות, מחנק (I ה 5, 6); חולשת הפורקן: אי-התרווחות, סבילות (I א 10, 13).	כתב צפוף
--	----------

- (4) **ריווחות המלים במשפט** — רווח גדול — ובחינותיה הן:
אופטית: 'פס' השורה מחולק לגופי-מלים;
מבעית: הבעת רעיון (משפט) מאורגנת, בהבחנה מושגית (ריווח המלים);
עיכוד: התרחשותה הראשונית של חוויה ממושטרת במערך הגיוני, מובן;
הבחנה: הבדלה רטרוספקטיבית (היבט לאחור) בייצוגו של הבא.

חדות ההבחנה, בהירות ארגונית (I ד 1, 2); פער של ניתוק, בידוד, שסיעות, כפיות (I ה 1, 2); ריקות שברפיון, 'רשדוש' כתמי, אי-מושגיות נכזבת (I א 2, 6).	כתב מרווח
--	-----------

בחינה של מעקב: אופן העקיבה של הריווחים (בין האותיות, בין המלים וכו')
 נבחן לפי:

- (א) **סדירות**: ריווח גדול או קטן, אבל שווה ועקיב, לפי קיצובה של ביקורת אופטית;
 (ב) **מחזוריות** של רווחים דומים, המתואמים שטפית (ריתמית) בהרמוניה;
 (ג) **תנודיות**: השתנות באקראי, בגלל חולשת הביקורת, מחמת נרפות, געשנות או כפיות.

(ג) בחינה מגמתית: המגמות של רוויחות/צפיפות של האותיות, המלים, המשפטים נבחנות לפי יחס פאראדוקסלי לכאורה: מגמה של ערטול פועלת בכל הכתב, אבל דרישותיה של המגמה הפוכות לפי סוגי הרויות: (א) יש ללכד את האותיות שבמלה — כלומר, ללכד את האמצעי להבעת המושג; לעומת זאת (ב) יש להפריד בין המלים במשפט — כלומר, להבחין בין המושגים הבוגים את הרעיון. יחסים אלה מומחשים בטבלה 29.

טבלה 29

הבעה (גילום)

התרחשות ראשונית		עיבוד שניוני	
סהמיות ריגושים-יצירתיות בתווייה השלמה		חלוקה עניינית: עריכה של יחידות-ההבעה	
ההנחיות השלמה זורחת בלתי-מובחנת		לפי הבחנה מושגית: ארגון רעיוני	
הפרעה מניעה: סבילות/פעילות		אופסיה: כפיות או ביקורת	
(+ -)	(+)	(- -)	(-)
אי-הזדהות עם ביקורת	הזדהות חווייתית	אי-התנגדות מהגיינת	נוגדנות המובנית
‘נגד’ (עקיף)	‘בעד’	‘בעד’ (עקיף)	‘נגד’
ארגון הגיוני של	המשכיות החווייה	ארגון הגיוני של	המשכיות החווייה
המבוסס: סוער/או סביל	בשורה	המבוסס	בשורה
ערטול הנקבע במאחר	גילום פעיל הקובע	ביקורת: קיצוב הגילום	ערטול כפוי

מגמת הערטול

אי-רתיעה	קידום	רתיעה	אל-קידום
	←	→	
היסתרות	נפישת (הסוה)	קיצוב	שוללנות
אי-דרוספקטיביות	פרוספקטיביות	רטרוספקטיביות	אנטי-פרוספקטיביות
נעשנות או גרפות	חירות	נקיפת רווח	כפיות כובלת
‘עיוורון’ לגבי הקודם	לגבי הבא, בשמאל	לגבי הקודם, בימין	לגבי הבא, בשמאל

(א) שימוש באמצעי להבעה מושג

רווח בין אותיות בבלה

גדול		קטן	
פיזור	ריות	ציפוף	אל-ריות
מלה כובלת	אותיות מרווחות	מלה מלוכדת	אותיות מודחסות

(ב) ארגונו המושג של הזכך החוויית-רגשי ברעיון הגיוני

רווח בין המלים במשפט

קטן		גדול	
ערוב	אי-פירוד	ריות	אל-ציפוף
משפט ‘מרוק’	משפט חווייתי שלם	משפט מארגן	מלים כנוהקות
עיוורון למושגים	הרכבות המטית	גישור הגיוני	גידוד, שסיעות

חידים: כתב מס'

10 - 1	3, 2; 1	2; 1	3, 2, 1
--------	---------	------	---------

בתיאום חר-הנטיה מכריע האספקט הדינאמי.

פוטנציה א : טיפוס גרפה

לפי תיפקודו הסביל יש בכתבו של א ריווח תנודי של אי-רתיעה, הנקבע במאחר אגב גרפות (I א 1-10):

ריווח	גדול בין האותיות במלה: אי-ציפוף, חוסר-ליכוד, פזירות	בתנודיות
	קטן בין המלים במשפט: אי-ריווח, אי-הבדלה, ערוב	

יש כאן התרחשות ראשונית של חוויה מתוך גרפות, חוויה המזדחלת בכבדות וביגיעות; הבעה סתמית, לא-מושגית, מתפזרת ברווחים, ומתרוקנת מתוכנה לפי מחדל שברפיון התנועה; חוסר יחס עניני, וכן חולשת ליכוד פנימי של הכותב שאינו יכול לארגן את התוכן החווייתי ('עיבוד שניוני') במערך הגיוני; בגררות אי-מובחנת, נטולת שליטה עצמית לכוון את מעשי האני בסדר ובשיטה. תחת זאת נעשים הדברים באקראי, לפי נוחות הרגע, במנוסה מכל מתח ומאמץ להסדיר, התמכרות לקלות העכשווית.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל של ב יש בכתבו מיצוע הרמוני של הריווחים; הגילום הוא הקובע בתחילה (I ב 2):

ריווח בינוני	קטן: מיצוע מחזורי בשוויון שטפי מובחן: שלמות חווייתית מכרעת	המשכיות גדולה מהבחנה מושגית
--------------	---	-----------------------------

במיצוע המחזורי של ב יש השלמת-הפכים בין חירות-הרגש (תנועת אות) לבין זיקת ליכוד למושג (מלה). כל הפוגה (רווח) מתפעמת בדופק המאחה ספונטאנית את החוויות (תנועות האותיות). הרעיון (משפט) מזדרם שלמותית (חווייתית) בתיאום ער בין רציפות ההבעה בקידומה בשורה לבין הבהרה חופשית של תוכנה המושגי-רעיוני בריווח בינוני-מובחן.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער נוהג כותב ג להתבטא מתוך אי-רתיעה עד כדי 'עירורן', גילום קובע-מראש, הבעה מבליעה (I ג 2, 3):

ריווח	גדל של האותיות לסיום המלה : עציפות והתפזרות פוחת בין המלים במשפט: ערוב ב'שרשרת' חמומה	אי-הבחנה מושגית
-------	--	-----------------

בולטים כאן יסודות של 'פראות' ראשונית (קמאית) של חוויית רעיון (משפט) מובזקת, שלוחת-רסן, ושל 'מערבולת' ריגושית-יצרית גועשת ומסתערת למרחב, פורצת קדימה (בשורה), מציפה, גורפת ומשטטשת כל סימן-היכר להבחנה הגיונית (רווח מבחין). דחיפות החוויה בשלמותה 'משתרשת' כעין 'סרט נע'. זוהי תפיסה חושית-קינטית

של התרחשות הבלתי-אמצעית ללא זיקה לתיווכו של הגיון מושגי. אופן זה של ריווח לקוי צוין בתחילה בסינוי שיזור, המעיד כאן על עיוורון-ביקורת, הוא בטל-מושגים, חסר-שיכלון ומשקף הפוגות (רווחים) של 'חימצון מזורז' תוך כדי הבעה 'בוערת', הרודפת ונרדפת, מובלעת בהתרקנות, פורעת משמעת, מפקירה סייגים, זורעת ערבויה.

מתיאום ישר הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית : ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת של ד מכריע בכתבו גילום קוצב מתוך רתיעה, לפי בחינה רטרוספקטיבית :

ריווח | קטן בין האותיות במלה מורה על ליכוד (חוויות) למושג, לריכוז | ארגון
| גדול בין מלים במשפט משקף הבחנה בין מושגים, הבדלה הגיונית

הבעתן של חוויות נבחנת אצל ד בחינה מושגית (מובחנת מלה-מלה) ומאורגנת מבחינה הגיונית לפי קיצובה (בריווח מתאים) המגשר (הבורת מושגים, מלים) ברעיון שלם (משפט). שולטת פה בחינה ביקורתית של לקח העבר (רטרוספקציה), ועל-פיו נוקט הכותב עמדה שקולה, מחושבת של 'ריחוק' בתכנון הצעדים הבאים (ריווח לשמאל) במערך שיטתי.

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת מכריע בכתבו של ה אל-קידום כפוי מחמת ערטול הקובע-מראש, לפי נוגדנות אנטי-פרוספקטיבית (I ה 1, 2):

ריווח | זעיר של אותיות מודחסות — 'חוסר-אוויר', 'מחנק' במלה | מופרע-ארגון
| מופרז, משפע מלים — חוסר-גישור, בידוד תגובני במשפט

נוגדנות תגובנית שבכתב ה שוללת תירות טבעית ספוגטאנית ('ראשונית') של החוויה. ההבעה כפויה למנוע את הסתחפות החוויה ב'עיוורון' של דחפים, לכבול אותה בסייגי זמן ומרחב (רווח מופרז) ולגודרה בתחומים מושגיים (מלים) כמו 'מוקפאים' בתלישותם ומנותקים מזרימת המציאות (התנועה בשורה). מלה מבודדת ממלה, כל אחת מהן היא כמו 'אי' בלב ים. המושגים (מלים) מנותקים, עקורים מרקעם הרגשי. האגני מרותק למושגיות מוקבעת ולחטטנות המבודדות אותו מהסביבה החברתית. ברור כאן ביטוי של מורא-חיים, אי-שיתוף, אוטיזם, שוללנות, שסעת.

פוטנציה ו : טיפוס גריקסטי

לפי תגובותו המנופחת יש בכתבו של ו רתיעה כפויה של גילום קובע צורה לשם-צורה (I ה 1, 2, 10):

ריווח | בינוני בין האותיות במלה מציין צורה מובלעת, אך המושג אינו מרוכז | צורני
| קטן בין המלים במשפט מעיד על אי-הבחנת מושגים, רעיון לא-מאורגן

הנוגדנות למושג סמויה כאן, אי-ליכודו של מושג (אי-ציפוף האותיות במלה) גובע לא מכוח חירותה הראשונה של החוויה (שראינו אצל ב), כי אם מתוך דחיקה תגובנית להבליט כל צורה וצורה (אות) בפני עצמה; לכן מפורר המושג. ואילו סמיכות מלה למלה (רווח קטן יחסית), מקורה לא בהזקק דחיפותה של החוויה שברעיון (משפט). מכריעה פה נוגדנות (תגובנית) סמויה של בידוד מושגי (ברוח גדול) כדי להסיר הפרעה מן העקיבה ה'סטריאוסקופית' בהבלטתן הצורנית של האותיות. הצורה באה במקום תוכן, הצטמצמות במקום מחשבה וארגון הגיוני.

בתיאום קהה-הנטיה 'שולטת' תגובנות מסולפת.

פוטנציה ז: טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובנותו נעוות-הצורה משתלבים בריווח של ז אל-קידום <רתיעה, גילום קובע-מראש, בעיקר לשם-צורה (I ז 1-26):

ריווח		בינוני, תנודי בין האותיות במלה מראה ליכוד מסולף של אל-פיזור גדול, תנודי בין המלים במשפט משקף אל-איחוי, רעיון מפולג, מופרע		נעווה-צורה
-------	--	---	--	------------

בולטת כאן כפיה סלפנית של החוויה שברעיון (משפט) ופירוקה למלים 'מצלצלות' — מליצות נבובות, דיבורי גבוהה-גבוהה המגובשים בצורה 'גאה', המסולפת בכסות של ליטוף עצמי, מחסור בהערכה מסביב המציק לאני ונוטע בו הרגשת בידוד ודחיה מן החברה.

פוטנציה ח: טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובנותו מעוותת-התנועה מכריע בכתבו של ח אל-קידום, והערטול נקבע עוויתית מחמת נוגדנות אנטי-פרוספקטיבית (I ח 1-3, 6-8):

ריווח קטן תנודי בין		האותיות במלה מחמת דחיסות עוויתית, מוחנקות המושג המלים במשפט בגלל אי-הבחנה מושגית שברעיון		מעוות
---------------------	--	--	--	-------

משתקפת כאן נוגדנות מסולפת להתרחשות הראשונה של חוויה, עוויתיות ריגושית שבמצוקת קיפות, החוויה שברעיון מסתרסת בין מחנק לבין פיצול אי-מושגי עקב דחיקה מנורידה שבכפיות תגובנית.

פוטנציה ט: טיפוס אנארכי-יצירי

לפי תגובנותו מגורת-התנועה קובע בכתבו של ט גילום ללא-הבחן, ומכריעה מגמת ריווח של אי-רתיעה (I ט 1-40):

ריווח תנודי		גדול יחסית בין האותיות במלה, הולך וקטן לסיומה — פזירות קטן מכריע בין המלים במשפט — מיעוט הבחנה מושגית		אי-מובחן
-------------	--	---	--	----------

גריות של החוויה הראשונית מתסיסה את ההבעה התנועית, הפורעת בצורה (אות) ולועגת לסייגי מושגים (לריווחים בין המלים). מכאן נובעת התרחשות אי-הגיונית הנדחפת בערבוביה ריגושית-יצרית.

82. ייחודים של ריווח במלה

מתכוונים אנו כאן לשתי תופעות — ריווח מאוית (אות-אות) וריווח מהובר (הברה-הברה), שאין להם בסיס בתקן. תופעות אלו חומקות מן האפשרות לקווגן לפי הפוטנציות א-ט. החשיבות המיוחדת אותן יקופה ביחסים אלה:

ריווח מאוית: נבחן לפי יחסי מיטעם/מיקפה:

(א) מיטעם ריווחי: ריווח מוגדל מטעים את מניעת ההבעה (כתיבה) והשתקפה (ערטור):

מיטעם (א) תחילי | אם מופרשת ומנותקת רק האות | הפותחת במלה (I ה 1-ה'רגעת');
(ב) סיומי | | המסיימת במלה (I א 4-ה'נהג').

(ב) מיקפה ריווחי: ריווח מוקטן מצופף את המחיצות (עולה/יורד), ויוצר עצירה ומחנק:

מיקפה (ג) תחילי | אם נדחקת ונדחסת רק האות | הפותחת במלה (תבחין 4: 3/116-מר-גיי-ש-ים')
(ד) סיומי | | המסיימת במלה (תבחין 4: 2/3-מ-ש-בר')

מיטעם מהובר / סתמי:

(ג) מיטעם מהובר מראה ריווח מוגדל שלאחר הברה (לא-סופית), המנתקה מגוף המלה ניתוק פונטי (תבחין 4: 1/140-ה'בדל'; 1/139-פ'עם'; 3/40-ה'דבר');

(ד) מיטעם סתמי משתקף בריווח מוגדל אחרי אות שאינה הברה לעצמה, הריווח משטע את המלה שסע לא-פונטי או 'סתמי' (תבחין 4: 1/141-של-ום'; 1/142-אגמור').

ייחודי ריווח אלה, השיבותם העיקרית לבהיגת התגובה הרגעית-חולפת של הכותב לגבי הנסיבות או התנאים שבשעת המעשה. בהיגה כזאת מאפשרת להתחקות אחרי דקויות ושינויים בטון הנפשי של הכותב, אם ביחסו האישי לזולת בענין אינטימי או עסקי, ואם בגישתו לענין שעליו נהשר הכותב, והוא עומד, למשל, בחקירה קרימינולוגית. כן נודעת לכך חשיבות כמבחן לגילוי הפרעות נפשיות.

83. ריווח בין משפט למשפט: פוטנציות א-ט

מצע של חוויה כלשהי, בין קצר ובין ארוך, ביטויי הגראפי נבחן בכך, אם מקבלת החוויה או דוחה את סייגי הביקורת, במידה שהתרחשותה הראשונית (קמאית) מעובדת בהבחנה מושגית, ותוכנה מבוטא (נכתב) במערך מאורגן הגיונית.

הבהיגות האיכותית והמגמתית של הריווח, כפי שראינו באותיות שבמלה ובמלים במשפט, כוחן יפה גם לגבי הריווח בין משפט למשפט, שיש להגדילו כשיעור רוחבן של שלוש אותיות רגילות. נסתפק בתמצית איפיון לפי הפוטנציות א-ט.

שולטת תגובנות מסולפת	שולטת ביקורת או כפיות אופטית	מכריע האספקט הדינמי
<p>פוטנציה ז: טיפוס ריפורמאטורי</p> <p>כפיות אנטי־פרוספקטיבית שסיעות מסולפת, הבדלה אי־סדירה (גילום קובע)</p>	<p>פוטנציה ד: טיפוס רציונאלי</p> <p>רתיעה, הבחנה טרוספקטיבית קיצוב, ארגון, הבדלה סדירה (גילום קובע)</p>	<p>פוטנציה א: טיפוס נרפה</p> <p>אי־רתיעה עקב נרפות, אי־ הבחנה, ערוב נרפה (גילום קובע)</p>
<p>פוטנציה ח: טיפוס אויכו־זאמי</p> <p>אלי־קידום אנטי־פרוספקטיבי אי־הבחנה עוויתית (גילום קובע)</p>	<p>פוטנציה ה: טיפוס אוטיסטי</p> <p>אלי־קידום אנטי־פרוספקטיבי שסיעות אי־סדירה (ערטול קובע)</p>	<p>פוטנציה ב: טיפוס אימגראטיבי</p> <p>קידום פרוספקטיבי המשכיות <הבחנה (גילום קובע)</p>
<p>פוטנציה ט: טיפוס אנארכי־יצרי</p> <p>גריות אי־טרוספקטיבית ערוב מסולף של אי־רתיעה</p>	<p>פוטנציה ו: טיפוס נרקיסטי</p> <p>כפיות אנטי־פרוספקטיבית הבלטת הצורה, אי־הבדלת החוכן (גילום קובע)</p>	<p>פוטנציה ג: טיפוס איממולסיוני</p> <p>אי־רתיעה געשנית, ערוב סוער תודויות אי־טרוספקטיבית</p>

84. ריחוק בין־שורתי: פוטנציות א – ט

טבעו המהותי של רכיב זה מתאפיין בכך, שעם סיום כל שורה מתעורר הכרח לספק שתי דרישות סותרות זו את זו:

(א) המשכיות בפעולת הכתיבה, בשורה חדשה: מאחר שזרימת ההבעה משתהית במעבר משורה לשורה ניתן לצמצם עיכוב זה על־ידי הקטנת הריחוק בין שורה לשורה. כלומר: המשכיות ההבעה גוברת יד־ביד עם הציפוף בין שורה לשורה. אולם במקרה קיצוני מביא הציפוף לידי 'הסתבכות' שורה בשורה, עד כדי שיבוש הקריאות. כדי למנוע זאת עולה הדרישה־שכנגד –

(ב) הבדלה על־ידי ריחוק מתאים, שיאפשר את הבחנת הכתוב. הגדלת הריחוק עשויה אמנם להבליט את הכתוב ולהבהירו, אבל ריחוק מופרז בין שורה לשורה משמע את הכתוב בעמוד כדי רצועות מגותקות זו מזו, ובכך מתפצלת ההבעה ומאבדת את גישורה העניני.

מחמת הסתירה בין שתי הדרישות המשכיות/הבדלה מועמד ריחוק בין־שורתי במבחן כפול, וצריך להשיב על שאלות אלה:

* מחמת יוקר הגלופות אי־אפשר להדגים טקסטים לפחות בפורמאט של גליין שלם.

פרק שביעי

ריחוק בין-שורתי	קטן	האם מכוח הדחיפה (התנועית) להמשכיות ההבעה?
		אם מחולשת הביקורת (האופטית) להבהיר את ההבעה?
		אם מחוזק
	גדול	אם מחולשת הדחיפה (התנועית) להמשכיות ההבעה?

אין המדובר בהבהרה מושיגת (מלה) או רעיונית (משפט), שהרי שורה כתובה איננה יחידת-הבעה, כי אם יחידת-מרחב היצוגית המוגבלת גראפוטכנית בלבד, היינו לא-עניינית. לפיכך יש כאן מבחן לאופן חלוקת הכתוב, לגבי גבולות בלתי-נמנעים שברקע החיצון (בשטח הגליון).

גם ריחוק בין-שורתי גבהן בחינה משולשת: כמותית, איכותית ומגמתית. גבהן כל בחינה לעצמה.

(א) בחינה כמותית: בוחרים את הריחוק בין הבלטות התחתיות הבאות משורה עילית (ד, ה, ו, ק) לבין הבלטות העיליות (ו, ט, ל, צ, פ, ק, ש) הבאות משורה תחתית, לפי שיעורי-יחס אלה:

ריחוק	קטן פחות מ-	תקין הוא כ-
		שיעור גובהו של האזור האמצעי, שבאותו הכתב
		מנתק, מבודד (I ג 3) מנחה, מסבך (I ג 5-7)

גם כאן קבוע רק היחס (לגבי האזור האמצעי), ואילו שיעור מחולט (במילימטרים) של ריחוק בין-שורתי משתנה לפי גובהו של האזור האמצעי. היינו: אותו ריחוק במילימטרים ייחשב לקטן יחסית בכתב שאזורו האמצעי גדול, ואם האזור האמצעי קטן יותר, ייחשב הריחוק לגדול יותר.

(ב) בחינה איכותית של ריחוק בין-שורתי נקבעת לפי ההתהוות והמעקב: התהוות: ניתן דעתנו על תהליך התהוותו של ריחוק בין-שורתי לפי שלבים אלה:

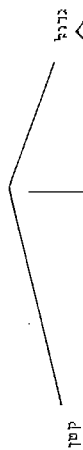
(א) מרחב פתוח שבהווה: השטח פנוי מתחת לשורה הנכתבת, ובלטותיה התחתיות (ד, ה, ו, ק) 'חופשיות' להתארך (תדגים I ג 5-ד'; 6-כ, ע') או להתקצר (I ג 30-ק'). בלי הגבלה של ריחוק לגבי השורה שלאחריה שעדיין לא נכתבה.

(ב) תקרים מגביל שבעבר: לאחר שכבר נכתבו הבלטות התחתיות (של השורה הקודמת), אם ארוכות ואם קצרות, קצותיהן שמתחת לשורה כבר מציבים גבול לגבי בליטותיה העיליות (ו, ט, ל, צ, פ, ק, ש) של השורה שעוד תיכתב.

(ג) טיוח לעתיד: קודם לפתיחתה של כל שורה ושורה נדרשת הביקורת האופטית לתפיסה של אומדן-מראש לשיעור-הריחוק שיהיה נדרש לבלטות העיליות בשורה הבאה (עוד לפני היכתבה) כדי להבדילן מאותו הגבול שכבר הוצב על-ידי הבלטות התחתיות מתוך השורה הקודמת (תקדים מגביל).

נוכח שלושת השלבים האלה ממחישה בחינת הריחוק הבין-שורתי קודם כל את יחסי בידול/איהוי של ההבעה שבממד הגובה (האנכי). מנקודת-הראות של האינטגרציה האישית נבהגים בזה יחסי המרצה/מניעת/ביקורת או כפיות אופטית, לפי איכות התנהגותו של הכותב בשלושת הזמנים: השאלות הנשאלות הן:

- (א) כהווה (בשורה הנכתבת): האם יש כאן ביקורת וריסון של סייגים או פריצתם?
 - (ב) בעבר (בשורה שמעל לנכתבת): ריחוק או הידבקות, ואולי מנוסה?
 - (ג) לעתיד (בשורה שמתחת לנכתבת): ניתוק, תכנון מתואם, מפלט לעבר, ערבוב?
- יחסים אלה מומחשים בתרשים 20.

පැය

შპს "ნაწილი"

הנה מועדך

בין-תחנותי

└

אָרבעט

למסגרת

כדי

מרבד

I

הורה
תנועה
כמרחב פחות

II

תמיד מגביל! לעתיד:
עובדה מוגמרת: עבר:

III

טווח: הערכה
מראש
שורה אחת
עליו
בלוח

תורת
המאמץ

לעבר
חזאים

עבר-תיאום	תיאור יחסי					
התושבות מפורזות	הכלה	גישור	גישור	הכלה	הזדקקות-	עיוורון-ההחזה
שטיות	+ הבחנה -				איחוי	
ההבעה - כיחסה (חלוקה) האבני לגבי הקדש החיפוי						
מאורגנת						
חסדה-אירגון						

1. **מזכיר** : ההבעה משתסעת (אנכית) בגלל השתהות כפזיה בטיווח לגבי שורה חדשה (העתיד), התחשבות מופרות ב'תקדים' (העבר) הטעונה נוגדנות תגובנית של סלידה מפני העבר ודחיקה להינתק מנסיון רע ; אבל עם זה יש בכותב משום יראת העתיד ה'מאולץ', הבא בעל-כורחו (בשורה שמתחת לנכתבת). מכאן באים פער, ריקות, שסיעות (I ה 1).

2. **מזכיר** : כאן יש ביקורת המשלימה את ההבעה בחלוקה מאורגנת. ההווה (בשורה הנכתבת) מתגשר בהבחנה של לקח העבר (תקדים) ועל פיו בא תכנון (טיווח) מתאם של הצפוי (עתיד) : עיון, שקלול, הבהרה, קיצוב, ראיית-הנולד, 'חשבון-הנפש', אחריות, הכנה עצמית לקראת הבאות (I ד 1, 2).

3. **מגשר** : יחס זה מבטא התמצאות הרמוגית לפי פיעום מלא-חיות. אין פורקן ההבעה נפגע ב'עכבה' של העבר (בשורה העלילית), אלא הכותב עובר בקלות לשורה החדשה (הווה). תיאום זה משלב נכונות טבעית לטפל ב'צפוי' (עתיד שבטיווח) מתוך בטחון הכותב ביכולתו לאור הלקח מנסיון העבר. מכאן נובעת אינטגרציה בריאה מכוחו של חוש-הסתגלות פרקטי, חכמת-חיים. האני שלם עם עצמו, אבל בהתאמה ל'גבולות נורמאליים' של 'ישן' ו'חדש' (מעל לשורה הנכתבת ומתחתיה) ברקע החיצוני, בלי 'מהפכנות', אך גם בלי 'זיכור' ; הוא מחייב גישור ער של מחשבה ומעשה, אמונה ספוטאנית ('אופטימיסט-מטבע') ביצירה ובפיתוח (I ב לערך כתב 1).

4. **נוגע** (I ח 1-ל'ה, 'ש-ג' ; א 2-ל'ו) : המגע בין הבליטות 'מאחה' את ההבעה כעין חטיבה אחת לגבי הרקע החיצון, לכן בלתי-מובחנת ו'עזרת-עתיד' ההבעה קצרת-הטיווח. כתיבה זו מעידה על ליקוי בביקורת (האופטית) שאינה מסוגלת להבחין במיגבלות הקיימות (מהשורה העלילית), לכוון את הפעילות (התנועית) לדרישות המתחדשות (בשורה הבאה) ולהסדיר את לקח הנסיון (עבר) באמצעות גשר המתרחש (הווה) ולשלבם בקידום בונה (עתיד). מחמת נרפות (טיפוס א) או כפיות (ה, ח) נשאר האני 'מדובק' בתקדים (עבר), ומתוך אי-יכולתו להשתחרר ממשקע יגקוטי חסרה לו נכונות לבחון גישה עצמאית לעתיד שאינה 'תלויה' בעבר. מכאן באים מורא העתיד ובקשת מחסה בצל העבר.

פילוש של הבליטות בין השורות, מסבך את הכתוב, וההבעה מתערכבת. כתיבה כזאת מתרחשת על הרוב בהבעה אימפולסיבית, קצרת-נשימה, נטולת-סייגים, שלפי דחיפותה להמשכיות בלתי-מעוכבת (עלידי ריחוק בין-שורתי) מזנק הכותב מעבר למחסום (בין שורה לשורה), כמו מבטל את ה'מחיצות' (I ג 5-7). גבחין בין 'שלושה אופנים להתהוותו של פילוש.

5. **פילוש תחת בלכר** (I ג 5-ד' ; 6-כ') : בפילוש כזה פולשות רק הבליטות התחתיות מהשורה שלמעלה לתוך השורה שמתחתיה. בתמונה כזאת התנהגות הכותב בהווה (בשורה הנכתבת) היא 'יוצאת-דופן'. הכותב אינו מסתפק ביש, מרבה לדרוש, הוא שאפתני ומרחיק את שלוחותיו, רודף כיבושים במרחב הפתוח (שלמטה), ואילו הטיווח מעיד על קוצר-ראות, אומדן בלתי-מתחשב בנסיון העבר, התמרדות עליו, רצון לשטש את עקבותיו (סיכוך בין-שורתי) עם פתיחת 'שורה חדשה, יזמה להוטה והעזה דחופה להתנסות מחודשת, בלי נקיטת 'ריחוק' לתכנון את הצעדים הבאים, בטחון

אינסטינקטיבי 'עיוור' מופלג להבקיע להישג כלשהו. קיפחון לשעבר, תובע את עלבונו בהסתערות כובשנית על העתיד, הסתערות שבפריצתה המופרזת היא מתנגשת (בשורה התחתית) בהווה מתהדש, ובכך מפריעה היא בעד נוהל תקין של ההתרחשות בהווה (בשורה הנכתבת: I ג 5-5 'פ' שלמטה).

6. פילוש עילי בלבד (I ג 7-7 'שלוש' — פולש חלקית כלפי מעלה; וכן I א 2-2 'לה'). במקרה כזה התנהגות הכותב בהווה (בשורה הנכתבת) זהירה ומסויגת יחסית, ואילו הטיווח 'עיוור' ו'פרוע', אינו מתחשב בכתוב, מתקיף את העבר (בשורה העילית) או גמלט להסתתר בו.

7. פילוש כפול: עילי וגם תחת (I ג 7-7 'ט'; 2-2 'י' מעל 'ת' למטה): חוסר־ריחוק זה מבטא עיוורון של סובייקטיביות חמומה, אי־נכונות לשכוח דבר (פגיעה או מחמאה) או ללמוד דבר — נכונות הדורשת מלכתחילה משמעת פנימית וכיבוש עצמי. לפיכך יוצאת התערבבות נטולת־פרספקטיבה (של ההבעה), מין 'קלחת רותחת' של תדהמה והמולה בהתרחשות העכשווית, ערבוביה של הווה רדוף־עצמו שלא להתיר לאני לצאת מתוך 'פקעתו הסבוכה'.

מ ע ק ב של ריחוק בין־שורתי נבחן בשלושת האופנים האלה:

(א) סדירות: ריחוק שווה, קצוב, עקיב — גדול או קטן (I ד 1, 2; 3; 3; 3);

(ב) מחזוריות של ריחוק דומה בערך (I ב 1, 2);

(ג) תנודיות: ריחוק משתנה בלי סייג (I ג 1-7; א 1, 2; ב 1, 2).

(א) בחינה מגמתית של ריחוק בין־שורתי: פעולת הכתיבה בעברית בראש צדו הימני של הגליון. בכך מהווה קרן ימין־עילית את המרכז או את 'נקודת־המוצא' לתפוצתה האנכית של ההבעה לגבי הרקע ההיצון (הגליון). לפי סדר הכתיבה הרגיל 'משתלשלת' ההבעה ויורדת משורה לשורה אל בסיס הגליון. ירידה זו יש בה למראית־עין כאילו התמדה של התרחקות צנטריפוגאלית מן המרכז האמור. אולם אין זו התמדה אלא לכאורה. כדי להעריך נכונה מגמה כלשהי בריחוק בין־שורתי, יש להביא בחשבון את הבחינות הבאות:

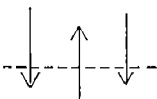

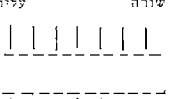
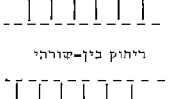
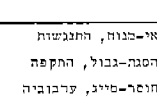
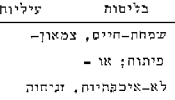
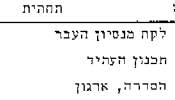
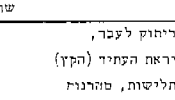
(א) המישביות (אנכית) ההבעה: כתהליך שלם מתרחקת פעולת הכתיבה בהתמדה מנקודת־מוצאה (בקרן ימין־עילית) בכיוון לסופה (בקרן שמאל־תחתית).

(ב) שיווה: יצירת ריחוק, גדול או קטן, בין שורה לשורה מקימה תמיד חייץ (מיפסק אווירי), המנתק את ההבעה. כך באה מניעת 'התרחקות מן המרכז' או עיכובה, אף שלכאורה נוצר 'ריחוק' לגבי כל שורה קודמת. מתגלה כאן ג:

(ג) יחס של הפכיות שבין גילום/ערטול; ולכן גם ביחסיהם לגבי המרכז האנכי, מגמותיהם הפוכות, כפי שמתבהר מן הטבלה 31.

א. ריחוק בין־שורתי גדול יש בו דלילות (אנכית) של ההבעה, והיא מתאפיינת לפי בידוד ותבדלות.

1) בידוד של אל־קידום אנטי־פרוספקטיבי (I ה 1, 3): לנוכח ריחוק מופרז בין שורה לשורה נדמה, כי יש כאן ממלא 'התרחקות' גם מן המרכז; אלא שדווקא הפרתו

קטן		גדול	
4 (+ -) מנוס מביקורת	3 (+) הזדהות עם החוויה	2 (- -) ביקורת כארגנה	1 (-) נגדנות הגובנית
פיקוח או הגבלה המשכיות בלתי-מרוסנת נגרפות של החוויה מנוס בפני ריקות, דחיפות המעשה, מיידיות חמוכה, עיוורון-דחפים	הכשיות כתואמת של החוויה, זיקה למנע מאחה, לאחרות לשלמות, אי-שיסוע או חוסר-הבחנה סביל 'הרמוניה' או ערפול	סיווח כמדיל בין שורה לשורה הבחנה של 'ריחוק' מן הקודם (ההשורה) העילית), קיצוב מבהיר 'פרספקטיבה'	'ננו' הכשיות החוויה משורה לשורה כבילות כפוויה של אל-קירוב אל הבא (משורה תחתיה), אל-גישור, פיעור ערטול קובע
קובע		גלוס	
רציפות אי-טרנספקטיבית מתוך געשנות, פרוצת- סכרים, הריפת סיבון בין-שורתי	שילוב פרנספקטיבי פעיל, או נגירות מתוך גרפות, אדישות חוסר-ריחוק	פיקוח טרנספקטיבי משכעת פנימית, ריסון שכירה סייגים, ריחוק גדול אך מהנשר	טוללות אנטי- פרנספקטיבית, חסימה נתקנית, סיווח שסקני ריחוק מופרז
פילוש	גישור או דבקות	הבדלה	בידוד
נגזרות			
אל-רחיעה	קידום	רחיעה	אל-קידום
			
עליות	בליות	עליות	שורה
			
עליות	בליות	תחתית	שורה
אי-כונה, התנגשות הסת-גבול, התקפה חוסר-סייג, ערבויה	שפחת-חיים, צמאון- פיתוח; או - לא-איכפתיות, זניחות	לקח מנסיון העבר חכנון העתיד הסדרה, ארגון	ריחוק לעבר, יראת העתיד (הקץ) חלשות, סהרנות

של ריחוק מרחיבה פער. למעשה נחצצת 'השתלטות' ההבעה במיפסק אווירי מרוקן, בין שורה לשורה, ובכך נעכבת ההבעה ב'מחסומים' והיא מתפרדת פסים-פסים מכודרים (שורות), שאין כל זיקה מגשרת ביניהם. פער של זרות מפריד בין השורות עד כדי קריעות-הנפש, כאילו אין כל שייכות בין השורות לבין אחדות האני של הכותב, שממנה הן גובעות. הכותב מרותק למשקע העבר עד כדי כך שאינו מסוגל 'לצאת מעצמו' ולהתקדם מרצונו לקראת הבאות. אדרבה, למצוקת העבר יש כאן הגנה בהתנגדות תגובנית לכל נסיון של התקרבות למטרה או לתכלית חיצונית כלשהי. זו כבילות כפוויה של מורא מפני הבאות, ששיעור, פצילות-הנפש. 'ריחוק' מדומה זה אינו אלא דחיה כאובה, של אני בלתי-נסבל על עצמו, שמצוקתו הנפשית 'מגלה' אותו אל מעבר למצוי (אוטום) ותולשת אותו ממגע ארצי של קיומו.

(2) הבדלה של רתיעה רטרוספקטיבית (I ד 1, 2): לכאורה עצם ההתרחקות (בירידה) משורה לשורה מורה על התרחקות צנטריפוגאלית של השורות מן המרכז (בראש הגליון), מכוח פשיטתה של החוויה, המתרווחת מבפנים (מהמרכז) לחוץ. אך בפועל מכריעה כאן הבחנה רטרוספקטיבית של הגורם ה'אקטואלי' (בשורה הנכתבת). המעשה העכשווי נבחן לאור ההתנסות המוקדמת, והלקח שניתן להסיק מכך משמש כחוליה מגשרת בטיוח אומד-מראש ומתאם לעתיד (בשורה חדשה). עימות זה עם נסיון העבר יוצר 'ריחוק' מבהיר של 'פרספקטיבה', המאפשרת הבחנה אובייקטיבית מפוכחת, בלתי-מסונוורת, תכנון העתיד ('שורה באה) וארגונו בתכנית ובמשטר.

ב. ריחוק בין-שורותי קמץ ניכר בצפיפות אנכית של ההבעה ובחינותיו הן נגיעה ופילוש.

(3) נגיעה בין בליטותיהן של שתי שורות (שכנות) עשויה לגבוע מחזק קידומה של החוויה המגשרת את התרחשותה בפיעום הרמוני (פוטנציה ב) של שמחת-חיים, בטחון טבעי וצמאון-פיתוח לעתיד (I ג 1; ב 1- /להתשרם/ללמד'). כאן טעון הטיוח הנעה חוקה בהבקעה אל החדש (אל השורה שמתחת לגכתבת); החדש מתגשם ככל שמכריעות הבליטות התחתיות מן השורה העלית.

אולם נגיעה של הבליטות — בעיקר בליטות עיליות מתוך שורה תחתית — עשויה לציין גם הידבקות בעבר' (I ח 1- /ש' למטה / 'ג' למעלה; א 2- /ל' למטה / 'א' למעלה), מחמת מחנק העבר, מתוך חבלה נפשית, בקשת מאחו, מורא-ניתוק, רגשי מרי וקיפוח (ח), ולפעמים מתוך הזוינות, אי-הבחנה ילדית, רשלנות, נכונות-רוח (א).

(4) פילוש של אי-רתיעה, המבטאת גישה של כותב חסר רטרוספקציה (I ג 1, 5-7): זו התפשטות נטולת-סייג של הבעה (כתיבה) בלתי-נחלקת, ללא התחשבות ב'תקדים מגביל' של נסיון העבר (בשורה הקודמת), והכותב פועל מתוך דחיפות אי-מ' פולסיבית של הווה 'בלעד'; הרגע העכשווי הוא הקיים הממש, ולו שמורות כל הזכויות לחירות בלתי-מגבלת, כפי 'מראות פריצותיהן של הבליטות הפולשות מעל לשורות ומתחתן. החוויה הראשונית מתרחשת כאן ללא-מעצור, מבטלת כל משמעת או סדר, זורעת 'ערבוביה, המשקפת את ה'אנארכיה' של 'איתלות בחוקים', באיסורים או בהגבלות כלשהן. לכאורה גורף אני זה גם מלא-הזופניים סיפוק מ'חירות', אך למעשה נרדף הוא על צוארו בחוסר-מנוח, מחמת חולשת משמעת פנימית. כל אותן פריצות ופלישות הן 'עודפי-קטור' של געשנות פנימיות, של אי-היכולת להכלה עצמית וחיפוש מוצא למרץ ה'קמאי', הבלתי-מתוכנן הפועל ללא-הבחנה במסגרת כלשהי (עבר/עתיד).

בתיאום הדינמיה מכריע האספקט הדינאמי.

פוטנציה א: טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל של א נקבע בכתבו ערטול מתוך נרפות הביקורת (I א 2- /ל' מתחת / 'ו' מעל; 1- /'ו' / 'ב' / 'ל' / 'ה'). בכך בא לידי ביטוי חוסר-טיוח, אי-עצמאות בהכוונה לעתיד, ערפלות ההווה, התחמקות מקידום הבאות מראש, היתקלות לא-איכפתית ביש, היצמדות נרפית בעבר, זניחות ואדישות של אי-הבחנה.

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני קובע בכתבו של ב גילום לפי היחסים (טבלה 29) גישור-הבדלה (I ב I). בכך מכריע קידום פרוספקטיבי לקראת הבאות (שורה תחתית) בתיאום ספונטאני עם הבחנה מאלפת של נסיון העבר (בישור שמעל). עם זאת פועל לעתים קרובות גישור באורח 'בלתי-אמצעי', בשעה שהבליטות שבין השורות באות 'במגע' זו עם זו (I ג I). כלומר, האני ב אינו מסתפק בהבחנה (הבדלה בין השורות) של 'צופה מהצד', אלא מתוך שהוא חש עצמו כצד ה'נוגע' בדבר, או שעגין פלוני 'נוגע' לו, לכן מתגשר הוא עמו (בין השורות), וכך יוצר לו עמדה 'בתוך' האקטואלי (ולא ב'ריחוק' ממנו).

לפי תיפקודו הסוער קובע אצל ג גילום געשני, כפי המשתקף בפילוש תגודי (I ג I, 5). החוויה הראשונית של הרגע העכשווי שולטת שלטון ללא-מצרים, ובדחיפותה 'העיוורת' פורעת היא ללא-הבחן כל סייג וסדר. סערת-דחפים (בשורה הנכתבת) מהממת את הביקורת (אי-רתיעה), שמחמת קוצר-רוח אינה בוחנת את לקח העבר (תקדים מגביל, בשורה עילית), וכן בגלל הדחיקה לסיים את ההבעה פועל האני בקוצר-ראות לגבי העתיד. מכאן ערבוביה של שאיפות ודחיקות, של שיקוקים ומעשים פזיזים, של צפיית חזומות וכשלונות 'מרחיחים', שכולם יחד הופכים את הרקע החיצון (שטח הגליון) לשדה התכתשות בין 'רצונותיו' השונים של אני הסר-מנוח הפועלים 'בבת-אחת', משום שהאני אינו מוצא לו מקום במרחב. עם שפילוש זה מספק פורקן לתנועה, 'מסבך' הוא את הענין (הכותב), לעתים עד כדי טשטוש (אי-קריאות). לאמור: יש כאן הרבה 'הזעה' שאינה פותרת 'מהלכים', אלא מסבכת אותם. וכך רוקם האני במורידו 'פקעת-של-בעיות' עם סביבתו החברתית. פקעת זו רודפת אותו ואין לו מפניה מנוס; גם כשהיא 'משחירה' (השחור 'בכתוב') את פניו ב'כתם מצער' אין בידו לרסן את חירותו הקמאית.

בתיאום ישר-הנבייה שולטת ביקורת או כפיות אופטיות : ארגונית או צורנית.

לפי ביקורתו המארגנת קובע טיפוס ד בגילומו יחס של הבדלה סבירה של רתיעה רטרוספקטיבית (I ד I, 2). הבעה זו מאורגנת לגבי הרקע ומורה על התחשבות הכותב בתקדים המגביל (שורה עילית), ולאור לקחו מנסיון העבר נוקט האני ד 'ריחוק' מבהיר בתכנון צעדו להבא (בישור חדשה) מתוך רצונו לקביעה אובייקטיבית. גודלו היחסי של הריחוק מעיד על חוזק משמעתו הפנימית להשהות את הפעילות (כתיבה) במעבר משורה לשורה, כדי לאפשר עיון ובחינה מוקדמים, בטרם טיווח של 'קו-הפעולה' הבא (בשורה הבאה). בכך ניתן ביטוי לתודעת אחריות הכותב למעשהו, תודעה המחייבת את הסדרת המעשה.

לפי תגובותיו המכווצת של ה קובע בכתבו כלכתחילה ערטול מתוך יחס של בידוד של אל-קידום אנטי-פרוספקטיבי (I ו 2, 3). יש כאן גוגדנות תגובנית גלויה להשתל-שלות טבעית, לפיתוח התבונה (מהמרכז לבסיס). כותב ה נוהג אל-ריחוק מן המרכז, ממביר מהסומים (חיץ שברחוק מופרז) בפני המשיכות ראשונית של ההווה. בריחוקים המופרזים בין השורות שלו יש כעין 'מעצור-אוויר' שבאמצעותם מאולץ הכותב למנוע כביכול 'הידרדרות' (משורה לשורה). זוהי עדות להתירה כפויה לבצר את ההווה (השורה הנכתבת) בסייגי העבר, הסתגרות האני ב'תקדים מגביל' וריחוקו למשקע כאוב, המחריף בנפשו מצוקה של מורא מפני עימות עם העתיד. כאן נוצרת מחיצת זרות לגבי הבא, התנכרותו של ה 'ליחידושים' (בשורה שמתחת) וניתוקו מפיעוט מגשר לדרישותיה המשתנות של המציאות.

לפי תגובותיו המנופחת קובע בכתבו של ו גילום של גיפוח צורני, שמכריע בו בידול רטרוספקטיבי, אי-סדיר (I ו 1, 2). הריחוק עצמו בינוני אמנם, ביחס לאזור אמצעי 'מנופח'; אך לעומת הבליטות הקצרות (הפרש אורכי קטן) נראה הריחוק גדול משיעורו הריאלי. גידול מדומה זה בא לסבר אשליית-רווחה של הבליטה (בצורה), שתכליתה להפות על חולשת הניקה הראשונית (הדחפים) לרציפות של הווה וחיוויה. הבדלה זו נותנת לכאורה תוקף של הבטחה לאי-תלות, ונדמה שזו גישה בוטחת בעצמה לגבי העתיד (בשורה שמתחת). למעשה מבוטאת בכך השפעתו של עבר 'פורמאליסטי' מרוקן, המפצל את ההווה (בשורה הנכתבת — אותיות 'מצועצעות') ב'פתיגות' מרגיעים של משפט קדום. כך נוהג גרקיסט, שביניקו ובחדנותו מפני 'הפתעות' בלתי-נעימות משתדל הוא 'לשבץ' את צעדו הבא (בשורה שמתחת) ביחולים הבאים לפצותו על קוצר-ראותו.

בתיאום קהה-הנשיה שולמת תגובנות מפולפת.

לפי תגובותיו געוות-הצורה קובע אצל ז גילום של בידוד מכריע, מהמת אל-קידום אנטי-פרוספקטיבי (I ו 2, 3). יש פה נוגדנות ה'מקפאה' את ההווה (בשורה הנכתבת) באזיקי העבר ('שמעל'), אל-איחוי עם הבא ('שמתחת'), הריסת גשר של סיכו לעתיד — ביטוי לבידוד מסולף על רקע עבר מתוסכל.

טיווח מבודד זה יש שנודעת לו גם משמעות חינוכית, כאשר בעקבות נסיון מאכזב מבקש האני להטיל את משמעתו הפנימית ולנהוג בזהירות רבה יותר לקראת הבאות (בשורה הבאה). התגברות על 'פגיעה' קודמת ושמירה מפני 'תקלות' עתידות מהווים מבחן חמור לכבודו העצמי של כותב ז. מטעמים אלה עשוי הבידוד (בין השורות) להצביע כאן על כוח-הבלגה, דיסקרציה, על שיתוקו של ה'פיקח', על העלמה דיפלור-

מאטית, ולפעמים יש בזה משום 'מזימה במחסה שתיקה'. מכל מקום יש בכך 'ריחוק' של חשבון לטוב או לרע.

פוטנציה ח : טיפוס איובי-זאבי

לפי תגובותיו מעוותת-התנועה של ח קובע גילום עוויתי של דיכויים מכרעת תוך אי-הבחנה רגוזה (I ח 1, 2). שחור הקיפוח לשעבר (בשורה עילית) מעיב את העתיד (שורה תחתית) ומקדיר בזעף את קידומו להתנגש עם המחר. האני ח חווה את עצמו 'נגוע' בפגעי העבר וחושש מפורענויות העלולות להתרגש עליו ולפגוע בו להבא. מכאן קידומו ה'מכודן' (בבליטות שיפודיות) כמי שצועד בתוך שדה-מוקשים, 'נועץ' ובודק לגלותם, ועם זאת נכון להתקיף ולהשיב מלחמה שערה.

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי-יצרי

לפי תגובותיו מגורת-התנועה קובע בכתבו של ט גילום מגורה, שמכריע בו פילוש מסולף של אי-רתיצה (I ט 2). יש כאן פורקן תנועי תוסס, המשתלהב תכופות ומערבב גירוי עכשווי (בשורה הנכתבת) בפריצתו ל'יחידת האתמול' (בשורה קודמת), או בהשתל-חיותו המסוקרנת ל'נסיון הבא' (בשורה שמתחת). אלו הן פלישות רומאנטיות של גפש שוקקת ודמיון עורג (ארוטי) של בת מתבגרת העורכת סיורים גם 'מחוץ לתחום', סיורים הגורמים לפרקים 'תסבוכת' (בין השורות), עם זאת יש בה גם חששנות מפני חירות מופרות המגבירה את זיקתה של המתבגרת הצעירה ל'מאחז', שיוכל להקנות לה תחושת 'מגע' (בין השורות) ורגש של שייכות לענינים התופסים מקום 'מרכזי', כפי שהדבר מתגשר בגישתה היומיומית לתרגם את 'לבטיה' ו'בעיותיה' ל'מהלכים', שעדיין חסרה להם מסגרת לפיתוחו של ריחוק עצמאי נאות. בשלב זה של התבגרות עדיין מסנוורת הבת מן התמורות המתחוללות בנפשה.

85. תיפסוק לפי פוטנציות א-ט

תחילה נגדיר שלושה מונחים :

- א. ת פוסה פירושה כלליות השטח שהכתוב תופס ;
 - ב. פיסקה היא — משפטים אחדים החוברים יחד לקבוצה ענינית, שבתורת יחידת-הבעה עצמאית היא מובדלת מפסקות אחרות שבעמוד ;
 - ג. תיפסוק מציין חלוקת התפוסה לפי פסקות.
- בתיפסוק מישתתפות שתי פעולות הבאות בסדר זה (להוציא פיסקה ראשונה) :
- (א) זיווה, כלומר, הבדלה אנכית על-ידי הרחקת פיסקה מפיסקה ; (ב) מיפרוץ — הבדלה אופקית, על-ידי הזזת השורה הפותחת בפיסקה יותר שמאלה לעומת השורות הרגילות, שבתוך פיסקה. תזווה זו מסתמנת כעין 'מפרץ' בצד ימין (פתיחה) של הגליון. פעולת הזיווה קודמת, כאמור, אבל בדרך כלל פעולת המיפרוץ היא השכיחה יותר מן השתים, תיפסוק על שתי פעולותיו הנזכרות נבחן כמותית, איכותית ומגמתית.
 - (א) בחינה כמותית של תיפסוק : לגבי שתי הפעולות אין תקן מוגדר של

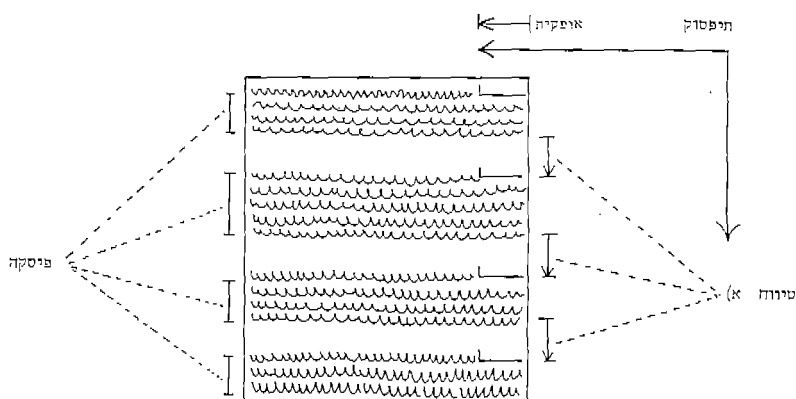
שיעורי כמות או גודל. (א) טיווח תקין בין פיסקה לפיסקה ניכר לפי הפרדתו בריחוק אנכי גדול יותר — בשיעור $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{3}{4}$ לעומת הריחוק בין השורות בתוך הפיסקה. (ב) מיפרוץ תקין מסתמן ברוחב של 4—5 אותיות בערך. להמחשה נתבונן בתמונת תרשים 21.

תרשים 21

תפוסה מתופסקת

(2) סיפרוץ

יריעה 258

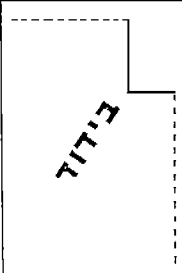
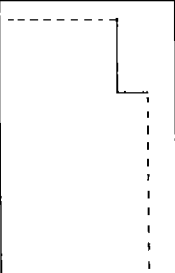
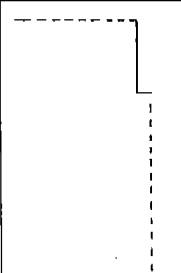

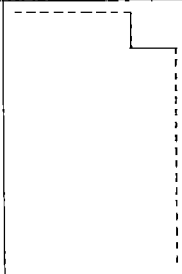
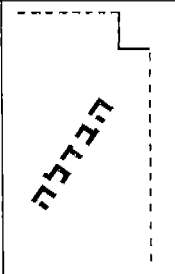
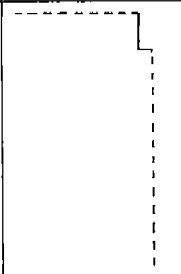
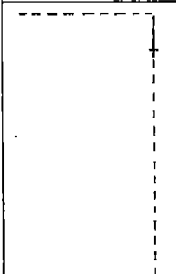
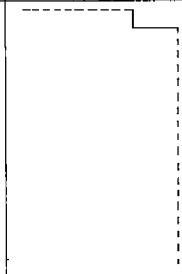
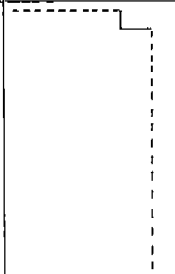
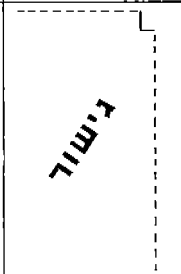
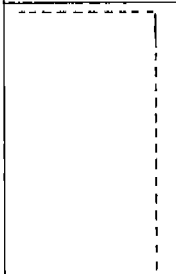
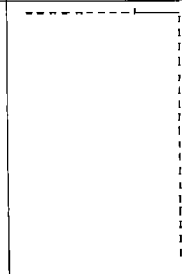
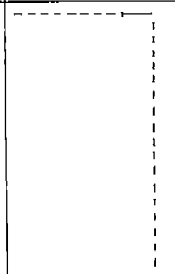
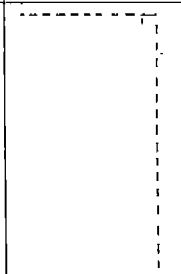
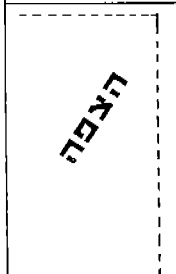

(ב) איכותו של תפסוק נבחנת לפי שתי בחינות — התהוות ומעקב. התהוות יחסי בגודל / איחוי של התפוסה:

(א) רציפות התפוסה: 1. ככל שההבנה הגראפית (כמו בדיבור) מקורבת יותר להתרחשותה הראשונית של החוויה, כן זורמת היא ברציפות גדולה יותר, כפי שראינו, בלי להתפצל בסייגי זמן ומרחב — כלומר, בלי טיווח מבדיל בין פיסקה לפיסקה — אם הריחוק שביניהן אינו שונה מזה שבין שורה לשורה. 2. כן חסר מיפרוץ, אם פתיחותיהן של השורות אינן נבדלות על-ידי הזזה מיוחדת לשמאל. עקב חוסר טיווח ומיפרוץ מכסה התפוסה את הרקע (הגליון) כחטיבה אחת שלמה.

(ב) תפוסה מתפסקת: במידה שהתרחשותה הקמאית של חוויה מעובדת עיבוד שגיוני, לפי רצון מהוגיין או בדרך של כפיה תגובנית, נחלקת ההבנה שברקע (העמוד) לפי שייכות ענינית לפסקות המובדלות, כאמור, על-ידי טיווח ועל-ידי מיפרוץ מתואמים. שתי פעולות אלו — טיווח ומיפרוץ — שבהן ההבנה מנועה, יש בהן משום השהיה (בזמן) ועיכוב בפעולה, ובכך גם ריקון (במרחב) המציין השתקה, מכאן באה בדילות בדרגות שונות, ובמקרים קיצוניים שסיעות.

מעקב של תפסוק: השתתפותם של טיווח ומיפרוץ היא על הרוב לא-שווה — היעדרות או נוכחות, פיהות או ייתור, של האחד או של שניהם, מופיעים בשיעורי-יחס שונים. לכן מתחייבת בחינת המעקב אחרי — סדירות, מהזוריות או תגודיות — לגבי כל אחת משתי פעולות אלו, בנפרד.

מיפוח			
— מופרז	+ רחב	— צר	+ חסר
נוגדנות תגובנית	ביקורת מארגנת	איהתנגדות לחוויה	מנוס מביקורת
1. בידוד אנטי-פרוספקטיבי	2. הברלה רטרופקטיבית	3. גישור פרוספקטיבי	4. הצפה אירטרופקטיבית
אל-קידום אל-צנטריפוגאלי	רתיעה צנטריפטאלית	קידום צנטריפוגאלי	אירתיעה אייצנטריפטאלית
			
			
			
			

נכונות תגובנית	ביקורת מארגנת	אירתיעות לחוויה	מנוס מביקורת
I בידוד אנטי-פרוספקטיבי	II הברלה רטרופקטיבית	III גישור פרוספקטיבי	IV 'הצפה' אירטרופקטיבית
אל-קידום אל-צנטריפוגאלי	רתיעה צנטריפטאלית	קידום צנטריפוגאלי	אירתיעה אי-צנטריפטאלית

(ג) בחינה מוגמית ישל תיפסוק: מאחר שפיסקה היא יחידת-הבעה מורכבת יוצא שכתפיסוק נבחנים צירופי-מגמות שפירוטם משתקף בתרשים 22. המגמות האופקיות 1-4 של מיפרוץ משתלבות עם המגמות האנכיות I-IV של טיווח בצירופים שונים. נוסף על כך פוגשים לעתים קרובות למדי באותו העמוד 'תערובת' של דרגות הפרדה, כגון בידור עם הבדלה, הבדלה עם גישור, גישור עם הצפה וכיו"ב. בסיווגו שלפי הפוטנציות א-ט מופיע תיפסוק ביחסים הבאים:

ל **בתיאום הדד-הנטיה מכריע האפסקט הדינאמי:** התפוסה מסתווגת לפי גישור (3) או 'הצפה' (4) — כלומר, יש כאן מיפרוץ (אופקי) במידה כלשהי, לעומת זאת חסר על הרוב טיווח (אנכי). משמע, אין בחינה עניינית בתחום הפרטי מגיעה לידי פילוג אחדותו הפנימית של האני; ואילו לפי המיפרוץ ניכרים הבדלים בין הפוטנציות א-ג בגישה לסביבה החברתית.

פוטנציה א: טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל מתאפיין כתבו של א ביחס של — חוסר תיפסוק: זו הבעה בלתי-מוכחנת של התרחשות נרפית, מתוך אדישות אי-רטרוספקטיבית. התפוסה מכסה את הזרקע (הגליון) בלי 'ריחוק' של ביקורת עניינית. זהו 'כיסוי' של נגדרות 'עיוורת' אחרי נסיון העבר, נגדרות הניזוגית מתחושותיה הרגעיות של החוויה העכשווית, בטווח הקצר של החושים 'הקרובים' — מישוש, טעם וריח — לפי רמתו העניינית של כותב א.

פוטנציה ב: טיפוס אינטגראטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני כתבטא כותב ב שלמותית תוך — גישור ער: לפי חושי-מידה טבעי מתאם האני את הבעתו בהבחנה ספונטאנית של 'טאקט' מתוך חכמת-חיים ביחס אי-זולת. טיווח חסר (IV) על הרוב — היינו, אין חציצה בהתייחסותו העניינית של הכותב ב בינו לבין עצמו (אנכית). זו אינטגראציה של העצמיות המפועמת בהמשכיות פרוספקטיבית, של אמון טבעי ביכולת האישית וחתימה לקידום ולפיתוח.

פוטנציה ג: טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער מתפרקנת התבטאותו של ג תוך — הצפה גועשת של התרחשות קמאית הפורצת ללא-מעצור, בלי כל הבחנה עניינית. מתוך חוסר מנוח פנימי נגרפת הבעתו של ג באקטואליזציה קצרת-נשימה. זו דחיפות עיוורת הלועגת ללקח העבר (אי-רטרוספקטיבית). עקב חולשת משמעתו הפנימית שבגישה אינו יכול להתרכז ולהבדיל עניינים לפי שייכותם לפסקות, 'זורה' האני את

מטענו הרגשי בלי דיחוי, בבת־אחת. אכן, לא הבהרה הגיונית (תיפסוק) מעניינת את כותב ג; מדרבנת אותו בעיקר הדחיפה 'לכבוש את הרקע', דחיקה בוערת 'להשתלט' על הסביבה (שטח הגליון) ולכסותה, עד לבלי תת 'פתחון־פה' (שבפתיחת פיסקה) לטיעונים נגדו מצד כלשהו. הוא רוצה ביצירת עובדה מוגמרת, שעל שלמותה אין לערער.

כתיאום ישר־הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית: ארגונית או צורנית: לפי ריסון ההבעה שנוטנציות ד, ה, ו התפוסה אמנם מתופסקת, אולם בהתחשב בהבדלים שבין פוטנציות אלה, לגבי מקורות הריסון ומטרותיו, מתגלים הפרשים אופיינים בטיווח ובמיפרוץ.

פוטנציה ד: טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת נוהג כותב ד לארגן את הבעתו בסדר הגיוני של — ה ב ד ל ה עניינית על־ידי רתיעה בטיווח ובמיפרוץ. האני ד נוקט 'ריחוק' רטרורי ספקטיבי, ולאור נסיונו הקודם מתכנן הוא את צעדו הבא. בהשגתו אין לתת לעניינים להתרחש מאליהם, והוא רואה חובה לעצמו לערכם בתכנית (פסקות־פסקות), ולהסדיר את מימושם לפי 'הקשר הגיוני' (בתוך פיסקה), ולקצוב את מימושם לפי הפרדה מארגנת בין סוגי 'הקשר' שונים (בין פיסקה לפיסקה). לשון אחר; תודעת החובה והאחריות למעשהו מזקיקה את האני ד להבהיר את הדברים, קודם כל לעצמו על־ידי חלוקתם (תיפסוק) בסדר הגיוני מסוים, המציב סייגים של 'ריחוק', סייגים המאפשרים לו לפקח פיקוח שיטתי על הגשמה מסודרת.

פוטנציה ה: טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת כפוי כותב ה לארגון מופרע, לפי —

תיפסוק מופרז | טיווח | אל־ריחוק, אל־קידום, בידוד, אל־איתוי, שסיעות (אל־צנטריפוגאלי) מיפרוץ

מכריעה פה נוגדנות קדם־מודעת או לא־מודעת להישופה יל החוויה הראשונית, נוגדנות המביאה לידי גיפוי תגובני מחמיר של האקטואלי. בירור קפדני ומאונס בדחיה אנטי־פרוספקטיבית של עניינים ש'אינם גראים' לאני, מתוך חשש שמא יערבבו אותו בקידום של עשיה כלשהי בניגוד לכבילותו החרדנית. תיפסוק מופרז זה חושף את 'מרחב־השתיקה' המחפה על נסיון כאוב, וכנראה טראומה רצינית, עד כדי כך שהאני מסוכסך עם עצמו (I) ובבירורו העניני אינו מסוגל לגשר בין ה'בקיעים' (בטיווח מופרז) שבהרגשתו הסגופה העצמית. מכאן באה אותה קריעות פנימית המכבידה על הסתגלותו של האני לסביבה החברתית. קושי זה משתקף במיפרוץ המופרז (I) — המורה על 'חלל' יל אי־מימוש, אכזבה, מצוקת אי־אמון ביכולת האישית להתקדם, חוסר־תוחלת להגיע לנוהל־חיים תקין, אי־השלמה עם הניתן, שדיפות־הלב, התנכרות לדרישות המציאות, הקבעה דוגמאטית המעקרת את חייו.

לפי תגובותיו המנופחות מכריעה בכתבו של טיפוס ו —

הבדלה של רתיעה במיפרוץ, לא-דיוקא מתוך ניפוי הגיוני של התוכן החווייתי, אלא בעיקר כדי להבליט את צורת הפתיחה של הפיסקה כעדות לטוב-טעם ולכושר-הבחנה מעודן, אסתטי כביכול. ואילו הטיווח חסר על הרוב, ובכך מתבטאת האחדות הפנימית של נרקיסם בלתי-מפולג. זו דיבוקיות האני לענין עצמיותו, עד כדי כך שהוא זוקף להישג 'רצוף' של יכולתו האידיאלית את כל ה'השתלשלות' (שבירידה מפיסקה לפיסקה) של 'ייחוס'.

בתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובות מפולגות. הבדלי תיפסוק שבין הפוטנציות ו, ח, ט גדולים ביותר ומחייבים בחינות נפרדות.

לפי תגובותיו נעוות-הצורה מסדיר כותב ז את התבטאותו לפי —

בידוד אנטי-פרוספקטיבי במיפרוץ לעומת גישור פרוספקטיבי בטיווח — כלומר, מכריעה בדידות ריגושית עקב גסיון מצער מן העבר, המעכב ואף מפריע בעד גישה טבעית (במיפרוץ) להתבטא דרך-חירות ברקע החברתי. אף שבהרגשחו העצמית חווה האני עצמו 'נפגע', מלכד הוא את חזיתו הפנימית (גישור: III) כדי לחשל את עמידותו בפני המציאות המאכזבת. לכן עושה האני כלפי חוץ מאמץ להשיג תגמול נאות בדרך של התיימרות ותובענות. אולם בינו לבין עצמו שקול האני יותר בהבדלתו הענינית ועינו פקוחה על אפשרויות מעשיות, במידה 'ניתן' למתוח את החוט' בלי שייקרע. כלומר, חרף אכזבתו בתחום החברתי (מיפרוץ 1: בידוד) מאמין אני ז בכשריו האישיים ובסיכוייו להתקדם בכוחות עצמו, ואפילו 'נגד הזרם' של קשיים שאחרים עורמים כביכול בדרכו.

לפי תגובותיו מעוותת-התנועה יש בכתבו של טיפוס ח —

גישור פרוספקטיבי במיפרוץ לעומת הצפה אי-רטרוספקטיבית בטיווח — כלומר, בגישתו לסביבה נדחק האני להריק את חצי-מרידותו על החברה, כדי לנקום, ולו במעט מועיר, על צער קיפותו מידית. ואילו בתחומו הפרטי (טיווח) מוצף האני זעף והתכרסמות שאינם מרפים ממנו, מראש העמוד עד סופו. כותב ח מסוננור במשפטו הקדום, ובזעפי אינו מסוגל לבחון את דמות ה'קיפוח' בחינה ענינית, בראי מחדליו האישיים. 'צרותיו' מטשטשות כל 'ריחוק' הגיוני (IV) ומשרות אותו במבוכה של חרון חסר-ישע.

לפי תגובותיו מגורת-התנועה מסתמן כתבו של ט לפי —

הצפה איטרטרוספקטיבית בטיווח וגם במיפרוח—היינו, תפוסה בלתי-מתופסקת המציינת את השלמות הקמאית של ריגושיות שלעת התבגרות מוקדמת, עיורון של חשוקות וחששות, צפיות ולבטים. החוויה הראשונית מתרחשת פה ללא-רתיעה של ביקורת, ללא-סייג ובלי הבחנה ענינית. 'הצפה' זו מורה על כך שאני ולא-אני עודם משמשים בערבוביה, בטרם הגדרה של מודעות עצמאית בתחומי הפרטי של האני, וכן חסרה עדיין התייחסות מוגדרת של האני ט בגישתו לסביבה.

86. שוליים לפי פוטנציות א-ט

שוליים— באחד או ביותר מארבעת צדדיו של עמוד כתוב מקנים לו מראה אסתטי, יוצרים 'אווירה' העוטפת את התפוסה. אולם בחינת השוליים אינה רק ענין של צורה אלא של יחסיהם הטיפקודיים בתהליך ההבעה הגראפית.

נבחן את השוליים מבחינותיהם הכמותית, האיכותית והמגמתית.

א. בחינה כמותית: (א) אופקית—שוליים חסרים, צרים או רחבים:

שוליימין בצד הפתיחה של השורות מובאים לפי יונגה (25, עמ' 5) שיעורי-חם אלה:

ט ב ל ה 32

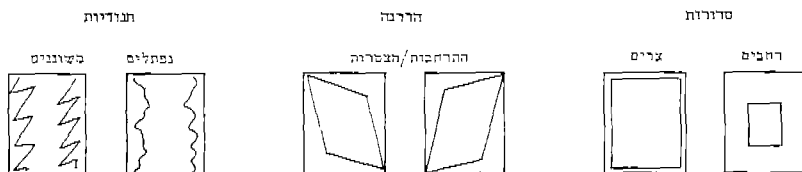
רחב	תקין	צר	שוליימין
$\frac{1}{7-5}$	$\frac{1}{7-9}$	$\frac{1}{9-20}$	יחסם לרוחב הגליון
$\frac{46-35}{5}$	$\frac{33}{7-9}$	$\frac{23-10}{9-20}$	רוחב השוליים במילימטרים
גליון שרוחבו 21 ס"מ			

(ב) אנכית: לשולי ראש ולשולי בסיס אין כל תקן, אבל שיעור סביר הוא בערך גדול פי שנים-שלשה מריחוק בין-שורותי שבאותו הכתב.

ב. בחינה איכותית של 'שוליים', לפי מעקב ולפי התהוות:

מעקב שבצורה ערוך על פי תרשים 23.

תרשים 23

במציאות שכיחות דרגות-ביניים בתערובות שונות.

התהוות: קודם שייכת כתב כלשהו הגליון הוא 'שדה פתוח', נייטרלי, לא-איש, כללי. בדרך כלל רושמת פעולת הכתיבה את התפוסה, הוא 'איש' שבעמוד, ואנו נקרא לו

פוזיטיב/ ואילו שוליים באים עקב התפוסה כתוצר-לוואי והם ה'אין' שבעמוד, לכן נקרא להם 'נגאטיב'. סדר זה מתגלה לחוץ בכל כתב. אולם לפי נביעתו הפנימית (הנפשית) יש שדווקא הנגאטיב מתעורר ופועל מלכתחילה — כלומר, השוליים מוקצבים קודם לכתב, וכך קודם דימויו (הפנימי) של הנגאטיב, והוא קובע את דמותו של הפוזיטיב. אין פירוש הדבר ששני אלה — פוזיטיב ונגאטיב — נוגדים בהכרח זה לזה, הם יכולים להשלים זה את זה והם שכיחים גם ביחסים אחרים, כפי שעזר נראה. מבחינה מיתודולוגית יצוין, כי השוליים מתהווים לפי סדר זה:

(1) בראש — לפי טיווח (אנכי) של שורה ראשונה (עליונה) בראש הגליון	} עיתוי של שוליים
(2) בימין — לפי תוואי המחבר את פתיחותיהן של כל השורות שבעמוד	
(3) בשמאל — לפי טיווח של שורה אחרונה (תחתונה) מעל לבסיס העמוד	
(4) בבסיס — לפי טיווח של שורה אחרונה (תחתונה) מעל לבסיס העמוד	

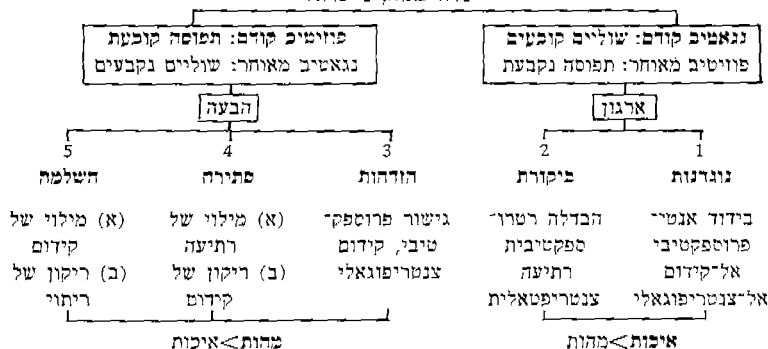
כדי להעריך נכונה את אופי השוליים ניתן דעתנו על כך, שבפעולת הכתיבה עומד הכותב לפני שלוש משימות אלה: (א) מהות — מה יש לו לכתוב (לומר)? כל הדברים שכתב (שאמר) מצטרפים ומהם נבנית התפוסה. (ב) איכות — איך יכתוב (יביע) אותם הדברים שבדעתו לכתוב? מעבר לשאלות סגנון וניסוחי-לשון עוסק המבחן שלנו בארגונו של הכתוב (התפוסה) לגבי הרקע, בין השאר, גם בעריכת השוליים. (ג) נוגדנות — מה לא לכתוב (לומר)? אי-כתיבה ניכרת לפי ריקות שברקע, לרבות זו שבשוליים. לאור הבחנות אלה אפשר לאפיין את השוליים לפי המיגוון 1-5 המומחש בטבלה 33.

ט ב ל ה 33

איפיון של שוליים

רקע הגליון

שדה פתוח, נייטרלי

ג. בחינה מגמתית של שוליים: מאחר שההבעה מתבמשת בפוזיטיב (הכתוב), הרי שבין שהוא הקובע או הנקבע, נתון בו המסד לבחינת המגמות הריאליות של המבטא (הכתוב) לעומת הנמנע (נגאטיב), אופקית וגם אנכית. יחסי התמלאות / התרוקנות של התפוסה מתהווים לפי מגמותיה —

אנכית וכן אופקית — של פעולת הכתיבה (ההבעה) לגבי הרקע החיצון. לאור יחס־ההפכיות שבין גילום לערטול (שעליו עמדנו בעמ' 339) נמצא, שמגמה נתונה המביאה לידי מילוי בתפוסה (פוזיטיב) מחסרת את השוליים (נגאטיב). וכן גם בהיפוכו: מגמה המרחיבה (אופקית או אנכית) את השוליים מרוקנת את התפוסה. הפכיות זו שבין פוזיטיב לבין נגאטיב תיבחן לפי האיפנון שבטבלה 33: נוגדנות, ביקורת, הודהות, סתירה, השלמה, לפי היחסים המתמחשים בתרשים 24.

1. נוגדנות תגובנית להבעה מעמידה את הכותב בפני קשיים, איך 'לפתוח' את העמוד. מעצורי־נפש שונים כופים עליו להשהות את כתיבתו (הבעתו) ולעכבה. לפי חומרת התנגדות הנפשית (להבעה) מתרחבת שליטתו של הנגאטיב, בדמות שוליים רחבים וישרים. רחבות השוליים משקפת את שיעורה המופרז של ה'השתקה' שבמניעת כתיבה. ואילו ישרות השוליים, בעיקר האופקיים שבימין, ולפרקים אף בשמאל, מורה על עקיבותה של הכפיה. הכותב מאולץ לקיים 'מסגרת מורחבת' (בשוליים) של שתיקה מתוך צער של בידוד אנטי־פרוספקטיבי, שיש בו לא רק אי־אמון ביכולתו להתקדם ולשפר את מצבו, אלא לעתים קרובות עקב 'הלם' שעבר הכותב ושבגללו הוא שרוי במתיחות מתמדת (ישרות השוליים) של פחד מפני הבאות, מורא מפני דרישותיה של המציאות הריאלית, החיצונית. בכך מתבאר אל־קידום זה בפני אותה 'חסימה מאימת'.
2. ביקורת מארגנת של סדר סביר (בלתי־כפוי) ניכרת לפי גילוי חוש־מידה בקיומה של מסגרת השוליים — כלומר, התמדת הביקורת השומרת על שוליים ישרים מפתחת השורות בצד ימין (בשמאל נדיר יותר). שיעור רוחבם של השוליים (לפי רוחב הגליון) אינו חוצץ או מנתק את ההבעה מתוך הרקע, אלא יוצר רושם של הבדלה רטרופקטיבית, היינו, שתוך כדי כתיבה מתויר הכותב מבט לאחור (לימין) ובוחר כל צעד חדש (שבפתיחת שורה) לפי 'קו העבר' (המתמשך מהשורות הקודמות).

3. הודהות גמורה מתאפיינת בכך שהכתיבה (ההבעה) פותחת ישירות, בלי חציצה (שוליים), מיד ב'מרכז' (בקרן ימין־עילית), וממנו היא מתקדמת 'רמציפה' אל כל הרקע. מלאות ההבעה גלויה, אבל מגמתה הקידומית־צנטריפוגאלית מוסתרת עקב חוסר שוליים. כלומר: העדר נגאטיב (שוליים) מוגע את קידום ההבעה (פוזיטיב) לעומת הרקע, שכולו רצוף בתפוסה. לכן אין המגמה גלויה לעין, אך היא מוסקת בבחינת רציפות הורמה מפתחת הרקע לסיומו. זהו מימוש גמור של המהות (ההבעה). הכותב ביטא את עצמו ככל שניתן בידו להתקדם ברקע, בלי מעצורי־פתיחה של השורות או סייגי סיומן, כמשתקף בתפוסה המלאה.

4. סתירה: ההבעה סותרת את עצמה, שלא בדרך התנגדות 'מאורגנת' (1), כי אם באורח פאראדוקסאלי. אולם אין זה פאראדוקס אלא למראית־עין, שכן מקורו בטבע־ההבעה עצמו, יחס הסתירה נובע מתוכו; לפיכך הוא ביסודו, ריאלי. נבהיר זאת בשתי התופעות הבאות:

(1) יחס של סתירה בהתמלאות התפוסה מבוטא תוך כדי רתיעה צנטריפטאלית של ההבעה (פוזיטיב) בצדדים הפותחים. בראש הגליון ובימינו — השוליים הולכים ומצטררים:

כמותית: התפוסה הולכת ומתמלאה, ובכך מתרבה ההבעה
מגמתית: לגבי הרקע החיצון נסוגה ההבעה צנטריפטאלית

יחס סתירה שקוף

סרבו

1

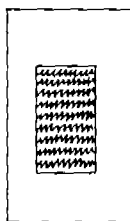
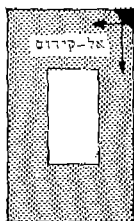
נוגדות חנוכית

בדוד אנט-פרוספקטיבי

אל-קידום אל-צטרופוגאלי

נגטיב קובץ מלכתחילה

אל-קידום

2

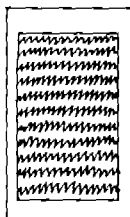
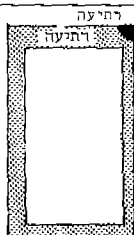
ביקורת מארצת

הברלה רטרופקטיבית

רתיעה צטרופיטאלית מבקע

פוזיטב קובץ

אל-קידום

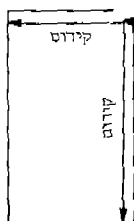
3

חורחות מביעה

נישור פרוספקטיבי

קידום צטרופוגאלי

פתיטב קובץ

4

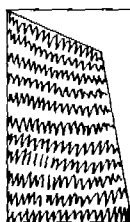
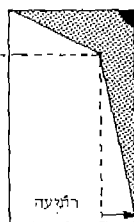
(1) יחס סתירה בפתיחה

התמלאות סותרת:

הבעה מתלכדה למרות

רתיעה צטרופוטאלית

רתיעה

4

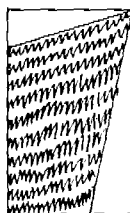
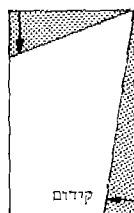
(2) יחס סתירה בפתיחה

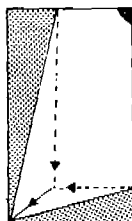
ההזקנות סוהרה:

הבעה מתמעטת למרות

קידום צטרופוגאלי

קידום

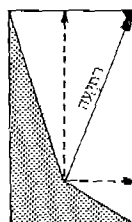
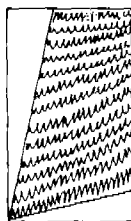
קידום

5

(1) יחס השלמה בסיום

התמלאות משלימה עם

קידום צנטריפוגאלי

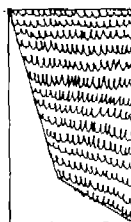

5

(2) יחס השלמה בסיום

התרוקנות משלימה עם

רתיעה צנטריפטאלית

כלומר: בעוד שמבחינה תהליכית: מחייבת לכאורה התרבות ההבעה שתהא צמודה להתקדמות, נרתעת היא למעשה לגבי הרקע החיצון. אולם פה קובעת העובדה, שהתמלאות מודרגת זו שבצד הפתיחה מרתיעה את השוליים (בראש ובימין) ומצרה אותם בהדרגה; עם זאת (לפי יחס ההפכיות שעמדנו עליו קודם, בעמ' 339) הולך וגדל מרחב (פוזיטיב) ההבעה על-ידי שילוב ענינים שבתחום אינטימי יותר, המסתמן לפי הרתיעה פנימה ימינה לקו של שוליים ישרים.

(2) יחס סתירה של התרוקנות התפוסה תוך כדי קידום צנטריפוגאלי של ההבעה (פוזיטיב) בצדדים הפותחים — בראש הגליון ובימינו השוליים הולכים ומתרחבים:

כמותית: התפוסה הולכת ומתרוקנת, בכך מתחסרת ההבעה בהדרגה
מגמתית: לגבי הרקע החיצון כתקדמת ההבעה צנטריפוגאלי

יחס סתירה לכאורה

הסתירה שבתפוסה זו מקורה בכך, שאנו מדמים כאן את התקדמות ההבעה כהתרחשות של התמלאות כביכול, בעוד שמבחינה פסיכודינאמית הבעה היא תהליך של הרקת תוכן הווייני מן הגפש להרץ. ואמנם, זה המצב בתמונה שלפנינו (2:4). ההבעה מופיעה כתהליך של התרוקנות מודרגת, בצדי הפתיחה מתרחבים השוליים, במידה שההבעה מתקדמת, פותחת כל שורה נוספת קצת שמאלה לעומת זו שמעליה. התלכסנות משמאלה זו של שוליי-הפתיחה מציינת, שעם התקדמות ההבעה מיתוספים משורה לשורה רק 'אימפולסים חדשים'; לכן הולך הפוזיטיב ומתחסר (משורה לשורה) מהדברים שכבר נאמרו בכתוב, ודברים אלה עוברים לתחום 'הדממה' בשוליים המתרחבים. כפי שבמציאות

הריאלית, לאחר פורקן של הבעה, מרגיש האני הקלה מסוימת עקב 'התרוקנות' מדברים שהצטברו בגפשו ולחצו עליו לחיצונו.

5. השלמה מבטאית קיימת, אם הולמת איכות ההבעה — התמלאות או התרוקנות — את מגמתה, כמודגם בתמונות (1, 2) שבתרשים 28.

(1) השלמה סיומית	כמותית: התפוסה הולכת ומתמלאה וההבעה מתרבה מגמתית: ההעבה מתקדמת רק בצד שמאל ובבסיס.
------------------	---

זוהי השלמה של התמלאות (התפוסה) המתגשמת תוך כדי קידום צנטריפוגאלי של ההבעה. בצדדים המסיימים — בשמאל הגליון ובבסיסו — מתפשט הפוזיטיב, ואילו השוליים הולכים ומצטירים. עם התקדמות ההבעה לסיומה, כובשת היא, כמו במציאות הריאלית, את מלוא הרקע, ואינה מותירה בו 'חלל' (נגאטיב) של דממה.

(2) השלמה סיומית	כמותית: התפוסה הולכת ומתרוקנת וההבעה מתחסרת בהדרגה מגמתית: ההבעה נרתעת צנטריפטאלית בשמאל הגליון ובבסיסו
------------------	--

זו השלמה של התרוקנות (התפוסה) תוך כדי רתיעה צנטריפטאלית של ההבעה. רק בצדדים המסיימים — בשמאל הגליון ובבסיסו — מצטמק הפוזיטיב, ואילו הנגאטיב (השוליים) הולך ומתרחב. יחס השלמה זה נעשה מפורש יותר ככל שההבעה נרתעת והדממה (השוליים) מתרבה.

תרשים 28 מדגים מצבים של מגמה משותפת, אופקית וגם אנכית. אולם בפועל עשוי כל אחד מארבעת הצדדים (שוליים) להשתנות ולהשתלב עם מגמות שונות, אף מנוגדות, בשאר שלושת הצדדים, כפי שנראה בסיווג לפי הפוטנציות א-ט.

כתיאום חריגה מבריע האפיקט הדינאמי: הפוזיטיב (התפוסה) קובע מלכתחילה, והשוליים (נגאטיב) נקבעים במאוחר.

פוטנציה א: טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל חסרים שוליים בכתבו של א או שהם נפתלים, לפי נרפות הביקורת, או אדישות שלפרקים מעורבת היא בנכזבות לגבי הרקע (הסביבה), מכאן —

(1) אופקית: חוסר שולי	ימין חוסר ריחוק לגבי עצמו, חולשת משמעת פנימית מלקיים 'קו' הסביבה, חוסר סייג, זניחות, גרירות
-----------------------	---

בכך מבוטאת הזדהות סבילה מתוך לא־איכפתיות, מושפעות בנקל מהסביבה.

(2) אופקית: שולי	ימין צרים נפתלים — אי־ציבות פנימית, התלבטות תבוטנית שמאל מתרחבים נפתלים — התרוקנות משלימה: סלידה מהחוץ, מורא מפני הסביבה
------------------	--

(3) אנכית: שולי	ראש מתרחבים: התרוקנות סותרת: שקיעה בדכאון, חוסר־ישע בסיס מצטירים: התמלאות
-----------------	---

כמותית: בסיס 'נבוב', ריקות, 'תלוי על בלימה'

לפי תיפקודו הפעיל הרמוני נותג כותב ב תיאום שטפי במיצוע של שוליים בינוניים :

שוליים	אנכיים	בראש בבסיס	הגליון	ישרים	ורחבים — חוש פרופורציה, טאקט טבעי
אופקיים	בימין בשמאל	מתרחבים	הבעה	מתרוקנת משלימה	צנטריפוגאלית, חירות, קידום

יש כאן שילוב הרמוני של יציבות רגשית המתבטאה בטיווה עקיב בגישה (בשולי ראש) וגם בביצוע שלם (בשולי בסיס), אגב שמירת 'ריחוק' של טוב-טעם וכבוד עצמי. בשולי-ימין התרחבות קלה המגלה עירות של בטחון עצמי של שמחת-חיים וצמאון-יצירה. בשולי-שמאל אין פעלתנותו של כותב ב מרחיקה-לכת מעבר להגינות כלפי הוולת. יש בשילוב זה משום 'ריחוק מושך' לגישור מתוך חכמת-החיים לפתח יחסי קירבה ושיתוף חברתי.

פוטנציה ג: טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער 'כובש' הפוזיטיב את הרקע בכתבו של ג, השוליים חסרים או נפרצים :

(1) הצפה גמורה: הגליון מכוסה כולו בכתוב, חסרים בו שוליים בארבעת הצדדים, עקב מילוי צנטריפוגאלי — אנכית ואופקית. זו תבעה נטולת-מעצורים. האני משתלט על הסביבה (רקע הגליון) בלי סייג, מתוך בטחון מופרז שבעירון שתלטני של הדחפים. ברוב געשו מתעלם הכותב ג מכך, שיש להשאיר מקום גם לזולת. כותבים כאלה אינם סובלים 'התחכמויות', אלא מסתערים על החיים, כמו רוצים 'לבלוע' אותם בישירות מופרות של חמימות-מות, בהעזה הרפתקנית ורדיפת סנסאציות. זה לא-ידווקא יצר-רכשנות של אנוכיות צרה; תכופות יותר מכריעה כאן להטנות 'לכיבושים' מרחיבים בחוץ, כדי להשתחרר כביכול מריקנות המגעושה מבפנים. יש פה תמונה מובהקת להתנהגות של 'הכל או מאומה' בקיטוב לגבי תביעה/נתינה, אהבה/ שנאה, מסירות/תוקפנות וכיו"ב. ואמנם לגבי תמונה כזאת נדרשת זהירות מרובה שלא להפליג במגרעות הכותב ג. שכן, לעתים לא-נדירות פוגשים תמונה של 'הצפה גמורה' אצל טיפוסים הומאניים ביותר, אצל בעלי נפש המפועמת בעוצמת הזדהות עם כל זולת באשר הוא, מעבר לדקדוקי-עניות של שלי ושלך. יש כאן משום ביטוי של שיתוף, 'המקום הוא שלנו, של כולנו'. האני חי את הסביבה החברתית ומזדהה עמה עד כדי שכחת-עצמו וביטול סייגים של בלעדיותו. הוא גמוג בשלמות דינאמית אחת: אני-סביבה.

(2) תמונה מסוערת ביותר נעשית שקופה לגמרי באותה געשנות בלתי-מרוסנת של תבעה צנטריפוגאלית לפי יחסי בתירה (2:4) השלובה עם השלמה (1:5):

שוליים	אנכיים	בראש בבסיס	מתרחבים: התרוקנות בימין	סותרת	צנטריפוגאלית	חמימות-מות קפצנות, עציפות
אופקיים	בשמאל: מצטררים: התמלאות	מצטררים: התמלאות	(1:4)	(2:5)	צנטריפוגאלית	מנוס מעצמו רדיפת-קדים

ערבוב

לגבי הרקע מתקבלת כעין זריקת דיסקוס אל-על וקדימה, ליכסונם של השוליים כלפי מעלה ושמאלה מביע התמרדות נסערת לכל 'סאקט' של גיבוש. בהתפרצות מעפילה זו לועג הכותב ג לכל כניעה ל'גרביטציה' (אנכית) או מישטור וקורא תגר לכל נסיון ליישוב 'מאון' (אופקית) של רגיעה, גדר ייצוב על הקרקע. תוך אי-מנוח נישא האני בסערה של התלהבות וקנאות לשאיפותיו, הממריצות אותו להגשמה נועזת אגב בטחון מופרז ביכולתו האישית או בחשיבות מטרותיו. מצד אחר יש שבגלל רגשי-נחיתות ובקשת מפלט מפני הווייתו המציקה לנפשו — אין דבר שיכבד מן האני, והוא מטיל את מלוא משקלו אל מול הדרגים ה'גבוהים' וה'קדמיים' מתוך הצפיה, כי יחושו בעוז תגופתו היוצרת וילמדו להעריכו כיאות לכרשרו וליכולתו.

ואמנם, חשיבות יתרה נודעת לפורצנות של שולי-שמאל (הדגמה II לתבחין 1 : 143- 'צופרידין'): זו התפרצות אל 'מחוז לתחום', כאשר 'מעבר' לגבול הממשי (שפה שמאלית שבגליון) ממשיכה פעולת הכתיבה בתוספת אותיות או מלים, על הרוב בשורה שסימנה מתקמר ויורד. בכך פורץ הכותב את ה'קיר' — כאומר להרוס תחום חברתי, להסיג את גבול הזולת (בשמאל), לפלוש אל הבלתי-ניתן בגלוי, לא 'בדרך-הישר' (לא בשורה ישרה). לפעמים מתבטא בכך פורקן גברותי. אין הכותב יודע לאן יברח מפני עצמו, ובלי כוונת ודון עלול להיות מטרד לזולת. יש שעקב התרופפות המשמעת הפנימית הופך אני ג מנרדף מצוקתו הפנימית לנקמני ורודף אחרים, ובמקרה הטוב יש בכך משום הסתכנות 'עיוורת' כדי 'להציל' דבר העשוי — בטיפול רגיל — לחמוק מהישג ידו. על הרוב זו התערבות בעיני הזולת, חדירה ובחישת נצלנות, לפעמים ביטוי ליצר השתלטות ואף מעשי סחיטה באיום; ויש שפריצת שולי-שמאל מתריעה על הפרעה או משבר.

כתיאום ישרה-הנמיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית : ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת קובע אצל כותב ד הפוזיטיב בקיצוב עקיב של שוליים ישרים — בראש הגליון, בימינו ובבסיסו, בצד שמאל אין הקפדה יתרה על ישרותם. בכך מבוטא כוח-ליכודה של משמעתו הפנימית, וכן יכולתו להתרכז בהשלטת סדר בפעילות התנועית ולכוונה במסגרת (=שוליים) מאורגנת, המקיימת סייגי חובה שביחסי אני/אתה, וכן הסדרה שיטתית ביחסי שאיפה/הגשמה (תרשים 28 : תמונה 2):

שוליים	אנכיים	בראש רחבים יותר — רתיעה: עיון, שקלול, תכנון, חזקה-העקרונות
ישרים-אופקיים	בימין רחבים יותר — רתיעה: זהירות, שליטה עצמית, גישה אובייקטיבית	בבסיס צרים יותר — אי-קידום: אי-שקיעה, אחריות, בהגשמה, יסודיות, ביסוס
		בשמאל צרים יותר — אי-קידום: תודעת-סייג, ריחוק של הגינות, התחשבות

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובנותו המכווצת קובע בכתבו של ה הנגאטיב בשוליים ישרים, מורחבים בהפרזה: פוזיטיב מוחנק בתוך מסגרת מבודדת (תרשים 28 : תמונה 1), המורה על נוגדנות תגובנית של השתקה מחמת מצוקה, קבעון, עצבת-כפיה, שסעת.

פרק שביעי

<p>'בעננים' ... תלישות, ניכור למציאות, אוטיוס</p> <p>אל-ארציות, אל-גשמיות, עיקור-</p> <p>החיים, קור נברוטי</p> <p>קבעון אמהי, העלמת העבר, סלידה</p> <p>מפני המוצא</p> <p>'קיר-מגן' בפני החוץ, מורא הסביבה, פרישות</p>	הגליון	בראש	אנכיים	שוליים ישרים מורחבים נוגדנות תגובנית
		בבסיס		
		בימין	אופקיים	
		בשמאל		

פוטנציה ו: טיפוס גרקיסטי

לפי תגובותיו המנופחת מבליט כותב ו את הפוזיטיב הצורגי על-ידי שוליים:

<p>רום-'הייחוס', יומרה, 'אריסטוקרט', 'רוחב-דעת'</p> <p>'על הגובה', אל-השפלה עצמית, אל-</p> <p>הפגנת 'יד פתוחה', 'רוחב-לב', 'טעם'</p> <p>'אדיבות', 'שומר-עורו' ... , תמדן, אומר לא ולוקח, גרקיס</p>	הגליון	בראש	אנכיים	שוליים ישרים, רחבים 'למען-הצורה'
		בבסיס		
		בימין	אופקיים	
		בשמאל		

בתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובות מופלגות. עם כל ההבדלים שבין הפוטנציות ז, ח, ט, משותפת לגבי השוליים רתיעה צנטריפטאלית באופנים שונים, ואלה הם:

פוטנציה ז: טיפוס רפורמאטורי

לפי תגובותיו געוות-הצורה קובע בכתבו של ז הפוזיטיב את השוליים (2:1):

<p>בראש מצטררים (1:4) — התמלאות סותרת: עליו, איצול, התגשאות, התפארות</p> <p>בבסיס מתרחבים (2:5) — התרוקנות משלימה: מצוקת-אשמה, התחשאות, הדחקה</p> <p>מחמיר עם עצמו, מעמיד-פנים, מתהגן</p> <p>איסטנים, חשדן, תכנן, מופוכ מאשלות</p>	אל-יקידום	רחבים (1)	ישרים	בימין	אופקיים	<p>אנכיים</p> <p>(1) שוליים</p>
		צרים (2)		בשמאל		

בתמונה זו מציב האני 'קו' אישי (ישר של שוליים), אם כאמת-מידה לקיומם של סייגים אסתטיים או מוסריים, ואם רק למראית-עין ביוחסים שבינו לסביבה (אופקית). שמירה זו על ה'קו' מגבילה אמנם את חברורו, לפי השיעורים של בררנות, איסטניסות, רצון לשלמות ללא-דופי, נתבעות עצמית למסגרת-ערכים והצבתה כמבחן לאחרים, זו מספקת לאני שני צרכים חיוניים: (א) סיפוק של תחושת אחריות ומהימנות, בצד

הצורך (ב) בעידוד והבטחה עצמית מפני הסביבה כפזית-טובה, שאינה יודעת להעריך את חשיבותו ופועלו, והיא מתעלמת ממסירותו ומשירותיו הטובים, ותכופות אף מקפחת אותו. לכן גורס הוא, שאין לתת אמון בסביבה, והוא מושיך ידו ממנה, אין זו אלא 'טאקטיקה' של סחטנות עד ליישור-הקו'.

עקרונות אל-קטנוניות, רום-לבב, סלידה, סודיות	'הוד-מעלה', רכיבה על	ישרים: נוגדנות של אל-קידום	בראש בבסיס	אנכיים	(2) שוליים
אשמה א-אמון, מפלט מהחזון, בקשת סיתרה, חששנות	התכנסות, מצוקת-נוחם, אינטימיות,	רתיעה	במימן מצטררים (1:4) בשמאל מתרחבים (2:5)	אופקיים	

תמונה זו שכיחה יותר מן הקודמת, לכן אופיינית היא יותר לפוטנציה ז', המתגלה באורח התנהגותו של ז' להחליק את סבך הסתירות, שלתוכו נקלע תכופות עקב מעשיו. יש כאן, בין השאר, דראמטיזציה של 'כובד-ראש' (שולי-ראש) והעמדת-פנים מתוך הגינות ג'נטלמנית כביכול. בשולי-ראש ישרים שלו מפורש כביכול יחס אובייקטיבי בכוונתו ובמיטב יכולתו לפעול לטובת הענין.

אלא שהמרצע יוצא מהשק במישור החברתי (האופקי). אך צדיק גמור זה 'מאבד את הקו' ופונה עורף, לפי רתיעה צנטריפטאלית בשולי ימין ושמאל. בכל זאת גיוהר מפני הכללה, שכן לפעמים יש ברתיעה כזאת תעודה של נקיפת-מצפון מחוסר אומץ להודות במשגה (מעילה באמון, בגידה). אג"ז חסר יכולת או נכונות נפשית לעמוד בפני הזעזוע הצפוי לו, אם יפנה לנפגע כדי לישר את ההדורים עמו. במקום להשתחרר ממועקתו הנפשית בהודאָה מופנה הוא לעצמו ועומס את ה'כתם' המכביד עליו (בתפוסה הנסוגה שבימין). יש שהמדובר ב'קלקלה' חד-פעמית המייסרת את האני, שלא כפי גודל 'חטאו'; מצד אחר מורה נסיגה תגובנית כזאת לפעמים על התגוננות 'עם הגב אל הקיר' לנוכח מצוקת חשדנות כרונית, שמא טמנו לו מלכודת. כך הוא נקלע לשרשרת תגובות: אשם — חושד — חרד — חומק לעורף — מסתתר.

איפיון 'משחיר-פנים' (השחור של הכתוב) כזה מתבאר לפי הפער המשווע שבין כפיות הכותב ז' להדר 'לשם-הצורה' לבין 'השחתת' המראה בליכסונם של שולי ימין ושמאל. עם כל הסתירה שבשיחוק מסולף זה עלינו להביא בחשבון, שמבחינה פסיכו-דינאמית יפה כוחו של הנאמר 'הרהורי עבירה קשים מעבירה' — כלומר, מצפונו של אדם עשוי ליסרו לאו-דווקא לאחר שסרה, וככל שרקמתו רגישה יותר כן חשופה היא יותר להיפגע כבר מעצם המחשבה על דבר 'מביש', וידו תקצר מלטהר את עצמו מדימוי 'מחטיא'. ואמנם, לעתים לא-נדירות כותב שוליים נסוגים (1:4 ; 2:5), נפשו מתכווצת עליו עד כדי חשדנות חולנית. במקרה כזה הבעיה אינה לגלות 'פשע' או להתריע על התנכלות כביכול, כי אם לסייע בידי נפש זענית על לא עוול בכפה, כדי שתוכל להשתחרר מביעותיה ולחזק את בטחונה הפנימי בדרך של הפניית מרצה לחוץ. לנוכח התנהגות כזאת של הנחבא אל הכלים יש להיזהר ולקיים במשנת-תוקף 'כבדהו וחשדהו'.

לפי תגובנותו מעוותת-התנועה גקבעים בכתבו של ה שוליים משוננים, כעין 'שיני-משור'— כל שן פוגעת בשורות אחדות, נודדת ימינה/שמאלה נדידה קאפריזית, עוויתית, חדלת-ישע ואינה יכולה לקיים 'קו' ישר (של השוליים) של גדירות עצמאית, מכאן חזות רצוצה :

שוליים	אנכיים	אופקיים	בימין	משוננים: רתיעה/קידום	בשמאל	בראש מתרחבים (2:4) — התרוקנות סותרת: משבר-אמון, מרי, זעף, אכזבה בבסיס מצטררים (1:5) — התמלאות משלימה: היגרות למדנים, סכסוך, התמוטטות-עצבים
						התכרסמות, התייסרות, רגיונות, עצבנות, קריעות ועם-גם, מורא/שחצנות, הוקעה, עוקצנות, הרסנות

אין זו רציצות כנועה, רכה של אמירת-הן על תלאות שנפלו בחלקו של כותב כזה. אדרבה, בחירוק-שינים הוא מפשיל את שרוליו, תכופות בעזות-מצח של 'בלתי-מנוצח', ובאגרוף אימתני הוא מנופף מול פרצופה הבוגדני של החברה ה'מרושעת'. בשום פנים לא ישתחד ל'קשר של שתיקה'. בתודעתו אין הוא דורש את טובת עצמו. אף שכבד סבלו, משוכנע הוא שכמעט אין לו סיכוי של תקנה. ומאחר שכך, שוב אין לפניו שאלה של 'רווח והפסד', כי אם ענין שבעקרון: יקוב הדין את ההר.

בין כותבי שוליים משוננים מצויים מרוטי-עצבים, נברוטיקנים, רגזנים, גרגנים, רוטנים, מעוררי שערוריות ציבוריות וכיו"ב. ויש ביניהם גם סחטנים-טפילים, שעקב מפגע של ממש או טראומה נוהגים הם מנהג-זאב בזולתם. מצוקתו — ריאליה או מדומה — מוליכה לפעמים לניהיליזם, מערערת בנפשו כל שריד של אמון בערכי החיים ומטילה בה יאוש.

שוליים	אנכיים	אופקיים	בימין	משוננים: רתיעה/קידום	בשמאל	בראש מתרחבים: התרוקנות סותרת (2:4): סומק, כושת-פנים, חששנות; בבסיס מצטררים: התמלאות משלימה (1:5): תסיסה, שקיקה, אי-עמידות; בימין מצטררים, נפתלים: התמלאות סותרת (1:4): התקסמות, חיסה עצמית; בשמאל מתרחבים-נפתלים: התרוקנות משלימה (2:5): מורא מפני הסתחפות, סיווג.
						הסתחפות, סיווג.

לכאורה יש כאן עליצות, אופטימיות, מצב-רוח מרומם, סגולות שהן בולטות בהתנה-גותו החיצונית של נוער. אולם ככל שתמונה זו נראית ורודה וכובשת מלוא אמונם של הורים ומחנכים כן מכינים הם בכך לעצמם הפתעה, שלא תמיד היא מסתיימת רק ב'אי-נעימות של-מה-בכך'. ככל שהדבר נראה פאראדוקסאלי, לעת התבגרות ועלמות (בגיל 14—18), רוחשת תכופות בלבם של בני-נוער מעמסה של רצינות במידה שלא תאומן אצל בוגרים עמוסי עול חובות ודאגות-קיום שלא לעצמם בלבד. אולם לא פאראדוקס כאן, אלא לקח ממשי מהנסיון הפסיכו-ביולוגי. כידוע, זה שלב של התפתחות מזוהה,

המעמידה את האני המתבגר במבחן חריף של דרישותיו הנועזות לנוכח חוסר נסיונו המעשי או מיעוטו; זוהי מחווה של רוב בטחון בהתמרדות, אך חיסוי לדלות האמון הפנימי, עצימות של איווי עד כדי בהלה ומנוסת האדם הצעיר מפני עצמו. בעוד שאצל בנים נוטה בשלב זה ההתרוצצות הפנימית לעבור לפסים של ייצוב וגיבוש או למפנה דראסטי של תוקפנות, המופנית נגד הסביבה של המבוגרים, פועלת אצל בנות דמות הגנתית של 'גיוס הבלמים' לעצור בעד סהף. חוסר בטחון פנימי מתורגם כאי־אמון בסביבה, כרתיעה מפניה.

*

בסיכומו של דיון נציין, כי בחינת הריווח לסוגיו, בשני הממדים — גובה ורוחב — הובדלה מבחינת הכתוב עצמו (הגילום) בעיקר מטעמים דידיקאטיים. אולם בפועל אף הריווח הוא כתב; זה הכתב הבלתי־כתוב, המעורה אורגאנית בכל הכתב. את טיבו של ריווח ניתן להעריך הערכה הומוגנית לפי טבע התנועיות או הצורה, כפי שסינוגנו אותן בפוטנציות א-ט.

יתרה מזו, ההדיוט נוטה להפש את ה'אופי' רק בכתב הכתוב, בצורתה של אות, ואינו מעלה כלל בדעתו, שלעתים לא־נדירות מזדמנות אותיות תקניות לגמרי, שאינן מעוררות כל חשד של הפרעה או אנומליה, וברבים ממקרים כאלה עולה לאין־ערוך חשיבותו האבחונית של הריווח על זו של הכתב הכתוב, לשם חישוב טבעה של ההפרעה.

בחינת הכתב כיחידה שלמה

87. ההבעה שבטווח III השלמותי: לפי הפוטנציות א-ט

טווח III, הטווח השלמותי מציין בחנים הנתפסים ברושם הכללי מן הכתב השלם שבעמוד או יותר, והם שלושה:

(א) דרגת שוויונות הנבחנת לפי (א) רישות; (ב) מישקול;

(ב) דרגת ארגון הנבחנת לפי יחסי כתיבה/ריחוק;

(ג) דרגת סדירות כללית של תמונות התנועה, הצורה והמרחב.

שלושת בחנים אלה הם לפי הדירוג הנזכר (ראה טבלה 3) המרוחקים ביותר מהקשר תיפקודי לפוטנציות א-ט. כלומר, שלפי ריחוקם התיפקודי מן הפוטנציה השלטת בכתב מסוים פתוחים הם לשינויים הטרוגניים, אי-פוטנציאליים, שאת טיבם ושיעורם אין לצפות מראש. מטעם זה יש צידוק־מה בדרישתו של קלאגס להקדים את הבחנים השלמותיים כדי להשיג בהם את 'האידיאה המנחה' ולבאר לפיה את משמעות הפריטים (ר' 'האדם וכתב־ידו', עמ' 25-34). ואמנם, בבחינה מוקדמת כזו יש סיוע מעשי חשוב. אולם השלמות 'בלתי־נתפסת' (ינגה), ובגלל אי־הבחנת הפריטים אורבת בה מכשלה של הטעיה, ואף של סובייקטיפיקאציה. כדי למגוע זאת הכרח הוא לדון את שלושת הבחנים בסיום תהליך התרכבותם מכל הפריטים כשלמות סינתטית.

88. דרגת השוויונות לפי הפוטנציות א-ט

כדי להקל את קליטתה של דרגת השוויונות בהתרשמות כללית, נסיה בבחינה מוקדמת את דעתנו מצורותיהן של האותיות. לשם כך מוטב להתבונן בגליון כשהכתוב מהופך בראשו כלפי־מטה, ולהשקיף על התמונה הגראפית השלמה שבעמוד, לבחינת יחסי חלוקתם של צללים/אורות— כלומר, כתמונה של 'שחור על גבי לבן', לפי תפוצת המאסה של הדיו לגבי הרקע (הגליון). התבוננות בלתי־משוחדת תגלה בלי קושי, כי איכות התפוצה— השווה או האי־שווה— ניכרת למעשה לפי השתלבותן של שתי תופעות בשיעור־יחס שונים: רישות ומישקול. לפי מקורות התהוותן נוגדות שתי תופעות אלו מהותית, לכן טעונה כל אחת מהן בחינה לעצמה.

א. רישות: ה'צללית' (הכתוב) מרשתת את ה'אור' (לובן הרקע של הגליון) חוטים־חוטם שתי־וערב; אלה הם קווי־הגובה וקווי־הרוחב של גופי האותיות, גושי

המלים, פסי השורות, שבהצטרפם בתמונה הגראפית השלמה, רוקמים הם את תבניתה האינדיבידואלית של הרשת, הנבחנת לפי דרגת השוויונות — שווה או אי־שווה יחסית. דרגת שוויונותו של רישות נתפסת לא־דווקא לפי התוטים המרשתיים עצמם, אלא בעיקר לפי שיעור ההשתנות (התגודה) בחלוקתם של ה'חללים' — אלה הרווחים לסוֹ-גיהם — המלבינים לגבי הרקע. חלוקה שווה של המאסה גראית ברורה יותר, אם הריחוק הבין־שורתי מובדל בכתב של הפרש אורכי קטן לעומת הרושם המטשטש יחסית בגלל פלישות של בליטות עיליות ותחתיות בהפרש אורכי גדול, המאפיל על הריחוק בין השורות, אפילו אם הרישות שווה.

קלאַס מדבר על התבוננות 'מרימה', ר"ל שברושם האופטי מתבדל גוף־מלה כעין שטח סגור ה'מתרומם' מעל לאותו 'קטע־התשתית' (לובן־הרקע) שמסביב למלה, העושה לפעמים רושם של איזון ולפעמים ניגודו של איזון. איזון משקף שוויונות לא־מודעת; אי־איזון — מחסור בשוויונות החלוקה. האיזון האופטי נפגע במידה שהרשת 'נפרצת' — פירצה כאן ופירצה שם — לפי השתנות החללים בדרך של גדילת רווחים או קטיגתם בכיוונים שונים.

הרישות הוא בוחן ראשי לטבע הרגישות התבניתית (פסיכאסתטית־אידטית) ולטבע הביקורת (האופטית), לפי הדרישה הפנימית להרמוניה — כלומר, ליסודות של חוש־פרופורציה, טביעת־עין, טוב־טעם, דקות־הכחנה, מאוזנות־הנפש, חוש הסתגלות לסביבה.

כריסטיאנסן־קארגאפ (4) רואים בשוויונות 'סדירות של הריתמוס החלוקתי בלבד'; אך לפי הפירוש שהם נותנים לריתמוס זה במונחים של 'פעלתנות, חופש, נוקשות' וכיו"ב יוצא גם מה שלא פורש — היינו, ההכרח להבחין בייחודו של השטף התנועי. לעומתם מציין קלאַס לגבי אי־שוויונות שני בחנים: לא רק הפרעתו של השטף החלוקתי (כגון על־ידי פלישתו בהפרש אורכי מופרז), אלא גם הפרעות במחזוריותו של השטף התנועי, מתוך הבדלי גישה אלה נחלקו גם דרכי פרשנותם של החוקרים. מאחר שקלאַס מכליל בבחינתו — חלוקה עם תנועה — מפרש הוא את דרגת השוויונות כמבחן לדרגת־הגריות. בהקשר זה מגדיר קלאַס את המונח 'גריות' לא במשמעות של חוזק חי־הרגש, אלא כמופרעות של שיווי־המשקל הפנימי עקב רשמים (גירויים) הבאים מהחוץ. לשון אחר: גריות מתייחסת פה לא לחוזקו של הטבע הריגושי־אמוציונלי, אלא ל'רגשות מצביים' לפי עירות ההגבה האישית לגירוי־חוץ. ברוח פירושו את המושג של דו־משמעות (ר' 'האדם וכתב־ידו' עמ' 15–16) מציב קלאַס הבחנות אלו שנישם לגבי הפוטנציות שלנו:

א) אי־שוויונות — גריות מרובה עד כדי מופרעות מתוך ערכיות:

(+) חיוניות יתרה (פוטנציות ג, ט); הרגיש, הקולטני, מעודן־ההתרשמות (ז, ה, ג, ת).

(-) דלות או דלדול החיים הפנימיים (א, ה, ז); הרגון, העפוף, חסר־המנות (ג, ת, ט).

מופרעותו של הסוג השלילי (–) מקורה בקלישות חיי־הנפש ודלילותם, ועם זה לעתים לא־נדירות רעב להזנה מהחוץ. אפילו רשמים קלי־ערך לובשים בעיניו משום־מה השיבות יתרה ורק משום כך מורגשים הם בנפשו כ'מפריעים'. ואילו מופרעותו של

הסוג החיובי (+) — שקלאגס מעדיף לכנותה גריות — ניכרת כ'רגישות-נפש גבוהה', שעקב הרושם (גירוי מהחוץ) ניטלת ממנה שלותחה, כיון שזו עודנה חשופה לערכי-הרגש החלשים ביותר שלה עצמה. בסוג השלילי (—) מופנית הנפש לחוץ מתוך מחסור בעמידות כנגד חיים זרים; ואילו בסוג החיובי (+) יש פתיחות-הנפש לחיים זרים. היפוכם של דברים בשוויונות.

(ב) שוויונות — מחסור יחסי של מופרעות מתוך (+) או (—):

(+) 'מי שנפשו מלאה רעיון, מטרה, ייחול, אהבה וכדומה, אצלו חולפים אלף רשמים בלתי-נגלטים; יש בו יציבות רגשית, מתינות, מנוחה — כלומר, אין הוא מוצא בנקל מתוך שיווי-משקלו הנפשי ומן ההרמוניה הפנימית שלו.

(—) 'אך בלתי-מופרע הוא גם שווה-הנפש המתאפיין במחסור בכושר התרשמות, בקהות, באדישות'.

גירסתו של קלאגס על דרגת השוויונות נראית לנו רק בחלקה, שכן יש בה סתירות מבחינה פסיכולוגית, וכמה מהנחותיה הגראפולוגיות מוטעות ואינן עומדות במבחן המציאות. גסתפק בהדגמות אחדות. ידוע מהנסיון היומיומי, כי מטרה, ייחול, אהבה וכיו"ב יוצרים מתח נפשי המשבית מנוחה ואינו מגיח מקום למתינות. במידה שהנפש 'נפתחת' לענייניה שלה, כן משוקעים יזמתה ומרצה באותה המגמה של התמכרות שלמה להם, ואינה מוסחת על-ידי 'אלף רשמים' מהחוץ, כלומר: אין זה מצב-נפש 'סטאטי' של 'ממלא' המחייב כביכול שוויונות (קלאגס). אדרבה, מי שמייחל, אוהב, 'חותר למטרה' וכיו"ב מתאפיין דווקא באי-מנוחתו, בחוסר-שאננות בהתנהגותו החיצונית. ברור איפוא שדווקא במצבי-מתח כאלה מכריעה על הרוב אי-שוויונות. מצד אחר לא תיתכן בשום פנים שוויונות תוך כדי אדישות, אטימות וכדומה (קלאגס). רישות שווה אינו ניתן בשום אופן תוך כדי 'מחסור בכושר התרשמות' (קלאגס), ולו התרשמות מרחבית בלבד. בכך מתגלה החולשה בקביעה הנזכרת של קלאגס, לפי שטף חלוקתי בלבד, אף שלהלכה מזכיר הוא את-השטף התנועי (שנדון בו להלן, 'מישקול'). מבחינה פסיכודינאמית יש להבדיל בין חוסר-ענין כללי, שמקורו בדכדוך, נרפות, אפאתיה, לבין אי-ענין בדבר מסוים, או אי-התפורות לדברים שוליים, כאשר ההתעניינות מתוחה בריכוזה לתוֹם מסוים אחד מתבטא הדבר בפעילות-נבכים סלקטיבית. שני מצבי-נפש אלה ניתנים להבחנה גראפולוגית, בין השאר, לפי תשליכים אלה: אדישות — כמונוטוניות של הלחץ (להלן — מישקול שווה) תוך כדי רישות אי-שווה (פוטנציה א, ה, ח); ואילו דינאמיות סלקטיבית (ב, ג, ד, ז, ט), אפילו אם מאורגן הרישות (ד), הלחץ אינו מונוטוני, תכופות מאוד בלתי-שווה, 'פראי', תוך כדי רישות 'פרוע' (ג, ט). זוהי תמונת הבעה אופיינית (אם כי לא בלעדית) למצבי המתח הנפשי של 'מטרה, ייחול, אהבה'.

בנדון זה מקשה קלאגס עצמו: מכיון שהשטף החלוקתי מהווה רק צד אחד של 'השטף כפשוטו', מתעוררת תמיהה, הייתכן לראות פירוש שלילי (—) לגבי שוויונות, לפחות לא-רעה, כפירוש שקול? תמיהה זו מבקש הוא לפתור בסיוע של ה'פורמניבו'

(ר) 'האדם וכתב-ידו' עמ' 25-34) — כלומר, קלאגס מודה הודאה עקיפה באי-סמכותו של השטף החלוקתי לשמש כבוחן בלעדי לדרגת השוויונות. ואמנם, מביאה בחינתנו בחשבון גם רישות (חלוקה) וגם מישקול לפי הפוטנציות א-ט.

בביקורתם על גירסת קלאגס בסוגיה זו מטעימים כריסטיאנסן-קארנאפ (4) בין השאר, כי 'גריות בתור שכזו אינה מביאה להפרעה בשוויונות הכתב, אלא רק גירויים אקטואליים או הדים שלהם, כגון התרגונו בשעת הכתיבה, פעלתנות מופרזת, אכן, פליאה היא, כיצד אפשר לדבר על 'פעלתנות מופרזת' בשעה שהם מתעלמים לגמרי מן השטף התנועי (מישקול), המעורה בהתהוותם של יחסי 'צל/אור', בעוד שחוקרים אלה מגדירים את השוויונות כ'סדירות של חלוקה מרחבית בלבד'.

גם כשחוקרים אלה מייחסים לשוויונות, בדומה לקלאגס, 'ייצוב הרגש, הרמוניה נפשית, שאננות שבטבע', מטעימים הם מצד אחר את האופי התגמולי לשוויונות: התגוננות, הדחקה של גריות, של רגיונות או של מצוקות-נוחם, מביאות תכופות את האינטרוברט לידי עצבת-כפיה. מכאן מרחיבים הם את השגתה של 'הרמוניה' בשוויונות — מעבר להוויית הפנימית (קלאגס) כשלווה נפשית בלבד — ומפרשים אותה גם כבחינת יחס וגישה לסביבה החברתית. לפי זה מייחל הכותב השוויוני (ו, ז) ליחס של אהדה והרמוניה בחברה ושואף לסגל עצמו אליה.

אי-שוויונות מתפרשת אצל כריסטיאנסן-קארנאפ, בין השאר, כהפרעות של הרגש — כלומר, לא 'גריות מרובה כללית', כלשון קלאגס, אלא ביטוי להתרגונו, לאי-התחשבות בזולת, ולזלזול בסדרי החברה (ג, ח, ט), וכן להתקפים של מאניה, היסטריה (ג, ח, ט), ולפעמים — עקב הדחקה, התלבטות או מצבי-כפיות (ה, ז, ח), המשביתים גם את מנוחתם של אחרים. גם הפרעה גופנית (אטאקסיה, ליקוי-ראיה, לחץ-דם וכיו"ב) עלולה להסב אי-שוויונות.

עמדנו על נקודות אחדות מן הפלוגתה שבין החוקרים בסוגיה זו, אך גם באלה די להעמידנו על חוסר הבהירות בהערכה המאפיינת של שוויונות. מחלוקת זו מקורה בחוסר הבדלה בין שני הבחנים המשתתפים בשוויונות: (א) רישות שראינו וגם —

ב. מישקול — הוא הבוחן הראשי לטבע הפסיכו-דינאמיקה שבתמונת שוויונות או אי-שוויונות, לפי דרגת עקיבותה של הפעילות התנועית (ההמרצה המניעית), קודם כל של פורקן-המעמקים, שראינו בפריטי הלחץ. המישקול נבחן לפי חלוקתו כבדות/קלות של חוטי הרשת, כמשתקף לעין במרחב-התנועה של עובי/דקות הקווים. למשל, הדגשת-פתע בהפרשים כבדי-משקל (ג, ט), תפיחות, מילוי עניבות, כתמים (א, ג, ו), החנקת משקל שבכוויצות הקו (ח, ז, ח), אובדן משקל שברפיון (א), הקלת משקל שבתנועה זריזה או רפרופית (ב, ג, ט), קיצוב משקל שבעידון (ד), הכבדת משקל שבהבלטה צורנית (ו, ז).

התנודות שבין עמדות כופר (עובי) וקלות (דקות) מפירות את שוויון המישקול המתייחס לכאורה רק לרושם (ביקורת) האופטי; אולם בעומקו של דבר אלו הן בחינות של עקיבות/תנודיות שבהמרצה המניעית (מוטיבציונית). לאור האמור נצטרך לבחון את דרגת השוויונות לפי יחסי שילוב אלה:

דרגת שוויונות : תפוצת צל/אור

מישקול		רישות	
בחינה פסיכאסטיט של רגישות תבניתית בחלוקה מרחבית של חוטי הרשת לגבי הרקע		בחינה פסיכו־דינאמית של הנעת־הנבכים בפורקן הלחץ, לפי יחסי עובי/דקות הקווים	
צביעת הקווים		אִי־שווה, דיסהרמוני	שווה־הרמוני
אי־שווה	כבד־עבה		
שווה			
אי־שווה	קל־דק		
שווה			

אופני שוויונות אלה מסתווים סיווג ברור לפי הפוטנציות א-ט.

בתיאום הד־הנטיה מכריע האספקט הדינאמי לעומת רגישות תבניתית (אידיאטית).

פוטנציה א : טיפוס גרפה

לפי תפקודו הסביל מסתמן כתבו של א באי־שוויונות מחמת רפיון ונרפות, מכריע כאן מישקול תנודי, דמוי־כבד לעומת רישות מוזנת.

א) מישקול רפה של בציקות, לפי שפיעת הדיו (בהרכבה נמוכה של העט לגבי הנייר) נדמה כובד של לחץ חזק, אך הקו שטחי, ומישקולו מתרופף ספוראדית בקו קל־דק, ולעתים עולים כתמים 'כבדים' המאפילים ('צל') ב'אי־גקיון'. בכך באים לידי ביטוי רישול, חוסר־ישע, וניחות, דכדוך.

ב) רישות מוזנת : לפי תנודיות הרווחים לסוגיהם מתגלות 'פרצות' המורות לא רק על אוולת־יד לכיוון את ההתפרסות ברקע הסביבה, אלא גם על חוסר־ענין להסתגל לחברה, אדישות לסובב, התנהגות מקרית המשתנה בתנודות מרגע לרגע.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגראטיבי

לפי תפקודו הפעיל־הרמוני יש בכתבו של ב שוויונות שטפית (ריתמית) : מישקול מחזורי <רישות שווה יחסית.

א) מישקול שווה שטפית משתקף בחילוף מחזורי של הדגשה/הרפיה בלחץ, ובכך מבוטא שיווי־משקל נפשי — יציבות רגשית ועמה ויסות ספונטאני של הנעת־הנבכים נמרצת.

ב) רישות שווה מחזורית מסתמן בחלוקה הרמונית של הרווחים, המעידה על יכולת של אינטגראציה בהסתגלות טבעית, ערה לסביבה החברתית.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער מתבטא הכותב ג באי-שוויונות תנועית ביותר, שמכריע בה על הרוב מ'ישקול' פ'ראי' <רישות' פ'רוע' :

א) מ'ישקול' פ'ראי' בתנודות מפתיעות אגב הפתעות-פתע של משקעי-כובד שבפריקה דראסטית. כאן יש 'איפול' סוער, ולעומתו התרוקנות-פתע שבהחזרה להטנית-עפילה (של הקו), תנודות שבין נוגדים חריפים — כבדות/אווריריות. זו פעלתנות שלוחת-רסן של מזג חם, חסר-מנוח, שבפעלתנותו המופרזת יש תכופות משום בקשת מנוס מפני שעמום וריקות פנימית.

ב) רישות' פ'רוע', מעורבב, פרוץ ומבולבל מעיד על חוסר אמת-מידה אישית לגבי הסביבה, אי-סדר, חמימות-מות המביאה לידי זלזול ביחסים בחברה, 'רצונות הרבה בבת-אחת', תלות-יתר בסובב ומושפעות יתרה עד כדי אי-שליטה עצמית. תכופות נהוג ג מתוך אשליה של 'מצפץף על הכל', אך בפועל הוא על הרוב 'קרבן' נגרף-הפכפך בעירון הקאפריזות המתחלפות שלו.

בתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית : ארגונית או צורנית : שוויונות הכתב מוכרעת לפי תמונת המרחב או הצורה לעומת תמונת התנועה.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת מסדיר ד את כתבו ביחסים אלה :

א) רישות אי-שווה (מאורגן) מתגלה בקיצוב עניני של הרווחים, לפי התייחסותם המתואמת לצרכיהן היחסיים של יחידות-ההבעה. זו גישה מפוכחת ענינית, המסתמנת בהסדרה מבוקרת הגיונית של יחסים וערכים בסביבה החברתית.

ב) מ'ישקול' שווה-קצוב המעיד על הנעת-נבכים ממושמצת של ביקורת עצמית, יציבות של עקרונות ונתבעות פנימית לחובה ולאחריות.

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת כפוי כותב ה לארגון מופרע :

א) רישות אי-שווה, מופרע ב'פרצות' שסעניות המורות על מחסור בהסתגלות לסביבה, קריעות-הנפש מביאה את האני לידי נוגדנות לרקמת יחסים בחברה.

ב) מ'ישקול' שווה מתמיד של קווים דקים ומכווצים שבחירוף — ביטוי לכוויצות-הנפש, חרדנות, קשיחות מתגוננת, קרירות נברוטית, יבושת-הרגש מוקבעת, עצבת-כפיה, שסעת.

פוטנציה ו : טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותו המנופחת יש בכתבו של ו שוויונות מובלטת של מ'ישקול' <רישות :

(א) מִישְׁקוֹל שׁוּוה בַּהֲבִלְטָה צוּרְנִית של מִירוֹת בְּקו עֵבֶה הַעוֹשֶׂה רוֹשֵׁם של 'בַּעֲל־מִשְׁקָל' כְּבִיכּוֹל. מִישְׁקוֹל זֶה מִבְּטָא אִינְפִּלְאֲצִיָּה של הָאֲנִי, תְּפִיחוֹת תְּגוּבָנִית בַּחֲשִׁיבוֹתוֹ הָעֲצֻמִּית תּוֹךְ כְּדֵי רִכְרוּכִיּוֹת נִיוּנִית (מִירוֹת שֶׁבִּרְפִּיּוֹן־הִנְבָּכִים, שְׁטָחִיּוֹת הַמַּחֲפָה בְּכוֹבֵד מְדוּמָה).

(ב) רִישוֹת שׁוּוה אֲגַב שִׁיבּוֹץ בְּרַקַּע של צוּרוֹת (אוֹתִיּוֹת) מְצוּעָעוֹת תּוֹךְ כְּדֵי הַתְּרַפְּקוֹת נִרְקִיסִטִית עַל חִלּוּקָה 'נָאָה' לְמַעַן הַרוֹשֵׁם כְּהַתְּהַגְּנוֹתוֹ של הַמִּבְקֵשׁ 'לְהִירָאוֹת בְּסֹדֶר'.

בְּתִיאוֹם קָהָה־הַנְּטִיָּה שׁוֹלְטַת תְּגוּבָנוֹת מְסוֹלֶפֶת ; מִישְׁקוֹל מְכַרֵּעַ לְעוֹמֶת רִישוֹת.

פּוֹטֶנְצִיָּה ז : טִיפּוֹס רִיפּוֹרְמָאטוֹרִי

לְפִי תְּגוּבָנוֹתוֹ נַעוֹת־הַצּוּרָה כּוֹשֵׁל כּוֹתֵב ז בְּרִישוֹת אֶךְ מְדַגִּישׁ אֶת כְּמִיּהָתוֹ לְשׁוּוִיּוֹנוֹת בְּמִישְׁקוֹל, כְּמִשְׁתַּקֵּף בִּיחֲסִים הַבָּאִים :

(א) מִישְׁקוֹל שׁוּוה דוּ־מִמּוֹדִי : הַדְּגָשָׁה אוֹפִיקִית/הַדְּחָקָה אֲנִכִּית. בְּכַךְ 'מְוֹדַחֶקֶת רִיגוּשִׁיּוֹת־הִנְבָּכִים, עִם שֶׁהָאֲנִי חוֹתֵר לְתַגְמוֹל שֶׁל עֵידוֹן בְּסִטּוֹת וּבִסְלִיפִים שׁוֹנִים.

(ב) רִישוֹת אִי־שׁוּוה מְסוֹלֶף (בְּאַרְגוֹן חֲלָקִי), בְּכַךְ מְבּוֹטָאִים קִשְׁיֵי הַסְתַּגְּלוֹתוֹ שֶׁל הָאֲנִי ז לְהוֹוֵי הַחֲבֵרָתִי, מִתּוֹךְ סְלִידָתוֹ מְשִׁיגָרָה, יוֹמֶרְתוֹ לְמַקּוּרִיּוֹת, וּבַעֲיָקֶר חוֹסֵר 'קְלוֹת־הַנֶּפֶשׁ' לְהַרְמוֹנִיָּה פְּנִימִית.

פּוֹטֶנְצִיָּה ח : טִיפּוֹס אִיבִיזִיאָבִי

לְפִי תְּגוּבָנוֹתוֹ מַעוֹת־הַתְּנוּעָה יֵשׁ בְּכַתְּבוֹ שֶׁל ט תְּפוּצַת־מֵאָסָה אִי־שׁוּוה :

(א) מִישְׁקוֹל אִי־שׁוּוה עוֹזִיּוֹתִי הַמִּשְׁקָף רִיגוּשִׁיּוֹת־נְבָכִים מוֹפְרַעַת מַחְמַת מַתִּיחוֹת רְגוּזָה ; עֶקֶב דִּלְדוֹל הַחַיּוֹת (אִי־מְפּוֹטֶנְצִיָּה) עוֹלֹלָה הִרְיָגוּשִׁיּוֹת לְהַסְתֵּרֶס בְּסִלִּיפִים שֶׁל עֲצַב־כִּפִּיָּה, עֲצַב־הַמֶּרֶה.

(ב) רִישוֹת אִי־שׁוּוה מוֹפְקֵעַ : כֵּאֵן נִפְרַצַת הַרְשַׁת מַחְמַת קִשְׁיֵי הַתְּנוּעָה (אֲטָאֶקְסִיָּה), תְּנוּדוֹת שֶׁל רִיטוּט אוֹ שֶׁל חוֹלֶשֶׁת־עֲצִירָה (סוּדָק). בְּכַךְ מְבּוֹטָאֵת עֲצַבָנוֹת שֶׁל מִרִירוֹת וּזַעַף, מְרִי עַל הַסְּבִיבָה, רִיב וּמְדוֹן, הַפֶּרֶת סִדְרִים. לְכֹאֹרָה עוֹשֶׂה הַכּוֹתֵב ח אֶת הַיִּשָּׁר בַּעֲנִיּוֹ, אֶךְ בַּפּוֹעַל מְכַרֵּיעִים אֲצִלוֹ אוֹלֶת־יָד שֶׁל הָאֲנִי לְלַכֵּד כּוֹח־רִצּוֹן עֲצֻמִּי וְאִי־כּוֹלָתוֹ לְכוּוֹן אֶת מַעֲשָׂיו בְּדֶרֶךְ עֲקִיבָה לְפִי בַחֲרִיתוֹ הָאִישִׁית. בְּגִלָּל גְּרִיּוֹת מוֹפְרוֹת שֶׁל מְרִי־קַפְחוֹנוֹ כְּפּוֹי הוּא לְהַגִּיב עַל 'פְּרֹבּוּקָאֲצִיּוֹת' שֶׁל הַסְּבִיבָה עוֹלּוֹת כְּבִיכּוֹל הַפּוֹגְעוֹת בּוֹ.

פּוֹטֶנְצִיָּה ט : טִיפּוֹס אֲנֶאֶרְכִי־צִרִי

לְפִי תְּגוּבָנוֹתוֹ מְגוֹרֶת־הַתְּנוּעָה בֹּא כּוֹתֵב ט לִיָּדִי אִי־שׁוּוִיּוֹנוֹת עֶקֶב תְּנוּדִיּוֹת שֶׁל גִּירוּיִים הַמְּבּוֹטָאֵת בִּיחֲסִים אֵלֶּה :

(א) מִישְׁקוֹל אִי־שׁוּוה מְגוֹרָה הַנִּכְר בַּהֲדָגְשׁוֹת נִמְרָצוֹת וְחִילּוֹף מִפְתִּיעַ עִם רִפְרוּפִים. מַתְגַּלִּית כֵּאֵן חוֹלֶשֶׁת הַמִּשְׁמַעַת הַפְּנִימִית לְנוֹכַח הַתְּסִיסָה הִרְיָגוּשִׁית, חֲרִיפּוֹת הַלְּבָטִים וְהַפְּעֵר שֶׁבֵּין תְּשׁוּקוֹת 'בּוֹעֲרוֹת' לְבִין חֲשָׁשׁוֹת מְפַנִּי הַיִּדְרָדְרוֹת, הַמֵּאֲלָצִים אֶת הָאֲנִי 'לְהַתְּנַדֵּף'.

ב) רישות אי־שווה /פרוע/ זה משקף שוטטות 'עיוורת' (של יצרים) בסביבה, האני אינו מוצא לו מקום ומגיע לידי חולשת העמידות בפני גירווי הסביבה, היטשטשות סייגים, אנדרלמוסיה של ערגות, 'מעורבות' שוקקת תוך סתירת יחסים מסודרים בסביבה.

89. דרגת הארגון לפי פוטנציות א-ט

לאור הפריטים שנבחנו קודם נבדיל עכשיו בבחינה שלמותית, את חלוקת הכתב לגבי הרקע לפי שני סוגי יחסים — ראשוני ושניוני.

יחס ראשוני־חושי: תפוצת המאסה (רישות מישקול) היא תופעת־יסוד, הכרח ראשוני, שבלעדיו אין שום הבעה ניתנת לרישום על גבי הרקע (הגליון). עצם ההפצה בתור שכזה — בין שווה ובין אי־שווה — מתרחשת לפי פעולת־חושים, כנזכר:

<p>רישות משתקף בחלוקה מישורית, לפי טביעת־העין (חוש־תיאום אופטי)</p>		<p>תפוצת־מאסה</p>
<p>מישקול נוצר תוך פריקה תנועית, לפי טבע ההמצאה (חוש־תנועה, ריחמוס)</p>		

יש שההבעה מוכרעת לפי פורקן חושי בעיקר (תדגים I ג 2, 3, 5-7); זו הפצת מאסה בלתי־אמצעית מתוך סתמיות של עיורון־דחפים.

יחס שניוני מקורו בגישה הגיונית לדברים. מאחר שפעולת הכתיבה היא בדרך כלל לא 'סחם' פריקת מרץ, אלא הבעה של מטרה מסוימת למסירת תוכן עניני, הרי שלצורך הבחנת הענינים הכרח הוא שהביקורת תתעלה מעל לשלבה הראשוני, החושי־אופטי לעצמו, אל שלב גבוה יותר של הבחנה מופשטת בתיווכו של הגיון (לעומת פורקן בלתי־אמצעי, חושי), של תפיסה מושגית וארגון רעיוני. הכותב מארגן את התוכן המבוטא בתפוסה, על־ידי ריווח, בהפרשים המשתנים לפי ערכיותם היחסית של אברי הכתב — אות, מלה, משפט, פיסקה — שהכרנו כיחידות־הבעה שונות־דרגה ונבדלות במשקל חשיבותן בתהליך ההבעה הענינית.

מתוך כך מתברר, שדרגת הארגון של התפוסה מהווה בוחן של עיבוד שניוני לתקדים החושי של תפוצת המאסה, בוחן מאוחר לאיכות קיצובה העניני של דרגת השוויונות לפי ביקורת של הגיון. לפיכך משתלבים שני הרבדים — רישות וארגון — בשיעורי־יחס שונים של חלוקת הכתוב לפי עיצובו של הריווח באופנים הבאים:

א. תפוסה מאורגנת מציינת חלוקת הכתוב ברווחים של גודל שונה יחסי לערכיותן של יחידות־ההבעה — מלה, משפט, פיסקה. לכן יוצא כאן הרישות (תפוצת המאסה הראשונית) אי־שווה. זו אי־שוויונות מאורגנת של התפוסה לפי הבחנה הגיונית של התוכן.

ב. תפוסה מופרעת־ארגון: במידה שהתפוסה מאורגנת חלקית מופיעים גם רווחים — מוגדלים או מוקטנים — שלא לפי ערכיותם היחסית של יחידות־ההבעה, כגון רווח מוגדל בין שתי הברות, 'פירצה' בין אותיות שבמלה, רווח קטן בין משפט למשפט לעומת הרווח שקץ מלים בתוך המשפט, פתיחת פיסקה בריחוק תנודי או בריחוק מוקטן לעומת הריחוק שבין שורות בתוך פיסקה, או אם גודל הרווח בין שתי מלים מזה של מיפרוץ פיסקה. בתופעות כאלה משתקפת אי־שוויונות של ארגון מופרע, נוסף על כך שהרישות

עצמו מופרע. בכך גיכרת הפרעה בתיפקוד המהגנין והמארגן, הפרעה שאת שרשיה יש לחפש ברובד הראשוני-חושי של חיי-הרגש.

ג. אי-ארגון מצוין חוסר ארגון, וכדי להבדילו הבדלה ברורה מארגון מופרע (ב) נקרא לו שיזור המסתמן בכך, שהתפוסה נשזרת כחטיבה שלמה בלי הבחנה בין יחידות-ההבעה, כך שמתקבל ערבוב-תחומים. ההבעה נעשית אי-מאורגנת ענינית בשתי דרכים אלה:

א) שוויונות השיזור מתגלית לפי חוסר הבחנה ענינית (ארגון) או מיעוטה. אבל ניכר חוש-מידה באיזון אופטי של רישות הרמוני בערך. השורה הכתובה נראית, בשלמותה או בחלקה, כעין 'מחרוזת', שחרוזיה (אות-אות) מרוחקים זה מזה ריחוק שווה בערך (I 2; 3).

ב) תגודיות השיזור משתקפת לא רק בחוסר הבחנה ענינית (ארגון), אלא גם באי-שוויונות אופטית (ראשונית-חושית) של הרישות. שיזור בעיצומו ניכר בהמשכיות מעורבת (I 2-7).

בתיאום חד-הנטיה מכריע האספקט הדינאמי, לכן מתרחשת כאן ההבעה לפי שיזור <ארגון.

פוטנציה א: טיפוס גרפה

לפי תיפקודו הסביל ורפה מתבטא כותב א בשיזור תגודי מכריע:

רישות | תפוצת המאסה אי-שווה מעידה על רפיון היחס הראשוני-חושי, אדישות אופטית; חלוקת התפוסה אי-מאורגנת מורה על רפיון היחס השניוני-הגיוני: נרפות הביקורת.

פוטנציה ב: טיפוס אינטגרטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני מתבטא כותב ב תוך שיזור ער <ארגון קל, טבעי.

רישות | תפוצת המאסה על הרוב שווה יותר בשיזורה לפי עירות אופטית | בתיאום חופשי | חלוקת התפוסה מובדלת בהפרשים קלים של ארגון עניני

זיקת-היסוד (ראשונית-חושית) למרחב מכריעה אמנם בהבעה ישירה, מתוך חוש-איזון (אופטי) של הרמוניה טבעית. ועם זאת, משתלבת ישירות ראשונית זו בהבחנה ענינית של ארגון קל (אך לא מובהק).

פוטנציה ג: טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער מכריע בכתבו של ג שיזור תגודי ביותר (I 2-7).

רישות | תפוצת המאסה אי-שווה ומשקפת ערבוב 'פראי' של געש תנועי 'עיור'; חלוקת התפוסה אי-מאורגנת מגלה חוסר הבחנה ענינית, ערבוביה חמומת-מות.

מכריעים פה ישירות ראשונית-חושית מופרזת, מסוערת-דחפים, עיוורת לביקורת, נטולת שיקול עניני, ערוב חסר-מגוה והשתלחות-מרסן במרחב.

בתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית: ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד: טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת קוצב ד את הבעתו ומארגנה ביחסים אלה:

ארגון		חלוקת התפוסה מאורגנת בהתמדה, בכך עדות-לעקיבות בהבחנה הגיונית-ענינית; רישות אי-שווה הנקצב ברווחים שוני-גודל, המובחנים יחסית ליחידות-ההבעה.
-------	--	---

התבטאותו של כותב ד מתאפיינת בריבונות מובהקת של ביקורת ההגיון בהבחנה ענינית, הממשטרת את הישירות הראשונית-חושית, אבל מבלי לפצל (או לשסע) את ההקשר הפנימי שלה.

פוטנציה ה: טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת כפוי כתבו של ה ל:

ארגון מופרע		חלוקת התפוסה קפודה ומופרזת, חסרת עקיבות ענינית; רישות אי-שווה: פה דחוס ושם נפרץ, ביטוי לניתוק, התפלגות התפרדות.
-------------	--	---

מכריעה כאן התנגדות כפויה לכל ישירות ראשונית-חושית, החנקה של זיקת-היסוד (תפוצת המאסה) לגבי הרקע 'הפתוח'. התפוסה מחולקת למערכת ענינית על פי תכלית מאולצת, שארגונה נתקף ב'משברים' ומתפרד, בניתוק או אבדן הקשר בין הענינים, כמשתקף באי-שוויונות מופרעת-ארגון.

פוטנציה ו: טיפוס נרקיסטי

לפי תגובותו המנופחת כפוי כותב ו להבליט צורה יותר מלארגן את עניניו, לכן מכריע בו אי-ארגון, שיזור:

רישות		תפוצת המאסה השווה לערך ניכרת בשיזור מוקבע		איוון אופטי 'לשם הצורה'
		חלוקת התפוסה באה בארגון רופף או מופרע קל		

לנוכח רפינות של זיקת-היסוד בישירות (ראשונית-חושית) למרחב, מחפה עליה תיווך תגובני שבצורה. מתבקש פה תגמול של אחיזה והרגעה באיוון אופטי של שוויונות. אולם לפי 'השתקעות' בצורה מוסחת דעתו של האני ו מן היחס העניני שבתפוסה וארגונה מופרע.

בתיאום קהה-הנטיה שולטת תגובנות מפולפת, על הרוב ארגון מופרע או שיזור תגודי.

פוטנציה ז : טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובותיו בעוות-הצורה מופרע ארגון הבעתו של כותב ז :

ארגון מופרע	חלוקת התפוסה מופרעת בחלקה רישיות אי-שווה אופטית	כשל-ענינים בסילוף צורני
-------------	--	-------------------------

הבחנה ענינית נתקלת פה בנוגדנות ריגושית (צורנית). לכאורה בא הארגון (החלקי) לחפות על חולשת זיקת-היסוד החושית למרחב. אך למעשה מכשילה זו את הביקורת הענינית. מכאן בא ארגון מופרע הגיונית, הלוקה גם בחוסר-איוון ריגושי (רישיות).

פוטנציה ח : טיפוס איובי-אבי

לפי תגובותיו מעוותת-התנועה נפגעת הבעתו של כותב ח בשיזור עוויתי-ארגון :

רישיות	תפוצת המאסה אי-שווה, מפורקת עוויתית, סתמית; חלוקת התפוסה באה בארגון מופרע, שבחלקה זו אי-הבחנה ענינית, מעוותת.
--------	--

נוגדנות ריגושית מלכתחילה (בזיקת-היסוד) מתנגשת פה בהבחנה ענינית. מכאן ארגון מעוות בעירומו, ללא כסות צורנית (של ז), אלא כווצות של ריגושיות-נבכים מסולפת. זו מפקיעה את היחס הראשוני-חשוי ברישיות אי-שווה.

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי-יצרי

לפי תגובותיו מגורת-התנועה מתרחשת הבעתו של ט תוך שיזור תנודי מכריע :

רישיות	תפוצת המאסה אי-שווה עקב עיוון התסיסה, אנארכיה חושית; חלוקת התפוסה אי-מאורגנת מתוך חוסר הבחנה ענינית, ערבוב תחומים.
--------	---

שולטת כאן הפכפכנות ראשונית-חושית, הבעה של התלבטות חסרת-מנוח המסוגלות מחמת התסיסה הריגושית שלעת התבגרות מוקדמת, עד שאין האני ט מסוגל להתרכז בהבחנה הגיונית ענינית. לכן מכריעה פה תפוצה סתמית של החוויה הראשונית-החושית.

90. דרגת סדירות כללית לפי הפוטנציות א-ט

קודם שבאים לבחון את דרגת הסדירות יש להבהיר את מהות התופעות שטף (ריתמוס) וקצב (טאקט) (ר' 'האדם וכתב-ידו' עמ' 273-275). קלאגס מטעים, בין השאר, הבדלים אלה :

ש ט פ (ריתמוס) הוא תופעת-בראשית, סימן-היכר לעצם טבעם של החיים ; זה ביטוי לחיי-הרגש, ובכתב — התחדשות מחזורית (פרוידית) של תופעות דומות בפרקי-זמן דומים בלבד.

ק צ ב (טאקט) הוא תופעה מאוחרת יחסית בשלבי התפתחותו של האדם, בבחינת 'אני חושב, רוצה, מתכנן' והגשמתו היא פרי תכנונו הרציונאלי במגמה של תכלית מסוימת ('סוף-מעשה במחשבה תחילה'). כעשייה מתוכננת (ביקורת, שקילה, מדידה, חישוב)

קולע קצב להכוונה מדויקת של האמצעים לתכליתם. מבחינה טכנית קצב הוא שוויון מדוד, שקול, מיכאני; תופעה של חזרה על דברים שווים בדיוק (כמותית) בפרקי-זמן שווים בדיוק, כגון סיבובי השעון, דפיקות פטיש חשמלי, תנועות מכונה.

בתהליך האינטגרציה הפנים-אישית (חיות, הרגשה, ביקורת, מצפון, שיפוט וכו'), וכן בעיצוב סגנון-החיים האישי של האדם ביחסו לחברה, יש שמכריע תפקוד שטפי ויש שמכריע תפקוד קצבי; לפי גירסת קלאגס (שנראה להלן) אין שני סוגי תפקוד אלה עשויים לפעול יחד באותו הכתב מחמת הניגוד היסודי שבין 'הרוח' לבין 'הנפש' או הריגושיות. אולם בפועל יכולים שטף (רגש) וקצב ('רוח') להשתלב באורח הרמוני או דיסהרמוני. בתמונה הגראפית מופרעת ההרמוניה בשתי דרכים אלו:

א. קיצוב מופרז כובל את החיים האישיים במסגרת לא-טבעית, שרירותית, מאונסת, מלאכותית, מיכאנית, גטולת-חיים, מאובנת, עם הפקתה של סדירות כללית הנוגדת טבע החיים, מפריעה ומונעת הרמוניה טבעית, כגון בפוטנציות ה, ו, ז; מצד אחד הוא תנודיות כללית.

ב. תנודיות כללית (כגון בפוטנציות א, ג, ה, ט) מפירה איוון הרמוני, ולפי חוסר-מחזוריות משתלטת בתופעות הכתב המקריות. היעדר יחס מקשר בין התופעות הגראפיות מורה על אי-תלותן בהכוונה מרכזית, מחמת חולשה גלויה של הכשמצעת הפנימית (א), ועם זאת 'פראות' הדחפים (ג, ט), ואולי מחמת הפרעה תגובנית (ה, ח).

בעוד שלמראה סדירות כללית עשוי פעמים להתעורר רושם מוטעה של 'כמו-הרמוניה', אין כל מקום לטעות לגבי תנודיות כללית, שהרי דיסהרמוניה שבה מתבלטת מיד. מצב זה מחייב זהירות מפני הטעיה אפשרית. מהאמור אין להקיש, שתנודיות כללית הכרח הוא שתעיד גם מבחינה קלינית על מצב-נפש 'דיסהרמוני' יותר מאשר בסדירות-יתר. אדרבה, יש שדווקא סדירות קיצונית מתריעה כ'פעמון-אזהרה' על סכנת התמוטטות-עצבים, שסעת, תכופות יותר אצל בעלי רמה אינטלקטואלית גבוהה, אצל שכלתנים שדופי-רגש, שקצרה ידם לקיים גשר רגשי לחיים. ואילו תנודיות קיצונית, עם כל ההפרעה שבה, האפקטיבית-ריגושית בעיקרה, תכופות יותר אין בה מאותה חומרה של 'איום על החיים' עקב ניוון פסיכוטי (סכיזופרני), אלא על הרוב תופעות של פסיכופאטיה — אם סבילה (א) ואם חסרת-מנוח (ג, ט), בדמות דכאון פעיל או התפרצות מאנית, ולפעמים ביטוי של פסיכאסטניה (ח) בדמות של חששות, פחדים, עצבת-המרה בהתנהגות היסטרית. אלה וגם אלה מפריעים בעד גוהל תקין של החיים האישיים וגם בהסתגלות לסביבה כמתבטא בתופעות של לקות חברתית (סוציופאטיה). באבחונה של דרגת סדירות כללית (ברושם הכללי שבבחינה מוקדמת) נבדיל את שיעור התנודה או ההשתנות כבוחן שלמותי בכל אחת משלוש התמונות — תנועה, צורה, מרחב: אם ההשתנות שטפית יותר בתופעות דומות בערך ותוך תנועיות לא-כפויה (א, ב, ג) או בפורקן של חירות תנועית מסולפת (ח, ט) — הרי מימצא זה קרוב יותר לטבע החיים הלא-מודעים; סדירות מרובה מתקיימת לפי קיצובה של ביקורת (ד), ואילו כפיות תגובנית (ה, ו, ז) מפריעה בעד קיום סדירות ומשבשת אותה.

יתר על כן, כבחינה כמותית של שיעור-התנודה אין דרגת הסדירות הכללית צריכה להטעות את הבחנתנו האיכותית שבין שטף לבין קצב, והבוחן הראשי לכך הוא טבע-התנועיות. עלינו להבחין בין מחזוריות שטפית מפועמת-התנועה (ב), לבין סדירות

קצבית (ד) המדריכה את השטף התנועי מתוך ביקורת הרצון לעומת סדירות לא-שטפית (ו, ה) או מסולפת-שטף (ז). כן נבדיל בין אי-סדירות בחלוקה (שיזור, בעיקר תנודי) או בצורה גם אם אין הפרעה של פיעום-תנועה שטפי (ב, ג) או שהפיעום חלש (א), לעומת מופרעות ברורה בשטף התנועה, גם כשהכתב מראה סדירות בחלוקה (ו, ה) או בצורה (ה, ז).

סדירות מכוונת לפי הביקורת (ד) או כפויה תגובנית (ה, ו, ז) לתכלית מסוימת, מבחינה צורנית יש בה משום כבילות החיים (התנועיות) 'לשם הצורה', ומבחינה ארגונית באה היא להסדיר הסדרה עניגית כפי שזה עשוי ולהתבטא בשלוש התמונות:

ט ב ל ה 35

בחינה איכותית של יחסי סדירות/תנודות

סדירות	חד-צורנות עקיבות בארגון כבילות התנועה	רב-צורנות (הזנחה, קיפוח, גידוש) שיזור תנודי (ערוב רווחים) רפיון/געשנות התנועה	תנודות
--------	---	---	--------

סדרן של שלוש התמונות משתנה לפי העדפתה המדרגת של כל אחת מהפוטנציות א-ט, כפי שנראה להלן.

גם במיטב רצונו אין הכותב מסוגל להתמיד בביקורת (תודעה) של ריווח סדיר לגמרי. כלומר: שוויונות של הרישות אינה מותנית בתודעה, אלא היא מתפעמת באורח לא-מודע, ראשוני-חושי אך גם כבילות מופרות אינה מעלה את דרגת הסדירות אלא מורידה אותה באורח לא-מודע:

הפרעת התנועה הגלומה מחמת כוויצות, הקשיה, ריטוט, שבירות, אטאקסיה;
אי-סדירות פקיעת הקיצוב בחלוקה תוך אי-שוויונות שבארגון מופרע.

אי-סדירות תצוין כהפרעה של קצב, ואילו תנודות — כליקוי בשטף, השתנות אי-מחזורית, מקרית ספוראדית (טבלה 33).

סדירות ואי-סדירות — מעלותיהן (+) ומגרעותיהן (—) בצדן לגבי תחומים שונים, כפי שנבחן לגבי שלוש התמונות — תנועה, צורה, מרחב (טבלה 1). בחינת הגירסות השונות, בפרשנותה של דרגת-סדירות כללית, מהווה פרק מאלף בהשתלשלות המחשבה הגראפולוגית, במאמציה לחדור חדירה פסיכולוגית מעמיקה בתהליכי ההכרה והלא-מודע, תוך כדי הבחנה איפיונית לדרכי התבטאותם בתחומים שונים. נעיין באחדות מן הגישות של חוקרים שונים בסוגיה זו ונבחנן בחינה תמציתית.

גירסת קלאס: לפי השקפתו 'הביוצנטרית' (המטאפזית), שלפיה 'החיים הם במרכז' תופעות הטבע האורגאני (והאנאורגאני) הן אי-סדירות, ומתאפיינות לפי מחזוריותן השטפית. ואילו כל ההסדרות נוגדות את טבע החיות (ויטאליות), ומקורן בפעילותו של הרוח ('יריבם המושבע ואויבם הנצחי של החיים'). כלומר: האני ('ההיסטורי') בעל-התודעה, לרבות בעל תודעת-עצמו, חותר בכוח-תבונתו ורצונו להשתלט על הטבע החיצוני, ובמידה שניתן גם על החיים עצמם, בדרך של הגדרה מושגית וקביעת מערכת-חוקים שבחזקת 'תפיסת-עולם' רציונאלית, ובדרך של קיצוב תהליכי-החיים המסגרת מתוכננת לתכלית נבחרת שרירותית ונקבעות מראש.

לאור הנחות-יסוד אלו מפרש קלאגס את הסדירות שבכתב-היד כפעילות של התבונה והרצון, אבל בעיקר במגמה הנוגדת את החיים: ריסון עצמו של האני, השלטת משמעת פנימית וסדר בעולמו הפרטי-אישי הם תנאי קודם והכרחי להשגת השתלטותו על העולם התיצון. לעומת זאת מבטאה אי-סדירות את טבע החיים, הכרעתו של הרגש: גריות, געשנות, אי-יציבות וכיו"ב. ולא עוד, אלא שוויונות — היינו, סדירות לא-מאורגנת של רישות מתבארת אצלו כסבילות הרגש, שלוה פנימית.

בהשגתו האיפיונית ('הביצונטרית-מטאפיסית') אין פעילות, אלא זו של 'הרוח' — הכולל תודעה, רצון, עצמיות — הרוח הוא 'הפעיל הבלעדי', ואילו הרגש 'סביל תמיד' (להוציא מקרים, שקלאגס עצמו אנוס לתרץ בדוחק). מכאן, שגם באבחון הכתב מעלה הוא צירופי-יחסים אלה:

(א) סדירות: פעילות הרצון לפי שעבוד התנועה למען הצורה או לצורך הארגון;
(ב) אי-סדירות: סבילות-הרגש, לא שליטת הרצון בתנועה, אלא הסתחפות הכותב עם הרגש;

(ג) שוויונות (רישות) מתהווה באיזון האופטי של דמות המרחב, לפי ציפיית הרגש ל'הרמוניה' — היינו, סבילות הרגש.

גירסתם של כריסטיאנסן-קארנאפ (4): חוקרים אלה מעלים בתחומים אחרים מסקנות הפוכות לאלו של קלאגס. הם מצביעים על כך, שגם בטבע האנאורגאני מרובות סדירויות, כגון מקבילות של קרני השמש, נפילת גוף, תנועתם של גרמי השמים; אולם בעולם החיים (הצומח והחי) מכריעה אי-סדירות.

במצבים מסוימים עשוי אמנם 'רצון-התכלית' להטב סדירות, אבל רק אם יש הכרח בחסכוניות כאמצעי להשיג מטרה כלשהי. (דוגמה: הצמח מפיץ את זרעיו באי-סדירות, ואילו האדם 'כופה' את הזרעים בתלמים, כדי לחסוך זרעים ולהעלות את הכנסתו). מתברר, שלגבי 'רצון-התכלית' (קלאגס) אין הסדירות תכלית לעצמה, אלא אמצעי יעול בלבד. 'כאשר סדירות הופכת לאי-תועלת או שהיא מקטינה את ההישג, פונה לה רצון-התכלית עורף'.

נוסף על הצד התועלתני של סדירות (ומבחינה זו שותף קלאגס) לדעתם של כריסטיאנסן-קארנאפ — מטעמים חוקרים אלה גם את חשיבות תפקידו של הרגש האסתטי הדורש סדירות, לעתים גם אם אין תועלת בצדה. לדוגמה: 'תמונה התלויה על הקיר באלכסון מציקה לנפש, אבל לגבי 'רצון-התכלית' דבר זה אינו מעלה ואינו מוריד'. 'סדירותו של כתב עשויה לנבוע גם מדרישה אסתטית, אולם תחילה מכריע רצון-התכלית — הרצון להדריך את התלמיד בעיצובן הנכון של צורות. משהושגה בשלות גראפית שוב אין הסדירות משרתת את רצון-התכלית (את חופש ההבעה ב'אימפולס-המשפט', סודק). לפיכך נוטים רוב הכותבים את הסדירות ושמחים להיפטר מיגיעה קשה של הביקורת'. לעומתם יש דבקים באותה הסדירות גם לאחר שאין בה עוד תועלת. טיבם של כותבים כאלה משמש אצל חוקרים אלה בוחן למשמעותה של סדירות.

הם מערערים על קביעתו של קלאגס, הגורס כי 'סדירות' מביעה את 'ריבונות הרצון על הרגש', ואי-סדירות — את 'הכרעת הרגש על הרצון', כביסוס להנחתו ש'כדי להשיג משהו בכוח הרצון נזקק אדם לעולם מסודר'. הם טוענים נגד קלאגס, המערבב את רצון-התכלית עם הרגש האסתטי, ובניגוד לגירסתו הם קובעים, כי הכותב כתיבה סדירה,

אצלו לא תוכל להיות ריבונות הרצון על הרגש. ועוד: קלאגס רואה ברגש את הנוגד את רצון-התכלית, שכן בכאראקטרולוגיה שלו הוא גורס כי (א) 'אופי של רצון' קובע את עשייתו לפי שיקולי תועלת ותכלית ולכן צריך לכתוב כתיבה סדירה; ואילו (ב) 'אופי של רגש' נישא על-ידי זרמי-חיוניות פנימיים, ונשלט על-ידי הלב והיצרים, ולכן צריך לכתוב כתיבה אי-סדירה. אילו היו הנחות אלו נכונות צריך היה להופיע תכופות יותר אצל גברים — תבונה, תועלת, תכלית — כתב סדיר, לעומת אצל נשים — חיוניות, רגשות — כתב אי-סדיר.

אך (מציינים כריסטיאנסן-קארנאפ). למעשה כותבות נשים כתיבה סדירה תכופות הרבה יותר מגברים, ובעיקר היה כך בדורות הקודמים. בעקבות ה'אמנציפאציה' נעשה גם הכתב שלהן גברי יותר, כלומר אי-סדיר יותר. סדירות שכיחה בעיקר אצל ליריקנים, והיא מכרעת אצל כותבים אינטרוברטיים. אין הכוונה כאן לסדירות מחמת דרישות המקצוע (פקידות).

בדרך הנסיון המעשי מפריכים כר-קאר את פרשנותו של קלאגס לגבי סדירות שבכתבי מבוגרים וילדים ומסתייעים בראיות ממחקר של מינה בקר, המעלה כי 'כתב סדיר תכופ בעיקר לא אצל ילדים חוקי-רצון, אלא ילדים תאבי לימוד ודעת, אלה שמתוך נכונות גפשית הם קלי-חיון יותר. כריס-קאר' מטעימים: 'סדירות מראה איפוא על רציה, שרק מבחינה לשונית היא דומה לרצון, אבל בעצם אלה הם מושגים שונים. חיוק נוסף להבחנה זו מוצאים הם בתצפיות, שלפיהן נדירה הסדירות בשירבוטים (קשקושים) המוקדמים של ילדים. הסדירות מקורה בצו התכליתי של בית-הספר, ומשקפת ציות למרותו של צו זה'.

מכל הטעמים האלה מסיקים כר-קאר, כי 'מבוגרים שהם בני-חורין לכתוב כפי יכולתם, ובכל זאת הם דבקים בסדירות, יש אצלם רציה חופשית להתייצב מאחורי צו או מרות כלשהי. אנשים הרגישים במיוחד לקריאתו של צו זה, אלה שמרצונם מרגישים עצמם קשורים לתקן ריבוני כלשהו, אלה הרוצים בהסדר מסוגלים לחוש את הסדירות כטבעית. בקצרה, סדירות פירושה רציה לסדר מתוך נכונות וצורך לשעבד רצון חופשי לצו גבוה יותר.

אך סדירות לעצמה לא די בה, לדעת כר-קאר, להסיק על טיבו של אותו 'צו גבוה' כמניע להחזיק בה. יש גם מניעים אחרים, ובין השאר, אצל האשה שכיחים יותר עידון אסתטי, חוש-סדר, הנכונות לכבד ולשרת מרצון. ואצל הגבר שכיחה יותר אי-סדירות, מאחר שרצונו העצמאי יותר גורם מיעוט של דרישת הרגש או היעדרו לשעבד עצמו למרותו של 'צו זר'. כלומר, התעקשות ברצון הפרטי: 'אני רוצה'. אולם יש שאי-סדירות מבטאת רק את החולשה של 'אסור לי'.

מצד אחר נוגדת סדירות את טבעם של חלשי-רצון, אבל עשויה להתבטא בכך שאיפתם לשנות את טבעם ולהיות אחרים — היינו, זוהי תמונת ייחול ותגמול (ה, ז). יש איפוא להבדיל בין סדירות שבטבע לפי ביצועה בתנועה ספונטאנית (ב) או בתנועה מבוקרת-מרוסנת (ד), לבין סדירות תגמולית שמחמת עצבת-כפיה, תסליף חולני, הסוואה. את המניעים לסדירות הם מסווגים כך:

(א) ציות למרות, צורך לכבד, התמסרות לנעלה;

(ב) חוש לסדר, לחובה, דרישות המצפון;

ג) אינטליגנציה קולטנית (מייצררת, ולא יוצרת-חדשנית), תאבד-עת ;

ד) דייקנות, כניעות טבועה, בקשת אחיזת בצורה ובכללים היצוניים ;

ה) חולשת-רצון הצמודה לייחול (תגמול) להשתחרר ממנה.

כן מטעימים הם 'אצל פקידים ומורי-כתיבה מאונסת הסדירות לפי המקצוע, ובכך מאבדת היא את משמעותה הגראפולוגית ; וכך גם בדוגמות המראות על רצון מודע ל'כתיבה תמה'.

גירסת יונגה (5) : הוא חולק על קלאגס הטוען, 'בטבע, אי-הסדירות היא התופעה הטבעית', ומציין, 'כי זוהי מסקנת-היקש שאינה מוכיחה מאומה על נפש האדם'. יתרה מזו, הוא גם חולק על קביעתו של קלאגס כי 'שאיפת כל חי נוגדת הסדרה'. קביעה זו היא, לדעתו, 'זרה לטבע' — שכן כל חי מוסדר לפי מעמד השמש, ואפשר להביא 'הוכחות מרובות של סדירויות בטבע'.

אשר לפירושו של קלאגס את הסדירות כאחד מסימני הרצון החזקים ביותר — קובע יונגה, כי 'סדירות היא תכונה טבעית של כל בעלי-החיים, ואין לה קשר עם הרצון אלא במידה שהיא עוברת לנוקשות'. כנגד דעתו של קלאגס, ופולבאר ויעקובי אחריו, טוען יונגה, כי 'סדירות איננה בגדר עצירה, אלא משמעותה היא שוויון-מידה והתמדה של טבע-הדחפים, נאמנות בנטיה וכיו"ב'. ומצד שני, 'מעידה כל אי-סדירות על איזושהי הפרעה של החיים מחמת חילוף ואי-התמדה של הגסטיות החושיות, קלות ההשתנות לגבי גורמים של משיכה/דחיה'.

בבחינה משווה לעומת קלאגס ואחרים מתעכב יונגה, בין השאר, גם על 'הטעות ההגיונית-פסיכולוגית' שבתפיסותיהם. הוא כותב : 'בעוד שהסדירות מתפרשת אצלם כ'ריבונות שליטתו של הרצון', משמעותה של אי-סדירות מבוארת כ'הכרעתם של חי-הרגש'. אולם לפי זה הכרח הוא, שגם הסדירות תהא תכונת-רגש ואינה יכולה להיעשות פתאום לתכונת-רצון. שכן-שני ניגודים קוטביים כאלה סדירות/אי-סדירות מן ההכרח שישאו תמיד אותו מושג-ג'שווה'.

בהמשך מפרש יונגה, כי 'דרגת-הסדירות היא ברומטר של הרגש'. אבל אי-סדירות היא קודם כל לא ריבונות שליטתו של הרגש (קלאגס) אלא השתנותו המהירה (ג), ט, ח, א). התמדת ההרגשה (סדירות) עשויה, באורח טבעי לסייע גם ליציבות, למוצקות, ולעמידות הרצון, אם מצויים סימני-הזהיכר של הרצון למעשה. כמו כן מביאה אי-התמדת ההרגשה (אי-סדירות) לאי-התמדת המטרות והתכניות, והיא מחלישה איפוא את כוח-הרצון. התמדת ההרגשה היא אצל אחר כה טבעית כמו אי-התמדתה אצל אחר. הסדירות אינה, מעיקרה, 'תולדת הרצון בלבד' (קלאגס), אלא משהו טבעי באותו האופן כמו השוויונות, 'שכן אין לחשוב כלל על שוויונות מפורשת בלי סדירות מסוימת'.

לא נוכל להסכים לדעתו של יונגה, שהרי הנסיון מלמדנו, כי תיתכן שוויונות ברישות בשילוב אי-שוויונות במישקול, וגם להיפך, כפי שראינו קודם (טבלה 32, וכן לפי הבדלי הפוטנציות א-ט). אין הסדירות בחלוקה מחייבת סדירות גם בפורקן התנועי ; והוא הדין באי-סדירות. כל הציורפים אפשריים, ובפועל הם מתקיימים. ולא עוד אלא בשעה שיונגה קובע את הנוקשות כסימן-היכר מסייע לפרש את הסדירות כריבונות הרצון (מעל לרגש) סותרת דעתו זו מימצאים בדוקים (ויוזאר, פופאל), שלפיהם נוקשות

(בשיטתנו — ה, ז, ח) היא ביטוייה של כפיות לא־מודעת (מתוך מניעים שונים) ולא של הרצון המודע.

בדרישתו של יונגה ל'מושג-ג' מאפיין לגבי סדירות/אי־סדירות כ'ברומטר של הרגש' יש משום הקלה מדומה לרציונאליזציה פסיכולוגיסטית לגבי הנושא 'התמדה/אי־התמדה של הרגש'. במידה שהדבר נשמע פשוט ופסוק, אין הוא משכנע לגמרי לעומקו. אף שאנו מסתייגים מהסברו ה'ביוצנטרי' של קלאגס, אין להתעלם מחסירותו הפסיכולוגית להבדל המהותי והבסיסי שבין סדירות — ביטוי להכרעתו של הרצון המודע — לבין שוויונות, המוכרעת באורח לא־מודע לפי הרגש ל'הרמוניה' (ב). לשינוי אחר: בעוד־שהתנועה הגלומה (התמדה בצורה, בגודל האותיות) סרה למרותו של הרצון המודע, לפי התמדת הביקורת המכוונת את התיבנות, מוכרע הרייזוס לסוגיו (כפי שהנסיון מראה) בהתמצאות ('טביעת־עין') לא־מודעת לפי הרגשה חושית־אופטית. לכן נראה לנו מוצדק ביאורו של קלאגס הרואה את השוויונות כשווי־משקל פנימי של הריגושים, ושל יונגה כ'התמדה של הרגש'. אולם בבחינת סדירותה של התנועה הגלומה יש להבדיל הבדלה ברורה בין הכרעתו של הרצון המודע (ד) לבין סדירות כפויה (ה, ו, ז) באורח לא־מודע מתוך גבכי הריגושים. במקרים כאלה עדים אנו תכופות לניגוד מרשים ביותר: בין סדירות גבוהה בעיצובו הקפדני של הכתב לבין ריווח אי־סדיר, מופרע ב'פרצות' מנתקות, מבודדות.

יתר על כן, מאחר שראינו כי רק מגע חלקי, ולא יחס של זהות גמורה קיים בין תכונת־אופי לבין רכיב גראפי, אין לראות 'טעות הגיונית־פסיכולוגית' (יונגה) בהבחנתו הנזכרת של קלאגס לגבי הכרעת הרצון בסדירות לעומת הכרעת הרגש באי־סדירות. שהרי למעשה מציין גם קלאגס את הרצון וגם את הרגש לגבי הסדירות וכן לגבי אי־הסדירות, ואין הבדלתו אלא בקביעת כוחו המכריע של זה או זה, הרצון או הרגש. כנגד זה בבחינתנו לפי הפוטנציות (א-ט) ראינו שגם סדירות יש 'שהיא מוכרעת לפי תגובנות לא־מודעת של הרגש, ואילו אי־סדירות, ספונטאנית או כפויה, משקפת תמיד ובלי יוצא מהכלל את ריבונות הרגש ואיכות מופרעות. 'מושג-ג' גראפולוגי כגון זה של סדירות/אי־סדירות (יונגה), במידה שהוא מתייחס לתחומים שונים של האישיות (להבדיל מבחינות שונות בכתב עצמו — רישות/מישקול, גודל/קטנות, רוחב/צרות), אינו מחויב לפי שורת־ההגיון להקביל לשום 'מושג-ג' פסיכולוגי.

בבחינה משווה אחרת מציין יונגה (25), כי 'אצל כריסטאנסן-קארנאפ אי־הסדירות היא תעודה לרצון, ואילו אצלי דרגת־הסדירות היא שאלת הרגש'. ובהמשך מביא יונגה הבדלה זו: (א) סדירות מביעה את המרץ הרצוני: 'אנרגיה דרוכה'; (אבל האם אין יונגה מתקרב כאן 'בדלת האחורית' לפרשנותו של קלאגס, שנגדה הוא מתקומם?); ואילו (ב) אי־סדירות מבטאת את המרץ הדחפי (חסר־הדריכות) — היינו, כ'כוח בלתי־מרוסן של דחף כלשהו, בלי הציצת הרצון' (בבחינתנו: א, ג, ח, ט).

למען הבהירות נבדיל בין בחינות אלו:

סדירות: דריכות מסדירה לפי הרצון המודע (ד) בגילום; רציה — לגבי ריווח; מתח־פעולה מחזורי־מתמיד (ב) לפי יציבות־הרגש ושווי־משקל פנימי; מתיחות תגובנית (ה, ו, ז) שלפי כפיות מתמדת, לא־מודעת.

אי־סדירות: חוסר יציבות רגשית, וכן הולשת הביקורת של הרצון המודע:

בפוטנציה א — מתוך רפיון הדחפים ונרפות הביקורת ; בפוטנציות ג, ט — מתוך 'פראות' הדחפים ; אצל ח — מתוך עויניות ההנעה (דחפים).
ועכשיו נבחן את דרגת הסדירות הכללית לפי סדר העדפתן של הפוטנציות א-ט לגבי שלוש התמונות — תנועה, צורה, מרחב.

(1) תנועה
(2) מרחב
(3) צורה

בתיאום חר-הנמיה מכריע האספקט הדינאמי, מועדף היחס הראשוני-חוש

פוטנציה א : טיפוס נרפה

לפי תיפקודו הסביל-רפה יש בכתבו של א תודויות כללית בשלוש התמונות :

(1) תנועה רפה (בציקות), מישקול אי-שווה		נרפות כללית של הרצון ושל הרגש
(2) מרחב: רישות של שיזור אי-שווה		
(3) צורה מנוונת, בעיקר עקב קיפוח		

אי-סדירות זו, לאור בחינותינו הקודמות, מן ההכרח שתתפרש כחולשת הרצון, נרפות הרגש (אדישות, נלזכות), רפיון בהפעלה עצמית, זניחות לנסיבות.

פוטנציה ב : טיפוס אינטגרטיבי

לפי תיפקודו הפעיל-הרמוני מתבטא כותב ב במחזוריות שטפית (ריתמית) של יחס. ראשוני-חוש > שניוני-הגיוני :

(1) תנועה: התחדשות תקופתית של הדומה		תיאום טבעי, ספונטאני והרמוני
(2) מרחב: שוויונות > ארגון עניני		
(3) צורה: רב-צורנות מפועמת הרמונית		

יש כאן ביטוי שקוף להרמוניה ביחסי פנים/חוץ, המוכרעת בדרך ההרגשה הבלתי-אמצעית יותר מאשר לפי תכנון הגיוני במישטורו של הרצון המודע. חמימות טבעית, הדוות-החיים וזיקה חברתית משתלבים בייצובו של סגנון-חיים הרמוני, של שיתוף, אהבה ומסירות.

פוטנציה ג : טיפוס אימפולסיבי

לפי תיפקודו הסוער שולטת בכתבו של ג תודויות געשנית מתוך יחס ראשוני-חוש הפועל בהפרזה :

(1) תנועה חסרת-מנוח, שלוחת-דרסן		דחפיות עיוורת
(2) מרחב 'פרוע', ערבוב אופטי וגם עניני		
(3) צורה: רב-צורנות הפקרית, של קיפוח וגידוש		

ישירות ראשונית-חושית מופרזת, לפי סערת-הדחפים וחולשת המשמעת הפנימית

להתירסן, (אסור לי), לעומת פראות האנסטינקטים לאין-סייג (לי הכל מותר), פריעת חוק וסדר, חוסר מסגרת, מרדות של 'מצפץ' על הסביבה — לכאורה יש בישרות זו משום תעודה לחוק-העצמאות, אך תכופות יותר אין היא אלא מגוסת הכותב מפני עצמו, בקשת מיפלט בתעלולי 'גבורה' (מעשי 'חברה' מניות) כפיצוי על מחסור בהכלה עצמית ועל חולשה בליכוד פנימי להגשמה אתראית, בוגרת.

בתיאום ישר-הנטיה שולטת ביקורת או כפיות אופטית : ארגונית או צורנית.

פוטנציה ד : טיפוס רציונאלי

לפי ביקורתו המארגנת מסדיר כותב ד את הבעתו לפי הכוון עגיני :

מישטור של הרצון המודע	(1) מרחב: רישות אי-שווה, מאורגן עגינית
(2) צורה: חד-צורגי מכריע: שלמות < שילוד
(3) תנועה: מרוסנת, קצובה, מתואמת בדריכות

אין זו יציבות רגשית 'מאליה' (ב), כי אם הישג של ביקורת עצמית, מכוח שליטת ההגיון בדחפי-הרגש, ביקורת המטילה מרות של חובה קודם לכיסופים של זכות. בכך באים לידי ביטוי מודעות-עצמו ותודעת-אחריותו של האני לעקרונות החברה, כיבוד 'צויה הגבוהים' (כר-קאר), וכן דבקות במשטר ובחוק כיסוד מוסד לקיום הפרט.

פוטנציה ה : טיפוס אוטיסטי

לפי תגובותו המכווצת יש בכתבו של ה סדירות מופרעת :

סדירות חלקית, כפויה תגובנית	(1) מרחב: רישות אי-שווה וגם ארגון מופרע, אי-סדיר
(2) צורה: מכריעה חד-צורנות של קיפות, שילוד אי-סדיר
(3) תנועה: הקשייה מתמדת, חירוף, מישקול שווה, סדיר

בגודנות תגובנית זו באים לידי ביטוי עצבת-כפיה, עצבת-המרה, שסעת. לכאורה נדמה, שיש כאן הירתמות של 'מוח-רצון' של אני המייחל לאיצול לפי 'צו געלה'. אולם בעומקו של דבר מכריע פה קבעון, תסוגה, דלדול החיים הפנימיים, איבון הרגש, תסכול מתופה (בסדירות חלקית ובהקשיה) מחמת קשיי הסתגלות לחיים, תוך כדי תגמול כפוי של 'חשיבות' אישית 'להגן' על ערכים, בכסות גברוטית או קדם-פסיכוטית על חולשת הרצון הטבעי ואי-עמידתו במבחן המציאות הריאלית.

פוטנציה ו : טיפוס גרקיסטי

לפי תגובותו המנופחת בהבלטת הצורה מכריעה בכתבו של ו סדירות :

חיפוי אופטי אי-עגיני	(1) צורה: חד-צורנות — שלמות מובלטת
(2) תנועה: רפיון מחופה במישקול שווה של מירות
(3) מרחב: שוויונות (רישות) חלקית < ארגון

יש כאן צורה במקום תוכן עניני, חומר במקום רוח. התנהגותו של ו מתאפיינת בייחולים לתועלת גשמית, ברציה 'להסדר' בנוחות עם הסביבה, כדי להפיק ממנה הנאות לעצמו. לפיכך הוא מציג כובד־ראש (סדירות) כמשתדל 'להתהגן'. ולעומת זאת שולטים תאוותנות אנוכית, חמדנות נרקיסטית, אייגיעה, נוחותא ושאגנות; 'הרושם הטוב' של 'ייחוס' גועד לספק לו רווחנות.

כתיאום קהה־הנטיה שולשת תגובנות מופלגת. יש הבדלים גדולים ביחסים שבין שלוש התמונות, שיובדלו לפי הפוטנציות ז-ט.

פוטנציה ז : טיפוס ריפורמאטורי

לפי תגובנותו געוות־הצורה מכריעה בכתבו של ז סדירות :

מכריעה סדירות כפוייה		1) צורה: רב־צורנות של שלמות, קיושט או סיכוך חלקי
		2) מרחב: רישות אי־שווה ארגון < מופרע
		3) תנועה: הקשיה מכרעת (לחץ פרע־שטפי אופקי)

סדירות זו משקפת, כנזכר, את המאמץ התגובני 'להחזיק מעמד' חרף כשלון בעבר, ואילו אי־הסדירות (מרחב, צורה) מלמדת פה על רצון 'התעקשות גאה' (כריסטיאנסן-קארנאפ) של כפיות־הנבכים לתגמול חיצוני בסביבה החברתית, שבפועל הוא מסולף.

פוטנציה ח : טיפוס איוב־זאבי

לפי תגובנותו מעוותת־התנועה מופקע כתבו של ח באי־סדירות עוויתית :

מופרעות כללית		1) תנועה: הקשיה עוויתית עד כדי רציצות הקווים, ריטוט
		2) מרחב: רישות אי־שווה, ארגון מופרע, לפרקים שיזור
		3) צורה: רב־צורנות מושחתת על־ידי קיפות מכריע

סטייה זו באה מתוך פחיתות־ערך מסולפת המסרסת את החיים הפנימיים ומסכלת את הסתגלות האני ח לסביבה החברתית. אי־סדירות זו מורה על מרדנות השוללת כל 'צו' או מסגרת מהחוץ. רשות־הדיבור פועלת רק לפי תסליפי־הרגש, קאפריות ומצבי־רוח שמקורם ברגשות של 'עושיק' וזעם־הקנאה על החיים שמהנאתם קופח הכותב.

פוטנציה ט : טיפוס אנארכי־יצרי

לפי תגובנותו מגורת־התנועה הבעתו של כתב ט היא תנודית ביותר :

אי־ציבות ריגושית, גריות		1) תנועה: אי־שווה, פורצת/נעצרת, מודגשת/מפרפת
		2) מרחב: רישות אי־שווה, שיזור תנודי, ערבוב
		3) צורה: רב־צורנות: שלמות, קיפות < גידוש

אי־סדירות זו, מקורה כפי שראינו, לא רק בחולשת ליכודה של המשמעת הפנימית לנוכח עוצמת התסיסה הריגושית, אלא גם בסילופו של המאמץ לבלום (בנטיה קהה) 'נחשולים' רוגשים שלעת התבגרות מוקדמת של הבת. תנודיות כללית זו משקפת התלבטות שבין הריגשויות סחופת־הגירויים ורדיפת התשוקות הלא־מודעות לבין מורא מפני הידרדרות עקב הסתהפות־סנזורים בסובב המגרה ומחסים.

שיפוט הכתב

91. שיפוט הכתב

לאחר שהכרנו את הרכב הכתב לפריטיו משימתנו עכשיו היא לבנות את בחינתנו בשיטה כזאת, שתאפשר לנו לעמוד על טבעם של הממצאים הגראפיים, הנדרשים לבסס את איפיון אישיות הכותב בייחודה. לשם כך נברר את טבעם של כמה מקורות פסיכודינמיים, ומתוכם נשאב הכרות בסיסיות שיוסדרו בשיטת-ערכים מוגדרת, ואלה ישמשו לנו כחנים לפירוש הכתב.

92. האישיות באיפיונה הגראפי

לפי הילי וחבריו, 'האישיות היא התבנית הרגילה של התנהגות היחיד, במונחים של פעילויות והתייחסויות, שנודעת להן חשיבות מיוחדת, לפי משמעויותיהן החברתיות'. לפי זה צריך האבחון הגראפולוגי ללמדנו על טבען של הנטיות האונטוגנטיות של הכותב, כאני לעצמו (בממד הגובה) ועל נטיותיו הפילוגנטיות ביחסו לחברה (בממד הרחב).

טיבם של הכוחות המניעים (הדינאמיים), שמהם נוצרים יסודות-האישיות, היא סלע-מחלוקת בין הזרמים בפסיכולוגיה. מקדוגאל גורס, כי הדחפים היצריים, עוצמת פעילותם וטיבה וכן המוץ, כפי שהוא מושפע מן הסביבה ומן המשמעת הפנימית, בצירוף הנטיות והכשרים השכליים — אלה הם 'חומר-הגלם' שמספקת התורשה לאישיות, מהם נבנה האופי בהשפעת המגע שבנסיון, וכן בהדרכת הידיעה ההולכת וגדלה עם האינטליגנציה. המבחן האחרון לאישיותו של היחיד הוא הדרך שבה הוא מגיב על החיים. אופיו של היחיד הוא הסיכום להרגלי תגובתו. והוא מוסיף: 'כל מיני סכימות עובדו להערכת האופי בחקר המדעי של האישיות. הנבחן נשאל לטיב תגובותיו לגבי ניסויים מסוימים וסיטואציות תקניות (סטאנדרטיות). אולם המבחן הריאלי היחיד הוא הדרך שבה הוא מגיב על החיים'. לאור הבחינות הקודמות הכרנו, אם נעשית ההבעה הגראפית בתנאים גאותים (בשלות גראפית, חוסר הפרעה גופנית או גראפוטכנית) משקפת היא אמנם תמונה מהימנה לדרך שבה מגיב הכותב 'על החיים'. אולם אין פירושו של דבר, כי כל אחד ממרכיבי האישיות ניתן לקביעה מבודדת ודאית מתוך הכתב.

בדונו ב'מעצורי הנפש הקונסטרוקציונאליים' כותב קלאגס ב'גראפולוגיה': במידה שבמגע-זמשיא עם הכריות מאולצת כל הבעת-רגש להדחקה, יש לכך במידה מסוימת

אופי דיאלוגי. אבל במידה שהכתיבה מתבצעת ללא-עדים הריהי מעשה מונולוגי ר'אין הכותב נזקק לאותם אמצעי-איבטוח. (לדוגמה תחושת מצוקה המתבטאת לפעמים ברתיעתו של הכותב שמישהו זולתו יביט בידו). לדברי קלאגס, 'זהו המקור להתרחשות שבכתב-היד יכולה להתבטא דרגת-חיות המשקפת את הכותב בודאות, לפי סגולותיו הפנימיות, שלא כב'משא-ומגע' (עם הבריות).

מושג 'מעצור-ההבעה' קונסטיטוציונאליים של קלאגס מקיף את הסייגים והמגבלות שמטילים חוקי החברה וסדריה, מנהגיה ונימוסיה, על כל יחיד בה, בדרך התנהגותו החיצונית — להבדיל מן הנטיות והתכונות של טבעו הפנימי. הופעה כלשהי כלפי-חוץ עשויים, כידוע, להיות לה מניעים שונים. לדוגמה: אדם מתהגן מתוך צו המצפון, הערכת הזולת, כיבוד יחסי חברה, רשמיות ואולי צפיה לתגמול של כבוד או לטובת הנאה חומרית או אחרת, או לשם הונאה וניצול אמונו של הזולת. האם אפשר באבחון גראפולוגי לחדור לצפונות הכתב ולהעלות מתוכו בירור מיוחד של המניעים החבויים למעשה חיצוני? מהבחינות הקודמות נמצאנו למדים, שאמנם עשוי אבחון גראפולוגי לקרבנו במידה מרובה להכרה מיוחדת לגבי תחומים שונים (שאותה נמחיש להלן, בפסיכוגרמיה).

חשיבות יתרה נודעת למישנתו של קרצ'מר על 'מבנה גוף ואופי', שלפיה נבחנת האישיות על פי יסודות אלה:

אופי הוא סיכום התגובות הרגשיות והרצוניות, הזורמות מתוך מניעים אגודגניים (פנימיים, של התורשה) ואקסוגניים (חיצוניים — השפעה גופנית, חינוך נפשי, מניעי-החברה והנסיון). את היקף האופי וגם תחומו מציין קרצ'מר במשוויה זו: 'אופי הוא סיכום הריגשיות פלוס האינטליגנציה מינוס מבנה הגוף'. אין האופי אלא חלק של האישיות, ובהרכבה משתלבים שני גורמים נוספים — קונסטיטוציה ומוג.

קונסטיטוציה = אופי פלוס מבנה גופני מינוס גורם חיצוני (חינוך וכולי).
מוג = ההבחנה הבסיסית שבפסיכולוגיה ביולוגית: (א) פעילות המנגנון הפסיכי — כלומר, גירויי החושים והתגובה המוטורית; (ב) התרכובת הכימית של הדם + נוזלי הגוף + המוח הפיסי + מנגנון הבלוטות (ההפרשה). תפקודו של המוג מתבטא לפי בחינות אלה: הוא מגורה על-ידי ההפרשות ומספק את טוֹן-ההרגשה, הגיכר לפי

(א) רגישות-הנפש (פסיכאסתזיה) הנבחנת לפי יחסי רגישות/קהות לגירויים,

(ב) נימת-הנפש (דיאסתזיה) הנבחנת ביחסי עונג/צער לגוניהם,

(ג) טמפר-הנפש הנבחן ביחסי האטה/האצה, עצירה/התקדמות (תהליכים, התהוות תסביכים),

(ד) תנועות-הנפש: הפעילות הנפשית מתבטאה באיכות תנועתה, העשויה להיות פעילה, גוחה, גכה, נוקשה, פזיזה, עצורה, חלקה, עולה, קטועה, רצועה, כבדה וכיו"ב.

מישנתו של קרצ'מר מספקת נקודות-משען חיוניות לאבחון הרציונאלי של כתב-היד; נסכמן כאן בקצרה.

(א) אשר ל'אופי': מכתב-יד ניתן להכיר את איכותן של תגובות הרגש, וגם

להסביר הסבר פסיכולוגי. אולם לפי דוגמת-כתב יחידה אין לודא באיוו מידה נובעות תגובות הכותב מהיסוד האנדוגני (תורשה), ומהו חלקם של גורמים אקסוגניים (חינוך, חברה, נסיון). כדי לבודד את גורם התורשה, הכרחית בחינה משווה אל כתבי ההורים; וכדי לעמוד על השפעותיהם של גורמי החוץ האמורים יש לבחון דוגמות-כתב של הנבחן עצמו מתקופות ומגילים שונים.

(ב) האינטליגנציה על נטיותיה וכשריה בייחודיהם ניתנים לאבחון לפי הכתב.

(ג) המזג — בתור פעילות של המנגנון הפסיכי שלעיל — ניכר מכתב היד בבהירות ובפירוט רב, למעט בחינתו הכימית.

(ד) אשר למבנה-גוף (כחלק של הקונסטיטוציה) קביעתו לפי הכתב פתוחה לספקולאציות יותר ואין בה ודאות מדעית, מאחר שתכונות-אופי וסגולות מבנה גופני עדיין לא נודעה להם מסגרת מוגדרת של חוקיות לגבי יחסי הצטלבותם. כעדות מסייעת להבחנה של טיפוס המבנה משמשים בעיקר רכיבים אלה: (1) טבע התנועות והלחץ; (2) תיבנות מעוגל/זוויתי; (3) הפרש אורכי, יחס תלת-אזורי; (4) יחסי רוחב/צרות האות; ריוות אנכי ואופקי.

לשם ייצוג תמציתי של הרכב האישיות עיבדתי על פי קרצ'מר, ווילמוזה ואחרים את התמונה המובאת בטבלה 36.

האספקטים לערכיהם האמורים יצטרכו לעמוד במבחן הגראפולוגי. יושם לב, שבתמונה זו הצבנו יחסי-הקבל לגבי שלוש נטיותיו של התואם הבסיסי, והם:

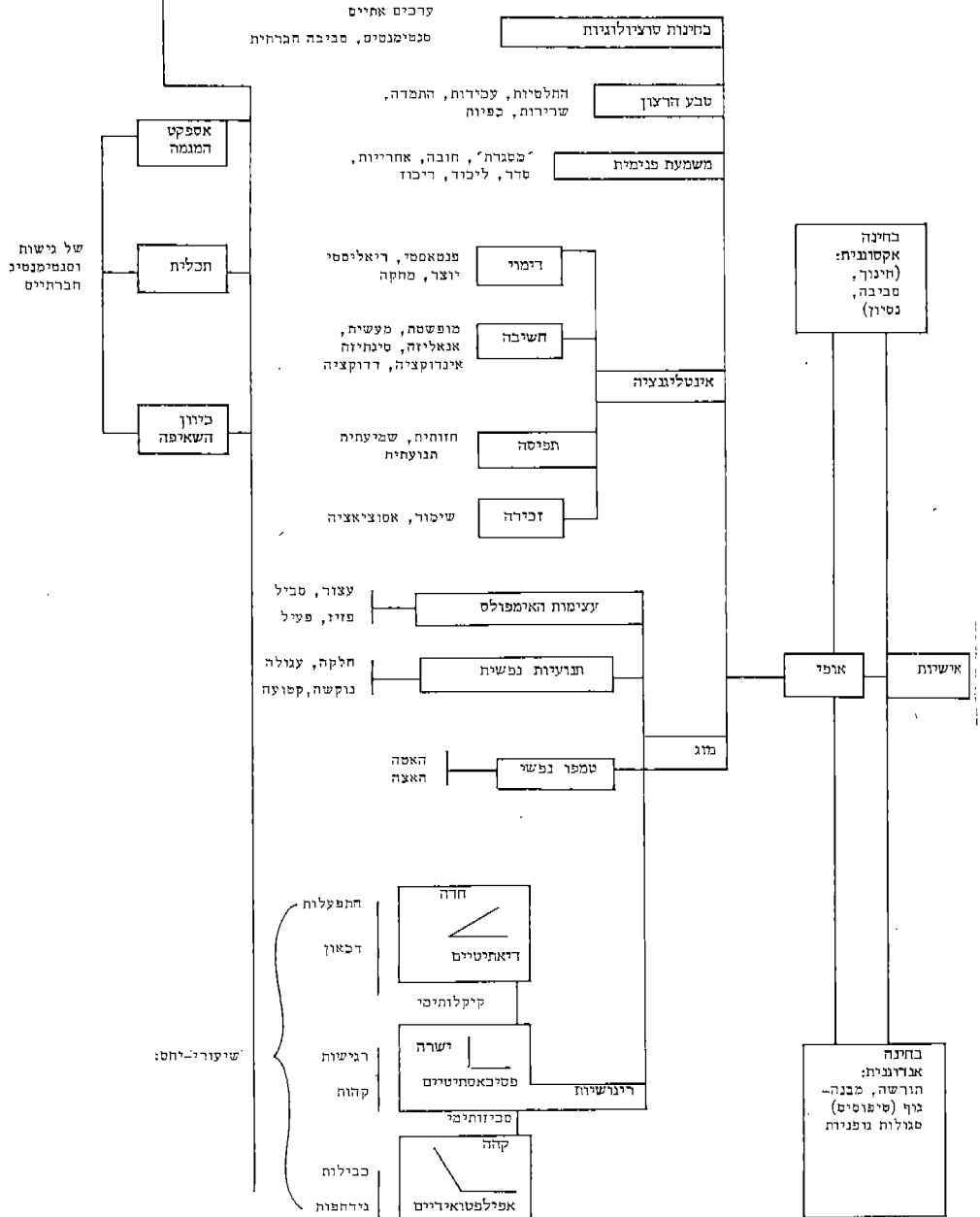
מזג קיקלודימי (מבחינה דיאטטית): גימת-הנפש מתאפיינת ביחסי התפעלות/דכאון; מבנה-גוף מכריע מטיפוס 'פיקניק'.

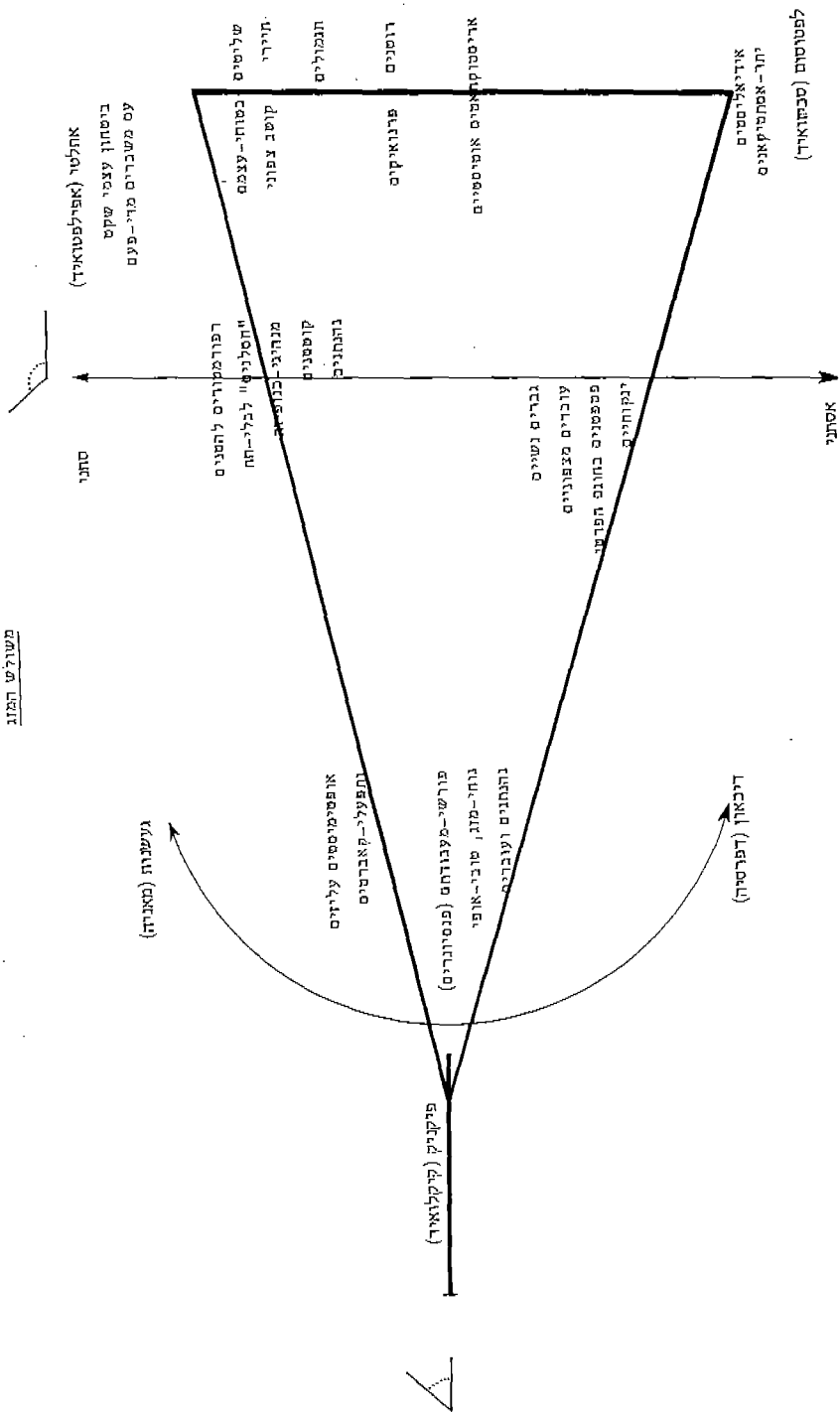
מזג סכיזודימי: הבחנתו הפסיכאסטטית נבדלת לפי יחסי רגישות/קהות; מכריע מבנה-גוף של טיפוס לפטוסום, אסתני.

מזג אפילפטואידי נבחן ביחסי כבילות/נדנפות; מכריע מבנה-גוף של טיפוס אתליטי. חלוקה זו משולשת הנטיות — חדה, ישרה, קהה — מתבטאה בטיפוסים וכן בעיסוקים האפייניים להם, כמשתקף בתמונה שבתרשים 25.

משלוש נטיותיו של התואם הבסיסי מהווה הנטיה הקהה בעיה הן להבנת טבעה המהותי כשלעצמו, והן בהבדלתה מן הנטיה הישרה, שגם היא 'עצורה' בבחינותינו הקודמות ציינו את הנטיה הקהה (ז, ח, ט) כסילוף ריגושי — לעומת התנהגות דוגמאטית של ה שבנטיה ישרה. ואמנם מאלף המימצא, שמתוך שלושת טיפוסים הנטיות הטיפוס האפילפטואידי שבנטיה קהה הוא (לפי מקומו בתרשים 25) הסמוך ביותר להיפעלות (אפקטיביות) להפרשה הפנימית של בלוטת-המין (גונאדס), כפי שמראה וילאמוזה בתרשים 26.

בהקשר זה עלי להטעים, שאין פירוש הדבר, כי נטיה קהה מתייחדת אך ורק למבנה-

גוף אתליטי או למזג אפילפטואידי. אולם במציאות זהו ההפגש השכיח ביותר. וההסתל-
פות הריגושית (בלוטות-המין) מוצאת את ביטוייה החריפים ביותר בתקופות-המעבר
הביולוגיות — בשלב התבגרות מוקדמת (פוטנציה ט) או לעת-הבלות (קלימאקטריום)
אצל האשה (1); ואילו כוויצות ריגושית (ח) יכולה להופיע גם בגיל צעיר יחסית, אך
היא שכיחה יותר מגיל-העמידה ואילך. אין המדובר בסייג-זמן מוגדרים וקצובים, אלא
(כפי שמראה תרשים 25) לפנינו מעבריות בשלבים, תוך כדי זרימה בלתי-פוסקת.
כן רואים אנו, שבלוטת-המין היא הבלוטה המרכזית כמעט, אך הסמוכה ביותר אל
האתליטי (האפילפטואיד), והיא פורשת את שלוחותיה לעבר הלפטוסום (סכיוואידי —
יבשות, קור) מזה ולעבר הפיקניק (קיקלותימי), על חיוניותו המחזורית (געשנות/דכאון),
מזה.

לא כאן המקום לדון בסתירות במישנתו האיפיונית של קלאגס, לפיה הוא בונה את
'מערכת-המניעים' של האישיות, שאותה הוא מיישם כבסיס גם בשיטתו הגראפולוגית.
אולם מהבחנות אחדות שלו אפשר להפיק לקח מאלה, ולו חלקי. את הרכבה של האישיות
מבדיל קלאגס בחלוקה משולשת, לפי שלוש קבוצות (או שלושה סוגי) תכונות אלו:

א. 'החומר' או כלליות הכשרים (רגש, שכל, רצון) האישיים: בחינת החומר היא
כמותית — לכל אדם יש רק כמות מסוימת של הכשרים, ואפשר למודד ולהשוותם בין
אדם לאדם;

ב. 'המבנה' או כלליות הנטיות: הנתיב הממוצע של פורקנן, הנקבע קביעה
פנימית על-ידי המזג האישי, והמתבטא בממוצע הייחודי של איטיות/מהירות, בחינת
המבנה היא יחסית בלבד;

ג. 'איפנון' כלליות הכוחות המניעים האישיים ('אינטרסים') או נטיות של
הרגש — כל אלו הן סגולות של כיוון — כלומר, מבחינת האיפנון נקבעות סגולות אלה
לפי איכות ההכוונה.
אשר לעצם טבען של התכונות, מביא קלאגס הבחנה משולשת זו:

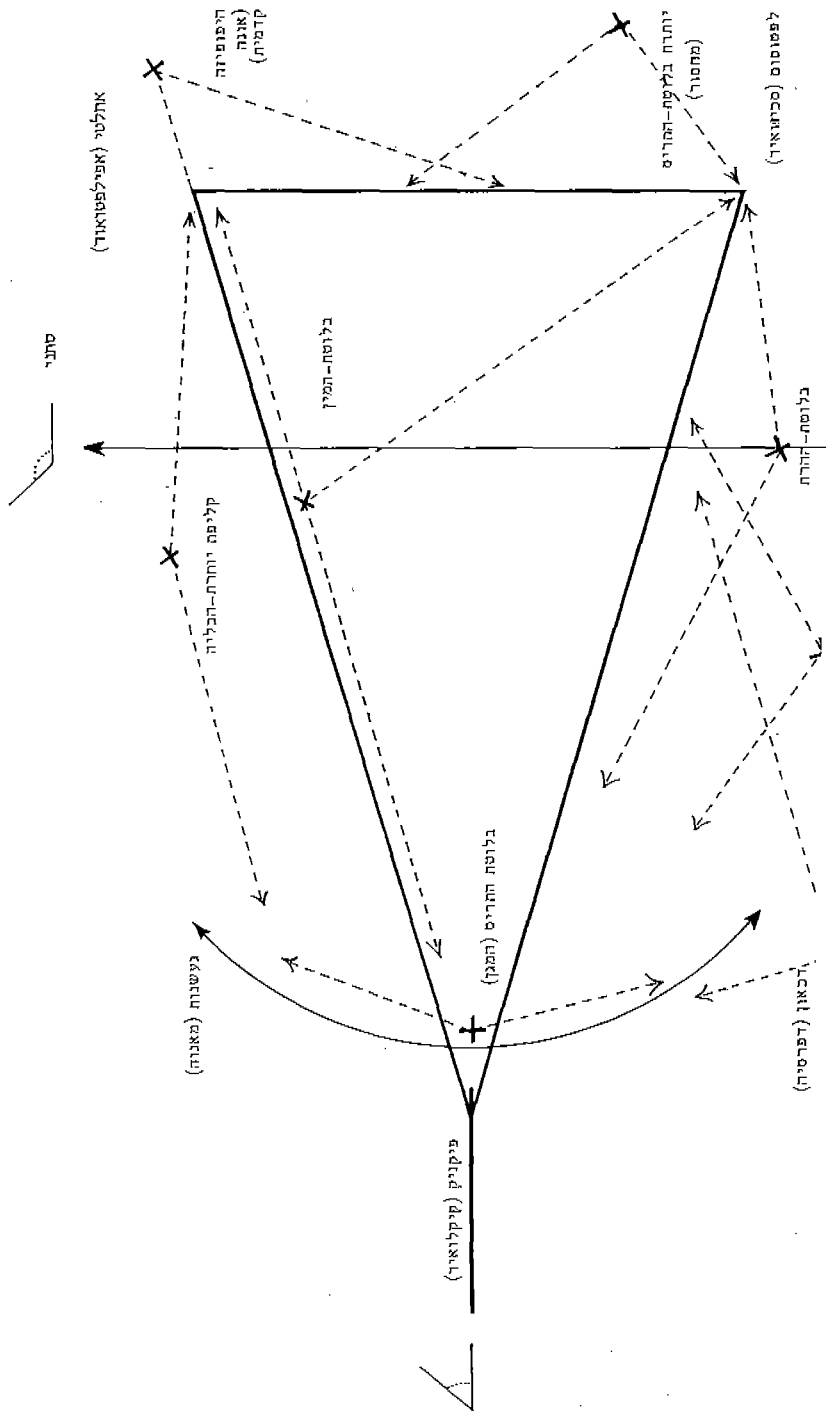
א) תכונות-אופי 'אמיתיות': קבוצה זו מתייחסת לשאלת הרמוניה/דיסהרמוניה,
לפי שיעור התיאום או הניגוד שבין התכונות, כגון יציבות/תנדביות, בגרות/אי-בשלות,
ברירות/מעורפלות, אלה הן סגולות-המבנה שלעיל (ב);

ב) תכונות 'מדומות': דברנות, ישרות, כנות, מהימנות וכו"ב; אין אלו תכונות-
אופי, אלא יחסי-קבע של גילויי-האופי לדרישות החוקים שבתחום הפעילות האנושית,
וכאן מתבטאות התכונות האמיתיות רק בעקיפין, לפי השימוש הנעשה בהן;

ד) תכונות-התנהגות כגון גימוסיות, כיבוד, ציות למרות, צניעות, ביישנות או
היפוכם; מקומן של תכונות אלה הם בעמדת-ביניים (א-ב), והן מוליכות בחלקן לזה
ובחלקן לזה.

להבחנת האישיות במגמה פסיכיאטרית, שתובא בקצרה, מעלה בולבי (105, עמ' 196)
את הטבלה 37.

בהתחשב במגמה הפסיכיאטרית הנזכרת מובן דירוג זה המחמיר בהערכת מימצאים

ב. תת-טיפוס של האישיות	א. טיפוס נגטי
(א) 1. זהיר-דיבוקי 2. חרד-מדוכא 3. אִלֵּל 4. קוטטני 5. מחזורי	(1) סינטוני (לפי בלילר) (2) סכיזואידי (לפי קרצ'מר) (3) אפילפטי או אחרים
ד. אופיו של תת-טיפוס של האישיות	ג. דרגת אי-יציבות
(ב) 1. תקין ('נורמאלי') 2. דמוי-קדוש 3. קר-מתבוד 4. אפאתי אי-חברותי (אסוציאלי) 5. היסטרי 6. נוגד-חברה (אנטי-סוציאלי), חסר-בושה	יציב מאוד די יציב די אי-יציב אי-יציב מאוד

חולניים. אולם מעבר לזה ראוינה בחינתו של בולבי שנענין בה לגבי תחומי האישיות, ונמצא בה הנחיות מעשיות המאלפות גם לאבחון הגראפולוגי, כפי המשתקף בטבלה 38.

בולט היעדרה של בחינת האינטליגנציה לגוניה, מכל מקום, טבלת-התחומים (38) מעלה אתגר רב-צדדי לבחינת האישיות, והבחינה הגראפולוגית מסוגלת להשיב בבהירות סבירה על מרבית השאלות שבטבלה זו.

הפסיכואנאליזה מספקת מידע רב-צדדי לאורחות התהוותה של האישיות. מכאן מתקבלת תפיסה של חוקיות פסיכולוגית מסוימת, המסייעת להרכיב את איפיונה של אישיות הכותב בייחודה: יחסי השתלבותן של תכונות-האופי בבחינת הכותב האינדיבידואלי, בין השאר, לאור יחסי תסוגה/קידמה, קבעון/פיתוח, שבתהליך התהוות אישיותו, כמומחש בטבלה 39.

בטבלה זו מובאים שלבים 1-8 על פי אריקסון ('ילדות וחברה'), אולם תוך כדי עיבוד ושינויים לפי מקורות אחרים, תוספות תמציתיות. להערכה נכונה של גלגולי האישיות (טראנספורמציה) יש להביא בחשבון, שארבעת המשתנים פתוחים להעברה ועשויים להתחלף זה בזה בשיעור-יחס שונים.

הרכב התמונה האישית משתנה בתיפקודיותה הנסיבית-סיטואציונית :

מוות	חיים
אינטרוויקציה: מופנה לאני עצמו, הודות	
פרויקציה: מופנה לזולת, הטלה על אחרים	

לנוכח הדרישות הנובעות מן הבחינות הפסיכולוגיות הנזכרות — להגדרת האופי בייחודו האישי — יש בידי האבחון הגראפולוגי לגייס מלאי מגוון למדי של בחנים — רכיבי כתב ותשליביהם לאין-שיעור — המאפשרים ניתוח רב-צדדי של האישיות, חדירה מעמיקה לתוך רובדי-הנפש, חישוף מאפיין של נטיותיה ומגיעה התבוים ואבחונם הסינטיטי של יחסי אינטגרציה/דיסאינטגרציה ודרכי התבטאותם בתחומים

1. עבודה ועניינים:

פזיר	קפצן	יתר-שאפתן	פזיר	מרץ עוויתי	מעשי
יציב	תנודי	מנהיג	סתגלן	תמיד עסוק	קנאי
מהימן	יתר-מצפוני	פנטסיות	זהיר	עצלן	נביא
נווד	חוזר על עבודתו	אפאתי			אוקולטיזם
2. יחסי חבריה

נהנה-חברה	הרבה בכריס	אינו יכול לסרב	גדלתן	עליו	יתר-פספסן
חברותי-שקט	מעט חבריט סובים	קר, פרוש	רעשן	ליצן	שתקן (לגב)
מתבודד	שום חברים	בלתי-נענה	'פזוח', ריקן	קריקטוריסט	פרטיו
מזאנתרופ	חוגים סגורים	מכונס-בעצמו	חששן	חסר-הומור	האישיות
3. יחס לסמכות

יתר-רגיש, לועג לביקורת, כועס לביקורת, דוגר על ביקורת, אדיש, עגום, חסר-בושה; יתר-מחבלט, זועף לסמכות, עיקש נוגדני, אליף, צייתן.
4. מצב-רוח (MOOD)

אופטימי	מחירה	מחרגש	בעת (פוביה)	צודק-תמיד
פסימי	מתנחת	(סצינות)	כורא ביחידות	חיסה עצמית
חרדני	(נחיתות)	היסטריות)	מתבלבל על	מקופח
חשדני		עלייה/ירידה	ידי אסונות	רוסן
		(חילוף מדרג)		מאשים
		דברובים		
5. מצב-הנפש (הנפשות)

סוער, תוקפני, רגז, חמוץ, נוגה, דמוי-קדוש; קנאי, נוקם, מבטל, עוקצני, רודף-שלום; הרסני, אכזר, שונא להרג, (צמחוני).
6. יחס למשפחה

יתר-קשור, מסור, דאגה לבריאותם של קרובים, שונא את בני המשפחה.
7. סקסואליות

בלי הפלייה (גם זנות), שום מין, סוער, תנודי, קנאי; אימפוטנציה, או קרירות נברותית, הומוסכסואליות, פטישיזם.
8. הרגלים ודיבוקים

משועבד לתרופות	מותרות,	יתר-נקי	חוזר על אמצעי זהירות
אלכוהוליות	בזבזן	יתר-מסודר	יתר-מאמין בחפילות
אל-סממנים	חסכן	קפדן	פולחן
	מחנור	אי-מסודר ביותר	מספרים (ספירה)
9. בריאות וכולי

דואג לבני-מעיו, מדובק לתרופות, ראי, נכות (אי-בריאות לשם תשומת-לב), כאבים (ראש, אי-עיסול), עווית, רדוגו הקאה (היסטריה), נוטה לאסונות.

שונים. לשם כך נשוב וגרנו בצורה המציתית את המימצאים הגראפיים שהעלינו בבחינות הקודמות, וכדי להקל את נוהל האבחון הם מובאים מחוץ לטקסט בטבלת-עבודה 2. האינדיקאטורים הפסיכולוגיים שבטבלת-עבודה 2 טעונים פיתוח, סיעוף וגיוון בהתאם לחוקם היחסי של התחומים השונים, בהרכבת התמונה האינדיבידואלית כחטיבה שלמה. כפי שראינו (בטבלה 1 שבתוך הטקסט) מבטא רכיב גראפי משמעותיות וערכים שונים לפי התייחסותו המתגוננת באיכות הפעולה וההתנהגות, ובהתחשב בטבעו המיוחד של תחום ולפי שונותו מתחומים אחרים.

טבלה 39 (המשך)

מבחן האישינו על יסוד הפסיכואנליזה (פריד), לפי אריקסון ואחרים

שלב 8	חטונה	אישיות	קידמה
	שנאה, כוונה, (תאגאטוס), הרסני	אזבה, חיים (ארוס), יוצר, כונה	
1	כופנס אינטרויקציה חורחה	כופנס אינטרויקציה חורחה	כחוצן פרויקציה הטלה
8 בשלות	יאושי, בחילה אכזבה כן "מעגל-החיים האיש", אי-נכונות לנסות להקטן, חיפוי הבוסני	לעומת כילול ריגושי: אישור סגנון-החיים האיש אל-פחד מפני הכוחות	הכוח, שלכות
7 מבוגר	קפאון אינטריות כוזבת	לעומת החששות אישיות	פוריות אחריות של הורים, החריבות תחולה האני על שנוצר, התמסרות
6 כוגר צעיר	פחד של אכזרן האני התנגדות פנימית	לעומת אניסמיות	ידידות-נפש, כאב, הפקרת-עצבו, ידידות (הסדוסקטואליות): אורגאזם, אטון, ויסות עבודה, חולדה, ריגוע
5 נעורים והתב- גרות	ספק בדרך החיות והערכיות הפנימית לגבי החוץ, פסיכומה, (אי-ביטחה בעיסוק המקצועי); עבריות	לעומת אישור העצמיות ביטחה פנימית	זרות לגבי השקפות בעני החולה, ראשית "התאבות" (כירור החיות)
4 חביון	יאוש מיכולתן לייצר, כפצמרו העיסוקי, (תסונה לאורגאניסם אוסטובי)	לעומת עליות-ערך עצבו בעל-מקצוע, כומחה הרחבת האני (עם עולם המכשירים)	יצרנות עובד, מפרנס, מסוגל לשאת בעול, יצירה שקרנות, חריצה, המסדה, שכלול
3 חנוניות גויסא- ליים	בניעות, חבורנות צער כשלון, הרגשה- אשמה, חרדה, הסבך- הסידוס, הענשה עצמית, חשדות, חשקנות, התחשה היסטורית: שיחוק או ראוותנות הסונה חוליות: זינוק למחלה פסיכוסומאטי, עצבה- המרה, היפוכונדריה	לעומת "פסוק, התעסקות עם..." קנסרנות חבה-קנאה נגד הסנת- בבול, שליטה ואינס הקנסנים	יזמה קנאה, חחרחה, התקפה וכיבוש כן אורחות פ' אליים חודרניים חסיפה/ כלבתאיה; לעומת מלבבת השתדלות להופעת מישכה
2 שרירי אנא- לי	ספק, בדולה שלב שני: החזקה, עצירה, כבולה	לעומת חמיו על חולשותיו, שמירת כבוד עצבו מסור, נקיון (גופני כפוניות, דיקנות בפרטים קטנים כהיכונה, יסודיות דאגנות, חשכנות קפאנות	אוטומיה

אבחון הכתב

93. נוהל האבחון

- יש שיטות שונות לאיבחון הכתב, והלומד זקוק למערכת-כללים המאפשרת בחינה שיטתית של הממצאים הגראפיים בכתב הנבדק. עבודתנו תתנהל לפי שלבים אלה:
- א. בדיקה מוקדמת: (א) בדיקת תנאים טכניים; ו-(ב) בדיקת החומר לבחינה;
- ב. בחינה מוקדמת כללית;
- ג. אבחון אנאליטי של הכתב לפי הפסיכוגראמה (תבחינים 1-6);
- ד. תיאור מאפיין: (א) סינתזה של הייחוד האישי כחטיבה שלמה, (ב) בירור שאלות מיוחדות בתחומים שונים.

94. א. בדיקה מוקדמת

(א) תנאים טכניים של הכתיבה הם: (1) בשלות גראפית; (2) נייר חלק (ללא שורות מודפסות), לא-סופג; (3) מכשיר: רצוי עט נובע עם צפורן פשיקה, אך על הרוב כותבים בעט כדורי; (4) צריך שהדוגמה הנבדקת תהיה כתובה רק מצד אחד של הגליון כדי למנוע טשטוש, ולפי הצורך (בעיקר להוכחה משפטית) כדי לאפשר בחינה בתאורה מתחת לגליון; (5) דרושות שורות כתובות למלאו רוחב הגליון (לא 'חרוזים'), ורצוי שהדוגמה תכיל שגים-שלושה עמודים; (6) יש לברר אם נעשתה הכתיבה ביד ימין או שמאל (ואולי ברגל או בפה); (7) מצב הגוף בכתיבה (ישיבה בגובה מתאים, בעמידה, בשכיבה); (8) רקע הכתיבה (על שולחן חלק או מחוספס, מול קיר, על הברכיים); (9) הפרעה (תוך כדי נסיעה, בתנאי תאורה לקויה, בעט מקולקל, בנייר לקוי); (10) הרגשה (התרגשות, רוגזה, עייפות, מיפגע גופני, נסיבות אחרות).

(ב) החומר לבחינה צריך להכיל: (1) דוגמת-כתב טריה ככל האפשר, שנכתבה שלא-במתכוון למען הבחינה; (2) דוגמות אחדות מתקופות שונות, רצוי גם מימי הילדות (בכל דוגמה יצוין גיל הכותב); (3) דוגמות כתבי-ידים של ההורים (כדי לברר את השפעת 'הדוגמה החיה', החינוכית והגלויה, וכדי לעמוד על חלקה הסמוי של התורשה); (4) גיל בהווה; (5) מין; (6) מקצוע, גם תחביב של הכותב (רצוי גם של ההורים); (7) הפרעה, מחלה (טיבה, מתי התחילה); (8) למי מופנה המכתב, תיאור יחסו של הכותב אל המקבל; (9) ציון מטרתו של הנבחן בפנייתו אל הבוחן (ואם הבחינה קשורה באדם נוסף, כגון

בשאלת גישואין, מינוי לתפקיד, ייעוץ למקצוע, שותפות לעסק, חינוך בן, יש לצרף דוגמות-כתב של שני הצדדים).

95. ב. בחינה מוקדמת כללית

בחינה זאת מתייחסת לפריטים הבאים (א-ג):

א. בהתרשמות החיצונית בוחנים בחינה משווה את המעטפה לעומת גליון הטקסט הכתוב, לפי סגולות כגון יחס אורך/רוחב, טיב הנייר (גס/עדין, אטום/מבהיק, לבן/צבעוני, ריחני); גיזרה של שפות הגליון (ישרה, משוננת). יש לבדוק אם סגולותיו של גליון הטקסט הכתוב תואמות את סגולותיה של המעטפה, או שונות ממנה. פריטים אלה הם בוחן לטיב טעמו של הכותב, אם כביטוי טבעי לרגישותו האסתטית ואם כתעודה ליחסו המכוון או הכפוי כלפי הזולת, הסביבה החברתית. לפעמים יש בכך יותר מאשר 'הד' בלבד למצבו הכלכלי, בטחוגו הפנימי ועמדתו החברתית של הכותב; ואולי משתקפת בכך רק הפגנה של 'רווחה' ו'חשיבות' מתוך שהכותב מייחל לתגמול. הבחנה כזו מתאפשרת בשלבים המפורטים להלן.

ב. עימות איכותי של המעטפה וגליון הטקסט הכתוב:

א) המעטפה מתפקדת כ'חלון-ראווה' של האני (הכותב) כלפי חוץ:

בחזית (המבויל) של המעטפה מיוצג הזולת, שאליו מופנה המכתב; העורף של המעטפה משוכן האני עצמו.	}	בצד
--	---	-----

ב) הגליון הוא הרקע הפנימי, שאינו נחשף אלא לאחר חילוצו מתוך המעטפה או 'הקליפה' החיצונית, שהיא 'מכסה', מגינה על התוכן 'האינטימי' (שבטקסט), שהכותב מפקיד בידי מקבל המכתב.

מכאן חשיבותם האיפיונית של הבדלים בין המעטפה לבין הגליון, לפי טיב הנייר — גקיון, סדר, קישוטים למיניהם, ובבחינה דקה יותר — לפי הפרשים בלחץ הכתב, בגודלו, בצורתו ועוד לגבי שלוש העמדות — החזית והעורף של המעטפה וגליון הטקסט. בבחינה משווה כזו עשויים להתגלות צירופים שונים, כגון (א) כובד-ראש ותיאום צנוע מלבד (במעטפה) וגם מלגו (בגליון); (ב) הונחה ורשלנות בכל העמדות; ויש גם (ג) הקלת-ראש כלפי חוץ (במעטפה מצד החזית), אבל יישוב-הדעת והכרת אחריות כלפי פנים (עורף המעטפה והגליון); (ד) מפגינות וגינדור לחוץ (חזית המעטפה), אבל בטלנות או זלוול בפנים (עורף המעטפה והגליון); ולפעמים גם (ה) רגש-נחיתות והתבטלות עצמית (בעורף המעטפה) לעומת הערצה אפילו כנה, או האדרה מחניפה לזולת (בחזית המעטפה).

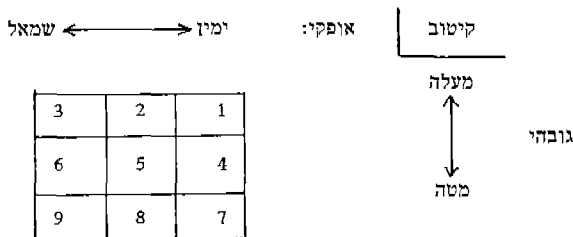
חשיבות איפיונית נודעת גם לאופן קיפולו של הגליון ויחסו לגבי המעטפה: (א) קיפול (קימוט) ישר המקטין את הגליון המקופל עד כדי היותו 'מרווח' בתוך המעטפה, בכך יש ביטוי לאהבת סדר ושיטה, אבל בלי להשתעבד ל'תכתיב מהחוץ' (כלומר לגודל המעטפה), והכותב שומר לעצמו את החופש לפעול לפי ראות-עיניו; (ב) קיפול זריז-קפור של הגליון, כך שהוא נכנס בדיוק 'מהודק' לתוך המעטפה (מבטא תכופות יותר לא רק דיוק של תכנון ורצון לקבוע 'מסגרת' לדברים, מתוך אהבת סדר ושיטה, כי אם

גם צרות-מוחין, קפדנות דיבוקית, חוסר בטחון פנימי, מאמץ תגובני 'להשתבץ' לפי 'המצע החיצוני' (כלומר, גודל המעטפה), חששנות שבנקיפת-מצפון, ומכאן בא הרצון האלצני להיראות 'בסדר גמור' בעיני המקבל, חשדנות הדוחקת את הכותב 'להתבטח' בדקדוקי-עניות — כל אלה תכונות המאפיינות את קשה-הרוח, הכפוי, הנברוטיקן; ולעומת אלו יש (ג) קיפול אלכסוני של הגליון, העשוי להעיד על פזיזות, קלות-דעת, רשלנות, זלזול או יחס של ביטול אל המקבל.

בדומה לכך הדבקות הבול — לפי יחסי מעלה/מטה, ימין/שמאל, בדקדקנות או ברישול; נתונים אלה משמשים כחנים לדון ביחסי רפיות/חומרה של הביקורת האופטית, לפי תשומת-לבו של הכותב לפרטים.

ג) חלוקה מרחבית של רישום המען ב'חזית' המעטפה נבחנת לפי הקיטוב בשיבוץ מתושע זה :

תרשים 27

כמובן, יובאו בחשבון תופעות מגמתיות של רתיעה/קידום (בדומה לבחינת השוליים שבטקסט), ביחסי השורות (ריחוק, כיוון) הבונות את הכתובת, בחזית וגם בעורף. ואמנם, כבר בחינה חיצונית כזאת עשויות להעמידנו על הבדלים אישיים וסיטואציוניים, המבטאים עצמם מבעד ל'חלון-הראווה'.

96. ג. תהליך האיבחון

עם גמר הבחינות המוקדמות, ובעיקר משהבהיר הבוחן את טיב התנאים האובייקטיביים (גראפוטכניים, פיסיים, נסיבתיים) להתהוותה של הדוגמה הנתונה עבר הבוחן כברת-דרך חשובה כדי לצמצם, ככל האפשר, מקורות-תורפה העלולים להטעותו כגיטויי אופי, והכשיר את הקרקע לאבחון הכתב עצמו. לשם ביסוסו השיטתי נחלק את האיבחון לשלבים. תחילה יבוא תיאור תמציתי לדמותו של הכתב כחטיבה שלמה ('שלמדמות'), כפי שהוא נתפס תפיסה חווייתית-אינטואיטיבית ברושם הכללי. תפיסה זו נותנת בידנו מעין מפתח להערכה כללית לפי 'האידיאה המנחה' (קלאגס) לגבי הרכבת הפסיכוגרמה של אישיות הכותב.

הפסיכוגרמה מקיפה תבחינים 1-6, שכל אחד מהם משקף אספקט מסוים של אישיות הכותב, ועיבוד הממצאים, לפי התבחינים כסדרם מעלה לפני הבוחן תמונה רב-צדדית לדמות אישיותו של הכותב כחטיבה שלמה, כפי שזו מורכבת מיחסי-הכוחות של פריטי הכתב. בכך מוצב סייג במוותי למשקלו היחסי של כל מימצא גראפי בהרכבו של הכתב השלם. לפי התפלגותם של הממצאים הגראפיים בפוטנציות א-ט, מתקבל בדרך זו גם ביטוי איכותי לטבעם של הכוחות המניעים, שייחודיהם הסגוליים מאפיינים את הכותב האינדיבידואלי.

גליון-העבודה שבפסיכוגרמה ממחיש 'רשת הקלטה' לגבי רישום במוותי וגם איפיון בסיסי של הממצאים הגראפיים.

רישום במוותי של הממצאים הגראפיים מתחלק לפי חמש דרגות של שכיחות:

עד	1	2	3	4	5
	נדיר	מצוי	בינוני	חכוף	תכוף מאוד
	10%	30%	50%	70%	90%

עריכת המידגם: אם מראה הכתב דרגת-סדירות גבוהה יותר, אפשר למעט במספר הדגמים, כדי לקבוע את דרגת-שכיחותו של מימצא מסוים בתשע נקודות-ביקורת, הנקבעות על פני גליון הטקסט, כמובא בתרשים 27, בגליון ארוך — כלומר שיש בו טקסט מרובה-שורות — רצוי, לפי אותה שיטה, להוסיף 3 עד 6 נקודות-ביקורת. כדי להשיג ייצוג מדויק יותר ראוי לבדוק 12 עד 15 נקודות-ביקורת. זוהי בדיקת הספירה בפשוטה: הבוחן מונה את מספר הופעותיו של מימצא גראפי מסוים בנקודות-הביקורת האמורות.

אם מתרבה אי-הסדירות שבכתב, ייתכן ש'רשת' האבחון תקצר מכדי 'ללכוד' את תנודותיו של פריט מסוים (כגון בתנודות של גובה, רוחב, לחץ, צורה, ריווחים). דרך מעשייה יותר היא לעקוב אחר התנודות ולגלות במעקב את הפריט הנבדק גם במקומות 'בלתי-צפויים' ש'מתוך לרשת' הסטנדרטית.

איפיון בסיסי של הממצאים הגראפיים מעלה כעין תמונה 'אנאטומית' של האישיות לתכונותיה וליחסי-החזק שביניהן, לפי סיווג איכותי של הפוטנציות א-ט. הפסיכוגרמה אינה מפרשת את רב-משמעותו של פריט גראפי אלא באורח חלקי. לפיכך מהווים גילויי-האופי הנוכחים רק בסיס לאיפיון חודר גם לתכונות שלא פורשו בשמותיהן, אבל שפעילותן משתמעת מתוך יחסי התהליכים — קיטוב, דו-ערכיות, צד-המפנה — שבהרכב השלם. לאור הכרותנו מהתכונות הקודמות לא יקשה לבטא את המיתאם (קורלציה) שבין תשליב גראפי לבין אינדיקאטור פסיכולוגי, לפי ערכיות חיובית (+) או שלילית (-). בחינת הפסיכוגרמה אינה מעשה-שיבוץ של 'סטרוק'-טוראליות מיכאנית, כי אם בסיס לפרשנות פסיכולוגית-דיפרנציאלית של הממצאים הגראפיים האינדיבידואליים; וגדרשת בחינה משווה מתמדת — בין הפסיכוגרמה לבין הכתב השלם — לתפיסת טבע תיפקודה של האישיות. מלאכת ההרכבה (סינתזה) מן ההכרח שתישאר לשיפוטו של הבוחן האינדיבידואלי. אולם כדי לצמצם ככל האפשר

את שיחודו של הגורם האישי-סובייקטיבי של הבוחן עצמו יש בעריכה שיטתית זו של הפסיכוגרמה מסד ואסמכתא לביסוסן העקיב של המסקנות לאיפיון. עכשיו נעין בטבע תכולתו ואופן-יישומו של כל אחד מהתבחינים 1-6, הגבדלים, הגבדלה כמותית — חד-ממדית ודו-ממדית. א. בחינה חד-ממדית: דירוג השכיחות לפי דרגות 1-5 מבוסא לאורך הרדיוס בתבחינים 1 עד 4.

תבחין 1: יחסי פרידות/כלילות, לפי הפריטים 1 עד 180, המכילים גם את בחינת העומק (לחץ) לגבי כתיבה בצפורן פשיקה (עט נובע). אם משתבש או חסר פריט כלשהו (מתוך 1-180) עקב הכתיבה בעט כדורי (או בעיפרון), יצוין הדבר בהערה מהצד. תבחין 1 משקף את העצמיות שבממד הגובה; את ליבדו-הגבכים לפי תופעות העומק; הגעה (מוטיבציה) לפי התנועיות; יחסי פנים/חוץ שבממד הרוחב; התמדה לפי דרגת-הסדירות; סגנון-תיבנות, מיטעם/מיקפת, תיקון.

יישום: לפי סיכום הנקודות שצובר כל מימצא גראפי ברשת גליון-העבודה הוא יסומן בדרגת-השכיחות המתאימה לו, 1-5, לאורך הרדיוס. מעל לטבעת החיצונית תצוין הפוטנציה (א-ט) המאפיינת את המימצא של הרדיוס הנבחן. רישום כמותי (1-5) ואיכותי (א-ט) זה של מימצאי הפריטים (מתוך 1-180) מקנה להם את ערכיותם האיפיונית, על פיהם מקבלים אנו תמונה לשיעורי-היחס שבין דרגות אלו:

ט ב ל ה 40

יחסי פרידות/כלילות

סכיוותימי / קיקלותימי
סכיוואידי / קיקלואידי
(שסעת) סכיוופרני / מאנידפרסיבי (פסיכוזה מחזורית)

תבחין 2: חילוף בין-אזורי: בחינה כמותית זו (1-5) באה להבחיר לא רק את יחסי-החוזק בין שלושת האזורים, אלא גם את איכות התהוותם באופנים 1-9. ואילו הסיווג לפי הפוטנציות א-ט (בשורה העליונה) מנחה לאיפיון המימצאים.

יישום: קביעתה הכמותית (1-5) של השכיחות מתבססת על עצם מיקומו של האזור הנבחן — לפי התקן או לפי סטיה ממנו והמאריכה את האות באזור גוסף, או המקצרת אות על-ידי חיסור האזור התקני שלה. ואילו הבחינה האיכותית לפי הפוטנציות א-ט, נקבעת על פי שני בחנים אלה:

א) העדפה של יחס אפייני בין האזורים (הפרש אורכי) לפי טבעה המיוחד של כל פוטנציה, כפי שהכרנו בבחינות הקודמות; לדוגמה: האופנים 3, 9 משקפים העדפה של פוטנציה ג.

ב) טבע התנועיות משמשי להבחנה דקה יותר, בעיקר בין ביטויים של פוטנציות, שיש ביניהן קירבה מסוימת — ג/ט, ד/ה, א/ו (בלחץ), ב/ג, ח/ט — באופנים שונים.

תבחין 3: בינוי מסגרת לפי הפריטים 1-10, המסווגים לפי תבחין-הדגמה 3:

קונצנמרי		(א) מלוכר: (1) מעגל;
		(ב) יסוע: (2) רבוע; (3) משולש סימטרי;
ריצנמרי		(ג) משלים: אליפסה — (4) פחוסה, (5) הרמונית-שטפית, (6) צמוקה;
		(ד) פלגני מרובע אסימטרי: (7) צמוק, (8) פחוס; משולש אסימטרי: (9) פחוס, (10) צמוק.

יישום: כאן מפורשת ההבחנה האיכותית (א-ד) בכך, שבכל אחת מהגזרות 1-10 מוזכרת פוטנציה אחת או יותר, בתור אפשרות שלהלכה. ואילו הפוטנציה שנמצאה בפועל תירשם בהתחשב בטבע התנועיות ליד הרדיוס של המימצא, ולמען הבהירות מתוך למעגל.

תבחין 4: מראה תשליבים של תיפקוד-היסוד הנבחנים לפי הפריטים 1-180, פריטים אלה מייצגים את ביטוייהם של ארבעת התיפקודים — חשיבה, הרגשה, אינטואיציה, מחישה — בשילובן של שלוש קומות האישיות — עילאי, מתווך, יצרי (פרויד), וכן בשילוב שתי המגמות — הפנמה/חיצון (יונג). כן מיוצג כל תיפקוד לפי שלושה אופני הופעה: (א) תיפקוד לעצמו; (ב) תחליף לעומת תקן; (ג) תשליב עם תיפקוד (יסוד-צירה) אחר.

יישום: בחינתם של ארבעת יסודות-הצירה — זווית, קמר, קער, חוט — ניתנת גם לגבי הכתוב בעט כדורי: בחינה כמותית שלפי דרגות-השכיחות 1-5, ואילו איכותית תאובחן הפוטנציה א-ט על פי: (א) טבע העדפתה, בעיקר בתופעות של תחליף (לתקן) ושל תשליב; (ב) לפי טבע התנועיות. הפוטנציה שאובחנה תצוין ליד הרדיוס של המימצא, בחגורה הקיצונית (בדומה לתבחין 1).

ב. בחינה דו-ממדית מכילה:

(א) עצימות הנבחנת לפי יחסי חוץ/חולשה של דרגת הפיתוח (או הניוון) של תכונה מסוימת, ודרגת-העצימות 1-5 תצוין לאורך הרדיוס;

(ב) שכיחות (נדירות) של תכונה מסוימת תסומן לפי רוחב הגיזרה במעלות (°). תכליתה של בחינה דו-ממדית זו היא לשקף, בביטוי מרוכז, את ההבדלה שבין תכונה 'חזקה' אבל נדירה יחסית, לעומת תכונה 'חלשה' יחסית אבל תכופה ביותר. הבדלה זו מתבססת על חישוב המימצאים שהועלו בתבחינים המפורטים (1 עד 4), וריכוזם גבול לפי התבחינים 5, 6:

תבחין 5 משקף את ארבעת התיפקודים — חשיבה, הרגשה, אינטואיציה, מחישה לפי שכיחותם ועצימותם.

(א) שכיחות: כל תיפקוד יצוין לפי היחס של מספר מופעיו מתוך סכום המופעים הכולל של ארבעת התיפקודים. סכום זה מוצב כמעגל (360°) המחולק לארבע גזרות. רוחבה של כל גיזרה נקבע לפי יחס המופעים של כל תיפקוד:

$$\text{שכיחות} = \frac{\text{גיזרה} = \text{מופע התיפקוד (לדוגמה: חשיבה)}}{360^\circ = \text{ס"ה המופעים של ארבעת התיפקודים}}$$

(ב) עצימות: דרגתה נקבעת לפי ממוצע הרדיוסים שנרשמו תבחין 4 לגבי כל תיפקוד לעצמו:

$$\frac{\text{מספר הדרגות של תיפקוד}}{\text{מספר המופעים של תיפקוד}} = \text{רדיוס ממוצע} = \text{עצימות}$$

התמונה המתקבלת בתבחין זה (5) טעונה הבהרה לגבי שני סייגים אלה: (א) זה ביטוי ישיר (כמותי ויחסי) רק של התיפקודים ה'גלויים' שביסודות-הצירה. אין בתמונה זו ביטוי של ייצוג עקיף לתיפקודים, כגון לפי פירוד/קישור, ריווח אופקי לסוגיו, ריחוק בין-שורתי וכיו"ב שבתבחין 1. (ב) תבחין זה אינו מאפיין את טבעו הייחודי-אישי של כל אחד מארבעת התיפקודים; לשם כך יש להצמידו להערכה מאפיינת לפי תבחין 6.

תבחין 6 מראה את יחסי הפוטנציאל א-ט לפי שכיחותם ועצימותם:

א) שכיחותה של פוטנציה מסוימת ברוחב הגיורה לפי היחס של מספר מופעים מתוך מספר המופעים הכולל שבתבחינים 1 עד 4:

$$\frac{\text{גיורה}}{\text{פוטנציה: שכיחות}} = \frac{\text{מס' מופעי הפוטנציה בתבחינים 1 עד 4}}{360^{\circ}} = \frac{\text{ס"ה מופעי הפוטנציה בתבחינים 1 עד 4}}{360^{\circ}}$$

ב) עצימות: דרגתה נקבעת לפי ממוצע הרדיוסים (מימצאים) שנרשמו בתבחינים 1 עד 4 לגבי פוטנציה מסוימת:

$$\frac{\text{דרגה}}{\text{פוטנציה: עצימות}} = \frac{\text{מס' דרגותיה של פוטנציה בתבחינים 1-4}}{\text{מס' מופעים של פוטנציה בתבחינים 1-5}} = \frac{\text{רדיוס 5-1}}{\text{מס' מופעים של פוטנציה בתבחינים 1-5}}$$

השגה דו-ממדית זו לשיעורי-היחס בין ממצאי הפוטנציות מאפשרת לנו, בין השאר, ליחד את איפיונו של כל תיפקוד 'צבור' בתבחין 5, ולהשלים את הדמות לטבעו של הייחוד לפי מימצאים נוספים שהועלו בתבחינים 1 עד 4.

יתר על כן, התבחינים 5, 6, המופקים מתוך בחינה אנאליטית של הכתב (כפי המפורט בתבחינים 1 עד 4) מעלים ייצוג מבוקר לגבי דמות אישיותו של הכותב כחטיבה שלמה. בכך משיגים אנו רקע מבוסס לאידיאה המנחה בתור נקודת-מוצא אל השלב הבא — סינתזה תיפקודית.

סינתזה תיפקודית בפרשנות מאפיינת את אישיות הכותב כייחודה, לפי התבטאותה בתחומים שונים. בשלב זה אין אנו עוסקים עוד בקבוצות-תכונות, אלא בתיאור התנהגותה של האישיות כחטיבה תיפקודית שלמה, וביאור המניעים להתנהגותה, כפי שיומחש להלן באבחנה לדוגמה.

98. לטכניקה של האנאליזה

הבוחן עומד לפני שתי מיגבלות אלה: (א) סקירה איכותית של הכתב כחטיבה שלמה אינה מסוגלת להעמידנו על קביעה כמותית לשיעורי-היחס של המימצאים; (ב) עיבוד כמותי של כל חלקי הדוגמה (הכתב השלם) דורש עבודה מרובה, שבדרך-כלל אינה מעשית, ולא רק בגלל יקרותה. לפיכך יש צורך ליעל את תהליכי האיבחון כדי שיספק לנו מידע מירבי תוך היסכון בעבודה. לשם כך נבחר ראש מייצג של מלים נבחרות

(בערך 9 עד 12). בחירת כל מלה צריכה להוסיף דגם חדש להשלים במידת האפשר את ייצוגו של הכתב השלם.

משקבענו לפנינו סופית את המלים של הראש המייצג, ניישם אותו כאמת-מידה לחיפוש המימצאים הגראפיים ולרישומם לפי תנאיהם של התבחינים 1 עד 4. רישום המימצאים נעשה בצורה נוחה ובהירה על נייר-משבצות, ועם התקדמות הרישום משורה לשורה מוזן בהדרגה גם הראש המייצג מראש הגליון אל בסיסו. הזזה זו מאפשרת לדיוק בתצמדת רישומו של המימצא בטור המלה השייכת לו. בכך עשויה הצמדה זו למנוע טעויות במיקום (רישום המימצא), והיא מקילה על הבוחן גם בסיקור. אשר לצורת הרישום, צריך לציין, כי מאחר שכוונתנו פה היא להדגים לא רק את כמות המימצאים, אלא גם את טיבם, צוינו תכופות האותיות שבמלה הנבחת בטורים נבדלים — טור לכל אות. אולם בעבודה הרגילה אין צורך בכך, וניתן לקצר על-ידי ציון הכמות בלבד (לפי המלה, ולא אותיותיה).

לשם חישוב שיטתי ומהיר של המימצאים נסתייע בלוחות-עזר המדגימים: הדגמה לתבחין 1 — פריטים 1-180; לגבי תבחין 2 — חילוף בין-אזורי לפי האופנים 1-10; לתבחין 3 — פריטים 1-10; לתבחין 4 — פריטים 1-180; תבחין 5 משקף תמונת סיכום למימצאים שפורטו בתבחין 4, ואילו תבחין 6 מסכם סיכום כולל את מימצאיהם של התבחינים 1 עד 5.

סיוע טכני בייעול העבודה, חסכון בזמן ודיוק יושגו באמצעות שני מכשירים: (א) השמוניה לפעולות חיבור; (ב) סרגל-הישוב לפעולות כפל וחילוק, כדי לבטא אחוזים (%) ומעלות (°).

99. לטכניקה של הסינתזה

מתוך הכרת חשיבותה של 'האידיאה המנחה' לאיפיון הפריטים פותחים אנו בשלב זה בבחינתה של תמונת השלמות, כפי שזו מורכבת בתבחין 6. תמונה זו משקפת שלמות שהורכבה, כאמור, מן התבחינים 1 עד 5, לפי בחינה כמותית, נוסף על הבחינה האיכותית לפי הפוטנציות א-ט. עקב ביסוסה על קביעה מחושבת אובייקטיבית עד כמה שניתן, נבדלת שלמות זו מן המושג המקורי 'אידיאה מנחה' (קלאגס) שלפי 'רושם כללי'. כדי להפיק את המשמעות האופיונית נבחן את אופני שיקופם של התבחינים במגמה מן הכולל בתבחין 6 אל המפורט בתבחינים 1, 4.

תבחין 6: יחסי הפוטנציות.

דיסאינטגרציה של האישיות מבוטאת בשני הבחנים — שכיחות ועצימות.

(א) 'שכיחות': ככל שמתרבה מספר הפוטנציות, כן מבוטאת שכיחותם הגדלה והולכת של 'יריבים' גורמי מחלוקת ופיצול פנימי.

(ב) 'עצימות': עם גידול הפרש הרדיוס בין הפוטנציות שבתמונה מחריפה המתיחות הפנימית בין המחיצות והפערים, המעכבים או המונעים תיאום מגשר בין דרישותיהן השונות או אף הנוגדות, של הפוטנציות המעורבות בתמונה.

כנגד זאת, מיעוט השותפים (הפוטנציות) עשוי להפחית מחלוקת ולהקל אינטגרציה. אך בפועל יכול דבר זה להביא לידי חוסר גיוון עניני, היעדר תחרות מדרבנת (בין שותפים), וכך גם לידי אפשרות של 'קפיאה' לגיוון סביל באפס-מעשה. האפשרות לכך מתחזקת במידה שמצטמצם הפרש הרדיוס בין הפוטנציות; וכך פוחתת הדחיפה לפיתוח. התמונה ליחסי הכוחות בין הפוטנציות (תבחין 6), בה גיתן המפתח הראשי לתפיסה פסיכולוגית נכונה של כוחן היחסי של המוטיבציות המכוונות.

תבחין 5: יחסי ארבעת התיפקודים.

פה מספר המרכיבים קבוע — ארבעה. גם כאן נבחנים יחסי אינטגרציה/דיסאינ-טגרציה לפי שני הבחנים הנזכרים — שכיחות ועצימות.

(א) שכיחות: ככל שגדל ההפרש (במעלות) בין רוחבן של ארבע הגזרות (התיפ-קודים), כן משתקף יותר הרקע להיווצרותם של פערים, ניגודים ומתחים המביאים לידי התנגשות פנימית או חיצונית.

(ב) עצימות: ככל שגדל ההפרש בין דרגות הרדיוסים של ארבע הגזרות, כן מבוטא יותר הפער המניע לחיכוכים בין ארבעת התיפקודים במאבקם על העדיפות כקביעת סגנון-החיים האישי של הכותב. עדיפות זו מתייחסת רק להבדלים הבסיסיים בטבע התמצאותו ואיכות פעולתו של כל אחד מארבעת התיפקודים. אך מאחר שכל תיפקוד פועל באופן שונה, לפי טבע המוטיבציה של הפוטנציה המכרעת, כשרים וכיו"ב, עלינו להצמיד את שני המימצאים. לדוגמה: בפסיכוגרממה לכתב 1-א, בתבחין 6 מכריעה פוטנציה ג לפי שכיחותה, אבל פוטנציה ד מכריעה לפי עצימותה; ואילו בתבחין 5 מכריע תיפקוד המחישות. סגולותיהם הידועות של מרכיבים אלה, בהשתלבן ביחסים הנתונים. מקנות לנו השגה איפיונית לטבע דמותה השלמה של הכותבת (במקרה דגן), כפי שעוד נראה להלן.

בבחינה השלמותית עמדנו עד כאן על טבע ההנעה לפי הפוטנציות שבתבחין 6, ועל טבע ההתמצאות לפי יחסי התיפקודים שבתבחין 5.

תבחין 3: הסתגלות פריסטאטית.

תבחין זה מעמידנו על טבע ההסתגלות האישית לסביבה החברתית לפי הערכים 1 עד 10.

תבחין 2: מבנה תלת-קומתי של האישיות (פרויד).

תבחין זה משקף את איכות הרכבן של שלוש קומות העצמיות בתמונת השלמות, אף שבכך מבוטאים טבע המבנה האישי וההתנאה הסיטואציונית (כפי שגראה להלן). המימצאים של תבחין זה מהווים בסיס להערכת הדירוג (1-5) של פירוט המימצאים בתבחין 4.

לאור האיפיון שהפקנו מן התבחינים 6, 5, 3, 2, יש בידנו עתה 'האדיאה המנחה', המדריך השלמותי לביאור המימצאים המפורטים שבתבחינים 1, 4.

תבחין 1: טבע המנטאליות — סכיזומי/קיקלומי.

תחילה נערוך בחינה משווה בין היחס התיאורטי-עקרוני — פריטים 1 — 96 של פרידות לעומת כלילות לפי פריטים 97-180 — לבין היחס האקטואלי-פרטי, כגון זה

שבפסיכוגרמיה של כתב 1-א, כאן מתרחבת, בהפרש בולט, כלילות על חשבון פרידות. השגה זו מקנה לנו ממד נוסף, שבשיתוף עם הממדים הקודמים (2, 3, 5, 6) מבסס הוא את פרשנותנו לפריטים 1-180 שבתבחין זה. עקרונית, לפי כוחה המכריע של פרידות או של כלילות ניתן להשחית את איפיונו של מימצא גראפי ביתר מהימנות סלקטיבית מן הערכים של הפוטנציה (או תשליב-פוטנציות) שהמימצא הנדון משתייך לה. לדוגמה: בפסיכוגרמיה לכתב 1-א, תבחין 1: מימצא 46 — תשליב של הפוטנציות ג/ז, ולפי הכרעה של כלילות נוטה להכריע הערך 'שתגרף' (לעומת 'שמרן'). וכן לגבי מימצא 128: מבחינת הכלילות מכריע אמנם ביטויה של אדיבות, אך זו אינה סותרת, אלא מוסיפה משקל למימצא, שאדיבות זו מצטממת מתוך התגברות פנימית על מגטאליות של פרידות. מבין כל התבחינים בוחן רק 1 — יחסי פרידות/כלילות — את האותיות לפי המצנה התקני בשלושת האזורים — העילי, האמצעי והתחתני — בלי להתחשב בקומה הממשית של האות, אם גבוהה ואם גמוכה. לדוגמה: בכתב 1-א, בשורה 4 — 'עברנו': י' זו אינה חורגת מהאזור האמצעי, אף שבתקן היא נחשבת כאות עילית. כלומר, שלגבי תבחין 1 י' זו מסתברת כביטוי של העילאי-מוסרי (הקומה העילית). לעומת זאת בתבחינים 2, 3, 4 נרשם המיקום האקטואלי — פה מוגבלת הי' באזור האמצעי, שלא לפי התקן: זה ביטוי של התמצאות סיטואציונית כפי שזו מתמחשת בדמותה של התנהגות הכותב (הכותבת) בשעה זו לגבי תחום מסוים — כאן (באזור האמצעי) בגישה לחברה, ביחס לענינים שוטפים וכדומה.

תבחין 4: תשליבים של ארבעת התיפקודים.

תבחין זה מושקף בעיקר, כאמור, את איכותה של ההיערכות הסיטואציונית: הרכב ההתמצאות ואורח-הפעולה לגבי התנאים שבהווי השוטף. גם פה נעשה תחילה בחינה משווה כוללת בין יחסי אינטרוברסיה/אקסטרוברסיה שלהלכה (הפריטים 1-180 מחולקים שווה בשני הצדדים) — לבין היחס שבפועל. לדוגמה: בפסיכוגרמיה לכתב 1-א — אקסטרוברסיה מתרחבת על חשבון אינטרוברסיה — משמע, בתיפקודים הנחונים מכריע היצוגם. כך משיגים אנו ביסוס נוסף לבחירת האיפיון המתאים מבין הערכים הנחונים. לדוגמה: בכתב 1-א, תבחין 4, מימצא 111 — מראה תשליב של הפוטנציות ג/ז, לפי זה נמצא שמן הערכים כוח-הגשמה, רצון-פיתוח, מכריע הראשון, מדובר לא ברצון-פיתוח סתמי בבחינת ייחול כמוס, כי אם ביכולת ליצור עובדות, שבהן רצון-הפיתוח מתממש. מסקנה זו מתאשרת מבחינה משווה בין התבחינים 1 ו-4, שבהם יש מיתאם שקוף ליחס של כלילות (1) + אקסטרוברסיה (4) < פרידות (1) + אינטרוברסיה (4). והו יחס גבוה של תיאום-פעולה בין טבע המערכת (קונסטרוקציה) האישית לבין ההתנהגות במצב נתון. וכנגד זה בפסיכוגרמיה לכתב 1-ב: בין התבחינים 1 ו-4 מתגלה יחס של הפכים כלילות (1) מכרעת, אבל בשילוב מכריע אינטרוברסיה (4); מצד שני פרידות (1) נחותה אבל בשילוב נחותה אקסטרוברסיה (4). כלומר: לפנינו סתירה מסוימת בין טבע המערכת האישית (1) לבין ההתנהגות הסיטואציונית (4). מכאן השלכות לגבי קשיי הסתגלותה של הכותבת בתחומים שונים, כפי שגראה להלן.

לגבי תבחין 1 צריך עוד להעיר, כי מאחר ששני הצדדים פרידות/כלילות נוגדים זה את זה בפריטים כגון תשעת סוגי הלחץ, טיפוס תנועיות, מגמות גובה ורוחב, סדירות/תגודיות, יוצא, שבמעגל זה (תרשים 1) של הפסיכוגרמה אין לראות בצמצום ההפרשים בין הרדיוסים דמות של 'הרמוניזציה' בכל הכיוונים של ההיקף, או יכולת להשלמה רב-צדדית בפיתוחה של האישיות, אלא להיפך — אישיות שבגלל סתירותיה הפנימיות היא מסוכסכת עם עצמה.

בחינות לשתי דוגמאות כתב של כותב

100. הדגמת אכתון

בפרק זה ייבחנו שתי דוגמות של אותה הכותבת, שנכתבו בהפרש של כשמונה שנים; נעמוד על התמורות שהתרחשו בתקופה זו באישיותה.

101. דוגמת כתב 1-א'

הדוגמה נכתבה ביד ימין, הכותבת היתה כבת עשרים. העברית שלה היתה בעיקרה אוטודידאקטית, וקשיי המעבר מן המבטא האשכנזי השגור בפיה אל המבטא הספרדי מטביעים את חותמם גם בפליטות-קולמוס, כגון חילופי 'ס' ו'ת' בשורה 2-הפתיבי/הפסיבי. כנראה בהשפעת השפה הרוסית להשמיט את 'ו' חלומה, כגון בשורה 8- 'משחכים' במקום 'משחובכים'. סימן נוסף למיעוט ההדרכה שקיבלה מתגלה בכמה 'שגיאות-כתיב', כגון בשורה 13- 'עור' תחת 'אור'. גם הפיסוק הנדיר ביותר מדבר בעד עצמו.

על אף הקשיים האלה אין הם מעכבים ממש את התבטאותה הבלתי-אמצעית של הכותבת, שהיא אדם רציני, בסגנונה יש נימה ספרותית, אף רוח של שירה ('שביב אור'), והכותבת מתנחלת דכדוך-נפשה תוך כדי ביקורת עצמית של ריאליזם נוגה אך מפוכח כלפי העובדות ה'מרות', כפי שהיא חווה אותן בנפשה. ריאליזם זה שלה יונק מתוך עצימות ריגושיותה התוססת גם באידיאלים. בתחושתה החריפה מורדת הכותבת במצוי ומחפשת לעצמה פדות בשינוי-ערכים, שאינו נראה לה אלא בדרך שתחולל מהפכה בחייה — תעזוב את הגולה ותעלה ארצה, וכאן 'תתחיל הכל מחדש'. לנוכח קשיי קריאות פה ויש, וגם כדי להקל הבאת דיגומים לבחינות שלהלן, גבתה את הכתוב בשורות 1-16 שבדוגמה זו:

- 1 בהשבבות אזי תקף היו מזכרים לעברים
- 2 שבפגישתי מבאטי אבי נ"ע הפתיבי כשהשעול [ההמשך מחוק]
- 3 תקף אותו אזוה היה יותר מהשבבות
- 4 וזה הביא אותי להתבגרות צעירה.
- 5 בשנים השלוש עשר כבר ידעתי את

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16

Handwritten text in Hebrew script, appearing to be a list or index. The text is heavily obscured by noise and artifacts, making it largely illegible. A small rectangular box is visible on the right side, near line 11.

- 6 המציאות במלו מובן המלה ז.א.
- 7 בחיי המשפחתיים ובשעות שרעותי היו
- 8 משתבבים ומצחקים בכל מיני משחקים היתי
- 9 נבדלת מהם ואי-אפשר היה לי להתחבר
- 10 עמם בשכיל שעול הבית היה מוטל עלי
- 11 כאשר למדתי אפלו בחדר, אזי היה
- 12 רוחי כל כך מוכה שלא יכלתי להרים ראש
- 13 וכך עברו ימי ילדותי בענינים בלי שום שביב עור
- חנק אותי גם (בהתגרותי)
- 14 ומחנק זה (הביא) בהתגברותי חברותי
- עם חברים שהיו להם
- 15 בעת שחבתי היו מטילים ונהנים מחייהם
- 16 הצעירים ובודאי

102. בחינה מוקדמת: השלמדמות ברושם הכללי

זוהי תמונה 'לא-אסתטית', ממש 'שדה-קרב' שבו מרובים 'חללים' (מחיקה על-ידי קו מבטל לרוחב הכתוב), ועוד יותר כעין 'תבוסה גמורה' לקראת הסיום. הכותבת מאוכזבת מהתבטאותה, ולפי ירידת בטחונה הפנימי כמו מבקשת 'להיפטר' מקשייה החוסמים את דרכה. אולם ההדגשה הלחצית בשורות 13, 14 מורה, שעל אף מעשי-כשל ומבוכה מגלה הכותבת כוח-התמודדות וחותרת לשיפור. בעיקר בולטת אי-הסדירות של המישקול: עדות שקופה לגרירות-הנבכים, ריגושיות תוססת שאינה מוצאת לה מנוח ואינה יכולה להסתגל לפורקן באפיק יציב.

מתגלית דיסהרמוניה של 'ים-מסוער', שגליו מיטלטלים ומתנפצים בהדף אדיר (כגון בשורה 10 - 'בשביל'), המעמעעם את הראות וחוסם מפעם לפעם את הנוף. אולם, עם התלבטותה בהמעטת דמותה העצמית, נאבקת הכותבת בעקשנות להבקיע את דרכה. זוהי שוועת מחאה על המגבלות שבמציאותה החיצונית, שאתן היא מתמודדת כדי להגשים את הריאליזם של קיומה האישי בהגדרה עצמאית של דרכה בחיים. המצע (שטח הגליון) קטן מהכיל את הפורמאט של האותיות הגדולות - משמע, אין הרקע (הסביבה) מספק את דרישתה האישית לפעילות ולפיתוח. אמנם היא משתדלת, אך אינה יכולה 'להשתבץ' (בגליון מודפס-שורות). וכן חרף מאמציה ל'צורה' נאה, כושל ביצועה התנועי ומכויז גם בארגון 'פרוע', לא מתור אי-התחשבותה ברושם החיצוני של הופעתה כלפי הסביבה, אלא בגלל קוצר-ידה להשליט משמעת בנפשה ולרסן את סערתה הריגושית.

ניגודים בולטים בונים שלמדמות זה: כגון פריצות כעין-רפלקסיביות' ההורסות את הצורה (בסוף שורה 5) לעומת שידול עצמי קפוד לשיפורה (בשורה 6-המלה). למרות 'השתרבות פרועה' פה ושם (בסוף שורה 2) ניכרת אותה שמירה של 'דבקות' בשורה (המודפסת). הכותבת מבקשת בסיס לאחיזה תוך כדי מתיחות מציקה הכופה אותה להתבצר על תשחית 'מאסיבית'. עם כל רצונה המודע לרתום את מאמציה כדי ליצב

חזית מלוכדת כלפי חוץ גיכר בבירור, שהכותבת אינה מסוגלת לשים סכר בפי עוצמת המרי הגועש במעמקי נפשה וגואה לפרוץ את 'טבעת-החנק' (כגון בשורה 12—'להרים', בשורה 5—'השלוש'). בשלב-התהוות זה עדיין לא מצאה הכותבת דרך להשתחרר ממצוקתה ולגבש מסגרת עצמאית יציבה שתאפשר לה לעמוד בפני תהפוכות מאווייה. המידע שהעלינו בהיכרות ראשונה וכללית זו מאלף אמנם במידת-מה, אבל הוא חסר ביסוס מבוקר ואינו עשוי להורותנו בדבר שיעורי-היחס שבין תהליכים מרבדים שונים. על כן לא נוכל, לפי מידע כללי זה, לישם את יחסי-הכוחות הפועלים, מנקודת-הראות של השלמות, לגבי תחומיה השונים. משימה כזאת מזקיקה אותנו לאבחן את הכתב אבחון כמותי ואיכותי בעזרת התבחינים 1 עד 6 שבפסיכוגראמה*.

103. 'הראש המייצג' (24 מלים): איפיון תמציתי

באיפיון המיצאים הגראפיים נימנע מעיסוק בפרטים, ונתחקה אחרי תשליכי משמעויותיהם המבוטאים רק באותם המיצאים, שעליהם תושטת בחינתנו.

בשורה 1: 'בהשכבות'—'בות': האזור העילי גועש: + השראה, פאתוס; (—) עפיפות, פזירות. הערכיות השלילית (—) מכריעה לפי התסמונת של כפיה עצמית: דילוגיות (ניתוק מגעה של הצפורן מהנייר) ובקשת מנוס מרקע המציאות, חיפוש-מפלט בדימויי-פדות עלאיים, רגישות-יתר ו'מצבי-רוח' המלווים בהברקות של אלתור.

בשורה 1: 'תכף'—'ת': גם פה יש אי-נחת מהנסיבות שבהווי היומיומי, קוצר-רוח שבמועקת-פנים. הכותבת מנסה לעקוף את קשייה על-ידי התגברות בעילוי-ערכים לעומת שפל סביבתה וקדרותה.

בשורה 1: 'לעברית'—'ל': (וכן 'ל' של 'מובן' בשורה 6): התנועיות דרוכה בלחץ שטפיר קצוב (פוטנציה ד), בנטיה ישראלית, בעניבה הדוקה בראש 'ל'; העיצוב מודרך בריכוז ובדיוק ואף בצמצום גיכר דמוי-שלד. בכל אלה יש משום תעודה להגיון ביקורתי (ד), המאפשר לכותבת להתרומם מעל לעובדות, תוך כדי רציונאליזציה בשאיפתה לניתוח מפוקח, כדי למנוע מעצמה 'הפתעות'. הכותבת משקיעה מיטב מרצה (בלחץ מודגש וחודר) כדי לקיים 'מסגרת' (של 'שפות-הקו') כלפי חוץ. אולם ליכידו-הנבכים שלה מתפלג לגבי הרקע (ריקון תוך-רשפת), וחרף מאמציה להסתיר את היסוסיה וחששותיה, חושף דלדול חולף זה בתכולתה הפנימית (ריקון) את אכזבתה מהמציאות. אך דבר זה אינו מרפה את רוחה לגבש 'קו' אישי, שאותו היא חותרת למלא בתוכן משמעות, שעדיין אינו בהישג-ידה; אבל מכוח ייחולה שואבת היא עידוד והעזה בפעילותה הדרוכה.

בשורה 2: 'שכפנישתי': 'ג' קעורה ונמרצת זו מוכרעת לפי עצימות הרגש של הכותבת, גריוותה, חוסר-מנוח שלה ובקשת מפלט מפני עצמה. בחני-עור-הם — דרגת-קשירות

* טבלת העבודה של איסוף המיצאים הגראפיים — נגזזה ע"י המו"ל בגלל קימוצים!

גבוהה (חמש אותיות) בתנועות סוערת, המקפחת את הצורה (פ', ש') תוך כדי תנודיות געושה של זווית-הכתיבה.

150: בשורה 2: 'הפתיבי' — גידוש של 'ה' (פוטנציה ג) מבטא געשנות, פעלתנות יתרה, ועם זאת מאמץ למיתון ולביקורת עצמית, לשם הכוונה תכליתית יותר של המרץ. 'ה' זו פולשת לאזור התחתני בקמר בסיסי (כתחליף לקער תקני). יש בפלישה זו משום ביטוי לתכנים של הסתמי-יצרי, שאינם באים על פורקנם, ועל כן יוצרים הם מאגר מתיחות גוברת עם שהכותבת מתאמצת להדחיק את התכנים המציקים לגפשה.

160: בשורה 2: 'ששהשעול' — 'השע': ניכר פה קישור זהיר, מהודק תוך כדי ריסונה של תנועיות נמרצת. בכך באים לידי ביטוי ביקורתה העצמית של הכותבת וליכוד משמעתה הפנימית (ד) לנוכח סערת-הדחפים שלה (ג). 'לי': בנמיכה זו של סיום (עילי) הפורץ לאזור האמצעי, עם שהנטיה הולכת ומתקשה (ט) מתבטאת עירות מחשבתה המופנית למציאות החיצונית (קמר מעניב לשמאל), בעיות הסביבה משביתות את מנוחתה של הכותבת ודוחפות אותה לתחרות עם הזמן, לבל תפגר אחרי ההתרחשויות. ברוב נכונותה לקדם את הבאות רודפת היא את עצמה כדי למנוע בעוד מועד הפתעות ואי-נעימויות.

171: בשורה 5: 'השלוש' — 'ה' זו היקפה מורפה-לחץ במיקפח תחילי: האני המתווך מפליג בדימויו (מעל לאזור האמצעי) עד כדי בעתה המהניקה (בהקשיה ובלחץ) את חיותה ואת הזיותיה של הכותבת, ומחווירה את ייחולי גדלותה (בשטח) עד כדי 'הפקעה' מהמציאות, כמשתקף ב'צמרמורת' שתקפה עליה (ב'ש'). 'לי': זו שלודה, לחצה כבוש ומחנק, מפנה כזווית דוקרנית; תוך כדי ריסון זה מתמרנת הכותבת בעירות הכמוסה של תנועתה לקשור את 'לי' בקער תנופי. תנודות אלו בגיוון ובמיישקול אי-שווה משקפות אי-יציבות בהנחייתו של העילאי-מוסרי, שעם כל דחיקתו להחמיר בסייגים (ח) אין הליבידו סר למרותו. משמעתה הפנימית של הכותבת פוקעת במפתיע ונכנעת לגלי-ריגושים, המפעילים את 'לחצם' (גם בלחץ הגראפי) על 'שערה-תודעה' (בעילי) ופורצים דרכו בקובלנות עמוסות-מרי ובתובענות פאתטיות. בכך ניתן ביטוי להתייחסותה בשבטו של העילאי. זוהי התכרסמות מאזוכיסטית המעורה במצוקת-קיפוחה מהנאות החיים. ואילו בהמשך ('לוי') בא קער מקשר המעיד על היפתחות זהירה של לב הכותבת בכמיהתה ובקשת פדות בהווי החברתי. 'ש' סופית זו יש בה סתירה שבין האצה (נמיכה לתוך האזור האמצעי, לסיום נטיה מתקשה) — לכאורה דרבון האמור לקדם את הכותבת למטרתה ולקרבה להישג נכסף, לסיפוק — לבין 'הפיכתה עורף' (בנטיה קהה) לכל קידום (שמאלה בשורה), ויש בכך תעודה לצער-תסכול שבקנאה מובסת.

1 בשורה 5: 'כבר' — התנועיות נמרצת ואף גמישה (ב), אך מרוסנת ודרוכה בהכוונה זהירה (ד), ועם זאת יש כאן פיתוח פלאסטי בחילוף שטפ-הרמוני של הלחץ, המקנה לתנועות נרחבות אלה פיעום של חיוניות האוצרת בקרבה כוח-תנופה ופעילות (ב). אזור אמצעי מפותח זה מעיד על תקיפותו של האני המתווך, הערכתו העצמית ובטחונו הפנימי ביחסו לסביבה. נכונותה הנפשית של הכותבת לעשות 'ויתורים' לזולת, כדי

להקל על שיתופה בהווי החברתי משתקף בבירור לפי התקטנותו המודרגת של האזור האמצעי לקראת סיום המלה. במידה שיש כאן גם משום הנמכת קומת עצמו של המתווך אין פה רגש-נחיתות, אלא הסתגלות פעילה — עם שהכותב מקטינה את המחיצות (של גובה האותיות) בהדרגה כדי להמעיט את העיכובים לשילובה בחברה.

בשורה 5: 'ידעתי' — 'י' פותחת זו משמאלה (אל-אידוש קידומי) בסיומה, באזור האמצעי, ומעידה שלא 'עקרונו' 'יבשים' נוקטת הכותבת, אלא זו היחלצות ליצור עובדות; היא חותרת לקדם חיים של פיתוח, מתוך כמיהה לשאת בכל מאודה בעול הגשמתם של הצווים שבין אדם לחברו. 'דע' (ב'ידעתי'): בקער עמוק זה בסיום של 'יד' המשמאל (אל-אידוש קידומי) ומתקשר בעלייתו אל 'ע' בגטיה חדה בכך מתבטא תיפקוד ההרגשה בעיצומו. לבה של הכותבת מלא על גדותיה, היא משתוקקת להרים את תרומתה לא רק בעין יפה, אלא במיטב יכולתה (התנופית) ולהעניק משפעה הרוגש לחברה, לזולת. עז רצונה לעזור, מתוך להט שבמסירות הנפש מתפרצת היא להטות שכס אף למעלה מיכולתה. 'י' (יוד) סופית זו נוטה בגטיה מתחדדת (השווה אל 'י' בראש המלה): זו האצה שאינה 'מתפרעת', התנועיות ממותנת כדי לתאם עיצוב שלם וברור של הצורת, ויש בכך ביטוי לחזק משמעתה הפנימית של הכותבת, שמתוך הכרת האחריות למעשה משתדלת היא להעמיד דברים על בירורם, ונחושה החלטתה להיות שלמה עם עצמה. לפי עוצמת ההמרצה ('ידעתי') ולפי דרבונה לסיום ('י') משתקפת תסיסתה לצאת למרחב ולהשתלב בהווי החברתי. איוויה של הכותבת לשיתוף רגשי וגם מבצעי מעורה בקנאותה לחירות אישית, שבה קשה עליה להשיגה.

בשורה 6: 'המצויאות' — קומתו של האזור האמצעי תנונית בפסע המלה: בכך מתבטא חוסר אמת-מידה לערכיותו העצמית של האני המתווך, המערער את דמות הכותבת בבחינת מעמדה בחברה. במידה שהיא מתנסה במבחן של שיתוף ('קח ותן') ומבקשת להתמודד עם הדרישות שבהווי החברתי, אין האמון בכוחותיה עומד לה ששתמיד ביכולתה (תנודות בלחץ, בגובה האותיות וברוחבן), חרף עירותה (תנופיות, קישור) מתמעט פה רשם בטחונה הפנימי; הגה היא 'מתקפלת' ('א') בצער מיגבלתה עד כדי מחנק; אבל חליפות גואה התלהבותה, והיא נוטלת על עצמה מעשים שמעל לכוחה. 'צ' (ב'המצויאות') זו נוטה בגטיה ישרה כמו נזהרת לבל 'תיפול' בגטיה קהה; העניבה של 'צ' באזור העילי צרה; פתיחת 'צ' מעפילה במיתוח מאומץ; הקער שבסיום 'צ' מתקצר כמו 'קצץ' לפתע תוך כדי הדגשתו בלחץ חזק. תשליב זה מורה על ריסון עצמי בהבעתה הריגושת (גידים דראסטי); הכותבת נתקלת במעצוריה (אי-השמאלה של סיום 'צ') ואינה יכולה לגשר עצמה בחוויותיה עם הסביבה. חומרת ביקורתה העצמית מתבררת לפי המיתוח ה'מחניק' העומד בסתירה גלויה וכולטת לעומת פריצתו הנמרצת של הקער בסיום 'ת'; בכך מתגלה שוב אותו קונפליקט שבין מוגה הסוער של הכותבת ובין התאמצותה לנהוג ב'טאקט' בתחום החברתי.

בשורה 6: 'שוב' — 'מ' זו נרשמה בקער מעניב (תחליף לווית שבתקן), המתרועע מאחור (בימין) ועוקף קדימה בתנועה ערה, אך סיומה של 'מ' מהודק ב'קו מכסה'; מכך

מתברר, כי העובדות שהכותבת מעלה מתוך המציאות היומיומית הן למורת-רוחה ואף מעוררות בה חשישות כסוימים. היא מבקשת ליטול מהן את העוקץ (מעגלת את הווית לקער), כדי 'לרכך' את חומרת מצוקתה עם שהיא ממתיקה סוד כלפי-פנים (תקער מופנת ימינה). לכאורה זהו צעד מחוכם למנוע גילוי צער לחוץ. אך למעשה מכריעה פה ויקה סנטימנטאלית וצורך גועש להתאושש מבפנים. 'י' של 'מובן' יש בה אל-נמיכה של הפתיחה באזור העילי, נטייתה ישרה, נוטה במקצת לנטיה קהה. פתיחת 'י' היא בתצובת-גדם כובלגית: זו העמדה עצמית במונחים רמים 'מעל ל...'. מציאות היומיומית, רצונה של הכותבת להכרה הגיונית (ד) של עקרונות ושאיתתה להתעלות בערכי-מוסר מעורבים בסלידה ריגושית (ח) מפני אזור 'עדין', שהיא נמנעת מלהתקרב אליו, לבלי ייעורו מכאובים רדומים. 'י' של 'מובן': אזור תחת שלל נטוי בנטיה ישרה (ד) בתנועה מרוסנת ובלחץ מאומץ וגטול-דירוג, הקו מעובה יחסית עם פעפוע ניכר (ו), אבל סיום ה' משתפד (ג): בתשליב-ניגודים של הכוחות הנאבקים פה מבוטא טבעה הריגושני של הכותבת העורגת לשתף עצמה בהנאות החיים, אך בור-בזמן כפויה היא למסגרת של סייגים, מסגרת המקוממת אותה ומפריעה בעדה להשיג את סיפוקה. היא מתאמצת להחזיק מעמד תוך כדי ביקורת 'חמוצה' ו'עמידה על סיכות'.

112: בשורה 6: 'מלה' — 'י' פותחת זו הקמר בראשה נרחב ומוגבה, ואילו העינבל שלה 'קמוט' בלחץ מודגש. משתקף בכך מאמץ לתפוס כאילו ב'צבת' ולהחזיק במשהו העלול לחמוק, לפרוץ החוצה ולהשתחרר. זוהי גישה של כובד-ראש, של איכפתיות הנוגעת ללבה (עינבל). הכותבת בוחנת את הגרעין שבדברים, מעיינת בהם בעמקות ריגושית מצערת, מחמירה בשיקוליה לגבי תאפקט הצפוי ממעשיה על מעמדה בחברה. לכן היא 'מחזיקה' את עצמה בצפורניה ממש כדי 'להישאר במסגרת' (עינבל), לפי חוש כבודה האישי. ראש 'י' (של 'המלה') באזור העילי מותווה בקמר מעניב קדימה, אך סיומה נפרד. בכך יש תעודה לחשיבתה של איגדוקציה, אבל מבוקרת (ד: בנטיה ישרה). הכותבת נוטה להפליג בדימויי-אידיאלים (גביהה בעילי, אך בעניבה צרה), אך עם כל ייחוליה לקידמה לקראת 'מחר ורוד יותר' היא עדיין מרוחקת למגבלות עברה, שהשפעתן הכובלת מתמשכת ומעכבת בעדה לפתח תנופה של יצירה ולתרגם את רעיונותיה הנאצלים בשפת-מעשים של היומיום. היא עדיין 'רחוקה' מזה, כפי שמעיד ה'פער' (הרווח מוגדל) שבין 'ל' ל'ה': זוהי דממה של תהייה והימלכות בדעתה לנוכח מצוקת 'חוסר-גשר' ואף היסוס המעכב בעד התערבותה בחברה.

11. בשורה 8: 'משתבבים' — 'מ' זו פותחת בזווית תמוכה המתארכת עד כדי קו מכסה, האותיות נפרדות, הלחץ בקווים היורדים מוחנק, אבל מודגש בקו העולה המרכזי ויש חיורון בפתיחה לקראת הסיום (מיקפח). האני המתווך כפוף לפיקות מחמיר של העילאי-מוסרי שלה, הכובל את הכותבת בגישתה לסביבה, ו'אוסר' את יומתה לפגוש את המציאות הריאלית כהווייתה, ולא מפני יראת כשלון ('מ' זו מתרחבת בהמשך), אלא בעיקר מפני שהכותבת מקפידה (זווית תמוכה) לדבוק ב'עקרונות מקודשים', ולקיימם אף בכפיה עצמית להתנזר מהנאות החיים. 'שת' (ב'משתבבים') בולט כאן מאמצה המאולץ של הכותבת לעצב צורה 'ראויה' תוך כדי התחשבות, ואף חששנות-מה (סיום

ש' גדום גידום דראסט' בלחץ פרע־שטפי אופקי: ז) מפני הרושם החיצוני של הופעת הכותבת לעיני הזולת, עד כדי הסתייגות כאובה מן הנכסף, שלקראתו היא מגששת ומנסה להתקדם (סיום משמאל של ש').

בשורה 8: 'עמצהקים' — מלה זו אותיותיה נוטות בגטיה תנודית, היא פותחת בגטיה ישרה ('ומצח'), עוברת לקהה ('קי') ומסיימת שוב בגטיה ישרה ('ם') העוברת בסיומה לחדה. תחילה מעמידה הכותבת את עצמה במבחן של ביקורת מהגיגת במאמצה לשיפוט אובייקטיבי. אולם היא אינה מסוגלת להתייחס לענין הגדון בקור־רות, לנוכח גל־הריגשים הגואים בנפשה נאלצת היא להדחיקם. אך גם נסיונה זה אינו עולה בידה. שכן, לבסוף ('ם') מוצאת תסיסה הפנימית את פורקנה דרך־חירות. הקישור של 'קי' — העולה בעליה 'מתוחה' (בוזיות) מהאזור התחתני לאמצעי, מעיד שהכותבת מתמודדת עם קשייה לקשור יחסי חברה בזירות, אך בהחלטיות נמרצת מתאזרת היא להתגבר על מעצוריה ומעפילה להגשים את מה שהיא מטילה על עצמה, ואפילו יכבד גטל האחריות כאשר יכבד.

בשורה 8: 'הייתי' — מלה זו 'נמתחת' עד כדי 'התפוקות' חוליותיה (אותיותיה) כאילו עד כלות הנשימה בעמדות המתרופפות ('י', 'ת'), בעוד שבסיום המלה הותרת 'י' בוזיות קדימה (אל־אידוש משמאל); מבוטא בכך מאבקה הנחושי של הכותבת שלא להיעצר בגלל הקשיים, אלא להתקדם למרות הכל. חרף הסתייגותה וחששנותה ('י' ראשונה בקו מכסה) ואף מצוקת חסכול (חירות), 'התנדות' של פוטנציה ח) מכירה הכותבת בצורך להתחבר והיא הותרת להגשים זאת במיטב יכולתה.

בשורה 9: 'נבדלת' — 'י' זו מטעמת מיטעם תחילי של קישוט באזור האמצעי; לנוכח הרגשת אי־נוחות בגישתה לכציאות החברתית מבקשת הכותבת (האני המתווך) לתגמל על מעצוריה הרגשיים. בכך שואבת היא עידוד להרמת המורא/ שלה וגם להערכת חשיבותה העצמית לעומת התפתלות 'אקרבאטית' ב'עמוד־השידרה' של 'י' נגדם סיומה תוך כדי הדגשה בלחץ פרע־שטפי אופקי: ז), 'עיצוב האזור האמצעי מאונס למען הצורה על חשבון חירות התנועה, שילוב זה יש בו תעודה מובהקת לריתוק אגוצנטרי של הליבירו המופנם, האני נעשה 'אובייקט' לעיסוק עם עצמו. 'י' (של 'נבדלת') נוטה בגטיה חדה; היא מנופחת, אבל חירות עקב מגע (לחץ) רופף, קל; יש בכך משום יראת הגא, סלידה מפני 'מלאות־העין'. חרף צמאון־החיים הגואה בנפשה אין הכותבת יכולה להרשות לעצמה לראות בטובתה, ויחולה הופך לאכזבה מענה. אולם לאחר לב־טיפחיה אלה של 'י' מתרחש שינוי בולט בהמשך — 'דלת' (של 'נבדלת'); התנועיות משתחררת בהדרגה מ'עבודת' 'למען־הצורה' שבתחילה ועל אף המתנס הרעיוני (קו מכסה באזור העילי של 'י') הכובל את שיפוטה ומדכא את בטחונו העצמי בהכרעת החלטות ל'ים הגשמת מאווייה, מתמרצת הכותבת (כחות הדיו גוברת ב'דלת') לפתח את קשריה בתחום החברתי. יש פה עידוד של שמחת־יצירה כדרך מקדמת לשחרור עצמי. אולם מעצורי הדחקה (קמר בסיסי בסיום 'ת', בלחץ פרע־שטפי אופקי: ז) עדיין מכבידים אוכפם עליה, והכותבת נאלצת להפגים את ריגושיותה.

[176] בשורה 9: 'אפשר' — האזור האמצעי מתגדל והולך לקראת סיום המלה, ובכך מתרומם והולך חיצונית בין הכותבת לבין הסביבה. לא לתפארת גדלות ('לשם הצורה') נושאת היא את עיניה, אלא מתוך התאזרות ועמיסת עול חובה (הדגשה לחצית בקישור העולה 'ישר'). זו נתבעות עצמית מופרות לאיצול (ז) מעל לפשטנות של היומיום ('ר' מורמת מעל לאזור האמצעי), התמודדות קשוחה ('ר' מיושרת בראשה, הקמר הועמט) לעלות מעל עצמה. הכותבת אינה משלימה עם הרהור או דימוי להתפשר עם המציאות על חשבון מיעוט-דמותם של ערכים. במחיצה מוגבהת של 'ר' זו מציבה הכותבת בחינה לזהות עצמה. התואם הבסיסי כאן מואץ לכאורה באותה עמדה (של 'א' בגטיה ישרה); זקופה בהכרתה העצמית נדמה שאין הכותבת גוטה לשום צד, אך בפועל אינה מחזיקה מעמד. היא נצבטת בלבטיה ובדכדוכה וגדחקת לרגשי-מרי ('אפשר' בגטיה קהה והולכת), המבלטים את הפער הצורב שבין כמיהתה התוססת לשיתוף רגשי ולהנאת החיים לבין הסתייגותה המאולצת מחמת החשדה עצמית ואי-בטחון פנימי, אם אכן תוכל להסתגל לדרישות הסביבה.

[187] בשורה 9: 'להתחבר' — יש גטיה קהה של 'ל' שבתחילת המלה (פוטנציה ט), אך בסימיה היא מתיישרת, ובכך מציבה 'מחסום' בפני השתלבות הכותבת בזרימתו של ההוי היומיומי (באזור האמצעי), התגדרות מפני הסביבה, בידוד עצמי מאחורי חומה נצורה. עם זאת, לפי גמישות התנועה — עירותה לקשור ואף דילוגיותה ('תח') — מתברר, שהכותבת נוהה אחרי הברקות ודימויי אלתור, הגואלים אותה מן האלם הכפוי של ספקותיה וחששותיה. הברקותיה ודימוייה מפרים את יזמתה בגילוי נקודות-ראות חדשות, המגוונות את השקפת-עולמה. 'ת' זו יש בה ריקון משכי המשקף דילוג שבקוצר-רוח (פוטנציה ג), מתוך שאין הבעתה מסוגלת להדביק את מהירות תפיסתה. ברור לכותבת עוד לפני שהיה סיפק בידה לבטא זאת — כי 'תחום רגיש' לפניה ומוטב לא 'לנגוע בו' (בצפורן בנייר), ואכן היא חומקת בקפיצתה מעבר לתחום זה ('ת'). כמעט שאינה נדרשת עדות נוספת על המיטעם הסיומי של 'ר' זו הנישאת לתוך האזור העילי כדי לסבר את דברי הכותבת עצמה: 'הייתי נכדלת מהם ואי-אפשר היה לי להתחבר'. ואכן 'ר' זו שנעקרה מתוך השורה נתלשה מהחברה ('גתלתה בתיקרה') ניצבת (בגטיה ישרה) בבדידותה וכמורזעקת בחלל ריק. הכותבת מתקשה להתייבב על בסיס המצע הכללי של השורה, והיא 'מסתלקת' מהאזור האמצעי ומוותרת על השתוותה עם שאר החברה. אף 'שהסתלקות' זו עשויה לצערה, דכאון אין בה. אדרבה, הכותבת חווה כאן צידוק של איצול (התעלות לאזור העילי, הדגשה אופקית: ז) ועמיסה בנטל כבד ('עול הבית') מתוך תודעת חובה ואחריות, שידה על העליונה (בעילי), ואינה מניחה לה 'לדרת' (לאזור האמצעי) ולהשתלב בחיי הסביבה (השורה). אולם יד-ביד עם 'התעלותה' מציקה לה בכל זאת החוויה של היותה 'נכדלת', חוויה שהחרפתה ניכרת לפי גטייתה החדה (לעומת הגטיה הקהה של 'ל' והישרה של 'התחב'). כלומר: עם כל השתדלותה לעילוי ולאיצול אין הכותבת יכולה להתכחש לצמאון-חיים שבר ולמאוויה להשתתף בחברה, שבמצב הגוכי של היות המאווים 'תלויים' ('ר' בעילי). הרי זה בגדר משאלה שמעבר להישג-ידה, אך היא מייחלת ומצפה לשעת-רצון של מימוש (ירידה מהעילי לאמצעי) על קרקע המציאות החברתית.

בשורה 13: 'יכר' — מראה מצוקת הדחקה (לחץ פרע-שטפי אופקי: ז) מרגשת בתחום הרוחני (נטיה קהה באזור העילי). בעוד שהגותה של הכותבת 'נשחטת' ומהווירה (בקו דק), כמו-נופפה בקיפחונה ומתוסכלת ב'ברון-לבה' (קישור זוויתי של 'כ' בראשה, ובמידת-מה גם של 'ר' בשמאלה), פועלת ריגושיותה התוססת אך הסגופה באורה תגמולי (קישור בקער, גם של 'ר' אל-אידוש קידומי, אבל ריקון תוך-שפתי בקער). בחתירתה המאומצת לקידום נאיפותיה מתמודדת היא עם מעצוריה ('ר' שבנטיה קהה) הלא-מודעים, ובדריכות של כובד-ראש היא משתדלת לבחון את עצמה בחינה הגיונית אובייקטיבית ('יכר' בנטיה ישרה: ד), להבין את עצמה במעבר מן מודחקותה הריגושית אל השגה רציונאלית של חשבון-הנפש.

'ר' (של 'יכר'), יש בה ביטוי פאראדוקסאלי שקוף: עיקרו של הכובד מוטל באזור האמצעי (מודגש בלחץ חזק, אופקי, קו עבה וכהה), ואילו רגלה של 'ר' מכווצת, מוחנקת, סחוטת (פוטנציה ה); אבל בסיום יש 'חכה' מודגשת (אל-אידוש קידומי) המעפילה ומכוונת אל האזור האמצעי (פתיחת 'ע' של 'עכרי'). יש כאן הדרה עצמית מפורקן ריגושי טבעי ומהנה (שביקרה לתחת), אבל המרץ שהודחק מבקש לו פורקן תגמולי בחישול עמדת-כוח כדי לקדם את ההגשמה האישית. כאן מגלה הכותבת כוח-התעקשות ('חכה') בהתאזרותה לבנות את חייה האישיים על רקע חברתי מחודש.

שורה 13: 'ילדותי' — 'ל' ו-'ר' נטויות בנטיה קהה תוך כוויצות ולחץ פרע-שטפי-אופקי (ז) יש כאן הדחקה והיזמרות מפני התגלות טבעית וחופשית. ריגושיה של הכותבת נדחסים בחסות של אידיאות מכאיבות וחיסה עצמית (קו מכסה של 'ל'). סימנה של 'ר' מבקיע ועולה בקער גמרץ בלחצו ובתנופתו, המטעים את כוח-רצוניה ואת החלטיותה של הכותבת להתמודד בקשיים שעל דרכה, תוך כדי דריכותה לפתח את כוחות-היצירה הגנויים בקרבה, ולספק להם מרחב-פעולה ביתר חירות. ואמנם, בסיום ('ר' בנטיה חדה ובתנופה ערה) פורצת בעליצות, זו חוויה מעודדת של השתחררות.

שורה 13: 'עורי' — יש פה צירוף של ניגודים. אם כי מכווצת (פתיחת 'ע' וכן בסיסה) בצער קיפוחה בעבר אין הכותבת נופלת ברוחה. חרף סלידתה הרגשית ('עור' בנטיה קהה) מפני הצללית הכבדה של 'שיביב' המעיקה עליה הופכים דווקא קשייה אלה לגורם מדרבן. הכותבת מתלהבת בחוויה של התעלות, ובעזרתו מתמודדת היא בדרך ההתנגדות הקשה ביותר (סיום 'ע' מודגש בלחץ בקו עולה), כדי להשתחרר מן 'הגראביטציה' של בעיותיה הכאובות. ואמנם, לאחר שהעמיסה על עצמה את נטל האחריות למאבקה הנועז משתנה לפתע הטון הרגשי שלה ביחסה לסביבה ('ר' בנטיה חדה ומשמאלה בסימנה), היא משוחררת ממצוקותיה בעבר, ומבטה מופנה קדימה לפיתוח ולשיתוף בחברה.

בשורה 14: 'מהנק' — הכותבת מתרכזת בביקורת עצמית (נטיה ישרה סדירה), שבה מתנגשות סתירות קשות. יש כאן צער של קיפוח עד כדי 'מהנק' ('מ' בקו מכסה, חירון וכוויצות ב'חנק', 'ה' מפורדת, חצויה), אבל כנגד זה שואבת היא עידוד מדימוייה וזמרגינים לקראת מחר טוב יותר (קמר קידומי בפתיחת 'ע' וכן קער קידומי בסיום 'ק', מודגש בלחצו). עם כל עגמת-הנפש ('מ' דומעת, יבישות של 'חנק', ריקון תוך-

שפתי בפתיחת 'ח' מרגישה הכותבת, שיש ביכולתה להעשיר את תוכן הוויית (מיטעם תחילי של 'ני'); אם כי לפי שעה ריגושיותה האינטנסיבית עודנה מאופקת (בסיום 'ק' קצר מודגש, אך צר יחסית), אבל היא כבר מגלה את מגמתה לקידום אישי תוך שיתוף בחברה.

[231] בשורה 14: 'בהתגברותי' — חרף מאמצה המתוח להתגבר (קישור זוויתי מודגש בקו העולה של 'גרי') על מצוקתה ורגשי סלידתה (שבנטיה קהה, צרות של 'ג', 'ר') מנסיגה הכאוב, אין הכותבת נכונה לשאת בחזות קודרת ו'מרגיזה' זו (תנודות בגובה האזור האמצעי, צרות, זוויות של 'גר', 'ת'), חזות הנעשית 'בלתי-נסבלת' ועל כן היא 'מבוטלת' בזעף (במשיכת קו עבה, בלחץ חזק לרוחב המלה). די לה בקשייה בעבר, ולמה לגרד בפצציה? להרפיה מאותה מתיחות נוקטת היא, כפי שמתגלה ב'גירסה המשופרת' (שמתחת 'בהתגברותי') מאירת-עיניים ומשחררת.

[241] בשורה 14: 'הברותי': קנאה נרגשת (בשורה עולה) לחירות ('י' בנטיה חדה, לעומת 'ה' בנטיה ישרה). אולם התרגשות זו מעורבת בתנודות של מיעוט-דמותה העצמית ('ברי' מוקטנות) ושל חוסר בטחון פנימי ('י' בנטיה קהה) בגישתה לחברה. פער זה מתממש לעומת זיקתה העזה לחשיבות 'ח', 'ת' מוגדלות) ולהשתלבות בחברה, בייחולה לשיתוף חופשי, כן וגלוי-לב.

104. פסיכוגראמה לכתב 1-א'

פסיכוגראמה זו על ששת תבחיניה (1-6) מבוססת על אבחון של עשרים וארבע המלים (דגמים 1-24) הרשומות בראש המייצג לדוגמת-כתב 1-א'. בחינתנו תיעשה, כאמור מן השלמות (של 'האידיאה המגחה') אל הפריטים.

תבחין 6:

תמונה זו של יחסי הפוטנציות משקפת את הרכב המוטיבציות של אישיות זו. הפיצול בין שבע (מתוך תשע) הפוטנציות מורה על חומרת ההתנגשות בין ניגודים, שמקורם במבנה נפשה (תבחין 1) או בדרך הסתגלותה לגסיבותיה (תבחינים 2-4), כפי שיתברר להלן. בשלב זה של אבחון השלמות ניתן לראות, כי הרקע נתפס רובו על ידי פוטנציה ג. לפי שכיחותה המכרעת מעמידה אותנו פוטנציה זו על מרחב שליטתה של געשנות בסיסית, המתסיסה את נפשה של הכותבת בחוסר-מנוח פנימי ובהתמרדות על מוסכמות העשירות לכבול את יומתה. אולם כמיהתה לחירות פורצת גם את סייגי משמעתה הפנימית, ובכך מפירה את יציבותה הרגשית, נוסף על רגישותה היתרה לתמורות המפריעות שבגסיבותיה על האתגרים שבהן. מצד אחר נפגעת הכותבת ממצוקה של חוסר-מעשה למרות צמאונה לפעולה (פוטנציה ג), ומכאן תחושתה הדוחקת לליכוד עצמי (פוטנציה ד), כדי להגיע לאיזון פנימי (ב), שיאפשר לה להגשים את שאיפותיה. מוטיבציות אלה בונות כאן צירים של מתח גבוה לפי עציומתן של הפוטנציות ב, ד: צמאון הכותבת לחיי-רגש פעילים ומהגים (ב: רדיוס 4, 2) ועם זאת משתדלת היא לארגן את חייה באורח רציונאלי (ד: 2, 2 רדיוס) במסגרת מתוכננת. מכאן סתירה

הטענה מתיחות רבה בין אותה הגעשנות הבסיסית (ג: 137° שכיחות) לבין מאמצי הכותבת לריסון עצמי (ד: 2°, 49 שכיחות), שמעורבת בו גם גוגדנות תגובנית (ה: 5°, 21) או שוללנות ניהיליסטית. התנגשות זו מהריפה את היי-הרגש שלה מחמת השפעותיהן האלצניות של הפוטנציות ז, ה, ט, כל-אימת שהיא מבקשת מפלט באיצול (ז), שבפועל אינו מאריך-ימים. הכותבת נרגשת ותוהה על פרשת-דרכים: היא חותרת להשתחרר מן השיגרה, ועם זאת מסתייגת היא מפני החדש, כמותה אך גם מתכחשת למאווייה, מתכרסמת במצוקת קיפוחה (ח), בגלל השגות החברה כביכול, אך היא מתריסה נגדן.

תבחין 5:

תיפקוד המחישה צועד בראש בשתי הבחינות — בשכיחותו (5°, 126) ובעצימותו (רדיוס 4, 1) — משמע, בהתמצאותה הבסיסית נשענת הכותבת על עובדות. ההכוון הנפשי נצמד ומוכרע לפי השגה ריאליסטית של המציאות. אך על טיבו של ריאליזם זה משיבה בחינת המוטיבציות של תבחין 6: ריבוגותה של פוטנציה ג — כלומר, הכותבת אינה נוטה לקבל את הלקח מעובדות כמות שהן. אין היא נכונה להשלים עם סייגים המתחייבים בחוקף דרישותיה של המציאות היומיומית. עובדות 'יבשות' המרצפות את הריאליזם שבהווי החברתי אינן עשויות להתמוזש אצלה אלא בדרך הגבוהה הכאובות נגד 'תקדימים' הבאים לכבול את החיים עצמם, לקצץ את כנפי יזמתה האישית ולמנעה מלפתח דרך-חירות כוח-יצירה עצמאי משלה.

דמותה של מציאות 'אכזרית' מחריפה עוד יותר בשעה שמחישה געשנית (ג) נתקלת במועקות מתוך ריגושיותן המסולפת של הפוטנציות ז, ה, ט. כנגד משקל מכריע זה של 'ריאליזם' רווי-צער, ואף סגפני (ה), מתייצבת פניה לביקורת ההגיון (ד); הכותבת מנסה לשכנע את עצמה ולהצדיק את קבלת העובדות כמות שהן, כדי לסלול דרך 'מוצקה' לנוהל חזיה האישיים. אולם לפי צרות עמדתה (גיורה 2°, 49), על אף עצימותה הגבוהה (ד: רדיוס 2, 2) אין ביקורת זו, עם כל מאמצי הכותבת לארגן את חייה, יכולה להתמודד על המוטיבציה הסוערת (ג) השולטת פה, כאמור. יתרה מזו, פחיתותו של תיפקוד החשיבה לעומת תיפקוד המחישה יש בה כדי להבהיר, שאין לצפות שהכותבת תגלה נכונות להסיק את מסקנותיה באורח שקול ומפוכח. שכן מכריע פה ריאליזם געשני (ג) התר אחרי פורקן גואל בעשייה לוהטת. הכותבת מנערת מעליה אזיקי תכנון, ופעילותה ניוונית מכות-הדחף להגשמה, תוך כדי אמונתה הלא-מודעת שזו לה הדרך 'לצאת מן המיצר'.

בחינה משווה בין התבחנים 6 ו-5 עשויה להתמיה: כיצד ייתכן שתיפקוד ההרגשה (בתבחין 5) מצומצם כל כך לעומת הפוטנציות הרגשיות (ג, ב, ז, ט, ה — בתבחין 6) התופסות את מרבית המרחב? אין זו אלא סתירה מדומה. שהרי מדובר כאן לא בחוזק היחסי של הרגשה מבחינת מבנה-הנפיש, כי אם משקלה היחסי של ההרגשה בהסתגלות הנסיבית, כפי שזו מבוטאת על-ידי קער לחיילביו (תבחין 4) ומיוצגת ייצוג תמציתי בתבחין 5, כשיעור-יחס בין ארבעת התיפקודים, לפי ארבעת יסודות-הצירה בלבד. בעוד שטבעה של פוטנציה מסוימת נבחן לפי ביטויה הרב-צדדי — תנועות, לחץ, מגמות, ריווח וכו' — שעליהן מתבסס אפייה הטיפוסי במערכות האישית. יש לזכור, כי

מהפוטנציות הנ"ל ריגושינות של ז, ח ואף ט כבולה בחלקה. לאור קביעות אלו מתברר מיעוט ייצוגו של תיפקוד ההרגשה (בתבחין 5) בהסתגלותה של הכותבת לנסיבות הנתונות.

אינטואיציה (חוט) היא הנחותה מכל התיפקודים בהסתגלות נסיבית זו, וממנה אנו למדים, שהכותבת אינה מרשה לעצמה להסתמך על 'הברקות' או לאלתר את צעדיה. דבר זה הוא לא-רדיוקא ביטוי לאי-העזה מחוסר בטחון פנימי, אלא עדות נוספת לאותה כבילות מצערת של ריאליזם 'אכזרי', שקבענו אצל הכותבת במצוקתה לפי התיפקוד המכריע של מחישה כאובה.

תבחין 3: בינוי מסגרת — הסתגלות פריסטאטית

כאן ברורה ההכרעה של סטיות דיצנטרית לעומת שימור קונצנטרי; כלומר, עם כל הסתירות והלבטים גוברת דרישת הכותבת לשינוי-ערכים, ועם זאת פועלת בנפשה גם דחיפה לחולל חידוש בהיערכותה האישית לגבי הסביבה. לפי ריתוק אגוצנטרי זה (1: מעגל) מבוטאת אמנם זיקת הכותבת לליטוף עצמי ודרישתה לחגמול של הערכותה כ'מרכז'. אולם אין זו צפיה בגדר 'שב ואל תעשה'. היא שואפת לעילוי רעיוני ומוסרי המעורר בדימויה השגות סמליות, מיסטיות, כמבוטא בעיצובן של קונסטרוקציות 'מטא-פיסיות' (3: משולש אסימטרי), שלכאורה יש בהן משום מעגן מענג לנפשה השואלת פתרונים לחידותיה. אלא שמתלווה לכך מפלט 'ממותק' מקשייה של המציאות ה'אכזרית'. מועקה ומורת-רוח מן היש מזיקים את הכותבת לבקש משהו 'נעלה', שלפי היעדרותו הוא יוצר מצוקת-שסע בנפשה, שמתנגשות בה מוטיבציות (פוטנציות) גונדות (כגון בתבחין 1-א': שורה 1-ת' של 'בהשבות'). זהו אחד המקורות לפיצול שבתבחין 6. אולם אופיו המכריע של פיצול זה מקבל תוקף של דחיפה לבינוי תוך כדי השתלבות יוצרת בסביבה החברתית, כמבוטא בהכרעתה של הסתגלות דיצנטרית-משלימה (4, 6), אף על פי שבסטיות דיצנטרית זו מעורבת סערנות פלגנית (10: ג, ט); אלא שלפי מיעוטה היחסי סביר להניח, שאין בכך כדי להפריע בעד הסתגלות פריסטאטית הולמת (דיצנטרית-משלימה), על-ידי פיתוח כוחה היוצר בביטוי עצמאי, בלי שתתנגש במסגרת החברתית. ואמנם תחזית זו מתגשמת בפועל, כפי שנראה להלן (כתב 1-ב').

תבחין 2: תיחלוף בין-אזורי

נבדיל כאן בין שתי תמונות — מבנית ונסיבית.

(א) תמונה מבנית (קונסטיטוציונאלית): המבנה התלת-קומתי של העצמיות (פרויד) ייכתן לפי שייכותם התקנית של שלושת האזורים:

ד/1: עילאי-מוסרי; שיכלון/איכול;	4	1: עילי	תקן
ז/ב: אני מתווך: התנכרות/צמאון-חיים;	4½	5: אמצעי	
ד/1: סתמי-יצרי: ריאליזם/הדחקה.	5	7: תחת	

(ב) תמונה נסיבית (סיטואציונית): תיחלוף בין-אזורי מבטא את היענותה של קומה מסוימת (או קומות) של העצמיות בהסתגלותה לנסיבות האקטואליות.

ג: אינפלაცיה של המתווך	2	2: בעילי אמצעיות	תיחלוף של איפנון
ג: סערנות רעיונית בהווי היומיומי	1½	4: באמצעי עיליות	
ג: תסיסת-חיים, דתה-הגשמה	3½	8: בתחתי אמצעיות	

ההבדלה הזאת נעשית להלכה בלבד. שכן בפועל — כבמציאות הריאלית — פועלים גם פה מבנה נפשי והסתגלות נסיבית לבלתי-הפרד ביניהם כשלמות תיפקודית. שילוב היחסים משתי הבחינות האמורות עשוי ללמדנו, בין השאר, על דברים אלה: סגנון-חייה של הכותבת מתאפיין לפי יחסי מוטיבציות (פוטנציות) אלה: ד < ז < ג < ב, שלפי טבען מעלות הן ניגודים המתנגשים בנפשה. אולם לפי הכרעתו של האזור התחתי (איפנון 7, 8) מתחזקת עמידתה במאבקה עם קשייה, ועם התיגבור הנסיבי (תיחלוף בין-אזורי: 2, 4, 8) שלפי פוטנציה ג משתקפת פעלתנותה הנמרצת להגשים את שאיפותיה ביסודיות ובאחריות (ד), תוך כדי דבקותה האיצולית (ז) לעקרונות שהציבה לה בדרכה. עם זאת אין לצפות כאן לדבקות שברנית של הגבלה עצמית במסגרת דוגמאטית. 'מתחת לפני השטח' חותרת הכותבת לפתח אותם עקרונות בצמיחה שורשית שביצירת עובדות מפועמות-חיים המספקות טון וטעם לקיומה האישי כאני מגשים-עצמו.

עד כאן בחנו את טבעה השלמותי של הכותבת בתבחינים 6, 5, 3, 2, לפי בינויו ממרכיבים גדולים — פוטנציות, תיפקודים, קומות. המידע שהפקנו הוא תשוית בדוקה לתפיסה מוסמכת של משמעות הפריטים בתבחינים 1, 4. אולם קודם לכן, יש לבדוק את טיבם של יחסים רחבים יותר, בעלי ערכיות שלמותית גם בשני תבחינים מפורטים אלה, לפי הבחינות הבאות.

תבחין 1: הרמב המנטאליות

מתבחין זה עולה כלילות מכרעת לעומת פרידות, בשני הממדים — שכיחות ועצימות. לפי זה מאפיינת הכרעה קיקלותרמית (לעומת סכיוותרמית) את הלך-נפשה של כותבת זו בגישתה לחיים, בעיצוב השקפת-עולמה, ביחסה לחברה, ולטבע ובתחומים אחרים, כפי שאלה באים לידי ביטוי באיפיון המימצאים מתוך הפריטים 1-180. הכרעה זו של כלילות היא 'האידיאה המנחה' להבנת הדחפים והמעצורים, המעורבים בתיפקודיותה של אישיות הכותבת, לפי איכויותיהם ושיעוריהם היחסי שביניהם.

תבחין 4: היערכות נסיבית

אקסטרוברסיה מכרעת רק לפי השכיחות (רוחב הגיזרה); אולם אינטרוברסיה מכרעת לפי העצימות (גובה הרדיוס). משמע, על אף נטייתה הבסיסית של הכותבת להתערות בסביבה החיצונית, וגם לשיתוף אישי פעיל בהווי החברתי, על כל הקשור בכך לפי דרישת הנסיבות, מתייצב כנגד נטיה זו מחסום רציני — עצימות אינטרוברסיבית (היינו: הפנמה לא-סטטית, נוסח רורשצ'אך), שאת מרכיבה העיקרי נקל להבחין מבין הפריטים, לפי מימצא 30: פוט' ט/ו, שכבר בו גופו באה לידי ביטוי הסתירה — כלומר, על אף שמחת-החיים (ב) שרויה הכותבת במצוקה של כפיות להתכחש (ז) להרגשתה הטבעית. סתירה זו מתגלית כפער כבד-משקל מתוך בחינה משווה של הכלילות המכרעת בתבחין 1. פער זה בין המנטאליות הבסיסית (תבחין 1) של הכותבת לבין היערכותה הנסיבית (תבחין 4) מקיים מתיחות בלתי-נוסבלת, שבהתמודדותה הקיומית משתחררת ממנה הכותבת על-ידי התפרקות בפעילות יוצרת, כפי שנראה בהמשך (כתב 1-ב').

אף כי המשקיות הליברליות של אישיות זו משתקפת לפי 'הזות-כוחות' עקב העדר מימצאים ברדיוסים מסוימים, או בגלל הפרש (גובה) בשיעורי העצימות של סגולות (רדיוסים) בתמונת המעורכות (הקונסטלציה שבתבחינן 1) — אין משמעותה השלמותית של אישיות זו ניתנת לתפיסה ישירה. כדי להרכיב את תיפקודיותה השלמותית של הכותבת עלינו לבחון מערכת-יחסים שבין רכיבי כתבה 1-180 המאפיינים אותה.

תחילה נבדיל בין מבנה לתיפקודיות: (א) מבחינה מבנית כיוצגת השלמות (של הכתב ושל האישיות) לפי חלוקתה לתחומים: עצמיות, ליבידו-הנבכים, ועוד, ואילו (ב) מבחינה תיפקודית פועלת השלמות לפי שילוב הטרואני בשיעור-יחס אינדיבידואלי של פרידות/כלילות, שמעצם טבעם הם נוגדים זה את זה, ומכוח הסתירה הבסיסית שביניהם נוטים הם לבטל זה את זה. דברים אלה אמורים לגבי כלל הרכיבים הגראפיים שבצד אחד (1-96) נגד כלל הרכיבים שבצד הנגדי (97-180). אולם כל צד בפני עצמו — פרידות או כלילות — מהווה תשליב הומוגני יחסית. לפיכך נוטים כל הרכיבים הנמנים באותו הצד (פרידות או כלילות) להשלים זה את זה, ובכך מחזקים הם את תיפקודו של אותו הצד עצמו.

מאחר שתחומים דומי-כינוי מופיעים בשני הצדדים (תואם בסיסי, גובה, רוחב, עומק וכו') נמצא שכינוי מסוים בצד האחד פועל ביחס הטרואני (ניגוד, סתירה) לגבי אותו הכינוי המופיע בצד שכנגד. כדי להבדיל בין שני הצדדים נציין בשם מוקד-פעולה קבוצת רכיבים הפועלת בצד אחד כגון קבוצת רכיבי העומק המשקפת את ליבידו-הנבכים לצד כלילות, לפי הרכיבים 118-138; קבוצה זו היא יחידה תיפקודית. יחסי הפעולה — השלמה, חיזוק/ניגוד, סתירה — המתרחשים בתיפקודיות השלמה (תבחינן 1) נבחנים לפי שלושה סוגי תלות בין מוקדי-הפעולה, ואלה הם:

(א) תלות תוך-מוקדית יכולה להיות הומוגנית רק אם מצויים הרכיבים באותו הצד — פרידות (כגון סדירות: 14-29) או כלילות (כגון קידום, גיוון). לפי זה משתלבים הרכיבים משני המוקדים האלה לעצמו, שהוא הומוגני, משלימים הרכיבים זה את זה ומחזקים זה את זה בסמיכות הפעילה ביותר.

(ב) תלות בין-מוקדית יכולה להיות (א) הומוגנית, אם באים המוקדים באותו הצד — (כגון סדירות, היימנה) או כלילות (כגון קידום, גיוון). לפי זה משתלבים הרכיבים שבכל צד לעצמו ביחס של השלמה וחיזוק הדדי. אבל (ב) התלות היא הטרואנית, אם משתלבים מוקדים על פרידות כגון התמדה, סדירות ברכיבים 14-29 הגוגדים כלילות של קידום ברכיבים 143-154; ויחס הסתירה שבין רכיבי ההתמדה לבין רכיבי הקידום מחליש אותם הדדית, ובדרך פעולתם נוטים הם אף לבטל אלה את אלה, לפי הבחירה של 'או — או'.

(ג) תלות קוטבית מתרחשת בין מוקדי-פעולה שמעצם טבעם הם הפוכים זה לזה, כגון מעלה/מטה, ימין/שמאל, גביהה/נמיכה, צרות/רחבות וכו'. הפכים יכולים להשלים זה את זה או לסתור זה את זה לפי אופי השילוב — הומוגני או הטרואני — של פרידות או כלילות. לדוגמה:

השלמה וחזוק ניגוד וסתירה	87, 86; מטה: 3, 4, 5, 10 179-168; מטה: 111-102 87, 86/179-168; פרודה 111-102 מעלה: 3, 4, 5, 10 פרודה	כי עלה ↑ מטה	אניות /פרודה/ כלולה	הומוגנית הטרומנית	תלות קוטבית

106. תחומים באישיות הכותבת 1-א'

הבחינות האמורות באות ללמדנו על טיבן של הזיקות שעשוי לפתח מוקד-פעולה מסוים לפי ה'נעים' או לצמצמו לפי ה'מצער' ביחס-הרכב מגוונים, ועל פיהם ניתן להכיר את איכותו הרב-צדדית של דינאמיוס מסוים. הסגולות שהועלו בממצאים מהוות אבני-יסוד ומתוות את המגמה להרכבת אפיונה של השלמות (האישיות) על-ידי אבחון טבע המניעים, טיב הכשרים והנטיית (מבחינה שכלית, מוסרית, חברתית, טכנית וכו') המכוונם ומנחים את התבטאותו של מוקד-פעולה נתון. בחינה כזו מן ההכרח שתסתעף בכיוונים שונים ותשלח את 'מששניה' לבדוק את ה'דופק' בכל תחום שיש לו גגיעה כלשהי לבעיה העומדת לאבחון. להמחשת האמור נעין באורחות התקשרותם הטיפקודית של מוקד-פעולה אחדים, ממרכיבי האישיות של הכותבת 1-א', והם: עולמה הרוחני, חייה הרגש שלה, גישתה לחברה, שאיפותיה ואורח-הגשמתה אותן, כשריה, סגנון-חייה.

א. עולמה הרוחני של הכותבת 1-א'

עולם רוחני זה טעון שתי בחינות (א) בחינה מוסרית — לפי מסגרת-ערכים הקובעת את התנהגותה בפועל, (ב) בחינה שכלית — לפי אורחות-תפיסה, חשיבה, שיפוט וכיו"ב. שתי בחינות אלו שייכות קודם כל לתחום האניות (בממד הגובה) המיוצגת כאן לפי תלות בין-מוקדים הטרומנית: מוקד-הפעולה הכלול (רכיבים 168-179) שלפי הכרעת פוטנציה ג גובר כמה מונים על מוקד-הפעולה הפרוד (רכיבים 3, 4, 5, 10), והאחרון מפוצל בין כמה פוטנציות (ד, ט, ז, ג, ה). משמע, מכריעה מנטאליות קיקלומית (ג), ועל פיה נצפה להשלכות מאפיינות לגבי שתי הבחינות הנזכרות.

(א) הבחינה המוסרית: הכותבת חותרת לעילוי-ערכים להעלות את טעם החיים בשיפור-המידות ובאיצול הנפש בדרך של אהבת אמת, כנות, רגשי זולתנות והשתתפות וכיו"ב. מכאן — ההקשר להתייחסותה החברתית שתיבהן להלן (בממד הרוחב). מאחר שרמה מוסרית מחייבת מסגרת מגובשת הניכרת לפי הגשמה עקיבה של העקרונות, הרי שהדבר מוזקקו לשלב בבחינתו מוקד-פעולה נוספים. התמדה (רכיבים 14-29) היא מבחן של משמעת פנימית וכוח-ליכוד עצמי לקיים עקרונות הלכה למעשה על-ידי הגשמתם היסודית (רכיב 87), המסתייעת ברצון חזק, בבטחון עצמי ובהעזה (רכיבים 105, 106). אולם כדי שסגולות אלו יגיעו לשלב-השלמה הכרח הוא לבחון את טבע ההנעה ואת איכותה של חיות-הנבכים; אלה ייבחנו בסעיף (4) להלן.

(ב) הבחינה השכלית: טבע האינטליגנציה של הכותבת מתאפיין לפי כלילות מכרעת במוקד-הפעולה העילי (רכיבים 179-172, 168-171). סביר להניח, שהכותבת אינה נוטה להפשטה תלושה, אלא ישר-השיבתה מעורה במציאות הריאלית. בשיפוט נוסה היא ללמוד מנסיונה, לפי הערכתה את משמעויותיהן של עובדות החיים. קביעתנו זו מתחזקת

מכוח הבחינה הקוטבית-הומוגנית של מוקד-הפעולה — אניות כלולה (רכיבים 103–111) של פעילות והתנסות בחיי-המעשה. לפי הכרעת פוטנציה ג טבעי הדבר, שהכותבת מגלה תפיסה זריזה ועשויה להכריע את החלטותיה או את גישתה לדברים לפי דחיפה אינדוקטיבית, מן הפרט אל הכלל. אך כאן אורבת לה מכשלה העלולה לאכזבה קשות. שכן, אף שהיא מבקשת להסתמך על נסיון עובדתי, אין ישירותה היתרה (רכיב 179) מניחה לה 'ריחוק' לביקורת הגיונית ואובייקטיבית של הגסיבות. היא נוטה להתלהב ממיקסם דימויית, הולכת שבי אחריהם ודרך-שיפוט גולשת לתוך רצף סובייקטיבי מסגור של אשליות מסעירות (רכיבים 156, 159, 103) — בהברקה רגעית מתוות-דרך כביכול להישג הנכסף שלה.

ככל שהאינטליגנציה של הכותבת פועלת לפי יחסי-הקשר בזמן (עבר-הווה-עתיד) ובמרחב (פנים/חוץ) כן מתבהרת זיקתה לפי בחינה קוטבית-הטרואגית של מוקדי-פעולה אלה: פרוד לפי הפנמה (רכיבים 46, 49) לעומת כלול לפי קידום (רכיבים 46, 147, 149–154). בכך נחשפים מימצאי סגולות זכירה ואיכות שיפוט — בין השאר, גם מבחינה טכנולוגית, כגון כשרי פישוט, ייעול ואחרים (תבחין 4), המשתלבים באבחון האינטליגנציה.

ב. חיי הרגש של הכותבת 1-א'

בחינה זו מביאה אותנו להתייחסויות שונות: א) טבע הריגושיות (אמוציות, אינסטינקט-טים) של המזג, ב) טון הרגשתה העצמית של הכותבת בעימותה עם הסביבה החברתית — פתיחות-הערך או גדלות, כפי שהרגשה זו יונקת מן ג) המטען הרגשי (סנטימנטים) שעוצב לפי טבע ה'ספיגה' של נסיון העבר, ומכאן השלכות לגבי ד) פתיחות הרגש שלה לחברור על גילוייו והשונים. נבדוק בקצרה ארבע בחינות אלה.

א) **טבע הריגושיות של המזג** ייבחן קודם כל לפי תלות קוטבית-הטרואגית:

70–67, 65–63, 61–58	הפרוד של ליבדור-הנככים: רכיבים	הכלול
137–135, 131, 126, 123–120		

ממצא זה מאלף: אף שבסיכומו מכריע הכלול לעומת הפרוד, פועלות כנגד זה נקודות-כובד אלו: 'אימפולסיביות' (רכיב 127) רק בדרגה 1 לעומת 'אתיקה' (רכיב 61) בדרגה 4. היינו, אף שמוזג קיקלומימי זה מסוער בפנימיותו, אין הריגושיות פזיזה בפורקנה. האמוציות של הכותבת נתקלות בקונפליקט של מעצורים גוברים (רכיב 61: ג/2). דבר זה מתאשר גם לפי שילובם של מוקדי-פעולה אלה (17, 23, 26) לעומת תואם כלול (113–117); עירות רגשית מרובה עד כדי אי-מנוח (101-ג), וכנגד זה מכריעים כוחות ריסון והבלגה (86–ד).

ב) **טון הרגשתה העצמית של הכותבת בעימותה לחברה**: פה מועמדת במבחן הערכה העצמית של הכותבת (103–111) לנוכח החברה לפי תלות קוטבית-הטרואגית של פרידות (31, 33–39, 41, 46, 49) כנגד כלילות מכרעת (146, 147, 149–160, 162–166). לאור שיעורי-יחס אלה מתברר, שהכותבת חווה רגש כבוד עצמי מפותח, אלא שמחמת הסתירה שבין מוגה לנסיבות, וכן שבין ייחוליה לעומת מעצוריה, נקלעת היא למצב 'בלתי-

נסבל' היוצר מצוקת-מחסור בהערכת עצמה, מצוקה הדוחקת אותה להיחלץ ממצבה זה להישגים של 'ערך מוסף' באורח תגמולי (רכיבים 162-164).

ג) המטען הרגשי (סנטימנטים): כוונתנו לנימה הנפשית המתהווה מתוך הקשר אידיאי לחוויה רגשית לפי יחסי הצטברות/פורקן של מכלול הריגושויות. מכלול זה עשוי להתבטא בשתי מגמות נוגדות: (א) היווצרות של מישקע, תסוגה, קבעון, כוויצות-נפש, מתיתות גברוטי (שסיעות) — לצד פרידות; או (ב) לצד כלילות — 'הספק' דינאמי המסוגל לקיים מתח של פעילות נמרצת תוך כדי התפרקות בעשיה. אנו מבחינים לא רק בין שני אופני פעולה אלה כפי שהם משתקפים במצב האקטואלי, בשעת הכתיבה, אלא מבקשים להתחקות לפיהם גם אחרי אורה התהוותם (תהליך) של שני הלכי-נפש, שתי דרכי התנהגות הנבחנות בהתייחסות זו — ריתוק האני אל עצמו, כלפי פנים, לעומת הפניית עצמיותה לסביבה ההיצונית.

משיקולים אלה יוצא, שבחינת טבעו של המטען הרגשי כרוכה בתלות קוטבית-הטרזגנית, לפי יחסי התיפקוד של מוקדי-הפעולה של ליבדו-הגבכים: פרוד (רכיבים 58-70) לעומת כלול (רכיבים 120-137) המכריע לפי פוטנציה ג. מכאן שעירות רגשית וצמאון-פעולה של הכותבת מסתייעים בהכרעה עצומה של קידום (146-160). שילוב זה צריך לכאורה להמריץ את התפרקנותה הרגשית של הכותבת, לרומם את הלך-נפשה ולעודד את כשריה הגנוזים אגב חישוף כוחות נפשה בהגשמה. אולם המוקד הכובלני (34-39, פוטנציה ה) מעיד, כי התעוררות זו מתרחשת בתפיסה פנימית יותר מאשר בהתפרקות לחוץ. להטה הנפשי של הכותבת ככול באזיקי התייסרות (ה), וכן משתקף פער עצום בין נכונותה התווייתית לשמחת-החיים ולפיתוח כושרה היוצר מזה לבין עגמת-נפשה, קדרות-חזוניה ומצוקת-המחנק המסכלים את יזמותיה עד שאינה יכולה לפעול דרך-חירות ומדכאים את אימונה, שמא לא יספיקו לה כוחותיה להגיע להישגים. קונפליקט זה עם 'יש' בו משום העשרת חוויותיה תוך כדי עימות הרצוי והמצוי, גורם להחרפת הסתירות ומכביד את צער מועקתן בנפשה המתענה, צער המבוטא ביחסי הפוטנציות בתבחין 6.

ד) פתיחות הרגש של הכותבת לחברור: תשובה על שאלה זו כבר מצאנו בבחינה הקודמת. נבהיר נקודות נוספות בדבר יחסה של הכותבת לחברה. כלילות מכרעת (לעומת פרידות) גפנה בדרך כלל לחברור, אם לטוב ואם לרע. כאן יש זיקה גוברת להתחיות תוך שיתוף-פעולה נלהב בחברה. אולם זיקה זו, יותר משתפעל במישרין לפי מוקד-הפעולה של קידום (146-160), על-ידי שהכותבת תצא לקראת החברה — מתבטאת היא בעקיפין בתלות קוטבית-הומוגנית של אניות שצוינה בראש הפסיכוגרמה (רכיבים 179-168) בשילוב עם אניות שבבסיס הפסיכוגרמה (רכיבים 103-111). שכן, בשני מוקדי-פעולה אלה מורות המגמות (גובה) בשלישת האזורים על שאיפת הכותבת להימנע ממיתוחייתר (הפרש גובהי לא-גדול) של עצמיותה. היא נאבקה על יצירת קירבה להווי החברתי אף כי היא נאלצת להשלים לשם כך עם ויתור-מה על דרישותיה ואיווייה (גובה). לשון אחר: הקשיים בהסתגלותה של הכותבת למציאות החברתית, עיקרם לא התנגדות פנימית לחברה, כי אם הקשיים שבנפשה לישב את סתירותיה האישיות בינה לבין עצמה, בין הספירה הרוחנית-אידיאית-מוסרית לבין הספירה הארצית-גשמית-ריגושית. להערכת משקלן המעיק של סתירות אלו נוכל להסתייע

בבחינת יחסי הפוטנציות (תבחין 6) ויחסי התיפקודים (תבחין 5). מסתבר, שדווקא הבלתי-צפוי הוא המטביע כאן את הותמו: היפתחותה של הכותבת לחברור לוקה פה לא בגלל אידיאציה של תהייה אגוצנטרית. אין הכותבת שוחרת טיפוח עצמי מתוך התעלמות כביכול מן המציאות הריאלית או מתוך התנכרות לה. אדרבה, הריגושים שלה מעוגנת בחיות דרוכה לאקטואלי ואוצרת כוונות מפועמת להתערות בחברה; אבל ברובמן בוחנת היא בכובד-ראש וברגש-אחריות עמוק, אף מופרו (מחיש: תבחין 5) לגבי התוצאות המתחייבות מצעד שתעשה. מתוך רגש כבודה העצמי מקנאה היא בנאמנותה לעצמה, לדרכה ולמצפונה, ואלה מעכבים בעדה גילוי של גישה חופשית (נטיה מכרעת — קהה, ישרה).

ד. גישת הכותבת לחברה

לפי התרשמות ישירה מדוגמת-כתב זו (1-א') נדמה שהכותבת רתוקה במסגרת של אינדיבידואליזם תקיף ועשויה אולי למצוא את סיפוקה בה-עצמה, בעולמה הפנימי העשיר. אולם העיון בתבחין 1 מעמידנו בבירור, שלא כן הדבר. לפי כלילות מכרעת (לעומת פרידות) ניתן להניח, שאמנם אין הכותבת מבקשת בדידות לנפשה, אך מצד אחר נתקלת הכותבת בקשיים בשאיפתה להתחברר. למעשה פועל כאן תשליב של מניעי התנגדות לשני הצדדים: (א) גגד האני עצמו, כפי שראינו עקב מסוכסכות אידיאית-ריגושית של הכותבת בהגותה העקרונית (רכיבים 34, 35), ולכן אין היא מרשה לעצמה את מידת-החירות המתבקשת מתוך עירותה הריגושית, והיא מפתחת בקרבה מערכת-סייגים להומרה יתרה. אך במקום להכיר, שהמקור לקשייה הוא בכך שהיא מחמירה עם עצמה יתר על המידה, נוז לה יותר להיאחז בהיטל, כי אלה הם סדרי החברה... כביכול, ועל רקע זה היא קובעת לפנייה (ב) הוית ברורה: התקוממות של 'נון-קוגפורמיזם' כלפי המציאות החברתית. צורה זו של העמדת דברים בסגנון עצמה (פוטנציה 2) עשויה לספק לה חומר להגות בו ולהסביר את בעיות נפשה המתענה בנפתוליה עם עצמה. אך אין בכך כדי לשחררה מן המעצורים המעכבים בעדה מלשתלב בחברה. מצוקה זו המשתקפת ברכיבים 10, 23, נובעת מדבקותה במסקנות טעונות-המרי מנסיונה בעבר (כגון בשורה 9-א'פשר) ותוך שוועת-קיפוח וייחול לתגמול מגביהה היא 'מחיצות' בינה לבין הסביבה. ואילו בהשתדלותה להקל התחברות (כגון בשורה 5-כבר') אין הכותבת מגלה את יכולתה להכריע. וכך, על אף כמיהתה התוססת לעשות 'רוויזיה' בחיי החברה מתלבטת היא בין מישטור עצמי (רכיבים 17-23, 26) עד כדי שמרנות (33-39, 46, 49) לבין הסתייגות כאובה מפני התחברות חופשית, למרות הדחיפה הדינאמית המדרבנת אותה לשיתוף-פעולה.

ה. הכותבת — בשאיפותיה ובהגשמתה אותן

שאיפה — כאיווי פנימי — תוכל להיות מניע חבוי להגשמה הנגלית במעשה. אך יש שהמוגשם אינו לפי הנשאל, אלא תחליף שבא מחוסר ברירה. אך גם במקרה כזה, אם מסיבה כלשהי מוצאת הנפש המגשימה שאותו תחליף הולם את פעילותה, יש בו משום

שייכות מהותית או איכותית לטבעה המקורי של השאיפה. הווי אומר: כדי לחשוף את אפייה החזוי של שאיפה כלשהי, עלינו לבאר את טבעה הנגלה של הגשמתה. תחילה ניציבים אנו לפני פאראדוקס מאלף: לכאורה מכריעה כלילות ברוב המימצאים — התפרקנות (146, 147, 149–159) — לעומת פרידות, כפיתה (33–39, 46, 49). וגם לגבי ליבידו-הנבכים מכריעה כלילות (120–123, 126–131, 135, 137) לעומת פרידות (58–61, 63–65, 67–69); מכריעה גם אניות כלולה (עילית: 168–170, 172–179) לעומת אניות פרודה (עילית: 86, 87). לפי מימצאים אלה סביר להניח, שבפעילות אינטנסיבית כזאת יכלה הכותבת למצוא פדות למאווייה. אולם בחינת התלות הקוטבית-הטרונגית שבין מוקדי-הפעולה — רגשי-נחיתות (74, 78) ומצוקת-איווי (81, 82) לעומת תגמול (162–164) מגלה בבהירות שאינה משתמעת לשתי פנים, כי שיעור הישגה (תגמול) של הכותבת אינו מדביק את שיעור ייחולה. אין דבר זה מהייבנו למסקנה, שמיעוט הישגה בא עקב דלות מעשיה. אך גם אם פועלה כשלעצמו ראוי לשבח, אין בו כדי לספק את דרישותיה או צפיותיה. בחינת הפריטים (של מיקפת, תיקון) מעמידה אותנו על אי-אלו נקודות-תורפה של הכותבת, חולשות הפוגעות בה בתחומים (ממדים) שונים. מצד אחר, נוכח המיטעם, המתבלט בעיקר בהטעמה תכופה של האזור האמצעי (162–164), למשל: בשורה 6: גביהה של 'ה' בפתיחת המלה 'המצאות'; של 'ב' — 'במלו'; 'ה' של 'המלה'; מסתבר ששאיפתה המרכזית של הכותבת היא להעלות את ערכה (של האג' המתווך) בעיני עצמה, להפיח עידוד של אמון בכוחותיה, כדי שתוכל לפלס את דרכה בפעילות חברתית; פירוש זה מתחזק מכוח שילוב ההרחבה וגם ההדגשה הלחצית שבאזור האמצעי. מהטעמה זו מצפה היא לתנופה רעיונית לשם שחרור שאיפותיה המודחקות (רכיבים 34, 35; כגון בשורה 9 — ראש 'ל' ב'גבדלת') לקידום ולפיתוח (סיום 'ל' פונה שמאלה). לאור הנעה מכרעת זו (97, 98, 100, 101) צפויה פעילות גוברת בהגשמה משחררת, כפי שנראה להלן (בכתב 1–ב').

ו. כשרי הכותבת ויישומה אותם

ככל שאדם מתמודד עם הקשיים שבדרך עשייתו יש בה משום ביטוי למידת יכולתו. יכולת גלויה מציגת פיתוח של כושר כמוס תוך כדי התנסותו בפעולה. לעומת זאת עשוי מחדל להעיד — אך אין הכרח שיעיד — על חוסר יכולת או על היעדר-כושר; אבל יש בו כדי ללמד גם על נסיבות שאינן מעודדות או על תנאי-פעולה הנוגדים פיתוח והעלולים לדכא נטיה או כושר, שאינם באים לביטוי גלוי.

לאור בחינות אלו נזקקים אנו להבדיל בין כשרים לעצמם לבין גורמים העשויים לעודד או לגנוז את פיתוחם של כשרים מסוגים שונים כדי יכולת גלויה. תחומי האישיות הם שדות-פעולה הנבחנים על רקע ההתנסות האישית, ולכן ייחודו של הישג כלשהו מלמד על טבע הכושר לנוכח מרכיבים אחרים הפועלים בהתנסות מסוימת. יוצא, שבחינה לאיכות פיתוחם (או מחדלם) של תחומי האישיות עשויה להעמיד אותנו לא רק על טיב הכשרים עצמם, אלא גם על תשליבים של עידוד, עיכוב או היעדר דרך לפיתוחם ליכולת גלויה — לפי תלות משולשת — תוך-מוקדית, בין-מוקדית וקוטבית. עקרונית אפשר לפתוח בבחינת הכשרים בכל תחום ולהמשיך ממנו ולבחון את

השאר. אולם בפועל, לפי הצרכים המשתנים מכתב לכתב, תידרש לפעמים העדפה של תחום מסוים (או תחומים מסוימים) על פני אחרים. לשם הדגמה נבחן שאלות אחדות. האם נוטה הכותבת לעיסוק עיוני או מעשי? עיסוק מעשי מועדף כאן לפי סימוכין אלה: כלילות מכרעת, מחישה מכרעת (תבחין 5), אזור תחתי מכריע לעומת עילי (תבחין 2).

האם נוטה היא לחשב את מעשיה מראש ולתכננם או היא מאלתרת? למרות הכרעתה של פוטנציה ג (תבחין 6) מכריע תפקוד החשיבה לעומת אינטואיציה (תבחין 5). משמע, שאין היא שמה את מיבטחה ב'הברקות' בנות-רגע; היא אמנם מחשבת את צעדיה, אך לא בתכנון לטווח רחוק, אלא לגבי השאלות האקטואליות הטעונות תיאום והגבה סמוכה להתרחשות. אורח שיקולה זהיר, אך כוללני יותר. היא אינה מתעכבת על פרטים. לפי עירותה (ג) עשויה היא להכריע את החלטותיה בזריזות רבה, ועתים אף בפזיזות, שתוצאותיהן אינן גורמות לה הרבה נחת.

האם היא מעדיפה להתרכז בתחום-פעולה מוגדר, צר, או לגוון את פעילותה בתחומים שונים? הצורך בגיוון מכריע (לעומת התמחות 'צרה') לפי רכיבים אלה: יתרונה של כלילות בפוטנציה ג, אזור אמצעי גבוה, הפרש אורכי קטן יחסית, השמאלה (לעומת הימנה).

מאחר שהיא מעדיפה לגוון את פעילותה, האם מוטלת היא לעמוד בהתחייבויות שהיא נוטלת על עצמה ולקיימן בעקיבות? בתשובה משתלבת אחת מהבחינות הקודמות — היינו, צמאון הכותבת למרחב פעילות ולגיוונה לפי בחירתה של פוטנציה ג המכרעת, ומאפיינים את המתח הפעלתני שלה להדביק את לחץ התחייבויותיה. אך אם לצערה מתברר לה לאחר זמן, שהפריזה בעמיסת התחייבויות, אין היא מתפתה לאשליה, שתוכל למשוך בעול כולן גם אם מעשיה לא יהיו 'מושלמים' כל כך, אלא היא תעדיף לצמצם את תחומי פעילותה, ובלבד שאת הנותר תגשים ביסודיות (87) ובעקיבות (סדירות: 16-23, 26).

מה מועדף בהתעניינותה האינטלקטואלית — הריאליסטיקה או ההומאניסטיקה? כאן מופיעה השתלבות אופיינית בייחודה: לפי הכרעה של פוטנציה ג (תבחין 6), של כלילות (תבחין 1), של אקסטרוברסיה (תבחין 4) ושל סיגול דיצנטרי-משלים (תבחין 3) נצפה שהיא תעדיף את האלמנט ההומאניסטי. אולם למראה גודלו של תפקוד המחישה (תבחין 5) יש לראות בכך העדפה של האלמנט הריאליסטי. פירוש זה עשוי להסתייע גם ביתרונו של האזור התחתי לעומת העילי (תבחין 2).

ביצד מתיישבים דברים אלה הנראים כסותרים זה את זה? בפועל אין אלו סתירות, אלא השתקפות יחסי הדברים מזוויות-ראות שונות, שרק שילובן בשלמות התיפקודית עשוי להאירן באור נכון. נוכח המימצאים שהועלו בבחינות הקודמות ניתן לקבוע, שהכותבת רגשנית מטבעה, אך הסתירות שבנפשה מעידות, שהיא דנה את המציאות הריאלית בביקורתיות מסגפת. בחושה הבוחן מכירה היא את קשיי הקיום, ומתוך התנסותה אומרת לה ריגושינותה ברורות, שריאליות 'אכזרית' כלפיה ככלפי אחרים; ואין ליחיד סיכוי לגאולה אלא עם שינוי פני ההכרה. אין זו הומאגיות ערטילאית, אלא חתירה לצדק חברתי המושתת על ריאליזם של אי-קיפות, אי-הפליה, שוויון גם בתחום החומרי.

הבחינות שבדקנו העלו אספקטים שונים הבונים את סגנון-חייה של הכותבת. עכשיו נתייחס לסגנון-חייה כבחינה לעצמה, לבעין מרכז שמתוכו יוצאות שלוהות לתחומים שונים. אין לכותבת סגנון-חיים מגובש לפני שהיא מעצבת לעצמה מסגרת-קבע מוגדרת, שבה תוכל לחיות 'בנחת' ולנהל את אורח-חייה לפי קו אישי ברור, לברור תכליות ולהתוות מגמות לפעילותה. היא מתלבטת עם עצמה (תלות קוטבית-הטרוגנית של אניות עילית — פרודה: 10, 5, 4, 3; לעומת כלולה: 179-172, 170-168; וכן תלות כג"ל תחתית, פרודה — 86, 87 לעומת כלולה 102-111), עם מעצוריה הרגשיים (תלות קוטבית של ליבידו-הנבכים), עם חומרתה היסרנית (34, 35). ניתן להעריך את חומרת התלבטותה לפי הפיצול בין הפוטנציות (תבחין 6), שהוא מבטא מוטיבציות סותרות המתורצצות בקרבה ומסעירות את נפשה. נראה שמרוב רצונותיה אין הכותבת יודעת עדיין מה היא רוצה ומה מתאים לה לרצות — שכן היא מבקשת בעת ובעונה אחת דברים והיפוכם. נפשה מפועמת בחיות, אך היא מדחיקה את צמאונה ליהנות מהחיים, מצניעה לכת, מתבודדת ומחטטת ביסורי נפשה; ועם זאת מתקיפה היא את ההווי השיגרתי, ובפעילותה התוססת היא חותרת לעצב את נסיבותיו האקטואליות לפי דימויה האישי. חרף געישותה הפנימית יש לה הופעה שקטה, מאופקת, בהתנהגותה החיצונית. היא בעלת כושר-ראש, קשה לדיבוב, כמו שקועה בהגותה על צערו של עולם ועל גורלו המר של בן-תמותה. דומה שהיא מבקשת פדות לעצמה על-ידי ביטול קשייה האישיים על-ידי הזדהות עם הכלל. אך אינה מוצאת נחמה לעצמה. המומנט החברתי מעסיק אותה ביותר, אך מעצוריה (17-23, 33-39, 41, 46) מכבידים עליה ומעיבים את חזותה. היא דוגלת בעקרונות נעלים, אך בגלל סכסוכה הפנימי אין היא משיגה גישור הולם לסביבה, לזולת — על אף חמימותה הטבעית ורגש חובת הכבוד לאדם כאדם. והדבר מובן; שהרי אף לעצמה אינה מאמינה במקרים שהיא נתבעת להכריע בעניני מצפון. בהיותה תקועה במחנק לבטיה דנה היא את עצמה לכף-חובה; ועם זאת אין ריגושיותה התוססת משלימה עם קפחונה (75-78, 81, 82). היא מתקוממת וחותרת לתגמל (162-164) על מצוקתה. אולם לא רק אורח-חיינו של התיגמול, אלא עצם הזדקקותה לו מעידה בבירור, שהכותבת עוד עומדת על פרשת-דרכים וסגנון-חייה נפגע מפיצולו בסתירותיה הפנימיות.

107. בחינה משווה לדוגמת-כתב 1-ב'

גם דוגמת-כתב 1-ב', כקודמתה, נכתבה ביד ימין. כאן הכותבת היא כבר בת 28 בערך. העברית שלה נעשתה, לעומת הקודמת, 'מפוכחת' יותר, ריאליסטית-יותר בהתבטאותה, משוחררת ממליצות, ויש בלשונה שילובים של ניבי פרוזה; היא בונה את המשפט בשטף-לשון רהוט היונק מכוח הרקע השונה של חיי-חברה תוססים וסיפוק של פעילות בונה ומקדמת גם בפיתוח אישיותה. תמונה זו מתרחשת לאחר שני אירועים חשובים: (א) נתגשם חלומה והיא עלתה ארצה; (ב) היא התחברה לחיי קיבוץ, לאחר גלגולים שהיו אופייניים לאנשי העליה השלישית, ובמיוחד כבחורה בודדת בארץ, שהשאירה משפחה עניפה בחוץ-לארץ.

כאמור, הכותבת היא אוטודידאקטית, ועתה גיכר שיפור בכתיב שלה, אבל עדיין אינו נקי לגמרי משגיאות, כגון בשורה 8 — 'לה-א-נות' (במקום 'ליהנות'), בשורה 15 'בהאדר' (במקום 'בהעדר'), בשורה 19 — 'איליה' (במקום 'אליה'), בשורה 20 — 'ראתך' (במקום 'ראיתך').

קריאות : ברובו המכריע כתב זה קריא, אלא שלפרקים, תוך כדי שטף תנועה מופיעים תוואים מפוקפקים (כגון בשורה 2—'בריאה' — נדמית בתור 'בכמה', בשורה 4—'החדש' — 'ש' כעין 'ים' ('ב'חדים'), בשורה 18—'רקדה' ('ד' נדמית כ'ז'). הקריאות נפגמת במידת-מה בגלל השתרבות מלה במלה (כגון בשורה 15—'עזר-ה-כל'; בשורה 18—'הסמוכה רקדה').

כדי להקל את התייחסותנו, בבחינות שלהלן, למובאות מהמקור, נבהיר את הכתוב בשורות 1 עד 20 :

- 1 מי יתן ונתראה בקרב נבין אחד את השני
- 2 יותר. אני בריאה עובדת ברפת יש חברה
- 3 טובה איפה ובמה לבלות הזמן.
- 4 השבוע עברנו לחדר האכל החדש
- 5 אולם גדול מאד ושכלולים טכניים
- 6 שונים גם ביתר המוסדות. מי יתן
- 7 והמצב הכלכלי ובכלל בארץ יוטב שנוכל
- 8 להאנות יותר.
- 9 אצלנו במשק בהשוואה עם החוץ
- 10 פחות מורגש המצב יש הספקה עצמית רבה
- 11 הענפים מתפתחים ככה שהקיום קרב
- 12 להתגשמות וזה לא מעט בשבילנו
- 13 כתבי חביב אודתיך, הילדים כמה
- 14 חלומות תכניות מתקמים בקשר אתם פה
- 15 וזה גם הנחמה על פסביותי בהאדר עזרה כל
- 16 שהיא לכם שמה שרלע גם את במדה שאני רואה
- 17 אותך כבר פה מחוץ לאותה אטמוספירה של דכאון חמרי ומעמדי
- 18 הכה בולט. לפני זמן מה בנשף של קבוצה הסמוכה רקדה
- 19 חברה במטפחת אדומה, נמשכתי אליה בשל
- 20 המטפחת ... כמוך כמו היא לו ראתך כבר פה.

108. בחינה מוקדמת : השלמדמות ברושם הכללי
(לעומת הדוגמה הקודמת 1—א')

התנועיות היא ספונטאנית וממלאה את הרקע בלי סייג (בלי יכוליים — בימין, בראש ובבסיס). התמונה בשלמותה נראית יותר הומוגנית, אך עדיין לא 'הרמונית'. הרישות אינו שווה ויש בו 'פרצות', כגון שורה 4—'החדש', 9—'החוץ', 10—'רבה', 11—'קרב', 12—'בשבילנו', 13—'כמה', 14—'פה' (אלו 'מרוקנים' בשמאל — בניגוד בולט למילויי שבימין

ובבסיס); ולעומת זאת גוברת והולכת דחיסות לסיום (בשורות 16-20). בולט לעין גם מישקול אי-שווה, שכובדו מכריע קצת ימינה למרכזו של הגליון, בעיקר בין השורות 8-16. עם זאת יש כאן הבדלה של פסקות: בשורה 8-י'ותר' מסיים את הפיסקה הראשונה, ואילו בשורה 9 פותחת פיסקה (עניינית) חדשה, אך בלי ייחוד של מיפרוץ או של טיווח. ראוי לציין, שחרף חירותה הגוברת של התנועות, לפרקים בשטף גמרן (בשורה 6: 'המוסדות', 10-עצמית', 11-מתפתחים', 14-תכניות', מתקמים', 18-הסמוכה רק'), זהותן של האותיות לא נפגמה כמעט והן קריאות ובהירות. נעדרת גם 'דיסהרמוניה' של מחיקות, גם אם ביטול בקו לרוחב המלה וכיו"ב. היינו, לפי הרושם הכללי פותחות הסתירות, ודבר זה מרבה אחידות.

לפי מלאותה החווייתית נדחפת הכותבת להשיח את לבה' בישירות טבעית ובמלאו להטה הריגושי. ללא סייגים 'פורמאליים' (שוליים, רוחים) היא 'חיה את הסביבה' באורח בלתי-אמצעי, כשדה-פעולה ה'בולע' את יומתה ואת מרצה, והיא ששה להערום בעשייתה הנמרצת. אמונה הפנימי בנכונות דרכה שוב אינו מוטל — בעיניה — בספק, אבל בהרגשתה העצמית ניכרות תנודות כבדות-משקל, המזכירות במידת-מה שריד של קונפליקט ישן (1-א') — בין זיקתה מלאת-המזג לקשרי חברה שבחמימות טבעית לבין המעצורים המעכבים בעד גישורה הרגשי לסביבה החברתית (ראה שולי שמאל), היינו, אף שלבה 'מלא על גדותיו' אין היא יכולה להשיחו ונמנעת מזה (בשורות 1-15, בשמאל); שכן, תחושת קירבה ריגושית עם החברה הרחבה שרויה כאן בהעלם, לעומת הרגשת האינטימיות 'הכותבת רוחשת' (בשורות 16, 17 — בשמאל; חוסר שוליים) לבני משפחתה.

109. ראש מי יצג

שלא כבכתב הקודם, נבחר כאן דיגום לפי עיקרון אחר: ניתן ייצוג לכל שורה ושורה, מתוך חיפוש גיוון בכל דוגמה נוספת. ואלו המלים המייצגות, לפי סדרן בשורות:

שורה 1: 'יתן, נבין'	שורה 11: 'קרב'
2: בריאה, חברה	12: להתגשמות, בשבלנו
3: טובה, לבלות	13: אודתיך
4: עברנו, החדש	14: בקשר
5: שכלולים	15: עורה
6: גם	16: במדה
7: שנוכל	17: אותך, חמרי
8: יותר	18: זמן, הסמוכה, רקדה
9: בהשואה	19: חברה, אדומה
10: מורגש, רבה	20: המשפחה, ככה פה

עם סיום האנאליזה של גליון הדיווח למימצאים הגראפיים עוברים אנו להרכבתה (לסינתזה) של אישיות הכותבת. גם עכשיו תיעשה בחינתנו מן הכולל (תבחין 6) אל המפורט (תבחנים 1, 4), אם כי בקצרה.

תבחין 6 : יחסי הפוטנציות (מוטיבציות)

התמונה שבתבחין נשלטת לפי תשליב הומוגנז' יותר של הפוטנציות ב-ג, אף כי ג נרחבת יותר בשכיחותה (בגיורה) עולה עליה ב בעצמותה (ברדיוס), ובכך היא נעשית מכרעת : ספוטנאניות (ב) לעומת אימפולסיביות (ג), זריזות (ב) לעומת פזיזות (ג), פעילות וכוח-הגשמה (ב) לעומת חוסר-מנוח ו'הזעה' עיוורת-יעד (ג). יתרון-כוחה של פוטנציה ב מתבטא גם בצמצום גיגודים, דיסונאנסים, הפרוות לכאן ולכאן, ובכך נמנעת התנגשותן של תופעות קיצוניות. ומצד הביטוי החיובי מכניסה ריבונותה של פוטנציה ב יתר תיאום-פעולה בין תחומיה השונים של האישיות, ומשפרת בכך גם את כושר הסתגלותה לסביבה החברתית. ועוד : שיתופה של פוטנציה ד בשיעור-העצמות הנתון (העולה על שיעורה של ג) תורם לביקורת רציונאלית של מניעי פעילותה (ב, ג) ולכוונם במסגרת תכליתית יותר, תוך כדי הגברת משמעתה הפנימית של הכותבת וחיוק עמידותה בפני קאפריסות הולפות או בפני גורמים מסוימים מן היעד. לאור יחס-הכוחות בין הפוטנציות האמורות ניתן לציין, שבתהליך ייצוב ריגושיותה (ג) של הכותבת מעורב כאן תהליך של סיבור ותידוע (הבאה לתודעה, ד) הפועל כ'מפרק מוקשים' ונוטל מהם את השפעתם ההרסנית בדרך של הארה מהגינות (ד) ל'סכנות' הכרוכות בדחיקתו של געש (ג) סתמי. תהליך זה מתאפשר לפי הממצאים של תבחין 5.

תבחין 5 : יחסי התיפקודים — הסתגלות נסיבות

בתבחין זה יש הכרעה ברורה לתיפקוד החשיבה, ושני לו — תיפקוד ההרגשה. משמע : עם כל המימותה הריגורית, צמאון-חיים ודחף-הגשמה שבנפשה — אין הכותבת רוצה שאלה יבואו לידי ביטוי כ'התרחשות מאליה'. הכרתה באחריות למעשיה כמבחן לאישיותה, מגיעה אותה לשקול את צעדיה ביתר-זהירות, כדי שתוכל לקיים בידיה את היכולת לפקח על יזמותיה ולהנחות את פעילותה בנתיבים מבוקרים לפי בחירתה הרצונית. לפי התחזקותו של תיפקוד החשיבה באה לידי ביטוי התבגרותה בחיים. גישת הכותבת למציאות נעשתה מפוכחה יותר. מתוך גתבעות פנימיות מבקשת היא להוכיח לעצמה את יכולתה לקיים עצמאות רוחנית וגם אי-תלות חמרית — היינו, ביטוי לאני העומד ברשות עצמו ופועל בזכות עצמותו.

תבחין 3 : בינוי מסגרת — הסתגלות פריסטאטית

ההסתגלות שלפנינו מתאפיינת לפי שיעורי-יחס אלה :

דיצנטרי-משלים (6, 5) < פלגני (10, 7) < קונצנטרי-מלוכד (1)

זו הסתגלות פעילה, ולפי פיעומה הדינאמי (ב, ג) אין הכותבת רואה את הסביבה החיצונית כקובעת את התנאים והמגיבלות לפעילותה האישית ; עליה לשמור על 'חוקיה' הפורמאליים של הסביבה ובלבד שלא תיפגע הסתגלותה הקיומית ביחסי הברה (עבודה וכיו"ב).

שיעורי-יחס האמורים מורים, שהכותבת חשה את הסביבה כשדה-פעולה, שבו היא משקיעה את המתח הרעיוני שלה ואת עמלה הגופני כדי לפתח, למלאו חיים, ובמסירותה בהגשמת רצונה מתעלה היא עצמה מעל ליכולתה המשווערת. היא מופתעת מזהתגלותם של כוחות-יצירה שבה המלהיטים את דמיונה וכדורבנים אותה להתגבר על קשיים תוך כדי שאיפתה לקדם את פיתוחה האישי במבחן ההגשמה. אף שהכותבת אינה משלימה עם

מוסריות של 'פינות' (ונויות) פה ושם שבחברה, אין היא מחמירה בדרישותיה בתחום קיומם של עקרונות עד כדי לגרום 'משברים' ביחסי החברה. ככל שמציקים לנפשה רגשי-מרי (יחס דיצנטרי-פלגני : 10) אין בהם כדי לשבש את פעילותה הבונה בתיאום נמרץ (ב), ועם זאת מבוקר (ד), ביישוב-הדעת ובהתחשבות שלא לפגוע ברגשי הזולת.

תבחין 2 : תיחלוף בין-אזורי

מתגלה כאן מגוון עשיר של תשליבי-ענינים בין שלוש הקומות (אזורים) של האני, לפי רצף בין-אזורי המנותק כאן רק בהפוגה אחת, באיפנון 3 — מן האזור התחתני אל העילי, משלושת האזורים מקיים האמצעי את דרגת-השכיחות הגבוהה ביותר (5) לפי התקן ; ולאור המוטיבציה הדינאמית שלו (ב, ג) רשאים אנו לקבוע, שהכותבת 'מצאה את מקומה' בספירה החברתית (שבאזור האמצעי), שעתה היא לפי טעמה ודעתה נוחה הימנה. אולם עדיין אין מצב זה מספק את צפיוניה, כפי שניתן לראות מתוך הזדקקות לשלוחות תחליף שונות, כמסתבר מאיפנונים אלה :

איפנון 2 : אזור עילי מוסף (תיחלוף) לאמצעי (שבתקן) (כגון בשורה 4-ה' של 'החדש') : מיטעם פותח זה מצוין תגמול של גביהה 'מעל ליומיומי' (באמצעי). הכותבת זקוקה לעילוי-ערכים וגם מייחלת לערך מוסף של עצמיותה.

איפנון 4 : אי-גביהה של העילי לפי פוטנציה ג (כגון בשורה 4 : 'י' ב'עברנו') : הכותבת נמנעת מפיצול ופירוד בין רצוי למצוי, עם שהיא מצטמצמת בדרישותיה האידי-איות (בעילי), מסתייעת אינטגרציה רעיונית בבינוי ההווי היומיומי שלה.

איפנון 6 : אזור תחתני מקופה (כמעט) באזור האמצעי, כגון בשורה 11-ק' של 'קרב', בשורה 17-ד' של 'אותך'. כאן — לפי המוטיבציה המשולבת ג/ז גשקף קונפליקט חריף של מזג סוער הנאבק בסייגים של עקרונות (ז) חבויים מלשעבר (כתב 1-א'), שהכותבת עדיין לא השתחררה מהם כליל (לפי שיעורה של פוטנציה ז בתבחין 6).

איפנון 8 : תחתני מוסף (תיחלוף) לאמצעי (שבתקן), כגון בשורה 7-ז', 'כ' ב'שנוכל', בשורה 10-ג' של 'מורגש'. הכותבת שקועה בפעילותה היומיומית ומשתתפת בעיצוב ההווי החברתי (באזור האמצעי), נמרצת במסירותה (ב, ג) ללא סייג כדי לקדמ ולתקדם בשמחת-היצירה. אולם אין בכך משום מענה לייחוליה האינטימיים. ריגושיותה נכספת לאותה תוספת 'בסיסית' (באזור התחתני), המהווה את יסודו הטבעי של קיום האני.

איפנון 9 : הזדקרות מעילי מוסף (דרך אמצעי שבתקן) אל תחתני : כגון בשורה 1-י' של 'יתן, גבין' ; בשורה 18-י' של 'זמן' (פוטנציה ג). כאן ביטוי לתנופה להגשמה מוגברת השואבת את עידודה מלהט אידיאי, התרוממות הרוח הבאה עם התגברות הכותבת על קשייה (גם הפיסיים) והתחזקות בטחונו הפנימי ביכולתה, וכך עולה גם חשיבותה בעיני עצמה.

תבחין 1 : יחסי פרידות/כלילות

בתמונה השלמה מכריעה כלילות, הן בשכיחותה (203°) והן בעצימותה (9, 1 רדיוס) ; מכריעה איפוא מנטאליות קיקלותימית, שתיבחון בקצרה לפי הנקודות שנבחנו בכתב 1-א'.

א. עולמה הרוחני של הכותבת 1-ב' (לעומת כתב 1-א')

לפנינו שתי הבחינות שביררנו גם קודם: (א) מבחינה מוסרית גברה יחסית הנטיה לאיגטרופקציה, לחשבון-הנפש ('ל' בכל המקרים ראשה מיימין בתנועה רחבה, ספונטאנית). אולם כאן מתייחסת ביקורתה ביתר-חמימות לזכר עברה, גישורה עם ביתה-הקודם חופשי ונעים עליה לעומת מווצותה הסגפנית בעבר (בראש 'ל' קודם). עקרונותיה של הכותבת באים לידי ביטוי בלי המחנק שאיפיו אותה קודם, והם נתפסים לה בהקשר טבעי יותר עם חיוויי החיים. היא משתחררת במידה ניכרת מן הדחיקה הקודמת לבקש 'צידוק' (שבכתב 1-א') לסיגופה. מתיחותה מתחלפת בשילוב הולם יותר של הגותה (אניות עלית פרודה: 1-13, לעומת אניות כלולה 168-179), בחיי הגשמה ואיצול בחדוות-יצירה (אניות תחתית, פרודה: 86, 87, 90, לעומת אניות כלולה: 102-111).

מבחינה שכלית (אינטליגנציה) התרחשה כאן תמורה הנראית פאראדוקסאלית: דימויה מקבל תנופה שלא ידע קודם (1-א'), ובמקום חטטנות 'תותכת' במעשיותה ההרסנית (תיפקוד המחשה מכריע בכתב 1-א', אבל מצומצם בכתב 1-ב') גוברת פה נטיית הכותבת להשגה סינתטית, שאינה מתגדרת בחזית צרה. כאן היא בוחנת דרכים בשיקול רב-צדדי, ובכך מתבטא רצונה להכיר ולדון מתוך ידיעה רחבה ומקיפה עם פיתוחו של דמיון ספקולאטיבי לעומת הנתחנות והפישוט הקודמים (1-א'). לדבר זה יש השלכות גם על התחום ה'רומאנטי' שלה. תוך כדי 'השכחת' הקשיים שבמציאותה הריאלית, החלוצית, נוטה הכותבת פחות לדחוק למסקנה מיידית מלקחו של נסיון מוגבל, וביתר חירות מרחיבה היא את תצפיותיה למיגוון האירועים. שוב אין העובדות האקטואליות מאלצות את שיפוטתה להיאבק על הכרעות 'הרות-גורל'. מבחינתה הגדלה עם שילובה בחיי-המעשה מפתחת כאן 'גשימה ארוכה' יותר בשאיפתה להרחיב את אופקיה.

ב. חיי-הרגש של הכותבת

גם תחום זה נבחן לפי ארבע הבחינות הנזכרות.

(א) טבע ריגושותיו של המוג: ליבידו-הגבכים (עומק), הכלול וגם הפרוד, מראה שיתוף גובר של פוטנציה ב (לעומת ג קודם). געשנותה הקודמת של הכותבת נוטה עכשיו יותר לאיזון הרמוני (ב) ולייצוב (התמדה: 14-16) תוך כדי המעטת מעצורים ודחיקה (83-87).

(ב) טון הרגשתה העצמית לעומת ההברה: אף שגם כאן מכריעה כלילות לעומת פרידות (בתמונה השלמה), הרי ששיעור הכרעתה פחות מהקודם (1-א'). הכותבת מרגישה יותר 'שלמה עם עצמה', גפשה מלאה חירות פנימית ושמחה, שהיא דולה מכוח יכולתה המגשימה. מכאן באה ירידה ברגשי מצוקה (74-82) לעומת מה שהיה קודם; ועם זאת באה גם המעטה בזיקחה לתגמול (162-164). ככל שנפשה משתחררת מ'מחסומים', כן גוברת נטייתה לחברור והיא מתקשרת באורח בלתי-אמצעי יותר עם אנשים בסביבתה.

(ג) מטענה הרגשי: חל שינוי בולט לפי ירידת מחקר-הנפש (34, 35) ודחיקתה

הגוברת לקידום (149-152). התמעטותם של העיכובים הקודמים — תוך כדי הסתגלות טבעית ספונטאנית גוברת (14-16) — פירושה, שהכותבת עלתה על דרך-חיים פתוחה להתחדשות, לצמיחה עם הסביבה (לעומת עמידתה מהצד קודם). היא מתרעננת בשמחת-חיים, ועם זאת דרוכה היא ברגשי חובה ואחריות שבדרך הגשמתה. בכך משתקפת החלפה פרודוקטיבית של קונפליקטים חריפים (1-א') בפיתוחה של עצמאות אישית נבנית והולכת, והכותבת מפנה את יזמתה ומרצה באפיקי יצירה.

ד) פתיחות הרגש להברור: לאור המימצאים הקודמים סביר להניח, שהכותבת תגלה עכשיו זיקה גוברת להברור. ואמנם, מתבטא הדבר בנכונותה הגדלה לשיתוף-פעולה ובמסירותה למילוי תפקידיה בשירות החברה. אולם בהגשמה הריגושת (ב: 46) 'מתעטפת' נפשה עליה (ראשי 'ל' בקשת עגולה: 1-ב', חוץ מן 'ל' בראש זוויתי ב'שגוכל' בשורה 7), מעין גועס חולמני של המתקת-סוד בדימוייה המופנמים. נוח לה בכך, בבחינת 'קצת פרטיות' עם עצמה, תוך כדי הכרתה בחשיבות 'הדיעה האישית'.

ה. גישת הכותבת לחברה

גם כאן, אם כי במידה פחותה מקודם, עלול רושם הכתב (1-ב') להטעות, אבל בכיוון הפוך. נדמה שהכותבת עושה בחברה 'כלי בעיות', אף שלמעשה התכתשותה הפוחתת בסתירותיה הפנימיות מצמצמת בלי ספק את ההפרעות שמקורן במתיחותה הקודמת (1-א'), ובכך קל לה יותר להסתגל לחברה. אך דווקא מתוך תחושת חירותה הפנימית (14-16) מתגבש בנפשה 'מגנון-פיקוח', שאינו מחמיר כקודם (1-א'), אבל הוא תקיף למדי, משליט משמעת ומקיים סייגים הנראים לה (50: היימנה שבאזור התחת, כגון בשורה 17: סיום 'ך' ב'אותך'), בלי לעורר בכך מחאה (של 'נון-קונפורמיזם') נגד החברה; זוהי 'פשוט' עמדתה האישית שלה.

ו. שאיפות והגשמתן

לנוכח כלילות מכרעת (תבחין 1) נצפה להתאמה קיקלולרית בין שאיפותיה לאורח הגשמתה אותן, ובעיקר לאור הכרעתן של הפוטנציות הספונטאניות (תבחין 6: ב, ג). לכן מפתיע למדי, שמתגלים ניגודים. עירותה הרוחנית ופעילותה, במידה שהן גיכרות במעשית, אין בהן גילוי למניעית. שכן מתוך חוש כבוד העצמי זהירה הכותבת ומצניעה דרכה, שומרת חובתה. זה לה ענין של מצפון (ג 46: ראש 'ל'); וכן לגבי הישגה בהגשמה (50: רגל של 'ק', 'ך' מסתיימת ימינה) מבקשת היא ביסוס וביצור עם שהיא מתכנסת בתוך עצמה. ראינו את התנהגותה בתחומים הרוחני, החברתי והריגושי-אינטימי (לפי האזורים), ועמדנו על שאפתנות ממושטרת (התמדה: 14-16) המקיימת את ערכיה עם התפעמותה בהגשמה ספונטאנית.

ז. כשרי הכותבת ויישומה אותם

נתייחס למהות השינויים בכתב 1-ב' לגבי אותן השאלות שנבחנו קודם (1-א'): מה מעריפה הכותבת, עיסוק עיוני או מעשי? בדוגמה מכריעה כלילות (תבחין 1).

אבל פה מכרעת חשיבה (תבחין 5), ואחריה באה הרגשה; ולפי מוטיבציה של פוטנציה ב < ג, נמצא שעיסוק מעשי 'יבש' אינו לרוחה ולטעמה. עשיה נטולת-רגש או יצירת עובדות בלי סיפוק רעיוני אינם מדובבים ללבה. עיסוק ההולם את טבעה ועשוי למשוך את זממה ומרצה צריך לאפשר לה, מעל לכל, הערכה אידיאלית למשימתה, ובכך גם שיתוף רגשי בהגשמתה.

מה מכריע בהתנהגות הכותבת—צורך לגוון או התמדה? מצאנו באיבחון של הדוגמה שינוי לקראת הרמוניה (פוט' ב) של ייצוב (תבחין 1: רכיבים 23–26) ושיעור גדול יותר של חירות פנימית המאפשרת לכותבת להתמיד יותר בעקיבות ובפחות קונפליקטים.

מה מכריע, המומנט הריאליסטי או ההומאניסטי? מנחה כאן (1–ב') בלי ספק אותה היפתחות בגישה החופשית יותר של הכותבת ביחסי החברה. אולם אין זו סנטימנטאליות של דמעות, כי אם רגש של שיתוף עמוק ונכונות גדלה לשאת בעול החובות של חיי המעשה.

ה. סגנון-חיים של הכותבת

לנוכח הפיצול (תבחין 6: בכתב 1–ב' לעומת כתב 1–א') בין המוטיבציות וגידול כוחה המאזן של פוט' ב פחתו הסתירות בתמונות (הן של תבחין 6, וכן של כתב 1–ב'). נראה שהכותבת 'צננסת לתלם'; בהתנהגותה עוד ניכרות תגודות, אך תיאומה הבסיסי (רכיבים 14–16) נעשה אחיד יותר, לעומת גילויי ההתנגשות שהיו קודם (כתב 1–א': תבחין 1: רכיבים 17–23). חרף החירות מתוך כלילות מכרעת (תבחין 1) מופיעה, כפאראדוקס, ההכרעה של אינטרוברסיה לעומת אקסטרוברסיה (תבחין 4). סתירה זו מתבארת בכך, שתבחין 4 מעמידנו על הגידול הרב שחל בשיעורו של תפקוד החשיבה, בעיקר באזור העילי (ראשי 'ל' בקמר מיימין); וכפי שראינו בתבחין 5, תפקוד החשיבה הוא ראשון-במעלה, ועם זאת גדל גם שיעור ההרגשה (בתבחין 4: 78, 81, 83; כתב 1–ב'). ראינו כי חשיבה (בעילאית-המוסרי) והרגשה (בסתמי-יצרי) מופנות פנימה ויוצרות שינוי (לעומת 1–א') מהפכני על רקע ההשתחררות שהושגה (1–ב'). בכך בא לידי ביטוי מאבק, שאינו גלוי כפי שהיה קודם, ביטוי להתהוותה של מערכת התגוננות רגשית-אידיאלית (בכתב 1–ב') דווקא לנוכח נפילתן של המחיצות הקודמות (בכתב 1–א'). תחושת חירותה מעמידה אותה במבחן.

תבחין 4 נודעת לו חשיבות בעיקר לקביעת כישורים לבחינה פסיכוטכנית. אולם נושא זה טעון טיפול לעצמו.

*

הבחינות שנעשו מצביעות רק על חלק מן האפשרויות לאבחן את האישיות ולפרשה במיגוון תשליבית. השיקוף האיכותי-כמותי של הפסיכוגרמה ממחיש, איך עשוי אבחון גראפולוגי להשיג דיפרנציאציה חודרת לפרטי-פרטים של אישיות הכותב.

רשימת המונחים

א

אנוצנטריות: תכונת האני (הכותב) המרוכז בעצמיותו, אם משום אהבת עצמו (נרקיסזם, פוטנציה ו) ואם מחמת קשיי הסתגלותו לחברה ובידולו הכפוי ממנה (פוטנציה ה).
אוטיזם: תבנית מיוחדת של חשיבה סובייקטיבית; למשל: בפוטנציה ה מפנים הכותב האוטיסטי את הריאליות החיצונית מתוך תלישות מן המציאות ואף התנכרות לה, ומקנה לה משמעות בדויה (פיקטיבית) או טבועה באשליה (כטבע מצוקתו וציפיותיו).

אונטוגנזה: תהליך התהוותה של העצמיות האישית כאגני קיים; תהליך זה מבוטא בממד הגובה של הכתב (ר' פילוגנזה).

אופרטיבי: תפעולי, נוגע לאופן-פעולתו או הפעלתו של עקרון כלשהו;
אזור: בממד הגובה נבדל הכתב לפי שלושה אזורים — אזור עילי (ו, ט, ל, צ); אמצעי (א, ב, ד, ה ועוד); ותחת (ך, ג, ק).

אזור אורחי או אזור תקני: אזור שהאות שייכת אליו לפי התקן.
אזור זר: מיקום לא-תקני של אות או חלק ממנה; למשל 'ד' הפותחת באזור העילי כמו 'צ'.

אטקסיה: חוסר-סדירות: תנועת כתיבה המופרעת אם משום שהיא (א) רצוצה, קטועה, שבורה, ואם משום (ב) אי-עצירתה, ואז היא נעה כמו-מאליה וחורגת מעבר לנדרש בצורת האות. המשותף לצורות האטקסיה הוא, שאין היד מסוגלת לשלוט בהנחיית רישום התנועה.

אידוש, ניטרול: השמטת תנועה אופקית שבתקן, מיימינה או משמאלה, והתנועה משאירה קו אנכי בלבד, שאינו פונה ימינה או שמאלה — שאז רישום האות הוא 'אדיש' לגבי שני הצדדים.

אידיטי: תכונתה של התרשמות חזותית בדרך של תפיסת תמונות (ר' קינאסתזיה).
אי-הזדהות (+ -): מצינת מגמה של תנועה ספונטאנית או לא-כפויה, שאינה מגיעה ליעד שאליו היא מצביעה (א) בממד הגובה — אי-גביהה, אי-שקיעה, אי-נמיכה ואי-עליה, (ב) בממד הרוחב — אי-היימנה, אי-השמאלה.

איזבי (=זאבי) הוא כותב מטיפוס (פוטנציה) ח, שמחמת רגש-קיפוח הוא נתפס לעיוותים של הריגושיות, לזעם, למרי ואף לתוקפנות מכוונת נגד החברה ולעתים נגד עצמו.

איות: כתיבה באימפולס האות' (סודק) — היינו, אות-אות בנפרד — לעתים קרובות יותר משום שהכותב יש לו ענין ב'צורה לשם צורה' (פוטנציות ג, ז).

אל-אדיש: הוספה של תנועה אופקית, מיימינה או משמאלה, לאות, שלפי התקן היא נרשמת בקו אנכי בלבד (ו, ד, ו).

אל-התנגדות (—): הנעה (מוטיבציה) נפשית, שיש בה משום הסכמה עקיפה למגמה, שיעדה מוגשם בתנועה כפויה או שהיא מסוגגנת 'למען הצורה' של האות. אימה: אימוץ ילד, כדרך שעושה אם לפרי-בטנה (התאמהות — היות אשה לאם). אימפולסיבי: כותב של פוטנציה ג, שתנועותיו הגראפית סוערת, 'פראית', בלתי-מרוסנת. אינטגראטיבי: כותב של פוטנציה ב, שבפעילותו ההרמונית בהבעה הגראפית משתקפים יציבותו הרגשית ואיוונו הנפשי.

אינטרוברסיביות: הפנמה 'ניידת' נוסח רורשאך (לעומת אינטרוברטיות של יונג, שלפי רורשאך היא הפנמה 'קבועה').

אינפלציה של האני: 'ניפוח' חשיבותו העצמית של האני (בעיקר כותב של פוטנציה ו) לעומת מיעוט הגשמתו (במובן של נכונותו לפעול והתמודדותו עם אתגרים חיצוניים).

איסנון, Artung, modulation: סיווג לפי אופנים של פעולה, הופעה או תהליך. אנאקליטי: שם-התואר לדבקות ינקותית עד כדי תלות באחד ההורים (פרויד). אנארכי-יצרי: בעל פוטנציה ט, והתכונה מצייגת תסיסה ריגושית וגריות-יתר, בעיקר של בת לעת התבגרות מוקדמת.

אנימה/אנימוס: הבחנת 'המין הנפשי' במשנתו של יונג. אנימה מציין 'נפש נשית' בגבר, אנימוס — 'נפש גברית' באשה. לפי יונג מצטלבים המין הנפשי והמין הגופני במבנה האישיות בשיעורי-חוזק שונים ביחס של הפכיות.

אניות Ichheit: האני כיחידה שלמה. ארגון: סידורו של החומר הגראפי (הטקסט הנכתב) ברווחים נאותים לגבי שטח הגליון.

ב

בידול, דיפרנציאציה: הבחנה איכותית בין פריטים והעלאת הייחוד המאפיין את ההבדלים (או ההבדל) ביניהם.

ביזור, דיצנטראליזציה: הוצאת תפקידים מריכוז יחיד וחלוקתם בין מרכזי-פעולה אחדים.

בלות או עת-הבלות, (קלימאקטריום): תקופת המעבר הפסיכו-ביולוגי של האשה משנות הפוריות לגיל של ערב הויקנה (בגיל 45—50).

בציקות, doughiness, Teigigkeit: לחץ גראפי רפה (פוטנציה א) תוך שפיעת דיו מצפורן רכונה בנטיה נמוכה לגליון ורושמת קו בציק.

בצקת, mixaedema: תפיחות גופנית (בעיקר באזור הצוואר) עקב תת-פעילות של בלוטת-המגן, הקשורה על-הרוב בירידת כשרי-השכל.

ביקורת אופטית: פיקוחה המדריך של עין הכותב על התנועות שידו רושמת. ביקורת זו היא אחת משלוש החוויית שבפעולת כתיבה (ר' חוויית המגע וכן חוויית ההמרצה המניעת).

ג

גפיה: יש בכל תנועה המתנשאת באזור העילי — בו גופן, מתוך האזור האמצעי ולעתים אף מהאזור התחתני (ר' עמ' 451).

גדם : חתך לרוחב קו, בפתיחתו או בסיומו, על-הרוב אגב הדגשת לחץ (היפוכו שיפוד).
 גידוש : של צורת אות מעבר לתקן, מחמת הפרזה בתנועה (פוטנציה ג).
 גיזרה : חלק של אות (או אות שלמה) הנבנה משילוב שני קווים בזווית או בקשת (ר' מסגרת של אות).
 גילום : הבעת הנפש המתגלמת בהתווייתו של הכתוב ברגיל על-גבי הגייר.
 גנוטיפ : טיפוס-המקור שבמעמקים (יונג).
 גראפוטכני : כל הקשור בטכניקה של ביצוע הכתיבה (טיב העט, הנייר, הרכנת העט לגליון, יציבת הגוף בעת הכתיבה, התאורה וכו').

ד

דיכויקות, obsession : הרגשה טורדנית שאינה מרפה מן האנן, כאילו הוא 'מדובק' בה ואנוס לנהוג לפי דחיקתה.
 דיצנטרי : מתייחס לבחינת צורתה של אות לפי התפלגות למוקדי-תבנות גיזרותיים היפוכו : קונצנטרי).
 דירוג : מציין התרחשות מודרגת — למשל : קו מתעבה/מידקק, גיוון-קו מתכהה/מתחוויר, אזור אמצעי מתגדל/מתקטן בפסע מלה, שולי-ימין מתרחבים/מצטירים וכיו"ב.
 דריכות התנועה בפוטנציה ד : מתח של נכונות מרוסנת לפעולה (ר' מתיחות).

ה

היגיון, ratiocination : וככאן הגין : פועל המציין שיפוט בדרך ההגיון, התכלית, המסקנה.
 הדחקה, repression : דיכוי לא-מודע של רגשות, איוויים וכדומה.
 הזדהות (+) : הנעה נפשית המחייבת יעד מגמתי הנרשם בכתב בתנועה ספונטאנית, או לפחות לא-כפויה. בממד הגובה יש הזדהות של גביהה, שקיעה, נמיכה, עליה. בממד הרוחב — הזדהות של היימנה, השמאלה [ר' היחסים אי-הזדהות (+) —), אל-התנגדות (— —), התנגדות (—)].
 הטלה, היטל, השלכה, projection : מנגנון-הגנה נפשי להגשמת משאלתו (גם הבלתי-מודעת) של האני להתגער מרגש אי-נעים כלשהו על-ידי נסיון להטילו על הזולת או ליחסו לזולתו (כגורם).
 היות, Being, Sein : טבע הכותב כמות-שהוא, כהווייתו הבסיסית (לעומת 'היראות').
 היימנה : תנועה הפונה לימין, המציינת (בכתב העברי) פניה לאחור, נסיגה, רתיעה, הפנמה, אינטרוברסיה (ר' השמאלה).
 היסט-מוקריה : התפלגות של מרכזי העיצוב של צורת אות, התפלגות המשקפת בידול (דיפרנציאציה) של רבדי-הנפש בפיתוחה או בניוונה (ר' דיצנטרי).
 היראות, Schein, affectation : רצון הכותב להופיע כלפי הויץ שונה משהוא בטבע 'היותו' (ר' היות) על-ידי מאמץ 'לעשות רושם' (למשל בקישוט הכתב).
 הכלה עצמית : שליטה בהרגשה האישית וריסונה בכוח משמעת פנימית.
 הלוצינציה : דימויי-שווא של קולות או של מראות בלתי-קיימים, אופייניים למצבים של ששעת (סכיוופרניה).

לחמה, soldering, Lötung: תיקון הבא לקשר שני חלקי אות או שתי אותיות, שלכתחילה נרשמו בנפרד.

מרצה מניעת: אחת משלוש החוויות בפעולת כתיבה, זו המציינת את טבע הפעילות, אופן הפעלת המרץ בתנועות הרושמות (שתי החוויות האחרות הן חוויית-המגע וחוויית הביקורת האופטית).

זנעה (מוטיבציה): תכונת המגיעים הנפשיים של הכותב בהתבטאותו הגראפית.

זענבה: רישום של עניבות, עם קישור או בלעדיו, במקום רישום בקו ישר או בקשת.

זפנמה, אינטרוברסיה: הפנייה נפשית כלפי-פנים (היפוכה: חיצון).

זפרש אורכי: (א) גדול — בליטות ארוכות של האזורים העילי והתחתני לעומת אזור אמצעי קטן; (ב) קטן — בליטות קצרות לעומת האזור האמצעי.

צטנרות, narrowing, Verengung: תהליך שמכווח נעשות מלים (או שוליים) צרות בהדרגה יותר ויותר.

זקבעה, fixation: שם-הפעולה להתהוותו של קבעון (ר' קבעון).

זקבעה: השתלבותם של מימצאים (סימפטומים) לכדי קבוצת-סימנים (תסמונת, סינדרום).

זשמאלה: פניית התנועה בכתב העברי לשמאל, פניה לחוץ (או חיצון).

זתאננות: הקשיית התנועה הגראפית, איבון הקו.

זתאנרות: התאזרות לאתגר, התמודדות עמו.

זתנגדות (—), resistance: תהליך של רתיעה או סלידה, על-הרוב בלא-מודע, שמעורבים בו תכופות מגיעים של כפיה המונעים בעד תנועת הרישום — הגוקשה או המסוגנת 'למען הצורה' — להשיג את יעדה, חרף מגמתה המרומזת. התנגדות (א) בממד הגובה — אל-גביהה, אל-שקיעה, אל-נמיכה, אל-עליה, (ב) בממד הרוחב — אל-היימנה, אל-השמאלה.

זתרה, release, Lösung: שחרור המרץ בתנועה גראפית חופשית או לא-כפויה.

ו

ויסות, regulation: התאמה והסדרה של תהליך או פעולה.

ז

זאכי: תכונה המאפיינת חלקית כותב של פוטנציה ח, משום גילויי זעף שלו, עוקצנות, תוקפנות (ר' איובי).

זווית הכתיבה היא נטיית הכתב לגבי בסיס הישורה; קו היורד מעל הבסיס עשוי לגטות בנטיה חדה, ישרה או קהה.

זווית הצירה בונה גיזרה כלשהי של אות; למשל, 'מ' יש בה (בתקן) שתי זוויות.

זולתנות, אלטרואיזם: גילוי יחס פעיל חיובי כלפי הזולת.

ח

חבלה, טראומה, trauma: פגיעה נפשית המשאירה כעין 'פצע בלתי-נגלד' הנחוזה כתחום רגיש, כאוב.

חברות, sociability : כושר ההתקשרות לחברה.

חוט, thread, Faden : קו נפתל, פיתול שטוח המשתמש את צורת האות עד כדי אי-קריאות (מחמת רפיון התנועה, פזיזותה או כווצותה).

חיות, vivacity, Lebendigkeit : מליאות-היים, מרציות, שמחת-עשיה, עליצות. חילול תיכון (של קו) : בדרך רישומו של קו נוצר 'חלל' בשעה שהעט 'כועף באוויר' (בפוטנציה ג, ט) או מחמת כווצות עוויתית המפקיעה את התנועה (ח).

חיצוץ, אקסטרוברסיה : פגיה גפשית כלפי חוץ המתבטאת בתנועה משמאילה בשורה (בכתב העברי).

חירויץ : סוג הלחיצה של פוטנציה ה, בקו דק המוחדר בעומק רב כעין 'חריץ צר' בנייר.

ז

זמנאגראפיה של האישיות (פרויד) : העצמיות בנויה שלושה רבדים — מודע, קדם-מודע, לא-מודע (ר' טבלה מס' 6 ותרשימים מס' 3).

זמנאגראפיה הכללית של הכתיבה : גבחן לפי תסמונת של איטיות/מדירות בשיטתו של ר' סודק (ראה 'האדם וכתב-ידו', עמ' 287-298).

זמנאגראפיה המקומית : גבחן לפי פורקן שטוח/חלול של הלחץ (על-פי שיטתם של כריסטיאן-אנסן-קארנאפ).

זרופים : כוח-משיכה, או הימשכות, כיוון כלשהו לפי גטיה גפשית של הגמשך.

ח

יחודים : פריטים גראפיים שאינם מסתווים לפי הפוטנציות א-ט וטעונים בחינה נפרדת בכל כתב.

יחודיות, Individuation (יונג) : תהליך פיתוח ייחודה של האישיות.

ט

טובלגית : תצובת-גדם הטובלת את המשכיות התנועה לאות הנאה (בפוטנציות ז, ח, ט). כווצות-נפץ, coarctation : מבטאת באזור אמצעי מוקטן, זעיר, המאפיין את המנ-טאליות הסכיותימית (קרצ'מר) (בפוטנציה ה).

כווצות-תנועה : משתקפת בהקשיית הקו, ריטוט, שביירות בעיקר בתנועות סיבוביות (בפוטנציות ה, ח).

כל-יכולת, omnipotency : פעילות תנועית מופרזת, שלוהת-רסן, למשל : במצב של מאניה (או היפומאניה) — תנועת כתיבה הפורצת לכבוש את המרחב כמתוך תחושת הכותב של 'כל-יכול', כאילו אין גבול לאפשרויותיו.

כפייה, Zwang, compulsion : אילוץ לא-כודע ניכר בהקשיית התנועה הגראפית, או מצב שבו אנוסה התנועה לעשות 'למען הצורה' של האות (פרט ז, ו).

כפיית, boundness, Bindung : בלימת המרץ בתנועה גראפית כבולה (יתר-מרוסנת). כתיבה תמה, calligraphy : רישום גאה של האותיות לפי התקן.

לולאה, loop, Schleife: עניבה — רישום המקיף שטח כלשהו ובסיום ההקפה הוא מצליב קו קודם, כגון באותיות ד, ל, ע, פ, צ, ק, ש.
 ליכידו (פרויד): מרץ-הנבכים, שם-תואר ופעולתו — ליבידוני.
 לחץ גראפי, writing pressure, Schreibdruck: הלחץ הנרשם בכתוב (נבחן לפי הדגשה/הרפיה).
 לפיתה, grip-pressure, Griffdruck: לחץ-ההחזקה של האצבעות בעט (נבחן לפי הדיוק/הרפיה).

מ

מאורשת: תצובת-גדם החותכת את הקו (לרוחב) בזווית ישרה, בפוטנציות ה, ו; התנועה נפסקת כמו 'קצר' הבולם בלימה דראסטית את התנועה מאות לאות הבאה אחריה.
 מגע (כחווייה), tactile, taktile: נבחן על-פי יצירת המגע של חוד העט בנייר — מגע עדין וקל לעומת כבד ומגושם.
 מגע (כפעולה): נבחן על-פי רציפות התנועה הרושמת המביאה לידי קישור האותיות (ר' ביתוק).
 מחדר: מהותה של חדירת הרישום לתוך הנייר.
 מחזק, hold, Haltung: נבדל על-פי שתי משמעויות: (א) אופן החזקת העט (לפיתה); (ב) עמידת האגף במבחן כלשהו, היינו, איך הוא 'מחזיק' עצמו תוך כדי פעולה (כתיבה) או בהתנהגותו.
 מחזוריות: השתנות פריודית, שלפיה חוזרות תופעות דומות בפרקי-זמן דומים; התחד-שות מחזורית אופיינית ל'שטף' (קלאגס), בהבעתו של כותב מפוטנציה ב.
 מחישה, Empfindung, sensation: חוש הריאליות, אחד מארבעת תפקודי-היסוד של הנפש (יונג), שלפיו מוחש הכותב את המציאות כמות-שהיא.
 מחתרת: בתיאום הבסיסי 'טבנטיה' קהה — בפוטנציות ז, ח, ט — נוהג הכותב בדרך 'מחתרת' בהסתרה מסולפת.
 מיטעם, Betonung, emphasis: הדגשה של פתיחה/סיום, של אות, מלה — שיש בה משום ביטוי לבקשתו של הכותב תגמול על מצוקת קיפוח או נחיתות.
 מיוצא, finding, Befund: כל פריט גראפי שהבוחן מעלה מתוך הכתב הנבדק.
 מיומשך: מהותה של משיכת הרישום (קו, אות).
 מיוסגור: בינוי מסגרת של אות.
 מיופסע של האותיות במלה: מציין איכות רישומן — גדילה/קטינה, הצרה/הרחבה — תוך כדי התקדמותן במלה.
 מיקפח: החלשת הלחץ, קיצור, הצרה או דלדול צורתה של אות, בפתיחה או בסיום של אות/מלה; ביטוי לחוויה של מצוקה, חששנות, רגש-נחיתות (ר' מיטעם).
 מירוח צורני: מציין את סוג פורקן הלחץ של פוטנציה ו, המשתקף בקו עבה, לפי רישומו בצפורן רחבה-רכה, 'המורחת' את הדיו כמו ב'מברשת', ומשום כך כבדות הגיוון (הדיו) ונזמה, כי הקו נרשם בלחץ חזק (למעשה הקו שטחי ולחצו חלש).

מרחב : גתפס תפיסה סובייקטיבית בשטח הגליון, לפי יחס הכותב האינדיבידואלי לרקע הסביבה.

מישקול : בחינת התפוצה של 'משקל' הקווים (הכתוב) לפי עוביים וכהותם (בין אם חזק הלחץ או חלש) בשטח הגליון, המישקול נבחן לפי שווה או אי-שווה יחסית. **משחררת :** תצובת-גדם המספקת תמסיר ישיר להמשכיות התנועה מאות לאות הבאה אחריה, בעיקר בפוטנציות ב, ג (ר' מאודשת, כובלנית).

משך, stroke, Zug : ציון מהותו של קו כתופעה של פעולת משיכה. **מתח, tension, Spannung :** כושר-מיתוח (במובן חיובי), יכולת-ביצוע (ר' דריכות). **מתיחות, strain, Gespanntheit :** אימוץ תגובני (במובן שלילי) מתוך כפיות, רגיונות, עצבנות — רגישות המקשה את התנועה.

ג

גרקיוס : תכונתו של המדובק באהבה עצמית יתירה (כותב של פוטנציה ז). **גבראסתניה, neuraesthesia :** חולשת-עצבים, רגישות-יתר, רגיונות (בעיקר ח). **גוגרנות, negativism :** התנגדות תגובנית למשהו, שלילתו (פוטנציות ה, ח). **גוקשות, rigidity, Steifheit :** הקשיית התנועה הגראפית — למשל : בפוטנציות ה, ז, ח, שבזן נבדלת הנוקשות הבדלה איכותית.

גימפומאניה : 'סירוף של אהבה, געשה של אי-הסתפקות מינית של אשה (לעומת סאטיריאזיס או 'שעירות' של גבר).

גמיכה : מתגלית בכתב תנועה היורדת מהאזור העילי או מהאזור האמצעי עד לבסיס השורה ולא למטה ממנו (יורדה כזו היא שקיעה), בתנאי שהתנועה היורדת מקצרת את האות או 'מנמיכה' את קומתה.

געוה, distorted, verzerred : סילוף הצורה (אות) בפוטנציה ז. **גרפה, indolent :** כותב של פוטנציה א, וסמיתוראר מציין רפיות של מתח ופשי, עצלות רוחנית (וגם פיסית), מתוך פלגמה, דכדוך, אפאתית.

ה

הדירות, regularity : עקיבות בתנועה, בצורת הכתב או בארגון המרחב של הכתב. **הומאטי :** מתייחס לגוף בהקשר של תופעה פסיכומאטית, שמהותה בהופעתם של סימפטומים גופניים שמניעיםם נפשיים.

הסיה : יש לה, לפי הקונטקסט, שני מובנים : (א) שינוי (deviation) לגבי התקן הצורני של האלפבית ; (ב) כביטוי לעיוות או תסליף (perversion).

הטרופטוראלי : מתייחס לציון המבנה (סטרוקטורה) — למשל, המבנה התלת-קומתי של האישיות : עילאי-מוסרי, אני מתווך, סתמי-יצרי (פרויד) (ר' טופוגראפיה של האישיות).

היכול, interpretation : קביעת משמעות לחוויה או לתופעה בדרך של סברה. **הינארגיה, synergy :** הוודרמותן-יחד של אנרגיות מסוגים שונים.

הירוג : מציין השתנות של תופעת-סירוגין — למשל, חילוף סירוגי של הדגשת הלחץ בקו יורד והרפיית הלחץ בקו עולה (ר' מחזוריות).

סביוניזם, סביוניזם, סביוניזם: שמות התואר לשלוש הדרגות של בעל המנטאליות השסועה (בטיפולוגיה של קרצ'מר).

ע

עוויתיות, cramp, Krampf: הקשיה קיצונית של התנועה הגראפית עד כדי הפקעת הרישום באופנים שונים (ר' אטאקסיה).

עידון, sublimation: התעלות רוחנית-מוסרית של העילאי מעל רובד-המעמקים של היצרים הקמאיים (פרויד).

עיקוף: תנועה גראפית אי-ישירה ('סחור-סחור') בדרך המקיפה את האות, אך אין בה הצטלבות (ובכך היא נבדלת מן העניבה או הלולאה). למשל בתבחין מס' 4: דוגמה 2/441-3 'ת' של 'רבות', 3- 'ת' של 'לירות'.

עירטול: מציין את הבלתי-כתוב (א) כל הרווחים למיניהם; (ב) חלקים שהושמטו מגוף האות כתיקנה.

עכבה, inhibition: מעצור בפעולה או בהסתגלות האישית מחמת התנגדות נפשית עקב נסיון כושל או גורם מרתיע כלשהו.

עליה: כל תנועה העולה מבסיס השורה לתוך האזור האמצעי, או מן האזור התחתני אלא שסיומה אינו מתרומם מעל השורה.

עפירות-המחשבות, flight of ideas, Ideenflucht: חוסר-מנוח בתהליך החשיבה, דחיקה געשנית של 'רעיונות' אגב אובדן השליטה הביקורתית (תופעת-לוואי במצבים של מאניה).

עצבת-כפויה, compulsions, Zwangsneurose: התנהגות כפויה לביצוע פעולות באורח לא-מודע.

עצבת-המרה, conversion neurosis: נכרזה שבה מחיפם סימפטומים גופניים כפויים על מצוקה נפשית.

עצבת דיכויקית, obsessive neurosis (ר' דיכויקיות).

פ

פוטנציה: בהוראה כללית היא כשירות-שבכות לדבר כלשהו, בשימושה הספציפי כאן מציינת פוטנציה כושר הטבוע בנטייתו של התואם הבסיסי, כושר המסוגל (אך אינו מאולץ) לפתח תסמונת גראפית המאפיינת מגמת התפתחות טיפוסית (לאחת הפוטנציות א-ט).

פזמאטיזם: שם-התואר לבחינת היווצרותו של הכושר לעיצוב הכתב לפי יחסי שיגרה או תקן לעומת עיצוב אישי (מקורי).

פזמאלי: האספקט הצורני (תמונת-הצורה) של הכתב; במקרים מסוימים מציין שם-תואר זה 'רשמיות', עיצוב הכתב כתקן הרשמי.

פעימים, pulsation: ציון להתפעמות הרגש מתוך עשירות חיי-הנפש ופעילות חווייתית נמרצת.

פילוגנה: תהליך התפתחותה של חברה, בבואה ליחסי אני/חברה המבוטאים בממד הרוחב הגראפי (ר' אונטוגנה).

פנוטיפ: טיפוס-ההופעה כלפי-חוץ, 'מסכה' (יונג) (ר' גנוטיפ).

פסיכאסתניה, psychaesthesia: רפיון-נפש, חששנות, פגיעות (עכיצה בפוטנציה ח).

פסיכונגי: כל תהליך או תופעה שמקורם בנפש (ולא בגורם שמחוץ לה).

פסיכוגרעמה: תרשים המושקף את הרכב ה'פסיכה', הנפש, האישיות.

פסיכוגרעמה גראפולוגית: תרשים אישיותו של הכותב.

פקיעה: הרישום מופקע (א) מחמת כוונות מופרות המפקיעה את כושר התנועה, בעיקר

בפוטנציה ח; (ב) מחמת רפרוף בתנועה קלילה (ג, ט).

פראנואירי: אחד מארבעת סוגי השסעת (סכיזופרניה) ומתאפיין על-ידי 'טירוף של

גרדפות' האני מידי הסביבה.

פריטטאטי: מונח פסיכיאטרי המציין מצב (סטאטוס) של האני בהסתגלותו לסביבה

בהיקף (פריפריה) שמחוץ לו.

פרע-שטפי: שם-תואר המציין את מופרעותו של פורקן הלחץ מחמת הסתלפותו באופנים

הנבדלים לפי הפוטנציות ז, ח, ט.

צ

צידוק: לימוד זכות על מעשה בטול-הצדקה, אך הגורם לאני מצוקה, שעליה הוא מבקש

לחפות כלפי חוץ (על-ידי הצידוק).

צירה, shaping, Formung: עיצוב צורת האות.

צנטריפוגאלי: שם-תואר לציון תנועה שמגמתה 'ברחה מן המרכז'. בבחינה הגראפית

מבדילים בין שני מרכזים: (א) בממד הגובה 'מרכז' הוא השורה שבאזור האמצעי,

ולכן נקראת כאן צנטריפוגאלית מגמה של גביחה (ר' שם) ושל שקיעה (ר' שם);

(ב) בממד הרוחב 'מרכז' הוא צד הפתיחה בשורה — בעברית צד ימין, ולכן

צנטריפוגאלית היא תנועה משמאלה.

צנטריפטאלית: תנועה הנמשכת אל המרכז — היינו (א) בממד הגובה המגמות של

נמיכה ועליה, שבהן התנועה האנכית מתקרבת אל השורה (ר' שם); (ב) בממד

הרוחב כל תנועה מזיימנה היא צנטריפטאלית.

ק

קונצנטרית: כל מסגרת אות שגורותיה מרותקות למוקד משותף יחיד — למשל: מעגל,

רבוע.

קיפטון, fixation (פרויד): שם-העצם למעצור בהתפתחות האני עקב אי-גמילה רגשית

והיעצרותה באחד השלבים המוקדמים של הילדות.

קינאסתזיה, kinaesthesia: חוש-התנועה העשוי להתפתח כדי רגישות מבדלת (דיפ-

רנציאלית) באיבחון הכתב (ר' איידטי).

קיפוח: מציין סגנון של תיבנות, שבו הושמטו אברים עיקריים מגוף האות עד כדי

אי-קריאותה.

קיקלותימי: שם-התואר לגפש כלולה במינוח של קרצ'מר, המתאפיינת בריגושיות

מחזורית, במקרים קיצוניים געשנות/דכדוך (מאני/דפרסיבי).

קמר, arcade, Arkade: קשת הסגורה מעל, כעין 'כיפה'; במישנתנו מורה קמר על תיפקוד החשיבה (יוג) לגוניו.
קטר, garland, Girlande: קשת הפתוחה כלפי מעלה כעין 'קערה'; הקטר מבטא את תיפקוד ההרגשה לגוניו (לפי יוג).
קצב, Takt: מונה שקלאגס מציין בו סדירות 'מכאנית' של תופעות שוות בדיוק, הבאות בעקבות מדויקת (מדודה או שקולה), בעימות עם שטף (ריתמוס).
קצר, short circuit, Kurzschluss: הפסקה דראסטית של תנועת-רייזום (קו), כזו המתרחשת בבלימת תנועה תוך תצובת-גדם מאודשת (ר' שם).
קריאות, legibility, Lesbarkeit: מתייחסת לכל אות לעצמה; האות קריאה אם והותה ברורה בלי כחינת משמעות המלה (המשפט, הקוגטקסט).
קריטי: פתיחת קו וסיומו הן עמדות קריטיות לעומת עמדה חבויה יחסית באמצעו.

ר

ריטמו, tremor: של הכתב הוא על-הרוב תופעת-לוואי להפרעות בתיאום העצבי-שרירי השכיחות (לא מחויבות תמיד) לעת-זיקה; אולם כתב רוטט וריטוטים מסוגים שונים שכיחים בהפרעות של מחלות אורגאניות גם בגיל צעיר. חשיבות מיוחדת נודעת לבחינה הפסיכולוגית של ריטוט הכתב — בהיעדר הפרעה פיסית — בתחום של הינור קטינים חסרי בטחון עצמי, אחוזי-חרדה וכיו"ב, וכן בתחום הקרימינולוגי, למשל, להישוף חרדתו של הפושע.
ריכיבה על עקרונות, Prinzipien reiterei: התחסדות, התעלות מטעה לשם גיצול אמון הזולת לתועלת המתחסד.
ריפורמאטורי: תואר לכותב של פוטנציה ז', השקוד על סגנון הצורה של כתבו, פעמים מתוך שאיפה לתיקון ולישיפור האני עצמו ופעמים לצרכי העמדת-פנים כלפי-חוץ.
ריצינצלי: שם-תואר לכותב של פוטנציה ד', השוקל את מעשיו בהגיון תכליתי, נוהג ריסון עצמי מכוון משמעתו העצמית, אוהב סדר, שיטה, דייקנות ויסודיות בעשייתו.
ריקון: התרוקנות חלק של קו מרישום. (א) ריקון אורכי: אי-רישום חלקי אגב הפסקה במשיכת הקו, והרישום נמשך לאחר ההפסקה; (ב) ריקון תוך-רשפתי: הקו מרוקן מדיו בין שתי שפתיו (לרוחבו).
רישום: התוויית קו כלשהו (להבדיל מכתיבה של אות, צורה שבתקן).
רישות: בחינת הכתוב כעין 'רשת' קווים הפרושה בשטה הגליון; רישות נבחן לפי שווה או אי-שווה יחסית (ר' מישקול).
ריתמוס, 'שטף' (ר' מחזוריות): מבטא בשיטתו של קלאגס את תמונת החיים והרגש הטבעי בעימותו עם הקצב המורה על שליטת הרצון, אך גם על כפיה לא-מודעת (בפוטנציות ה, ו, ז).

ש

שוויונות, evenness, Ebenmass: בחינת החלוקה של חומר הכתוב בשטה הגליון, החלוקה עשויה להיות שווה או אי-שווה, אם ברישות (ר') ואם במישקול (ר').
שוליים, margins, Rände: רצועות לבנות פנויות חלקות (בשיעורים שונים) בארבעת

· צדדיו של הגליון, אך, על-הרוב בראש הגליון, ובעברית בצדו הימני (פתיחת הכתיבה).
 שוללנות : יחס של שלילה לדבר (ר' נוגדנות).
 שילוד : אות כתובה, בעיקר השלד שלה, בלי פרטים משלימים, ועם זאת היא קריאה.
 שיפור : קצהו המחווד של קו, בפתיחתו או בסיומו, על-הרוב בשילוב התרופפות הלחץ (היפוכו — גדם).
 שכלון, rationalization (ר' צידוק).
 שלמדמות : דמותו השלמה של כתיב-יד כחטיבה שלמה אחת.
 שניוני, secondary, secudär, מתייחס לדרגה שניה לעומת ראשוני.
 שקיעה יש בכל קו היורד אל מתחת לשורה, באורח תקני או לא-תקני, לאזור התחתני.

ת

תגובנות, reactivity, Reaktivität : אורח-התנהגות שאינו נובע מטבעו הראשוני של האני, אלא שהאני סגל לעצמו בחורל תגובה של 'פתרון' המפצה אותו על כשלונגו. תגמול : או על קוצר-ידו לפעול ולנהוג באורח טבעי.
 תחושי, sensorial (ר' מגע).
 תיאום בסיסי של הכתב : משתקף בזווית-הכתיבה (ר' שם).
 תיכנות : עיצוב התבנית של אות לפי סגנונות — למשל : שילוד, קיפוח, גידוש. תידוק : הבאה לתודעה.
 תיחום של שפות-קו : נבחן לפי יחסי חדות/פעפוע (טשטוש).
 תיחלוף : הכנסת תחליף, Ersatz, surrogate.
 תיכון : עמדה תיכונית של קו עשויה, לפי חוק/חולשה של הלחץ, להירשם כגיפוח תיכון' (מודגש) לעומת 'חילול תיכון' (ר' ריקון אורכי) עקב שטחיות הרישום במגע רפרופי או מחמת כוויצות המפקיעה את הרישום.
 תיעול, canalization : מתן פורקן לליבדו באפיק חיובי של עשיה יוצרת.
 תיפסוק : חלוקת הטקסט בכתיבה של פסקות-פסקות.
 תיפקוד, function.
 תכולה, content, Gehalt : מה שמכילה הנפש, תוכן שלה.
 תמסיר : בחינה לאופן העברת התנועה מאות לאות שלאחריה ; יש תמסיר ישיר ויש תמסיר עקיף.
 תנודיות, vacillation, Schwankung : השתנותם של פריטי-כתב באקראי, בלי סדר.
 תנועיות, motility, Motilität : טבע התנועה של כתב בשלמותו (להבדיל מן תנועה יחידה, movement, Bewegung).
 תסוגה, regression (פרויד) : חזרה בהתפתחות האישית לשלב נמוך מהקודם מחמת הפרעה נפשית או כשלון בהתנסות החיצונית.
 תסכול, מפח-נפש, frustration : רגש של שפל-רוח מחמת אכזבה ממושכת שבמצוקת כשלון.
 תסליף, perversion : סטיה שיש בה עיוות כלשהו ברגש, במחשבה, ברצון.
 תסמונת, syndrom : קבוצת-סימנים לאיבחון תופעה.

תפקיד, Aufgabe, task : פעולה המתחייבת מכוחו של גורם המוטל על האני מבחוץ (ר' תיפקוד).

תצובה : אופן העמדת העט ברוחבו של קו, לפי זווית-ההצבה (ר' מאודשת, משחררת, כובלנית).

תקן, standard : תקן צורני של האלפבית הוא הבסיס להערכת השינויים, הסטיות וכיו"ב בכתב האינדיבידואלי.

1. Barnett, W., *Ehe und Handschrift*, W. Braumüller Verlag, Wien 1948
2. Brenger, C., *Probleme der Graphologie*, Arkana Verlag, Ulm-Donow, 1959.
3. Brooks, C.H., *Your character from your handwritings*, G. Allen & Unwin Ltd, London, 1930
4. Christianses, B. & Carnap, E., *Lehrbuch der handschriftendeuten*, Reclam Verlag (2 Aufl.) 1948
5. Daim, W., *Handschrift und Existenz*, Verlag A. Pustet, Wien (3 Aufl.) 1950
6. Dirks-Gottschalk, *Wir deucht die Handschrift*, C. Bertelsman Verlag, 1960
7. Duparchy, J. M., *Ausdrucksformen von Krankheiten in der Handschrift*, (מצרפתית) Rascher Verlag, Zürich, 1956
8. Ebertein, E., *Praktisches lehrbuch der Graphologie und Charakterbeurteilung*
9. Frank, V., *Handwriting—A personality projection*, Amer Lecture Series, 1952
10. French, W. L., *The psychology of handwriting*, G. P. Putnam & Sons, New York & London, 1922
11. Friedenham, P., *Write and reveal*, P. Owen Ltd., London, 1959
12. Fröhlich, C. H., *Graphologie: Aberglaube oder Wissenschaft?*, E. Reinhardt Verlag, München-Basel, 1952
13. Gessman, A., *Graphologie*, Regulus Verlag, Görlitz, 1925
14. Gross, C., *Vitalität und Handschrift*
15. Grünwald, G., *Graphologische Studien*, Rascher Verlag, Zürich, 1954
16. *Graphologia I—III*, H. Huber, Bern
17. *Graphologische Schriftenreihe*
18. *Graphologische Spektrum* 68–72
19. Hager, W., *Genetische Graphologie*, J. A. Barth, München, 1957
20. Hayek, A., *Das Geheimnis der Handschrift*, Verlag O. Wiener, Leipzig/Wein, 1923
21. Heiss, R., *Die Deutung der Handschrift*, H. Goverts Verlag, Hamburg, 1943
22. Jacoby, H. T., *Self-Knowledge through Handwriting*, J. M. Dents & Sons Ltd., London, 1941
23. Jacoby, H. T., *Analysis of handwriting*, G. Allen & Unwin Ltd., London (2nd impr.) 1948
24. Jamin, C., *Die Graphologie* (H. Kraus על ידי) Verlag, J. H. Schoder. Berlin (חסר תאריך)
25. Junge, O., *Rationale Graphologie*, Verlag Baumgarten, Warpkc/Mann, 1937
26. Kiene, R., *Graphologie ohne Geheimnis*, Schuler Verlag, Stuttgart, 1951
27. Kinget, O. M., *The drawing completion test*, Grune & Stratton inc. N.Y. 1952
28. Klages, L., *Einführung in der Psychologie der Handschrift*, Niels Kampman Verlag, Heidelberg, 1924
29. Klages, L., *Graphologie*, Quelle & Meyer, Heidelberg, 1949
30. Klages, L., *Graphologisches Lesebuch* (5 Aufl.). J. A. Barth, München, 1954
31. Klages, L., *Handschrift und Charakter*, S. Hirzel Verlag (23 Aufl.). 1949
32. Klotzbach, H., *Kriminalität im Siegel der Handschrift*, Verlag Lebendiges Wissen G.M.B.H. München, 1953

- 33 Knobloch, H., *Deine Schrift dein Character*
- 34 Knobloch, H., *Die Lebensgestalt in der Handschrift*, West-ost Verlag, Saarbrücken, 1950
- 35 Knobloch, H., *Graphologie*, Econ Verlag, Düsseldorf/Wien, 1971
- 36 Kraus, R., *Über graphischen Ausdruck*, J. A. Barth, Leipzig, 1930
- 37 Langenbruch, W., *Praktische Menschenkenntnis auf Grund der Handschrift*, Kameradschaft Verlag Gesellschaft, Berlin, 1929
- 38 Lombroso, C., *Handbuch des Graphologie*, (מאטילקיה) Reclam Universal iBbl. No. 3591-95
- 39 Lomer, G., *Der Tüfel im Tintenfass*, Verlag Baumgarten, Warpke/Ham, 1951
- 40 Lucas, Dewitt, B., *Handwriting and character*, Bell publishing comp. Pa., (2nd ed.) 1950
- 41 Magnat, G. E., *Die Sprache der Handschrift*, Verlag Räber & Cie., Luzern, 1948
- 42 Marcuse, I., *Applied graphology*, Macoy publishing comp. N.Y. 1946
- 43 Mendel, A. O., *Personality in handwriting*, Stephen Dage press, N.Y. 1947
- 44 Mendelsohn, A. & G., *Der Mensch in der Handschrift*, Verlag E. A. Seeman, Leipzig, 1928
- 45 Meyer, L., *Lehrbuch der Graphologie* (16 Aufl.), Union deutsche Verlagsgesellschaft, Stuttgart, 1931
- 46 Meyer-Schneikert, *Graphologie*, G. Fischer Verlag, (4 Aufl.), Jena, 1943
- 47 Müller, Ph., *Einführung in die Graphologie*, Ulstein Bücher, 1962
- 48 Müller, W. & Enskat, A., *Mensch und Handschrift*, Hunz & Co., Verlag. Berlin, 1941
- 49 Müller, W. & Enskat, A., *Graphologie Gestern und Heute*, Altdorfer Verlag, Stuttgart, 1951
- 50 Müller, W. & Enskat, A., *Graphologische Diagnostik*, Verlag H. Humber, Bern-Stuttgart, 1961
- 51 Neuber, E., *Handschrift und Sexualität*, Allgemeiner Verlag, St. Gellen—Wien (1948 אחרי)
- 52 Olyanova, H., *The psychology of handwriting*, Sterling publishing comp. inc. N.Y. 1960
- 53 Passow, H. & H., *Durch die Handschrift zur Menschenkenntnis*, Rascher & Cie, A-G., Verlag, Zürich, 1933
- 54 Peter, H., *100 Fragen um eine Kinderhandschrift*, E. Reinhardt Verlag, München/Basel, 1951
- 55 Pfanne, H., *Die Schriftexpertise*, Greifen Verlag zu Rudolstadt, 1956
- 56 Pfanne, H., *Lehrbuch der Graphologie*, Walter der Gruyter & Co., Berlin, 1961
- 57 Pophal, R., *Zur Psychophysiologie der Spannungserscheinungen in der Handschrift*, Greifen Verlag zu Rudolstadt. 1949
- 58 Pophal, R., *Die Handschrift als Gehirnschrift*, Greifen Verlag zu Rudolstadt, 1949
- 59 Pophal, R., *Das Strichbild*, G. Thiene Verlag, Stuttgart, 1950
- 60 Preyer, W., *Zur Psychologie des Schreibens*, Leipzig, 1895 (3 Aufl.) 1928
- 61 Pulver, M., *Symbolik der Handschrift*, Orel Füsselli Verlag, Zürich, 1945
- 62 Pulver, M., *Frieb und Verbrechen in der Handschrift*, Orel Füsselli Verlag, Zürich, 1934
- 63 Pulver, M., *Intelligenz im Schriftausdruck*, Orel Füsselli Verlag, Zürich, 1949
- 64 Rand, A., *Graphology (A handbook)*, Sci-art publishers, Cambridge, Massach, 1961

- 65 Rasch, W.D., *Hat sich die Graphologie bewährt?*, Verlag Hans Huber, Bern/Stuttgart, 1957
- 66 Richter, P.H., *Was die Schrift offenbart*, Lebensweiser Verlag, Büdingen-Geitenbach, 1933
- 67 Rohner, K., *Kleines Handbuch moderner Graphologie*, Verlag P. Höpt, Bern, 1948
- 68 Roman, R.C., *Handwriting—a key to personality*, Routledge & K. Paul Ltd., London, 1954
- 69 Saudek, R., *The psychology of handwriting*, G. Allen & Unwin Ltd., London, 1925
- 70 Saudek, R., *Experiments with handwriting*, G. Allen & Unwin Ltd., London, 1928
- 71 Saudek, R., *What handwriting shows*, T. W. Laurie Ltd., London, 1936
- 72 Schelenz, E. & L., *Pädagogische Graphologie*, Ehrenwerth Verlag, München, 1958
- 73 Schermann, R., *Die Schrift lügt nicht*, Brücken Verlage, GMBH—Berlin, 1929
- 74 Schnceberger, W., *Die Schrift Expertise*, Verlag P. Haupt, Bern, 1944
- 75 Schneidermühl, G., *Die Handschriftendeutung*, B. G. Treubner, Leipzig-Berlin, 1922
- 76 Schneikert, H., *Die Verstellung der Handschrift*, Verlag G. Fischer, Jena, 1925
- 77 Silver, A.H., *What handwriting reveals*, W. Foulsham & Co., Ltd., London (בלי תאריך הוצאה)
- 78 Singer, E., *Graphology for every man*, G. Duckworth & Co., Ltd., London, 1949
- 79 Singer, E., *The graphologist's alphabet*, G. Duckworth & Co., Ltd., London, 1950
- 80 Sonneman, U., *Handwriting analysis*, Grune & Stratton inc., N.Y. 1953
- 81 Spreng, M., *Psychologische Kurzprüfungen*, Verlag H. Huber, Bern, 1948
- 82 Stein-Lewinsohn, Th. & Zubin, J., *Handwriting analysis*, King's crown press, N.Y. (2nd print), 1944
- 83 Stein-Lewinsohn, Th., *Dynamic disturbances in handwritings of psychotics*, Amer J. of psychiatry, Vol. 97, No. 1, July, 1940
- 84 Steiner-Geringer, M., *Schein und Sein*, Europa Verlag, Zürich-Stuttgart-Wien, 1953
- 85 Steinitzer, H., *Aus der Lebensarbeit eines Graphologen*, J. A. Barth, München, 1952
- 86 Storey, A., *A manual of graphology*, W. Rider & Sons, Ltd., London, 1922
- 87 Teillard, A., *Handschriftendeutung auf Tiefenpsychologischer Grundlage*, Sammlung Dalp, Francke AG. Verlag, Bern, 1952
- 88 Trey, M. & Wachter, J., *Der Wille in der Handschrift*,
89 *Die psychologische und charakterologische Bedeutung der Handschr. Bindungsarten*, Neue psychologische Studien, 1938
- 90 Wieser, R., *Der verbrecher und seine Handschrift*, Altdorfer Verlag. Stuttgart (8 Aufl.), 1952
- 91 Wieser, R., *Persönlichkeit und Handschrift*
- 92 Wieser, R., *Mensch und Leistung in der Handschrift*, E. Reinhardt Verlag, München/Basel, 1960
- 93 Wirz, J., *Druck und Geschwindigkeitsverlauf von Ganzheitlichen Schreibungsweisen*, Neue psychologische Studien, 1938
- 94 Wittlich, B., *Angewandte Graphologie*, Walter Gruyter & Co., Berlin, 1951
- 95 Wittlich, B., *Graphologische Charakter diagramme*, J. A. Barth, München, 1956
- 96 Wolf, W., *Diagrams of the unconscious*, Grune & Statton, N.Y. 1948
- 97 Wormser, P., *Die Bodeutung der Handschrift in der Psychiatric*, Rascher Verlag, Zürich, 1947

- 98 מעבר לחושיות, הוצ' 'דרום', ירושלים, תר"ץ. אולנא, הא' א' 98
- 99 Adler, A., *What life should mean to you*, G. Allen & Unwin Ltd., London (4th impr.) 1942
- 100 Allen, C., *Modern discoveries in medical psychology*, MacMillan & Co., Ltd., London, 1938
- 101 Allers, R., *The psychology of character*, Sheed & Ward, London (2nd impr.) 1943
- 102 Atheil, G., *Every man his own detective*, Stackpole sons, publishers, N.Y. 1957
- 103 Blitzstein, D. R., *Psychoanalysis explained*, G. Allen & Unwin Ltd., London 1937
- 104 Bodmer, F., *The Loom of language*, G. Allen & Unwin Ltd., London, 1943
- 105 Bowlby, J., *Personality and mental illness*, Kegan, P. French, Trübner & Co., Ltd., London, 1940
- 106 Carmichael, L., *Basic psychology*
- 107 Carré, M., *Case book of a psychiatrist*, J. Bale & Staples, London, 1943
- 108 Chance, J., *Intellectual crime*, M. Douglas, London, 1933
- 109 Chiera, E. *Sie schrieben owf Ton*, (מאנגלית) Orel Füsselli Verlag, Zürich-Leipzig (2 Aufl.) 1941
- 110 Collins M. & Drever, J., *Psychology and practical life*, University of London press, Ltd., 1936
- 111 Critchon-Miller, H., *Psychoanalysis and its derivatives*, T. Butterworth Ltd., London, 1933.
- 112 Crookshank, F. G., *Individual sexual problems*, Kegan, P., Trench, Trübner & Co., Ltd., London, 1931
- 113 Dingle, H., *Through science to philosophy*, Oxford, 1937
- 114 Duncan, J., *Mental Deficiency*, Watts & Co., London, 1938
- 115 Ellis, H., *Morals, manners and men*, Watts & Co., London (3rd impr.) 1942
- 116 Erikson, E. H., *Childhood and society* (1950)
(ילדות מברה, ספריית הפועלים, מדע לכל, הוצ' השומר הצעיר, מרחביה (מאנגלית א' רפ)
- 117 Ewen, J. W., *Aids to psychology*, Bollière, Tindall & oC., London, 1940
- 118 Farrow, E. P., *A practical method of self-analysis*, G. Allen & Unwin Ltd., London, 1942
- 119 Flower, J. R., *Psychology simplified*, Health promotion, London, 1930
- 120 Fordham, M., *The life of childhood*, Kegan. P., Trench, Trübner & Co., Ltd., London, 1944
- 121 Fox, Ch., *Educational psychology*, Kegan, P., Trench, Trübner & Co., Ltd., London, (3rd ed.) 1935
- 122 Freud, S. (Brill, A.A.), *The interpretation of dreams*, G. Allen & Unwin Ltd., London (3rd engl. ed.) 1942
- 123 Rickman, J., *A general selection from the works of S. Freud*, Psychoanalytical epitomes, No. 1, London (3rd ed.) 1935
- 124 Freud, S., פסיכופאטולוגיה של חיינוסיום, הוצ' 'עמ'עולם', בשיתוף מוסד ביאליק, 'מסדה', תשי"ו. לעברית ע"י ש. פרלמן
- 125 Freud, S., *The basic writings of*, The modern library, N.Y. 1938
- 126 אוצר הרפואה והבריאות, כרכים ו—ו, הוצ' חב' 'דביר' (הדפסה ג'), גולדשטיין א' — שטרס מ' 1957
- 127 Gyon, R., *The ethics of sexual acts* (בצרפתית) Blue ribbon books, N.Y. 1941

- 128 Hackenschmidt, G., *Attitudes and their relations to human manifestations*, Hackenschmidt, London, 1937
- 129 Hackenschmidt, G., *Consciousness and character*, Thorsons publishers Ltd., London, 1937
- 130 Hadfield, J. A., *Psychology and morals*, Methuen, London (14th ed.) 1946
- 131 Harrison, Ph., *Self-reliance*, Rider & Co., Ltd., London (אין תאריך)
- 132 Horne, H. H., *The philosophy of education*, MacMillan & Co., Ltd., N.Y.—London, 1905
- 133 Howe, E. G., *Motives and mechanisms of the mind*, The Lancet, Ltd., London, 1931
- 134 Jackson, J., *Ambidexterity*, Kegan, P., Trench, Trübner & Co., Ltd., London, 1942
- 135 Jacoby, J., *The psychology of C.G. Yung*, Kegan, P., Trench, Trübner & Co., Ltd., London, 1942
- 136 Jeans, J., *Physics and philosophy*, Cambridge university press, 1943
- 137 Jepson, R. W., *Teach yourself to think*, The english universities press, London, 1938
- 138 Jerusalem, W., פסיכולוגיה, הוצ' מרכז המורים בא"י, תל-אביב, תרפ"ג. (לעברית — ברכיוו)
- 139 Joad, C.E.M., *Guide to modern thought*, Pan books Ltd., London, 1948
- 140 Karpelles, G., *Geschichte der orientalischen Literatur in alter Zeit*, Berlin, Historischer Verlag, Baumgärtel (בלי תאריך)
- 141 טבע האדם (מגרמנית לעברית ע"י א' גולדברג, הוצ' הקיבוץ המאוחד, תש"י. קאוטסקי, ק')
- 142 Kenedy-Fraser, D., *The psychology of education*, Methuen & Co., Ltd., London, (3rd ed.) 1935
- 143 שקיעת החיים; הוצאת 'אשכול', ברלין, תרפ"ה. קלאצ'קין, י'
- 144 Klages, L., *The Science of character* (מגרמנית), G. Allen & Unwin Ltd., London, 1929
- 145 Kochler, W., *Dynamics in psychology*, Faber & Faber Ltd., London, 1959
- 146 Kretschmer, E., *Physique and character* (מגרמנית), Kegan, P., Trench, Trübner & Co., Ltd., London (2nd ed.) 1945
- 147 Lichtenstein, P. M., & Small, S. H., *A handbook of psychiatry*, Kegan, P., Trench, Trübner & Co., Ltd., London (2nd pr.) 1945
- 148 Locke, J., *An essay concerning human understanding*, London/N.Y. 1947
- 149 MacCurdy, J. T., *Common principles in psychology and physiology*, Cambridge university press, 1928
- 150 MacCurdy, J. T., *The structure of morals*, Cambridge university press, 1943
- 151 MacCintyae, A. C., *The unconscious*, Routledge & Kegan, P., London-N.Y. 1958
- 152 MacKenzie, M., *When temperaments clash*, Th. Murby & Co., Ltd., London, 1937
- 153 Mander, A. E., *Clearer thinking*, Watts & Co., London (5th impr.) 1943
- 154 Mantan, J., *An introduction to logic*, Sheed & Ward, London, 1937
- 155 Maudslay, H., *Natural causes and supernatural seemings*, Watts & Co., London, 1939
- 156 McDougall, W., *Character and the conduct of life*, Methuen & Co., Ltd., London (6th ed.) 1941
- 157 McDowall, R. J. S., *A biological introduction to psychology*, J. Murray, London, 1941

- 158 McRae, C. R., *Psychology and education*, Whitcombe & Tombs Ltd., London (ed.) 1934
- 159 Head, M., *Sex and temperament*, N.Y. (3rd ed.) 1952
- 160 Menninger, K. A., *The human mind*, A. A. Knopf, N.Y. (12th ed.) 1957
- 161 Miller, E., *Types of mind and body*, Kegan, P., Trench, Trübner & Co., London, 1926
- 162 Monsarrat, R. W., *Myself, my thinking, my thoughts*, Modder & Stoughton London, 1942
- 163 Mottram, V. H., *The physical basis of personality*, Pelican book, London, 1944
- 164 Mullins, C., *Crime and psychology*, Methuen & Co., Ltd., London (2nd ed.) 1951
- 165 Munroe, R. L., *Schools of psychoanalytic thought*, The Dryden press publishing inc., N.Y. (3rd impr.) 1956
- 166 Murphy, G., *An outline of abnormal psychology*, The modern library, N.Y. 1951
- 167 Myers, Ch. S., *In the realm of mind*, Cambridge university press, 1937
- 168 Nicole, J. E., *Psychopathology*, Ballière, Tindall & Cox, London, 1942
- 169 Ogden, C. K., *The abc of psychology*, Kegan, P., Trench, Trübner & Co., London, 1934
- 170 Ogg, O., *The 26 letters*, G. G. Harrap & Co., Ltd., London, 1949
- 171 Oldfield, R. C., *The psychology of interview*, Methuen & Co., Ltd., London, 1951
- 172 Piaget, J., *The psychology of intelligence*, Routledge & Kegan, P. Ltd., London, 1950
- 173 Poincaré, H., המדע וההיפותזה (מצרפתית ע"י גרינפלד), תל-אביב, תרצ"ה
- 174 Preston, G. H., *Psychiatry for the curious*, Jarrolds publishers Ltd., London (בלי תאריך)
- 175 Rapaport, D., *Diagnostic psychological testing (Vol. 1-2)*, The yearbook publishing inc., Chicago (4th ed.) 1949
- 176 Ribot, T., יון היוצר (מדה פסיכולוגית) מצרפתית — ג. טורוב, ניו-יורק — ירושה — מוסקבה, 1921 תרפ"א
- 177 Rippon, T. S., *Reassurance and relaxation*, G. Routledge & Sons Ltd., London, 1940
- 178 Robertson, G. S., *Elements of psychology*, J. Murray, London, 1896
- 179 Rorschach, H., *Psychodiagnostics*, Verlag H. Huber, Berne, (2nd ed.) 1942
- 180 Samuel, Visc., *Belief and action*, Penguin books, Ltd., 1937
- 181 Sargent, S. S., *Basic Teaching of the great psychologists*, Barnes & Noble N.Y. (2nd ed.), 1951
- 182 Scandi, L., *Experimental diagnostic of drives*, Grune & Stratton, N.Y. 1952
- 183 Schlauch, M., *The gift of tongues*, G. Allen & Unwin Ltd., London, 1943
- 186 Sen-Gupta, N. N., *Heredity in mental traits*, MacMillan, Coleuttoc-Bombay-MacMillan, 1941
- 187 Smith, M. H., *The psychology of the criminal*, Methuen & Co., Ltd., London (2nd ed.) 1933
- 188 הדרך אל האדם, הוצאת מוסד ביאליק, ע"י 'מסדה', תל-אביב, תש"ב. שניאורסון
- 189 Stace, W. T., *The concept of morals*, MacMillan & Co., Ltd., London, 1937
- 190 Stappeldon O., *Philosophy and living*, Pelican books, London, 1939
- 191 Stebbing, L. S., *Thinking to some purpose*, Penguin books, Ltd., 1939
- 192 Tansley, A. G., *The new psychology and its relation to life*, G. Allen & Unwin Ltd., London (11th ed.) 1929

- 193 Thompson, T., *The abt of our alphabet*, G. G. Harrap & Co., Ltd., London, 1949
- 194 Tschichold, J., *An illustrated history of writing and lettering*, A. Zwemmer, London, (2nd ed.), 1945
- 195 Tucker, W. T., *The How' of the human mind*, C. H. Fowler & Co., London, 1935
- 196 בעיות ההתאבדות. טורוב, נ'
- 197 הפסיכולוגיה בימינו, כרכים 1-2, הוצ' מוסד ביאליק ע"י 'דביר', תל-אביב, ת"ש. טורוב, נ'
- 198 Urban, W. M., *Language and reality*, G. Allen & Unwin Ltd., London, 1939
- 199 Van Teslaar, J. S., *An outline of psychoanalysis*, Modern library N.Y. (2nd ed.) 1925
- 200 Vaihinger, H., *The philosophy of 'as if'* (מגרמנית), Kegan, P., Trench, Trübner & Co. Ltd., London, 1935
- 201 Walton, A., *The foundations of industrial psychology*, McGraw-Hill book Co., inc., N.Y.-London 1941
- 202 Watkin, E. L., *The balance of truth*, Hollis & Carter Ltd., London, 1943
- 203 Weinger, O., 1953, מין ואופי (מגרמנית ע"י צ' רודי), הוצ' 'כתבים',
- 204 Welch, L., *Imagination and human nature*, Kegan, P., Trench, Trübner & Co. Ltd., London, 1935
- 205 White, W. A., *Mechanisms of character formation*, The McHillan Co., N.Y. 1924
- 206 Whitehead, A. N., *The aims of education*, Mentor books, N.Y. (3rd pr.) 1952
- 207 Willemse, W. A., *Constitution types in delinquency*, Kegan, P., Trench, Trübner & Co. Ltd., London, 1932
- 208 Wittels, F., *Sigmund Freud*, E. P. Tal & Co. Verlag, Leipzig-Wien-Zürich, 1924
- 209 Wolfe, W. B., *How to be happy—though human*, G. Routledge & Sons Ltd., London, 1933
- 210 Woodworth, R. S., *Psychology*, M. Holt & Co., N.Y. (2nd ed.) 1929
- 211 Wolf, S., *Psychoanalysis: Its meaning & practical application*, Cassell & Co., Ltd., London, 1934
- 212 Wundt, W., *An introduction to psychology* (מגרמנית), G. Allen & Unwin Ltd., (2nd ed.), London, 1924